

כִּיּוֹן שאומרים ישראל "ה' אחד" בהתעוררות ששה צדדים, אז כל אותם ששת הצדדים נעשים אחד ונכנסים בתשוקה אחת, וסוד זה ו' אחד, פשיטות בלבדו בלי דבקות אחרת אליו, אלא הוא לבדו פשוט מכל, והוא אחד.

באותה שעה הגבירה מתתקנת ומתקשטת, ושמשיה מכניסים אותה בלחש רב אל בעלה, ואומרים: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. זהו בלחש, שפך צריך להכניסה לבעלה. אשרי העם שיודעים את זה ומסדרים סדור עליון של האמונה.

באותה שעה שמתחברים הבעל והגבירה כאחד, אז הפרוז יוצא מצד הדרום, מתעוררים חילות ומחנות שמגלים אהבה לרבונם.

אז מתעורר ממנה אחד עליון, ששמו בוא"ל, גדול המחנות, ובידו ארבעה מפתחות שנוטל מארבעת צדי העולם. ומפתח אחד נרשם באות י', ומפתח אחר נרשם באות ה', ומפתח אחד נרשם באות ו', (ומפתח אחר נרשם באות ה') ומניחים אותו תחת עץ החיים. ואותם שלשה מפתחות שנרשמו בשלש האותיות הללו נעשים אחד. כיון שנעשים אחד, אותו המפתח האחר עולה ועומד ומתחבר באותו אחר שהוא כלל השלש, וכל אותם מחנות וחילות נכנסים לאותם שני המפתחות לתוך הגן, וכלם מיחדים כמו שלמטה.

יהו"ה - זה רשם של האות י', הראש העליון שבשם הקדוש. אלהינו - זהו סוד של רשם האות ה' העליונה, האות השניה שבשם הקדוש. יהו"ה - זו משיכה שנמשכת למטה בסוד הרשם של האות ו', שהן שתיים, והאותיות נמשכות להיות במקום הזה, והוא אחד. כל השלש הללו הן אחד ביחוד אחד.

כיון שכל זה נעשה אחד ביחוד אחד, ונשאר הכל בסוד של אות ו' שלם, מראש המעין ומההיכל הפנימי, ויורש את האבא והאמא, אז מכניסים את הגבירה עמו, שהרי עכשו הוא שלם בכל הטוב העליון, ויכול להזין אותה ולתת לה מזון וספוק פראוי. וכל אותם האיברים שלו כלם אחד. ואז מכניסים אותה אליו בלחש. למה

בְּלַחֵשׁ? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַרֵּב זֶר בְּאוֹתָהּ שִׁמְחָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יד)
וּבְשִׁמְחָתוֹ לֹא יִתְעַרֵּב זֶר.

בֵּינָן שֶׁהוּא מְתִיחַד לְמַעֲלָה בְּשֵׁשׁ צְדָדִים, אַף כִּף הִיא מְתִיחַדַת
לְמִטָּה בְּשֵׁשׁ צְדָדִים אַחֲרִים, כְּדֵי לְהִיּוֹת אֶחָד לְמַעֲלָה וְאֶחָד
לְמִטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה ד) יְהִיָּה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. אֶחָד לְמַעֲלָה
בְּשֵׁשׁ צְדָדִים – שְׁכָתוּב (דברים ו) שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הָרִי
שֶׁשׁ תְּבוֹת כִּנְגַד שֵׁשׁ צְדָדִים. אֶחָד לְמִטָּה בְּשֵׁשׁ צְדָדִים – (זְהוּ שְׁכָתוּב)
כְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. הָרִי שֵׁשׁ צְדָדִים אַחֲרִים בְּשֵׁשׁ
תְּבוֹת. ה' אֶחָד – לְמַעֲלָה. וְשִׁמוֹ אֶחָד – לְמִטָּה.

וְאִם תֵּאמַר, הָרִי כְּתוּב אֶחָד לְמַעֲלָה, וְלְמִטָּה לֹא כְּתוּב אֶחָד. וְעַד
הוּא אֶחָד בְּחֻלּוּפֵי אוֹתִיּוֹת. אוֹתִיּוֹת הַזֵּכֶר לֹא מְתַחַלְפוֹת,
אוֹתִיּוֹת הַנִּקְבָּה מְתַחַלְפוֹת, שֶׁהָרִי שִׁבַּח הַזֵּכֶר עַל הַנִּקְבָּה. וְכֵדֵי שֶׁלֹּא
תִשְׁלַט עֵינַי הָרַע אֲנִי מְחַלְפִים אוֹתִיּוֹת שֶׁלֹּא אוֹמְרִים אֶחָד בְּגִלּוּי,
וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּשֶׁתִּעֲבֹר עֵינַי הָרַע מִן הָעוֹלָם וְלֹא תִשְׁלַט (אֶצְלָה), אִז
יִקְרָא אֶחָד בְּגִלּוּי. מִשׁוֹם שֶׁעֲכָשׁוּ, כְּשֶׁאוֹתוֹ הִצַּד הָאֲחֵר נִדְבַק עִמָּה,
אֵינָהּ אֶחָד, אֲלֵא שֶׁאֲנִי מִיַּחַדִּים אוֹתָהּ בְּלַחֵשׁ בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת
הָאֲחֵרוֹת, וְאוֹמְרִים וְעַד.

אֲבָל לַעֲתִיד לְבֹא שִׁיפְרֹד אוֹתוֹ הִצַּד מִמֶּנָּה וְיַעֲבֹר מִהָעוֹלָם, אִז יִקְרָא
אֶחָד וְדָאִי, שֶׁלֹּא יְהִיָּה עִמָּה שְׁתַּפּוֹת וְדִבְקוֹת אַחֲרָת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד, בְּגִלּוּי בְּפִרוּשׁ,
וְלֹא בְּלַחֵשׁ וְלֹא בְּסוּד.

וְלָכֵן אֲנִי מִיַּחַדִּים אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ הִצַּד הָאֲחֵר, כְּמִי שֶׁמִּזְמִין אַחֵר לְהִיּוֹת
עַד שֶׁלֹּו, מִשׁוֹם שֶׁזְּהוּ הָעֵד שֶׁלָּנוּ, וְהִצַּד הָאֲחֵר אֵינִי עַד אֵלֵינוּ.
וְאִז הִיא נִפְרֶדֶת מֵאוֹתוֹ הִצַּד. בֵּינָן שֶׁבָּאָה, אֲנִי מְכַנְיָסִים אוֹתָהּ לַחֲפָה
אֶל בְּעֵלָה, הַמְּלֶךְ הָעֵלְיוֹן, בְּכָל רְצוֹן וְכוֹנֵת הַלֵּב, וְלָכֵן הוּא אֶחָד.
בְּשֵׁעָה שֶׁהִיא בָּאָה עִם עֲלְמוּתֶיהָ וְרוּצָה לְהִפְרֹד מֵהִצַּד הָאֲחֵר, לֹא
בָּאָה אֲלֵא כְּמִי שֶׁמִּזְדַּמְנֵת לְרֵאוֹת אֶת כְּבוֹד הַמְּלֶךְ וְלֹא יוֹתֵר,
וְכִף מְכַרְיָזִים שִׁיזְדַּמְנֵו לְרֵאוֹת בְּכְבוֹד הַמְּלֶךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים)
צְאִינָה וְרֵאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה. צְאוּ לְרֵאוֹת בְּכְבוֹד הַמְּלֶךְ
אִז הִצַּד הָאֲחֵר לֹא נוֹחַ לוֹ לְרֵאוֹת, וְנִפְרֶד מִמֶּנָּה. בֵּינָן שֶׁבָּאָה, כָּל אוֹתָם
שֶׁמְשִׁיָּה מְכַנְיָסִים אוֹתָהּ לַחֲפָה עִם הַמְּלֶךְ הָעֵלְיוֹן בְּלַחֵשׁ, בְּסוּד.
שֶׁאֵלְמֵלֵא לֹא כֵף, לֹא יִפְרֹד מִמֶּנָּה אוֹתוֹ הִצַּד הָאֲחֵר וְתִתְעַרֵּב הַשְּׁמִחָה.

אבל לעתיד לבא, כשיפרד ממנה אותו הצד האחר, אז ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

ביון שנכנסת לחפה והיא עם המלך העליון, אז אנו מעוררים שמחה של ימין ושמאל, כמו שנאמר (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', והיה אם שמוע וגו', בלי פחד כלל, שהרי הצד האחר לא יתקרב לשם ואין לו רשות.

הבפחה, כל זמן שרוצים להכניסה למלך לשמחת השמוש, צריך בלחש בסוד, כדי שלא ימצא ברגלי (אדם שמגלה) צעדיה, רמז של הצד הרע ולא ידבק עמה, ולא ימצאו בכנים רמז של פסול כלל. וכך אמר יעקב לבניו, שמא חס ושלום ארע פסול (בזרעי או) במטתי. אז הם אמרו, כמו שאין בלבך אלא אחד, כך וכי, אין לנו דבקות בצד האחר כלל. שהרי פרוש היה ממטתך, ואנו ביחוד למלך העליון ואין לנו כלל דבקות בצד האחר, שהרי בפרדה מהצד האחר (היינו ברצון) היה הרצון והמחשבה שלנו.

ביון שידע שהצד האחר, לא נדבק שם כלל, אז נכנסה האשה לבעלה בלחש, בסוד היחוד של ששה צדדים. פתח ואמר, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, שהרי היא בסוד של אחד, בעלמותיה, בלי ערבוב כלל, ולא שתפות של הצד האחר.

ובא ראה, באותה שעה היו יעקב ובניו בדיוקן עליון למטה עם השכינה. יעקב היה בסוד של ששה צדדים של העולם העליון בסוד אחד. בניו היו בדיוקן של ששה צדדים של העולם התחתון. והוא רצה לגלות להם אותו קץ, כמו שבארנו, שיש קץ ויש קץ, יש קץ הימין ויש קץ הימין. קץ הימין - זו המלכות הקדושה, סוד האמונה, סוד מלכות השמים. קץ הימין - זה סוד של מלכות הרשעה, סוד של הצד האחר שנקרא קץ כל בשר, והרי בארנו.

ביון שראה שהסתלקה שכינה ממנו וכי, הם אמרו: כמו שאין בלבך אלא אחד, שאתה בסוד של העולם העליון והוא אחד - אף אנו, שאנו בסוד של העולם התחתון, הוא אחד. ולכן נזכרו שני לבבות, סוד של העולם העליון, שהוא הלב של יעקב, והסוד של העולם התחתון, שהוא הלב של בניו. אז הכניס אותה בלחש. וכמו שהם התיחדו - הסוד של העולם העליון באחד, והסוד של העולם התחתון באחד, אף כך אנו צריכים ליחד את העולם

הַעֲלִיּוֹן בְּאֶחָד וְלִיחַד אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּסוּד שֶׁל אֶחָד. זֶה בְּשֵׁשׁ צְדָדִים, וְזֶה בְּשֵׁשׁ צְדָדִים. וְלָכֵן שֵׁשׁ תְּבוּת כָּאֵן בְּסוּד שֶׁל שֵׁשׁ צְדָדִים. וְשֵׁשׁ תְּבוּת כָּאֵן בְּסוּד שֶׁל שֵׁשׁ צְדָדִים, (זכריה יד) ה' אֶחָד וְשָׂמוּ אֶחָד. אֲשֶׁרִי גוֹרְלוֹ וְחִלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁשָּׂם רְצוֹנוֹ לְזֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

רַב הַמְּנוּנָא סָבָא אָמַר כֶּף, הַתְּעוֹרְרוֹת זֹו שֶׁל הַיְחוּד יָפָה הִיא, שְׁסוּד בְּרוּר הַדְּבָר הַרִי בְּאַרְנוֹ, וְהַדְּבָרִים הִלְלוּ עֲתִידִים לְהַתְּעַד לְפָנַי עֲתִיק הַיָּמִים בְּלִי בּוֹשָׁה כָּלֵל.

רעיא מהימנא

מִצְוָה לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּכָל יוֹם, שֶׁהִיא סוּד הָאֱמוּנָה הַעֲלִיּוֹנָה לְדַעַת דְּרָכֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, זּוֹכֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזוֹכֶה בְּעוֹלָם הַבָּא וְנִצּוֹל מִכָּל הַמְּקַטְרָגִים הַרְעִים, מִשׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא סוּד הָאֱמוּנָה, שְׁמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בָּהּ, מִתְעַסֵּק בְּאֱמוּנָה הַעֲלִיּוֹנָה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁרְה שְׂכִינְתּוֹ בְּתוֹכּוֹ שֶׁלֹּא תִזְוֹ מִמֶּנּוּ. מִי שִׂוִּידַע דְּבַר תּוֹרָה, צָרִיךְ לְרַדֵּף אַחֲרָיו וְלִלְמַד דְּבַר זֶה מִמֶּנּוּ, לְקַיֵּם אֶת סוּד הַכְּתוּב, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבּוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. הַתּוֹרָה הִיא עֵץ הַחַיִּים לְתַת חַיִּים לְכָל. מִי שֶׁמִּתְחַזֵּק בַּתּוֹרָה, מִתְחַזֵּק בְּעֵץ הַחַיִּים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ.

וְכַמָּה סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים בְּאַרְנוֹ בְּמִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, שֶׁזּוֹכֶה לְהַקְּשֵׁר בַּתּוֹרָה שֶׁלְמַעְלָה. בְּעוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ שׁוֹכֵךְ, וְאֵינוֹ שׁוֹכֵךְ בְּעוֹלָם הַבָּא, וְאֵפְלוֹ בְּקַבֵּר שֶׁפְּתוּתָיו מְרַחֲשׁוֹת בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר דּוֹכֵב שִׁפְתַי יִשְׁנִים. (ע"כ רעיא מהימנא)

זהר:

פְּתַח וְאָמַר, וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה. כָּאֵן הוּא יְחוּד בְּכָלֵל אֶחָד. מַעְלָה וּמַטָּה. לֹא כְּתוּב וְיִקְחוּ תְרוּמָה, אֲלֵא וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה, מַעְלָה וּמַטָּה, בְּלִי פְרוּד כָּלֵל.

מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבּוֹ תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. פְּסוּק זֶה כֶּךָ צָרִיךְ לֹאמַר אוֹתוֹ: כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבּוֹ. מֵה זֶה מֵאֵת כָּל אִישׁ? אֲלֵא סוּד יֵשׁ כָּאֵן לְאוֹתָם בְּעֲלֵי מִדּוֹת. אֲשֶׁרִיהֶם הַצְּדִיקִים שִׂוִּידְעִים לְשִׁים אֶת רְצוֹן לְבָם לְמַלְךְ הַעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ, וְכָל רְצוֹן לְבָם אֵינוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה, וְלִתְּאֹהֶה הַבְּטָלָה שֶׁלוֹ. אֲלֵא יוֹדְעִים וּמִשְׁתַּדְּלִים לְשִׁים

רצונם ולהדבק למעלה, כדי למשך רצון (שלהם) של רבונם אליהם ממעלה למטה.

ומאיזה מקום נוטלים אותו רצון רבונם למשך אותו אליהם? הם נוטלים ממקום אחד עליון וקדוש שממנו יוצאים כל הרצונות הקדושים. ומי הוא? כל איש. זה צדיק שנקרא כל, כמו שנאמר (קהלת ה) ויתרון ארץ בכל היא. (תהלים קיט) על כן כל פקודי כל ישרתי. איש - כמו שנאמר איש צדיק. זהו צדיק (כל איש) בעל הבית שרצונו תמיד לגבירה, כמו בעל שאוהב את אשתו תמיד. ידבנו לבו - הוא אוהב אותה, ולבו, שהיא הגבירה שלו, ידבנו להדבק בה.

ואף על גב שאהבה רבה זה עם זה, שלא נפרדים לעולמים, מאותו כל איש, בעל הבית, בעל הגבירה, ממנו תקחו את תרומתי. דרך העולם, מי שרוצה לקחת אשתו של אדם ממנו, הוא מקפיד ולא עוזב אותה. אבל הקדוש ברוך הוא לא כך. כתוב וזאת התרומה - זו כנסת ישראל. אף על גב שכל אהבתה אליו ואהבתו אליה, ממנו נוטלים אותה להשרותה ביניהם, מאותו מקום עליון, שכל האהבה של אשה ובעלה שורה, משם תקחו את תרומתי. אשרי חלקם של ישראל, ואשרי כלם שזכו לזה.

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. ואם תאמר, אם כך, אשר תקחו מאתו היתה צריך להיות! מה זה מאתם? מאת שני השמות (הדרגות) הללו.

עוד אמר רב יבא סבא, מאתם - מאת ס', שהוא סוד העולם העליון, מקום מדורו של הצדיק הזה שמתעטר מהאות ס', ומשם נוטל חיים להזין את כל העולמות. והכל דבר אחד, הסוד שנתן לחכמים. אשרי חלקם.

שאף על גב שהם נוטלים אותה, (פאז) לא יכולים לטל אותה אלא רק ברשות בעלה וברצונו, ולעשות עבודה של אהבה אליו, ואז באהבתו תקחו את תרומתי. וכך זה באותן העבודות של התפלה, ותקון וסדור שישראל מסדרים בכל יום. דבר אחר מאתם - מהכלל של ששה צדדים העליונים, והכל אחד.

(ד"א) מאתם - מאותם זמנים ושבתות, והכל סוד אחד. זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ותולעת שני. זהב - בסוד של יום ראש השנה, שהוא יום של זהב, יום הדין, ושולט אותו הצד, כמו שנאמר (איוב ז)

מִצָּפוֹן זָהָב יֵאָתֶה. וְכֹסֶף – זֶה יוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁמֵת־לְבָנִים חֲטָאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁלֵּג, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאֵיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֵּג יִלְבִּינוּ. וְכָתוּב (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהַר אֶתְכֶם. וְנִחֲשֶׁת – יְמֵי קָרְבָּנוֹת הַחֵג, שֶׁהֵם מְרַכְּבוֹת הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים סוּד שֶׁל הָרִי נִחֲשֶׁת, וְלִכְּן מִתְמַעֲטִים בְּכָל יוֹם וְהוֹלְכִים. וְתִכְלַת – זֶה פֶּסַח, הַשְּׁלִטוֹן שֶׁל סוּד הָאֱמוּנָה, הַסּוּד שֶׁל צָבַע הַתִּכְלַת. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא תִכְלַת, לֹא שׁוֹלֵטת, עַד שֶׁמִּשְׁמִידָה וְהוֹרֶגֶת כָּל בְּכוֹרוֹת מִצְרַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יב) וְעָבַר ה' לִנְגֹף אֶת מִצְרַיִם. וְלִכְּן כָּל הַגִּנּוּנִים טוֹבִים בְּחִלוּם, חוּץ מִתִּכְלַת.

וְאַרְגָּמָן – זֶה שְׁבֻעוֹת, סוּד הָאַרְגָּמָן, שֶׁתּוֹרָה שֶׁבְּכָתָב שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ כְּלוּלָה מִשְׁנֵי צְדָדִים – מִיָּמִין וּמִשְׁמָאל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב) מִיָּמִינוֹ אֲשֶׁר דָּת לְמוֹ, וְזֶהוּ אַרְגָּמָן. וְתוֹלַעַת שָׁנִי – זֶהוּ ט"ו בָּאָב, שֶׁבָּנוֹת יִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹצְאוֹת בְּכָלִי מִלֵּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ד) הָאֱמָנִים עָלֵי תוֹלַע.

עַד כָּאֵן שֶׁשָּׂה צְדָדִים. מִכָּאֵן וְהִלָּא הַסּוּד שֶׁל עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה. וְשֵׁשׁ. וְעֵזִים. וְעֵרֶת אֵילִם מְאָדָּמִים. וְעֵרֶת תְּחָשִׁים. וְעֵצֵי שְׁטִים. וְשֶׁמֶן לְמָאֵר. וּבִשְׁמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים. וְאַבְנֵי שֶׁהֵם. וְאַבְנֵי מְלוֹאִים. עַד כָּאֵן תְּשֻׁעָה, כְּנֶגֶד תְּשֻׁעָה יָמִים, וְיוֹם הַכַּפּוּרִים מִשְׁלִים לְעֲשֶׂרָה. וּמִכָּל אֵלָה אָנוּ נוֹטְלִים תְּרוּמַת ה' בְּכָל זְמַן וְזָמַן, כְּדִי לְהַשְׁרוֹת עָלֵינוּ. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה אָנוּ נוֹטְלִים תְּרוּמַת ה', וְהוּא סוּד שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁבָּא מִצַּד הַזֶּהָב. בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים אָנוּ נוֹטְלִים אוֹתָהּ, וְהִיא יוֹם הַכַּפּוּרִים שִׁיּוֹרֶשֶׁת הַבַּת אֶת הָאֵם. בְּסָפוֹת אָנוּ נוֹטְלִים אוֹתָהּ, וְהִיא סָפָה, סוֹכְכַת וּמְגַנָּה עָלֵינוּ, וְכָתוּב (במדבר כט) בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְּהִיָּה לָכֶם, וְזוֹהִי תְּרוּמַת ה'.

בְּפֶסַח אַף כֶּךָ אָנוּ נוֹטְלִים אוֹתָהּ, וְהִיא פֶּסַח. וְהִיא בְּאַרְנוֹ, סוּד הַגִּזְוֹן שֶׁל אוֹר הַתִּכְלַת. בְּשְׁבֻעוֹת אָנוּ נוֹטְלִים אוֹתָהּ, וְהִיא שְׁתֵּי הַלָּחִם, וְכָתוּב (שמות כ) וַיִּדְבֹר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמֵר. וְאָנוּ נוֹטְלִים מִתּוֹרָה שֶׁבְּכָתָב תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּה. חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּאָב, הוּא עֵמֶד בְּשִׁמְחָה עַל בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל. כָּל שָׂאֵר הַיָּמִים הֵם לְתַקּוֹן שְׁלָה, וְלִכְּן כָּתוּב אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם.

כְּמוֹ שֶׁהֵם מִתְיַחֲדִים לְמַעְלָה בְּאֶחָד, אַף כֶּךָ הִיא מִתְיַחֲדֶת לְמַטָּה בְּסוּד שֶׁל אֶחָד, לְהִיּוֹת עִמָּם לְמַעְלָה אֶחָד כְּנֶגֶד אֶחָד. הַקְּדוּשׁ

ברוך הוא אחד למעלה לא יושב על כסא כבודו, עד שנעשית בסוד של אחד כמו שלו, להיות אחד באחד. והרי בארנו הסוד של ה' אחד ושמו אחד.

סוד השבת, היא שבת שנאחזת בסוד של אח"ד, להשרות עליה הסוד של אחד. תפלת ערב שבת, שהרי אז מתיחד כסא הכבוד הקדוש בסוד של אחד, ומתקנת שישרה עליה המלך הקדוש העליון.

בשנכנסת השבת, היא מתיחדת ונפרדת מהצד האחר, וכל הדינים מעברים ממנה, והיא נשארת ביחוד של אור קדוש, ומתעטרת בכמה עטרות למלך הקדוש, וכל שליטי הרגז ובעלי הדין כלם בורחים, (ומעברים ממנה) ואין שלטון אחר בכל העולמות. ופניה מאירים באור עליון, ומתעטרת למטה בעם הקדוש, וכלם מתעטרים בנשמות חדשות. אז ראשית התפלה, לברך אותה בשמחה, בפנים מאירות, ולומר ברכו את ה' המברך. את ה' דוקא, כדי לפתח לה בברכה.

ואסור לעם הקדוש לפתח אליה בפסוק של דין, כמו והוא רחום וגו', משום שהרי נפרדה מהצד האחר, וכל בעלי הדינים נפרדו והעברו ממנה. ומי שמעורר את זה למטה, גורם לעורר כף למעלה, והכסא הקדוש לא יכול להתעטר בעטרת קדשה. שכל זמן שמתעוררים למטה אותם בעלי הדין שהיו מעברים והיו הולכים להתחבא בתוך הנקב של העפר של התהום הגדול, כלם שבים לשרות במקומם, והמקום הקדוש מתרחק (ונדחק) בהם מלהיות במנוחה.

ואל תאמר שזהו לבדו, אלא שאין התעוררות למעלה להתעורר עד שישראל מעוררים למטה, כפי שבארנו, שכתוב (תהלים פא) בכסה ליום חגנו. לא כתוב ליום חג, אלא ליום חגנו. ולכן אסור לעם הקדוש, שמתעטרים בעטרות קדושות של נשמות כדי לעורר מנוחה, שהם יעוררו דין, אלא כלם ברצון ואהבה רבה, שיעוררו ברכות מעלה ומטה כאחד.

ברכו את ה' - דוקא את, כמו שאמרנו, זו שבת של ערב שבת. ברוך ה' המברך - זו יציאת הברכות ממקור החיים, ומקום שממנו יוצאת כל ההשקאה להשקות את הכל. ומשום שהוא

המקור בסוד של אות הברית, קוראים לו המברך, הוא נביעת הבאר. כיון שמגיעים לשם, הרי הבאר ודאי מתמלאת, שאין פוסקים מימיו לעולמים.

וְלִכֵּן לא אומרים ברוך את ה' המברך, אלא ברוך ה'. שאלמלא לא מגיעה לשם נביעה מהמקור העליון, לא מתמלאת הבאר כלל, ועל זה המברך. למה הוא המברך? משום שהוא משלים ומשקה לעולם ועד. עולם ועד זוהי שבת של ערב שבת, ואנו תוקעים ברכות במקום שנקרא מברך. וכיון שמגיעים לשם, כלם לעולם ועד. וזהו ברוך ה' המברך. עד כאן הגיעו ברכות מהעולם העליון, וכלם לעולם ועד, להתברך ולהיות משקה ולהיות שלם כראוי, מלא מכל הצדדים.

ברוך - זהו המקור העליון שכל הברכות יוצאות ממנו. וכשהלבנה נשלמת, קוראים אותה כך לתחתונים, אבל ברוך מקור העליון, כפי שאמרנו. ה' - זה אמצעי של כל הצדדים העליונים. המברך - זה שלום הבית, נביעת הבאר, להשלים ולהשקות הכל. לעולם ועד - זה העולם התחתון שצריך להתברך. ושמן ומשחה של ברוך ה' והמברך, הכל הוא לעולם ועד.

(מברך, כמו שנאמר (בראשית מט) בן פרת) ולכן הברכה הזו צריכים כל העם לברך, ובערב שבת, ברצון הלב ובשמחה צריך להתחיל בתחלה בברכה הזו, שתתברך השבת הזו של ערב שבת (בלילה) מהעם הקדוש כראוי בברכה הזו.

(ברכו) כשמתחילים ישראל לברך, קול הולך בכל הרקיעים, שמתקדשים בקדשת ערב השבת: אשריכם העם הקדוש שאתם מברכים ומקדשים למטה כדי שיתברכו ויתקדשו למעלה כמה מחנות עליונים קדושים. אשריהם בעולם הזה, ואשריהם בעולם הבא. ולא מברכים ישראל את הברכה הזו, עד שמתעטרים בעטרות של נשמות קדושות, כפי שאמרנו. אשרי העם שזכו להם בעולם הזה, לזכותם לעולם הבא.

בְּלִילָהּ זה שמוש של החכמים באלו הנשמות הקדושות שמתעטרות בהם, ואף על גב שהרי בארנו והכל אחד. ובכל מקום שתמצא לחכמים בדבר הזה בצד זה, ולפעמים בצד זה - הכל הוא אחד, ודברים הללו הרי כבר בארנו. אבל בפעם הזו

שכלם מתעטרים בנשמות ורוחות חדשות יתרות קדושות, אז הוא הזמן של השמוש שלהם, כדי שיהיה שפע לאותו שמוש (תשמיש) בשפע של קדשה במנוחה עליונה, ויצאו בניהם קדושים כראוי.

סוד זה נתן לחכמים. בשעה שנחלק הלילה, בלילה הזה הקדוש ברוך הוא רוצה להכנס לגן שלמעלה. וסוד זה, בימי החל הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדין שלמטה להשתעשע עם הצדיקים ששורים שם, ובשבת, באותו ליל שבת, הקדוש ברוך הוא נכנס לגן שלמעלה, בסוד המקור העליון.

משום שבימי החל כל נשמות הצדיקים כלן שורות בגן שבארץ, וכשמתקדש היום בערב השבת, כל אותם מחנות של מלאכים קדושים שממנים בתוך הגן שלמטה, כלם מעלים את אותן נשמות ששורות בתוך הגן שלמטה, להכניס לאותו הרקיע שעומד על הגן, ומשם מזדמנות מרכבות קדושות שסוכבות את כסא הכבוד של המלך, ומעלים אותם את כל אותן נשמות לגן שלמעלה.

כיון שהרוחות הללו עולות, אז רוחות קדושות אחרות יורדות להתעטר בהם העם הקדוש. אלו עולות ואלו יורדות.

ואם תאמר, הרי הגן שבארץ ביום השבת יושב בריקנות בלי נשמות צדיקים - לא כך, אלא נשמות הולכות ונשמות באות, נשמות עולות ונשמות יורדות. נשמות הולכות מתוך הגן, ונשמות באות לתוך הגן. כל אותן נשמות הצדיקים שמתלבנות בימות החל, וטרם שנכנסו לתוך הגן, בשעה שאלו יוצאות - אלו נכנסות, והגן לא נשאר ריק, בסוד לחם הפנים ביום הלקחו.

ואם תאמר, כשחוזרים בימות החל, במה (במה) נמשכים המקומות לארץ ולרחב ולרום בגן, ולא נודע? כמו סוד ארץ הצבי, שהיתה נמשכת לכל הצדדים ולא נודע. כמו הצבי, שכל מה שגדל, עורו גדל לכל צד ולא נפר. ויש במה נשמות, שפיון שעולות, שוב לא יורדות.

נשמות עולות ונשמות יורדות להתעטר בהן העם הקדוש. ובערב שבת הוא גלגול הנשמות, אלו הולכות ואלו באות, אלו עולות ואלו יורדות. מי ראה כמה מרכבות קדושות שמשוטטות לכאן ולכאן. כלן בשמחה, כלן ברצון באלו הנשמות לעטר את העם הקדוש, לעטר לכמה צדיקים, גן העדין שלמטה, עד שעה שהכרוז

עומד וקורא: מקדש מקדש. אז נמצאת מנוחה ושוכך הפל. וכל רשעי הגיהנם שוככים במקומם ויש להם מנוחה. וכל הנשמות מתעטרות, אלו למעלה ואלו למטה. אשרי העם שזה חלקם.

בַּחֲצוֹת ליל שבת, כשהחכמים מתעוררים לתשמישם, אותה רוח עליונה שמתעטרים בה כשמתקדש היום, בשעה שהם ישנים במטותיהם, והנשמות האחרות שלהם רוצות לעלות לראות בכבוד המלך, אז אותה רוח עליונה שיורדת בערב שבת, נוטלת אותה נשמה, ועולים למעלה, ורוחצת נשמה אחרת בפשמים של גן העדן, ושם רואה מה שרואה.

וּבְשִׁיזְרֻדָּת לשרות במקומה בחצות הלילה, אותה נשמה שבה למקומה, וצריכים אותם החכמים לומר פסוק אחד של התעוררות של אותה רוח עליונה קדושה של עטרת השבת, כמו (ישעיה סא) רוח ה' אלהים עלי יען משח ה' אותי לבשר ענוים וגו'. (יחזקאל א) בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו ובהנשאם מעל הארץ וגו', אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו וגו'. משום שמתעטרות באותה רוח בהתעוררותם לשמחת התשמיש, ויהיה שפע של אותה רוח עליונה של השבת באותו תשמיש מצוה.

רַב המנונא סבא, כשהיה עולה מהנהר בערב שבת, היה יושב רגע אחד ומרים עיניו, והיה שמח והיה אומר שהיה יושב לראות את שמחת המלאכים העליונים, אלה עולים ואלה יורדים. ובכל ערב שבת יושב אדם בעולם הנשמות. אשרי מי שיודע בסוד רבונו.

בְּשִׁמְאִיר היום ביום שבת, עלית השמחה עולה בכל העולמות במנוחה בשמחה. אז (תהלים ט) השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. מי השמים? אלו שמים שהשם העליון נראה בהם, שהשם הקדוש רשום בהם.

מִסְפָּרִים – מה הם מספרים? אם תאמר כמי שמדבר ספור דברים – לא כן. אלא שמאירים ונוצצים בהתנוצצות של אור עליון ועולים בשם שכולל באור של שלמות עליונה.

וּמַה הוא הספור? שנוצצים באור של שלמות הספר העליון. ולכן עולים בשם שלם, ומאירים באור שלם, ונוצצים בהתנוצצות שלמה. הם נוצצים ומאירים בעצמם מתוך אור של התנוצצות הספור העליון, ונוצצים ומאירים לכל צד וצד (לכל כבוד וכבוד) שנדבקים בו.

שְׁהָרִי מֵהֶם, מֵאוֹתָהּ סְפִירִיּוֹת וְאוֹר מְאִירָה כָּל טִבְעַת וְטִבְעַת וְנוֹצְצַת
בְּהִתְנוּצְצוֹת, מִשּׁוֹם שְׁבִיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטְרִים הַשָּׁמַיִם וְעוֹלָיִם בְּשֵׁם
הַקָּדוֹשׁ יוֹתֵר מִבְּשָׂאֵר הַיָּמִים.

וּמַעֲשֵׂה יָדָיו – אוֹתוֹ הֵטַל הָעֲלִיּוֹן שְׁמַאִיר מִכָּל הַצְּדָדִים הַגְּנוּזִים,
שֶׁהוּא מַעֲשֵׂה יָדָיו, וְתִקְוֵנוּ – שְׁמַתְתַּקֵּן בְּיוֹם הַזֶּה מִכָּל
שָׂאֵר הַיָּמִים.

מִגִּיד הָרְקִיעַ – מֵה מִגִּיד? מוֹשֶׁךְ וְשׁוֹפֵעַ לְמִטָּה מֵרֹאשׁ הַמָּלָךְ, מְלֹא
מִכָּל צְדָדָיו. הָרְקִיעַ – אוֹתוֹ הָרְקִיעַ שֶׁהוּא מְבוּעַ הַבָּאָר, וְזֶהוּ
אוֹתוֹ נִהַר שְׂיוּצָא מֵעֵדֶן, וְזֶהוּ שְׁשׁוֹפֵעַ וּמוֹשֶׁךְ לְמִטָּה שֶׁפֶעַ שֶׁל טַל
עֲלִיּוֹן שְׁמַאִיר וְנוֹצֵץ בְּהִתְנוּצְצוֹת מִכָּל הַצְּדָדִים. וְהָרְקִיעַ הַזֶּה מִשְׁפִּיעַ
לוֹ בְּמִשְׁיכָה שֶׁל אֶהְבָּה וְתִשׁוּקָה לְהִשְׁקוֹת הַשְּׂקָאֵת הַשְּׂמֻחָה לְעָרֵב
שֶׁבֶת. וְכִשְׁשׁוֹפֵעַ וּמוֹשֶׁךְ אוֹתוֹ הֵטַל שֶׁל הַבְּדֵלָח, הַכֹּל (שׁוֹפֵעַ) מְלֹא
וְשָׁלֵם בְּאוֹתִיּוֹתָיו הַקָּדוֹשׁוֹת בְּכָל אוֹתָם שְׁבִילִים קְדוֹשִׁים. כִּיּוֹן שֶׁהַכֹּל
מִתְחַבֵּר בּוֹ, נַעֲשֶׂה בּוֹ דֶרֶךְ לְהִשְׁקוֹת וּלְבָרֵךְ לְמִטָּה.

יּוֹם לְיוֹם – יּוֹם לְיוֹם וְטִבְעַת לְטִבְעַת. עֲכָשׁוּ מְדַבֵּר הַכְּתוּב בְּדֶרֶךְ פָּרֹט
אֵיךְ הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים וּמִתְקַנְיִם בְּסְפִירִיּוֹת וּבְהִתְנוּצְצוֹת עֲלִיּוֹנָה
לְכַבּוֹד הַזֶּה, וְאֵיךְ שׁוֹפֵעַ וּמוֹשֶׁךְ אוֹתוֹ הָרְקִיעַ שֶׁפֶעַ שֶׁל טַל עֲלִיּוֹן.
וְאוֹמֵר, יּוֹם לְיוֹם יִבִּיעַ אִמֵּר. יּוֹם לְיוֹם וְדִרְגָּה לְדִרְגָּה, יִחְוֶה (אוֹחֵז)
לְהַכְּלִל זֶה בְּזֶה וְלִהְיֵאֵר זֶה מִזֶּה מֵאוֹתָהּ סְפִירִיּוֹת שְׁנוּצְצִים וּמְאִירִים
הַשָּׁמַיִם לְכַבּוֹד הַזֶּה. יִבִּיעַ – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מִבְּעַ אֲתַעֲבֹד וְגו'. מִמֵּהָרִים
לְהֵאֵר זֶה מִזֶּה וְלִהְתְּנוּצֵץ זֶה מִזֶּה מֵאוֹתוֹ סְפִירִיּוֹת וְהִתְנוּצְצוֹת.

אִמֵּר – כָּלֵל שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת וְהַשְּׁבִילִים שְׂיוּצְאִים מֵאֵב וְאֵם, וְאוֹתוֹ
רֹאשׁ שְׂיוּצָא מֵהֶם, שֶׁהוּא בֶּן בְּכוֹר. אֶלֶף – אָבָא. וְכִשְׁהוּא
עוֹלָה וְיוֹרֵד, מִתְחַבֵּרֵת מ' עִם א', וְהִיא אֵם. ר' – רֹאשׁ הַבְּכוֹר.
כְּשֶׁמִּתְחַבֵּרֵת כָּל הָאוֹתִיּוֹת – אִמֵּר. זֶה אוֹר שֶׁל אָב וְאֵם וְהַבֶּן הַבְּכוֹר,
וּמְאִירִים זֶה בְּזֶה בְּחִבּוּר אֶחָד. שׁוֹלֵט בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת. וְלִכְּן הַכֹּל נִכְלָל
זֶה בְּזֶה, כְּדִי לְהִיּוֹת אֶחָד. וְלִכְּן מִמֵּהָרִים זֶה בְּזֶה אוֹתוֹ אִמֵּר, שְׁלִיט
עֲלִיּוֹן, לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וּכְשֶׁכָּבֵד זֶה נִשְׁפָּע וְנִמְשָׁךְ לְרְקִיעַ הַזֶּה, אֲזִי הוּא מִשְׁקָה וּמְאִיר לְמִטָּה,
לְכַבּוֹד אֵל הַזֶּה, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת בְּדִיוּקָן אוֹתָם הַשָּׁמַיִם
שְׁמַאִירִים לְאוֹתוֹ כְּבוֹד אֵל. (וְזֶהוּ שְׂכַתוֹב)

וְלִילָהּ לְלִילָהּ יַחְוָה דַּעַת – מִרְכָּבוֹתֶיהָ (ו' לז) שֶׁהֵן גּוֹף הַכֶּסֶּא, וְכָלֵן נִקְרָאוֹת לַיְלֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים טז) אֵף לַיְלֹת יִסְרוּנִי כְּלִיֹּתַי. מִרְכָּבָה עֲלִיוֹנָה נִקְרָאת יָמִים, יוֹם לְיוֹם. מִרְכָּבָה תַּחְתּוֹנָה נִקְרָאת לַיְלֹת, לַיְלָה לְלִילָהּ.

יַחְוָה דַּעַת. יַחְוָה – יַחְיָה. יַחְיָה תּוֹלְדוֹת, שֶׁהֵם (בְּהֵם) שְׁמִים. וְאִם תֹּאמַר, יַחְוָה לֹא יַחְיָה – בֹּא וּרְאֵה, כְּתוּב (בראשית ג) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה, כִּי הִיא הֵיטָה אִם כָּל חַי. חַוָּה וַחְיָה בְּמִלָּה אַחַת עוֹלָם. וְעַל שֶׁהִסְתַּלְקָה (זוה הסתלקה) ' וְנִכְנְסָה ו', שֶׁהוּא כְּרֹאוֹי, שֶׁהָרִי ו' הוּא חַיִּים וְדַאי, וְעַל זֶה חַוָּה וַחְיָה, ' (קטנה נוטלת) נוטלת חַיִּים מו'. אֵף כָּאֵן יַחְוָה – יַחְיָה.

דַּעַת – זֶהוּ סוּד הַשְּׁמַיִם. מֵה שְׁמַיִם שֶׁשָּׂה צְדָדִים, אֵף כָּאֵן שֶׁשָּׂה צְדָדִים בְּאוֹתָן תּוֹלְדוֹת שִׁיחְיָה כְּמוֹ שָׁלוֹ. וְלִכֵּן יוֹם לְיוֹם נִכְלָל בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה – אִמְ"ר. וְלִילָהּ לְלִילָהּ – בְּסוּד שֶׁל הַזְּכָר שֶׁמְאִיר לָהּ, שֶׁהוּא שְׁמוֹ (שְׁמַיִם), דַּעַת.

וּמִשּׁוּם שֶׁאִמְרָה הַזֶּה הוּא סוּד עֲלִיוֹן, וְלֹא כִּשְׂאָר הָאֱמִירוֹת, חִזּוֹר עָלָיו הַפְּסוּק וְאִמְרָה, אֵין אִמְרָה וְאֵין דְּבָרִים, כִּשְׂאָר אֱמִירוֹת הָעוֹלָם. אֲלֹא הָאִמְרָה הַזֶּה הוּא סוּד עֲלִיוֹן בְּדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, שֶׁאֵין שֵׁם אֱמִירוֹת וְדְבָרִים, וְלֹא נִשְׁמְעוּ כִּשְׂאָר הַדְּרָגוֹת שֶׁהֵן סוּד הָאֱמוּנָה, שֶׁהֵן קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע. אֲבָל אֵלֶּה לֹא נִשְׁמְעוּ לְעוֹלָמִים, וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב בְּלִי נִשְׁמָע קוֹלָם.

אֲבָל בְּכָל הָאֶרֶץ יֵצֵא קִנּוּם, אֵף עַל גֵּב שֶׁהֵם נִסְתָּרִים עֲלִיוֹנִים שֶׁלֹּא נוֹדְעוּ לְעוֹלָמִים, הַשְּׁפַע וְהַמְּשִׁיכָה שֶׁלָּהֶם נִמְשָׁךְ וְשׁוֹפֵעַ לְמִטָּה. וּמִשּׁוּם אוֹתָהּ מְשִׁיכָה יֵשׁ לָנוּ אֱמוּנָה שְׁלֵמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מְדַבְּרִים סוּד אֱמוּנוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת כְּאֵלוֹ נִתְגַּלּוּ וְלֹא הָיוּ נִסְתָּרִים וּגְנוּזִים. וְזֶהוּ וּבִקְצֵה תִּבְלַ מְלִיחָה – מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם מְדַבְּרִים אוֹתָם חֲכָמֵי הַלֵּב בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת גְּנוּזוֹת, אֵף עַל גֵּב שֶׁלֹּא נוֹדְעוּ.

אֲבָל בְּמָה הֵם נוֹדְעִים? מִשּׁוּם שֶׁלְּשִׁמְשׁ שֵׁם אֵהָל בְּהֵם. מִשּׁוּם הַשְּׁמָשׁ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא מְשַׁכֵּן מְאוֹתָן דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת קְדוּשׁוֹת, וְהוּא אוֹר שֶׁנוֹטֵל כָּל הָאוֹרוֹת הַגְּנוּזִים וְאוֹתָהּ מְשִׁיכָה שֶׁלָּהֶם, וּבִגְלָלוֹ נִרְאִית הָאֱמוּנָה בְּכָל הָעוֹלָם.

מי שנוטל את השמש, כמי שנוטל את כל הדרגות, משום שהשמש הוא אהל שנקלל בהם ונוטל הכל, והוא מאיר לכל אותם הגונים של האורות שלמה. ולכן והוא כחתן יצא מחפתו - באור והתנוצצות של כל האורות הגנוזים. שכלם בתשוקה, ברצון שלם, נותנים לו רצונם ואורם, כמו שלחתן יש רצון ותשוקה של הכלה (של כלם) לתת לה אוצרות ומתנות, ולכן והוא כחתן יצא מחפתו.

מי זו חפתו? זה עדין. וסוד זה - (בראשית ב) ונהר יצא מעדין. עדין זוהי חפה שמכסה על הכל. ישיש כגבור. ישיש - מצד של אור ראשון שלא נמצא בו דין כלל. כגבור - מצד הגבורה. ואף על פי שגבורה היא דין שלם, כתוב כגבור, ולא גבור. משום שממתיק דין בחסד ונוטל הכל כאחד, בתשוקה ורצון שלם. וכך זה - לרוץ ארח, כמו שנאמר (ישעיה מג) הנותן בים דרוך, להשקות ולהשלים את אור הלבנה בכל הצדדים, ולפתח בה דרוך להאיר למטה.

מקצה השמים מוצאו - מסוף אלו השמים העליונים שאמרנו הוא מוציא, משום שבסיום הגוף הוא מוציא, ובאותו מקום נכר בין הזכר לנקבה. וזהו שכתוב (דברים ד) ולמקצה השמים ועד קצה השמים. קצה השמים - זה העולם העליון. ולמקצה השמים - זה (המלך ש) השלום שלו. כמו שזה נוטל את כל האורות וכלם בו, אף זה כך, נוטל כל האורות והוא יוצא מקצה השמים.

ותקופתו - שסובב (שהלבנה) בכל אותם הצדדים (הספירות) הקדושים שראויים להאיר ולהיות משקים ולהתנוצץ ממנו. ואין נסתר - אין מי שמכסה מאותו האור, שהרי לכלם הוא מאיר בכלל אחד, לכל אחד ואחד כראוי לו.

וכשברם נשלמים ומאירים מתוך השמש, אז הלבנה מתעטרת כמו האם העליונה, שלמה בחמשים שערים, וזהו שכתוב תורת ה' תמימה, שהרי אז היא (שלמה) תמימה מכל הצדדים, בסוד של חמש דרגות, כמו האם העליונה, שהם חמש, סוד של חמשים. **ולכן** היא באה בחמש חמש תבות, כדי להשלים לסוד של חמשים. תורת ה' תמימה משיבת נפש - הרי חמש. עדות ה' נאמנה

מחכימת פתי - הרי חמש. פקודי ה' ישרים משמחי לב - הרי חמש.
מצות ה' ברה מאירת עינים - הרי חמש. יראת ה' טהורה עומדת לעד -
הרי חמש. משפטי ה' אמת צדקו יחדו - הרי חמש. וכלם באים
בחמש חמש, להכליל כמו האם העליונה.

ולכן, יהו"ה יהו"ה שש פעמים, כנגש ששת הצדדים העליונים
שהם סוד השם העליון (השמים העליונים), ועל זה הלבנה
מתמלאת ונשלמת בסדור עליון כראוי, וזהו ביום השבת, שהכל
נשלם כראוי בסוד השבת מעלה ומטה. ולכן ביום הזה נוסף אור
בכל, כמו שאמרנו. השמים נוטלים ממקור החיים בראשונה, והם
מאירים ומתקנים את הכבוד העליון מסוד הספר העליון - האב של
הכל. ומסוד הספר - האם העליונה. והוא מסוד הספור. ולכן
מספרים, כמו שאמרנו, בסוד שלשת השמות הלו, ששולטים ביום
השבת על כל שאר הימים.

ולכן התשבחת הזו אמר דוד ברוח הקדש על האור והתנוצצות
ושלטון (ושלמות) של יום השבת על כל שאר הימים (ותקונה
שנתקנת ביום זה מכל שאר הימים) בשביל סוד השם העליון שמאיר באור,
ונוצץ בהתנוצצות, ונשתלם בשלמות מעלה ומטה. ואז תורת ה'
תמימה, שבת של ערב שבת (סוד של שמור כבוד לילה, שהיא תורת ה' תמימה, תורה
שבעל פה, משה קבל תורה מסיני. והרי התעוררו על התורה שבעל פה, שאלו תורה שבכתב, הרי
כתוב ויצו משה את הלויים וגו' לקוח את ספר התורה. וזה ראוי ללויים לזה שאוחז בשמש, והמלך
שבא ממנו משה מאיר לישראל ארבעים שנה שמש ביום, ותורת ה' זה ערב שבת) בסוד אחד,
כמו שאמרנו.

ותקנו (אנשי כנסת הגדולה הסדור של השבת) החברים ראשית התשבחות
מאותן תשבחות של דוד מסוד זה השמים, שנוטל בראש
וימאיר לכל השאר. ואחר כך אותו נהר שיוצא מעדן, וזהו סוד (תהלים
לג) רננו צדיקים בה'. משום שהנהר הזה כונס ונוטל הכל מסוד
השמים בסוד עליון, ומקור החיים, הכל כראוי ביום זה. והשמש
מתקן להאיר כראוי ביום הזה.

ואחר כך הלבנה שנפרדת מהצד האחר ביום הזה כדי להיות מאירה
מן השמש, וזהו לדוד בשנותו את טעמו וגו'. ואחר שנפרדת
ממנו, הרי מתחברת בשמש, ותשבחת זו בעשרים ושתים אותיות
שמכניס בה השמש בלבנה. ותשבחת זו פרדת הלבנה מן הצד

האחר, ותשבת של עשרים ושתים אותיות באור השמש. ואחר כך התחברות ועלית הגבירה לבעלה, וזוהי (שם צ) תפלה למשה איש האלהים. התחברות והתדבקות אשה בבעלה, לפרש ימין ושמאל לקבל אותה ולהיות כאחד בחבור אחד. (להיות אחד בסוד אחד. וכל אלו שמים מספרים להם ומתקנים אותם. מכאן והלאה תשכחות אחרות של שמחה ותשוקה שלמה. אבל אלו אותם תקון השלמות העליונה בסוד של השם הקדוש כראוי ותשכחות אלו, התקינו בתקון של שבת, שהוא עולה ומתעטר בעטרותיו כראוי, ועולים בסוד השם הקדוש להיות אחד בסוד של כבוד אל של השמים מספרים לו וזוהרים לו כמו שאמרנו).

וזהו מזמור שירו לה' שיר חדש. התשבתת הזו הרי בארנוה. אף על גב שהתעוררנו בה, התעוררות החברים שהתעוררו, יפה הוא, שהפרות הללו עלות, כשהיו נושאות את הארון, התעוררו בתשבתת הזו, כמו שנגמר (שמואל א-ו) וישרנה הפרות בדרך. ואיזו שירה היו אומרות? מזמור שירו לה' שיר חדש כי נפלאות עשה. הסוד הזה הוא כמו שלמעלה. בפעה שאותן חיות נושאות את (הארון) הכפסא להרים אותו למעלה, הן אומרות תשבתת זו.

ואם תאמר, למה כתוב כאן חדש, והרי תמיד אומרים תשבתת זו? אלא ודאי שהוא חדש, וחדש לא נקרא אלא בהתחדשות הלבנה כשנאורה מהשמש, אז הוא חדש, וזהו שיר חדש. הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו, הרי התעוררות של ימין ושמאל לקבל אותה. ותשבתת זו, כשנושאות הארון, משכחות אותה כשעולות לבית שמש, כמו שעגלות עולות לבית שמש, והכל עולים בסוד אחד, משום שבשבת היא עלית הכפסא לעלות למעלה. התקון של התשבתת הזו בשבת. כל התשכחות הללו תקנו לשבת, לשבת אותו העם היחיד בעולם.

מזמור שיר ליום השבת (תהלים צב). התשבתת הזו אדם הראשון אמר אותה בפעה שגרש מגן עדן, ובאה שבת והגנה עליו. ובארה החברים, את התשבתת הזו משבח העולם התחתון את העולם העליון, יום (שהכל בו) שהוא כלו שבת, המלך שהשלוש שלו. וזהו מזמור שיר, ולא כתוב מי אמר אותו, כמו שבארנו.

ליום השבת - היום העליון, השבת העליונה. זו שבת וזו שבת. מה בין זה לזה? אלא שבת סתם זו שבת של ערב שבת. יום השבת זו שבת שלמעלה. זה יום וזה לילה. (שמות לא) ושמרו בני ישראל את

השבת - הרי לילה, סוד של נקבה. (שם כ) זכור את יום השבת - הרי יום, סוד של זכר. ולכן מזמור שיר ליום השבת.

ומצאנו בכמה מקומות, שהעולם התחתון עולה בשם ובא סתם, כמו זה - ויקרא אל משה, וכמו (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל ה'. כלם שם נסתר ולא עולה בו, (אלא) (והכל) משום שיש בו דרגה עליונה, ואל הדרגה העליונה הוא לא עולה בשם. אור המנורה לא עולה ביום באור השמש, ועל זה לא עולה בשם. וכל אלה תשבחות השבת, שהיא כבוד (יום השבת, שהיא תשבחת) היום, היא תשבחת עליונה על כל שאר הימים. (וכל אלו התשבחות התקינו בתקנון של שבת, שהיא עולה להתעטר בעטרת עליונות, מקומות קדושים על כל שאר הימים).

נשמות כל חי, הרי החברים עוררו בו דברי אמת. אבל יש לנו להזכיר, הנשמה הזו שפורחת מאותו חי העולמים. ומשום שהיא שלו, שממנו יוצאות כל הברכות ושורות בו, והוא משקה ומברך למטה, הנשמה הזו שיוצאת ממנו יש רשות לברך את המקום הזה.

ולכן פורחות הנשמות מאותו חי בערב שבת, אותן נשמות שפורחות, ממש מברכות מקום זה שנקרא שם מלמטה. ואותו מקום שיוצאות ממנו, מברך אותו למעלה, ושם זה מקבל ברכות ממטה וממעלה, ונכללת מכל הצדדים.

בימי החל היא מקבלת ברכות משאר הנשמות שמברכות אותה מלמטה ביום השבת, היא מקבלת ברכות מאותן נשמות עליונות שמברכות אותה בארבעים וחמש תבות כחשבון מ"ה. (מנשמת כל חי עד והאחרונים) (ובסוד של חמשים תבות, כחשבון מ"י) כמו שבארנו בסוד מ"ה ובסוד מ"י. זה העולם העליון, וזה העולם התחתון. נשמת כל חי (עד והאחרונים) - מ"ה. ומן ואלו פינו מלא שירה עד ומלפנים - עולה התשבחת האחרת חמשים תבות. ואף על גב שלא עומד הדבר בחשבון, עולה החשבון סוד מ"י, ומשם והלאה עולה התשבחת האחרת לחשבון (מ"ה) מאה תבות, תשלומים של הכל, ומרפכה אחת על מה ששורה שהוא תשלום (אותו שלם עליון).

וכך השבח הזה וכל הדברים הללו כלם איברים ידועים בחשבון לתשלום שבת ולהשתלם מהם כראוי. אשרי העם שידועים לסדר את שבח רבונם כראוי. מכאן והלאה סדור התפלה כמו שתקן.

כתוב (תהלים כב) ואתה ה' אל תרחק אֵילוּתִי לְעִזְרָתִי חוֹשָׁה. דָּוִד
הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה בְּשָׁעָה שֶׁהָיָה מִתְקַן וּמְסֻדָּר אֶת תְּשׁוּבָתוֹ
הַמֶּלֶךְ כְּדִי לְחַבֵּר אֶת הַשֶּׁמֶשׁ לְלִבְנָהּ. כִּיּוֹן שֶׁהָיָה מִתְקַן וּמְסֻדָּר אֶת
שְׁבָחָיו לְהִתְחַבֵּר, אָמַר וְאַתָּה ה' אֵל תִּרְחָק.

ואתה ה' – סוד של חברות אחת בלי פרוד. אל תרחק – כִּיּוֹן
שֶׁעֲלֵתָה לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעֲלָהּ, וְהַכֹּל בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וּמִשָּׁם
רוֹצֵה לְעֵלוֹת לְאִין סוֹף לְהִתְקַשֵּׁר הַכֹּל לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְלִכְּן אֵל
תִּרְחָק לְהַסְתַּלַּק מֵאַתְּנוּ וְלַעֲזֹב אוֹתְנוּ.

וְלִכְּן בְּתוֹךְ סְדוּר הַתְּשׁוּבָה צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְהַכְלִיל שֵׁם וְלִהְדָבֵק עִמָּם
מִלְּמַטָּה, שְׂאֵל מְלֵא יִרְצָה לְהִתְעַלּוֹת הַכְּבוֹד הַזֶּה, הִרִי יִשְׂרָאֵל
לְמַטָּה אַחֲזִיזִים בּוֹ וּמְחַזְּקִים בּוֹ שֶׁלֹּא יַעֲזֹב אוֹתוֹ לְהִתְרַחֵק מֵהֶם. וְלִכְּן
הַתְּפִלָּה בְּלַחֲשׁ, כְּמִי שֶׁמְדַבֵּר בְּסוּד עִם הַמֶּלֶךְ. וּבְעוֹד שֶׁהוּא בְּסוּד
עִמוֹ, לֹא מִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ כָּלֵל.

אֵילוּתִי – מֵה אֵיל וְצָבִי, בְּשָׁעָה שֶׁהוֹלְכִים וּמִתְרַחֵקִים, מִיַּד חוֹזְרִים
לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁעֲזָבוּ – אֵף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵף עַל גֵּב
שֶׁהִתְעַלָּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּאִין סוֹף, מִיַּד חוֹזֵר לְמְקוֹמוֹ. מֵה הַטַּעַם?
מִשׁוּם שֶׁיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה אַחֲזִיזִים בּוֹ, וְלֹא עוֹזְבִים אוֹתוֹ לְהִיּוֹת נִשְׁכָּח
וְלִהִתְרַחֵק מֵהֶם. וְלִכְּן, אֵילוּתִי לְעִזְרָתִי חוֹשָׁה.

וּמִשׁוּם כִּךְ צְרִיכִים לְהִתְאַחַד עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֶאֱחֹז בּוֹ כְּמִי
שֶׁמִּשְׁיָךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, שֶׁלֹּא יִשְׁאַר אִישׁ עֲזוּב מִמֶּנּוּ
אֶפְלוּ שָׁעָה אַחַת. וְלִכְּן כְּשׁוֹמֵךְ גְּאֵלָה לְתַפְלָה, צְרִיךְ לֶאֱחֹז בּוֹ וּלְדַבֵּר
עִמוֹ בְּלַחֲשׁ, בְּסוּד, שֶׁלֹּא יִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ וְלֹא יַעֲזֹב מִמֶּנּוּ, וְלִכְּן כְּתוּב
(דְּבָרִים ד') וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. (תהלים קמד)
אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁכָּכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהִתְחַבְּרָה אֵף כִּךְ קָמוּ וְהִלְכוּ. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו, אָבָא, עַד כָּאן הָיִינוּ
יוֹשְׁבִים בְּצֵל שֶׁל עֵץ הַחַיִּים בְּגֵן עֵדֶן. מִכָּאן וְהִלְאָה שְׁאֲנוּ הוֹלְכִים,
צְרִיךְ לָנוּ לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי הַשּׁוֹמְרִים אֶת הָעֵץ הַזֶּה. אַתָּה תִּתְחַלֵּל
בְּרֵאשִׁית לְפָתַח בְּדָרְךָ.

פָּתַח וְאָמַר, וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. בְּמָה הִיא תְרוּמָה? בְּסוּד
הַזֶּהב, שֶׁהִרִי מִשָּׁם נִזְוָנָה בְּתַחֲלָה, מִשׁוּם שֶׁהִיא גְּבוּרָה תַּחְתּוֹנָה

שְׂבָאָה מַצֵּד הַזֵּהָב. וְאִף עַל גַּב שְׂבָאָה מַצֵּד הַזֵּהָב, כָּל עֵקֶר לֹא נִשְׂאָרָת, אֲלֵא בְצַד הַכֶּסֶף, שֶׁהוּא יָמִין.

וְסוּד זֶה כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שְׂצָרִיךְ לְקַבְּלָהּ בְּיָמִין וּבִשְׂמָאל, וְכָל הָעֵקֶר לֹא נִשְׂאָר אֲלֵא בְּיָמִין, (וְהַשְּׂמָאל נֶעְזֵב מִמֶּנָּה וְלֹא וְכּוּי) וְהַשְּׂמָאל מְעוֹרָר אֶת הַיָּמִין וְלֹא נִדְבֵק בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִתֵּן בֵּין יָמִין וּשְׂמָאל, וְהַשְּׂמָאל נִאָּחַז תַּחְתּוֹ, וְיָמִין נִאָּחַז בּוֹ לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר ב) שְׂמָאלוֹ תַּחַת לְרַאשֵׁי וְיָמִינוֹ תַּחְבֵּקֵנִי. זֵהָב וְכֶסֶף – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (חֲגִי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזֵּהָב, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

וְנַחֲשֶׁת – זֶהוּ צְבֵעַ כְּגוֹן הַזֵּהָב, מִשּׁוּם שֶׁנֶּצְבֵעַ מִגֹּן זֵהָב וּמִגֹּן כֶּסֶף. וְלָכֵן מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת קָטָן. לְמָה הוּא קָטָן? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים-א ח) כִּי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' קָטָן מִהַכִּיל אֶת הָעֵלֶה וְגו'. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְדוֹד הוּא הַקָּטָן. וְאִף עַל גַּב שֶׁהוּא קָטָן, הַכֹּל נִאָּחַז בְּתוֹכוֹ. וְאִם תֵּאֱמַר, מִזְבַּח אַחַר נִקְרָא קָטָן – לֹא כִּי! שְׂאִין קָטָן פָּרַט לָזֶה, שְׂכַתוֹב (בְּרַאשִׁית א) אֶת הַמָּאֹר הַגָּדֹל לְמַשְׁלַת הַיּוֹם וְאֶת הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַשְׁלַת הַלַּיְלָה. וְזֶהוּ הַמָּאֹר הַקָּטָן. הַמָּאֹר הַגָּדֹל – זֶה הַמְּזַבַּח הַפְּנִימִי, שֶׁהוּא מִזְבַּח הַזֵּהָב.

וְתַכְלֶת – זוֹהִי תַכְלֶת שֶׁל צִיצִית. תַכְלֶת זֶהוּ הַכֶּסֶא, סוּד שֶׁל תַּפְלִין שֶׁל יָד. תַכְלֶת זֶהוּ הַכֶּסֶא שֶׁבוּ דִנִּים דִּינֵי נְפֹשׁוֹת. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ כֶּסֶא שְׂדָנִים בּוֹ דִּינֵי מְמוֹנוֹת, וְיֵשׁ כֶּסֶא שְׂדָנִים בּוֹ דִּינֵי נְפֹשׁוֹת. וְלָכֵן כָּל הַגְּוֹנִים טוֹבִים לְחֵלוּם, פָּרַט לְגוֹן תַכְלֶת, כְּדֵי שֶׁיִּדְעַ שֶׁהָרִי נִשְׁמָתוֹ הָרִי עוֹלָה בְּדִין. וְכִשְׁנִשְׁמָה עוֹלָה בְּדִין, הַגּוֹף נִדוֹן לְהַתְּכָלוֹת, וְצָרִיךְ אוֹתוֹ הַחֵלוּם לְרַחֲמִים רַבִּים.

תַכְלֶת זֶהוּ כֶּסֶא, שְׂכַתוֹב בּוֹ כְּמֵרָאָה אֲבָן סַפִּיר דְמוֹת כֶּסֶא, וְכַתּוּב (יִחְזַקְאֵל א) וְנָגַהּ לוֹ סָבִיב. מִשּׁוּם שֶׁעוֹשִׂים בּוֹ כְּרִיכוֹת לְצִיצִית, וְכִשְׁנִגַּהּ לוֹ הוֹפֵךְ לְגוֹן יָרֵק, כְּגוֹן כְּרִיתִי, מֵאוֹתָהּ שְׁעָה וְאֵילָךְ מִתְּחִיל זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁהָרִי הַשְּׂתַנָּה גּוֹן תַכְלֶת מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְלָכֵן אֶסוּר לְדוֹן דִּינֵי נְפֹשׁוֹת בְּלַיְלָה, מִשּׁוּם שֶׁשׁוֹלֵט אוֹתוֹ גּוֹן תַכְלֶת בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְנִתְנָה רְשׁוּת לְחֵטֵף נֶפֶשׁ בְּלִי מִשְׁפָּט. שֶׁהָרִי מִשְׁפָּט לֹא שׁוֹלֵט בְּאוֹתוֹ זְמַן. כִּשְׂבָא הַבְּקָר וּמִתְעוֹרָר הַיָּמִין שֶׁלְמַעְלָה, יוֹצֵא אוֹתוֹ הָאוֹר וּמִגִּיעַ עַד הַתַכְלֶת הַזֹּאת וּמִשְׁתַּנָּה מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְאִז שׁוֹלֵט עָלָיו וְנִדְבֵק בּוֹ כֶּסֶא קְדוֹשׁ אַחַר. מֵאוֹתָהּ שְׁעָה וְאֵילָךְ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע.

וְאַרְגָּמָן – זה כנוס שכולל כל הגונים כאֶחָד. ותולעת שני – כתוב שני, וכתוב שנים, שכתוב (משלי לא) כי כל ביתה לבש שנים. אלא זהו גוון שנקרא שני, שנוטל בו את כל הגונים והכל אחד, שני ושנים. שנים – כשכלם כלולים בו כאֶחָד. שני – שיוצא מהכפא העליון ששולט על תכלת מצד הימין, וזהו האפוטרופוס של ישראל, שכתוב בו (דניאל י) מיכאל שרכם. תולעת – שפחה בפיה. כתולעת שמשברת הכל ומעקרת הכל.

תוֹלַעַת שְׁנֵי וְשֵׁשׁ – שני גונים כאֶחָד, של ימין ושמאל, לכן ואדם. ושש – הוא בוץ. שששה חוטים מתחברים, וזהו שכתוב וגוייתו כתרשיש. ובשני אלה כלולים שני אחרים.

וְעִזִּים – גבורות תחתונות שלחוץ, לכסות על הפנימיים. והכל צריך. וצריך לתת מקום לכל, שהרי מצד הזהב הם באים. וערת אילם מאדמים – משיכה של שני צדדים, של ימין ושמאל, לכסות במקום אחר.

וְעֵרֹת תַּחְשִׁים – צד אחד יש שגדל בתוף הצד האחר בחרבה, ולא נמצא בישוב, וזהו צד טהר, ונקרא תחש.

בְּסַפְרוֹ של שלמה המלך יש בתוף מזבח הנחשת שאמרנו סודות עליונים. שהרי כתוב, (שמות כ) מזבח אדמה תעשה לי וגו', וזהו סוד כראוי. נחשת – כששולטים הרים אחרים, והיא צריכה לזון אותם, נצבעת בגוון הזה לזון אותם, והם נקראים הרי נחשת.

וְאוֹתָם הרי נחשת נמשך עליהם רוח אחת מתוף המזבח הזה, וכשמזבח זה מתעלה בעליה אחרת, אז מסתלקת אות נ', שהוא מזבח קדוש, ונשארת הרוח של הרי הנחשת הללו. וכשאותה רוח מתעלית בקיומה, היא נקראת תחש, שהרי הסתלקה ממנה אות נ'.

וְזֶה נִפְרָד לְכַמָּה רוּחוֹת אַחֲרוֹת, וְנִקְרָאִים אֵף כֵּן, וְלִכֵּן נִקְרָא אוֹתוֹ הָעָם (אחד) תחש, כמו שנאמר (בראשית כב) וְאֵת תַּחֲשׁ וְאֵת מַעֲכָה. הם היו מפירים את החיה הזו של המשכן שנקראת על שם.

וְעִצֵּי שָׁטִים – אלו אותם סודות קדושים, שהם לוחות המשכן, והם נקראים בסוד שלהם. כתוב עצי שטים עמדים, וכתוב (ישעיהו ו) שרפים עמדים.

מכאן והלאה – שָׁמֶן לְמָאֵר, מְשִׁיכָה שֶׁל שָׁמֶן מְשַׁחָה קְדוּשׁ לְמִשְׁחָה עֲלֵיהֶם. אֲבָנֵי שֶׁהֵם וְאֲבָנֵי מְלוֹאִים – אֵלוֹ אֲבָנֵי קֹדֶשׁ, יְסוּדוֹת הַמִּקְדָּשׁ, בְּמִרְכָּבוֹת הַקְּדוּשׁוֹת הִלְלוּ מִזְדַּמְנִים לְבָדֵם לְכַבֵּד וּלְשַׁבַּח בְּלְבוּשׁ כְּבוֹד לְעֵינַי הַכְּהֵן בְּהֵם שֵׁם וּלְהַזְכִּיר (וּלְכַרֵּךְ) שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים, וְלָכֵן שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי מִינִים הֵם, פָּרֵט לְשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים הַיְקָרוֹת הִלְלוּ, וְכֻלָּם עוֹלִים לְעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת בְּסוּד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַיְחוּד. וְכַנְגֵּד אֵלֶּה חֲקַק וְתַקֵּן מִשֶּׁה עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת בְּסוּד הַפְּסוּק שֶׁל הַיְחוּד, שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ו) שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד. וְהֵם עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, גְּלוּפִים חֲקוּקִים בְּסוּד שְׁלֹמְעֵלָה.

יַעֲקֹב רָצָה לְתַקֵּן לְמִטָּה בְּסוּד הַיְחוּד, וְתַקֵּן בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וְהֵן: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. וְלֹא הַשְּׁלִים לְעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, מִשּׁוּם שֶׁעֲדִין לֹא הִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁכָּן. כִּיּוֹן שֶׁהִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁכָּן וְנִשְׁלַם, הִדְבָּר הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ כְּשֶׁהִשְׁתַּלֵּם – לֹא דִבֶּר אֵלָּא בְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, לְהִרְאוֹת שֶׁהָיָה נִשְׁלַם זֶה כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁכָתוּב (וַיִּקְרָא א) וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. הֲרֵי עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת.

וְלָכֵן עֶשְׂרִים וְחֲמֵשֶׁה מִינִים לְהַשְׁלִים תַּקֵּן הַמִּקְדָּשׁ (הַמִּשְׁכָּן) וְכָל אֵלוֹ הָאוֹתִיּוֹת בְּאַרְנֵנוּ בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת שְׁלֹמְדָנוּ מִמִּזְרְנוּ. וּמִשּׁוּם שֶׁהַמִּשְׁכָּן נִשְׁלַם בְּסוּדוֹת הִלְלוּ, נִקְרָא כ"ה, בַּיְחוּד שֶׁל שְׁלֹמוֹת הַמִּשְׁכָּן, וְלָכֵן (תְּהִלִּים קמ"ד) וְחִסְדֵיךָ יִבְרַכּוּכָה כְּתוּב, סוּד שֶׁל שְׁלֹמוֹת שֶׁל כָּל הַמִּשְׁכָּן וְתַקֵּנוֹ. כ"ה כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת, וְתוֹרָה וְנִבְיָאִים וְכְתוּבִים, שֶׁהֵם כָּלֵל אֶחָד וְסוּד אֶחָד.

בְּשַׁעָה שִׁישְׂרָאֵל מִיְחָדִים יְחוּד בְּפְסוּק הַזֶּה בְּסוּד שֶׁל עֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן: שִׁמְעַי יִשְׂרָאֵל יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ אֶחָד, וְכַרְוּךָ שֵׁם כְּבוֹד מְלָכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהֵם עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וּכְיוֹן כָּל אֶחָד בְּהֵן – כָּל הָאוֹתִיּוֹת מִתְחַבְּרוֹת כְּאַחַת, וְעוֹלוֹת בְּחִבּוּר אֶחָד (אז נִפְתַּחוּ) אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים בְּסוּד הַיּוֹבֵל, וְאָז צְרִיף לְעֹלוֹת עַד וְלֹא יוֹתֵר. וְאָז נִפְתַּחִים הַשְּׁעָרִים, וּמִחֲשִׁיב הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אוֹתוֹ הָאֵדָם כְּאֵלוֹ קַיִם אֶת כָּל הַתּוֹרָה שְׁבָא בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ פְּנִים.

וְלָכֵן צְרִיף לְכוֹן לֵב וְרִצּוֹן בְּעֶשְׂרִים וְחֲמֵשׁ וּבְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע וְלְהַעֲלוֹתָם בְּרִצּוֹן הַלֵּב לְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים שְׁאִמְרָנוּ.

כַּיּוֹן שֶׁהַתְּפִיחַ בָּזָה, יִתְפַּוֵּן בְּאוֹתוֹ יַחֲדָה שְׁאֵמֵר מוֹרְנוּ – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, כָּלֵל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה. אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל מִי שֶׁיִּתְפַּוֵּן בָּהֶם, שְׂוֹדָאֵי כָּלֵל הוּא שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה, שְׁלִמְעָלָה וּמִטָּה. וְזֶהוּ סוּד שֶׁל אָדָם שְׁלֵם, שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, וְסוּד שֶׁל כָּל הָאָמוּנָה.

מִחֲלָקֵת שֶׁל שְׂמַאי וְהֵלֵל בְּקִימָה וּבִשְׂכִיבָה, שְׁכַתוֹב (דְּבָרִים י) בְּשִׁכְבּוֹ וּבְקוּמָה. שְׂשֵׁמַאי סוֹבֵר, בְּעֵרֵב, שְׁכִלְוִלָה הַנִּקְבָּה בְּשִׁלְטוֹנָה, צָרִיף לְנִקְבָּה שְׂיִטוֹ וְיִקְרָאוּ. וּבִבְקָר כְּשִׁשׁוּלֵט הַזָּכָר בְּשִׁלְטוֹן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, צָרִיף לְעַמֵּד לְפָנָי הַזָּכָר כְּמוֹ שֶׁצָּרִיף בְּתַפְלַת מְעַמֵּד, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁהַזָּכָר בָּא.

וּבֵית הַלֵּל סוֹבֵר, שְׂאֵלְמָלָא שְׁנַמְצָא זֶה לְחַד וְזֶה לְחַד – כֶּף צָרִיף. אֲבָל כַּיּוֹן שְׂאֵנוּ מְחַבְּרִים אוֹתָם כְּאֶחָד בְּחַבּוּר בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ פָּנִים וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים, לֹא צָרִיכִים אָנוּ לְהַפְרִיד זֶה לְחַד וְזֶה לְחַד, אֲלֹא לְהַשְׁגִּיחַ שֶׁהַכֹּל אֶחָד בְּלִי פְרוּד, וּכְמוֹ שֶׁמְזַדְמָן לְאָדָם – כֶּף יֵאמֵר, שֶׁהָרִי שְׁנִיָּהֶם בְּחַבּוּר אֶחָד כְּמוֹ שְׁנוּחַ לָהֶם, וְכֶף צָרִיף לְהִרְאוֹת.

וְלִכּוֹן הַזָּכָר בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, בְּפִסּוּק שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁשׁ תְּבוּת, וְהַנִּקְבָּה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים – בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהֵם שְׁשׁ תְּבוּת אַחֲרוֹת, וְעוֹלָם בְּחַבּוּר אֶחָד, בְּסוּד שֶׁל אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים, וְהַלְכָה כְּמוֹ בֵּית הַלֵּל בְּכָל מְקוֹם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָרִים יְדוּ וּבְרוּךְ אֵת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה מא) מִי הָעִיר מִמְּזֻרַח וְגו'. פָּסוּק זֶה בְּאַרְנוֹ וְנִתְבָּאָר, אֲבָל סוּד הַחֲכָמָה הוּא. מ"י הוּא סוּד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצֵאת הִרְאֵשִׁית לְגַלּוֹת סוּד הָאָמוּנָה, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

עוֹד מ"י – הִטְמִיר שֶׁל כָּל הִטְמִירִים, שְׁלֹא נוֹדַע וְלֹא הִתְגַּלָּה כָּלֵל. גָּלָה כְּבוֹדוֹ לְהוֹדֵעַ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא מְזֻרַח, שֶׁהָרִי מִשָּׁם רֵאשִׁית שֶׁל כָּל סוּד הָאָמוּנָה וְהָאוֹר לְהַגְלוֹת. וְאַחַר כֶּף, צָדֵק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, שֶׁהָרִי צָדֵק גָּלָה הַגְּבוּרָה הָעֲלִיּוֹנָה וְשִׁלְטוֹן שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֵת הַצָּדֵק הַזֶּה הִשְׁלִיט עַל כָּל הָעוֹלָמוֹת לְהַנְהִיגָם וּלְתַקְּנָם כְּרָאוּי. וְלִכּוֹן, יִתֵּן לְפָנָיו גּוֹיִם וּמְלָכִים יְרֵד, שֶׁהָרִי כָּל מְלָכֵי הָעוֹלָם בְּרִשׁוֹת הַצָּדֵק הַזֶּה הֵם עוֹמְדִים, כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תָּבֵל בְּצָדֵק.

עוד צדק יקראהו לרגלו – מי קורא למי? אלא הצדק קורא תמיד לאספקלריה המאירה, ולא שוכך לעולמים, וצדק עומד תמיד לרגלו, שלא זז משם, וקורא ולא שוכך. זהו שכתוב (שם פג) אלהים אל דמי לך אל יחרש ואל תשקט אל. ועכשו הקדוש ברוך הוא מאיר לנו הדרך הזו בשבילנו (ורבי) אלעזר בני שקורא לאור העליון ולא שוכך. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. (ועתה, אלעזר בני, קורא לאור העליון ולא שוכך, והקדוש ברוך הוא מאיר לנו הדרך בגללו. אשרי חלקו ואשרי חלקם של הצדיקים).

רבי אבא פתח פסוק ואמר, (שם סג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. מה זה שונה מכל שאר התשבחות שלא אמר באיזה מקום שבח אותם דוד המלך? ומה שונה כאן שאמר בהיותו במדבר יהודה? אלא לא זה לבדו, שהרי אף כף גם – (שם לד) בשנותו את טעמו לפני אבימלך. בכא הזיפים. וכן כלם. להראות לכל בני העולם שבחו של דוד, שאף על גב שהיה בצער והיו רודפים אחריו, היה משתדל לומר שירות ותשבחות לקדוש ברוך הוא.

ואף על גב שפרוץ הקדש היה אומר – רוח הקדש לא היתה שורה עליו עד שהוא השתדל שתשרה עליו. וכך בכל מקום – לא שורה רוח הקדש שלמעלה עד שיתעורר עליו האדם מלמטה. ודוד, אף על גב שרדפו אחריו והיה בצערו, לא היה עוזב שירות ותשבחות מפיו ולשבח את רבונו על הכל.

ואם תאמר, זה ששנינו מזמור לדוד או לדוד מזמור, וכאן שרתה עליו רוח הקדש בתחלה, משום שאמר מזמור לדוד. אלא, אם הוא היה מכונן עצמו בתחלה, לא היתה שורה עליו רוח הקדש. מזמור זה רוח הקדש. למה נקרא כך? משום שהיא משבחת את המלך העליון תמיד, (שכל הזמן הוא היה משבח ומזמר ולא שוכך) שכל הזמן היתה משבחת ומזמרת ולא שוככת. כיון שבא דוד, מצא גוף מתקן כראוי ושרתה עליו, והיו מגלים בעולם הזה לשבח ולזמר למלך, והכל כדי שיתתקן העולם הזה כמו שלמעלה.

לדוד – איש שלם בתקונו, איש מתקן, איש צדיק. דוד ודאי שלא השתנה לעולמים. בהיותו במדבר יהודה – זה שבח של דוד, אף על גב שהיה בצערו, אף על גב שהיו רודפים אחריו, ואיזו תשבחת אמר? תשבחת גדולה ונכבדה.

והשבח שלו מה הוא? (תהלים ג) אלהים אלי אתה אשחרך. אלהים סתם. כיון שאמר אלהים, למה אלי? אלא אותה דרגה שלו. שלש דרגות כאן: אלהים, אלי, אתה. ואף על גב שהם שלשה שמות, דרגה אחת היא, בסוד של אלהים חיים. אלהים - למעלה, אלהים חיים. אלי - קצה השמים עד קצה השמים. אתה - הדרגה שלו. ואף על גב שהכל אחד ובשם אחד עולה.

אשחרך - אם כמשמעו שלו, יפה. אבל אשחרך - התקין האור שמאיר בשחר. שהרי האור שעומד בשחר לא מאיר עד שיתקנו אותו למטה. ומי שמתקן את אור השחר הזה, אף על גב שהוא שחר, זוכה לאור לבן שמאיר, וזהו אור אספקלריה המאירה, וזהו האדם שזוכה לעולם הבא.

וזה סוד (משלי א) ומשחרי ימצאנני. ומשחרי - שמתקנים האור של משחרי השחר. ימצאנני, לא כתוב ימצאונני, אלא ימצאנני, שזוכים לשני אורות - לאור השחר השחר, ולאור הלבן שמאיר. וזוכה לאספקלריה שאינה מאירה, ולאספקלריה שמאירה. וזהו ימצאנני. ועל כן אמר דוד אשחרך. התקין אור של השחר השחר להאיר עליו אור לבן שמאיר.

צמאה לה נפשי כמה לה בשרי (תהלים ג), כמי שרעב לאכל וצמא לשותות. בארץ ציה ועיף בלי מים, משום שהוא מדבר ואינו מקום של ישוב, ולא מקום של קדש. ולכן הוא מקום בלי מים. וכמו שאנו רעבים וצמאים אליך במקום הזה, כן בקדש חזיתך וגו'. ואנו, כמו שאנו צמאים אל מורנו לשותות בצמאון את דבריו במקום הזה, אף כן צמאים לשותות בצמא דבריו בבית המקדש, המקום שנקרא קדש. אמר רבי שמעון לרבי אבא, מי שהתחיל הדבר - יאמר עכשו. **פתח** רבי אבא ואמר, ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו'. בשעה שהראה הקדוש ברוך הוא למשה את מעשה המשכן, היה קשה לפניו, ולא יכל לעמד בו, והרי פרשוה. ועכשו יש לנו להקשות כאן, אם התרומה הזו נתנה הקדוש ברוך הוא למשה לבדו, איך נתנה לאחר, ואמר שלבני ישראל יקחו את התרומה הזו?

אף ודאי שלמשה נתנה, ולא נתנה לאחר. למלך שהיה בתוך עמו, ולא היתה הגבירה עם המלך. כל זמן שהגבירה לא היתה עם המלך, העם לא קובעים בו ואינם יושבים לבטח. כיון שבאה

הגבירה, כל העם שמחים ויושבים בבטחון. כך בתחלה, אף על גב שהקדוש ברוך הוא עשה להם נסים ואותות על ידי משה, לא קובעים העם. כיון שאמר הקדוש ברוך הוא ויקחו לי תרומה – ונתתי משפני בתוכם. מיד כלם קבעו ושמחו בעבודת הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (במדבר ז) ויהי ביום כלת משה, שירדה כלת משה לארץ.

ואם תאמר, "ויהי" בכל מקום אינו אלא לשון צער, וכאן כתוב ויהי ביום? אלא, באותו יום ששכינה ירדה לארץ, נמצא לה מקטרג, וכסה אותו החשך כנגדה כדי שלא תרד. ושנינו, אלף וחמש מאות רבוא מלאכים נמצאו לפניו כדי שלא תרד.

ובאותו זמן נמצאו כל הפנס של המלאכים העליונים לפני הקדוש ברוך הוא ואמרו לפניו: רבון העולם, כל הזיו וכל האור שלנו – בשכינת כבודך הוא, ועכשו תרד לתחתונים? באותה שעה התחזקה השכינה ושררה אותו חשך אפלה כמי שמשבר חתיכות חזקות, וירדה לארץ. כיון שכלם ראו כך, פתחו ואמרו, (תהלים ח) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. אדיר ודאי, ששררה כמה חתיכות וכחות חזקים, וירדה לארץ ושלטה בכל. ולכן כתוב ויהי. הצער שקבלו כמה חילות ומחנות ביום שירדה לארץ כלת משה.

ולכן ויקחו לי תרומה וגו'. לא כתוב ויקחו לי ותרומה, אלא ויקחו לי תרומה, להראות שהכל אחד בלי פרוד. ומעשה המשכן כמו שלמעלה, זה כנגד זה, להכליל השכינה מפל הצדדים, מעלה ומטה. כאן בעולם הזה המעשה שלו כמעשה הגוף, להכליל את הרוח בתוכו, וזוהי שכינה, שנקללה מעלה ומטה, והיא רוח הקדש.

ולעולם נמשכת ונכנסת לתוך סוד הגוף, להשרות מח בתוך קלפה הכל כראוי. רוח הקדש הזו נעשית בגוף, להכליל בתוכו רוח אחרת עליונה, דק ומאיר, והכל כך נאחז ונקלל זה בזה ונכנס זה בזה, עד שנאחז בעולם הזה, שהוא קלפה אחרונה חיצונה.

קלפה חזקה היא לפניו מקלפה של העולם הזה. כמו שהאגוז, שהקלפה החיצונה אינה קשה, קלפה שהיא לפניו ממנה היא קלפה קשה – אף כך למעלה. קלפה קשה היא רוח אחרת ששולטת בגוף. לפניו ממנו היא קלפה קלושה. לפניו ממנו – המוח.

בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה מִתְקַן הַכֹּל בְּגִנּוּן אַחֵר, שֶׁהָרִי הַקְּלֵפָה הַקָּשָׁה נִשְׁפָּרָה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם וְלֹא שׁוֹלֵטת בּוֹ כָּלֵל. הַקְּלֵפָה הַקָּשָׁה נִשְׁפָּרָת שָׂכָר, (מההוא יותר תמיד) וְנִפְתַּחַת מִצַּד זֶה (עד שְׁנֵאָחֲזוּ בַסּוּד שֶׁל הַמִּשְׁכָּן. בְּעוֹלָם הַזֶּה הַקְּלֵפָה הָאֲחֻרֹנָה הִיא לַחוּץ, הַקְּלֵפָה הַחֻזָּקָה הִיא לִפְנִימִים. כְּמוֹ זֶה אִף כִּן לְמַעְלָה, הַקְּלֵפָה הַחֻזָּקָה הִיא לַחוּץ. לִפְנִימִים מִמֶּנָּה הִיא קְלֵפָה קְלוּשָׁה, וְלֹא שׁוֹלֵטת בּוֹ כָּלֵל, וְנִפְתַּחַת מִצַּד זֶה) וּמִצַּד זֶה. וְאוֹתָהּ פְּתִיחָה הִיְתָה בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה בְּכֹל זְמַן שֶׁעוֹבְדִים עֲבוּדָה כְּרֵאוּי. כִּיּוֹן שֶׁגָּרְמוּ הַחֻטָּאִים, נִמְשְׁכָה אוֹתָהּ פְּתִיחָה לְצַד זֶה וְלְצַד זֶה, עַד שֶׁהִתְקַרְבָּה הַקְּלֵפָה הַכֹּל כְּאַחַד. כִּיּוֹן שֶׁסִּתְמָה הַקְּלֵפָה אֶת הַמַּח, אִז שׁוֹלֵטת אוֹתָהּ קְלֵפָה עֲלֵיהֶם, וְדוּחָה אוֹתָם מִחוּץ לְאוֹתוֹ מְקוֹם.

וְעַם כָּל זֶה, אִף עַל גַּב שֶׁדְּחַתָּה אוֹתָם הַחוּצָה, לֹא יְכוּלָה אוֹתָהּ קְלֵפָה קָשָׁה לְשַׁלֵּט בְּאוֹתוֹ מְקוֹם קְדוּשׁ שְׁאִינוּ מְקוֹמוֹ. וְאִם תֵּאֵמַר, אִם כֵּן, הוֹאִיל וְלֹא יְכוּלָה אוֹתָהּ קְלֵפָה קָשָׁה לְשַׁלֵּט בְּאוֹתוֹ מְקוֹם קְדוּשׁ, לְמָה עוֹמֵד חָרוֹב, שֶׁהָרִי אֵין חֲרָבָן בְּעוֹלָם אֲלֹא רַק מִצַּד אוֹתָהּ קְלֵפָה קָשָׁה?

אֲלֵא וְדַאי כְּשֶׁנִּחְרַב, לֹא נִחְרַב אֲלֹא מֵאוֹתוֹ צַד, בְּשַׁעַה שֶׁסִּתְמָה אֶת הַמַּח, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁלֵא תִשְׁלַט אוֹתָהּ קְלֵפָה קָשָׁה עַל אוֹתוֹ מְקוֹם, וְכִשְׁדְּחַתָּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ, אִז הַקְּלֵפָה חֲזָרָה וְנִפְתַּחַת כְּמִקְדָּם. וּמִשׁוּם שֶׁהָעַם הַקְּדוּשׁ לֹא הָיוּ שָׂם, נִכְנָסָה עַל אוֹתָהּ פְּתִיחָה כְּסוּי קְדוּשׁ שֶׁל פְּרֻכַת קְלוּשָׁה, לְשִׁמּוֹר אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁלֵא יִסְתֵּם אֶת אוֹתָהּ קְלֵפָה קָשָׁה, וְאוֹחַז בְּכֹל צְדָדָיו.

לְהִיּוֹת מִשְׁחַת קִדְשׁ עַל הָאֶרֶץ כְּמִקְדָּם לֹא יְכוּל, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ כְּסוּי קְלוּשׁ אֲחֻזוֹ, שְׁלֵא יֵרֵד לְמַטָּה, שֶׁהָרִי הָעַם הַקְּדוּשׁ אֵינוֹ שָׂם, וְלִכֵּן לֹא נִבְנְהָ הַחֲרָבָן מִיּוֹם שֶׁנִּחְרְבוּ. שֶׁתִּשְׁלַט אוֹתָהּ קְלֵפָה קָשָׁה, לֹא יְכוּלָה, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ כְּסוּי קְלוּשׁ אוֹחַז בּוֹ בְּכֹל צְדָדָיו בְּאוֹתָהּ פְּתִיחָה שְׁלֵא תִשְׁלַט שָׂם וְלֹא תִסְתֵּם אֶת הַמַּח בְּאוֹתוֹ כְּסוּי שֶׁל פְּרֻכַת קְלוּשָׁה, שֶׁהִיא מִתּוֹךְ מְשִׁיכַת הַפְּרֻכַת הַקְּדוּשָׁה שֶׁלְמַעְלָה, שֶׁשׁוֹמְרַת אוֹתוֹ הַמְקוֹם.

וְלִכֵּן כָּל אוֹתָן הַנִּשְׁמוֹת שֶׁל שְׁאָר הָעַמִּים שֶׁדָּרִים בְּאֶרֶץ, כְּשִׁיוּצָאוֹת מִהָעוֹלָם הַזֶּה לֹא מְקַבְּלִים אוֹתָן, וְדוּחִין אוֹתָן הַחוּצָה,

והולכות ומשוטטות ומתגלגלות בכמה גלגולים, עד שיוצאות מכל הארץ הקדושה וסוכבות (לסביבתם) לצדם בטמאתן. וכל אותן נשמות ישראל שיוצאות שם, עולות, ואותו כסוי קלוש מקבל אותן, ונכנסים לקדשה עליונה, משום שכל מין הולך למינו.

ונשמות ישראל שיוצאות לחוץ לארץ ברשותה של אותה קלפה קשה, הולכות וסוכבות ומתגלגלות, עד ששבות למקומן ונכנסות למקום שראוי להן. אשרי חלקו של מי שנשמתו יצאה ברשות הקדושה באותה פתיחה של הארץ הקדושה.

מי שנשמתו יוצאת בארץ הקדושה – אם נקבר באותו יום, לא שולט עליו רוח טמאה כלל, ולכן כתוב בתלוי, (דברים כא) כי קבור תקברנו ביום ההוא [וגו'] ולא תטמא את אדמתך. משום שבליילה נתנה רשות לרוח טמאה לשוטט. ואף על גב שנתנה להם רשות, לא נכנסים לארץ הקדושה, פרט אם מוצאים שם כלי להכנס בו.

איברים ופדרים שנשרפים בליילה להזין מינים אחרים, לא שנכנסים לארץ, ולא להמשיכם לארץ, אלא כדי שלא ישלט הצד האחר בתוך הארץ ולא ימשך להכנס לשם. ולכן העשן היה עולה מהם עקם, ומתגלגל החוצה והולך (חזק) בחפזה, עד שנכנס לנקב של הצפון ששם מדורי כל הצדדים האחרים, ושם נכנס העשן, וכלם נזונים שם.

העשן של היום היה עולה למקומו בדרך ישר, ומזין מה שמזין, ומאותה פתיחה נזונים כל צדדי הקלפה הקשה שהיא מחוץ לארץ הקדושה, ומאותו עשן גם, כמו שבארנו.

גופות הצדיקים שלא נמשכו בעולם הזה אחר ההנאות של אותה קלפה קשה, לא שולטת עליהם רוח טמאה כלל, שהרי לא השתתפו אחריו כלום בעולם הזה. כמו שגוף הרשעים (גופות הצדיקים) שלא נמשכו אחר הנאות וכסופים של העולם הזה, אותה קלפה קשה לא שולטת עליהם, שהרי לא נמשכו אחריה בעולם הזה, שהרי כמו שגוף הרשעים) נמשך בעולם הזה אחר אותה קלפה קשה והנאות והענוגים שלה והתקונים שלה, כך נטמא אחר שיוצאת נשמתו ממנו.

גופות הצדיקים שלא מתענוגים בעולם הזה, אלא מתענוגי מצוה וסעודות שבתות וימים וזמנים – אותה רוח טמאה לא יכולה לשלט עליהם, שהרי לא התענוגו משלה כלום. והואיל ולא

נטלו משלה, אין לה רשות עליהם כלל. אשרי מי שלא נהנה משלה כלום.

מי שנשמתו יצאה מחוץ לארץ הקדושה, ואותו גוף נטמא באותה רוח טמאה – אותה רוח טמאה נשאבת לתוכו, עד שחוזר לעפר (שמתבלה הגוף בעפר). ואם אותו גוף שנשאבה בו אותה רוח טמאה מעלים אותו להקבר בתוך הארץ הקדושה, עליו כתוב (ירמיה ב) ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה. ארצי, שלא שלטה עליה רוח טמאה באותו גוף שלכם שנשאבה בו רוח טמאה, שמביאים לקבר אותו בארצי – אתם מטמאים אותה להטמא בו. אם לא שעשה הקדוש ברוך הוא רפואה לארץ, שהרי שכיון שנבלה אותו גוף, משיב הקדוש ברוך הוא רוח מלמעלה ודוחה את אותה רוח טמאה החוצה, שהרי הוא חס על ארצו.

על יוסף לא שלט גופו רוח טמאה לעולמים, אף על גב שנשמתו יצאה ברשות אחרת. מה הטעם? כי לא נמשך בחייו אחר רוח טמאה, ועם כל זה לא רצה שיעלו את גופו להקבר בארץ הקדושה, אלא אמר (בראשית נ) והעלתם את עצמתי, ולא גופי.

יעקב לא מת, וגופו התקיים בקיום תמידי ולא פחד מהצד האחר, שהרי מטתו היתה שלמה בשלמות האור העליון באור של שנים עשר שבטים ובשבועים נפש, משום כך לא פחד מהצד האחר ולא יכל לשלט עליו. ועוד, שהוא גוף של דיוקן עליון שיפיו אחוז לכל הצדדים, וכל אותם איברי אדם הראשון היו אחוזים בו, ולכן כתוב בו (שם מז) ושכבתי עם אבתי ונשאתני ממצרים. גוף שלם. ולכן ניחנטו הרופאים את ישראל, שגופו יהיה עומד בקיום. וכך צריך שאר בני העולם שנשמתם יצאה בארץ הקדושה, הנפש והגוף נצולים מהכל.

בשלישה שמות נקראת נשמת האדם: נפש, רוח, ונשמה. וכלם כלולים זה בזה, ובשלישה מקומות נמצא כחם. הנפש הזו נמצאת בתוך הקבר עד שהגוף נרקב בעפר, ובזה היא מתגלגלת בעולם הזה להמצא בתוך החיים ולדעת בצער שלהם, ובשעה שהם צריכים, היא מבקשת עליהם רחמים.

הרוח הזו היא נכנסת לגן שבארץ ומצטירת שם בדיוקן הגוף של העולם הזה במלבוש אחד שמתלבשת שם, וזו נהנית שם

בהנאות וכסופים בזיו שבגן, ובשפתות וחדשים וזמנים היא עולה למעלה, ונהנית שם ושבה למקומה. ולכן כתוב (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. תשוב ודאי, בזמנים הללו שאמרנו.

הנשמה עולה מיד למקומה לאותו מקום שיצאה ממנו, וזוהי שבשבילה מאיר הנר להאיר למעלה, זו לא יורדת למטה לעולמים. בזה נכללת מי שנכללת מכל הצדדים, ממעלה וממטה. ועד שזו לא עולה להתקשר (במקומה) בכפא, לא מתעטרת הרוח בגן שבארץ, והנפש לא מתישבת במקומה. כיון שהיא עולה, לכלן יש מנוחה.

וכשצריך לבני העולם, כשהם בצער והולכים לבית הקברות, הנפש הזו מתעוררת והולכת ומשוטטת ומעוררת את הרוח, ואותה רוח מעוררת אצל האבות, ועולה ומעוררת את הנשמה, ואז הקדוש ברוך הוא חס על העולם, והרי בארנו. ואף על גב שהרי התעוררו דברי הנשמה הללו בגונים אחרים, כלם עולים במשקל זה, וזהו ברור הדבר, והכל אחד.

וכשנשמה מתעכבת מלעלות למקומה, הרוח הולכת ועומדת בפתח הגן עדן, ולא פותחים לה פתח, והולכת ומשוטטת, ואין מי שישגיח בה. הנפש הולכת ומשוטטת בעולם, רואה את הגוף שמעלה תולעים ובאותו דין של הקבר, ומתאבלת עליו, כמו שבארנו שכתוב, (איוב יד) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. והכל הוא בענש. עד שהנשמה נקשרת במקומה למעלה, ואז כלם נקשרים במקומם.

משום שכל שלשת אלו הם בקשר אחד, כמו שלמעלה, בסוד של נפש רוח ונשמה, שהכל אחד וקשר אחד. לנפש אין לה אור מעצמה כלום, וזוהי שמשתתפת בסוד של גוף אחד לענגו ולזון אותו בכל מה שצריך, כמו שנאמר (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערתייה. ביתה – זהו גופה, שהיא זנה אותו. ונערתייה – אלו הם האיברים של הגוף הזה.

הרוח, זהו שרוכב על הנפש הזו ושולט עליה ומאיר לה בכל מה שצריך, והנפש היא כפא לרוח הזו. הנשמה היא מוציאה את הרוח הזו, ושולטת עליו ומאירה לו באותו אור החיים, ואותה רוח תלויה בנשמה הזו, ונאור ממנה באותו האור

שְׁמַאִיר. אוֹתָהּ נֶפֶשׁ תְּלוּיָהּ בְּאוֹתָהּ רוּחַ, וְנִאוּרָהּ מִמְּנָה וְנִזְוִינִית מִמְּנָה, וְהַכֵּל קָשֶׁר אֶחָד.

וְעַד שֶׁנִּשְׁמָה עֲלִיוֹנָה זוֹ לֹא עוֹלָה לְתוֹךְ נְבִיעֵת עֵתִיק הָעֵתִיקִים, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, וּמִתְמַלֵּאת מִמְּנוֹ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא פּוֹסֵק – הַרוּחַ הַזֶּה לֹא נִכְנָסֵת לְגַן עֵדֵן, שֶׁהִיא נֶפֶשׁ, וְלַעוֹלָם הַרוּחַ לֹא שׁוֹרָה אֶלָּא בְּגַן עֵדֵן, וְנִשְׁמָה לְמַעְלָה. נֶפֶשׁ זוֹ מִתְיַשְׁבֶּת (לֹא מִתְיַשְׁבֶּת) בְּמִקּוּמָהּ בְּתוֹךְ הַגּוֹף לְמַטָּה. כְּמוֹ זֶה הַכֵּל לְמַטָּה כִּי נִפְרָדִים בְּאֶדָם. וְאֵף עַל גַּב שְׁכָלָם קָשֶׁר אֶחָד, הַנִּשְׁמָה עוֹלָה לְמַעְלָה לְתוֹךְ נְבִיעֵת הַבָּאָר. הַרוּחַ נִכְנָסֵת לְגַן עֵדֵן כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה. הַנֶּפֶשׁ מִתְיַשְׁבֶּת בְּתוֹךְ הַקֶּבֶר.

וְאִם תֹּאמַר, הַנֶּפֶשׁ לְמַעְלָה שֶׁמִּתְיַשְׁבֶּת בְּתוֹךְ הַגּוֹף בְּקֶבֶר, אֵיפֹה הוּא הַקֶּבֶר? אֶלָּא בְּתוֹךְ אוֹתָהּ קִלְפָה קָשָׁה, וְלִכֵּן נֶפֶשׁ כְּמוֹ זוֹ שֶׁלְמַטָּה, וְהַכֵּל זֶה כְּמוֹ זֶה, וְלִכֵּן שֶׁלֹּשׁ דְּרָגוֹת נִפְרָדוֹת, וְהֵן קָשֶׁר אֶחָד וְסוּד אֶחָד. וּבְכָל זְמַן שֶׁהַעֲצָמוֹת נִמְצְאוֹת בְּתוֹךְ הַקֶּבֶר, הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת נִמְצָאת שָׁם. כָּאֵן יֵשׁ סוּד לְיודְעֵי דְרָךְ הָאֵמֶת יִרְאֵי חֲטָא. בְּשַׁעַת שֶׁהַנִּשְׁמָה מִתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה בְּתוֹךְ הָעֵטֶרֶת הַקְּדוּשָׁה, וְהַרוּחַ עוֹמֶדֶת בְּאוֹר עֲלִיּוֹן בְּשִׁבְתוֹת וְחֻדְשִׁים וְזִמְנִים – הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, בְּשַׁעַת שֶׁהַרוּחַ יוֹרֶדֶת מִתּוֹךְ הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן לְדוֹר בְּגַן עֵדֵן מֵאִיר וְנוֹצֵץ, הִיא עוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ הַקֶּבֶר וּמִתְגַּלְמֶת בְּדִיוֹקָן שֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַגּוֹף בְּתַחֲלָה, וְכֹל אוֹתָן עֲצָמוֹת עוֹלוֹת בְּאוֹתוֹ דִּיוֹקָן, וּמִשְׁבַּחוֹת וּמוֹדוֹת לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים לֵה) כָּל עֲצָמֹתַי תֹּאמְרֶנָּה ה' מִי כְמוֹךָ. לֹא כְּתוּב אוֹמְרוֹת, אֶלָּא תֹאמְרֶנָּה.

וְאֵלֶּמֶלֶא נִתְּנָה רְשׁוּת לְעֵינַי לְרֹאוֹת, הִיִּתָּה רוּאָה בְּלִילָה כְּשֶׁנִּכְנָסֵת (כְּשִׁיּוּצֵאֵת) שַׁבָּת וְלִילוֹת חֻדְשִׁים וְזִמְנִים כְּמוֹ דְּמִיּוֹת עַל גְּבֵי הַקֶּבֶרִים מוֹדוֹת וּמִשְׁבַּחוֹת אֵת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲבָל טַפְשׁוֹת בְּנֵי הָאָדָם מְעַכְּבֵת אוֹתָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים עַל מָה עוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא חוֹשְׁשִׁים לְהִשְׁגִּיחַ בְּכַבּוּד הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן בְּעוֹלָם הַזֶּה, כָּל שֶׁכֵּן לְהִשְׁגִּיחַ בְּכַבּוּד אוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְעַל מָה עוֹמֵד, וְאֵיךְ הַדְּבָרִים מִתְפָּרְשִׁים.

בְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, כְּשֶׁהָעוֹלָם נִדּוֹן וְכִסָּא הַדִּין עוֹמֵד לְמֶלֶךְ הָעֲלִיּוֹן לְדוֹן אֵת הָעוֹלָם, כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִשׁוּטְטוֹת וּמִבְקָשׁוֹת רַחֲמִים עַל הַחַיִּים. בְּלִילָה שִׁיּוּצֵא יוֹם הַדִּין, הוֹלְכוֹת וּמִשׁוּטְטוֹת לְשִׁמְעַ וְלִדְעַת מַהוּ הַדִּין שֶׁנִּדּוֹן עַל הָעוֹלָם, וְלִפְעָמִים שֶׁמוֹדִיעוֹת בְּמִרְאָה

לחיים, כמו שנאמר (איוב לג) בחלום חזיון לילה בנפל תרדמה על אנשים וגו', אז יגלה אֵזן אנשים ובמסרם יחתם. מה זה מסרם? זו הנפש, שעומדת וחותמת לאנשים דברים לקבל מוסר.

בליִלָה האחרון של החג, שיוצאים הפתקים מבית המלך, ואותו צל מוסר מבני הנגרעים של העולם הזה אותה נפש שאמרנו הולכת ומשוטטת, וממנה אחד שוטר, בסוד חקוק בטבעת בכתב מפרש, ידומיע"ם, שפוקד בכתב של זיו החקוק ובתוך מראות עליונים יורד באותו לילה, וכמה אלף אלפים ורבו רבבות עמו, ונוטלים אותו צל מכל אחד ואחד ומעלים אותו למעלה.

ואותה נפש שאמרנו הולכת ומשוטטת ורואה את אותו צל, ושבה למקומה לתוך הקבר, ומכריזה לשאר המתים: פלוני יבא אלינו, פלוני יבא אלינו. אם צדיק טוב הוא – כלם שמחים. ואם לא – כלם אומרים אוי. כשמעלים אותו צל, מעלים אותו לאותו עבד נאמן ששמו מטטרו"ן, ונוטל אליו אותו הצל ומעלה אותו למקומו, כמו שנאמר (איוב ז) כעבד ישאף צל. ישאף צל ודאי.

מאותה שעה ואילך מתקן מקום לאותה נשמה של אותו איש, ומקום לרוח בגן עדן, ומקום לנפש למנוחה ולהנאה בשעה שמשוטטת והולכת, משום שיש נפש שאין לה מנוחה, ויש נפש שמתכלה עם הגוף.

וזוהי שאין לה מנוחה, וזוהי שכתוב בה ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע. שזוהי שהולכת ומשוטטת ומתגלגלת בכל העולם, ואין לה מנוחה כלל יומם ולילה, וזהו ענש יותר מהכל ואותה שתכלה עם הגוף, (ההיא שכתוב בה (ויקרא יז) והכרתי אתה מקרב עמה. ולזה אין לה זכרון כלל. ויש נפש שלא תכלה עם הגוף) ותכלה ממקום אחר (עליון) אותה שכתוב בה (ויקרא כב) ונכרתה הנפש היא מלפני אני ה'. מה זה מלפני? שלא שורה עליה רוח. וכשלא שורה עליה רוח, אין לה שתפוח כלל במה שלמעלה, ולא יודעת מאותם דברים של אותו עולם כלל, וזוהי נפש כמו של הבהמות.

נפש שאין (נפש שיש) לה מנוחה, זוהי כשהולכת ומשוטטת, פוגשת בממנה הזה ידומיע"ם, ובאותם השוטרים שלו, ונוטלים אותה ומכניסים אותה בכל פתחי גן העדן, ומראים לה את כבוד

הצדיקים וכבוד אותה הרוח שלה, והיא נדבקת בו במנוחה תוך אותו הלבוש, ואז יודעת באותם דברים של העולם.

ובשאותה רוח עולה להתעטר לתוך הנשמה העליונה למעלה, אותה נפש נקשרת באותה רוח ונאורה ממנה, כלבנה כשנאורה מהשמש, והרוח נקשרת לתוך אותה נשמה, ואותה נשמה נקשרת לתוך סוף המחשבה, שהיא סוד הנפש שלמעלה.

ואותה נפש נקשרת תוך אותה רוח עליונה, ואותה רוח נקשרת לתוך אותה נשמה עליונה, ואותה נשמה נקשרת באין סוף. ואז הוא מנוחת הכל וקשר של הכל למעלה ולמטה, הכל בסוד אחד וגוון אחד. ואז זוהי מנוחה לנפש שלמטה, ועל זה כתוב (שמואל-א כה) והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך. בגוון אחד ובסוד אחד. שאותו את, זה כמו זה.

כשיוֹרֶדֶת הלבנה בסוד הנפש העליונה, מאירה מכל הצדדים. היא מאירה לכל המרכבות והמחנות ועושה להם גוף אחד שלם שמאיר באור בזיו העליון. אף כן כמו זה יורדת הנפש התחתונה הזו מאירה לכל הצדדים מתוך אור הנשמה, ומתוך אור הרוח, ויורדת ומאירה לכל אותם מרכבות ומחנות, שהם איברים ועצמות, ועושה אותם גוף שלם שמאיר באור.

זהו שכתוב (ישעיה נח) והשביע בצחצחות נפשך. נפשך ממש. ואחר כך - ועצמתיה יחליץ, שעושה מהם גוף שלם, ומאיר באור, וקם ומודה ומשבח את הקדוש ברוך הוא, כמו שנתבאר, שכתוב (תהלים לה) כל עצמתי תאמרה ה' מי כמוך. וזוהי מנוחת הנפש ודאי מכל הצדדים.

אשרי הצדיקים שפוחדים מרבונם בעולם הזה לזכות בשלש מנוחות לעולם הבא. בא רבי שמעון וברכו את רבי אבא. אמר רבי שמעון, אשריכם בני, ואשרי שעיני ראו בכך. כמה מקומות עליונים מתקנים לנו ומאירים לנו לעולם הבא.

פתח ואמר, (תהלים קכה) שיר המעלות הבטחים בה' כהר ציון לא ימוט לעולם ישב. פסוק זה פרשוהו. אבל שיר המעלות - תשבחת שאומרות אותן דרגות קדושות עליונות מצד של הגבורות העליונות, והם כמו הלזים שלמטה, והם מעלות, דרגות על דרגות, ועובדים בסוד של חמשים שנים. וזהו שיר המעלות הבטחים בה'

כֹּהֵר צִיּוֹן, אֵלֹהֵם הַצְּדִיקִים שְׁבוּטָחִים בּוֹ בְּמַעֲשֵׂים שְׁלָהֶם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כח) וְצְדִיקִים כְּכַפִּיר יִבְטָח.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי הַצְּדִיקִים לֹא בּוּטָחִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם כָּלֵל וְתַמִּיד
פּוֹחֲדִים, כְּמוֹ אַבְרָהָם שֶׁכָּתוּב בּוֹ (בראשית יב) וַיְהִי כִּאֲשֶׁר הִקְרִיב
לְבוֹא מִצְרַיִמָּה וְגו', כְּמוֹ יִצְחָק שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שם כו) כִּי יִרָא לֵאמֹר אֲשֶׁתִּי.
כִּיעֲקֹב שֶׁכָּתוּב בּוֹ (שם לב) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ. וְאִם אֵלֶּה לֹא
בְטָחוּ בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כָּל שֶׁפֶן שָׁאֵר צְדִיקֵי הָעוֹלָם, וְאַתָּה אוֹמֵר וְצְדִיקִים
כְּכַפִּיר יִבְטָח?!

אֲלָא וְדַאי כְּתוּב כְּכַפִּיר, שֶׁהֲרֵי מְכַל אוֹתָם שְׁמוֹת לֹא כְּתוּב אֲלָא
כְּפִיר, וְלֹא כְּתוּב לֹא אַרְיָה וְלֹא שַׁחַל וְלֹא שַׁחַץ – אֲלָא כְּפִיר,
שֶׁהוּא הַחֲלָשׁ וְהַקָּטָן מִכֻּלָּם וְלֹא בּוּטָח בְּכַחוֹ אֶף עַל גַּב שֶׁהוּא חֲזָק.
כִּן הַצְּדִיקִים לֹא בּוּטָחִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם עַכְשָׁו אֲלָא כְּכַפִּיר. אֶף עַל גַּב
שִׁיּוּדַעִים שַׁחֲזָק כַּח מַעֲשֵׂיהֶם, לֹא בּוּטָחִים אֲלָא כְּכַפִּיר, וְלֹא יוֹתֵר.

וְלָכֵן הַבְּטָחִים בַּה' כֹּהֵר צִיּוֹן וְגו', לֹא כְּכַפִּיר וְלֹא כְּאַרְיָה וְלֹא כְּמוֹ
כָּל הַשְּׁמוֹת, אֲלָא כֹּהֵר צִיּוֹן. וּפְרָשׁוּהָ, מֵהַר צִיּוֹן הוּא חֲזָק
וְלֹא יִמוּט תַּמִּיד, אֶף כִּן בְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיוּ כְּמוֹ הַר צִיּוֹן, וְלֹא כְּמוֹ עַכְשָׁו
שֶׁלֹא בּוּטָחִים, אֲלָא כְּכַפִּיר שֶׁפּוֹחֵד וְלֹא בּוּטָח בְּכַחוֹ. וְאַתָּם בְּנֵי
קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, בְּטָחוֹנְכֶם כֹּהֵר צִיּוֹן, וְדַאי אֲשֶׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

הֲלָכֵנוּ. כְּשֶׁהֲגִיעוּ לְעִיר נַחֲשָׁד הַלֵּילָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּמוֹ שְׁיוֹם זֶה
מֵאִיר לָנוּ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה לְזָכוֹת בּוֹ בְּעוֹלָם הַבָּא, אֶף כִּן הַלֵּילָה
הַזֶּה יֵאִיר לָנוּ לְזָכוֹתֵנוּ לְעוֹלָם הַבָּא, וְלַעֲטֹר דְּבָרִים שֶׁל הַיּוֹם בַּלֵּילָה
הַזֶּה לְפָנֵי עֲתִיק הַיָּמִים. שֶׁהֲרֵי כְּמוֹ הַיּוֹם הַשְּׁלָם הַזֶּה לֹא יִמָּצֵא בְּכָל
הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרִים. אֲשֶׁרִי חֲלַקְנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

נִבְנְנוּ לְבֵיתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אֲבָא וְרַבִּי יוֹסִי עִמָּם.
לָנוּ עַד שֶׁנַּחֲלַק הַלֵּילָה. כִּיּוֹן שֶׁנַּחֲלַק הַלֵּילָה, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
לְחַבְרִים, זְמַן הוּא לַעֲטֹר אֶת הַמְּרַכְבָּה הַקְּדוּשָׁה לְמַעְלָה
בַּהֲשִׁתְדְּלוֹתֵנוּ. אָמַר לְרַבִּי יוֹסִי, אַתָּה שֶׁלֹא נִשְׁמְעוּ דְּבָרֶיךָ בַּיּוֹם הַזֶּה
בִּינֵינוּ, אַתָּה תִּהְיֶה רֵאשִׁית לְהָאִיר הַלֵּילָה, שֶׁהֲרֵי עַכְשָׁו עֵת רְצוֹן הִיא
לְהָאִיר מַעְלָה וּמִטָּה.

פְּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה. שִׁיר זֶה עוֹרֵר
אוֹתָהּ שִׁלְמָה הַמְּלֶךְ כְּשֶׁנִּבְנְהָ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת

נשלמו, מעלה ומטה, בשלמות אחת. ואף על גב שהחברים חלקו בזה (מתי נאמר), אבל שירה זו לא נאמרה אלא בשלמות. כשהלבנה התמלאה בשלמות, ובית המקדש נבנה כמו שלמעלה בשעה שנבנה בית המקדש למטה, לא היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא מיום שנברא העולם כמו אותו היום.

המשכן שעשה משה במדבר להוריד שכינה לארץ, באותו יום הוקם משכן אחר עמו למעלה, כמו שבארוה שכתוב (שמות מ) הוקם המשכן. המשכן – משכן אחר שהוקם עמו, וזה משכן הנער מטטרו"ן, ולא יותר. כשנבנה בית ראשון, בית ראשון אחר נבנה עמו, והתקיים בכל העולמות והאיר (בעולם והאיר) לכל העולמות, והתבשם העולם, ונפתחו כל המשקופים העליונים להאיר, ולא היתה שמחה בכל העולמות כמו אותו היום. אז פתחו עליונים ותחתונים ואמרו שירה, וזהו שיר השירים. שיר שאותם המנגנים שמנגנים לקדוש ברוך הוא.

דוד המלך אמר שיר המעלות. שלמה המלך אמר שיר השירים, שיר מאותם מנגנים. מה בין זה לזה, שהרי נשמע שהכל אחד? אלא ודאי שהכל אחד, אבל בימי דוד המלך לא היו כל אותם מנגנים מתקנים במקומם לנגן כראוי, ובית המקדש לא נבנה, ולכן לא התתקנו למעלה במקומם. שהרי כמו שיש תקוני משמרות בארץ, אף כך ברקיע, ועומדים אלה כנגד אלה.

וביום שנבנה בית המקדש נתקנו כלם במקומם, והגר שלא מאיר התחיל להאיר. ושירה זו נתקנה למלך העליון, המלך שהשלוש שלו. והתשבחת הזו היא מעלה מכל התשבחות הראשונות. היום שהתגלתה תשבחת זו (בעולם) בארץ, באותו יום נמצאה שלמות בכל, ולכן הוא קדש קדשים.

בספר של אדם הראשון היה כתוב בו, ביום שיוקם המשכן (שיבנה בית המקדש) יעוררו האבות שירה מעלה ומטה. ומשום כך מצאנו שין מאותיות גדולות. ואלה הם שעוררו, לא שהם מנגנים, אלא שהם מעוררים אל מעלה. (כביכול) שיר של אותם גדולים שממנים על כל העולמות.

ושנינו, באותו יום עמד יעקב השלם ונכנס לגן עדן בשמחה על מקומו, ואז גן העדן התחיל לנגן, וכל אותם בשמים של

הגן. מי גרם שירה זו ומי אמר אותה? הוה אומר, זה יעקב. שאלמלא הוא לא נכנס לגן העדן, לא אמר הגן שירה.

שירה זו שירה, שהיא כלל של כל התורה. שירה שעליונים ותחתונים מתעוררים אליה. שירה שהיא כמו העולם שלמעלה, שהוא שבת העליונה. שירה שהשם הקדוש העליון מתעטר בשבילה, ולכן הוא קדש קדשים. מה הטעם? משום שכל דבריו באהבה ושמחה הכל. (וזה) משום שכוס של ברכה נתנת בימין. כיון שנתנת בימין, אז כל השמחה וכל האהבה נמצאים. ולכן כל דבריו באהבה ושמחה.

בזמן שהימין הזו חוזרת לאחור, כמו שנאמר השיב אחור ימינו, אז כוס של ברכה נתנת בשמאל. כיון שנתנה בשמאל, מתחילים עליונים ותחתונים לפתח עליו קינה. ומה אומרים? איכה. אי כה. אי כוס של ברכה, שמקום עליון שהיתה יושבת בתוכו נמנע ונגרע ממנה. משום כך שיר השירים, שהיה מצד הימין, כל דבריו באהבה ושמחה. איכה, שחסר הימין ונמצא השמאל, כל דבריו קנטורים וקינות.

ואם תאמר, הרי כל שמחה וכל חדוה וכל שיר הוא מצד השמאל, ולכן הלויים מצד השמאל מנגנים שירה. אלא כל שמחה שנמצאת מצד השמאל, לא נמצא אלא בזמן שהימין נדבק עמו. ובזמן שהימין מתעורר ונדבק עמו, אז אותה חדוה מימין מיטיבה את הפעם. וכשהפעם שוכף והשמחה היא מצד הימין, אז חדוה שלמה באה מהצד הזה. וכשימין לא נמצא, הפעם של השמאל רב, ולא שוכף ולא מיטיב ולא משמח, ואז איכה. אי כה. כוס של ברכה מה תהא עליה? שהרי יושבת בשמאל, והפעם רב ולא שוכף. ודאי מתעוררים קנטורים וקינות.

אבל שיר השירים, ודאי כוס של ברכה שנתנת בימין ונמסר בתוכו, ולכן נמצאים כל האהבה וכל השמחה, ולכן כל דבריו באהבה וחדוה, ולא נמצא בשאר כל השירים של העולם כך, ולכן מצד האבות התעוררה שירה זו.

היום שהתגלתה השירה הזו, באותו יום ירדה שכינה לארץ, שכתוב (מלכים-א ח) ולא יכלו הכהנים לעמד לשרת וגו'. מה הטעם?

משום כי מלא כבוד ה' את בית ה'. באותו יום ממש התגלתה
התשבחת הזאת, ואמר אותה שלמה ברוח הקדוש.

תְּשַׁבַּחַת השירה הזו היא כלל של כל התורה. הכלל של כל מעשה
בראשית. הכלל של סוד האבות. הכלל של גלות מצרים,
וכשיצאו ישראל ממצרים, ותשבחת הים. הכלל של יו"ד אמירות
וקיום של הר סיני. וכשהלכו ישראל במדבר, עד שנכנסו לארץ
ונבנה בית המקדש. הכלל של עטור השם הקדוש העליון באהבה
ושמחה. הכלל של גלות ישראל בין העמים והגאולה שלהם. הכלל
של תחית המתים, עד ליום שהוא שבת לה'. מה שהיה, ומה שיהיה,
ומה שעתיד להיות אחר היום השביעי, כשתהיה שבת לה', הכל
נמצא בשיר השירים.

וַעֲלֵ זה שנינו, כל מי שמוציא פסוק של שיר השירים ואומר אותו
בבית המשתה, התורה חוגרת שק, ועולה לקדוש ברוך הוא
ואומרת לפניו: עשו אותי בניה צחוק בבית המשתה. ודאי שתורה
עולה ואומרת כך. ולכן צריך לשמר ולהעלות עטרה על ראש האדם
כל דבר ודבר של שיר השירים.

וְאִם תאמר, למה הוא בין הכתובים? – כך זה ודאי, משום שהוא
שיר תשבחתה של כנסת ישראל שמתעטרת למעלה. ולכן כל
התשבחות שבעולם לא מעלות רצון לקדוש ברוך הוא כמו
התשבחת הזאת.

סדר הלימוד ליום ד שבט [יום 122 בשנה]

בְּךָ לְמִדְנוּ: שִׁיר – אַחַד. הַשִּׁירִים – שְׁנַיִם. אֲשֶׁר – הָרִי שְׁלֹשָׁה. וְסוּד
זֶה – שֶׁנִּתְּנָה כּוּס שֶׁל בְּרָכָה וְנִטְּלָת בֵּין יָמִין וּשְׂמָאל. וְהַכֹּל
מִתְעוֹרָר לְמֶלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוּ. וּבִזְזָה עוֹלָה רְצוֹן לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּסוּד
הָאֵין סוּף. כָּאֵן נִמְצָאת מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה, שֶׁהָרִי הָאֲבוֹת הֵם הַמְרַכְּבָה,
וְדוּד הַמֶּלֶךְ מִתְחַבֵּר עִמָּם, וְהֵם אֲרַבְּעָה, סוּד הַמְרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה
הָעֲלִיוֹנָה (חֲכָמָה בִּינָה תַפְאָרֶת וּמַלְכוּת, אוּ חֶסֶד גְּבוּרָה תַפְאָרֶת וּמַלְכוּת). וְלִכֵּן אֲרַבְּעַ
תְּבוֹת בְּפֶסוּק הָרִאשׁוֹן הַזֶּה, סוּד הַמְרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה הַשְּׁלָמָה.

עוֹד סוּד זֶה, שִׁיר – זֶה סוּד שֶׁל דּוּד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא סוּד לְעֵלוֹת בְּשִׁיר.
הַשִּׁירִים – אֵלוֹ הָאֲבוֹת, סוּד הַמְּמַנִּים הַגְּדוֹלִים, מְרַכְּבָה שְׁלָמָה
כְּרָאוּי. אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה – סוּד מִי שְׁרוּכֵב עַל הַמְרַכְּבָה הַשְּׁלָמָה הַזֶּה.

וּבְפֶסוּק הַזֶּה נִמְצָאת שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַסוּד מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
הַסוּד שֶׁל כָּל הָאֲמוֹנָה. וְהַכֹּל הוּא מְרַכְּבָה שְׁלָמָה לְמִי
שִׁידוּעַ וְלִמִּי שֶׁלֹּא נוֹדַע, וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לְדַעַת בּוֹ. וְלִכֵּן נֶאֱמַר הַפֶּסוּק
הַזֶּה בְּאַרְבַּע תְּבוֹת, סוּד הַמְרַכְּבָה הַשְּׁלָמָה מִכָּל הַצְּדָדִים. מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה נִמְסָר הַסוּד לְחֲכָמִים.

וְעוֹד יֵשׁ בּוֹ סוּד פְּנִימִי, שְׁשָׁנִינוּ, מִי שְׁרוּאָה עֲנָבִים בְּחֵלוֹם, אִם לְבָנִים
– הֵם טוֹבִים. אִם שְׁחָרִים – בְּזִמְנָם טוֹבִים, שֶׁלֹּא בְּזִמְנָם צְרִיכִים
רַחֲמִים. מָה שׁוֹנָה בְּלְבָנִים, וּמָה שׁוֹנָה שְׁחָרִים, וּמָה שׁוֹנָה בְּזִמְנָם,
וּמָה שׁוֹנָה שֶׁלֹּא בְּזִמְנָם? וְעוֹד שְׁנִינוּ, אֲכַל אֵת אוֹתָם שְׁחָרִים – מִכְּטַח
לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא. לְמָה?

אָלֵא שְׁנִינוּ, הָעֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הָרִאשׁוֹן, עֲנָבִים הֵי, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים
ל) עֲנַבְמוּ עֲנָבֵי רוּשׁ, וְאֵלֶּה הֵם עֲנָבִים שְׁחָרִים, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ
עֲנָבִים שְׁחָרִים וְיֵשׁ עֲנָבִים לְבָנִים. הַלְּבָנִים טוֹבִים, שֶׁהָרִי הֵם מִצַּד
הַחַיִּים. שְׁחָרִים צְרִיכִים רַחֲמִים, שֶׁהָרִי הֵם מִצַּד הַמּוֹת. בְּזִמְנָם טוֹבִים,
מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁבְּזִמְנָן שֶׁהַלְּבָנִים שׁוֹלְטִים, הַכֹּל מִתְּבַשֵּׂם, שֶׁהָרִי
בְּאוֹתוֹ זְמַן הַכֹּל צְרִיךְ תַּקּוּן, וְהַכֹּל הוּא יָפֵה, וְהַכֹּל תַּקּוּן אַחַד, שְׁחָר
וְלִכֵּן. וּבְזִמְנָן שֶׁהַלְּבָנִים לֹא שׁוֹלְטִים וְנִרְאִים שְׁחָרִים, יֵשׁ לְדַעַת שֶׁהָרִי
בְּדִין הַמּוֹת עוֹלָה, וְצְרִיךְ רַחֲמִים, שֶׁהָרִי הָעֵץ שָׁבוּ חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן
וְגַרְם מוֹת לוֹ וְלִכָּל הָעוֹלָם הוּא רָאָה.

כָּאֵן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, וְאִם מוֹרֵי לֹא כָּאֵן – לֹא אָמַר. שְׁנִינּוּ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּמוֹ הָעוֹלָם שֶׁלְמַעְלָה, וְהָעוֹלָם שֶׁלְמַעְלָה – כֹּל מֵה שִׁישְׁנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּי זֶה לְמַעְלָה. אִם הִנָּחַשׁ גֵּרֵם מוֹת לְאָדָם לְמַטָּה, אִז לְמָה לְמַעְלָה? אִם תֹּאמַר (עוֹד) לְאִשָּׁה (לְמַטָּה), שֶׁבְגִלָּל הִנָּחַשׁ נִגְרַע הָאוֹר, שֶׁהָרִי לְפַעֲמִים הִלְבְּנָה גּוֹרְעַת אוֹרָה וּבִאוּתוֹ זְמַן הִיא מֵתָה, הַזְכָּר לְמָה? שְׂאֵם נֹאמַר שֶׁהִלְבְּנָה מֵתָה בְּעֵטִיו שֶׁל נָחַשׁ בְּגִרְעֵת הָאוֹר, הָרִי שְׁנִינּוּ שֶׁזֶה לֹא הָיָה מְשׁוּם הִנָּחַשׁ, אֲלֹא שְׂאֵמָרָה הִלְבְּנָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכוּ'. הָרִי לֹא מְשׁוּם הִנָּחַשׁ זֶה הָיָה. וְאִם תֹּאמַר שֶׁבְּעֵלָה כִּי הוּא – חֵס וְחִלִּילָה שֶׁגִּרְעוֹת הִיָּתָה לְמַעְלָה.

אֲלֵא כֹּל זֶה סִתְרֵי תוֹרָה, וְהִנָּחַשׁ תִּקְוָה בְּכֹל גִּרְעוֹת. בֹּא וּרְאֵה, וְכִי לְמַדְנּוּ, כֹּל מֵה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, הַכֹּל הוּא בְּסוּד שֶׁל זְכָר וּנְקֵבָה, וְכִמָּה דְרָגוֹת הֵן לְמַעְלָה מְשֻׁנוֹת אֵלּוּ מֵאֵלּוּ. וּמִדְרָגָה עַד דְרָגָה סוּד שֶׁל אָדָם, וְאוֹתָן דְרָגוֹת שֶׁהֵן מִיַּן אֶחָד, עָשָׂה אוֹתָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְיוֹקֵן שֶׁל גּוֹף אֶחָד, עַד שֶׁעוֹלָם בְּסוּד שֶׁל אָדָם.

וְשְׁנִינּוּ, בְּיוֹם הַשְּׁנִי שֶׁל מַעֲשֵׂה בְרָאשִׁית, שָׁבוּ נִבְרָא גִיְהָנָם, נַעֲשָׂה גּוֹף אֶחָד בְּסוּד שֶׁל אָדָם, וְהֵם אֵיבָרִים מְמַנִּים שֶׁמִּתְקַרְבִּים לְאֵשׁ וּמֵתִים, וְחוֹזְרִים כְּמִקְדָם. וְזֶה מְשׁוּם שֶׁהֵם הִתְקַרְבוּ לְנָחַשׁ הַזֶּה, וְהוּא אָדָם הִרְאֵשׁוֹן שֶׁהִתְפַּתָּה לְתוֹךְ הַמְשַׁכֵּן בְּנָחַשׁ הַזֶּה וְלִכְּנֵן מֵת, וְהִנָּחַשׁ גֵּרֵם לוֹ מוֹת שֶׁהוּא הִתְקַרַב אֵלָיו.

וּבְכֵל מְקוֹם אָדָם הוּא זְכָר וּנְקֵבָה, אֲבָל אָדָם שֶׁהוּא קְדוֹשׁ עֲלִיוֹן, הוּא שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, זֶה הַנוֹתֵן מְזוֹן וְחַיִּים לְכֹל. וְלִכְּנֵן בְּכֹל מְנַע אוֹר הִנָּחַשׁ הַקָּשָׁה. כְּשֶׁטְמָא אֵת הַמְשַׁכֵּן, נִקְבְּתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם מֵתָה כְּמוֹ שְׂאֵמַר, וְהַזְכָּר מֵת, וְעָלוּ כְּמִקְדָם. וְלִכְּנֵן הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה.

אֲבָל אוֹתָם עֲנָבִים שְׁחָרִים – מְבֻטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, מְשׁוּם שֶׁהוּא שְׂמִיד וְשֹׁלֵט עַל אוֹתוֹ מְקוֹם, (וְהַעֲבֵר) וְהַתְּגַבֵּר עָלָיו וְשַׁחַק אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ז') אֲכָלָה וְשַׁחַקָה. כִּיּוֹן שֶׁהַעֲבָרָה אוֹתָהּ קִלְפָה קָשָׁה, הָרִי קָרַב לְעוֹלָם הַבָּא וְאִין מִי שִׁימְחָה בְּיָדוֹ. וְלִכְּנֵן מִי שֶׁרוֹאֶה בְּחִלּוּמוֹ אוֹתָם עֲנָבִים שְׁחָרִים אוֹכֵל וּמְהַדֵּק, מְבֻטָח לוֹ וְכוּ'.

כְּמוֹ כֵּן לֹא הָיָה שִׁיר בְּבֵית דָּוִד עַד שֶׁהַעֲבָרוּ אוֹתָם עֲנָבִים שְׁחָרִים וְשֹׁלֵט עֲלֵיהֶם, וְאִז נֶאֱמַר שִׁיר הַשִּׁירִים כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְאֲפִלּוּ

במקום זה נקרא עֲנָבִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ט) כְּעֲנָבִים בַּמִּדְבָּר וְגו',
וְאֵלֶּה הֵם עֲנָבִים לְבָנִים.

שִׁירָה זו היא מְעֵלָה על כָּל שְׁאֵר הַשִּׁירִים שֶׁל הָרֵאשׁוֹנִים. כָּל
הַשִּׁירִים שֶׁהֵרֵאשׁוֹנִים אָמְרוּ, לֹא עָלוּ אֶלָּא תוֹךְ הַשִּׁירִים
שֶׁהַמְּלֹאכִים הָעֲלִיּוֹנִים אָמְרוּ. וְאִם עַל גַּב שְׁהַרֵי פְּרִשׁוּהָ, אֲבָל כְּתוּב
שִׁיר הַמְּעֵלוֹת לְדָוִד. שִׁיר הַמְּעֵלוֹת – שִׁיר שֶׁהַמְּלֹאכִים הָעֲלִיּוֹנִים
אוֹמְרִים, שֶׁהֵם מְעֵלוֹת וְדַרְגּוֹת. לְמִי אוֹמְרִים? לְדָוִד. לְבַקֵּשׁ טָרַף
וּמְזוֹן מִמֶּנּוּ.

עוֹד שִׁיר הַמְּעֵלוֹת – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מו) עַל עֲלָמוֹת שִׁיר. (שיר א) עַל
כֵּן עֲלָמוֹת אֶהְבּוּהָ. לְדָוִד – בְּשִׁבִיל דָּוִד הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁמִּשְׁבַּח
תָּמִיד אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן.

בֵּינָן שֶׁבָּא שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, אָמַר שִׁיר שֶׁהוּא עֲלִיּוֹן לְמַעְלָה, שֶׁגְּדוּלֵי
עוֹלָם עֲלִיּוֹנִים אוֹמְרִים לְמֶלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁהַשְּׁלוֹם כָּלוּ שְׁלוֹ. כָּל
הָאוֹמְרִים שִׁירָה לֹא עוֹלִים בְּשִׁירָה זוֹ לוֹמְרִים, אֶלָּא אוֹתָהּ שִׁירָה
שֶׁאוֹמְרִים מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת. פָּרַט לְמֶלֶךְ שְׁלֵמָה שֶׁעָלָה בְּשִׁירָה הַזֶּה
לְמַה שֶׁגְּדוּלִים עֲלִיּוֹנִים עִמּוּדֵי עוֹלָם אוֹמְרִים. כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
בְּמַרְכָּבוֹת תַּחְתּוֹנוֹת, וְשְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ בְּמַרְכָּבוֹת עֲלִיּוֹנוֹת.

וְאֵם תֹּאמַר, מִשֶּׁהָ, שֶׁעָלָה בְּדַרְגַּת נְבוּאָה וּבַחֲבִיבוֹת
לְקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, אוֹתָהּ שִׁירָה שֶׁאָמַר
בְּמַרְכָּבוֹת תַּחְתּוֹנוֹת הֵיטָה וְלֹא עָלָה יוֹתֵר – בֹּא וּרְאֵה, הַשִּׁירָה שֶׁאָמַר
מִשֶּׁהָ עָלְתָה לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה. אֲבָל לֹא אָמַר שִׁירָה כְּשֵׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ,
וְלֹא הֵיטָה אָדָם שֶׁעָלָה בְּשִׁירָה כְּמוֹ שְׁלֵמָה.

מִשֶּׁהָ עָלָה בְּתַשְׁבְּחוֹתָהּ לְמַעְלָה, וְתַשְׁבְּחוֹתָהּ הֵיטָה לְתַת תַּשְׁבְּחוֹת
וְהוֹדָאוֹת לְמֶלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁהִצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל וְעָשָׂה לָהֶם נִסִּים
וּגְבוּרוֹת בְּמִצְרַיִם וְעַל הַיָּם. אֲבָל דָּוִד הַמֶּלֶךְ וְשְׁלֵמָה בְּנוֹ אָמְרוּ שִׁירָה
בְּגוֹן אַחֵר. דָּוִד הִשְׁתַּדֵּל לְתַקֵּן אֶת הָעֲלָמוֹת וּלְקַשֵּׁט אוֹתָם לְגַבִּירָה,
שֶׁתִּרְאֶה הַגְּבִירָה וְעֲלָמוֹתֶיהָ בִּיפִי, וְלִכְּן הִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹתָם שִׁירִים
וְתַשְׁבְּחוֹת שֶׁאֲצֹלֵם, עַד שֶׁתַּקֵּן וְקַשֵּׁט אֶת כָּל הָעֲלָמוֹת וְאֶת הַגְּבִירָה.

בֵּינָן שֶׁבָּא שְׁלֵמָה, מָצָא גְבִירָה מְקַשֶּׁטֶת וְעֲלָמוֹתֶיהָ בִּיפִי, הִשְׁתַּדֵּל
לְהַכְנִיסָהּ לְחֶתֶן, וְהַכְנִיס הַחֶתֶן לְחֶפֶה עִם הַגְּבִירָה, וְהַכְנִיס
דְּבָרֵי אֶהְבָּה בִּינֵיהֶם כְּדִי לְחַבְּרָם כְּאֶחָד וְלִהְיוֹת שְׁנֵיהֶם בְּשְׁלָמוֹת

אחת בחביבות שלמה. ולכן שלמה עלה בתשבת עליונה על כל בני העולם.

משה זוג את הגבירה בעולם הזה למטה להיות בעולם הזה בזוג שלם בתחתונים. שלמה זוג את הגבירה בזוג שלם למעלה, והכניס את החתן לחפה בראשונה, ואחר כך הכניס את שניהם לעולם הזה, וזמנם בשמחה בבית המקדש שהוא בנה.

ואם תאמר, איך הכניס משה את הגבירה לבדה לעולם הזה, שהרי נראה בפרוד? בא וראה, הקדוש ברוך הוא זוג אותה עם משה בתחלה, והיא היתה כלת משה, כמו שנתבאר. כיון שהזדווגה עם משה, ירדה לעולם הזה בזוג של העולם הזה, והתתקנה בעולם הזה מה שלא היתה מקדם לזה, ולעולם לא היתה בפרוד.

אבל לא היה אדם בעולם מיום שנברא אדם שיכניס אהבה וחביבות ודברי זוג למעלה פרט לשלמה המלך שתקן הזוג שלמעלה בראשונה, ואחר כך הזמין אותם כאחד בבית שתקן להם. אשריהם דוד ושלמה בנו שתקנו את הזוג שלמעלה. מיום שאמר הקדוש ברוך הוא ללבנה לכו והקטיני את עצמך, לא הזדווגה בזוג שלם עם השמש, פרט לכשבא המלך שלמה.

שיר השירים – הרי כאן חמש דרגות לדבק בעולם הבא. שיר – אחת. השירים – שתיים. הרי שלש. אשר – הרי ארבע. לשלמה – הרי חמש. בחמישי הוא. שהרי יום החמשים הוא סוד היוכל. **בא** וראה, את הזוג העליון לא יכל שלמה לתקן, אלא משום שנמצא זוג למטה מקדם לכן, ומיהו? הזוג של משה. שאם לא היה אז הזוג הזה, לא התקן הזוג של מעלה. והכל הוא בסוד עליון לחכמי הלב.

כתוב (מלכים-א ה) וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף. פסוק זה פרושו החברים. אבל וידבר שלשת אלפים משל, ודאי שעל כל דבר ודבר שהוא היה אומר, היו בו שלשת אלפי משלים, כמו ספר של קהלת שהוא בסוד עליון והוא בדרך משל, שאין בו פסוק שאינו בחכמה עליונה ובדרך משל אפלו הפסוק הקטן שבו.

שכשהיה מגיע רב המנונא סבא הראשון לפסוק הזה, (קהלת יא) שמח בחור בילדותו ויטיבך לבך בימי בחורותיך – היה

בוכה. ואמר, ודאי פסוק זה נאה הוא, והוא בדרך משל, ומי יכול לעשות דרש במשל זה?! ואם הוא דרש, אין בו דרש אלא כמו שראינו בעינים. ואם זו חכמה, מי יכול לדעת אותה?!

מיד היה שב ואומר, כתוב (בראשית לו) אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו'. פסוק זה של קהלת הוא משל לחכמה של פסוק זה של התורה, וזה משל לזה. שמח בחור בילדותו – והוא נער. ויטיב לבך – היה רעה את אחיו בצאן. בימי בחורותיו – את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו. ודע כי על כל אלה – ויבא יוסף את דבתם רעה. וביאף אלהים במשפט – אלה תלדות יעקב יוסף. יוסף נכלל ביעקב, והסודות של סתרי התורה מי יכול לדעת אותם?!

והמשל הזה התפשט לשלשת אלפי משלים, וכלם במשל הזה, בשעה שיוסף נכלל ביעקב, שלשת אלפים הם, באברהם יצחק ויעקב, שכלם במשל הזה בסוד החכמה. וכאן כמה סותרים הם במשאות של הנסתר, ובהם דירי המגנים שאין להם חשבון לסתרי החכמה.

ויהי שירו חמשה ואלף. כך בארנו, ויהי שירו של משל, והכל אחד, בין מי שאמר ויהי שירו של שלמה, בין מי שאמר ויהי שירו של משל. הכל אחד הוא, ואת הכל הוא אמר. ויהי שירו – זה שיר השירים. וכי חמשה ואלף הוא שיר השירים? ודאי כך זה, חמשה הם שירים נפתחים שנפתחים במלך שהשלוש שלו, והם חמש מאות שנים של עץ החיים. חמשים שנות היוכל.

ואלף – זהו עץ החיים, חתן שיוצא מצדו, והוא יורד כל אותם החמשה להביאם לפלה. יומו של הקדוש ברוך הוא הוא אלף שנים, וזהו הנהר ששופע ויוצא מעדן. יוסף הצדיק. שנקרא צדיק על שם הלבנה, כמו שהתנה בזה הקדוש ברוך הוא. ומשום כך שיר השירים קדש קדשים.

ואין לה פסוק בשיר השירים שאין בו סוד של חמשה ואלף ודאי. שיר השירים ודאי שכן הוא. חמש דרגות היו בפסוק הזה, כמו שנאמר. ואם תאמר, האלף למה לא נזכר כאן? ודאי שאותו אלף היה טמיר, והוא טמיר עד שהתחברה אשה בבעלה. ולכן השתדל שלמה להביא אותו אלף לפלה, בסתר של החכמה העליונה.

כִּיּוֹן שֶׁעָשָׂה קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים לְמִטָּה גְּנוּז וְטָמִיר, וְהַכְּנִיס לְשֵׁם אֶת סוּד קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים לְעֲשׂוֹת גְּנִיזַת הַשְּׂמוּשׁ הַשְּׁלֵם לְמַעֲלָה וּלְמִטָּה כְּרֵאוּי. קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים הוּא לְמַעֲלָה, סוּד הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה וְהַיּוֹבֵל. כְּמוֹ זֶה יוֹרְשִׁים הִחָתָן וְהַכֶּלֶה יִרְשֵׁת הָאָב וְהָאִם.

וְחִזְרוּ נִחַלַת הַיִּרְשָׁה בְּגוֹן אַחֵר. יִרְשֵׁת הָאָב יִרְשָׁה הַבֵּת בְּעֲלִיתוֹ שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה, וְנִקְרָא אָף כֶּף קִדְשׁ, חֲכָמָה. יִרְשֵׁת הָאִם יִרְשֵׁת הַבֵּן, וְנִקְרָא קְדוּשִׁים, מְשׁוּם שֶׁנֶּטַל אֶת כָּל אוֹתָם הַקְּדוּשִׁים הָעֲלִיּוֹנִים וְכִנְסָם אֵלָיו, וְאַחֵר כֶּף נוֹתֵן אוֹתָם וּמְכַנִּסָם לְכֶלֶה.

וְעַל זֶה אָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים. שִׁיר – לְקִדְשׁ. הַשִּׁירִים – לְקְדוּשִׁים, לְהִיּוֹת הַכֹּל קִדְשׁ קְדוּשִׁים בְּסוּד אֶחָד כְּמוֹ שְׂרֵאוּי. אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה – הָרִי נִתְבָּאָר, לְמַלְךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוּ.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁשָּׂבַח זֶה הוּא שָׁלוּ – אַל תֹּאמַר כֶּף, אֲלֵא הַשְּׂבַח עוֹלָה לְמָקוֹם עֲלִיּוֹן. אֲבָל כָּאֵן הוּא סוּד. כְּשֶׁמִּתְקַנְיִם זָכַר וְנִקְבָּה כְּאֶחָד תַּחַת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, אִזּוֹ אוֹתוֹ מֶלֶךְ מִתְעַלָּה לְמַעֲלָה וּמִתְמַלֵּא מִכָּל הַקְּדוּשׁוֹת וּמִכָּל הַבְּרָכוֹת שֶׁשׁוֹפְעוֹת לְמִטָּה, וּמִתְמַלֵּא וּמְרִיק לְמִטָּה, וְזוֹהִי תְשׁוּקַת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, כְּשֶׁמִּתְמַלֵּא קְדוּשׁוֹת וּבְרָכוֹת וּמְרִיק לְמִטָּה.

וְלִכֵּן הַתְּפִלוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת – שִׁיתְתַּקֵּן וְיִתְמַלֵּא אוֹתוֹ הַמְּבוּעַ הָעֲלִיּוֹן. שֶׁכִּיּוֹן שֶׁהוּא מִתְתַּקֵּן כְּרֵאוּי מִמְרָאָהוּ וּמִמְרָאָה שֶׁל אוֹתוֹ הַתְּקוּן, מִתְתַּקֵּן הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וְעֲלֵמוֹתֶיהָ, וְלֹא צָרִיךְ לְהַתְתַּקֵּן הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן אֲלֵא מִהַמְרָאָה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, לְלִבְנָה אֵין מְרָאָה מְעַצְמָה כָּלֵל, פָּרֻט לְכֹאֲשֶׁר מִתְתַּקְּנָת בְּשִׁמְשׁ וּמְאִירָה, וּמִמְרָאָה הַשֶּׁמֶשׁ וְתַקְוֹנוֹ נִתְקַנְתָּ הַלְּבָנָה וּמְאִירָה.

מִה שֶׁצָּרִיכִים הַתְּפִלוֹת וְהַבְּקָשׁוֹת – שִׁיּוֹאֵר וְיִתְקֵן אוֹתוֹ מְקוֹם שִׁיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ אוֹר. שֶׁכִּיּוֹן שֶׁאוֹתוֹ מְקוֹם מִתְקֵן מִן הַמְרָאָה שָׁלוּ, מִתְתַּקֵּן כָּל מִה שֶׁלְּמִטָּה. וְלִכֵּן הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה, לֹא הִשְׁתַּדֵּל אֲלֵא בְּשִׁבִיל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוּ שִׁיתְתַּקֵּן. כִּיּוֹן שֶׁהַתְתַּקֵּן מִמְרָאָהוּ, הַכֹּל הַתְתַּקֵּן. וְאִם הוּא לֹא הַתְתַּקֵּן, אֵין תְּקוּן לְלִבְנָה לְעוֹלָמִים, וּמְשׁוּם כֶּף אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה. שִׁיתְתַּקֵּן וְיִתְמַלֵּא כְּרֵאוּי בְּרֵאוּשׁוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

(שְׁמוֹת כ"ה) וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ וְגו', סוּד הַסּוּדוֹת לְיִוֵּדְעֵי הַחֲכָמָה. כְּשֶׁעָלָה בְּרִצּוֹן סֵתֵר כָּל הַסֵּתְרִים לְעֲשׂוֹת כְּבוֹד לְכַבּוּדוֹ, הַשִּׁיב רוּחַ מִנְקֵדָה עֲלִיּוֹנָה שֶׁשׁוֹפְעַת מִלְּמַעֲלָה לְמִטָּה, וְשֵׁם תְּקוּנוֹ

להתישב בעולם הזה. למה? בשביל שאם לא יהיה עקר ושרש בעולם הזה, לא יהיה כלי להוריק בעולם הזה כלל. ואם לא יריק לעולם הזה, מיד נאבד ולא יכול לעמד אפלו רגע אחד. אבל משום שתקונו הוא מן העולם הזה, מתמלא מצד אחד להוריק לעולם הזה, ומצד אחר להוריק למלאכים העליונים. והכל נזונו ממנו כאחד.

שְׁלֵמוֹת התקון של הרוח הזו – רוחות הצדיקים בעולם הזה. רוח זו נשלמה בזמן שחנוך וירד ומהלאל היו בעולם, וכשהתרבו הרשעים בעולם וזה השלמות ההיא ממנו. אחר שאבדו – בא נח והשלים אותו. בא דור הפלגה והזיו אותה שלמות ממנו – בא אברהם והשלים אותו. בא אנשי סדום והזיו אותו – בא יצחק והשלים אותו. באו פלשתים ורשעי הדור והזיו אותו ממנו – בא יעקב ובניו, המטה השלמה, והשלימו אותו.

יִצְאוּ מהארץ הקדושה וירדו למצרים, ובשבילם התעכבה שם. ומשום שחזרו שם ישראל למעשי המצרים, נכנעה וזזה אותה שלמות ממנו, עד שיצאו מצרים ובאו לעשות משכן. אמר הקדוש ברוך הוא: רצוני לדור ביניכם, אבל לא יכול עד שתתקנו אותה רוח שלי שתשרה ביניכם. זהו שכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. וזהו סוד הכתוב ויקחו לי תרומה. אמר משה לקדוש ברוך הוא: מי יכול לקחת אותה ולעשות אותה? אמר לו: משה, לא כמו שאתה חושב, אלא – מאת כל איש אשר ידבנו לבו וגו', מאותו רצון ורוח שלהם תקחו אותה ותשלימו אותה.

בְּשֵׁבַע שלמה, תקן אותה רוח בשלמות שלמעלה, שהרי מיום שנשלמה למטה בימי משה לא הוסרה אותה שלמות ממנו. (עד שבא שלמה) כיון שבא שלמה, השתדל להשלימו למעלה, והתחיל לתקן את מראה העולם העליון להתקן מאותו מראה של העולם התחתון, וזהו אשר לשלמה.

השלמה מההשמטות (סימן א) מספר הבהיר

יִשָּׁב רפי ברכיה ודרש, מהו שכתוב (שמות כה) ויקחו לי תרומה? כן אמר הקדוש ברוך הוא, אותה תרומה תרימו אותה בתפלותיכם, ומי הוא אותו שנדבו לבו להמשיך מן העולם הזה – כבדוהו, כי בו אני שמח שיודיע שמי, וממנו ראוי לקחת את תרומתי, שנאמר (סו) מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את

תְּרוּמָתִי, מֵאוֹתוֹ הַמִּתְנַדֵּב. שְׁאֵמַר רַבִּי רְחִימָאֵי, צְדִיקִים וְחֹסֵדִים
שְׁבִישְׂרָאֵל שְׁמַרְיָמִין אוֹתִי עַל כָּל הָעוֹלָם בְּזִכְיוֹתֵיהֶן וּמֵהֶם מִתְפָּרְנִס
הַ"ב, וְהֵלֵב מִפְּרִנְסָן.

וְכִי הַצּוּרוֹת הַקְּדוּשׁוֹת הַמִּמְנוֹת עַל הָאֲמוֹת, וְיִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים נָטְלוּ
מִגּוֹף הָאֵילָן וּמִלְבוּ. מֵה לֵב הָדָר, פְּרֵי הַגּוֹף – אֵף יִשְׂרָאֵל נָטְלוּ
עַץ הָדָר. מֵה אֵילָן תְּמָר, עֲנַפְיֹ סְבִיבֵי וְלוּלָבוּ בְּאֲמָצֵעַ – אֵף יִשְׂרָאֵל
נָטְלוּ גּוֹף הָאֵילָן הַזֶּה, שֶׁהוּא לָבוּ. וּכְנֶגֶד הַגּוֹף הוּא חוּט הַשְּׂדֵרָה
בְּאֲדָם, שֶׁהוּא עֵקֶר הַגּוֹף, לְמֵה לּוּלָב זֶה כְּתוּב לוֹ לֵב – אֵף הֵלֵב מְסוּר
ל"ו. וּמֵה ל"ב זֶה שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חֻכְמָה בּוֹ – אֵף בְּכָל נְתִיב
מֵהֶם צוּרָה שׁוֹמֵרֵת, שְׁנֵאֲמַר (בְּרֵאשִׁית ג) לְשֹׁמֵר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים.

וּמֵהוּ (שם) וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לְגַן עֵדֶן? וַיִּשְׁכַּן בְּאוֹתָן נְתִיבוֹת שְׁקָדְמוּ
לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא גֵן וְשְׁקָדָם לְכְרוֹבִים, שְׁכָתוּב (שם) וְאֵת
הַכְּרָבִים. וְשְׁקָדָם לְלֵהֵט, שְׁכָתוּב (שם) אֵת לֵהֵט הַחֶרֶב. וְהָרִי כְּתוּב
שְׁמַיִם וְאֵשׁ קָדְמוּ, שְׁכָתוּב (שם א) יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְכְתוּב וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם. וּמִנִּין לָנוּ שְׁשֵׁמִים הֵיוּ אֵשׁ? שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ד) כִּי
ה' אֱלֹהֵיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא.

וּמִנִּין לָנוּ שְׁשֵׁמִים הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? שְׁכָתוּב (מְלָכִים א-ח) וְאֵתָה
תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. הָאֵם שְׁלֵמָה מִתְפַּלֵּל אֶל הַשָּׁמַיִם שִׁישְׁמְעוּ
תְּפִלָּתוֹ? אֵלָא שְׁנִקְרָא שָׁמַם עַל שָׁמוּ, שְׁכָתוּב (מְלָכִים א-ח) הַשָּׁמַיִם וְשָׁמִי
הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלוּךָ. הָרִי שָׁמוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהָרִי אֵשׁ.
וְאֵמַרְתָּ קָדָם? אֵלָא אָמַר, כַּחַם קָדָם שֶׁל אוֹתָן הַצּוּרוֹת שֶׁל הַמְּקוֹם
הַהוּא. וּמֵהוּ כַּחַם? כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוּאֵל א-ב) אֵין קְדוּשׁ כִּיִּי אֵין בְּלִתְּךָ
וְאֵין צוּר כְּאֵלֵהֵינוּ.

יֵשֵׁב רַבִּי בְּרַכְיָה וְדָרַשׁ, מֵהוּ הַלּוּלָב שְׁאָנוּ אוֹמְרִים? אֵלָא לוֹ מְסַר
הֵלֵב. וְהֵיאֵךְ? אָמַר לוֹ, שְׁלֹשָׁה שָׁרִים הֵם, תַּל"י וְגִלְגָּל וְל"ב,
וְלִכְל אֶחָד וְאֶחָד שָׁנִים עָשָׂר. חֲזָרוּ הַשְּׁלֹשָׁה מִנִּין ל"ו, וּבְהֵם נִתְקַיִם
הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב (מְשֵׁלִי כה) וְצְדִיק יִסוּד עוֹלָם. שְׁנִינּוּ, עֲמוּד אֶחָד מִן
הָאָרֶץ עַד לְרְקִיעַ וְצְדִיק שָׁמוּ, עַל שֵׁם הַצְּדִיקִים, וְנִתְגַּבֵּר. וְאֵם לֹא
– מִתְחַלֵּשׁ, וְהוּא סוּבֵל כָּל הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב וְצְדִיק יִסוּד עוֹלָם. וְאֵם
חֻלַּשׁ, לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. הֵלֵכְךָ אֶפְלוּ אֵין בְּעוֹלָם אֵלָא
צְדִיק אֶחָד, מְעַמִּיד אֶת הָעוֹלָם. לְפִיכֵךְ קָחוּ תְּרוּמָתִי מִמֶּנּוּ תְּחִלָּה,

ואחרי זה את התרומה אשר תקחו מאתם, מאת הנשאר. ומהו זהב וכסף ונחשת?

דבר אחר ויקחו לי תרומה – ויקחו לי לקדש תרומה, שהיא יו"ד, והיא עשירי. ומנין לנו שעשירי קדש? שכתוב (ויקרא כז) העשירי יהיה קדש, לקדש. ומהו קדש? שכתוב (יחזקאל מד) וראשית כל בכורי כל וכל תרומת כל מכל תרומותיכם, שכתוב (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה', אין חכמה אלא יראת השם. (עד כאן מההשמטות)

וזאת התרומה – הרי נאמר, שכשהתגלה הקדוש ברוך הוא על הר סיני, כשנתנה תורה לישראל בעשר אמירות, כל אמירה ואמירה עשתה קול, ואותו קול נחלק לשבעים קולות, וככל היו מאירים ונוצצים לעיני כל ישראל, והיו רואים עין בעין את זיו כבודו. זהו שכתוב (שמות כ) וכל העם ראים את הקולת. רואים ודאי. **ואותו** קול היה מתרה בכל אחד ואחד מישראל ואומר להם: תקבל אותי עליך בכך וכך מצוות שבתורה? ואמרו כן. חזר לו על ראשו והתגלגל עליו, והיה מתרה בו ואומר לו: תקבל אותי עליך בכך ענשים שבתורה? והיה אומר כן. אחר כך חזר אותו הקול ונשק אותו בפיו. זהו שכתוב (שיר א) ישקני מנשיקות פיהו.

ואז כל מה שהיו רואים ישראל באותו זמן, היו רואים בתוך אור אחד שקבל כל אותם האורות האחרים, והיו משתוקקים לראות. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אותו האור שראיתם בהר סיני שקבל כל אותם גוני האורות ותשוקתכם עליו, תקבלו אותה ותקחו אותה אליכם, ואותם גונים שהיא מקבלת, אלה הם זהב וכסף ונחשת וגו'.

דבר אחר ישקני מנשיקות פיהו – מה ראה שלמה המלך שהכניס דברי אהבה בין העולם העליון לעולם התחתון, וראשית התשפחת של האהבה שהכניס ביניהם הוא ישקני? אלא הרי פשוט וכך הוא, שאין אהבה של דבקות רוח ברוח פרט לנשיקה, ונשיקה היא בפה, שהיא מבווע של הרוח והמוצא שלו. וכשנושקים זה לזה, נדבקות הרוחות אלה באלה ונהיים אחד, ואז זוהי אהבה אחת.

בספרו של רב המנונא סבא הראשון היה אומר על הפסוק הזה, נשיקה של אהבה מתפשטת לארבע רוחות, וארבע רוחות נדבקות כאחד, והן בתוך סוד האמונה, ועולות בארבע אותיות.

ואותן האותיות של השם הקדוש תלויים בהם, ועליונים ותחתונים תלויים בהם, ותשבחת שיר השירים תלויה בהם. ומה הוא? אהב"ה. והן מרכבה עליונה. והם חברות ודבקות ושלמות הכל.

אלו האותיות הן ארבע רוחות, והן רוחות של אהבה ושמחה של כל איברי הגוף בלי עצב כלל. ארבע רוחות הן בנשיקה, כל אחת ואחת כלולה בחברתה. וכשהרוח הזו כלולה באחרת, ואותה אחרת כלולה בזה, נעשות שתי רוחות כאחת, ואז מתחברות בדבקות אחת, והן ארבע בשלמות, ונובעות זו מזו ונכללות זו בזו.

וכשמתפשטות (וכשנפרדות), נעשה מאותן ארבע רוחות פרי אחד, והוא רוח אחת הכלולה מארבע רוחות, וזה עולה ובוקע רקיעים, עד שעולה ויושב אצל היכל אחד שנקרא היכל האהבה, והוא ההיכל שכל אהבה תלויה בו. ואותה רוח כך נקראת – אהבה, וכשרוח זו עולה, מתעוררת לאותו היכל להתחבר למעלה.

ארבע אותיות הן אצל ארבע רוחות, והן אהבה, והפרי שלהן אהבה. כשמתחברות זו בזו, מיד מתעורר זה בצד זה וזה בצד זה. א' מיד יוצא ה' ומתחבר בא', נדבק בדבקות באהבה. ונעשות (ומתעוררות) שתי אותיות אחרות, ב' ה', ונכללות רוחות ברוחות בדבקות של אהבה, ופורחות מהן האותיות הללו באותה רוח שעולה, ומתעטרות בו פראוי.

כיון שהולכת ועולה אותה אהבה שלמה, כלולה בכל אותן ארבע רוחות, פוגשת בממנה אחד עליון גדול שממנה על אלה ותשע מאות ותשעים רקיעים, והוא ממנה על השפיע של שלשה עשר נהרות אפרסמון זך ששופע מסוד של הטל העליון, ואותו השפיע נקרא מים רבים. כיון שפוגש לאותו גדול המחנות עומד אצלו, ולא יכול לעכב אותו, ועובר בהם עד שנכנס להיכל האהבה.

ועל זה אמר שלמה בסיום שבחו, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. מים רבים – אלו מים עליון ששופעים תוך (מתוך) הטל העליון. ונהרות לא ישטפוה – אלה הם נהרות אפרסמון זך, שהם שלשה עשר. אותו ממנה הוא מלאך שליח מלפני ה', וזהו גדול המחנות שקושר כתרים לרבנו, סוד של אכתריא"ל, מעטר העטרות לרבנו בשם מגלף מחקק, יהנה יה צבאות.

בִּיּוֹן שְׁנֵכְנֵס לְהִיכֵל (שְׁהוּלָךְ וְעוֹלָה אוֹתָהּ) הָאֵהָבָה, מִתְעוֹרְרֵת אֵהָבָה שֶׁל נְשִׁיקוֹת עֲלִיוֹנוֹת, שְׁכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית כֵּט) וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל, לְהִיּוֹת נְשִׁיקוֹת שֶׁל אֵהָבָה עֲלִיוֹנָה כְּרֵאוּי. וְאוֹתָן נְשִׁיקוֹת רֵאשִׁית הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל כָּל אֵהָבָה, וְהַתְּדַבְּקוֹת וְקִשָּׁר שֶׁלֹּמְעָלָה. וּמִשׁוּם כֶּךָ רֵאשִׁית הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁל שִׁירָה זוֹ הוּא יִשְׁקֵנִי.

מִי יִשְׁקֵנִי? אוֹתוֹ הַנְּסִתָּר תוֹךְ הַסִּתָּר הָעֲלִיוֹן. וְאִם תֹּאמֶר שֶׁנְּסִתָּר כָּל הַנְּסִתָּרִים בּוֹ תְּלוּיּוֹת הַנְּשִׁיקוֹת וְנוֹשֵׁק לְמִטָּה – בֹּא וּרְאֵה, נְסִתָּר כָּל הַנְּסִתָּרִים אֵין מִי שֶׁמְכִיר אוֹתוֹ, וְהוּא גֹלָה מִמֶּנּוּ אוֹר אֶחָד דְּקִיק וְנְסִתָּר שֶׁלֹּא הַתְּגָלָה, רַק בְּשִׁבִיל אֶחָד דְּקִיק שֶׁהַתְּפֹשֵׁט מִתּוֹכוֹ, וְהוּא אוֹר שֶׁמְאִיר לְכָל, וְזוֹ הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל כָּל הַסּוּדוֹת הָעֲלִיוֹנִים. וְהוּא נְסִתָּר. לְפַעְמִים נְסִתָּר, לְפַעְמִים גְּלוּי, וְאֵף עַל גַּב שֶׁלֹּא הַתְּגָלָה כָּלֵל. וְהַתְּעוֹרְרוֹת הָעֲלִיָּה שֶׁל הַנְּשִׁיקוֹת תְּלוּיִים בּוֹ. וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא נְסִתָּר, רֵאשִׁית הַתְּשַׁבַּחַת הִיא בְּדֶרֶךְ נְסִתָּר.

וְאִם בּוֹ תְּלוּיִים, מָה רוֹצֵה יַעֲקֹב כָּאֵן, שֶׁהָרִי בּוֹ תְּלוּיּוֹת הַנְּשִׁיקוֹת? אֲלֵא וְדַאי כֶּךָ הוּא. יִשְׁקֵנִי, אוֹתוֹ הַנְּסִתָּר לְמַעְלָה. וּבִמָּה? בְּאוֹתָהּ הַמְּרַכְּבָה (מְנוּרָה) הָעֲלִיוֹנָה שֶׁכָּל הַגְּנוּנִים תְּלוּיִים וּמִתְחַבְּרִים בָּהּ. וְזֶהוּ יַעֲקֹב, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ, דְּבִקוֹת לְהַדְּבִק בְּמֶלֶךְ בֵּין שְׁלוֹ הוּא. וְעַל זֶה כָּתוּב מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

כִּי טוֹבִים דוֹדִיךְ, חֲזַר לְשִׁמְשׁ שֶׁמְאִיר לְלִבְנָה מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל אוֹתָן מְנוֹרוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְהוּא נוֹטֵל אֶת הָאוֹר שֶׁל כָּלֵם וּמְאִיר לְלִבְנָה. וְאוֹתָם גֵּרוֹת (נְשִׁיקוֹת) עֲלִיוֹנִים, וְהוּא נוֹטֵל הָאוֹר שֶׁל כָּלֵם וּמְאִיר לְלִבְנָה. וְאוֹתָם הַגֵּרוֹת שֶׁמְזוֹדְגִים בּוֹ, מְאִיזָה מְקוֹם מְאִירִים? חֲזַר וְאָמַר מִיָּין, מְאוֹתוֹ יֵין הַמְּשֻׁמֵּר, מְאוֹתוֹ יֵין שֶׁהוּא שְׂמֵחַת כָּל הַשְּׂמֵחוֹת. וּמִיָּהוּ אוֹתוֹ הַיֵּין שְׁנוֹתָן חַיִּים וְשְׂמֵחָה לְכָל? זֶה אֵלֵהִים חַיִּים, יֵין שְׁנוֹתָן חַיִּים וְחֲדוּהָ לְכָל.

עוֹד מִיָּין – מְאוֹתוֹ שֵׁם שְׁנִקְרָא יְהוֹ"ה. זֶהוּ יֵין שֶׁל שְׂמֵחָה, שֶׁל אֵהָבָה, שֶׁל רַחֲמִים, וּמִזֶּה כָּלֵם מְאִירִים וְשְׂמֵחִים. בָּאוּ הַחֲבָרִים וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֵאשׁוֹ. (כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֶל רַבִּי שְׁמַעוֹן, סִדְרוֹ הַדְּבָרִים לְפָנָיו).

בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, יָדַעְתִּי וְדַאי שְׂרוּחַ קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה מְכַשְׁפֶּשֶׁת (מְנַצְנֶצֶת) בְּכֶם. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר הַזֶּה, שֶׁהָרִי לֹא יִהְיֶה כְּדוֹר הַזֶּה עַד שִׁיבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה חוֹזְרֵת לְיִשְׁנָה. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים עוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, פְּסוּק זֶה פָּרְשֵׁהוּ, וְסוּדוֹת שְׁלוֹ הָרִי נֹאמְרוּ. אָבֶל (פֶּשֶׁט) סוּד הַכְּתוּב כֶּף לְמִדְנֹו, וְהַפְּסוּקִים קָשִׁים, שָׁאֵם הֵם בְּסוּד שְׁלֹמֶטָה – קָשִׁים זֶה עַל זֶה, וְאִם הֵם בְּסוּד שְׁלֹמֶעֱלָה – אֵינָם בְּאוּר. (אֶלֶא כֶּף הוּא) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה – יָפָה. תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי – קֶשֶׁה. וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאֲתָם – קֶשֶׁה, וְזֶה (וּדְאִי) הַכֹּל, מַעֲלָה וּמִטָּה כְּאֶחָד.

אֶלֶא כֶּף הוּא: וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה – מִי? בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מֵאֵת כָּל אִישׁ – אֵלֶּה מִלְּאֲכִים עֲלִיוֹנִים לְמַעֲלָה, מִשּׁוּם שְׁעֲלִיהֶם הִיא תְרוּמָה, הִרְמָה שֶׁהֵם מְרִימִים אוֹתָהּ תָּמִיד לְמִלְךָ הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהִרִי הֵם מַעֲלִים אוֹתָהּ תָּמִיד לְמִלְךָ הָעֲלִיּוֹן. וְכַשִּׁיִּשְׂרָאֵל צְדִיקִים, הֵם לוֹקְחִים אוֹתָהּ מֵהֶם וּמוֹרִידִים אוֹתָהּ לְמִטָּה. זֶהוּ שְׁכַתוּב מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ. וּמִי הֵם? אוֹתָם הָאֲרַבְעָה שֶׁהִרִימוּ אוֹתָהּ לְמַעֲלָה, שְׁאוֹתוֹ לִב הַתְּרַצָּה בָּהֶם. וְאוֹתָהּ תְרוּמָה הִיא זְקוּפָה עֲלֵיהֶם.

וְאִתָּהּ עַל גֵּב שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם וּמִנַּחַת עַל גְּבֵיהֶם – תִּקְחוּ, תִּקְחוּ אוֹתָהּ מֵהֶם לְהוֹרִידָהּ לְמִטָּה. וּבַמָּה? בְּזִמְנָן הַזֶּה – בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים כְּשָׂרִים, בְּתַפְלוֹת וּבְכַבְּשׁוֹת, לַעֲשׂוֹת מַצּוֹת הַתּוֹרָה. בְּאוֹתוֹ זִמְנָן – בְּאוֹתָם גְּנוּנִים הַנִּרְאִים לְמִטָּה כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, בְּאוֹתָן עֲבוֹדוֹת (אֲחֵרוֹת). וְאוֹתָם גְּנוּנִים מוֹשְׁכִים לְמִטָּה אוֹתָהּ הַתְּרוּמָה, וּמִנַּחֲחִים הַגְּנוּנִים שְׁלֹמֶטָה אֶת אוֹתָם הַגְּנוּנִים שְׁלֹמֶעֱלָה, וּמוֹשְׁכִים אוֹתָם הַגְּנוּנִים הִלְלוּ לַגְּנוּנִים עֲלִיוֹנִים, וְנִכְנְסִים אֵלָיו בְּאֵלָיו, וְנַעֲשִׂים אֵלָיו גּוֹף לְאֵלָיו, וְעַל זֶה כְּתוּב תִּקְחוּ מֵאֲתָם.

וְזָהב שְׁנִכְלָל בְּגַבְרִיאֵל, זָהָב לְמַעֲלָה, גַּבְרִיאֵל נוֹטֵל אוֹתוֹ לְמִטָּה. וְשִׁבְעָה מִיְּנֵי זָהָב נִפְרָדִים לְמִטָּה מִזֶּה. וְכֶסֶף לְמַעֲלָה, וְנִכְלָל בְּמִכְאֵל לְמִטָּה, וְשׁוֹרָה זֶה עַל זֶה. וּנְחֹשֶׁת לְמַעֲלָה, וְיוֹצֵאָה מִזָּהָב, מִשּׁוּם שֶׁזָּהָב וְאֵשׁ עוֹמְדִים בְּסוּד אֶחָד וְהוֹלְכִים, אֵשׁ מוֹצִיאָה נְחֹשֶׁת. וּמִכְחָ וְהַתְּקִף הַזֶּה מִתְּפָזְרִים נְחֹשִׁים שְׂרָפִים שְׂיוֹצֵאִים מֵאֵשׁ, וְלִכְן נְחֹשֶׁת אֲדָמָה כְּאֵשׁ וְנִכְלָלָת בְּאוּרִיא"ל, וְנַעֲשֶׂה זֶה גּוֹף לָזֶה.

וּתְכֵלֶת שׁוֹרָה בְּזָה וּבְזָה, בְּנְחֹשֶׁת וּבְזָהָב, וּמִשּׁוּם שֶׁמִּחְזִיק בְּשָׁנֵי צְדָדִים. הַתְּכֵלֶת הוּא תְּקִיף, וְאֵין מִי שְׁשׁוֹלֵט עֲלֵיהָ לְחַיִּים, שֶׁהִיא כֶּסֶף הַדִּין לְשֵׁרוֹת בּוֹ הַדִּין הַקֶּשֶׁה, וְזֶהוּ בִּי"ו א"ל, בִּי"ו א"ל,

שְׁכַתוֹב (תהלים ז) וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. וּכְשַׁחֲזָרִים בְּנֵי אָדָם בְּתַשׁוּבָה
שְׁלֵמָה, הוֹפֵךְ שְׁמוֹ לְרַפְא"ל, שְׂזוֹ רְפוּאָה שְׁמִזְדַּמְנַת לָהֶם מֵאוֹתוֹ
הַדִּין הַקָּשָׁה.

וְאֶרְגָּמֶן – זֶה זָהָב וְכֶסֶף שְׁחֹזְרִים לְהַפְלֵל כְּאֶחָד, מִיכָאֵל וְגַבְרִיֵל
נִכְלְלוּ זֶה עִם זֶה, מְשַׁלְּבִים זֶה בְּזֶה, וְעַל זֶה כְּתוּב (איוב
כה) עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. וּמִשׁוֹם שֶׁהֵם מְשַׁלְּבִים זֶה בְּזֶה, נַעֲשִׂים
גוֹף אֶחָד.

וְתוֹלַעַת שְׁנֵי לְמַעְלָה, וְנִכְלָל בְּאוֹרֵיָא"ל כְּמִקְדָּם לְהִיּוֹת אֶחָד בְּתוֹךְ
הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאֶרְגָּמֶן, וְשֵׁשׁ הוּא לְמַעְלָה, וְנִכְלָל כְּמִקְדָּם
בַּסּוּד שֶׁל רַפְאֵל לְהֶאֱחֹז בְּכֶסֶף וּבַזָּהָב.

עַד כָּאֵן הַסּוּד שֶׁל שְׁבַעַת הָעֲמוּדִים שְׁלֵמַעְלָה תוֹךְ שְׁבַעַת הָעֲמוּדִים
שְׁלֵמַטָּה, קִלְפָה בְּתוֹךְ קִלְפָה לְשִׁמְרִיהָ. וְעֵזִים – הָרִי בְּאֶרְנוֹ שְׁהָרִי
אֵלֶּה שְׁבַעָה, מַח לְמַח, וְזֶהוּ קִלְפָה לְמַח.

וְעֵרַת אֵילִם מְאֻדָּמִים – אֵלֶּה הֵם בְּעֵלֵי מְגַנִּים, עֵינַיִם לוֹהֵטוֹת
בְּלִהְבוֹת אֵשׁ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (דניאל י) וְעֵינָיו כְּלַפִּידֵי אֵשׁ.
וְנִקְרָאִים רְקִיעִים בְּחוּץ בְּתוֹךְ קִלְפָה. וְעֵרַת תְּחָשִׁים – אֵלֶּה הֵם לְפָנִים
בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, וְנִאֲחָזִים בְּקְדֻשָּׁה וְלֹא נִאֲחָזִים, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. כְּמוֹ
שְׁאֲמַרְנוּ שְׁאֲבָרְהֶם הָרִי הוֹלִיד בְּאִשָּׁה אַחֲרַת אֵת תַּחֲשׁ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר
וְאֵת תַּחֲשׁ, וְאֵלֶּה הֵם בְּאֵמָא שֶׁל יִשְׁמַעְעָל, אַחֲיָהֶם שֶׁל יִשְׁמַעְעָל. שְׁכְּמוֹ
שֵׁשׁ מְדַרְגּוֹת בְּעֵשׂוֹ, כִּךְ גַּם יֵשׁ מְדַרְגּוֹת בִּישְׁמַעְעָל. אִמּוֹ שֶׁל יִשְׁמַעְעָל
הוֹלִידָה לְתַחֲשׁ, וּמִצְדּוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם בָּאָה, שְׁהָרִי אֹרֵר הָרֵאשׁוֹן מִצַּפ"ץ
בְּשַׁעָה שְׁהוֹצִיא אוֹרוֹת לְכָל הַצְּדָדִים. כִּיּוֹן שְׁנִמְתַּק הָאוֹר הַהוּא
הָרֵאשׁוֹן, גִּנְזוֹ אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְלִמֵּי גִנְזוֹ אוֹתוֹ? לְצַדִּיקִים. וּמִי
אֵלֶּוּ? צַדִּיק וְצַדִּיק, כְּדִי לַעֲשׂוֹת בְּאוֹר הָרֵאשׁוֹן הַהוּא פְּרוּת לְעוֹלָם,
וְאֵלֶּוּ הַפְּרוּת שְׁמִזְמָנִים לְבֹא לְעוֹלָם. שְׁהָרִי אֲבָרְהֶם וְשָׂרָה עֲשׂוֹ (ואֲבָרְהֶם
וְשָׂרָה מֵאוֹתוֹ הָאוֹר עֲשׂוֹ) פְּרוּת וּנְפִשׁוֹת, שְׁכַתוֹב (בראשית יב) וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר
עָשׂוּ בְּחַרְןִי. וְכְמוֹ שְׁעֲשׂוֹ נְפִשׁוֹת בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה, כִּךְ גַּם עֲשׂוֹ נְפִשׁוֹת בְּצַד
הָאֲחֵר, שְׁאֵם לֹא מֵאוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁהַתְּעוֹרֵר אֲבָרְהֶם בְּצַד הָאֲחֵר,
לֹא נִמְצְאוּ גֵרִים בְּעוֹלָם כָּלֵל.

וְנַעֲצִי שְׁטִים – הָרִי בְּאֶרְנוֹ שֶׁהֵם שְׂרָפִים עוֹמְדִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (ישעיה
ו) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. מֵה זֶה מִמַּעַל לוֹ? מִמַּעַל לְאוֹתָהּ
הַקְּלָפָה. וְאֵם תֵּאֲמַר שְׁפִסּוֹק זֶה נֵאֲמַר עַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – וְהָרִי

נֹאמֵר וְאַרְאֶה אֶת ה', אֶת דְּוָקָא, כְּמוֹ זֶה שְׁכָתוּב בַּפְּסוּק הַזֶּה, שְׁכָתוּב וְשׁוּלְיוֹ מְלָאִים אֶת הַהֵיכָל. אֶת דְּוָקָא, לְרַבּוֹת אוֹתָהּ הַקְּלִפָּה. כִּיּוֹן שְׁאֵמֵר אֶת סוּד אוֹתָהּ הַקְּלִפָּה, כְּתוּב שְׂרָפִים עֲמָדִים מְמַעַל לוֹ, מְמַעַל לְאוֹתָהּ קְלִפָּה.

שְׁמֶן לְמָאוֹר – זֶה שְׁמֶן מִשְׁחָה עֲלִיּוֹן שְׁבָא מְלַמְעֵלָה. שְׁנַיִם שְׁמֵן הֵם, וְהֵם שְׁנַיִם. (אֶחָד) לְמַעֲלָה שְׁנִקְרָא שְׁמֶן הַמָּאוֹר, וְאֶחָד לְמַטָּה שְׁנִקְרָא שְׁמֶן לְמָאוֹר. שְׁמֶן הַמָּאוֹר הוּא עֲלִיּוֹן, שְׁעוּמֵד בְּוֹדָאֵי וְלֹא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים, וְתַמִּיד מְלֵא מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, וְכָל הַבְּרָכוֹת וְכָל הָאוֹרוֹת וְכָל הַמְּנוֹרוֹת כָּלָם מִתְּבָרְכִים וְנֹאזְרִים מִשָּׁם. שְׁמֶן לְמָאוֹר, לְפַעְעִמִּים מִתְּמַלֵּא וְלְפַעְעִמִּים לֹא.

עוֹד, הֲרֵי שְׁנֵינוּ, כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמָּאוֹת הַגְּדוֹלִים וְגו', וְאֵף עַל גַּב שְׁהַרֵי פְּרִשׁוּהוּ הַחֲבָרִים וְכַךְ הוּא, אֲבָל שְׁנֵי הַמָּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים הָאֵלֶּה – שְׁמֶן הַמָּאוֹר וְשְׁמֶן לְמָאוֹר. עוֹלָם עֲלִיּוֹן וְעוֹלָם תַּחְתּוֹן. אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נִקְבָּה. וְכָל זְמַן שְׁהַזְכָּר וְהַנִּקְבָּה בָּאִים כְּאֶחָד, שְׁנֵיהֶם קְרוּיִים בְּלִשׁוֹן זָכָר. וּמִשׁוּם שְׁהַעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן נִקְרָא גְּדוֹל, בְּשִׁבְלֵי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שְׁמִתְחַבֵּר עִמּוֹ בְּכָלֵל נִקְרָא גְּדוֹל.

כִּיּוֹן שְׁנִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, הֵם נִזְכָּרִים בַּפְּרָט, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ. זֶה נִקְרָא גְּדוֹל, וְזֶה נִקְרָא קָטָן. וּמִשׁוּם כִּךְ אָמְרוּ הָרֵאשׁוֹנִים, שְׁיִהְיֶה אָדָם זָנֵב לְאַרְיוֹת, וְלֹא רֹאשׁ לְשׁוּעָלִים. שְׁכַּשְׁהוּא עוֹמֵד בְּתוֹךְ הָאַרְיוֹת, נִקְרָא הַכֹּל בְּכָלֵל שֶׁל אַרְיוֹת. זָנֵב הָאַרְיָה הוּא אַרְיָה בְּלֵי הַפְּרָדָה. וְאִם בְּתוֹךְ שׁוּעָלִים, אֲפֹלוֹ שְׁהוּא רֹאשׁ – רֹאשׁ הַשׁוּעָל הוּא שׁוּעָל בְּלֵי הַפְּרָדָה, וְנִקְרָא שׁוּעָל.

וְזֶה סוּד הַפְּסוּק הַזֶּה, שְׁהַרֵי בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשִׁיּוֹשְׁבִים כְּאֶחָד, שְׁנֵי הַמָּאוֹרֹת הַגְּדוֹלִים נִקְרָאוּ, אֵף עַל גַּב שְׁזֶה זָנֵב אֶל הָעֲלִיּוֹן. כִּיּוֹן שְׁזֶה נִפְרָד מִהָעֲלִיּוֹן כְּבִיכּוֹל לְהִיּוֹת רֹאשׁ לְשׁוּעָלִים, אִזּוֹ נִקְרָא קָטָן. וְעַל סוּד זֶה שְׁמֶן הַמָּאוֹר, שְׁלֹא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים וְעוֹמֵד בְּעֲלִיָּה עֲלִיּוֹנָה לְשִׁלֵּט בְּיוֹם. שְׁמֶן לְמָאוֹר פּוֹסֵק, וְנִקְרָא קָטָן, וְשׁוּלֵט בְּלִילָה.

וְחִמְשָׁה בְּשָׂמִים הֵם לְתוֹךְ שְׁמֶן וְקִטְרֵת, וְאֵף עַל גַּב שְׁהִיא אֶחָד – הֵם שְׁנַיִם, וְהַכֹּל אֶחָד. אֲבִנֵי שְׁהֵם וְגו'. כָּל אֵלֶּה שְׁלִשָּׁה עֶשֶׂר הֵם, וְהֵם תְּקוּן הַמִּשְׁכָּן.

וְחִזְרֵנוּ לְדַבְרִים הָרְאוּשׁוּנִים. זָהָב - הָרִי נֹאמֵר שְׁשִׁבְעָה מִיְנֵי זָהָב
 הֵם. וְאִם תֹּאמַר שְׁזָהָב הוּא דִּין וְכֶסֶף הוּא רַחֲמִים, וְעוֹלָה
 הַזָּהָב לְמַעַלָּה מִמֶּנּוּ - לֹא כֵן! שְׂוֵדָאֵי זָהָב עוֹלָה יוֹתֵר הוּא עַל הַכֹּל,
 אֲבָל זָהָב הוּא בְּדֶרֶךְ סֵתֶם, וְזֶה הַזָּהָב הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא שְׁבִיעֵי מְכָל
 מִיְנֵי הַזָּהָב, וְזֶהוּ הַזָּהָב שֶׁמֵאִיר וְנוֹצֵץ לְעֵינַיִם, וְזֶהוּ שְׁכִשְׁיוּצָא
 לְעוֹלָם, מִי שֶׁמְשִׁיג אוֹתוֹ טוֹמֵן אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים וְנִמְשָׁכִים
 כָּל מִיְנֵי זָהָב.

מְתִי נִקְרָא זָהָב? מִי שֶׁנִּקְרָא זָהָב? כִּשְׁהוּא בָּאוֹר, וּמִתְעַלָּה בְּכַבּוֹד
 הַפְּחָד, וְהוּא בְּשִׁמְחָה עֲלִיוֹנָה לְשִׂמְחָת אֶת הַתְּחַתּוֹנִים. וּכְשֶׁהוּא
 בְּדִין, כִּשְׁמִשְׁתַּנָּה מֵאוֹתוֹ גֶּוֹן לְגֶוֶן תְּכַלֵּת שְׁחֹר וְאָדָם, אֲזִי הוּא בְּדִין
 הַקָּשָׁה. אֲבָל זָהָב הוּא בְּשִׁמְחָה, וּבְעֵלִית הַפְּחָד שֶׁל שִׁמְחָה עוֹמֵד
 וּבְהִתְעוֹרְרוֹת הַשִּׁמְחָה.

וְכֶסֶף - לְמַטָּה, הַסּוֹד שֶׁל זְרוּעַ יְמִין, שֶׁהָרִי הָרֵאשׁ הָעֲלִיּוֹן הוּא זָהָב
 (דִּין), שְׁכֵתוֹב (דְּנִיאל ב) אֶתָּה הוּא רֵאשׁ הַזָּהָב. חֲזֵהוּ וְזְרוּעוֹתָיו
 שֶׁל כֶּסֶף לְמַטָּה. (וְאִימְתִי נִשְׁלַם הַכֶּסֶף? כִּאֲשֶׁר הוּא נִכְלָל וְכוּ') וּכְשֶׁנִּשְׁתַּלֵּם הַכֶּסֶף,
 אֲזִי נִכְלָל בְּזָהָב, וְסוֹד זֶה - (מִשְׁלֵי כד) תְּפוּחֵי זָהָב בְּמִשְׁכִּיּוֹת כֶּסֶף. נִמְצָא
 שְׁכֶסֶף הוֹפֵךְ לְזָהָב וְאִז נִשְׁתַּלֵּם מְקוֹמוֹ. וְלָכֵן שְׁבִיעָה מִיְנֵי זָהָב הֵם.
 וּנְחֻשֶׁת יוֹצֵאת מִזָּהָב וּמִשְׁתַּנָּה לְגֶרְעוֹן, זְרוּעַ שְׂמֵאל. וּתְכַלֵּת - יָרֵךְ
 שְׂמֵאל. וְתוֹלַעַת שְׁנִי - יָרֵךְ יְמִין, וְנִכְלָלָת בְּשְׂמֵאל. וְשֵׁשׁ -
 זֶה נָהָר שֶׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, שְׁנוּטֵל כָּל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים. וְכִמוֹ זֶה לְמַטָּה,
 וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ וְנִתְבָּאֵר.

הָרִי כָּאֵן שְׁבַע שֶׁל יוֹבֵל, וְהֵם שְׁבַע שֶׁל שְׂמֵטָה. וְאִף עַל גִּב שְׁהֵם
 שֵׁשׁ, הֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה, בְּשְׁבִיעֵי, שֶׁהוּא רֵאשׁ עֲלֵיהֶם, הָרִי שְׁלֹשׁ
 עֶשְׂרֵה. הָרֵאשׁ שְׁעוֹמֵד עַל כָּל הַגּוֹף לְמַטָּה, הָרֵאשׁ שְׁעוֹמֵד עַל כָּל
 אֵיבְרֵי הַגּוֹף הוּא זָהָב. מֵה בֵּין זֶה לְזֶה? הַזָּהָב הָעֲלִיּוֹן הוּא בְּסוֹד
 נִסְתָּר, וְשְׂמוֹ הוּא זָהָב סְגוּר, סְגוּר וְסִתּוּם מִן הַכֹּל, וְלָכֵן נִקְרָא סְגוּר,
 שֶׁהוּא סְגוּר מִהָעֵין שְׂאִינָה שׁוֹלֵטֵת בּוֹ. הַזָּהָב הַתְּחַתּוֹן הוּא יוֹתֵר גְּלוּי.
 (וְשְׂמוֹ נִקְרָא זָהָב יְרֻקָק וְכוּ').

השלמה מההשמטות (סימן י)

וְשֵׁם שְׁלוֹ נִקְרָא זָהָב יְרֻקָק, וְסוֹד זֶה בְּאֵרוֹהוּ הַחֲבָרִים. אֶסְתֵּר
 יְרֻקָקֵת הִיָּתָה, צְבַע הָאֶתְרוּג. וְהַכֹּל אֶחָד. זָהָב, זֶהוּ הָרֵאשׁ
 הַנִּעְלָם, אִף עַל גִּב שֶׁהוּא בְּגִלוּי לְגַבֵּי הַזָּהָב הָעֲלִיּוֹן, עַד שִׁמְשֵׁךְ

וַיִּשְׂרָה עַל רֹאשׁ גְּבֻרֵי אֵל כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ. וּבְגִלְלָה זֶה הַכֹּל הוּא בְּסוּד הָעֲלִיּוֹן, וְנִמְשָׁךְ אוֹתוֹ הַסּוּד לְמִטָּה הַכֹּל כְּדָגְמָא אַחַת.

וְעִשִּׂיתָ כִּפְרֵת וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּכֹל פְּרָשָׁה זֹו מְצָאנוּ שְׁנִמְסָרָה הָעֲבוּדָה בְּיַד מֹשֶׁה, חוּץ מִשְׁתִּים. בְּכֹלֵם כָּתוּב וְעִשִּׂיתָ וְעִשִּׂיתָ, וּבְאֲרוֹן וּבְאֲפוּד כָּתוּב וְעָשׂוּ וְעָשׂוּ, וְלֹא כָּתוּב וְעִשִּׂיתָ. מֵהַ טַעַם בְּאֲרוֹן לֹא? בְּגִלְלַת שְׁהָאֲרוֹן כָּלֵל אֶת מֹשֶׁה בְּתוֹכוֹ לְהֵאִיר מִמֶּנּוּ, וְצָרִיךְ אַחֲרֵים לְתַקֵּן תְּקוּנָה וַיְפִי שְׁלוֹ לְעֵלּוֹת אוֹתוֹ אֲצִלוֹ. בְּאֲפוּד, לֹא שְׁלוֹ הוּא, וְלֹא הִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ וְלֹא הִצְטַרְכָּה לוֹ לְמֹשֶׁה לְעֲשׂוֹת עֲבוּדָה שֶׁל אַחֲיוֹ, שְׁהָרִי מֹשֶׁה הוּא כְּמִלְךָ, וְאַהֲרֹן שׁוֹשְׁבֵין הַמֶּלֶךְ.

וְאִם תֹּאמַר, וְהָרִי כָּתוּב (שְׁמוֹת כט) וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת אַהֲרֹן, וְאַפְדֹתָ לוֹ, וְנִתְּתָ עָלָיו, וְשִׁמְתָ עָלָיו. הָרִי כֹל זֶה עֲבוּדָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וּכְבוֹדוֹ שֶׁל אַהֲרֹן הוּא – לֹא כֵן. אֲלֵא כְבוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הוּא, שְׁהָרִי הַקָּב"ה לֹא רָצָה בְּעֲבוּדָתוֹ שֶׁל אַהֲרֹן אֲלֵא עַל יְדֵי מֹשֶׁה, וְאַהֲרֹן לֹא יָכַל לְהִתְקַדֵּשׁ אֲלֵא עַל יְדֵי מֹשֶׁה, וּבְכָל צָרִיךְ אַהֲרֹן לְמֹשֶׁה, וְכֹל זֶה כְבוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הוּא. וְעִשִּׂיתָ כִּפְרֵת.

בֵּא רָאָה, כָּתוּב בְּפִרְשָׁה זֹו מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכֹל אוֹתָם הִחֲלִילוֹת שָׁשִׁם, שְׁהָרִי הַקָּב"ה לֹא צִוָּה לְעֲשׂוֹת הַמְשָׁכָן אֲלֵא כְּמַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְהִיּוֹת כְּדָגְמַת הַדִּירָה שֶׁל מַעֲלָה וּלְהִתְחַבֵּר זֶה בְּזֶה, כְּדָגְמַת הַנְּשָׁמָה וְהַגּוֹף לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד.

כְּתוּב בְּרֵאשִׁית בְּרָא וְגו'. בְּרֵאשִׁית כָּבֵר בְּאֲרוֹהוּ, אֲכַל סוּד שֶׁל מַעֲשֵׂה הַכִּפְרֵת בֵּא כָּאֵן בְּרִמְזוֹ שֶׁל מַעֲלָה שְׁרִשְׁרַת שֶׁל מַטְטְרוּ"ן, סִתְרֵי הַמְשָׁכָן, לְהָרִים מַעֲלַת הַקִּדְשָׁה לְמַעֲלָה וּמִטָּה. בְּרֵאשִׁית, רֵאשִׁית הָעֲלִיּוֹנָה הַכִּפְרֵת הַשְּׁמוּרָה וְהַנְּסִתְרָת שְׁנִמְצָאָת מַסּוּד נִקְדָּה רֵאשׁוֹנָה (הַנְּעֻלְמָת) סְתִימוֹת הָעֲלִיּוֹנָה, וְנִפְרָשׁ מְסָךְ עֲלִיּוֹן לְהֵאִיר (לְהִתְטַהֵר) תוֹךְ טְהִירוֹ, נַעֲלָם תוֹךְ הַכִּפְרֵת, מַטְטְרוּ"ן שְׁנִנְאָחָז מִמִּטָּה לְמַעֲלָה מִתּוֹךְ יִרְאָה שְׁהוֹלְכַת בְּאֵמַת תוֹךְ הָאָרֶץ הִיָּה נִמְצָא הָאוֹר שְׁאֵבֵד אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְנַעֲלָם הָאוֹר הַהוּא בְּגֵן עֵדֵן.

הַסִּתְרָתָ לְמַעֲלָה וְלֹא הִתִּישַׁב בְּמִקוּמוֹ, שְׁהָרִי לֹא הִיָּה נִשְׁלָם מְכַל הַצְּדִדִים, שְׁלִמּוֹת שֶׁל מִטָּה הִיָּה נִחְסָר, שְׁהָרִי נַעֲשֵׂה בְּחִטָּאוֹ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, יֵרֵד לְמִטָּה, נִחְבָּא תוֹךְ אֵילָנוֹת הַגֵּן, הִתְפַּשֵּׁט שָׁם בְּכֹל צְדִדֵי הַגֵּן, עַד שְׁנוּלֵד חֲנוּךְ בֶּן יֵרֵד. כִּיּוֹן שְׁנוּלֵד, הִיָּה נִמְצָא סְמוּךְ

לגן. התחיל האור ההוא להאיר בתוכם, התרבה ברבוי הקדשה ושרה עליהם אור המתנוצץ.

נכנס לגן עדן, מצא שם עץ החיים וענפיו ופרותיו של האילן, הריח בו והתישב תוך רוח של אור החיים. באו שליחים מלאכים עליונים, למדו אותו חכמה עליונה, נתנו לו ספר שהיה נסתר תוך עץ החיים, ולמד ממנו וידע דרכיו של הקב"ה והשתדל אחריו. זהו שכתוב (בראשית ה) ויתהלך חנוך את האלהים. עד שאותו האור נשלם בתוכו.

ביון שאותו האור נשלם למטה, רצה לעלות למקומו וכדי להראות אותו השלמות בסוד של חנוך. יום אחד נכנס תוך גן עדן והראו לו נסתרות הגן, והניח אותו ספר וכל מה שראה בחוץ והוא מצנע בין החברים. אחר כך התלבש אותו האור תוך אותו הלבוש, להראות למעלה ולהיות בושה עמו לכל אותם שעשו קטרוג ברבונם שלא יבא האדם בעולם. זהו שכתוב (שם) ואיננו כי לקח אתו אלהים. ואיננו בעולם הזה, ואיננו כמו שהיה בעולם הזה, כי לקח אתו אלהים, לצורה אחרת בזה הוא נער תמיד.

וסוד זה בארנו, חנוך לנער על פי דרכו, להנהיג העולמות כלם. גם כי יזקין לא יסור ממנה, שהרי היה בו ונעשה נער. בחנוך נכלל צורה של העולם העליון, הוא פסא של אדונו. עושה שליחות בעולם כאשר העולם יוצא בדין, ונקרא מטטרוין, שר על כל חילות העליונים וזקן הוא.

נער, עולה מעולם לעולם ומתישב הרגז. צורה זו נפרסה בפריסת הכפרת והצטירו בו באותו מסך שתי צורות, אחת זכר ואחת נקבה, ועומדים שני תינוקות עלמים אוהבים דבוקים זה בזה. וסוד זה בראשית ברא אלהים, פריסת כפרת סתומה.

את השמים ואת הארץ – שני כרובים עומדים בדבקות של חביבות. שמים וארץ לא כתוב, אלא את, לרבות שני כרובים כאחד. כפרת זו פרוסה פנימה בסתרי ההיכל, ובשני צדדים עומדים שני אלו, בראשית עולה למעלה, וסוד שלו יורד למטה.

בדגמת הסוד ההוא של בראשית עולה למעלה למעלה ולא נרשם בסומן, יוצא רשם למטה ונעשית ממנו כפרת עליונה

רְשׁוּמָה בְּשִׁלְשָׁה רְשׁוּמִים בְּסוּד יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה. מֵאֵלֶּיךָ
הַשִּׁלְשָׁה יֵצְאוּ שְׁלֹשָׁה אַחֲרִים, וְהֵם שֵׁשָׁה. וְזֶהוּ בְּרִ"א שִׁית.

וּנְפִרְסָה כִּפְרֵת זוֹ לְצַד דְּרוֹם וּמַעְרָב, וְהוֹצִיא שְׁנֵי כְּרוּבִים כְּאֶחָד, זָכָר
וּנְקֵבָה, שְׁנַמְצָאִים זֶה לְעַמַּת זֶה. דְּרוֹם הוּא רֵאשׁ, כִּהֵן
בְּרֵאשׁ וְהוּא זָכָר. מַעְרָב הוּא נְקֵבָה, בֵּית יְחִידָה. בֵּית הַיְתֵה לְאַבְרָהָם,
וְדָאִי. וְזֶה בְּסוּד שֶׁל בְּרֵאשִׁית, בִּ"ת רֵאשׁ י', כִּפְרֵת שֶׁלֹּא נוֹדַעַת עַד
שְׁנַפְרְסָה בְּפִרְסָה וְהוֹצִיאָה שְׁנֵי אֵלֹו. כְּדַגְמַת זֶה אוֹת ה', וְעַל זֶה בֵּית,
בִּ"ת רֵאשׁ ש', בֵּית לְאַבְרָהָם. י' כִּפְרֵת שְׁנַפְרְסָת.

וְחֻזְרֵת הַכִּפְרֵת מִמַּעְרָב לְצַפּוֹן וּנְפִרְסָת בְּפִרְסָה, וּמִתְגַּלָּה זָכָר
שְׁאֲחוּז בְּצַד הַכִּפְרֵת וּנְקֵבָה שְׁמִסְתַּתְרַת לְמִטָּה וְנַעֲשִׂית
בְּאֵר הַצִּפּוֹן. וְסוּד זֶה בְּרֵאשִׁית, בִּ"ת א"ש, י' הִיא הַכִּפְרֵת, ר' (י)
הִיא הַפְּרִיסָה שְׁנַפְרְסָת וְנִרְאִית אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם, שְׁהָרֵי הַנְּקֵבָה
נִכְנַעַת לְמִטָּה.

וְאֵם תֹּאמֶר, הָאוֹת ר' הַכֹּל פְּרִיסָה אַחַת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה – כִּךְ הוּא,
שֶׁלֹּא נִפְרָד הַשֵּׁם הַזֶּה מִזֶּה, הַכֹּל הוּא אֱלֹהִים. חֻזְרָה הַכִּפְרֵת
מִמַּעְרָב לְמִזְרָח, נְפִרְסָה פְּרִיסָתָהּ לְשְׁנֵי צְדָדִים, בְּצַד הַמִּזְרָח וּבְצַד
הַמַּעְרָב. כִּיּוֹן שֶׁהַכִּפְרֵת עוֹמְדַת בְּמִזְרָח וּבְמַעְרָב, אֲזִי שְׁמִחָה נִמְצָאת
וְחִבּוּר כְּרֵאוּי, וּבֵת זוֹ נִכְלָלַת בְּעִטְרוֹתֶיהָ כְּרֵאוּי וְעוֹמְדַת בְּשִׁלְמוֹתָהּ.
וְאֵז הוּא בְּסוּד שֶׁלוֹ, בְּרֵאשִׁית, בְּלֹא פְרוּד כָּלֵל.

וּכְנֻגָד שְׁלֹשָׁה זְמַנִּים אֵלֹו עוֹלָיִם יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשָׁה זְמַנִּים לְחַג חֲגֻם.
בְּפִסְחַ חֻזְרֵת הַכִּפְרֵת בְּצַד דְּרוֹם וּמַעְרָב, וְאֵז אוֹתָהּ בֵּית
עוֹמְדַת בְּאַבְרָהָם וְהִיא בִּ"ת רֵאשׁ ש', וְשֵׁם הַלֵּל וְלֹא הַלֵּל גָּמוּר, שְׁהָרֵי
שְׁנֵי כְּרוּבִים אֵלֹו אֵינָם בְּשִׁלְמוֹת כְּרֵאוּי, שְׁהָרֵי יִשְׁמַעְאֵל יוֹצֵא וּמְקַטְרֵג.
וּמִיּוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יְמֵי סְכוּת חֻזְרֵת הַכִּפְרֵת מְצַפּוֹן לְמַעְרָב, אֵז
אוֹתָהּ בֵּית נִכְנַעַת וְעוֹמְדַת בְּיִצְחָק וְלֹא בְּשִׁמְחָה, וְהִיא בִּ"ת א"ש, וְהֵם
אֵינָם בְּשִׁלְמוֹת. וְעַל זֶה אֵינן שֵׁם הַלֵּל כָּלֵל, שְׁהָרֵי עֲשׂוּ יוֹצֵא וּמְקַטְרֵג.

בְּסְכוּת עוֹלָה בֵּת זוֹ וְנִשְׁלַמַּת בּוֹ בְּיִצְחָק וּמִתְחַבְּרִים זֶה בְּזֶה, וְאֵז
הַלֵּל גָּמוּר, עַד שְׁנִרְגַע הֶרְגֵז וְהַחֲבּוּר נִמְצָא. בְּשָׁבוּעוֹת,
עֲצֵרַת, חֻזְרֵת הַכִּפְרֵת בְּצַד מִזְרָח וּמַעְרָב וְאֵז שְׁלֵמוֹת נִמְצָאת,
וְחִבְיבוֹת וּדְבִקוֹת הִיא בְּכָל הַצְּדָדִים וְשְׁמִחָה שֶׁל עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.
וְאֵז, (תְּהִלִּים מַט) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. וּבְשִׁלְשָׁה זְמַנִּים אֵלֹו
חֻזְרֵת הַכִּפְרֵת בְּצִדְדֶיהָ כְּרֵאוּי.

כפֿרֿת זו נפֿרֿסת לַמַּעֲלָה תוֹךְ אוֹתָהּ נִקְדָּה נַעֲלַמַת בְּאוֹר הָרֵאשׁוֹן שֶׁנִּפְרָס, וְאַחַר כֵּן נִפְרָסַת בְּשִׁלְמוֹת וְשׁוֹרָה עַל הַפְּרִיסָה הָרֵאשׁוֹנָה. וְכֹאֲשֶׁר סוֹכְכִים כְּנִפְי הַפְּרוּבִים עַל כְּפֹרֶת זו כְּדֵי לְסוֹכֵךְ עַל הַכְּפֹרֶת שְׁלֵא תִהְיֶה בְּגִלּוּי, כְּפֹרֶת – כְּפֹרֶת כְּתוּב. וְכֹאֲשֶׁר בָּא הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן, אוֹתָם הַפְּרוּבִים מְכִים בְּכִנְפֵיהֶם וּמַעֲלִים אוֹתָם לַמַּעֲלָה, וְאוֹמְרִים שִׁירָה מְרֻבּוּי הַשְּׂמִיחָה הַהִיא שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר. וְכַדְגַּמַת זֶה הוּא לְמַטָּה, וְהַכְּפֹרֶת חוֹזֶרֶת, וּמֵאוֹתָם הַשְּׁלֵשָׁה וְהָאֶחָד הָיוּ פְרוּבִים יָמִין וּשְׂמָאל. הַיְמִין שׁוֹרָה בּוֹ רוּחַ שֶׁל מַעֲלָה מֵאוֹתוֹ צַד. וְהַשְּׂמָאֵלִי שְׁהִיָּה לְמַעְרָב בַּחֲזֶרֶת הַכְּפֹרֶת, עוֹמֵד אֶצְלוֹ בְּצַד שְׂמָאלוֹ, וְשׁוֹרָה בּוֹ רוּחַ נִקְבָּה, וּמֵתַחֲבָרִים זֶה בְּזֶה בַּחֲבִיבוֹת שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה. וְכֵן לְכָל הַצְּדִידִים בְּסָבּוּב הַכְּפֹרֶת, וּלְעוֹלָם הֵם שְׁנַיִם, זָכָר וְנִקְבָּה, לְמַטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה הֵם שְׁנַיִם וְלֹא יוֹתֵר.

וְאֵם תֹּאמֵר לַמַּעֲלָה, הוֹאֵל (וְלֹא) צָרִיךְ דְּבִקּוֹת בַּכְּפֹרֶת אֵיךְ תִּחְזֹר הַכְּפֹרֶת? וְדַאי בְּאוֹתָהּ הַחֲזָרָה מֵתְדַבְּקִים זֶה בְּזֶה וְתִמִּיד נִדְבֵק בָּהּ. וְכַדְגַּמַת הַפְּרוּבִים שֶׁהֵם לַמַּעֲלָה, כֵּן עוֹמְדִים עַל אוֹת וְגַם, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ הַסּוּד שֶׁכְּתוּב פֶּרֶשִׁי כְּנָפִים סוֹכְכִים, וְלֹא כְּתוּב פְּרוּשֵׁי כְּנָפִים סוֹכְכִים. אֲלָא עַל אוֹת וְגַם הָיוּ עוֹמְדִים.

זְמַנִּים יְדוּעִים הָיוּ מַעֲלִים כְּנִפְיָהֶם וּפּוֹרְשִׁים אוֹתָם לַמַּעֲלָה בְּכָל יוֹם, וְהָיוּ מְסַתְּדָרִים וּמַחֲפִים עַל הַכְּפֹרֶת, וְעַל זֶה בְּאוֹת וְגַם הָיוּ עוֹמְדִים. בְּכָל מְקוֹם שְׁרוּחַ עֲלִיוֹנָה הִיָּתָה בָּאָה וְשׁוֹרָה, וְדַאי בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁשׁוֹרָה יֵשׁ בּוֹ מְמָשׁוֹת וְעוֹמֵד בְּאוֹת וְגַם. בֵּן אָדָם שֶׁהוּא מַעְפָּר, וְעַד שְׁלֵא שׁוֹרָה בּוֹ נִיצוּץ שֶׁל רוּחַ שֶׁל מַעֲלָה – אֵין בּוֹ מְמָשׁ. כִּיּוֹן שְׁשׁוֹרָה עָלָיו, יֵשׁ בּוֹ מְמָשׁוֹת וְקָם עַל עַמּוּדוֹ.

וְאֵם תֹּאמֵר, זֶה לְבַדּוֹ? בֵּא רְאֵה מִמַּטָּה אֶהְרֵן שֶׁהוּא עֵץ בְּלֹא מְמָשׁוֹת כָּלָל, כִּיּוֹן שֶׁשָּׁלַח בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעַט רוּחַ, קָם עַל עַמּוּדוֹ וְנִעְשָׂתָה מְמָנוּ בְּרִיָּה מְמָשׁ. וְמָה עֵץ שְׂאִין דִּרְכוּ בְּכָךְ, כִּיּוֹן שֶׁשָּׁלַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹ מְעַט רוּחַ, עָמַד עַל עַמּוּדוֹ וְהָיָה בּוֹ מְמָשׁ – פְּרוּבִים שֶׁהֵם קְדוּשִׁים וְעוֹמְדִים בַּקְּדוּשָׁה כְּדַגְמַת מַעֲלָה עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה.

בְּכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל הָיוּ זְכָאִים, הַפְּרוּבִים הָיוּ דְבוּקִים בְּדְבוּק פְּנִים בְּפְנִים. כִּיּוֹן שֶׁסָּרְחוּ, הָיוּ חוֹזְרִים פְּנִיָּהֶם זֶה מִזֶּה. מִנֵּיּוֹן הָיוּ יוֹדְעִים? כֵּאֵן נִחְלְקוּ עַמּוּדֵי הָעוֹלָם. אֲבָל בְּעֵשֶׂן שֶׁל הַקְּרִבְנוֹת

ובקרבנות על גבי המזבח והכהנים כאשר מברכים את העם – באלו השלשה היו יודעים סוד הכרובים שמחזירים פנים זה מזה, והקדוש ברוך הוא רוצה בתשובת בניו.

בעשן הקרבנות, כאשר היו ישראל זכאים, ענן היה עולה למעלה בדרך ישרה כמקל מעטר, אם לצד מזרח אם לצד מערב או בכל קצוי העולם – בדרך ישרה היה עולה. וכאשר לא נטה לימין או לשמאל, אז רצון נמצא למעלה ומטה, והקדוש ברוך הוא רצה במעשיהם של ישראל באהבה יתרה.

בקרבן שעל המזבח, כאשר היו ישראל זכאים, היתה נראית על גבי אש המזבח דמות של אריה שאוכל קרבנות על המזבח. וכאשר לא היו זכאים, היו רואים דמות כלב רובץ על המזבח.

הכהן כאשר היה מברך את העם בשעה שהיה זוקף ידיו, כאשר היו ישראל זכאים וראויים לברכה, ידיו היו זקופות בזקיפה בלי טרחה כלל והתרוממו בשמחה וברצון. אז השכינה היתה שורה עליהן ומזדקפות אלו מעצמן, ואז היה יודע הכהן שראויים ישראל לברכה ומברך אותם ברצון הלב.

וכאשר ידיו היו כבדים ובטרח רב הזדקפו ולא יכל להרים אותן אלא בהרבה טרח, אז היה יודע שהשכינה לא שורה על ידיו וישראל לא ראויים לברכה. בגלל שבשעה שהשכינה היתה באה לשרות על ידיו, כל אותן אצבעות שהן כצורה העליונה, היו שמחות בשמחה לקבל את השכינה עליהן, ופורחות להזדקף למעלה כמו שהיו שמחים הכרובים של עולם הזה, וכל שכן למעלה, כדי לקבל השכינה עליהם.

נסוד זה (שמות יז) וידי משה כבדים וגו'. מה הטעם? בגלל שאותה שעה ישראל לא היו זכאים, וידי משה כבדו ולא יכל לזקף אותן, שכתוב למעלה (סו) על ריב בני ישראל וגו', ואז נאמר ויבא עמלק, וכבדו ידיו ולא היה יכול לזקף אותן עד שקבל ענש, שכתוב ויקחו אבן וגו' והיה כאשר וגו'.

כמו זה גם לוחות האבן כמו הכהן, ועל זה הכרובים, בזמן שהוא שהיו ישראל זכאים, היו פנים בפנים מתדבקים זה בזה. וכאשר לא היו זכאים, היו מחזירים פנים אלו מאלו (זה מזה), ועל סודות אלו היו יודעים אם ישראל זכאים או לא.

כְּרוּבִים – תינוקות, והכל עומד בסוד אחד, שכתוב (הושע יא) כי נער ישראל ואהבהו. ובגלל זה הכל בחדוש הירח תלוי. כמו שמתחדש זה בחדושו, כך הוא הכל. ומשום כך הנער, הם נערים, וזה סוד אשת נעורים, שעומדת על שני נערים בחדוש עליון.

כְּרוּבִים – פנים גדולות ופנים קטנות, ודאי כך הם. פנים נסתרים למעלה שלא מתגלים, ובגללם חדוש הלבנה ומלוי שלה. פנים קטנות למטה, כמו שבארנו בכפרת, למעלה ומטה בסוד אחד עומדים. את השמים ואת הארץ, אלו הם סוד של שני כרובים, אחד זכר ואחד נקבה, להיות דבוקים אלו באלו בחביבות, כמו שנתבאר את – לרבות מעלה ומטה כאחד, להיות סוד הכרובים בכלל אחד.

כתוב (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה, שמחה של שני הכרובים. שהרי תינוקות, כל מה (מי) שנמצא ביניהם, חוזרות פניו כתינוק ושמיח עמהם. וסוד זה, כיון ששורה עליהם מי ששורה, חוזר נער בשמחה של הכל וכרצון. אף על גב שחוזר בדין על העולם, כיון ששורה עליהם, חוזר בשמחה, נער קשור בשמחה, והעולם חוזר ברחמים (ברגז). מי שהוא ברגז, יביאו אצלו תינוק וישקט רגזו, ויחזר בשמחה ויעשה עצמו כתינוק, ואז הכל בשמחה.

ועל סוד זה נאמר כי נער ישראל ואהבהו. אין אהבה וחביבות, רק בנער. כתוב (שמות לג) ויהושע בן נון נער לא ימיש. היה עומד תוך המשכן של משה, בגלל שאותו אהל היה אהל משה, ובשעה שהשכינה היתה באה, נמצא שם יהושע שהוא נער, ומיד היה בשמחה וכרצון של השמחה, ויהושע שפניו הם כלבנה בכל, בכל הסודות שלו כך היה. וכיון שנבנה המשכן, לא היה צריך יהושע להיות שם, אלא כרובים היו שם ונמצאים בחביבות זה בזה, פנים בפנים כנערים בשמחה. וכיון ששורה עליהם, מיד הכל בשמחה ודין לא נמצא כלל.

בגלל זה הקב"ה, שרצונו בעם ישראל, רצה להראות מעשה למטה, לעורר רחמים ולהעביר דין שלא ישלט עליהם כלל, ויהיו תמיד בשמחה עמו. זכאים הם בעולם הזה ובעולם הבא. כתוב (שמואל א ג) והנער שמואל משרת וגו'. כתוב נער, וכתוב (תהלים ט) ושמואל בקראי שמו, ולמדנו, שקול היה משה כנגד משה ואהרן. אם שקול כמשה ואהרן, מדוע כתוב נער, שהרי כמה

מדרגות הן, ולא הִיָּה מַגִּיעַ אֶפְלוּ לְמִדְרָגָה קִטְנָה שֶׁל מֹשֶׁה, כֹּל שֶׁכֵּן
לְהִיּוֹת שְׁקוּל כְּשֵׁנֵיהֶם?

אָלֵא פְּסוּק זֶה כִּף הוּא: (שם) מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכַהֲנֵי, מֹשֶׁה הוּא נְבִיא
נֶאֱמָן עֲלִיּוֹן עַל כֹּל שְׂאֵר הַנְּבִיאִים. אַהֲרֹן בְּכַהֲנֵי, וְהוּא כֹהֵן
עֲלִיּוֹן עַל כֹּל כַּהֲנֵי הָעוֹלָם. שְׂלֵא הִיָּה כֹהֵן גְּדוֹל שְׁעוֹלָה בְּמִדְרָגָה
עֲלִיוֹנָה כְּאַהֲרֹן. זָכָה אַהֲרֹן לְכַהֲנָה וּנְבוּאָה, נְבִיא וְכֹהֵן, מֵה שְׂלֵא זָכָה
כֹהֵן אַחֵר. וְאִם תֹּאמֶר, הֲרִי זְכָרְיָה כֹהֵן וְנְבִיא הִיָּה – הַנְּבוּאָה הַהִיא
הִיָּתָה לְשַׁעָה. (עד כאן מההשמטות).

לְשַׁעָתוֹ הוּא הִיָּה, שְׁכַתּוֹב וְרוּחַ אֱלֹהִים לְבִשָּׂה אֶת זְכָרְיָה. וְאִם
תֹּאמֶר, הֲרִי יִרְמְיָהוּ שָׁבוּ כְּתוֹב (ירמיה א) בְּטָרָם אֶצְרָךְ בְּבִטָן
יִדְעָתִיךָ, וְהֲרִי אַחֲרִים – אֲלֵא כָלָם לֹא זָכוּ לְנְבוּאָה וְלְכַהֲנָה עֲלִיוֹנָה
כְּמוֹ אַהֲרֹן, שֶׁהֲרִי אַהֲרֹן זָכָה בְּנְבוּאָה עֲלִיוֹנָה עַל כֹּל שְׂאֵר הַכַּהֲנָנִים.
זָכָה בְּכַהֲנָה עַל כָּלָם.

מֹשֶׁה זָכָה בְּנְבוּאָה, וְשִׁמְשׁ בְּכַהֲנָה עֲלִיוֹנָה. שְׁמוּאֵל זָכָה בְּשִׁתִּיהֶן.
מֵה מֹשֶׁה הִיָּה קוֹרָא וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשִׁיב לוֹ מִיַּד – אִף
בְּשְׁמוּאֵל כְּתוֹב (שמואל-א יב) הֲלֹא קִצִּיר חֲטִים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל ה' וַיִּתֵּן
קִלּוֹת וְגו'. אֲבָל לֹא עָלָה לְדִרְגָה עֲלִיוֹנָה כְּמֹשֶׁה. מֵה אַהֲרֹן הִיָּה מְשִׁמְשׁ
בְּכַהֲנָה אֶצֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – אִף שְׁמוּאֵל הִיָּה מְשִׁמְשׁ לְפָנָי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲבָל לֹא עָלָה בְּשִׁמּוֹשׁ עֲלִיּוֹן כְּמוֹ אַהֲרֹן.

וְהַדְּבָר כִּף הוּא: שְׁלֵשָׁה הֵם שֶׁהִיוּ נְבִיאִים נֶאֱמָנִים וְשִׁמְשׁוּ בְּכַהֲנָה.
אַחַד מֹשֶׁה, וְאַחַד אַהֲרֹן, וְאַחַד שְׁמוּאֵל. וְאִם תֹּאמֶר
שְׁשִׁמּוּאֵל לֹא הִמְשִׁיךְ (שמש) בְּכַהֲנָה, אֲלֵא אַחֵר הִיָּה שְׁשִׁמְשׁ בְּכַהֲנָה,
וּמִיָּהוּ? יִרְמְיָהוּ – לֹא כִּף! שֶׁהֲרִי כְּתוֹב (ירמיה א) מִן הַכַּהֲנָנִים אֲשֶׁר
בְּעֻנְתוֹת. מִן הַכַּהֲנָנִים הִיָּה, אֲבָל לֹא שִׁמְשׁ. וְשְׁמוּאֵל שִׁמְשׁ בִּימֵי עָלִי,
וּמֹשֶׁה פָּעַם אַחַת כֹּל אוֹתָם שִׁבְעַת יְמֵי הַמְּלוּאִים.

שְׁמוּאֵל זָכָה לְנֶעֱר, שְׁכַתּוֹב (שמואל-א א) וְהַנֶּעֱר נֶעֱר. (שם ב) וְשְׁמוּאֵל
מְשַׁרְת. וּמְשׁוֹם שְׁעוֹמֵד בְּדִרְגָה הַזֹּו, וְדַאי שֶׁהוּא כְּמוֹ מֹשֶׁה
וְאַהֲרֹן. מִי שְׁנוּטִיל אֶת הַנֶּעֱר הַזֶּה וְזוֹכָה בּוֹ, זוֹכָה בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת
עֲלִיוֹנוֹת שְׁעֵמְדוֹ בְּהֵם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן.

הַכְּרוּבִים הֵם זֶהָב, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ, מְשׁוֹם שְׁיוּצָאִים מִצַּד הַזָּהָב, וְלֹא
מְעַרְבֵם בְּהֵם כֶּסֶף וְלֹא גֹן אַחֵר, וְזֶהוּ גֹן זֶהָב יִרְקָק.
בְּמִשְׁכָּן מִתְעַרְבִים הַגֹּנִיִּים זֶהָב וְכֶסֶף לְלַכְתָּ כְּאַחַד, לְהִיּוֹת סוּד

שְׁלֹמֶעֱלָה בְּאַחַד. עוֹד נִחַשְׁתָּ לְהִיּוֹת עִמָּם, וּלְלַכֵּת בֵּין כָּל הַצְּדָדִים, שֶׁתִּמְצָא שְׁלֵמוֹת בְּכָל כְּאַחַד, שֶׁכְּתוּב זֶהָב וְכֶסֶף וְנִחַשְׁתָּ.

דְּבַר אַחַר זֶהָב וְכֶסֶף – זֶה שְׁחֹזֵר לְכֶסֶף, וְכֶסֶף לְזָהָב, וְהִפְלֵ כָּלוּל יַחַד וּבְמָקוֹם אֶחָד. בְּשֵׁלֶשׁ צוּרוֹת חוּזֵר: כְּאֲשֶׁר צָרִיךְ לְשִׁמְחָה וְלֹא לְדִין – זֶהָב. כְּאֲשֶׁר צָרִיךְ לְרַחֲמִים – כֶּסֶף. כְּאֲשֶׁר צָרִיךְ תִּקְוָה הַדִּין – נִחַשְׁתָּ.

וַיַּלֵּךְ זֶה הִסְתַּכַּל מֹשֶׁה בַּמַּעֲשֵׂה שֶׁל נִחַשׁ הַנִּחַשְׁתָּ, שֶׁכְּתוּב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נִחַשׁ נִחַשְׁתָּ, וְהָיָה יוֹדֵעַ הַמָּקוֹם שֶׁל הַתּוֹךְ הַזֶּהָב בְּאוֹתָהּ נִחַשְׁתָּ, מִשּׁוֹם שֶׁנִּחַשׁ הוּא כְּלִשׁוֹנוֹ, וּמִקוֹמוֹ הָיָה יוֹדֵעַ. שֶׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר לוֹ אֲלֵא עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף, וְהוּא בָּא וַעֲשֵׂה נִחַשׁ נִחַשְׁתָּ, שֶׁכְּתוּב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נִחַשׁ נִחַשְׁתָּ. מָה הֵטַעַם?

אֲלֵא מָקוֹם הָיָה יוֹדֵעַ, וְעָקַר הַדְּבַר הָיָה, שֶׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה כְּתוּב וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנִּחַשִּׁים הַשְּׂרָפִים, וְכְתוּב נִחַשׁ שָׂרָף. עָקַרְם הוּא נִחַשׁ. וּמִשּׁוֹם שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה יוֹדֵעַ אֶת הָעָקֵר וְהַשְּׂרָף וְהִסְוֹד מֵאוֹתוֹ מָקוֹם, עֲשֵׂה נִחַשׁ וְהִסְתַּמְךָ עָלָיו. מָה הֵטַעַם? כִּי יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ בְּלִשׁוֹנָם, שֶׁכְּתוּב וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֵלֵהֶם וּבַמֹּשֶׁה, וְעַל זֶה וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנִּחַשִּׁים הַשְּׂרָפִים.

וּמֹשֶׁה לֹא הֵלֵךְ אֲלֵא אַחַר הָעָקֵר וַעֲשֵׂה נִחַשׁ נִחַשְׁתָּ בְּאוֹתוֹ גִּזְוֹן שֶׁצָּרִיךְ לוֹ, שֶׁהָרִי מְקוּמוֹ הוּא נִחַשְׁתָּ, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר לוֹ מִמָּה יַעֲשֵׂה, וּמֹשֶׁה הִתְבּוֹנֵן וַעֲשֵׂה אוֹתוֹ מִנִּחַשְׁתָּ כְּפִי שֶׁצָּרִיךְ לְמִקוּמוֹ. מִנֵּיִן לָנוּ? שֶׁכְּתוּב וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נִחַשׁ נִחַשְׁתָּ וַיִּשְׁמְחוּ עַל הַנֶּסֶם. מָה זֶה עַל הַנֶּסֶם? עַל אוֹתוֹ רָשָׁם שֶׁהוּא לְמַעֲלָה.

וְהָרִי שְׁנִינּוּ, בְּכָל מָקוֹם הַנִּחַשׁ הַזֶּה הוֹלֵךְ אַחַר סוּד שֶׁל אִשְׁתְּ חִיל, וְצָרִיכָה אִשְׁתְּ זְנוּנִים לְתַקֵּן עֲצָמָה כְּמוֹ שְׁלָה, וְלֹא יְכוּלָה. הָרָשָׁם וְהָאוֹת שֶׁל אִשְׁתְּ חִיל הוּא הָאוֹת ה', וְכֵן רְאוּיָהּ לָהּ. הָרָשָׁם הַהוּא שֶׁל אִשְׁתְּ זְנוּנִים וְהָאוֹת שְׁלָה הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ גִּזְוֹן (שְׁצָרִיךְ), וְלֹא הִתְתַּקֵּן לְהִיּוֹת כֶּף, וְהָאוֹת שְׁלָה ק'. הָאוֹת שְׁלָה הִתְתַּקְּנָה בְּתַקוּן שֶׁל הָאוֹת ה', (אוֹת ק' בְּאוֹתוֹ גִּזְוֹן שֶׁל ה', וְלֹא נִתְקְנָה לְהִיּוֹת כֶּף, הָאוֹת שְׁלָה נִתְקְנָה בְּתַקוּן שֶׁל הָאוֹת ה') כְּמוֹ קוֹף אֲצֵל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ אַחַר בְּנֵי אָדָם וְלֹא נִתְקֵן לַעֲשׂוֹת כֶּף. כְּמוֹ כֵן עֲשֵׂה מֹשֶׁה אֶת אוֹתוֹ הַנִּחַשׁ עַל אוֹתוֹ רָשָׁם שְׂרָאוּי לוֹ, וְתַמִּיד מִתְקֵן לְהִרְעוּ, וְעָלָיו חָטָא אָדָם וּגְרַשׁ מִגֵּן עֵדֶן, שִׁיְהִיָּה מָקוֹם דִּיּוּרוֹ כְּמוֹ הַדִּיּוּר שֶׁלְמַעֲלָה.

כתוב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתוֹ אוֹר נִגְנְזוּ וְהַזְדַּמְּנוּ לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּחָהּ, שֶׁכְּתוּב (תהלים צו) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק, לְצַדִּיק וְדַאי סָתָם. וְאוֹתוֹ הָאוֹר לֹא שָׁמַשׁ בְּעוֹלָם פָּרַט לְיוֹם הָרֵאשׁוֹן, וְאַחַר כֵּן נִגְנְזוּ וְלֹא שָׁמַשׁ יוֹתֵר.

רבי יהודה אומר, אלמלא נגנזו מכל וכל, לא עומד העולם אפלו רגע אחד, אלא נגנזו ונזרע כזרע הזה שעושה תולדות וזרעים ופרות, וממנו התקיים העולם. ואין לך יום שלא יוצא ממנו בעולם ומקיים הכל שבו הקדוש ברוך הוא זן את העולם. ובכל מקום שעוסקים בתורה בלילה, חוט אחד יוצא מאותו אור גנוז ונמשך על אותם שעוסקים בה. זהו שכתוב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְנֶה ה' חֶסֶדוֹ וּבַלֵּילָה שִׁירָה עַמִּי. והרי בארנו. ביום שהינקם המשכן למטה, מה כתוב? (שמות מ) וְלֹא יָכַל מֹשֶׁה לְבַא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הָעֲנָן. מה זה הענן? חוט אחד היה (עמוד הענן) מאותו צד של האור הראשון שיצא בשמחה בכל (של הכל) כשנכנס למשכן שלמטה, ומאותו יום (ראשון) לא נגלה, אבל שמוש משמש בעולם, והוא מחדש בכל יום מעשה בראשית.

סדר הלימוד ליום ו שבט [יום 124 בשנה]

רבי יוסי הֵיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהָיוּ עִמּוֹ רַבֵּי יִצְחָק וְרַבֵּי חִזְקִיָּה. אָמַר רַבֵּי יִצְחָק, הָרִי רְאִינוּ שְׂמֵעָשָׂה הַמִּשְׁכָּן הוּא כְּמוֹ מַעֲשֵׂה שָׁמַיִם וְאָרֶץ, וְהָרִי הַתְּעוֹרָרוּ הַחֲבָרִים בְּסוּדוֹת שְׁלָהֶם מְעַט, שְׁלֹא יָכוֹל אִישׁ לֶאֱכֹל בְּפִיו וְלִהְיוֹשִׁיט יָדוֹ לְתוֹךְ פִּיו וּלְבַלְעַ.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, דְּבָרִים אֵלּוּ נִעְלָה אוֹתָם לְתוֹךְ (אָצִלוּ) הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהוּא מִתְקַן תְּבַשְׂיִלִּים מִתּוֹקִים, כְּמוֹ שֶׁהַתְּקִינָם הָעֵתִיק הַקְּדוּשׁ, נִסְתַּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, וְהוּא מִתְקִין תְּבַשְׂיִלִּים, שְׂאִין בָּהּ מְקוֹם שְׂיָבָא אַחַר וַיִּשְׁפֹּךְ בָּהֶם מֶלַח. וְעוֹד, שְׂיָכוֹל אָדָם לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִהְיוֹשִׁלִּים כְּרִסּוֹ מִכָּל עֲדוּנֵי הָעוֹלָם וְלִהְיוֹשֵׂא, וְבוֹ יִתְקִים (מַלְכִים-ב ד) וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתְרוּ כַּדָּבָר ה'.

פִּתְחָה וְאָמַר, (שם-א ה) וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה כַּאֲשֶׁר דָּבַר לוֹ וַיְהִי שָׁלֵם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם. פְּסוּק זֶה הָרִי נֹאמַר בְּכֹמָה מְקוֹמוֹת. אָבֵל וְה' - הַסְּכָמָה שְׁלֹמְעֵלָה וּמִטָּה כַּאֲחֵד. וְה' - הוּא וּבֵית דִּינֹו. נָתַן חֲכָמָה - נָתַן, כְּמוֹ שְׁנוֹתֵן דוֹרוֹן וּמִתְנֹות לְאֶהוּבֹו. כַּאֲשֶׁר דָּבַר לוֹ - שְׁלֹמֹת הַחֲכָמָה, בְּעֵשֶׂר, וּבְשָׁלוֹם וּבְשִׁלְטוֹן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב כַּאֲשֶׁר דָּבַר לוֹ.

וַיְהִי שָׁלֵם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה, מָה הַטַּעַם? כִּי הָיוּ מְכִירִים זֶה עִם זֶה אֶת סֵתֵר הַדְּבָרִים שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, וּבְנֵי אָדָם אַחֲרִים לֹא הָיוּ יוֹדְעִים לְהַתְּבוּנָן וְלִדְעַת בָּהֶם כָּלֵל, וּבְשִׁבְיֵלָם חָזַר חִירָם לְהוֹדוֹת לְשִׁלְמָה בְּכָל דְּבָרָיו.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ הַתְּבוּנָן וְהָיָה רוֹאֵה, שֶׁהָרִי אָפְלוּ בְּאוֹתוֹ דוֹר, שֶׁהָיָה שָׁלֵם מִכָּל הַדּוֹרוֹת הָאֲחֵרִים, לֹא הָיָה רְצוֹן הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁתִּתְגַּלֶּה חֲכָמָה כָּל כָּף עַל יָדוֹ, (וְלֹא הַתְּגַלְתָּה) שֶׁתִּתְגַּלֶּה תּוֹרָה שֶׁהָיָתָה נִסְתָּרֵת בְּרֵאשׁוֹנָה, וּפִתְחָה לָהּ פְּתָחִים. וְאֵף עַל גַּב שְׂפָתָהּ, הֵם נִסְתָּרִים, פָּרַט לְאוֹתָם חֲכָמִים שֶׁזָּכוּ וּמִגְמָגְמִים בָּהֶם, וְלֹא יוֹדְעִים לְפִתְחָה בָּהֶם פֶּה. וְהַדּוֹר הַזֶּה שְׂרָבִי שְׂמֵעוֹן שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ, רְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא בְּשִׁבְיֵל רַבֵּי שְׂמֵעוֹן, שֶׁיִּתְגַּלוּ דְבָרִים נִסְתָּרִים עַל יָדוֹ.

אָבֵל תְּמַהֲנִי עַל חֲכָמֵי הַדּוֹר אֵיךְ עוֹזְבִים אָפְלוּ רָגַע אֶחָד מִלְעַמָּד לַפְּנֵי רַבֵּי שְׂמֵעוֹן לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה, בְּעוֹד שְׂרָבִי שְׂמֵעוֹן עוֹמֵד

בעולם, אבל בדור הזה לא תשכח החכמה מן העולם. אוי לדור
 כשהוא יסתלק, והחכמים יתמעטו, והחכמה תשתכח מהעולם.
אמר רבי יצחק, ודאי כך הוא, שהרי יום אחד הייתי הולך עמו
 בדרך, ופתח פיו בתורה, וראיתי עמוד ענן נעוץ ממעלה
 למטה, וזהר אחד זוהר תוך העמוד. פחדתי פחד רב ואמרתי: אשרי
 האיש שכהן הזדמן לו בעולם הזה.

מה כתוב במשה? (שמות לג) וראה כל העם את עמוד הענן עמד פתח
 האהל וקם כל העם והשתחוו איש פתח אהלו. נאה הוא למשה,
 שהוא נביא נאמן עליון על כל נביאי העולם, ואותו דור שקבלו תורה
 על הר סיני וראו כמה נסים וכמה גבורות במצרים ועל הים. אבל
 כאן בדור הזה, הזכות העליונה שרבי שמעון עשה - להראות נסים
 על ידו.

ותכלת. אמר רבי יצחק, תכלת מאותו דג של ים גינוסר, שהוא
 בגורלו של זבולון, והצטרף הגון הזה למעשה המשפן
 שיראה הגון הזה.

פתח ואמר, (בראשית א) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי
 מבדיל בין מים למים. הרקיע הזה נכרא בשני, שהמעשה
 הזה הוא מצד השמאל. וביום השני שהוא צד השמאל, בו נכרא
 גיהנם שיוצא מתוך התוף האש של השמאל, וביום נצבע בו גון
 תכלת, שהוא כסא הדין.

ונזחל היום המים שהיו מצד הימין, ואותם המים שהיו מצד הימין
 לא התגלו אלא ביום שני. ביום שלו לא התגלה מים, אלא
 התחלף, משום שנכלל זה בזה והתבסס זה בזה. האור של היום
 הראשון, האור הראשון מכל ששת האורות הוא. והאור הזה היה
 בצד האש, שכתוב (ישעיה י) והיה אור ישראל לאש. ואותו אור של
 ישראל היה מצד הימין, נכלל באש.

והיום הראשון מאותם ששת הימים הוא מים, ולא שמש מעשה
 המים, אלא מעשה האור, שהוא מצד האש, שהוא יום שני,
 להראות שהקדוש ברוך הוא לא ברא את העולם אלא על שלום,
 ובדרך שלום הכל היה. היום הראשון, כל מה שעשה, מצד חברו
 עשה. היום השני בצד יום הראשון עשה אותו אמן ושמש בה, שכל
 אחד שמש במעשה חברו, להראות שהכל נכללו זה בזה. היום

השלישי היה בצד של שניהם, ובו היה ארגמן, ועל זה כתוב כי טוב כי טוב פעמים ביום השלישי.

תכלת, זה היום השני, נצבע בשני גונים – אדם ושחר. ותכלת – האדם הוא שלו, מהיום השני ממש, כעין גון האש, וזהו אלהים, וירש גון הזהב, שהכל גון אחד. תכלת יוצאת מתוך אותו גון אדם, וכשירד למטה, התרחק גון אדם, ונכנס לתוך אותו מקום, שהוא הים, ונצבע בגון תכלת. אותו אדם נכנס לתוך הים ונחלש גונו והופך לתכלת, וזהו אלהים, אבל אינו חזק כמו הראשון.

שחר, גון זה יוצא מהתוך האדם כשמתהתך ונחלש למטה בהתוך הזהמה, וירד למטה, ויוצא מאותה זהמה גון אדם, מהזהמה הקשה, ומתוך הזהמה הקשה הופך לשחר. והכל מאותו האדם הראשון (העליון) התהתך, וכל זה נברא בשני, וזה נקרא אלהים אחרים.

השחר הוא יותר חשוף, שלא נראה הגון שלו מתוך החשף. המנורה הקדושה כך אמר, שהגון השחר הזה החשוף, באיזה מקום נצבע? אלא כשאותו אדם מתהתך בתוך התכלת ומתערבים הגונים, מתהתך התוך הזהמה לתוך התהומות ונעשה משם רפש וטיט, כמו שנאמר (שם נז) ויגרשו מימיו רפש וטיט. ומתוך אותו טיט של התהומות יוצא אותו חשף, שהוא שחר, ולא שחר אלא יותר חשוף. זהו שכתוב וחשף על פני תהום. למה נקרא חשף? משום שהגון שלו חשוף ומחשיף את פני הבריות, וזהו אדם ושחר, ומשום זה לא כתוב בשני כי טוב.

ואם תאמר, והרי כתוב והנה טוב מאד, זה מלאך המות, וכאן אמרת שלא נאמר בגללו כי טוב – אלא סוד הסודות כאן, שהרי מלאך המות ודאי הוא טוב מאד. מה הטעם? משום שהרי כל בני העולם יודעים שימותו ויחזרו לעפר, ורבים הם שחוזרים בתשובה לרבונו משום פחד זה, ופחדים לחטא לפניו. רבים פוחדים מהמלך מתוך שתלויה רצועה לפנייהם. כמה טובה אותה רצועה אל האדם, שעושה להם טובות ואמתות ומתקנים בדרךיהם כראוי. ועל זה והנה טוב מאד. מאד ודאי.

סוד הסודות שלמדנו מתוך המנורה הקדושה, והנה טוב – זה מלאך החיים. מאד – זה מלאך המות, שהוא יותר. למה מלאך המות

הוא טוב מאד? אלא כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, הכל היה מתקן טרם שבא אדם, שהוא המלך של העולם הזה. כיון שנברא אדם, עשה אותו מתקן בדרך אמת. זהו שכתוב (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים. עשה אותו ישר, ואחר כך סרח ונטרד מגן עדן.

גן העדן הוא נטוע בארץ באותן נטיעות שנטע אותו הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (בראשית ב) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם. הוא נטע אותו בשם שלם, כדגמת עליון שלמעלה. וכל הדיוקנאות העליונים כלם, מרקמים ומצירים בגן העדן הזה שלמעלה, ושם הם הפרובים. אינם חקוקים בחקיקות של בני אדם מזהב או מדבר אחר, אלא כלם אורות שלמעלה חקוקים ומצירים בציוור מרקם, מעשה ידי אמן של השם השלם של הקדוש ברוך הוא, וכלם חקוקים שם. וכל הדיוקנאות והציוורים של העולם הזה, כלם מצירים שם, וחקוקים ומתחקקים שם כלם כמו העולם הזה.

ומקום זה הוא מדור לרוחות קדושות, בין אותן שבאו לעולם הזה, בין אותן שלא באו לעולם הזה והם עתידים לבא לעולם הזה. כלן רוחות מלבשות בלבושים וגופים ופרצופים כמו של העולם הזה, ומסתכלות שם בזיו כבוד רבונם, עד שבאות לעולם הזה.

בשעה שיוצאות משם לבא לעולם הזה, מתפשטות אותן רוחות מאותו גוף ולבוש של שם, ומתלבשות בגוף ולבוש של העולם הזה, ועושות מדורם בעולם הזה בלבוש וגוף הזה, שהוא מטפה סרוחה.

וכשמגיע זמנו ללכת ולצאת מהעולם הזה, לא יוצא עד שמלאך המות הזה מפשיטו הלבוש של הגוף הזה. כיון שנפשט הגוף מאותה רוח על ידי אותו מלאך המות, הולך ומתלבש באותו גוף האחר שבגן עדן שממנו התפשט כשבא לעולם הזה, ואין שמחה לרוח פרט לאותו הגוף של שם, ושמת על שהתפשט מהגוף הזה של העולם הזה והתלבש בגוף אחר שלם כמו של (אותו) העולם הזה, ובו יושב והולך ומתבונן בסודות העליונים, מה שלא יכל לדעת ולהתבונן בעולם הזה בגוף הזה.

וּבְשֵׁמֶת לְבַשֵּׁת הַנְּשֵׁמָה בְּאוֹתוֹ לְבוֹשׁ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם, כְּמָה עֲדוֹנִים וְכְמָה כְּסוּפִים שְׁלָה שָׁם. מֵה גָרַם לְגוֹף הַזֶּה לְהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ הָרוּחַ? הֲיֵה אוֹמֵר, אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה שֶׁהַפְּשִׁיטוֹ מֵהַלְבוּשִׁים הֵלְלוּ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה טוֹב עִם הַבְּרִיּוֹת שֶׁלֹּא מִפְּשִׁיט מֵהָאָדָם הַלְבוּשִׁים הֵלְלוּ עַד שֶׁמִּתְקִין לוֹ לְבוּשִׁים אֲחֵרִים נִכְבְּדִים וְטוֹבִים מֵאֵלֶּה.

פָּרַט לְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא חָזְרוּ בְּתְשׁוּבָה שְׁלָמָה לְרַבּוֹנָם, שֶׁמְעַרְטִלִים בָּאוּ לְעוֹלָם הַזֶּה וּמְעַרְטִלִים יְשׁוּבוּ לְשָׁם. וְהַנְּשֵׁמָה הוֹלֶכֶת בְּבוֹשָׁה כְּלָפִי אַחֲרוֹת, כִּי אֵין לָהּ כָּלֵל לְבוּשִׁים, וְנִדְוִינִית בְּאוֹתוֹ גִּיהֵנָם שֶׁבְּאַרְץ מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הָאֵשׁ שְׁלַמְעֵלָה. וַיֵּשׁ מִהֵן שֶׁמְצַפְצְפוֹת וְעוֹלוֹת, וְאֵלוֹ הֵם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁחָשְׁבוּ בְּלִבָּם תְּשׁוּבָה וּמִתּוֹ, וְלֹא יָכְלוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ. אֵלֶּה נִדְוִינִים שָׁם בְּגִיהֵנָם, וְאַחַר כֵּךְ מְצַפְצְפִים וְעוֹלִים.

רְאֵה כְּמָה רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו, שֶׁאַפְלוּ שֶׁהוּא רָשָׁע גָּדוֹל וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה וְלֹא יָכַל לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּמִתּוֹ, הִרִי וְדָאֵי מְקַבֵּל עֲנֵשׁ עַד שֶׁהוֹלֵךְ בְּלִי תְּשׁוּבָה. אַחַר כֵּךְ אוֹתוֹ הִרְצוֹן שֶׁשָׁם לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, לֹא זָז מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְקַן לְאוֹתוֹ רָשָׁע מְקוֹם בְּמִדּוֹר הַשְּׂאוֹל, וְשָׁם מְצַפְצָף תְּשׁוּבָה. שֶׁהִרִי אוֹתוֹ רְצוֹן יוֹרֵד מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׁוֹבֵר כָּל הַשׁוֹמְרִים (לְאַחַר שֶׁקַּבֵּל עֲנֵשׁוֹ, אוֹתוֹ רְצוֹן טוֹב שֶׁהֵנִיחַ אוֹתוֹ רָשָׁע לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, עוֹלָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן, וְלֹא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְקַן לְאוֹתוֹ רָשָׁע מְקוֹם בְּמִדּוֹר הַשְּׂאוֹל, וְאֵז אוֹתוֹ רְצוֹן יוֹרֵד מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשׁוֹבֵר אֶת כָּל הַשׁוֹמְרִים) שֶׁל שְׁעָרֵי מְדוּרֵי הַגִּיהֵנָם, וּמַגִּיעַ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁאוֹתוֹ הִרְשָׁע שָׁם, וּמִכָּה בּוֹ וּמְעוֹרֵר אֶת אוֹתוֹ רְצוֹן כְּמִקְדָּם. וְאֵז מְצַפְצְפֶת אוֹתָהּ נְשֵׁמָה לַעֲלוֹת מִתּוֹךְ מְדוֹר הַשְּׂאוֹל.

וַאֲיֵן רְצוֹן טוֹב שֶׁנֶּאֱבָד מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וּמִשׁוּם כֵּךְ אֲשָׁרִי אוֹתוֹ מִי שֶׁמִּהֲרָהר הִרְהוּרִים טוֹבִים לְרַבּוֹנוֹ. שְׂאָף עַל גֵּב שֶׁלֹּא יָכַל לַעֲשׂוֹת אוֹתָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלָה אֶת רְצוֹנוֹ כְּאֵלוֹ עֲשֵׂה, וְזֶה לְטוֹב. אֲבָל רְצוֹן לָרַע – לֹא, פָּרַט לְהִרְהוּר שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, וְהִרִי פִּרְשׁוּהַ הַחֲבָרִים.

אוֹתָם שֶׁלֹּא הִרְהוּרוּ תְּשׁוּבָה, יוֹרְדִים לְשְׂאוֹל, וְלֹא עוֹלִים מִשָּׁם לְדוּרֵי דוּרוֹת. עֲלִיָּהֶם כְּתוּב (אִיּוֹב ו') כִּלְהָ עֲנֵן וַיִּלְךְ כֵּן יוֹרֵד

שֶׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה. עַל הָרֵאשׁוֹנִים כָּתוּב (שְׁמוּאֵל-א ב) ה' מִמִּית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שֶׁאוֹל וַיַּעַל.

אָמַר רַבִּי יְהוֹנָדָה, דִּין שֶׁל עֲנָשֵׁי הַגִּיחָנִם, הָרִי לְמַדְנֹו שֶׁהוּא לְדוֹן שָׁם אֶת הָרָשָׁעִים. עַל מַה נְדוֹנִים בְּאֵשׁ הַגִּיחָנִם? אֲלֵא גִיחָנִם הִיא אֵשׁ דּוֹלְקַת יָמִים וְלֵילוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָרָשָׁעִים מִתְחַמְּמִים בְּאֵשׁ שֶׁל יֵצֵר הָרַע לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה. בְּכָל חֲמוּם וְחֲמוּם שֶׁהֵם מִתְחַמְּמִים בַּיֵּצֵר הָרַע, כִּף בּוֹעֶרֶת אֵשׁ הַגִּיחָנִם.

פַּעַם אַחַת לֹא נִמְצָא יֵצֵר הָרַע בְּעוֹלָם, שֶׁהַכְּנִיסוֹ אוֹתוֹ לְתוֹךְ חוֹתֵם בְּרִזָּל בְּנִקְבַת הַהוּם רַבָּה, וְכָל אוֹתוֹ זְמַן כְּבָתָה אֵשׁ הַגִּיחָנִם וְלֹא בְעָרָה כָּלֵל. חָזַר יֵצֵר הָרַע לְמִקּוּמוֹ – הִתְחִילוּ רָשָׁעֵי הָעוֹלָם לְהִתְחַמֵּם בּוֹ, וְהִתְחִילָה אֵשׁ הַגִּיחָנִם לְכַעַר, שֶׁהָרִי הַגִּיחָנִם לֹא בּוֹעֵר אֲלֵא בְּחֵם שֶׁל תִּקְף הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁל הָרָשָׁעִים. וּבְאוֹתוֹ הַחֵם אֵשׁ הַגִּיחָנִם בּוֹעֶרֶת יָמִים וְלֵילוֹת וְלֹא שׁוֹכֶכֶת.

שִׁבְעָה פְּתָחִים הֵם לַגִּיחָנִם, וַיֵּשׁ שָׁם שְׁבַעַה מְדוּרִים. שְׁבַעַה מִיַּי רָשָׁעִים הֵם: רַע. בְּלִיעַל. חוּטָא. רָשָׁע. מְשַׁחִית. לֶץ. יָהִיר. וּכְנֻגַד כָּלֵם יֵשׁ מְדוּרִים לַגִּיחָנִם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ. וּכְפִי אוֹתָהּ מַעֲלָה שְׁחָטָא בַּהּ אוֹתוֹ הָרָשָׁע, כִּף נוֹתְנִים לוֹ מְדוּר בְּגִיחָנִם.

וּבְכָל מְדוּר וּמְדוּר יֵשׁ מְלֶאךָ מְמַנֶּה עַל אוֹתוֹ מְקוּם תַּחַת יָדוֹ שֶׁל דּוּמָה, וְכַמָּה אֶלְף וְרַבּוּא עִמּוֹ שְׂדָנִים אֶת הָרָשָׁעִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ בְּאוֹתוֹ מְדוּר שֶׁהוּא שָׁם.

(אֵשׁ הַגִּיחָנִם שְׁלִמְעָלָה מְגִיעָה לַגִּיחָנִם שְׁלִמְטָה) אֵשׁ הַגִּיחָנִם לְמִטָּה מְגִיעָה מִתּוֹךְ אֵשׁ הַגִּיחָנִם שְׁלִמְעָלָה, וּמְגִיעָה לַגִּיחָנִם הַזֶּה שְׁלִמְטָה, וּבּוֹעֶרֶת בְּאוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת הַחֵם שֶׁל הָרָשָׁעִים, שֶׁמְחַמְּמִים אֶת עֲצָמָם תּוֹךְ יֵצֵר הָרַע, וְכָל אוֹתָם מְדוּרִים דּוֹלְקִים שָׁם.

מְקוּם יֵשׁ בְּגִיחָנִם, וַיֵּשׁ שָׁם דְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ צוּאָה רוֹתַחַת, וְשָׁם הִיא זְהֵמַת הַנְּשָׁמוֹת, אוֹתָן שֶׁמְתַלְכְּלוֹת מְכָל הַזְּהֵמָה שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמִתְלַבְּנוֹת וְעוֹלוֹת, וְנִשְׁאָרֶת שָׁם אוֹתָהּ זְהֵמָה, וְאוֹתָן דְּרָגוֹת רַעוֹת שֶׁנִּקְרְאוֹת צוּאָה רוֹתַחַת הַתְּמַנּוֹ עַל אוֹתָהּ זְהֵמָה, וְאֵשׁ הַגִּיחָנִם שׁוֹלֵטַת בְּאוֹתָהּ זְהֵמָה שֶׁנִּשְׁאָרָה.

וַיֵּשׁ רָשָׁעִים, אוֹתָם שֶׁמְתַלְכְּלוֹכִים בְּחֻטְאֵיהֶם תְּמִיד וְלֹא מִתְלַבְּנִים מֵהֶם, וּמִתּוֹ בְּלִי תְּשׁוּבָה, וְחֻטְאוֹ וְהַחֲטִיאוֹ אַחֲרָיִם וְהָיוּ תְּמִיד

קָשִׁי עָרַף, וְלֹא נִשְׁבְּרוּ לִפְנֵי רְבוּנָם בְּעוֹלָם הַזֶּה. אֵלֹהֵי נְדוּנִים שָׁם
בְּאוֹתָהּ זִהְמָה וּבְאוֹתָהּ צוֹאָה רוֹתַחַת שְׁלֹא יוֹצְאִים מִשָּׁם לְעוֹלָמִים.
אוֹתָם שִׁמְשַׁחִיתִים דְּרָכָם עַל הָאָרֶץ וְלֹא חָשְׁשׁוּ לְכַבּוֹד רְבוּנָם בְּעוֹלָם
הַזֶּה, כָּל אֱלֹהֵי נְדוּנִים שָׁם לְדוּרֵי דוּרוֹת וְלֹא יוֹצְאִים מִשָּׁם.

בְּשַׁבְּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים וּבְזִמְנֵים וּבְחֻגִים, בְּאוֹתוֹ מְקוּם הָאֵשׁ שׁוֹכֶכֶת
וְלֹא נְדוּנִים, אֲבָל לֹא יוֹצְאִים מִשָּׁם כִּשְׂאֵר הָרָשָׁעִים שֵׁישׁ
לָהֶם מְנוּחָה. כָּל אוֹתָם שִׁמְחָלְלִים שַׁבְּתוֹת וְזִמְנֵים וְלֹא חוֹשְׁשִׁים
לְכַבּוֹד רְבוּנָם כָּל כְּדֵי לְשַׁמֵּר אוֹתָם, אֲלֵא מְחַלְלִים בְּפִרְהֶסְיָה – כְּמוֹ
שֶׁהֵם לֹא שָׁמְרוּ שַׁבְּתוֹת וְזִמְנֵים בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף גַּם לֹא שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ
בְּעוֹלָם הַבָּא, וְאֵין לָהֶם מְנוּחָה.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, אֵל תֹּאמַר כִּף, אֲלֵא הֵם שׁוֹמְרִים שַׁבְּתוֹת וְזִמְנֵים שָׁם
בְּגִיחָנָם בְּעַל כְּרָחִם. אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, אֱלֹהֵי אוֹתָם עוֹבְדֵי
כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת שְׁלֹא הִצְטוּוּ, שְׁלֹא שָׁמְרוּ שַׁבַּת בְּעוֹלָם הַזֶּה, שׁוֹמְרִים
אוֹתָהּ שָׁם בְּעַל כְּרָחִם.

בְּכָל עֶרֶב שַׁבַּת כִּשְׁמִתְקַדְשׁ הַיּוֹם, הַכְּרוֹזִים הוֹלְכִים בְּכָל אוֹתָם מְדוּרֵי
הַגִּיחָנָם: הִסְתַּלְקוּ דִּינֵי הָרָשָׁעִים, שְׁהֲרֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בָּא,
וְהַיּוֹם מִתְקַדֵּשׁ, וְהוּא מִגֵּן עַל הַכֹּל. וּמִיָּד מִסְתַּלְקִים הַדִּינִים וְיֵשׁ
לְרָשָׁעִים מְנוּחָה. (וְכָל אוֹתָם מְחַלְלֵי שַׁבְּתוֹת וּמוֹעֲדִים בְּפִרְהֶסְיָה, דִּינֵים מִסְתַּלְקִים מֵעֲלֵיהֶם)
(וְאִפְלוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת שְׁלֹא נִצְטוּוּ לְשַׁמֵּר שַׁבְּתוֹת וּמוֹעֲדִים, שָׁם שׁוֹמְרִים בְּעַל כְּרָחִם) אֲבָל
אֵשׁ הַגִּיחָנָם לֹא שׁוֹכֶכֶת מֵעַל אֱלֹהֵי שְׁמָרוּ שַׁבַּת לְעוֹלָמִים, וְכָל
רָשָׁעֵי הַגִּיחָנָם שׁוֹאֲלִים עֲלֵיהֶם: מַה שׁוֹנִים אֱלֹהֵי שְׂאֵין לָהֶם מְנוּחָה
מִכָּל הָרָשָׁעִים שֶׁל כָּאן?! וְאוֹתָם בְּעֲלֵי הַדִּין מְשִׁיבִים לָהֶם: אֱלֹהֵי הֵם
הָרָשָׁעִים שִׁכְפְּרוּ בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעִבְרוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה. מִשׁוּם
שְׁלֹא שָׁמְרוּ שַׁבַּת שָׁם, לְכֵן אֵין לָהֶם מְנוּחָה לְעוֹלָמִים.

וְכָל אוֹתָם הָרָשָׁעִים יוֹצְאִים מִמְּקוֹמָם, וְנִתְּנָת לָהֶם רְשׁוּת לְלַכֵּת
וְלִרְאוֹת אוֹתָם. וּמִלֶּאֱךָ אֶחָד שִׁשְׁמוֹ סְנַטְרִיא"ל הוֹלֵךְ וּמוֹצִיא אֶת
אוֹתוֹ הַגּוֹף שְׁלֵהֶם וּמְכַנִּיסוֹ לְגִיחָנָם לְעֵינֵי הָרָשָׁעִים, וְרוֹאִים אוֹתוֹ
שִׁמְעֵלָה תּוֹלְעִים, וְלִנְשָׁמָה אֵין מְנוּחָה בְּאֵשׁ הַגִּיחָנָם.

וְכָל אוֹתָם הָרָשָׁעִים שִׁשְׁם סוֹכְבִים אֶת אוֹתוֹ הַגּוֹף וּמְכַרְיִזִים עֲלָיו:
זֶהוּ פְלוּנֵי הָרָשָׁע שְׁלֹא חָשַׁשׁ לְכַבּוֹד רְבוּנוֹ, וְכִפַּר
בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִפַּר בְּכָל הַתּוֹרָה כְּלָה. אוֹי לוֹ! טוֹב שְׁלֹא נִבְרָא
וְלֹא יָבֵא לְדִין הַזֶּה וְלִבְיוֹשָׁה הַזֶּה! זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (ישעיה 10) וְיִצְאוּ וְרָאוּ

בפגרי האנשים הפשעים בי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה ויהיו דראון לכל בשר. כי תולעתם לא תמות - מן הגוף. ואשם לא תכבה - מן הנשמה. ויהיו דראון לכל בשר - ויהיו די ראון, עד שכל רשעי העולם של שם יאמרו די לראיה הזו.

רבי יוסי אמר, ודאי כך זה, משום ששבת היא כנגד כל התורה, והתורה היא אש - משום שעברו על אש התורה, הרי אש הגיהנם דולק, שלא שוכך מעליהם לעולמים.

אמר רבי יהודה, לאחר כשיוצאת שבת, בא אותו מלאך ומחזיר אותו גוף לקברו, ונדונים שניהם, זה לצדו וזה לצדו. וכל זה בעוד שהגוף קים על בריו, שהרי כיון שהגוף נתעפל, אין לגוף את כל הדינים הללו, והקדוש ברוך הוא כתוב בו, ולא יעיר כל חמתו.

כף רשעי העולם, בעוד שהגוף שלם בכל איבריו בתוך הקבר, נדונים גוף ורוח, לכל אחד דין כראוי לו. כיון שהגוף נתעפל, דין הרוח שוכך. מי שצריך לצאת, יוצא. ומי שצריך להיות עליהם מנוחה, יש להם מנוחה. ומי שצריך להיות עפר ואפר תחת רגלי הצדיקים, כל אחד ואחד כראוי לו נעשה לו.

ולכן כמה טוב להם, בין לצדיקים בין לרשעים, להיות גופם דבוק בארץ ולהרקב בתוך העפר לזמן קרוב ולא להיות בקיום כל אותו זמן רב, כדי לדון גוף ונפש ורוח תמיד (בכל יום). שהרי אין לך כל צדיק וצדיק בעולם שאין לו דין הקבר, משום שאותו מלאך הממנה על הקברים עומד על הגוף ודן אותו בכל יום ויום. אם לצדיקים כך - על אחת כמה וכמה לרשעים.

ובזמן שהגוף נרקב ונבלה בעפר, הרי הדין שוכך מהכל, פרט לאותם חסידים העמודים של העולם שהם ראויים להעלות נשמתם לאותו מקום עליון שראוי להם, ומעטים הם בעולם.

כף אותם המתים של העולם, כלם מתים על ידי המלאך המשחית, פרט לאותם שמתים בארץ הקדושה (וכלם מתים על ידי המלאך המשחית, שהוא מלאך המות, וכל אותם המתים שבארץ הקדושה) שלא מתים על ידו, אלא על ידי מלאך הרחמים ששולט בארץ.

אמר רבי יצחק, אם כך, מה השבח של משה ואהרן ומרים שכתוב בהם על פי ה', שאלה לא מתו על ידי אותו המלאך המשחית,

ואתה אומר שכל העולם, אותם שמתו בארץ ישראל, לא מתים על ידי זה?

אמר לו, כך הוא ודאי, והשבח של משה אהרן ומרים היה יותר מכל בני העולם שהם מתו מחוץ לארץ הקדושה. שמשה אהרן ומרים מתו מחוץ לארץ הקדושה, וכלם מתו על ידי אותו המשחית, פרט למשה אהרן ומרים שלא מתו אלא על ידי הקדוש ברוך הוא. אבל אותם שמתים בארץ הקדושה, לא מתים על ידי אותו המשחית, שהרי הארץ הקדושה אינה עומדת ברשות אחרת, אלא ברשות הקדוש ברוך הוא לבדו.

ולכן כתוב, (ישעיה כו) יחיו מתיך נבלתי יקומוץ הקיצו ורננו שכני עפר וגו'. יחיו מתיך – אלו שמתים בארץ הקדושה, שהם מתים שלו, ולא מאחר, שלא שולט שם הצד האחר כלל, ולכן כתוב מתיך. נבלתי יקומוץ – אותם שמתו בארץ נכריה אחרת על ידי אותו המשחית.

ולכן נקראו נבלה. מה נבלה מטמאה במשא – אף אותם שמתים מחוץ לארץ הקדושה מטמאים במשא (במגע). ולכן הם נבלה. כל שחיטה שנפסלה נקראת נבלה, משום ששחיטה זו היא מצד האחר, ומיד כשנפסל שורה עליו הצד האחר. ומשום שהיא שלו ושורה עליה נקרא נבלה. וסוד זה – (כשמו כן הוא) נבל הוא, ונבל שמו ונבלה עמו.

ולכן בכל מקום שהוא שורה נקרא נבלה. המגול הזה לא שורה אלא במקום פסול, ולכן שחיטה שנפסלה היא שלו, ונקראת על שמו. ולכן המתים מחוץ לארץ הקדושה תחת רשות אחרת ושורה עליהם הצד האחר נקראים נבלה.

הקיצו ורננו שכני עפר. שכני – דירים ישנים, ולא מתים. ומי הם? ישני חכרון, שהם לא מתים, אלא ישנים. ולכן כתוב בהם גויעה, כמי שגווע ויש בו קיום להתנער. אף כך אותם ארבע זוגות של חכרון ישנים הם ולא מתים, וכלם עומדים בקיומם באותם הגופות שלהם, ויודעים סתרים גנוזים יותר משאר בני אדם. גנוזים היו שם תוך פתח הגן עדן אותם הגופים שלהם, ואלה הם שוכני עפר. ולכן כל אותם שיצאה נשמתם בארץ הקדושה, אינה יוצאת על

ידי אותו המשחית, ולא שולט שם, אלא על ידי מלאך הרחמים, שהארץ הקדושה עומדת בגורלו.

יש מקום ביישוב שלא שולט בו אותו משחית ולא נתנת לו רשות להכנס לשם, וכל אותם שדרים שם לא מתים, עד שיוצאים מחוץ לעיר. ואין לה אדם מכל הדירים שם שלא מתים, וכלם מתים כמו שאר בני אדם, אבל לא בעיר. מה הטעם? משום שלא יכולים תמיד לשבת בעיר, אלא אלה יוצאים ואלה נכנסים, ולכן כלם מתים. מה הטעם אין שולט שם אותו מלאך המשחית? אם תאמר שלא עומדת ברשותו, הרי ארץ הקדש שלא עומדת ברשות אחרת ומתים, באותו מקום למה לא מתים? אם תאמר משום קדשה – אין מקום בקדשה בכל הישוב כמו ארץ ישראל. ואם תאמר משום אותו איש שבנה אותו – כמה בני אדם היו שזכותם יתרה משלו. אמר רבי יצחק, אני לא שמעתי ולא אמר.

באו ושאלו את רבי שמעון. אמר להם, ודאי שאותו מקום לא שולט בו מלאך המות, והקדוש ברוך הוא לא רוצה שבאותו מקום ימות אדם לעולמים. ואם תאמר שקדם לכן באותו מקום טרם שנבנה מתו בו בני אדם – לא כן! אלא מיום שנברא העולם התתקן אותו מקום לקיום, וסוד הסודות כאן לאותם המתבוננים בסוד החכמה.

בשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא אותו בסוד האותיות, והתגלגלו האותיות, וברא את העולם בחקיקות השם הקדוש. התגלגלו האותיות וסוכבו את העולם בחקיקות. וכשהתגלה והתפשט העולם ונברא, היו האותיות סוכבות כדי לברא. אמר הקדוש ברוך הוא שישתים ביו"ד. נשארה האות ט' (יתגלגלו האותיות, וסוכבו את העולם בחקיקת השם הקדוש. וכאשר התגלגלו האותיות והיו מסוכבות לברא, אמר הקדוש ברוך הוא: די ישתים ביו"ד. נשארה אות ט' לבדה) באותו מקום תלויה באויר. כיון שאמר הקדוש ברוך הוא שישתים באות יו"ד, נשארה אות טי"ת בלבדה תלויה באויר על גבי אותו מקום. טי"ת היא אות של אור החיים. ולכן מי שרואה טי"ת בחלומו, סימן טוב הוא לו וחיים נתקנו לו. ולכן, משום שהיתה ט' תלויה על אותו מקום, לא שולט בו המות.

בשרצה הקדוש ברוך הוא להעמיד עולם, זרק צרור אחד לתוך המים חקוק בסוד של ע"ב (של כ"ב) אותיות, ומשם התחיל

לְלַכֵּת אוֹתוֹ צָרוּר, וְלֹא מִצָּא מְקוֹם לְעַמֵּד בוֹ פָּרֵט הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה (בבית המקדש), וְהַמַּיִם הָיוּ הוֹלְכִים אַחֲרָיו, עַד שֶׁהִגִּיעַ אוֹתוֹ צָרוּר תַּחַת הַמַּזְבֵּחַ, וְשָׁם נִשְׁקַע, וְהִתְקִים כָּל הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמֶר, אִם כֶּךָ שִׁבְּאוֹתוֹ מְקוֹם שׁוֹרִים חַיִּים, לָמָּה לֹא נִבְנְהָ שָׁם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְתַת חַיִּים לְיוֹשְׁבֵיהָ? אֲלֹא כִּי כָּאֵן בְּמְקוֹם הַזֶּה הִתְקִים מִשׁוֹם אוֹת אַחַת שֶׁשׁוֹרָה עָלָיו. בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ כָּל הָאוֹתִיּוֹת כָּלֵן שׁוֹרוֹת בוֹ, וּבָהֶם נִבְרָא הוּא לְבַדּוֹ כְּמוֹ שֶׁכָּל הָעוֹלָם.

וְעוֹד, שֶׁהָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה (בית המקדש) נִוְתַנְתָּ חַיִּים וְכִפְרָה לְיוֹשְׁבֵיהָ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וּמְקוֹם זֶה לֹא כֶּךָ – נִוְתַן חַיִּים לְאוֹתוֹ מְקוֹם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּהַפְּךָ מִשָּׁם, מִשׁוֹם שִׁישׁ חֶלֶק לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. וְלָכֵן עוֹמֵד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְכַפֵּר חַטָּאִים וּלְזַכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם הַבָּא.

בֵּא וּרְאֵה, טִי"ת אור שֶׁל חַיִּים בְּכָל מְקוֹם, וְלָכֵן פָּתַח בָּהּ הַפְּתוּב כִּי טוֹב, שֶׁכְּתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם כִּי טוֹב. מִהָאוֹת הַזֹּו (מְקוֹם זֶה) בּוֹרַח מִלְּאֶךְ הַמִּשְׁחִית. אֵל תֹּאמֶר בּוֹרַח, אֲלֹא שֶׁלֹּא נִתְּנָת לוֹ רְשׁוֹת לְהַכְּנִס לְשָׁם.

הָאוֹת הַזֹּו מִשְׁנֵה מִהָאוֹת ק'. ק' לֹא מִתְּיֻשְׁבֵּת (מאות ח'. ח' לֹא מִתְּיֻשְׁבֵּת) כָּלֵל בְּמְקוֹם בְּעוֹלָם, וְסִימְנָךְ – (תהלים קמ) אִישׁ לְשׁוֹן בַּל יִכּוֹן בְּאָרֶץ. הָאוֹת טִי"ת מִתְּיֻשְׁבֵּת בְּכָל מְקוֹם, וּמִתְּתַקְנָת לְשִׁבְתָּ כְּרֹאוֹי, וְלָכֵן בְּכָל מְקוֹם שֶׁשָּׁם אוֹת ט', אֵין יָשׁוּב לְאוֹת ק' שֶׁם לְהִתְיָשׁב בוֹ. וְלָכֵן בְּמְקוֹם הַזֶּה לֹא שׁוֹלֵט כָּלֵל הַצַּד הָאֲחֵר, וְנוֹתֵן חַיִּים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה לְיוֹשְׁבֵים תַּחַת הָאוֹת הַזֹּו, וְלֹא יֵצֵא הַחוּצָה. וְכִשְׁיּוֹצֵא הַחוּצָה, יֵשׁ רְשׁוֹת לְצַד הָאֲחֵר לְשִׁלֵּט בוֹ. כְּמוֹ שֶׁאוֹת זֹו שׁוֹלֵטת בְּמְקוֹם זֶה, כֶּךָ גַּם שׁוֹלֵטת אוֹת אַחֲרָת בְּמְקוֹם הַגִּיּוֹנָם. וּמִיְהִי? הָאוֹת ק'.

וּבְסִפְרָו שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, כִּי הֵן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת: ח', ט'. וְלָכֵן לֹא הָיוּ כְּתוּבוֹת בְּתוֹךְ אֲבִנֵי שֶׁהֵם וְאֲבִנֵי מְלוֹאִים, וּמִשְׁבִּטֵי יִשְׂרָאֵל נִמְנְעוּ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, כִּדִּי שֶׁלֹּא רָשׁוּם בְּתוֹכָם ח"ט.

בְּמְקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ תְּלוּיִים כָּל אוֹתִיּוֹת הָאֵלֶּפָא בֵּיתָא בְּסוּדוֹת חִקּוּקִים שֶׁל שְׁמוֹת קְדוּשִׁים, קְשׁוּרִים, רְקוּמִים עָלָיו, וְכָל הָעוֹלָם שֶׁלְמַעְלָה וּמִטָּה, הַכֵּל בְּסוּד שֶׁל אוֹתִיּוֹת מִתְּחִמּוֹת (חִקּוּקוֹת) וּגְלוּפוֹת, וְסוּדוֹת הַקְּדוּשָׁה (הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ) הַעֲלִיּוֹנָה נִחְקַק עֲלֵיהֶם.

במשפך - נחקקו והצטירו האותיות כראוי, שהרי בצלאל היה יודע את החכמה לצרף אותיות שבהן נבראו שמים וארץ, ועל חכמתו (וי) נבנה המשפך על ידו ונבחר מכל עם ישראל. וכמו שהוא נבחר למעלה, כך רצה הקדוש ברוך הוא שיבחר למטה.

למעלה כתוב (שמות לא) ראה קראתי בשם בצלאל. למטה - (שם לה) ראו קרא ה' בשם בצלאל. ושמו בסוד עליון נקרא כך בצלאל - בצל אל. ומיהו? זה צדיק, שהוא יושב בצל אל, אותו שנקרא אל עליון, והוא יושב כמו שאותו אל. אותו אל נוטל ששה צדדים, אותו צדיק נוטל אותם. אף כך אותו אל מאיר למעלה, והצדיק הזה מאיר למטה. אותו האל כלל של כל ששת הצדדים. ואותו צדיק הוא כלל של כל ששת הצדדים.

בן אורי - בן האור הראשון שברא הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית. בן חור - הבן של חרות הכל. דבר אחר בן חור - בן חור מכל הגונים. וזה התמנה למטה יהודה, הכל כראוי.

כף הגונים טובים לחלום פרט לתכלת, כמו שנאמר, משום שהוא כסא לדון את דיני הנשמות. והרי דרגה זו (אחת) היא לבנה. אלא בשעה שעומדת בדיני נפשות, אז היא גון תכלת, והרי בארנוה.

בשעה שרואה אדם את הגון הזה, נזכר האדם לעשות מצוות רבונו. כמו שנחש הנחשת, בשעה שהיו רואים אותו, היו פוחדים מלפני הקדוש ברוך הוא ושומרים את עצמם מכל החטאים, ובשעה שאותו הפחד של הקדוש ברוך הוא עולה עליהם, מיד נרפאים. מי גרם להם לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא? אותו נחש, אותה רצועה שמסתכלים בה. אף כך התכלת - (במדבר טו) וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה'. מאותו הפחד שלו. ועל זה תכלת במשפך.

אמר רבי יצחק, זה שאמר מורנו שתכלת היא כסא דין, וכשהיא עומדת בגון הזה, אזי היא כסא לדון דיני נפשות. מתי היא ברחמים? אמר לו, בשעה שהכרובים מחזירים פניהם זה עם זה ומסתכלים פנים בפנים. כיון שאותם כרובים מסתכלים פנים בפנים, אז כל הגונים מתתקנים, ומתהפך גון תכלת לגון אחר. מתהפך גון ירק לגון זהב (לבז).

ולכן בהפוך הגונים מתהפך מדין לרחמים, וכן מרחמים לדין, והכל בהפוך הגונים. כמו שמסדרים ישראל תקונייהם

לְקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּן הַכֹּל עוֹמֵד וְכִן מְסַתְדֵר. וְלִכֵּן כָּתוּב (ישעיה
 מט) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר, בְּאוֹתָם גְּנוּיִם שְׁכֵלוּלִים זֶה בְּזֶה, הִיפִי
 שֶׁל כָּלֵם.

וְעִשְׂוִיתָ שְׁלַחַן עֲצֵי שֹׁטִים וְגו'. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, (דברים ח) וְאֶכְלֶתָ
 וְשִׁבְעָתָ וּבִרְכָתָ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ וְגו'. כִּמָּה צְדִיקִים הֵם יִשְׂרָאֵל
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָהֶם וְקִרְבָם אֵלָיו מְכַל הָעַמִּים, וּבְשִׁבִיל
 יִשְׂרָאֵל נָתַן מְזוֹן וְשִׁבְעַ לְכֹל הָעוֹלָם, וְאֵלְמָלָא יִשְׂרָאֵל – לֹא נָתַן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזוֹן לְעוֹלָם, וְעַכְשָׁו שִׁישְׂרָאֵל בְּגָלוּת, עַל אַחַת
 כִּמָּה וְכִמָּה שְׁנוּטָלִים מְזוֹן עַל אֶחָד פִּי שְׁנָיִם.

בְּזִמְנָן שְׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְצָן הַקְּדוּשָׁה, הִזְהֵ יוֹרֵד לָהֶם מְזוֹן מִמְּקוֹם עֲלִיּוֹן, וְהֵם נוֹתְנִים חֶלֶק תְּמִצִּית לְעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, וְכָל הָעַמִּים לֹא נִזְוְנוּ אֶלָּא מִהַתְּמִצִּית, וְעַכְשָׁו שִׁישְׂרָאֵל הֵם בְּגָלוֹת, הַתְּהַפֵּךְ לְגוֹן אַחֵר.

מִשָּׁל לְמַלְךְ שֶׁהִתְקִין סְעוּדָה לְבְנֵי בֵיתוֹ. כָּל זְמַן שֶׁהֵם עוֹשִׂים אֶת רְצוֹנוֹ, אוֹכְלִים סְעוּדָה עִם הַמֶּלֶךְ, וְנוֹתְנִים לְכָל־כֵּי חֶלֶק הָעֲצָמוֹת לְגֵרָה. בְּשָׁעָה שְׂבַנִּי בֵיתוֹ לֹא עוֹשִׂים אֶת רְצוֹן הַמֶּלֶךְ, הַמֶּלֶךְ נוֹתֵן אֶת כָּל הַסְּעוּדָה לְכָל־כֵּי, וּמַעֲלָה לָהֶם אֶת הָעֲצָמוֹת.

כְּמוֹ זֶה, כָּל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל עוֹשִׂים רְצוֹן רְבוּנָם, הֵם אוֹכְלִים עַל הַשְּׁלַחַן הַזֶּה שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְכָל הַסְּעוּדוֹת מִתְקַנּוֹת לָהֶם. וְהֵם, מֵאוֹתָה שֶׁמָּחָה שָׁלָהֶם, נוֹתְנִים עֲצָמוֹת שֶׁהֵן תְּמִצִּית לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל לֹא עוֹשִׂים רְצוֹן רְבוּנָם, הֵם הוֹלְכִים לְגָלוֹת, וְהַסְּעוּדָה הוֹלְכֶת לְכָל־כֵּי, וְעוֹלָה לָהֶם הַתְּמִצִּית. כִּכָּה יֹאכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לֶחֶמָם טָמֵא בְּגוֹיִם, שֶׁהִרִי תְּמִצִּית הַגַּעַל שָׁלָהֶם הֵם אוֹכְלִים. אוֹי לְבֶן הַמֶּלֶךְ שִׁיּוֹשֵׁב וּמִצְפֵּה לְשַׁלְחַן הָעֶבֶד, וּמֵה שֶׁנִּשְׁאַר מִתּוֹךְ הַשְּׁלַחַן הוּא אוֹכֵל.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרֹךְ לִפְנֵי שַׁלְחָן נֶגֶד צַרְרֵי דִשְׁנָת בִּשְׁמֵן רֹאשֵׁי כּוֹסֵי רְוִיָּה. תַּעֲרֹךְ לִפְנֵי שַׁלְחָן – זו סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ. נֶגֶד צַרְרֵי – אוֹתָם הַכָּלְכִים שִׁיּוֹשְׁבִים לִפְנֵי הַשְּׁלַחַן וּמִצְפִּים לְחַלְקַת עֲצָמוֹת, וְהוּא יוֹשֵׁב עִם הַמֶּלֶךְ בְּעֵנֵג שֶׁל הַסְּעוּדָה בַּשְּׁלַחַן.

דִּשְׁנָת בִּשְׁמֵן רֹאשֵׁי – זֶה רֹאשׁ הַסְּעוּדָה. שֶׁכָּל שְׁמֵן וְשִׁמְנוֹנִית וְתַקוּן הַסְּעוּדָה נִתְּנִים בְּרֹאשׁוֹנָה לְאַהוּב הַמֶּלֶךְ. מֵה שֶׁנִּשְׁאַר נִתֵּן אַחֵר כֶּךָ לְכָל־כֵּי וּלְאוֹתָם עוֹבְדֵי הַשְּׁלַחַן. כּוֹסֵי רְוִיָּה – מְלֶאֶה הַכּוֹס לִפְנֵי אֶהוּב הַמֶּלֶךְ תְּמִיד שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְבַקֵּשׁ, וְעַל סוּד זֶה הָיָה יִשְׂרָאֵל תְּמִיד עִם שְׂאֵר הָעַמִּים.

רְבִי חֲזִיָּא הָיָה הוֹלֵךְ לְרַבֵּי שְׁמַעוֹן לְטַבְרִיָּה, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי וְרַבִּי יִיסָא הַקָּטָן. עַד שֶׁהָיָה הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יִיסָא לְרַבִּי חֲזִיָּא, תְּמוּהָ מֵה שֶׁכְּתוּב (מלכים-א ב) וְלִבְנֵי בְרִזְלֵי הַגְּלַעֲדֵי תַעֲשֶׂה חֶסֶד וְהָיָה בְּאֹכְלֵי שַׁלְחָנָךְ וְגו'. אִם כֶּךָ, כָּל טוֹב וְאַמֶּת לְאָכֵל עַל שַׁלְחָנוֹ וְלֹא

יותר, משאמר כאן והיו באכלי שלחנה. ועוד, לא כבוד המלך הוא שיאכל איש אחר על שלחן המלך, ולא צריך זה אלא המלך לבדו, וכל הגדולים שלו סביבו למטה ממנו.

אמר רבי חייא, לא שמעתי בזה דבר, ולא אמר. אמר לו לרבי יעקב בר אידי, ואתה שמעת בזה הדבר? אמר לו, אתם שיונקים בכל יום מדבש שמן העליון לא שמעתם, כל שכן אני. שאל את רבי ייסא, ואתה שמעת בזה דבר? אמר לו, אף על גב שאני תינוק ומלפני מספר ימים באתי אליכם ולא זכיתי מקדם לזה – אני כן שמעתי.

פתח ואמר, (תהלים קלו) נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו. מה ראה דוד שבסיום ההלל הגדול סים כף בפסוק הזה? אלא שלשה שליטים הם למעלה שהקדוש ברוך הוא נודע בהם, והם סוד נכבד שלו, ואלה הם: מח ולב וכבד. והם בהפך של העולם הזה. למעלה המח נוטל בראש, ואחר כף נותן ללב, והלב נוטל ונותן לכבד, ואחר כף הכבד נותן חלק לכל אותם מקורות שלמטה, כל אחד ואחד כראוי לו. למטה הכבד נוטל בראש, ואחר מקרב הכל ללב, והלב נוטל את היפה של המאכל. כיון שנוטל ומתחזק מאותו כח ורצון שנוטל, נותן ומעורר אל המח. ואחר כף חוזר לכבד ומחלק מזון לכל מקורות הגוף. (ביום שהאדם מתעורר בתענית, מתעורר למעלה כאותה דגמא ממש, וביום של שבע לא כף).

ביום של תענית, אדם מקריב מאכל ומשתה לכבד העליון, ומה הוא מקריב? חלבו ודמו ורצונו. אותו כבד נוטל הכל ברצון. כיון שהכל הוא אליו, נוטל ומקריב הכל לפני הלב, שהוא גדול ושולט עליו. כיון שהלב נוטל ומתחזק הרצון, מקריב הכל למח, שהוא שליט עליון על כל הגוף. אחר כף חוזר הכבד ומחלק חלקים לכל אותם מקורות ואיברים שלמטה.

בזמן אחר, כאשר (כל) המח נוטל הכל בתחלה, ואחר כף נותן ללב, והלב נותן לכבד, והכבד נותן לכל המקורות והאיברים שלמטה, ואחר כף כשרוצה לחלק מזון לעולם הזה, בראשונה נותן ללב, שהוא המלך שבארץ, ושלחן המלך מתעורר בראשונה מכל שאר בני העולם.

אשריו מי שהיה בחשבון של שלחן המלך, שהרי ידוע הוא להיטיב לו באותו טוב שלמעלה. (ומשום כף) וזהו טוב ואמת שעשה

דוד לכני ברזלי, שכתוב והיו באכלי שלחנה. ואם תאמר שבשלחן המלך אוכל אדם אחר פרט לו – לא! אלא המלך אוכל בראשונה, ואחר כך כל העם. ואותם שאוכלים עם המלך בשעה שהוא אוכל – אותם שחביבים עליו מכלם, והם נמנים משלחן המלך.

ואם תאמר, הרי כתוב (שמואל-ב ט) על שלחן המלך תמיד הוא אכל – משום שכל מזונו לא עושה חשבון אחר, אלא על שלחן המלך, שמשם היה בא מזונו ומאכלו. וזהו על שלחן המלך תמיד הוא אכל. בא רבי חייא ונשקו על ראשו. אמר לו, תינוק אתה, וחקמה עליונה שורה בלבך. בינתים ראו את רבי חזקיה שהיה בא. אמר לו רבי חייא, ודאי בחברות זו הקדוש ברוך הוא יתחבר עלינו, שהרי דברים חדושי תורה יתחדשו כאן.

ישבו לאכל. אמרו, כל אחד ואחד יאמר דברי תורה בסעודה הזו. אמר רבי ייסא, סעודת עראי היא, ולכן נקראת סעודה. ולא עוד, אלא שזו נקראת סעודה שנהנה ממנה הקדוש ברוך הוא. ועל זה כתוב, זה השלחן אשר לפני ה', שהרי דברי תורה יקיפו את המקום הזה.

פתח רבי חייא ואמר, (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך וגו'. וכי עד שלא אוכל אדם לשבעה ותתמלא כרסו לא יברך את הקדוש ברוך הוא?! (אם כך) במה נבאר ואכלת ושבעת, ואחר כך וברכת? אלא אפלו לא יאכל אדם אלא כזית, ורצונו עליו, וישים את אותו המאכל עקר מאכלו – נקרא שבעה, שכתוב (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. לא כתוב לכל חי אכילה, אלא רצון. אותו רצון ששם על אותו מאכל נקרא שבעה, ואפלו שאין לפני האדם אלא אותו מעט בכזית ולא יותר, הרי רצון השבע שם עליו. ומשום כך ומשביע לכל חי רצון. כתוב רצון, ולא אכילה. ועל זה וברכת ודאי, ומתחייב האדם לברך את הקדוש ברוך הוא כדי לתת שמחה למעלה.

פתח רבי חזקיה בפסוק הזה אחריו ואמר, ואכלת ושבעת. מכאן שלשכור מתר לברך ברכת המזון, מה שאין כן בתפלה. שתפלה לא כך, שהרי תפלה מעלה היא בלי אכילה, מה הטעם? משום שתפלה עולה למעלה למעלה, מקום שאין בו לא אכילה ולא שתיה. ועל זה שנינו, העולם הבא אין בו אכילה ושתיה וכו'.

אָבֵר שְׁאָר הַדְּרָגוֹת שְׁלֵמָטָה יֵשׁ. בְּבִרְכַת הַמְּזוֹן נִמְצָא גִּזְוֹן אַחַר וּמְעֵלָה, אוֹתָהּ בְּרָכָה שְׁנִמְצָאָת בַּשְּׁבַע. מִשּׁוּם שְׁבִרְכַת הַמְּזוֹן הִיא בְּמָקוֹם שֵׁישׁ בּוֹ אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵאת מְזוֹן וְשִׁבַע לְמָטָה, וְעַל זֶה צָרִיךְ לְהִרְאוֹת לְפָנָיו שִׁבַע וּשְׂמִחָה. (וּמִשּׁוּם כִּךְ זֶהוּ מָקוֹם שֵׁישׁ בּוֹ אֲכִילָה וּשְׂתִיָּה, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵאת מְזוֹן לְמָטָה, וְצָרִיךְ לְהִרְאוֹת לְפָנָיו שִׁבַע וּשְׂמִחָה) בְּמָקוֹם שֶׁל תְּפִלָּה לֹא כֵן, שֶׁהָרִי עוֹלָה יוֹתֵר לְמְעֵלָה לְמְעֵלָה, וְעַל זֶה שְׂכוֹר לֹא יִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה.

בְּבִרְכַת הַמְּזוֹן, שְׂכוֹר מִתֵּר לוֹ לְבָרֵךְ בְּרִכַת הַמְּזוֹן. מִשְׁמַע מִהַפְּסוֹק הַזֶּה, שְׂכָתוֹב וְאֲכַלְתָּ וּשְׂבַעְתָּ וּבִרְכַתָּ. וְאֲכַלְתָּ – זוֹ אֲכִילָה. וּשְׂבַעְתָּ – זוֹ שְׂתִיָּה, שֶׁהָרִי שִׁבַע בֵּינָן מִתְּרוּהָ. יֵינן שִׁבַע וּדְאִי, וְזֶהוּ שְׂכוֹר, שְׂכָתוֹב וּבִרְכַתָּ אֵת דְּוָקָא, שֶׁמִּשְׁמַע שְׁבִרְכַת הַמְּזוֹן צָרִיךְ שְׂמִחָה וְשִׁבַע. עַל הָאֲרִיץ הַטּוֹבָה. מַה זֶה טּוֹבָה? שִׁבַע, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ירמיה מד) וְנִשְׂבַע לְחֵם וְנִהְיָה טוֹבִים. מִשּׁוּם כֵּן צָרִיךְ שְׂמִחָה וְשִׁבַע.

פְּתַח רַבִּי יִיסָא וְאָמַר, וְעֵשִׂיתָ שְׁלַחַן עֲצֵי שֵׁטִים וְגו'. הַשְּׁלַחַן הַזֶּה הוּא עוֹמֵד לְתוֹךְ הַמִּשְׁכָּן, וְהַבְּרָכָה שְׁלֵמָעֵלָה שׁוֹרָה עָלָיו, וּמִמֶּנּוּ יוֹצֵאת מְזוֹן לְכָל הָעוֹלָם. וְשְׁלַחַן זֶה לֹא צָרִיךְ לְהִיּוֹת בְּרִיקָנוֹת אֲפִלּוּ רַגַע אֶחָד, אֲלֵא שִׁיְהִיָּה עָלָיו מְזוֹן, שֶׁהָרִי הַבְּרָכָה לֹא נִמְצָאָת בְּמָקוֹם רִיק. וְלִכֵּן צָרִיךְ לְהִיּוֹת עָלָיו תָּמִיד לְחֵם, שֶׁתִּהְיֶה תָּמִיד בְּרָכָה עָלָיו נִמְצָאָת בּוֹ, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ שְׁלַחַן יוֹצֵאת בְּרָכוֹת וּמְזוֹנוֹת לְכָל שְׁאָר שְׁלַחַנוֹת הָעוֹלָם, שֶׁמִּתְבָּרְכִים בְּגִלְלוֹ.

הַשְּׁלַחַן שֶׁל כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהִיּוֹת כֵּן לְפָנָיו בְּשַׁעַה שֶׁמְבָרַךְ אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִי שֶׁתִּשְׁרָה עָלָיו בְּרָכָה מְלִמְעֵלָה, וְלֹא יִרְאֶה בְּרִיקָנוֹת, שֶׁהָרִי הַבְּרָכוֹת שְׁלֵמָעֵלָה לֹא שׁוֹרֵת בְּמָקוֹם רִיק, שְׂכָתוֹב (מלכים-ב ד) הַגִּידִי לִי מַה יֵּשׁ לָךְ בַּבַּיִת, וְהָרִי פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים. שְׁלַחַן שֶׁלֹּא נִאֲמָרוּ עָלָיו דְּבָרֵי תוֹרָה (ולֹא בָרַךְ עַל אוֹתוֹ מְזוֹן לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא), עָלָיו כְּתוּב (ישעיה כח) כִּי כָל שְׁלַחַנוֹת מְלֵאוּ קִיא צָאָה בְּלִי מָקוֹם. וְאֲסוּר לְבָרַךְ עַל אוֹתוֹ שְׁלַחַן.

מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֵׁישׁ שְׁלַחַן וַיֵּשׁ שְׁלַחַן. שְׁלַחַן שֶׁהוּא מְסֻדָּר לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמְעֵלָה וְעוֹמֵד תָּמִיד לְסֻדָּר בּוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה וְלְהַכְלִיל בּוֹ אוֹתֵיּוֹת שֶׁל דְּבָרֵי תוֹרָה, (זֶהוּ בְּרִכַת הַמְּזוֹן. שֵׁישׁ פְּסוּקִים וְדְבָרֵי תוֹרָה וְאוֹתֵיּוֹת אוֹתֵיּוֹת שֶׁל דְּבָרֵי תוֹרָה נִכְלָלִים בּוֹ בְּאוֹתוֹ שְׁלַחַן) וְהוּא לוֹקֵט אוֹתָם אֵלָיו וְכוֹלֵל אֵת כָּלָם לְתוֹכוֹ, וּבָהֶם מְשַׁתְּלֵם וְשִׂמַח וַיֵּשׁ לוֹ שְׂמִחָה. וְעַל שְׁלַחַן זֶה

כתוב (יחזקאל מא) זה השלחן אשר לפני ה'. לפני ה', ולא מלפני ה'. יש שלחן אחר שאין בו חלק של תורה, ואין לו חלק בקדשת התורה. ואותו שלחן נקרא קיא צואה, וזהו בלי מקום, שאין לו חלק בצד הקדשה כלום.

מישום כף, שלחן שלא נאמר עליו דברי תורה הוא שלחן של קיא צאה, הוא שלחן של אליל אחר. אין באותו שלחן חלק בסוד האלוה העליון. שלחן שדברי תורה נאמרים עליו, הקדוש ברוך הוא נוטל אותו שלחן ושם אותו לחלקו. ולא עוד, אלא סורי"א, הממנה הגדול, נוטל כל הדברים הללו, ושם דיוקן אותו השלחן לפני הקדוש ברוך הוא. וכל אותם דברי התורה שנאמרו עליו עולים על אותו שלחן, ומתעטר (ומזדמן) לפני המלך הקדוש. משמע שכתוב זה השלחן אשר לפני ה', שמתעטר (שמזדמן) לפני הקדוש ברוך הוא. שלחנו של אדם עומד לטהר את האדם מכל חטאיו. אשרי הוא מי שאלה השנים עומדים על שלחנו - דברי תורה, וחלק לעניים. מאותו שלחן.

כשמעלים אותו שלחן מלפני אותו אדם, שני מלאכים קדושים מזדמנים לשם, אחד מימין ואחד משמאל. אחד אומר: זהו שלחן של המלך הקדוש שפלוגי מסדר לפניו, מסדר יהיה תמיד השלחן הזה בברכות עליונות, ושמן ומשחה עליונה הקדוש ברוך הוא ישרה עליו. ואחד אומר: זהו השלחן של המלך הקדוש שפלוגי מסדר לפניו, זה שלחן שעליונים ותחתונים יברכו אותו, מסדר יהיה שלחן זה לפני עתיק הימים בעולם הזה ובעולם הבא.

רבי אבא, כשהיו מעלים את השלחן מלפניו, היה מכסה אותו והיה אומר: סלקו שלחן זה בצניעות, שלא יהיה בבושה לפני שלוחי המלך. השלחן שאדם זוכה לו לעולם הבא, וזוכה לו למזון של העולם הזה, ומזכה אותו להודע לטוב לפני עתיק הימים, ומזכה אותו להתוסף כח וגדל במקום שצריך. אשריו חלקו של אותו אדם בעולם הזה ובעולם הבא.

רבי יעקב אמר, כתוב (שמואל א-א) ויהי כל יודעו מאתמול שלשם וגו', הגם שאול בנביאים. וכי שאול בחר ה' מקדם לכן היה, שכתוב הראיתם אשר בחר בו ה'. לא כתוב אשר בחר בו, אלא אשר

בחר בו, מקדם לכן. ובשעה שבא ונכנס בין הנביאים והתנבא
ביניהם, למה תמהו?

אף כשהקדוש ברוך הוא התרצה בו, לא התרצה בו אלא למלכות,
אבל לא לנבואה. שהרי שני אלה לא נמסרו כאחד באדם
בעולם, פרט למשה הנאמן העליון שזכה לנבואה ומלכות כאחד,
ולא נתן לשום אדם אחר שניהם כאחד.

ואם תאמר, הרי שמואל שזכה לשניהם, לנבואה ומלכות – לא כן!
לנבואה זכה, שכתוב (שם א) וידע כל ישראל מדין ועד באר שבע
כי נאמן שמואל לנביא. לנביא ולא למלך. נביא ודין היה. שאם מלך
היה, לא שאלו ישראל מלך. אבל הוא לא היה אלא נביא נאמן, והיה
דין את דיני ישראל, שכתוב (שם ז) ושפט את ישראל. ולכן כשהיה
שואל בנבואה, תמהו עליו.

ואם תאמר, למה שרתה עליו נבואה, הואיל וזכה למלכות? – אלא
שניהם לא זכה בהם כאחד, (ומשום שהנבואה) שהמלכות נתן לו
הקדוש ברוך הוא והודה לו עליו בטרם היה מלך) ומשום שמלכות
התישבה על התעוררות של רוח הקדש, היה בהתעוררות הנבואה
קדם לכן. אבל כשעלה למלכות, לא היתה בו נבואה, אלא
התעוררות של רוח השכל לדון אמת התעוררה עליו, שכן ראוי
למלך. ובעוד שהיה בתוך אותם נביאים שרתה עליו נבואה, ולאחר
שנפרד מהם לא היתה בו נבואה.

ואני, מי נתן לי התעוררות של רוח הקדש להיות בתוך נביאים
נאמנים, תלמידי רבי שמעון בן יוחאי, שעליונים ותחתונים
חרדים מפניו, כל שכן אני להיות ביניכם.

פתח ואמר, ועשית שלחן וגו'. שלחן זה הוא למטה לשים עליו
לחם האפיה, מי עדיף זה מזה, לחם או שלחן? אם תאמר
שהכל הוא אחד – הרי (אם תאמר לחם עדיף, שהרי) שלחן מסדר לאותו
לחם. ועוד, שלחן למטה ולחם עליו – לא כן! אלא השלחן הוא
העקר בסדור שלו לקבל ברכות שלמעלה ומזון לעולם, ומהסוד של
השלחן הזה יוצא מזון לעולם כמו שנתן בו מלמעלה.

ואותו לחם הוא פרי ומזון שיוצא מהשלחן הזה, להראות שהרי
מהשלחן הזה יוצאים פרות ומזונות לעולם. אם לא נמצא
כרם – הענבים, שהם הפרי היוצא ממנו, לא יהיו נמצאים. אם האילן

לא יהיה, לא ימצא פרי בעולם, לכן השלחן הוא העקר. המזון שיוצא ממנו הוא אותו לחם הפנים.

והכהנים היו לוקטים פרי השלחן מערב שבת לערב שבת (משבת לשבת), להראות שהרי מזון עליון יוצא מתוך אותו שלחן. משום אותו לחם שהיו לוקטים הכהנים, התברך כל מזון ומזון שאוכלים ושותים שלא יקטרג בהם יצר הרע, שהרי יצר הרע לא נמצא אלא מתוך מאכל ומשחה. זהו שכתוב (משלי ל) פן אשבע וכחשתי וגו'. שמתוך מאכל ומשחה, יצר הרע מתגדל במעי האדם. לָחֵם זה, מזון שיוצא מתוך השלחן, מברך את מזון הכהנים שלא ימצא בהם מקטרג לקטרג להם, ולעבד בלב שלם לקדוש ברוך הוא. וזה צריך לכהנים יותר מכל העולם, ולכן שלחן הוא עקר, והפרי והמזון שיוצא ממנו הוא אותו לחם.

השלחן הזה צריך הסדור שלו להתתקן בצד הצפון, שכתוב והשלחן תתן על צלע צפון. מה הטעם? משום שמשם ראשית השמחה. השמאל נוטל תמיד מהימין בראשונה, ואחר כך הוא מתעורר לנקבה. אחר כך הימין מקרב אותו אליו ונדבק בו.

המים הם מימין, והם שמחה. מיד נותן לשמאל, ונדבקים בו אותם מים ומשמחים אותו. ואחר כך הוא נכלל בימין, ומעורר את הנקבה באותה שמחה, וסימנה – מי שנוטל מים ביד ימינו בכלי, ראשון לרוקן מים הוא בשמאל, ולא משמאל לימין, שהרי מים מימין לוקח אותם השמאל.

ולכן מים לא נמצאים אלא מצד השמאל. כיון שנקחו המים אליו, הרי התעוררו לנקבה באותם מים, ולכן גבורות גשמים שנינו. ולכן והשלחן תתן על צלע צפון, שמאותו הצד הפרות נמצאים בו יותר מהצד האחר, בהתעוררות השמחה שלו בראשונה, כמו שנאמר (שיר ב) שמאלו תחת לראשי, ואחר כך – וימינו תחבקני.

שלחנו של אדם צריך להמצא בנקיות הגוף, שלא יקרב לאכל את מזונו אלא בנקיון עצמו. ולכן צריך האדם לפנות עצמו בתחלה טרם שיאכל מזון של שלחן טהור, כי אותו מזון שהכין לו, בו רוצה הקדוש ברוך הוא, כדי שלא יקרב על אותו שלחן קיא צואה, שהוא מסוד הצד האחר, והצד האחר לא יקבל כלום מאותו מזון של השלחן הזה.

אחר שאכל אדם והתענג, צריך לתת חלק של תמצית לאותו הצד, ומהו? מים אחרונים. אותה זהמת הידים. שצריך לתת לאותו צד חלק שצריך לו. ולכן ודאי שהם חובה, חובה הם, ובמקום של חובה שורים, והוא חיוב על אדם לתת לו חלק זה. ולכן לא צריך לברך כלל, שהרי אין הברכה באותו הצד.

ולכן צריך אדם שלא יתן מזון שעל גבי שלחנו לאותו קיא צואה, וכל שכן במעיו, וכל שכן שהוא טהור (טוב) לאדם ובריאות ותקון הגוף שלו. ולכן השלחן הוא לאכל בו בטְהָרָה, כמו שנתבאר.

שלחן זה שעומד בבית המקדש, כדי להמצא בו מזון ולהוציא ממנו מזון, ולכן אפלו רגע אחד לא צריך לעמד בריקנות. שלחן אחר הוא שלחן הריקנות, ולא צריך לתת לו מקום במקום קדוש. ולכן שלחן המקדש אפלו רגע אחד לא ישב בלי מזון, ויצטרך שלא ימצא במקום גרוע, שהרי הברכה שלמעלה לא נמצאת במקום גרוע. זה שלחן שלפני הקדוש ברוך הוא. שלחן שאדם מברך עליו את הקדוש ברוך הוא, אף כן לא צריך להיות בריקנות, שהרי אין הברכה במקום ריק.

הלחמים שעל גבי השלחן של הקדוש ברוך הוא הם שנים עשר. והרי בארנו סוד הלחמים, שהם סוד הפנים, ולכן נקרא

לחם הפנים, שהרי מזון וספוק של העולם באים מאותם הפנים העליונים. ולכן לחם זה הוא פנימי של הכל, הוא בסוד עליון כראוי.

לחם הפנים – מאכל של אותם פנים, מזון וספוק שיוצא לעולם, מהם בא, ושורה על אותו שלחן. ומשום ששלחן זה מקבל

מזון וספוק מאותם פנים של מעלה, והיא מוציאה מזונות וספוקים מאותם פנים פנימיים, והמזון שמוציאה הוא אותו לחם, כפי שאמרנו, חם היה מתקרב, וחם היה מוסר משם, והרי פרושהו, שכתוב ביום הלקחו, ומשום שלחן זה יש לאדם לשמר סודות שלחנו בכל אותם גונים שאמרנו.

רבי אלעזר פתח ואמר, (קהלת ט) בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר. פסוק זה פרושהו ונתבאר. אבל בא וראה,

הקדוש ברוך הוא ברא את האדם בסוד החכמה, ועשה אותו באמנות רבה, ונפח באפיו נשמת חיים כדי לדעת ולהתבונן בסודות החכמה ולדעת בכבוד רבונו, כמו שנאמר (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו.

וְלִכְבוֹדֵי בְרֵאתוֹ דְּוָקָא, וְסוּד זֶה וְלִכְבוֹדֵי בְרֵאתוֹ לְמַדְנֹה, שְׁהָרִי
 הַכְּבוֹד שְׁלַמְטָה סוּד הַכֶּסֶף הַקְּדוֹשׁ לֹא הִתְתַּקֵּן לְמַעְלָה,
 אֲלֵא מִתּוֹךְ תְּקוּנַת בְּנֵי הָעוֹלָם. כְּשֵׁאוֹתָם בְּנֵי אָדָם צְדִיקִים וְחֹסֵדִים
 וְיוֹדְעִים לְתַקֵּן תְּקוּנָם, זֶהוּ שְׁכָתוּב וְלִכְבוֹדֵי בְרֵאתוֹ. מִשׁוּם שְׁכָבוֹדֵי
 הַזֶּה לְתַקֵּן אוֹתוֹ בְּעִמּוּדֵי חֲזָקִים וְלִקְשָׁטוֹ בְּתַקּוּן וְקִשׁוּט שְׁלַמְטָה,
 בְּשִׁבְלֵי שְׁכָבוֹדֵי הַזֶּה יִתְעַלֶּה (בְּכָבוֹד) בְּזִכּוֹת הַצְּדִיקִים שְׁבָאָרָךְ.

בְּשִׁבְלֵי כֵּן בְּרֵאתוֹ, כְּמוֹ הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן שֶׁבוֹ הִתְקוּנִים הַלְלוּ. בְּרֵיאָה
 לְצַד שְׂמָאל, יִצְרָה בְּיָמִין, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר יוֹצֵר אֹר וּבוֹרָא
 חֲשָׁךְ. עֲשֵׂיהָ בְּאֲמֻצָּע, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר אֲנִי ה' עֹשֶׂה כָּל, וְכָתוּב עוֹשֶׂה
 שְׁלוֹם וּבוֹרָא רַע, וְכָתוּב עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו, וְעַל זֶה בְּרֵאתוֹ
 יִצְרָתוֹ אֶף עֲשִׂיתוֹ, כְּתַקּוּן עֲלִיּוֹן. וְלִכֵּן, הוֹאִיל וְאָדָם הוּא בְּאֲרָץ וַיֵּשׁ
 לוֹ לְתַקֵּן אוֹתוֹ כְּבוֹד, עֲשִׂיתִי בוֹ תְּקוּנִים שֶׁל כְּבוֹד עֲלִיּוֹן, שְׂיֵשׁ בוֹ אֶף
 בְּרֵיאָה, וְלִכֵּן בְּרֵאתוֹ.

בְּאוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן יֵשׁ בוֹ יִצְרָה, וְלִכֵּן יִצְרָתוֹ. תְּקוּן זֶה נִתְּתִי בוֹ
 בְּאָדָם לְהִיּוֹת הוּא בְּאֲרָץ, כְּמוֹ שְׁאוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן. בְּאוֹתוֹ
 כְּבוֹד עֲלִיּוֹן יֵשׁ בוֹ עֲשִׂיהָ, וְלִכֵּן אֶף כֵּן בְּאָדָם כְּתוּב עֲשִׂיתוֹ, שֶׁהוּא
 יִהְיֶה כְּמוֹ אוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן שֶׁמִּתְתַּקֵּן וּמְבַרֵךְ אֶת הַכְּבוֹד הַתְּחַתּוֹן. מִנֵּין
 לְנוֹ שְׁבָאוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן יֵשׁ שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים? שְׁכָתוּב בוֹ (ישעיה מ"ה) יוֹצֵר
 אֹר וּבוֹרָא חֲשָׁךְ עֹשֶׂה שְׁלוֹם. יוֹצֵר אֹר – הָרִי יִצְרָה. וּבוֹרָא חֲשָׁךְ –
 הָרִי בְּרֵיאָה. עֹשֶׂה שְׁלוֹם – הָרִי עֲשִׂיהָ. וְזֶהוּ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן, שְׁהָרִי מִתְתַּקֵּן
 וּמְבַרֵךְ וּמְסַפֵּק בְּכָל צְרָכָיו אֶת הַכְּבוֹד הַתְּחַתּוֹן.

כְּמוֹ כֵּן בְּרֵא אָדָם בְּאֲרָץ שֶׁהוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן, לְתַקֵּן אֶת
 הַכְּבוֹד הַזֶּה וְלְהַכְּלִיל מְכַל הַצְּדָדִים. בְּכָבוֹד הָעֲלִיּוֹן יֵשׁ אֶת
 שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים – בְּאָדָם לְמַטָּה יֵשׁ אֶת שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים. וְלְהַתְּכַלֵּל אוֹתוֹ
 כְּבוֹד תְּחַתּוֹן מִמַּעְלָה וּמִמַּטָּה, לְהִיּוֹת שְׁלֵם בְּכָל הַצְּדָדִים. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ
 שְׁזוֹכָה בְּמַעֲשָׂיו לְהִיּוֹת כְּמוֹ זֶה. וְלִכֵּן כְּתוּב, בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגִדֶיךָ
 לְבָנִים וְשִׁמֵן עַל רֹאשְׁךָ אֵל יַחְסֵר.

מִדָּה לְכָבוֹד הָעֲלִיּוֹן לֹא נִמְנָע אוֹתוֹ שִׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ מְסוּד הָעוֹלָם
 הַבָּא – אֶף כֵּן לְאָדָם, שְׁמַעֲשִׂיו מִתְּלַבְּנִים תְּמִיד, אוֹתוֹ שִׁמֵן
 מִשְׁחַת קֹדֶשׁ לֹא יִמְנָע מִמֶּנּוּ תְּמִיד. בְּמָה זוֹכָה אָדָם לְהַתְּעַדֵּן בְּאוֹתוֹ
 עֲדוּן עֲלִיּוֹן? בְּשִׁלְחָנוֹ. כְּמוֹ שֶׁהוּא מְעַדֵּן עַל שִׁלְחָנוֹ נִפְשׁוֹת הָעֲנָיִים,
 שְׁכָתוּב (ישעיה נ"ח) וְנִפְשׁ נִעְנָה תִּשְׁבִּיעַ, מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? אִז תִּתְּעַנֵּג עַל

ה' וגו', שאף כן הקדוש ברוך הוא מרנה אותו בכל אותם עדוניהם של שמן משחת קדש העליון שנשפּע ונמשך תמיד לאותו כבוד עליון. כתוב ונפש נענה תשביע. מה כתוב אחריו? אז תתענג על ה'.

רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך, והיה סוחר אחד מחמר אחריהם. אמר רבי יוסי לרבי חייא, יש לנו להתעסק ולהשתדל

בדברי תורה, שהרי הקדוש ברוך הוא הולך לפנינו, (שהרי השכינה הולכת לפנינו, שכתוב (תהלים פה) צדק לפניו יהלך) ולכן זמן הוא לעשות לו (לה)

תקון עמנו בדרך זו.

פּתח רבי חייא ואמר, (תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך. פסוק זה נתבאר ופרשוהו החברים. אבל עת לעשות לה' – בכל זמן

שהתורה מתקיימת בעולם ובני אדם משתדלים בה, כביכול הקדוש ברוך הוא שמח במעשי ידיו ושמח בכל העולמות, ושמים וארץ עומדים בקיומם.

ולא עוד, אלא הקדוש ברוך הוא מקבץ את כל הפמליה שלו ואומר להם: ראו את העם הקדוש שיש לי בארץ, שתורתו מתעטרת

בשבילם! ראו מעשי ידי שאתם אמרתם (תהלים ח) מה אנוש כי תזכרנו.

והם, כשהם רואים את שמחת רבונם בעמו, מיד פותחים ואומרים, (שמואל ב ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. ובשעה שישוראל

מתבטלים מהתורה, כביכול תשש כחו, שכתוב צור ילך תשי. ואז כתוב, וכל צבא השמים עמדים עליו. ועל זה עת לעשות לה'. אותם

(בני העולם) הצדיקים שנשארו, יש להם לשגס מתנים ולעשות מעשים כשרים, כדי שהקדוש ברוך הוא יתחזק בהם בצדיקים ובמחנות

ובהמונים שלו. מה הטעם? משום שהפרו תורתך, ולא משתדלים בה בני העולם כראוי.

אותו סוחר שהיה מחמר אחריהם, אמר להם, בבקשה מכם, שאלה אחת ברצוני לדעת. אמר רבי יוסי, ודאי שהדרך מתקנת לפנינו,

שאל את שאלתך! אמר, הפסוק הזה אם כתוב יש לעשות או נעשה – הייתי אומר כן. מה זה עת? ועוד, לעשות לה', לפני ה' היה צריך

להיות! מה זה לעשות לה'? אמר רבי יוסי, בכמה גונים הדרך מתקנת לפנינו; אחד – שהיינו שנים ועכשו הרי אנו שלשה, והשכינה כלולה

עמנו. ואחד – שחשבתו שלא היית אלא כמו עץ יבש, ואתה רענן כמו זית. ואחד – שיפה שאלת, והואיל והתחלת את הדבר – אמור.

פָּתַח וְאָמַר, עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הִפְרוּ תוֹרָתְךָ. עֵת לַעֲשׂוֹת לַה', יֵשׁ עֵת וְיֵשׁ עֵת. (קהלת ג) עֵת לְאָהֵב וְעֵת לְשֹׂנֵא. עֵת הִיא לְמַעַלָּה, שְׂאוֹתָהּ עֵת הִיא סוּד הָאָמוּנָה. וְזוֹ נִקְרָאת עֵת רְצוֹן, וְזֶהוּ שֶׁהִתְחַיֵּב אָדָם לְאָהֵב לַה' תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְלִכְן עֵת לְאָהֵב, זֶהוּ עֵת שֶׁמְחַיֵּב הָאָדָם לְאָהֵב. וְיֵשׁ עֵת אַחֶרֶת שֶׁהִיא סוּד שֶׁל אֱלֹהִים אַחֵרִים, וּמְחַיֵּב הָאָדָם לְשֹׂנֵא אוֹתָהּ וְלֹא יִמְשֹׁךְ לְבוֹ אַחֶרֶיָּהּ, וְעַל זֶה עֵת לְשֹׂנֵא, וְלִכְן כְּתוּב (ויקרא טז) דִּבֶּר אֶל אֶהֱרֹן אַחֶיךָ וְאֵל יִבְא כָּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. (וכאז)

בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אוֹתָהּ עֵת סוּד הָאָמוּנָה הַקְּדוּשָׁה מִתְתַּקְּנֵת בְּתַקּוּנֶיהָ וּמִתְקַשֶּׁטֶת בְּשִׁלְמוֹת כְּרָאוּי. וּבְזִמְן שִׁישְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִים מִהַתּוֹרָה, כְּבִיכּוֹל אוֹתָהּ עֵת אֵינָה בְּתַקּוּנֶיהָ, וְלֹא נִמְצְאת בְּשִׁלְמוֹת וְלֹא בְּאוֹר, וְאִז עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'. מַה זֶה לַעֲשׂוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. מַה זֶה לַעֲשׂוֹת? שֶׁנִּשְׂאָרוֹ גּוֹפּוֹת הַשְּׂדִים כְּשֶׁהִתְקַדַּשׁ הַיּוֹם וְלֹא נַעֲשׂוּ, וְנִשְׂאָרוֹ לַעֲשׂוֹת רוּחוֹת לֹל גּוֹפִים. אֵף כֵּאֵן עֵת לַעֲשׂוֹת - נִשְׂאָר בְּלִי תַקּוּן וּבְלִי שִׁלְמוֹת. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהִפְרוּ תוֹרָתְךָ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְבַּטְּלוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מִדְּבַרֵי הַתּוֹרָה, מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָהּ עֵת כֶּף עוֹמְדָת, אוֹ עוֹלָה אוֹ יוֹרְדָת, בְּגִלְל יִשְׂרָאֵל.

בְּאִז רַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי חֲזִיָּא וְנִשְׁקוּהוּ בְּרֵאשׁוּ. אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, וְדַאי אֵינְךָ כְּדַאי לְחַמֵּר אַחֲרֵינוּ. אֲשֶׁרִי הַדְרֵךְ הַזֶּה שֶׁזְכִּינוּ לְשִׁמְעַת אֶת זֶה. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שֶׁרַבִּי שְׁמַעוֹן שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ, שֶׁאֶפְלוּ בֵּין הַהָרִים נִמְצְאת שֵׁם הַחֲכָמָה. יָרְדוּ רַבֵּי יוֹסִי וְרַבֵּי חֲזִיָּא, וְהִלְכוּ שְׁלִשְׁתָּם בְּדֶרֶךְ.

פָּתַח אוֹתוֹ הַסּוֹחֵר וְאָמַר, (תהלים ט) וְאֲנִי תַפְלְתִי לָךְ ה' עֵת רְצוֹן אֱלֹהִים בְּרַב חֶסֶדְךָ עֲנֵנִי בְּאֶמֶת יִשְׁעֶךָ. שְׁנִינּוּ, אֵימָתִי נִקְרָאת עֵת רְצוֹן? בְּשַׁעַת שֶׁהַצְּבוּר מִתְפַּלְלִים. יָפָה הוּא, וְכֵן הוּא וְדַאי. שְׁהָרִי אִז הַצְּבוּר מְסַדְרִים וּמִתְקַנְנִים אֶת תַּקּוּנָהּ שֶׁל הָעֵת הַזֹּאת, וְאִז הוּא עֵת רְצוֹן וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ בְּקִשָּׁה, שֶׁכְּתוּב אֱלֹהִים בְּרַב חֶסֶדְךָ עֲנֵנִי בְּאֶמֶת יִשְׁעֶךָ, שְׁהָרִי אִז יֵשׁ לְבַקֵּשׁ אֶת הַבְּקִשָּׁה.

וְאֲנִי תַפְלְתִי לָךְ ה', הָרִי כֵּאֵן סוּד הַיְחִיד. וְאֲנִי - זֶה דּוֹד הַמְּלָךְ, הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא גְּאֻלָּה. תַּפְלְתִּי - זֶה תַּפְלָה. וְכֵאֵן הוּא סְמִיכָה

לגאֵלָה, שֶׁהוּא אֶחָד. כְּשֶׁהוּא סוֹמֵךְ גְּאֵלָה לַתְּפִלָּה, אֲזִי הוּא עֵת רְצוֹן.
עֵת רְצוֹן – אֵף כֶּן, כָּלֵל הוּא כְּאֶחָד, עֵת אֶחָד, רְצוֹן אֶחָד, נִכְלָלוּ זֶה
בְּזֶה וְנִהְיָו אֶחָד. וְדוֹד הַמֶּלֶךְ רָצָה לִיְחַד בְּפִסּוּק הַזֶּה יַחֲוֹד אֶחָד.

וְאִם תֹּאמֶר, לָמָּה הִתְמַנֶּה הַפִּסּוּק הַזֶּה בַּתְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת? נֶאֱמַר
הוּא לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת בְּאוֹתָהּ תְּפִלַּת מִנְחָה וְלֹא בַּתְּפִלַּת חֹל, שְׂוֵדָאֵי
אֵין תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת כְּמוֹ חֹל. מִשּׁוּם שֶׁהָרִי בַּחֹל, בְּשַׁעַת
הַמִּנְחָה, תְּלוּי הַדִּין בְּעוֹלָם וְאֵינוֹ עֵת רְצוֹן, אֲבָל בְּשַׁבָּת כְּשֶׁכָּל הַרְגֵז
הוֹסֵר וְהַכֵּל נִכְלָל כְּאֶחָד, וְאֵף עַל גַּב שְׂמַתְעוֹרֵר דִּין, זֹו הַתְּבַשְׂמוֹת,
וְלִכֵּן צָרִיךְ פִּסּוּק שֶׁל יַחֲוֹד לִיְחַד אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת. שְׂכַשְׂיֵשׁ יַחֲוֹד, הַדִּין
מִתְחַבֵּר וְנִכְלָל בְּרַחֲמִים וְהַכֵּל מִתְבַּסֵּס, וְאֲזַ כְּתוּב עֵת רְצוֹן. עֵת רְצוֹן
כּוֹלֵל הַכֵּל כְּאֶחָד. וְהַדִּין מִתְבַּסֵּס בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְיֵשׁ שְׂמִיחָה בְּכָל.

מִשָּׁה הַסֵּתֵלֵק מִן הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ שַׁעַת תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת, בְּשַׁעַת
שְׂנַמְצָאֵת עֵת רְצוֹן. וּבְאוֹתָהּ שַׁעַת רְצוֹן הִיָּה לְמַעְלָה, וְצַעַר
לְמַטָּה, וְעַל זֶה נִנְעַלְלוּ הַשְּׁעָרִים בְּשַׁבָּת מִשַׁעַת הַמִּנְחָה וּמַעְלָה. אֵילוּ
שְׁעָרִים נִנְעַלְלוּ? שְׁעָרֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, כְּדֵי לְהַזְכִּיר אֶת מִשָּׁה הַרוּעָה
הַנֶּאֱמָן שֶׁהַתּוֹרָה הַתְּבַטְּלָה בְּגִלְלוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן בֵּית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל מִשָּׁה בְּטַל, כָּל שְׂכַן הָאֲחֵרִים. מִי רוּאָה
אֶת שְׁעָרֵי בֵּית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל מִשָּׁה שְׂנַנְעַלוּ, וְשֶׁלֹּא יִנְעַלוּ כָּל
הָאֲחֵרִים!?! כְּשֶׁהַתּוֹרָה שֶׁל מִשָּׁה עֲצוּבָה עָלָיו בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִי לֹא
עֲצוּב?! מִשּׁוּם כֶּן כָּל שְׁעָרֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ נִנְעַלוּ, וְהַצְטָרְכוּ כָּלֵם לְצַדִּיק
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדֶרֶךְ שַׁבָּח, וְהֵינּוּ (תְּהֵלִים לו) צְדִיקְתָּךְ כְּהַרְרִי אֵל.

שְׁלִישָׁה הֵם שֶׁהַסֵּתֵלְקוּ מִן הָעוֹלָם בְּזְמַן הַזֶּה, וְכָלֵם כָּלוּלִים בְּמִשָּׁה.
אֶחָד – מִשָּׁה הַנְּבִיא הַנְּעִלְיוֹן, וְאֶחָד – יוֹסֵף הַצַּדִּיק,
וְאֶחָד – דּוֹד הַמֶּלֶךְ. מִשּׁוּם כֶּן יֵשׁ כָּאֵן שְׁלִשָּׁה צְדִיקֵי דִין. אֶחָד הוּא
שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק קוֹדֵם לְכָל אֱלֹהִים, וְזֶהוּ צְדִיקְתָּךְ כְּהַרְרִי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ
תְּהוּם רַבָּה וְגו'. זֶה יוֹסֵף, שֶׁהוּא לְבַדּוֹ כְּהַרְרִי אֵל, כְּמוֹ כָּל הַהָרִים
הַנְּעִלְיוֹנִים. וְאֶחָד מִשָּׁה הַנְּבִיא הַנְּעִלְיוֹן, וְזֶהוּ שְׂכַתוּב (שֵׁם עֵא) וְצְדִיקְתָּךְ
אֱלֹהִים עַד מְרוֹם אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ גְדוּלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹטֵל לְכָל הַצְּדִיקִים,
יְמִין וּשְׂמָאל. וְאֶחָד הוּא דּוֹד הַמֶּלֶךְ, וְזֶהוּ שְׂכַתוּב (שֵׁם קִיט) צְדִיקְתָּךְ צְדִיק
לְעוֹלָם וְתוֹרַתְךָ אֱמֶת. לְעוֹלָם – זֶה דּוֹד הַמֶּלֶךְ.

אֲזַ מִתְכַּנֵּס הַכֵּל בְּזְמַן הַזֶּה, תּוֹרָה שְׂכַתְבָּת וְתוֹרָה שְׂכַעַל פֶּה. וְעַל זֶה
בְּזְמַן הַזֶּה נִנְעַלְלוּ שְׁעָרֵי תּוֹרָה, וְנִנְעַלְלוּ שְׁעָרֵי כָּל הָעוֹלָם בְּזְמַן הַזֶּה.

בְּשַׁעַה שְׁמַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, יָבֹשׁוּ הַמְּקוֹרוֹת וְהַמְעִינֹת, וְכָל הַשְּׁבָטִים נָפְלוּ בַגְּלוּת. פְּתַחוּ הָעֲלִיּוֹנִים וְאָמְרוּ, צַדִּיקְתָּ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגו'.

בְּשַׁעַה שְׁמַת מֹשֶׁה, נִחַשְׁךָ הַשְּׁמַשׁ בַּצְּהָרִים, וְנִנְעָלָה תוֹרָה שְׁבַכְתָּב, הָאוֹר שֶׁל הָאֶסְפֶּקְלָרִיָּה הַמְּאִירָה.

בְּשַׁעַה שְׁמַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, כְּנִסָּה הַלְּבָנָה אֶת אוֹרָה, וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה כְּנִסָּה אֶת אוֹרָה. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן נִגְנְזוּ אוֹרוֹת הַתוֹרָה, וְהַתְּרַבְּתָה הַמַּחְלָקַת עַל הַמְּשֻׁנָּה, וְהַחֲכָמִים בְּמַחְלָקַת, וְכָל חֲזָקֵי הַלֵּב בְּעַרְבּוּבִיָּה. וְעַל זֶה אֵין שְׁמַחַת הַתוֹרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּכָל דוֹרוֹת הָעוֹלָם.

וּמִזֶּהֵן חֲמֻרוֹת הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁגָּזְרוּ רַבָּנָן? כְּשֶׁמַּת פְּלוֹנֵי גָּזְרוּ תַעֲנִיּוֹת, כְּשֶׁהָיָה כֶּף גָּזְרוּ כָּךְ. (זֶה שֶׁהָיָה) וְכִשְׁהָיָה כְּנוֹס יְתַר שֶׁל שְׁמַחַת הַתוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, בְּאוֹתוֹ זְמַן עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׁצָרֶיךָ לְנַעַל שְׁעָרֵי הַתוֹרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן.

וְלָכֵן אוֹמְרִים אֶת אֵלוֹ צְדוּקֵי הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. שְׁמַחוּ רַבֵּי יוֹסֵי וְרַבֵּי חֲזִיָּא וּנְשַׁקּוּהוּ בְּרֵאשׁוֹ כְּמַקְדָּם, וְאָמְרוּ, אֲשֶׁרֵי חֲלַקְנוּ בַדֶּרֶךְ הַזֶּה!

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) הַחֲכָמָה תַעֲזוּ לְחַכְמֵי מַעֲשָׂה שְׁלִיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּעִיר. הַחֲכָמָה תַעֲזוּ לְחַכְמֵי – זֶה מֹשֶׁה. כְּשֶׁעָלָה לְהַר סִינַי לְקַבֵּל תוֹרָה, הִזְדַּעְזְעוּ כָּל אוֹתָם רְקִיעִים וְכָל אוֹתָם מַחְנוֹת עֲלִיּוֹנִים, וְאָמְרוּ לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָם, וּמָה כָּל טוֹב וְכָל שְׁמַחָה שֶׁלָּנוּ אֵינָה אֶלָּא בַתּוֹרָה, וְאַתָּה רוֹצֵה לְהוֹרִידָהּ לָאָרֶץ?! הַתְּקַבְּצוּ עַל מֹשֶׁה לְשַׂרְפוֹ בְּאֵשׁ. הַתְּחִזַּק מֹשֶׁה וְכו', כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהַ הַחֲבָרִים, שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְכו'.

אָבֵל, הַחֲכָמָה תַעֲזוּ לְחַכְמֵי – כָּל מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַתּוֹרָה וּמִשְׁתַּדֵּל בָּהּ לְשִׁמְיָהּ, מִתְחִזֵּק בַתּוֹרָה בְּשַׁעַה שְׁצָרֶיךָ לוֹ תִקְוָה וְחִזְק לְהִגָּן עָלָיו בְּשַׁעַה שְׁצָרֶיךָ. וְאוֹתוֹ תִקְוָה וְחִזְק מֵאֵינָה מְקוֹם מִתְחִזֵּק? חֲזוּר וְאָמַר, מַעֲשָׂה שְׁלִיטִים. מֵאוֹתָן עֲשֶׂה אֲמִירוֹת שְׁכִתוּבוֹת בַתּוֹרָה, שֶׁהֵם שְׁלִיטִים עֲלִיּוֹנִים, שֶׁאֵדָם מִתְחִזֵּק בָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. כָּל סוּדוֹת הָעוֹלָם וְכָל הַמְצוּוֹת וְכָל הַחֲכָמָה שֶׁלְמַעַלָּה וּמִטָּה תְלוּיִים בָּהֶם, וּבָהֶם הַכֹּל נִכְלָל, וְהַכֹּל הוּא בַתּוֹרָה. אֲשֶׁרֵי חֲלַקוּ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַתּוֹרָה לְהִיּוֹת מִתְחִזֵּק בַחֲזֵק לְעוֹלָם הַבָּא.

עֲשָׂרָה שְׁלִיטִים – עֲשָׂרָה מִיְּנֵי חֲכָמָה הֵם בְּתוֹרָה, בְּעֲשָׂרָה שְׁמוֹת חֲקוּקִים, וְנִכְלְלוּ בָשֵׁם אֶחָד שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת חֲקוּקוֹת, סוּדוֹת הָעוֹלָם הֵבֵא, בְּאוֹתָם זְהָרִים, שָׁאִין הָעֵיץ שׁוֹלֵטת לְרֵאוֹת, וְאָפְלוּ בְּשִׁכְל לְדַעַת, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ עֲדוֹן וּתְשׁוּקָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹרִישׁ לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הֵבֵא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה' סד) עֵיץ לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לוֹ.

שֶׁחָנּוּ שֶׁל אָדָם מְזַכֶּה אוֹתוֹ לֵאכֹל עַל שֶׁלָּחַן אַחַר בְּעֲדוֹן שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-ב ט) כִּי עַל שֶׁלָּחַן הַמֶּלֶךְ תִּמְיֵד הוּא אֵכֹל. וְדוֹד הַמֶּלֶךְ הָיָה אוֹמֵר, תַּעֲרֹף לְפָנַי שֶׁלָּחַן נֶגֶד צַרְרִי, וְזוֹהִי עֲרִיכַת הַשֶּׁלָּחַן בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שֶׁהָרִי אֲזִי הוּא עֲדוֹן וּתְשׁוּקָה שֶׁהַנְּשֻׁמָּה נִהְיִית בָּהֶם בְּעוֹלָם הֵבֵא.

וְכִי שֶׁלָּחַן יֵשׁ לְנִשְׁמוֹת בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? כֵּן. שֶׁהָרִי מְזוֹן וְסֻפּוּק וְעֲדוֹן אוֹכְלִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם כְּמוֹ שְׁאוֹכְלִים מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים. וְכִי מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים אוֹכְלִים? כֵּן. כְּמוֹתָם אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר. וְאוֹתוֹ מְזוֹן סוּד הוּא לְטַל שֶׁשׁוֹפֵעַ וְנִמְשָׁךְ מִמַּעַלָּה מִסוּד הָעוֹלָם הֵבֵא, וְהוּא מְזוֹן שֶׁל אוֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִזְוָנוֹת מִשֵּׁם בְּגַן עֵדֶן וְנִהְנֹוֹת שֵׁם, שֶׁהָרִי שֵׁם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים מִתְּלַבְּשׁוֹת בְּגַן עֵדֶן שֶׁל מִטָּה כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה.

וּבְשִׁבְתוֹת וּבְזִמְנֵים מִתְּפַשְׁטִים וְעוֹלִים לְרֵאוֹת בְּכָבוֹד רְבוּנָם וְלִהְתַּעֲדֵן בְּעֲדוֹן עֲלִיוֹן כְּרֵאוֹי, שֶׁכְּתוּב (ישעיה' סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֻדְשׁוֹ וּמִדֵּי שִׁבְתָּ בְּשִׁבְתּוֹ יָבוֹא כָּל בֶּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר ה'. וְכִי כָּל בֶּשֶׂר יָבוֹא? לֹא כֹּף הָיָה לוֹ לְכַתֵּב, אֲלָא כָּל רוּחַ אוֹ כָּל נִשְׁמָה. מֵהוּ כָּל בֶּשֶׂר?

אֲלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אֶת הָאָדָם בְּעוֹלָם הֵבֵא כְּמוֹ יָקָר הַכְּבוֹד הָעֲלִיוֹן לְמַעַלָּה. אוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיוֹן הוּא רוּחַ לְרוּחַ וְנִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְמָקוֹם אֶחָד לְמִטָּה שֶׁנִּקְרָא גּוּף, וּבְזֶה נִכְנָסֵת רוּחַ אַחַת שֶׁל מְקוֹר הַחַיִּים שֶׁנִּקְרָאת כָּל, בְּזֶה הוּא כָּל הַטוֹב וְכָל הַמְּזוֹן וְכָל סֻפּוּק אוֹתוֹ הַגּוּף.

וְסוּד זֶה – (קהלת ה) וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ בְּכָל הוּא. (מהו בכל היא?) הַכָּל הַזֶּה הוּא רוּחַ לְאוֹתוֹ גּוּף. כְּמוֹ זֶה אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא גּוּף, וְרוּחַ שֶׁשׁוֹלֵטת בוֹ, כְּמוֹ אוֹתָהּ רוּחַ עֲלִיוֹנָה (ששולטת על הגוף שֶׁנִּקְרָא כָּל) שֶׁנִּקְרָאת כָּל, שֶׁשׁוֹלֵטת עַל הַגּוּף לְמַעַלָּה, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא כָּל בֶּשֶׂר, וְעַל זֶה כְּתוּב

יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'. על אותו עידון כתוב, (ישעיה
 סד) עיני לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

שְׂמֵחוּ החברים בדרך. כשהגיעו לתוף הר אחד, אמר רבי חייא
 לאותו סוחר, מה שמך? אמר לו, חנן. אמר לו, הקדוש ברוך
 הוא יחננה וישמע לקולך בשעה שתצטרך לו. אמר רבי יוסי, ודאי
 הרי נטה השמש, וכן אחר החר הזה יש כפר אחד על שמך, שנקרא
 כפר חנן, גלון שם בשביל כבוד שמך. כשהגיעו לשם נכנסו לבית
 מארחיהם, וסדרו לפניהם שלחן בכמה מינים לאכל. אמר רבי חייא,
 ודאי שלחן זה כמו העולם הבא, ויש לנו להעלות שלחן זה ולעטרו
 בדברי תורה.

פָּתַח רבי יוסי ואמר, (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך
 על הארץ הטבה אשר נתן לך. אם בארץ ישראל מברכים,
 בחוץ לארץ מנין לנו, שהרי בגון זה לא צריך? אלא, כשברא הקדוש
 ברוך הוא את העולם, חלק את הארץ. הישוב הוא לצד אחד,
 והחרכה היא לצד אחר. חלק את הישוב והקיף את העולם סביב
 נקדה אחת, ומי היא? הארץ הקדושה. הארץ הקדושה היא מרכז
 העולם, ובאמצע הארץ הקדושה היא ירושלים. אמצע ירושלים הוא
 בית קדש הקדשים. וכל הטוב וכל המזון של כל הישוב יורד לשם
 מלמעלה, ואין לך מקום בכל הישוב שלא גזון משם.

חָלַק את החרכה, ולא נמצא מקום חרב קשה בכל העולם פרט
 לאותו מדבר, ששברו ישראל כחו ותקפו ארבעים שנה, כמו
 שנאמר (דברים ח) המוליכך במדבר הגדל והנורא. באותו מדבר שולט
 הצד האחר, ובעל כרחו הלכו עליו ישראל ושברו כחו ארבעים
 שנים. ואם ישראל נמצאו צדיקים באותם ארבעים שנים, היה מעבר
 אותו הצד האחר מן העולם. ומשהרגיזו את הקדוש ברוך הוא כל
 אותן פעמים, התחזק אותו הצד האחר, ונפלו כלם תחת רשותו.

וְאִם תאמר, והרי משה שעלה על כל בני העולם איך מת שם? – לא
 כך, שהרי משה הנאמן לא היה ברשותו אלא בהר העברים. מה
 זה העברים? מחלקת. שנחלקו עליו שליטים עליונים שלמעלה, ולא
 נמסר בידי ממנה ושליט אחר, ונשאר כך, עד שבא משה העבד
 הנאמן ושלט עליו, ונקבר שם, ולא התעסק בקבורתו – רק הקדוש
 ברוך הוא לבדו, שכתוב (שם לד) ויקבר אתו בגי.

וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ, מִי? אֹתוֹ שְׁכָתוּב בּוֹ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר (שמות כד) וְאֵל מֹשֶׁה
אָמַר, וְלֹא כָתוּב מִי הוּא. וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וְלֹא כָתוּב מִי הוּא.
אֵף כָּאֵן וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ, וְלֹא כָתוּב מִי הוּא, אֲלֵא וְדָאִי מְקוֹם זֶה יְדוּעַ הוּא
לְחֻבְרִים. וְלִכֵּן בְּאוֹתוֹ הֵר לֹא שְׁלֹט עָלָיו – רַק מֹשֶׁה לְבִדּוֹ, וְהוּא נִקְבֹּר
שָׁם. וּבִשְׁבִיל לְהוֹדִיעַ לְכָל הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרִים שֶׁל הָעוֹלָם שְׂאוֹתָם מִתִּי
מְדַבֵּר יְקוּמוּ, אוֹתוֹ הָרוּעָה שְׁלָהֶם הַשְּׂרָה בְּתוֹכָם, לְהִיּוֹת כָּלָם
בְּהַתְעוֹרְרוֹת הָעֲמִידָה לְעוֹלָם הַבָּא.

וְאֵם תֹּאמַר, אִם כֵּף שְׂאוֹתוֹ מְדַבֵּר הוּא תִּקְרָף וְכַח הַצַּד הָאַחֵר, אֵיךְ
צָוָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אוֹתוֹ שְׁעִיר לְשִׁלְחוֹ לְהַר אַחֵר
שֶׁנִּקְרָא עֲזָאזֵל? הֲיֵיה לָהֶם לְשִׁלְחוֹ לְאוֹתוֹ הֵר שֶׁהֲלָכוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל
בְּמִדְבָּר. אֲלֵא, כִּיּוֹן שֶׁהָרִי הֲלָכוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנִים, הָרִי נִשְׁבֵּר
תִּקְפוּ. וְתִקְפוּ הַתְּחִזֵּק בְּמְקוֹם שֶׁלֹּא עָבַר בּוֹ אִישׁ שָׁם לְעוֹלָמִים,
וּבְאוֹתוֹ הֵר הָרִי הֲיֵיה דִּיּוּרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שָׁם אַרְבָּעִים שָׁנִים.

אָבִל בְּשִׁעִיר הַזֶּה, אוֹתוֹ מְקוֹם הוּא סְלַע חִזֵּק עֲלִיוֹן, וְתַחַת עֲמֵק
אוֹתוֹ סְלַע, שְׂאִישׁ לֹא (אֵינוּ יָכוֹל לְהִכָּנֵס לְשָׁם) נִכְנָס שָׁם, הוּא שׁוֹלֵט
יּוֹתֵר לְאַכֵּל טְרֵפוֹ, כְּדִי שִׁיעֵבֵר מֵעַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם מְקַטְרֵג
עֲלֵיהֶם בִּישׁוּב.

שְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל סוּד הָאֲמוּנָה תוֹךְ מְרִכּוֹ הַנִּקְדָּה שֶׁל כָּל (הָעוֹלָם) הָאָרֶץ
הַקְּדוּשָׁה בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. וְאֵף עַל גִּב שְׁעֵכֶשׁוּ אֵינוּ
בְּקִיּוּם, בְּזִכּוֹתוֹ נִזּוֹן כָּל הָעוֹלָם, וּמִזּוֹן וְסִפּוּק יּוֹצֵאִים מִשָּׁם לְכָל בְּכָל
מְקוֹם שֶׁל צַד הַיִּשׁוּב. וְלִכֵּן, אֵף עַל גִּב שִׁישְׂרָאֵל עֲכָשׁוּ מִחוּץ לְאָרֶץ
הַקְּדוּשָׁה, עִם כָּל זֶה, מִכַּח וּזְכוֹת הָאָרֶץ נִמָּצֵא מִזּוֹן וְסִפּוּק לְכָל
הָעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוּב (דְּבָרִים ח) וּבִרְכַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה
אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה וְדָאִי, שֶׁהָרִי בְּשִׁבְלָה נִמָּצֵא מִזּוֹן
וְסִפּוּק לְעוֹלָם.

מִי שֶׁמִּתְעַדֵּן עַל שְׁלַחְנוֹ וּמִתְעַנֵּג בְּאוֹתָם מְאֻכָּלִים, יֵשׁ לוֹ לְהִזְכִּיר
וְלְדַאֵג עַל קִדְשַׁת הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה וְעַל הֵיכַל הַמֶּלֶךְ שֶׁחָרַב.
וּבִשְׁבִיל אוֹתוֹ עֲצָב שֶׁהוּא מִתְעַצֵּב עַל שְׁלַחְנוֹ בְּאוֹתָהּ שְׁמִיחָה וּמִשְׁתָּה
שֶׁל שָׁם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹשֵׁב עָלָיו כְּאִלּוֹ בְּנֵה אֶת בֵּיתוֹ וּבְנֵה אֶת
כָּל חֻרְבוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ!

בוֹם שֶׁל בְּרָכָה אֵינוּ אֲלֵא בְּשִׁלְשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי מִסוּד שֶׁל שְׁלֹשֶׁת
הָאֲבוֹת מִתְבָּרֵךְ, וְעַל זֶה לֹא צָרִיךְ כּוֹס אֲלֵא בְּשִׁלְשָׁה. כּוֹס

של בְּרָכָה צָרִיף לְתַת אוֹתָהּ בְּיָמֵינוּ וּבְשִׂמְלֵנוּ וְלִקְבֵּלָהּ בֵּין שְׁנֵיהֶם, מְשֹׁם שְׁנִתְנַת בֵּין יָמֵינוּ וּשְׂמֵלֵנוּ. אַחַר כֵּן יִשְׁאִיר אוֹתָהּ בְּיָמֵינוּ, שְׁהָרִי מְשֹׁם מִתְבָּרֵךְ.

עֲשֶׂרָה דְבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּכֹס שֶׁל בְּרָכָה, וְכֹלֶם הֵם כְּרָאוּי, מְשֹׁם שְׁתַּקּוּנֵי כֹס שֶׁל בְּרָכָה הֵם עֲשֶׂרָה, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים. כֹּס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיף לְהִשְׁגִּיחַ בּוֹ בְּעֵינַי, מְשֹׁם שְׁכָתוּב (שם יא) עֵינַי ה' אֶלְהִיף בָּהּ, וְלֹא צָרִיף לְהִשְׁכַּח מִהָעֵינַי, אֲלֵא לְהִשְׁגִּיחַ בּוֹ.

כֹּס שֶׁל בְּרָכָה מִתְבָּרֵךְ בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה שְׁמִבְרָךְ הָאָדָם אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְשֹׁם (כָּף) שֶׁהוּא סוּד הָאֱמוּנָה, וְצָרִיף לְשָׁמְרוֹ בְּשִׁמְרָה עֲלִיּוֹנָה, כְּמִי שֶׁהוּא חֲשִׁיבוֹת הַמְּלָךְ, שְׁהָרִי בְּשִׁבְלֵנוּ נִתְבָּרֵךְ שְׁלַחְנוּ בְּשַׁעַת בְּרַכַּת הַמְּזוּן שְׁאוֹתוֹ אָדָם מְבָרֵךְ.

צָרִיף שְׁשִׁלַּחְנוּ לֹא יִהְיֶה רִיקָם, שְׁהָרִי אֵינן בְּרָכָה מְצוּיָה עַל שְׁלַחַן רִיק, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ, שְׁכָתוּב (מלכים-ב ד) הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָךְ בַּבַּיִת וְגו'. וְלִכֵּן שְׁלַחַן לֹא צָרִיף לְהִרְאוֹת רִיקָם, שְׁהָרִי הַבְּרָכוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת לֹא שׁוֹרוֹת אֲלֵא בְּמָקוֹם שְׁלָם. וְסוּד זֶה – וּבְלֵב כָּל חָכֵם לֵב נִתְתִּי חֲכָמָה, וְכָתוּב (דניאל ב) נוֹתֵן חֲכָמָה לְחֲכָמִים. וְעַל סוּד זֶה שְׁלַחַן שֶׁל לַחֵם הַפָּנִים, שְׁכָתוּב (שמות כח) וְנִתְתָּ עַל הַשְּׁלַחַן לַחֵם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד.

רעיא מהימנא

תְּנָאִים וְאִמּוֹרָאִים, הַתְּכַנְסוּ כְּלַכֶּם, שְׁהָרִי הַגִּיעָה הַשְּׁעָה לְתַתְּנָן בָּהּ כְּלֵי הַמְּלָךְ, (להזהיר ולהתפתן) לְהִאִיר לְהַתְּתַקֵּן לְפָנָיו, שְׁהָרִי: מְשָׁכֵן, מְנוֹרָה, שְׁלַחַן, מִזְבֵּחַ, כִּיּוֹר וְכֵנּוּ, אַרְוֹן וְכַפָּרֵת וְכַרְוּבִים. וְהַכֹּל בְּשִׁקְלָהּ. וּמְשֹׁם כֵּן צְוָה אֶת יִשְׂרָאֵל, זֶה יִתְנוּ.

עָמַד תְּנָא אַחַד וְאָמַר, רוּעָה הַנְּאָמֵן, וְדָאֵי כֵּן הוּא, וְאוֹתָף צְוָה לְעִשׂוֹת אֶת כְּלָם, זֶהוּ שְׁכָתוּב וְעִשִׂית מְנוֹרָת. וְעִשִׂית שְׁלַחַן. וְכֵן בְּהַכֹּל, וְרָאָה וְעִשָּׂה, וּמִהַכֹּל לֹא הִתְקַשָּׁה לָךְ לְעִשׂוֹת אֲלֵא שְׁלִשָּׁה דְבָרִים רְשׁוּמִים בְּאוֹתִיוֹת שְׁמָךְ: מ'נוֹרָה, ש'קָלִים, ה'חֲדָשׁ. לְמָה הִתְקַשׁוּ לָךְ?

אָמַר לוֹ, זְקַן זְקַן, אַתֶּם מוֹצִיאִים קְשִׁיָּה זֹו שְׁהִתְקַשְׁתָּה לִי מִן מְקַשָּׁה תִיעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. וְדָאֵי שְׁהַכְּלֵי שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא שְׁכִינָה, שְׁהִיא כְּלֵי לְשִׁמְשׁ אֶת בַּעֲלָהּ, הִיא הַמְּנוֹרָה שְׁלוֹ שְׁנֵאֱמַר בָּהּ (תהלים קיט) שָׁבַע בַּיּוֹם הַלְלִיתִיךָ, שְׁהֵם: הַגְּדֵלָהּ, וְהַגְּבוּרָה, וְהַתְּפָאֶרֶת, וְהַנְּצַחַת, וְהַהוּד, יְסוּד וּמַלְכוּת. בְּשָׁבַע כְּלוּלָהּ.

מִשְׁבַּע הַדְרָגוֹת הַלְלוּ – שְׁלֹשֶׁת קִנְיֵי הַמְּנוּרָה מִצְדָּה הָאֶחָד, גּוּף וּשְׁתֵּי זְרוּעוֹת הַמֶּלֶךְ, הוּא נֵר מִצְוָה לְהָאִיר בָּהֶם. וּשְׁלֹשֶׁת קִנְיֵי הַמְּנוּרָה מִצְדָּה הַשְּׁנִי, הֵם שְׁתֵּי שׁוּקִים וּבְרִית, וְהוּא נֵר מְעַרְבֵי לְהָאִיר בָּהֶם. מְנוֹרַת הַמֶּלֶךְ נִקְרָאת, וְהִיא נֵר לְהָאִיר בּוֹ נֵר מִצְוָה, שְׁנֵאמַר בּוֹ מִצְוֹת ה' בְּרָה מְאִירַת עֵינַיִם.

וּמִי רֹאשׁ הַמְּנוּרָה? בִּינָה, ה' הַעֲלִינָה, שְׁיֵשׁ לָהּ שְׁלֹשָׁה קִנְיִים, בְּדִיוֹקָן זֶה ה', שְׁלֹשׁ וָי"ם, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת. ה' הַשְּׁנִיָּה, שְׁלֹשָׁה קִנְיִים, בְּדִיוֹקָן זֶה ה', (שְׁלֹשׁ וָי"ם) שֶׁהֵם נִצַּח הוֹד יְסוּד. ו' הַמְּנוּרָה שֶׁל הָאֲמֻצָּע בֶּן י"ה. עַל שְׁמוֹ נִקְרָאת בִּינָה. הוּא כּוֹלֵל ו' קִנְיִים לְמִטָּה בְּחֻשְׁבוֹן ו', בְּשֵׁשֶׁת הַקִּנְיִים שָׁלוּ.

י' אֵשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ (מְשַׁלֵּי יב). כְּתָר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה כְּצוּרַת ז' מִצַּד שֶׁל הָעוֹלָם הֵבֵא אֵינָה כְּלֵי אֱלֹוִי, וְלֹא מְשַׁמְשֵׁת לוֹ אֶלָּא עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ. אֲבָל בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּמוֹ זֶה הוּא י", הוּא כְּלֵי תַחְתִּיּוֹ. הַשְּׁמוּשׁ שָׁלוּ בְּכָל סְפִירָה שָׁלוּ, בְּכָל אֵיבָר שָׁלוּ, בְּכָל מְדָה שָׁלוּ.

וּמִשׁוּם זֶה י' זֶה לְפַעְמִים הִיא תַחְתִּיּוֹ, לְפַעְמִים עַל רֹאשׁוֹ, לְפַעְמִים בְּאֲמֻצָּע. עַל רֹאשׁוֹ יְהוּ"ה, (תְּהִלִּים קיח) אֲבָן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים הִיָּתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה. וְזֶה (וִיקָרָא כד) לְהַעֲלִת נֵר תְּמִיד, שֶׁהוּא י' עַל הוּ"ה מִצַּד הַמְּנוּרָה. בְּאֲמֻצָּע מְחַצֵּית הַשָּׁקֶל, זֶהוּ שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת ל) זֶה יְתִנּוּ, כְּמוֹ זֶה הוּ"ה. בְּסוּף, בְּמִשְׁפָּן, כְּמוֹ זֶה הוּ"ה, חֲמֵשׁ אֲמוֹת אַרְבֵּי מִצַּד הַה' הַעֲלִינָה, וְחֲמֵשׁ אֲמוֹת רַחֵב מִצַּד הַה' הַתַּחְתּוֹנָה, וְאָמָה ו'. וְחֲצִי הָאָמָה י'. וְהַכֹּל נִרְמָז בְּאוֹת ו'.

וְזֶהוּ סוּד (יִשְׁעִיָּה מד) אָנִי רֹאשׁוֹן וְאָנִי אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים, שְׁנִרְמָז בְּשֵׁם הַזֶּה יו"ד ה"י ו"י ה"י, וְכָל שֵׁם שְׁשׁוּלֵט ה' עַל י' הוּא נִקְבָּה מִצַּד הַשְּׂמָאל. וְאֵף עַל גֹּב שְׁמִצְדָּה שֶׁל הָאוֹת י' הִיא בְּרֹאשׁ, אַחַר שְׁבִשְׁנֵי הַהִי"ן הִיא בְּסוּף, כְּמוֹ זֶה ה"י ה"י נְדוּן לְרֹב, וְהִיא נִקְבָּה. אֶלָּא י' עַל ה' (ו') הוּא כְּתָר, תַּחַת ה' – שְׁמוּשׁ. כָּל שְׁפָן תַּחַת ו'.

וּמִשׁוּם שֶׁלֹּא עֲשִׂינוּ קִצּוֹץ וּפְרוּד בִּיחּוּד הַעֲלִיּוֹן, שֶׁהַכֹּל יַחּוּד אֶחָד, הִתְקַשָּׁה לִי לַעֲשׂוֹת. (אוֹ כְּתָר, אוֹ אֲמֻצָּעִי, אוֹ שְׁמוּשׁ) וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיּוּדֵעַ כָּל הַמְּחַשְׁבוֹת, אָמַר, אַחַר שֶׁזֶה הַתְּכּוּן לְטוֹב, שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת קְבוּץ וּפְרוּד, (שְׁמוֹת כה) תִּיעָשֶׂה הַמְּנִי"וֹרָה, תַּעֲשֶׂה מַעֲצָמָה כְּמוֹ

השכינה, תעשה מעצמו של הקדוש ברוך הוא בלי פרוד. שאר הפלים שבהם היא שכינה שמוש, (שם לו) ויעש בצלאל.

ובכל מקום ששכינה תחתונה, היא עטרה של העמוד האמצעי, כשנטלת מבינה, שהיא העולם הבא, ודאי אין הכרה לאדם בקדוש ברוך הוא ולא בכל מדותיו, עד שיפנס לשער הזה, שנאמר עליו (תהלים קיח) זה השער לה'.

באות ל', שהיא יי (י"י) היא כלולה מכל ספירה ומכל האותיות של השמות, מפרשים ונסתרים. היא נקדה בכל אות ואות, שמוש תחת בעלה. והיא עטרה על ראשו, מהצד שלה של הטעמים, כמו סגול נקדה תחת ברכי המלך, (ישעיה סו) והארץ הדם רגלי. והיא באמצע עמו, מחצית השקל, בשורק. והיא עטרה על ראשו מצד הסגולתא.

זרקא מקף שופר הולך סגולתא. באותו זמן היא כתר על ראש המלך, כתר יתנו לך ה' אלהינו. היא ידועה באותו שנאמר בו, במפלא מקף אל תדרש ובמכסה מקף אל תחקר. שבה הוא נודע שהוא ראשון למעלה בכתר, שהינו סגולתא, והוא אחרון, בסגול. ומבלעדי אין אלהים, בשורק. והכל בה נודע (למטה).

מי שנדבק בה למטה, היא מעלה אותו למעלה. ומי שרוצה לעלות עליה להשיג למעלה ממנה, היא משפילה אותו למטה ממנה ואין לו חלק בה. ומשום שיעקב נודע בה, למד אותה לבניו, וצוה שלא יבקשו לעלות לדרגה למעלה ממנה, שהיא הכל – מעלה ומטה ואמצע. זהו שכתוב (בראשית מט) וזאת אשר דבר להם אביהם.

נביא שהיה מכיר אותה, צוח ואמר לבעלי תורה חכמים בתורה ועשירים בה ושומחים בחלקם. צוח אליהם ואמר, (ירמיה ט) כה אמר ה' אל יתהלל וגו', כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי. דוד שהיה מכיר אותה אמר, (תהלים כו) אם תחנה עלי מחנה וגו', בזאת אני בוטח. וירמיה ראה את ארץ הגלות, וסמא"ל (בא) והנחש, וכל הממנים של שבעים האמות ברבוא רבבות שיורדים על ישראל, וראה את הפסוק הזה שאמר הקדוש ברוך הוא, (ויקרא כו) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. אמר הנביא, (איכה ג) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל. ואשר לא שת לבו גם לזאת, עליו נאמר (תהלים צב) וכסיל לא יבין את זאת. (דברים לג) וזאת ליהודה ויאמר שמע ה' קול יהודה.

משום ששמר מה שצוהו אביו, זכה למלכות. ודוד בשבילה עלה למלכות, שטרח עליה כל ימיו.

אמר המנורה הקדושה, עליה נאמר (שם ד) וזאת התורה אשר שם משה וגו'. בה הזהרת את ישראל בשעת מיתתך, בה ברכת את ישראל בכל שבט ושבט. זהו שכתוב (שם לג) וזאת הברכה אשר ברוך משה וגו'. ומשום כך פרשה החברים בעלי המשנה, שכתוב (במדבר ט) זאת התורה אדם כי ימות באהל, ואמרו עליה, מה זה כי ימות? אלא אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ואין מיתה אלא עני, שעני חשוב כמת.

שהוא קרבן עולה ויורד. מצד של עשיר עולה ודאי, שמתעלה עליו. שכל העשירים, כל טוב שהם עושים, כלם (רבם) לזכותם לעולם הבא, ושם היא כתר על ראשם. הבינוני שעובד כדי לזכות בשני עולמות, הוא מחצית השקל עמו בעולם הבא, כמו המצב שנחלקת, חציה תחת המפה לאפיקומן אחר הסעודה, וחציה למצוה קדם סעודה. ומצד זה נאמר באסתר, (אסתר ה) מה שאלתך ינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש.

אבל מי שהוא עני, שממית את עצמו בשבילה, כמו שאתה הרוצה הנאמן, היא קרבן עולה ויורד תחתיה, ולמה? כי מי שמשפיל את עצמו בשביל שכירתו, הקדוש ברוך הוא יורד עליו. וזהו שאמר דוד, (תהלים קלח) כי רם ה' ושפל יראה. והנביא אמר, (ישעיה נג) כי כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו וגו', ואת דכא ושפל רוח. שאף על גב שאני מרום וקדוש אשכון, בשביל אותו שנעשה דכא ושפל רוח בעבור שכירתי להעלותה משפלותה עטרה לראשו, אני ארד לדור עמו. ואחר שבעל השכינה יורד על האדם, היא יורדת מעל ראשו, ונותנת המקום של הראש לבעלה ויורדת לרגלי המלך. וסוד הדבר - (ישעיה טו) השמים כסאי והארץ הים רגלי.

שמיום שיורש אדם נשמה שכלולה מהקדוש ברוך הוא ושכירתו, מאותה שעה נקרא בן. אמר תנא אחד, וכי מאותו יום שיורש אדם נשמה כלולה מהקדוש ברוך הוא ושכירתו יקרא בן? מנין לנו? מהפסוק הזה שאמר דוד בספר תהלים, (תהלים ב) אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך.

אמר לו המגורה הקדושה, רועה הנאמן, מה זה היום ילדתיך? אלא בשבילך אמר דוד ברוח הקדש אני היום ילדתיך. הן עוד היום גדול, באותו שנאמר בו (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. אתה קימת בשכינה ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך – שהינו הגוף, ובכל נפשך – שהינו הנשמה, שחמשה שמות יש לה: נשמה, רוח, נפש, חיה, יחידה. ובכל מאדך – בכל ממונך.

הקדוש ברוך הוא ושכינתו לא יזוז ממך בכל אלו. אתה חשבת שאפלו היו כל העולמות תחת רשותך, היית נותן להקים שכינה עם הקדוש ברוך הוא ולהמליכו עם שכינתו על כל הממנים של אמות העולם, ואחר כך להעלותו ושכינתו – בדיוקנך כלולה מכל המדות הטובות, בכל העולמות, ובמחנות העליונים והתחתונים, ועל כל ישראל.

מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה. מאחר שאתה בנו – על כל מה שחשבת לרבונך, יקים על ידך ולא תזוז ממנו לעולמים, אלא תהיה בדיוקנו בכל, ואתה בגלות גנוז מבני אדם, ואתה מהעולם הזה שליחו של הקדוש ברוך הוא לומר דברים אלו לפניך, ואני מצוה ממנו שלא לזוז ממך בכל עת ושעה שאתה רוצה, אני וכל התנאים והאמוראים של הישיבות. קום השלם מצוות רבונך. **פתח** ואמר, ועשו ארון עצי שטים. ספר תורה, עמוד האמצעי. ארוננו השכינה. מבית ומחוץ תצפנו, את הקדוש ברוך הוא בשכינתו, מבחוץ ומבפנים (שלו), והכל אחד. מה שאין כן בארון של העולם הזה, שתורה מבפנים מין אחד, והארון מין אחר. זה בכתובת דיו, וזה עץ מצפה זהב. שודאי התורה חביבה מהכל. זהו שכתוב, (איוב כח) לא יערכנה זהב וזכוכית.

ומצד אחר אפלו בעולם הזה מראה שהכל אחד, דיו ועץ. (שהדיו) מתפוחים שהם נעשו בעץ. (וכל דברי הדיו מעץ הם) ועוד, דיו שחר מבחוץ ולבן מבפנים. כך הם (חכמים בעלי תורה) בעלי תורה וחכמים – שחרים בעולם הזה, שהוא מבחוץ, ויפים באותו העולם הבא, שהוא מבפנים. ולכן דיו, לשון של דיו לעבד להיות כרבו. דיו: יו"ד יד"ו, חכמה ותבונה ודעת, שכתב אדם בידו בדיו. (ע"כ רעיא מהימנא)

פתח רבי יוסי ואמר, באותם הסודות העליונים של המשכן כתוב, וראה ועשה בתבניתם וגו', וכתוב והקמת את המשכן

כְּמִשְׁפָּטוֹ וְגו'. לְמַדְנֵנוּ שְׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשֶּׁה כָּל הַתְּקוּנִים
וְכָל הַדְּיוּקְנָאוֹת שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי לוֹ, שֶׁהִרְאָה לוֹ אֶת
מִטְטְרוֹ"ן שְׁמִשְׁמֵשׁ כֹּהֵן גָּדוֹל לְפָנָיִם. וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי לֹא הוּקַם
הַמִּשְׁכָּן לְמַעְלָה עַד הַיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, וְלֹא שִׁמַּשׁ אוֹתוֹ נֶעַר
שְׁלַמְעֵלָה עַד הַיּוֹם שֶׁשִּׁמְשׁוּ לְמַטָּה בַּמִּשְׁכָּן הָאֲחֵר הַזֶּה.

אָלָא וְדַאי כֶּךָ זֶה, שֶׁהֲרִי הַמִּשְׁכָּן לֹא הוּקַם לְמַעְלָה עַד שֶׁהוּקַם
הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, אֲבָל מֹשֶׁה רָאָה אֶת כָּל מְרֵאָה הַמִּשְׁכָּן, וְלֹא
הָיָה מְסִתְדֵר בְּקִיּוּמוֹ, עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, וְרָאָה אֶת מִטְטְרוֹ"ן
מִשְׁמֵשׁ אַחֵר כֶּךָ. לֹא שֶׁהוּא הָיָה מִשְׁמֵשׁ, אֲלֵא שֶׁהָיָה מִשְׁמֵשׁ אַחֵר כֶּךָ,
וְלֹא בְּאוֹתוֹ זְמַן. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשֶּׁה, רָאָה אֶת הַמִּשְׁכָּן
וְרָאָה אֶת הַנֶּעַר, הַכֹּל מִתְעַכֵּב עַד שְׁיוּקָם כָּאֵן לְמַטָּה.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּךָ, מִטְטְרוֹ"ן שֶׁהוּא הַמִּשְׁמֵשׁ? אֲלֵא וְדַאי שֶׁהַמִּשְׁכָּן
הוּא שְׁלוֹ, וּמִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הוּא שְׁמִשְׁמֵשׁ בְּתוֹךְ אוֹתוֹ
מִשְׁכָּן שֶׁל מִטְטְרוֹ"ן, כְּמוֹ שְׁמִשְׁמֵשׁ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָעֲלִיּוֹן לְמַעְלָה
בְּתוֹךְ מִשְׁכָּן אַחֵר הַנִּסְתָּר שֶׁלֹּא הַתְּגַלָּה בְּסוּד הָעוֹלָם הַבָּא. שְׁנֵי
מִשְׁכָּנוֹת הֵם; אֶחָד הוּא נִסְתָּר לְמַעְלָה, וְאֶחָד הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה שֶׁל
מִטְטְרוֹ"ן. שְׁנֵי כֹהֲנִים הֵם; אֶחָד אֹר רֵאשׁוֹן, וְאֶחָד מִיכָאֵל הַכֹּהֵן
הַגָּדוֹל לְמַטָּה.

מִכָּאֵן סוּדוֹת נִסְתָּרִים שֶׁל בֵּית הַמִּשְׁכָּן מִפִּי הַמְּנוּרָה. הַמִּשְׁכָּן הָעֲלִיּוֹן
נִבְנָה עַל שְׁתֵּים עָשָׂר מְרָגְלִיּוֹת, אֵיבָרִים עֲלִיּוֹנִים, יְמִין
וּשְׂמָאל, שְׂמָאל וְיְמִין.

שְׁלֹשָׁה שִׁמּוֹת הֵם כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְזֶה נִכְנָס בְּזֶה, וְזֶה נִכְנָס בְּזֶה.
א"ל הָרֵאשׁוֹן וּמִסְתְּדֵר בְּיְמִין. א הִיא רֵאשׁוֹנָה, שֶׁהִיא יְמִין,
וּמִתְגַּשֵּׁם וּמִצְטִיר בְּסוּד הַיְמִין, וּכְשֶׁנִּכְנָס וּמִשְׁמֵשׁ בְּפָנָיִם, נֶאֱחָז עִם
ל, וְנִקְרָא בְּסוּדוֹ א"ל, שֶׁהֲרִי ל' מְסוּד שְׁלַמְעֵלָה בְּתוֹךְ קִדְשׁ
הַקְּדָשִׁים יֵצֵא.

לֹא שְׁשֵׁם הַתְּגַשֵּׁם, אֲלֵא וְדַאי כְּשִׁיצָא הַתְּגַשֵּׁם, כְּשֶׁאֵר הָאוֹתִיּוֹת
שְׁכִשְׁיֵצְאוּ מְסוּד הָעוֹלָם הַבָּא הַתְּגַשֵּׁמוֹ וְהִצְטִירוּ. אָף כֶּךָ הֲלִי
הַזֶּה, אָף עַל גַּב שֶׁהִיא סוּד שְׁלַמְעֵלָה, לֹא הַתְּגַשֵּׁמָה עַד שִׁיֵּצְאָה
הַחוּצָה, וְאֵז א"ל. וְזֶהוּ סוּד הַיְמִין.

הַשְּׂמָאל כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ אֶת הַיְמִין וְנוֹטֵל אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה אֵלָיו וְנִכְלָל
עִמוֹ, וּכְשֶׁנִּכְלָל עִמוֹ הוּא נִקְרָא אֱלֹהִים. וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי

הקדים השמאל בסוד העולם הבא. ודאי זה כן. אלא כשיצאו הדרגות בסוד האותיות מתוך העולם הבא, רצה השם הזה להראות ולהבנות, להראות על אותו מקום שיצאו משם, ונבנה שם זה כמו זה. א"ל בתחלה בצד הימין, נכלל בתוך השמאל, ונוטל אותו השמאל, ונקרא אלהים, וזהו סוד הימין (אמר לו בשם וכו') בשם של אלהים, ועל סוד זה, בכל מקום שהוא דין, שם הוא רחמים, שהרי הוא כולל דין, וזה נבנה ונראה.

אותו שיצא משם, אמצעי, נוטל את שניהם, ומשתלם, ונקרא אלהינו. הרי כאן השלמות שנראית מסוד העולם העליון, והכל נכלל זה בזה. פיון שהאמצע הזה השתלם, שורה עליו השם הקדוש, המפתח של הכל שנקרא יהו"ה, ואז נוטל את כל הצדדים, מעלה ומטה, ימין ושמאל, ולכל הצדדים האחרים. ולכן כשנשתלם מסוד שני הצדדים, מימין ושמאל, נקרא אלהינו. הרי כאן ימין ושמאל ואמצע בכלל השם הזה. וזה נראה ונבנה. הסוד שהאותיות יצאו משם, כן נבנה ונראה כל אחד ואחד.

הרי נכלל ימין בשמאל, ונוטל השמאל את שם הימין. איפה כלול הימין בתוך השמאל, שהימין יטל את סוד השמאל? אלא כשנכלל ימין בשמאל ונוטל השמאל את שם סוד הימין, הימין כולל בתוכו את השמאל, השם א"ל. והוא הי"ם.

למה כן? אלא בשעה שנבנה אותו מקום שיצאו משם, נוטל השמאל שתי אותיות. הימין נוטל אחת מסוד העולם הבא. השמאל שתיים, והוא הי"ם. אז הימין כולל בתוכו את השמאל, ונוטל האות האחרונה, ונוטל י' שהיתה בשמאל. ם היא בשלמות מ"ם, וכך נבנה מ"ם באותו י' שנוטל יותר. ואז הימין כולל את השמאל בתוכו.

אחר כן נבנות האותיות. א' שהיה בהתחלה בצד הימין, הולידה והוציאה את האות ש', כלולה בשלשה צדדים, ומשתפת עם האות א', ונעשות אש. עוד זזות האותיות הללו תוך הכאת שני הצדדים הללו ומתקרבים כאחד במחלקת, ומתוך מחלקת זו של מים באש ואש במים, מולידים אותיות, ומוציאים אות ר' ואות ו' ואות ח' ונעשים רוח. ונכנס בין שני צדדים, ואז מתישבות האותיות הראשונות במקומן, כל אחת ואחת בשלמות.

סדר הלימוד ליום ט שבט [יום 127 בשנה]

עוד זזות האותיות ומתגלגלות כאחד, א' מוציאה מ', שהיא מצדו בימין, שהרי בימין מתישבת. מ' מוציאה ש', משום שהרי מ' היא כלולה, בראשונה היתה משמאל, ונכללת אחר כך בימין ומשתלמת בשני צדדים. כיון שהשתלמה, זזו והולידו כאחד, ונכללו בשני צדדים.

התחזקו האותיות אמ"ש שלש אלה, והתעברו והולידו שלש אחרות תוך הגלגול. מ' התקנה והתעברה והולידה ו'. א' התעברה והולידה ו'. ש' התעברה והולידה ח', והכל נתקן. עוד התעברו האותיות הללו סוד אמ"ש, והתגלגלו כמקדם. א' התעברה והולידה והוציאה את האות ב' בצד מערב, ואז היא מתישבת בצד הדרום. מ' התעברה והולידה והוציאה את האות ד' בצד הצפון, ואז היא מתעלה בין צפון ודרום ותלויה באויר. ש' התעברה והולידה והוציאה אות ג', ומתישבת בצד המזרח, ומתעלה בין מערב ומזרח ותלויה באויר. נמצאו שתי אותיות מ"ש תלויות באויר.

א' שנשארה התעלתה במקומה, ועלתה למעלה, והתעטר בה י"ה. באלה התחזקה והתעברה והולידה ה"ו ועמדה במקומה. אז מתעטרת ומאירה ופושטת אור, ומולידה אור, והוציאה את האות ט', המכה שהכה והאיר סוד העולם העליון באור.

אז מתעלה א' ונוטלת מתוך האור את מ"ש, והתחברו עמה, ונהיות אמ"ש כמקדם, ומתישבת א' בצד דרום, ש' בצד מזרח, מ' בצד צפון. עולה ג' שהיתה בצד מזרח, ומתעברת ומולידה צ"ת. באה ב' שהיתה בצד מערב, ועולה ומתחברת בין צ"ת. עולות א' ו', זו מצד מערב (דרום) וזו מצד מזרח, ומתחברות שתיהן עם ב' בין צ"ת, ומאיר השם צבאות. כשמאיר השם הזה בתוך המשכן, מתעברות האותיות ומולידות ז' ב' (ג). נ. עולות אמ"ש כמקדם, ומתעברות ומולידות ס' ע' פ'.

נשארה ק' יחידה, ועולה ויורדת, ועומדת בתוך נקב תהום רבה. רואה אותה הקדוש ברוך הוא שמתערבכת בלי גוף ולא ציור ולא נכנסת למשכן, עשה אותה חפה וכסוי למשכן. ומהי?

יריעות עזים לאהל על המשכן, כמו שנאמר ועשית יריעת עזים
לאהל על המשכן, לאהל ולא אהל. קו"ף ולא אדם.

עוד התגלגלו האותיות כמקדם בתוך מעשה המשכן, אמ"ש. ש'
התגלגלה והתישבה בצד מזרח, ונשארה ג' תלויה באויר. מ'
התגלגלה והתישבה בצד צפון, ויצאה ד' והתחברה בתוך ש' באותו
צד. א' התגלגלה והתישבה ועלתה ל"י, ועלתה והחזיקה עמו ונטלה
אותו, והתחברה בתוכו בחבור אחד שד"י. כשהשם הזה נתתקן
בתוך המשכן, אז קיום ועמידה הוא מתוך המשכן שלמטה.

עוד התגלגלו האותיות כמקדם להתישב במשכן, ועלו האותיות –
א' בראש, ת' אחר כך, א"ת. ב' בראש, ש' אחר כך. התחלפו
האותיות אב"ג ית"ץ, התגלגלו בחקיקות קדש א' ק'. א' הוציאה ק'
לשמר את המשכן. ק' הוציאה ר'. ר' הוציאה ע' קר"ע.

הפוד הזה – ואת ערת גדיי העזים הלבישה על ידיו ועל חלקת
צואריו. כמו זה, ועשית יריעת עזים לאהל על המשכן. שהרי
החלק הזה הצטרף להראות בחוץ לשמר את אותו פנים. ועל סוד זה
הלבישה את יעקב בחוץ. שט"ן קר"ע, אותן אותיות רשומות בחוץ
בשביל שמירת המשכן, שהוא סוד הברית הקדושה, ונפרעה הערלה
אחר כך על ידי הפסוי הזה.

עוד התגלגלו האותיות והוציאו א"ת ב"ש, שקוצי"ת בראשית ברא
אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תהו ובהו וגו'.
בגלגול זה והארץ היתה תהו ובהו, באותיות קר"ע שט"ן. וחשף על
פני תהום – ג' הוציאה ר', ד' ק'. עד כאן התגלגלו האותיות והכו זו
בזו לתקון בתוך המשכן. אותן אמ"ש הוציאו תולדות, (ת) ה' צ' ו'
ף' אותיות התלויות בתוך האויר, והכו באותן אחרות והוציאו את
ציור המשכן ז' ע'. עד כאן עומד וחשף על פני תהום, כלם בצדו, ח'
באה ס' והתחברה עמו, אז יהי אור ויהי אור.

התגלגלו האותיות כמקדם אב"ג ית"ץ, התעברו והולידו והוציאו
ציור תוך סודות המשכן (בכללות) התגלגלו אחד בסוד א'
ל' ב' ס', שהרי האות א' התעברה והולידה בסוד של כח ותקף את
האות ל'. התגבר בתקפו והתעלה בכבודו, והוליד את האות ב'. אז
התעברו והולידו האותיות והתחברו אחרות אלו, א' התחברה

בחקיקתה באות ב'. אז ט"ר בחבור ט"ת, להיות האותיות עולות למקומן, תוך צרוף של סוד המשפן. את הכיור ואת כנו.

יהי רקיע בתוך המים, שהרי המים עלו וירדו בסוד של האותיות א"ל. א' הוציאה ו'. ו' הוציאה ק'. האות ל' עולה, ונחקקו האותיות בחקיקותיהן בחבור אחד. קול ה' על המים א"ל וכו'. אלו אותיות א"ל, שהרי אלה התעברו והולידו והוציאו אותיות תוך ציורי המשפן. אמ"ש התעברו והולידו ונחקקו בחקיקות של סודות האותיות להוציא את ציורי המשפן. א' הוציאה ג', ש' הוציאה ו', לחבר תוך האות ג' בסוד גן. תדשא הארץ דשא עשב וגו'. התגלגלו האותיות כמקדם אמ"ש, בסוד ב"ם באלה נכנסו המים למקום אחד, שכתוב יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. עד שהיו הולכים, אמר רבי יוסי, נפתח בעדוונים (במלאכים ובזמנים) ונאמר דברי תורה. פתח רבי יוסי בדברי קריאת שמע ואמר, כתוב (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. וכתוב (שם כז) שמע ישראל היום הזה נהיית לעם. וכתוב (שם ט) שמע ישראל אתה עבר היום את הירדן. כל השמע שמע הללו שאמר משה לשם מה, שהרי שמע ישראל של היחוד הוא נאה, (שהרי לדרשה הוא בא) והאחרים הללו למה?

א"א כלם באים לדרשה. שמע ישראל של היחוד ודאי שזה בא לדרש, וכאן רמוז ונראה היחוד של החכמה העליונה. שמע – היא מהאותיות הגדולות, למה? אלא רמז הוא רמז בכלל אחד, לכלל מעלה ומטה כאחד ביחוד אחד. שמע – שם ע'. כאן נכלל השם הזה באותם שבעים שמות עליונים להכלילם, שהרי השם מתברך מהם ונכלל בהם, וצריך להכלילם כאחד ביחוד אחד, ולשים רצונו בהם.

שהרי ודאי שבעים שמות הם בסוד המרכבה העליונה, ומהמרכבה העליונה הזו מתברך השם הזה ונכלל בתוכם, ואחר כך ישראל בכלל. אבל הרי שנינו, זה ישראל סבא, להיות ישראל בכלל אחד, אותו מקום של דבקות הכל. ועל זה שמע ישראל. עכשו נדבקה האשה בבעלה, ונהיה הכל בכלל אחד, וזה שמע ישראל של היחוד. (ישראל) אחר כך מיחד שלשה צדדים, ה' אלהינו ה' אחד, להיות הכל אחד.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל כָּל הַשָּׂאָר אֵינָם כְּמוֹ זֶה, אֲבָל כָּל הָאֲחֵרִים
בָּאוּ לְדַרְשׁ, וְכֻלָּם בְּמָקוֹם אַחֵר נִדְבְּקוּ. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה
עֵבֶר הַיּוֹם. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם. וְכֻלָּם בְּדַרְגָּה
תַּחְתּוֹנָה נִדְבְּקוּ.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם – שְׁמַע יִשְׂרָאֵל נָאָה הוּא, אֲבָל
הַיּוֹם הַזֶּה נִהְיִיתָ לְעַם מֵהוּ? הֲיֵה צְרִיף לֵהִיּוֹת הֵייתָ! מֵה זֶה
נִהְיִיתָ? אֵלָּא בְּכָל מָקוֹם עַם, כְּשֶׁנִּשְׁבְּרוּ לְבוֹתֵיהֶם לְעִבּוּדָה, כְּמוֹ
שְׁנֵאמַר (דְּנִיאל ח) נִהְיִיתִי וְנִחַלִּיתִי. וְזֶהוּ שְׁכַתּוֹב שְׁמַעוֹנֵי אַחֵי וְעַמִּי. אִם
אַחֵי, לְמָה עַמִּי? וְאִם עַמִּי, לְמָה אַחֵי? אֵלָּא, אָמַר דָּוִד, אִם בְּרִצּוֹן –
אַתָּם אַחֵי. וְאִם לֹא – אַתָּם עַמִּי, לְשִׁבְרֵךְ לְבַבְּךָ לְעִבּוּדִי. כִּי הַיּוֹם הַזֶּה
נִהְיִיתָ לְעַם – שְׁכַרְתָּ לְבָבְךָ לְעִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אַתָּה עֵבֶר הַיּוֹם אֵת הַיְרֵדָן, הַכֹּל הוּא בְּדַרְגָּה תַּחְתּוֹנָה,
וְשְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַיַּחְוֹד הוּא בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה. מֵה בֵּין זֶה לְזֶה?
אֵלָּא אוֹתוֹ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל שֶׁל הַיַּחְוֹד לֹא הֵיָה בְּכֻלָּם כְּמוֹ זֶה, שֶׁהָרִי הוּא
הֵיָה סוּד שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה (פְּרָאוֹי), (וּבְכָל מָקוֹם הַסוּד לְקַבֵּל) וְהוּא סוּד לְקַבֵּל
עֲלֵיהֶם עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם בְּכָל צַד, כְּדֵי שְׁיִצְטַרֵּף לְאָדָם לֵהִיּוֹת מְזַמֵּן
(בְּאוֹתוֹ שׁ) בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לַיַּחְוֹד אֵת שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְקַבֵּל עָלָיו
עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם.

וּבִשְׁעָה שֶׁבָּא אָדָם לְקַבֵּל עָלָיו עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, אִזּוֹ הַשְּׂכִינָה בָּאָה
וְשׁוּרָה עַל רֵאשׁוֹ, וְעוֹמְדַת עָלָיו כְּעַד לְהַעֲדֵד עֲדוּת לְפָנָי
הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ, שְׁזֵהוּ מִי שְׁמִיחַד שְׁמוֹ פְּעַמִּים בַּיּוֹם, וְשְׁמוֹ מִתִּיחַד
מַעְלָה וּמַטָּה פְּרָאוֹי. וְלִכֵּן ע' מִשְׁמַע יִשְׂרָאֵל הִיא מִהֲאוֹתִיּוֹת הַגְּדוּלוֹת,
וְגַם ד' מִהֲאוֹתִיּוֹת הַגְּדוּלוֹת, לֵהִיּוֹת עַד לְפָנָי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ. וְהָרִי
פְּרִשׁוּהָ, יִהְיֶה אֱלֹהֵינוּ יִהְיֶה, וְזֵהוּ סוּד הַיַּחְוֹד בְּשִׁלְשָׁה צְדָדִים, כְּמוֹ
שֶׁבָּאָרוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְהַתְּעוֹרָר בּוֹ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְאֵין לָנוּ רְשׁוּת
לְהַעֲרִיר בּוֹ יוֹתֵר.

וּדְאִי הָאִישׁ הַזֶּה שְׁמִיחַד אֵת שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעְלָה וּמַטָּה
כְּרָאוֹי, שְׁשִׁכְנָה בָּאָה וְשׁוּרָה עַל רֵאשׁוֹ וּמְבַרְכַת אוֹתוֹ בְּשִׁבְעַת
בְּרָכוֹת, וְקוֹרְאָת עָלָיו, (יִשְׁעִיָּה מֵט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
בְּךָ אֶתְפָּאָר.

רַבִּי תִּיָּא פְתַח אַחֲרָיו וְאָמַר, (דְּבָרִים ד) אַתָּה הֲרָאָתָּ לְדַעַת כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹהִים וְגו'. בְּפִסּוּק זֶה יֵשׁ לְהַתְּבוֹנֵן, אַתָּה הֲרָאָתָּ – מֵה הֲרָאָתָּ?

אֵלָא כְּשִׁיצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ מְכִירִים אֶת סוּד הָאֲמוּנָה שֶׁל
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּלוּם, מִשּׁוּם שֶׁכָּלֵם הָיוּ עוֹבְדִים עֲבוּדָה זָרָה
בְּגִלוּת, וְשָׁכְחוּ אֶת כָּל עֵקֶר הָאֲמוּנָה שֶׁהָיָה בָּהֶם בְּרֵאשׁוֹנָה, שִׁירְשׁוּ
כָּל אוֹתָם שָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבַטִים מֵאֲבִיהֶם יַעֲקֹב.

וּכְשֶׁבֵּא מֹשֶׁה וְלָמַד אוֹתָם שִׁישׁ אֱלוֹהַ עֲלִיוֹן בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרוּהָ,
וְאַחַר כֵּךְ רָאוּ כָּל אוֹתָם נְסִים וּגְבוּרוֹת עַל הַיָּם וְכָל הַנְּסִים
וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה לָהֶם בְּמִצְרַיִם, וְאַחַר כֵּךְ רָאוּ כִּמְהָ גְבוּרוֹת בְּמִן
וּבַמַּיִם, וְנִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה, וְלָמְדוּ אֶת דְּרָכֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַד
שֶׁהִגִּיעוּ לְזִמְנָה הַזֶּה.

אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: עַד כָּאן הִצְטַרְכְּתִי לְלַמְדְכֶם כְּמוֹ שֶׁמְלַמְדִים תִּינוּק.

(מִכָּאן וְלִהְלָאָה) וְזֶהוּ אִתָּה הָרְאֵת לְדַעַת, וְלַמְדַת עַד כָּאן לְדַעַת
וְלִהְתְּבוֹנֵן וְלִהְכַנֵּס לְסוּד הָאֲמוּנָה, וּמַהִי? כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים.

אִם תֹּאמַר, דְּבַר קֶטֶן הוּא לְדַעַת – הֲרֵי כְּתוּב, וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת
אֵל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת
אֵין עוֹד. כָּאן תְּלוּי כָּל סוּד הָאֲמוּנָה לְדַעַת מִתּוֹךְ זֶה סוּד כָּל הַסּוּדוֹת,
לְדַעַת סֵתֶר (סוּד שֶׁל כָּל) כָּל הַנְּסִימִים, יְהוָה אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא, וְהַכֹּל
אֶחָד. אִתָּה הָרְאֵת לְדַעַת – כָּאן סוּד הַסּוּדוֹת לְיִוְדַעֵי מַדִּין.

אֲשֶׁרִיָּהֶם כָּל אֱלוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, וּבְגִלָּל שֶׁכְּשֶׁבֵּרָא הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הַתְּבוֹנֵן בַּתּוֹרָה וּבִרְאָה אֶת הָעוֹלָם,
וּבַתּוֹרָה נִבְרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרוּהָ, שְׁכַתּוּב (מְשַׁלֵּי ח) וְאֶהְיָ אֲצִלוּ
אֲמוֹן. אֵל תִּקְרִי אֲמוֹן אֵלָא אֲמוֹן.

וְכִי הַתּוֹרָה הִיְתָה אֲמוֹן? כֵּן. לְמַלְךְ שָׂרְצָה לַעֲשׂוֹת פְּלִטְרִין. אִם לֹא
שֵׁם אֱלֹהֵי אֲמוֹן, לֹא יְכוּל לַעֲשׂוֹת הַפְּלִטְרִין. כִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשָׂה הָאֲרָמוֹן,
לֹא עוֹלָה אֵלָא בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ. בְּאוֹתָם אֲרָמוֹנוֹת שֶׁעָשָׂה הַמֶּלֶךְ,
מִשְׁקִיעַ הַמֶּלֶךְ מִחֻשְׁבָּה בְּאוֹתָם אֲרָמוֹנוֹת.

כֵּךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְבְרֵא אֶת הָעוֹלָם, הַסִּתְפֵּל בְּאֲמוֹן. וְאַף עַל
גַּב שֶׁהָאֲמוֹן עָשָׂה אֶת הָאֲרָמוֹן, לֹא עוֹלָה אֵלָא בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ:
אֱלוֹ הָאֲרָמוֹנוֹת שֶׁעָשָׂה הַמֶּלֶךְ; וְדַאי הַמֶּלֶךְ בָּנָה הָאֲרָמוֹנוֹת. הַתּוֹרָה
צוּחַת: וְאֶהְיָ אֲצִלוּ אֲמוֹן, כִּי בִרְאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם!
שְׁטָרָם (אֵלָא עַד) (לֹא נִבְרָא) נִבְרָא הָעוֹלָם הַקְּדִימָתוֹ הַתּוֹרָה אֲלֵפִים שָׁנִים
לְעוֹלָם, וּכְשֶׁרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְרֵא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה מִתְּבוֹנֵן
בַּתּוֹרָה בְּכָל דְּבַר וְדְבַר, וְעָשָׂה כְּנִגְדָּה אֲמָנוֹתוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל

הדברים והמעשים של כל העולמות הם בתורה, ולכן הקדוש ברוך הוא היה מתבונן בה ובורא את העולם.

לא שהתורה בראה את העולם, אלא הקדוש ברוך הוא בהתבוננות של התורה ברא את העולם. נמצא שהקדוש ברוך הוא הוא אמן, והתורה כנגדו ואליו אמן, שנאמר ואהיה אצלו אמן. ואהיה אמן לא כתוב, אלא אצלו. הואיל והקדוש ברוך הוא התבונן בה, אצלו היתה אמן.

ואם תאמר, מי יכול להיות אמן אליו? אלא התבוננות הקדוש ברוך הוא בגון זה (נעשה הכל בלא עמל ויגיעה, שכתוב בדבר ה' שמים נעשו וגו'. בצורה זו בהסתכלות שלו זו אמנות) בתורה, כתוב בה, (בראשית א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. הסתכל בדבר זה וברא את השמים. בתורה כתוב בה, ויאמר אלהים יהי אור - בדבר הזה התבונן וברא את האור. וכן בכל דבר ודבר שכתוב בתורה, התבונן הקדוש ברוך הוא ועשה אותו הדבר. ולכן כתוב ואהיה אצלו אמן. כמו כן נברא כל העולם.

בין שנברא העולם בכל דבר ודבר, לא התקיים עד שעלה ברצון לברא אדם שיהיה משתדל בתורה, ובגללה התקיים העולם. כעת, כל מי שמסתכל בתורה ומשתדל בה, כביכול הוא מקיים את העולם. הקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם. אדם מתבונן בתורה ומקיים את העולם. נמצא שכל מעשה וקיומו של עולם היא התורה. משום כך אשרי האיש שמשתדל בתורה, שהרי הוא מקיים את העולם.

בשעה שעלה ברצונו של הקדוש ברוך הוא לברא את האדם, עמד לפניו בדמותו וקיומו כמו שהוא בעולם הזה. ואפלו כל אותם בני העולם, טרם בואם לעולם הזה, כלם עומדים בתקונם וקיומם כמו שעומדים בעולם הזה באוצר אחד ששם כל נשמות העולם מתלבשות בדמיותיהן.

ובשעה שמזמנים לרדת לעולם הזה, קורא הקדוש ברוך הוא למנה אחד שמנה הקדוש ברוך הוא ברשותו את כל הנשמות העתידות לרדת לעולם הזה, ואומר לו: לך תביא לי רוחו של פלוני. באותה שעה באה אותה נשמה מלבשת בדמות של העולם הזה, ואותו מנה מראה אותה לפני הקדוש ברוך הוא.

הקדוש ברוך הוא אומר לו ומשביע אותה, שפשתרד לעולם הזה, שתשתדל בתורה לדעת אותו ולדעת את סוד האמונה. שכל מי שהיה בעולם הזה ולא השתדל לדעת אותו – טוב לו שלא יברא. משום כך נראה לפני המלך הקדוש, לדעת את העולם הזה, ולהשתדל בקדוש ברוך הוא בסוד האמונה.

זהו שכתוב (דברים ד) אַתָּה הָרֵאָתָ לְדַעַת. הָרֵאָתָ עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַמַּמְנָה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. לְדַעַת – לְדַעַת וְלִהְיוֹת כֹּל בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּסוּד הָאֱמוּנָה וּבְסוּד הַתּוֹרָה. וְכֹל מִי שֶׁהָיָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא הִשְׁתַּדַּל בַּתּוֹרָה לְהַכִּירוֹ, טוֹב לוֹ שְׁלֹא נִבְרָא, שֶׁהָיָה בְּשִׁבִיל זֶה הֵבִיאוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם לְעוֹלָם הַזֶּה.

לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים. זֶהוּ הַכֹּלֵל שֶׁל כָּל סוּד הָאֱמוּנָה, (כָּלֵל) שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה, כָּלֵל שֶׁלְמַעְלָה וּמִטָּה. וְסוּד זֶה הוּא הַכֹּלֵל שֶׁל כָּל סוּד הָאֱמוּנָה, וְכֵן זֶה וְדָאֵי. הַכֹּלֵל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה זֶהוּ סוּד הַתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, וְזֶהוּ סוּד הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּה, וְהַכֹּל אֶחָד, הַכֹּלֵל שֶׁל סוּד הָאֱמוּנָה, בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא שֵׁם מְלֵא, שֶׁהוּא סוּד הָאֱמוּנָה, וּמִיָּהוּ? ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. ה' אֶחָד – שִׁמְעַ יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. זֶהוּ יַחְדוֹ אֶחָד. וְשֵׁמוֹ אֶחָד, בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד – הָרִי יַחְדוֹ אַחֵר לְהִיּוֹת שֵׁמוֹ אֶחָד. וְסוּד זֶה – ה' הוּא הָאֱלֹהִים, זֶה כְּתוּב כְּשֵׁם בְּיַחְדוֹ אֶחָד.

וְאֵם תֹּאמֶר, אִם כֵּן, כִּדְגַמְתָּ מֵהַ שְׁכָתוּב (זְכִירָה יד) ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד, לֹא הוּא ה' הוּא הָאֱלֹהִים, שֶׁאֵם הִיָּה כְּתוּב (ה' הוּא וְשֵׁמוֹ אֶחָד) ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ הוּא אֶחָד, הִיָּתִי אֹמֵר כֵּן. אָבֵל לֹא כְּתוּב אֱלֹא ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד, וְצָרִיךְ לוֹמֵר, כִּדְגַמְתָּ זֶה ה' הוּא הָאֱלֹהִים הוּא, וְנִרְאָה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד.

אֵלֵּא הַכֹּל אֶחָד. שֶׁכְּשֶׁמְתַיַּחֲדִים שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת הַלְלוּ, זֶה בְּיַחְדוֹ אֶחָד וְזֶה בְּיַחְדוֹ אֶחָד, אִזְ שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת הַלְלוּ נַעֲשִׂים אֶחָד וְנִכְלָלִים זֶה בְּזֶה, וְנִהְיָה הַכֹּל שֵׁם שְׁלֵם בְּיַחְדוֹ אֶחָד, וּבְכֵן ה' הוּא הָאֱלֹהִים, שֶׁהָיָה אִזְ הַכֹּל נִכְלָל זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת אֶחָד. וְטָרַם שְׁמַתַיַּחֲדִים כָּל אֶחָד, זֶה בְּלַבְדּוֹ וְזֶה בְּלַבְדּוֹ, לֹא נִכְלָלִים זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד.

הַכֹּלֵל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה כֵּן הוּא וְדָאֵי. שֶׁהָיָה הַתּוֹרָה הִיא תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וְהוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּה. תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, זֶהוּ שְׁכָתוּב ה'. תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּה, זֶהוּ שְׁכָתוּב הָאֱלֹהִים. וּמִשּׁוֹם שֶׁהַתּוֹרָה הִיא סוּד שֶׁל הַשֵּׁם

הקדוש, נקראת כף - תורה שבכתב ותורה שבעל פה, זה כלל וזה פרט. הכלל צריך את הפרט, והפרט צריך את הכלל, ומתיחדים זה עם זה להיות הכל אחד.

ועל זה הכלל של התורה הוא הכלל של מעלה ומטה, משום ששם זה למעלה ושם זה למטה זה סוד של העולם העליון, וזה סוד של העולם התחתון, ועל זה כתוב אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים. זהו הכלל של הכל, וזה צריך אדם לדעת בעולם הזה.

ואם תאמר, איפה הן מצוות התורה כאן בכלל הזה? אלא זהו זכור וזהו שמור, וכל מצוות התורה כלולים באלה, בסוד של זכור ושמור, והכל הוא אחד.

פתח רבי יוסי ואמר, זה ששנינו שתפלת ערבית חובה - חובה היא ודאי, משום שקריאת שמע של ערבית חובה, והקדוש ברוך הוא מתיחד בלילה כמו שמתיחד ביום, ומדת לילה נכללת ביום, ומדת יום נכללת בלילה, ונעשה יחוד אחד. ומי שאמר רשות - משום אמורים ופדרים שמתאכלים בלילה, והרי בארנו.

כתוב, (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך וגו'. פסוק זה בארנוהו ופרשוהו החברים, אבל יש לשאל, אם ביחוד הזה של שמע ישראל נכלל הכל - ימין ושמאל, למה (כתוב) אחר כך ואהבת, (שם יא) והיה אם שמוע, שהרי ביחוד נכללו? אבל שם בכלל, וכאן בפרט, וכך צריך.

ובסוד היחוד הזה הערנו בו, היחוד הזה הוא כמו של התפלין של ראש ותפלין של זרוע. בתפלי הראש ארבע פרשיות, והרי נתבאר, וכאן שלשה שמות הם. שם בתפלין של ראש, ארבע פרשיות, כל אחת ואחת לבדה, וכאן שלשה שמות. מה בין זה לזה?

אף, אותן ארבע פרשיות הרי העירו בהן, אחת נקדה ראשונה עליונה, ואחת סוד העולם הבא, ואחת ימין, ואחת שמאל. אלו סוד תפלין של ראש. וכאן בסוד היחוד הזה שלשה שמות, והם כמו שאותן ארבע פרשיות. ה' הראשון זו נקדה עליונה, ראשית הכל. אלהינו - סוד העולם הבא. ה' האחרון - כלל של ימין ושמאל כאחד בכלל אחד, ואלה הן תפלין של ראש, וזהו היחוד הראשון.

תַּפְּלִין שֶׁל זְרוּעַ, הַכֶּלֶל שֶׁל כָּל אֵלֶּה כְּאַחַד, וְזֶהוּ סוּד בְּרוּךְ שֶׁם כְּבוֹד מְלַכּוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. כָּאֵן הַכֶּלֶל שֶׁל אוֹתָן תַּפְּלִין שֶׁל ראש שְׁנִכְלָלוֹ בְּתוֹךְ תַּפְּלִין שֶׁל זְרוּעַ.

וְסוּד זֶה, בְּרוּךְ - זֶה סוּד הַנִּקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁהוּא בְּרוּךְ, שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת נּוֹבְעוֹת מִשָּׁם. וְאִם תֹּאמַר, הָעוֹלָם הַבָּא הוּא שְׁנִקְרָא בְּרוּךְ - לֹא כֵּן! שֶׁהִרִי הַנִּקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה הִיא זָכַר, הָעוֹלָם הַבָּא נִקְבָּה. הוּא בְּרוּךְ וְהִיא בְּרָכָה. בְּרוּךְ זָכַר, בְּרָכָה נִקְבָּה. וְלִכֵּן בְּרוּךְ הוּא נִקְדָּה עֲלִיוֹנָה. שֵׁם - זֶה הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא שֵׁם גְּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ז) וְמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגְּדוֹל. כְּבוֹד - זֶה הַכְּבוֹד הָעֲלִיוֹן שֶׁהוּא יִמִּין וּשְׂמָאל.

וְכַתָּם כְּלוּלִים בְּתַפְּלָה זֹו שֶׁל יָד, שֶׁהִיא מְלַכּוּתוֹ, וְנוֹטְלַת הַכֹּל לְתוֹכָהּ. וּבְמְלַכּוּתוֹ הַזֶּה נִכְלָלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת לְזוֹן אוֹתָם וְלִסְפֵּק לָהֶם בְּכָל מָה שֶׁצָּרִיכִים, וְעַל זֶה לְעוֹלָם וָעֶד.

וְזֶהוּ הַיַּחֲוּד שֶׁל תַּפְּלִין שֶׁל ראש וְתַפְּלִין שֶׁל זְרוּעַ, וְכְמוֹ שֶׁסוּד הַיַּחֲוּד שֶׁל הַתַּפְּלִין - כֵּן הוּא הַיַּחֲוּד שֶׁל הַכֹּל, וְזֶהוּ בְּרוּךְ הַדְּבָר. וְהִרִי סִדְרָנוּ הַיַּחֲוּד הַזֶּה לְפָנֵי הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאָמַר לִי, שֶׁהִרִי בְּאַרְבָּעָה גִּוְנִים הַסִּתְדָר הַיַּחֲוּד, וְזֶהוּ הַמְּבַחֵר מְכַלֵּם, וְכֵן הוּא וְדַאי, וְכֹלֶם סוּד הַאֲמוּנָה. אֲבָל סִדְרֵי הַתַּפְּלִין זֶהוּ הַיַּחֲוּד הָעֲלִיוֹן כְּרֹאוּי.

וּבְתוֹךְ שְׁנִכְלָלוֹ יִמִּין וּשְׂמָאל בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ בְּדֶרֶךְ כֶּלֶל, צָרִיךְ אַחַר כֵּן לְהוֹצִיאָם בְּדֶרֶךְ פֶּרֶט, אֲבָל לֹא בְּדֶרֶךְ יַחֲוּד, שֶׁהִרִי הַיַּחֲוּד בְּפִסּוּק הוּא רֵאשׁוֹן, לְהִיּוֹת יְהוָה אֶחָד בְּתַפְּלִין שֶׁל ראש, וְשֵׁמוֹ אֶחָד בְּתַפְּלִין שֶׁל זְרוּעַ, וְנִהְיָה הַכֹּל אֶחָד. כִּינֵן שֶׁהַיַּחֲוּד הַזֶּה מְסִתְדָר הַכֹּל בְּכֶלֶל מִהֲרֹאשׁ שֶׁל הַנִּקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה, (שֶׁהוּא רֵאשִׁית הַכֹּל) צָרִיךְ אַחַר כֵּן לְהַעֲרִיר מִהֲרֹאשׁ (מִהֲסוּד) שֶׁל הָאוּר הֲרֹאשׁוֹן, שֶׁהוּא רֵאשׁ הַכֹּל. וְאַהֲבָת - זֹו רֵאשִׁית הַיִּמִּין, לְאַהֲבֵת אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה שֶׁל הַדְּבָקוֹת שֶׁלוֹ, וּמִיָּהוּ? (הַאֲהֲבָה שֶׁל הַתְּעוֹרְרוֹת הַיִּמִּין) הַיִּמִּין, שֶׁהוּא מְעוֹרֵר הַאֲהֲבָה. מִי שְׂאוּהֵב אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא מְעִיר אֶת יְמִינוֹ אֵלָיו וּמְקַבְּלוֹ בְּאַהֲבָה. כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם לֹא תְלוּיִים אֶלָּא בְּרִצּוֹן, רוּחַ מְשִׁיכָה רוּחַ וּמְבִיאָה רוּחַ, וְסִימְנָךְ זֶה - (אִיּוֹב לד) אִם יִשִּׁים אֵלָיו לְבוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֵאָסֵף.

בְּשִׁמְעוֹרֵר הָאָדָם אַהֲבָה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַתְּעוֹרְרוֹת הַיִּמִּין לֹא נִעוֹרָה אֶלָּא בְּשִׁלְשָׁה גִּוְנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ו) בְּכָל

לְבָבָהּ וּבְכָל נַפְשָׁהּ וּבְכָל מְאֹדָהּ. הָרִי כָּאֵן שְׁלֹשָׁה גְּוָנִים. שְׁלֹא תֹאמֵר
אוֹ זֶה אוֹ זֶה, שֶׁהָרִי לֹא כְּתוּב אוֹ בְּכָל לְבָבָהּ אוֹ בְּכָל נַפְשָׁהּ אוֹ בְּכָל
מְאֹדָהּ. אֲלֵא צְרִיף אֶת כָּלָם, לֵב וּנְפֶשׁ וּמְמוֹן. וְאִזּוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא
מַעִיר אֶת יְמִינוֹ אֵלָיו, וּפּוֹשֵׁט אוֹתָהּ כְּנִגְדּוֹ וּמְקַבֵּל אוֹתוֹ.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (תהלים קו) נֶאֱמַר ה' לֹאדְנִי שֵׁב לְיַמֵּינִי. וְסוּד הַכְּתוּב הַזֶּה
הָרִי הָעֶרְנָנוּ בּוֹ, שְׁדוּד הַמְּלֶךְ עַל דְּרָגָתוֹ אָמַר, כְּשֶׁנִּקְשַׁר בְּיַמֵּין.
שְׁלֹשׁ עֲשָׂרֵה מְצוּוֹת כָּאֵן בְּיַמֵּין: וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ - הָרִי אַחַת.
בְּכָל לְבָבָהּ - שְׁתֵּים. וּבְכָל נַפְשָׁהּ - שְׁלֹשׁ. וּבְכָל מְאֹדָהּ - אַרְבַּע.
וְשִׁנְנַתְּם לְכִנְיָהּ - חֲמֵשׁ. וְדַבַּרְתְּ בָּם - הָרִי שֵׁשׁ. בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ - הָרִי
שִׁבְעָה. וּבְלִכְתְּךָ בְּדַרְךָ - שְׁמוֹנֵה. וּבְשִׁכְבְּךָ - הָרִי תִשְׁעָה. וּבְקוּמָהּ - הָרִי
עָשָׂר. וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדְךָ - הָרִי אַחַת עֲשָׂרֵה. וְהָיוּ לְטִטְפֹת בֵּין
עֵינֶיךָ - הָרִי שְׁתֵּים עֲשָׂרֵה. וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ - הָרִי
שְׁלֹשׁ עֲשָׂרֵה.

שְׁלֹשׁ עֲשָׂרֵה הַמְצוּוֹת הֵלְלוּ תְלוּיוֹת בְּיַמֵּין, וְהִשְׁמָאל נִכְלָל בְּיַמֵּין,
וְכָף צְרִיף. וּבְכָל זְמַן שֶׁמְתַעוֹרֵר הַשְׁמָאל, הַיַּמֵּין מִתְחִיל
בְּרֹאשׁ. וְלִכֵּן אִם יִזְכּוּ, הַשְׁמָאל נִכְלָל בְּיַמֵּין. וְאִם לֹא, הַיַּמֵּין נִכְלָל
בְּשְׁמָאל, וְשׁוֹלֵט הַשְׁמָאל. וְסִימָן לָזֶה, אִם בְּרֹאשׁ, כְּמוֹ אִם בְּחֻקְתִּי
תִּלְכּוּ. וּבְכָל מְקוֹם הַשְׁמָאל מְתַעוֹרֵר בְּאֶהְבָה בְּסוּד הַיַּמֵּין, אַחַר כָּף
מִתְחִיךְ דִּינוֹ כְּמוֹ שְׁצַרִּיף, וְכָף צְרִיף בְּכָל מְקוֹם, וְזֶה הַעִירוֹ הַחֲבָרִים
בְּדַבָּרִים הֵלְלוּ. בָּא רַבִּי חֵיִיא וּנְשָׁקוּ.

פְּתַח וְאָמַר, וְאֶת הַמְשָׁכֵן תַּעֲשֶׂה עֶשֶׂר יְרִיעֹת וּגוֹ'. הָרִי כָּאֵן סוּד
הַיְחוּד, שֶׁהָרִי תִקְוָנוֹ שֶׁל הַמְשָׁכֵן הוּא מִכְּמֵה דְרָגוֹת, שֶׁכְּתוּב
בּוֹ וְהָיָה הַמְשָׁכֵן אֶחָד. לְהִרְאוֹת שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוֹף כָּלָם בְּסוּד
שֶׁל גּוֹף אֶחָד. בְּאָדָם יֵשׁ כְּמֵה אֵיבָרִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, אֱלֹה
פְּנִימִיִים לְפָנִים, וְאֱלֹה בְּגִלּוּי לְחוּץ, וְכָלָם נִקְרָאִים גּוֹף אֶחָד, וּנִקְרָא
אָדָם אֶחָד בְּחִבּוּר אֶחָד. אֵף כָּף הַמְשָׁכֵן כָּל הָאֵיבָרִים כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה,
וּכְשִׁכְּלָם מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, אִז כְּתוּב וְהָיָה הַמְשָׁכֵן אֶחָד. (פְּדֻגְמַת הָאָדָם).
מְצוּוֹת הַתּוֹרָה כָּלָם אֵיבָרִים בְּסוּד שֶׁל מַעְלָה. וּכְשִׁכְּלָם מִתְחַבְּרִים
כְּאֶחָד, אִז כָּלָם עוֹלִים לְסוּד אֶחָד. סוּד הַמְשָׁכֵן, שֶׁהוּא
פְּרָקִים וְאֵיבָרִים, כָּלָם עוֹלִים לְסוּד שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁמְצוּוֹת הַתּוֹרָה,
שֶׁהָרִי מְצוּוֹת הַתּוֹרָה כָּלָם בְּסוּד שֶׁל אָדָם, זָכַר וּנְקִבָה, שֶׁכְּשֶׁמְתַחַבְּרִים
כְּאֶחָד הֵם אֶחָד בְּסוּד שֶׁל אָדָם. מִי שֶׁפּוֹגֵם אֶפְלוֹ מְצוּהָ אַחַת שֶׁל

התורה, כאלו פגם בדמות האמונה, שהרי כל הפרקים והאיברים
 בדמות אדם, ולכן הכל עולה בסוד היחוד. ועל זה ישראל הם גוי
 אחד, שכתוב (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעייתי אדם אתם. וכתוב
 (שמואל-ב ז) מי כעמך כישראל וגו'.

רבי יצחק היה מצוי לפני רבי אלעזר, אמר לו, ודאי שאהבת הקדוש
 ברוך הוא שאדם אוהב אותו לא מתעוררת אלא מהלב, משום
 שלב הוא התעוררות להעיר אליו אהבה. (והקדוש ברוך הוא רוצה את הלב)
 אם כן, למה כתוב בכל לבבך ואחר כך ובכל נפשך, שמשמע שהם
 שני גונים, אחד הלב ואחד הנפש? אם הלב עקר – מה צריך נפש?
 אמר לו, ודאי שלב ונפש הם שנים, ומתאחדים לאחד. שהרי לב
 ונפש וממון, כלם אחוזים זה בזה, והלב הוא עקר ויסוד הכל.

וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר בְּכָל לַבְבָּךְ, בְּשֵׁנֵי לִבְבוֹת הוּא, שֶׁהֵם שְׁנֵי יִצְרִים, אֶחָד יִצֵּר טוֹב וְאֶחָד יִצֵּר רָע. וּשְׁנֵי אֱלֹהִים, כֹּל אֶחָד וְאֶחָד נִקְרָא לֵב. זֶה נִקְרָא לֵב טוֹב, וְזֶה נִקְרָא לֵב רָע. וּמִשּׁוּם כֵּן הוּא לַבְבָּךְ, שֶׁהֵם שְׁנַיִם, יִצֵּר הַטוֹב וְיִצֵּר הָרָע.

וּבְכָל נַפְשֶׁךָ? וּבְנַפְשֶׁךָ הֲיֵה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶה וּבְכָל נַפְשֶׁךָ? הַבְּכָל הַזֶּה לְשֵׁם מָה? אֲלֵא לְהַכְלִיל נַפְ"שׁ וּרְו"ח וּנְשָׁמ"ה. זֶהוּ וּבְכָל נַפְשֶׁךָ, בְּכָל מַה שְׁאוּחָזֵת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת. וּבְכָל מַאֲדָךְ, אִף כֵּן כַּמָּה מִיָּנַיִם הֵם שֶׁל מְמוֹן, כֹּלֵם מְשֻׁנִּים אֱלֹהִים מְאֹלָה, וְעַל זֶה כְּתוּב בְּכָל. אֶהְבֵּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִסֵּר לוֹ כֹּל זֶה, לְאַהֲבֵי אוֹתוֹ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר, בְּיִצֵּר הָרָע אִיךָ אָדָם יְכוּל לְאַהֲבֵי אוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי יִצֵּר הָרָע הוּא מְקַטְרֵג שְׁלֵא יִקְרַב אָדָם לְעִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִיךָ יֵאָהֵב אוֹתוֹ בּוֹ? אֲלֵא זֹהוּ עִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹתֵר, כְּשֶׁהֵיטֵר הַזֶּה נִכְנָע לוֹ מִשּׁוּם הָאֱהָבָה שְׁאוּהֵב אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שְׁכִשְׁהֵיטֵר הָרָע הַזֶּה נִכְנָע וְהָאָדָם הַזֶּה שׁוֹבֵר אוֹתוֹ, זֹהוּ אֶהְבֵּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם שִׂיּוּדָע לְקַרֵּב אֶת אוֹתוֹ יִצֵּר הָרָע לְעִבּוּדַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

כִּי הוּא סוּד לְבַעֲלֵי הַדִּין. כֹּל מַה שֶׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלָה וּמְטָה, הַכֹּל הוּא כְּדֵי לְהִרְאוֹת כְּבוֹדוֹ, וְהַכֹּל הוּא לְעִבּוּדָתוֹ. וְכִי מִי רָאָה עֶבֶד שֶׁמְקַטְרֵג אֶת אֲדוֹנוֹ, וּבְכָל מַה שֶׁרְצוֹן אֲדוֹנוֹ נַעֲשֶׂה הוּא מְקַטְרֵג?! רְצוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא שִׁיְהִי הָאֲנָשִׁים תָּמִיד בְּעִבּוּדָתוֹ וְיִלְכוּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת כְּדֵי לְזַכּוֹתָם בְּכַמָּה טוֹבוֹת. הוּאִיל וּרְצוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזֶה, אִיךָ בָּא עֶבֶד רָע וְנִמְצָא מְקַטְרֵג מִתּוֹךְ רְצוֹן אֲדוֹנוֹ וּמִסֻּטָה אֶת בְּנֵי הָאָדָם לְדֶרֶךְ רָעָה, וְדוֹחָה אוֹתָם מִדֶּרֶךְ טוֹבָה, וְעוֹשֶׂה לָהֶם שְׁלֵא יַעֲשׂוּ אֶת רְצוֹן אֲדוֹנָם וּמִסֻּטָה אֶת בְּנֵי הָאָדָם לְדֶרֶךְ רָעָה?

אָרְא וְדַאי שֶׁרְצוֹן אֲדוֹנוֹ הוּא עוֹשֶׂה. לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה לוֹ בֶּן יַחֲדִיד וְהִיָּה אוֹהֵב אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר, וְצָוָה עָלָיו בְּאֱהָבָה שְׁלֵא יִקְרִיב אֶת עַצְמוֹ לְאִשָּׁה רָעָה, מִשּׁוּם שֶׁכָּל מִי שֶׁקָּרַב אֵלָיָה, אֵינּוּ כְּדַאי לְהַכְנִס לְהִיכַל הַמֶּלֶךְ. הוֹדָה לוֹ אוֹתוֹ הַבֶּן לַעֲשׂוֹת רְצוֹן אָבִיו בְּאֱהָבָה.

בבית המלך בחוץ היתה זונה אחת נאה למראה ויפת תאר. לימים אמר המלך, אני רוצה לראות את רצונו של בני אלי. קרא לאותה הזונה ואמר לה: לכי ותפתי את בני, כדי לראות את רצון בני אלי. מה עשתה אותה זונה? הלכה אחר בן המלך והתחילה לחבק ולנשק אותו ולפתותו בכמה פתויים. אם אותו בן יאה ומציית למצוות אביו – גוער בה ולא מציית לה ודוחה אותה ממנו. ואז אביו שמח בבנו ומכניסו לתוך הפרגוד של היכלו, ונותן לו מתנות ואוצרות וכבוד רב. מי גרם את כל הכבוד הזה לבן הזה? הוזהר, אוימה, אותה הזונה.

ואותה הזונה יש לה בזה שבח או לא? ודאי שיש לה שבח מכל הצדדים. אחד – שעשתה את רצון המלך. ואחד – שגרמה לאותו הבן כל אותו הטוב ולכל האהבה הזו של המלך אליו. ועל זה כתוב (בראשית א) והנה טוב מאד. והנה טוב – זה מלאך החיים. מאד – זה מלאך המות, שהוא ודאי טוב מאד למי שמציית למצוות רבונו. ובא ראה, אם לא יהיה המקטרג הזה, לא היו יורשים הצדיקים את הגנזים העליונים הללו, שעתידיים לרשת עולם הבא.

אשריהם שנפגשו במקטרג הזה, ואשריהם שלא פגשו בו. אשריהם שפגשו בו ונצלו ממנו, שבשכילו יורשים כל אותן טובות וכל אותם עדוניהם וכל אותן תשוקות של העולם הבא, שעליו כתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך.

ואשרי אותם שלא פגשו בו, שבשכילו יורשים גיהנם ונטרדו מארץ החיים, שהרי אותם הרשעים שפגשו אותו, היו מצייתים לו ונמשכו אחריו, ועל זה יש לצדיקים להחזיק לו טובה, שהרי בגללו יורשים כל אותן הטובות ועדוניהם ותשוקות לעולם הבא.

מהי תועלתו של המקטרג הזה כאשר הרשעים מצייתים לו? אלא אף על גב שאין בו תועלת, מצות אדונו הוא עושה. ועוד, שהרי מתחזק בשכיל זה. הואיל והוא רע, הוא מתחזק כשהוא עושה רע. הרשע אינו מתחזק, עד שהורג אדם. כיון שהרג בני אדם, אז מתחזק ומתגבר בכחו ויש לו נחת. כך אותו מקטרג שנקרא מלאך המות לא מתגבר בכחו, עד שמסטה את בני האדם ומקטרג להם והורג אותם, ואז יש לו נחת ומתחזק ומתגבר בכחו.

כמו שמתחזק צד החיים כשבני אדם הם טובים וילכו בדרך ישר, אף כך המקטרג הזה מתחזק ומתגבר כשהרשעים מציתים לו, והוא שולט עליהם. הרחמן יצילנו. ואשרי אותם שזוכים לנצחו ולהכניעו ולזכות בשבילו לעולם הבא, ומתחזק אדם במלך הקדוש תמיד. על זה ודאי נאמר, (תהלים פד) אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבכם. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

רבי יוסי ורבי יהודה ורבי חייא היו הולכים בדרך. פגש בהם רבי אלעזר. עד שראו אותו, ירדו כלם מן החמורים. אמר רבי אלעזר, ודאי פני השכינה ראיתי, שהרי כשרואה אדם צדיקים או זכאים שבדור ופוגש בהם, ודאי הם פני השכינה. ולמה נקראו פני השכינה? משום שהשכינה מסתתרת בתוכם, היא בסתר, והם בגלוי. משום שהם קרובים של השכינה, הם נקראים פנים שלה. ומי הם? אותם שהיא התקנה עמם להראות אצל המלך העליון. והואיל ואתם כאן, ודאי שהשכינה התקנה עליכם ואתם פניה. (ופגש בהם ודאי רואה פני השכינה, משום שהשכינה מסתתרת בתוכם, היא בסתר והם בגלוי, והיא נתקנת עמם להראות לפני המלך. והואיל ואתם כאן שלשה, ודאי שהשכינה נתקנה עליכם ושורה בתוכם).

פתח ואמר, (בראשית לג) קח נא את ברכתי אשר הבאת לך וגו'. כשראה יעקב את סמאל מקטרג באותו לילה, ראה אותו בדמות עשו, ולא הכיר בו עד שעלה הבקר. פיון שעלה הבקר והשגיח בו, ראה אותו בפנים נסתרים וגלויים. התבונן באותה דמות שהיתה כדמות עשו, מיד השגיח וידע שהיה ממנה של עשו והחזיק בו. מה כתוב? (שם לד) ויאמר שלחני כי עלה השחר. והחברים העירו, שבשביל שהגיע זמנו לזמר ולשבח את הקדוש ברוך הוא, ועל זה כי עלה השחר.

וכאן יש להסתכל, שודאי שלטונו אינו אלא בלילה בתוך החשכה, וסוד זה – מפחד בלילות, זה פחד הגיהנם. ומה שאמר בלילות, רצה לומר הוא ונקבתו. ובשביל כך לא שולט אלא בלילה.

וזה שאמר ויאמר שלחני כי עלה השחר. מה זה כי עלה השחר? משום שכשמגיע הבקר ועובר שלטונו של החשך של הלילה, אז נכנס הוא ואוכלוסיו בנקב תהום רבה שלצד צפון, עד שנכנס הלילה, ונשארים הפלכים, ושולטים ומשוטטים בלילה (בעולם) עד

שָׁבָא הַבְּקָר. וְלָכֵן הָיָה דוֹחֵק לוֹמֵר, שְׁלַחֲנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר, שְׁהָרִי לֹא שׁוֹלֵט בְּיוֹם.

כְּמוֹ זֶה גְלוּתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא בְּלִילָה וְנִקְרָאת לִילָה. מְלֶךְ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת רָשָׁע שׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל, עַד שְׁיָבֵא הַבְּקָר וַיֵּאִיר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיַּעֲבֹר שְׁלֹטוֹנָם, וְעַל זֶה כִּי עָלָה הַשָּׁחַר. דְּחוּק הָיָה בְּיָדוֹ וְתָשֵׁשׁ כַּחוֹ, שְׁהָרִי עָבַר הַלִּילָה. וְעַל זֶה יַעֲקֹב הִחְזִיק בּוֹ וַרְאָה דְּיוֹקְנּוֹ כְּדִיוֹקְנּוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, אֲבָל לֹא כֹף בְּגִלּוּי, וְאֵז הוֹדָה לוֹ עַל הַבְּרָכוֹת.

מַה כְּתוּב אַחֲרֵי זֶה? (שם לג) כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פְּנֵיךָ כְּרֹאת פְּנֵי אֱלֹהִים וְתִרְצַנִּי. שְׁרָאָה בְּאוֹתָם הַפְּנִים שֶׁל עֵשׂוֹ כְּדַמּוֹת שְׁנֹרָאָה לוֹ סְמָאֵל מִמֶּשׁ, שְׁהָרִי בְּכָל מְקוֹם שְׁאָדָם נִקְשָׁר, כֹּף נְרָאִים פְּנִיו. וְאַתֶּם קְדוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים, שְׁכִינָה עִמָּכֶם, וּפְנִיכֶם כְּאוֹתָם הַפְּנִים שְׁלָה, אֲשֶׁרִיכֶם! אָמַר, אִם בְּדֶרֶךְ הַזֶּה הָיִיתִי הוֹלֵךְ עִמָּכֶם, הָיִיתִי יוֹשֵׁב עִמָּכֶם. כָּעַת שְׁאַתֶּם לְדַרְכְּכֶם וְאֲנִי לְדַרְכִּי, אֶפְרָד מִכֶּם בְּדַבְרֵי תוֹרָה.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשִׁלְמָה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שְׁוֹא עֲמְלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ אִם ה' לֹא יִשְׁמֵר עִיר שְׁוֹא שְׁקֵד שׁוֹמֵר. וְכִי שְׁלֹמָה אָמַר הַתְּשֻׁבַח הַזֶּה כְּשִׁבְנָה אֶת בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ? לֹא כֹף, שְׁהָרִי דוֹד הַמְּלֶךְ אָמַר לוֹ בְּשִׁבִיל שְׁלֹמָה בְּנוֹ, כְּשִׁבְא נִתֵּן אֶצְלוֹ וְאָמַר לוֹ עַל שְׁלֹמָה שֶׁהוּא יִבְנֶה אֶת בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ. וְאַחֵר כֹּף דוֹד הַמְּלֶךְ הִרְאָה לְשִׁלְמָה בְּנוֹ אֶת דְּיוֹקְנֵי בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ. כִּיּוֹן שְׁרָאָה דוֹד אֶת דְּיוֹקְנֵי בַּיִת הַמְּקֻדָּשׁ וְכָל תְּקוּנָיו, אָמַר שִׁירָה עַל שְׁלֹמָה בְּנוֹ, וְאָמַר אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת וְגו'.

דְּבַר אַחֵר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשִׁלְמָה - לְמֶלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ. וְשִׁירָה זֹה הִיא שִׁירָה וְתְשֻׁבַח עַל כָּל שְׁאָר הַשִּׁירָה, וְשִׁירָה זֹה עוֹלָה עַל כָּלֵן. אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת - שְׁרָאָה דוֹד הַמְּלֶךְ אֶת כָּל אוֹתָם שְׁבַעַת הָעַמּוּדִים שֶׁהַבַּיִת הַזֶּה עוֹמֵד עֲלֵיהֶם שְׁעוּמָדִים שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת לְכַנּוֹת אֶת הַבַּיִת הַזֶּה. מֵעַל כָּלֵם עוֹמֵד בְּעַל הַבַּיִת שֶׁהוֹלֵךְ עַל גְּבֵיהֶם, וְנוֹתֵן לָהֶם כַּח וְתִקְףָ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי.

וְעַל זֶה אָמַר דוֹד, אִם הַמְּלֶךְ הַזֶּה שְׁכָל הַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ, שֶׁהוּא בְּעַל הַבַּיִת, לֹא בּוֹנֶה אֶת הַבַּיִת הַזֶּה - שְׁוֹא עֲמְלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ, אוֹתָם שְׁעוּמָדִים שְׁעוּמָדִים לְכַנּוֹת עַל הַבַּיִת הַזֶּה. אִם ה' לֹא יִשְׁמֵר עִיר - זֶה

המלך שכל השלום שלו. שוא שקד שומר – זהו עמוד אחד שהעולם התתקן עליו, ומיהו? צדיק, שהרי הוא שומר את אותה העיר.

המשכן שעשה משה, תמיד היה הושע עומד ושומר אותו, שהרי אין שמירתו – רק בזה שנקרא נער, שכתוב (שמות לג) ומשרתו הושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. אחר כך משכן זה לא היה שמור אלא בשביל נער אחר, שכתוב (שמואל א ג) והנער שמואל משרת. (והיה מסדר שם) משום שאין שמירת המשכן אלא בנער. (אבל בית המקדש אינו כך, שאין שמירתו אלא בקדוש ברוך הוא, שכתוב אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר) ומיהו השומר הזה? אותו ששומר המשכן שנקרא כך: נער מטטרו".

אבל אתם קדושים עליונים, אין שמירתכם כמו שמירת המשכן, אלא שמירתכם כשמירת בית המקדש, הקדוש ברוך הוא לבדו, שכתוב אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר. שהרי בכל זמן שצדיקים הולכים בדרך, הקדוש ברוך הוא שומר אותם תמיד, שכתוב ה' ישמר צאתך ובוואך.

הלכו אחריו, ולוו אותו שלשה מילים, וחרזו לדרךכם. קראו עליו, (תהלים צא) כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, על כפיים ישאונו וגו'. (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך.

ואת המשכן תעשה עשר יריעת וגו'. רבי יהודה פתח, (שם יד) ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת רזון. ברב עם הדרת מלך – אלה הם ישראל, שכתוב בהם (דברים ז) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. והם עם שעולים לכמה אלפים ולכמה רבבות, וכשהם רבים בחשבונם, זהו כבודו של הקדוש ברוך הוא, שהרי עליונים ותחתונים משבחים את שמו של המלך העליון ומשבחים אותו בשביל העם הקדוש הזה. זהו שכתוב (שם ד) רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה.

ואם תאמר, הרי כתוב (שם ז) כי אתם המעט מכל העמים – אלא, מכל העמים ודאי, אבל מעט אחד הם יותר רבים. שהרי אין עם בכל העולם גדול ורב כשאר אלה. ואם תאמר, הרי בני ישמעאל והרי בני אדום הרי כמה הם – ודאי כך רבים הם, אבל כל שאר העמים, כלם מערכים אלה באלה, בנים יש לעם זה בעם זה, ולא אלה בנים בעם אחר ולא אלה באחר. ומשום כך אין עם בכל העולם גדול ורב

בְּיִשְׂרָאֵל, עִם נִבְחָר וְיַחֲדֵי, אֵלֶּה בְּאֵלֶּה בְּלִי עֲרֻבֹכֶיָּה אַחֲרַת כָּלֵל, שְׁכָתוּב כִּי עִם קָדוֹשׁ אֲתָה לֵה' אֱלֹהֶיךָ וּבָךְ בָּחַר ה', וְעַל זֶה בָּרַב עִם הַדָּרַת מְלֶךְ, הַדְּוֹר הוּא לְמֶלֶךְ הָעֲלִיּוֹן בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

עוֹד, בְּזִמְנֵן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְבֵית הַכְּנֶסֶת (שֶׁהוּא מְקַדֵּשׁ מַעֲט) וְכָל הָעַם הוֹלְכִים כְּאַחַד וּמִתְפַּלְלִים וּמוֹדִים וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲזִי הוּא הַדְּוֹרוֹ שֶׁל מְלֶךְ, שְׁמֵלֶךְ סִתָּם זֶה מְלֶךְ הַקָּדוֹשׁ (הַמְּשִׁיחַ), שֶׁהִתְתַּקֵּן בִּיפִי וְתִקּוֹן לְעֲלוֹת לְמַעְלָה.

וּבְאַפָּם לֹאִם מִחַתַּת רְזוֹן – וּכְשֶׁהוּא מְקַדֵּים לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְהָעַם לֹא בָּאִים לְהִתְפַּלֵּל וּלְשַׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲזִי כָּל אוֹתוֹ שֶׁלְטוֹן שְׁלִמְעֵלָה וְכָל אוֹתָם מְמַנִּים וּמַחְנֹת עֲלִיּוֹנִים, כָּלֵם נִשְׁבָּרִים (מְעַבְרִים) מֵאוֹתוֹ עֲלוּי שְׁמִתְתַּקְנִים בְּתַקּוּנֵי אוֹתוֹ הַמְּלֶךְ.

מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁעָה שִׁישְׂרָאֵל לְמִטָּה מְסֻדְרִים תְּפִלוֹתֵיהֶם וּבִקְשׁוֹתֵיהֶם וּמְשַׁבְּחִים אֶת הַמְּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, כָּל אוֹתָם מַחְנֹת עֲלִיּוֹנִים מְסֻדְרִים שְׁבָחִים וּמִתְתַּקְנִים בְּאוֹתוֹ תִּקּוֹן קָדוֹשׁ, מִשׁוּם שֶׁכָּל הַמַּחְנֹת הָעֲלִיּוֹנִים כָּלֵם חֲבָרִים עִם יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה לְשַׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאַחַד, לְהִיּוֹת עֲלִיתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעְלָה וּמִטָּה כְּאַחַד.

וּכְשֶׁהֵם מְזַדְּמָנִים לְהִיּוֹת חֲבָרִים עִם יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל לְמִטָּה לֹא בָּאִים לְסֻדֵּר תְּפִלָּתָם וּבִקְשָׁתָם וּלְשַׁבַּח אֶת אֲדוֹנָם – כָּל הַמַּחְנֹת הַקָּדוֹשִׁים שֶׁל הַשְּׁלִטוֹן הָעֲלִיּוֹן נִשְׁבָּרִים (מְעַבְרִים) מִתַּקּוּנֵיהֶם, שֶׁהָרִי לֹא עוֹלִים בְּעֲלִיָּה וְלֹא יְכוּלִים לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנָם כְּרֵאוּי. מִשׁוּם שֶׁשְׁבַחֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צְרִיכִים לְהִיּוֹת כְּאַחַד מַעְלָה וּמִטָּה, עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּשָׁעָה אַחַת, וְעַל זֶה מִחַתַּת רְזוֹן וְלֹא מִחַתַּת מְלֶךְ. **וְאַפְּלוּ** שְׁלֹא הִתְרַבּוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֲלֵא עֲשָׂרָה, בְּאוֹתָם הָעֲשָׂרָה מְזַדְּמָנִים הַמַּחְנֹת הָעֲלִיּוֹנִים לְהִיּוֹת עִמָּהֶם חֲבָרִים. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁכָּל תַּקּוּנֵי אוֹתוֹ הַמְּלֶךְ הֵם בְּעֲשָׂרָה, וְלִכֵּן דִּי בְּעֲשָׂרָה, אִם אֵינָם יוֹתֵר.

וּבֵא רְאֵה, בְּמִשְׁכָּן מָה כְּתוּב? וְאֵת הַמִּשְׁכָּן תַּעֲשֶׂה עֵשֶׂר יָרִיעַת. עֵשֶׂר, מִשׁוּם שֶׁתִּקּוֹן הַמִּשְׁכָּן (הַשְּׂכִינָה) הוּא בְּעֲשָׂרָה לְהִיּוֹת כְּרֵאוּי. עֵשֶׂר, מָה הַטַּעַם עֵשֶׂר וְלֹא עֲשָׂרָה? אֲלֵא עֵשֶׂר בְּכָל מְקוֹם הוּא בְּלִי שְׂכִינָה, שְׂאִינָה בְּחֻשְׁבוֹן, כְּגוֹן זֶה (מַלְכִים-א ז) עִמַּד עַל שְׁנֵי עֵשֶׂר בְּקָר. הַשְּׂכִינָה אֵינָה בְּחֻשְׁבוֹן, שֶׁהָרִי הִיא עוֹמֶדֶת לְמַעְלָה, שְׁכָתוּב (סו) וְהִים עֲלִיָּהֶם

מלמעלה. ובמקומות הללו של רמזים לסוד שלמעלה שחסר מהם (ה), הרי שכונה יתרה על אותו חשבון, שאינה בחשבון.

לצד האחר נותנים חשבון יותר. והיא במנין בגריעות (לא תאמר חשבון יותר, אלא תוספת אות, והחשבון בגריעות) כמו עשתי, והרי פשוה. ובכל מקום שנוספות אותיות כגון זה, זה לגריעות. כמו האמינון אחיד, שמספיק אמנון. ובצד הקדשה גורע אות, והיא תוספת.

רבי חייא פתח ואמר, (תהלים קד) עטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה. פסוק זה פשוהו, שכשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, התעטף באותו אור קדמון וברא בו שמים.

ובא ראה, אור וחשף (לא) היו כאחד. אור מצד הימין, וחשף מצד השמאל. מה עשה הקדוש ברוך הוא? שתפם כאחד וברא מהם שמים. מה זה שמים? אש ומים שתפם כאחד ועשה שלום ביניהם. וכשנתקנו כאחד ומתח אותם, מתח אותם כיריעה ועשה מהם אות ו', וזו נקראת יריעה. יריעות, שהרי מאות זו התפשט אור ונעשו יריעות. זהו שכתוב ואת המשכן תעשה עשר יריעות.

וישבעה רקיעים הם מתוחים, גנוזים בגניזה עליונה, כמו שבארנו, ורקיע אחד שעומד עליהם. ולאותו רקיע אין גון ואין לו מקום בגלוי, ולא עומד להתבונן בו (אלא בחבונה), והרקיע הזה גנוז ומאיר לכלם, ומסיע אותם למסעיהם, כל אחד ואחד כראוי לו. אלא עומד בהשכל.

מהרקיע הזה והלאה אין מי שידע וישגיח, ויש לאדם לסתם פיו ולא לדבר ולהתבונן בהשכל. מי שישתכל חוזר לאחור, שאין מי שיכול לדעת.

עשר יריעות הן, שהם עשרה רקיעים. ומי הם יריעות המשכן שהן עשר ועומדות להודע לחכמי הלב? מי שידע בהן, מסתכל בחכמה רבה ובסודות של העולם, ומסתכל למעלה באותו מקום, שכל אחד ואחד נדבק בו, פרט לשני אלה שעומדים בימין ובשמאל, והם גנוזים עם השכינה.

רבי יוסי אמר, תשעה רקיעים הם, ושכינה היא עשירית. שאם תאמר בשביל שכתוב עשר – הוא חוץ מהשכינה. אם כך, השכינה היא אחת עשרה שעומדת על עשר. אלא ודאי שתשע הן,

והם תשעה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, והיא העשירית.
כמו זה המשכן הוא עשר יריעות.

אותם עשרה רקיעים סוד הסודות שלא נמסר, רק ליודעי החכמה,
והכל הוא בסודות של המנורה הקדושה, שהוא גלה סוד כל
רקיע ורקיע, והם שמשים שממשים בכל אחד ואחד. שבועה
רקיעים הם למעלה, ושבועה רקיעים הם למטה, כמו שלמעלה.
שבועה רקיעים הם שבהם כוכבים ומזלות להנהיג העולם הזה כפי
דרכו וכמו שצריך לו.

בכלם השביעי עדיף, חוץ מן השמיני שמנהיג את כלם ועומד על
כלם. כתוב סלו לרכב בערבות. מי רוכב בערבות, ומי הן
הערבות? אלא ערבות זה הרקיע השביעי, ולמה נקרא ערבות? על
שהוא כלול מאש ומים כאחד, ומצד הדרום, ומצד הצפון, והוא
מערב משני צדדים.

ואם תאמר, אם כך, שתי הערבות שמתחברות בלולב, ושנינו
ערבות? זהו שכתוב (תהלים סו) סלו לרכב בערבות. אם כך, מי
נותן ירכים בגוף, או גוף ברכים? שהרי זה עושה פרות ונצנים, וזה
לא עושה פרות ונצנים.

אף ודאי שהכל הוא סוד של ערבות שבלולב. אותם ערבות
שבלולב, אחד אש ואחד מים. בסוד הזה של כלם, והוא
שביעי, הוא אש ומים כלולים כאחד בסוד אחד, ומשום שערבות
הוא סוד הכלל של כל ששת האחרונים, הוא סוד המרכבה העליונה,
והקדוש ברוך הוא רוצה ברקיע הזה יותר מכל הרקיעים, ותשוקתו
תמיד לתקן אותו הרקיע ביפי עליון. ועל זה סלו לרכב בערבות,
לאותו שרוכב בערבות, ומיהו? אותו הרקיע טמיר וגנוז שעומד על
גב החיות, שהוא רוכב בערבות.

ועליו לפניו. לא כתוב מלפניו, אלא לפניו, שהרי אין מי שידע בו
כלום. אבל לפניו, מי שנכנס אצל הרקיע הזה, צריך להכנס
בשמחה ולא בעצב כלל, משום שהרקיע הזה גורם, ששם לא שורה
עצב ורגז כלל, שהרי שם הכל בשמחה.

ועל זה, כהן גדול שעומד לפניו לא היה נכנס לבית הקדש - רק
בשמחה ולהראות שמחה, שהרי המקום גורם. ועל זה כתוב

(תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. שהרי צריך שלא להראות בו עצב.

ואם תאמר, אם כך, מי שהוא בצער ודחק, שלא יכול לשמח את לבו, ומתוך דחקו יש לו לבקש רחמים לפני המלך העליון. אם כך, לא יתפלל תפלה כלל, ולא יכנס בעצב כלל, שהרי לא יכול לשמח את לבו ולהכניס לפניו בשמחה. מה התקון שיש לאדם הזה? **אף** ודאי הרי שנינו, כל השערים ננעלו ונסגרו, ושערי דמעות לא נסגרו, ואין דמעה אלא מתוך צער ועצב, וכל אותם הממנים על אותם השערים, כלם משברים חתיכות קשות ומנעולים ומכניסים אותן דמעות, ואותה תפלה נכנסת לפני המלך הקדוש.

ואז לאותו מקום יש דחק מאותו עצב ודחק של אותו אדם, כמו שנאמר (ישעיה סג) בכל צרתם לא (לו) צר. תשוקת אותו העולם העליון למקום הזה, כזכר שתשוקתו תמיד אל הנקבה. כשנכנס המלך לגבירה ומוצא אותה בעצב, אז כל מה שהיא רוצה, נמסר בידיה, ואותו אדם ואותה תפלה לא חוזרת ריקם, והקדוש ברוך הוא חס עליו. אשרי חלקו של אותו אדם ששופך דמעות לפני הקדוש ברוך הוא בתפלתו.

כמו זה בשבת, מי שיושב בתענית בשבת, מתוך צערו מראה עצב, ובשבת שולט אותו רקיע עליון, אותו שנראה בשמחה, שהוא שמחה ומשמח לכל. אותו שיושב בעצב, משום שהוא שולט, מוציא את אותו האדם מאותו הענש שנגזר עליו, והרי נאמר סלו – הבו כבוד ורוממות לאותו שרוכב בערבות, שהוא שמחה ומשמח לכל, הרקיע שעל גבי החיות בי"ה שמו ודאי, שהרי באותו מקום השם הזה נכלל. ועלזו לפניו – משום שלא צריך להראות לפניו עצב, כמו שנתבאר. **רבי** אלעזר אומר, פסוק זה כך צריך לומר: סלו לרכב על ערבות. מה זה בערבות? ביה שמו, ביה הוא היה צריך להיות! מה זה שמו? אלא פסוק זה על נסתר כל הנסתרים, עתיק כל העתיקים נאמר, אותו שלא התגלה ולא נודע כלל שהוא רוכב בערבות. ואם תאמר שהוא בא ורוכב בו, אם כך, אף על גב שהוא נסתר, במקום הזה עומד להתגלות.

אף סלו לרכב בערבות, זהו עתיק של כל העתיקים, נסתר כל הנסתרים, שלא ידוע. ובמה הוא רוכב? בערבות, בי"ה, שהוא

סוד קדמון שיצא לפניו (ממנו), וזהו שמו. מאותו נסתר שלא ידוע שמו הוא י"ה. לא שהוא הוא, אלא הוא הוא, בשביל שאותה פרכת שנפרסה ויצאה מלפניו. אבל הפרכת הזו היא שמו, וזוהי מרכבתו, ולא נודע כלל.

וזהו שמו הגדול, משום שיש שמו שאינו כל כך גדול כמו זה אף על גב שיש בו תוספת אותיות. זהו השם הגדול, ולכן בשם הזה אנו מוציאים אמן, שהוא ממנו. בזה הולך אמן בכל הזמן, ובשם אחר לא כך.

אמן יהא שמייה רבא מברך, שכאשר השם הזה מתתקן - הכל בשלמות, וכל העולמות שמחים בשמחה. בשם הזה כלולים עליונים ותחתונים. בשם הזה כלולים שש מאות ושלוש עשרה מצוות של התורה שהן הכלל של כל הסודות העליונים והתחתונים. הכלל של עולם הזכר למעלה, והכלל של עולם הנקבה למטה.

וכך המצוות בלן פרקים ואיברים, להראות בהן את סוד האמונה. מי שלא ישגיח ולא יתבונן בסודות של מצוות התורה, לא ידע ולא יתבונן איך מתקנים האיברים בסוד עליון. כל איברי הגוף מתקנים על הסוד של מצוות התורה, ואף על גב שיש איברים שהם גדולים ועליונים, כלם קטנים וגדולים, אם נטל מהם אחד, אפלו הקטן ביותר של האדם, הוא נקרא בעל מום. כל שכן וכל שכן אותו שפוגם אפלו מצוה אחת מאותן מצוות התורה, שמטיל מום במקום שלא צריך.

בא וראה מה כתוב, (בראשית ב) ויקח ה' אלהים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה. ושנינו, לעבדה ולשמרה - אלו קרבנות, והכל אחד. אבל הסוד הזה של מצוות התורה, לעבדה - אלו רמ"ח איברים עליונים. ולשמרה - אלו שלש מאות וששים וחמשה איברים תחתונים. אלה העליונים של זכור, ואלה התחתונים של שמור, והכל אחד.

אשרי מי שזוכה להשלים אותם. מצוות התורה גורמות לאדם להשלים רוחו ונשמתו בעולם הזה ובעולם הבא. התורה מזכה את האדם לרשת שני עולמות, עולם הזה ועולם הבא. כל מי שמשתדל בתורה, משתדל בחיים. חיים בעולם הזה, וחיים בעולם הבא. נצול מכל הענשים הרעים שלא יכולים לשלט עליו. אם בהשתדלות כך, כל שכן מי שעושה מעשה.

רבי חייא ורבי אבא היו שְׂרוּיִים בבית מְאָרְחֵיהֶם, וְקָמוּ בַחֲצוֹת הלילה להשתדל בתורה. בת המֵאָרֶחַ קָמָה וְהֵאִירָה לָהֶם נֵר, ואחר כך עָמְדָה אַחֲרֵיהֶם לְשִׁמְעַע דְּבָרֵי תוֹרָה.

פְּתַח רבי יוסי ואמר, (משלי ו) **כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים** תוכחות מוסר. **כי נר מצוה** – כל מי שִׁמְשָׁתְדֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתָן מִצְוֹת הַתּוֹרָה, מִסְתַּדֵּר לְפָנָיו בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה נֵר אֶחָד לְהָאִיר לוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְתוֹרָה אֹר – מִי שִׁמְתַּעֲסֵק בַּתּוֹרָה, זוֹכֵה לְאוֹתוֹ אֹר עֲלִיּוֹן שֶׁנִּדְלָק מִמֶּנּוּ הַנֵּר, שֶׁהָרִי נֵר בְּלִי אֹר אֵינוֹ כָּלוּם. אֹר בְּלִי נֵר אֵף כִּף לֹא יִכּוֹל לְהָאִיר. נִמְצָא שְׂכָלֶם צְרִיכִים זֶה אֶת זֶה. צְרִיף מַעֲשֵׂה לְתַקֵּן הַנֵּר, וְצְרִיף לְלַמֵּד תּוֹרָה לְהָאִיר הַנֵּר. אֲשֶׁרִי מִי שִׁמְתַּעֲסֵק בָּהּ בְּאוֹר וּבַנֵּר.

וְדַרְךְ חיים תוכחות מוסר – דְּרֹךְ חַיִּים לְהַכְנִיס בָּהּ לְעוֹלָם הַבָּא, אוֹתָן תּוֹכָחוֹת שֶׁמְקַבֵּל אָדָם לְהִסִּיר אֶת עֲצָמוֹ מִדְּרֹךְ רָעָה וּלְלַכֵּת בְּדְרֹךְ טוֹבָה. עוֹד וְדַרְךְ חַיִּים – אוֹתָם תּוֹכָחוֹת מוֹסֵר, שֶׁמְבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָאָדָם לְטַהֵרוֹ מִחַטָּאָיו בְּאוֹתָן תּוֹכָחוֹת. אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמְקַבֵּל אוֹתָן בְּרִצּוֹן הַלֵּב.

דָּבָר אחר **כי נר מצוה** – (תקון הנר) זֶה נֵר הַמְּנוֹרָה שֶׁל דָּוִד, שֶׁהוּא נֵר מִצְוָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּיהָ, שֶׁצְרִיכָה לְהִתְתַּקֵּן תָּמִיד, וְאֵינָה מְאִירָה אֲלֵא מִתּוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, שֶׁהָרִי אֵין לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּיהָ אֹר אֲלֵא מִתּוֹךְ תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, שֶׁהִיא הָאוֹר לְהָאִיר.

הַסֵּתֵפֵל לְאַחֲרָיו וְרָאָה אֶת בַּת הַמְּאָרֶחַ עוֹמְדַת מְאַחֲרֵיהֶם. אָמַר, **כי נר מצוה**, מה זה נר? זה הנר שהיא מצוה שנשים זוכות בה, והיא נר שבת. שאף על גב שנשים לא זוכות בתורה, הרי הגברים זוכים בתורה ומאירים את הנר הזה שהנשים מתקנות במצוה הזו. הנשים בתקון של הנר הזה – והגברים בתורה להאיר לנר הזה, תקון המצוה שהנשים התחייבו בהם.

שְׁמַעְנָה אותה אשה ובכתה. בין כך קם אבי האשה שהיה שם ונכנס ביניהם, וראה את בתו עומדת מאחריהם ובוכה. שאל אותה אביה, והיא סתה לו (רבי אבא) את המעשה. התחיל אבי האשה אף הוא לבכות. אמר לו רבי יוסי, אולי חתנך בעלה של בתך לא זכה בתורה? אמר לו, ודאי כך זה, ועל זה ודאי אנו בוכים אני ובתי תמיד.

ובְשִׁבִיל שְׂרָאִיתִי אוֹתוֹ יוֹם אֶחָד שֶׁמְדַלֵּג מֵהֶעֱלִיָּה הַזֶּה לְשִׁמְעַע קָדִישׁ עִם הַצְּבוּר, עָלָה בְרָצוֹנִי לְתֵת לוֹ אֶת בְּתִי, וְתִכַּף שֶׁהַצְּבוּר יֵצֵא מִבֵּית הַכְּנֶסֶת נְתַתִּי לוֹ אֶת בְּתִי. שְׂאֻמְרָתִי, שֶׁבְּדִלּוֹג הַזֶּה שָׁבָא לְשִׁמְעַע קָדִישׁ, הוּא יִהְיֶה אָדָם גְּדוֹל בְּתוֹרָה, וְאִף עַל גַּב שֶׁהוּא תִינּוֹק וְלֹא הִפְרָתִי אוֹתוֹ מִקִּדְּשׁ לְכֵן. וְעַכְשָׁו אֶפְלוּ בְרַכַּת הַמְּזוֹן אֵינּוּ יוֹדְעַ, וְלֹא יְכַלְתִּי לְלַמַּד עִמּוֹ בֵּין הַחֲבָרִים שֶׁיִּלְמַד קְרִיאַת שְׁמַע אוֹ בְרַכַּת הַמְּזוֹן.

אָמַר לוֹ, הֶעֱבִירָנּוּ כְּאַחַר, אוֹ אוֹלֵי יוֹלִיד בֶּן שִׁיְהִיָּה אִישׁ גְּדוֹל. בֵּינְתִים הוּא קָם וְדִלַּג עָלֵיהֶם וַיֵּשֶׁב לִפְנֵיהֶם. הִסְתַּכַּל בּוֹ רַבֵּי יוֹסִי, אָמַר, וְדַאי אֲנִי רוֹאֶה בְּיָלֶד הַזֶּה שְׂאוֹר הַתּוֹרָה יֵצֵא מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם, אוֹ בֶן שֶׁיִּקְוָם מִמֶּנּוּ. צָחַק אוֹתוֹ יֶלֶד וְאָמַר, רַבּוּתִי, אָמַר לִפְנֵיכֶם דְּבַר אֶחָד.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב לב) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים, עַל כֵּן זָחַלְתִּי וְאִירָא מַחֲוֹת דְּעֵי אֶתְכֶם. בְּפִסּוֹק זֶה הֶעִירוּ עֲמוּדֵי עוֹלָם, אָבֵל אֵלִיָּהוּא שְׁכָתוּב בּוֹ מִמְשַׁפַּחַת רָם, הֶעִירוּ, שֶׁהָרִי מְזַרַע אֲבָרָהֶם הוּא בָּא, וַיִּפֶּה. אָבֵל אֵלִיָּהוּא הִיָּה כְּהֵן, וּמְזַרְעוֹ שֶׁל יַחְזַקְאֵל הַנְּבִיא הִיָּה. כְּתוּב כָּאֵן בֶּן בְּרַכְאֵל הַבּוּזִי, וְכְתוּב שֵׁם (יחזקאל א) יַחְזַקְאֵל בֶּן בּוּזִי הַכְּהֵן.

וְאָם תֹּאמַר, מִשּׁוּם שְׁכָתוּב בּוּזִי, בּוּז מְשַׁפַּחַת הִיָּה – לֹא כִּךָ! חֲזַר וְאָמַר מִמְשַׁפַּחַת רָם, עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל. לָמָּה נִקְרָא בּוּזִי? עַל שֶׁמְבַזֶּה עֲצָמוֹ לְמִי שֶׁגְּדוֹל מִמֶּנּוּ, וְלָכֵן עָלָה בְּשֵׁם עֲלִיּוֹן. בּוּזִי – זֶה שֶׁנִּקְרָא אָדָם שָׁלֵם בְּכֹל מָה שֶׁלֹּא נִקְרָא כִּךָ אָדָם אַחֵר. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְאַתָּה בֶּן אָדָם, וְעַל שֶׁעָלָה בְּשֵׁם הַזֶּה נִקְרָא רָם, עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל.

וְעַל זֶה אָמַר צָעִיר אֲנִי לְיָמִים. לְיָמִים, מִיָּמִים הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מָה זֶה לְיָמִים? אֵלֹא אָמַר, צָעִיר אֲנִי וְהִקְטַנְתִּי עֲצָמֵי לְיָמִים, לְגַבֵּי אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ יָמִים רַבִּים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂאֻמְרָתִי שֶׁיָּמִים יִדְבְּרוּ, וְעַל זֶה אֲנִי צָעִיר וְהִקְטַנְתִּי אֶת עֲצָמֵי אֶל יָמִים. וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים, רְאִיתִי אֶתְכֶם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי וְאִירָא. וְאִירָא מַחֲוֹת דְּעֵי אֶתְכֶם. אִף אֲנִי אֲמַרְתִּי יָמִים יִדְבְּרוּ וְרַב שָׁנִים יִדְּעוּ חֲכָמָה, וְדַאי. אָכֵן רוּחַ הַיָּהוָה בְּאֵנוֹשׁ וְנִשְׁמַת שְׂדֵי תְּבִינִים. וְלָכֵן מִשּׁוּם שֶׁאֲנִי יָלֵד, שִׁמְתִי בְרָצוֹנִי שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַד שְׁנֵי חֲדָשִׁים, וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם נִשְׁלָמוּ. וְעַכְשָׁו שְׂאֻמְרָתִי כָּאֵן, יֵשׁ לִפְתַּח בְּתוֹרָה לִפְנֵיכֶם.

פָּתַח וְאָמַר, (משלי ו) **כִּי נֵר מְצוּהָ וְתוֹרָה אֹרֶךְ וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכַחֹת מוֹסֵר. כִּי נֵר מְצוּהָ – זוּהִי מְשֻׁנָּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שמות כד) וְהַתּוֹרָה וְהַמְצוּהָ. וְהַתּוֹרָה – זוּ תּוֹרָה שְׂבִכְתָּב. וְהַמְצוּהָ – זוּ מְשֻׁנָּה, שֶׁהִיא נֵר שְׂעוּמָד לְהַדְלִיקָה.**

נֵר, לְמָה נִקְרָא נֵר? אֵלָּא כְּשֶׁמִּקְבֵּל מִבֵּין שְׁתֵּי זְרוּעוֹת, רמ"ח אֵיבָרִים עֲלִיוֹנִים, הִיא פּוֹתַחַת אֲלֵיהֶם שְׁתֵּי זְרוּעוֹת שְׁלֵה, וְאִזּוּ נִכְלָלוֹת שְׁתֵּי הַזְרוּעוֹת הִלְלוּ בָהֶם וְנִקְרָאִים נֵר. וְתוֹרָה אֹרֶךְ, שְׁמַאִיר לְאוֹתוֹ נֵר וְנִדְלָקַת מִמֶּנּוּ מִצַּד הָאֹרֶךְ הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁהִרִי הַתּוֹרָה נִתְּנָה מֵאוֹתוֹ צֶד הַיָּמִין שֶׁל הָאֹרֶךְ הָרֵאשׁוֹן, שְׂפָתוֹב (דְּבָרִים לג) מִיָּמִינוֹ אֲשֶׁר דָּת לְמוֹ, שְׁנִתְּנָה מִצַּד הַיָּמִין, וְאִף עַל גַּב שְׁנִכְלָל בָּהּ שְׂמַאל, שֶׁהִרִי אִזּוּ הִיא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל.

הָאֹרֶךְ הַזֶּה נִכְלָל בְּמֵאֲתָיִם וְשִׁבְעָה עוֹלָמוֹת שְׁגִנוּזִים בְּצַד שֶׁל אוֹתוֹ הָאֹרֶךְ וּמִתְפַּשֵּׁט בְּכֹלָם. תַּחַת הַכֶּסֶף הַטְּמִיר הָעֲלִיוֹן שׁוֹרִים אוֹתָם עוֹלָמוֹת מִצַּד אוֹתוֹ הַיָּמִין. שְׁלֵשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרֵה הֵם. מֵאֲתָיִם וְשִׁבְעָה הֵם בְּצַד הַיָּמִין, וּמֵאָה וְשִׁלְשָׁה הֵם בְּצַד הַשְּׂמַאל. וְהֵם שְׁלֵשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרֵה. וְאֵלוֹ הֵם שְׂמִתְקֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תְּמִיד לְצַדִּיקִים. וּמֵאֲלֵה מִתְפַּשֵּׁטִים כְּמָה וְכְמָה אוֹצְרוֹת הַחֲמֻדָּה, וְכֹלָם גְּנוּזִים כְּדִי לְהַתְעַדֵּן מֵהֶם הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַבָּא, וְעַל אֵלֶּה כְּתוּב (משלי ח) לְהִנְחִיל אֶהְיֵ יֵשׁ וְאֶצְרִתִּיהֶם אֲמֵלָא, וְעַל אֵלֶּה כְּתוּב (ישעיה סד) עֵינַי לֹא רָאִתִּי אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ וְגו'.

י"ש – אֵלֶּה שְׁלֵשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרֵה עוֹלָמוֹת שְׁגִנוּזִים תַּחַת הָעוֹלָם הַבָּא, (ועל) אוֹתָם מֵאֲתָיִם וְשִׁבְעָה שְׁהֵם מִצַּד הַיָּמִין נִקְרָאִים אֹרֶךְ רֵאשׁוֹן, מְשׁוּם שְׂאֵפְלוֹ אֹרֶךְ הַשְּׂמַאל נִקְרָא אֹרֶךְ. אֲבָל הָאֹרֶךְ הָרֵאשׁוֹן עֲתִיד לְעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. וְאִם תֵּאמַר, לְעוֹלָם הַבָּא וְלֹא יוֹתֵר? אֵלָּא אֵפְלוֹ בְּכֹל יוֹם וְיוֹם שְׂאֵם הָאֹרֶךְ הַזֶּה לֹא הִיָּה, הָעוֹלָם לֹא יוֹכֵל לְהַתְקַיֵּם, שְׂפָתוֹב (תהלים פט) אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֲסֹד יִבְנֶה.

הָאֹרֶךְ הַזֶּה זֶרַע אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֲדֵנוּ, וְעֲשֵׂה אוֹתוֹ שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה, שֶׁהוּא הַגֵּנֶן שֶׁל הַגֵּן, וְנִטְלָה אֶת הָאֹרֶךְ הַזֶּה וְזֶרַע אוֹתוֹ זֶרַע אֲמֵת, וְעֲשֵׂה אוֹתוֹ שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת בְּגֵן,

והוליד והצמיח ועשה פרות, ומהם נזון העולם. זהו שכתוב אור זרע לצדיק וגו'.

וכתוב, (ישעיה סא) וכגנה זרועיה תצמיח. מי הם זרועיה? אלה הם הזרעים של האור הראשון שהוא תמיד זרוע, ועכשו מוליד ועושה פרות, ועכשו הוא זרוע. בראשונה, בטרם שיאכל העולם את הפרי הזה, הוליד הזרוע הזה ונותן פרי ולא שוכך. ולכן כל העולמות נזונו בספוקו של אותו הגנן שנקרא צדיק, שאינו שוכך ולא פוסק לעולמים.

פרט לזמן שישראל בגלות. ואם תאמר, בזמן הגלות כתוב, (איוב יד) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, ואיך עשה תולדות? אלא כתוב זרע, והוא תמיד זרוע, ומיום שנפסק אותו נהר לא נכנס לגן (בגן) אותו הגנן. ואותו אור שהוא תמיד זרוע, עושה פרות, וממנו ומעצמו נזרע כבראשונה ולא שוכך תמיד, כמו גן שעושה תולדות, ומאותו הזרוע נופל בו במקומו, ומעצמו עושה תולדות כבראשונה. ואם תאמר שאותם תולדות ופרות היו כמו שהיה בזמן שהגנן שם – לא כך, אבל לא נמנע הזרוע הזה לעולמים.

כמו זה ותורה אור. התורה שנתנה מצד אותו האור הראשון, כך נזרע תמיד בעולם ועושה תולדות ופרות ולא שוכך לעולמים, ומאותו הפרי שלו נזון העולם.

ודרך חיים תוכחות מוסר. שני דרכים הם, אחד דרך חיים, ואחד בהפך ממנו. מהו הסימן של דרך חיים? תוכחות מוסר. שכאשר רצה הקדוש ברוך הוא לשמר את דרך חיים הזו, הוא שם עליו אותו המלקה ועושה תוכחות מוסר לבני אדם, ומיהו? זה שכתוב (בראשית ג) ואת להט החרב המתהפכת לשמר את דרך חיים. ולכן דרך חיים היא תוכחות מוסר. ומי שיש בו תוכחות, ודאי שמעירים אותו ללכת באותה דרך חיים ששם מתחיל תוכחות מוסר.

הפסוק הזה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו, אלא הכל הוא סוד האמונה של הפסוק הזה. כי נר מצוה – זה סוד של שמור. ותורה אור – זה סוד של זכור. ודרך חיים תוכחות מוסר – אלה גזרות וענשים של התורה, והכל סוד האמונה. וצריך זה את זה, ולהיות סוד של הכל כראוי.

ועל הסוד הזה של האור הזה שדולק ומאיר לנר הזה, כתוב בו באהרן (במדבר ה) בהעלתך את הנרות, משום שהוא בא מצד האור הזה. באור הזה כתוב (בראשית א) יהי אור ויהי אור. כיון שאמר יהי אור, למה כתוב ויהי אור, שהרי בויהי כן מספיק? אלא יהי אור – זה האור הראשון, שהוא ימין, והוא לקץ הימין. ויהי אור – שממין יוצא שמאל, ומסוד הימין יוצא שמאל, ועל זה ויהי אור, זה שמאל. **מכאן** שויהי הראשון של התורה היה בצד השמאל, ולכן אינו סימן ברכה. מה הטעם? משום שבו (שממנו) יצא אותו חשך שהחשיך את פני העולם. וסימן זה כאשר התגלה הסוד של עשו ומעשהו, זה היה בויהי הזה, שכתוב (שם כה) ויהי עשו איש ידע ציד. התקים בויהי איש ידע ציד, לפתות את בני העולם שלא ילכו בדרך ישרה.

וירא אלהים את האור כי טוב – זהו העמוד שעומד באמצע, ועומד ואוחז בצד זה ובצד זה. כשהיתה שלמות של שלשת הצדדים, כתוב בו כי טוב, מה שלא היה באחרים הללו, משום שלא היתה שלמות עד האור השלישי שהשלים את כל הצדדים, וכיון שבא השלישי הזה, אז הפריד מחלקת של ימין ושמאל, שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך.

ועל שהן חמש דרגות שנפרדו ונמשכו מהאור הראשון הזה, כתוב חמש פעמים אור, וככלם היו מצד הימין ונכללו בו. וכשנכללו בצד שמאל, נכללו בסוד של מים שנוטל בימין (מימין), ולכן כתוב מים חמש פעמים. וכשנשלמו בסוד האמצע, כתוב רקיע חמש פעמים, ועל זה שלשה הם: אור, מים, רקיע. כנגד שלש הדרגות הללו, שכלן חמש דרגות נכללו בהם, ועל זה בכלם כתוב חמש פעמים בכל אחד ואחד.

כאן סוד הסודות באלו השלשה, הצטיר ונחלק בחקוקי הסוד של דמות האדם, שהוא אור בראשונה, ואחר כך מים. ואחר כך מתפשט בתוכם רקיע, שהוא חקוק של חקיקת דמות האדם.

כמו שחקוק ציור של דמות אדם בתולדתו, שהרי בתולדת האדם בהתחלה זרע, שהוא אור, שהרי האור של כל איברי הגוף הוא אותו זרע, ולכן הוא אור, ואותו אור נקרא זרע, שכתוב אור זרע, אותו זרע ממש. אחר כך אותו זרע, שהוא אור, מתפשט ונעשה מים,

בלחות שלו נחקק יותר, ומתפשט התפשטות בתוך אותם המים
התפשטות הגוף לכל הצדדים. כיון שמצטיר ונחקק ציור ודמות
הגוף, נקרשה אותה התפשטות ונקראת רקיע, וזהו רקיע בתוך
המים. ואחר שהקריש, כתוב ויקרא אלהים לרקיע שמים. שהרי
הקרישה אותה הלחות (שהשפיע ונשארה אותה הפסלת) של הגוף שהיה בתוך
אותם המים.

כיון שנברר הגוף והתנקה בנקיון, אותה לחות ששפעה ונשארה,
היתה פסלת שנעשתה תוך ההתוף, והם מים הרעים העכורים,
ומהם נעשה פסלת, מקטרג לכל העולם, זכר ונקבה. אחר כך כשירדו
אותם מים עכורים והתהתכו למטה בצד שמאל, יצאו (ששפע ונשארה,
נעשה פסלת מקטרג לכל העולם, זכר ונקבה, והם המים הרעים העכורים. ואחר כך כאשר ירדו
אותם מים עכורים והתהתכו למטה בצד שמאל ויצאו) לקטרג לכל העולם. אשרי מי
שנצל מהם.

כיון שיוצא המקטרג, כתוב יהי מארת חסר ו', ונמשכה אסכרה
לתינוקות, וחסר אור הלבנה. אחר כך, והיו למאורת, בשלמות
של שניהם כאחד. במי? באותו רקיע השמים, שהרי כשעולה
ומתחברת באותו רקיע השמים, אזי והיו למאורת, אורות שלמים
שניהם כאחד שלא פגומים כלל.

התחיל לצחק הילד הזה ושמח. אמר להם, זה שאמרתי שנברר כאן
סוד של אדם באור של אותו (שהוא) הזרע, ואחר כך נעשה
מים, ומתוך אותם המים מתפשט רקיע, דיוקן של אדם, כמו
שעוררנו. מילא כשזה נעשה בתוך מעי האשה, שהרי לא מצטיר
הזרע אלא בתוך מעי הנקבה להתפשט בה דיוקן של אדם, וכאן אם
אלה חמש דרגות הם דיוקן של אדם, באיזה מקום מצטיר ומתפשט
הדיוקן הזה בתוך המים הללו?

אם תאמר בתוך הנקבה הם היו, זה העולם הבא – לא כך! שהרי
לא הצטיר ציור ודמות עד שיוצאות האותיות לחוץ, ואחר כך
נגלמו. ועוד, שהרי העולם הבא היה האמן, שכתוב ויאמר אלהים
יהי אור ויהי אור. ויאמר אלהים יהי רקיע. הרי האמן הוא היה.

אם תאמר בנקבה שלמטה – לא כך, שהרי טרם היתה! וכשיצאה
דמות אדם, נקבתו יצאה עמו. הרי לא הצטיר דיוקן של אדם
בה. אם כך, באיזה מקום הצטיר ונחקק הזרע הזה להיות חקיקתו

שֶׁל דְּמוֹת אָדָם? אֵלָּא זֶה סוּד עֲלִיּוֹן. אָדָם הָרָאשׁוֹן הַצָּטִיר וְנַחֲקָק בְּלִי נִקְבָּה. הָאָדָם הַשְּׁנִי מִכַּח וְזָרַע שֶׁל זֶה נַחֲקָק וְהַצָּטִיר בְּתוֹךְ הַנִּקְבָּה.

אָדָם הָרָאשׁוֹן, חֲקִיקָה שֶׁל צִיּוֹר וְדְמוֹת הַגּוֹף, לֹא הָיָה בְּנִקְבָּה, וּבְלִי צִיּוֹר כָּלֵל הָיָה. וְהַצָּטִיר וְנַחֲקָק לְמִטָּה מִהָעוֹלָם הַבָּא, בְּלִי זָכָר וּבְלִי נִקְבָּה, אוֹתָן אוֹתִיּוֹת נִגְלְמוּ בְּתוֹךְ הַמֶּדָּה, וְהַצָּטִיר וְנַחֲקָק בְּהֵן סוּד שֶׁל אָדָם. וְהָאוֹתִיּוֹת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּסִדּוֹר שְׁלֵהֵן, מִסוּד שֶׁל הָאוֹר הָרָאשׁוֹן, הַתְּחִילוֹ לְהַחֲקֵק וְלְהַצָּטִיר (אוֹתִיּוֹת), וְנִזְרַע הָאוֹר הַזֶּה בְּתוֹכוֹ תוֹךְ הַמֶּדָּה. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְתוֹךְ הַמֶּדָּה וְהִפָּךְ לְמִים בְּתוֹךְ מַיִם, הַתְּפַשֵּׁט הֶרְקִיעַ בְּצִיּוֹר שֶׁל אָדָם דְּמוֹת כְּרָאוּי.

לְאַחַר שֶׁהִתְקַשְׁטָה הַנִּקְבָּה אֵלָיו וְחִזְרוּ לֵהִיּוֹת פְּנִים בְּפְנִים, הַדְּמוֹת הַזֶּה שֶׁל אָדָם נִכְנְסָה בְּתִשׁוּקָה אֶצֶל הַנִּקְבָּה, וְשֵׁם נַחֲקָק וְהַצָּטִיר כְּמוֹ הַצּוֹרֵה שְׁלוֹ, וְעֲלִיו כְּתוֹב (בְּרָאשִׁית ה) וַיּוֹלֵד בְּדְמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וְגו'. זֶה הַצָּטִיר בְּתוֹךְ הַנִּקְבָּה מֵה שֶׁלֹּא הָיָה אוֹתוֹ הָרָאשׁוֹן, שֶׁהַצָּטִיר אוֹתוֹ רָאשׁוֹן בְּתוֹכוֹ בְּמִדְיָה בְּתוֹךְ הַמֶּדָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

כְּמוֹ זֶה לְמִטָּה. מֵה כְּתוֹב לְמִטָּה? (שם ב) וְהָאָדָם יָדַע אֵת חוּהָ אֲשֶׁתוֹ וַתְּהַר וַתֵּלֵד אֵת קִיָּן. הַתְּחִילָה לְהוֹלִיד קוֹף בְּמַעֲיָה בְּכַח וְסִיּוּעַ שֶׁל אָדָם, אַחַר שֶׁקְבָּלָה זֶה־מָה מִהַקּוֹף הַזֶּה, וְלִכֵּן לֹא כְּתוֹב כָּאֵן וַיּוֹלֵד, אֵלָּא יָדַע וַתְּהַר וַתֵּלֵד, וַיִּצְאָה הַפֶּסֶלֶת בְּתוֹךְ הַנִּקְבָּה.

וְתוֹסֵף לְלֵדֵת אֵת אָחִיו אֵת הַבֵּל, וּבְזֶה גַם לֹא כְּתוֹב וַיּוֹלֵד, וְאֵף עַל גַּב שֶׁמֶצַד הַזָּכָר הוּא הָיָה. אֲבָל הַמַּקְטָרֵג תָּשֵׁשׁ וְשָׁבַר אֵת כַּחוֹ, שֶׁהָרִי בָּאוֹת קוֹף הַתְּחִילוֹ הָאוֹתִיּוֹת לְהוֹלִיד.

בֵּינָן שֶׁנִּבְרְרָה הַפֶּסֶלֶת, הַתְּחִילוֹ הָאוֹתִיּוֹת לְהוֹלִיד מִסוּד הָאוֹת ש"ת תְּקוּן שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה בְּהַסְכָּמָה כְּאַחַד. וְאִז כְּתוֹב, וַיּוֹלֵד בְּדְמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֵת שְׁמוֹ שֵׁת, וְלֹא כְּתוֹב וַתְּקָרָא. וַיִּקְרָא הוּא, וְלֹא הִיא. הוּא קָרָא שְׁמוֹ שֵׁת. תְּקוּן זָכָר וְנִקְבָּה כְּאַחַד שֶׁהָיוּ בְּהַסְכָּמָה אַחַת.

עוֹד הַתְּגַלְגְּלוֹ הָאוֹתִיּוֹת, וְחִזְרוּ לְהוֹלִיד אֶלְף שֶׁל אָדָם, וְהֵם אוֹתִיּוֹת בְּמִקוֹם שֶׁהוּא הַסִּיּוּם שֶׁל שְׁמוֹ, וּמִיָּהוּ? נ'. וְאַחַר כֵּן ו' וְלֹא ה', שֶׁהָרִי הַתְּעַבְרָה (הוֹלִידָה) בְּהַבֵּל. וְלִכֵּן נִטַּל אוֹת אַחֲרֵת אַחֲרָיו ו', סִיּוּם בְּרָאשִׁית שֶׁל שֵׁת ש', וְנִקְרָא אָנוּשׁ.

אָנוּשׁ, מֵה בֵּין הַשֵּׁם הַזֶּה לְשֵׁם שֶׁל אָדָם? אֵלָּא אָנוּשׁ לֹא הָיָה בְּתַקְרָף, הוּא הָיָה בְּתַקוּנָם שֶׁל הָרָאשׁוֹנִים, (תְּהִלִּים ח) מֵה אָנוּשׁ כִּי

תִּזְכְּרֵנוּ. וְכָתוּב (איוב ז) מָה אָנוּשׁ כִּי תִגְדְּלֵנוּ וְגו', וּתְפַקְדֵנוּ לְבִקְרִים לְרָגְעִים תִּבְחָנֵנוּ. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה נג) וְה' חִפֵּץ דְּכָאוֹ הִחְלִי, שְׁבַר הַגּוֹף וְכַח הַנֶּפֶשׁ הוֹרִישׁ שֵׁת לְאָנוּשׁ יִרְשָׁה שְׁהִיתָה לוֹ לְקַבֵּל. וְאָף הוּא הוֹרִישׁ לְבָנוּ כֶּף.

עוֹד הַתְּגַלְגְּלוֹ הָאוֹתִיּוֹת לְתַקֵּן אֶת הָעֵקֶם, וְחִזְרוּ לְהוֹלִיד אֶת קִינָן, זֶה הַתְּקוּן שֶׁל קִינָן וְהַתְּתַקֵּן תַּחֲתָיו, וְחִזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְבִשְׁם אֶת הָעוֹלָמוֹת מִהָעֵקֶמִימוֹת שְׁהִיתָה. מִהֶלְלָאֵל, מ' סוּף שֶׁל אוֹתִיּוֹת אָדָם, ה' וְל' תְּקוּן שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַבַּל, וּמִשׁוּם שֶׁלֹּא הִרְשִׁיעַ כְּמוֹ קִינָן, לֹא הִתְחַלְפוּ הָאוֹתִיּוֹת מִשְׁמוֹ פָּרֵט לְאַחַת, שְׁבַמְקוֹם ב' הִיתָה א' לְהִיּוֹת תְּקוּן יוֹתֵר.

עַד כָּאֵן הַתְּבִשָּׁם הָעוֹלָם וְהַתְּתַקֵּן הָעֵקֶם מִהֶרָאשִׁית שֶׁל אָנוּשׁ, פָּרֵט לְחֻטָּאוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁלֹּא הַתְּבִשָּׁם עַד שְׁעֲמָדוֹ יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי. אָבֵל הַתְּתַקֵּן שֶׁל הָעֵקֶמִימוֹת שֶׁל קִינָן וְהַבַּל הַתְּתַקֵּן וְהַתְּבִשָּׁם, אָבֵל הָעוֹלָם הִיָּה בְּצַעַר וְעֲצָבוֹן עַד שֶׁבָּא נֹחַ, שְׁכָתוּב (בראשית ה) זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמִעֲצָבוֹן יִדְּיֵנוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲרָרָה ה'. וְחֻטָּאוֹ שֶׁל אָדָם לֹא הַתְּבִשָּׁם עַד שְׁעֲמָדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי וְקִבְלוּ תוֹרָה, וְכִשְׂיִשְׂרָאֵל קִבְלוּ תוֹרָה, אָזִי הִנֵּר וְהָאֹר הַתְּתַקֵּנוּ כְּאֶחָד.

וְעַבְשׂוּ רַבּוּתִי, אָנִי מִכָּבֵל, וּבָנוּ שֶׁל רַב סִפְרָא אָנִי, וְלֹא זָכִיתִי לְהִוָּדַע לְאָבִי, וְנִטְרַדְתִּי לְכֹאֵן וּפְחַדְתִּי, שְׁהִרִי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ הַזֹּאת הֵם אַרְיֹת בַּתּוֹרָה, וְקַבְלְתִּי עָלַי שֶׁלֹּא אִמַּר דְּבַרִי תוֹרָה לְפָנָי אִישׁ עַד שְׁנֵי חֲדָשִׁים, וְהַיּוֹם הַזֶּה הֵם נִשְׁלָמוּ. אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שֶׁנִּפְגַּשְׁנוּ פֹּה. הַרִים רַבִּי יוֹסִי אֶת קוֹלוֹ וּבְכָה, וְקָמוּ כָלֶם וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשֶׁרִי חֲלָקְנוּ שְׁזָכִינוּ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה לְשִׁמְעַ דְּבַרִי עֵתִיק הַיָּמִים מִפִּיָּהּ, מֵהַ שֶׁלֹּא זָכִינוּ לְשִׁמְעַ עַד עַכְשָׁיו.

יִשְׁבּוּ כָלֶם. אָמַר לָהֶם, רַבּוּתִי, מִשְׂרָאִיתִי אֶת הַצַּעַר שֶׁל חָמִי וּבִתּוֹ שְׁדַחוּקִים וּמִצְטַעְרִים בְּנִפְשָׁם שֶׁלֹּא יִדְעָתִי אֶת בְּרַכַּת הַמְּזוֹן, אָמַרְתִּי לָהֶם, שְׁעַד שְׂאֲדַע אֶת בְּרַכַּת הַמְּזוֹן לֹא אֶתְחַבֵּר עִם אֲשֶׁתִּי כְּדֶרֶךְ כָּל הָעוֹלָם, וְאָף עַל גַּב שְׂיִכְלְתִי לְשִׁמְשׁ בָּהּ בְּלִי חֻטָּא, אִינִי רוֹצֵה לְעֵבֵר עַל דְּעֵתָם, הוֹאִיל וְלֹא יְכַלְתִּי לֹאמַר דְּבַר עַד שְׁנֵי חֲדָשִׁים. שְׁמַחוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי יוֹסִי וְחָמִיו וּבִתּוֹ, וּבְכֹו מְרַב שְׂמִחָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, כִּינָן שְׁהִתְחַלַּתְתָּ, הָאֵר לָנוּ אֶת הַיּוֹם. אֲשֶׁרִי חֲלָקְנוּ בְּדֶרֶךְ הַזֶּה!

פָּתַח אותו יְלֵד בְּבִרְפַת הַמְּזוֹן וְאָמַר, כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר (דברים יד) וְשִׂמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. הַפְּסוּקִים הֵלְלוּ כְּשִׁישְׂרָאֵל הָיוּ שְׂרוּיִים בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה וְנִרְאוּ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, הָיוּ מִתְקִימִים. עַכְשָׁו אֵיךְ מִתְקִימִים? מִי יִכּוֹל לֶאֱכַל לִפְנֵי ה' וְלִשְׂמַח לִפְנֵי ה'?

אָמַר וְדַאי כִּף הוּא. בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשִׁישַׁב אָדָם עַל שְׁלַחְנוּ לֶאֱכַל, מְבָרַךְ עַל הַלֶּחֶם הַמוֹצֵיא. מָה הַטַּעַם הַמוֹצֵיא וְלֹא מוֹצֵיא, שְׁהָרִי כְּתוּב בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם, וְלֹא כְּתוּב הַבּוֹרָא. עוֹשֶׂה אֶרֶץ, וְלֹא כְּתוּב הָעוֹשֶׂה אֶרֶץ. מָה הַטַּעַם כָּאֵן הַמוֹצֵיא?

אָמַר כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מְסוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר, מִסְתַּתֶּרֶת ה' מִשָּׁם, לְהִרְאוֹת שְׁהָרִי מֵעוֹלָם גְּנוּז וְנִסְתָּר הוּא. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מֵהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁנִּתְגַּלָּה יוֹתֵר כְּתוּב בְּה', שְׁכָתוּב (ישעיה מ) הַמוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, (עמוס ט) הַקָּרָא לְמִי הֵיִם. כָּלֵם הֵם מְסוּד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְאִם נִכְתָּב בְּשֵׁם הוּא בְּה', כְּמוֹ הָאֵל הַגְּדוֹל. וְכָאֵן שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר (בגלוי) מְסוּד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוּא, כִּיּוֹן שֶׁמְבָרַךְ אָדָם, שְׂכִינָה בָּאָה לִפְנָיו.

וְמָה שֶׁאָמַר וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, כָּאֵן נִכְלָל לְדַבֵּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שֶׁכֵּךְ צָרִיךְ, הוּאִיל וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִפְנָיו, לְקַיֵּם אֶת הַכְּתוּב, (יחזקאל מא) זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. וְכָתוּב (דברים יד) וְאָכַלְתָּ שָׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ.

הוּאִיל וְעוֹמֵד אָדָם לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ, צָרִיךְ גַּם לְרַחֵם עַל הָעֲנִיִּים, לְתַתּ לָהֶם כְּמוֹ שֶׁהוּא נֹתֵן לוֹ לֶאֱכַל, (ומי שאוכל לפני המלך הקדוש, צריך) כְּמִי שְׂאוּכַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְצָרִיךְ שְׁלֹא יִמָּצֵא בְּלִעַץ עַל שְׁלַחְנוֹ, שְׁהָרִי בְּלִעְנוֹת הֵיא מֵהַצַּד הָאֲחֵר, וְסוּד זֶה – (בראשית כה) הַלְעִיטְנִי נָא, דֶּרֶךְ בְּלִעְנוֹת, וְכֵךְ צָרִיךְ לְצַד הָאֲחֵר, וְכָתוּב (משלי יג) וּבִטָּן רִשְׁעִים תִּחְסָר. וְעַל זֶה וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ כְּתוּב, וְלֹא לִפְנֵי הַצַּד הָאֲחֵר. וְצָרִיךְ שְׁלֹא יִתְעַסֵּק בְּדִבְרֵים בְּטִלִּים וּבְצָרְכֵי סְעוּדָה (פֶּה), וְצָרִיךְ לְהִתְעַסֵּק בְּדִבְרֵי תוֹרָה, שְׁהָרִי כְּשֶׁדִּבְרֵי תוֹרָה נֶאֱמָרִים עַל שְׁלַחַן, נוֹתֵן אוֹתוֹ הָאָדָם כַּח לְרַבּוֹנוֹ.

וְשִׂמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ – זוּהִי כוּס שֶׁל בְּרָכָה. כְּשֶׁמְבָרַךְ אָדָם בְּכוּס שֶׁל בְּרָכָה, צָרִיךְ לִשְׂמַח וּלְהִרְאוֹת שִׂמְחָה וְלֹא עֶצֶב כָּלָל. כִּיּוֹן שֶׁנוֹטֵל אָדָם כוּס שֶׁל בְּרָכָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד עַל גְּבוּ,

והוא צריך לעטף ראשו בשמחה ולברך על הכוס במושב שלשה:
נברך שאכלנו משלו.

ובטובו חיינו, זה צריך רצון למעלה אל עתיק העתיקים, ועל זה
היא בדרך נסתר. ובטובו, ולא מטובו. ובטובו, זה הימין
(מינו) העליון, ומטובו זו דרגה אחרת שבאה מצד הימין, והיא דרגה
למטה ממנו, משום שבאותו הטוב נבנה העולם ובו נזון.

למה נקרא טוב ולמה נקרא חסד? הטוב הוא כשכולל הכל בתוכו
ולא מתפשט לרדת למטה. חסד – כשיורד למטה ועושה טוב
בכל הבריות, בצדיקים וברשעים, ולא חושש, ואף על גב שדרגה
אחת היא. מנין לנו? שכתוב (תהלים סג) אף טוב וחסד ירדפוני. אם
טוב, למה חסד? ואם חסד, למה טוב, שהרי באחד מספיק? אלא
טוב כולל הכל בתוכו, ולא התפשט למטה. חסד יורד ומתפשט
למטה וזן לכל הצדיקים והרשעים כאחד.

וכאן, כיון שאמר ובטובו חיינו, חזר ואמר, הן את העולם כלו
בטובו בחסד, זהו שכתוב (תהלים קלו) נותן לחם לכל בשר כי
לעולם חסדו. ועל זה הן את הכל, לצדיקים ולרשעים, לכל. זה
נקרא ברכת ימין. השמאל אינו בברכת המזון, ולכן שמאל לא
תסיע לימין.

שבין שברך ברכה, ימין (ימין), צריך לרבך את ארץ החיים בימין,
להזון משם ולפרנס ולתת מזון לכל, ולכן השניה ברכת
הארץ, וצריך להזכיר בה ברית ותורה: ועל בריתך שחתמת בבשרנו,
ועל תורתך שלמדנו. להראות שמאותו טוב נזון ברית ותורה,
שהוא התקון של הטוב הזה.

מכאן למדנו שנשים פטורות מברכת המזון לצאת ידי חובה, שהרי
אין בהן תורה וברית. ולחתם על הארץ ועל המזון, זה
שדבקות כאחד בחסד. על הארץ – זוהי ארץ החיים. ועל המזון –
זהו חסד. הרי כלולים זה בזה בדבקות אחת.

התפשטות הטוב היא הודאה שנקראת חס"ד, ועל זה הוא אומר
נודה לך על כך ועל כך נסים ואותות שנעשו מצד
הטוב. ואם תאמר, והרי כתוב נעמות בימינך נצח, זהו מצד הימין –
לא כך, אלא כל אחד ואחד מראה על אותו מקום שיצא ממנו.

ואם תאמר, נצח בימין – הרי כתוב נעמות, וכתוב (שמואל-ב כג) ונעים זמרות ישראל, (בימינו נצח) וזה שמאל, וכל שמאל נכלל בסוד הימין. אבל הודאה, מודה על הימין, להראות שהרי ממנו יצא, וזו התפשטות הטוב שהתפשט בארץ החיים.

מה הטעם אין כאן שמאל? משום שאין לו חלק לצד האחר במזונם של ישראל. ואם מתעורר שמאל, יתעורר עמו הצד האחר, והרי הוא מכר בכורתו וחלקו ליעקב אבינו. והרינו נותנים לו חלקו לאותו מקטרג בזהמה של מים אחרונים, ואם אין זהמה, הרי חלקו באותו מאכל שקרבו בו ידים.

ולכן אין לו חלק עמנו. והואיל ואין לו חלק עמנו, שהרי נטל חלקו, אין לנו להעיר השמאל כלל, שלא יתעורר המקטרג לטל שני חלקים, אחד למטה ואחד למעלה, כמו בכור. שהרי מכר את בכורתו ליעקב אבינו – חלקו למטה, ואין לו למעלה כלום. ישראל נוטלים למעלה, ועשו נוטל למטה, ועל זה לא יקרב השמאל כלל בברכת המזון.

כיון שמתברכת ארץ החיים הזו מצד הימין ומקבלת מזון, אזי מבקשים רחמים על הכל. רחם ה' אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך וגו'. שהרי מאותו מזון וספוק של ארץ החיים נזכה בה אנחנו ובית המקדש, שיבנה בית המקדש למטה באותם רחמים.

ובשבת, כשהדין לא נמצא להיות נצח והוד כלל החסדים, אומר רצה והחליצנו, להיות שניהם, (ישעיה נד) חסדי דוד הנאמנים, ועל זה אל תהי צרה ויגון וכו', שהרי רצה ומודים הם חסדי דוד, ושם שלום שאמרנו בתפלה בברכת עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו.

הטוב והמטיב, שהכל בא מצד הימין ולא מצד השמאל כלום. מי שמברך ברכת המזון, הוא נוטל ברכות בראשונה מכלם, ומתברך בכלל של ברכת המזון, ועל זה יש לו ארץ חיים. מי שנוטל כוס של ברכה ומברך עליו, כתוב (תהלים קטז) כוס ישועות אשא. מי הישועות? זה הימין, שהוא מושיע מכל המקטרגים של העולם, שכתוב (הושיעה לו מינו) ותושע לו מינו, וכתוב (תהלים ס) הושיעה מינה וענני.

בין כף האיר היום, קמו כלם ונשקוהו. אמר רבי יוסי, ודאי יום משתה הוא היום הזה, ולא נצא מכאן עד שיעשה משתה לכל העיר. זהו משתה שהקדוש ברוך הוא רוצה בו. לקחו את אשתו וברכו אותה בכמה ברכות. עשו שאביה יתקן בית אחר לשמחה, כנסו את כל אנשי העיר לאותה שמחה, וקראו לה כלה, ושמו עמם כל אותו היום, והוא שמח עמם בדברי תורה.

פתיח הוא על השלחן ואמר, ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עמדים. כתוב כאן עמדים, וכתוב שם (ישעיהו ו) שרפים עמדים. מה להלן שרפים, אף כאן גם שרפים. אלו הקרשים עומדים בתקוני כלה וסוכבים סביב החפה, להשרות באותה חפה רוח עליונה (סוד עליון). כמו כן הפלה למטה צריך לתקן חפה לכסותה בתקוני יפי לכבוד כלה אחרת שבאה לשרות שם בשמחה לכלה התחתונה.

ומשום כבוד אותה הפלה העליונה צריך לעשות כסוי של יפי בכל תקוני יפי, לזמן את הפלה העליונה לאותה שמחה. כמו זה בכל מילה של הברית למטה צריך לתקן כסא אחר ביפי לבעל הקנאה של אות הברית שבא לשם. אף כאן בכל חפה צריך תקוני יפי לכסות את החפה לכבוד הפלה סתם.

שהרי זו כמו שזו עומדת. זו עולה בשבע ברכות, וזו עולה בשבע ברכות. וכשעולה בשבע ברכות, אז נקראת כלה. ולכן אסור לשמש בה עד שנוכללת באותן שבע ברכות כמו שלמעלה.

אותן שבע ברכות יורשת הפלה מרוח (מסוד) עליונה, מקום שכל הברכות שופעות משם. שש ברכות הן שהפלה מתברכת מהן, ואתה אמרת שהן שבע? אלא השביעית היא שמקימת את כלן. **רב** הברכות על היין למה? אלא שהוא הצד שמשמח את הכל על אותו יין שמשמר בענביו תמיד. ומשום כף הברכה הראשונה של אותן השבע היא סוד של היין, יין עושה פרי (שמחה) בין למעלה בין למטה. גפן נוטלת הכל, ומוציאה פרי לעולם, והתעוררות של שמחה היא משמאל, שכתוב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. ואותו עץ חיים עושה פרות ונצנים (באותה גפן) בהתעוררות הזו, וזוהי הברכה הראשונה של הכל. (בורא פרי הגפן).

השניה, שהכל ברא לכבודו, הסוד של הברית הקדושה, שמחת החבור, שנוטל את כל הברכות מסוד הימין לעשות

פרות באותה גפן, שהרי בראשונה אותו פרי (שמחה) יורד מלמעלה דרך האיברים, ושופע לברית הקדושה להשפיעה באותה הגפן, וזה מצד הימין, שהרי אין פרי נמצא אלא בימין. השמאל מתעורר והימין עושה.

אחר כן נכלל השמאל בימין והימין בשמאל להיות סוד של אדם, ולכן השלישית היא יוצר האדם. ועל זה יעקב, שהוא עמוד האמצעי, דמותו של אדם הוא היה.

הרביעית היא עמוד אחד של ירך ימין. החמישית – שוש תשיש ותגל עקרת הבית בשמחה בקבוץ וכנוס בניה מארבעת צדדי העולם, וזה סוד של ירך אחרת שמתחברת בירך שמאל ללכת ולכנס את כל הצדדים, וכנוס הבנים, ואהבה להכניסם בין הברכים. **ובאותם השנים** שהנביאים שורים בתוכם, שמחת עקרת הבית. מה הטעם? משום שהרי שתי ערבות לא עושות נצנים ופרות, וכנוס הבנים אליהם הם פרות ונצנים שלהם, ולא מעירים כנוס של בניה אליה, רק בנביאים.

ברכה ששית – שמח תשמח רעים האהובים, מקום של רצון ושמחה ואחזה נמצאים, העמוד של כל העולם שנקרא צדיק, וצדיק וצדק הם רעים ואהובים שלא זזים זה מזה. עד כאן שש ברכות שכלה מתברכת מהן.

הברכה השביעית מקימת הכל, ומהשביעית הזו הכל מתברכים ודאי, כלל של עשר אמירות, משום שזו כוללת מעלה ומטה, ולכן כלולים בזו עשרה מיני שמחה: ששון, שמחה, חתן, (וכלה, גילה, דיצה, אהבה, ואחזה, שלום) וכלה, אהבה, אחזה, רנה, דיצה, חדוה, שלום ורעות. להיות הכלה שלמות הכל.

אשריהם ישראל שהם זכו למטה כמו שלמעלה, עליהם כתוב (שמואל-ב ז) ומי כעמך בישראל גוי אחד בארץ. שמחו כלם כל אותו יום בדברי תורה, וכל בני העיר עשו אותו ראש עליהם. ליום אחר קמו רבי יוסי ורבי חייא, וברכו אותם והלכו לדרפם.

כשהגיעו לרבי שמעון, הרים עיניו וראה אותם. אמר, מסתכל הייתי בכם היום הזה, וראיתי אתכם שני ימים ולילה שהייתם במשכנו של אותו נער מטטרון, ואותו נער היה מלמד אתכם סודות עליונים בשמחת התורה. אשרי חלקכם בני!

סִדְרוּ כֻלָּם אֶת הַדְּבָרִים לְפָנָיו, וְסָחוּ לוֹ אֶת הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר לָהֶם, אֲשֶׁרֵיכֶם וְאֲשֶׁרֵי חֻלְקֵי, שֶׁהֲרִינִי נִזְכָּר יוֹם אֶחָד שֶׁהִיָּה הוֹלֵךְ עִמִּי בְּדֶרֶךְ רֵב סִפְרָא אָבִיו, וּבִרְכַתִּי אוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר נִפְרַד מִמֶּנִּי שֶׁהִיָּה לוֹ בֶּן אֲרִיָּה בַּתוֹרָה, וְלֹא בִרְכַתִּי אוֹתוֹ שֶׁהוּא יִזְכֶּה בּוֹ. אֲשֶׁרֵי חֻלְקֵכֶם בְּנֵי, עֲלֵיכֶם כְּתוּב (ישעיה נד) וְכֹל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה'.

דְּבָר אַחַר וְכֹל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה' – וְכִי כָל הַבְּנִים שֶׁהֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֶת כָּל מְלַמֵּד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תוֹרָה? כֵּן. שֶׁהֲרִי בְּשַׁעַה שְׁאוֹתָם תִּינוּקוֹת לּוֹמְדִים תוֹרָה, הַשְּׂכִינָה בָּאָה וְנוֹתַנָּת לָהֶם כַּח וְחֹזֵק לְלַמֵּד תוֹרָה. שְׁאֵלְמָלָא סִיוְעוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵין אוֹתָם הַתִּינוּקוֹת יְכוּלִים לְסַבֵּל.

רַבִּי שֶׁמַּעוֹן הָיָה מְצוּי יוֹם אֶחָד לַיָּד הַפֶּתַח שֶׁל לוֹד, וְרַבִּי חֵיָּא עִמּוֹ. פָּגַשׁ בּוֹ תִינוּק אֶחָד. אָמַר רַבִּי שֶׁמַּעוֹן, וְדַאי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְרַצֶּה (יעוור) בְּעוֹלָם עֲכָשׁוּ לְיָמִים מְעַטִּים גְּלוּל גְּדוּל לְמַלְכֵי הָאָרֶץ אֵלָה בְּאֵלָה. וְדַאי שֶׁבְּעוֹד שֶׁהֵם מְצִיקִים אֵלָה לְאֵלָה, יִשְׂרָאֵל יִהְיוּ בַתוֹךְ רְוָחָה.

אָמַר אוֹתוֹ תִינוּק, וְהֲרִי בְיוֹם זֶה הַתְּחִילָה הַתְּעוֹרְרוֹת זו, שֶׁהֲרִי בְיוֹם זֶה דְּמִים רַבִּים נִשְׁפָּכִים בְּעוֹלָם. אָמַר לוֹ רַבִּי חֵיָּא, מִנֵּין לוֹ לְזֶה הַתִּינוּק? אָמַר רַבִּי שֶׁמַּעוֹן, לְפַעְמִים נְבוּאָה נּוֹפֶלֶת בְּפִי הַתִּינוּקוֹת וּמִתְנַבְּאִים יוֹתֵר מֵאֶחָד הַנְּבִיאִים.

אָמַר אוֹתוֹ תִינוּק, וְכִי תִמְיָהּ הִיא שֶׁתְּהִיָּה לַתִּינוּקוֹת נְבוּאָה?! וְהֲרִי הוּא פְּסוּק שְׁלָם. מִנֵּין לָנוּ? שֶׁכְּתוּב וְכֹל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה'. הֵם וְדַאי לְמוֹדֵי ה', וְנְבוּאָה יוֹצֵאת מֵהֶם, מֵה שְׁאֵין כֵּן לְכָל הָעוֹלָם, אֵלָא לְיִשְׂרָאֵל לְבָדֵם, שֶׁכְּתוּב בְּהֵם וְכֹל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה', וּמִשׁוּם כֵּן יוֹצֵאת מֵהֶם נְבוּאָה. בָּא רַבִּי שֶׁמַּעוֹן וּנְשָׁקוּ. אָמַר, מִיָּמֵי לֹא שֶׁמַּעֲתִי אֶת זֶה, רַק עֲכָשׁוּ.

זוּ מְצוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשָּׁה, וְעַשִּׂית אֶת הַקְּרָשִׁים לְמִשְׁכַּן עֲצֵי שִׁטִּים עֲמֻדִים. (הַפֶּל כְּדָגְמָא הָעֲלִיּוֹנָה) (פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק) וְכְתוּב (ישעיה ו) שְׁרָפִים עֲמֻדִים מִמַּעַל לוֹ שִׁשׁ כְּנָפִים וְגו'. מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכַּן בְּאוֹתָם קְרָשִׁים כְּמוֹ אוֹתָם הַשְּׂרָפִים, (בְּמִקּוֹם זֶה) אֵלָה עוֹמְדִים וְאֵלָה עוֹמְדִים.

וְאֵם תֹּאמַר, וְהֲרִי כָל חִילוֹת הַשָּׁמַיִם כָּלָם עוֹמְדִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנִתַּתִּי לָךְ מֵהַלְכִים בֵּין הָעֲמֻדִים הָאֵלָה, וְכְתוּב וְכֹל צָבָא הַשָּׁמַיִם עֲמֻדִים עָלָיו וְגו', שֶׁהֲרִי כָל הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים אֵין לָהֶם

כְּרַעִים, וְכֹלֶם עוֹמְדִים בְּקִימָה? אֵלָּא וְדַאי כֹּלֶם עוֹמְדִים, וְלִפְעָמִים
אֵלֶּה נִקְרָאִים שְׂרָפִים, וְלִפְעָמִים עוֹלִים בְּשֵׁם אַחֵר, אֲבָל אֵלֶּה כֹּלֶם
עוֹמְדִים בְּשֵׁם אֶחָד.

וּפְסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ, (רבי יצחק פתח) כְּתוּב (תהלים כג) מִזְמוֹר לְדָוִד ה' רַעִי
לֹא אֶחְסֶר. הָרִי נִתְבָּאֵר, מֵה בֵּין מִזְמוֹר לְדָוִד וּבֵין לְדָוִד
מִזְמוֹר? וְכֵאֵן שְׂכִינָה קִדְמָה וּבָאָה וְשָׂרְתָה עָלָיו בְּרֵאשׁוֹנָה. ה' רַעִי,
וְכִי לְמָה שְׂכִינָה קִדְמָה לְכֵאֵן, וְהָרִי דָוִד צָרִיף לְהַקְדִּים (לענור)
בְּרֵאשׁוֹנָה, הוֹאִיל וּמִבְּקֵשׁ מְזוֹנֵנוּ מֵעַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?

אֲלֵּא וְדַאי שְׂכִינָה קִדְמָה וּבָאָה וְשָׂרְתָה עָלָיו וְהַעֲרִיחָה אוֹתוֹ לְשִׁבְחָה
לְמַלְךָ אֵת הַשְּׂבִיחַ הַזֶּה וְלִבְקֵשׁ מְזוֹנֹת מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָרִי כִּף
צָרִיף עַל דְּבַר שֶׁל מְזוֹן שֶׁהִיא רוּצָה וְהַרְצוֹן שְׁלֵה, שְׁכָל בְּנֵי הָעוֹלָם
יִבְקְשׁוּ מְזוֹנֹת. מִשּׁוֹם שְׂכֵאֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּצָה לְהוֹרִיד
מְזוֹנֹת לְעוֹלָם, הִיא נוֹטֶלֶת בְּרֵאשׁוֹנָה, וְעָלֶיהָ יוֹרְדִים מְזוֹנֹת לְכֹל
הָעוֹלָמוֹת. וּמִשּׁוֹם כִּף הִיא הַקְּדִימָה לְדְבַר זֶה שֶׁל מְזוֹנֹת, וְשָׂרְתָה
עַל דָּוִד.

סדר הלימוד ליום יב שבט [יום 130 בשנה]

ה' רעי - ה' הרועה שלי. כרועה הזה שמנהיג צאנו במקום של דשאים ועשבים שלא חסרו דבר, אף כף הקדוש ברוך הוא הוא הרועה שלי לזון אותי בכל מה שאני צריך. דבר אחר ה' רעי - שנינו שקשים מזונות של אדם לפני הקדוש ברוך הוא כמו קריעת ים סוף. כאן הם שני גונים, ושניהם בדרך אמת.

אחד בשביל שכל מעשיו של הקדוש ברוך הוא בדין ואמת, ועל הדין והאמת מתקים כל העולם, ובכל יום ויום ובכל זמן וזמן דן את כל העולם בדין, את הצדיקים ואת הרשעים ואת כל בני העולם, כמו שנאמר (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב. וכשהוא דן בני אדם ורואה בני אדם כמה רשעים וכמה חטאים לפניו, אז קשה בעיניו לתת להם מזון בכל זמן, כי יש לו לזון את הרשעים ואת אותם שחוטאים.

והוא עושה עמהם לפני משורת הדין, וזן ומפרנס אותה כפי החסד העליון שנמשך ונשפע על כל (העמים ובני) בני העולם, ובו הוא זן ומפרנס את הכל, את הצדיקים ואת החסידים ואת הרשעים, ואת כל אותם בני העולם, ואת כל החיות ובהמות השדה ועופות השמים, מקרני ראמים ועד ביצי כנים, ולא נשאר בעולם מי שאינו זן ומפרנס את הכל, אף על גב שקשה לפניו, לפי מעשי בני העולם, כקריעת ים סוף.

וכי קריעת ים סוף קשה לפניו, והרי כתוב (נחום א) גוער בים ויבשהו, (עמוס ט) הקרא למי הים וישפכם על פני הארץ, והרי כיון שעלה רצון לפניו, הכל לפניו כאין הוא חשוב, ואתה אמרת שקריעת ים סוף קשה לפניו?!

אף בזמן שישראל עברו לים ורצה הקדוש ברוך הוא לקרע להם את ים סוף, בא רהב, אותו ממנה על מצרים, ובקש דין מלפני הקדוש ברוך הוא. אמר לפניו, רבון העולם, למה אתה רוצה לעשות דין על מצרים ולקרע את הים לישראל, הרי כלם רשעים לפניך, וכל דרכך בדין ואמת? אלה עובדי כוכבים ומזלות, ואלה עובדי כוכבים ומזלות. אלו בגלוי עריות, ואלו בגלוי עריות. אלו שופכי דמים, ואלו שופכי דמים.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הָיָה קָשָׁה לְפָנָיו לְעֵבֵר עַל דְּרוֹךְ הַדִּין. וְהָרִי יִשְׂרָאֵל הָיָה נוֹסְעִים עַל הַיָּם, שְׁכָתוֹב (שמות יד) וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה מִה תִּצְעַק אֵלַי דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ. וְהָיָה קָשָׁה לְפָנָיו לְעֵבֵר עַל הַדִּין וְלִקְרַע לָהֶם אֶת יַם סוּף, וְאֶלְמָלָא שֶׁהַשְּׂגִיחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזָכוֹת אַבְרָהָם שֶׁהַקְּדִים בִּבְקָר לְעִשׂוֹת מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ וּרְצוֹנוֹ, כְּכַתּוּב (בראשית כב) וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בִּבְקָר – כָּלֵם הָיוּ אוֹבְדִים בַּיָּם, מִשׁוּם שֶׁבָכַל אוֹתוֹ הַלִּילָה הָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדִין עַל יִשְׂרָאֵל.

וְשִׁנְיָנוּ, מִה שְׁכָתוֹב וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלִּילָה, מְלַמֵּד שֶׁבְּאוֹ מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים לְשַׁבַּח בְּאוֹתוֹ לִילָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לָהֶם: וְכִי (בְּנִי) מַעֲשֵׂי יָדַי טוֹבְעִים בַּיָּם וְאַתֶּם מְשַׁבְּחִים לְפָנָי?! מִיָּד – וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלִּילָה. מִה כְּתוּב? וַיְהִי בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֶּקֶר. הַשְּׂגִיחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזָכוֹת אַבְרָהָם שֶׁהַקְּדִים בִּבְקָר לְעִשׂוֹת רְצוֹן רַבּוֹנוֹ, כְּכַתּוּב וַיִּשְׁכַּם אַבְרָהָם בִּבְקָר. אִזְ חֲזַר הַיָּם, וּבְרַחוּ הַיָּמִים מִלְּפָנֵי יִשְׂרָאֵל.

שְׁכָתוֹב, וַיֵּשֶׁב הַיָּם לְפָנֹת בְּקָר לְאִיתָנוּ. וְשִׁנְיָנוּ, לְאִיתָנוּ – לְתַנְאוּ, לְאוֹתוֹ תְּנָאֵי שֶׁהִתְנָה עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁבְּרָא אֶת הָעוֹלָם. לְאִיתָנוּ, כְּתוּב כָּאֵן לְאִיתָנוּ, וְכַתּוּב שָׁם (תהלים פט) מִשְׁכִּיל לְאִיתָן הָאֲזֹרָחִי, וְעַל זֶה לְפָנֹת בְּקָר, בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהַקְּדִים אַבְרָהָם לְעִשׂוֹת רְצוֹן רַבּוֹנוֹ אִזְ נִקְרַע הַיָּם, (כָּאֵן וַיִּהְיֶה אֶת מַחְנֵה מִצְרַיִם) וְלָכֵן קָשָׁה הָיָה לְפָנָיו קְרִיעַת יַם סוּף.

כְּמוֹ כֵּן קָשִׁים הַזּוּוּגִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּקְרִיעַת יַם סוּף. מִה קְרִיעַת יַם סוּף הָרַג אֶת אֱלֹהֵי בְּצַד הַזֶּה, וְקִיָּם אֶת אֱלֹהֵי בְּצַד הַהוּא – אֵף כָּאֵן בְּזוּוּגִים, כְּתוּב (תהלים סח) מוֹצִיא אֲסִירִים בְּכוֹשְׁרוֹת, וְשִׁנְיָנוּ – בְּכִי וְשִׁירוֹת. מִמִּית אֶת זֶה, וְנוֹתֵן אֶת אֲשֶׁתּוֹ לָזֶה, וְלִפְעָמִים לְרָשָׁע מְזַדְּמָנֵת אֲשֶׁה מְעָלָה. אֲבָל סוּדוֹת נִסְתָּרִים הֵם בְּכָל, וְהַכֹּל הוּא בְּדִין. וּמִה שֶׁהֶעִירוּ הַחֲבָרִים בְּזֶה, וְדָאֵי כֶּךָ הוּא.

וּמִה שֶׁהֶעִירוּ לְפָנֵי וְלֹא מִלְּפָנֵי – לְפָנֵי אוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד לְפָנָי, לְפָנָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשִׁמַּשׁ לְפָנָיו. וְעַל כֵּךָ לֹא אָמְרוּ שֶׁקָּשִׁים הַזּוּוּגִים לְקְדוֹשׁ – בְּרוּךְ – הוּא, וְכֵן קָשִׁים מְזוּוּנוֹתָיו שֶׁל אָדָם לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶלֹא לְפָנָי, וְלָזֶה קָשִׁים כָּל אֱלֹהֵי, שֶׁהָרִי לֹא בְּרִשׁוֹתָם הֵם עוֹמְדִים. אֵף עַל גֵּב שֶׁהוּא עוֹשָׂה, (אֲבָל אֵף עַל גֵּב שֶׁהוּא עוֹשָׂה) בְּרִשׁוֹת אַחֲרֵת הוּא עוֹשָׂה.

כתוב (ויקרא כב) ונכרתה הנפש ההיא מלפני. מה זה מלפני? אלא זה העולם הבא, שהוא שכל החיים עומדים שם. דבר אחר, זה צנור עליון, נהר שאין מימיו פוסקים לעולמים, והכל אחד. וזהו שנוטל את כל העדוניהם של העולם הבא, ומאותם עדוניהם עליונים תתכלה (הנפש הזו), ממקום ששם אותו נעם ה', וזהו מלפני.

ואם תאמר, אם כן, הרי כתוב (יונה א) ויקם יונה לברח תרשישה מלפני ה'. כי ידעו האנשים כי מלפני ה' הוא ברח. ושנינו, מה הטעם הלה יונה וברח? וכי מי יכול לברח מלפני הקדוש ברוך הוא?! אלא היה הולך וברח לצאת מהארץ הקדושה, שהרי השכינה אינה שורה מחוץ לארץ ישראל, ומשום שלא תשרה עליו השכינה, היה בורח מארץ הקדש, שהרי השכינה שורה שם, כמו שנאמר (תהלים קכח) אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך. גפן פריה – זו שכינה. מה שכינה היתה נסתרת בתוך בית קדשי הקדשים, אף כן אשה צנועה לא יוצאת משער ביתה החוצה. ומשום כן היה בורח יונה מחוץ לארץ הקדושה, והרי כאן כתוב מלפני, ולא כתוב לפני.

אף ודאי כן הוא – מלפני, שהרי רוח נבואה לא באה מתוך שכינה אלא מלפני. אותן שתי דרגות הנביאים ששורים על השכינה, ומאותו מקום פחד להיות שם בארץ הקדושה, ועל זה מלפני. כי מלפני ה' הוא ברח, ולא לפני ה', שהרי היה יודע שנבואה לא היתה באה אלא מלפני.

ומשום כן קשים זונגים, קשים מזונותיו של אדם לפני הקדוש ברוך הוא, ולכן דוד המלך תלה מזונותיו למעלה, משום שלמעלה לא פוסק לעולמים. אבל כאן פוסק, שהרי לא תלויים בו מזונות. למעלה הם. ועל זה כתוב (תהלים כג) ה' רעי לא אחר, לא יפסקו מזונות ממני לעולמים, משום שאותו נהר ששופע ויוצא מעדן לא פוסק לעולמים, ומשום זה קודמת שכינה על זה.

בא וראה, בשעה שאותו מקום מקבל מזונות למעלה, כל המקדשים את רבונם, כלם מתעדנים ומתעוררים ומעלים כנפים כשבאה שכינה עם אותו מזון, כדי שלא יסתכלו בה.

ואותן שלש מחנות בעליה אחת קוראים ואומרים קדוש. אלה קוראים למחנה שני, ומעלים כנפים אלה הראשונים ואלה השניים, ואומרים השניים הללו קדוש. אלה קוראים למחנה שלישי

ומעלים כנפים שלש המחנות כאחד, וכלם אומרים: קדוש ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו. ועל זה כלם משלבים זה בזה, אלה נכנסים לתוך אלה, ואלה נכנסים לתוך אלה, משלבים זה בזה, כמו שנאמר משלבת אשה אל אחתה כן תעשה לכל קרשי המשכן.

הקרשים עומדים תמיד בקיומם ולא מתכופפים, כמו שהם עומדים, שלא מתכופפים, שאין להם כרעים, ועומדים תמיד בלי ישיבה, ועל זה כתוב בקרשים, עמדים.

מה כתוב? שתי ידות לקרש האחד. אף כף בשני גונים הם כלולים כל אחד ואחד מהם, אותו שלו ושל חברו, וחברו אף כף יש בו, ועל זה משלבים זה עם זה. (זה נוטל שלו ושל חברו, וזה נוטל שלו ושל חברו).

כדגמות זה כתוב בתורה, (משלי ג) כי טוב סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה. זה מלמד לזה, וזה מלמד לזה. נעשו משלבים זה עם זה. זה נוטל שלו ושל חברו, וזה נוטל שלו ושל חברו, ומשלבים זה בזה.

כתוב, בנאות דשא ירביצני על מי מנחות ינהלני. נאות דשא – אלה הם המקורות העליונים שכל המזון וההספקה באים מהם. הנאות הללו נקראים נאות יעקב, נאות דשא, משום שיש נאות בחוץ שנקראים נאות מדבר, ועל זה בנאות דשא. ואם תאמר, הרי כתוב תדשא הארץ דשא, שהרי הוא למטה? אלא דשא מאותן נאות בא, שנולד וצומח מהם, ועל זה בנאות דשא ירביצני.

על מי מנחות ינהלני – אלו המים של מנוחה, ששופעים מאותו מקום ששופע ויוצא מעדן, ואותם המים נקראים מי מנחות. נפשי ישוב – זוהי נפש דוד, ולא רצה דוד לתקן אלא את אותה הדרגה שלו כראוי. במי המנוחות הללו עתידים הצדיקים לנוח לעולם הבא, שכתוב (ישעיה נח) ונחף ה' תמיד וגו'.

ועשית קרסי נחשת חמשים וגו'. רבי אלעזר ורבי אבא היו יושבים לילה אחד. כשירד הלילה, נכנסו לתוך גן שעל ים טבריה, ובין כף ראו שני כוכבים שנוסעים, זה מכאן וזה מכאן, ונפגשו זה בזה והסתתרו.

אמר רבי אבא, כמה גדולים מעשיו של הקדוש ברוך הוא בשמים מלמעלה ובארץ מלמטה. מי יכול לדעת בשני הכוכבים הללו

שִׁיצְאוּ אֶחָד מִכָּאן וְאֶחָד מִכָּאן, וְנִפְגְּשוּ זֶה בְּזֶה וְהִסְתַּתְּרוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי לֹא רָאִינוּ אוֹתָם?! הֲרֵי הִשְׁגַּחְנוּ בָּהֶם וְהִשְׁגַּחְנוּ בְּכֶמֶה מַעֲשִׂים אַחֲרֵים שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה תָּמִיד.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קמז) גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כַּח וְגו'. גְּדוֹל וְרַב וְעֲלִיּוֹן הוּא הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכִי לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא גְּדוֹל וְרַב כַּח? מֵהוּ שִׁבְחוּ שֶׁל דָּוִד כָּאן?

אָמַר בְּכָל מְקוֹם הוּא אוֹמֵר גְּדוֹל ה', וְכָאן אָמַר גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ. מֵה הִטְעַם? אֵלֶּא שֵׁם שֶׁהוּא אוֹמֵר (שם מא) גְּדוֹל ה' וּמִהֲלֵל מְאֹד, בְּדִרְגָּה עֲלִיוֹנָה הוּא אוֹמֵר. וְכָאן שִׁכְתוּב גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ, בְּדִרְגָּה תַּחְתּוֹנָה הוּא אוֹמֵר, שֶׁהוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מֵה כָּתוּב לְמַעַל מִפְּסוּק זֶה? מוֹנֶה מִסְפָּר לְכוֹכְבִּים לְכֻלָּם שְׁמוֹת יִקְרָא. אִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא אָדָם, יִתְכַנְּסוּ לְמִנּוֹת אֶת הַכוֹכְבִּים, לֹא יוּכְלוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית טו) וּסְפָר הַכוֹכְבִּים אִם תּוּכַל לְסַפֵּר אוֹתָם. וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵה כָּתוּב בּו? מוֹנֶה מִסְפָּר לְכוֹכְבִּים לְכֻלָּם שְׁמוֹת יִקְרָא. מֵה הִטְעַם? מִשּׁוֹם שִׁכְתוּב גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כַּח וְגו'. כְּמוֹ שֶׁאֵין מִסְפָּר לְכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם פָּרַט אֱלִיּוֹ, אֶף כֵּן הוּא כָּתוּב בּו, וְלִתְבוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר.

בֵּא וְרָאָה, כְּתוּב (ישעיה מ) הַמוֹצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם וְגו'. אֶת כָּל הַתְּחִילוֹת וְהַמְחִנּוֹת וְהַכוֹכְבִּים הוֹצִיא הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשֵׁם כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלֹא גִרַע אֶפְלוֹ אֶחָד. בְּכָל הַכוֹכְבִּים וְהַמְזֻלוֹת שֶׁל כָּל הָרַקִּיעִים נִתְמַנּוּ שָׁרִים וּפְקִידִים לְשֵׁמֶשׁ אֶת הָעוֹלָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּ לוֹ, וְאֵין לָהּ עֹשֶׂב קֶטֶן בְּכָל הָעוֹלָם שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט עָלָיו מְזֵל וְכוֹכֵב בְּרַקִּיעַ, וְעַל אוֹתוֹ כּוֹכֵב מְמַנֶּה אֶחָד שֶׁשֵׁמֶשׁ לְפָנָי הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּ לוֹ.

כֵּל הַכוֹכְבִּים שֶׁבְּרַקִּיעִים, כָּלֵם מְשַׁמְשִׁים עַל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָלֵם מִפְּקָדִים לְשֵׁמֶשׁ כָּל דָּבָר וְדָבָר לְאוֹתָם שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא צוּמְחִים וְלֹא מְגַדְלִים עֹשְׂבִים וְאֵילָנוֹת וְדֹשָׁאִים וְעֹשְׂבֵי הַשָּׂדֶה, רַק לְמִרְאֵה הַכוֹכְבִּים שְׁעוֹמְדִים עֲלֵיהֶם וְנִרְאִים עֲלֵיהֶם פְּנִים בְּפָנִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שֶׁרָאוּ לוֹ.

רַב הַמְחִנּוֹת שֶׁל הַכוֹכְבִּים וְהַמְזֻלוֹת, כָּלֵם יוֹצְאִים בְּרֵאשִׁית הַלַּיְלָה עַד שֶׁלֶשׁ שָׁעוֹת חֹסֵר רְבַע. מִשָּׁם וְהִלָּאָה לֹא יוֹצְאִים, רַק מַעֲשִׂים. וְכָל אוֹתָם הַכוֹכְבִּים לֹא מְשַׁמְשִׁים לְבִטְלָה וְלֹא נִרְאִים

לבטלה. ויש כוכבים שמשמשים כל לילה כדי להצמיח ולגדל את כל אותם דברים שהצטוו עליהם. ויש כוכבים שמשמשים עד חצות הלילה, וצומחים ומגדלים מראשית הלילה עד אותה שעה כל אותם דברים שהפקדו עליהם. ויש כוכבים שמשמשים מעט מהלילה, שכיון שנראה עם אותו העשב או אותו הדשא, מיד השלים שמוש, ולא צריך יותר באותו לילה, והרי הם אינם עומדים לבטלה. כיון שהשלימו את שמושם, אינם נראים יותר בעולם הזה, ונכנסים למקומם.

בספר החכמה העליונה של בני קדם אומרים על כל אותם כוכבי השרכיט, שמשלחים שרכיט ברקיע, אומרים שהעשבים הם בארץ מאותם שנקראים סמי החיים, ואבני יקר יש בארץ, וזהב שחוט של המגדל בתוך הרים רמים במעט המים שמכסים עליהם, ולא מכסה, אלא ששופע עליו, ושולטים על כל אלה אותם כוכבי השרכיט ומגדלים הללו בשבילם.

וכף תקונם וגדלתם אינו אלא במראה ונגה של אותו שרכיט ששולח אותו הכוכב לתוך הרקיע, ואז מתתקנים ומתגדלים כל אותם דברים.

מחלות יש בבני אדם כמו ירקים וחולי רוח, שהרפואה שלהם לא תלויה כי אם במראה אחד של ברזל קליל הנוצץ לעינים, ויש לו לבעל החלי להסתכל בו. ולא (שוכף) שיך (נרפא) בזה, עד שעובר אותו מראה לצד זה ולצד זה כמו השרכיט שיושיט התנוצצות של ברק לפניו. ובאותה הושטה של ברק שנוצץ לעינים, באה לו הרפואה. אף כך כל אותם ששולטים עליהם אותם כוכבים, אין להם תקון וגדלה במה שנראה, פרט לאותה התפשטות השרכיט, ובזה מתתקנים במראה, בגון, בכח, כמו שנראה.

ויפה הוא, שהרי כמו זה רמוז בספרו של שלמה המלך בחכמת האבנים היקרות, שאם חסר מהם נגה של התנוצצות ולהט הכוכבים הידועים, לא מגדלים ולא (מתתקנים לעולמים) מתתקנים אותם לעולמים, והכל תקן הקדוש ברון הוא לתקון העולם, כמו שנאמר (בראשית א) להאיר על הארץ, בכל מה שצריך בעולם הזה לתקן אותו. **בתוב** ועשית קרסי נחשת חמשים, וכתוב ועשית חמשים קרסי זהב, ושנינו, מי שלא ראה אותם הקרסים במשכן, לא ראה אור של

כוכבים בְּרָקִיעַ, מִשׁוֹם שְׂבָאוֹתוֹ מֵרָאָה וּבָאוֹתוֹ גִּזְוֹן דּוֹמִים לְכָל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בָּהֶם.

יש כוכבים בְּרָקִיעַ, שְׂאֵלָה יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ הַרְקִיעַ שְׁכָל הַכּוֹכָבִים הַדּוֹקִים שָׁם. בָּאוֹתוֹ הַרְקִיעַ יֵשׁ מֵאָה חֲלוֹנוֹת שְׁקוּפִים, מֵהֶם לְצַד מִזְרַח, וּמֵהֶם לְצַד דְּרוֹם, וּבְכָל חֲלוֹן וְחֲלוֹן יֵשׁ כּוֹכָב אֶחָד.

וּבְשֵׁה־שְׂמִישׁ הוֹלֶכֶת בָּאוֹתָם חֲלוֹנוֹת וְשְׁקוּעִים שְׂבָרְקִיעַ, הוּא נוֹצֵץ בְּהִתְנוֹצְצוֹת, וְהַכּוֹכָבִים הִלְלוּ יוֹצְאִים לְהִתְנוֹצֵץ מֵאוֹתָהּ הִתְנוֹצְצוֹת שֶׁל הַשְּׂמִישׁ וְנִצְבְּעִים, מֵהֶם אֲדָמִים כְּגוֹן הַנְּחֻשֶׁת, מֵהֶם יִרְקִים כְּגוֹן הַזָּהָב, וְלִכְּנָן אֵלֶּה אֲדָמִים וְאֵלֶּה יִרְקִים. חֲמֻשִׁים הֵם בָּאוֹתָם חֲמֻשִׁים חֲלוֹנוֹת, (וְחֲמֻשִׁים הֵם בָּאוֹתָם הַחֲלוֹנוֹת) הָאֲחֵרִים. שֶׁל צַד מִזְרַח הֵם יִרְקִים, שֶׁל צַד דְּרוֹם הֵם אֲדָמִים, בָּהֶם אֲחוּז סִיוֵם הַמִּשְׁכָּן. **בְּכָל** אוֹתָם הַכּוֹכָבִים שְׂיוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ רְקִיעַ מִתְעַרְבִים אוֹתָם כּוֹכָבִים בְּלִילָה, וְנוֹצְצִים וְלוֹהֲטִים וְשׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵהֶם עַל נְחֻשֶׁת, מֵהֶם עַל זָהָב יִרְקֶרֶק, וּמִתְתַקְנִים וּגְדֻלִים עַל הַכַּח שְׁלָהֶם.

אֵלֶּה הַכּוֹכָבִים שׁוֹלְטִים בְּכִ"ה וְחֻצֵי הַנְּקֻדּוֹת שֶׁל הַלִּילָה, שְׁהֶם רְגָעִים שֶׁל שְׂעָה, וְהֵם שְׂמַגְדִּילִים נְחֻשֶׁת, שְׁהֶם אֲדָמִים וְלוֹהֲטִים וְנוֹצְצִים. וּכְשֶׁמוֹשִׁיטִים שְׁלֵשׁ פְּעָמִים הִתְנוֹצְצוֹת לְצַד הַמִּזְרַח, אוֹ חֲמִשׁ אוֹ שְׁבַע, מִלְכֵי הָעַמִּים יָבִאוּ עַל אוֹתוֹ צַד, וְכָל הָעֶשֶׂר וְהַזָּהָב יִסְתַּלַּק מֵאוֹתוֹ מְקוֹם. וְאִם הִתְנוֹצְצוֹת אַחַת, שְׁתֵּים, אַרְבַּע, שֵׁשׁ, זוֹ אַחַר זוֹ, אֵימָה וּפְחָד יִפֹּל וַיִּשְׁרַה עַל אוֹתוֹ הַצַּד. מִכָּה הִתְנוֹצְצוֹת וְשׁוֹכְכֶת, מִכָּה הִתְנוֹצְצוֹת וְשׁוֹכְכֶת – יִתְעוֹרְרוּ קְרִיבוֹת וְלֹא יַעֲשׂוּ (בְּעוֹלָם בָּאוֹתוֹ צַד), שְׁהֵרִי בָאוֹתוֹ זְמַן הַתְּעוֹרְרוֹת לְמַעֲלָה הֵיא לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּאוֹתָם הַמְּמַנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שְׁשׁוֹלְטִים עַל שְׂאָר הָעַמִּים, וְכֵן כְּמוֹ זֶה בְּצַד אַחֵר.

פְּתַח וְאָמַר, (דְּנִיאל ב) יְהִי שֵׁם הָאֱלֹהִים מְבָרַךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, שְׁהַחֲכָמָה וְהַגְּבוּרָה שְׁלוֹ הֵיא. וְהוּא מְשַׁנָּה עֲדָנִים וְזַמְנִים. וְהַכֹּל הוּא בְּרִשׁוֹתוֹ, וְהוֹצִיא אֶת עַמּוֹ הַקְּדוֹשׁ מִהַכַּח וְהִרְשׁוֹת שֶׁל כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, מִשׁוֹם שְׁהֶם אֱלִילִים אַחֲרִים, וְלֹא בְּאֵלָה חֲלָקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, כִּי אִם בְּיוֹצֵר הַכֹּל הוּא.

רְקִיעַ יֵשׁ לְמַעֲלָה עַל כָּל הַרְקִיעִים הִלְלוּ, וְהוּא טְמִיר וְגָנוּז, וְחוֹתָם טְבַעַת הַמִּשְׁכָּן שׁוֹלֵט עַל הַרְקִיעַ הַזֶּה, וְהַרְקִיעַ הַזֶּה נִקְרָא הַחֲדָר שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, וּבְרָקִיעַ הַזֶּה כָּל אוֹתָם חֲלוֹנוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה,

ואחזו את כל אותם הסדורים של המשכן. ששה חלונות הם גדולים
מכלם, ואחד נסתר ששולט עליהם.

חלון אחד נקרא חלון הזהר, ובו יוצא כוכב אחד שנקרא לחכמים
י"ד, וזהו התוף שמהתוף למטה בשלטון של יהודה. לא שאין
לו חלק בו, שהרי אין לשבטי ישראל חלק ונחלה בהם, אלא ששבת
יהודה שולט על זה, ואינו עליו.

וכשהסיטו בני יהודה את דרכם מאחרי הקדוש ברוך הוא, הלכו
לדעת אחר החלון הזה והכוכב הזה, ואמרו (שהרי ידע)
שזו היד המנצחת את שאר העמים, שכתוב בו (בראשית מט) ידך בערף
איביך, והלכו אחריה ועושים לו שמוש ופלחן, ועל זה כתוב, (מלכים א-
יד) ויעש יהודה הרע בעיני ה'.

בשהכוכב הזה יוצא, פושט יד אחת בחמש אצבעות, מאיר ונוצץ
באותו חלון. בעלי הקסמים והכשפים פוחדים מהמקום
הזה, משום שבשעה שזה שולט, כל הקסמים והכשפים מתבלבלים
ולא מצליחים בידיהם.

ואם תאמר, הואיל והרקיע הזה טמיר, ואיך יודעים אותו? אלא
סימן חיצון יש להם, ויודעים שהרי שולט הכוכב הזה,
ופוחדים תמיד ממנו, ולא מצליחים בידיהם אותם קסמים וכשפים.
ולכן יש פעמים שמצליחים בו בני אדם, ויש פעמים שלא מצליחים
בו. ולכן אותם בעלי קסמים וכשפים מתמעטים מהעולם, כי הם לא
יודעים את העקר למה לא מצליח בידיהם. ועל זה אותם הראשונים
היו יודעים ומסתכלים בחוץ באותו סימן שיודעים.

חלון שני נקרא חלון הצפרן, משום שהוא כעין הצפרן, ובו יוצא
כוכב אחד שנקרא לחכמים צפעון, שהרי זה שולט בשלטון
חזק בדין בראש וזנב, יש לו כמו צפעון אורב להרג.

מאותו חלון יוצאים שש מאות אלף רבוא של רוחות ששולטות על
אותן הצפרנים של בני אדם כשהן נזרקות בגלוי, וכזה עושים
כשפים וקסמים כל אותם שמכירים אותם. באותה שעה שהכוכב הזה
שולט, כל אותם שזורקים צפרנים, (אם עשה) או עושים בהם כשפים,
גורמים מות לכל העולם, והכשפים עולים בידי אותם שעושים אותם.
החלון השלישי נקרא חלון החשן, ובו יוצא כוכב אחד שנקרא
נגה"ה דבוסי"נא (אור הנר). זוהי התנוצצות שנוצצת ועומדת

על כל רוח, ומנוחה והצלחה (וטוב) בה, אין בה כלל קטרוג. כשהוא שולט, כל המנוחה וכל האור שולט בעולם, שלווה ושבע, והכל שולט בעולם.

חלון רביעי הוא חלון שנקרא גביע, ובו יוצא כוכב אחד שנקרא לחכמים אשכול הכפר, משום שפך יוצא כמו אשכול, נוצץ נצנוצים כמו ענבים בכפר, ובזה התעוררות הרחמים מתעוררים בעולם, מרחיק ומקרב, תולדות רבות מתרבות בעולם, ובני העולם לא מקפידים כשצריכים זה את זה, שלום ושמחה מתעוררים בעולם.

חלון חמישי הוא חלון שנקרא באר על שם הכוכב שיוצא בו, נכנס יוצא ושואב כדלי, לא שוכך לעולמים. בזה חכמי הלב לא יכולים לעמד בדרך אמת, משום שאינו עומד בקיום ולא שוכך לעולמים, ועל כך דוחקים את עצמם לעין במקום הזה ולדון דין.

חלון ששי הוא החלון שנקרא נגה, ויוצא בו כוכב אחד שנקרא גזרון, משום שפאשר זה שולט, העולם עומד בדין בכמה גזרות ובכמה ענשים, ובכל יום ויום מתחדשות גזרות על העולם, וטרם שאלה מסתימות, מתחדשות אחרות, וזה לא כל כך שולט בעולם.

אבל סמוך לימות המשיח ישלט החלון הזה בכוכב הזה על העולם, ועל כן ישלטו חיות רעות על העולם, ויתחדשו מינים רבים זה אחר זה, וישראל יהיו בצרה. וכשידחקו בתוך חשכת הגלות, אז הקדוש ברוך הוא יאיר להם את אור היום, ויקבלו המלכות קדושים עליונים, ותתבטל המלכות מידם של העמים עובדי כוכבים, וישלטו עליהם ישראל, ויתקיים והיה אור הלבנה וגו'.

ואז יפתח החלון השביעי בכל העולם, וכוכבו הוא הכוכב של יעקב, וזהו שאמר בלעם, דרך כוכב מעקב. והכוכב הזה יאיר (ארבעה ימים וארבעה לילות) ארבעים יום (וארבעים לילה). וכשיתגלה מלך המשיח ויתכנסו למלך המשיח כל העמים של העולם, אז יתקיים הפסוק שכתוב, (ישעיה יא) שרש ישי אשר עמד לנס עמים אליו גוים ידרשו והיתה מנחתו כבוד.

פתח רבי שמעון ואמר, (איוב לה) ולא אמר איה אלוה עשי נתן זמרות בלילה. הפסוק הזה פירושו ונתבאר, אבל עשי? עושי היה

צריך להיות! מה זה עשי? אלא שם האלוה הוא שם כלול שנראה הוא ובית דינו. זהו שם שלם שכולל זכר ונקבה: א"ל ו"ה, ומשום כך עשי. נתן זמרות בלילה, משום שזהו שמשבח תמיד אל המלך שהשלום שלו, כמו שהמנורה לא שוקט תמיד לקבל אור השמחה העליונה מרב השמחה שלו, ולכן נתן זמרות בלילה.

כף אותם כוכבים שמאירים ברקיע, כלם מודים ומשבחים לקדוש-ברוך-הוא בכל אותו זמן שנראים ברקיע, משום שהמלאכים העליונים כלם מודים ומשבחים אשמורות אשמורות, בשלשת חלקי הלילה.

בלילה נחלקים כמה צדדים. בראשית הלילה, כשיוֹרד הלילה ומחשיך, כל אותן רוחות רעות ומינים רעים, כלם מתפזרים ומשוטטים בכל העולם, ונפרד הצד האחר, ותובעים דרכי בית המלך מכל אותם הצדדים הקדושים.

ביון שמתעורר אותו הצד האחר, כל בני העולם טועמים טעם המות, (השנה) אחת מששים במות, ושולט עליהם. אז כיון שהטמאה נפרדה מלמעלה ושולטת ויורדת למטה, אז נפרדים שלשה מחנות לשבח את הקדוש ברוך הוא בשלשה צדדים (משמרות) של הלילה, כמו שהעירו בזה החברים.

בעוד שהם משבחים את הקדוש ברוך הוא, הצד האחר הולך ומשוטט למטה בכל צדדי העולם. ועד שהצד האחר אינו עובר משם, הם לא יכולים להתיחד עם רבונם.

סוד לחכמים, מלאכים עליונים וישראל למטה, כלם דוחקים באותו הצד האחר. כשרוצים המלאכים העליונים להתיחד עם רבונם, לא יכולים, עד שדוחים אותו החוצה. מה עושים? יורדים ששים רבוא של מלאכים קדושים ומפילים שנה על כל בני העולם. כיון שהיא יורדת, שדוחים אותה החוצה, ונותנים לה כל העולם הזה באותה שנה, אז היא שולטת עליהם ומקבלים ממנו טמאה, פרט לארץ ישראל לבדה ששם אינה שולטת. כיון שנפרדה מהם, הם נכנסים לרבונם, ומשבחים ומודים לפניו.

כמו זה ישראל למטה לא יכולים להתיחד עם רבונם עד שדוחים אותו הצד האחר מהם, ונותנים לו חלק במה שיתעסק, ואחר כך הם מתקרבים לרבונם, ולא נמצא מקטרג למעלה ולמטה.

וְאִם תאמר, מילא למטה, אבל למעלה מה הקטרוג שם? אלא למעלה, משום שהיא רוח טמאה והם רוחות קדושות, עד שמשלחים רוח טמאה מביניהם לא יכולים לקרב אל רבונם, שהרי קדשה בתוך טמאה לא מתערבות לעולמים. וכן כמו זה ישראל למטה לא מתערבים באמות עובדי כוכבים ומזלות של העולם. ושני צדדים, עליונים ותחתונים, כשרוצים לקרב למלך הקדוש, דוחים אותה החוצה.

וְלִכֵּן כשנכנס הלילה, ומלאכים קדושים עליונים כשמתדדים שורות שורות לקרב (לשבת) לרבונם, דוחים את אותו צד החוצה בראשונה, ואחר כך נכנסים לקדש. (ועל זה, כשנכנס הלילה, כל רוחות רעות ומינים רעים ורוחות טמאה נדחות לחוץ, ושמי המלך נכנסים לתוך הקדשה).

לְמַלְךְ שהיו לו אבנים יקרות בתבה אחת חקוקה בהיכלו, ואותו מלך היה חכם, וכדי שלא יתקרב כל מי שרוצה לאותה תבה של אבנים יקרות ומרגליות של שם, נטל בחכמתו נחש חזק אחד וכרך אותו סביב אותה תבה. כל מי שרוצה להושיט ידו לתבה, הרי הנחש קופץ עליו והורגו.

אֲהוּב אחד היה למלך. אמר לו המלך, כל פעם שאתה רוצה להכניס ולהשתמש בתבה, תעשה כך וכך לאותו נחש, ותפתח את התבה ותשתמש בגנזים שלי. כך הקדוש ברוך הוא כרך נחש סביב הקדשה, באים מלאכים עליונים לתוך הקדשה – הרי הנחש שם, ופוחדים להטמא בו. (ואם תאמר, זה כלם אש, ואש לא מקבלת טמאה)

בֵּא וראה, כתוב (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט. עשה מלאכיו רוחות – אלו המלאכים שעומדים בחוץ. משרתיו אש להט – אלו מלאכים שעומדים בפנים. הוא רוח טמאה, והם רוח. רוח עם רוח לא נכנסות זו בזו. רוח טמאה ברוח קדשה לא מתערבות זו בזו. ומשום כך אותם שנקראו רוח לא יכולים להכניס לפנים משום אותה רוח טמאה. אותם שבפנים הם אש, ואותה אש דוחה את אותה רוח טמאה שלא נכנסת לפנים. ומשום כך הכל דוחים את הטמאה החוצה שלא תתערב עמם, ולכן המלאכים העליונים משבחים את הקדוש ברוך הוא אחר שדוחים את הטמאה החוצה.

שְׁלֵשׁ אֲשֶׁמִירוֹת הֵן בְּלִילָה כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ מַחְנוֹת שְׁנַחֲלָקִים לְשִׁבַח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְעַל זֶה הָרִבּוֹן שֶׁל כָּלֶם, הוּא נֵר (כְּנֹר) דָּוִד שֶׁלֹּא שׁוֹכֵךְ לְעוֹלָמִים, אֲלָא תְּמִיד מוֹדֵה וּמְשִׁיב אֶת הַמַּלְךְ הָעֲלִיּוֹן, וְעַל זֶה (אִיּוֹב לֵה) נִתֵּן זְמֵרוֹת בְּלִילָה.

דְּבַר אַחַר וְלֹא אָמַר אֵיךְ אֱלֹהֵי עֲשֵׂי – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, מִשׁוֹם שֶׁהָרִי הָאָדָם נִכְלָל מִמְעָלָה וּמִמַּטָּה, וְנַעֲשֶׂה כְּמוֹ שֶׁהוּא גּוֹף מְשֻׁנֵּי צְדָדִים, מִתּוֹךְ זָכָר וּנְקֵבָה. אִף כִּי הָרוּחַ, הָרוּחַ כְּלוּלָה מִתּוֹךְ זָכָר וּנְקֵבָה, וְעַל הַסּוּד הַזֶּה מִתְתַקֵּן אָדָם בַּחֲקִיקוֹתָיו בְּגוֹף וּבְרוּחַ, וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא כְּלוּל בְּסוּד זֶה וּבְמַעֲשֵׂה זֶה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, לְכֵן (וּדְאִי) כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

בְּלִילָה הָרִי אִמְרַת, שֶׁהָרִי בְּרֵאשִׁית הַלִּילָה כָּל אוֹתָם מֵיָנִים וְרוּחוֹת רְעוֹת מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם, אִיךְ הוּא יְכוּל לִהְיוֹת? שָׂאֵם כֶּךָ, הָרִי שְׁנִינוּ שֶׁמֶצַד הַצִּפּוֹן יוֹצֵאִים כָּל אוֹתָם מֵיָנִים רְעִים, וְאִתָּה אִמְרַת (וּנְתַבָּאָר) שֶׁכֶּאֱשֶׁר מִתְעוֹרְרַת רוּחַ צִפּוֹן בַּחֲצוֹת הַלִּילָה, שֶׁהָרִי אֵז כָּל אוֹתָן רוּחוֹת רְעוֹת וְצְדָדִים רְעִים מִתְכַּנְסִים מִהָעוֹלָם וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ נֶקֶב תְּהוֹם רְבֵה, אִם כֶּךָ, הָרִי בְּצַד הַדְּרוֹם, שֶׁהִיא יָמִין, לָמָּה הֵם מְשׁוֹטְטִים אוֹתָם הַמֵּיָנִים הָרְעִים בְּרֵאשִׁית הַלִּילָה, שֶׁהָרִי שׁוֹלְטַת רוּחַ דְּרוֹם?

אֲדָא וּדְאִי, אֲלֵמָּלֹא אוֹתוֹ צַד הַדְּרוֹם שֶׁמְעַכֵּב וְדוּחָה צַד הָרָע, הִיא מִטְשֻׁטֵשׁ אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְלֹא יְכוּל הָעוֹלָם לְסַבֵּל. אֲבָל כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר, לֹא מִתְעוֹרֵר אֲלָא בְּצַד רוּחַ מְעַרֵב שֶׁשׁוֹלֵט בְּרֵאשִׁית הַלִּילָה, וְהָעוֹלָם כּוֹנֵס אֶת הַכֹּל. וְלִכֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדֵּם רְפוּאָה לְעוֹלָם בְּגוֹן זֶה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצֵּה בָהֶם מִכָּל שְׂאָר עַמֵּי הָעוֹלָם.

נִכְנָסוּ לְבֵית רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא. כְּשֶׁנִּחְלַק הַלִּילָה בַּחֲצוֹת, קָמוּ לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַכְשָׁו וּדְאִי הִיא עֵת רְצוֹן לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהָרִי פְעָמִים רַבּוֹת הָעֵרְנוּ אֶת זֶה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשַׁעַת שֶׁנִּחְלַק הַלִּילָה, נִכְנָס לְתוֹךְ אוֹתָם הַצְּדִיקִים בְּגוֹן עֵדָן וּמְשַׁתְּעֵשֶׂע בָּהֶם. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן.

אמר רבי אלעזר, זה שמשַתַּעֲשֶׂע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן, אִיךָ מִשְׁתַּעֲשֶׂע? אֵלָּא בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנֶּחְלַק הַלֵּילָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר בְּאַהֲבָה שֶׁל הַשָּׁמַיִל אֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי אֵין אַהֲבָה אֵלָּא מִצַּד הַשָּׁמַיִל. וְלִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵין דוֹרוֹן לְקֶרֶב אֶל הַמֶּלֶךְ אוֹ חֲשִׁיבוֹת מְעֻלָּה אֵלָּא בְּאוֹתָן רוּחוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה אוֹתָן מְעֻטְרוֹת בְּכִמָּה מְעֻשִׁים טוֹבִים וּבְכִמָּה זְכוֹת שֶׁעָשׂוּ בְּאוֹתוֹ יוֹם, וְלִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹחַ מִכָּל הַקְּרִבָּנוֹת וְהַעוֹלוֹת, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵרִיחַ בָּהֶם רִיחַ נִיחַח שְׁעוֹשִׁים יִשְׂרָאֵל.

אז מאיר אור, וְכָל עֲצֵי הַגֵּן עֵדֶן אוֹמְרִים שִׁירָה, וְהַצְּדִיקִים מִתְעַדְנִים שֶׁם בְּאוֹתָם עֲדוּנִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר אָדָם בְּאוֹתָהּ שְׂעָה לְעֶסֶק בַּתוֹרָה, נוֹטֵל חֶלְקוֹ עִם הַצְּדִיקִים שֶׁבְּגֵן עֵדֶן. שֶׁם אֶחָד שֶׁל שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּק (מִתְעוֹרֵר) מִתְעַטֵּר בָּהֶם שֶׁם, וְהוּא בְּתוֹךְ סוּדוֹת הַצְּדִיקִים.

פְּתַח רבי אלעזר ואמר, (תהלים קיא) הַלְלוּיָהּ אוֹדָה ה' בְּכָל לַבָּב וּגו'. הַלְלוּיָהּ, הָרִי נִתְבָּאָר וְהִתְעוֹרְרוּ בּוֹ הַחֲבָרִים, וְכִךָ הוּא, שֶׁזְהוּ שִׁבַּח שְׁעוֹלָה עַל כָּל אוֹתָן הַשִּׁירוֹת וְהַתְּשַׁבְּחוֹת שֶׁאָמַר דָּוִד בְּעֶשְׂרֵה מִיַּי תְּשַׁבְּחוֹת שֶׁאָמַר, מִשׁוֹם שֶׁהוּא כּוֹלֵל שִׁבַּח וְשֶׁם בְּאֶחָד, וְהוּא כָּלֵל שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן.

אוֹדָה ה' בְּכָל לַבָּב. בְּכָל מְקוֹם שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ סוּד שֶׁל אֶלְפָּא בֵּיתָא, הוּא סוּד הָאוֹתִיּוֹת הַחֲקוּקוֹת שֶׁיּוֹצְאוֹת בְּחִקְיוֹת שֶׁל שְׁלֵשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים. וַיֵּשׁ אוֹתִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת מִסוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וַיֵּשׁ אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת קְטַנּוֹת. וְכַאֵן הוּא סוּד שֶׁל אֶלְפָּא בֵּיתָא שֶׁל הָעוֹלָם (הָעֲלִיּוֹן נוֹתֵן לְעוֹלָם) הַתְּחַתּוֹן.

אוֹדָה ה' בְּכָל לַבָּב - בַּיִצָּר הַטוֹב וּבַיִצָּר הָרַע שֶׁהוּא שׁוֹרָה בְּתוֹכוֹ. שֶׁהָרִי עַל הַכֹּל יֵשׁ לְהוֹדוֹת לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - בַּיִצָּר הַטוֹב וּבַיִצָּר הָרַע. שֶׁהָרִי מִצַּד שֶׁל יִצָּר הַטוֹב בָּא טוֹב לְאָדָם, וַיֵּשׁ לְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַטוֹב וְהַמְּטִיב. וּבְצַד שֶׁל יִצָּר הָרַע בָּא קְטָרוֹג לְאָדָם, וַיֵּשׁ לְהוֹדוֹת לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (בַּיִצָּר הַטוֹב וּבַיִצָּר הָרַע) בְּכָל מָה שֶׁבָּא עַל הָאָדָם מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעַדָּה. בְּסוּד יִשְׂרָאֵל - בְּאוֹתָם (מְלָאכִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים) שֶׁאֵת סוּד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵם יוֹדְעִים, שֶׁהָרִי אֵת כָּל סוּדוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵם יוֹדְעִים, וְהֵם הַסוּד שְׁלוֹ. וְלִכֵּן בְּסוּד יִשְׂרָאֵל וְעַדָּה - אֵלָּה

הם ישראל, כשמתכנסים בעשרה להודות לקדוש ברוך הוא. ומשום כך יש להודות לקדוש ברוך הוא על טוב ועל רע ולפרסם לפני הכל. שאם תאמר, הרי הוא יודע, אז למה צריך לפרסם? אלא בזה מתכבד הקדוש ברוך הוא בעולם לפרסם את הנס, ועל זה כתוב בקדוש ברוך הוא, (יחזקאל לח) והתגדלתי והתקדשתי וגו'.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים קג) כל הנשמה תהלל יי. שנינו, כל הנשמות באו מהגוף הקדוש הזה ומתעוררות בבני אדם. ומאיזה מקום? מאותו מקום שנקרא יד (י"ה). מאיזה מקום זה? אמר רבי יהודה, שכתוב (שם קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית. שנינו, מהחכמה הזו שמבועיה יוצאים לשלשים ושנים שבילים הכל נתקן, וכל מה שיש למעלה ולמטה, והיא נקראת רוח קדושה שכל הרוחות נתקנו בה.

אמר רבי יצחק, ביום שהיה רבי שמעון מפרש דבר זה, היו עיניו נובעות מים, והיה אומר: כל גנזי המלך העליון נמסרו במפתח אחד, ומתגלה בהיכלות המצרים העליונים החקוקים.

אף כן שנינו, מי יכול לדעת ולהכליל מה שגנוז במבוע הזה, שהרי משה לא גלה את זה בימיו כשהיה מגלה סוד העמק לישראל, ואף על גב שהכל היה מתגלה על ידו. אלא באותה שעה שרצה הקדוש ברוך הוא להעלותו לישיבה הקדושה העליונה ולהטמינו מבני אדם, שכתוב (דברים לא) בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. היום ממך. שאותו יום נשלמו ימיו להתקרב למקום הזה, שכתוב (שם) הן קרבו ימיה, קרבו ממך.

ששנינו, אמר רבי שמעון, משה לא מת. ואם תאמר, הרי כתוב (שם לה) וימת שם משה? כך בכל מקום לצדיקים קורא בהם מיתה. מה המיתה? מהצד שלנו זה נקרא כך. ששנינו, אמר רבי שמעון, וכן שנה, שמי שהוא בשלמות, שהאמונה הקדושה תלויה בו - לא תלויה בו מיתה ולא מת. כמו שהיה בעקב שהאמונה השלמה היתה בו.

שאמר רבי שמעון, (בראשית לה) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל. מה זה ישראל? שלמות הכל, שכתוב (ירמיה מו) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים וגו'.

אָמַר רבי יהודה מפאן, כי אתך אני, דוקא. אשרי חלקו שרבונו אמר לו כן. לא כתוב כי אתי אתה, אלא כי אתך אני, שרבונו בא לחבר את דיורו עמו.

אָמַר רבי שמעון, יפה אמר רבי אבא, שאמר ושב יעקוב ושקט ושאנן ואין מחריד. ושב יעקוב – להקרא בשם אחר, שכתוב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל.

דָּבַר אחר ושב יעקב – למקום שגלח משם. ושקט – בעולם הזה. ושאנן – בעולם הבא. ואין מחריד – ממלאך המות. שמשמע שהכל היה בו. רבי יצחק אמר, הרי פרשוה החברים, שכתוב ואת זרעך מארץ שכים. מה זרעו בחיים, אף הוא בחיים.

וְהַבְּרִיחַ התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה. רבי יהודה פתח, (קהלת י) אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. וכתוב, אי לך ארץ שמלכך נער ושריך בבקר יאכלו. (במה בארנו את הפסוקים הללו) אוי לעולם שלא משגיחים בעבודת רבונו, שהרי רבונו משגיח בגלגלם להיטיב להם, שהניח לפנייהם דברי תורה, ולא משגיחים.

שִׁשְׁנֵינוּ, שלשה דברים צריך אדם לעשות לבנו: מילה, ופדיון, ולהשיאו אשה. והכל עשה הקדוש ברוך הוא לישראל. מילה – שכתוב (יהושע ה) ושוב מל את בני ישראל שנית, וכתוב (בראשית יז) ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. פדיון – שכתוב (דברים ז) ויפדך (ה' אלהיך מבית עבדים) מיד פרעה מלך מצרים. להשיאו אשה – שכתוב (בראשית א) זכר ונקבה ברא אתם, וכתוב ויברך אתם אלהים ויאמר להם אלהים פרו ורבו. עוד, נשא אותם כמו הנשר הזה שמטיל את בניו על כתפיו, שכתוב (שמות יט) ואשא אתכם על כנפי נשרים.

אָמַר רבי יוסי, הכל הוא נאה, אבל התורה חזרה לפני ישראל ולמדה אותם יותר מהכל. בא וראה, אין שבח של אדם בעולם הזה ובעולם הבא כמו השבח של התורה, שכתוב בזה (משלי ח) בי מלכים ימלכו.

שְׁהָרִי שנינו, כשעלה רב הונא לשם, מצא את החכמים שעוסקים בפסוק הזה שכתוב, (ירמיה נא) ופקדתי על כל בכבד והצאתי את בלעז מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים. ורב הונא לא היו משגיחים בו, שהרי לא הכירו אותו בראשונה, משום שהיה קטן. נכנס לבית

המדרש, ומצא את החכמים שהיו אומרים שבפסוק הזה יש להתבונן, אם יראתו ואלילו של נבוכדנצר היה שמו כל – הרי כתוב בו, (דניאל ד) ועד אחרים נכנס דניאל ששמו בלטישאר כשם אלהי? ועוד, מה זה והוצאתי את בלעז מפיו?

עמד רב הונא בין היסודות של העמודים ואמר, אלו הייתי במקומי, הייתי דורש את הפסוק הזה. לא התבוננו בו. קם שנית ואמר דבר זה. בא רבי יודאי בר רב והושיבו לפניו. אמר לו, אמר בני, אמר, שבדברי תורה כתוב בהם (משלי א) בראש המיות תקרא וגו'.

פתח ואמר, כך שנינו, בימים הראשונים טרם בא יעקב, היה אדם ש'לו בביתו. הגיע זמנו – מת בלי מחלות. כיון שבא יעקב, בקש לפני הקדוש ברוך הוא ואמר לו: רבון העולם, אם נוח לפניך, שיפל אדם בבית ח'לו שנים או שלשה ימים, ואחר כך יתכנס לעמו, ויצוה את ביתו וישוב מחט'יו. אמר לו: יפה, ואתה תהיה סימן בעולם. בא וראה מה כתוב בו, (בראשית מח) ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה. כתוב חלה, מה שלא היה לאדם מקדם לכן.

אחר שנפטר, לא היה אדם שהיו לו מחלות שלא מת, עד שבא חזקיה. מה כתוב בו? (ישעיה לח) בימים ההם חלה חזקיהו למות וגו'. בא וראה מה כתוב, ויטב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. אמר לו: אם נוח לפניך שיתרפאו בני אדם מבית ח'לים ויודו לשמך, ויכירו וישובו אחר כך בתשובה שלמה, וימצאו בני העולם צדיקים לפניך. אמר לו הקדוש ברוך הוא: נאה הוא, ואתה תהיה סימן לזה בעולם, וכך הוא מה שלא היה מקדם לכן. זהו שכתוב (ס) מכתב לחזקיהו מלך יהודה בחלתו ויחי מח'לו. ושנינו, אותו יום חזרה השמש עשר דרגות.

ושנינו, מרודך בלאדן היה אוכל כל יום בארבע שעות וישן עד תשע שעות, ואותו יום ישן עד תשע שעות. כשהתעורר, ראה ששמש עומדת בארבע שעות. אמר, מה זה? בהריגת הכעס קנטור קשרתם עלי? אמרו לו, למה? אמר, שישנתי יום אחד ושליש יום. אמרו לו, לא כך, אלא אלהי חזקיהו עשה היום הזה שני נסים: רפא את חזקיה מבית ח'לו, והחזיר את השמש לזמן הזה. אמר, וכי יש בעולם אלוה גדול יותר חוץ מאלהי?! אמרו, אלהי חזקיהו.

עמד וכתב כתבו: שלום לחזקיהו מלך יהודה ושלום לאלהיו ושלום לירושלים עיר הקדש. אחר כך נמלך, וקם מכסאו, ופסע שלש פסיעות וכתב אחרים: שלום לאלוה הגדול שבירושלים ושלום לחזקיהו מלך יהודה ושלום לירושלים עיר הקדש. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה פסעת בשביל כבודי שלש פסיעות, חייך ממך יצאו שלשה מלכים שליטים רוזנים ומצביאים ששולטים בכל העולם, וראשון מהם היה נבוכדנצר.

בא וראה מה אמר לו דניאל, (דניאל ב) אתה הוא ראש הזהב, ואחריו תקום מלכות אחרת רעה ממך ומלכות שלישית אחרת. מה כתוב? (שם ג) המלך נבוכדנצר עשה צלם של זהב. גבהו ששים אמות ורחבו שש אמות. אמר נבוכדנצר, הצלם שראיתי היה ראשו של זהב, מעיו של כסף. אני אעשה הכל של זהב, ושתהיה עטרת זהב בראשו.

ושנינו, אותו יום כנס את כל האמות והעמים והלשונות לעבד לאותו הצלם, ולקח כלי מכלי המקדש שבו היה חקוק השם הקדוש והכניסו בפי אותו צלם. ובאותה שעה היה מדבר גדולות, עד שבא דניאל וקרב לאותו הצלם ואמר: אני שליח של הרבון העליון, גוזר אני עליך לצאת מכאן. הזכיר את השם הקדוש, ויצא אותו פלי, ונפל הצלם ונשבר. הינו מה שכתוב, והצאתי את בלעז מפיו ולא ינהרו אליו עוד גוים. קם רבי יהודה ונשקו על ראשו. אמר, אם לא שקרבותי אותך לחבורה כאן, לא הכרנו אותך. ומאותו יום היו פוחדים מפניו.

ושנינו, (קהלת ט) אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו. רבי יוסי באר את הפסוק הזה במשה בשעה שהוציא את ישראל ממצרים ועשה אותם בני חורין. ושריך בעת יאכלו, שכתוב (שמות יב) ואכלתם אתו בחפזון פסח הוא לה.

אמר רבי שמעון בן יוחאי, וכי לא אמרתי שדברי שלמה המלך, שכלם בפנים, לתוך ההיכל הקדוש היו. וזה שאמרתם, הכל יפה היה ולדרשה הוא בא, אבל פסוק זה למעלה בהיכל הקדוש הוא.

ושנינו, אשריך ארץ שמלכך בן חורים. מה זה ארץ? ארץ סתם, שלמדנו, מהו שכתוב (איכה ב) השליך משמים ארץ תפארת

ישראל? אלא הארץ הזו היא סוד בתוך כתרי המלך הקדוש, שכתוב בו (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. והארץ הזו וכל מה שיונק ונזון, הוא מאותו מקום שנקרא שמים, ולא נזונית הארץ הזו אלא משלמות הקדשה שנקראת שמים.

ובשעה שרצה הקדוש ברוך הוא להחריב את ביתו שלמטה והארץ הקדושה שלמטה, העביר בראשונה את הארץ הקדושה שלמעלה, והורידה מאותה דרגה שהיתה יונקת מהשמים הקדושים, ואחר כך החריב את זו שלמטה. זהו שכתוב השליך משמים ארץ – בראשונה, ואחר כך – ולא זכר הדם רגליו. ששנינו, כך דרכו של הקדוש ברוך הוא: כשרוצה לדון את העולם, בראשונה עושה דין למעלה, ואחר כך מתקים למטה, שכתוב (ישעיה כד) יפקוד ה' על צבא המרום במרום – בראשונה. ואחר כך – ועל מלכי האדמה על האדמה.

אמר רבי שמעון, אשריך ארץ שמלכך בן חורים – שזן אותך ברב כל, בלי פחד של אחר, ומאותו המלך העליון נזון הכל. ושריך בעת יאכלו – כמו שנאמר (במדבר כג) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. אי לך ארץ שמלכך נער – כמו שנאמר (ישעיה ג) ונתתי נערים שריהם. שאוי לארץ כשיונקת משמאל. ושריך בבקר יאכלו – באותה קדרות, ועד שלא מאיר ולא שולט מה ששולט.

שנינו, אמר רבי שמעון, והבריח התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה – זהו יעקב הקדוש השלם, כמו שבארנו, שכתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם ישב אהלים. לא כתוב יושב אהל, אלא ישב אהלים, שנים, שאוחז את זה ואוחז את זה. אף פאן כתוב והבריח התיכן בתוך הקרשים מברח מן הקצה אל הקצה, שאוחז את זה ואוחז את זה.

ששנינו, מהו איש תם? כתרגומו – שלם. שלם מהכל, שלם לשני צדדים, לעתיקא קדישא ולזעיר אפיין. שלם לחסד עליון ולגבורה עליונה, ומשלים לזה ולזה.

אמר רבי שמעון, ראיתי שהרי החכמה הכלל של הכל. וחסד עליון יוצא מחכמה. גבורה שהיא דין הקשה יוצאת מבניה. יעקב משלים לשני הצדדים, והאבות כלל הכל, ויעקב כלל של האבות.

שְׁנֵינוּ, הִכָּה הַחֲכָמָה בְּשִׁבִיל שְׁלוֹ, וְכַנֵּס בְּרוּחַ (מִים), וְהִתְכַּנְּסוּ הַמַּיִם לְמָקוֹם אֶחָד, וּנְפַתְחוּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵינָה. מִהַשְּׁבִילִים הִלְלוּ יוֹצְאִים עֲשָׂרָה כְּתָרִים בְּקַרְנַיִם זוֹהָרוֹת, וְנִשְׁאַרוּ עֲשָׂרִים וּשְׁנָיִם שְׁבִילִים. הִכְתָּה אוֹתָהּ רוּחַ בְּאוֹתָם שְׁבִילִים, וּנְפַתְחוּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵינָה, וְנִחְקְקוּ עֲשָׂרִים וּשְׁנָיִם בְּחֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי הַיּוֹבֵל, וְנִתְעַטְרוּ בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. אֵלּוּ נִפְתְּחוּ לְצַדִּיקוֹ.

וְהִתְעַטְרוּ עֲשָׂרִים וּשְׁנָיִם כְּתָרֵי הַרְחֵמִים שְׁכִלּוּלִים בְּעֵתִיק הַיָּמִים (כְּתָר) שְׁמַאִיר לָהֶם כָּל אֶחָד בְּצִדּוֹ. הִתְעַטְרוּ חֲמִשִּׁים חֲקִיקוֹת בְּמ"ב אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, שֶׁבִּהְיָ נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְנִחְקְקוּ בְּחֲקִיקוֹתֵיהֶם שְׁמוֹנָה שְׁעָרִים, שֶׁהֵן שְׁמוֹנֶה אוֹתִיּוֹת הַרְחֵמִים, שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת לַד) ה' ה' אֶל רַחוּם וְחַנוּן, שִׁיּוֹצֵא מִהַעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ לְזַעֲרָא, וּמִתַּחֲבָרִים בְּכְתָרִים הַקְּדוֹשִׁים הִלְלוּ, חֲכָמָה וּבֵינָה הָעֲלִיוֹנִים שְׁעוּלִים. יוֹצֵא חֶסֶד עֲלִיוֹן מִצַּד זֶה, וְדִין הַגְּבוּרָה מִצַּד זֶה. בְּאֵה זְכוּת שֶׁל יַעֲקֹב וּמְשַׁלְּמָה אֶת שְׁנֵיהֶם וְאוֹחֲזֵת אוֹתָם, שְׁהָרֵי הַיָּא הַשְּׁלֵמוֹת הָעֲלִיוֹנָה.

שְׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשׁוּם כֶּךָ נִקְרָא יִשְׂרָאֵל. שְׁשֵׁנֵינוּ, יַעֲקֹב הִתְחַתְּוֹן, יִשְׂרָאֵל הָעֲלִיוֹן. יַעֲקֹב אֵינוֹ שְׁלֵמוֹת, יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. וְכֵן שְׁנֵינוּ, נֶאֱמַר דָּוִד בֶּן יִשִׁי – דָּוִד אֵינוֹ שְׁלֵמוֹת, שְׁהָרֵי אַחֲרוֹן הוּא. יִשִׁי יְסוּד עֲלִיוֹן הוּא וּשְׁלֵמוֹת. וְהֵינּוּ מֵהַ שְׁשֵׁנֵינוּ, לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם עַד שֶׁכָּפְרוּ בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד, שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת ל-ב כ) אֵין לָנוּ חֶלֶק בְּדוֹד וְלֹא נַחֲלָה בְּכֵן יִשִׁי אִישׁ לֹאֲהֲלִיו יִשְׂרָאֵל. מֵהַ זֶה אִישׁ לֹאֲהֲלִיו? מָקוֹם שְׁעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת שׁוֹרָה בְּתוֹכָם, הֵינּוּ לֹאֲהֲלִיו.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּשִׁמְתַּחֲלִיָּה חֲכָמָה לְחַקֵּק חֲקִיקוֹת בְּכָל הַכְּתָרִים, מֵאִיזָה כְּתָר מִתַּחֲלִיָּה? מֵאוֹתָהּ שְׁנִקְרָאת בֵּינָה. בְּבֵינָה הַכֹּל נִכְלָל, וּמִשׁוּם כֶּךָ נִפְתְּחוּ בָּהּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, וְנִמְצָא שֶׁהַכֹּל נִחְקְקוּ בְּחֲכָמָה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (תְּהִלִּים קד) כָּלֶם בְּחֲכָמָה עֲשִׂיתָ.

שְׁנֵינוּ, כְּתוּב (ישעיה מ) מִי מִדֵּד בְּשַׁעֲלוֹ מִיָּם וְגוֹ'. בְּשַׁעֲלוֹ מִיָּם, מֵהַ מַּיִם? זֶהוּ בֵּינָה. רַבִּי אֶלְעָזָר שׁוֹנֵה כֶּךָ, זֶה חֶסֶד. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכֹּל עוֹלָה (נִתְקַן) בְּמִשְׁקַל אֶחָד. וְשָׁמַיִם בְּזֵרֵת תַּכּוֹן, מִי הַשָּׁמַיִם? תְּפָאֲרֵת, שְׁכַתּוֹב תְּפָאֲרֵת יִשְׂרָאֵל. וְכָל בְּשַׁלֵּשׁ עֶפְרָא הָאָרֶץ – זוֹהֵי גְבוּרָה. וְשָׁקֵל בְּפֹלֶס הָרִים – אֵלֶּה הֵם שְׁאָר הַכְּתָרִים שְׁנִקְרָאִים

הרי אפרסמון זך. וגבעות במאזנים - אלו שאר המרכבות
התחתונות מהם.

בא וראה, בפעלו, מה זה בפעלו? זו רוח חכמה. שפך שנינו, שעל
הסבך באפריון שקועים. ושמים בזרת תפן, מי הזרת? אלו
אותם (חמשים) שערים שנפתחו והתפזרו לכל הצדדים, כמו שנאמר
וזריתי פרש על פניכם וגו'. וכל בשלש, מי השליש? רחמים, שלמות
הכל. ושקל בפלס, מה זה פלס? אמר רבי שמעון, שכתוב מאזני
צדק. אבני צדק. עוד אמר רבי שמעון, הדברים הללו בשעור של
יוצר הכל בארנו.

אמר רבי אלעזר, מזה נשמע שיעקב יצא מתוך דין קשה, שהרי
יצחק דין קשה אחר לחלקו. אמר לו רבי שמעון, וזה הוא
לבדו? והרי יצחק יצא מתוך חסד, וכך כלם, דין יוצא מתוך רחמים,
ורחמים מדין. אברהם ירש ירשת חסד, ויצא יצחק בדין מתוך חסד.
יעקב יצא ברחמים מתוך הדין הקשה, וכך הוא למעלה זה מזה,
וינוק זה מזה, עד שנודע שהכל הוא אחד, ומאחד תלויים כלם, והכל
נמצא אחד. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

אמר רבי אלעזר, נודע שאין שלמות אלא כשאוחד זה מזה, (ואחד)
וזה אחד בשניהם לשכלל את הכל, כמו יעקב, והינו שכתוב
מברח מן הקצה אל הקצה.

שנינו, כל זה לא נקרא אלא מצד שלנו, ומצד שלנו הכל נודע. (שהרי
בזה למעלה) ולמעלה הכל עולה במשקל אחד, לא שונה ולא
ישתנה, כמו שכתוב (מלאכי א) אני ה' לא שניתי. אמר רבי יהודה, כל
המנורות מאירות מאחד ותלויות מאחד, והמנורות הן הכל אחד,
שהרי לא רצו להפרד, ומי שמפרידם כאלו נפרד מחיי העולם.

אמר רבי יצחק, כתוב (ישעיה א) ונתתי נערים שריהם ותעלולים
ימשלו בם, הינו שכתוב (שמות כה) ועשית שנים כרבים זהב.
כתוב (שמואל ב ו) ישב הכרבים, וכתוב (שם כב) וירכב על כרוב ויעף.
ישב הכרבים - כששורה להתישב בשלמות, כתוב ישב הכרבים.
(כשנמצא בשלמות) וכשלא שורה ולא מתישב המלך בכסא, כתוב וירכב
על כרוב, אחד, שלא מתישב המלך בכסא. ישב הכרבים - שנים.

אמר רבי יוסי, אוי לעולם כשכרוב אחד מחזיר פניו מחברו, שהרי
כתוב ופניהם איש אל אחיו, כשהיה שלום בעולם. אמר רבי

יצחק, הרי שנינו, (ויקרא יח) ערות אביה וערות אמה לא תגלה. אוי למי שמגלה ערותם. כמו זה כתוב ביעקב, מברח מן הקצה אל הקצה. אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא משתבח בתשבחתם כמו שלמעלה, שכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר.

שנינו, אמר רבי יצחק, בימים הראשונים היה אדם אומר לחברו: אמר לי דבר אחד מהתורה וטל מנה כסף. עכשו אומר אדם לחברו: טל מנה כסף ועסק בתורה. ואין מי שישגיח, ואין מי שירכין אזנו, פרט לאותם מעטים (ורעים) קדושים עליונים שהקדוש ברוך הוא משתבח בהם, שכתוב (שם o) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

ווי העמדים וחשקיהם כסף. רבי יצחק אמר, ווי העמדים - הרי אמרנו, כל אותם שנאחזים מקשרים קימים עליונים, נקראים ווי העמדים. וכל אותם שלמטה תלויים מאותם וויים. מה זה וויים? שש בתוך שש, ונאחזים ומושקים מחוט השדרה שעומד עליהם. ובספר הצניעות למדנו, וויים למעלה, וויים למטה, וכלם עולים במשקל אחד.

ספרא דצניעותא

מאן צניעותא דספרא. אמר רבי שמעון, חמשה פרקין אינון דכלילין בהיכל רב, ומליין כל ארעא. אמר רבי יהודה, אי כלילין הני, מכלהו עדיפי. אמר רבי שמעון, הכי הוא, למאן דעאל ונפק, ולמאן דלא עאל ונפק לאו הכי.

מתלא, לבר נש דהוה דיוריה ביני טורין, ולא ידע בדיורי מתא. זרע חטין ואכיל חטי בגופייהו. יומא חד עאל למתא, אקריבו ליה נהמא טבא. אמר ההוא בר נש, דנא למה. אמרו נהמא הוא למיכל. אכל וטעם לחדא לחכיה. אמר וממה אתעביד דא. אמרו מחטין. לבתר אקריבו ליה גריצין דלישין במשחא. טעם מנייהו, אמר ואלין ממה אתעבידו. אמרו מחטין. לבתר אקריבו ליה טריקי מלכין, דלישין בדובשא ומשחא. אמר ואלין ממה אתעבידו. אמרו מחטין. אמר ודאי אנא מארי דכל אלין, דאנא אכיל עקרא דכל אלין דאיהו חטה. בגין (דף קע"ו ע"ב) ההוא דעתא מעדוני עלמא לא ידע ואתאבידו מניה. כן, מאן דנקיט כללא, ולא ידע בכלהו עדונין דמהננין, דנפקין מההוא כללא

ספרא דצניעותא פרקא קדמאה

תאנא. ספרא דצניעותא, ספרא, דשקיל במתקלא. (תאנא) דעד דלא הוה מתקלא, לא הוה משגיחין אפין באפין, ומלכין קדמאין מיתו, וזיוניהון לא אשתכחו, וארעא אתבטלת. עד דרישא דכסופא דכל כסופין, לבושי דיקר אתקין, ואחסין.

האי מתקלא תלי באתר דלא הוה, אתקלו ביה אינון דלא אשתכחו. מתקלא קאים בגופיה. לא אתאחד, ולא אתחזי. ביה סליקו, וביה סלקין דלא הוה, והוה, ויהוין.

סתרא גו סתרא, אתתקן ואזדמן, בחד גולגלתא, מלייא טלא דבדולחא. קרומא דאירא אזדכך וסתים, אינון עמר נקי תליין בשקולא. רעוא דרעוין אתגליא בצלותא דתתאי. אשגחא פקחא דלא נאים, ונטיר תדירא. אשגחותא דתתא באשגחותא דנהירו דעלאה. (דביה) תרין נוקבין דפרדשקא, דאתער רוחא לכלא.

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ שיתא, בראשית ברא שית עליהו, כולהו לתתא, ותליין משבעה דגולגלתא עד יקירו דיקירותא, והארץ תגיינא לאו בחושבן והא אתמר. ומההיא דאתלטטיא נפקא, דכתיב (בראשית ה) מן האדמה אשר אררה יי. היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים. תליסר, תליין בתליסר יקירו דיקירותא.

שיתא אלפי שנין, תליין בשיתא קדמאי, שביעאה עליהו, דאתתקף בלחודוי. ואתחריב כלא בתריסר שעתו, דכתיב היתה תהו ובהו וגו'. תליסר יקים לון ברחמי, ומתחדשן בקדמיתא, וקמו (ס"י קמו) כל אינון שיתא. בגין דכתיב ברא, ולבתר כתיב היתה, דהא הות ודאי, ולכסוף תהו ובהו וחשך, (ישעיה ב) ונשגב יי לבדו ביום ההוא.

גלופי דגליפין כחזו דחויא אריה, ומתפשט לכאן ולכאן, ונבא ברישא. רישא (אחורא) אחיד אכתפין, אעבר וזעים, נטיר ונגניז. חד לאלף יומין זעירין אתגלייא, (נ"א אתמלייא) קולטרא בקטרוי, סנפירא בעדבוי, אתבר רישיה במיין דימא רבא, דכתיב (תהלים עד) שפרת ראשי תנינים על המים. תרין הוה, חד אתחזרי, תנינים כתיב חסר. ראשי, כמה דאת אמר (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וְיִהְיֶה אֹר, הֵינְנוּ דְכָתִיב (תהלים לג) פִּי הוּא אָמַר וְיִהְיֶה, הוּא בְלַחְדוּדֵי. לְבַתֵּר אֶתְחַזְרוּ חַד יְהוּ"י יְהוּ"ו וְיִהְיֶה וְיִבְתָּרָה שְׁכִינְתָּא לְתַתָּא. כְּמָה דְהָ' שְׁכִינְתָּא אֲשַׁתְּכַח וּבְחַד מִתְקַלָּא אֶתְקַלּוּ.

וְהַחַיּוֹת רְצוּא וְשׁוּב, דְכָתִיב וַיִּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. (ישעיה ג) אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב. הָאִי, בְּמִתְקַלְיָה סְלֵקָא. קְדַמָּא בְלַחְדוּדֵי. וְכֹלָא לְחַד אֶתְחַזְרוּ. אַחְתָּא וּמּוֹדַעְתָּא כְּלִילָן דָּא בְדָא בְיוֹ"ד ה"א, כְּתָרִין רְחִימִין דְּמִתְחַבְּקָן.

שׂוֹתָא נְפָקִין מֵעֲנַפָּא דְשָׂרְשָׁא דְגּוֹפָא, לִישָׁן מְלָל רְבַרְבָּן. לִישָׁן דָּא, סְתִים בֵּין יוֹ"ד וְה"א, דְכָתִיב (ישעיה מד) זֶה יֹאמֵר לֵה' אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתּוּב יְדוּ לִי וְבִשְׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה (זְכֵנָה) מִמֶּשׁ. זֶה יֹאמֵר לֵה' אֲנִי: אַחְתָּא. וְכֹלָא אֶתְמַר בֵּיהוּ"ו. כְּלָא כְּלִילָן בְּלִישָׁן סְתִים לְאִימָא. דְהָא אֶתְפַּתְחַת לִיָּה דְנִפְיָק מִינָהּ. אַבָּא יְתִיב בְּרִישָׁא, אִימָא בְּאֲמַצְעִיתָא, וּמִתְכַּסֵּיָא מִכָּאן וּמִכָּאן וּוִי לְמָאן דְגַלִּי עַרְיִיתְהוֹן. **וַיֹּאמֶר** אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם, שְׁלִיט דְכַר בְּנוֹקְבָא. (ס"ו) שְׁלִימוּ דְכַר וּנוֹקְבָא) דְכָתִיב (משלי י) וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם, נְהִיר יוֹ"ד בְּתָרִין, וְנְהִיר וּמְעַבֵּר לְנוֹקְבָא. אֶתְיַחַד יוֹ"ד בְּלַחְדוּדֵי, (וּבַתֵּר כֵּן) סְלִיק בְּדַרְגוּי לְעִילָא לְעִילָא. אֶתְחַשְׁכָּא נוֹקְבָא, וְאֶתְנַהֲרִית אִימָא וּמִתְפַּתְחָא (דף קע"ז ע"א) בְּתַרְעוּי. אֶתָּא מִפְתָּחָא דְכֻלִּיל בְּשִׁית, וּמְכַסֵּיָא פְתָחָא, וְאֶחִיד לְתַתָּא לְהָאִי וּלְהָאִי, וּוִי לְמָאן דְגַלִּי פְתָחָא.

פְּרָקָא תְנִינָא

דִּיקְנָא מְהִימְנוּתָא. (דִּיקְנָא) לָא אֲדַכֵּר בְּגִין דְהִיא יְקִירוּתָא דְכֻלָּא מְאֲדִנִין נְפָקַת, בְּסַחְרָנְהָא דְבִסִּיטָא, סְלִיק וְנַחֲת חוּטָא חוּוּרָא. בְּתַלְיֶסֶר מִתְפָּרֵשׁ.

בִּיקִירָא דְבִיקִירוּתָא הִיא, כְּתִיב (ירמיה ב) לֹא עָבַר בְּהָ אִישׁ וְלֹא יִשָּׁב אָדָם שָׁם. אָדָם לְבַר הוּא. אָדָם לָא כְּלִיל הָכָא. כָּל שְׁכַן אִישׁ. בְּתַלְיֶסֶר נְבִיעִין מְבוּעִין מִתְפָּרֵשָׁן, אַרְבַּע בְּלַחְדוּדֵי אֶסְתְּמְרוּ. תְּשַׁעָּה אֲשַׁקִּיּוֹן לְגּוֹפָא. (נ"א לְגַנְתָּא).

(תִּיקֻנָּא קְדָמָא) מְקָמִי פְתַחַא דְאֲדַנִּין, שְׁאָרֵי יְקִירוּ לְאַתְתָּקֻן, (תְּנִינָא) נְחִית בְּשִׁפְרוּ כְרִישָׁא דְשִׁפּוֹן. מַהֲאֵי רִישָׁא לְהֵאֵי רִישָׁא קְאִים. (תְּלִיתָא) אַרְחָא דְנִפְיָא תַּחֲתוּ תְרִין נוֹקְבִין דְפְרִדְשָׁקָא, לְאַעְבְּרָא חוּבָה, דְכְתִיב (מְשִׁלֵי יֵט) וְתַפְאֲרָתוּ עֵבּוֹר עַל פְּשַׁע. (רְבִיעָא) תַּחֲתוּ שִׁפּוֹן אֶסְחָר שְׁעָרָא לְרִישָׁא אַחְרָא. (תְּמִישָׁא) אַרְחָא אַחְרָא נִפְיָא תַּחֲתוּ. (שְׁתִיתָא) חֲפִי תְקַרְבָּתָא דְבוּסְמָא, לְרִישָׁא דְלַעֲיִלָא. (שְׁבִיעָא) תְרִין תַּפּוּחִין אֶתְחַזּוֹן לְאַנְהָרָא בּוּצִינִין. (תְּמִינָא) מְזֻלָּא דְכֻלָּא, תְּלִיָא עַד לְבָא, בֵּיהַ תְּלִיָן עֲלֵאִין וְתַתְּאִין.

(תְּשִׁיעָא) אֵינּוֹן דְתְלִיָין לָא נִפְקִין דָּא מִן דָּא. (עֲשִׂירָא) חֲפִיָין זַעֲרִין עַל גְרוּנָא (חַד סָר) דִּיקִירוּ. רְבֻרְבִין, מְתַשְׁעֲרִין בְּשִׁיעוּרָא שְׁלִים. (תְּרִיסָר) (וְכַד) שִׁפּוֹן אֶתְפְּנוֹן מְכַל סְטֻרִין, זַכָּאָה לְמֵאֵן דְנִשְׁיָא מְאִינּוֹן נְשִׁיקִין. (תְּלִיסָר) בְּהֵיא מְזֻלָּא דְכֻלָּא נְגַדִין תְּלִיסָר מְשִׁיחִין דְאַפְרָסְמוּנָא דְכֵיא. כֻּלָּא בְּהֵאֵי מְזֻלָּא שְׁכִיחַ, וְסִתִּים.

בְּזִמְנָא דְמֻטָּא תְשָׁרִי, יֶרְחָא שְׁבִיעָא, מְשַׁתְּכַחֵי (יֶרְחֵי) אֵלִין תְּרִיסָר (ס"א תְּלִיסָר) בְּעֵלְמָא עֲלָאָה וּמְתַפְתְּחֵי תְרִיסָר (ס"א תְּלִיסָר) תְּרַעֵי דְרַחֲמֵי, בְּהֵהוּא זְמַנָּא (יִשְׁעִיה נַה) דְרָשׁוּ יִי' בְּהַמְצָאוּ פְתִיב.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׁא הָאָרֶץ דְשָׂא עֵשֶׁב מְזִרְעֵ זֶרַע עֵץ פְּרִי וְגו', (כְּרַאשִׁית א) הִינֵנו דְכְתִיב (וַיִּקְרָא טז) וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֲדָשׁ בְּעֶרְב. (בְּהֵאֵי זְמַנָּא) (דְּבָרִים ג) אֲדַנִּי יְהוָה אֶתְהַ חֲחֻלוֹת לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ אֶת גְּדֻלְךָ. יְהוָה שְׁלִים בְּסֻטְרוֹי. וְהִכָּא בְּרַחֲשׁוֹתָא דָּא דְאַרְעָא, לָא שְׁלִים.

יְהִי לָא כְתִיב, קְרִינֵן יו"ד עֲלָאָה יו"ד תַּתְּאָה, וַיִּצֶר י' עֲלָאָה י' תַּתְּאָה, (יְהִי) י' עֲלָאָה, י' תַּתְּאָה. ה' בְּגוּוֹיָהּ. כֻּלָּלָא דְשְׁלִימוּ. שְׁלִים, וְלָא לְכֻל סְטֻר. אֶתְעַקֵּר מַהֲאֵי אֶתְרָ שְׁמָא דָּא, וְאַשְׁתִּיל בְּאַחְרָא, כְּתִיב וַיִּטַּע יִי' אֱלֹהִים.

ה' בֵּין יו"ד לְיו"ד דִּיהִי, נְשַׁבָּא דְפְרִדְשָׁקָא דְעֵתִיקָא, לְזַעֲרָא דְאַנְפִּין בְּלָא רוּחָא לָא אֶתְקִיָים. בְּה"א, אֶשְׁתְּכַלֵּל ה"א עֲלָאָה ה"א תַּתְּאָה, דְכְתִיב (יֶרְמִיָה א) אֶהְיֶה אֲדַנִּי אֱלֹהִים.

בְּקִיטְפוֹי דְקֻטְפִין, (צְרִינָא) בְּרוּחָא דְמִתְקַלִּין, יְהִי י' עֲלָאָה דְאַתְעֻטֵר בְּקֻטְרָא (ס"א בְּעֻטְרָא) דְעֵתִיקָא, הֵיא קְרוּמָא עֲלָאָה דְאַזְדַּכְךָ

וְסָתִים. ה"א עֲלָא, דַּאֲתַעְטַר בְּרוּחָא דְנוֹקְבִין דְּפִרְדִּישְׁקָא, דְּנִפְיָק לְאַחֲיָא. ו' עֲלָא, בּוֹצִינָא דְקִרְדִּינּוּתָא דַּאֲתַעְטַר בְּסִטְרוּי, (ס"א בעטרוי) מִתְפַּשְׁטָן אֲתוּוֹן לְכַתֵּר, וְאֲתַכְלְלוּ בּוֹזְעִירָא דַּאֲפִין. כְּמָה דְשָׂרְיָא בְּגוּלְגַלְתָּא, אֲשַׁתְּכּוּ מִתְפַּשְׁטָן בְּכָל גּוּפָא, לְשַׁכְלָלָא כְּלָא. בְּעַמְר נְקָא. כַּד תְּלִי תְלִיין אֲלִין אֲתוּוֹן. כַּד אֲתַגְלִי לְזַעֲרָא מִתִּישְׁבֵּן בֵּיהּ אֲלִין אֲתוּוֹן, וְאֲתַקְרִי בְּהוּן.

ו"ד דַּעֲתִיקָא סָתִים בְּעִטְרוּי, בְּגִין שְׂמָאֲלָא אֲשַׁתְּכַח ה"א אֲתַפְתַּח בְּאַחְרָא וְאִינְקִיב בְּתֵרִין נוֹקְבִין, וְאֲשַׁתְּכַח בְּתַקּוּנִין. ו"ו אֲתַפְתַּח בְּאַחְרָא, דְכַתִּיב, (שיר השירים ז) הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים. בְּבוֹצִינָא דְקִרְדִּינּוּתָא לְמַכְסִיָּא פִתְחָא.

ו' לְעִילָא ו' לְתַתָּא, ה' לְעִילָא ה' לְתַתָּא. י' לְעִילָא וְכָה לָא אֲשַׁתְּפַף אַחְרָא, וְלָא סָלִיק בְּהֵדָה, בַּר רְמִיזָא דְרְמִיזָא כַּד אֲתַגְלִיין תְּרִין (בְּאוּרִייתָא) וּמִתְחַבְּרֵן בְּחַד דְרַגָּא, חַד רְגִשָׁא בְּגִין לְאַתְפַּרְשָׁא, ו"ד כְּלִילֵן בְּיו"ד וּוי כַּד אֲסַתְלֵק הָאִי, וְאֲתַגְלִיין.

אִינוּן בּוֹסְמִין דְטִיפְסָא שְׂרִיקִין, לָא עֲבָרִי (ס"א עבד) לָא מִתְעַכְבִּי בְּדוּכְתָא, וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב. בְּרַח לָךְ אֶל מְקוּמְךָ. אִם תִּגְבִּיהַּ כְּנֶשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכְבִים שִׁים קִנְף מֶשֶׁם אוֹרִידֶךָ.

וְתוֹצֵא הָאֲרֵץ (דף קע"ז ע"ב) דְשָׂא. אִימְתִי, כַּד שְׂמָא אֲתַנְטַע. וְכַדִּין אֲוִירָא נְפִיק, וְנִצּוּצָא אֲזַדְמֵן. (תִּיקוּנָא קְדָמָה דְרִישָׁא) חַד גּוּלְגַלְתָּא אֲתַפְשֵׁט בְּסִטְרוּי, טְלָא מְלִי עָלֶה, דְתֵרִי גּוּוִי.

תִּלְת חֲלָלִין דַּאֲתוּוֹן רְשִׁימִין, אֲתַגְלִיין בֵּיהּ. (תִּלְתָּהּ) אוֹכְמִין (ס"א כְּעוּרְבָא) כְּעַרְבָּאָה תְלִיין עַל נוֹקְבִין עֲמִיקִין, דְלָא יְכִיל לְמִשְׁמַע יְמִינָא וְשְׂמָאֲלָא. הֵכָא חַד אֲרַחָא לְעִילָא דְקִיק.

(רביעא) מִצְחָא דְלָא נְהִיר, קְטִטוּתָא דְעֲלָמָא. בַּר כַּד רַעוּא אֲשַׁגַּח בֵּיהּ. (חֲמִישָׁה) עֵינִין דְתִלְת גּוּוִי, לְמִרְתַּת קְמִייהוּ אֲתַסְחֵן בְּחֻלְבָּא דְנְהִיר. כְּתִיב (ישעיה לג) עֵינֶיךָ תִרְאֶינָה יְרוּשָׁלַיִם נְוָה שְׂאֲנָן, וְכַתִּיב (ישעיה א) צִדְקָא יִלִּין בָּהּ. נְוָה שְׂאֲנָן, עֲתִיקָא דְסָתִים, עֵינֶיךָ כְּתִיב.

(שְׁתִּיתָּהּ) חוּטְמָא פְּרַצוּפָא דְזַעֲרָא, לְאַשְׁתְּמוּדְעָא. תִּלְת שְׁלֵהוּבִין מִתּוֹקְדִין בְּנוֹקְבוּי. (שְׁבִיעָה) דְרַגָּא עֲקִימָא, לְמִשְׁמַע טַב וּבִישׁ. כְּתִיב (ישעיה מב) אָנֹכִי יְיָ הוּא שָׁמַי. וְכַתִּיב (דברים לב) אָנֹכִי אֲמִית וְאַחֲיָהּ. וְכַתִּיב (ישעיה מו) וְאָנֹכִי אֲשָׂא וְאָנֹכִי אֶסְבֹּל. (תהלים ק) הוּא עֲשָׂנוּ וְלוֹ אֲנַחְנוּ. (איוב

כג) והוא באחד ומי ישיבנו. הוא אקרי מאן דסתים ולא שכיח, הוא מאן דלא אודמן לעינא. הוא מאן דלא אקרי בשמא. (ה"א ה"י).

א' כליל (הוא) ו'. ו' כליל א' ולא כליל ה"ו. (ס"א ה"י) א' אזיל לאלף. אלף אזיל ליו"ד, יו"ד אזיל ליו"ד, דסתים מכל סתימין, דלא מתחברן ביה ו"ד. ווי כד לא נהיר י' בו"ד.

כד אסתלק י' מן ו"ד בחובי עלמא, ערייתא דכלא אשתכח, על דא כתיב (ויקרא יח) ערות אביך לא תגלה. וכד אסתליק יו"ד מן ה"א, על דא כתיב וערות אמה לא תגלה אמה היא לא תגלה ערותה. אמה היא ודאי, (משלי ב) כי אם לבניה תקרא וגו'.

פרקא תליתאה תשעה תקונין יקירין אתמסרו לדיקנא כל מה דאתטמר ולא אתגלייא עלאה ויקירא אשתכח. (והוא) והא (ס"א דיקנא) גנזיה (ס"א יקירא) קרא.

תיקונא קדמאה דדיקנא, נימין על נימין מקמי פתחא דאדנין עד רישא דפומא. (תנינא) מרישא האי, עד רישא אחרא אשתכח. (תליתאה) מתחות תרין נוקבין ארחא מלייא דלא אתחזייא. (רביעאה) עלעין אתחפין מהאי גיסא ומהאי גיסא. (חמישאה) בהו אתחזיין תפוחין סומקין כוורדא. (שתיתאה) בחד חוטא תליין אוכמין תקיפין עד חדוי. (שביעאה) שפון סומקין כוורדא אתפונן.

(תמינאה) זעירין נחתין בגרונא, ומחפין קדלא. (תשיעאה) רכרבין וזעירין כגידין (ס"א נגדין) (ס"א נחתין) בשקולא. באלין אשתכח גיבר ותקיף מאן דאשתכח.

כתיב (תהלים קיח) מן המצר קראתי יי. תשעה אמר דוד עד כל גוים סבבני, לאסחרא ולאגנא עלוי. ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו ועץ עושה פרי אשר זרעו בו למינהו. תשעה אלין אתעקרו משמא שלים, ואשתילו לבתר בשמא שלים, דכתיב ויטע יי אלהים. תקונין דדיקנא בתליסר אשתכחן איהי, דהיא עלאה. תתאה, בתשעה אתחזון. כ"ב אתון אתגליפו בגוניהון (ס"א בגיניהון).

על האי, (ס"א על האי מאן דחוי בחלמיה דיקנא) חלמא דאחיד דיקנא דבר נש עלאה בידיה, (נ"א או דאושיט ידיה ליה ינדע דשלים במאריה) שלים במאריה. שנאין תחותוי יכנעון. כל שפן דיקנא עלאה דנהירא (ס"א לתתאה) בתתאה, דעלאה רב חסד אקריה, בזעירא חס"ד סתם, כד אצטרף

נהירו אנהר ואקרי רב חסד. (ס"א בידיה הא מתרחיץ דהא בשלם עם מאריה ושנאו
 פנעון תחותיו ודין הוא בדיל דחזא בחלמיה כל שכן אם זכה לאודעא מה היא דיקנא עלאה דהוא
 נהיר לתתאה ארים עלאה רב בחסד אקרי בויערא חסד סתם).

כתוב ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה, כלומר, (נ"א ח"י י"ה)
 י"ה אתפשט נהירו דדא בדא, כלא אתרחשון בזמנא חדא,
 מים טבאן מים בישן. בגין דאמר ישרצו, אתפללו דא בדא. חיה
 עלאה, חיה תתאה. חיה (דף קע"ח ע"א) טבא. חיה בישא.

ויאמר אלהים נעשה אדם. האדם לא כתיב, אלא אדם סתם, לאפקא
 אדם דלעילא דאתעביד בשמא שלים. כד אשתלים דא,
 אשתלים דא. אשתלים דכר ונוקבא לאשלמא כלא. יהו"ה סטרא
 דדכר. אלהים סטרא דנוקבא. אתפשט דכוורא, ואתתקן בתקונו
 כאמא, בפומיה דאמה. מלכין דאתבטלו, הכא אתקיימו.

דינין דדכוורא תקיפין ברישא, בסופא נייחין. דנוקבא באיפקא. וי"ה
 קונטרין דקיטורא בעטפוי שקיעין. י' זעירא בגוהא אשתכח.
 אי אתבסמו דינין, בעא עתיקא. אתא חו"א על נוקבא, וקינא דוהמא
 אתתקן בגוה, למעבד מדורא בישא. דכתיב ותהר ותלד את קין.
 קינא דמדורא דרוחין בישין ועלעולין וקטפורין.

אתקין ביה בהאי אדם, בתרין, בכלל ופרט, אתפללו בפרט וכלל,
 שוקין ודרועין, ימינא ושמאלא. דא אתפלג בסטרוי אתתקן
 דכר ונוקבא יה"ו. י' דכר. ה' נוקבא. ו' כתיב זכר ונקבה בראם ויברך
 אותם ויקרא את שמם אדם. דיוקנא ופרצופא דאדם יתיב על כרסיה,
 וכתיב (יחזקאל א) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה.
דבר אחר ישרצו המים, תרגום ירחשון. כלומר, כד מרחשין
 בשפוותיה פתגמי צלותא, בזכותא, ובנקיות דעתא, ובמ"א
 הוה רחיש נפשא חיתא.

וכד בעי בר נש לסדרא צלותיה למאריה, ושפוותיה מרחשן בהאי
 גוונא מתתא לעילא, לסלקא יקרא דמאריה, לאתר דשקיו
 דעמיקו דבירא, נגיד ונפיק. לבתר ינגיד לאמשכא לתתא,
 מההוא שקיא דנחלא, לכל דרגא ודרגא, עד דרגא בתראה לאמשכא
 נדבה לכלא מעילא לתתא. לבתר בעי לקשרא קשרא בכלא, קשרא
 דכונה דמהימנותא ויעבדון כל משאלוהי, בין שאלתא דצבורא, בין
 שאלתא דיחידא.

וּשְׂאֵלָתָא דְּאִית לְבַר נֶשׁ לְשֵׁאלָא מִמָּאֲרִיָּה, הֵן מְסוּדְרוֹת בְּט' גּוּוּנִי,
אִית בְּאַלְפָּא בֵּיתָא, וְאִית בְּאֲדָכְר מְכִילוּהִי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, רַחוּם וְחַנוּן וְגו'. אִית בְּשִׁמְהֵן יְקִירָן דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּגוּן
אַהֲיָה, יָה, יְהוּ, אֵל, אֱלֹהִים, יְי' צְבָאוֹת, שְׁדִי, אֲדָנִי.

אִית בְּעֶשֶׂר סְפִירוֹת, כְּגוּן: מְלָכוֹת, יְסוּד, הוֹד, נְצַח, תְּפָאֲרַת, גְּבוּרָה,
חֶסֶד, בִּינָה, חֲכָמָה, כְּתָר. אִית בְּאֲדָכְר צְדִיקֵיָּא, כְּגוּן הָאֲבוֹת
וְהַנְּבִיאִים וְהַמְּלָכִים. אִית בְּשִׁירֵי וּבְתוֹשְׁבַחְתִּי, דְּאִית בְּהוּן קַבְּלָה
אַמִּיתִית. וְעֵילָא מְנַהוּן מָאן דִּידַע לְתַקֵּן תְּקוּנֵין לְמָאֲרִיָּה, כְּדָקָא יֵאוּת.
וְאִית בִּידִיעָה סְלָקָא מִתְתָּא לְעֵילָא, וְאִית מָאן דִּידַע לְהַמְשִׁיךְ שְׁפָעָא
מִעֵילָא לְתַתָּא. וּבְכָל ט' גּוּוּנֵי אֵלִין, צְרִיקָא כּוֹנֵה גְדוּלָּה, וְאִי לָא עָלִיהִ
קָרָא דְכְּתִיב, (שְׁמוֹאֵל א ב) וּבְזֵי יִקְלוּ.

וּבְכּוּוֹנַת אָמֵן, דְּהוּא כְּלִיל תְּרִין שְׁמֵהֵן יְהוָ"ה אֲדָנִי. וְהָאֶחָד גְּנִיז
טוּבִיָּה וּבְכֻוָּהִי, בְּאוּצָר הַנִּקְרָא הַיְכָל, וְהוּא רְמוּז בְּפִסּוּק
(חִבְקוּק ב) וְה' בְּהֵיכַל קָדְשׁוֹ הֵס מִפְּנֵיו וְלָדָא רְמוּז רְבוּתֵינוּ זְכוּנָם
לְבָרְכָה, כָּל טוֹב הָאָדָם בְּבֵיתוֹ, שְׁנֹאֲמַר (בְּמִדְבָר יב) כָּכָל בֵּיתִי נֹאֲמֵן הוּא,
וּמִתְרַגְּמִינָן בְּכָל דְּעָמִי.

וְאִי מְכוּוֹן בְּכָל חַד וְחַד מִט' גּוּוּנֵי כְּדָקָא יֵאוּת, דָּא הוּא בַר נֶשׁ
דְּאוּקִיר לְשִׁמָּא דְּמָאֲרִיָּה לְשִׁמָּא קְדִישָׁא, וְעַל דָּא כְּתִיב כִּי מְכַבְּדִי
אַכְבֵּד וּבְזֵי יִקְלוּ, אַכְבֵּד בְּעֵלְמָא דִּין, לְקִיִּים וְלַמְעַבְד כָּל צְרֻכּוּי. וְיַחְזוּן
כָּל עַמְמֵי אַרְעָא, אַרִי שְׁמָא דְה' אֶתְקָרִי עָלִיהִ, וְיִדְחִלוּן מְנִיָּה. וּבְעֵלְמָא
דְּאֶתִי, יִזְכִּי לְמִיקָם בְּמַחִיצַת חֲסִידִים, אַף עַל פִּי דְלָא קָרִי כָל צוּרְכִיָּה,
כִּיּוֹן דְּזָכָה לְאַשְׁגַּחָא יְדִיעַת מָאֲרִיָּה, וְאִיכּוּוֹן בֵּיהּ כְּדָקָא יֵאוּת.

מָאִי וּבְזֵי יִקְלוּ. דָּא הוּא מָאן דְּלָא יְדַע לְאַחְדָּא שְׁמָא קְדִישָׁא,
וְלִקְשָׁרָא קְשָׁרָא דְמַהִימְנוּתָא, וְלֹאֲמַשְׁכָּא לְאַתָּר דְּאַצְטְרִיךְ,
וְלֹאֲוֹקִיר שְׁמָא דְמָאֲרִיָּה טָב לִיָּה דְלָא אֶתְבְּרִי. וְכָל שְׁכֵן מָאן דְּלָא
אֶתְכּוּוֹן בְּאָמֵן.

וְעַל דָּא, כָּל מָאן דְּמִרְחִישׁ בְּשִׁפּוּוֹתִיָּה בְּנִקְיוּתָא דְלִבָּא, בְּמֵיא דְמַנְקִי,
מָאִי כְּתִיב בְּהִדְיָה, וְיֵאמֵר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם, כְּלוּמַר, בְּשִׁבִיל
אָדָם דִּידַע לְאַחְדָּא צְלָם וְדַמּוּת כְּדָקָא יֵאוּת, וְיִרְדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם. (עד

כאן ד"א)

פְּרָקָא רְבִיעָאָה. עֲתִיקָא, טְמִיר וְסִתִּים. זְעִירָא דְאַנְפִּין, אֶתְגַּלְיָא וְלָא
אֶתְגַּלְיָא. דְּאֶתְגַּלְיָא, בְּאֶתְוּוֹן כְּתִיב. דְּאֶתְכַסִּיא, סִתִּים

בְּאֶתְוֹן, דְּלֹא מִתִּישְׁבֵן בְּאֶתְרוּי, בְּגִין דְּאִיהוּ לֹא אֶתִישְׁבוּ בֵיהּ
עֲלֵאִין וְתַתְּאִין.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ בְּהֵמָה וְרֶמֶשׂ וְגו', הֵינְנו
דְּכַתְיִב, (תהלים לו) אָדָם וּבְהֵמָה תּוֹשִׁיעַ יְי'. חַד בְּכֻלָּא דְאַחְרָא
מִשְׁתַּכְחָא. בְּהֵמָה בְּכֻלָּא דְאָדָם, (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן
לִי מִן הַבְּהֵמָה, מִשּׁוֹם דְּאֶתְכַלֵּל בְּכֻלָּא דְאָדָם.

כִּד נַחַת אָדָם דְּלִתְתָא (דף קע"ח ע"ב) בְּדִיוקְנָא עֲלָא, אֶשְׁתַּכְחוּ תְרִין
רוּחִין מִתְרִין סְטְרִין, דִּימִנָא וּשְׁמָאֵלָא כְּלִיל אָדָם. דִּימִנָא,
נִשְׁמַתָא קְדִישָׁא. דִּשְׁמָאֵלָא נֶפֶשׁ חַיָּה. חָב אָדָם אֶתְפֶּשֶׁט שְׁמָאֵלָא,
וְאֶתְפֶּשֶׁטוּ אֵינוֹן בְּלֹא גּוּפָא.

כִּד מִתְדַבְּקִין דָּא בְּדָא, אֶתִיילֵדֵן כְּהַאי חַיָּה דְאוּלִידַת (רוחין) סְגִיאִין
בְּקֻטְרָא חָדָא. כ"ב אֶתְוֹן סְתִימִין, כ"ב אֶתְוֹן אֶתְגַּלְיִין, י' סְתִים,
י' גַּלְיָא. סְתִים וְגַלְיָא, בְּמַתְקֵלָא דְטַפְסִין, אֶתְקֵלוּ.

י' נְפִקִין מִנְיָה דְכַר וְנוֹקְבָא ו"ד, בְּהַאי אֶתְר, ו' דְכַר, ד' נוֹקְבָא. בְּגִין
דָּא, ד"ו תְרִין. ד"ו דְכַר וְנוֹקְבָא. ד"ו תְרִין קְפֵלִין. תְרִין י' בְּלַחֲדוּי
דְכַר. ה' נוֹקְבָא. ה' ד' הוֹת בְּקַדְמִיתָא, וּמִדְאֶתְעַבְרַת בִּי בְּגוּה, (אוּלִידַת)
אֶפִיקַת ו', (הָרִי כִי בַה אֵית ד"ו וּבִיָּה אֵית ה"ה הָרִי יו"ו) אֶתְחַזִי יו"ד בְּחַזוּיָה
כְּלָלָא דִיהו"ו. מִדְאֶפִיקַת יו"ד דְהוּא דְכַר וְנוֹקְבָא, אֶתִישְׁבַת לְבַתְרָא,
וּמְכַסִּיָּא לְאֵמָא.

וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם, (בראשית ו) הֵינְנו דְכַתְיִב, (יהושע ב)
שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְלִים חָרַשׁ לְאֵמֶר, מָאִי בְנוֹת הָאָדָם. דְכַתְיִב,
(מלכים א ג) אֲזַ תְּבַאנָה שְׁתֵּים נָשִׁים זֹנוֹת אֶל הַמֶּלֶךְ. בְּגִינְיָהוֹן כְּתִיב, כִּי
רָאוּ כִי חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקֶרְבוֹ וְגו'. אֲזַ תְּבַאנָה וְלֹא בְקַדְמִיתָא.
בְּקִיסְטְרָא דְקִיטוּרִי דְפִיגְאן, תְרִין מִתְחַבְּקֵן הוּוּ לְעֵילָא, לְתַתָּא נַחַתוּ
יְרַתוּ עַפְרָא, אֲבַדּוּ חוּלְקָא טְבָא דְהוּא בַהוּ. עֲטְרָא דְבוּמְלָא (ס"א דְחַמְלָא)
וְאֶתְעֶטְר בְּקוּסְטָא דְעַנְבָּא.

וַיֹּאמֶר יְי' אֶל מֹשֶׁה מַה תַּצַּעַק אֵלַי. (שמות יד) אֵלַי דִּיִּיקָא. דְבַר אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ. וַיִּסְעוּ דִיִּיקָא. בְּמִזְלָא הוּוּ תְלִי, דְבַעַא לְאוּקִיר
דְקִנְיָה. (שמות טו) וְהִישָׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה וְהֶאֱזַנְתָּ לְמִצּוֹתָיו וְשִׁמְרַתְּ כָּל
חֻקָּיו עַד כְּאֵן. כִּי אֲנִי יְי' רַפְאֵיךָ, לְהַאי דוּקָא.

פְּרָקָא חֲמִישָׁאָה (ישעיה א) הוּי גוּי חוּטָא עִם כְּבֹד עוֹן זְרַע מְרַעִים בְּנִים
וְגו'. שְׁבַעַה דְרַגְיִן יו"ד ה"ה ו"ה ה"י ו"ו אֶפִיק ד' ה"ה הו"י,

ה"ה אפיק ו"ו ד"ו לבר אסתיר אדם דכר ונוקבא דאינון ד"ו דכתיב
בנים משחיתים.

בראשית ברא. בראשית מאמר. ברא חצי מאמר. אב ובן. סתים
וגליא. עדן עלאה דסתים וגניז. עדן תתאה, נפיק
למטלטלי (ס"א למטלנוי) ואתגליא יהוה. יה. אלהים. את. אדני אהיה.
ימינא ושמאלא כחדא אשתתפו, השמים. ואת, דכתיב, (דברי הימים א
כט) והתפארת והנצח אינון כחדא אשתתפו. הארץ, דכתיב, (תהלים ח)
מה אדיר שמך בכל הארץ. (ישעיה ו) מלא כל הארץ כבודו.

יהי רקיע בתוך המים להבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים,
עתיקא לזעירא, אתפרש, ואתדבק. לא אתפרש ממש פומא
ממלל רברבן. אנתיק ואתעטר בכתרין זעירין, בחמשה זינין מים,
וכתיב (במדבר יט) ונתן עליו מים חיים. (ירמיה י) הוא אלהים חיים ומלך
עולם. (תהלים קטז) אתהילך לפני יי בארצות החיים. (שמואל א כה) והיתה
נפש אדני צרוורה וגו'. ועץ החיים בתוך הגן. י"ה, יו"ד ה"א, אהי"י
בין מים למים. מים שלימין, ומים דלא שלימין. רחמין שלימין,
רחמין דלא שלימין.

ויאמר יי' לא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשור. (בראשית ו)
ויאמר יי', כד אתישבא בזעירא. מכאן (נ"א דכד אמר בשם אמרו)
(לומר) דכר. דעתיקא סתים קאמר לא ידון רוחי באדם דלעילא, משום
דבההוא רוחא דאתנשבא מתרין נוקבין דפרדשקא, משיך לתתאי.
ובגין כך כתיב (ימי עולם) והיו ימיו מאה ועשרים שנה. יו"ד שלים
ולא שלים. י' בלחודוי מאה. תרין אתוון תרין זמנין, מאה
ועשרים שנה. י' בלחודוי כד (דף קע"ט ע"א) אתגליא בזעירא, אתמשך
בעשר אלפין שנין. מכאן כתיב, (תהלים קלט) ותשת עלי כפכה.

הנפילים היו בארץ, (בראשית ו) היינו דכתיב ומשם יפרד והיה
לארבעה ראשים. מאתר דאתפרש גנתא, אקרי הנפילים,
דכתיב ומשם יפרד. היו בארץ בימים ההם, ולא לבתר זמנא. עד
דאתא יהושע, ובני האלהים אסטמרו.

עד דאתא שלמה ובנות האדם אתפללא, הדא הוא דכתיב, (קהלת ב)
ותענוגות. תענוגות קארי (תענוגים לא קארי) בני האדם (נ"א דאתרמיזו)
דאתרמיו מהאי רוחין אחרנין, דלא אתפללו בחכמה עלאה, דכתיב,

(מלכים א ה) וַיִּי נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה, וְכָתִיב (מלכים א ה) וַיַּחֲכֶם מֶלֶךְ הָאָדָם.
מִשׁוּם דִּהְיִי לָא אֲתַכְּלָלוּ בְּאָדָם.

וַיִּי נָתַן חֲכָמָה, ה' עֲלָאָה. וַיַּחֲכֶם, דְּמִינָה אֲתַחֲכֶם לְתַתָּא. הַמָּה
הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מְעוּלָם, עוּלָם דְּלַעֲיָלָא. אַנְשֵׁי הַשָּׁם, דְּאֲתַנְהֶגֶן
בְּשָׂמָא. מְאֵי שְׂמָא. שְׂמָא קַדִּישָׁא, דְּאֲתַנְהֶגֶן בֵּיה דְּלָא קַדִּישִׁין לְתַתָּא,
וְלָא אֲתַנְהֶגֶן אֲלָא בְּשָׂמָא. אַנְשֵׁי הַשָּׁם סַתָּם, וְלָא אַנְשֵׁי הַוִּי"ה. לָאו
מִסְתִּים סְתִימָא, אֲלָא גְרִיעוּתָא, וְלָא גְרִיעוּתָא אַנְשֵׁי הַשָּׁם סַתָּם,
מִכְּלָלָא דְּאָדָם נְפָקוּ, כְּתִיב (תהלים מט) אָדָם בִּיקָר בַּל יִלִּין, אָדָם בִּיקָר,
בִּיקִירוּ דְּמִלְכָא, בַּל יִלִּין, בַּלָּא רוּחָא.

תְּלִיסָר מִלְכֵי קַרְבָּא, בְּשַׁבְעָה. שַׁבְעָה. מִלְכֵי בְּאַרְעָא, אֲתַחֲזִיאוּ
נְצָחֵי קַרְבָּא. תַּשְׁעָה דְּסַלְקִין בְּדַרְגִּין, דְּרַהֲטִין בְּרַעוּתְהוֹן,
וְלִית דִּימְחֵי בִידִיהוֹן. חֲמִשָּׁה מִלְכֵי קַיִמִין בְּבַהֲלוּ, לְקַמֵי אַרְבַּע לָא
יְכָלִין לְמִיקָם.

אַרְבַּע מִלְכֵי נְפָקִין לְקַדְמוֹת אַרְבַּע, בְּהוֹן תְּלִיין כְּעַנְבִין בְּאֲתַכְּלָא
צְרִירָן בְּהוֹ שַׁבְעָה רַהֲיִטִין. סְהַדִין סְהַדוּתָא וְלָא קַיִמִין
בְּדוּכְתִיָּהוּ. אֵילָנָא דְּמַבְסָם יְתִיב בְּגוּ. בְּעַנְפוֹי אַחֲדָן וּמְקַנְנָן צְפָרִין.
תַּחֲתוֹי תַּטְלַל חִיּוּתָא דְּשְׁלִיטָא בְּהוּא אֵילָנָא בְּתַרֵי כְּבִישִׁין, לְמִיהָ
בְּשַׁבְעָה סְמַכִין סְחַרְנִיה, בְּאַרְבַּע חִיוּן, מְתַגְלָגִלִין בְּאַרְבַּע סְטָרִין.

חֲוִיא דְּרַהֲיִט בְּשׁוּעַ דְּלוּגִין, דְּלִיג עַל טוּרִין, מְקַפֵץ עַל גְּבַעְתָּא,
דְּכְתִיב, (שיר השירים ב) מְדַלֵּג עַל הַהָרִים מְקַפֵץ עַל הַגְּבַעוֹת.
זַנְבִיָּה בְּפּוּמִיָּה, בְּשַׁנּוּי, נְקִיב בְּתַרִין גִּיסִין. כַּד נָטִיל גִּיסְטְרָא אֲתַעְבִּיד
לְתַלַת רוּחִין.

כְּתִיב וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים. וְכָתִיב (משלי כב) חֲנוּךְ לְנַעַר עַל פִּי
דְּרַכּוּ. לְנַעַר הַיָּדוּעַ. אֶת הָאֱלֹהִים, וְלָא אֶת יִי. וְאֵינְנוּ, בְּשֵׁם
זֶה, כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים לְהַקְרִיא בְּשֵׁמוֹ. תַּלַת בְּתֵי דִינִין, אַרְבַּע אֵינוֹן.
אַרְבַּע בְּתֵי דִינִין דְּלַעֲיָלָא. אַרְבַּע לְתַתָּא. דְּכְתִיב, (ויקרא יט) לֹא תַעֲשׂוּ
עוֹל בְּמִשְׁפָּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוֹרָה. דִּינָא קִשְׂיָא. דִּינָא דְּלָא קִשְׂיָא,
דִּינָא בְּשַׁקּוּלָא, דִּינָא דְּלָא בְּשַׁקּוּלָא. דִּינָא רְפִיא. (דִּינָא) דְּאַפִּילוּ לָא הָאֵי
וְלָא הָאֵי.

וַיְהִי כִי הִחַל הָאָדָם לָרֵב עַל פְּנֵי הָאָדָמָה. הִחַל הָאָדָם לָרֵב. הֵינּוּ
דְּכְתִיב בְּשִׁגְם וְגו', הָאָדָם דְּלַעֲיָלָא. וְכָתִיב עַל פְּנֵי הָאָדָמָה.
(שמות לד) וּמִשָּׁה לֹא יָדַע כִּי קֶרֶן עוֹר פָּנָיו, הֵינּוּ דְּכְתִיב, (בראשית ג) כְּתַנּוֹת

עור. קרן, דכתיב, (שמואל א טז) ויקח שמואל את קרן השמן. לית משיחא אלא בקרן, (תהלים פט) ובשמן תרום קרננו. (תהלים קלב) שם אצמיח קרן לדוד. היינו עשיראה דמלכא. ואתיא מן יובלא דהיא אימא, דכתיב, (יהושע ו) והיה במשוך בקרן היובל. קרן ביובלא אתעטר עשיראה באימא. קרן, דנטיל קרן וריוח לאתבא רוחיה ליה. והאי קרן דיובלא הוא. ויובל ה'. וה' נשיבא דרוחא לכלא. וכלא תייבין לאתרייהו, דכתיב, (ירמיה א) אהה יי' אלהים, כד אתחזי ה' לה', יי' אלהים אתקרי שם מלא וכתיב (ישעיה ב) ונשגב יי' לבדו ביום ההוא. (ס"א כד אתחזר ה' לה' ואסתלק י' פורענותא אתי לעלמא ואי לאו בשביל אדם יהו"ה לא אתקיים עלמא וכלא אתחבר ועל דא כתיב ונשגב וגו') על כן סתים ואתעטר צניעותא דמלכא, דהיינו ספרא דצניעותא. זכאה (נ"א למאן דנפק וידע) למאן דעאל ונפק וידע שבילוי וארחוי. (דף קע"ט ע"ב).

פרשת תצוה (דף קע"ט ע"ב - דף קפ"ו ע"א)

ואתה תצוה את בני ישראל וגו'. ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך וגו' (שמות כז). אמר רבי חייא, מה שונה כאן מבכל מקום, שכתוב ואתה הקרב אליך, ואתה תדבר אל כל חכמי לב, ואתה תצוה את בני ישראל, (שמות ל) ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור? אלא הכל בסוד עליון הוא, לכלל השכינה עמו.

אמר רבי יצחק, אור עליון ואור תחתון כלולים כאחד, נקראים ואתה, כמו שנאמר (נחמיה ט) ואתה מחיה את כלם. ועל כן לא כתוב והקרב את אהרן אחיך. וצוית את בני ישראל, ודברת אל כל חכמי לב. משום שבזמן ההוא מאירה השמש בירח, ומשתתף הכל כאחד, לשרות על אמנות מעשה המשכן. אמר רבי אלעזר, מכאן (שמות לו) אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה.

רבי שמעון אמר, מכאן, ואתה תדבר אל כל חכמי לב אשר מלאתיו רוח חכמה. אשר מלאתים צריך לומר! אלא אשר מלאתיו – ללב ההוא מלאתיו רוח חכמה, כמו שנאמר (ישעיה יא) ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה וגו'. ועל זה צריך אשר מלאתיו רוח חכמה, ששורה השמש בירח בשלמות של הכל, ועל כן נרשמו הכל בכל מקום. אמר רבי אלעזר, אם כן, אלו ואתה ואתה, איך מתישבים בפסוקים?

אמר לו, כלם מתישבים הם. ואתה הקרב אליך – ליחד עמו ולקרב אצלו סוד השם הקדוש כמו שצריך. ואתה תדבר אל כל חכמי

לב - לפי שכלם לא באו לעשות מעשה עד שרוח הקדש מדברת בתוכם ולוחשת להם בלחש, ואז עושים עבודתם. ואתה תצנה את בני ישראל - רוח הקדש מצוה עליהם ומאירה עליהם לעשות מעשה ברצון שלם. ואתה קח לך - כמו שפרשנו, (שכתיב) ואתה הקרב אליך. ואלה כלם כאן במעשה של המשכן. שהכל נעשה בסוד זה.

פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים כב) ואתה ה' אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. ואתה ה' - הכל אחד. אל תרחק - להתרחק מאתנו להיות עולה האור העליון מלמטה. שהרי כאשר מתעלה האור העליון מלמטה, אזי נחשף כל האור ולא נמצא כלל בעולם.

ועל זה נחרב בית המקדש בימי ירמיהו. ואף על גב שנבנה לבסוף, לא חזר האור למקומו כמו שצריך. ועל סוד זה שם הנביא שהוא שהתנבא על כך - ירמיהו. העלם של האור העליון, שעלה למעלה למעלה ולא חזר להאיר לבסוף כמו שצריך. ירמיהו - התעלה ולא חזר למקומו, ונחרב בית המקדש ונחשכו המאורות.

אבל ישעיהו, השם גורם הישועה, ולהחזיר האור העליון למקומו (ישעיהו, להאיר האור העליון ולעשות ישועה) ולבנות בית המקדש, וכל הטובות וכל האורות יחזרו כבראשונה. ועל זה שמותם של שני הנביאים האלו עומדים זה לעמת זה, בסבת השם שגורם, וצרוף האותיות זו בזו גורמות מעשה, הן לטוב והן לרע. ועל סוד זה צרוף האותיות של השמות הקדושים, וכן האותיות בעצמן גורמות להראות סודות עליונים כדגמת השם הקדוש, שהאותיות בעצמן גורמות סודות עליונים קדושים להראות בהם.

סוד הראשון - יו"ד, נקדה ראשונה שעומדת על תשעה עמודים המעמידים אותה. והם עומדים לארבעת צדדי העולם, כמו שהסוף של המחשבה, נקדה אחרונה, עומדת לארבעת צדדי העולם. חוץ מזה שזה זכר, וזוהי נקבה.

וזו עומדת בלי גוף, וכאשר עומדת בלבושים שמתלבשת בהם, היא עומדת על תשעה עמודים, בסוד של האות ס בלי עגול. ואף על גב שאות ס' היא בעגול ועומדת בעגול, אבל בסוד של אותיות החקיקות תוך נקודות של אורות של מעלה, הם ברבוע, ושל מטה הוא בעגול.

זֶה הַרְבוּעַ הוּא עוֹמֵד בְּשַׁעוֹר שֶׁל תְּשַׁע נְקֻדּוֹת, שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ לְכָל צַד. וְהֵם בְּשַׁעוֹר שֶׁל חֲשֹׁבוֹן שְׁמוֹנֵה נְקֻדּוֹת, וְהֵם תְּשַׁע. וְאֵלוּ הֵם שְׁעוֹמְדִים מְסוּד שֶׁל הַיָּנַר בְּרְבוּעַ בְּתִשְׁעָה עֲמוּדִים לְאוֹת יו"ד, נְקֻדָּה אַחַת. וְאֵלוּ הַתְּשַׁעָּה הֵם שְׁמוֹנֵה בְּסוּד שֶׁל אוֹת ם בְּרְבוּעַ, כְּמוֹ זֶה: (ציור למעלה) שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ לְכָל צַד, וְזֶהוּ סוּד הָאוֹת יו"ד, נְקֻדָּה אַחַת. וְאִף אִף גַּב שֶׁהִיא נְקֻדָּה אַחַת, הַצְּרוּרָה שְׁלֵה - רֹאשׁ לְמַעְלָה, וְקוּץ לְמַטָּה. וְהַשַּׁעוֹר שְׁלֵה שְׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת כְּדָגְמָא זוֹ: וְעַל כֵּן הַתְּפִשְׁטוּתָהּ לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ לְכָל צַד, הִיא תְּשַׁע וְהִיא שְׁמוֹנֵה. וְאֵלוּ הֵם הָעֲמוּדִים שְׁיֻצְאִים מְסוּד הַיָּנַר לְהִיּוֹת עֲמוּדִים לְאוֹת יו"ד, וְאֵלוּ נְקֻדָּאִים מְרַכְּבָה שְׁלֵה. וְלֹא עוֹמְדִים בְּשֵׁם, רַק בְּסוּד תְּשַׁע נְקֻדּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

וּבְסוּד שֶׁל סְפָרוֹ שֶׁל אָדָם נִחְלָקוּ אֵלוּ הַתְּשַׁע שֶׁהֵן שְׁמוֹנֵה, בְּצִרוּף הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּדִי לְצַרֵּף אוֹתָן וּלְיַחַד אוֹתָן בְּכָל אֵלוּ הַצְּרוּרוֹת כְּאֲשֶׁר נֹסְעוֹת אֵלוּ הַשְּׁמוֹנֵה שֶׁהֵן תְּשַׁע, מְאִירוֹת בְּאוֹר שֶׁל אוֹת ם סְתוּמָה בְּרְבוּעַ, וּמוֹצִיא אוֹרוֹת שְׁמוֹנֵה (שְׁמוֹנֵה נְרָאִים) נְרָאִים וְאוֹתִיּוֹת תְּשַׁע. וּמִתְחַלְקוֹת לְמַטָּה לְהַנְהִיג אֶת כָּל הַמְּשָׁכָן.

וְאֵלוּ הֵם צִרוּף שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּסוּד שֶׁל שְׁבַעִים וּשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת מְחַקְקוֹת שְׁיֻצְאוֹת מְסוּד שֶׁל שְׁלֹשׁ צוּרוֹת, יְמִין וּשְׂמָאל וְאַמְצַע, וְהַכֹּל מְסוּד שֶׁל שְׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת (ציור למעלה). שַׁעוֹר שֶׁל אוֹת יו"ד, שֶׁהִיא לְאַרְבַּע צְדָדִים, וְהֵן שְׁמוֹנֵה נְקֻדּוֹת, וְהֵם תְּשַׁע נְקֻדּוֹת, וְהֵם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה נְקֻדּוֹת עֲלִיוֹנוֹת, שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ לְכָל צַד וְצַד, וּמִכָּאן יוֹרְדוֹת לְמַטָּה בְּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לְשֵׁשׁ קְצוֹת. וְכֹאֲשֶׁר נִחְקְקוֹת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֵלוּ בְּשֵׁשׁ קְצוֹת, הֵם שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת, סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁל שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם שֶׁהֵם הַזֶּה הַקְּדוֹשׁ.

וְהַבַּיִת הוּא עוֹלָה בְּרִצּוֹן, שְׁסַמְךְ הַמְּחַשְׁבָּה בְּאֵלוּ שְׁסוּמְכִים אֶת הָאוֹת יו"ד, וְעַל זֶה הָאוֹתִיּוֹת בְּצִרוּפֵיהֶן - שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ בְּכָל צִרוּף שְׁלוֹ, בְּשִׁבִיל לְעֻלוֹת בְּרִצּוֹן שֶׁל הָאוֹת י' שֶׁל שְׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, וְעַל זֶה לֹא עוֹלָה בְּעֻלִית הַצִּרוּף אֶלָּא מֵעַקֵּר וּשְׂרָשׁ שֶׁל סוּד שֶׁל אֵלוּ הַסּוּמְכִים שְׁסוּמְכִים לְאוֹת י', סוּד שֶׁל אוֹת ם בְּרְבוּעַ, תְּשַׁע נְקֻדּוֹת, שְׁמוֹנֵה נְקֻדּוֹת, י"ב נְקֻדּוֹת, שְׁבַעִים וּשְׁתֵּים נְקֻדּוֹת. נִמְצָא שְׁכָל סוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִמְצָא בְּאוֹת י', וְהַכֹּל סוּד אֶחָד וְעוֹמֵד בְּסוּד הַיָּנַר, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, לְעֻשׂוֹת סִמְךְ לְכָל אוֹת וְאוֹת. וְאֵלוּ הָעֲמוּדִים הֵם מְרַכְּבָה שְׁלֵהֶם, שֶׁל כָּל אוֹת וְאוֹת, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ.

הסוד השני – אות חמישית שעומדת על חמשה עמודים שסומכים אותה, שיוצאים מסוד הַנֵּר, כְּאִשֶּׁר נֶאֱסָף לְעֵלוֹת לְמַעְלָה מִסּוּד הַמִּדָּה. אות זו נקראת היכל הקדוש, ובתוכה הנקדה שאמרנו. והכל הוא בסוד שאמרנו של אות ם ברבוע. אבל כאן לא נרשמת, רק אות ה', והמרכבה שלה חמשה עמודים שאמרנו.

וכאשר מכה אור הַנֵּר באות י', מאירה, ומההכאה ההיא נעשו אותם תשעה עמודים שאמרנו. ומתוך האור שמאיר אות י', נתפשטו השלש נקודות של י'. שתים למעלה, שהן הראש, ואחד למטה, שהוא קוץ הי', כמו זה. שאמרנו. כאשר התפשטו שתים, נעשו שלש. אחת נעשתה שתים. ונתפשטו ונעשה היכל אחד. זה ההיכל, לאחר שנעשה היכל לנקדה אחת ראשונה, נעשה גנוז ומסתר סוד של אות זו, ועומדת על חמש אחרות.

ארבע גנוזות הן בנקדה אחת שעומדת בתוך באמצע, והן חמש, והיא אות ה'. כמו שאות ה' שלמטה עומדת על ארבע, והיא נקודה על ארבע ועומדת בתוך האמצע, כמו כן הוא כאן. ומה שעומדת על חמשה עמודים, כך הוא ודאי, לפי שזו הנקדה העליונה היא על שתי בחינות – אחת בעצמה, ואחת בהעלם.

ובספר הסודות של חנוך, אות ה' ודאי עומדת על חמשה עמודים שיוצאים מתוך הנהר, ואז מוציא חמשה עמודים אחרים, ונמצאת אות ה' הזו בסוד העשרה. וכאשר נפרדת, עומדת אות ה' הזו על עמודים, ואלו הן י"ג מדות הרחמים בדרגה אחת שנוספת עליהן.

ואלו הם י"ב שנמצאים בשש. לפעמים הם ארבעים ושנים, לפעמים שבעים ושנים הן, אבל יורדות למטה. וכאן נפרדים שבילים לכל צד, והם שלשים ושנים, נשאר ארבעים. ושתי אוננים ימין ושמאל – הרי ארבעים ושנים. אלו ארבעים ושנים אותיות עליונות, שהן אותיות גדולות של התורה.

כפי שיש אותיות גדולות, ויש אותיות קטנות. אותיות גדולות הן למעלה, אותיות קטנות למטה, והכל למטה כדגמת למעלה. לפי שיש שמות קדושים עליונים שקימים ברצון הרוח והלב ובלי דבור כלל.

ויש שמות קדושים תחתונים שעומדים בדבור ובהמשכת המחשבה והרצון עליהם. ויש שמות אחרים למטה, שהם מהצד שהוא האחר, שהוא מהצד הטמא, ואלה לא קימים אלא ברצון של מעשה למטה, להעלות רצון של המעשה שהוא שלמטה אליו. לפי שהצד ההוא האחר אינו, אלא במעשים של זה העולם להטמא בהם, כמו בלעם ואותם בני קדם, וכל אותם שמתעסקים באותו הצד האחר.

ואלה לא עומדים באותיות רשומות מן שנים ועשרים של התורה, חוץ משנים, והן אות ח' ואות ק', וסומכים להם בסמיכות אותיות של שקר. אבל אלו הן נודעות אצלן יותר. ועל זה בתהלה לדוד, בכלם כתוב אות ו' בכל אות ואות, חוץ מאלו השנים שלא כתובה אות ו', שהרי אות ו' היא שמו של הקדוש ברוך הוא.

ובשביל זה אלו הארבעים ושנים אותיות שהעולם הזה נברא בהן, נמצא שאות ה' העליונה הזאת להעלות לתשעים ושנים. תשעים הם חוץ משתי אוננים ימין ושמאל. וסוד זה (וסימנה) – (בראשית י"ו) ואם שרה הבת תשעים שנה תלד. אבל הוא בחשבון תשעים

ושפתים. וכאשר נוספת דרגה של סוד הברית, שהוא רקיע שמיני, ועומד לשמונה ימים, הרי מאה. ואלה ודאי מאה ברכות בכל יום ושצריכה כנסת ישראל להתקשט בהן. והכל בסוד אות ה'.

אות ה' זו היא ציור שלה בשתי אותיות נ', סוד של מאה, והם חמשה עמודים ומרכבות היוצאים מתוך הנר, והם חמשה אחרים שיוצאים ממנה. ועל זה ציורה כמו זה: ן-ן. שתי ננין, ונקדה שעומדת באמצע. ועל זה אות ו' עומדת ביניהן תמיד, כמו זה נון, לפי שכאן הוא מקומה להתקשט, ואף על גב שסודות אחרים הם בסוד אות ה', אבל זה הוא בסודות ספרו של חנוך, וכך הוא באמת.

וכאשר נתקנת באלו החמשים לבדם, היא נקדה אחת שעומדת בסוד האות נ', כמו זה נ' - נו"ן. ונקדה אחת באמצע שהיא שולטת עליהם, והכל בסוד אחד. אשרי הם שיודעים דרכי התורה ללכת בדרכים אמתיות. אשריהם בעולם הזה, ואשריהם בעולם הבא.

סוד שלישי - אות ו'. אות זו ציור של סוד אדם, כמו שבארנו. והרי בארנו שאות זו עומדת על י"ב מרכבות, וכאשר נפרדות, הן ארבע ועשרים מרכבות שפלולות באות הזו, התפשטות דמות של אדם, כנגד זרועות וירכיים וגוף, איברים שלהם ארבעה ועשרים הם של זרועות וירכיים וגוף, הרי למדנו, אבל כלם סתומים בגוף, והגוף עומד בכל הארבעה ועשרים, וכל המרכבות פלולות בגוף זה, ומשום שפלולות כלן בו, עומדת ו' בהתפשטות אחת.

גוף אחד כלול בארבע ועשרים מרכבות, ואלה הן: הראש בשש, הגוף בשמונה עשרה. ואף על גב שכל המרכבות הן (י"י) (י"ח) שתיים עשרה לכל צד - בכל עומד הגוף. אבל עשרים וארבע הן שש של הראש, שהם איברים להעלות לראש. שמונה עשרה חליות שמעמידות את הראש, ועמידת הגוף עליהן.

וכך הם התפשטות אחת בראש ובגוף, ואלו הששים כלם כולל אותם שהוא סוד של שש. ועל זה שעור של האות ו' - הראש שעורו בשש נקדות מממש, הגוף בשמונה עשרה. כעין זה כל אלו הסודות מתפרשים, לכלל אותם בגוף, לפי שהזרועות והירכיים כלם בהעלם, ועל זה כלם נכללים בסוד האות ו' וציור שלה.

וּכְאֲשֶׁר שְׁלֵמוֹת שֶׁל אוֹת זוֹ נִרְאִית, אֲזַי כָּל הַצְּדָדִים הִרְעִים נִסְתַּמֵּים, וְנִפְרָדִים מִהַלְבְּנָה וְלֹא מְכַסִּים, לְפִי שֶׁהִיא בּוֹקֶעֶת כָּל חֲלוֹנוֹת שֶׁל הִרְקִיעִים וּמְאִירָהּ לָהּ, וְלֹא יְכוּל הַמְקַטְרֵג לְהִרְעַ כָּלָל. וּכְאֲשֶׁר זֶה מִסְתַּלֵּק, אֲזַי עוֹלָה וּמִסְטִין וּמִפְתָּה, וְיְכוּל לְקַטְרֵג עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, לְפִי שֶׁהוּא מְלַךְ זָקֵן וְכַסִּיל, וְהָרִי בְּאֵרְנוּ.

אוֹת ו' הִיא אוֹר שֶׁמְאִיר לְלִבְנָה, וְאֵף עַל גַּב שְׂאוֹרוֹת רַבִּים נִכְלָלִים בּוֹ, אוֹר שֶׁמְאִיר לְשִׁכְנָה הוּא אֶחָד פְּשוֹט לְמִלְאֵת אוֹתָהּ. וְהוּא סוּד הָאֵלֶף, רְשׁוּם בְּכָל אֵלוֹ הַסּוּדוֹת. וּכְאֲשֶׁר מְאִיר לְשִׁכְנָה, בְּסוּד אוֹת ו' מְאִיר לָהּ.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הִרְאִשׁוֹן, בְּצִיּוֹר הָאוֹתִיּוֹת אוֹת ו' נִקְדָּה אַחַת לְמַעְלָה, וְחֲמֵשׁ נִקְדוֹת שֶׁלְמִטָּה, וְכֵן שְׁעוֹר שֶׁלָּהּ כְּעֵין זֶה – ו', וְכָל נִקְדָּה עוֹמֶדֶת בְּסוּד עֶשֶׂר, לְפִי שֶׁאֵין לָהּ נִקְדָּה שְׁלֵא נִשְׁלַמְתָּ לְעֶשֶׂר, שֶׁכָּל נִקְדָּה יֵשׁ בָּהּ תְּשׁוּעָה עֲמוּדִים מְרַכְּבוֹת, וְהַנִּקְדָּה הַזֶּה הִיא מְשַׁלְּמָה לְעֶשֶׂר. נִקְדָּה יְמִנִית תְּשׁוּעָה עֲמוּדִים, וּמְרַכְּבוֹת יֵשׁ לָהּ, וְהִיא עֶשְׂרֵה. וְכֵן לְשִׁמְאֵל, וְכֵן לְכָל הַצְּדָדִים. וְעַל זֶה כָּל נִקְדוֹת אֵלוֹ, כָּל אַחַת וְאַחַת כְּלוּלָה מִעֶשֶׂר, הִיא וּמְרַכְּבוֹתֶיהָ. וְכֵלָם כְּלוּלִים בְּהַתְּפַשְׁטוֹת הַהֵיא שֶׁל הָאוֹת ו', וְעַל כֵּן הַכֹּל הוּא בְּצִיּוֹר בְּסוּד הָאוֹת ו'.

וּכְאֲשֶׁר נִכְנַס הַשֶּׁמֶשׁ בְּלִבְנָה, (הַלְבְּנָה) יוֹצֵאת מֵאוֹת ו' הַזֶּה הַתְּפַשְׁטוֹת אַחַת סוּד הַבְּרִית, כְּעֵין אוֹת ג', וְזֶהוּ לְהַפְּנֵס בְּנִקְבָּהּ. וּכְאֲשֶׁר נִכְלָל הַכֹּל בְּהַתְּפַשְׁטוֹת זוֹ שֶׁל אוֹת ו', אֲזַי עוֹמֵד לְשִׁמְשׁ בְּנִקְבָּהּ. וְסוּד זֶה שְׁכֵתוֹב, וְאַתָּה הַקָּרֵב אֵלֶיךָ אֵת אֶהְרֵן אֲחִיךָ. אֵת – לְכָלֵל הַזְּרוּעוֹת בְּגוּף. וְאֵת בְּנִי אֲתוֹ – אֵלֶּה כָּל אֵלוֹ הַמְּרַכְּבוֹת וְעֲמוּדִים שְׁלוֹ. זְרוּעַ שִׁמְאֵל אֲצִלוֹ, שְׁכֵתוֹב (בְּמִדְבָר ג) קַח אֵת הַלְוִיִּם, שֶׁתִּמְצָא אוֹת ו' שְׁכוּלָלֵת הַכֹּל בְּהַתְּפַשְׁטוֹת אַחַת לְהִיּוֹת אֶחָד.

וְעַל זֶה נִמְצָא הַיַּחֲוֵד בְּזֶה, יְמִין וּשְׁמֵאל וְאֲמִצְעָה. הַכֹּל הוּא כְּאֶחָד. וְעַל זֶה נַעֲשִׂית הַתְּפַשְׁטוֹת אַחַת, וְנִקְרָא אֶחָד, וְלֹא תִמְצָא חוּץ מִהַתְּפַשְׁטוֹת אַחַת בְּלִבָּד. וְזֶהוּ אֶחָד.

אוֹת ה' אַחְרוּנָה נַעֲשִׂית גּוּף אֶחָד בְּזוֹ הַנִּקְדָּה הָאֲמִצְעִית. וְנִכְנַסְתָּ בָּהּ אוֹת ו', וְנִמְצָאת אוֹת ו' בֵּין שְׁתֵּי נִקְדוֹת, אַחַת לְמַעְלָה וְאַחַת לְמִטָּה. וְאֲזַי מִתְּאַחַד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְהוּא אֶחָד.

ובארנוה. בא רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידיו. בכה רבי אבא ואמר, אוי לעולם כאשר יאסף השמש ויחשך העולם.

אמר רבי אלעזר, הירכים שלמטה בסוד אות ו', מנין לנו שנכללו באות זו? אמר לו, שכתוב (מלאכי ג) זכרו תורת משה עבדי, ולא כתוב נביאי, להראות שהכל נכלל בסוד אות ו'. ואות ו' נקראת אחד, והיא אחת לבדה והתפשטות אחת, והרי נתבאר.

ואתה הקרב אליך וגו' (שמות כח). אמר רבי שמעון, לא שמש משה (השמש) (שהוא שמש) בלבנה עד שנכלל בכל הצדדים בסוד אות ו', כמו שבארנו. בא וראה מה כתוב, מתוך בני ישראל לכהנו לי. לכהן לי לא נאמר, אלא לכהנו לי, לשמוש שלו, לשמוש של אות זו, לשמוש שלו ודאי. זו אות ה', להעלות ולשמש ו' בה', להיות הכל אחד. אשריהם ישראל שנכנסו ויצאו ויודעים בסוד הדרכים של התורה ללכת בדרך אמת.

מתוך בני ישראל. למה מתוך בני ישראל? אלא הכל לא נקרא להיות אחד כמו שצריך, אלא מתוך בני ישראל. שהרי בני ישראל קימים למטה, לפתח דרכים ולהאיר שבילים ולהדליק נרות, ולקרב הכל ממטה למעלה להיות הכל אחד, ומפני כך כתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' וגו'.

אמר רבי שמעון, הכל הוא קרוב למי שיודע ליחד היחוד ולעבד לאדונו, שהרי בזמן שנמצא קרבן כמו שצריך, אז מתקרב הכל כאחד, (הדרגות פלן כאחת) והארת הפנים נמצאת בעולם בבית המקדש, ונכנע ונסתר הצד האחר, ושולט הצד של הקדשה באור ושמחה. וכאשר הקרבן לא נמצא כמו שצריך, או שהיחוד לא היה כמו שצריך, אז הפנים עצובות, ואור לא נמצא, ומתכסה הלבנה, ושולט הצד האחר בעולם (שלא נחרב בית המקדש אלא מפני וכו'), מפני שאין מי שיודע ליחד השם הקדוש כמו שצריך.

אמר רבי שמעון, הקדוש ברוך הוא לא נסה את איוב ולא בא עמו בנסיון כנסיון של שאר הצדיקים, שהרי לא כתוב בו והאלהים נסה את איוב, כמו שכתוב באברהם (בראשית כב) והאלהים נסה את אברהם. שהוא בידי הקריב את בנו יחידו אליו. ואיוב לא נתן לו ולא מסר לו כלום, ולא נאמר לו. אבל נמסר ביד המקטרג בדין של הקדוש ברוך הוא. שהוא עורר את המקטרג עליו מה שהוא לא רצה.

שְׁהָרִי בְּכָל זְמַן בָּא הַמְקַטְרֵג הַהוּא לְעוֹרֵר עַל בְּנֵי אָדָם, וְכֵאֵן הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹרֵר אוֹתוֹ עָלָיו, שְׁכָתוּב (איוב א) הַשְׁמֵתָ לְכַף עַל עַבְדֵי אֵיּוֹב. אָבֵל סוּד עֵמֶק הוּא.

פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ד) וַיְהִי מִקֵּץ יָמַי וַיָּבֵא קִיץ מִפְּרִי הָאֲדָמָה מִנְחָה לָּהּ. וַיְהִי מִקֵּץ יָמַי, סוּד הוּא. מִקֵּץ יָמַי וְלֹא מִקֵּץ יָמִינִי. דְּחָה לְקֵץ הַיָּמִינִי, וְקָרַב לְקֵץ הַיָּמִים. וּכְבָר פִּרְשָׁנוּ, שְׁכָתוּב (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לֵקֵץ. אָמַר לוֹ, לֵךְ לֵקֵץ. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדַנְיָאֵל, וְאַתָּה לֵךְ לֵקֵץ. אָמַר לוֹ, לֵאזִיזָה קֵץ? לֵקֵץ הַיָּמִים אוֹ לֵקֵץ הַיָּמִינִי? עַד שָׁאֵמַר לוֹ, לֵקֵץ הַיָּמִינִי. וְעַל זֶה פָּחַד דָּוִד, שְׁכָתוּב (תהלים לט) הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי. אוֹ לֵקֵץ הַיָּמִים, אוֹ לֵקֵץ הַיָּמִינִי. וְכֵאֵן מַה כְּתוּב? וַיְהִי מִקֵּץ יָמַי, וְלֹא מִקֵּץ יָמִינִי. וּמִפְּנֵי כֵן לֹא הִתְקַבַּל קְרָבֵנוּ, שְׁהָרִי מֵהֵצֵד הָאֲחֵר הָיָה הַכֹּל.

בֵּא וְרָאָה מַה כְּתוּב, (בראשית ד) וְהִכֹּל הִבִּיא גַם הוּא. מַהוּ גַם הוּא? לְרַבּוֹת הַכֹּל זֶה בְּזֶה. הַקְרָבָן כָּלוּ וְהַעֲקָר שָׁלוּ הָיָה לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִתְּן מִחֻלְקוֹ לְצַד הָאֲחֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִחֻלְבֵיֶיךָ. וְקִיץ, הַעֲקָר עָשָׂה מִקֵּץ יָמַי, וְנִתְּן חֵלֶק לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה נִדְּחָה הוּא וְקְרָבֵנוּ.

בְּאֵיּוֹב מַה כְּתוּב? (איוב א) וְהִלְכּוּ בָנָיו וַעֲשׂוּ מִשְׁתָּהּ וְגו'. וְכָתוּב וַיְהִי כִּי הִקִּיפוּ יָמֵי הַמִּשְׁתָּה. וְכָתוּב וְשָׁלְחוּ וְקָרְאוּ לְשִׁלְשֵׁת אַחֵי־תֵימָם לְאָכַל וּלְשִׁתּוֹת עִמָּהֶם. שְׁזָהוּ הַעֲקָר לְצַד הָאֲחֵר. וְאַחַר כֵּן הִקְרִיב עוֹלוֹת, וְעוֹלָה הוּא זָכָר, וְלֹא נִקְבָּה, וְעוֹלָה לְמַעְלָה, וְהַקְרָבָן לֹא הִקְרִיב לְכֻלָּל אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ.

וּבֵא רָאָה, אִם הָיָה נוֹתֵן חֵלֶק לְכֻלָּם, הַמְקַטְרֵג לֹא הָיָה יָכוֹל לוֹ לְבַסּוֹף. וְאִם תֹּאמַר, מִדּוּעַ הִרְעָ לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלֶּא, מִפְּנֵי שֶׁגָּרַם לְכֻסּוֹת הָאוֹר וְלַהַעֲלִימוֹ, וְהוּא לֹא הִקְרִיב קְרָבָן אַחַר לְזוֹן בּוֹ אַחֵרִים, אֵלֶּא עוֹלָה, שְׁעוֹלָה לְמַעְלָה, וְעַל זֶה כְּתוּב, כִּכָּהֵן יַעֲשֶׂה אֵיּוֹב כָּל הַיָּמִים. שְׁאֵלוּ הֵצֵד הָאֲחֵר הָיָה נִזוֹן בְּחֻלְקוֹ, הָיָה עוֹבֵר מֵעַל הַמְקַדָּשׁ וּמִסִּתְּלָק מִמֶּנּוּ, וְצַד הַקְדָּשָׁה הָיָה עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה.

אָבֵל הוּא לֹא רָצָה שְׁיִהְיֶנוּ אַחֵרִים מִקְרָבֵנוּ, וְהִסִּיר עֲצָמוֹ מִמֶּנּוּ. מִנֵּינִי לָנוּ? שְׁכָתוּב (איוב א) וְסָר מִרְעִי. וְעַל זֶה הִקְרִיב תָּמִיד עוֹלָה, שְׁהָרִי עוֹלָה לֹא נִהְיֶנָּה מִמֶּנָּה הֵצֵד הָאֲחֵר לְעוֹלָם. וּמִפְּנֵי כֵן, כָּל מַה שֶׁנִּטַּל לְבַסּוֹף, מִמֶּנּוּ נִטַּל. וְעַל זֶה אֵיּוֹב גָּרַם לְכֻסּוֹת בְּעַרְלָה עַל בְּרִית

הקיום, שלא היה מסתלק ממנו. ומפני כן הקדוש ברוך הוא עורר את המקטרג ההוא, שכתוב השמֵת לְבָרָךְ על עבדי איוב.

בא וראה, כְּאִשֶׁר רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִתְאַחַד בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, לֹא עָמְדָה לָהֶם הַשְּׁעָה, מִפְּנֵי שֶׁהֶעֱרְלָה מְכֶסֶה הָאוֹר עַד זְמַן שֶׁהַמְּקַטְרֵג הֵהוּא הָיָה לֹקַח אֶת שְׁלוֹ מֵאִיּוֹב, וְעַל זֶה צָוָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַכֵּל אֶת אוֹתוֹ פֶּסַח בְּחַפְזוֹן, עַד שֶׁהִצִּד הָאֲחֵר הֵהוּא הִתְעַסֵּק בּוֹ בְּאִיּוֹב, וְצָוָה לְהֶעֱבִיר עֶרְלָה מֵהֶם, וְאִז הִתְאַחַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל, וְהִצִּד הָאֲחֵר נִפְרַד מִן הַקְּדוֹשׁ, וְהִתְעַסֵּק בּוֹ בְּאִיּוֹב וְלָקַח מִשְׁלוֹ, וְאִז (שמות יב) פֶּסַח הוּא לֵה', וְדַאי. שְׁעַד כָּאֵן לֹא הָיָה פֶּסַח לֵה'. אֲשֶׁרִי אֵלֶּה שְׂיֹדְעִים וּמִיחֲדִים יְחוּד קוֹנֵם כְּמוֹ שְׂצָרִיךְ.

כתוב (שם לד) אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ, וְכָתוּב אַחֲרָיו אֵת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר. מַה (עושה) זֶה אֵצֶל זֶה? אֵלֶּא כִּף פִּרְשׁוּהָ, מִי שְׂאוּכַל חֲמִץ בְּפֶסַח (כָּאֵלוֹ עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת לַעֲבֹד לָהֶם, שֶׁכֵּן הַסּוּד כִּף הוּא - שְׁחֲמֵץ בְּפֶסַח) כְּמִי שֶׁעוֹבֵד לְכוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת הוּא.

בא וראה, כְּאִשֶׁר יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, יֵצְאוּ מִרְשׁוֹת שְׁלָהֶם, מִרְשׁוֹת אַחֲרֵת, מִהֶרְשׁוֹת הַהֵיא שֶׁנִּקְרְאוֹת חֲמִץ, לְחֵם רַע. וְעַל זֶה נִקְרְאוּ כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת כִּף, וְזֶהוּ סוּד שֶׁל יֵצֵר הָרַע, עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁנִּקְרְאוֹת גַּם כִּף - שְׂאוֹר. וְזֶהוּ יֵצֵר הָרַע, שֶׁכִּף הוּא יֵצֵר הָרַע בְּבֶן אָדָם כְּשְׂאוֹר שֶׁבַעֲסָה, שֶׁנִּכְנַס בְּמַעְיוֹ שֶׁל אָדָם מַעֲט מַעֲט, וְלִבְסוּף מִתְרַבֶּה בּוֹ עַד שֶׁכָּל הַגּוֹף מְעֻרָב בּוֹ. וְזֶהוּ כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תהלים פא) לֹא יִהְיֶה כִּף אֵל זָר. אֵל זָר וְדַאי.

את חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח, (ישעיה ב) חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ כִּי בְמָה נִחְשָׁב הוּא. פֶּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ, אֲבָל מַה זֶה חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם? וְכִי מִזְהִיר לוֹ לְאָדָם לְהִמָּנַע מִשְׂאָר בְּנֵי אָדָם אֲפִלוּ הֵם גַּם כֵּן מִמֶּנּוּ יִמָּצְאוּ בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא יִתְקַרְבוּ אֵלָיו כְּאֵלוֹ לְעוֹלָמִים? אֵלֶּא זֶה פִּרְשׁוּהוּ בְּמִי שֶׁמִּשְׁפִּים לְפִתַּח חֲבֵרוֹ לְהִבְיֵא לוֹ שְׁלוֹם. וְאִנְחָנוּ בְּאַרְנוֹ אוֹתוֹ בְּפֶסוּק אַחֵר, שֶׁכָּתוּב (משלי כז) מְבָרֵךְ רַעְהוּ בְּקוֹל גְּדוֹל בְּבִקְרֵי הַשְּׁפִים קָלְלָה תַחֲשָׁב לוֹ. וְאִף עַל פִּי שֶׁהַכֹּל טוֹב, אֲבָל מַה זֶה חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ? כָּאֵן צָוָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם וּמִזְהִיר אוֹתוֹ לְהִשְׁמֵר מֵאֵלוֹ בְּנֵי אָדָם שֶׁנִּטּוּ דַרְכֵם מִדֶּרֶךְ טוֹב לְדֶרֶךְ רַע, וּמִטְמְאִים נִפְשָׁם בְּטִמְאָה הֵהִיא הָאֲחֲרֵת.

שְׁהֲרִי, כְּשֶׁבְרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם, עָשָׂה אוֹתוֹ בְּדַמּוֹת עֲלִיּוֹנָה, וְנִפְּחַ בּוֹ רוּחַ (נְשָׁמָה) קְדוֹשָׁה, שְׁכֻלּוּלָה בְּשֵׁלֶשׁ, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשָׁנוּ, שֵׁישׁ בּוֹ נֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה, וְעֲלִיּוֹן מֵהַכֹּל הִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא כַּחַ עֲלִיּוֹן לְדַעַת וְלִשְׁמֵר צְוִיֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאִם הַנְּשָׁמָה הִיא הַקְדוֹשָׁה מֵעֵלָה אוֹתָהּ בְּעִבּוּדָה אַחֲרֵת, זֶה הוּא שְׁמִטְמָא אוֹתָהּ, וְיוֹצֵא מֵעִבּוּדַת קוֹנָו. מִפְּנֵי שֶׁשְׁלֹשָׁה כַחוֹת אֱלוֹ, כֻּלָּם אֶחָד, נֶפֶשׁ רוּחַ וְנִשְׁמָה מְשֻׁתָּפִים כְּאֶחָד, וְהֵיוּ אֶחָד, וְהַכֹּל כְּדַגְמַת הַסּוּד הָעֲלִיּוֹן. (ועל זה נאמר (שם יג) הוֹלֵךְ אֶת חֻכְמֵים וְגו').

וְאִם רָאִינוּ לְזֶה הָאָדָם שֶׁהֵיוּ בּוֹ אֵלֶּה הַמְדַרְגּוֹת כֻּלָּן, עַד שֶׁלֹּא עוֹמְדִים בְּקִבְעוֹת לְדַעַת מִי שֶׁהוּא, בְּמָה יִתְוַדַע (שְׁלֵא) לְהִתְקַרֵּב הָאָדָם אֵלָיו אוֹ לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ. (בֶּן אָדָם שֵׁישׁ בּוֹ מְדַרְגּוֹת אֱלוֹ כֻּלָּם וְעוֹמְדִים קְנִימִים, זֶהוּ אָדָם שֶׁלֶם, עֶבֶד נֶאֱמָן לְאֲדוֹנָו, וְצִרִיף לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ וְלְהִתְחַבֵּר בּוֹ לְלַמַּד דְּרָכִים מִמֶּנּוּ. וּבְמָה יִוַּדַע בֶּן אָדָם לְדַעַת מִי הוּא לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו אוֹ לְהִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ?) בְּרִגְזוֹ מִמֶּשׁ יַדַע לוֹ הָאָדָם וְיִוַּדַע מִי הוּא. אִם הַנְּשָׁמָה הִיא הַקְדוֹשָׁה שׁוֹמֵר בְּשַׁעַת רְגָזוֹ (כֹּא עֲלִיָּה) שֶׁלֹּא יַעֲקֹר אוֹתָהּ מִמְּקוֹמָהּ, שְׂאֵז יִבֵּא תַחֲתֶיהָ אוֹתוֹ אֶל זֶר – זֶהוּ בֶּן אָדָם כְּמוֹ שֶׁצִּירִף, זֶהוּ עֶבֶד שֶׁל אֲדוֹנָו, זֶהוּ גִבּוֹר שֶׁלֶם.

וְאִם הָאָדָם הֵהוּא לֹא שְׁמֵר לָהּ וְהוּא עֹקֵר הַקְדוֹשָׁה הַזֹּו הָעֲלִיּוֹנָה מִמְּקוֹמָהּ לְשִׁכְן בְּתוֹכָהּ הַצַּד הָאֲחֵר – וְדַאי זֶהוּ אָדָם שְׁמוֹרֵד בְּרַבּוֹ, וְאֲסוּר לְהִתְקַרֵּב אֵלָיו וְלְהִתְחַבֵּר עִמוֹ, וְזֶהוּ (אִיּוֹב יח) טֹרֵף נֶפֶשׁוֹ בְּאִפּוֹ. הוּא טוֹרֵף וְעוֹקֵר נֶפֶשׁוֹ בְּסִבַּת רְגָזוֹ, וּמוֹשִׁיב בְּתוֹכָהּ אֶל זֶר. וְעַל זֶה כְּתוּב חֲדָלוּ לְכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאִפּוֹ, שֶׁהַנְּשָׁמָה הַקְדוֹשָׁה הִיא טוֹרֵף אוֹתָהּ וּמְטַמָּא אוֹתָהּ מִשׁוּם אִפּוֹ. אֲשֶׁר נִשְׁמָה הַחֲלִיף בְּאִפּוֹ. כִּי בְּמָה נִחְשָׁב הוּא – עִבּוּדָה זָרָה נִחְשָׁב אוֹתוֹ בֶּן אָדָם.

וּמִי שֶׁמִּתְחַבֵּר עִמוֹ וּמִי שֶׁמְדַבֵּר עִמוֹ, כְּמִי שֶׁמִּתְחַבֵּר בְּכוֹכְבִים וּמִזְלוֹת מִמֶּשׁ. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁכוֹכְבִים וּמִזְלוֹת מִמֶּשׁ שׁוֹרִים בְּתוֹכוֹ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁעוֹקֵר קְדוֹשָׁה עֲלִיּוֹנָה מִמְּקוֹמָהּ, וּמִשְׁכִּין בְּמְקוֹמָהּ עִבּוּדָה זָרָה אֶל זֶר. מָה אֶל זֶר כְּתוּב בּוֹ (ויקרא ט) אֶל תִּפְנוּ אֶל הָאֱלִילִים – כְּדַגְמַת זֶה אֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָיו.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי רְגָזוֹ שֶׁל חֻכְמֵים – רְגָזוֹ שֶׁל הַחֻכְמֵים טוֹב הוּא לְכֹל הַצְּדִדִים, שֶׁהֲרִי לְמַדְנֵי שֶׁהַתּוֹרָה הִיא אֵשׁ, וְהַתּוֹרָה הִיא מְרִיתִיחָה אוֹתוֹ, שֶׁכְּתוּב (ירמיה כג) הֲלוֹא כֹה דְבַרִי כֹאשׁ נֶאֱמַר ה'. רְגָזוֹ שֶׁל חֻכְמֵים בְּדַבְרֵי תּוֹרָה. רְגָזוֹ שֶׁל חֻכְמֵים לְתַת כְּבוֹד לְתּוֹרָה, וְהַכֹּל לְעִבּוּדַת

הקדוש ברוך הוא הוא ה' אלהיך אש
אכלה הוא אל קנא.

אבל אם בדברים אחרים, לא עבודת הקדוש ברוך הוא זה, לפי
שבכל החטאים שעושה האדם, היא לא עבודה זרה ממש
כמו זה, ואסור להתקרב בקרבתו של זה. ואם תאמר, זה לפי שעה
היה, שעבר ואחר כך חזר – לא כך. שכיון שעקר הקדשה של נפשו
ממנו וממקומו, ואותו אל זר מקפח המקום ההוא, מתחזק בו ולא
עוזב אותו, חוץ מכאשר נטהר האדם מכל וכל ועוקר אותו
לעולמים, ואחר כך משתדל להתקדש ולהמשיך קדשה עליו, ואז
הלואי ויתקדש.

אמר לו רבי יוסי, מתקדש ממש. (למה? והרי נדחה והתקדש).

אמר לו, בא וראה, בשעה שהוא עוקר קדשה של נפשו, ושוכן
במקומו האל זר ההוא שנקרא טמא, נטמא האדם ומטמא למי
שקרב עמו, והקדשה ההיא בורחת ממנו. וכיון שבורחת ממנו פעם
אחת, כל מה שיעשה האדם עוד, לא תשוב למקומה.

אמר לו, אם כן, כמה טמאים יש שמטהרים? אמר לו, שונה טמאה
אחרת שלא יכולה לעשות יותר. אבל זה משנה מכלם, שכל
גופו נטמא מבפנים ומבחוץ, ונפשו וכלו נטמא. ושאר טמאות
שבעולם לא נטמא אלא גופו מבחוץ בלבד, ולכן כתוב חדלו לכם
מן האדם אשר נשמה באפו, שמחליף קדשת רבו משום אפו, שזוהי
טמאה שמטמאה הכל. כי במה נחשב הוא – במה של עבודה זרה
ודאי נחשב הוא.

בא וראה, זהו רגז של עבודה זרה, הצד האחר, כמו שאמרנו,
שרוצה האדם להשמר ממנו ולהפריד מעליו, ועל זה כתוב (שמות
לד) אלהי מסכה לא תעשה לך. לך – כדי להרע לך. וכתוב אחריו,
את חג המצות תשמר. תשמר – זה צד הקדשה שצריך האדם לשמר
אותו ולא יחליף אותו בגלל הצד האחר. ואם יחליף אותו, הרי הוא
טמא, ומטמא לכל מי שמתקרב אליו.

את חג המצות תשמר – זהו מקום שנקרא שמור. ומפני כן כתוב
את חג המצות תשמר, שבעת ימים תאכל מצות כאשר צויתך.
שבעת ימים אלו אינם כשבעת הימים של סכות, שהם עליונים, ואלו
תחתונים. ועל זה, באלו הלל גמור, ובאלו אין הלל גמור, ועל שהם

למטה - שבעת ימים תאכל מצות. מצת פתוב חסר בלי אות ו', שטרם שורים אלו הימים העליונים, סוד אות ו'.

ואם תאמר, כיון שסוד זה של חג המצות התקדש, מדוע יורד? שהרי למדנו, מעלים בקדש ולא מורידים. ומדוע יורדת למטה באלו הימים התחתונים?

בא וראה, כתוב (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו וגו'. מי שיכפר צריך (לכפר) על עצמו תחלה, ואחר כך על ביתו. כדגמת זה, מדרגה זו מתחילה להתקדש ולצאת בקדשה לכפר עליו, וכיון שהוא התקדש, צריך לכפר על ביתו ולקדש אותם, ועל זה יורד למטה לקדש ביתו. ובמה מקדש להם? בישראל שלמטה, בחשבון העמר. וכיון שאלו מתקדשים, צריכים להעלות אותה למעלה. שהרי כאשר בית המלכה מתקדש, אז עולה למעלה, להתקשר באלו הימים העליונים למעלה. **ועל** זה אנו עושים חשבון בעמידה על הרגלים, לפי שאלו הימים, ימים עליונים הם. וכן בכל זמן שנכנס אדם לאלו הימים העליונים, בין בתפלה בין בשבח, צריך לעמד על רגליו, הירכים והגוף כאחד שם. ירכים וגוף לעמידה כזכר שעומד בכחו, ולא כנקבה שדרפה לשבת. ועוד, משום שבח של העולם העליון.

ומשום שהוא סוד הזכר, נשים פטורות מחשבון זה, ולא מחיבים למנות, רק הזכרים, להתקשר כל אחד כמו שצריך. כעין זה, (שמות כג) יראה כל זכורך. זכרים ולא נשים. משום שסוד הברית בזכר הוא, ולא בנקבה, ומשום שעמידה סוד למעלה, נשים לא מתחייבות.

וסוד למדנו כאן, שבכל שבעת הימים מאלו הימים העליונים נוטלת הקדשה יום אחד (ומתאחד) של אלו התחתונים, וזו התחתונה נקראת שבוע, שמתקדש בשבועה ימים עליונים. וכן בכל שבועה ושבועה מאלו חמשים ימים, עד ולא עד בכלל. וכאשר נמצאים ארבעים ותשעה ימים עליונים, נמצאו למטה שבע ימים שמתקדשים בהם, וכל אחד נקרא שבוע שעולה באלו השבע. ועל זה כתוב (ויקרא כג) שבע שבתות תמימת תהיינה. משום שאלו נקבות, תפס הפתוב לשון של נקבות.

וכאשר התקדשו בהם והבית נתקן להתחבר אשה בבעלה, אז נקרא חג השבועות, מאותן נקבות ששורים עליהן אותם ימים

עֲלִיּוֹנִים שֶׁנִּתְקַדְּשׁוּ בָהֶם. וּמִשׁוֹם זֶה כָּתוּב בְּשִׁבְעֵתֵיכֶם, הֵם שְׁלֹכֶם, וְלֹא כָּתוּב בְּשִׁבְעוֹת, לְפִי שֶׁכֶּךָ גַם מִתְקַדְּשִׁים יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה עִמָּהֶם. וַיֵּלֶךְ זֶה כַּאֲשֶׁר מְגִיעִים לְתַשְׁעָה וְאַרְבָּעִים יָמִים, הַיּוֹם הַהוּא הָעֲלִיּוֹן שְׁעֲלִיָּהֶם, שֶׁהוּא יוֹם הַחֲמִשִּׁים שְׁשׁוּלֵט עַל תַּשְׁעָה וְאַרְבָּעִים יָמִים, סוּד כְּלָלוֹת הַתּוֹרָה, בְּתַשְׁעָה וְאַרְבָּעִים פְּנִים, וְאִז הַיּוֹם הָעֲלִיּוֹן הַהוּא, הַיּוֹם הַחֲמִשִּׁים, בְּהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מִטָּה, מוֹצֵיא תּוֹרָה כְּלוּלָה בְּתַשְׁעָה וְאַרְבָּעִים פְּנִים.

רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) גַּם צְפוּר מְצָאָה בֵּית וְדָרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרָחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיהָ וְגו'. גַּם צְפוּר מְצָאָה בֵּית, אֵלּוּ צִפְרֵי שָׁמַיִם שְׁמַהֵם שְׁמַיִם מְדוּרֵיהֶם בְּחוּץ, וּמַהֵם שְׁמַיִם מְדוּרֵיהֶם בְּבֵית, כְּמוֹ הַדְּרוֹר, שֶׁהוּא עוֹף שֶׁעוֹשֶׂה דִירָתוֹ בְּבֵית שֶׁל כָּל אָדָם וְלֹא מִפְחָד. מִדּוּעַ? מִפְּנֵי שֶׁכֻּלָּם קוֹרְאִים לוֹ דְרוֹר. מַהוּ דְרוֹר? חֲרוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כה) וַיִּקְרָאתֶם דְרוֹר, וְתַגְנוּמוֹ חֲרוֹת. וְזֶהוּ צְפוּר דְרוֹר. שְׁהָרֵי מִיּוֹם שֶׁעוֹשֶׂה קֵן בְּבֵית, מוֹצֵיא בָנִים, מְגוּרָיו בְּבֵית חֲמִשִּׁים יָמִים, וְלֹא חֲרִיָּהֶם נִפְרָדִים אֵלּוּ מֵאֵלּוּ, וְזֶהוּ עוֹף שֶׁנִּקְרָא דְרוֹר – חֲרוֹת. **בֵּא** וְרָאָה מַה כָּתוּב, וַיִּקְדַּשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וַיִּקְרָאתֶם דְרוֹר בְּאֶרֶץ. מִכָּאֵן יוֹצֵאת חֲרוֹת לְכֻלָּם. וּמִפְּנֵי שִׁיּוּצֵאת מִמֶּנּוּ חֲרוֹת, תּוֹרָה שִׁיּוּצֵאת מִמֶּנּוּ נִקְרָאת חֲרוֹת. וְעַל זֶה כָּתוּב (שמות לב) חֲרוֹת עַל הַלְחַת, אֵל תִּקְרָא חֲרוֹת אֶלָּא חֲרוֹת, וְזוֹ הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת חֲרוֹת, שְׁהָרֵי מַה שֶׁמוֹצֵיא יוֹם זֶה הָעֲלִיּוֹן נִקְרָא חֲרוֹת, וְהוּא חֲרוֹת שֶׁל הַכֹּל. וְזֶה הַיּוֹם הוּא חֲרוֹת עֲלִיּוֹנָה, מִשׁוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲרוֹת תַּחְתּוֹנָה וְחֲרוֹת עֲלִיּוֹנָה. ה"א עֲלִיּוֹנָה, ה"א תַּחְתּוֹנָה. חֲרוֹת עֲלִיּוֹנָה. וְחֲרוֹת תַּחְתּוֹנָה שֶׁמִּטָּה וַיּוּבַל כְּאֶחָד הֵם.

שְׁנֵי מִיָּנִי לָחֶם אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל: אֶחָד כַּאֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם, אָכְלוּ מִצָּה, לָחֶם עֲנִי. וְאֶחָד בַּמִּדְבָּר, לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם (אֶחָד בְּפֶסַח וְאֶחָד בְּשִׁבְעוֹת), שֶׁכָּתוּב (שמות טז) הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. וְעַל זֶה קָרְבֵן שֶׁל יוֹם זֶה הוּא לָחֶם. וְעַל לָחֶם מְקַרְיָבִים כָּל שָׂאֵר קָרְבָּנוֹת, שֶׁהֵלָחֶם הוּא הָעֶקֶר, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג) וְהִקְרַבְתֶּם עַל הֵלָחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׁים וְגו', וְכָתוּב (שם) מִמּוֹשְׁבֵתֵיכֶם תְּבִיאוּ לָחֶם תְּנוּפָה וְגו'. שְׁזֵהוּ לָחֶם שֶׁחֲכָמוֹ בּוֹ יִשְׂרָאֵל, חֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְנִכְנָסוּ בְּדַרְכֶיהָ.

עֲתָה יֵשׁ לָנוּ לְהַתְּבוֹנֵן, בְּפֶסַח יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִלָּחֶם שֶׁנִּקְרָא חֲמֵץ. כָּתוּב (שמות יג) וְלֹא יֵרָאָה לְךָ חֲמֵץ, וְכָתוּב (שם יב) כִּי כָל אֲכַל

מחמץ. מה הטעם? בשביל כבוד של הלחם שהוא הנקרא מצה. ועכשו שזכו ישראל ללחם עליון יותר, לא ראוי היה שיתבטל החמץ ולא יראה כלל. ומדוע קרבן זה היה חמץ? שפתוב סלת תהינה חמץ תאפינה. ועוד, שעתה ביום זה מתבטל יצר הרע, והתורה שנקראת חרות נמצאת.

אָרְא, לַמֶּלֶךְ שֶׁהִיא לוֹ בֶּן יְחִידִי, וְנַחֲלָה. יוֹם אֶחָד הִיא מִתְאַוָּה לֶאֱכֹל. אָמְרוּ, יֹאכֵל בֶּן הַמֶּלֶךְ (מֵאֲכָל שֶׁל רְפוּאָה) רְפוּאָה זוֹ, וְעַד שִׂיאֲכֹל אוֹתָהּ, לֹא יִמְצָא מֵאֲכָל וּמְזוֹן אַחַר בְּבִית. עָשׂוּ כֵן. כִּיּוֹן שִׂיאֲכֹל הַרְפוּאָה הַהִיא, אָמַר, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה יֹאכֵל כָּל מִה שֶׁהוּא מִתְאַוָּה וְלֹא יִכּוֹל לְהִזִּיק לוֹ.

בְּךָ כַּאֲשֶׁר יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ יוֹדְעִים עֵקֶר וְסוּד שֶׁל הָאֻמוֹנָה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יִטְעֲמוּ יִשְׂרָאֵל רְפוּאָה, וְעַד שִׂיאֲכֹלוּ רְפוּאָה זוֹ, לֹא יִרְאֶה לָהֶם מֵאֲכָל אַחֵר. כִּיּוֹן שִׂיאֲכֹלוּ מִצָּה, שֶׁהִיא רְפוּאָה לְעֵלוֹת וְלִדְעוֹת בְּסוּד הָאֻמוֹנָה, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִכָּאֵן וְהִלָּאָה רְאוּי לָהֶם חֶמֶץ וְיֹאכֲלוּ אוֹתוֹ, שֶׁהָרִי אֵינּוּ יִכּוֹל לְהִזִּיק לָהֶם. וְכֹל שֶׁכֵּן שְׂבִיּוֹם הַשְּׂבוּעוֹת שֶׁנִּמְצָא לָחֵם עֲלֵיוֹן, שֶׁהוּא רְפוּאָה לְכֹל.

וְעַל זֶה מִקְרִיבִים חֶמֶץ לְהַשְׂרֵף עַל הַמִּזְבֵּחַ. וּמִקְרִיבִים שְׂתֵי לָחֵם אַחֲרֵים כְּאֶחָד. וְחֶמֶץ נִשְׂרָף בְּאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ, וְלֹא יִכּוֹל לְשַׁלֵּט וְלְהִזִּיק לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל. וּמִשּׁוֹם זֶה יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נִדְבָקִים בּוֹ בְּהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּרְפוּאָה שֶׁל הַתּוֹרָה בְּיוֹם זֶה. וְאִם הָיוּ שׁוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל שְׁנֵי צְדָדִים שֶׁל לָחֵם אֵלוֹ, לֹא הָיוּ עוֹלִים בְּדִין לְעוֹלָם.

בְּיוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, (בְּכָל יוֹם) שְׂאִין הוּא, אֵלֶּא לְאֵלוֹ שֶׁלֹּא לְקַחוּ מֵאֲכָל שֶׁל הַרְפוּאָה, וְעִזְבוּ אֶת מֵאֲכָל הַתּוֹרָה מִשּׁוֹם מֵאֲכָל אַחֵר שֶׁהוּא חֶמֶץ. כִּי בְּיוֹם זֶה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הַחֶמֶץ הַהוּא עוֹלָה, וּמִקְטָרָג עַל הָאָדָם וּמִלְשִׁין עֲלָיו, וְהוּא עוֹמֵד בְּיוֹם זֶה מִקְטָרָג עַל הָעוֹלָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב בְּדִין עַל כָּלֵם וְדָן אֶת הָעוֹלָם. וּמִסִּבָּה זוֹ, כַּאֲשֶׁר נִתֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הִטְעִים לָהֶם מִהֶלֶחֶם הָעֲלִיוֹן הַהוּא שֶׁל הַמְּקוֹם הַהוּא, וּמִתּוֹךְ הֶלֶחֶם הַהוּא הָיוּ יוֹדְעִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי בְּאֵרוֹ הַדְּבָרִים אֵלוֹ הַחֲבָרִים בְּסוּדוֹת (אֵלוֹ שֶׁאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים) אֵלוֹ כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ.

סדר הלימוד ליום טז שבט [יום 134 בשנה]

רבי שמעון ורבי אלעזר בנו היו הולכים בדרך, והיו הולכים עמהם רבי אבא ורבי יוסי. עד שהיו הולכים, פגשו בזקן אחד, והיה אווז בידו תינוק אחד. הרים עיניו רבי שמעון וראה אותו. אמר לו לרבי אבא, ודאי דברים חדשים יש לנו אצל הזקן.

באשר הגיעו אליו, אמר רבי שמעון, במשא הקשור בגבך אתה בא? מי אתה? אמר לו, יהודי אני. אמר, דברים חדשים ודאי ביום זה אצלך. אמר לו, להיכן הוא דרכך? אמר לו, דירתי היתה באלו פורשי המדבר, שהייתי משתדל בתורה, ועתה באתי לישוב לשבת בצל הקדוש ברוך הוא בימים אלו של החדש השביעי הזה.

שמח רבי שמעון, אמר, נשב, בודאי הקדוש ברוך הוא שלח אותך אלינו. אמר לו, חייך שנשמע דבר מפיה, מאלו הדברים החדשים עתיקים שנטעתם שם במדבר מחדש השביעי הזה, ומדוע נפרדתם עתה מהמדבר לבא לישוב? אמר לו אותו הזקן, בשאלה זו ידעתי שחכמה אצלך ודבריה מגיעים לרקיעי החכמה (נוטים לחקיעת החכמה).

פתח הזקן והוא ואמר, (דברים א) ובמדבר אשר ראית אשר נשאף ה' אלהיך כאשר ישא איש את בנו וגו'. פסוק זה כף היה צריך לומר, ובמדבר אשר נשאף. מהו ראית? אלא הקדוש ברוך הוא הנהיג את ישראל במדבר, מדבר חזק, כמו שכתוב (דברים ח) נחש שרף ועקרב וגו'. ומדבר שהוא חזק משאר מדבריות בעולם. מה הטעם? משום שבשעה ההיא שיצאו ישראל ממצרים ונשלמו לששים רבוא, התחזקה המלכות הקדושה ועלתה על הכל, והאירה הלבנה, ואז נכנעה מלכות הרשעה, הצד האחר, והוציא אותם הקדוש ברוך הוא ללכת במדבר חזק, שהוא מקום ושלטון סמא"ל הרשע, שהוא שלו ממש, כדי לשבר חזקו וכחו ולכתת ראשו (ולהוריד אותו) ולהכניע אותו שלא ישלט. ואלמלא חטאו ישראל, רצה הקדוש ברוך הוא להעבירו מן העולם, ועל זה העביר אותם בנחלתו וגורלו וחקלו ממש.

בגלל שחטאו בכמה פעמים, נשף אותם הנחש, ואז התקיים (בראשית א) הוא ישופף ראש וגו'. ישראל הכו ראשו בתחלה ולא ידעו להשמר ממנו, ולבסוף הוא הכה באחרונה, ונפלו כלם במדבר, והתקיים ואתה תשופנו עקב. וארבעים שנה לקו ממנו, כנגד ארבעים מלקות של בית דין.

ועל זה כתוב אשר ראית, בעיניהם היו רואים את אדון המדבר הולך קשור לפניהם, ולקחו נחלתו וגורלו. מנין לנו? שכתוב (שמות טו) אז נבהלו אלופי אדום, ואלה הם (דברים ח) נחש שרף ועקרב. ואנחנו גם כן נפרדנו מהישוב למדבר החזק לעין שם בתורה, כדי להכניע את הצד האחר.

ועוד, שלא מתישבים דברי תורה אלא שם, שאין אור אלא אותו היוצא מתוך החשך. שכאשר נכנע צד זה, מתעלה הקדוש ברוך הוא למעלה ומתכבד בכבודו, ואין עבודת הקדוש ברוך הוא אלא מתוך החשך, ואין הטוב אלא מתוך הרע. וכאשר נכנס בן אדם בדרך רעה ועזב אותה, אז מתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו, ועל זה שלמות הכל – טוב ורע כאחד, ולעלות אחר כך בטוב, ואין טוב אלא ההוא שיצא מתוך הרע. ובטוב זה מתעלה כבודו, וזוהי עבודה שלמה.

ואנחנו עד עכשו יושבים שם כל ימי השנה בכדי להכניע במדבר לצד האחר. עכשו שהגיע זמן עבודת הקדש של צד הקדשה, חזרנו לישוב, ששם היא עבודתו. ועוד, שעתה בראש השנה הגיע זמן של הנחש ההוא לתבע דין מלפני הקדוש ברוך הוא, ושם הוא שולט, ומפני כך יצאנו משם ובאנו לישוב.

פתח הזקן ההוא ואמר, (תהלים פא) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. עכשו הוא הזמן להתעורר הדין העליון החזק, וכאשר הוא מתעורר, הצד האחר מתחזק כנגדו. ומכיון שהוא מתחזק, עולה ומכסה ללבנה, שלא מאירה אור, ומתמלאת מצד הדין. אז כל העולם הוא בדין, עליונים ותחתונים, וכרוז קורא בכל הרקיעים: התקינו כסא של דין לאדון הכל, שהוא רוצה לדון.

וסוד כאן, והאיר לנו במדבר, מדוע מתעורר דין עליון ביום זה. אלא כל סודות וכל הקדשות הנכבדות, כלם תלויים בשביעי. והשביעי ההוא העליון, עולם העליון, שנקרא עולם הבא. ממנו

מאירים כל הנרות וכל הקדשות וכל הברכות. וכאשר מגיע הזמן לחדש הברכות והקדשות להאיר, צריך להשגיח בכל תקון של העולמות כלם, וכל התקונים הים לקים כלם עולים מתוך התחוננים, אם הם כשרים. ואם אינם כשרים, אז עומדת, (דבר) שלא מאירה, עד שנפרדים החיבים מתוך הזכאים, אז מתעורר הדין.

וימהדין שהוא מתחזק הצד האחר, ונמצא מקטרג, כדי שינתנו לו אלו החיבים, מפני שכתוב (איוב כח) ולכל תכלית הוא חוקר. ומכסה ללבנה. מדוע (לא מסרת אותם ביד המקטרג)? מפני שאין רצונו של הקדוש ברוך הוא לאבד את מעשי ידיו.

והצד האחר שהוא עומד כקלפה חזקה, שאינה יכולה להשבר חוץ באותה עצה שהקדוש ברוך הוא נתן לישראל, שכתוב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. כדי לשבר הכסוי שהוא שמכסה את הלבנה, ולא מאירה.

וכאשר מתעוררים ישראל למטה בשופר, הקול שהוא שיוצא מהשופר מכה באויר, ובוקע את הרקיעים, עד שעולה לגבי הסלע שהוא החזק, (הצד האחר) שמכסה ללבנה, משגיח ומוציא התעוררות הרחמים, אז הוא שעולה ועומד למעלה, מתערבב. אז הקול שהוא עומד ומעביר הדין שהוא, וכיון שלמטה מתעוררים הרחמים, כך גם למעלה מתעורר שופר אחר עליון ומוציא קול שהוא רחמים, ומתערבבים קול בקול, רחמים ברחמים, ובהתעוררות של למטה מתעורר כך גם למעלה.

ואם תאמר, איך יכול קול של למטה או התעוררות של למטה להתעורר - כמו כן? בא וראה, עולם התחתון עומד לקבל תמיד, והוא נקרא אבן טובה, ועולם העליון לא נותן לו, אלא כמו שהוא עומד. אם הוא קים בהארת פנים מלמטה, כמו כן מאירים לו מלמעלה. ואם הוא עומד בעצבות, נותנים לו דין כנגדו.

כמו זה, (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה. שמחה של בן אדם מושך לעצמו שמחה אחרת עליונה. כך גם זה העולם התחתון - כמו שהיא מתעוררת, כך מושך מלמעלה. משום כך מקדימים ישראל ומעוררים בשופר קול שהוא (סוד של רחמים) כלול באש ומים ורוח, ונעשה אחד, ועולה למעלה, ומכה באבן הטובה הזו, ונצבע בגונים אלו של הקול הזה, ואז כמו שמתראה, כך מושך מלמעלה.

וביזון שנתקנת בקול זה, רחמים יוצאים מלמעלה ושורים עליה, ונכללת ברחמים מלמטה ומלמעלה. ואז מתערבב הצד האחר, (מסתכל ורואה בהארת הפנים) ונחלש כחו ולא יכול לקטר. והאבן הטובה הזו קימת בהארת הפנים מכל הצדדים – בהארה של למטה ובהארה של למעלה.

מתי עומדת בהארה של למעלה? היה אומר ביום הכפורים. וביום הכפורים מאירה האבן הטובה ההיא באור של למעלה מתוך האור של העולם הבא, (ומתערבב המקטרג ההוא), ואז מתקנים ישראל למטה שעיר אחד, ושולחים למדבר הזה החזק שהוא שולט עליו. **והצד** האחר ההוא הוא נקדה אמצעית של העולם החרב, משום שכל חרבה ושקמה (הוא ממנו, מהצד האחר ההוא השולט) ממנו, הצד האחר ההוא שולט עליו, ונקדה האמצעית של כל הישוב, צד הקדשה הוא. ועל זה עומדת ירושלים באמצע כל הישוב של העולם. **בשתי** נקודות נבדלת מלכות שמים, צד הקדשה – אחת שלה, ואחת של העולם הבא. נקדה עליונה נעלמת, ועל זה קימת בשתי נקודות. נקדה שלה עומדת תחתיה, ירושלים, אמצע של כל הישוב. נקדה שלוקחת מאמא עליונה וסתומה, היא גן עדן של הארץ, שעומדת באמצע של כל העולם לכל הצדדים, של החרבה והישוב וכל צדדי העולם.

ועל זה באמצע גן עדן עומדת נקדה אחת עליונה נעלמת וסתומה שלא נודעת. ועמוד אחד נעוץ מלמטה למעלה תוך הנקדה ההיא, ומשם נובעים מים שנפרדים לארבעת צדדי העולם. נמצאו שלש נקודות בעולם שעומדות זו על זו, כדגמת שלש נקודות של התורה.

בא וראה, השעיר ההוא ששולחים ישראל לעזאזל למדבר ההוא, כדי לתת חלק לצד האחר ההוא להתעסק אתו. ואם תאמר, שני שעירים למה כאן? אחד לה, ואחד לצד האחר ההוא. ניחא השעיר ההוא של הצד האחר, אף לה מדוע?

אף, למלך שהיה כועס על בנו, קרא לשוטר, זה שעושה דין בבני אדם תמיד, כדי שיתכונן לעשות דין בבנו. השוטר ההוא שמח, ונכנס לבית המלך לאכל שם. כיון שראה אותו בנו, אמר, ודאי לא נכנס השוטר כאן בבית אבי אלא משום שפעם המלך עלי. מה

עֲשֵׂה? הֲלֹךְ וְהִתְפַּיֵס עִמּוֹ. וּמִשׁוּם שֶׁהִתְפַּיֵס עִמּוֹ, צָוָה הַמֶּלֶךְ לַעֲשׂוֹת סְעוּדָה עֲלִיוֹנָה לוֹ וּלְבָנוּ, וְצָוָה שְׂלֵא יִדַע בּוֹ הַשּׁוֹטֵר הַהוּא.

לְבַסּוֹף נִכְנָס הַשּׁוֹטֵר הַהוּא. אָמַר הַמֶּלֶךְ, עֲתָה אִם יִדַע זֶה מִהִסְעוּדָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהִכְנַתִּי לִי וּלְבָנִי, יִתְבַּלְבֵּל הַשְּׁלַחָן. מַה עֲשֵׂה? קָרָא לְמַמְנָה עַל הַסְעוּדָה וְאָמַר לוֹ, תִּכְיִן מִשְׁהוּ וְתִשִּׁים לְפָנַי, וְתִשִּׁים לְפָנַי הַשּׁוֹטֵר הַהוּא, כְּדֵי שִׁיחֲשֵׁב שְׁסוּעַד לְפָנַי מִשְּׁלִי, וְלֹא יִדַע מִהִסְעוּדָה הַחֲשׁוּבָה הַהִיא שֶׁל שְׂמֵחָה שְׁלִי וְשֶׁל בְּנִי, וְיִקַּח הַחֶלֶק הַהוּא וְיִלְךְ לוֹ, וְיִתְרַחֵק מִהַשְּׂמֵחָה שֶׁל הַסְעוּדָה שְׁלָנוּ. וְאִם לֹא שְׁעֲשֵׂה הַמֶּלֶךְ כֵּן, לֹא יִתְרַחֵק הַשּׁוֹטֵר הַהוּא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

כֵּן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, תִּזְמִינוּ שְׁנֵי שְׁעִירִים, אֶחָד לִי וְאֶחָד לְמַקְטָרְג הַהוּא, כְּדֵי שִׁיחֲשֵׁב שְׂמִסְעוּדָה שְׁלִי הוּא אוֹכֵל, וְלֹא יִדַע בְּסְעוּדַת הַשְּׂמֵחָה הָאֲחֵרֶת שְׁלָנוּ, וְיִקַּח הַחֶלֶק הַהוּא וְיִלְךְ לְדַרְכוֹ וְיִתְרַחֵק מִבֵּיתִי. כִּיּוֹן שְׂאֵמָא הָעֲלִיוֹנָה, עוֹלָם הַבָּא, בָּאָה לְשֵׁרוֹת תּוֹךְ הַהִיכָל שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לְמִצָּא אוֹר (לְהַשְׁגִּיחַ עֲלֶיהָ בְּהֶאֱרָה) שֶׁל הַפְּנִים, דִּין הוּא שְׂלֵא יִמָּצֵא הַמַּקְטָרְג הַהוּא, וְלֹא בְּעֲלֵי הַדִּין לְפָנָיו, כְּאֲשֶׁר מוֹצִיא כָּל הַבְּרִכוֹת וּמְאִיר לְכֻלָּם. וְכָל שְׁפַע הַחֲרוֹת הַהוּא נִמְצָא, וְיִשְׂרָאֵל נוֹטְלִים מֵאלוֹ הַבְּרִכוֹת.

שְׂהָרִי כְּאֲשֶׁר הָעוֹלָם הַבָּא נִכְנָס לַהִיכָל שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וּמוֹצֵא שְׂשִׂמַח הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עִם בְּנָיו בְּסְעוּדָה הָעֲלִיוֹנָה הַהִיא, אֹז הוּא מְבָרֵךְ הַשְּׁלַחָן, וְהָעוֹלָמוֹת כָּלָם מְתַבְּרָכִים, וְכָל שְׂמֵחָה וְכָל הָאֲרֵת הַפְּנִים נִמְצָאוֹת שָׁם. זֶהוּ שְׂכַתּוֹב (ויקרא טז) לְפָנַי ה' תִּטְהַרּוּ.

כַּתּוֹב (ויקרא טז) וְנָתַן אֱהָרֹן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּדֹלוֹת גּוֹרֵל אֶחָד לְה' וְגּוֹרֵל אֶחָד לְעֹזָאוֹל. זֶהוּ הַשְּׂמֵחָה הַהִיא שֶׁל הַמַּקְטָרְג הַהוּא, כְּדֵי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִפִּיל עִמּוֹ גּוֹרֵל, וּמִזְמִין אוֹתוֹ, וְלֹא יוֹדַע שְׂאֵשׁ דּוֹלֵק שָׁם עַל רֵאשׁוֹ וְעַל הָעֵם שְׁלוֹ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (משלי כה) כִּי גִחְלִים אֶתָּה חֲתָה עַל רֵאשׁוֹ.

וְסִימְנָךְ – (אסתר ה) אֵף לֹא הִבִּיֵּאָה אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה עִם הַמֶּלֶךְ אֶל הַמִּשְׁתֶּה אֲשֶׁר עֲשִׂתָה כִּי אִם אוֹתִי. וְכַתּוֹב, וַיֵּצֵא הֶמֶן בַּיּוֹם הַהוּא שְׂמֵחַ וְטוֹב לֵב. בַּחֶלֶק הַהוּא שְׂנוּטֵל, וְהוֹלֵךְ לוֹ. וּבִסּוֹף, כְּאֲשֶׁר בָּא הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן לְבֵית הַמַּלְכָּה, הַמַּלְכָּה מְבַקֶּשֶׁת עֲלֶיהָ וְעַל בְּנֵיהָ וְעַל עַמָּה מִן הַמֶּלֶךְ.

וְאֵפֶלֶוּ בְּזִמְנֵי שִׁישְׂרָאֵל בְּגִלוּת וּמִתְפַּלְלִים תְּפִלוֹת בְּכָל יוֹם, הִיא עוֹלָה בְּיוֹם זֶה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן וּמִבְקִשֵׁת עַל בְּנֵיהָ, וְאִז נִגְזְרוֹת כָּל אוֹתָן נִקְמוֹת שְׁעֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת עִם אָדוֹם, וְנִגְזַר אִיךָ עֵתִיד הַמֶּקְטָרֵג הַזֶּה לַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֶצַח.

וְסִימָנָךְ – בְּזִמְנֵי הַגְּלוּת (אסתר ז) כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְגוֹ'. כִּי אֵין הַצָּר שׁוּהַ בְּנִזְק הַמֶּלֶךְ. מַה זֶה בְּנִזְק הַמֶּלֶךְ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יהושע ז) וְהִכְרִיתוּ אֶת שְׁמִנּוֹ מִן הָאָרֶץ וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. שְׁהִרֵי הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן לֹא מִתְקִים בְּקִיּוּמוֹ, וְזֵהוּ בְּנִזְק הַמֶּלֶךְ.

וְאִז, וְהֵמֵן נִבְעַת מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַמְלָכָה. אִז אִז אִז הַפְּנִים וְכָל שְׁמִחָה נִמְצָאת, וְיִשְׂרָאֵל יוֹצֵאִים לְחֵרוֹת בְּיוֹם הַהוּא. וְאִז, מֵהַיּוֹם הַהוּא וְהַלְאָה, חֵרוֹת וְשִׁמְחָה בְּגִלוּי לְשִׁלֹּט עֲלֵיהֶם, וְאִז צְרִיךְ לְשִׁמַּח עִמָּהֶם. מִכָּאֵן וְהַלְאָה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּנָנוּ לוֹ חֶלֶק לְהִתְרַחֵק מֵהֶם, כִּי גַם נוֹתְנִים לְשָׂאֵר הָעַמִּים לְהִתְרַחֵק מֵהֶם לְמַטָּה.

בֵּא וְרָאָה, מַה הוּא סוֹד הַקְּרִבּוֹת לְהַקְרִיב שְׁעִיר (כַּנְגֵד שְׁעִיר) וְלֹא דָבָר אַחֵר? וּמִדּוּעַ שְׁעִיר בְּרֵאשׁ חֹדֶשׁ, וְכֵאֵן גַּם כֵּן שְׁעִיר? אֵלֵא, אִם תֹּאמַר מִשׁוֹם שֶׁהוּא צָד שְׁלוֹ – טוֹב. מִדּוּעַ לֹא הָיָה עוֹז?

אֵלֵא דָּבָר זֶה צְרִיךְ, וְהוּא נִמְצָא לְבַעֲלֵי כְּשׁוֹפִים, שְׁכָל מַעֲשֵׂיהֶם בְּמַה שְׁלֹא (מִתְחַבֵּר) יִהְיֶה בְּנִקְבָה. וְעַל זֶה שְׁעִיר, שְׁלֹא הִתְחַבֵּר בְּנִקְבָה בְּכָל הַצְּדִידִים שְׁלוֹ. עוֹז, כְּאִשֶּׁר הִתְחַבֵּר בְּנִקְבָה. וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא מֶלֶךְ, נוֹתְנִים לוֹ מִשׁוֹם הַכְּבוֹד שְׁלוֹ, זֶה שְׁלֹא הִתְחַבֵּר בְּנִקְבָה וְלֹא נָתַן כְּחוֹ לְאַחֵר. וְזֵה יְדוּעַ לְאוֹתָם הַמְכַשְׁפִּים שֶׁמְשַׁתְּמָשִׁים בְּמַעֲשֵׂים אֵלֵה. וּמִפְּנֵי כֵּךְ שׁוֹרִים עַל הַשְׁעִיר הַהוּא כָּל אוֹתָם הַחֲטָאִים.

בֵּא וְרָאָה, אִיךָ עַל גַּב שֶׁהוּא חֶלֶק לְצַד הָאֲחֵר הַהוּא – סוֹד כָּאֵן. כָּל אֵלוֹ צְדִידִים אַחֵרִים שְׁלִמְטָה (שְׁנִקְרָאִים מִצִּילוֹת יָם), כָּלֶם טְמֵאִים יוֹתֵר. וְכָל מַה שִׁיּוֹרְדִים מִדְּרָגוֹת תְּחִתּוֹנוֹת, כִּי הִטְמְאָה שְׁלֵהֶם יוֹתֵר. וּמִפְּנֵי כֵּן בְּעוֹז, חֶלְקָם יוֹתֵר, מִשׁוֹם שֶׁהַשְּׁעֵרוֹת שְׁלוֹ תְּלוּיוֹת יוֹתֵר מִבְּהֵמָה אַחֵרָת, כְּמוֹ שֶׁדִּין שְׁלֵהֶם תְּלוּי לְמַטָּה בְּטְמֵאָה. אֲבָל מִלְּכוּת הַרְשָׁעָה הַזֹּאת הַאֲחֵרָת, מֶלֶךְ שֶׁל הַכָּל בְּצַד הַהוּא, הִטְמְאָה שְׁלוֹ הִיא יוֹתֵר מִבְּחֵרָת, וְלֹא טְמֵאָה שְׁלֵמָה כְּאֵלֵה הַתְּחִתּוֹנִים. וְעַל זֶה שְׁעִיר, שֶׁהַשְּׁעִיר שְׁלוֹ לֹא תְּלוּי וְלֹא חֶלֶק. לֹא חֶלֶק, מִפְּנֵי הִטְמְאָה הַהִיא שְׁלוֹ. וְלֹא

תלוי, כְּדִי שֶׁלֹא תִתְחַזַּק בּוֹ טְמֵאָה כְּאֵלֶּה הַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל זֶה וּדְאִי שְׁעִיר, וְלֹא אֲחֵר.

כְּפֹר, מִדּוּעַ נִקְרָא כְּפֹר? אֵלֶּא מִפְּנֵי שְׁמֹנֶה כָּל טְמֵאָה וּמַעֲבִיר אוֹתָהּ מִלְּפָנָיו בַּיּוֹם הַהוּא. וְעַל זֶה יוֹם כְּפֹר יוֹם שֶׁל נִקְיוֹן, וְכִף קוֹרְאִים לוֹ, שְׁכַתּוּב (ויקרא טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם. כִּי הַיּוֹם הַזֶּה צָרִיף לוֹ לְכַתּוּב! מֶה זֶה כִּי בַיּוֹם הַזֶּה? אֵלֶּא מִשּׁוּם שְׁמִטָּהּ מִקֹּדֶשׁ לְמַעַלָּה וּמִתְנַקָּה (ומאיר), כְּתוּב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם. יִכַּפֵּר וַיִּנְקֶה בַתְּחִלָּה בַּיּוֹם הַזֶּה, כְּדִי שִׁיטָּהּ, וּלְבִסּוֹף עֲלֵיכֶם.

עוֹד, יִכַּפֵּר בַּיּוֹם הַזֶּה, וַיִּנְקֶה לוֹ בַתְּחִלָּה. וְכֹל זֶה עֲלֵיכֶם, בְּסִבְתְּכֶם צָרִיף לְנִקּוֹת אוֹתָהּ, וְלְטַהֵר אוֹתָהּ תַּחֲלָה. יִכַּפֵּר – מִי יִכַּפֵּר? אֵלֶּא זֶהוּ עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שְׁמַאִיר וּמִנְקָה לְכֹלָם. וְעַל זֶה כָּל צְדָדִים רָעִים, שְׁנִקְרָאִים מְצוּלוֹת יָם, עוֹבְרִים. וְכִמוֹ שְׁאוֹתָן מְצוּלוֹת יָם תְּלוּיּוֹת, כִּף גַּם תְּלוּיּוֹת שְׁעָרוֹת (שְׁלוּ, שֶׁהוּא צד) שְׁלוּ, שֶׁהוּא צד שְׁלָהֶם, וְשַׁעַר שֶׁל הַצַּד הַהוּא לֹא חָלַק.

כְּמוֹ זֶה כְּתוּב, (שם) וְכַפֵּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכֹל חַטָּאתָם. וְכֹל חַטָּאתָם צָרִיף לוֹ לומר! אֵלֶּא לְהִנָּאָה שְׁלָהֶם. מִכָּאן וְהִלָּאָה לְכֹל חַטָּאתָם, שֶׁלֹא יְכוּל הַמְּקַטְרֵג לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם (ועל זה) בַּיּוֹם כְּפֹר, שֶׁהוּא הַעֲבֵרַת כָּל הַחֹבוֹת וְנִקּוּי שְׁלָהֶם. צָרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְנִקּוֹת עֲצָמָם וְלִלְכֹת יַחְפִּי רַגְלִים כְּמִלְאָכֵי עֲלִיּוֹן. חֲמִשָּׁה עֲנוּיִים כְּדִי לְהַעֲזֹר בַּחֲמִשָּׁה צְדָדִים עֲלִיוֹנִים שְׁיֹם הַכְּפוּרִים מוֹצִיא אוֹתָם, וְהֵם שְׁעָרִים שְׁלוּ.

וְאִם שִׁתְּיָה מִחֲשִׁיב, שֶׁהִיא מִצַּד שְׁלִי צִחָק, הִרִי שִׁשָּׁה. וְאִף עַל גֵּב שְׁבִכָּלֵל אֲכִילָה הִיא, וְאִזּוֹ הֵם שִׁשָּׁה, וְעֲנוּי אַחֲרוֹן תְּשֻׁמִּישׁ הַמְּטָה הוּא, וּבְדַרְגָּה שְׁשִׁית נִמְצָא, וּכְנִגְדָּה אָנוּ עוֹשִׂים עֲנוּי זֶה.

כְּתוּב (במדבר כט) וּבַעֲשׂוֹר לְחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה, וְכַתּוּב (ויקרא כג) אִךְ בַּעֲשׂוֹר לְחֹדֶשׁ. בַּעֲשׂוֹר – בַּעֲשִׂירֵי צָרִיף לוֹ לומר! מֶה זֶה בַּעֲשׂוֹר? אֵלֶּא מִשּׁוּם שְׁעֵתָהּ בַּיּוֹם זֶה, כָּל מִדְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת כְּאוֹת אֵלוֹ עַל אֵלוֹ לְשֵׁרוֹת עַל הַלְּבָנָה וְלִהְיִיר אוֹתָהּ, וְכִלְכֵּן בְּסוּד שֶׁל עֶשֶׂר, עַד שְׁעוּלָה לְמֵאָה. וְכֹאֲשֶׁר עוֹמְדָת בְּסוּד שֶׁל מֵאָה, אִזּוֹ הַכֹּל אַחַד, וְנִקְרָא יוֹם הַכְּפוּרִים. וְעַל זֶה בַּעֲשׂוֹר, כְּמוֹ שְׁאֵתָהּ אוֹמֵר זְכוּר, שְׁמוֹר, שְׁכֹלָם בָּאִים כְּדִי לְעַשֵּׂר וְלִהְיִיר בְּסוּד שֶׁל עֶשֶׂר.

הַחֲזִיר הַזֶּקֶן הַזֶּה רָאָשׁוּ כְּנָגֵד רַבֵּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר לוֹ, (רבי שמעון) הָרִי יִדְעָתִי שֶׁשְּׂאֵלָה תִקְשֶׁה בְּכֶאֱזָן, בְּעֶשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי. אָמַר לוֹ רַבֵּי שְׁמַעוֹן, וְדָאִי, (זה בעשירי נכון הוא וכן הוא, אבל בעשור מדוע וכו') בְּעֶשׂוֹר נִכּוֹן הוּא. אִם כֶּךָ הוּא, מִדּוּעַ עוֹלָה לְמֵאָה? וְהָרִי מֵהַפְּסוּק לֹא נִרְאָה, אֲלֹא שְׁעוֹלָה לְשִׁבְעִים, מִמִּשְׁמַע שְׁכַתוֹב בְּעֶשׂוֹר לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי. וְכֹאשֶׁר מְעַשְׂרִים לְשִׁבְעִי עֶשֶׂר פְּעָמִים, הָרִי וְדָאִי עוֹלָה לְשִׁבְעִים. אָמַר לוֹ, עַל זֶה הַחֲזִירָתִי רָאשֵׁי כְּלַפִּיָּה, שֶׁהָרִי יִדְעָתִי שְׁחָכְם אֶתָּה.

בֵּא וְרָאָה, שְׁנֵי סוּדוֹת כָּאֵן. אַחַד, שֶׁהָרִי הִלְבֵּנָה נִקְרָאת חֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, וּמִפְּנֵי כֵן נִקְרָא חֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי עֶשׂוֹר, מִפְּנֵי שֶׁכְּשֶׁמְאִירִים לָהּ עֶשֶׂר פְּעָמִים – הָרִי מֵאָה. וְעוֹד, דְּבַר זֶה שֶׁאֶמְרָת, וְדָאִי לְשִׁבְעִים עוֹלָה בְּיוֹם זֶה (ובמדרגה של שבועים היא, ובמדרגה של מאה היא, לדרגה של מאה להשלים ולהאיר). וּבְדִרְגָּה זוֹ שֶׁל שְׁבַעִים, שֶׁהָרִי בְּיוֹם זֶה נוֹטֵל לְכָל עַם יִשְׂרָאֵל לְדוֹן, וְכֹלָם עוֹמְדִים בְּנִשְׁמָה יוֹתֵר מֵהַגּוֹף, שֶׁהָרִי בְּיוֹם זֶה עֲנוּי שֶׁל הַנֶּפֶשׁ הוּא, וְלֹא שֶׁל הַגּוֹף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם. כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תִעָנֶה. וְיוֹם זֶה לּוֹקַח לְכָל הַנֶּפְשׁוֹת וְנִמְצְאוֹת בְּרִשׁוֹתוֹ. וְאִם לֹא עוֹמְדָת בְּסוּד (בְּרִשׁוֹת) שֶׁל שְׁבַעִים, אֵינן לָהּ רִשׁוֹת בְּנִפְשׁוֹת (לַעֲמֵד שֶׁם), שֶׁעֲמִידַת הַנֶּפְשׁוֹת בְּסוּד שֶׁל שְׁבַעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ז) יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בְּהֵם שְׁבַעִים שָׁנָה וְגוֹ'.

וְאִם תֹּאמַר, נִפְשׁוֹת הַיְלָדִים שֶׁלֹּא הִשְׁלִימוּ לְשִׁבְעִים שָׁנָה לֹא שׁוֹלְטֵת בָּהֶם – וְדָאִי שֶׁשׁוֹלְטֵת בָּהֶם, אֲבָל לֹא בְשִׁלְמוֹת, כְּמִי שֶׁזָּכָה לְיָמִים הַרְבֵּה לְמִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְעַם כָּל זֶה, בְּכָל שְׁבַעִים שָׁנָה הִיא הוֹלְכָתָה. וְעַל זֶה לְמַדְנֹה, אַחַד הַמְּרַבֵּה וְאַחַד הַמִּמְעִיט. מֵה זֶה אַחַד? בְּיַחַד שֶׁל שְׁבַעִים שָׁנָה, מִי שֶׁמְרַבֵּה וּמִי שֶׁמִּמְעִיט.

וְעַל זֶה בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים עוֹבְרֵת בְּכָל הַשְּׁבַעִים, וְנִשְׁלַמְת דְּרָגָה זוֹ בְּכֹלָם, וְכָל הַנִּשְׁמוֹת עוֹלוֹת לְפָנָיו, וְדָן אֶת כָּלֵן בְּדִין, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל בְּיוֹם זֶה. מִי שֶׁלֹּא הֶעֱבִיר טְנוּף מְרוּחוֹ לְכַפֵּר עָלָיו, (בְּיוֹם זֶה) כֹּאשֶׁר עוֹלָה תְּפִלָּתוֹ בְּיוֹם זֶה, טוֹבֵעַ בְּמִקּוֹם הַהוּא שֶׁנִּקְרָא רֶפֶשׁ וְטִיט, וְהוּא מְצוֹלוֹת יָם, וְלֹא עוֹלָה לְהִיּוֹת עֲטָרָה בְּרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ.

בְּיוֹם זֶה לֹא צָרִיךְ בֶּן אָדָם לְפָרֵשׁ חֲטָאֵיו בְּפָנָיו אַחֵר, מִשּׁוּם שֶׁכְּמָה הֵם שְׁלוֹקְחִים הַדְּבוּר הַהוּא וּמְעַלִּים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְיֵשׁ עֲדִים בְּדְבוּר הַהוּא. וּמָה (מִכֵּה ז) מִשְׁכַּבְת חִיקָה שְׁמֹר פְּתַחֵי פִיָּה – כָּל שֶׁפֶן

אלו שהולכים ומסתכלים לקטרג עליהם ומעידים עליהם, וכל שכן שעזות הוא לפני הכל וחלול שמו של הקדוש ברוך הוא. ועל זה כתוב, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. (מכאן והלאה סוד

באופן אחר)

פְּתַח וְאָמַר, (שמות יב) הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֲדָשִׁים וְגו'. וכי כל הזמנים והחדשים אינם של הקדוש ברוך הוא? (אלא חדשיכם לא כתוב) אלא החדש הזה לכם, שלי הוא, אבל אני מסרתי אותו לכם. שלכם הוא בנגלה, אבל שביעי שלי הוא, ועל זה הוא בפסוק ולא בגלוי. חֹדֶשׁ שְׁלֹכֶם הוּא מְסֻדָּר כְּסֻדְרֵי אוֹתִיּוֹת אָבִיב, שֶׁהוּא א' ב' ג'. 'ב' הוא סוד אות ג' (והוא א' ב' ג' כסדר האותיות). אבל החדש השביעי, שלי הוא מסוף האותיות (תשרי). מה הטעם? אתם ממטה למעלה, ואני ממעלה למטה.

זֶה שְׁלִי. בראש החדש אני הוא בכסוי, ובעשרה לחדש אני הוא, משום שאני בחמש ראשונות, ובחמש אחרונות, ובחמש שלישיות. בתחלת החדש אני הוא משום חמשה ימים. בעשרה לחדש אני הוא משום חמשה ימים אחרים. בחמשה עשר לחדש אני הוא משום חמש שלישיים.

מָה הַטֵּעַם כָּל זֶה? משום שכל חֹדֶשׁ זֶה הוּא מְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּסוּד חֲמֵשׁ הוּא, בְּכָל זְמַן וְזְמַן, וּמִשׁוֹם כִּךָ חֹדֶשׁ זֶה הוּא בְּכִסּוּי וְלֹא בְּגִלּוּי, מִשׁוֹם שֶׁעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּכִסּוּי הוּא, וְכָל דְּבָרָיו בְּהִסְתָּר. וְחֹדֶשׁ זֶה הוּא שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ. כִּיּוֹן שְׂמַגִּיעַ יוֹם הַט"ו לְחֹדֶשׁ, אִזּוֹ מִתְגַּלֶּה. הַכֹּל הוּא מְגִיעַ בְּהִתְחַדְּשׁוֹת הַלְּבָנָה, וְנִשְׁלַמֶּת הַלְּבָנָה וּמְאִירָה מֵאֵמָּה הָעֲלִיּוֹנָה, וְעוֹמְדָת לְהָאִיר לְתַחְתּוֹנִים מִתּוֹךְ הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן, וְעַל זֶה נִקְרָא רֵאשׁוֹן, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (ויקרא כג) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן. עַד עַכְשָׁו עוֹמְדִים כָּל הַיָּמִים בְּסוּד עֲלִיּוֹן. מִכָּאן יוֹרְדִים לְסוּד תַּחְתּוֹן.

בֵּא וּרְאֵה, מִיּוֹם הָעֲלִיּוֹן הָיוּ יָמִים אֵלּוֹ הָרֵאשׁוֹנִים, סוּד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, מִי דָן דִּין שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי דִּין לֹא נִמְצָא בְּזֶה הָעוֹלָם אֲלָא מִדִּין הַתַּחְתּוֹן? (סוד) שְׁזָה - (ישעיה נד) אֱלֹהֵי כָל הָאָרֶץ יִקְרָא. שְׂאֵם תֵּאמַר דִּין הָעוֹלָם דָּן לְמַעְלָה, אִם כֵּן לֹא הָיָה נִקְרָא עוֹלָם הַחֲרוּת, עוֹלָם שֶׁהוּא אוֹר שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, עוֹלָם שֶׁל כָּל הַחַיִּים, עוֹלָם שֶׁל כָּל הַחֲרוּת. וְאִם תֵּאמַר מִדִּין שֶׁל יִצְחָק - אִם הוּא מְעוֹרָר

דין לגבי העולם הזה, לא יכולים כל העולם לסבל, שהאש העליון התקיף ההוא, אין מי שסובל אותו, אלא אש שלמטה, שהוא אש שסובל אש.

אף, כמו שהעולם הזה עולם התחתון של כל העולמות, כך גם כל דיניו מעולם התחתון, של אלקים שופט. וזה נקרא דין עליון על העולם הזה, ומשום שהוא דרגה שביעית, לא גוזרים גזרה על בן אדם אלא מעשרים שנה ומעלה.

הסתכל הזקן הזה ברבי שמעון, וראה אותו שזולגות עיניו דמעות. אמר רבי שמעון, אם היא שביעית, מדוע מעשרים שנה ומעלה? אמר לו, אשרי מי שמדבר על אזנים שומעות.

בא וראה, בית דין שלמטה בארץ לא גוזרים דין על בן אדם עד שלש עשרה שנה. מה הטעם? משום שעוזבים שבע שנים לשביעית, אלהי כל הארץ יקרא. ואין רשות לאדם באלו השבע. ואלו השבע לא נמצאות אלא על שלש עשרה שלמטה (בארץ), שאלו כסא לגביו, ומשום זה כל גזרות וכל הדינים שלמטה, מאלו השבע שנים שלמטה, כללות של עשרים שנה הם.

ודין העולם בראש השנה הוא על ידי זו המדרגה, שהוא ממש עומד בדין על בניו בעולם הזה כדי להטהר לגבי העולם העליון, משום שאין לו סיוע לעלות ולהטהר אלא מתוך התחתונים.

וכאשר ישראל הם בחמשה עשר יום, אז נוטל לבניו לפרש כנפיו עליהם ולשמח עמהם. ועל זה כתוב ולקחתם לכם ביום הראשון. פרי זה הוא אילן שנקרא עץ פרי, ונמצא בו פרי. עץ הדר – כמו שנאמר (תהלים צו) הוד והדר לפניו. מה הטעם נקרא הדר, ומי הוא הדר? אלא זה צדיק.

מדוע נקרא הדר, והרי מקום מסתר הוא שאין לו גלוי, וצריך להתכסות תמיד, ואין הדר אלא מי שמתגלה ומתראה? אלא, אף על גב שהיא דרגה מסתרת, הדור הוא של כל הגוף, ולא נמצא הדור לגוף אלא בו. מה הטעם? מי שאין עמו מדרגה זו, אין בו הדור לבא בכני אדם. קולו אין עמו בדבורו (פזוק), והדור (ודבור) של קול נפסק ממנו. זקנו והדר זקנו לא עמו, ואף על גב שמתכסית הדרגה ההיא, כל הדור הגוף תלוי בו, ומתכסה ומתגלה. ומפני כן עץ הדר הוא, עץ שכל הדור הגוף תלוי בו, וזהו הוא עץ עשה פרי.

כפת תמרים – כאן נכללת אשה בבעלה בלי פרוד, כפת תמרים כאחד. וענף עץ עבת – שלשה. ועלים שלו – זה בצד זה, וזה בצד זה, ואחד ששולט עליהם. וערבי נחל – שנים, שאין להם ריח וטעם, כשוקים בבן אדם. (ומפני כן) לולב נוטל כלם, כחוט השדרה ששמעמיד את הגוף. ומה שיוצא החוצה טפח – כך הוא, כדי להשלים ולהוציא הכל ולשמש כמו שצריך.

(ומפני כן) במינים אלו צריך בן אדם להראות לפני הקדוש ברוך הוא. עלים של אלו התמרים, הם כל שאר חילות שמתאחדים באלו הפנויים שהקדוש ברוך הוא נקרא בהם, מפני שצריכים (להתאחד) למטה כדגמת למעלה. שאין לה דבר בעולם שאין לו דגמא למעלה. כדגמא של למעלה כך יש למטה. וצריכים ישראל להתאחד בסוד זה של האמונה לפני הקדוש ברוך הוא.

כתוב (ויקרא כג) בסכת תשבו שבעת ימים. זהו סוד האמונה, וסוד זה נאמר על העולם העליון. וכך למדנו, כאשר נברא העולם נאמר פסוק זה.

באשר התחילה חכמה לצאת ממקום שלא ידוע ולא נראה, אז יוצאת מדה אחת ומכה, והחכמה ההיא העליונה מאירה ומתפשטת לכל הצדדים בסוד המשכן העליון. והמשכן העליון, שהוא מוציא ששה צדדים, ואז הניצוץ ההוא של המדה מאיר לכלם, ואמר בסכת תשבו שבעת ימים.

מי הוא סכת חסר ו' זה משכן תחתון, שהוא כעששית, להראות את כל האורות. ואז אמר בסכת תשבו שבעת ימים. מי הם שבעת ימים? מעולם העליון לתחתון, שכלם עומדים ומזמנים להאיר לזו הסכת. ומי היא זו (עמוס ט) סכת דויד הנפלת. סכת שלום. וצריך העם הקדוש לשבת תחת הצל שלה, בסוד האמונה. ומי שיושב בצל זה, יושב באלו הימים העליונים.

ועל זה כלם בסכת בסכת, ואחד בסכות שלם. אחד שלם, להראות שמי שיושב בצל זה, יושב באלו הימים העליונים למעלה, שעומדים על זה התחתון להאיר לו, לכסות עליו ולהגן עליו בשעה שצריך.

ועוד, כלם נקראים סכות בשלמות, וכתוב סכת חסר, זה העולם התחתון שצריך באלו השבעה ימים קדושים לזון לשאר

הממנים הגדולים של העמים, בשעה שהיא לוקחת שמחה בבעלה, ולא יקלקלו שמחתה, כדי שיתבלבלו (שיחעדנו) במזון ההוא, הקרבנות שלהם רבים יותר משאר ימים, כדי שיתעסקו בהם ולא יתערכו לבסוף בשמחה של ישראל. ומי היא שמחה של ישראל? זה יום שמיני עצרת.

ובא ראה, בעוד שאלו שאר הממנים שמחים ואוכלים במזון ההוא שמתקנים להם ישראל, הם מתקנים כסא לקב"ה מלמטה, ולהעלות אותו למעלה באלו המינים, ובשמחה, ובהלל, ולהקניף המזבח. אז היא עולה ולוקחת ברכות ושמחה בבעלה.

ושאר חיות גדולות ממנות העמים, אוכלות ושוקקות ורומסות ונזונות. והיא נוטלת נפשות בענג למעלה, כמו שאמרנו. כיון שיורדת, והיא לוקחת כל הברכות וכל הקדשות וכל הענוגים, וישראל כל אלו השבעה ימים היו מושכים אותה באלו המעשים שהם עושים ומקריבים לה, אז יורדת להתקרב בבניה ולשמח אותם יום אחד. והיום ההוא הוא יום שמיני, משום שכל שבעה ימים אחרים אתה. ועל זה הוא שמיני, ושמונה ימים כאחד. ומפני זה נקרא עצרת - כנוס. מתכנסים כלם ביום זה. ונקרא שמיני, ואין שמיני אלא מתוך שבעה.

פתוב (איוב א) 'יהי שם זה' מברך. מהו מברך? (אלא הכל ידוע) אבל סוד אחד ידע אחד מחברנו, במדבר הראו לו בחלום, ושמו רבי יצחק מכפתור. מהו מברך? ראשיתו קשה וסופו רך. מ"ב קשה, ודין הוא ודאי. (ואחר כך) כעין זה יום של ראש השנה מ"ב, שהרי בארבעים ושתים (ובסוד מ"ב) אותיות נברא העולם, ועל זה נברא בדין. לבסוף רך. ועל זה למדנו, כל ההתחלות קשות, וסוף הכל רך. (זה מ"ב ובסוד של ארבעים ושתים אותיות נברא העולם, ועל זה נברא בדין לבסוף כדגמת זה) ביום של ראש השנה מ"ב קשה, בדין. ביום של עצרת רך, בשמחה.

בא וראה מה בין דין עליון לדין זה. דין עליון תחלתו וסופו קשה, ואין מי שיעמד בו, וכל מה שהולך מתחזק, ולבסוף ששורה, לא זו משם עד שמכלה ומכרית הכל שלא נשאר כלום. אבל דין אחר שלמטה, ראשית קשה, וכל מה שהולך - נחלש, עד שמאיר פנים, כדגמת (זה דין של הנקבה) הנקבה שנחלש כחה.

בַּמִּתִּי הַתְּעוֹרֵר דִּין שְׁלֹמֶעֱלָה לְשֵׁרוֹת עַל הָעוֹלָם? בְּיוֹם הַמַּבּוּל. וְעַל
זֶה לֹא נִשְׂאָר כְּלוּם בְּעוֹלָם חוּץ מִהַתְּבָה הַהִיא שֶׁל נֹחַ, שֶׁהִיא
כְּדִגְמָא הָעֲלִיּוֹן שֶׁסָּבְלָה לְכַח הַדִּין הַהוּא. וְאֵלּוּלֵי שֶׁהַזְּמִין הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְנִמְצָא בְּרַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, כָּל הָעוֹלָם הָיָה נֹאכָד, שֶׁכְּתוּב
(תהלים כט) ה' לַמַּבּוּל יֵשֵׁב. וְעַל זֶה לֹא שׁוֹרָה דִּין שְׁלֹמֶעֱלָה עַל הָעוֹלָם,
שֶׁלֹּא יְכוּל הָעוֹלָם לְסַבֵּל אוֹתוֹ אֶפְלוּ רָגַע אֶחָד.

בְּתוֹךְ כִּף הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בּוֹכָה וְשֹׁמֵחַ. נִשְׂאוּ עֵינָיִם וְרָאוּ חֲמֻשָּׁה
מֵאֵלָה הָאֲנָשִׁים הַפְּרוּשִׁים שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים אַחֲרָיו לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ.
עָמְדוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִכָּאן וְהִלָּאָה מָה שְׁמַךְ? אָמַר, נִהוּרְאִי
סָבָא, מִשׁוּם שֵׁישׁ נִהוּרְאִי אַחַר אֶצְלָנוּ. הֲלָכּוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהַחֲבֵרִים
הָאֵלָה עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה מִלִּין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְאֵלוּ הָאֲחֵרִים, מָה דְרָךְ
זוֹ אֶצְלָכֶם? אָמְרוּ, לְבַקֵּשׁ אֶת הַזְּקֵן הַזֶּה, שְׁמַמִּימֵי אָנוּ שׁוֹתִים
בְּמַדְבָּר. בָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְנִשְׁקוּ. אָמַר לוֹ, שְׁמַךְ נִהוּרְאִי, וְאוֹר אֶתָּה,
וְאוֹר עִמָּךְ נִמְצָא.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (דניאל ב) הוּא מְגַלֵּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת, יוֹדֵעַ
מָה בַּחֲשֵׁךְ, וְהָאוֹר שׁוֹרָה עִמּוֹ. הוּא גָּלָא עֲמִיקְתָּא וּמְסִתְרָתָא –
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְגַלֵּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת, שְׁכָל הַדְּבָרִים הָעֲמֻקִּים
וְהַסְּתוּמִים הָעֲלִיּוֹנִים הוּא מְגַלֵּה לָהֶם. וּמָה הַטַּעַם מְגַלֵּה לָהֶם? מִשׁוּם
שֶׁיִּדְעַ מָה בַּחֲשׂוֹכָא. שְׂאֵם לֹא הָיָה הַחֲשֵׁךְ, לֹא נוֹדַע הָאוֹר. וְהוּא יָדַע
מָה בַּחֲשֵׁךְ, וּמִפְּנֵי כִף מְגַלֵּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת. שְׂאֵם לֹא הַחֲשֵׁךְ, לֹא
יִתְגַּלוּ הַדְּבָרִים הָעֲמֻקִּים וְהַנִּסְתָּרִים. וְנִהוּרְאִי עִמָּה שָׂרָא – מִהוּ אוֹר
זֶה? אוֹר שְׁמַתְגַּלֵּה מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁךְ.

וְאָנוּ, מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁךְ שֶׁהָיָה בְּמַדְבָּר, מִתְגַּלֵּה לָנוּ אוֹר זֶה. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא יִשְׂרָה עִמָּךְ אוֹר בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. הֲלָכּוּ רַבִּי
שְׁמַעוֹן וְהַחֲבֵרִים שְׁלֹשָׁה מִלִּין אֵלוּ אַחֲרָיו. אָמַר לוֹ, מִדּוּעַ לֹא
הוֹלְכִים אֵלוּ עִמָּךְ כְּבָרָא שׁוֹנָה? אָמַר לוֹ, לֹא רְצִיתִי לְהִטְרִיחַ לְבִן אָדָם
עִמִּי. עֲכָשׁוּ שְׂבָאוּ, גִּלְךָ כְּאֶחָד. הֲלָכּוּ, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן הִלְךָ לְדַרְכּוֹ. אָמַר
רַבִּי אַבְא, הָרִי אָנוּ יוֹדְעִים אֶת שְׁמוֹ, וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ אֶת שְׁמוֹ שֶׁל מַר?
אָמַר לוֹ, מִמֶּנּוּ יִדְעֵתִי שֶׁלֹּא לְהִתְרַאוֹת. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשֵׁת כִּי תִשָּׂא (דף קפו ע"א - דף קעד ע"ב)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְגו'. רַבִּי אַבְבָּא וְרַבִּי אֲחָא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים מְטַבְּרֵיהּ לְצַפּוּרֵי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, רָאוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁהָיָה בָּא, וְרַבִּי חִיָּיא עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי אַבְבָּא, וְדַאי שְׁנִשְׁתַּתֵּף עִם הַשְּׂכִינָה. חָכוּ לָהֶם עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם. כִּינּוּן שֶׁהִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי כָּתוּב עֵינֵי ה' אֶל צְדִיקִים וְאֲזַנָּיו אֶל שׁוֹעֲתִם. פְּסוּק זֶה הֵנוּ קָשָׁה וְכו'.

בֵּא וְרָאָה, הָרִי פְּרִשׁוּהָ, אֵינן הַבְּרָכָה שְׁלֹמֵעֵלָה שׁוֹרָה עַל דְּבַר שְׁנִמְנָה. וְאִם תֵּאמַר, אֵיךְ יִשְׂרָאֵל נִמְנָו? אֲלֵא כִּפּוּר נָטַל מֵהֶם, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְהַחֲשֹׁבוֹן לֹא הָיָה עַד שֶׁכָּנְסוּ אֶת כָּל אוֹתוֹ הַכִּפּוּר וְעֵלָה לַחֲשֹׁבוֹן. וּבְרֵאשׁוֹנָה הָיוּ מְבָרְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כֵּן אֶת הַמִּנְיָן שֶׁל אוֹתוֹ הַכִּפּוּר, וְאַחַר כֵּן חוֹזְרִים וּמְבָרְכִים אֶת יִשְׂרָאֵל. נִמְצְאוּ יִשְׂרָאֵל מְבָרְכִים בְּרֵאשׁוֹנָה וּבְסוֹף, וְלֹא עוֹלָה בָּהֶם הַמּוֹת.

לָמָּה הַמּוֹת עוֹלָה בְּמִנְיָן? אֲלֵא בְּשִׁבִיל שֶׁהַבְּרָכָה לֹא שׁוֹרָה בְּמִנְיָן. כִּינּוּן שֶׁהִסְתַּלְּקָה בְּרָכָה, הֵצַד הָאֲחֵר שׁוֹרָה עָלָיו וְיָכוֹל לְהַנְיֹק. מִשׁוּם כֵּן נוֹטְלִים כִּפּוּר וּפְדִיּוֹן לְעֵלוֹת (מַעֲלִיָּהִם) עָלָיו מִנְיָן, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ וְנִתְבָּאֵר.

רַעְיָא מֵהִימְנָא

מִצְוָה לְתַתּ מַחְצִית הַשְּׁקָל בְּשְׁקָל הַקֹּדֶשׁ. רוּעָה הַנֶּאֱמָן מֵה זֶה מַחְצִית הַשְּׁקָל? זֶהוּ כְּמוֹ חֲצִי הַהֵיזֵן, וְזוֹ ו', מִמְצָע בֵּין שְׁתֵּי הַהֵיזָן. אֲבָן לְשְׁקָל בָּהּ, זוֹ י'. עֲשָׂרִים גְּרָה הַשְּׁקָל - זוֹ יו"ד. הָעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה - זֶה הָעֵמוּד הָאֲמֻצָּעִי, לֹא יִרְבֶּה עַל י'. וְכֵן נֶאֱמַר בְּסִפּוּר יִצִּירָה, עֲשׂוּר סְפִירוֹת בְּלִמָּה, עֲשׂוּר וְלֹא אֶחָד עֲשׂוּר. וְהִדַּל לֹא יִמְעִיט - זֶה צְדִיק, לֹא יִמְעִיט מִעֲשׂוּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֲשׂוּר וְלֹא תִשַׁע. מִמַּחְצִית הַשְּׁקָל - שֶׁהוּא י'. (מַחְצִית הַשְּׁקָל עֲשׂוּר הוּא).

אָמַר לוֹ רוּעָה הַנֶּאֱמָן, (מִלֵּאָף) אֶתָּה בְּשָׁמַיִם, אֶהוּב אֶתָּה מִרְבוּנָךְ, אֵינן תְּמִיָּהָה בְּכָל אוֹתָם דְּבָרִים נִכְבְּדִים שִׁיְצָאוּ מִפִּיךָ, שֶׁהָרִי מִי שֶׁהוּא מְלַךְ אוֹ בֶן הַמְּלָךְ, אֵינן תְּמִיָּהָה שִׁיעֲלוּ מִרְגְּלוֹת בְּשִׁלְחָנוּ, מְלֵאוֹת סְגֻלוֹת, מְלֵאוֹת אוֹרוֹת. לְאָדָם אַחַר זוֹהֵי תְּמִיָּהָה. אָמַר לוֹ,

ברוך אתה הרוצה הנאמן, משם ואילך אמר אתה, שהרי עליונים ותחתונים ירדו לשמע ממך. אמר לו, השלם דבורך. אמר לו, אין כעת לומר יותר, אמר אתה עד פעם אחרת.

פְּתַח הרוצה הנאמן, מצוה אחר זו לקדש את החדש, משום שהכלה הקדושה היא כלה שמתקדשת על פי בית דין, שהוא גבורה, משום ששם לויים, שנאמר בהם וקדשת את הלויים. ואחר שנראית הלבנה שיאותו לאורה, מברך עליה: ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר במאמרו ברא שחקים, וברוח פיו כל צבאם. ובמי מתקדשת ומתברכת? בתפארת, משום שהיא עטרת תפארת לעמוסי **בְּטוֹן**. (עד כאן רעיא מהימנא)

רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך. עד שהיו הולכים ירד הלילה. ישבו. עד שהיו יושבים התחיל הבקר להאיר. (אמרו, נקים ונלך) קמו והלכו. אמר רבי חייא, ראה את פני המזרח שמאירים. עכשו כל אותם בני המזרח של הרי האור משתחווים לאור הזה שמאיר במקום השמש טרם שיצא ועובדים אותו, שהרי כיון שיצא השמש, כמה הם שעובדים לשמש. ואלה הם שעובדים לאור הזה, וקוראים לאור הזה: אלהי המרגלית המאירה. ושבועתם היא באל"ה המרגלית המאירה.

ואם תאמר שעבודה זו היא לחנם – מימים ראשונים הקדמונים ידעו בה חכמה. בזמן שהשמש מאיר, טרם שיצא, אותו המנה המפקד על השמש יוצא, והאותיות הקדושות של השם העליון רשומות על ראשו (של השמש), ובכח אותן האותיות פותח את כל חלונות השמים, ומכה בהם ועובר. ואותו מנה נכנס לתוך אותו הזהר שמאיר סביב השמש, ושם נמצא, עד שיצא השמש ומתפשט בעולם.

ואותו המנה מפקד על הזהב ועל מרגליות אדמות, והם עובדים אל אותו הדיוקן של שם, ובנקודות וסימנים שיִרְשׁוּ מהראשונים מימים קדמונים, הולכים ויודעים נקודות השמש למצא מקומות של זהב ומרגליות. אמר רבי יוסי, עד כמה יהיו עבודות רבות אלו בעולם, שהרי שקר אין לו עמודים לתמיכה?

פְּתַח אחר (רבי חייא) ואמר, (משלי יב) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. בא וראה, אלו כל בני העולם היו עובדים לשקר

- הִיָּה כֵן, אֲבָל הָאֹר הִזָּה וְהִזָּהר שְׁמַאִיר וְדַאי הוּא אֲמַת. כּוֹכְבֵי רוּם הִרְקִיעַ הֵם אֲמַת. אִם בְּטַפְשׁוֹתֵם וְחִסְרוֹן דַּעְתָּם הֵם אוֹמְרִים וְקוֹרְאִים לָהֶם אֱלֹהִים, לֹא צָרִיךְ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַלּוֹת אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו מִהָעוֹלָם. אֲבָל לַעֲתִיד לָבֵא לֹא יִכְלוּ הַכּוֹכְבִים וְהָאוֹרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם. אֲבָל מִי יִתְכַּלֶּה? אוֹתָם שְׁעוֹבְדִים לָהֶם.

וְהַפְּסוּק הִזָּה הוּא כֵן. שְׁפַת אֲמַת תִּכּוֹן לַעֲד - אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שְׁפַת אֲמַת, (דברים ו) ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וְהַכֹּל הוּא אֲמַת וְסוּד הָאֲמַת. וּמְסִימִים, ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲמַת. וְזוֹהִי שְׁפַת אֲמַת תִּכּוֹן לַעֲד.

וְעַד אֲרַגִּיעָה, וְעַד רָגַע הִיָּה צָרִיךְ לַהֲיִיט! מַה זֶה אֲרַגִּיעָה? אֵלֵּא עַד כִּמָּה יִהְיֶה קִיּוּמָם בְּעוֹלָם? עַד לַעֲתִיד לָבֵא, וְתִהְיֶה לִי מְנוּחָה מִהָעֲבוּדָה הַקָּשָׁה שְׁעָלָיו. וּבְזִמְנֵי שְׁאֲרַגִּיעָה, תִּתְכַּלֶּה לְשׁוֹן שְׁקַר, אוֹתָם שְׁקוֹרְאִים אֱלֹהִים לְמִי שְׁאִינוּ אֱלֹהִים. אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם שְׁפַת אֲמַת, כָּתוּב בָּהֶם (ישעיה מג) עַם זֶה יִצְרִיתִי לִי תִהְלִיתִי יִסְפְּרוּ.

נִזְכַּרְתִּי פַּעַם אַחַת שֶׁהֵייתִי הוֹלֵךְ עִם רַבִּי אֶלְעָזָר, פָּגַשׁ בּוֹ הַגְּמוּן. אָמַר לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אַתָּה מְפִיר אֶת תּוֹרַת הַיְהוּדִים? אָמַר לוֹ, מְפִיר. אָמַר לוֹ, הַאִינְכֶם אוֹמְרִים שְׁאַמוּנְתְּכֶם אֲמַת וְתוֹרַתְכֶם אֲמַת, וְאֵנּוּ שְׁאַמוּנְתְּנוּ שְׁקַר וְתוֹרַתְנוּ שְׁקַר?! וְהִרִי כָּתוּב, שְׁפַת אֲמַת תִּכּוֹן לַעֲד וְעַד אֲרַגִּיעָה לְשׁוֹן שְׁקַר? אֵנּוּ מִימֹת הָעוֹלָם עוֹמְדִים בְּמַלְכוּת וְלֹא סָרָה מִמֶּנּוּ לְעוֹלָמִים דוֹר אַחַר דוֹר, תִּכּוֹן לַעֲד וְדַאי. וְאַתָּם מַעֲט הִיָּה לָכֶם בְּמַלְכוּת, וּמִיָּד סָרָה מִכֶּם, וְהַפְּסוּק הַתְּקִים בָּכֶם שְׁכָתוּב וְעַד אֲרַגִּיעָה לְשׁוֹן שְׁקַר.

אָמַר לוֹ, אֲנִי רוֹאֶה בְּךָ שְׁאַתָּה חָכֵם בַּתּוֹרָה. תִּפַּח רוּחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ. אֵלֹהֵי אָמַר הַכָּתוּב שְׁפַת אֲמַת כּוֹנֵנֶת לַעֲד - הִיָּה כִּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ. אֲבָל לֹא כָּתוּב אֵלֵּא תִכּוֹן, עֲתִידָה שְׁפַת אֲמַת שְׁתִּכּוֹן מַה שְׁאִין כֵּן עֲכָשׁוּ, שְׁעַכְשׁוֹ שְׁפַת שְׁקַר עוֹמְדָת, וְשְׁפַת אֲמַת שׁוֹכְבָת לַעֲפָר, וּבְאֹתוֹ זִמְנֵי שֶׁל אֲמַת תַּעֲמֵד עַל קִיּוּמָהּ וּמִתּוֹךְ אַרְצָה תִּצְמַח, אֲזִי שְׁפַת אֲמַת תִּכּוֹן לַעֲד וְגו'.

אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הַגְּמוּן, אֲשֶׁרִיךְ, וְאֲשֶׁרִי הָעַם שִׁיּוֹרְשִׁים תּוֹרַת אֲמַת! אַחַר יָמִים שְׁמַעְתִּי שֶׁהַתְּגִיר. הִלְכוּ, הִגִּיעוּ לַשָּׂדֶה אַחַת וְהִתְפַּלְלוּ תְּפִלָּתָם. כִּיּוֹן שֶׁהִתְפַּלְלוּ תְּפִלָּתָם, אָמְרוּ, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה נִתְחַבֵּר בְּשִׁכְיָנָה, וְנִלְךְ וְנִתְעַסַּק בַּתּוֹרָה.

פָּתַח רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר, (ישעיה מא) הֵן יִבְשׁוּ וַיִּכְלְמוּ כָּל הַנְּחָרִים כֶּךָ וְגו'.
עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לְיִשְׂרָאֵל כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת
שְׂאֵמַר עַל יְדֵי נְבִיאֵי הָאֱמֶת, וְיִשְׂרָאֵל סָבְלוּ עֲלֵיהֶם כְּמָה רְעוֹת
בְּגִלוּתָם. וְאַלְמָלָא כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת שְׂמַחְכִּים וְרוֹאִים שְׂכַתוּבִים
בַּתּוֹרָה, לֹא הָיוּ יְכוּלִים לַעֲמֹד וּלְסַבֵּל אֶת הַגְּלוּת.

אָבִי הוֹלְכִים לְבֵית מְדַרְשׁוֹת, פּוֹתְחִים סְפָרִים, וְרוֹאִים כָּל אוֹתָן
טוֹבוֹת שְׂמַחְכִּים, וְרוֹאִים שְׂכַתוּבִים בַּתּוֹרָה שֶׁהִבְטִיחַ לָהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם, וּמִתְנַחֲמִים בְּגִלוּתָם, וּשְׂאֵר הָעַמִּים
מִחֲרָפִים וּמְגַדְפִים אוֹתָם וְאוֹמְרִים: אֵיךְ אֵלֵהֶיכֶם? אֵיךְ אוֹתָן טוֹבוֹת
שְׂאֵתָם אוֹמְרִים שְׂמַעְתְּדוֹת לָכֶם, וְכִי כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ יִתְבַּיְשׁוּ מִכֶּם?

זְהוּ שְׂכַתוּב, (שם סו) שְׂמַעוּ דְבַר ה' הַחֲרָדִים אֵל דְּבָרוֹ אָמְרוּ אַחֲיֶכֶם
שְׂנֵאֵיכֶם וְגו'. מַה זֶה הַחֲרָדִים אֵל דְּבָרוֹ? אֵלּוֹ שְׂסָבְלוּ כְּמָה רְעוֹת,
כְּמָה שְׂמוֹעוֹת שְׂמַעוּ אֵלָה עַל אֵלָה וְאֵלָה אַחַר אֵלָה וְחָרְדוּ עֲלֵיהֶן,
כְּמוֹ שְׂנֵאֵמַר (ירמיה ל) כִּי וְגו' קוֹל חֲרָדָה שְׂמַעְנוּ פַּחַד וְאִין שְׁלוֹם וְגו'.
אוֹתָם חֲרָדִים תָּמִיד אֵל דְּבָרוֹ כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה הַדִּין.

אָמְרוּ אַחֲיֶכֶם שְׂנֵאֵיכֶם – אֵלָה הֵם אַחֲיֶכֶם בְּנֵי עֶשׂוֹ. מְנַדִּיכֶם – כְּמוֹ
שְׂנֵאֵמַר (איכה ד) סוּרוּ טָמֵא קְרָאוּ לְמוֹ. שְׂאִין עִם שְׂמַבְזִים אוֹתָם
בְּפָנִים וְרוֹקְקִים בְּפָנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ בְּנֵי אָדוֹם, וְכֵלָם אוֹמְרִים שְׂטֵמָאִים
כְּמוֹ נְדָה, וְזֵהוּ מְנַדִּיכֶם. לְמַעַן שְׂמִי יִכְבַּד ה', אָנוּ (שְׂאוֹמְרִים) בְּנֵי אֵל חַי,
שְׂבָנוּ יִתְכַבַּד שְׂמוֹ, אָנוּ שׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵי אוֹתוֹ שְׂנִקְרָא
גְּדוֹל, (בראשית כז) עֶשׂוֹ בְּנוֹ הַגְּדֹל. וּבִשְׁם הַזֶּה נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
גְּדוֹל, (תהלים קמה) גְּדוֹל ה' וּמְהִלֵּל מְאֹד. אָנוּ בְּנֵי הַגְּדוֹל, וְהוּא גְּדוֹל.
וְדַאי לְמַעַן שְׂמִי יִכְבַּד ה'.

אָבִי אַתֶּם קְטַנִּים מְהֵלָל, כְּתוּב יַעֲקֹב בָּנָה הַקָּטָן, אֵיךְ אֵלֵהֶיכֶם? אֵיךְ
אוֹתָן טוֹבוֹת שְׂיִתְבַּיְשׁוּ כָּל הָעַמִּים מִשְׂמַחְתְּכֶם? מִי יִתֵּן וְנִרְאָה
כְּשֶׁמִּחְתְּכֶם כְּמוֹ שְׂאֵתָם אוֹמְרִים, וְהֵם יִבְשׁוּ, (רוח הקדוש אומר וְהֵם יִבְשׁוּ)
(עוד, כמי) כְּמִי שְׂתוֹלָה קָלְלָתוֹ בְּאַחַר, מִשׁוֹם שְׂאֵתָם אוֹמְרִים שְׂאֵזוּ יִבְשׁוּ
וַיִּכְלְמוּ, וּמִשׁוֹם כֶּךָ רוּחַ הַקְּדוֹשׁ הֵיטָה אוֹמְרֵת הַדְּבָר כֶּךָ, וְעַל זֶה הֵן
יִבְשׁוּ וַיִּכְלְמוּ כָּל הַנְּחָרִים כֶּךָ. מִי הֵם כָּל הַנְּחָרִים כֶּךָ? אֵלָה שְׂחִזְקוּ
אֶת נַחֲרֵיהֶם בְּרִגְזוֹ עֲלֵיהֶם בְּגִלוּת הַזֹּאת. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִבְשׁוּ וַיִּכְלְמוּ מְכָל
הַטּוֹבוֹת שְׂיִירָאוּ אֶצֶל יִשְׂרָאֵל.

אמר רבי חייא, כך זה ודאי, אבל ראינו וכך ראו גבורי העולם, שהרי הגלות נמשכת ועדין בן דוד לא בא. אמר רבי יוסי, וכל זה כך הוא, אבל מי עשה שיסבלו ישראל את הגלות הזו? כל אותן הבטחות שהבטיח להם הקדוש ברוך הוא. והרי זה נתבאר, שנכנסים לבתי פנסיות ולבתי מדרשות ורואים כל אותן נחמות, ושומחים בלבם לסבל את כל מה שיבא עליהם, ולולא זה לא יכלו לסבל.

אמר רבי חייא, ודאי כך הוא, והכל תלוי בתשובה. ואם תאמר שיכולים עכשו לעורר תשובה כלם כאחד – לא יכולים! מה הטעם לא יכולים? משום שכתוב, (דברים ל) והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה. וכתוב והשבת אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך וגו'. וכתוב ושבת עד ה' אלהיך וגו'. ואז (שם) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'. ועד שכל אותם דברים לא יתקמו, לא יכולים לעורר תשובה מהם.

אמר רבי יוסי, כמה הסתרת כל הדרכים והשבילים מכל בני הגלות ולא השארת להם פתחון פה. אם כך, שיהיו כמו שהיו בכל דור ודור – שלא יסבלו גלות ולא שָׁכַר, ויִצְאוּ (אם כך, יהיו כמו שיהיו בכל דור ודור, יסבלו את הגלות ולא יצאו) מדין של התורה, ויתערבו בשאר העמים.

פתח ואמר, (ישעיה כו) כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בחבליה וגו'. מה זה כמו הרה? דרך הוא למעברת שיעברו עליה תשעה חדשים שלמים. ויש בעולם כמה וכמה שלא עובר עליה אלא יום אחד או יומים מהתשיעי, וכל הצירים והחבלים של המעברת הם בתשיעי. ואף על גב שלא עבר עליה אלא רק יום אחד, נחשב עליה כאלו עברו כל התשיעי שלם. אף כך ישראל, כיון שטעמו טעם גלות – אם יחזרו בתשובה, יחשב עליהם כאלו עברו עליהם כל אותם דברים שכתובים בתורה. כל שכן וכל שכן שפמה וכמה יסורים עברו עליהם מיום שהתחילה הגלות.

אבל מהו שכתוב (דברים ד) בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים – בא וראה כמה רחמנות רחם הקדוש ברוך הוא את ישראל בדבר הזה. למלך שהיה לו בן יחידי ואהב אותו אהבת נפש, ומתוך אהבתו נתן אותו לאמו הגבירה שתגדל אותו ותלמד אותו דרכים מתקנות. פעם אחת חטא לאביו, בא אביו והלקה

אותו, ואחר כך עבר על חטאו. שב כמקדם ושוב חטא לאביו, והוציא אותו אביו מביתו ורגז עליו. יצא אותו בן מביתו.

ובמקום שילך בדרך אמת ויהיה צדיק כראוי כדי שישמע אביו המלך ותהיה עליו תשוקתו – מה עשה? אמר, הואיל ויצאתי מהיכל אבי, אעשה מכאן והלאה כל מה שאני רוצה. מה עשה? הלך להתחבר לזונות, והתלכלך בלכלוף וטנפת עמן, ולא היה נמצא אלא עמן בחבור שלהן. כשהגבירה אמו פוקדת בכל יום על אותו הבן ויודעת שבנה התחבר עם הזונות וכל חברותו היתה עמה, מתחילה לבכות ולמרר על בנה.

יום אחד נכנס אליה המלך ורואה אותה בוכה. שואל אותה: על מה את בוכה? אמרה: ואיך לא אבכה, שהרי בננו מחוץ להיכל המלך? ולא די שאינו יושב בהיכל המלך, אלא שהוא יושב עם הזונות! מה יאמרו כל בני העולם – שבן המלך יושב בבית זונות! התחילה לבכות ולהתחנן למלך.

אמר המלך: בשבילך אחזיר אותו, ואת הערבה שלו. אמרה: הרי נדאי. אמר המלך: הואיל וכך הוא, לא צריך להחזירו ביום בגלוי, שבושה עבורנו ללכת בשבילו לבית זונות. ואם לא היה כמו זה שטנף את עצמו כך וחלל כבודי, הייתי אני וכל החילות שלי הולכים בשבילו בכמה כבוד ובכמה חצוצרות לפניו, בכמה כלי קרב מימינו ומשמאלו, עד שכל בני העולם יזדעזעו, וידעו כלם שהוא בן המלך. עכשו כיון שהוא טנף את עצמו וחלל את כבודי, הוא יחזר בסתר שלא יכירו בו. חזר למלך, ונתן אותו לאמו.

לַיָּמִים סרח כמקדם. מה עשה המלך? הוציא אותו ואת אמו עמו מתוך ההיכל ואמר: תלכו שניכם, ושניכם תסבלו את הגלות והמלקות שם. כיון ששניכם תסבלו כאחד, אזי אדע שבני ישוב כראוי.

כך ישראל, בני המלך הקדוש הם, הוריד אותם למצרים. ואם תאמר שבאותו זמן לא חטאו – הגזרה שגזר הקדוש ברוך הוא בכרית בין הבתרים היתה ראויה להתקיים, והקדוש ברוך הוא השגיח על שני דברים: אחד על אותו דבור שאמר אברהם (בראשית טז) במה אדע כי אירשנה, זוהי סבה ועלה. אבל עד שיצאו ממצרים לא היו גוי ולא היו ראויים כראוי.

פָּתַח וְאָמַר, (שיר ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוּחִים כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת. רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה וְלִהְיוֹת שׁוֹשְׁנָה אַחַת בְּאַרְץ כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. וְהַשׁוֹשְׁנָה שְׁמַעְלָה רִיחַ וּנְבַחְרָה מִכָּל שְׂאֵר הַיְּרֻדִים שְׁבַעוֹלָם אֵינָה אֶלָּא אוֹתָהּ שְׁעוֹלָה בֵּין הַחוּחִים. וְזוֹ דֶרֶךְ כְּרֵאוֹי. וְלִכֵּן זָרַע שְׁבַעִים זֹגוֹת, שֶׁהֵיוּ שְׁבַעִים נֶפֶשׁ, וְהַכְנִיסָם לְבֵין הַחוּחִים, וְאוֹתָם חוּחִים, מִיַּד שֶׁהֵיוּ הֵם שָׁם זֹגוֹת, הֶעֱלוּ עֲנַפִּים וְעֵלִים וְשָׁלְטוּ עַל הָעוֹלָם, וְאִז פָּרְחָה בִּינֵיהֶם הַשׁוֹשְׁנָה.

בִּיּוֹן שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא שׁוֹשְׁנָה וְלִלְקֹט אוֹתָהּ מִבִּינֵיהֶם, אִז יָבִישׁוּ הַחוּחִים וְנִזְרְקוּ וְהִתְכַּלּוּ וְלֹא נִחְשְׁבוּ לְכָלוּם. בְּשַׁעַה שֶׁהוֹלֵךְ לִלְקֹט אֶת הַשׁוֹשְׁנָה הַזֹּאת וְלְהוֹצִיא בָנוּ בְּכוֹרוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן הֵלֶךְ הַמֶּלֶךְ בְּתוֹךְ כַּמָּה חִילוֹת גְּדוֹלִים וְשְׁלִיטִים עִם דְּגָלִים פְּרוּשִׁים, וְהוֹצִיא אֶת בְּנוֹ בְּכוֹרוֹ בְּכַמָּה גְּבוּרוֹת, וְהִבִּיא אוֹתוֹ לְהִיכָלוֹ, וַיֵּשֶׁב הַרְבֵּה בְּבֵית הַמֶּלֶךְ.

בִּיּוֹן שְׁחָטָא לְאָבִיו, הוֹכִיחַ אוֹתוֹ וְהִלְקָה אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב וַיַּחַר אַף ה' בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד שׁוֹסִים וְגו'. סָרַח כְּמִקְדָם וּמֵרַד בְּאָבִיו, הוֹצִיא אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ. מָה עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל? רָאוּ שֶׁהָרִי הִתְפָּזְרוּ בְּכַבֵּל וְהִתְעַרְבוּ בְּעַמִּים, לָקְחוּ נָשִׁים נְכָרִיּוֹת וְהוֹלִידוּ מֵהֶם בָּנִים. עִם כָּל זֶה הָאֵם הַקְּדוֹשָׁה הִיָּתָה אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס עֲלֵיהֶם.

וְעַל שְׁעֵשָׂה כֶּף, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר, הוֹאִיל וְזוֹ בּוֹשָׁה, אִז שְׂיָבֵא בְנֵי מַעֲצָמוֹ. הוֹאִיל וְחָלַל כְּבוֹדִי, לֹא רָאוֹי שְׂאֲנִי אֵלַיךְ לְשֵׁם לְהוֹצִיא אוֹתוֹ וְלַעֲשׂוֹת לוֹ נְסִים וּגְבוּרוֹת כְּמִקְדָם. שָׁבוּ הֵם בְּלִי סִיּוּעַ שֶׁהֵיוּ רָאוּיִים לוֹ, בְּלִי נְסִים וְנִפְלְאוֹת, אֶלָּא כָּלֵם מִפְּזָרִים, כָּלֵם עֵינַיִם בְּעֵנִי, וְשָׁבוּ לְהִיכָל הַמֶּלֶךְ בְּבוֹשָׁה, וְהָאֵם הַקְּדוֹשָׁה עָרְבָה לָהֶם.

חֲטָאוּ כְּמִקְדָם. מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? הוֹצִיא אֶת הַבֵּן הַזֶּה כְּמִקְדָם מִהִיכָלוֹ עִם אָמוֹ. אָמַר, מִכָּאֵן וְהִלְאָה הָאֵם וּבָנָה יִסְבְּלוּ כַּמָּה רַעוֹת כְּאָחֵד. זֶהוּ שְׁכָתוּב, (ישעיה ג) וּבִפְשַׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם. וְעַל זֶה כְּתוּב, (דברים ד) בְּצַר לָךְ וּמִצָּאוּךְ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. מָה זֶה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים? אֶלָּא זוֹ הָאֵם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהִיא אַחֲרִית הַיָּמִים, וְעַמָּה סָבְלוּ כָּל מָה שֶׁסָּבְלוּ בְּגִלוֹת.

וְאֵלֵינוּ יַחֲזֵרוּ בְּתִשׁוּבָה – אֶפְלוּ רָעָה אַחַת אוֹ צַעַר אַחַד שְׁיַעֲבֹר עֲלֵיהֶם, יַחֲשֹׁב עֲלֵיהֶם כְּאֵלֵינוּ סָבְלוּ הַכֹּל. (ואם לא יסתם הקץ) וְאִם לֹא – כְּשִׁיסְתִּים הַקֵּץ (הרע) וְכָל הַדְּרוֹת שְׁלוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַמְּנוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה,

שְׁכַתוֹב (ויקרא כה) לְצַמִּיתָת לְקַנְה אֶתוֹ לְדַרְתֵּיו. וְכָל זֶה, הַדְּבָר תְּלוּי בַתְּשׁוּבָה. אָמַר רַבִּי חֲזִיא, וְדַאי כֶּךָ זֶה, וְעַל כֵּן נִמְשַׁכַת הַגְּלוּת.

אַבְל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל מַה שְׂרָאָה (שְׁהַפְּה) (שְׁהַלְקָה) לְיִשְׂרָאֵל – בְּאַחֲרִית הַיָּמִים הַזֶּה. וּבְאַחֲרִית הַיָּמִים הַזֶּה יַעֲשֶׂה לָהֶם נִסִּים וּנְקָמוֹת, שְׁכַתוֹב (ישעיה ב) וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הַהָרִים. מִי זֶה רֹאשׁ הַהָרִים? זֶה אַבְרָהָם הַזָּקֵן, הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל, הַרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל. וּמִשׁוּם שֶׁהוּא רֹאשׁ, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, יִהְיֶה נִכּוֹן בְּרֹאשׁ הַהָרִים, זֶה אַבְרָהָם הַזָּקֵן, רֹאשׁוֹן לְשָׂר הַהָרִים, כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, צְרִיכָה לִהְיוֹת מְתַקֶּנֶת בְּיָמֶינָהּ.

וְנִשְׂא מְגַבְעוֹת. צְרִיךְ לִהְיוֹת נִשְׂא מִן הַשְּׁלַחַן שְׁעוֹר שְׁנִקְרָא (שְׁהוּא) זֶרֶת לְבָרֶךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזֶהוּ וְנִשְׂא מְגַבְעוֹת. מַה זֶה מְגַבְעוֹת? אֵלָּא בִּינָה וּבֵין בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רְעוּתֶיהָ, שְׁעוֹר הַזֶּרֶת הוּא. נִשְׂא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מְגַבְעוֹת וְדַאי, וְעַל כֵּן הַטּוֹב שִׁיְהִיָּה לְבֵן הַכְּכוֹר הַזֶּה (יִשְׂרָאֵל) הוּא בְּאַחֲרִית הַיָּמִים.

אָמַר לוֹ, יִפֶּה אָמַרְתָּ, שְׁפָסוּק זֶה וְדַאי כֶּךָ הוּא. בְּרֹאשׁ הַהָרִים – זֶה יָמֶינָהּ, אַבְרָהָם הַזָּקֵן, שֶׁהוּא וְדַאי רֹאשׁ הַהָרִים. וְנִשְׂא מְגַבְעוֹת – מִשְׁעוֹר הַגְּבָעוֹת, שֶׁהֵם רְצוֹנוֹ. וְיִפֶּה אָמַרְתָּ. וְנִהְרֹו אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם, מִי הוּא? אָמַר לוֹ, וְאֶפְלוּ נָשִׁים וּקְטָנִים וְהַשְּׂמֵשׁ שְׁעוֹבֵד עַל הַשְּׁלַחַן, אֵף עַל גַּב שְׂאִינוֹ אוֹכֵל, צְרִיךְ לְשַׁמַּע וְלוֹמַר אָמֵן. (לְהַרִיק בְּרָכָה לְכוֹס) שְׁלֹא יֹאמַר אָדָם: אֲנִי לֹא אֶכְלֵתִי, וְהוּאִיל וְלֹא הַצְּטַרְפְּתִי לְזִמּוֹן, אֲנִי לֹא אֲשַׁמַּע וְלֹא אֲמַר אָמֵן. הַכֹּל חַיְבִים בּוֹ.

דְּבָר אַחַר וְנִהְרֹו אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם – אֵף עַל גַּב שְׂנִשְׂמִים וּקְטָנִים פְּטוּרִים מִן הַמְּצוּוֹת, בְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה הַכֹּל חַיְבִים, וּבְלִבְד שִׁידְעוּ אֶת מִי מְבָרְכִים, וְזֶהוּ וְנִהְרֹו אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. בָּא רַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקוּ. אָמַר, כִּמָּה יִפֶּה דְּבָר זֶה וּמִתּוֹק לַחֲדָהּ.

עִבְשׂוּ יֵשׁ לְדִיק, אִם אַחֲרִית הַיָּמִים הַזֶּה הִיא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מִמֶּשׁ, מַה זֶה הַר בֵּית ה' ? הָיָה לוֹ לְכַתֵּב כֶּךָ: וְהָיָה אַחֲרִית הַיָּמִים נִכּוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הַהָרִים. מַהוּ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה' ? אָמַר לוֹ, אַחֲרִית הַיָּמִים הוּא הָעֵץ שֶׁל הַכֹּל, מִרֹאשׁוֹ וְעַד סוּפוֹ, שֶׁהוּא עֵץ טוֹב וְרַע. וּבָא הַפָּסוּק לְבָרַר בְּאַחֲרִית הַיָּמִים, וְהוּצִיא הַר בֵּית ה', זֶה טוֹב בְּלִי רַע. הַר בֵּית ה' וְדַאי שְׂאִין שָׁם חֶלֶק לְצַד הָאֲחֵר, שְׁהָרִי

נבחר הר בית ה' מתוך העץ, שהוא אחרית הימים. וזוהי כוס של ברכה, שהוא נכון בראש ההרים.

אמר רבי יוסי, אשרי הדרך הזו שזכינו לדבר הזה. אמר לו, ממי שמעת אותו? אמר לו, יום אחד הייתי הולך בדרך ושמעתי וראיתי את רב המנונא סבא (לרבי שמעון) שהיה דורש את הפסוק הזה לרב אחא. וכיון ששמעתי, שמחתי בו, ושמרתי אותו צרור בכנף לבושי שלא יסור ממני לעולמים. אמר לו, ודאי שדבר קדוש זה נאור מהמנורה הקדושה. אשרי הדור שעמודי העולם ותומכיו שורים בתוכו, ואם אתה צרור את הדבר הזה בקשר אחד שלא יסור ממך - אני אצור אותו בשלשים או בארבעים קשרים בכיסי שלא יסור ממני לעולמים.

על אותו דבר שהראה הקדוש ברוך הוא למשה, משום שאף על גב שישאל חטאו לפניו בכל דור ודור, לא רצה מי שיאמר עליהם לשון הרע. מנין לנו? מהושע, שכתוב (הושע א) תחלת דבר ה' בהושע. הרי בארו את הדבר. ועל כן היה מספר בני ישראל כחול הים וגו'. ומשום כך ברוך אותם בכמה ברכות, לחזר בתשובה ולהשיבם לאביהם שבשמים, ולא זו משם הקדוש ברוך הוא עד שמחל על חטאייהם והתנקו לפניו.

מה כתוב באלהיו? (מלכים א-יט) ויבא וישב תחת רתם אחד וגו'. אמר, רבון העולם, אשה אחת שלחת לישראל ודבורה שמה, שכתוב (שופטים ד) והיא יושבת תחת תמר דבורה. זהו רתם. והחזירתם למוטב, שכתוב (שם ה) עד שקמתי דבורה. ואני נכנסתי ביניהם, והכרזתי לפנייהם ולא יכלתי.

עד שהיה יושב, התגלה עליו הקדוש ברוך הוא. אמר לו, מה לך פה אלהיו? בראשונה היית מקטרג ומקנא על הברית, ומשראיתי בך שקנאת עלי באותה ברית, נטלתי אותה ברצונו של משה ונתתי לך, עד שמשה היה אומר, (במדבר כה) הנני נתן לו את בריתי שלום. עכשו שהוא שלך, אינו ראוי לך לקטרג עליו, היה לך להשאיר את קנאתך לי, כמו בראשונה שהיתה שלי, נתתי אותו לידי אחר ולא קטרגתי עליו.

מה לך פה. מה זה פה? ברית הקדש פה ה' היא. כיון שלא רצית להניח לי את פיה, יברא במקום של אותו הפה. שנינו, באותה

שְׁעָה הָעֶבֶרָה מִמְּנוֹ אוֹתָהּ מִתְּנָה שְׁנֵתָן לוֹ מִשָּׁה. שְׁשֻׁנֵינוּ, מֵה שְׁכָתוּב
(מלכים-א יט) וַיֵּלֶךְ בְּכַח הָאֲכִילָה הִזְיָא וְגוֹ' עַד הֵר הָאֱלֹהִים חֲרָב -
לְבַקֵּשׁ מִשָּׁם. וְכִי מִשָּׁם הִזְיָ מִבְּקֵשׁ? אֲלֹא לְבַקֵּשׁ כְּמִקְדָּם מֵאוֹתוֹ
שְׁיִרֵשׁ בְּהֵר הָאֱלֹהִים אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת. פְּנִיחָס הוּא אֱלֹהֵינוּ, וְדַאי בְּדַרְגָּה
אֲחַת. אָמַר לוֹ מִשָּׁה, אֵינן אֶתָּה יְכוּל לְקַבֵּל מִמְּנֵי, אֲלֹא לֵךְ לְתִינּוּקוֹת
שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמֵהֶם תִּרְוִיחַ וְהֵם יִתְּנוּ לְךָ. וְכֵן הוּא עֹשֶׂה.

כמה טוב עשה הקדוש ברוך הוא בכל דור ודור לישראל. בא וראה מה כתוב, (מיכה ז) ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים. והרי כמה נביאים היו אחרי משה! ואשלח לפניך את משה אהרן ואלעזר ופנחס יהושע ואלהו ואלישע וכמה שאר צדיקים וחסידים הנה צריך לומר, אז למה שלשת אלה? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, עמי, בני, למה לא תזכרו את כל הטובות שעשיתי לכם, ששלחתי לכם את משה אהרן ומרים?

למלך בשר ודם שיש לו מדינה, ושלח אליה אנשים גדולים, שרים ושליטים, שינהלו את העם ויעינו בהם ובדיניהם. מי צריך להיות זקוק במזונם ובדברים שיצטרכו, הלא לא עם המדינה?! הרי בעל כרחם יצטרכו להשגיח על דרכיהם ולתת להם כבוד.

שלחתי את משה, הוא הביא לפניכם מן לאכל, ונהל אתכם ואת בניכם ואת בהמתכם, והשתדל בדיניכם (במזונותיכם) ובכל מה שהצטרקתם. שלחתי את אהרן, הביא (לכם ענני) היכלות של ענני כבוד לכסות עליכם כמו מלכים. רחץ אתכם בטללי כבוד שלא ירקבו לבושיכם ומנעליכם, שהיו מתחדשים בכל יום. שלחתי למרים, הביאה באר להשקות אתכם, ושתייתם אתם ובהמתכם. הם נתנו לכם, ומשללהם אכלתם ושתייתם וישבתם בחפת הכבוד שלהם, ומשלכם לא נתתם להם. ולא עוד, אלא שהשתדלו עליכם ולקחו על צוארם את משאכם, והייתם מחרפים ומגדפים אותם.

אמר רבי יוסי, לא היה אב רחמן על בניו כמו הקדוש ברוך הוא, ופסוק הוא שכתוב, (מלכים א-ח) לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב וגו'. בא וראה רחמנותו: אלו אמר לא נפל דבר אחד מכל דברו ולא יותר - נוח לעולם שלא נברא. אבל משאמר מכל דברו הטוב, והוציא הרע לאחור, שהרי דבר של רע לא רצה לעשות.

ואת על גב שהפחיד והרים רצועה, באה האם והחזיקה בזרוע מינו, ועמדה הרצועה במקומה ולא ירדה למטה, ולא נעשה (הדין), משום שבעצה אחת היו שניהם - אותו שהפחיד, ואותו שאחז בימינו.

וְאָם תֹּאמַר, מִנֵּינ לָנוּ? זֶה מְדַבֵּר שֶׁהוּא בְּגִלּוּי, שְׁכַתּוּב לָךְ רַד כִּי שַׁחַת עִמָּךְ. הַתְּחִיל לְהָרִים רְצוּעָה, וּמִשָּׁה, שְׁלֹא הִיָּה יוֹדֵעַ דְּרָפָה שֶׁל אִם, שְׁתַּק. כִּיּוֹן שְׂרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּךְ, רִמְזוּ לוֹ, וְהִכָּה בּוֹ וְאָמַר וְעַתָּה הַנִּיחָה לִּי. מִיַּד הַרְגִישׁ מִשָּׁה וְאֶחָז בְּזוּרְעוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב זָכַר לְאַבְרָהָם. זֹו זְרוּעַ יָמִין, וּמִשּׁוּם כָּךְ לֹא יִרְדָּה הַרְצוּעָה.

וְאָם תֹּאמַר, הָאִם שֶׁהִיא רְגִילָה לְאַחֵז בְּרְצוּעַת הַמְּלָךְ, הֵיכֵן הִיָּתָה שֶׁהִשְׁאִירָה אֶת הַדְּבָר לְמִשָּׁה? שְׁאַלְתִּי וְאָמַרְתִּי, וְהָרִי לֹא יִדְעַתִּי אֶת בְּרוּר הַדְּבָר, עַד שֶׁנִּהְיָה לְפָנַי הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה. כְּשֶׁבָאוּ לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן, רָאָה בְּפָנֵיהֶם סִימָן. אָמַר, הַכִּנְסוּ בָנִים קְדוּשִׁים, הַכִּנְסוּ אֶהוּבֵי הַמְּלָךְ, הַכִּנְסוּ אֶהוּבִים שְׁלִי, הַכִּנְסוּ אֶהוּבִים אֵלָה לְאֵלָה.

שְׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הַחֲבָרִים הִלְלוּ שְׁאִין אוֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה, מִסְתַּלְקִים מִהָעוֹלָם טָרָם שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּם. כָּל הַחֲבָרִים בְּיָמָיו שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶהֱבַת נֶפֶשׁ וְרוּחַ הִיָּתָה בִּינֵיהֶם, וּמִשּׁוּם כָּךְ בְּדוּרוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיוּ בְּגִלּוּי. שֶׁהָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, כָּל הַחֲבָרִים שְׁאִין אוֹהֲבִים אֵלָה לְאֵלָה, גּוֹרְמִים שְׁלֹא לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְעוֹד – שְׁעוֹשִׂים בְּהַ פָּגָם, שֶׁהָרִי בְּתוֹרָה אֶהֱבָה וְאֶחָוָה וְאֶמַּת יִשׂ בָּהּ. אַבְרָהָם אֶהֱבַ אֶת יִצְחָק, וְיִצְחָק אֶת אַבְרָהָם, הָיוּ מִתְחַבְּקִים זֶה בְּזֶה. בְּיַעֲקֹב שְׁנִיָּהֶם אֶחָוִים בְּאֶהֱבָה וּבְאֶחָוָה, נוֹתְנִים רוּחָם זֶה בְּזֶה. גַּם הַחֲבָרִים בְּאוֹתָהּ דִּגְמָא הֵם צְרִיכִים, וְלֹא לְעֲשׂוֹת פָּגָם.

כִּיּוֹן שְׂרָאָה סִימָן בְּפָנֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם כָּךְ, אָמְרוּ לוֹ, וְדָאִי רוּחַ נְבוּאָה שׁוֹרָה עַל הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכָךְ אָנוּ צְרִיכִים לְדַעַת. בְּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, דְּבַר אֶחָד מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׁלַחְשׁוּ לִי מִתּוֹךְ רֵאשׁ הַיְשִׁיבָה שֶׁל גֵּן עֵדֶן, שְׁלֹא אָמְרוּ בְּגִלּוּי דְּבַר זֶה, סִתְרָ הוּא. וְאָמַר לָכֶם, בְּנֵי אֶהוּבֵי, בְּנֵי אֶהוּבֵי נֶפֶשׁ, מָה אַעֲשֶׂה. אָמְרוּ לִי בְּלַחֲשׁ, וְאָנִי אָמַר בְּגִלּוּי, וְלִזְמַן שְׁנִרְאָה פָּנִים בְּפָנִים (שְׁכִינָה), כָּל הַפָּנִים יִסְתַּמְכוּ בְּזֶה.

בְּנֵי הַחֲטָא שְׁעֲשׂוּ (עַרְבֵי רַב) הָעַם שְׁבַחְוִין, וְהַשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ הָעַם הַקְּדוּשׁ – בְּאִם הֵם חֲטָאוּ, שְׁכַתּוּב קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וְדָאִי. כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל הַזֶּה, הוּא שְׁשׁוֹרָה עָלֶיָה כְּאִם עַל בָּנִים, וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב (תהלים קו) וְיָמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְּנִית שׁוֹר. זֶה כְּבוֹדָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הָאִמָּא שְׁלָהֶם. וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב (שְׁמוּאֵל א-ד) גְּלָה כְּבוֹד. שְׁגָרְמוּ לְשְׁכִינָה לְגִלוֹת בְּגִלוֹת עִמָּהֶם. וְעַל זֶה וְיָמִירוּ אֶת כְּבוֹדָם. בְּמָה? בְּתַבְּנִית שׁוֹר.

כַּאֲן הוא סוד הדְּבָר. בא וּרְאָה, לְמַטָּה בְּתוֹךְ שְׁמַרֵי הַיַּיִן הַשְּׁמָרִים הָרָעִים, יֵצֵא מִפְּגִיעַ אֶחָד, מְקַטְרֵג, מִזִּיק קְדָמוֹן, וְהוּא בְּסוּד דְּמוּת אָדָם. כְּשֶׁקָּרַב לְתוֹךְ הַקֹּדֶשׁ, כִּיּוֹן שְׁמַעְבֵּר מִשֵּׁם וְרוּצָה לְרֹדֵת לְמַטָּה, רוּצָה לְהִתְלַבֵּשׁ בְּלִבוֹשׁ לְהִזִּיק אֶת הָעוֹלָם. וַיּוֹרֵד הוּא וּמְרַכְבוֹתָיו. וְהִלְבוֹשׁ הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא לוֹקַח – תְּבִנִית שׁוֹר, דְּמוּת שׁוֹר, וְרֵאשׁוֹן לְנִזְיָקִין מֵאוֹתָם אֲרַבְעָה. הוּא שׁוֹר. וְהֵם אֲרַבְעָה אַבוֹת לְהִזִּיק לְעוֹלָם, וְכֹל שְׁלֹשֶׁת אַבוֹת הַנִּזְיָקִין פָּרַט לְשׁוֹר, כָּלֵם שָׁלוּ, וְעַל זֶה כְּתוּב וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתִבְנִית שׁוֹר.

מִה זֶה אֵכֵל עֹשֵׁב? הֲרֵי דְרָשְׁנוּ בּוֹ, אֲבָל עֵקֶר הַדְּבָר מִתְמַצִּית שֶׁל לָחֵם וְשִׁבְעָה מֵינֵי דָגָן אֵין לוֹ בְּהֵם חֶלֶק. וּמִשׁוּם כֶּף הָאֵם לֹא הִיָּתָה שֵׁם, וְלֹא נֵאָדָה לָהּ לְהִיּוֹת שֵׁם. וּמִשׁוּם שֶׁהָאֵב הִיָּה יוֹדֵעַ אֶת רַחֲמֵנוֹת הָאֵם וְדַרְכָּהּ, אָמַר לְמֹשֶׁה, בְּנֵי אֱהוּבֵי, הֲעֵצָה בְּזֶה תְּמִיד בְּשִׁנְיָהֶם. וְזֶהוּ שֶׁלָּחֵשׁוּ לִי בְּלִחְשׁ, שְׁלֹא רְאוּי לְגִלוֹת, שֶׁהֵבֵן לֹא יָדַע, וַיִּרְאֶה שֶׁהֲרֵי רְצוּעָה מוֹכֵנָה, וְתְּמִיד יִפְחַד. אֲבָל שְׁנֵיהֶם בְּעֵצָה זֹו וּבְעֵצָה אַחַת.

בֵּא וּרְאָה, כְּתוּב וַיִּרְא הָעָם כִּי בִשַׁשׁ מִשָּׁה. מִי זֶה הָעָם? הֵם הָעַרְבִים רַב. מִי הָעַרְבִים רַב? וְכִי לוֹדִים וְכוֹשִׁים וְכַפְתּוֹרִים וְתוֹגְרָמִים הָיוּ, שֶׁקָּרְאוּ לָהֶם עַרְבִים רַב? וְהֵלֵא מִצְרַיִם הָיוּ, וּמִמִּצְרַיִם נִסְעוּ. וְאֵלוֹ הָיוּ עַרְבּוּבֵיָה שֶׁל עַמִּים רַבִּים, כֶּךָ הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב: עַרְבִים רַב עָלוּ אֶתֶם לְפִי הָעַרְבּוּבֵיָה שֶׁלָּהֶם.

אֵלֶּא עַרְבִים רַב עָלָה אֶתֶם – עַם אֶחָד הִיָּה וְלִשׁוֹן אַחַת, אֲבָל כָּל מְכַשְׁפֵי מִצְרַיִם וְכֹל חֲרֻטְמֵיהֶם הָיוּ אֵלֶּה, שֶׁכְּתוּב בְּהֵם (שְׁמוֹת 1) וַיַּעֲשׂוּ גַם הֵם חֲרֻטְמֵי מִצְרַיִם. שֶׁרְצוּ לַעֲמֹד כְּנֹגֵד נִפְלְאוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שֶׁרְאוּ הַנְּסִים וְהַנִּפְלְאוֹת שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, חֲזְרוּ לְמֹשֶׁה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אֵל תִּקְבַּל אוֹתָם. אָמַר מֹשֶׁה, רַבּוֹן הָעוֹלָם, כִּיּוֹן שֶׁרְאוּ גְבוּרַתְךָ הֵם רוּצִים לְהִתְגַּיֵּר. יִירְאוּ גְבוּרַתְךָ בְּכֹל יוֹם, וַיִּדְעוּ שֶׁאֵין אֵלֹהִים מִבְּלַעֲדֶיךָ. וְקִבַּל אוֹתָם מֹשֶׁה.

לְמָה קָרָא לָהֶם עַרְבִים רַב? אֵלֶּא כָּל מְכַשְׁפֵי מִצְרַיִם הָיוּ, וּבְרֵאשֵׁם יוֹנוֹס וַיִּמְבְּרוּס, וּבִשְׁעוֹת הַיּוֹם הָיוּ עוֹשִׂים כְּשִׁפְיָהֶם תְּמִיד. וְכֹל הַמְכַשְׁפִּים הִלְלוּ הָעֲלִיוֹנִים הָיוּ מְסַתְּכָלִים מִכַּאֲשֶׁר נוֹטָה הַשֶּׁמֶשׁ, מִרְאשִׁית שֶׁשׁ שְׁעוֹת וְחִצֵּי עַד רְאשִׁית תְּשַׁע וְחִצֵּי, שֶׁהֵינּוּ עַרְבִים הַגְּדוֹל. כָּל אוֹתָם מְכַשְׁפִּים קְטָנִים, מִתְּחִלַּת תְּשַׁע וְחִצֵּי עַד חֲצוֹת הַלַּיְלָה.

אותם עליונים שבהם היו מסתכלים מכשנוטה השמש, שהרי אז מתחילים תשע מאות ותשעים וחמש דרגות לשוטט על הרי החשן, ורוחם היתה משוטטת על כל אותם מכשפים (דרגות) בכשפיהם. ואלה היו עושים כל מה שהם רוצים, עד שכל המצרים באלה היתה מבטחם. וקראו להם ערב רב, משום שיש להם ערב קטן, מתשע שעות וחצי ומטה, זה ערב קטן. ושני ערבים הם, ועל כך וגם ערב רב עליה אתם.

וחכמתם היתה רבה, והם הסתכלו בשעות היום, והסתכלו בדרגת משה, וראו שהרי בכל הצדדים בשש משה: בשש שעות ראשונות של היום, שהם לא יכולים לשלט בהם, (בגלל שש) בשש דרגות עליונות שאוחזים בו (שאוחז בהם). ובכל הצדדים היתה בשש, ובעטרות השש הללו היתה עתיד לרדת מן ההר, שכתוב כי בשש משה לרדת מן ההר.

מיד ויקהל העם על אהרן, (שכך למדנו, שבאותה שעה שירד משה וקבל התורה לבדו כללות כל ישראל, והוא קבל התורה בעולם. ואפלו מגלת אסתר שכתוב (אסתר ט) וקבל היהודים, וקבלו היהודים היתה צריך להיות! מהו וקבל? אלא זה משה שהוא היהודים, כללות כל היהודים. ויקהל העם על אהרן) למה על אהרן? כדי להפיל בצד הימין, שהרי הם השמאל רצו ממנו, וכדי שיהיה כלול בימין, התכנסו על אהרן, ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים. (אלהים ודאי רצו צד השמאל. אשר ילכו, אשר ילך היתה צריך להיות! מהו אשר ילכו? אלא אלהים, שש מדרגות הן, (ששת ימי המעשה), כלם בצד השמאל של אלהים, שש הן. שאם תאמר שהרי הן שבע, אותו האלהים העליון לא נכנס בכלל).

בא וראה, כל זמן שהיה משה במצרים, לא הזכיר השם של אלהים, אלא שם של ה', ועל זה קשה לו לפרעה, כדי שלא יהיה תקף לאותו הצד האחר ולא יתחזק בעולם. עכשו רצו את אותו הדבר, וזהו קום עשה לנו אלהים. לנו דוקא, שאנו צריכים את הדבר הזה לחזק את הצד שלנו, שהיה דחוי עד עכשו.

אשר ילכו לפנינו. מה אמרו? אלא כך אמרו, אנו רואים שאתם ישראל, כל טוב וכל הכבוד של העולם לכם, ואנו דחויים בחוץ. שלכם – (שמות יג) וה' הלוך לפניכם יומם. אף כך אלהים אשר

יִלְכוּ לְפָנֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁה' הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם. שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לָנוּ רְשׁוֹת לְצַד שְׁלָנוּ
לְלַכֵּת אַף כֶּף לְפָנֵינוּ, אִם נִזְמַן לוֹ מַעֲשֵׂה.

בא וְרָאָה, כָּל עֲנֵי הַכְּבוֹד שֶׁהִלְכוּ בַּמִּדְבָּר, לֹא הָיוּ מְכַסִּים אֶלָּא רַק
אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבָדָם, וְאוֹתוֹ עֲנַן כְּבוֹד שִׁכְתוֹב וְה' הִלֵּךְ לְפָנֵיהֶם
יוֹמָם, הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם. וְהָעֶרֶב רַב הִלְלוּ, וְכָל אוֹתָן בְּהִמּוֹת, צֹאן
וּשְׂוָרִים, הָיוּ הוֹלְכִים מַחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּאַחֲרוֹנָה. וּבֹא רָאָה, כָּל אוֹתָם
אַרְבָּעִים שָׁנִים שֶׁהִלְכוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר, שׁוֹם לְכַלּוֹף וְטִנוּף לֹא הָיָה
בְּתוֹךְ הָעֲנָנִים בְּפָנִים. וְעַל זֶה צֹאן וּבִקֵּר שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים עֹשֵׁב הָיוּ בְּחוּץ,
וְכָל אוֹתָם שִׁשּׁוּמְרִים אוֹתָם.

אמר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, אִם כֶּף, אוֹתָם עָרַב רַב לֹא הָיוּ אוֹכְלִים
מִן הַמֶּן? אָמַר לוֹ, וְדַאי כֶּף הוּא, אֶלָּא רַק מֵה שְׁנוֹתָנִים לָהֶם
יִשְׂרָאֵל, כְּמִי שְׁנוֹתָן לְעַבְדּוֹ. וּמִמָּה הָיוּ אוֹכְלִים? מִתְמַצִּית, מֵה
שֶׁנִּשְׂאָר אַחַר הָרַחֲמִים, פְּסֻלָּת. וְהַפְּתוּב מְכַרִּיז וְאוֹמֵר, (שם טו) וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחֲרִים.
וַיִּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִן הוּא, וְלֹא שְׂאֵר הָעֶרֶב רַב, צֹאן וּבִקֵּר
שֶׁהָיוּ בִּינֵיהֶם.

עד עֲכָשׁוּ הָיוּ כְּנוֹעִים אוֹתָם עָרַב רַב, וְעַכְשָׁו עֲמָדוֹ וְרָצוּ מַעֲשֵׂה לְחֻזֵּק
אֶת הַצַּד הָאֲחֵר, וְאוֹמְרוּ, אוֹ נִהְיָה כְּלָנוּ עִם אֶחָד וְנִהְיָה בְּכָל־
עַמְכֶם, אוֹ שִׁיְהִיָּה לָנוּ מִי שִׁילֵךְ לְפָנֵינוּ כְּמוֹ שֶׁהוֹלֵךְ אֱלֹהֵיכֶם לְפָנֵיכֶם.
אָמַר אֶהְרֵן, חֵס וְשָׁלוֹם שֶׁאֵלֶּה יִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַם הַקְּדוֹשׁ לְהִיּוֹת הַכֹּל כָּל־
אֶחָד, וְלֹא יִתְעָרְבוּ הָעַם הַקְּדוֹשׁ בְּעַם הַזֶּה בְּכָל־אֶחָד, אֶלָּא טוֹב
לְהַפְרִידֵם מִתּוֹךְ הָעַם הַקְּדוֹשׁ עַד שִׁיבֹא מֹשֶׁה.

ואהרן הַתְּכַוֵּן לְטוֹב, אֶלָּא שֶׁהָיוּ רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּהֶם
בְּלֵב. וּמִשׁוֹם כֶּף, כְּשֶׁבֹא מֹשֶׁה, הִצְטַרְף לְבָרֵר וּלְלַבֵּן אֶת הָעַם
הַקְּדוֹשׁ מֵאוֹתוֹ חֲטָא, וְהִשְׁקָה אוֹתָם הַשְׁקִיָּה, עַד שֶׁכָּל־ם נִבְרְרוּ וְלֹא
נִשְׂאָרָה בָּהֶם פְּסֻלָּת כָּל־ל.

אמר לָהֶם אֶהְרֵן, פָּרְקוּ נִזְמִי הַזֶּהֱבָ. וְכִי לֹא הָיָה לָהֶם זֶהֱבָ אַחֵר? אֶלָּא
אָמַר אֶהְרֵן, בְּעוֹד שִׁישׁ לָהֶם קִטְטָה עִם בְּנֵיהֶם וּנְשֵׁיהֶם,
יִתְעַכְּבוּ, וּבֵינָם כֶּף יָבֹא מֹשֶׁה. בֹּא וְרָאָה, שְׁנֵינוּ קָשִׁים גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל
כִּסְפָּחַת בְּבִשֶׁר הַחַי, כָּל שֶׁכֵּן אֵלֶּה שְׁלֹא הָיוּ גְרִים כְּרָאוּי. מֵה הֵם
עָשׂוּ? וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעַם אֶת נִזְמִי הַזֶּהֱבָ אֲשֶׁר בְּאֲזִנֵּיהֶם. כְּמֵה אֶלְפִים
וּרְבָבוֹת הָיוּ מִנְזַמֵּיהֶם שָׁם.

מה כתוב? ויקח מידם ויצר אתו בחרט וגו'. אהרן לא נשמר מאותם שני חכמים שהיו בראשיהם של אותו ערב רב, אחד מהם היה לפנני, והאחר היה עושה בכשפים. כיון ששניהם התיעצו כאחד, לקחו את אותו זהב, (אחד) שני שלישי ביד אחת, ושליש ביד האחרת. משום שפך צריך באותו מין של כשוף.

בכה רבי שמעון, אמר, אי חסיד קדוש, אהרן משוח של האל הגדול, בחסידותך נפלו כמה מהעם הקדוש, ואתה לא היית יודע להשמר. מה עשו? כשהגיעו שש שעות והיום היה במשקל, לקחו את אותו זהב שפרקו מאזניהם. מה הטעם? משום שמי שצריך לעשות כשוף, לא מתבקש לחוס עינו על ממונו. והם אומרים, השעה עומדת לנו, אם איננו מעכבים. זו אינה שעה לחוס על הזהב. מיד – ויתפרקו כל העם. מה זה ויתפרקו? כמו שנאמר (מלכים א יט) מפרק הרים ומשבר סלעים, שהשחיתו ושברו את אזניהם. בכה כמקדם ואמר, אי עם קדוש של הקדוש ברוך הוא.

פתח רבי שמעון בבכיה ואמר, (שמות כא) והגישו אדניו אל האלהים וגו'. הרי פרשוה החברים, האזן ששמעה בסניי (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים וגו', והוא פרק על מלכות שמים מעליו ומכר עצמו לאחר – תרצע. ואלו הרשעים החיבים, אנשים רעים, בתשוקתם לחזר לסרחונם לא רצו מנשיהם ובניהם אלא השחתת דרכם (אזניהם), והתפרקו מעל של שמים שצוה אותם משה ושברו אזניהם, שאין להם חלק בשם הקדוש והעם הקדוש.

מה עשו? חלקו שניהם אותו הזהב, אחד נטל שני שלישים, ואחד שלישי. עמדו כנגד השמש בשש שעות. עשו כשפיהם וכשפופ בלהטיהם בכשוף של הפה. כיון שהגיעה ראשית השעה השביעית, שניהם הרימו ידיהם על ידי אהרן, (ומנין שמהידי של שניהם נטל יד אחת ולא יותר?) שכתוב ויקח מידם. שניהם היו ולא יותר. כיון שהוא קבל מידם (שמים, ולא ידיהם), יצא קול ואמר, (משלי יא) יד ליד לא ינקה רע, שכתוב כי ברע הוא. הביא רע לעולם.

סוד הדבר – אותם החוטאים הרשעים מכשפים בני בלעם החוטא, בני בניו של לבן הרשע, ראו שכוס של ברכה היא בימין, ומהימין מתחזקת תמיד (יותר), אמרו, אם יהיה בצד הזה אותו ראש של הימין, הרי העצמה שלנו פראוי.

בַּיּוֹן שֶׁהֵגִיעַ שִׁבְעַת שְׁעוֹת שֶׁל הַיּוֹם, נִתְּנָה לּוֹ לְאַהֲרֹן מִיָּד. אִם הוּא הָיָה אוֹמֵר לָהֶם שִׁימוּ אוֹתוֹ בְּאַרְץ בְּתַחֲלָה וְאֲנִי אֶטַל – לֹא הָיוּ יְכוּלִים בְּכַשְׁפֵיהֶם לַעֲשׂוֹת כָּלֹם. אֲלָא נָטַל מִיָּדָם. וְהַכְּתוּב מִתְרַעַם וְאוֹמֵר, וַיִּקַּח מִיָּדָם. רְאוּ מָה עָשָׂה אֶהְרֹן אִישׁ נְבִיא, אִישׁ חָכֵם, שֶׁלֹּא יָדַע לְהִשְׁמֵר. שָׂאֵלוּ נָטַל מִן הָאָרֶץ, כָּל כְּשָׁפִים שֶׁבָּעוֹלָם לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְהַצְלִיחַ. אֲבָל בְּמָה הַצְּלִיחוּ בַּמַּעֲשֵׂה הַזֶּה? מִשּׁוֹם שְׁוִיִּקַּח מִיָּדָם, וְלֹא מִן הָאָרֶץ.

וַיִּצַר אֶתוֹ בַּחֲרַט. לֹא כְמוֹ שְׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁעָשָׂה צִיּוּרִים בַּמַּחְוָגָה אוּ בַדְּבָר אַחֵר. אֲלָא בְּאֵת הַכְּתוּב לְהוֹכִיחַ אֶת הַדְּבָר, שֶׁאֶהְרֹן לֹא יָדַע לְהִשְׁמֵר. אֵלּוּ כְּשֶׁנָּטַל מִיָּדֵיהֶם הָיָה זוֹרֵק לְאָרֶץ, וְאָף עַל גַּב שְׂאֵחַר כֶּף יִטַּל אוֹתוֹ, אִזּוֹ לֹא הָיָה מַצְלִיחַ הַמַּעֲשֵׂה הַרַע הַזֶּה. אֲבָל בְּכָל הָיָה סִיוֵעַ רַע, שֶׁלְקַח זֶהָב וּטְמָנוּ מִהָעֵין, רַע אַחֵר רַע. מָה זֶה וַיִּצַר אֶתוֹ בַּחֲרַט? שֶׁשָּׂם אֶת כָּל הַזֶּהָב בְּכִיס אֶחָד וְנִשְׁמַר מִהָעֵין, וְאִזּוֹ הַכָּל עָלָה לַמַּעֲשֵׂה.

בְּסַפְרֵוֹ שֶׁל חֲנוּךְ מִצְאָנוּ שֶׁכֶּף הָיָה אוֹמֵר, בֵּן יָחִיד יוֹלֵד לְאוֹתוֹ רֹאשׁ הַלְבָן, וְכִשְׁיָבֵאוּ אוֹתָם מִבֶּשֶׁר הַחֲמוּרִים, יִטְעוּ אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ שְׁיִכְנִיס (שִׁטַּל) מִרְגְּלֵיּוֹת בַּפַּעַמּוֹנֵי זֶהָב לְלֹא דַעַתּוֹ, וְדַמּוֹת תְּצִיר בְּצִיּוּר בַּחֲרַט. מָה זֶה בַּחֲרַט? בַּחֲרַט אָנוּשׁ, זֶהוּ קוֹלְמוֹס שֶׁל אָנוּשׁ הַרְשָׁע שֶׁהִטְעָה בְּנֵי אָדָם.

וְדַאי זֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר, שֶׁאָנוּשׁ כְּשֶׁהִטְעָה אֶת הָעוֹלָם, בְּקוֹלְמוֹס הָיָה רוֹשֵׁם רְשׁוּמִים שֶׁל כָּל הַדְּמִיּוֹת וְעִבּוּדוֹת זְרוֹת בְּאוֹתוֹ קוֹלְמוֹס (רְשָׁם רְשׁוּם), וְלִכְן כְּתוּב בַּחֲרַט, אוֹתוֹ שְׁנוּדַע לַעֲשׂוֹת כֶּף. וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר.

וְהַבַּל הָיָה, שְׁוֹדַאי בְּכִיס הַשְּׁלִיף הַזֶּהָב וְכֶסֶה אוֹתוֹ מִן הָעֵין, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ אוֹתָם מְכַשְׁפִים, וְכֶף צָרִיף בְּמִינֵי הַכְּשָׁפִים הַלְלוּ. וְזֶהוּ מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַכְּשָׁפִים הַלְלוּ – דְּבָר שֶׁצָּרִיף בְּגִלּוֹי לְגִלּוֹת אַחֵר כֶּף, צָרִיף הַסְתָּרָה וְכִסּוּי בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁיִּתְכַסֶּה מִן הָעֵין, וְאַחֵר כֶּף יֵצֵא הָאֵמָן לְאִמְנוֹתוֹ. וְדָבָר שֶׁצָּרִיף אַחֵר כֶּף כִּסּוּי, צָרִיף בְּרֵאשׁוֹנָה בְּגִלּוּי.

עֲבָשׁוּ, בְּנֵי אֱהוּבֵי, אֱהוּבֵי נַפְשֵׁי, מָה אַעֲשֶׂה? וְדַאי שֶׁצָּרִיף לְגִלּוֹת. הִקְשִׁיבוּ וְהַסְתִּירוּ הַדְּבָרִים. בְּצַד הַקְּדוּשָׁה הַהוּא, אֱלֹהִים אֱמֶת, מְלֶךְ עַל הָעוֹלָם, בְּשִׁלְשָׁה (דְּבָרִים) עוֹלָמוֹת (אֵלּוּ) הַתְּחִזֵּק – בְּבִרְיָאָה, בִּיצִירָה, בַּעֲשִׂיָה. וְהָרִי נֹאמֵר הַסּוּד שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּאֵן.

כנגד בריאה – ויקח מידם, דבר שלא היה בו עד עכשו כלום. כנגד יצירה – ויצר אתו בחרט. כנגד עשיה – ויעשהו עגל מסכה. מי ראה ככשפים האלה בכל העולם?

ועכשו יש לומר, וכי לא כתוב ואשליכהו באש, ולא יותר, ואז ויצא העגל הזה, ועכשו אתה אומר ויעשהו עגל מסכה? אלא חס ושלום שאהרן עשה, והכתוב מוכיח, שכתוב ויקח את העגל אשר עשו. אבל ממה שכתוב ויקח מידם וכתוב ויצר אתו, מכח שני אלה נעשה הכל. כביכול הוא עשה אותו. שאם שני אלה לא היו, לא היה נעשה ולא יוצא לאמנות. אבל מי גרם שנעשה? שני אלה. (כביכול ויעשהו, הוא ודאי עשהו) בעוד שהוא לוקח מידם, הם עשו כשפיהם ולוחשים בפיהם, ומושכים רוח למטה מהצד האחר.

ומישבו שתי רוחות כאחת, אחת מהזכר ואחת מהנקבה. שכשמתלבש הזכר בדמות השור, הנקבה בדמות החמור, ושניהם היו כלולים כאחד. למה שני אלה? אלא שור הרי נאמר, וחמור למה? משום שבמכשפים המצריים הללו כתוב בהם, (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם.

ולכן כל אלו מישראל שמתו התחברו עמהם בלבם. ומשום שהיו שתי דמיות, כתוב אלה אלהיך ישראל, ולא כתוב זה, אלא אלה. שנים היו כאחד. אשר העלוף מארץ מצרים, העלוף ולא כתוב העלוף.

ויעשהו עגל מסכה ויאמרו. לא כתוב ויאמר, אלא ויאמרו, שאהרן לא אמר דבר. שנינו, מאה ועשרים וחמש קנטרים היו בו. איך כתוב ויקח מידם? וכי בידם היו כל הקנטרים הללו? אלא מקל של אותם קנטרים לקח מלא ידיהם, ואותו מעט התעלה על הכל כאלו הכל היה בידיהם.

בא וראה מה כתוב, וירא אהרן ויבן מזבח לפניו. אי חסיד קדוש, כמה רצונך היה לטוב ולא ידעת להשמר. כיון שזרקו לאש, התחזק כח הצד האחר שם באש, ויצאה דמות שור, כמו שנאמר בשתי המשכות של הצד האחר. מיד – וירא אהרן. מה זה וירא אהרן? ראה שהצד האחר התחזק. מיד – ויבן מזבח לפניו. שאלמלא הקדים ובנה המזבח הזה, העולם היה חוזר לחרבנו.

לְלִסְטִים שְׁהִיָּה יוֹצֵא לְאָבֵד וְלַהֲרֹג בְּנֵי אָדָם, רְאֵה לְגִיוֹן הַמֶּלֶךְ שְׁאוֹתוֹ הַלִּסְטִים יוֹצֵא בְּכַח חֶזֶק, מֶה עֲשֵׂה אוֹתוֹ לְגִיוֹן? שִׁדֵּל אֶת הַמֶּלֶךְ לְצֵאת לְדֶרֶךְ, וּמִשָּׁן אוֹתוֹ הַלְגִּיוֹן לְאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ. כְּשֶׁעֲדִין הַלִּסְטִים הוֹלֵךְ בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ, רְאֵה דְמוּת הַמֶּלֶךְ עוֹמֶדֶת לְפָנָיו. כִּיּוֹן שָׂרָאָה אֶת הַמֶּלֶךְ שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ לְפָנָיו בְּדֶרֶךְ, מִיָּד נִרְתַּע וַחֲזָר לְאַחֹר.

כִּד וַיֵּרָא אֶהֱרֵן שֶׁהֵצֵד הָאֲחֵר מִתְגַּבֵּר, אָחִז בְּרִפּוּאָה וַחֲחִזִּיק בְּצַד הַקְּדֻשָּׁה וְשָׁם אוֹתוֹ לְפָנָיו. כִּיּוֹן שָׂרָאָה הֵצֵד הָרַע אֶת דְּיוֹקֵן הַמֶּלֶךְ שְׁעוֹמֵד לְפָנָיו, מִיָּד חָזָר לְאַחֹר וַנִּחְלַשׁ כַּחוֹ וַחֲלִלוּ, שְׁהִרִי הַתְּחִזִּיק, (מִיָּד וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו) וַהֲמִזְבֵּחַ הַזֶּה הִתְגַּבֵּר, וַנִּחְלַשׁ הֵצֵד הָאֲחֵר.

בֵּא וַרְאֵה מֶה כְּתוּב, וַיִּקְרָא אֶהֱרֵן וַיֹּאמֶר חַג לֵה' מִחֵר. חַג לֵה', וְלֹא לְעַגְלָה. וְלִצַּד הַקְּדֻשָּׁה עֲשֵׂה, וְלִצַּד הַקְּדֻשָּׁה קְרָא וְאָמַר. וְזוֹ הַרְפּוּאָה שֶׁהַקְּדִים, שְׁאֵלְמָלֵא עֲשֵׂה אֶת זֶה, לֹא עֲמַד הָעוֹלָם עַל מְקוֹמוֹ, וְעַם כָּל זֶה לֹא שָׁכַךְ רְגֵזוֹ מֵאֶהֱרֵן, אֵף עַל גַּב שְׁלֵא הַתְּכּוֹן לְרַע. **אָמַר** לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֶהֱרֵן, שְׁנֵי הַמְּכַשְּׁפִים הִלְלוּ מִשְׁכוֹ אוֹתָךְ לְמֶה שָׂרְצוּ, חֲתִיף שְׁשָׁנֵי בְּנֵיךְ יִפְלוּ, וְעַל הַחֲטָא הַזֶּה יָמוּתוּ (וּבַחֲטָא הַזֶּה הֵם יִתְפָּסוּ). זֶהוּ שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ט) וַבְּאֶהֱרֵן הַתְּאֲנִף ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ. מֶה זֶה לְהַשְׁמִידוֹ? אֵלּוֹ בְּנָיו, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (עֲמוּס ב) וְאֲשַׁמֵּיד פְּרִיו מִמַּעַל, שְׁפָרְיוֹ שֶׁל אָדָם אֵלּוֹ הֵם בְּנָיו.

בֵּא וַרְאֵה, אֶהֱרֵן שָׁם אֶת אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ לְפָנָיו, וְהַעֲגֵל שָׁב לְאַחֹרָיו. בְּנָיו שָׁמוּ אֶת הֵצֵד הָאֲחֵר לְפָנָיו, וְצַד הַקְּדֻשָּׁה חָזָר לְאַחֹר, שְׁכָתוּב (ויקרא י) וַיִּקְרִיבוּ לְפָנָי ה'. לְפָנָי ה' שָׁמוּ. נִתְפָּסוּ בַחֲטָא הַזֶּה.

אֶהֱרֵן חָשַׁב, שְׁבִינְתִים יָבֵא מִשָּׁה, וְלִכְּנֵן אֶת אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ לֹא הָרַס מִשָּׁה, שְׁאֵלּוֹ הָיָה כְּמוֹ שְׁחוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם, הַדְּבָר הָרֵאשׁוֹן שֶׁהַצֵּטְרֵךְ מִשָּׁה – לְנִתֵּן אֶת אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ הָיָה צְרִיף, כְּמוֹ שֶׁהִתְנַבֵּא הַנְּבִיא עֲדוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית אֵל, וַנְּבוֹאָתוֹ עַל אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ הָיְתָה. אָבֵל כָּאֵן הָיָה דְבָר אַחֵר כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר. וְכָתוּב וַיִּקַּח אֶת הָעַגְלָה אֲשֶׁר עָשׂוּ, וְלֹא כְּתוּב וַיִּנְתֵּן אֶת הַמִּזְבֵּחַ.

בֵּא וַרְאֵה, וַיִּקְרָא אֶהֱרֵן – הוּא הַכְּרִיז בְּקוֹל וְאָמַר. כְּתוּב כָּאֵן וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר, וְכָתוּב בְּיוֹנָה וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר. מֶה שָׁם הַכְּרִיז לְדִין, אֵף כָּאֵן הַכְּרִיז לְדִין. חַג לֵה' מִחֵר, נִבְּא נְבוּאָה בְּאוֹתָהּ רוּחַ שֶׁל מִזְבֵּחַ, שְׁעֵתִיד הַדִּין לְשֵׁרוֹת עֲלֵיהֶם. חַג לֵה', לְעֲשׂוֹת בְּכֶם דִּין.

וַיִּשְׁלַח דִּינִים הָיוּ: אֶחָד, וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם. וְאֶחָד בְּבִנְי לִוִי. וְאֶחָד שֶׁהִשְׁקָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְהֵינּוּ חָג שֶׁל בְּנֵי לִוִי. לַה' – שְׂוִיגָף ה'. מָחָר – שֶׁהִשְׁקָה אוֹתָם מִשָּׁה. וְלָנוּ בְּאוֹתוֹ לִלְלָה, וְלִמָּחָר נִמְצְאוּ נִפְוּחִים וּמֵתִים. וְאוֹתָם הַמַּיִם הָיוּ מְכַשְׁפְּשִׁים בְּמַעֲיָהֶם כָּל הַלִּילָה, וּבבִּקְרָה נִמְצְאוּ מֵתִים, וְלָכֵן חָג לַה' מָחָר. וְכָל הַרְפוּאָה שֶׁעָשָׂה אֶהְרֹן, מִשּׁוּם שֶׁכָּתוּב וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ לְפָנָיו.

בא וַרְאֵה, (אותו מזבח של קדשה היה) שֶׁכָּתוּב וַיִּרְא אֶת הָעֵגֶל וּמַחֲלַת, וְאֵלוּ מִזְבֵּחַ לֹא כָתוּב. שֶׁהָרִי אֶהְרֹן יָדִיעָה הִיָּה יוֹדֵעַ שֶׁכָּתוּב (שמות כב) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחְרַם בְּלִתִּי לַה' לְבָדוֹ, וְדַאי נִצַּל אֶהְרֹן בְּעֵצָה טוֹבָה שֶׁהִנְהִיג לְנַפְשׁוֹ, וְהַכֵּל בְּרִצּוֹן שָׁלֵם טוֹב, שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן לְרַע.

אמר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבִא, וְדַאי כֶּף הוּא, וַיִּשְׂרָאֵל לֹא הָיוּ. אָבֵל יִרְבְּעָם שֶׁעָשָׂה עֲגָלִים, הָרִי יִשְׂרָאֵל הָיוּ, וְעֵגֶל עָשׂוּ. אָמַר לוֹ, וְדַאי, וּפְרָשׁוּהָ, אָבֵל יִרְבְּעָם חָטָא וְהַחֲטִיא, וְלֹא כְמוֹ שֶׁאָמְרוּ. שְׂוִדַאי חָטָא רַע עָשָׂה, וּבִמְלַכּוֹת חָטָא.

אמר יִרְבְּעָם, הָרִי וְדַאי שֶׁהָרִי צַד הַקְּדוּשָׁה לֹא שׁוֹרָה אֲלֵא רַק בְּלֵב כָּל הָעוֹלָם, וְזוֹ יְרוּשָׁלַיִם. אֲנִי לֹא יָכוֹל לְמַשֵּׁךְ אֶת אוֹתוֹ הַצַּד לְכַאֵן, מָה אַעֲשֶׂה? מִיָּד – (מלכים-א יב) וַיִּוְעֵץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ וּגּוֹ'. נִטַּל עֵצָה רַעָה. אָמַר, הָרִי הַצַּד הָאֲחֵר שֶׁנִּמְשַׁךְ מִיָּד לְכָל מְקוֹם, וְכָל שֶׁכֵּן בְּאַרְץ הַזֶּה, שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ לְשָׂרוֹת בְּתוֹכָהּ, אָבֵל לֹא יָכוֹל לְהִתְלַבֵּשׁ אֲלֵא רַק בְּדַמוֹת שֶׁל שׁוֹר.

שני עֲגָלִים לָמָּה? אֲלֵא אָמַר יִרְבְּעָם, (במצרים ובמדבר) בְּמִדְבָּר הָיוּ אוֹתָם מְכַשְׁפִּים, שֶׁכָּתוּב (יחזקאל כג) בְּשָׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם. (לא אוֹתָם מְצָרִים, אֲלֵא) כָּאֵן אוֹתָן שְׁתֵּי רוּחוֹת רַעוֹת יִתְלַבְּשׁוּ כְּרַאוּי, זָכַר וּנְקֵבָה הֵם. שֶׁהָרִי הַזֶּכֶר הִיָּה בְּבֵית אֵל, וְהַנְּקֵבָה הִיָּתָה בְּדֵן. וּמִתּוֹךְ שֶׁכָּתוּב נִפְתַּח תַּטְפָּנָה שֶׁפְּתִי זָרָה, נִמְשְׁכוּ יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו יוֹתֵר, שֶׁכָּתוּב וַיִּלְכוּ הָעָם לְפָנָי הָאֶחָד עַד דֵּן. וּמִשּׁוּם כֶּף הָיוּ שְׁנֵי עֲגָלִים, וּמִשָּׁךְ אוֹתָם יִרְבְּעָם לְאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, וְהָיָה חָטָא עָלָיו וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וּמִנֵּעַ בְּרִכּוֹת מִן הָעוֹלָם, וְעָלָיו כָּתוּב (משלי כח) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וּגּוֹ'.

ועל כֵּן הָיוּ הָעֵגֶלִים, שֶׁהָרִי הַלְּבוּשׁ הָרַאשׁוֹן שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ הַצַּד הָאֲחֵר הוּא שׁוֹר, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְאִם תֹּאמַר, לָמָּה הוּא עֵגֶל וְלֹא שׁוֹר? אֲלֵא וְדַאי כֶּף רַאוּי, וְכֵן בְּכָל הַצְּדָדִים, רֵאשִׁית הַלְּבוּשׁ הוּא קָטָן, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

וְיָכֹן, בני אהובי, כִּינֹן שָׂרְצוּ אֱלֹהִים, וּבְצַד שֶׁל אֱלֹהִים נִבְנָה
הַמַּעֲשֶׂה, הָאֱלֹהִים הַקְּדוֹשׁ, הָאֵם, שְׁאוּחֶזֶת תָּמִיד בְּזוֹרֵעַ
הַמְּלַךְ וּמַעֲלָה אֶת הַרְצוּעָה, לֹא הִיְתָה שָׁם, וְהַצְטַרֵּף מִשֶּׁה לִּהְיוֹת שָׁם
בְּמִקוּמָה. כִּינֹן שָׂרְמַז לֹו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַסְתַּכַּל.

שְׁלֹשׁ פְּעָמִים רָמַז לֹו, אִי מִשֶּׁה הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן, כְּמָה חֶזֶק כֶּחֶף, כְּמָה
גְבוּרָתָךְ גְּדוּלָה. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים רָמַז לֹו, שְׁכָתוּב וְעָתָה הַנִּיחָה לִי
– הָרִי אָחַד. וַיַּחַר אִפִּי בָהֶם וְאָכְלָם – הָרִי שְׁתִּים. וְאָעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי
גְדוֹל – הָרִי שְׁלֹשׁ. חֲכָמְתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה בְּשִׁלְשֵׁת הַרְמָזִים הַלְלוּ. אָחַז
בְּזוֹרֵעַ יְמִינוֹ – כִּנְגַד הַנִּיחָה לִי. אָחַז בְּזוֹרֵעַ שְׁמָאלוֹ – כִּנְגַד וַיַּחַר אִפִּי
בָהֶם וְאָכְלָם. הַתַּחֲבֵק בְּגוּף הַמְּלָךְ – כִּנְגַד וְאָעֲשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְדוֹל.
וּכְשֶׁהַתַּחֲבֵק בְּגוּף, וְשִׁתִּי זְרוּעוֹת מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, לֹא יְכוּל לְהַתְנַעֲנַע
לְצַד בְּעוֹלָם. זֹו הִיְתָה חֲכָמְתוֹ שֶׁל מִשֶּׁה, (שְׁבֻדְבָרִי) שְׁמִינֵי רְמָזִים שֶׁל
הַמְּלָךְ הַכִּיר בְּכָל אָחַד מֵהֶם מְאִיזָה מְקוּם יַחְזִיק, וּבְחֲכָמָה הוּא עֹשֶׂה.
בְּאוֹ רְבִי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים וְנִשְׁקוּ יְדוֹ. הִיָּה שָׁם רְבִי אַבָּא. אָמַר,
אֶלְמָלָא לֹא בְּאִתִּי לְעוֹלָם אֶלָּא לְשִׁמְעָ אֶת זֶה – דִּי לְנוּ. בְּכָה
וְאָמַר, וַי רְבִי, כְּשֶׁתַּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, מִי יֵאִיר וַיַּגְלֶה אוֹרוֹת הַתּוֹרָה?
דְּבַר זֶה בְּחִשְׁכָה נִסְתָּר עַד עַכְשָׁו, שְׁיִצָּא מִשָּׁם, וְהָרִי מְאִיר עַד רוּם
הַרְקִיעַ, וּבְכִסָּא הַמְּלָךְ הוּא רְשׁוּם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַח עַכְשָׁו
בְּדַבְרֵי הַזֶּה. וּכְמָה שְׁמַחָה עַל שְׁמַחָה נּוֹסְפָה מִלְּפָנֵי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ. מִי
יַעִיר דְּבָרֵי חֲכָמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹתָךְ.

בְּאִ וְרָאָה, טָרָם חָטָא אָדָם, הִיָּה עוֹלָה וְעוֹמֵד בְּחֲכָמַת הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן,
וְלֹא הִיָּה נִפְרָד מֵעֵץ הַחַיִּים. כִּינֹן שֶׁהַגְּדִיל תְּשׁוּקָתוֹ לְדַעַת וְלָרְדַת
לְמַטָּה, נִמְשָׁף אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁנִּפְרָד מֵעֵץ הַחַיִּים, וַיִּדַע רַע וְעִזָּב הַטּוֹב.
וְלִכְן כָּתוּב (תְּהִלִּים ח) כִּי לֹא אֵל חָפֵץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְרָךְ רַע. מִי
שֶׁנִּמְשָׁף בְּרַע, אֵין לֹו דִּיּוֹר עִם עֵץ הַחַיִּים. וְטָרָם שְׁחָטָאוֹ, הָיוּ שׁוֹמְעִים
קוֹל מִלְּמַעְלָה וַיּוֹדְעִים אֶת הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה וְלֹא פּוֹחַדִּים. כִּינֹן
שְׁחָטָאוֹ, אֶפְלוּ קוֹל שְׁלִמְטָה לֹא יִכְלוּ לְעַמֵּד בּוֹ.

כְּמוֹ זֶה, טָרָם שְׁחָטָאוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעָה שְׁעַמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינֵי,
הָעֲבָרָה מֵהֶם זֶהֱמָתוֹ שֶׁל הַנְּחָשׁ הַזֶּה, שֶׁהָרִי אֵז בְּטוֹל שֶׁל יֵצֵר
הָרַע הִיָּה בְּעוֹלָם, וַדְּחוּ אוֹתוֹ מֵהֶם, וְאֵז נֶאֱחָזוּ בְּעֵץ הַחַיִּים וְעָלוּ
לְמַעְלָה, וְלֹא יָרְדוּ לְמַטָּה. אֵז הָיוּ מְכִירִים וְהָיוּ רוֹאִים אֶסְפַּקְלָרִיּוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְעִינֵיהֶם הוֹאָרוּ, וְשִׁמְחוּ לְהַכִּיר וְלִשְׁמַעַ. וְאֵז חָגַר אוֹתָם

הקדוש ברוך הוא בחגורות של אותיות השם הקדוש שלא יוכל לשלט עליהם הנחש הזה, ולא יטמא אותם כבראשונה.

ביון שחטאו בעגל, העברו מהם כל אותן הדרגות והאורות העליונים, והעברה מהם חגורת כלי הזין שהתעטרו מהשם הקדוש העליון, והמשיכו עליהם הנחש הרע כמקדם, וגרמו מות לכל העולם. ואחר כך מה כתוב? וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו וייראו מגשת אליו.

בא וראה, מה כתוב בראשונה? (שמות יד) וירא ישראל את היד הגדלה. וכלם ראו את הזהרים העליונים נאורים באספקלריה המאירה, שכתוב (שם כ) וכל העם ראים את הקולת. ועל הים היו רואים ולא פוחדים, שכתוב זה אלי ואנוהו. אחר שחטאו, פני הפרסור לא היו יכולים לראות. מה כתוב? וייראו מגשת אליו.

ובא ראה, מה כתוב בהם? ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, שהעברו מהם אותם כלי זין שהתחברו בהם בהר סיני, כדי שלא ישלט אותו הנחש הרע. ביון שהעברו מהם, מה כתוב? ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה. אמר רבי אלעזר, מה הפסוק הזה לזה? אלא ביון שיידע משה שהעברו מישראל אותם כלי זין עליונים, אמר, הרי ודאי מכאן והלאה הנחש הרע יבא לדור ביניהם. ואם יעמד המקדש כאן ביניהם, יטמא. מיד – ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה. משום שמה ראה שהרי אז ישלט הנחש הרע מה שלא היה מקדם לכן.

וקרא לו אהל מועד. וכי לא בראשונה אהל מועד? אלא בראשונה אהל סתם, וכעת אהל מועד. מה זה מועד? רבי אלעזר אמר לטוב. רבי אבא אמר לרע. רבי אלעזר אמר לטוב – מה מועד הוא יום שמחת הלבנה, שנוספה בו קדשה, לא שולט בה פגם, אף כאן קורא לה בשם הזה, להראות שהרי התרחק מביניהם ולא נפגמה, ולכן כתוב וקרא לו אהל מועד.

ורבי אבא אמר לרע – שהרי בראשונה היה אהל סתם, כמו שנאמר (ישעיה לג) אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח, ועכשו אהל מועד. בראשונה לתת רפואות לעולם שלא ישלט בהם המות – מכאן והלאה אהל מועד, כמו שנאמר (איוב ל) ובית מועד לכל חי. כאן נתן

בו זמן וחיים קצובין לעולם. בתחלה לא נפגם - ועכשו נפגם. בראשונה חברות וזונג ללבנה עם השמש שלא יוסרו - עכשו אהל מועד, זונגם מזמן לזמן. ומשום כך, וקרא לו אהל מועד, מה שלא היה קדם.

רבי שמעון היה יושב לילה אחד ועוסק בתורה, והיו יושבים לפניו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי. אמר רבי יהודה, הרי כתוב ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב, ואמרנו שגרמו מות עליהם מאותו זמן ומעלה ושלט בהם אותו הנחש הרע שהוסר מהם בראשונה. ישראל מילא, אבל יהושע שלא חטא, האם הוסר ממנו אותו כלי זין עליון שקבל עמהם בהר סיני או לא?

אם תאמר שלא הוסר ממנו, אם כך, אז למה מת כשאר כל בני האדם? ואם תאמר שהוסר ממנו, למה? והרי לא חטא! שהרי הוא היה עם משה בשעה שחטאו ישראל. ואם תאמר שלא קבל אותה העטרה בהר סיני כמו שקבלו ישראל, למה?

פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים יד) כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. פסוק זה אמרו בו החברים מה שאמרו. אבל כי צדיק ה' - צדיק הוא ושמו צדיק, ומשום כך צדקות אהב. ישר והוא ישר, כמו שנאמר (דברים לב) צדיק וישר. ועל זה יחזו פנימו, כל בני העולם, ויתקנו דרכיהם ללכת בדרך ישר כראוי.

ובא ראה, כשדן הקדוש ברוך הוא את העולם, לא דן אותו אלא לפי רב בני האדם. ובא ראה, כשחטא אדם בעץ שאכל ממנו, גרם לאותו עץ ששורה בו המות לכל העולם, וגרם פגם להפריד אשה מבעלה, ועמד החטא של הפגם הזה בלבנה עד שעמדו ישראל בהר סיני. כיון שעמדו ישראל בהר סיני, העבר אותו הפגם של הלבנה ועמד להאיר תמיד. כיון שחטאו ישראל בעגל, שבה הלבנה כמקדם לפגמה, ושלט הנחש הרע, ואחז בה ומשך אותה אליו ונפגמה.

וכשידע משה שחטאו ישראל והעברו מהם אותם כלי זין הקדושים, ידע ודאי שהרי הנחש אחז בלבנה למשך אותה אליו ונפגמה. אז הוציא אותה בחוץ. וכיון שעמדה להפגם, אף על גב שיהושע עומד בעטרת כלי הזין שלה, כיון שהפגם שורה בה וחזרה לכמו שנפגמה בחטאו של אדם, לא יכול אדם להתקיים, פרט למשה ששלט בה, ומותו היה בצד אחר. ועל זה לא היה בה

רשות לקיים את יהושע תמיד ולא מישהו אחר. ועל כן קורא לה אהל מועד, שהרי שורה בה זמן קצוב לכל העולם.

וְלִבְנֵי סוּד הַדָּבָר – יֵשׁ יְמִין לְמַעַלָּה וְיֵשׁ יְמִין לְמַטָּה. יֵשׁ שְׂמַאל לְמַעַלָּה וְיֵשׁ שְׂמַאל לְמַטָּה. יֵשׁ יְמִין לְמַעַלָּה בְּקַדְשָׁה עֲלִיוֹנָה. וְיֵשׁ יְמִין לְמַטָּה שֶׁהוּא בְּצַד הָאֲחֵר. יֵשׁ שְׂמַאל לְמַעַלָּה בְּקַדְשָׁה עֲלִיוֹנָה, לְעוֹרֵר אֲהָבָה, לְהַתְקַשֵּׁר לְלִבָּנָה, בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ לְמַעַלָּה לְהֵאִיר.

וְיֵשׁ שְׂמַאל לְמַטָּה שֶׁמִּפְרִיד אֲהָבָה שְׁלֵמַעַלָּה, וּמִפְרִיד אוֹתָהּ מִלְּהֵאִיר בְּשֵׁמֶשׁ וּלְהַתְקַרֵּב עִמּוֹ, וְזֶהוּ הַצַּד שֶׁל הַנְּחֹשׁ הָרַע. שְׂכַאֲשֶׁר הַשְׂמַאל הַזֶּה שְׁלֵמַטָּה מִתְעוֹרֵר, אִזּוֹ הוּא מוֹשֵׁף אֶת הַלִּבָּנָה וּמִפְרִידָה מִלְּמַעַלָּה, וְאוֹרָה נְחֹשֶׁה, וְנִדְבָקֵת בְּנְחֹשׁ, וְאִזּוֹ שׂוֹאֶבֶת מוֹת לְמַטָּה לְכָל כִּי נִדְבָקֵת בְּנְחֹשׁ וּמִתְרַחֶקֶת מֵעֵץ הַחַיִּים, וְלִכֵּן גּוֹרֶמֶת מוֹת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ כַּאֲשֶׁר נִטְמָא הַמְקַדָּשׁ עַד זְמַן קָצוֹב כְּשֶׁמִּתְקַנְתָּ הַלִּבָּנָה וְשָׁבָה לְהֵאִיר, וְזֶהוּ אֵהֵל מוֹעֵד.

וְעַל זֶה יְהוֹשֵׁעַ לֹא מָת, אֲלֹא בְּעֵטִיו שֶׁל הַנְּחֹשׁ הַזֶּה שֶׁקָּרַב וּפָגַם אֶת הַמִּשְׁכָּן כְּבָרָאשׁוֹנָה. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב יְהוֹשֵׁעַ בֶּן נוּן נָעַר. שְׂאָף עַל גִּבּ שֶׁהוּא נָעַר לְמַטָּה לְקַבֵּל אוֹר, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֵהֵל. כְּמוֹ שֶׁזֶה נִפְגָּם, כִּף גַּם זֶה נִפְגָּם, אִף עַל גִּבּ שְׁמִין קָדוֹשׁ הָיָה לוֹ, כִּיּוֹן שֶׁנִּפְגְּמָה הַלִּבָּנָה, כִּף וְדָאִי לֹא נִצּוּל לְבָדוֹ מִמֶּנּוּ מֵאוֹתוֹ גִּוֹן מִמֶּשׁ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שְׂיֻדְעִים סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְנִדְבָקִים בַּתּוֹרָה, וּמְקִימִים הַפְּסוּק שְׂכָתוֹב, (יהושע א) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה וְגוֹ'. וּבְשִׁבְלָהּ יִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׂכָתוֹב (דברים ל) כִּי הוּא חַיִּיךָ וְאַרְךָ יָמֶיךָ וְגוֹ'.

פְּרִשֵׁת וַיְקַהֵל (דף סז/ ע"א - דף צד ע"א)

וַיְקַהֵל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. רבי חייא פתח, (שמואל-א טו) וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי לְכוּ סְרוּ רִדּוֹ וְגו'. בא ורָאָה מֵה כְּתוּב בְּעַמְלָק, פְּקַדְתִּי אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה עַמְלָק לְיִשְׂרָאֵל וְגו'. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּכָל הַקְּרֻבוֹת שֶׁעָשׂוּ שְׂאָר הָעַמִּים לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל, מֵה הַטַּעַם לֹא הָיָה קָשָׁה לְפָנָיו כְּמוֹ הַקְּרֻב שֶׁעָשָׂה עַמְלָק אִתָּם? אֵלָּא וְדַאי הַקְּרֻב שֶׁל עַמְלָק הָיָה בְּכָל הַצְּדָדִים, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ זְמַן הִתְחַזַּק הַנְּחָשׁ הָרַע לְמַעְלָה, וְהִתְחַזַּק לְמַטָּה.

מֵה הַנְּחָשׁ הָרַע אֹרֵב עַל פְּרִשֵׁת דְּרָכִים, אִף כָּאֵן גַּם עַמְלָק נֶחֱשׂ רַע הָיָה לְיִשְׂרָאֵל, שְׂאָרֵב לָהֶם עַל פְּרִשֵׁת דְּרָכִים, שְׁכַתוּב (שמואל-א טו) אֲשֶׁר שָׁם לוֹ בְּדַרְךְ בְּעֵלְתוֹ מִמְצָרִים. אֹרֵב הָיָה לוֹ לְמַעְלָה לְטַמֵּא אֶת הַמְּקַדָּשׁ, וְאֹרֵב הָיָה לְמַטָּה לְטַמֵּא אֶת יִשְׂרָאֵל. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁכַתוּב (דברים כה) אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדַרְךְ. כְּתוּב כָּאֵן אֲשֶׁר קָרָךְ, וְכַתוּב שָׁם (שם כג) כִּי יִהְיֶה בְךָ אִישׁ אֲשֶׁר לֹא טָהוּר מִקְרָה לְיָלֵה.

וַעֲלֵ זֶה כְּתוּב בְּבַלְעָם, (במדבר כג) וַיִּקַּר אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם. וַיִּקַּר - לְשׁוֹן טַמְאָה נִקְטָה. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי כְּתוּב אֱלֹהִים, אֵלָּא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַזְמִין לוֹ אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל טַמְאָה לְהַטְמִיא בּוֹ בְּאוֹתָהּ דְרָגָה שֶׁהוּא נִדְבֵק לְהַטְמִיא בָּהּ. מֵה עָשָׂה בַלְעָם? הוּא חָשַׁב בְּאוֹתָם קְרֻבָנוֹת לְעֵלוֹת לְמַעְלָה. מִיָּד הַזְמִין לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ מְקוֹם. אָמַר לוֹ, הִנֵּה טַמְאָה אֵלֶיךָ כְּמוֹ שְׂרָאוּי לָךְ. וְעַל זֶה וַיִּקַּר אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם.

כְּמוֹ כֵּן אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדַרְךְ וְגו', הַזְמִין לָךְ אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הָרַע לְמַעְלָה לְטַמֵּא אוֹתָךְ בְּכָל הַצְּדָדִים. וְאֵלְמָלָא שֶׁהִתְחַזַּק מֹשֶׁה לְמַעְלָה וַיְהוֹשֶׁעַ לְמַטָּה, לֹא יָכְלוּ לוֹ יִשְׂרָאֵל. וּמִשׁוֹם כֵּךְ שָׁמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר לְדוֹרֵי דוֹרוֹת. מֵה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁחָשַׁב לְעַקֵּר אוֹת הַבְּרִית מִמְּקוֹמָהּ, וּמִשׁוֹם כֵּךְ פְּקַדְתִּי, בְּפִקְדֵיהָ, שֶׁהָרִי שָׁם נִרְמַז סוּד הָאוֹת הַבְּרִית הַקְדוּשָׁה.

בֹּא וְרָאָה מֵה כְּתוּב, וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל הַקִּינִי. מִי זֶה הַקִּינִי? זֶה יִתְרוֹ. וְכִי מִי נָתַן כָּאֵן אֶת בְּנֵי יִתְרוֹ לְהִיּוֹת דִּיּוּרָם בְּעַמְלָק, וְהָרִי הָיוּ שְׂרוּיִים בִּירִיחוֹ? אֵלָּא הָרִי כְּתוּב (שופטים א) וּבְנֵי קִינִי חָתָן מֹשֶׁה עָלוּ

מעיר התמרים את בני יהודה מדבר יהודה וגו'. וכשעלו משם, שרונים היו בתחומו של עמלק עד לאותו זמן שבא שאול המלך, שכתוב ויסר קיני מתוך עמלק.

משום שהרי בזמן שנמצאים רשעים, (נענשו) אותם חסידים וצדיקים שנמצאים ביניהם נתפסים בחטאיהם, והרי פרשוה. כמו זה, אלמלא אותה ערבוביה שהתחברו בהם בישראל, לא נענשו ישראל על מעשה העגל.

ובא ראה מה כתוב בראשונה, (שמות כה) מאת כל איש אשר ידבנו לבו, להכליל את כלם, משום שרצה הקדוש ברוך הוא לעשות את מעשה המשכן מכל הצדדים, במח וקלפה. ומשום שהיו אותם ערב רב עמם, נאמר מאת כל איש אשר ידבנו לבו, להכלילם בין ישראל, שהם מח, וכלם הצטוו.

אחר כך סטה כל מין למינו, ובאו אותם ערב רב ועשו את העגל, וסטו אחריהם אותם שמתו וגרמו לישראל מות והרג. אמר הקדוש ברוך הוא, מכאן והלאה מעשה המשכן לא יהיה אלא רק מצדם של ישראל לבדם. מיד – ויקהל משה את כל עדת ישראל וגו'. וכתוב אחריו, קחו מאתכם תרומה לה'. מאתכם ודאי, ולא בראשונה שכתוב מאת כל איש אשר ידבנו לבו. ויקהל משה וגו', מאיזה מקום הקהיל אותם? אלא משום שהיו אותם ערב רב ביניהם, הצטרף משה לכנסם וליחדם מביניהם.

ויקהל משה. רבי אבא פתח, (דברים לא) הקהל את העם האנשים והנשים והטף. מה להלן כלל של כל ישראל, אף כאן כלל של כל ישראל. ומי הם? ששים רבוא.

רבי אלעזר פתח את הפסוק בישראל, כשירד משה מהר סיני, שכתוב (שמות לב) וישמע יהושע את קול העם ברעה ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה. וישמע יהושע, וכי יהושע שמע ומשה לא שמע?! אלא ודאי, עד עכשו יהושע לא היה יודע, ומשה היה יודע. אם כן, מה זה ברעה? אלא ברעה כתוב בה, שאותו קול היה בצד האחר. ויהושע, שהיה פני הלבנה, התבונן באותו קול שהיה של צד הרעה, מיד – ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִשְׁכְּרוּ שְׁנֵי לִוְחֹת הָאֶבֶן שֶׁהָיוּ בְּרֵאשׁוֹנָהּ. וְהָרִי בְּאֶרְנוֹ, שֶׁהֵם כְּבָדוֹ עַל יְדוֹ, וְנִפְלוּ וְנִשְׁכְּרוּ. מָה הֵטַעַם? מִשּׁוֹם שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת מִתּוֹךְ לִוְחֹת הָאֶבֶנִים.

בֵּא וּרְאֵה, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת בְּשָׁנָה מִתְעוֹרֵר קוֹל בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, בְּאוֹתוֹ קוֹל שֶׁהִתְעוֹרְרוֹת הַצַּד הָאֲחֵר מִתְעוֹרֵר בּוֹ, וְאוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוֹת הַצַּד הָאֲחֵר נִכְנָסֵת בֵּין קוֹל לְקוֹל, וְנִחְשָׁף הָאוֹר בְּקוֹל שְׁלִמְטָה. מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ הָאוֹר שֶׁל הַקּוֹל שְׁלִמְעֵלָה לְקוֹל שְׁלִמְטָה, אִזּוֹ מִקְדִּימָה אוֹתָהּ הִתְעוֹרְרוֹת, וְנִכְנָס בֵּין זֶה לְזֶה הַנְּחֹשׁ שֶׁמִּפְתָּה אֶת הָאִשָּׁה וְנוֹטֵל אוֹר, וְאוֹתוֹ קוֹל הוּא קוֹל מִלְחָמָה, קוֹל רָעָה, וְזֶהוּ בְּרַעָה.

וַיַּעַל זֶה שָׁמַע יְהוֹשֻׁעַ וְלֹא מֹשֶׁה, מִשּׁוֹם שֶׁנִּטְלָה אוֹתָהּ רָעָה אֶת אוֹר הַלְּבָנָה שֶׁאֲחִזּוּ בָּהּ יְהוֹשֻׁעַ, וּמֹשֶׁה שֶׁהָיָה אֲחִזּוֹ בְּשִׁמְשׁ לֹא שָׁמַע, וְכָל הָאוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל כָּלֵם נִחְשָׁף מִשּׁוֹם אוֹתָהּ רָעָה שֶׁנִּדְבָּקָה בָּהֶם. כִּיּוֹן שֶׁמִּחַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל חֲטָאֵיהֶם, אִזּוֹ וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים וְגו', שֶׁהָרִי אוֹתוֹ עָרַב רַב הָעֵבֶר מֵהֶם.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ יוֹשְׁבִים לִילָה אֶחָד וּמִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה טְרַם שֶׁנִּחְלַק הַלֵּילָה. בֵּין כֶּף קָרָא הַגִּבּוֹר. בְּרָכּוֹ בְּרָכָה. (אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, כַּעַת הוּא הַזְּמַן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּגוֹן עַדָּן לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, לְמָה מִשְׁתַּעֲשַׁע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא) בְּכָה רַבִּי אֶלְעָזָר וַאֲמַר, בֵּא וּרְאֵה, עַד כָּאֵן זְעוּעַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים רְקִיעִים וְהִכָּה בָּהֶם, וּבְכָה עַל חֲרַבְּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהוֹרִיד שְׁתֵּי דְמָעוֹת לְתוֹךְ הַיָּם הַגְּדוֹל וְנִזְכָּר בְּכַנּוֹ מִתּוֹךְ בְּכִיָּה.

מִשּׁוֹם שֶׁהַלֵּילָה נִחְלַק לְשִׁלְשָׁה צְדָדִים בְּשִׁתִּים עֲשָׂרָה שְׁעוֹת שֶׁהָיוּ רְשׁוּמִים בּוֹ, וְאִם נוֹסְפוֹת שְׁעוֹת הַלֵּילָה, אוֹתָן שְׁעוֹת שְׁנוֹסְפוֹ הֵן שֶׁל הַיּוֹם, וְלֹא נִחְשָׁבוֹת מֵהַלֵּילָה, פָּרַט לְשִׁתִּים עֲשָׂרָה שֶׁהֵן שְׁלוֹ. וְאוֹתָן שְׁתִּים עֲשָׂרָה נִחְלָקוֹת לְשִׁלְשָׁה צְדָדִים, וְשִׁלְשָׁה מִחֲנוֹת שֶׁל מְלֹאכִים קְדוּשִׁים נִחְלָקוּ (הַתְּמַנָּה) בְּאוֹתָם שִׁלְשָׁה צְדָדִים

מִחֲנֵה רֵאשׁוֹן מִמֶּנָּה בְּאַרְבַּע שְׁעוֹת רֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל רֵאשִׁית הַלֵּילָה לְשִׁבַח אֶת אֲדוֹנָם. וּמָה הֵם אוֹמְרִים? (תְּהִלִּים כ"ד) לֵה' הָאֶרֶץ וּמִלֵּאָה וְגו', כִּי הוּא עַל יָמִים יְסֻדָּה וְגו', מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגו', נְקִי כַפַּיִם וְכִר לִכְבֹּ וְגו'. מָה הֵטַעַם שֶׁל זֶה? מִשּׁוֹם שֶׁכָּאֲשֶׁר הַלֵּילָה פּוֹרֵשׁ

כַּנְפֵי עַל הָעוֹלָם, אֲזִי כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם הַמּוֹת וְיוֹצֵאת
נִשְׁמָתָם לְעֵלוֹת לְמַעְלָה, וְאוֹתָם מְלַאֲכִים עוֹמְדִים וְאוֹמְרִים, מִי יַעֲלֶה
בְּהַר ה'. הַר ה' - זֶה הַר הַבַּיִת. מְקוֹם קִדְשׁוֹ - זֶה עֲזֵרַת יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ
שֶׁלְמַעְלָה, כִּי גַם לְמַטָּה.

מִשׁוֹם שֶׁבְּכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ כַּמָּה מְמַנִּים וְכַמָּה שָׁרִים עוֹמְדִים שָׁם,
וְכַשֶּׁהַנְּשָׁמוֹת יוֹצֵאוֹת, רוֹצוֹת לְעֵלוֹת לְמַעְלָה, וְאִם אֵינָן זוֹכוֹת
דוֹחִים אוֹתָן הַחוּצָה, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת בְּעוֹלָם, וְלוֹקְחִים אוֹתָן
כַּמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל רוּחוֹת וּמוֹדִיעִים לָהֶם דְּבָרִים כּוֹזְבִים, וְלַפְעָמִים
דְּבָרֵי אֱמֶת מִמָּה שֶׁעֲתִיד לְבֹא בְּזִמְנֵי הַקָּרוֹב, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹה.

וְאוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים הוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת לְמַעְלָה, וּפּוֹתְחִים לָהֶם
פְּתָחִים, וּמַעֲלִים אוֹתָן לְתוֹךְ אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא הַר ה', כְּמוֹ
הַסּוֹד שֶׁל הַר הַבַּיִת לְמַטָּה, וּמִשָּׁם נִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא
מְקוֹם קִדְשׁוֹ, שֶׁשָּׁם נִרְאוֹת כָּל הַנְּשָׁמוֹת לְפָנָי אֲדוֹנָם. כְּמוֹ כֵּן אוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁנִּרְאוֹ יִשְׂרָאֵל לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא עֲזֵרַת
יִשְׂרָאֵל. בְּשַׁעַר שֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹמְדוֹת שָׁם, אֲזִי שְׂמַחַת רְבוֹנָם הִיא,
לְתַקֵּן בָּהֶם הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קִדְשׁ הַקְּדוֹשִׁים, וְשָׁם רוֹשְׁמִים אֶת כָּל
מַעֲשֵׂיהֶם וְזִכְיוֹתֵיהֶם.

מִחֲנֵה שְׁנֵי מְמַנֵּה בְּאַרְבַּע שָׁעוֹת אַחֲרוֹת, וְאִינָם אוֹמְרִים שִׁירָה,
פָּרַט לְשַׁעֲתִים, עַד שֶׁנִּחְלַק הַלַּיְלָה וְנִכְנָס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְגַן עֵדֵן.

וְאַיִה הֵם אֲבֵלֵי צִיּוֹן וְאוֹתָם שְׂבוּכִים עַל חֲרַבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.
וּבִתְחִלַּת אַרְבַּע הַשָּׁעוֹת הָאֲמֻצָּעִיוֹת פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים)
עַל נִהְרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם בְּכִינוּ וְגו', וְאַלֶּה הֵם שְׂבוּכִים עַל
נִהְרוֹת בְּכָל עַם יִשְׂרָאֵל, מִמִּשְׁמַע שֶׁכְּתוּב גַּם בְּכִינוּ. וּמִנֵּי לָנוּ שְׂבוּכִים
שָׁם? שֶׁכְּתוּב הֵן אֲרָאֵלִם צָעֲקוּ חֲצָה. מַה זֶה חֲצָה? זוֹ בְּכָל, מִשׁוֹם
שֶׁכֵּלֵם לוֹו אֶת הַשְּׂכִינָה עַד בְּכָל, וְשָׁם הֵם בָּכוּ עִם יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה
פּוֹתְחִים בְּזֶה, וּמְסִימִים: זָכַר ה' לְבִנְיָ אָדוֹם וְגו'.

וְאִז מִתְעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲלוֹתָיו וּמִכְּהַ בְּרִקְיעִים, כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ, וּמִזְדַּעְזְעִים שָׁנִים עָשָׂר אֲלֵפֵי עוֹלָמוֹת וְגוֹעִים וּבּוֹכִים,
שֶׁכְּתוּב (ירמיה כה) ה' מְמָרוֹם יִשְׂאָג וּמִמְעוֹן קִדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שֶׁאֵג יִשְׂאָג
עַל נִוְהוֹ. וְנִזְכָּר בְּיִשְׂרָאֵל, וּמוֹרִיד שְׁתֵּי דְמַעוֹת לְתוֹךְ הַיָּם הַגָּדוֹל, וְאִז
מִתְעוֹרֵר שֶׁלֵּהֲבִית אַחַת שֶׁבְּצַד צָפוֹן, וּמִכְּהַ רוּחַ אֶחָד שֶׁבְּצַד צָפוֹן

באותה השלהבת, והולך ומשוטט בעולם. ובאותה שעה נחלק הלילה, והשלהבת הולכת ומכה בכנפי התרנגול וקורא, אז הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן.

וְלְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אין מנוחה עד שנכנס לגן עדן להשתעשע עם נשמות הצדיקים. והסימן – כי נמכרנו אני ועמי וגו'. (אסתר ט) ויאמר המלך מי הוא זה וגו', והמלך קם בחמתו ממשטה היין אל גנת הביתן וגו'.

בְּשָׁעָה שנכנס הקדוש ברוך הוא לגן עדן, אז כל אותם עצי הגן וכל אותן נשמות הצדיקים פותחים ואומרים, (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם וגו'. מי זה מלך הכבוד וגו'. שאו שערים ראשיכם גו'. ובשעה שנשמות הצדיקים שבארץ חוזרות לגופן, אז מחזיקים בהם כל אותם מלאכים, ואומרים (שם קלד) הנה ברכו את ה' כל עבדי ה'. ולמדנו שזה המחנה השלישי שאומר את זה בארבע השעות האחרונות.

וְאוֹמְרִים שירה עד שעולה אור הבקר, ואז משבחים את אדונם כל אותם כוכבים ומזלות, וכל אותם המלאכים העליונים ששלטונם ביום, כלם משבחים את אדונם ואומרים שירה. זהו שכתוב (איוב לח) בָּרֶן יַחַד כְּכַבֵּי בִקְרָ וַיְרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

בְּשָׁעָה שיוצאת השמש ביום, ישראל נוטלים שירה למטה, והשמש למעלה, שכתוב ייראוך עם שמש. בשעה שנוסע השמש בגלגליו, פותח בקול נעימה ואומר שירה. ואיזו שירה אומרים? (תהלים קד) הודו לה' קראו בשמו וגו'. (שם) שירו לו זמרו לו וגו'. וישראל משבחים את הקדוש ברוך הוא ביום עם השמש. זהו שכתוב (שם עב) ייראוך עם שמש. ואף על גב שהרי בארנו את הפסוק הזה, אמר רבי אלעזר, אלמלא שבני העולם הם אטומי לב וסתומי עינים, לא יכולים לעמד מקול הנעימה של גלגל השמש כשנוסע (ויצא) ומשבח לפני הקדוש ברוך הוא.

בִּינְתִים שהתעסקו בתורה, האיר היום. קמו והלכו לפני רבי שמעון. כיון שראה אותם, אמר רבי שמעון, אלעזר בני, אתה והחברים, הסתירו עצמכם שלשת הימים הללו שלא תצאו החוצה, כי מלאך המות נמצא בעיר, ויש לו רשות להשחית, וכיון שנתנה לו רשות להשחית, יכול להשחית את כל מי שנראה לפניו.

ויעוד, שאדם שנראה לפניו, הוא עולה ומסטיין עליו ומזכיר חטאיו, ומבקש דין מלפני הקדוש ברוך הוא, ולא זו משם עד שנדון אותו האדם ונתנת לו רשות והורג אותו.

אמר רבי שמעון, האלהים, רב העולם לא מתים טרם מגיע זמנם, רק כשלא ידעו לשמר עצמם, שהרי בשעה שמוציאים את המת מביתו לבית הקברות, מלאך המות נמצא בין הנשים. ולמה בין הנשים? שכן היא דרכו מיום שפתה את חוה, ובגללה גרם מות לכל העולם, ועל זה (פאשר) הורג אדם, והאנשים נמצאים עם המת, ונכנס בין הנשים בדרך.

ויש לו רשות להרג בני אדם, ומסתכל בפניהם בדרך שנראים לפניו, משעה שמוציאים אותו מביתו לבית הקברות עד שחוזרים לביתם, ובגללם גורם מות לכמה גברים בעולם טרם שמגיע זמנם. ועל זה כתוב, (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. משום שעולה ומסטיין ומזכיר חטאי האדם לפני הקדוש ברוך הוא, ונדון על אותם חטאים ומסתלק טרם הגיע זמנו.

וימה תקנתו? בשעה שנוטלים את המת לבית הקברות, יחזיר אדם פניו ויעזב את הנשים אחר כתפיו. ואם הן מקדימות, ילך לאחור, כדי שלא יתראה עמהן פנים בפנים. ואחר שחוזרים מבית הקברות, לא יחזר באותה דרך שעומדות הנשים ולא יסתכל בהן כלל, אלא יסטה לדרך אחרת. ומשום שבני אדם לא יודעים ולא מתבוננים בזה, רב העולם נדונים בדין ומסתלקים טרם הגיע זמנם. **אמר** רבי אלעזר, אם כן, טוב לו לאדם שלא ילוג את המת. אמר לו, לא, שהרי אדם שנשמר כמו זה, ראוי לאריכות ימים, וכל שכן לעולם הבא.

בא וראה, לא לחנם תקנו הראשונים שופר למשך מת מהבית לבית הקברות. ואם תאמר שעל המת וכבודו לבד זה - לא! אלא כדי להגן על החיים שלא ישלט עליהם מלאך המות להסטיין למעלה וישמרו ממנו.

פתח ואמר, (במדבר י) וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם וגו'. ודיקנו על הצר, זה מלאך המות, הצורר אתכם תמיד והורג בני אדם, (ומציק לחיים) ורוצה להרג אחרים. מהי תקנתו? והרעתם. אם בראש השנה, שהוא יום הדין למעלה, מלאך המות

הזה יורד למטה כדי להשגיח על מעשי בני האדם ולעלות למעלה להסטין עליהם. וישראל שיודעים שהרי מלאך המות יורד מטה ועולה למעלה כדי להיות קטגור עליהם, מקדמים בשופר ליבב עליו שלא יוכל להם, ולהגן עליהם.

וכף שכן בשעה שעושה דין והורג בני אדם ונמצא למטה, וכל שכן בשעה שהולכים לבית הקברות וחוזרים מבית הקברות, שהרי בשעה שנשים נוטלות רגליהן עם המת, הוא יורד ונמצא לפנייהם, שכתוב (משלי ה) רגליה ירדות מות. יורדות לאן? לאותו מקום שנקרא מות. ועל זה חזוה גרמה מות לכל העולם, הרחמן יצילנו.

בא וראה, כתוב (שם ל) כן דרך אשה מנאפת וגו'. והרי בארנו. אבל כן דרך אשה מנאפת – זה מלאך המות, וכך הוא, וכך נקרא אכלה ומחתה פיה – שורפת את העולם בשלהבותיה והורגת בני אדם טרם שהגיע זמנם. ואמרה לא פעלתי אול, שהרי דין צריך עליהם, ונמצאו בחטאים, ובדין אמת הם מתו.

בשעה שעשו ישראל את העגל ומתו כל אותם המונים, היה מלאך המות נמצא בין הנשים בתוך מחנה ישראל. כיון שהסתפל משה שהרי מלאך המות נמצא בין הנשים ומחנה ישראל ביניהם, מיד פנס את כל הגברים לבדם. זהו שכתוב ויקהל משה את כל עדת בני ישראל. אלו הגברים, שכנס אותם והפרידם לבדם.

ומלאך המות לא היה נפרד מתוך הנשים עד שהוקם המשכן, שכתוב ויקם משה את המשכן. ואפלו בשעה שהנשים היו נותנות נדבה למשכן, לא היה סר מביניהם, עד שראה משה ונתן לגברים עצה שלא יבאו בחבור אחד עמהם ולא יתראו פנים בפנים, אלא אחר כתפיהם. וזהו שכתוב ויבאו האנשים על הנשים. (ויבאו האנשים על הנשים לא כתוב, אלא ויבאו על) ויביאו לא כתוב, אלא ויבאו. לא היו הולכים בדרך אחת, אלא אחר כתפיהן, משום שמלאך המות לא נפרד מביניהן עד שהמשכן הוקם.

בא וראה, אינו נמצא בין הנשים פחות משבע נשים, ולא פחות מעשר. ובדרך בגלוי בשבע הוא נמצא, ומבקש דין. בעשר הוא מסטין להרג. ומשום שנמצא ביניהן בדרך בגלוי, כתוב ויבאו האנשים על הנשים. ונשמרו כל אותו יום החברים ועסקו בתורה.

פִּתַח רבי שמעון ואמר, (בראשית ז) ויאמר ה' אל נח בא אתה וכל ביתך אל התבה. הרי בארנו הפסוק, אבל בא וראה, וכי לא יכל הקדוש ברוך הוא לשמר את נח במקום אחד בעולם, שיהיה המבול בכל העולם ולא יהיה באותו מקום, כמו שכתוב בגדעון (שופטים ו) ויהי חרב אל הגזה לבדה, או לשמר אותו בארץ ישראל שכתוב בה (יחזקאל כב) לא גשמה ביום זעם, שלא ירדו עליה מי המבול?

אָפָא, כיון שהמשחית ירד לעולם, מי שאינו סוגר את עצמו ונמצא לפניו בגלוי – מתחייב בנפשו, שהוא הרג את עצמו. מנין לנו? מלוט, שכתוב (בראשית יט) המלט על נפשך אל תביט אחריך. מה הטעם אל תביט אחריך? משום שהמשחית הולך אחר כתפו, ואם מחזיר ראשו ומתבונן בו פנים בפנים, יכול להזיק לו.

ויעל זה כתוב, (שם) ויסגר ה' בעדו, שלא יתראה לפני המשחית ולא ישלט עליו מלאך המות. ועד שהיו טמונים, מתו שלשה עשר אנשים בעיר. אומר רבי שמעון, ברוך הרחמן שלא הסתכל בדיוקניכם מלאך המות.

ויקהל משה וגו'. החזיר להם כמקדם מעשה המשכן. אומר רבי חייא, הכל כמו שנתבאר. ומעשה המשכן לא נעשה פי אם מישראל לבדם, ולא מאותם ערב רב, משום שאותם ערב רב משכו את מלאך המות לרדת לעולם. כיון שהסתכל בו משה, זרק החוצה את אותם ערב רב, וכנס את ישראל לבדם. זהו שכתוב ויקהל משה וגו'.

רבי שמעון פתח, (משלי ה) מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו מי צרר מים בשמלה מי הקים כל אפסי ארץ מה שמו ומה שם בנו כי תדע. פסוק זה הרי בארנו, וכמה עמודים יש בו. והכל נאמר על הקדוש ברוך הוא, שהוא הכל. ונאמר, מה שמו ומה שם בנו כי תדע – זה הקדוש ברוך הוא. מה שמו? יהו"ה. ומה שם בנו? ישראל, שכתוב (שמות ד) בני בכרי ישראל, והרי בארנו. מי עלה שמים, הרי פרשוהו, זה משה, שכתוב (שם כד) ואל משה אמר עלה את ה'.

דבר אחר מי עלה שמים – זה אליהו, שכתוב בו (מלכים ב) ויעל אליהו בסערה השמים. וכי איך יכל אליהו לעלות לשמים,

והרי כל השמים לא יכולים לסבל אפלו גרעין של חרדל מגוף העולם הזה, ואתה אומר ויעל אליהו בסערה השמים?

אָלֵא כמו שִנְאָמַר (שמות יט) וַיֵּרֶד ה' עַל הַר סִינַי. וְכָתוּב (שם כב) וַיָּבֹא מִשֶּׁה בַתּוֹךְ הָעֲנַן וַיַּעַל אֶל הָהָר. וכי הקדוש ברוך הוא שהיה בהר סיני, וכתוב ומראה כבוד ה' כאש אכלת בראש ההר, איך יכל משה לעלות אליו? אלא כתוב במשה, ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר. שנכנס לתוך הענן כמי שמתלבש בלבוש, כך גם התלבש בענן ונכנס לתוכו, ובענן נקרב לאש ויכל לקרב. אף כך אליהו, שכתוב ויעל אליהו בסערה השמים, שנכנס באותה סערה והתלבש באותה סערה ועלה למעלה.

וְסוּד מִצָּאנוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הָרָאשׁוֹן, שָׁאָמַר בְּאוֹתָן תּוֹלְדוֹת הָעוֹלָם, שֶׁתְּהִיָּה רוּחַ אַחַת שֶׁתֵּרֶד לְעוֹלָם לְאַרְץ וְתִתְלַבֵּשׁ בְּגוֹף וְשָׁמוֹ אֲלֵיהּ, וּבְאוֹתוֹ גּוֹף יִסְתַּלַּק, וַיִּשְׁלַל מְגוּפוֹ, וַיִּשְׁאָר בְּסַעְרָה, וְגוֹף שֶׁל אֹר אַחַר יִזְדַּמֵּן לוֹ לִהְיוֹת בַּתּוֹךְ הַמְּלָאכִים. וְכִשְׂיֵרֵד, יִתְלַבֵּשׁ בְּאוֹתוֹ גּוֹף שִׁישָׁאָר בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וּבְאוֹתוֹ גּוֹף יִתְרָאָה לְמַטָּה, וּבְגוֹף אַחַר יִתְרָאָה לְמַעְלָה. וְזֶהוּ סוּד שֶׁל מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד. לֹא הִיָּה אָדָם שֶׁעָלָה לְשָׁמַיִם רוּחוֹ וַיֵּרֶד אַחַר כֵּן לְמַטָּה, פָּרַט לְאַלְיָהּ, שֶׁהוּא עָלָה לְמַעְלָה וַיֵּרֶד לְמַטָּה.

דְּבַר אַחַר מִי עָלָה שָׁמַיִם – זֶה אֲלֵיהּ. וַיֵּרֶד – זֶה יוֹנָה, שֶׁהוֹרִיד אוֹתוֹ הַדָּג לְתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת לְעַמְקֵי הַיָּם. יוֹנָה בָּא מִכַּחוֹ שֶׁל אֲלֵיהּ. אֲלֵיהּ עָלָה, וַיִּוְנֶה יֵרֶד. זֶה שָׁאֵל נִפְשׁוֹ לְמוֹת, וְזֶה שָׁאֵל נִפְשׁוֹ לְמוֹת. וּמִשׁוּם כֵּן נִקְרָא בֵּין אֲמַתִּי, וְכָתוּב (מלכים-א יז) וַדְּבַר ה' בְּפִיךָ אֲמַת.

מִי צָרַר מַיִם – זֶה אֲלֵיהּ, שֶׁצָּרַר אֶת צְרוּר הַמַּיִם בְּעוֹלָם, וְלֹא יֵרְדוּ טַל וּמָטָר מְשָׁמַיִם. בְּשִׁמְלָה – זֶה אֲלֵיהּ, שֶׁהִיָּה (מִכָּה בְּאַדְרָתוֹ) מִבִּיא אֲדָרְתוֹ לְעִשׂוֹת נְסִיִּים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו – זֶה אֲלֵיהּ, שֶׁחֲחִזֵּר רוּחוֹ שֶׁל אָדָם לְתוֹךְ מַעְיָו. (אָסַף כְּמוֹ שִׁנְאָמַר (מלכים-ב ה) וְאָסַף הַמְּצָרָע).

מִי הָקִים כָּל אֲפְסֵי אֶרֶץ – זֶה אֲלֵיהּ, שֶׁלֹּא אַחַר שֶׁצָּרַר מַיִם וְנִשְׁבַּע עַל (הַמָּטָר) הַשָּׁמַיִם, אַחַר כֵּן חָזַר בְּתַפְלָתוֹ וְהָקִים כָּל הָעוֹלָם וְהוֹרִיד מָטָר וְנָתַן מְזוֹן לְכָל. מֵה שָׁמוֹ – זֶה אֲלֵיהּ. וּמֵה שָׁם בָּנוּ – זֶה אֲלֵיהּ. מֵה שָׁמוֹ – כִּשְׁעָלָה לְמַעְלָה, אֲלֵיהּ. וּמֵה שָׁם בָּנוּ – כִּשְׂיֵרֵד לְמַטָּה וְנַעֲשֶׂה שְׁלִיחַ לְעִשׂוֹת נְסִיִּים, אֲלֵיהּ שָׁמוֹ.

דָּבָר אַחַר מִי עָלָה שָׁמַיִם – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ. וְסוּד
הַדָּבָר – מ"י, וְהָרִי בְּאַרְנוּ. וְכַאֲן הוּא סוּד הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה,
אַרְבַּעַה צְדָדֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם יְסוּדוֹת רְאוּשׁוֹנִים שֶׁל הַכֹּל, וְכֻלָּם תְּלוּיִים
בְּאוֹתוֹ מְקוּם עֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא מ"י, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

בא וְרָאָה, כְּשֶׁעֲמָדָה שְׁעַת רְצוֹן לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיַחַד
הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה (בְּמְרַכְּבָה הַתַּחְתּוֹנָה) לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד, אֲזִי יֵצֵא קוֹל
מְאוֹתוֹ מְקוּם עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וְכִנְסָ אֶת כָּל אוֹתָם קְדוּשִׁים
שֶׁלְמִטָּה, וְכָל אוֹתָם גְּדוּלִים קְדוּשִׁים וּמַחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, לְהִיּוֹת כָּלָם
מְזַמְנִים כְּאַחַד. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיִּקְהַל מִשָּׁה, זֶה סוּד שֶׁל שָׁמַיִם. אֶת כָּל
עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – אֵלֶּה הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר מַחְנוֹת עֲלִיּוֹנִים קְדוּשִׁים.

ויאמר אֵלֶּהֶם. וּמָה אָמַר? זֶה הַדָּבָר וְגו', קָחוּ מֵאַתְכֶם תְּרוּמָה.
הַתַּתְּקֵנוּ כְּלַכֶּם לְהַעֲלוֹת עֲלֵיכֶם וְלִטֹל עֲלֵיכֶם כְּבוֹד הַכֹּסֵא
הַקְּדוֹשׁ לְעֲלוֹת לְמַעְלָה.

הַפְּרִידוּ מִכֶּם אוֹתָם נִכְבְּדִים, אוֹתָם גְּדוּלִים עֲלִיּוֹנִים לְהַעֲלוֹת אֶת
אוֹתָהּ תְּרוּמָה, סוּד הַכֹּסֵא הַקְּדוֹשׁ, לְהַתְּחַבֵּר בְּאַבּוֹת (בְּכַעֲלָה),
שֶׁהָרִי הַגְּבִירָה אֵינָה רְאוּיָה לְבֵא לְבַעֲלָה אֶלָּא בְּאוֹתָן בְּתוֹלוֹת
עֲלִמּוֹתֶיהָ, שֶׁיֵּבֵאוּ עִמָּהּ וּמְנַהִיגוֹת אוֹתָהּ, עַד שֶׁמְגִיעָה לְבַעֲלָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים מֵה) בְּתוֹלוֹת אַחֲרֶיהָ רַעוּתֶיהָ וְגו'. וְכֹל כֵּן לְמָה? כִּדִּי
לְבֵא לְהַתְּחַבֵּר עִם בַּעֲלָה.

כֹּל נְדִיב לְבוֹ – אֵלוֹ אוֹתָם אַרְבַּעַה מַחְנוֹת עֲלִיּוֹנִים שֶׁבְּכֻלָּם כְּלוּלִים
כָּל אוֹתָם שְׁאָר הַמַּחְנוֹת, וְאֵלֶּה הֵם שְׁיּוּצָאִים בְּאַבּוֹת הָעֲלִיּוֹנִים
שֶׁנִּקְרָאִים נְדִיבִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֶה, שְׁכַתוֹב (בְּמַדְבָּר כֹּא) כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם,
אֵלוֹ הָאַבּוֹת.

ויביאה, לֹא כְּתוּב יְבִיאוּהָ, אֶלָּא יְבִיאָהּ, לְיַחַד הַכֹּל כְּאַחַד. וְכֵן לֹא
כְּתוּב יְבִיא, אֶלָּא יְבִיאָהּ, לְהַעֲלוֹתָהּ לְבַעֲלָה בְּכְבוֹד כְּמוֹ
שֶׁצָּרִיף. אֶת תְּרוּמַת ה' – אֶת, לְרַבּוֹת כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים
הָאַחֲרִים, לְחַבֵּר הַכֹּל כְּאַחַד, וְהֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר בְּכֻלָּל אֶחָד. זֶהֲב.
וְכֹסֶף. וּנְחֹשֶׁת. תְּכֵלֶת. וְאַרְגָּמָן. וְתוֹלַעַת שָׁנִי. וְשֵׁשׁ וְעִזִּים. וְעֹרֹת
אֵילִם מְאֻדָּמִים. וְעֹרֹת תַּחְשִׁים. וְעִצֵּי שֵׁטִים. וְשֶׁמֶן לְמָאוֹר. וּבְשָׁמִים
לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. וְלִקְטוֹרֶת הַסַּמִּים. אֵלוֹ הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר מַחְנוֹת
עֲלִיּוֹנִים, שֶׁכֻּלָּם כְּלוּלִים כְּאַחַד בְּכֻלָּל שֶׁל אַרְבַּעַה שֶׁנִּקְרָאוּ חִיּוֹת
הַקְּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

וְכִי אֵלֶּה עוֹלָיִם לְכֹסֵּא הַקְּדוֹשׁ לְהַעֲלוֹתוֹ לְמַעְלָה לְהִתְחַבֵּר עִם בְּעֵלָה כְּדִי לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד, וְכִי שִׁמְצָא עִמָּה בְּכָבוֹד עֲלִיּוֹן. וְאִז יוֹשֵׁב הַמְּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן עַל הַכֹּסֵּא הַקְּדוֹשׁ, וּמִתְחַבֵּרֵת אִשָּׁה עִם בְּעֵלָה לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד, וְאִז הִיא שְׂמַחַת הַכֹּל.

בֵּא וְרָאָה, כִּאֵן מִתְחִיל לְמָנוֹת זָהָב בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּךְ כֶּסֶף, מִשׁוּם שֶׁחֲשָׁבוֹן הִזָּה מְלֻמָּטָה. אָבֵל כְּשֶׁבֵּא לְמָנוֹת מִחֲשָׁבוֹן הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה, מִתְחִיל לְמָנוֹת מִיָּמִין בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֵּךְ מִשְׂמָאל. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׂכָתוֹב (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב. כֶּסֶף בְּתַחֲלָה וְאַחַר כֵּךְ הַזָּהָב. וּבַמְּרַכְּבָה שְׂלֻמָּטָה מִתְחִילִים מִשְׂמָאל וְאַחַר כֵּךְ מִיָּמִין, שְׂכָתוֹב זָהָב וְכֶסֶף וְנִחְשֵׁת. זָהָב בְּתַחֲלָה וְאַחַר כֵּךְ כֶּסֶף.

וְכִי אוֹתָן מְרַכְּבוֹת נִקְרְאוֹת נְדִיב לֵב. כֹּל – לְכֹלֵל אֵת כָּל שְׂאֵר הַמְּרַכְּבוֹת. לֵב, מֵה זֶה לֵב? הֵינּוּ סוּד הַכְּתוּב (משלי טו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתָּה תָּמִיד. וְזֶהוּ הַלֵּב שֶׁל הַכֹּל, וְזֶהוּ הַכֹּסֵּא הַקְּדוֹשׁ, וְעַל זֶה נִקְרְאוּ לֵב. כֹּל נְדִיב לֵב, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, שְׂאֵרְבַּעַת הַמְּחַנּוֹת הִלְלוּ הַכֹּלֵל שֶׁל כָּלֵם נִקְרְאוּ בְּסוּד אֶחָד, נְדִיב לֵב. תְּרוּמַת ה' – זֶה הַכֹּסֵּא הַקְּדוֹשׁ. וּמִשׁוּם שֶׁהֲרִימוּ אוֹתָהּ לְמַעְלָה וּמַעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, נִקְרְאוֹת תְּרוּמַת ה'.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁרָאָה יְחִזְקָאל סוּד הַחִיּוֹת שֶׁהֵיוּ עוֹלוֹת, לֹא רָאָה מֵה זֶה שְׂעוֹלוֹת, מִשׁוּם שֶׁהִיא עוֹלָה לְמֶלֶךְ הָעֲלִיּוֹן בְּסֵתֵר וּבְטִמְיוֹת בְּכָבוֹד עֲלִיּוֹן.

וְכִי חֲכָם לֵב בְּכֶם – אֵלֶּה הֵם שְׁשִׁים מְקוּרוֹת שֶׁמְשַׁקִּים אֵת הָעוֹלָם, וַיִּמָּהֵם הוּא מְשַׁקָּה. יְבֹאוּ, לָמָּה יְבֹאוּ? אֵלֶּא שֶׁיְבֹאוּ לְקַחַת מַעַם גְּנֹזֵי הַחַיִּים. יְבֹאוּ וְאַחַר כֵּךְ וַיַּעֲשׂוּ, מֵה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתָם לְהַנּוֹת אֵת הָעוֹלָם.

סדר הלימוד ליום כ שבט [יום 138 בשנה]

קחו מאתכם תרומה לה'. רבי יהודה פתח, (ישעיה נח) הלווא פרס לרעב לחמך וגו'. בא וראה, אשרי חלקו של אדם כשעני פוגש אותו. שאותו העני הוא דורון של הקדוש ברוך הוא ששלח אליו. מי שמקבל את אותו דורון בסבר פנים, אשרי חלקו!

בא וראה, מי שחס על העני ומשיב את נפשו, הקדוש ברוך הוא מעלה עליו כאלו הוא ברא את נפשו. ועל כן, אברהם שהיה חס על כל בני העולם, העלה עליו הקדוש ברוך הוא כאלו הוא ברא אותם, שכתוב (בראשית יב) ואת הנפש אשר עשו בחרן.

ואף על גב שהרי בארנו, הלווא פרס, מה זה פרס? לפרס לו מפה בלחם ומזון לאכל. דבר אחר הלווא פרס, כמו שנאמר (דניאל ה) פרס פריסת וגו'. שצריך לפרס פרוסות לחם לפניו כדי שלא יתביש, ויפרס לפניו בעין טובה. לחמך, לא כתוב לחם, אלא לחמך, אותו שהוא שלך. מממונה, ולא של גזל, ולא של עשק, ולא של גנבה. שאם כך, זו אינה זכות, אלא אוי לו שבא להזכיר את חטאיו. כמו כן קחו מאתכם תרומה, להרים ממה שהוא שלכם, ולא מעשק, ולא מגזל, ולא מגנבה, וכך פירושו.

רבי חייא ורבי יצחק ורבי יוסי היו הולכים בדרך. עד שהיו הולכים, פגש בהם רבי אבא. אמר רבי חייא, ודאי שכינה עמנו. כשהגיע אליהם, אמר רבי אבא, כתוב (מלכים א ב) מן היום אשר הוצאתי את עמי את ישראל ממצרים לא בחרתי בעיר מכל שבטי ישראל ואבחר בדרך וגו' לבנות בית להיות שמי שם. פסוק זה אין ראשו סופו, ואין סופו ראשו. שכתוב לא בחרתי בעיר, ואבחר בדרך. מה זה עם זה? ואבחר בירושלים היה צריך להיות!

אף כשיש רצון לפני הקדוש ברוך הוא לבנות עיר, מסתכל בראשונה באותו הראש שמנהיג את העם של העיר, ואחר כך את בני העיר, ומביא את העם לשם. זהו שכתוב לא בחרתי בעיר, עד שהתבוננתי בדרך להיות רועה על ישראל, משום שהעיר וכל בני העיר כלם עומדים בזכות הרועה שמנהיג את העם. אם הרועה הוא טוב - טוב לו, טוב לעיר, טוב לעם. ואם הרועה הוא רע - אוי לו, אוי לעיר ואוי לעם! ועכשו הסתכל הקדוש ברוך הוא בעולם, ועלה

ברצונו לבנות אותה, והעמיד בראש את דוד. זהו שכתוב ואבחר בְּדָוִד עַבְדִּי. (והעמיד בראש הדור את רבי שמעון וחבריו לעמד לפניו).

דָּבָר חֲדָשׁ שָׁמְעָנוּ. פָּתַח וְאָמַר, (תהלים קמו) אֲשֶׁרִי שָׁאֵל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שָׁבְרוּ עַל ה' אֱלֹהָיו. וְכִי אֵל יַעֲקֹב, וְלֹא אֵל אַבְרָהָם, וְלֹא אֵל יִצְחָק? אֵלָּא אֵל יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שִׁיעֲקֹב לֹא בָטַח בְּאָבִיו וְלֹא בְּאִמּוֹ כְּשִׁבְרַח מִלְּפָנֵי אָחִיו וְהִלֵּךְ יַחֲדֵי בְּלִי מְמוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית לב) כִּי בְּמַקְלֵי עַבְרָתִי אֶת הַיַּרְדֵּן הִזָּה, וְהוּא בָטַח בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתוֹב (שם כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשִׁמְרָנִי וְגו'. וְהַכֵּל שָׁאֵל מִלְּפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנָתַן לוֹ.

שָׁבְרוּ עַל ה' אֱלֹהָיו. שָׁבְרוּ, וְלֹא אָמַר תְּקַוְתוּ וְלֹא בִטְחוּנוּ, אֵלָּא שָׁבְרוּ. אֵל תִּקְרִי שָׁבְרוּ אֵלָּא שָׁבְרוּ, שְׁנוּחַ לְצַדִּיקִים לְשֹׁבֵר אֶת עֲצָמָם וְלֹהֶשֶׁבֶר שָׁבֵר עַל שָׁבֵר, וְהַכֵּל עַל ה' אֱלֹהָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מד) כִּי עָלֶיךָ הִרְגָנוּ כָּל הַיּוֹם. כִּי עָלֶיךָ נִשְׁאַנוּ חֲרָפָה.

כְּמוֹ שִׁיעֲקֹב, שְׁכַתוֹב וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שָׁבֵר בְּמִצְרַיִם, שֶׁהָרִי שָׁבְרוֹן הַגְּלוּת רָאָה שֶׁהָיָה לוֹ בְּמִצְרַיִם, וְשֵׁם חֲזָקוֹ בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּבְנֵי יַעֲקֹב סָבְלוּ אֶת שָׁבֵר הַגְּלוּת וְלֹא הִשְׁתַּנוּ מִתּוֹךְ סוּד הָאִמּוּנָה שֶׁל אֲבוֹתֵיהֶם, וְשָׁמוּ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה רָגִיל בְּגִלוּת בְּפִיָּהֶם.

וַעֲלֵ זֶה כְּתוּב בְּמִשְׁהָ, (שמות ג) וְאָמְרוּ לִי מִה' שָׁמוּ' מִה'. מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מִכִּירִים אוֹתוֹ וְלֹא שִׁכְחוּהוּ לְעוֹלָמִים וְסָבְלוּ אֶת שָׁבֵר הַגְּלוּת עַל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִשּׁוּם כֶּן זֹכִים לְגֵאוּת וְלִנְסִים וְלְאוֹתוֹת רַבִּים. **וְאַתֶּם** קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים, שְׁסוּבְלִים אֶת שָׁבֵר הַגּוֹף מִמְּקוֹם לְמִקוֹם עַל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה שְׁזַכָּאִים אַתֶּם לַעֲשׂוֹת לָכֶם נְסִים וּפְרָקָן וְשִׁתְּזַכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. הִלְכוּ כֻלָּם כְּאַחֵד.

פָּתַח וְאָמַר, קָחוּ מֵאַתְכֶם תְּרוּמָה לַה' כָּל נְדִיב לְבוֹ יְבִיאָהּ וְגו'. בֹּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַת שְׁאֲדָם שֵׁם רְצוֹנוֹ לְעִבּוּדַת רְבוּנוּ, אוֹתוֹ רְצוֹן עוֹלָה בְּרֵאשׁוֹנָה עַל הַלֵּב, שֶׁהוּא קִיּוּם וְיִסוּד שֶׁל כָּל הַגּוֹף. אַחַר כֵּן עוֹלָה אוֹתוֹ רְצוֹן טוֹב עַל כָּל אֲבְרֵי הַגּוֹף, וְרְצוֹנָם שֶׁל כָּל אֲבְרֵי הַגּוֹף וְרְצוֹן הַלֵּב מִתַּחְבְּרִים כְּאַחֵד, וְהֵם מוֹשְׁכִים עֲלֵיהֶם אֶת זֵהר הַשְּׂכִינָה לְדוֹר עִמָּהֶם, וְאוֹתוֹ אָדָם הֵנוּ חִלְקוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוֹב קָחוּ מֵאַתְכֶם תְּרוּמָה. מֵאַתְכֶם הִיְתָה הַמְּשַׁכָּה לְקַבֵּל עֲלֵיכֶם אוֹתָהּ תְּרוּמָה לְהִיּוֹת חֵלֶק לַה'.

וְאֵם תֹּאמֶר שְׁלֹא בְרָשׁוֹת הָאָדָם עוֹמֵד הַדְּבָר – בֵּא וְרֵאֵה מֶה כָּתוּב,
כָּל נָדִיב לְבוֹ יְבִיאֶהָ אֶת תְּרוּמַת ה'. כָּל נָדִיב לְבוֹ וְדָאִי. מִי
שִׁיתְרָצָה לְבוֹ, יִמְשִׁיךְ אֶת הַשְּׂכִינָה אֵלָיו. זֶהוּ שְׁכַתוּב יְבִיאֶהָ, אָף
עַל גַּב שֶׁהִיא בְּעַלְיָה לְמַעְלָה, יְבִיאֶהָ מִמְּקוֹם עֲלִיּוֹן לְמִשְׁךְ אוֹתָהּ
לְדוֹר עֲמוֹ.

וּכְשֶׁתִּבְאֵ לְשֵׁרוֹת עֲמוֹ, כִּמָּה בְּרָכוֹת וְכִמָּה עֶשֶׂר תִּבְיֵא עִמָּה. זֶהוּ
שְׁכַתוּב זֶהָב וְכֶסֶף וּנְחָשֶׁת. לֹא חֶסֶר לוֹ כָּל עֶשֶׂר הָעוֹלָם.
זֶה לְשֶׁאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם. אֲבָל אַתֶּם קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים – קָחוּ מֵאַתְכֶם
תְּרוּמָה לֵה'. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִי שֶׁהִתְחִיל לְהֵרִים – הוּא שִׁירִים.

פְּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, (יוֹנָה ב) וַיֹּאמֶר ה' לְדָג וְגו'. וְכִי בְּאִיזָה מְקוֹם
אָמַר לוֹ? אֲלֹא בְּשַׁעַר שְׂכַרְא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי בְּרָא אֶת דְּגֵי הַיָּם, וְאָז צִוָּה וְאָמַר
שִׁיְהִיָּה מְזֻמָּן דָּג אֶחָד לְבַלְעַ אֶת יוֹנָה, וַיְהִיָּה בְּמַעְיוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים
וּשְׁלֹשָׁה לַיְלוֹת, וְאַחֲרַי כִּף יִשְׁלִיכֶנּוּ בַחֹוץ.

וְלֵא זֶה לְבָדוֹ, אֲלֹא כָּל מֶה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית – בְּכָל הַתְּנָה עֲמוֹ. בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן בְּרָא שָׁמַיִם, הַתְּנָה
עַמִּים שִׁיעֲלוּ אֶת אֲלֵיהֶו הַשְּׁמַיִמָה בְּתוֹךְ סַעְרָה, וְכִף הָיָה, שְׁכַתוּב
(מְלָכִים-ב ב) וַיַּעַל אֲלֵיהֶו בְּסַעְרָה הַשְּׁמַיִם. בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּרָא אֶת הָאוֹר,
וְהַתְּנָה עֲמוֹ שִׁיחֲשִׁיף לְשִׁמְשׁ בְּמִצְרַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים, שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת י)
וַיְהִי חֲשִׁף אֶפְלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם שְׁלֹשֶׁת יָמִים.

בַּיּוֹם הַשְּׁנַי בְּרָא אֶת הָרְקִיעַ, שִׁיְהִיָּה מִפְרִיד בֵּין מַיִם לְמַיִם, כְּכַתוּב
(בְּרֵאשִׁית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מְבַדֵּיל בֵּין
מַיִם לְמַיִם, וְהַתְּנָה עִמָּהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהַמַּיִם יִהְיוּ מִפְרִידִים
לְיִשְׂרָאֵל בֵּין טְמֵאָה וְטָהָרָה לְהִטָּהֵר בָּהֶם, וְכִף הָיָה.

בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הוֹצִיא אֶרֶץ מִתּוֹךְ הַיָּם וְכִנֵּס אֶת הַמַּיִם, וְעָשָׂה מֵאוֹתוֹ
קְבוּץ שֶׁהִתְכַנְּסוּ לְמְקוֹם אֶחָד אֶת הַיָּם, וְהַתְּנָה עִם הַיָּם לְהַעֲבִיר
אֶת יִשְׂרָאֵל בְּתוֹכוֹ בִּיבֻשָׁה וּלְהַטְבִּיעַ אֶת הַמִּצְרַיִם, וְכִף הָיָה, שְׁכַתוּב
(שְׁמוֹת יד) וַיָּשָׁב הַיָּם לְפָנֹת בְּקֶרֶ לְאִיתָנּוּ. אֵל תִּקְרִי לְאִיתָנּוּ אֲלֹא לְתַנָּאוּ,
לְמָה שֶׁהַתְּנָה עֲמוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. עוֹד הַתְּנָה עִם
הָאֶרֶץ, שֶׁתִּפְתַּח אֶת פִּיהָ בְּמַחְלָקָתוֹ שֶׁל קֶרַח וְתִבְלַע אֶת קֶרַח וְאֶת כָּל
עַדְתּוֹ, וְכִף הָיָה, שְׁכַתוּב (בְּמִדְבָר טו) וַתִּפְתַּח הָאֶרֶץ אֶת פִּיהָ וְתִבְלַע אֶתֶם,
וְאֶת קֶרַח.

ביום הרכיעי ברא שמש ולבנה, שכתוב יהי מארת ברקיע השמים, והתנה עם השמש להיות עומדת בחצי השמים בימי יהושע, שכתוב (יהושע י') ויעמד השמש בחצי השמים. התנה עם הכוכבים לעשות קרב עם סיסרא, שכתוב (שופטים ה) הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא.

ביום החמישי ברא את דגי הים ועופות השמים, התנה עם העופות שהעורבים יזונו את אליהו בזמן שעצר את השמים, שכתוב (מלכים א-יז) ואת הערבים צויתי לכלכלך שם. צויתי דוקא. והתנה עם דגי הים להזמין דג אחד שיבלע את יונה ולזרק אותו החוצה.

ביום הששי ברא את האדם, והתנה עמו שתצא ממנו אשה שתזון את אליהו, שנאמר הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך. הנה צויתי - מיום שנברא העולם. וכך בכל מעשה ומעשה שהתחדש בעולם, הקדוש ברוך הוא צוה את אותו מעשה מיום שנברא האדם. אף כאן ויאמר ה' לדג, ויאמר - מששת ימי בראשית אמר לו.

כאן יש לנו סמך העולם על מעשי בני אדם בעולם הזה. יונה שירד לספינה, זוהי נשמת האדם שירדת לעולם הזה להיות בגוף האדם. למה נקראת יונה? משום שכיון שמתתפת בגוף, אזי היא יונה בעולם הזה, כמו שנאמר (ויקרא כה) ולא תונו איש את עמיתו. ואז האדם הולך בעולם הזה כמו ספינה בתוך הים הגדול שמחשבת להשבר, כמו שנאמר והאניה חשבה להשבר.

ואדם, כשהוא חוטא בעולם הזה וחושב שבורח מלפני אדונו ולא שם לב לאותו העולם, ואז מטיל הקדוש ברוך הוא רוח סערה חזקה - זוהי גזרת הדין שעומדת תמיד לפני הקדוש ברוך הוא ומבקשת את דין האדם מלפניו, וזוהי שמטה את הספינה ומזכירה את חטאי האדם לתפס אותו.

כיון שנתפס אדם על ידי אותה סערה בבית חליו, מה כתוב? ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם. אף על גב שאדם בבית חליו, הנשמה לא מתעוררת לשוב לפני אדונו ולפדות את חטאיו. מה כתוב? ויקרב אליו רב החבל. מי זה רב החבל? זה יצר טוב שמנהיג את הכל. ויאמר לו מה לך נרדם קום קרא אל אליהו וגו'. אין השעה לישן, שהרי מעלים אותך לדין על כל מה שעשית בעולם הזה, שוב מחטאך.

הַתְּבוּנָה בְּדַבְרֵי הַלְלוּ וְשׁוּב לְאֲדוֹנֶיךָ. מִה מְלֹאכְתְּךָ – שְׂאֵתָה עֲסֹקֶת
 בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהוֹדָה עֲלֶיךָ לְפָנַי רְבוּנֶיךָ. וּמֵאֵין תָּבוֹא –
 הַסְתַּכַּל מֵאֵין בָּאתָ, מִטְּפָה סְרוּחָה, וְאֵל תִּתְגַּאֲהַר לְפָנָיו. מִה אֲרָצְךָ –
 הַסְתַּכַּל שְׁהָרִי מִהָאָרֶץ נִבְרָאתָ וְלֹאֲרָץ תָּשׁוּב. וְאֵי מִזֶּה עִם אֶתָּה –
 הַסְתַּכַּל אִם יֵשׁ לְךָ זְכוּת אָבוֹת שֶׁתִּגָּן עֲלֶיךָ.

בִּיּוֹן שְׁמַעְלִים אוֹתוֹ לְדִין בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה, אוֹתָהּ סְעָרָה, שְׁהִיא
 גִּזְרַת הַדִּין שְׁסוּעֶרֶת עַל הָאָדָם, מִבְּקִשְׁתּוֹ מִהַמֶּלֶךְ לְדוֹן אוֹתָם
 הַתְּפוּסִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וְכֹלָם בָּאִים אֶחָד אֶחָד לְפָנָיו. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
 מִתְקַרְבִּים בֵּית הַדִּין. יֵשׁ מֵהֶם שְׁפוֹתָחִים בְּזְכוּת, וְיֵשׁ מֵהֶם שְׁפוֹתָחִים
 בַּחֲבוּבָה, וּגְזֵרַת הַדִּין תּוֹבַעַת דִּין.

וְאִם אוֹתוֹ אָדָם לֹא זֹכֵה בְּדִין, מִה כְּתוּב? וַיִּחְתְּרוּ הָאֲנָשִׁים לְהַשִּׁיב
 אֶל הַיִּבְשָׁה וְלֹא יָכְלוּ. הֵם מִשְׁתַּדְּלִים אוֹתָם שְׁמוּרִים זְכוּתוֹ
 לְהַשִּׁיבוֹ אֶל הָעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא יָכְלוּ. מִה הִטְעַם? כִּי הֵימָּה הוֹלֵךְ וְסֹעֵר
 עֲלֵיהֶם. גִּזְרַת הַדִּין הוֹלֶכֶת וְסוּעֶרֶת בַּחֲטָאֵי הָאָדָם וּמִתְגַּבְּרַת עֲלֵיהֶם.
אֲזִי מוֹרִידִים עָלָיו שְׁלֵשָׁה שְׁלִיחִים מְמַנִּים: אֶחָד שְׁכוֹתֵב כָּל הַזְּכוּת
 וְכָל הַחֲטָאִים שְׁעָשָׂה הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֶחָד שְׁעוֹשֶׂה חֲשׁוֹן
 יָמָיו. וְאֶחָד שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ עִמּוֹ כְּשֶׁהִיָּה בְּמַעֲי אָמוֹ, וְהָרִי בְּאָרְנוֹ שְׁגִזְרַת
 הַדִּין לֹא שׁוֹכֶכֶת עַד לְאוֹתוֹ זְמַן, שְׁכַתּוּב וַיִּשְׂאוּ אֶת יוֹנָה. וַיִּשְׂאוּ,
 כְּשֶׁנוֹטְלִים אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ לְבֵית הַקְּבָרוֹת.

וְאֲזִי מְכַרְיָזִים עָלָיו. אִם הוּא צָדִיק – מְכַרְיָזִים עָלָיו וְאוֹמְרִים: תָּנוּ
 כְּבוֹד לְדָמוֹת הַמֶּלֶךְ, (ישעיה נז) יָבוֹא שְׁלוֹם יְנוּחוֹ עַל מְשַׁכְּבוֹתֶם
 הַלֵּךְ נִכְחוֹ. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁכַתּוּב (שם נח) וְהַלֵּךְ לְפָנֶיךָ צְדָקָה כְּבוֹד ה'
 יֶאֱסֹפֶךָ. וְאִם הוּא רָשָׁע – מְכַרְיָזִים עָלָיו וְאוֹמְרִים: אוֹי לוֹ לְפָלוֹנִי, טוֹב
 לוֹ שֶׁלֹּא הָיָה נִבְרָא. וְאֲזִי מִה כְּתוּב? וַיִּטְלְהוּ אֶל הַיָּם וַיַּעֲמֵד הַיָּם
 מִזְעָפוֹ. כְּשֶׁמְכַנִּיסִים אוֹתוֹ לְבֵית הַקְּבָרוֹת, שֶׁהוּא מְקוֹם הַדִּין, אֲזִי גִזְרַת
 הַדִּין שְׁהִיָּתָה סוּעֶרֶת, שׁוֹכֶכֶת מִזְעָפָה. וְהִדְגַּ שְׁבָלַע אוֹתוֹ זֶהוּ הַקְּבָר.
מִה כְּתוּב? וַיְהִי יוֹנָה בְּמַעֲי הַדָּג. מַעֲי הַדָּג זֶהוּ בְּטֵן שְׂאוֹל. מִנֵּיִן לָנוּ?
 שְׁכַתּוּב מִבְּטֵן שְׂאוֹל שׁוּעֵתִי. וְהוּא הָיָה בְּמַעֲי הַדָּג, וְקוֹרָא לוֹ בְּטֵן
 שְׂאוֹל, שְׁלֵשָׁה יָמִים וּשְׁלֵשָׁה לַיְלוֹת. אֵלּוּ שְׁלֵשָׁה יָמִים שְׂאָדָם בְּקָבֵר
 וּנְבַקְעִים מֵעִיו.

לְאַחַר שְׁלֵשָׁה יָמִים אוֹתָהּ טִנְפַת נְהַפְכַת עַל פָּנָיו, וְאוֹמְרַת לוֹ: טַל
 מִה שְׁנַתָּה בִּי. אֲכַלְתָּ וְשִׁתִּיתָ כָּל יוֹם וְלֹא נִתְתָּ לְעַנְיִים, וְכָל

יְמִיךָ הָיוּ כְּמוֹ חֲגִים וּמוֹעֲדִים, וְהַעֲנִיִּים הָיוּ רַעֲבִים, שְׁלֹא אָכְלוּ עִמָּךְ.
טל מֵה שְׁנַתָּת בֵּי. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (מלאכי ב) וְזִרְיָתִי פָּרַשׁ עַל פְּנִיכֶם וְגו',
וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

לְאַחַר זֶה, מְשַׁלְּשָׁה יָמִים וְהִלָּאָה, אֲזוּ נִדוֹן הָאָדָם מֵעֵינָיו, מִיָּדָיו,
מִרְגְּלָיו, וּפְרָשׁוּהָ עַד שְׁלֹשִׁים יָמִים. כָּל אוֹתָם שְׁלֹשִׁים יָמִים
נִדוּנִים הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף כְּאֶחָד, וּמְשׁוּם כֶּף הַנְּשָׁמָה נִמְצָאת בְּאֶרֶץ לְמִטָּה,
שְׂאִינָה עוֹלָה לְמִקְוָמָה, כְּאִשָּׁה שִׁיּוֹשְׁבַת בַּחוּץ כָּל יְמֵי הַטְּמֵאָה. אַחַר
כֶּף הַנְּשָׁמָה עוֹלָה, וְהַגּוּף נִרְקַב בְּאֶרֶץ, עַד אוֹתוֹ זְמַן שִׁיעֵיר הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמֵּתִים.

וְעַתִּיד קוֹל אֶחָד לְהַעֲרִיר בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וַיֹּאמֶר, (ישעיה כו) הֲקִיצוּ וְרַנְּנוּ
שְׁכֵנֵי עֶפְרָי כִּי טַל אֹרֶת טַלְךָ וְאֶרֶץ רְפָאִים תְּפִיל. אֵימַתִּי זֶה
יִהְיֶה? בְּזְמַן שִׁיעֵבֵר מִלְּאֲדָה הַמּוֹת מִן הָעוֹלָם, שְׁכָתוֹב (שם כה) בְּלַע
הַמּוֹת לְנֶצַח וְגו'. כִּיּוֹן שְׁבַלְעַת הַמּוֹת לְנֶצַח, אַחַר כֶּף, וּמִחָה ה' אֱלֹהִים
דְּמָעָה מֵעַל כָּל פְּנִים וְחָרְפַת עִמּוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל הָאֶרֶץ. אֲזוּ כְּתוּב,
וַיֹּאמֶר ה' לְדָג וַיִּקַּא אֶת יוֹנָה אֶל הַיַּבֶּשֶׁת.

כִּיּוֹן שֶׁהַתְּעוּרָר אוֹתוֹ קוֹל בֵּין הַקְּבָרִים, אֲזִי כָּל הַקְּבָרִים יִקְיֹאוּ אֶת
אוֹתָם הַמֵּתִים שְׁבָהֶם הַחוּצָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְאֶרֶץ רְפָאִים תְּפִיל.
מָה זֶה תְּפִיל? שְׁתִּקִּיא אוֹתָם הַחוּצָה. רְפָאִים, מָה זֶה רְפָאִים? שְׁקִבְלוּ
רְפוּאָה כְּמִקְדָּם, וְנִרְפְּאוּ עֲצָמוֹת בְּעֲצָמוֹת, וְאַלֶּה נִקְרְאִים רְפָאִים.

וְאִם תֹּאמֶר, הָרִי כְּתוּב (בְּשֵׁאֵר עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת) (ישעיה כו) רְפָאִים בַּל
יִקוּמוּ? אֲלֹא וְדָאִי כָּל הָעוֹלָם יִתְרַפְּאוּ עֲצָמוֹתָם בְּבֵית הַקְּבָרוֹת,
אֲבָל מֵהֶם יִקוּמוּ וּמֵהֶם לֹא יִקוּמוּ. וְעַל זֶה כְּתוּב רְפָאִים בַּל יִקוּמוּ.
אֲשֶׁרִי חָלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוֹב בָּהֶם נִבְלָתִי יִקוּמוּן. וּבְדָג הַזֶּה
מִצָּאנוּ דְּבָרִים לְרְפוּאָה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

הַדָּג הַזֶּה, כִּיּוֹן שְׁבַלְעַת אֶת יוֹנָה, הוּא מֵת, וּבּוֹ הָיָה יוֹנָה שְׁלֹשָׁה
יָמִים, וְאַחַר כֶּף חָזַר לַחַיִּים כְּמִקְדָּם וְהִקִּיא אֶת יוֹנָה הַחוּצָה,
וְהָרִי פְּרָשׁוּהָ, שְׁכָתוֹב וַיִּתְפַּלֵּל יוֹנָה אֶל ה' אֱלֹהָיו מִמְּעֵי הַדָּגָה. כְּתוּב
כָּאֵן הַדָּגָה, וְכְתוּב שָׁם (שְׁמוֹת ז) וְהַדָּגָה אֲשֶׁר בִּיָּאֵר מֵתָה, וְהָרִי פְּרָשׁוּהָ.
כְּמוֹ זֶה עֲתִידָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַתְּעוּרָר בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כֶּף – וְאֶרֶץ
רְפָאִים תְּפִיל.

וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, שְׁשִׁבְעָה דִּינִים יִחְלְפוּ עַל הָאָדָם כְּשִׁיּוֹצֵא מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה. אֶחָד – אוֹתוֹ דִּין עֲלִיוֹן כְּשִׁיּוֹצֵאת הָרוּחַ מִן הַגּוּף. ב' –

כְּשֶׁמַעֲשִׂי וּדְבָרָיו הוֹלְכִים לְפָנָיו וּמְכַרְיִים עָלָיו. ג' - כְּשֶׁנִּכְנַס לְקָבֵר. ד' - דִּין הַקָּבֵר. ה' - דִּין הַתּוֹלְעַת. ו' - דִּין הַגִּיהֶנֶם. ז' - דִּין הָרוּחַ שֶׁהוֹלְכֶת וּמְשׁוּטְטֶת בְּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאת מְקוֹם מְנוּחָה עַד שִׁישְׁלָמוּ מַעֲשָׂיו. מִשּׁוֹם זֶה צָרִיךְ אָדָם לְהִתְבּוֹנֵן תָּמִיד בְּמַעֲשָׂיו וַיָּשׁוּב לְפָנָיו אֲדוֹנוּ.

וּכְשֶׁהִתְבּוֹנֵן דּוֹד הַמֶּלֶךְ בְּדִינֵי הָאָדָם הַלְלוּ, הַקְּדִים וְאָמַר, (תהלים קד)
 בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה', בְּטָרֵם תֵּצֵא מִן הָעוֹלָם, בְּעוֹד שָׂאתָ נִמְצָאת עִם הַגּוֹף. וְכָל קְרִבֵי אֶת שֵׁם קָדְשׁוֹ - הֵם אֲבָרֵי הַגּוֹף שֶׁמְשַׁתְּתָפִים כְּאֶחָד עִם הָרוּחַ. עִכְשָׁו כְּשֶׁתִּמְצָאוּ עִמָּה, הַקְּדִימוּ לְכַרְךָ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ טָרֵם שֶׁיָּבֵא זְמַן שֶׁלֹּא תוּכְלוּ לְכַרְךָ וּלְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה. וְעַל זֶה אָמַר בְּרַכִּי נַפְשִׁי אֶת ה' הַלְלוּיָהּ. בְּאוֹתָם הַחֲבָרִים וְנִשְׁקוּ אֶת רֵאשׁוֹ.

רַבִּי חִזְיָא פְּתַח וְאָמַר, קָחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַה'. בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, לֹא בָרָאוּ אֶלָּא כְּדִי שִׁיבְאוּ יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה. בְּתוֹרָה נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל הַתּוֹרָה הוּא עוֹמֵד. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. הַתּוֹרָה הִיא אֲרֶךְ חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֲרֶךְ הַחַיִּים בְּעוֹלָם הַבָּא. וְכִּי מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בְּתוֹרָה, כְּאִלוּ הִשְׁתַּדֵּל בְּהִיכְלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיכְלוֹ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא הַתּוֹרָה. וְכִשְׁאָדָם עוֹסֵק בְּתוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹמֵד שָׁם וּמְקַשֵּׁב לְקוּלוֹ, כְּכַתּוּב (מלאכי ג) וַיִּקְשֶׁב ה' וַיִּשְׁמַע וְגו'. וְנִצּוֹל הָאָדָם מִשְׁלֵשָׁה דִינִים: מִדִּין הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִדִּין מִלְּאֲךָ הַמְּוֹת שֶׁלֹּא יְכוּל לְשַׁלֵּט עָלָיו, וּמִדִּין הַגִּיהֶנֶם.

וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכוֹרוֹן. מִי הוּא? אֶלָּא יֵשׁ סֵפֶר לְמַעְלָה וַיֵּשׁ סֵפֶר לְמַטָּה. זְכוֹרוֹן - (אות) הַבְּרִית הַקְּדוֹשׁ שֶׁנוֹטֵל וְכוֹנֵס אֵלָיו אֶת כָּל הַחַיִּים שֶׁלְמַעְלָה. סֵפֶר זְכוֹרוֹן - שְׁתֵּי דְרָגוֹת שֶׁהֵן אַחַת, וְסוּד זֶה שֵׁם יְהוָה שֵׁם אֶחָד. יְהוָה אֶחָד. וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד.

מִשּׁוֹם שִׁישׁ שֵׁם וַיֵּשׁ שֵׁם. שֵׁם לְמַעְלָה, שֶׁהוּא נִרְשָׁם (נִקְרָא שֵׁם) מִמָּה שֶׁלֹּא יָדוּעַ וְלֹא נִרְמָז בִּידִיעָה כְּלָל, וְזוֹ נִקְרָאת נִקְדָּה עֲלִיוֹנָה. שֵׁם לְמַטָּה, שֶׁנִּקְרָא שֵׁם, מְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצְהַ הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוֹם שֶׁקִּצְהַ הַשָּׁמַיִם נִקְרָא זְכוֹרוֹן. וְהַשֵּׁם הַזֶּה הוּא נִקְדָּה שְׁלֵמָטָה, שֶׁהוּא שֵׁם מְאוֹתוֹ זְכוֹרוֹן, שֶׁהוּא קִצְהַ הַשָּׁמַיִם, שֶׁנוֹטֵל אֶת כָּל הַחַיִּים שֶׁלְמַעְלָה. וְזֶהוּ קִצְהַ הַשָּׁמַיִם שְׁלֵמָטָה. וְהַשֵּׁם שֶׁלּוֹ הִיא הַנִּקְדָּה

שְׁלֵמֻטָּה. נִקְדָּה זֹה הִיא סֵפֶר שְׁעוֹמֵד בְּחֻשְׁבוֹן, וְזֶהוּ וּלְחֻשְׁבֵי שְׁמוֹ.
הַסֵּפֶר שְׁאֲמַרְנוּ וְשֵׁם – דָּבָר אֶחָד הוּא בְּכָל הַצְּדָדִים.

הַנִּקְדָּה הַזֶּה, מְשׁוּם שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת בְּאֲמֻצָּע, הִיא עֲלִיוְנָה עַל כָּל
הַנְּאֻחִים בָּהּ. שֶׁשָּׂה צְדָדִים אֲחוּזִים בְּסֵפֶר הָעֲלִיוֹן, וְהוּא
עֲלִיוֹן עֲלֵיהֶם. שֶׁשָּׂה צְדָדִים נְאֻחִים בְּסֵפֶר הַתַּחְתּוֹן, וְהוּא עֲלִיוֹן
עֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה סֵפֶר עֲלִיוֹן וְסֵפֶר תַּחְתּוֹן, וְהַכֹּל נִקְרָא תוֹרָה.

מָה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלָּא, סֵפֶר עֲלִיוֹן הוּא תוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב, מְשׁוּם שֶׁהִיא
סְתוּמָה וְלֹא עוֹמֶדֶת, אֵלָּא רַק בְּכַתֵּב, שֶׁשֵּׁם הוּא הַמָּקוֹם
לְהַתְגַּלּוֹת לְמֻטָּה. וּמִי הוּא הָעוֹלָם הַבָּא? סֵפֶר הַתַּחְתּוֹן, זֹה תוֹרָה
שֶׁנִּקְרָאת תוֹרָה שְׁבַעֲלֵ פֶה. וּמִי הוּא עַל פֶּה? אֵלּוּ הַמְּרַכְּבוֹת שֶׁל מֻטָּה,
שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן. וּמְשׁוּם שֶׁאֵינָן בְּכֻלָּל שֶׁל כְּתִיבָה שְׁלֹמַעֲלָה,
נִקְרָאִים עַל פֶּה.

וְתוֹרָה זֹה עוֹמֶדֶת עַל פֶּה, מְשׁוּם שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וּמְשֵׁם יִפְרֹד וְהִיא
לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים. וְתוֹרָה הָעֲלִיוְנָה, אֵף עַל גֵּב שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת
לְמַעַלָּה, לֹא נִקְרָאת עַל הַכְּתָב, אֵלָּא שֶׁבְּכַתֵּב, שְׁעוֹמֶדֶת בְּכַתֵּב, וְאוֹתוֹ
הַכְּתָב נַעֲשֶׂה הֵיכָל אֵלֶיהָ, וְהִיא עוֹמֶדֶת בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הֵיכָל וְנִשְׁמֶרֶת
שֵׁם. וּמְשׁוּם כִּךָּ נִקְרָאת תוֹרָה שֶׁבְּכַתֵּב וְלֹא עַל כְּתָב.

אֲבָל הַתוֹרָה שְׁלֵמֻטָּה הִיא עוֹמֶדֶת עַל מְרַכְּבוֹתֶיהָ, וְנִקְרָאת עַל פֶּה,
שְׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן. וּמְשׁוּם שֶׁלֹּא נִחְשַׁבְתָּ (נִתְּנָה) מִבְּפָנִים מְכֻלָּל שֶׁל
כְּתִיבָה, לֹא נַעֲשׂוּ הֵיכָל לְנִקְדָּה הַזֶּה כְּמוֹ אוֹתָהּ נִקְדָּה עֲלִיוְנָה. וּמְשׁוּם
שְׁעוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶן נִקְרָאת תְּרוּמָה.

עוֹד שֶׁמַּעֲתִי מִן הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. תְּרוּמָה, מָה זֶה תְּרוּמָה? כְּמוֹ
שֶׁבְּאֲרָנוּ, שְׁנַיִם מִמָּאָה. בֹּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ הַקְּדוּשׁוֹת
שֶׁבְּסוּד הָאֲמוּנָה שֶׁנִּגְלָה בְּהֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵן עֶשֶׂר דְּרָגוֹת, וְהֵן
עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּהָ. וְאֵלּוּ הָעֶשֶׂר עוֹלָם לְמָאָה. וּכְשֶׁאֲנוּ
צָרִיכִים הַנִּקְדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֶּה לְהָרִים אוֹתָהּ, אָסוּר לָנוּ לְקַחְתָּהּ לְבִדָּה,
אֵלָּא אוֹתָהּ עִם בַּעֲלָהּ, וְהֵם הַשְּׁנַיִם מִהֶמָּאָה שְׁאֲמַרְנוּ, מְשׁוּם שֶׁאֵין
צָרִיךְ לְהַפְרִידֵם כְּלָל, אֵלָּא לְיַחְדָּה עִם בַּעֲלָהּ. וְלִכֵּן נִקְרָאת תְּרוּמָה
בְּכֻלָּל אֶחָד.

וּבֹא רְאֵה, בְּכָל יוֹם הַפְּרוּז קוֹרָא: כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, בְּכֶם עוֹמֵד הַדָּבָר
הַזֶּה. וְזֶהוּ קָחוּ מֵאֲתַכֶּם תְּרוּמָה לַה'. וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהַדָּבָר קָשָׁה
עֲלֵיכֶם – כָּל נְדִיב לְבוֹ יִבְיָאָה.

מה זה יביאה? אלא מכאן למדנו את סוד התפלה, שאדם שפוחד מרבוננו ומכוון לבו ורצונו בתפלה, מתקן תקון העליון, כמו שבארנו. בראשונה בשירות ותשבחות שאומרים המלאכים העליונים למעלה. ובאותה עריכת התשבחות שאומרים ישראל למטה, היא מקשטת את עצמה ומתקנת בתקונה כמו אשה שמתקשטת לבעלה.

ובסדר התפלה, באותו התקון של תפלת מישב, מתקנים את עלמותיה וכל אלו שלה. ומתקשטות כל עלמותיה, ואחר כך הכל מתקנים ומסדרים. וכשמגיעים לאמת ויציב, אז הכל מתקנים, היא ועלמותיה, עד שמגיעים לגאל ישראל, ואז צריך לעמד הכל על מקומם.

משום שכאשר מגיע אדם לאמת ויציב והכל מתקן, עלמותיה נוטלות אותה, והיא נוטלת את עצמה למלך העליון. כיון שמגיעים לגאל ישראל, אזי המלך הקדוש העליון נוסע בדרגותיו ויוצא לקבל אותה.

ואנו מלפני המלך העליון צריכים לעמד על מקומנו באימה ברעדה, שהרי אז הוא מושיט ימינו אליה, ואחר כך את שמאלו ששם לה תחת ראשה, ואחר כך מתחבקים שניהם כאחד בנשיקה. ואלה הן השלש הראשונות, וצריך אדם לשים לבו ורצונו ולכוון בכל התקונים והסדרים הללו של התפלה, פיו ולבו ורצונו כאחד.

עכשו שהמלך העליון והגבירה הם בחבור אחד בשמחה באותן נשיקות – מי שצריך לבקש בקשות, יבקש, שהרי אז שעת רצון היא. כיון ששואל אדם שאלותיו מלפני המלך והגבירה, אז יתקין עצמו ברצונו ולבו לשלש אחרות לעורר שמחה שבסתרה, שהרי מאלו השלש הוא מתברך בדבקות אחרת. ויתקין אדם את עצמו לצאת מפניהם, ולהניחם בשמחה גנוזה של אלו השלש. ועם כל זה, שיהיה רצונו שיתברכו התחתונים מאותן ברכות של שמחה נסתרת.

ואז צריך לפל על פניו ולמסר את נפשו בשעה שהיא לוקחת את הנפשות והרוחות. אז זו השעה למסר נפשו בתוך אותן נפשות שהיא לוקחת, שהרי אז צרור החיים הוא כראוי.

דָּבָר זֶה שְׁמַעְתִּי בְּסוּדוֹת שֶׁל הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, וְלֹא נִתְּנָה לִי רְשׁוּת לְגַלוֹת, פָּרַט לָכֶם חֲסִידִים עֲלִיוֹנִים. שְׂאֵם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִיא לּוֹקַחַת נַפְשׁוֹת וְרוּחֹת בְּרִצּוֹן שֶׁל דְּבָקוֹת אַחַת, הוּא יְשִׁים לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְזֶה, וְנוֹתֵן נַפְשׁוֹ בְּדְבָקוֹת בְּאוֹתוֹ הַרְצוֹן לְהַכְּלִילָהּ בְּאוֹתָהּ הַדְּבָקוֹת. אִם מִתְקַבֵּלֶת בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּאוֹתוֹ הַרְצוֹן שֶׁל אוֹתָן נַפְשׁוֹת רוּחֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁהִיא לּוֹקַחַת, זֶהוּ אָדָם שֶׁנֶּצֶרֶר בְּצַרְרוֹר הַחַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וְעוֹד, שְׁצַרִיךְ לְהַפְּלֵל מִכָּל הַצְּדָדִים, הַמְּלִיךְ וְהַגְּבִירָה, מִלְּמַעְלָה וּמִלְּמַטָּה, וְלִהְיֶת עֹטֵר בְּנִשְׁמוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים. מִתְעַטֶּרֶת בְּנִשְׁמוֹת מִלְּמַעְלָה, וּמִתְעַטֶּרֶת בְּנִשְׁמוֹת מִלְּמַטָּה. וְאִם אָדָם יִכּוֹן לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְכָל זֶה וְיִמְסֹר נַפְשׁוֹ מִלְּמַטָּה בְּדְבָקוֹת וּבְרִצּוֹן כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, אֲזִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לוֹ שְׁלוֹם לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ הַשְּׁלוֹם שְׁלַמְעֵלָה, לְאוֹתוֹ שֶׁמְבָרֵךְ אֶת הַגְּבִירָה וּמְכַלִּיל אוֹתָהּ וּמְעַטֵּר אוֹתָהּ בְּכָל הַעֲטָרוֹת.

אִתָּה כֶּף, לְאִישׁ הַזֶּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לוֹ שְׁלוֹם לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שׁוֹפְטִים ו') וַיִּקְרָא לוֹ ה' שְׁלוֹם. וְכָל יָמָיו כֶּף קוֹרְאִים לוֹ לְמַעְלָה - שְׁלוֹם, מִשּׁוֹם שֶׁהַכְּלִיל וְעֹטֵר אֶת הַגְּבִירָה לְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ שְׁלוֹם לְמַעְלָה.

וּבְאִשְׁרֵי אוֹתוֹ הָאָדָם מְסַתְּלֵק מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה וּבּוֹקֵעַת אֶת כָּל אוֹתָם הַרְקִיעִים וְאֵין מוֹחָה בִּידָהּ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לָהּ וְאוֹמֵר, (יִשְׁעִיָּה נז') יְבוֹא שְׁלוֹם. וְהַשְּׂכִינָה אוֹמְרָת, יִנּוּחוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וּגּוֹ'. וַיִּפְתְּחוּ לָהּ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר נִהְרוֹת אֶפְרָסְמוֹן טְהוֹר, וְלֹא יִהְיֶה מִי שִׁימְחָה בִּידָהּ. וְעַל כֶּף, אֲשֶׁרֵי מִי שִׁישִׁים לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְזֶה, וְעַל זֶה כְּתוּב, כָּל נְדִיב לְבוֹ יְבִיאָהּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְמִלְךָ הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאֵר.

הַרְיִים רַבִּי אַבָּא אֶת קוּלוֹ וְאָמַר, אוֹי, רַבִּי שְׁמַעוֹן, אַתָּה בַּחַיִּים, וְאֲנִי בּוֹכָה עָלֶיךָ. לֹא עָלֶיךָ אֲנִי בּוֹכָה, אֶלָּא אֲנִי בּוֹכָה עַל הַחֲבָרִים וּבּוֹכָה עַל הָעוֹלָם. רַבִּי שְׁמַעוֹן הוּא כְּמוֹ מְנוּרָה שֶׁל נֵר שְׂדוּלֵק לְמַעְלָה וְדוּלֵק לְמַטָּה, וּבְאוֹר שְׂדוּלֵק לְמַטָּה מְאִירִים לְכָל הָעוֹלָם. (מֵאִיר לְמַעְלָה) אוֹי לְעוֹלָם כְּשִׁיִּסְתְּלֵק הָאוֹר שֶׁלְּמַטָּה לְאוֹר שֶׁלְּמַעְלָה, מִי יֵאִיר לָנוּ אֶת אוֹר הַתּוֹרָה לְעוֹלָם? קָם רַבִּי אַבָּא וּנְשַׁק אֶת רַבִּי חֲזִיָּא. אָמַר לוֹ,

הדברים הללו היו תחת ידך, ועל כן הקדוש ברוך הוא שלחני עד לכאן להתחבר עמכם. אשרי חלקי.

רבי יוסי פתח פסוק אחריו ואמר, וכל חכם לב בכם יבאו ויעשו וגו'. פסוק זה פירושו. אבל בא וראה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה, (דברים א) הבו לכם אנשים חכמים ונבונים, בחן את כל ישראל ולא מצא נבונים. זהו שפתוב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים, ואלו נבונים לא כתוב. ואם תאמר שנבון היא דרגה יותר עליונה מחכם – כן זה ודאי!

מה בין זה לזה? חכם, הרי פירושו, שאפלו תלמיד המחכים את רבו נקרא חכם. חכם, שיודע לעצמו כל מה שצריך. בנבון יש כמה דרגות – שמסתכל בכל, ויודע בשלו ובאחרים, וסימןך – (משלי יב) יודע צדיק נפש בהמתו. (שמואל ב כג) צדיק מושל יראת אלהים. וכאן חכם לב דוקא. בלב חכם, ולא במקום אחר, משום שעומד בלב, ונבון למעלה ולמטה, מסתכל בעצמו ובשאר אחרים.

פתח ואמר, (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה וגו'. כאן בתפלה שצריך אדם להתפלל לפני הקדוש ברוך הוא, שהיא עבודה אחת גדולה ונכבדה מאותן העבודות של רבונו. בא וראה, יש עבודה של הקדוש ברוך הוא שעומדת במעשה, שהיא עבודה שעומדת במעשה הגוף והיא עבודה. ויש עבודה של הקדוש ברוך הוא שהיא עבודה יותר פנימית, שהיא עקר הכל, ועומדת באותה עבודה פנימית שהיא עקר הכל.

בגוף יש שנים עשר איברים שעומדים במעשה הגוף, כמו שבארנו, ואלו הם אברי הגוף ועבודת הקדוש ברוך הוא שהמעשה עומד בהם. משום שעבודת הקדוש ברוך הוא היא בשני צדדים, באברי הגוף החיצוניים, ויש שנים עשר איברים אחרים פנימיים לפני מהגוף. והם תקונים פנימיים לפני מהגוף לתקן בהם התקון של הרוח, שהיא עבודה נכבדה פנימית של הקדוש ברוך הוא, כמו שבארנו בתוך הסודות הפנימיים שאמר רבי שמעון, והם סוד החכמה העליונה, ונודעו בין החברים, אשרי חלקם.

תפלת האדם היא עבודת הרוח, והיא עומדת בסודות עליונים, ואנשים לא יודעים, שהרי תפלת האדם בוקעת אוריים ובוקעת רקיעים ופותחת פתחים ועולה למעלה.

בְּשַׁעֲהָ שְׁמַאִיר הָאֹר וְנִפְרָד הָאֹר מִן הַחֲשֶׁכָה, אֲזִי הִכְרוֹז הוֹלֵךְ בְּכָל הָרְקִיעִים: הִתְתַּקְּנוּ בְּעֲלֵי הַפְּתָחִים, בְּעֲלֵי הַהִיכָלוֹת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מַשְׁמַרְתּוֹ, מִשּׁוּם שְׁאוֹתָם שְׁשׁוּלְטִים בַּיּוֹם אֵינָם שׁוֹלְטִים בְּלֵילָהּ. וְכִשְׁנֹכְנָס הַלַּיְלָה, מְעַבְרִים שְׁלִיטֵי הַיּוֹם, וּמִתְמַנִּים שְׁלִיטִים אֲחֵרִים שְׁשׁוּלְטִים בְּלֵילָהּ, וּמִתְחַלְפִּים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה.

וְסוּד זֶה – (בראשית א) אֵת הַמָּאוֹר הַגָּדֹל לְמַמְשַׁלֵּת הַיּוֹם וְגו'. וּמַמְשַׁלֵּת הַיּוֹם וּמַמְשַׁלֵּת הַלַּיְלָה, יֵשׁ שְׁלִיטִים שְׁמַמְנִים בַּיּוֹם, וְיֵשׁ שְׁלִיטִים שְׁמַמְנִים בְּלֵילָהּ. וְאֵלֶּה נִקְרְאוּ מַמְשַׁלֵּת הַיּוֹם, וְאֵלֶּה נִקְרְאוּ מַמְשַׁלֵּת הַלַּיְלָה.

כְּשֶׁנִּכְנְסוּ הַלַּיְלָה, יוֹצֵא כְרוֹז: הִתְתַּקְּנוּ שְׁלִיטֵי הַלַּיְלָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִקְוָמוֹ. וְכִשְׁמַאִיר הַיּוֹם, כְּרוֹז יוֹצֵא: הִתְתַּקְּנוּ שְׁלִיטֵי הַיּוֹם

כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִקְוָמוֹ. (אז מעבירים שליטי הלילה ומתמנים שליטי היום) וְכִשְׁהִכְרוֹז מִכְרִיז, אֲזִי כָּלֵם, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִפְקֵד עַל אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁרָאוֹי לוֹ. אֲזִי הַשְּׂכִינָה מִקְדִּימָה וְיוֹרְדָתָה, וְיִשְׂרָאֵל נִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְשַׁבַּח אֵת רַבּוֹנָם וּפּוֹתְחִים בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

שְׁצַרְיָדָה לוֹ לְאָדָם, שְׁכִינָה שֶׁהִתְקִין עֲצָמוֹ לְעִבּוּדַת הַמַּעֲשֵׂה בְּתִקְוֵי מִצְוָה וְקִדְשָׁהּ, לִיחַד לְבוֹ בְּתִקְוֵי שֶׁל הַעֲבוּדָה הַפְּנִימִית שֶׁל אֲדוֹנוֹ, וְלָשִׁים אֵת לְבוֹ וְרִצּוֹנוֹ בְּאוֹתָהּ עֲבוּדָה שֶׁל אוֹתָם דְּבָרִים (שְׁאוֹמֵר), שֶׁהָרִי הַדְּבוּר עוֹלָה.

וְאוֹתָם הַמְּמַנִּים שְׁעוֹמְדִים בְּאוֹר, הַתְּמַנּוּ לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם. לְצַד מְזֻרַח הַתְּמַנָּה מְמַנָּה אֶחָד שְׁעוֹמֵד בְּאוֹר לְאוֹתוֹ צַד, וְשִׁמוֹ גִּזְרֵי"א, וְעָמוֹ שָׂרִים מְמַנִּים אֲחֵרִים, שֶׁהֵם מְחַפִּים לְאוֹתוֹ דְּבוּר שֶׁל תְּפִלָּה, וְעוֹלָה בְּאוֹר בְּאוֹתוֹ צַד, וְנוֹטֵל אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה.

אֵם הַדְּבוּר הַזֶּה הוּא כְּרָאוֹי, וְכָל אוֹתָם שָׂרִים נוֹשְׁקִים אֵת אוֹתוֹ דְּבוּר וְעוֹלִים עִמּוֹ עַד לְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁל הָרְקִיעַ לְמַעְלָה, שֶׁשֵּׁם מְמַנִּים שָׂרִים אֲחֵרִים – בְּשַׁעֲהָ שְׁנוֹשְׁקִים אֵת אוֹתוֹ דְּבוּר, פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל שְׁאוֹתָם יוֹדְעִים לְעַטֵּר אֵת אֲדוֹנֵיכֶם בְּעֵטְרוֹת קְדוּשׁוֹת. אֲשֶׁרִי הִפֵּה שְׁדְּבוּר שֶׁל הַעֲטָרָה הַזֹּאת יֵצֵא מִמֶּנּוּ.

וְאֵז פּוֹרְחוֹת הָאוֹתִיּוֹת שְׁעוֹמְדוֹת בְּאוֹר שֶׁבִּשְׁם הַקְּדוּשׁ שֶׁל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת, שְׁאוֹתוֹ שֵׁם שׁוֹלֵט בְּאוֹר, וְזֶהוּ שֵׁם שֶׁהָיָה טָס בּוֹ

אֵלֵיהוּ עַד שְׁעָלָה לְשָׁמַיִם. וְזֶהוּ מֵה שְׁאָמַר עוֹבְדֵיָהּ לְאֵלֵיהוּ, (מלכים-א
 יח) וְרוּחַ ה' יִשְׁאַף. מִשּׁוֹם שֶׁבִשְׁם הַזֶּה הָיָה טָס בּוֹ אֵלֵיהוּ בְּאֹוִיר, וְזֶהוּ
 הַשֵּׁם שְׁשׁוֹלֵט בְּאֹוִיר.

וְאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת פּוֹרְחוֹת וְעוֹלוֹת בְּאוֹתוֹ דְּבוּר, וְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה
 שְׁמִפְתָּחוֹת הָאֹוִיר בְּיָדוֹ, וְכָל אוֹתָם הַמְּמַנִּים הָאֲחֵרִים, כָּלֵם
 עוֹלִים בּוֹ עַד לְרִקִיעַ, וְנִמְסָר בְּיַד מְמַנֶּה אַחַר לְהַעֲלוֹתוֹ לְמַעְלָה.

לְצַד דְּרוֹם יֵשׁ מְמַנֶּה אַחַר שְׁשׁוֹלֵט בְּאֹוִיר לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְכַמָּה מְמַנִּים
 וְשָׂרִים אֲחֵרִים עִמּוֹ, וְשִׁמוֹ פְּסִגְנִי"ה, וְבוֹ נֶאֱחָזִים (וְלוֹ נִמְסָרוּ)
 מִפְּתָחוֹת הָאֹוִיר שֶׁל אוֹתוֹ צַד. וְכָל אוֹתָם בְּעֵלֵי צָרָה שְׁמִתְפַּלְלִים
 תְּפִלָּה לְאֲדוֹנָם מִתּוֹךְ צָרָה, מִתּוֹךְ שִׁכְרוֹן הַלֵּב – אִם אוֹתוֹ הַדְּבוּר
 כְּרָאוּי, הוּא עוֹלָה לְאֹוִיר בְּאוֹתוֹ צַד, וְהַמְּמַנֶּה הַזֶּה נוֹטֵל אוֹתוֹ וְנוֹשֵׁק
 אוֹתוֹ (מִשּׁוֹם שְׁעָלָה בְּאוֹתוֹ צַד). וְכִשְׁנוֹשֵׁק אוֹתוֹ, פּוֹתַח וְאוֹמֵר: הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא יְחוּס כְּנִגְדְךָ (וְעֵלֶיךָ), וּבְשִׁבִילְךָ יִתְמַלֵּא בְּרַחֲמִים.

עוֹלָיִם עִמָּה כָּל אוֹתָם מְמַנִּים קְדוֹשִׁים וְכָל אוֹתָם שָׂרִים שֶׁל אוֹתוֹ
 הַצַּד, וּפּוֹרְחוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהֵן אַרְבַּע
 אוֹתִיּוֹת שְׁמִתְעַטְטוֹת וְשׁוֹלְטוֹת בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל הָאֹוִיר, וְעוֹלִים בְּאוֹתוֹ
 הַצַּד שֶׁל הָאֹוִיר עַד לְרִקִיעַ, עַד לְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה שֶׁל הָרִקִיעַ שְׁשׁוֹלֵט
 בְּאוֹתוֹ הַצַּד.

לְצַד צָפוֹן יֵשׁ מְמַנֶּה אַחַר, וְעִמּוֹ כַּמָּה שָׂרִים מְמַנִּים שְׁשׁוֹלְטִים בְּאֹוִיר,
 וְשִׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ מְמַנֶּה פְּתַחֲי"ה, וְזֶהוּ שֶׁהַתְּמַנֶּה בְּאֹוִיר שֶׁל אוֹתוֹ
 צַד, וְכָל אוֹתָם שְׁמִתְפַּלְלִים תְּפִלוֹת עַל שׁוֹנְאִים שְׁמִצִּיקִים לָהֶם,
 וְכִשְׁדְּבוּר שֶׁל אוֹתָהּ תְּפִלָּה עוֹלָה לְאֹוִיר בְּאוֹתוֹ צַד – אִם הוּא צַדִּיק,
 נוֹטֵל אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה הַזֶּה וְנוֹשֵׁק אוֹתוֹ.

אָזִי מִתְעוֹרְרַת רוּחַ אַחַת שְׁיוֹצֵאת מִתּוֹךְ הַתְּהוּם שֶׁבְּצַד הַצָּפוֹן, וְאוֹתָהּ
 רוּחַ קוֹרֵאת בְּכָל אוֹתָם הָאֹוִירִים, וְכָלֵם נוֹטְלִים אוֹתוֹ דְּבוּר
 וּמַעֲלִים אוֹתוֹ עַד לְרִקִיעַ וְנוֹשֵׁקִים אוֹתוֹ, וּפּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: רְבוּנְךָ
 יִפִּיל שׁוֹנְאֵךְ לְפָנֶיךָ.

וְהוֹלֵךְ וְעוֹלָה וּבּוֹקֵעַ רִקִיעִים (אֹוִירִים). עַד שְׁעוֹלִים עִמּוֹ לְרִקִיעַ
 הַרְאֵשׁוֹן, עוֹלָה הַתְּפִלָּה וּמַגִּיעָה לְמְמַנֶּה אֶחָד שֶׁהַתְּמַנֶּה לְצַד
 מַעְרָב, וְשֵׁם עוֹמְדִים תִּשְׁעָה פְּתַחֲחִים, שֶׁבָּהֶם עוֹמְדִים כַּמָּה שָׂרִים וְכַמָּה
 מְמַנִּים, וְעֵלֵיהֶם מְמַנֶּה אֶחָד שְׁשִׁמוֹ זְבוּלִיא"ל.

וְזָהוּ שְׂרוּצָה לְשִׁמְשׁ בְּרָקִיעַ הַזֶּה בַּיּוֹם, וְלֹא נִתְּנָת לוֹ רְשׁוּת, עַד שְׁעוּלָה אֹרֶךְ הַלְּבָנָה, וְאִזּוּ הוּא מוֹצִיא כָּל אוֹתָם הַחִילּוֹת וְכָל אוֹתָם מְמַנִּים. וְכִשְׁמַאִיר הַיּוֹם, נִכְנָסִים כָּלָם לִפְתַּח אֶחָד, שֶׁהֵם תִּשְׁעָה פְּתָחִים, שֶׁהוּא פְּתַח עֲלִיּוֹן עַל כָּלָם. וְכִשְׁהִתְּפֹלָה עוּלָה, הִיא נִכְנָסֶת בְּאוֹתוֹ פְּתַח, וְכָל הַשָּׁרִים וְכָל הַמְּמַנִּים יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ פְּתַח. וְעַלֵּיהֶם זְבוּלִיא"ל, אוֹתוֹ מְמַנֶּה גְּדוֹל, וְיוֹצְאִים כָּלָם וְנוֹשְׁקִים אוֹתוֹ, וּמַגִּיעִים עִמּוֹ עַד לְרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

(בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם עוּלָה הַתְּפֹלָה עַד אוֹתוֹ רָקִיעַ, וְנִפְתָּחִים) וְכִשְׁעוּלָה הַתְּפֹלָה עַד לְאוֹתוֹ רָקִיעַ, נִפְתָּחִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁעָרֵי אוֹתוֹ הָרָקִיעַ, וּבְאוֹתוֹ הַשָּׁעַר הַשָּׁנִי עֶשֶׂר עוֹמֵד מְמַנֶּה אֶחָד שְׁשֵׁמוֹ עֲנָא"ל, וְזֶה מְמַנֶּה עַל כְּמַה חִילּוֹת, עַל כְּמַה מַחְנוֹת, וְכִשְׁתְּפֹלָה עוּלָה, עוֹמֵד הַמְּמַנֶּה הַזֶּה וּמַכְרִיז עַל כָּל אוֹתָם פְּתָחִים וְאוֹמֵר: (ישעיה כו) פְּתַחוּ שְׁעָרִים וְגו', וְכָל הַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, וְנִכְנָסֶת הַתְּפֹלָה לְכָל אוֹתָם הַפְּתָחִים.

וְאִזּוּ מִתְּעוֹרֵר מְמַנֶּה אֶחָד זָקֵן לְיָמִים שְׁעוֹמֵד לְצַד דְּרוֹם, שְׁשֵׁמוֹ עֲזַרְיָא"ל הַזָּקֵן, וְלִפְעָמִים הוּא נִקְרָא מַחְנִיא"ל, מִשּׁוּם שֶׁהִתְּמַנֶּה עַל שְׁשֵׁים רְבוּעַ מַחְנוֹת, וְכָלָם בְּעַלֵּי כְּנָפַיִם, בְּעַלֵּי מַחְנוֹת, מְלֵאִים עֵינַיִם. וְאֶצְלָם עוֹמְדִים אוֹתָם מַחְנוֹת בְּעַלֵּי אֲזָנַיִם. וְנִקְרָאִים אֲזָנַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מְקַשְׁיָבִים לְכָל אוֹתָם שְׁמֵתְפֹלְלִים תְּפֹלְתָם בְּלַחֲשׁ וּבִרְצוֹן הַלֵּב, שְׁלֹא נִשְׁמַעֵת אוֹתָהּ תְּפֹלָה לְאַחֵר. הַתְּפֹלָה הַזֹּאת עוּלָה, וּמְקַשְׁיָבִים לָהּ כָּל אוֹתָם שְׁנִקְרָאִים בְּעַלֵּי אֲזָנַיִם.

וְאִם אוֹתָהּ תְּפֹלָה נִשְׁמַעֵת לְאֲזָנֵי אָדָם, אֵין מִי שֶׁמְקַשְׁיָב לָהּ לְמַעְלָה, וְלֹא מְקַשְׁיָבִים לָהּ אַחֵרִים, פָּרִט לְמִי שְׁשׁוֹמֵעַ בְּרֵאשׁוֹנָה. מִשּׁוּם כִּי צָרִיךְ לְהַשְׁמֵר שְׁלֹא יִשְׁמַעוּ אֶת אוֹתָהּ תְּפֹלָה בְּנֵי אָדָם. וְעוֹד, שְׁדַבּוֹר שֶׁל תְּפֹלָה נִאֲחָז בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְדַבֵּר שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן אֵין צָרִיךְ לְשִׁמְעָה.

כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁקּוֹרָא בְּסִפֵּר תּוֹרָה, אֶחָד קוֹרָא וְאֶחָד לְשִׁתְּק. וְאִם שְׁנַיִם קוֹרְאִים בַּתּוֹרָה, הֵם גּוֹרְעִים בְּאִמּוֹנָה שְׁלִמְעָלָה, מִשּׁוּם שֶׁאֶחָד קוֹל וְאֶחָד דְּבּוֹר הַכֹּל אֶחָד, אִזּוּ שְׁנֵי קוֹלוֹת וּשְׁנֵי דְבוּרִים זו גְּרִיעוֹת הָאִמּוֹנָה. אֲלֹא שִׁיחָה קוֹל וְדְבוּר אֶחָד כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ, כְּדִי שִׁיחָה אוֹתוֹ קוֹל וְאוֹתוֹ דְבוּר אֶחָד.

וְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה שְׁשֵׁמוֹ עֲזַרְיָא"ל הַזָּקֵן, כְּשִׁאוֹתָהּ תְּפֹלָה עוּלָה בְּלַחֲשׁ, כָּל אוֹתָן שְׁשֵׁים רְבוּעַ מַחְנוֹת, וְכָל אוֹתָם בְּעַלֵּי עֵינַיִם, וְכָל

אותם בעלי אַזְנִים, כָּלֵם יוֹצְאִים וְנוֹשְׁקִים אוֹתוֹ דְּבוּר שֶׁל תְּפִלָּה שְׁעוּלָה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (תהלים לד) עֵינֵי ה' אֶל צְדִיקִים וְאֶזְנֵי אֶל שׁוֹעֲתִים. עֵינֵי ה' אֶל צְדִיקִים – אֵלּוּ בְּעֵלֵי הָעֵינַיִם שְׁלֵמָטָה, מִשׁוּם שֵׁשׁ (שׂאיו) בְּעֵלֵי עֵינַיִם שְׁלֵמָעֵלָה. וְאֶזְנֵי אֶל שׁוֹעֲתִים – אֵלּה בְּעֵלֵי הָאֲזָנִים.

הַרְקִיעַ הַשְּׁלִישִׁי, אוֹתָהּ תְּפִלָּה עוֹלָה וּמְגִיעָה לְאוֹתוֹ רְקִיעַ, וְשֵׁם אוֹתוֹ שְׁנַקְרָא גְדֵרֵי"ה, וְעִמּוֹ כְּמָה שְׂרִים וְכְמָה מְמַנִּים, וְהוּא מְשַׁמֵּשׁ שְׁלֵשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם כְּנֶגֶד שְׂרָבִיט אֶחָד שֶׁל זֶהר שְׁיוּצָא, עוֹלָה וְיורֵד, וְלֹא עוֹמֵד בְּמָקוֹם אֶחָד, וְזֶהוּ שְׂרָבִיט שְׁנוֹסֵעַ שְׁלֵשׁ פְּעָמִים וְנִגְנָז. וְכִשְׁתְּפִלָּה עוֹלָה, יורֵד אוֹתוֹ שְׂרָבִיט וּמִשְׁתַּחֲוֶה לְפָנֵי אוֹתָהּ תְּפִלָּה, וְהַרְקִיעַ הַזֶּה נִקְרָא רְקִיעַ הַשְּׂרָבִיט.

וּבְשְׁעוּלָהּ אוֹתָהּ תְּפִלָּה, אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה לְאַחַר שֶׁהִשְׁתַּחֲוֶה, מְכָה בְּאוֹתוֹ הַשְּׂרָבִיט בְּסֻלַּע הַחֲזֵק שְׁמַאִיר וְעוֹמֵד בְּאֲמֻצַּע הַרְקִיעַ, וְיוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ סֹלַע שְׁלֵשׁ מְאוֹת וְשִׁבְעִים וְחֲמִשָּׁה חִילוֹת שְׁגִנוּזִים שֵׁם מִיּוֹם שִׁירְדָה תּוֹרָה לְאַרְץ, מִשׁוּם שֶׁהִתְחַזְּקוּ לְהִתְחַבֵּר (לְסֵרֵב) שְׁלֹא תֵרֵד לְאַרְץ, וְנִזְרַף בָּהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִכְנָסוּ לְתוֹךְ אוֹתוֹ סֹלַע, וְאֵינָם יוֹצְאִים, פָּרַט לְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְפִּלָּה עוֹלָה, פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים: (שם ח) ה' אֲדַנִּינוּ מֶה אֲדִיר שִׁמְךָ וְגו'. זֹהֵי תְּפִלָּה שְׁעוּלָה עַל כָּל אוֹתָם רְקִיעִים. אֲזַ מִשְׁתַּחֲוִים אֵלֶיהָ.

מִכָּאן וְהִלָּאָה, הַתְּפִלָּה מִתְעַטֶּרֶת בְּעֵטְרוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְעוֹלָה לְתוֹךְ הַרְקִיעַ הַרְבִּיעִי, וְאֲזַ הַשֶּׁמֶשׁ יוֹצֵא בְּדִרְגוֹתָיו, וְשִׁמְשֵׁי"ל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל יוֹצֵא, וְשֵׁלֵשׁ מְאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשָּׁה מַחְנוֹת עִמּוֹ, לְתוֹךְ אוֹתוֹ רְקִיעַ, וְהֵם נִקְרָאִים יְמוֹת הַחֲמָה, וְכָלֵם מְעַטְרִים אֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה בְּעֵטְרוֹת שֶׁל בְּשָׁמִים שֶׁל גֵּן עֵדֵן.

וְשֵׁם מִתְעַכְּבֶת הַתְּפִלָּה, עַד שֶׁכָּל הַמַּחְנוֹת עוֹלִים עִמּוֹ לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַרְקִיעַ הַחֲמִישִׁי, וְשֵׁם נִמְצָא מְמַנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ גְּדֵרִיא"ל, וְהוּא בְּעַל הַקְּרָבוֹת שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים. וְכִשְׁתְּפִלָּה עוֹלָה, אֲזַ הוּא מִזְדַּעְזַע עִם כָּל מַחְנוֹתָיו, וְנִשְׁבֵּר כְּחֵם, וְיוֹצְאִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמְעַטְרִים אֶת אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה.

וְעוֹלָיִם עִמָּה עַד שֶׁמְגִיעִים לְרְקִיעַ הַשְּׁשִׁי, וְאֲזַ יוֹצְאִים כְּמָה חִילוֹת וְכְמָה מַחְנוֹת וּמְקַבְּלִים אֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה, וְעוֹלִים עִמָּה עַד שֶׁמְגִיעִים לְשִׁבְעִים שְׁעָרִים, שֶׁשֵּׁם עוֹמֵד מְמַנֶּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ עֲנַפִּיא"ל, מְמַנֶּה גְּדוֹל, וְהוּא מְעַטֵּר אֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה בְּשִׁבְעִים עֵטְרוֹת.

וביון שהתפלה מתעטרת בכל העטרות הללו, אזי מתחברים כל אותם החילות של כל הרקיעים, ומעלים את אותה התפלה שמתעטרת בכל העטרות לרקיע השביעי, ואז נכנסת התפלה, וסנדלפון נכבד גדול, שכל מפתחות אדוניו בידו, מכניס את אותה תפלה לתוך שבעה היכלות.

בא וראה אמר רבי שמעון שבעה מדורים הם וכו'. שבעת ההיכלות הללו הם היכלות המלך, וכשהתפלה הזו מתעטרת בכל העטרות הללו כשנכנסת, מחבר אותם כאחד, להתעטר למעלה להיות הכל אחד כראוי. ושמו של הקדוש ברוך הוא מתעטר בכל העטרות, מעלה ומטה, להיות אחד, ואז כתוב ברכות לראש צדיק.

אשרי חלקו של אדם שיודע לסדר תפלתו כראוי. בתפלה הזו שמתעטר בה הקדוש ברוך הוא, הוא מחכה עד שייסתימו כל תפלותיהם של ישראל, ואז הכל הוא בשלמות כראוי מעלה ומטה. עד כאן דברי התפלה לדעת סודות עליונים. מכאן והלאה יש את מצוות התורה, שהן עומדות בדבור כמו שעומדות במעשה.

והן שש מצוות, ועומדות אף כאן בתפלה. אחת - ליראה את השם הנכבד והנורא. שתיים - לאהבה אותו. שלישית - לברכו. רביעית - ליחדו. חמישית - שיברך הכהן את העם. ששית - למסור לו את נשמתו. ואלו שש מצוות שעומדות בתפלה של דבור, פרט לאותן מצוות שעומדות במעשה, כמו ציצית ותפלין.

ליראה את ה' - מצוה זו עומדת בתשבחות הללו שאמר דוד המלך ובאותם קרבנות של התורה, ששם צריך אדם לפחד מלפני אדונו, משום שאותן שירות עומדות באותו מקום שנקרא יראה, וכל אותם הללויה שהם סוד של יראת הקדוש ברוך הוא. וצריך אדם לשים רצונו באותן שירות ביראה, ופרשונה החברים, כל אותם הסודות של שירות ותשבחות וכל אותם סודות של הללויה.

ביון שמגיע אדם לישתבח, ישים רצונו לברך את הקדוש ברוך הוא, כמו יוצר אור, יוצר המאורות, לאהבה אותו, כשמגיע לאהבת עולם, ואהבת את ה' אלהיך (דברים ו), שזהו סוד של אהבת הקדוש ברוך הוא, והרי פרשונה. ליחדו - שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, שכאן עומד סוד היחוד של הקדוש ברוך הוא, ליחד את שמו ברצון

הלב כְּרָאוּי, וּמִשָּׁם וְהִלָּאָה אֶזְכָּרְתָּ יְצִיאַת מִצְרַיִם, שֶׁהִיא מִצְוָה לְהִזְכִּיר אֶת יְצִיאַת מִצְרַיִם, שְׁכָתוּב (שם כד) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. שֶׁהַכֹּהֵן יְבָרַךְ אֶת הָעָם – כְּדִי לְהַכְלִיל אֶת יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד בְּשִׁעָה שְׁנוּטָלִים בְּרֻכּוֹת מִלְמַעְלָה, שֶׁהָרִי בְּאוֹתָהּ שִׁעָה נוֹטֶלֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּרֻכּוֹת, וּשְׁעַת רְצוֹן הִיא לְמִסַּר נַפְשׁוֹ אֵלָיו וְלַתַּת לוֹ אֶת הַנְּשָׁמָה בְּרְצוֹן הַלֵּב. כְּשֶׁנוֹפְלִים אַפִּים וְאוֹמְרִים (תהלים כה) אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא, שִׁיכּוֹן לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ אֵלָיו לְמִסַּר לוֹ הַנַּפֶּשׁ בְּרְצוֹן שָׁלוֹם. וְאֵלוֹ הֵן שֵׁשׁ מִצְוֹת שְׁעוֹמְדוֹת בְּתַפְלָה, שְׁעוֹלוֹת לְשֵׁשׁ מְאוֹת מִצְוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

וְאָם תֹּאמַר, שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה אַחֲרוֹת יוֹתֵר? אֵלּוֹ עוֹמְדִים לְהַמְשִׁיךְ שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה מְדוֹת הַרְחָמִים, שֶׁהַכֹּל כְּלוּל בָּהֶן. (בְּאַלּוֹ) שֵׁשׁ הַמִּצְוֹת הִלְלוּ שֶׁהַתַּפְלָה מִתְעַטֶּרֶת בָּהֶן.

אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל מִי שֶׁשָּׂם לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְזֶה וּלְהַשְׁלִים אוֹתָם בְּכָל יוֹם. וּבְאֵלוֹ תְלוּיּוֹת אַחֲרוֹת רַבּוֹת. אֲבָל כְּשֶׁמְגִיעַ אָדָם לְמִקְוֹמוֹת הַלְלוּ, צָרִיךְ לְכַוֵּן לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְהַשְׁלִים אוֹתָהּ מִצְוָה שְׁעוֹמְדַת בְּאוֹתוֹ דְבוּר, וְאֵז מְכַרְיִזִים עָלָיו וְאוֹמְרִים: (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר. בָּא רַבִּי אַבָּא וּנְשָׁקוּ.

פֶּתַח רַבִּי יִצְחָק אַחֲרָיו וְאָמַר, וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עֵדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'. לְמָה כֵּנֶס אוֹתָם? כְּדִי לְמַסַּר לָהֶם אֶת הַשְּׁבֵת כְּמִקְדָּם, שֶׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה טָרַם שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל, מִסַּר לָהֶם אֶת הַשְּׁבֵת, וְזֶהוּ שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ אוֹתָם הָעֶרֶב רַב. כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמְעוּ בִּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אָמְרוּ: וְאֵנּוּ נִמְנָע מִמֶּנּוּ הַדְּבָר הַזֶּה?! מִיָּד – (שמות לב) וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֶן וְגו', וְנִמְשְׁכוּ רַבִּים אַחֲרֵיהֶם. אַחַר שָׁמְתוּ אוֹתָם שָׁמְתוּ, כֵּנֶס מֹשֶׁה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבָדָם, וְנָתַן לָהֶם שְׁבֵת כְּמִקְדָּם. זֶהוּ שְׁכָתוּב שְׁשַׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וְגו'.

לֹא תִבְעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם. כָּאֵן יֵשׁ סוּד הַסּוּדוֹת לְאוֹתָם שְׁיֹדְעִים הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה. אֶת סוּד הַשְּׁבֵת הָרִי בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים, אֲבָל סוּד זֶה נִמְסַר לַחֲכָמִים עֲלִיוֹנִים, שֶׁהָרִי שְׁבֵת הִיא סוּד עֲלִיוֹן.

בֵּא וּרְאָה, (ביום הששי בשעה שמגיע) בְּשִׁעָה שְׁבִיּוֹם שִׁשִּׁי מְגִיעַ הָעֶרֶב, אֵז כּוֹכֵב אֶחָד מְצַד צְפוֹן מְאִיר, וְעִמּוֹ שְׁבַעִים כּוֹכָבִים אַחֲרָיו, וְאוֹתוֹ כּוֹכֵב מְכָה בְּאוֹתָם הַכּוֹכָבִים הָאַחֲרִים, וְכֻלָּם נִכְלָלִים בְּאוֹתוֹ כּוֹכֵב, וְנַעֲשֶׂה כָּלֵל אֶחָד שֶׁל שְׁבַעִים. וְאוֹתוֹ כּוֹכֵב מִתְפַּשֵּׁט וְנַעֲשֶׂה כְּמִדּוּרָה

אחת לווהטת בכל הצדדים. אזי מתפשטת אותה מדורה סביב אלף הרים, ועומדת כחוט אחד שמקיף.

ומדורת האש הזו מושכת אליה גונים אחרים שהם לתוך ממנה. גון ראשון ירק. כיון שעומד גון זה, עולה אותה מדורת אש ומדלגת למעלה על אותו גון ירק, ונכנסת לפנים ממנו, וזורקת אותו גון ירק החוצה, ועומד הירק בחוץ, ואותה מדורת אש של הפוכב הכלול לפנים.

אחר כך ממשיכה אחריה גון שני לבן, ואותו לבן נכנס פנימה. כיון שעומד הגון הזה, עולה אותה מדורת אש של אותו פוכב, וזורקת את אותו לבן החוצה, והיא נכנסת פנימה. וכך כל אותם הגונים, עד שזורקת אותם החוצה, והיא נכנסת פנימה וקרבה לאותה נקדה טמירה לטל אור.

פתח ואמר, (יחזקאל א) וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון וגו'. יחזקאל ראה את המראה הזה בתקון שלא עומד, פרט לשעה שעומד אותו פוכב שאמרנו, אבל הפסוק הזה פשוטו. והנה רוח סערה, פשוטו שהיה בא לכבש את כל העולם לפני נבוכדנצר הרשע. אבל רוח הסערה הזו היא הפוכב שאמרנו, שבולע שבעים פוכבים, וזו רוח הסערה שראה אליהו, (מלכים-א יט) מפרק הרים ומשבר סלעים, וזה שעומד תמיד לפני הכל לשמר אותו שבפנים כמו קלפה למח.

ולמה נקראת סערה? שמסעירה הכל, מעלה ומטה. באה מן הצפון, שהרי מאתו צד היא באה, וסימנה - (ירמיה א) מצפון תפתח הרעה, שהרי כמה צדדים אחרים נאחזים באותה רוח סערה, ומשום כך יוצאת מן הצפון.

ענן, משום שהיא פסלת הזהב. ומצד הצפון זה נאחזו. וזוהי הנקדה האמצעית שעומדת בחרבה. ומשום שידוע לפתות, שולט בתוך אותה נקדה של ישוב וכל דברי הישוב, פרט לארץ ישראל. כשישראל שורים בתוכה, הוא (לא) שולט עליהם. ואחר שחטאו ישראל, (לא) שולט על הארץ הקדושה, משום שכתוב השיב אחר מינו מפני אויב.

הענן הגדול הזה הוא ענן של חשכה שמחשיך את כל העולם. בא וראה מה בין ענן לענן. אותו ענן שכתוב (במדבר י) וענן ה'

עליהם יומם. (שם יד) ועננך עמד עליהם. זהו ענן שמאיר וזוהר, וכך האורות נראים בתוך אותו ענן. אבל הענן הזה הוא ענן חשוך שלא מאיר כלל, אבל מונע את כל האורות שלא יכולים להראות לפניו. גדול, למה נקרא גדול, והרי הוא קטן? אלא הוא גדול כיוון ששולט. דבר אחר גדול – אותו חשוך גדול, כיוון שמכסה את כל האורות ואינם נראים לפניו, והוא גדול (שולט) על כל מעשי העולם. ואש מתלקחת, שהרי האש של הדין הקשה לא זזה ממנו לעולמים. ונגה לו סביב, אף על גב שכל זה עומד בו – נגה לו סביב. מכאן למדנו, שאף על גב שאין זה צד, אלא צד של טמאה – נגה לו סביב, ולא צריך לאדם לדחותו החוצה. מה הטעם? משום שנגה לו סביב, צד של קדושה של אמונה יש לו, ולא צריך לנהג בו קלון, ולכן צריך לתת לו חלק בצד הקדושה של האמונה.

רב המנונא סבא כף אמר, וכי נגה לו סביב, וצריך לנהג בו קלון, הנגה לו הזה הוא בפנים, ולא עומד בחוץ. ומשום שהנגה לו הזה עומד בפנים, כתוב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש. מתוכה של מי? מתוכה של אותו נגה. כעין החשמל – חש מל, הרי פרושה, חיות של אש ממללות.

אבל מהמנורה הקדושה שמעתי עליה סוד הסודות. כשערלה שורה על הברית הקדושה לטמא את המקדש, אז אותו מקדש מתעכב מלגלות את סוד אות הברית מתוך הערלה, וכשהנגה הזה נכנס פנימה ומפריד בין הערלה לבין המקדש, אז נקרא חשמל, חש ונגלה, מל. מה זה מל? כמו שנאמר (יהושע ה) מל יהושע. סוד של אות ברית מתעכב מלהתגלות מתוך ערלה.

ויש סוד אחר, שהרי אורו נראה ולא נראה, וכשמתגלה חשמל, מעבר אורו. אבל הסוד הראשון הוא בסוד הכתוב כראוי, והכל הוא יפה, ונאה הוא.

בנגה הזה מפתח את האשה לטל את אורה, ועל כן כתוב, (משלי ה) וחלק משמן חכה. שם את אותו האור כנגד הברית, ומשום כך מפתח אותה ונוטלת את אורו. וזהו הפתוי שמפתח את האשה, שכתוב נפת תטפנה שפתי זרה וגו'.

בא וראה, ביום הששי כשמגיע זמן הערב, קופץ בפנים אותו (מדוברת) אור האש, ועולה למעלה להכנס לתוך הגונים. אז מתתקנים

ישראל למטה, ומסדרים סעודות ומתקנים שלחנות, כל אחד ואחד את שלחנו. אז שלהבת אחת יוצאת ומכה באותה מדורה. כיון שמכה בה, מתגלגלות אותה שלהבת ואותה מדורה, ונכנסות לנקב תהום רבה, ונטמנות שם ויושבות שם.

ואותה שלהבת היא מצד הימין, ומשום שהיא מצד הימין, מעבירה את אותה מדורה, ומכניסה אותה לנקב תהום רבה, ויושבת שם עד צאת השבת. כיון שיוצאת השבת, צריך לעם ישראל לברך על האש, ויוצאת אותה שלהבת בברכה שלמטה, ושולטת על אותה מדורה כל אותו הלילה, ונכנעת אותה מדורה.

בא וראה, כיון שנכנסת שבת ונטמנת אותה מדורה, כל האשים של האש הקשה נטמנות ונכנעות, ואפלו אש הגיהנם והרשעים שבגיהנם יש להם מנוחה, וכלם מעלה ומטה יש להם מנוחה. כשיוצאת שבת וישראל מברכים על האש, אז יוצאים כל האשים שטמונים, כל אחד ואחד למקומו. וכדי שלא לעורר אש אחרת, כתוב לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת, והרי פרשוה, ואש המזבח למה?

אף כשנכנסת שבת, כרוז קורא בכל הרקיעים: התתקנו מרכבות, התתקנו מחנות כנגד רבונכם. אז יוצאת רוח אחת מצד הדרום, ואותה רוח נפרשת על כל אותם חילות ומחנות של צד ימין, ומתלבשות בו, ואותה רוח נקראת לבוש כבוד של שבת. אז השלחנות של העולם הזה מתקנות בהיכל אחד. אשרי חלקו של אותו אדם שסדור שלחנו נראה שם כראוי, והכל עומד מתקן בלי בושה, איש כפי כחו.

כשנכנסת שבת, צריכים אותו עם קדוש לרחץ עצמם משמוש החל. מה הטעם? משום שבחל רוח אחרת הולכת ומשוטטת ושורה על העם, וכשרוצה אדם לצאת מאותה רוח ולהכניס ברוח אחרת קדושה עליונה, צריך לרחץ עצמו כדי להשרות עליו אותה רוח עליונה קדושה.

בא וראה הסוד העליון של הדבר. כל אותם ששה ימים (עומד הדבר של הכל) נאחזים בסוד של נקדה קדושה אחת, וכל הימים אחוזים בו. ויש ימים אחרים שעומדים מבחוץ בצד האחר, ויש ימים אחרים שעומדים בפנים מעגול קדוש, ואחוזים בנקדה קדושה.

וַיִּשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים, וְכָל אֵלוֹ שְׁמַתְעַסְקִים בְּקִדְשָׁהּ, כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, נֶאֱחָזִים כָּל אֵלוֹ הַשָּׁשָׁה יָמִים, בְּאֵלוֹ הַשָּׁשָׁה יָמִים שְׁבַפְנִים שְׁמֵאֲחָדִים בְּנִקְדָּה הִיא, נֶאֱחָזִים בְּזוֹ כְּדֵי לְשָׁמֵר אוֹתָם, וְכָל אוֹתָם שֵׁשֶׁת יָמֵי (וְאוֹתָם שֵׁשָׁה יָמִים שְׁבַפְנִים) הַשָּׁבֶת אוֹתָהּ נִקְדָּה הִיא נִסְתָּרָה. כִּיּוֹן שְׁנִכְנַסְתָּ שַׁבָּת, אָז עוֹלָה אוֹתָהּ נִקְדָּה וּמִתְעַטֶּרֶת וְנֶאֱחָזֶת לְמַעְלָה, וְכֻלָּם טְמוּנִים בְּתוֹכָהּ.

בֵּא וְרֵא, יֵשׁ יָמִים וַיֵּשׁ יָמִים. יְמֵי חַל, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר, וְאֵלֶּה עוֹמְדִים מִחוּץ לְעַמִּים. יְמֵי הַשָּׁבֶת, שֶׁהֵם יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, עוֹמְדִים לְיִשְׂרָאֵל. וְכִשְׁעוֹלָה הַנִּקְדָּה הַזֹּה, הַכֹּל נִגְנָז, וְהִיא עוֹלָה. כִּיּוֹן שֶׁהִיא עוֹלָה, אָז נִקְרָאת שַׁבָּת.

מַה זֶה שַׁבָּת? אִם תֹּאמַר בְּשִׁבִיל שְׁבִיתָהּ, שְׁכַתּוֹב כִּי בּוֹ שַׁבָּת – יָפָה הוּא. אָבֵל סוּד הַדְּבָר – כִּיּוֹן שֶׁעוֹלָה הַנִּקְדָּה הַזֹּה וְהָאוֹר מְאִיר, אָז הִיא מִתְעַטֶּרֶת בְּאֲבוֹת. כִּיּוֹן שֶׁהִיא מִתְעַטֶּרֶת בְּאֲבוֹת, אָז מִתְחַבֵּרֶת וְנֶאֱחָזֶת בָּהֶם לְהִיּוֹת אֶחָד, וְהַכֹּל נִקְרָא שַׁבָּת. שַׁבָּת – ש' בַּת. ש' הָרִי פְרִשְׁיָהּ, הַסּוּד שֶׁל שְׁלֹשָׁה אֲבוֹת שְׁנֵאֲחָזִים בְּבַת יְחִידָה, וְהִיא מִתְעַטֶּרֶת בָּהֶם, וְהֵם בְּעוֹלָם הַבָּא, וְהַכֹּל אֶחָד הוּא. וְזֶהוּ ש' בַּת, לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד.

וְאֵם תֹּאמַר, שַׁבָּת הַגְּדוֹל, וְהוּא לְמַעְלָה, לְמָה נִקְרָא שַׁבָּת? אֵלֶּה וְדַאי כֶּן הוּא. וְסוּד הַדְּבָר – בְּכָל מְקוֹם הַנִּקְדָּה, שֶׁהִיא עֶקֶר שֶׁל כָּל הָעֵינַן, נִקְרָאת בַּת, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (תְּהִלִּים י"ז) שְׁמֵרְנֵי כְּאִישׁוֹן בַּת עֵינַן, מִשׁוּם שֶׁהִיא (נִקְדָּה) הָעֶקֶר שֶׁל כָּל הָעֵינַן, וְהִיא נִקְרָאת בַּת.

הַעוֹלָם הַבָּא הוּא הֵיכַל לְאוֹתָהּ נִקְדָּה עֲלִיוֹנָה, וְכִשְׁהִיא עוֹמְדַת וְנוֹטְלַת בְּכַנְפֶיהָ אֶת הָאֲבוֹת לְהַתְעַטֵּר לְמַעְלָה, הַכֹּל נִקְרָא שַׁבָּת. וְכִשְׁהָאֲבוֹת מִתְעַטְרִים לְמַעְלָה בְּתוֹךְ הַנִּקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה, נִקְרָא שַׁבָּת. וְכִשְׁנִקְדָּה תַּחְתּוֹנָה מִתְעַטֶּרֶת בְּאֲבוֹת, נִקְרָא שַׁבָּת.

כְּשֶׁהַנִּקְדָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּה עוֹלָה, וְנִרְאִית וּמִתְקַשְׁטֶת, (אוֹתָהּ נִקְדָּה תַּחְתּוֹנָה כְּאִשֶׁר עוֹלָה לְהַתְעַטֵּר בְּאֲבוֹת) אָז כָּל הַשְּׂמִיחָה נִמְצָאת לְמַעְלָה וְלִמְטָה, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשְׂמִיחָה. וּבִלְיָלָה הַזֶּה הַנִּקְדָּה הַזֹּה אוֹרָה מִתְפַּשֵּׁט, וּפּוֹרֵשׁ כְּנָפָיו עַל הָעוֹלָם, וְכָל הַשְּׁלִיטִים הָאֲחֵרִים מְעַבְרִים, וְנִמְצָאת שְׂמִיחָה עַל הָעוֹלָם.

וְאִז נּוֹסֶפֶת רוּחַ נְשָׁמָה בְּיִשְׂרָאֵל לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, וּבְאוֹתָהּ נְשָׁמָה יִתְרָה שׁוֹכְחִים כָּל הָעֶצֶב וְהַחֲמָה, וְכֻלּוֹם לֹא נִמְצָא פָּרֵט לְשְׂמִיחָה

למעלה ולמטה. אותה רוח שיוֹרֶדֶת וְנוֹסֶפֶת בְּבִנֵי הָעוֹלָם, כְּשִׁיּוֹרֶדֶת, רוּחַצָּת בְּבִשְׁמִים שֶׁל גֶּן עֵדֶן, וְיִוֹרֶדֶת וְשׁוֹרָה עַל הָעַם הַקָּדוֹשׁ. אֲשֶׁרֵיהֶם כְּשֶׁהַרוּחַ הַזֶּה מֵתְעוֹרֶרֶת.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁאוֹתָהּ רוּחַ יוֹרֶדֶת, יוֹרְדִים עִמָּה לְתוֹךְ גֶּן הָעֵדֶן שְׁשִׁים מִרְכָּבוֹת מְעֻטְרוֹת לְשֵׁשֶׁה צְדָדִים. וְכִשְׁמַגִּיעִים לְגֶן עֵדֶן, אָזי כָּל אוֹתָן הַרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁבְּגֶן עֵדֶן, כָּלֵן מֵתְעוֹרְרוֹת לְאוֹתָהּ (מֵתְעוֹרְרוֹת בְּאוֹתָהּ) רוּחַ. הַכְּרוֹזִים קוֹרְאִים וְאוֹמְרִים: אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל, הָעַם הַקָּדוֹשׁ, שְׂרָצוֹן רְבוּנְכֶם מֵתְעוֹרֵר אֲלֵיכֶם.

סוּד הַסּוּדוֹת לְיוֹדְעֵי הַחֻכָּמָה. אֲשֶׁרֵיהֶם כְּשֶׁרוּחַ זֶה מֵתְעוֹרֶרֶת. הַרוּחַ הַזֶּה הִיא הַתְּפִשְׁטוֹת הַנִּקְדָּה הַזֶּה, וְיוֹצֵאת מִמֶּנָּה וּמֵתְפִשְׁטוֹת בְּעוֹלָם, וְאוֹתָהּ הִיא סוּד הַשְּׁבֵת שְׁשֵׁרוּי לְמִטָּה, וְעַל כֵּךְ כָּתוּב בּו שְׁמִירָה, (שְׁמוֹת לֹא) וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֵת, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, לֹא כָּתוּב שְׁבֵת, אֲלֹא אֶת הַשְּׁבֵת, לְרַבּוֹת אוֹתָהּ רוּחַ שְׁשׁוֹרָה עַל הַכֹּל, וְצָרִיךְ לְשָׁמֵר אוֹתָהּ הוֹאִיל וְעוֹמְדָת עִם הָאָדָם. וְעַל זֶה כָּתוּב, (יִשְׁעִיה נֹר) כָּל שִׁמֵּר שְׁבֵת מִחֻלָּלוֹ.

בְּסוּד הַזֶּה יֵשׁ סוּד אַחֵר. הַרוּחַ הַזֶּה נִהְיֵית בְּיוֹם הַזֶּה מֵהִנָּאֵתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּמֵהֶעֱנֵשׁ שְׁלָהֶם, וּמִשׁוּם כֵּךְ צָרִיךְ לָתֵת לָהּ עֲנָג בְּמֵאֲכָל וּבְמִשְׁתֵּה שְׁלֵשׁ פְּעָמִים בְּשֵׁלֶשׁ סְעוּדוֹת שֶׁל שְׁלֵשׁ דְּרָגוֹת הָאָמוּנָה, כְּמוֹ שְׁבַּאֲרוּהָ, וְזוֹ נוֹטֶלֶת שְׁמִחָה וְעֲנָג בְּאוֹתָן סְעוּדוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁרִי חָלְקוּ מִי שְׁמֵהֶנָּה אוֹתָהּ וּמֵעֲנָג אוֹתָהּ בְּיוֹם הַזֶּה.

הַרוּחַ הַזֶּה נִהְיֵית כָּל שְׁשֵׁת הַיָּמִים מֵהַרוּחַ הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל עֵתִיק כָּל הָעֵתִיקִים, וְכִיּוֹן שִׁיּוֹרֶדֶת בְּיוֹם הַשְּׁבֵת וְרוּחַצָּת בְּגֶן עֵדֶן בְּלֵילָה, מֵתְעַנְגָּת מֵעֲנָג הַגּוֹף בְּסְעוּדוֹת שֶׁל הָאָמוּנָה, וּמֵתְעַטֶּרֶת (וּמֵתְעַנְגָּת) הַרוּחַ הַזֶּה מִמְעֵלָה וּמִמִּטָּה, וְנִרְוִית בְּכָל הַצְּדָדִים בְּעֵטְרָה (בְּעֲנָג) שְׁלֵמְעֵלָה וּמִטָּה.

וְהוֹאִיל וְעוֹמֵד עִם הָאָדָם, צָרִיךְ לוֹ לְשָׁמֵר אוֹתוֹ, וְעַל זֶה כָּתוּב וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשְּׁבֵת. אֶת הַשְּׁבֵת - שְׁבֵת זֶה הִיא נִקְדָּה תַּחְתּוֹנָה. אֶת הַשְּׁבֵת - זוֹהִי אוֹתָהּ רוּחַ, הַתְּפִשְׁטוֹתָהּ שֶׁל אוֹתָהּ נִקְדָּה. אוֹתָהּ הֵתְפִשְׁטוֹת, כְּשֶׁנוֹסְפוֹת קִדְשׁוֹת וּבְכָרוֹת מִלְּמַעְלָה עַל אוֹתָהּ נִקְדָּה, הַכֹּל נְאוּר, וְנִעֲשִׂית רוּחַ מְאִירָה בְּכָל הַצְּדָדִים, מֵתַחֲלֵק לְמַעְלָה וּמְאִיר, וְנִחְלֵק לְמִטָּה וּמְאִיר. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, חֵלֵק יְרָשָׁה יֵשׁ לָנוּ כְּאֶחָד.

החלק שלמעלה מתעטר ביום הזה מהענג העליון הקדוש, ונהנה מהזיו העליון של עתיק כל העתיקים. החלק התחתון מתעטר ביום הזה מהענג שלמטה שנהנה בסעודות הללו, ועל פן צריך לענגו במאכל ובמשתה, בלבושי כבוד ובשמחת הפל.

ובשמתעטר החלק הזה למטה ונשמר כמו שצריך, עולה למעלה, ומתחבר באותו חלק אחר. והנקדה הזו נוטלת הכל ממעלה וממטה, ונכללת מכל הצדדים. ומשום שמתעטרת בשבת ממעלה וממטה, כל שאר הימים נותנים כח לכל, ונותנים לה שלטון ממעלה וממטה. ובסודות ספרו של שלמה המלך נמצא הסוד הזה, ובאר אותו המנורה הקדושה. אשרי חלקם של ישראל.

כתוב וינפש, ופרשוה - וי נפש שאבדה, ויפה הוא. אבל אם כך, וי לגוף היה צריך לומר, שממנו אבדה נפש! אבל סוד הדבר - באדם יש נפש שנוטלת ומושכת אליו את הרוח הזו מערב שבת, ואותה הרוח שרויה בתוך אותה הנפש ודרה בה כל יום השבת, ואז אותה נפש יתרה היא ברבוי ותועלת יותר ממה שהיתה.

וינ זה שנינו, כל נפשות ישראל מתעטרות ביום השבת, והעטרה שלהם, ששורה הרוח הזו בתוכם. פיון שיוצאת שבת ואותה רוח עולה למעלה, אזי וי לנפש שאבדה מה שאבדה. אבדה אותה עטרה עליונה ואותו כח קדוש שהיה בה. וזהו וינפש, וי נפש, שאבדה מה שאבדה.

עונת החכמים שיודעים הסודות העליונים, מליל שבת לליל שבת, ופרשוה. אבל סוד זה שאלתי את המנורה הקדושה, שהרי ראינו שהפתר התחתון הזה לוקח מה שלוקח ביום, ובלילה נותן מזון לכל צבאו, כמו שבארונה, שפתוב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערוותיה. לוקחת ביום ונותנת בלילה. ועכשו אמר מר, שהזווג נמצא בלילה הזה?

אמר, ודאי שהזווג נמצא בלילה הזה. מה הטעם? משום שבלילה הזה מפרישה נשמות לכל אותם החכמים שיודעים את סודות החכמה, והחבור והזווג לא נמצא ביום אחר בכל השמחה בלי ערבוביה (אלא בשביל זה) אחרת כמו זה. משום שאותן נשמות שמחלקת, מחלקת אותן לחכמים, לצדיקים ולחסידים כראוי. (ועוד,

בכל) ובכל לילה ולילה נמצא זיווג ודאי. מתי? בחצות הלילה. והרי בארנו. אבל לא בכל הצדדים כמו בזיווג הזה.

ומשום כך, החכמים שיודעים הסודות, צריכים לסדר תשמישם בלילה הזה. מה הטעם? משום שכל ימות השבת יש להם רוח אחרת ששורה על העולם, ובלילה הזה יש להם רוח אחרת קדושה עליונה שיורדת לבנים קדושים, ואותה רוח נושבת מעתיק (הקדוש) כל העתיקים, ויורדת לתוך הנקדה התחתונה לתת לה מנוחה לכל. וזה מתחלק לכל הצדדים, למעלה ולמטה, כמו שנאמר ביני וביני בני ישראל.

וכשאותם חכמים יושבים באותה רוח קדושה, הרוח העליונה, צריכים לשמש את מטתם, שהרוח הזו ממשיכה אחריה למטה את כל אותן נשמות קדושות, ויורשים קדושים עליונים ברוח הזו נשמות קדושות לבניהם כראוי.

ביון שהרוח הזו שורה על העולם, כל הרוחות הרעות וכל המקטרגים הרעים הסתלקו מן העולם, ולא צריכים להתפלל על שמירה, משום שישראל שמורים באותה רוח, וסכת שלום פורסת כנפיה עליהם, והם שמורים מהכל.

ואם תאמר, הרי שנינו שלא יצא אדם יחידי, לא בליל רביעי של שבת ולא בליל שבת, וצריך אדם להשמר. והרי אמרנו, שבליל השבת שמורים אנשים מכל המקטרגים של העולם ולא צריכים להתפלל על שמירה?

סדר הלימוד ליום כב שבט [יום 140 בשנה]

בא וראה, כך זה ודאי, ליל רביעי של שבת צריכים להשמר מהם. מה הטעם? משום שכתוב (בראשית א) יהי מארת. מארת כתוב חסר, והרי פרשוה, שבגלל שהיא חסרה, כמה קבוצות של רוחות נכללו במארת הזו. קללות ומארת הן בפגימת הלבנה, וכלם שולטים באותו הלילה.

בלי השבת, כיון שכלם מתפזרים להכנס לנקב של העפר, שלא יכולים לשלט, צריך אדם יחידי להשמר. ועוד, אף על גב שלא יכולים לשלט, נראים לפעמים, ובן אדם יחידי צריך להשמר. **דבר** זה כך שנינו, ואם כך, זה חסרון של השמירה. אבל בשבת השמירה מצויה לעם הקדוש, וכשנכנסת שבת, הקדוש ברוך הוא מעטר כל אחד ואחד מישראל, ורוצה שישמרו את העטרה הקדושה הזו שהתעטרו בה. ואף על גב שהם אינם נמצאים בישוב, לפעמים הם נראים לאדם יחידי ומורע מזלו. וצריך לאדם להתעטר בעטרה קדושה ולשמר אותה.

סוף סוף, שמירה נמצאת באותו לילה לעם הקדוש, הואיל וסכת שלום פרוסה על העם, שהרי שנינו, בכל מקום שנמצאת סכת שלום, הצד האחר לא נמצא שם, ולכן שמירה היא ושמירה מצויה. **יום** השבת שמחה היא לכל, והכל נשמר למעלה ולמטה. והאור (והנקודה) התחתון מאיר לעלות למעלה בפי של שבעים העטרות שהן החלקים היתרים, והזקן של כל הזקנים מתעורר.

אז כשעולה האור, העם הקדוש מקדימים לבית הכנסת בלבוש כבוד בשמחה, מתעטרים בעטרה קדושה שלמעלה באותה רוח שעומדת עליהם למטה, משבחים בשירות ותשבחות, והתשבחות עולות למעלה, וכל העליונים והתחתונים בשמחה, וכלם מתעטרים כאחד. פותחים העליונים ואומרים: אשריכם העם הקדוש בארץ, שרבונוכם התעטר עליכם, וכל החילות הקדושים מתעטרים בשבילכם.

היום הזה הוא יום הנשמות, ולא יום הגוף, משום ששלטון צרור הנשמות הוא, וכל העליונים והתחתונים עומדים בזוג אחד, בעטרה של רוח יתרה עליונה קדושה.

תפלת השבת של העם הקדוש, שלש תפלות נמצאות ביום הזה כנגד שלש שבתות, ופרשוה, והכל אחד. כיון שנכנסו העם הקדוש לבית הכנסת, אסור להשתדל אפלו בצרף בית הכנסת, אלא בדברי תשבחות ותפלה ותורה וכראוי להם.

ומי שמשתדל בדברים אחרים ובדברי העולם, זהו אדם שמחלל שבת, ואין לו חלק בעם ישראל. שני מלאכים ממנים על זה ביום השבת, והם שמים ידיהם על ראשו ואומרים: אוי לפלוני שאין לו חלק בקדוש ברוך הוא. ועל זה צריך להשתדל בתפלה ובשירים ובתשבחות של אדונם, ולהשתדל בתורה.

היום הזה הוא יום הנשמות שמתעטר אותו צרור הנשמות (בתשבחות של אדונם). משום כך משבחים בתשבחות תשבחת הנשמה, והינו נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלהינו ורוח כל בשר וכו'. ואין התשבחת אלא בצד של נשמה ורוח, והיום הזה עומד ברוח ונשמה, ולא של גוף.

התשבחת של דרגה אחרת עליונה, סוד היום, שמש קדושה שהיא אור היום, הינו יוצר אור. סוד האור המאיר, שממנו נזונים ומאירים כל אותן הצבאות, המרכבות, והכוכבים והמזלות, וכל אותם ששולטים על העולם.

תשבחתו של העולם הבא ביום הזה, הינו אל אדון. והתשבחת הזו היא בסוד עשרים ושתים אותיות עליונות קדושות שמתעטרות באבות ובמרכבה העליונה הקדושה.

האותיות הקטנות הן עשרים ושתים אותיות, שהן העולם התחתון, שהן אל ברוך גדול דעה וכו', ואין בין תבה לתבה רוח אחר, אלא אות רשומה בכל תבה ותבה. ובעולם העליון יש רוח, והצדדים הקדושים בין אות לאות. וזוהי תשבחת על תשבחת, שהאותיות העליונות של היום השביעי משבחות ואומרות למלך העליון יוצר בראשית.

כשהתשבחת הזו עולה למעלה, ששים מרכבות עליונות שאמרנו, מזדמנות ולוקחות את התשבחת הזו מהעם הקדוש, ומעלים אותה להתעטר בה בכמה מרכבות עליונות שממנות. וכל אותם הצדיקים שבגן עדן, כלם מתעטרים בתשבחת

הזאת, וְכָל אוֹתָן מְרַכְבּוֹת וְכָל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים, כָּלֵם עוֹלָיִם
בַּתְּשֻׁבָּחַת הַזֶּה עַד סוּד הַכֶּסֶּא.

וּבְשִׁמְנוּנֵיהָ לְכֶסֶּא הַקְּדוֹשׁ הַתְּשֻׁבָּחַת הַזֶּה שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, עוֹמֶדֶת
שָׁם עַד הַזְּמַן שְׁאוּמְרִים הַקְּדוֹשָׁה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל מוֹסֵף.
וְאִז הָעֲלִיָּה שְׁלִמְטָה לְמַעְלָה, לְהֶאֱחֹז הַכֹּל לְמַעְלָה לְמַעְלָה לְהִיּוֹת הַכֹּל
אַחַד. זוֹהִי הַתְּשֻׁבָּחַת שְׁעוֹלָה עַל כָּל הַתְּשֻׁבָּחוֹת.

מִכָּאֵן וְהִלָּא סְדוּר הַתְּפִלָּה שֶׁל שְׁאָר הַיָּמִים, עַד יִשְׁמַח מֹשֶׁה וְכוּ',
הַשְּׂמִיחָה שֶׁל הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה, עֶקֶר הָאָבוֹת, שְׂשֻׁמַּח בְּאוֹתוֹ
חֶלֶק שֶׁלוֹ כְּשֶׁהַכֶּסֶּא עוֹלָה אֵלָיו וְנוֹטֵל אוֹתָהּ, וּמִתְחַבְּרִים כְּאַחַד. וְזוֹהִי
שְׂמִיחַת הַתּוֹרָה הָעֲלִיּוֹנָה שְׁלִמְטָה, תּוֹרָה שְׂבִכְתָּב. שְׂשֻׁמַּח בַּתּוֹרָה
שְׁלִמְטָה, תּוֹרָה שְׂבִעֵל פֶּה, וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה.

בֵּינָן שֶׁהִתְחַבְּרוּ כְּאַחַד, צְרִיךְ אָדָם לְהַכְלִיל בְּאוֹתָהּ שְׂמִיחָה אֶת הָעַם
הַקְּדוֹשׁ, יִשְׂמְחוּ בְּמַלְכוּתָהּ שׁוֹמְרֵי שֶׁבֶת וְכוּ', אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵינוּ רְצֵה נָא בְּמִנוּחָתָנוּ.

סוּד סֵפֶר הַתּוֹרָה בַּיּוֹם הַזֶּה הָרִי פְּרָשׁוּהוּ, שְׂשֻׁנֵינוּ כְּתוּב (נַחֲמִיָּה ח)
וַיִּקְרְאוּ בַסֵּפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים מִפְּרֹשׁ וְשׁוּם שְׁכָל וַיְבִינּוּ
בְּמִקְרָא, וְהָרִי בְּאָרוֹ אֶת הַסוּד, שֶׁהֵם פְּסוּקִים, טְעָמִים וּמְסֻרָת, וְכָל
אוֹתָם דִּיוּקִים (תְּקוּנִים) וְסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים, הַכֹּל נִמְסָר לְמֹשֶׁה מְסִינִי. אִם
בְּכָל הַדִּיוּקִים הִלְלוּ נִמְסְרָה תּוֹרָה לְמֹשֶׁה, אִז סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁהוּא בְּכָל
אוֹתָן קְדוּשׁוֹת, לְמָה הוּא חֲסֵר מִכָּל הַתְּקוּנִים הָאֵלּוּ וְהַסוּדוֹת שֶׁנִּמְסְרוּ
לוֹ לְמֹשֶׁה בַּתּוֹרָה?

אַלָּא סוּד זֶה, כְּשֶׁהַכֶּסֶּא הַקְּדוֹשׁ מִתְעַטֵּר, וְנִכְלָלַת בַּתּוֹרָה שְׂבִכְתָּב כָּל
אוֹתָן דְּמִיּוֹת, וְכָל אוֹתָם טְעָמִים וּמְסוּרֹת, כָּלֵם נִכְנָסִים בְּגִיזָה
וְנִרְשָׁמוּ בַתּוֹךְ הַכֶּסֶּא הַקְּדוֹשׁ, וְאוֹתָן דִּיוּקְנָאוֹת שֶׁהַכְּנִיסָה תּוֹרָה
שְׂבִכְתָּב בַּתּוֹרָה שְׂבִעֵל פֶּה, וּבָהֶם הִתְעַבְּרָה כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁהִתְעַבְּרָה
מֵהַזְּכָר, וְנִשְׁאַרוּ הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת לְבָדֵן בְּקִדְשָׁתָן כְּרָאוּי. וְלִהְרָאוֹת
בְּבֵית הַכְּנִסֵּת, שֶׁהָרִי מִתְבָּרְכֵת וּמִתְעַטֵּרֶת הַכֶּסֶּא מְסוּד תּוֹרָה שְׂבִכְתָּב,
וְשָׁם מְכַנִּיסָה כָּל אוֹתָן דְּמִיּוֹת וּמִתְקַדְּשֵׁת מִמֶּנּוּ, צְרִיךְ לְהִרְאוֹת
בְּאוֹתִיּוֹת לְבָדֵן כְּרָאוּי.

וְאִז הַכֹּל מִתְקַדֵּשׁ בְּקִדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה כְּרָאוּי, כָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן בַּיּוֹם
הַזֶּה. בַּיּוֹם הַזֶּה צְרִיךְ לְהַעֲלוֹת שְׂבִעָה אֲנָשִׁים כְּנִגְדֵי שְׂבִעָה

קולות, שהם סוד התורה, ובזמנים ובמועדים חמש תוך סוד זה. ביום הכפורים שש תוך הסוד העליון הזה.

והב' סוד אחד. חמש, שהם חמש דרגות למטה מדרגת האור הראשון למטה, והם סוד התורה. שש, שהם ששה צדדים, והכל סוד אחד. שבע הם שבעה קולות, וכלם סוד אחד אלה ואלה. **בראש** חדש נוסף אחד על שלשה בשביל השמש שמאיר באותו זמן ללבנה, ונוסף אור על הלבנה, וזהו סוד מוסף. בספר תורה צריך להשמע קול אחד ודבור.

הפדור לסדר העם הקדוש ביום הזה ובשאר הימים שלספר תורה צריך לסדר ולתקן תקון בכסא אחד שנקרא תבה, ואותו כסא שיהיה בשש דרגות לעלות בהם, ולא יותר, שכתוב ושש מעלות לכסא. ודרגה אחת למעלה לשים עליו ספר תורה ולהראותו לכל.

בשעורה לשם ספר תורה, אז צריכים כל העם לסדר עצמם למטה באימה ופחד, ברתת ובזיע ולכוון לבם, כאלו שכעת עומדים על הר סיני לקבל תורה, ויהיו מקשיבים ומטים אזניהם. ואין רשות לעם לפתח פיהם אפלו בדברי תורה, כל שכן בדבר אחר, אלא כלם באימה, כמי שאין לו פה, ונהרי פרושה, שכתוב (נחמיה ח) וכפתחו עמדם כל העם. (שם) ואזני כל העם אל ספר התורה.

אמר רבי שמעון, כשמוציאים ספר תורה בצבור לקרא בו, נפתחים שערי רחמים בשמים, ומעוררים את האהבה למעלה, וצריך אדם לומר כן.

ברוך שמו של רבון העולם, ברוך כתרך ומקומך, יהיה רצונך עם עמך ישראל לעולם, ופדות ימינך הראה לעמך בבית מקדשך, ולהגיע לנו מטוב אורך ולקבל תפלותינו ברחמים. יהי רצון מלפניך, שתאריך לנו חיים בטוב, ולהיותי נפקד בין הצדיקים לרחם עלי ולשמר אותי, ואת כל שלי ושל כל עמך ישראל. אתה הוא הזן את הכל, אתה הוא השולט על המלכים ומפרנס את הכל. אתה הוא השולט על הכל, והמלכות שלך היא. אני עבדו של הקדוש ברוך הוא שמשתחוה לפניו ומלפני כבוד תורתנו בכל זמן וזמן. לא על איש אני בוטח ולא על בני אלהים אני סומך, אלא באלהי השמים, שהוא אלהי אמת ותורתו אמת ונביאיו אמת, ומרבה לעשות טובות

וְאָמַת. בּוֹ אֲנִי בּוֹטַח, וְלִשְׁמוֹ הַקָּדוֹשׁ וְהַנְּכַבֵּד אֲנִי אוֹמֵר תִּשְׁבְּחוּת. יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁתִּפְתַּח לְבִי בְּתוֹרָתְךָ, וְתִתֵּן לִי בְּנִים זְכָרִים שְׁעוֹשִׂים רְצוֹנְךָ, וְתִשְׁלִים מִשְׁאַלוֹת לְבִי וְלִב כָּל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְטוֹב וּלְחַיִּים וּלְשָׁלוֹם, אָמֵן.

וְאִסּוּר לְקַרְא בְּסֵפֶר תּוֹרָה, רַק אֶחָד לְבִדּוֹ, וְכֻלָּם מְקַשִּׁיבִים וְשׁוֹתְקִים, כְּדִי שִׁישְׁמְעוּ הַדְּבָרִים מִפִּי כָּאֵלּוּ קִבְּלוּ אוֹתָהּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מֵהַר סִינַי. וּמִי שֶׁקִּוְרָא בְּתוֹרָה, שִׁיְהִיָּהּ אֶחָד עוֹמֵד עָלָיו וְשׁוֹתֵק, שְׁלֹא יִשְׁמַע – רַק דְּבוּר אֶחָד לְבִדּוֹ וְלֹא שְׁנֵי דְבוּרִים. לְשׁוֹן קֹדֶשׁ אַחַת, וְאֶחָד הוּא, וְלֹא שְׁנֵי דְבוּרִים. וְאִם נִמְצְאִים שְׁנַיִם בְּסֵפֶר תּוֹרָה, זֶהוּ חֲסָרוֹן שֶׁל סוּד הָאֱמוּנָה, וְחֲסָרוֹן כְּבוֹד הַתּוֹרָה נִמְצָא בְּסֵפֶר תּוֹרָה. וְצָרִיךְ קוֹל אֶחָד, מְתַרְגֵּם אֶחָד, וְסוּד זֶה – קִלְפָּה וּמַח. (סוּד הָעוֹלָם וְסוּד הָעוֹלָם הַבָּא).

בְּלָם שׁוֹתְקִים וְאֶחָד קוֹרָא, שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאִמֶּר. הוּא לְמַעְלָה, וְכָל הָעַם לְמַטָּה, שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת יט) וַיִּתְּצֵבּוּ בְּתַחֲתִית הָהָר. וְכַתוּב וּמַשָּׂה עָלָה אֶל הָאֱלֹהִים.

וְאוֹתוֹ שֶׁקִּוְרָא בְּתוֹרָה, יִשִּׁים לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְאוֹתָם דְּבָרִים, וְכִי הוּא שְׁלִיחַ רְבוּנוֹ בְּסִדּוּרָם שֶׁל הַדְּבָרִים הַלְלוּ לְהַשְׁמִיעַ לְכָל הָעַם, שֶׁהָרִי הוּא עוֹמֵד כְּדִגְמָה עָלֵינוּהָ. מִשּׁוּם כֵּן, מִי שֶׁעוֹלָה לְקַרְא בְּתוֹרָה, יְסַדֵּר אוֹתָם דְּבָרִים בְּרֵאשׁוֹנָה בְּבֵיתוֹ, וְאִם לֹא, לֹא יִקְרָא בְּתוֹרָה. מִנֵּיִן לָנוּ? מֵאוֹתוֹ דְּבוּר, שֶׁטָּרַם יִשְׁמִיעַ תּוֹרָה לְעַם הַקָּדוֹשׁ, מַה כְּתוּב? (אִיּוֹב כח) אֲזוּ רָאָה וַיִּסְפְּרָה הַכִּינִיָּה וְגַם חִקְרָה. וְאַחַר כֵּן, וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֶת ה' הִיא חֲכָמָה וְגו'.

אִסּוּר לוֹ לְמִי שֶׁקִּוְרָא בְּתוֹרָה לְהַפְסִיק בְּפִרְשָׁה אוֹ אֶפְלוֹ דְּבַר אֶחָד, אֲלֵא רַק בְּמָקוֹם שֶׁהַפְסִיק מִשָּׂה אֵת הַפִּרְשָׁה לְעַם הַקָּדוֹשׁ – יִפְסִיק, וְלֹא יִפְסִיק דְּבָרֵי פִּרְשַׁת שְׁבַת זוֹ בְּפִרְשַׁת שְׁבַת אַחֲרָת.

הַפּוֹד הַזֶּה, בְּשָׁעָה שֶׁהַפְסִיקוּ פִּרְשִׁיּוֹת, כָּל אַחַת וְאַחַת מִתְּעַטְרַת וְעוֹמְדַת לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׁלִימוֹ לְהַפְסִיק לְכָל הַשָּׁנָה אֵת הַפִּרְשִׁיּוֹת הַלְלוּ, הַתְּעַטְרוּ לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאוֹמְרוֹת: אֲנִי מִשְׁבַּת פְּלוֹנִי (מַצְבּוֹר פְּלוֹנִי), וְאֲנִי מִשְׁבַּת פְּלוֹנִי (מַצְבּוֹר פְּלוֹנִי).

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה קוֹרָא לְיוֹפִיא"ל מִמְּנֵה הַגְּדוֹל, וְלַחֲמָשִׁים וְשִׁלֵּשׁ מְרַכְּבוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ שֶׁהִתְמַנּוּ לְשִׁמּוֹשָׁה שֶׁל תּוֹרָה, וְכָל מְרַכְּבָה וּמְרַכְּבָה מִנָּה אוֹתָהּ אֵת הַמְרַכְּבָה הַזֶּה עַל פִּרְשָׁה פְּלוֹנִית שְׁבַת פְּלוֹנִית, וּמְרַכְּבָה פְּלוֹנִית עַל פִּרְשָׁה פְּלוֹנִית שֶׁל שְׁבַת

פְּלוֹנִית. וְכָל אַחַת וְאַחַת מִשְׁמֶשֶׁת אֶת הַתּוֹרָה שֶׁל אוֹתָהּ שַׁבָּת שְׁלֵה, וְאָסוּר לָנוּ לְעָרֵב אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְלֹא לְהִכְנִיֵס מְרַכְבָּה לְמְרַכְבַּת חֲבֵרְתָּהּ אֲפֹלוּ כְּמֵלֵא נִימָה, וְאֲפֹלוּ בַתְּבָה אַחַת אוֹ אֲפֹלוּ בְּאוֹת אַחַת. אֲלֵא כָּל אַחַת וְאַחַת כְּפִי שְׁפָסֵק לְהֵן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִמוֹ שְׁמִנָּה אוֹתָן בְּאוֹתָן פְּרָשִׁיּוֹת, כָּל אַחַת וְאַחַת עַל מְשֻׁמְרָתָהּ.

וְלָכֵן כְּשִׁמְתַּעֲטַרְתָּ פְּרָשָׁה זוֹ, עוֹלוֹת אוֹתָן הַמְּלִים שֶׁל אוֹתָהּ הַפְּרָשָׁה שֶׁנִּשְׁלְמָה בְּצַבּוּר, וְאוֹתָהּ מְרַכְבָּה לּוֹקַחַת אוֹתָם, זוֹ שְׁמִנָּה עַל אוֹתָהּ פְּרָשָׁה, וּמַעֲלָה אוֹתָם לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹתָם מְלִים מִמַּשׁ עוֹמְדוֹת לְפָנָיו וְאוֹמְרוֹת: אֲנִי פְּרָשָׁה פְּלוֹנִית שֶׁהִשְׁלִימוּנִי צַבּוּר פְּלוֹנִי כִּךְ וְכִךְ.

אִם הִשְׁתַּלְמָה כְּרָאוּי לָהּ, מַעֲלִים אֶת אוֹתָן מְלִים, וּמִתַּעֲטָרוֹת עַל הַכֶּסֶף הַקְּדוּשׁ, וְאוֹתָהּ מְרַכְבָּה מִשְׁמֶשֶׁת לְפָנָיו, כָּל מְרַכְבָּה וּמְרַכְבָּה, הַפְּרָשָׁה שֶׁל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, וְכֵלֵן מִתַּעֲטָרוֹת בַּתּוֹךְ הַכֶּסֶף הַקְּדוּשׁ, וּבִהֵן הִיא עוֹלָה לְהִתְיַחַד לְמַעֲלָה לְמַעֲלָה, וְהַכֵּל נַעֲשֶׂה כָּלֵל אַחַד. מִשּׁוֹם כֵּךְ, אֲשֶׁרִי חִלְקוּ מִי שְׁמֵשֵׁלִים פְּרָשַׁת כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת כְּרָאוּי כְּמוֹ שְׁפָסְקוּ אוֹתָהּ לְמַעֲלָה.

פְּעָמִים קוֹרְאִים בְּסִפּוֹר תּוֹרָה בְּשַׁבָּת; בְּמִנְחָה, בְּשַׁעֲרֵי שְׁהַדִּין תְּלוּי לַעַת עָרֵב, צְרִיכִים לְהַכְלִיל שְׁמֵאֵל בְּיָמִין, שְׁהַרִי תּוֹרָה נִתְנָה מִשְׁנֵי צְדָדִים, שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ל"ג) מִיָּמִינוֹ אֵשׁ דָּת לְמוֹ, מִיָּמִין וּשְׁמֵאֵל. מִשּׁוֹם כֵּךְ לְסִפּוֹר הַתּוֹרָה בְּמִנְחָה דִּי בַעֲשָׂרָה פְּסוּקִים אוֹ יוֹתֵר, אֲבָל לֹא שְׁלֵמוֹת הַפְּרָשָׁה, שְׁהַרִי שְׁלֵמוֹת הַפְּרָשָׁה אֵינָה אֲלֵא בְּיָמִין, וְהַיָּמִין תְּלוּי עַד שְׁעַת הַמִּנְחָה, וְהַרִי פְּרָשׁוּהָ.

בְּשִׁנֵי בְּשַׁבָּת וּבַחֲמִישֵׁי בְּשַׁבָּת, מִשּׁוֹם שִׁיּוּרְדוֹת הַדְּרָגוֹת לְמַטָּה, שֶׁהֵם כָּלֵל הַתּוֹרָה. וְאִם תֹּאמַר, הִרִי נְבִיאִים הִתְפָּרְשׁוּ לְמַטָּה – אֲלֵא כֵּךְ זֶה וְדָאִי. אֲבָל אֵלֶּה שְׁלֵמוֹתָהּ, כָּלֵם כָּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכָל אַחַד וְאַחַד כּוֹלֵל כָּל אַחַד וְאַחַד.

וְסוּד הַדְּבָר – הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת הֵלְלוּ הֵן נִקְרְאוֹת פְּרָשָׁה אַחַת, וְאַחַר כֵּךְ יוֹצְאוֹת מֵהֵן תִּשְׁעַ דְּרָגוֹת שְׁנֵאֲחָזוֹת כְּאַחַד, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ תִּשְׁעָה אֲנָשִׁים; שְׁלֵשָׁה בְּמִנְחָה בְּשַׁבָּת, וּשְׁלֵשָׁה בְּיוֹם שְׁנֵי, וּשְׁלֵשָׁה בְּיוֹם חֲמִישֵׁי. הִרִי תִשְׁעָה.

ובפפר של רב ייבא סבא, במנחה בשבת הרי התעוררות של שמאל, והנקדה התחתונה באותו צד השמאל מקבלת סוד התורה. אז באותה שעה נוסעת מצד שמאל, ומשלה אנו קוראים.

שהרי היא עומדת בסוד של תשע (ספירות), וקוראים תשעה, והם ששה של חל ושלשה בשעה שהשמאל מתעורר בשבת, ולהכליל הכל כאחד. והיא מתעטרת בהם בשלשה צדדים, כמו שלשת הצדדים העליונים שהם כלל של פרשת השבת. אשרי חלקו של מי שזוכה לכבוד השבת. אשריו בשני העולמות, בעולם הזה ובעולם הבא.

כתוב (שמות טז) אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. מה זה ממקומו? שנינו, ממקומו – מאותו מקום שראוי ללכת. וסוד הדבר – שכתוב (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו. וזה המקום. וזהו סוד הכתוב (שמות ג) כי המקום אשר אתה עומד עליו. מקום ידוע הוא למעלה, וקוראים לו מקום, שנודע בו הכבוד העליון שלמעלה. ומשום כך אזהרה לאדם, שהרי מתעטר בעטרה קדושה של מעלה, שלא יצא ממנו. שאם (יצא מפיו דבור של חל) יצא ממנו, הוא מחלל שבת. בידו – במעשה, כמו שבארנו. ברגלו – ללכת מחוץ לאלפים אמה. כל אלה הם חלול שבת.

א יצא איש ממקומו, זהו מקום כבוד הקדשה הזו, שהרי ממנו לחוץ הוא מקום של אלהים אחרים. ברוך כבוד ה' ממקומו. כבוד ה' שלמעלה. ממקומו – זה כבוד שלמטה, וזהו סוד של עטרת שבת. ומשום כך, אל יצא איש ממקומו. ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.

כתוב, (שמות לג) הנה מקום אתי. מקום אתי, ודאי זהו מקום טמיר וגנוז שלא נודע כלל. ממשמע שכתוב אתי – מקום שלא התגלה ועומד טמיר, וזהו מקום עליון למעלה למעלה, היכל עליון טמיר וגנוז. אבל זהו מקום למטה, כפי שאמרנו. וזהו מקום שגפרד למעלה ונפרד למטה, ומשום כך אל יצא איש ממקומו ביום השביעי.

ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו' (במדבר לה), הרי פרשה באותם סודות עליונים. אבל אלפים באמה – שירשה שני צדדים לכל צד, והיא מתעטרת תמיד בשני צדדים,

בין למעלה בין למטה. וסימנך - שכינה לא שורה מחוץ לתחום הראוי לה.

בשיוצאת שבת, צריכים ישראל שלמטה להתעכב, שהרי הוא יום גדול עליון, (צריך להתעכב עליו) וביום הזה שורה עליו אורח גדול ונכבד, ומשום כך צריך להתעכב, להראות שלא דוחקים באורח הקדוש. אז פותחים ישראל ואומרים, (תהלים עח) והוא רחום יכפר עון וגו'. שתקון יפה הוא בלילה הזה, כיון שהדין חוזר למקומו - מה שלא ראוי כשנכנסת שבת, כשהדין מסתלק ולא נמצא.

בשעה שפותחים ישראל "ויהי נעם" וסדר הקדשה, כל אותם רשעי הגיהנם פותחים ואומרים: אשריכם ישראל, העם הקדוש. אשריכם הצדיקים השומרים את מצוות התורה. או לרשעים שלא זכו לשמר תורה. אז דומ"ה מקדים, ומתעורר כרוז ואומר: (שם ט) ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים. וכל קבוצות הרוחות הללו טורדות אותם בגיהנם, ואין מי שמרחם עליהם. אשריהם כל שומרי השבת בעולם הזה, ומענגים את אותו הענג ששורה מלמעלה, כפי שאמרנו.

זה מי ששורה בתענית בשבת, שנים מתעוררים עליו לפני המלך הקדוש. אחד, אותה רוח עליונה קדושה שהצטרף להתענג ולא התענג. ואחד, אותו ממנה שעומד על מי ששרוי בתענית, ושמו סגור"ה. ועולים לפני המלך הקדוש ומתעוררים עליו.

ואותה רוח מסתלקת חסרה מאותה הנאה שלמטה. וכשהרוח הזו לא נשלמה למטה, רוח אחרת שלמעלה לא נשלמה. כיון שלא נשלמו למטה ולמעלה, אז ראוי אותו אדם להתקלל ולהעניש. אלא כיון שנשלם בזמן אחר, ואותו ממנה שהתמנה על ענוי ותענית נשלם בתוך אותם ממנים אחרים בענג שלמעלה, קורעים לו כל גזר דינו שנגזר מאותם שבעים שנים עליונים.

למלך ששמח בהולא שלו, וכל בני האדם שמחים עמו. ראה איש אחד נתון בקולר, צוה עליו והתירוהו, כדי שכלם ימצאו בשמחה.

ואחר כך חוזרים הממנים הללו שמענישים בני אדם, ונפרעים מן האדם על שנמצא בגללו חסרון למעלה ומטה. מה תקנתו?

לישב תענית על תענית. מה הטעם? זה בטל ענג שבת – יבטל ענג של חל.

ואם הוא מבטל ענג שבת ומתענג בחל, דומה כמו שמחשיב על דבר אחר יותר ממה שמחשיב את הקדוש ברוך הוא. הרוח העליונה, קדש הקדשים ששורה עליו לא ענג, ובטלה ממנו. רוח אחרת של חל ששורה אחר כך על העולם מחשיב ומענג אותו, אז חוזרים ונפרעים ממנו בעולם הזה ובעולם הבא.

משום כך צריך תענית אחרת ביום ראשון של חל, בזמן ששורה על העולם אותה רוח של חל, ובזה יש לו רפואה, פיון שלא החשיב את רוח החל. וסימנה – (ויקרא ה) והשיב את הגזלה אשר גזל וגו'. גזלן אינו מחשיב את הקדוש ברוך הוא, אינו מחשיב בני אדם, לכן אין לא ענג כגנב. גנב שמחשיב בני אדם יותר מהקדוש ברוך הוא, יאש לו ענג בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי מי שמשלים למטה את אותו ענג עליון כראוי.

היום הזה מתעטר בשבעים עטרות, והשם העליון הקדוש נשתלם בכל הצדדים, וכל הדרגות מוארות, והכל בשמחת הברכות ובקדשה על קדשה ותוספת של קדשה.

קדשה של ערב שבת זוהי קדשה של שבת בראשית. שהרי מתקדש משלשים ושנים שבילים, ושלוש דרגות של תפוחים הקדושים. וצריכים להזכיר על הקדשה הזו את כלל מעשה בראשית, ומנוחה בסוד של שלשים ושנים השבילים ושלוש הדרגות שנקללות בהם, סוד העדות של מעשה בראשית, דהינו (בראשית ב) ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וגו'. ויכל אלהים, שיש בעדות הזו שלשים וחמש תבות, שלשים ושנים שבילים עם שלש הדרגות של התפוחים הקדושים.

שלש דרגות, שהן: שביעי. שביעי. שביעי. ויש בו סוד של העולם העליון, וסוד של העולם התחתון, וסוד כל האמונה. שלש פעמים אלהים: אחד העולם התחתון. אחד פחד יצחק. ואחד העולם העליון הקדוש, קדש קדשים. צריך אדם להעיר את העדות הזו בשמחה ורצון הלב, להעיד לפני בעלה של האמונה. וכל מי שמעיד את זה וישים לבו ורצונו לזה, מכפר על כל חטאיו.

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וּרְצָה בָּנוּ וְכוּ', קִדּוּשׁ זֶה הוּא בְּמִשְׁקַל אֶחָד כְּנֶגֶד עֲדוּת הָאֲמוּנָה, וְהֵם שְׁלֵשִׁים וְחָמֵשׁ תְּבוּת אַחֲרוֹת, כְּמוֹ שֵׁשׁ בְּוִיכְלוֹ. הַכֹּל עוֹלָה לְשִׁבְעִים תְּבוּת לְהִתְעַטֵּר בָּהֶם שֶׁבַת שֶׁל עֶרֶב שֶׁבַת. אֲשֶׁרֵי חִלְקוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁיִּכְוֶן רְצוֹנוֹ לְדַבְרֵים הֵלְלוּ לְכַבוֹד רַבּוֹנוֹ.

קִדּוּשׁ הַיּוֹם, הָרִי פִּרְשׁוּהוּ בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן, וְלֹא יוֹתֵר. שְׁהֲרֵי הַיּוֹם עוֹמֵד לְקִדְּשׁ אוֹתוֹ. מֵה שְׁאִין כֵּן בְּלִילָה, שְׁאֲנוּ צְרִיכִים לְקִדְּשׁ אוֹתוֹ בְּדַבְרֵים הֵלְלוּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. וְלֹא מִתְקַדֵּשׁ הַלִּילָה הַזֶּה, אֲלֵא רַק בְּעַם הַקִּדּוּשׁ לְמִטָּה, כְּשֶׁשׁוֹרָה עֲלֵיהֶם אוֹתָהּ רוּחַ עֲלִיוֹנָה. וְאָנוּ צְרִיכִים לְקִדְּשׁוֹ בְּרְצוֹן הַלֵּב, וְלִכְוֶן הַדַּעַת לְזֶה.

וְהַיּוֹם מְקִדְּשׁ אוֹתוֹ, וְיִשְׂרָאֵל מְקִדְּשִׁים בְּתַפְלוּת וּבִקְשׁוֹת וּמִתְקַדְּשִׁים בְּקִדְּשׁוֹ בַּיּוֹם הַזֶּה. אֲשֶׁרֵי יִשְׂרָאֵל הָעַם הַקִּדּוּשׁ שֶׁיִּרְשׁוּ יוֹם הַזֶּה נִחְלַת יְרֵשָׁה לְעוֹלָמִים.

אַחֵר שְׁיוֹצֵאת שֶׁבַת, צְרִיךְ אָדָם לְהַבְדִּיל בֵּין קִדְּשׁ לְחַל. לְמָה? שְׁהֲרֵי נִתְּנָה רְשׁוֹת לְמַמְנִים שְׁלִמְטָה לְשִׁלֵּט עַל הָעוֹלָם, וּבְכָל מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם לְהִרְאוֹת יַחֲוֹד בְּמִקּוֹם קִדּוּשׁ, בְּקִדְּשָׁה עֲלִיוֹנָה, וְלְהַפְרִיד לְמִטָּה מִיַּחֲוֹד הָעֲלִיוֹן, וְלִבְרֹךְ עַל מְאוּרֵי הָאֵשׁ.

מִשׁוּם שֶׁכָּל הָאֲשִׁים הָאַחֲרִים נִטְמָנוּ וְנִגְנְזוּ בַּיּוֹם הַשֶּׁבֶת, פָּרַט לְאֵשׁ אַחַת שֶׁל קִדְּשָׁה עֲלִיוֹנָה שְׁנִגְלָתָהּ וְנִכְלָלָה בְּקִדְּשׁת הַשֶּׁבֶת. וּכְשֶׁהָאֵשׁ הַזֹּאת מִתְגַּלָּה, כָּל יֵתֵר הָאֲשׁוֹת נִטְמָנוֹת וְנִגְנְזוֹת לְפָנֶיהָ. וְהָאֵשׁ הַזֹּאת הִיא שֶׁל עֲקֵדַת יִצְחָק, שְׁלוֹהֶטָה עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ. מִשׁוּם כִּךְ צְרִיךְ לִבְרֹךְ עַל מְאוּרֵי הָאֵשׁ. וְהָאֵשׁ הַזֹּאת לֹא צְרִיכָה אֵשׁ שֶׁל חַל, אֲלֵא אֵשׁ שֶׁל שֶׁבַת, וְהָאֵשׁ הַזֹּאת הִיא אֵשׁ שְׁיוֹצֵאת מֵאוֹתָהּ הָאֵשׁ שְׁלִמְעָלָה.

וְזוֹהִי אֵשׁ שְׁסוֹבֶלֶת אֵשׁ. וְכִיּוֹן שֶׁהָאֵשׁ הַזֹּאת שְׁיוֹצֵאת מֵהָאֵשׁ שְׁלִמְעָלָה מִתְבָּרְכֶת בְּבִרְכַת הָאוֹר, אֲזַי כָּל שְׁאֵר הָאֲשׁוֹת הָאַחֲרוֹת יוֹצֵאוֹת וְנִתְמָנוֹת בְּמִקּוֹמָן, וְנִתְנַת לָהֶן רְשׁוֹת לְהָאִיר.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁמִבְרָכִים עַל הָאֵשׁ, מִזְדַּמְנֹת אַרְבַּע מְרַכְבוֹת, אַרְבַּע מַחֲנוֹת לְמִטָּה, לְהָאִיר מֵאוֹתָהּ אֵשׁ מְבִרְכֶת, וְהֵם נִקְרָאִים מְאוּרֵי הָאֵשׁ. מִשׁוּם כִּךְ צְרִיךְ לְכַפֵּף אַרְבַּע אֲצַבְעוֹת שֶׁל יַד יְמִין, וְלְהָאִיר לָהֶם מִתּוֹךְ אוֹתוֹ אוֹר הַנֵּר שֶׁמִּתְבָּרֵךְ.

וְאוֹתָן אֲצַבְעוֹת רְמֵז לְאוֹתֵם מְאוּרֵי הָאֵשׁ שְׁמֵאִירִים וְשׁוֹלְטִים מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הַנֵּר שֶׁמִּתְבָּרֵךְ. וּמִשׁוּם שֶׁהֵן דְּרָגוֹת שְׁלִמְטָה,

כְּשֶׁמֵרָאָה אָדָם הָאֲצַבְעוֹת לְפָנָי אוֹתוֹ אוֹר הַנֵּר, צָרִיךְ לְכַפֵּס לְפָנָיו, מִשּׁוּם שְׂאוֹתוֹ אוֹר שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם, וְהֵם מְאִירִים מִמֶּנּוּ.

בְּשָׂאָר הַבְּרָכוֹת צָרִיךְ לְזַקֵּף אֶת הָאֲצַבְעוֹת כְּדִי לְהִרְאוֹת קִדְשָׁה עֲלִיוֹנָה שֶׁל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שְׁשׁוֹלְטוֹת עַל הַכֹּל, שֶׁהֵשֵׁם הַקָּדוֹשׁ הַתְּעַטֵּר בָּהֶן וְהִתְקַדֵּשׁ בָּהֶן, וְכָל הַדְּרָגוֹת מִתְּבָרְכוֹת כְּאֶחָד, וּמְאִירִים מִתּוֹךְ הַמְּנוֹרָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל, וּמִשּׁוּם כִּי צָרִיכִים לְזַקֵּם לְמַעְלָה. וְכֵאֵן צָרִיךְ לְכוּפֵף אֶת הָאֲצַבְעוֹת לְפָנָי הַנֵּר כְּדִי לְהִרְאוֹת אֶת הַדְּרָגוֹת שְׁלֵמֶטָה שְׁמְאִירִים מִתּוֹךְ הַמְּאוֹר הָעֲלִיוֹן, וּמִכָּאֵן שׁוֹלְטִים וּמְאִירִים מִמֶּנָּה, וְהֵם מְאוֹרֵי הָאֵשׁ.

בְּכָל יוֹם אָנוּ מְבָרְכִים מְאוֹרֵי אוֹר, שֶׁהֵם אוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים שְׁעוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ אוֹר רֵאשׁוֹן, וְכָל הַדְּרָגוֹת מִתְּבָרְכוֹת וּמְאִירוֹת כִּלְכֵן כְּאֶחָת מִתּוֹךְ הַמְּאוֹר הָעֲלִיוֹן, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים מְאוֹרֵי הָאֵשׁ. וּמִשּׁוּם הַסּוּד הַזֶּה מְבָרְכִים בּוֹרָא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ.

וְאֵם תֹּאמֶר, לָמָּה בּוֹרָא, וְלֹא אוֹמְרִים מְאִיר מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, הוֹאִיל וּמְאִירִים מְאוֹתָהּ הָאֵשׁ, מְאוֹתָהּ מְנוֹרָה מְבָרְכָתָּ? אֵלֶּה, כִּיִּין שְׁנִכְנַסְתָּ שַׁבָּת, כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שְׁלֵמֶטָה וְכָל אוֹתָם שְׁמְאִירִים וְשׁוֹלְטִים, כָּלֵם נִכְנָסִים וְנִכְלָלִים בִּנֵּר הַזֶּה, וְנִטְמָנִים וְנִגְנָזִים וְנִשְׁמָרִים בּוֹ וְלֹא נִרְאִים בּוֹ, אֵלֶּה רַק אוֹתָהּ נִקְדָּה לְבִדְדָה, וְכָלֵם נִטְמָנוּ בְּתוֹכָהּ בְּכָל יוֹם הַשַּׁבָּת.

כִּיִּין שְׁיוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, הוּא מוֹצֵיא אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּאֵלוֹ נִבְרָאוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְכָלֵם יֵצְאוּ וְנִבְרָאוּ כְּמִקְדָּם וְהִתְמַנּוּ עַל מְקוֹמָם לְשֵׁלֵט, וְאֵז הַנֵּר הַזֶּה מִתְּבָרֵךְ, וְנִכְנָעִים לְפָנָיו לְהֵאִיר. כִּיִּין שְׁמְאִירִים, אֵז הֵם מִתְמַנִּים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מְקוֹמוֹ.

כְּמוֹ זֶה אוֹתָן דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁנִקְרָאוֹת מְאוֹרֵי אוֹר, שׁוֹלְטוֹת בְּיוֹם וּמְאִירוֹת מִתּוֹךְ הַמְּאוֹר הָעֲלִיוֹן. בְּשַׁעָה שְׁיִוֵּרֵד הַלֵּילָה, אוֹתוֹ מְאוֹר עֲלִיוֹן כּוֹנֵס אוֹתָם וּמְכַנֵּס אוֹתָם לְתוֹכוֹ עַד שְׁמְאִיר הַיּוֹם. כִּיִּין שְׁיִשְׂרָאֵל מְבָרְכִים עַל הָאוֹר בְּיוֹם, אֵז מוֹצֵיא אוֹתָם בְּשִׁלְמוֹת הָאוֹר, וְלִכֵּן מְבָרְכִים יוֹצֵר הַמְּאוֹרוֹת וְלֹא אוֹמְרִים בּוֹרָא (אֵלֶּה יוֹצֵר). וְכֵאֵן בּוֹרָא מְאוֹרֵי הָאֵשׁ, מִשּׁוּם אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שְׁלֵמֶטָה.

וְהַכֹּל הוּא סוּד הָאֲצַבְעוֹת, בָּהֶן רְמוּזוֹת הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת וְהַדְּרָגוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת. הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת נוֹדְעוֹת בְּזִקִּיפַת הָאֲצַבְעוֹת לְמַעְלָה, וּבְזִקִּיפַת הָאֲצַבְעוֹת מִתְּבָרְכוֹת הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת וְהַדְּרָגוֹת

התחתונות כאחד, ובהנמכת האצבעות מתברכים להאיר הדרךגות התחתונות לבדן.

והפוד הזה, הצפרנים של אחורי האצבעות. והאצבעות לבדן לפנים. הצפרנים של אחורי האצבעות הם פנים אחרות שצריכות להאיר מתוך אותו נר, ואותם פנים שנקראים אחרים. האצבעות לפנים בלי צפרנים, אלו הן הפנים הפנימיים המכסים. וסוד זה - (שמות לג) וראית את אחרי. אלה אחורי האצבעות לאחור בצפרניהן. ופני לא יראו, אלה האצבעות לפנים בלי צפרנים, שהן הפנים הפנימיים.

וכשמוברכים על הנר, צריך להראות את אחורי האצבעות בצפרנים, לקבל אור מתוך אותו הנר, ואת פנים האצבעות לא צריך לכפות (להראות) אותן שיאירו מתוך אותו נר, שהרי אינן מאירות אלא מתוך הנר העליון שלמעלה למעלה, שהוא טמיר וגנוז ושלא נגלה כלל. ואינן מאירות מתוך נר שגלוי כלל. משום כך צריך להראות את אחורי האצבעות בצפרנים, ואת פנים האצבעות לא צריך להראות לפני הנר הזה. טמירות הן, ובסתר הן מאירות. פנימיות הן, ומפנימיים מאירות. עליונות הן, ומעליונים הן מאירות. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

וצריך להריח בבשמים כשיוצאת שבת על שהסתלקה אותה רוח, ונפש האדם נשארת ערמה (משתינית בבקעים) משום אותו סלוק שהסתלקה הרוח ממנו, והרי פרשוה.

כתוב (בראשית כז) וירח את ריח בגדיו ויברכהו וגו'. פסוק זה פרשוהו ונתבאר. אבל בא וראה, הריח הוא קיום הנפש, משום שהוא דבר שנכנס לנפש ולא לגוף. בא וראה, כתוב וירח את ריח בגדיו, הרי פרשוהו שאלו היו אותם לבושי אדם הראשון שנתן לו הקדוש ברוך הוא ללבשם.

משום שהרי כשחטא אדם, העבר ממנו אותו לבוש נכבד שהתלבש בו בראשונה כשהכניסו לגן עדן, ואחר שחטא הלביש אותו בלבוש אחר. הלבוש הראשון שהתלבש בו אדם בגן עדן, הוא היה (מאותם מלבושים) מאותן מרכבות שנקראו אחרים, ואותם לבושים שנקראו לבושי צפרן.

וּבְשֵׁהָיָה בְּגֵן עֵדֶן, כָּל אוֹתָן מְרַכְבוֹת וְכָל אוֹתָם מַחְנוֹת קְדוּשִׁים,
כֹּלָם הִקִּיפוּ אֶת אָדָם, וְנִשְׁמַר מֵהַכֵּל, וְלֹא הָיָה יָכוֹל דָּבָר
רַע לִקְרֹב אֵלָיו. וְכִיּוֹן שְׁחָטָא וְהֶעֱבְרוּ מִמֶּנּוּ אוֹתָם לְבוּשִׁים, (וְהִתְלַבֵּשׁ
בְּלְבוּשֵׁי חַל מִדְּבָרִים) פָּחַד מִדְּבָרִים רָעִים וְרוּחוֹת רָעוֹת, וְהִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ
אוֹתָם מַחְנוֹת קְדוּשִׁים. וְלֹא נִשְׁאַרוּ בוֹ אֲלֵא אוֹתָם רְאִשֵׁי צִפְרָנֵי
הָאֶצְבָּעוֹת שְׁסוֹכְבִים אֶת הַצִּפְרָנִים סָבִיב זְהֵמָה אַחֲרָת.

וּמִשׁוּם כֶּף לֹא צָרִיף לְאָדָם לְגַדֵּל אוֹתָן צִפְרָנִים שֶׁל זְהֵמָה, שֶׁהָרִי
כִּמָּה שְׁמֵת־רַבּוֹת, כֶּף גַּם מְרַבָּה עָלָיו זְהֵמָה, וַיִּדְאָג בְּכָל יוֹם
וַצָּרִיף לְגוֹר אוֹתָן, וְלֹא יִזְרַק אוֹתָן, שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה קְלוֹן בְּאוֹתוֹ מְקוֹם,
שִׁיכוֹל אוֹתוֹ אָדָם לְהַנְזֹק. וְהַכֵּל כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה. שֶׁהָרִי לְכָל אַחֲוָרִים
מְקִיף הַצַּד הָאֲחֵר, וְלֹא צָרִיכִים אוֹתוֹ בְּמְקוֹם שֶׁל הָעוֹלָם.

אַחֲרֵי כֶּף עָשָׂה לְאָדָם לְבוּשִׁים אַחֲרִים מֵהָעֲלִים שֶׁל עֲצֵי גֵן הָעֵדֶן
שֶׁבְּאַרְץ. שֶׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹתָם לְבוּשִׁים מְאוֹתָם אַחֲוָרִים
שֶׁל הַגֵּן שְׁלִמְעֵלָה, וְעַכְשָׁו מֵהַגֵּן שֶׁל הָאָרֶץ, וַיִּצְאוּ מֵהַגֵּן. וְאוֹתָם
לְבוּשִׁים הָיוּ מְעֲלִים רִיחוֹת וּבִשְׂמִים שֶׁל הַגֵּן שֶׁהִנְפֵּשׂ מִתִּישְׁבַּת בָּהֶם
וּשְׁמִחָה בָּהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרַכְהוּ, שֶׁהָרִי
הִתִּישְׁבָּה נִפְשׁוֹ וְרוּחוֹ שֶׁל יִצְחָק בְּאוֹתוֹ רִיחַ.

מִשׁוּם כֶּף, כְּשִׁיּוֹצֵאת שְׁבֵת, צָרִיף לְהָרִיחַ בְּבִשְׂמִים לְיֹשֵׁב אֶת נִפְשׁוֹ
בְּאוֹתוֹ רִיחַ עַל אוֹתוֹ רִיחַ עָלִיוֹן קְדוּשׁ שֶׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ, וְאוֹתוֹ
רִיחַ הַמְעֵלָה שֶׁבְּבִשְׂמִים הוּא הַדָּס, שֶׁהָרִי קִיּוֹם הַמְקוֹם הַקְּדוּשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ
יוֹצְאוֹת הַנְּשָׁמוֹת הוּא הַדָּס. וְזֶהוּ קִיּוֹם הַנְּפֵשׁ כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה, כִּדִּי
לְהִתְקַיֵּם מְאוֹתָהּ הַתְּעַרְטָלוֹת שֶׁנִּשְׁאַרָה.

כְּשִׁיּוֹצֵאת הַשְּׁבֵת, הִתְלַבֵּשׂ אָדָם בְּאוֹתָם לְבוּשֵׁי גֵן עֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ
שְׁמֵעֲלִים רִיחַ וּבִשְׂמִים, לְקַיֵּם אֶת הַנְּפֵשׁ עַל אוֹתָהּ רִיחַ
קְדוּשָׁה עָלִיוֹנָה נְכַבְּדָה שֶׁהִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ. וְהַדָּס הוּא וְדֹאֵי קִיּוֹם הַנְּפֵשׁ,
כְּדָגְמָא עָלִיוֹנָה, שֶׁהִתְקַיְּמָה קִיּוֹם הַנְּפֵשׁ.

אוֹתָהּ רִיחַ עָלִיוֹנָה שִׁיּוֹרְדָת עַל אָדָם בְּשִׁמְחָה וּמִשְׁמַחַת אֶת נִפְשׁוֹ,
אִז עוֹמְדָת נִפְשׁ הָאָדָם כְּמוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, שְׁעֵתִיד לְהֵנוֹת
מִמֶּנּוּ. כְּמוֹ שְׁאָדָם מֵהֵנָּה אֶת הָרוּחַ הַזֶּה בְּעוֹלָם הַזֶּה, כֶּף אוֹתָהּ רִיחַ
מֵהֵנָּה אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁכָתוּב (ישעיה נח) אִז תִּתְעַנֵּג עַל ה' וְגו'.
וְכָתוּב וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחְצְחוֹת נִפְשָׁךְ. כְּמוֹ שְׁאָדָם מְרִוּה אֶת אוֹתוֹ עֲנָג
וּמֵהֵנָּה אוֹתוֹ, כֶּף גַּם הוּא מְרִוּה אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. אִז כְּשֶׁהָאָדָם

זוכה ומשלים את שלמות כבוד שבת כפי שאמרנו, הקדוש ברוך
הוא קורא עליו ואומר, (שם מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר
בך אתפאר.

קם רבי אבא ושאר החברים ונשקו ראשו. בכו ואמרו, אשרי חלקנו
שהדרך הזו זמן הקדוש ברוך הוא לפנינו. אמר רבי אבא, לי זמן
הקדוש ברוך הוא הדרך הזו כדי להתחבר עמכם. אשרי חלקי
שזכיתי לדרך הזאת.

סדר הלימוד ליום כג שבט [יום 141 בשנה]

אָמַר לָהֶם, אָמַר לָכֶם מֵה שְׁרָאִיתִי, הַיּוֹם הַזֶּה יֵצְאֵתִי לְדֶרֶךְ, וְרָאִיתִי אֹר אֶחָד שֶׁנִּחַלֵק לְשִׁלְשָׁה אֹרוֹת, וְהָלְכוּ לְפָנַי וְנִטְמְנוּ. וְאָמַרְתִּי, וְדַאי שְׂכִינָה רָאִיתִי, אֲשֶׁרִי חִלְקִי. וְעַכְשָׁו אֹתָם שְׁלֹשֶׁת הָאֹרוֹת שְׁרָאִיתִי, אֹתָם הֵם, וְדַאי שְׁאֹתָם אֹרוֹת וּמְנוֹרוֹת עֲלִינוֹת לְהָאִיר בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, עַד כָּאֵן לֹא יָדַעְתִּי שְׁכָל הַמְרַגְלִיּוֹת הַנִּסְתָּרוֹת הַלְלוּ הֵיוּ תַחַת יַדְיָכֶם, כִּיּוֹן שְׁרָאִיתִי שְׁהָרִי בְּרִצּוֹן מִצּוֹת רַבּוֹנְכֶם נִאֲמָרוּ הַדְּבָרִים הַלְלוּ, יָדַעְתִּי שְׁכָל הַדְּבָרִים עוֹלִים כִּיּוֹם זֶה לְתוֹךְ הַכֶּסֶף הָעֲלִיּוֹן וְלוֹקַח אֹתָם אוֹתוֹ בַּעַל הַפְּנִים וְעוֹשֶׂה מֵהֶם עֲטוֹרוֹת לְאֲדוֹנוֹ. וְהַיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטְרִים (שְׂבָעִים) שְׁשִׁים מְרַכְּבוֹת קְדוּשׁוֹת לְכַבּוֹד הַכֶּסֶף בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁנִּאֲמָרוּ כָּאֵן כִּיּוֹם הַזֶּה.

בֵּין כֶּךָ זְקַף אֶת עֵינָיו וְרָאָה שְׁהַעֲרִיב הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר רַבִּי אַבָּא, נִלְךְ לְכַפֵּר הַזֶּה שֶׁהוּא קָרוֹב לָנוּ בַּמְדָּבָר. הָלְכוּ וְלָנוּ שֵׁם. בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה קָם רַבִּי אַבָּא וּשְׁאַר הַחֲבָרִים לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה. אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה נִאֲמַר דְּבָרִים לְעֵטֵר בְּהֵם אֶת הַצַּדִּיקִים שְׂבָגָן עֵדָן, שְׁעַכְשָׁו הוּא הַזְּמַן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצַּדִּיקִים שֶׁל עֵדָן מִקְּשִׁיבִים לְקוֹלוֹת הַצַּדִּיקִים שְׂבָאָרֶץ.

פִּתְחַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, כְּתוּב (תְּהִלִּים קטו) הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לֵה' וְהָאָרֶץ נָתַן לְבִנֵי אָדָם. בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, וְכֶךָ צָרִיךְ לוֹמַר: הַשָּׁמַיִם לֵה', וְהָאָרֶץ נָתַן לְבִנֵי אָדָם. מֵה זֶה הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם? אֵלָּא כָּאֵן יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, מִשּׁוֹם שֵׁיִשׁ שָׁמַיִם וְיֵשׁ שָׁמַיִם.

שָׁמַיִם לְמִטָּה, וְאָרֶץ לְמִטָּה מֵהֶם. שָׁמַיִם לְמַעְלָה, וְאָרֶץ לְמִטָּה מֵהֶם. וְכָל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת וְהַתְּחַתּוֹנוֹת כִּלְּן כְּמוֹ זֶה, אֵלָה בְּאֵלָה. שָׁמַיִם לְמִטָּה, הֵם עֶשֶׂר יְרִיעוֹת, כְּמוֹ שֶׁנִּאֲמַר (שֵׁם קד) נוֹטָה שָׁמַיִם כִּיְרִיעָה. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אוֹתָם וְאֶת הַמַּחְנוֹת שְׂבָתוֹכֶם לְהַנְהִיג אֶת הָאָרֶץ הַתְּחַתּוֹנָה. הַתְּשִׁיעֵי מְנַהִיג אֶת הַתְּחַתּוֹנִים, שְׂסוּבְכֵים כְּעִבּוֹתוֹת הָעֲגָלָה. הַעֲשִׂירִי הוּא הָעֶקֶר.

וּבְכָל הַמַּחְנוֹת מְמַנִּים יֵשׁ עַד לְשִׁבְעֵי. וּמֵהַשְּׂבִיעֵי וְהִלָּאָה יֵשׁ אֹר שֶׁהַתְּפִשֵׁט לְמִטָּה מִתּוֹךְ הַכֶּסֶף הָעֲלִיּוֹן, וּמֵאִיר

לְעִשְׂרֵי, וְהָעִשְׂרִי, מֵאוֹתוֹ הָאֹרֶשׁ הַזֶּה לֹקַח, נוֹתֵן לְתִשְׁעֵי, וְהוּא לְשִׁמְיֵי וּמִטָּה.

הַשְּׁמִינִי הַזֶּה, כְּשֶׁנִּפְקָדִים כַּחוֹת הַכּוֹכָבִים וּמוֹצֵיא אוֹתָם, אוֹתוֹ הָאֹרֶשׁ עוֹמֵד וְנוֹתֵן כַּחוֹ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד לְהַתְּמִנּוֹת בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁצַרִיךְ, שְׁכַתּוֹב (ישעיה מ) הַמוֹצֵיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם וְגו'. מֵרַב אוֹנִים – זֶהוּ הַזֶּהר שְׁלִמְעֵלָה שְׁנִקְרָא רַב אוֹנִים.

וּבְכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ יֵשׁ מְמַנָּה, וְנִפְקָד עַל הָעוֹלָם וְעַל הָאָרֶץ לְהַנְהִיג אֶת הַכֹּל. פָּרֵט לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, שְׁלֹא מְנַהֵג אוֹתָהּ לֹא רְקִיעַ וְלֹא כַּח אַחֵר, אֲלֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ. וְאִם תֹּאמַר, אֵיךְ שְׂרׁוּי לְחַנֵּם רְקִיעַ עַל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי טַל וּמָטָר יוֹרֵד עָלֶיהָ מִהַרְקִיעַ כְּשֶׁאֵר כָּל אָרֶץ אַחֶרֶת?

אֲלֵא בְּכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ יֵשׁ מְמַנִּים שְׁשׁוֹלְטִים עַל הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ מְמַנָּה שְׁשׁוֹלֵט עַל אוֹתוֹ רְקִיעַ נוֹתֵן מִן הַכַּח שֵׁי שׁ לוֹ לְאוֹתוֹ רְקִיעַ, (כְּדִי לַחַת לְמִטָּה) וְאוֹתוֹ רְקִיעַ לֹקַח מֵאוֹתוֹ מְמַנָּה, וְנוֹתֵן לְמִטָּה לְאָרֶץ. וְאוֹתוֹ הַמְּמַנָּה אֵינוֹ לֹקַח אֲלֵא מִהַתְּמַצִּית שְׁלִמְעֵלָה. אֲבָל הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה אֵין שׁוֹלֵט עַל אוֹתוֹ הַרְקִיעַ שְׁעָלֶיהָ מְמַנָּה אַחֵר, וְלֹא כַּח אַחֵר, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ, וְהוּא פּוֹקֵד אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ.

בְּכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ יֵשׁ פְּתָחִים יְדוּעִים וְשִׁלְטוֹן כָּל הַמְּמַנִּים מִפְּתַח לְפְתַח רְשׁוּם, וּמֵאוֹתוֹ פְּתַח וְהִלָּאָה לֹא שׁוֹלֵט אֲפִלוֹ כְּמֵלֵא נִימָה, וְלֹא נִכְנָס זֶה (אֲפִלוֹ) לְתַחוּם פְּתַח חֲבֵרוֹ פָּרֵט לְכַשְׁנַתְנָת לוֹ רְשׁוֹת לְשִׁלֵּט אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ, וְאִזּוֹ שׁוֹלְטִים הַמְּלָכִים שְׁבָאָרֶץ אֶחָד עַל חֲבֵרוֹ.

בְּאַמְצֵעַ כָּל הַרְקִיעִים יֵשׁ פְּתַח אֶחָד שְׁנִקְרָא גְבִילוֹ"ן, וְתַחַת הַפְּתַח הַזֶּה יֵשׁ שְׁבָעִים פְּתָחִים אַחֲרִים לְמִטָּה, וְשְׁבָעִים מְמַנִּים שׁוֹמְרִים מִרְחוֹק שֶׁל אֲלָפִים אִמָּה שְׁלֹא קָרְבִים אֵלָיו. וּמֵאוֹתוֹ פְּתַח עוֹלָה דְרָךְ לְמַעְלָה לְמַעְלָה, עַד שְׁמַגִּיעָה לְכִסֵּא הָעֲלִיוֹן, וּמֵאוֹתוֹ הַפְּתַח לְכָל הַצְּדָדִים שְׁבָרְקִיעַ, עַד שֶׁעַר הַפְּתַח שְׁנִקְרָא מְגִדוֹ"ן (מְגִדוֹ"ן), שְׁשֵׁם הוּא סִיּוּם הַרְקִיעַ שֶׁל תְּחוּמָה שֶׁל אָרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וּכְל אוֹתָם שְׁבָעִים פְּתָחִים שְׁרִשׁוּמִים בְּתוֹךְ אוֹתוֹ פְּתַח שְׁנִקְרָא גְבִילוֹ"ן, כָּלֵם רְשׁוּמִים בְּכִסֵּא הַקְּדוֹשׁ, וְלִכְלֵם קוֹרְאִים שְׁעָרֵי צֶדֶק, שְׁלֹא שׁוֹלֵט אַחֵר עָלֵיהֶם. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פּוֹקֵד אֶת הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ, מִפְּתַח לְפְתַח בְּפִקְדָה כְּמוֹ שְׁצַרִיךְ.

וּמִתְמַצִּית אוֹתָהּ פְּקִידָה מְקַבְּלִים אוֹתָם שְׁבָעִים מְמַנִּים, וְנוֹתְנִים לְכָל
הַמְּמַנִּים הָאַחֲרִים.

השלמה מההשמטות (סימן ד)

יש בְּצוּאָת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, קִרְקַע הֶגֶן הוּא כְּשֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא גֵן עֵדֶן, נָטַל שְׁלֵג מִתַּחַת כֶּסֶא הַכְּבוֹד, וּמִמֶּנָּה נֶעֱשֶׂה קִרְקַע
הֶגֶן, וְזֶהוּ קִרְקַעִיתוֹ שֶׁל גֵן עֵדֶן. וְאֵינוֹ נֹוגַע עִם הָאָרֶץ הַזֹּאת, שֶׁהִיא
לְמַעַלָּה מִכָּל הָאָרְצוֹת. רְקִיעַ שְׁעַל גְּבֵי הֶגֶן הוּא כְּעֵין כָּל הַגּוֹנִים,
כְּמַעֲשֵׂה לְבַנְת הַסְּפִיר. וְשְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲקוּק בְּאֲמֻצַּע
הָרְקִיעַ. וְאַרְבַּע טְבָעוֹת בְּאַרְבָּעָה קְצוֹת הָרְקִיעַ, וְאַרְבָּעָה אוֹפְנִים בְּכָל
טְבָעַת. וּבְאֲמֻצַּע הָרְקִיעַ עֲמוּד אֶחָד, וְעֲמוּד הַזֶּה נֶעוֹץ מִקִּרְקַע הֶגֶן עַד
שְׂאוֹחַז פְּנֵי כֶסֶא הַכְּבוֹד, וְהוּא מְכַסֶּה מְעַנֵּן הַכְּבוֹד. וְהַמְּלֶאךָ גְּבֻרִיאֵל
לְבוּשׁ הַבַּדִּים עוֹמֵד עָלָיו. פֶּעַם כָּלֵם אוֹחֲזִים בְּטְבָעוֹת הָרְקִיעַ,
וְהַעֲמוּד חוֹזֵר וְהָרְקִיעַ סוֹבֵב, וְאוֹתִיּוֹת שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ בּוֹלְטוֹת וְנוֹצְצוֹת
וְעוֹלוֹת וְיורְדוֹת.

קול קוֹרָא: הַתְּנוֹדְדוֹ מִחֲנוֹת צְדִיקִים קְדוֹשִׁים, אֲשֶׁר־יִכֶּם שְׁזַכִּיתֶם
לָכֶּךָ. מִי שָׁמַע כְּזֹאת, מִי רָאָה כְּאֵלֶּה, בְּהִיּוֹת כָּל נִגּוֹן הָרְקִיעַ
בְּנִסְעוֹ עַל יְדֵי הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבַּדִּים, וְהוּא מְסַתְּלֵק וְהָרְקִיעַ עוֹמֵד.
וְהַעֲמוּד מְנַגֵּן, עוֹלֶה וְיורֵד, עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ אֹרֶז זֶהָר, אֹרֶז נֶעַם מְלַמְעֵלָּה
בְּאוֹתוֹ הַעֲמוּד. וְהַצְּדִיקִים עוֹמְדִים לְנֶגֶד הָאֹרֶז הַזֶּה וְנִהְיִים מְמַנּוּ עַד
חֲצוֹת הַלַּיְלָה.

בְּחֻצֵי הַלַּיְלָה כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַנֵּס עִם הַצְּדִיקִים, שׁוֹמְעִים
קוֹל סְבוּב הָרְקִיעַ וְהַעֲמוּד מְנַגֵּן, וְקִרְקַע הֶגֶן מְתַנַּשֵּׂא,
וְהַצְּדִיקִים עוֹלִים מִחֲפוֹתֵיהֶם לְקִרְאָת בּוֹרְאֵם, וְכָל הֶגֶן מְתַמְלֵא
מִכְּבוֹדוֹ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה מְזֻדְּגוֹת הַרוּחוֹת זְכָרִים וּנְקִבּוֹת כְּפִי שֶׁהִיוּ קִדְּם
שְׁנִבְרָאוּ, וּמְאוֹתוֹ נֶעַם תְּאוֹתֶם לְחִזּוֹת בְּנֶעַם ה', כָּלֵם עוֹשִׁים פְּרִי,
דְּהֵינּוּ רוּחוֹת לְגֵרִים: (עַד כֵּאן מִהַהֲשַׁמְטוֹת)

בְּגֵן עֵדֶן שְׁלֵמָטָה, בְּרְקִיעַ שְׁעוֹמֵד עָלָיו, יֵשׁ בּוֹ סוּד עֲלִיוֹנִים. כְּשֶׁעֲשֶׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָרְקִיעַ, הִבִּיא אֵשׁ וּמִים מִתּוֹךְ כֶּסֶא כְּבוֹדוֹ
וְשִׁתְּפָם כְּאֶחָד, וְעֲשֶׂה מֵהֶם רְקִיעַ לְמָטָה, וְהַתְּפָשְׁטוּ עַד שֶׁהִגִּיעוּ
לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל גֵן עֵדֶן וַיִּשְׁבוּ. מֶה עֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? לְקַח
מִהַשְּׁמַיִם הָעֲלִיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים אֵשׁ וּמִים אַחֲרֵים שְׁנִמְצָאִים וְלֹא
נִמְצָאִים, שְׁנִגְלִים וְלֹא נִגְלִים, וּמְאוֹתֶם אֵשׁ וּמִים שְׁנִטְלוּ מִהַשְּׁמַיִם

העליונים, עשה מהם מתיחת הרקיע, ומתח אותו על הגן הזה שלמטה, ומתחבר לתוך רקיע אחר.

ארבעה גונים באותה מתיחת הרקיע שעל הגן - לבן אדם ירק ושחר. לגונים הללו יש ארבעה פתחים מתחת לאותה מתיחת הרקיע, ואותם הפתחים לארבעת צדי הרקיע שעל גבי הגן. ומאותם איש מים שנעשה מהם אותו רקיע, נפתחים בארבעה פתחים ארבעה אורות. לצד ימין באותו פתח מתוך מתיחת צד (המים) הימין מאירים שני אורות באותם שני פתחים, בפתח הימין, ובפתח שהוא (בפנים יוצא אור, והוא פנים) כנגד הפנים.

בתוך האור המאיר לצד ימין רשומה אות אחת מאירה וכולטת (ולוהטת) ונוצצת בהתנוצצות מתוך אותו האור, והיא האות מ', ועומדת באמצע אותו האור של הפתח. האות הזו עולה ויורדת, ולא עומדת במקום אחד. אותו האור לוקח אותה אות ומוציא אותה, ומשום כך אינה עומדת במקום אחד.

בתוך האור המאיר בצד שהוא כנגד הפנים, רשומה אות אחת שמאירה וכולטת ונוצצת בהתנוצצות בתוך אותו האור, והיא האות ר', ולפעמים נראית ב' (ד), ועומדת באמצע אותו האור שבפתח, ועולה ויורדת, לפעמים גלויה ולפעמים לא גלויה, ולא עומדת במקום אחד. שתי האותיות הללו עומדות וכשנשמות הצדיקים נכנסות לגן עדן, שתי האותיות הללו יוצאות מתוך אותו האור, ועומדות על אותה נשמה, ועולים ויורדים.

ואז, מאותם שני הפתחים, מקדימים ויורדים מלמעלה שתי מרכבות. מרכבה עליונה אחת, שהיא מרכבתו של מיכאל, גדול הסגנים. המרכבה השנייה, שהיא מרכבתו של אותו ממנה גדול שנקרא בוא"ל. וזה שמש נכבד שנקרא רפא"ל. והם יורדים ועומדים על הנשמה, אומרים לה: שלום בואך, יבא שלום יבא שלום. ואז אותן שתי האותיות עולות ועומדות במקומן, ונגנזות לתוך אותו האור של אותם פתחים.

שני פתחים אחרים, שני אורות אחרים ליהטים מאור האש באותם פתחים, אחד לצד שמאל ואחד לאחור. שתי אותיות אחרות ליהטות באותם אורות ונוצצים בתוכם. אות אחת ג' ואות אחת נ'.

ובְּשֵׁהאֹתוֹת הָרְאוּת חוֹזְרוֹת לְמִקְוֶה, שְׁתֵּי הָאֲחֵרוֹת הִלְלוּ
נוֹצְצוֹת, עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, יוֹצְאוֹת מֵאוֹתָם אִוְרוֹת וְעוֹמְדוֹת עַל הַנְּשָׁמָה.

אז יוֹרְדוֹת שְׁתֵּי מְרַכְּבוֹת מֵאוֹתָם שְׁנֵי פְתָחִים. מְרַכְּבָה אַחַת הִיא
מְרַכְּבָתוֹ שֶׁל גְּבֻרֵי־אֵל, מְמַנָּה גְּדוֹל וְנִכְבָּד. הַמְרַכְּבָה הַשְּׁנִיָּה הִיא
מְרַכְּבָה אַחֶרֶת קְדוּשָׁה שֶׁל נוֹרִיא"ל הַמְמַנָּה הַגְּדוֹל, וְיוֹרְדוֹת מֵאוֹתָם
פְתָחִים וְעוֹמְדוֹת עַל הַנְּשָׁמָה, וְהָאוֹתוֹת חוֹזְרוֹת לְמִקְוֶה.

אז, שְׁתֵּי הַמְרַכְּבוֹת הִלְלוּ נִכְנָסוֹת לְתוֹךְ הַיֵּכָל אֶחָד טְמִיר שֶׁבָּגָן
שֶׁנִּקְרָא אֶהְלוֹ"ת, וְשֵׁם שְׁנַיִם עָשָׂר מִיַּי בְּשָׁמִים גְּנוּזִים,
שֶׁכְּתוּב (שִׁיר ד) גֵּרָד וְכַרְכֵּם קָנָה וְקִנְמוֹן וְגו'. וְאוֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר מִיַּי
בְּשָׁמִים שְׁלֵמָה.

וְשֵׁם כָּל אוֹתָם לְבוּשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת שְׂרָאוּיִים לְהַתְּלַבֵּשׁ בָּהֶם כָּל אֶחָד
וְאֶחָד כְּרָאוּי. בְּאוֹתוֹ לְבוּשׁ נִרְשָׁמוּ כָּל אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים
שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֹלָם רְשׁוּמִים בּוֹ וּמְכַרְיִזִים: זֶהוּ לְבוּשׁוֹ שֶׁל
פְּלוּנִי. וְנוֹטְלִים אֶת אוֹתוֹ לְבוּשׁ, וּמַתְּלַבְּשֵׁת בּוֹ אוֹתָהּ נִשְׁמַת הַצַּדִּיק
שֶׁבָּגָן כְּמוֹ בְּדִיוֹקָן שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְהַדְּבָרִים הִלְלוּ מְשַׁלְּשִׁים יוֹם וְאֵילָף, שֶׁהָרִי כָּל שְׁלֹשִׁים הַיָּמִים אֵין
לָהּ נִשְׁמָה שְׁלֵא תִקְבַּל עֲנֵשׁ טָרֵם שֶׁתִּכְנַס לְגַן עֵדֶן. כִּיּוֹן
שֶׁקְּבָלָה עֲנֵשׁ, נִכְנָסֶת לְגַן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה. אַחַר שֶׁהַתְּלַבְּנָה,
מַתְּלַבְּשֵׁת. כִּיּוֹן שֶׁהַתְּלַבְּשָׁה בְּלְבוּשׁ הַזֶּה, נוֹתְנִים לָהּ מְקוֹם כְּרָאוּי לָהּ.
אִז כָּל אוֹתָן הָאוֹתוֹת יוֹרְדוֹת, וְעוֹלוֹת אוֹתָן מְרַכְּבוֹת.

אוֹתוֹ רְקִיעַ חוֹזֵר פְּעָמִים בְּכָל יוֹם בְּאוֹתָהּ נְטִילַת הַרְקִיעַ הָאֲחֵר הַזֶּה
שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ. וְהַרְקִיעַ הַזֶּה אֵינוֹ יוֹצֵא מִחוּץ לְגַן. הַרְקִיעַ הַזֶּה
רְקוּם בְּכָל מִיַּי גְּנוּזִים.

עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת רְשׁוּמוֹת חֲקוּקוֹת בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ, כָּל אוֹת וְאוֹת
נוֹטְפֶת מֵהַמָּן (מֵהַטֵּל), מֵהַטֵּל שֶׁלֹּמְעָלָה עַל הַגֵּן, וּמֵאוֹתוֹ הַטֵּל
שֶׁל הָאוֹתוֹת רוֹחְצוֹת אוֹתָן נִשְׁמוֹת וְנִרְפְּאוֹת, אַחַר שֶׁטְּבְּלוּ בְּנֶהַר
דִּינּוֹר לְהַטְּהֵר. וְהַטֵּל אֵינוֹ יוֹרֵד אֶלָּא מִתּוֹךְ אוֹתוֹת שֶׁרְשׁוּמוֹת
וְחֲקוּקוֹת בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ, מִשׁוּם שֶׁאוֹתָן אוֹתוֹת הֵן כָּלֵל הַתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ
הַרְקִיעַ הַסּוּד שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהָרִי מֵאֵשׁ וּמִיַּי שֶׁל הַתּוֹרָה נִעֲשָׂה.

וְעַל כֵּן הֵם שׁוֹפְעִים טַל עַל כָּל אוֹתָם שֶׁהַשְּׁתַּדְּלוּ בַתּוֹרָה לְשָׁמָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְהַדְּבָרִים הִלְלוּ רְשׁוּמִים בָּגַן עֵדֶן וְעוֹלָם עַד אוֹתוֹ

רקיע, ונוטלים מאותן אותיות אותו הטל להזין את הנשמה הזו. זהו שכתוב (דברים לב) יֶעֱרַף כַּמָּטֵר לַקַּחֵי תִזְל כֶּטֶל אִמְרָתִי.

בְּאִמְצַע הַרְקִיעַ הִזָּה עוֹמֵד פֶּתַח אֶחָד כְּנֶגֶד הַפֶּתַח שְׁאִמְרָנוּ שֶׁל הַהֵיכָל שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁבָאוֹתוֹ פֶּתַח הַנְּשָׁמוֹת פּוֹרְחוֹת מֵהַגֶּן שְׁלֹמֶטָה לְמַעְלָה בְּעִמּוּד אֶחָד הַנְּעוּץ בְּגֵן עַד לְאוֹתוֹ פֶּתַח.

בְּתוֹךְ אוֹתוֹ רְקִיעַ (עִמּוּד) בְּאוֹתוֹ פֶּתַח, שֶׁהוּא בְּאִמְצַע הַרְקִיעַ שֶׁבְּגֵן, נִכְנָסִים לְתוֹכָהּ שְׁלֹשָׁה גִּזְנוֹת שֶׁל אֹר כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וּמְאִירִים לְצוּרוֹת אוֹתוֹ הָעִמּוּד. וְאִזּוֹ הַרְקִיעַ (הָעִמּוּד) הִזָּה נּוֹצֵץ וּמִתְלַהֵט בְּכַמָּה גִּזְנוֹת (אוֹרוֹת) שְׁמִתְלַהֵטִים. בְּכָל שְׁעָה מְאִירִים הַצַּדִּיקִים מְאוֹתוֹ זֵיו עֲלִיּוֹן. אֲבָל בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וּבְכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ מִתְגַּלֶּה הַשְּׂכִינָה יוֹתֵר מִשָּׂאָר הַזְּמָנִים בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ, וְכָל הַצַּדִּיקִים בָּאִים וּמְשַׁתְּחוּוּם לָהּ.

אֲשֵׁרֵי חִלְקוּ שֶׁל מִי שְׁזוּכָה לְלִבּוֹשִׁים הִלְלוּ שְׁאִמְרָנוּ, שְׁמִתְלַבְּשִׁים בְּהֵם הַצַּדִּיקִים בְּגֵן עֵדֵן (שְׁלֹמֶטָה). אֵלֶּה מִמַּעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁעָשָׂה אָדָם בְּעוֹלָם הִזָּה בְּמַצּוֹת הַתּוֹרָה, וּבְהֵם עוֹמְדַת הַנְּשָׁמָה בְּגֵן עֵדֵן שְׁלֹמֶטָה, וּמִתְלַבְּשֵׁת בְּלִבּוֹשִׁים הַנִּכְבָּדִים הִלְלוּ.

כְּשֶׁעוֹלָה הַנְּשָׁמָה בְּאוֹתוֹ פֶּתַח הַרְקִיעַ לְמַעְלָה, מְזַדְמָנִים לָהּ לִבּוֹשִׁים אֲחֵרִים נִכְבָּדִים עֲלִיּוֹנִים, שֶׁהֵם מְרַצוֹן וְכוֹנֵת הַלֵּב בַּתּוֹרָה וּבַתְּפִלָּה, שְׁכִשְׁעוֹלָה אוֹתוֹ רְצוֹן לְמַעְלָה, מִתְעַטֵּר בָּהּ מִי שְׁמִתְעַטֵּר, וְנִשְׁאָר חֵלֶק לְאוֹתוֹ אָדָם, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ לִבּוֹשִׁים שֶׁל אֹר לְהִלְבִּישׁ בְּהֵם הַנְּשָׁמָה לְעֵלוֹת לְמַעְלָה. וְאִף עַל גַּב שְׁבָאוֹתָם לִבּוֹשִׁים תְּלוּיִים בְּמַעֲשִׂים – אֵלֶּה לֹא תְלוּיִים אֶלָּא בְּרַצוֹן הָרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, לְעִמּוּד בְּתוֹךְ מְלֶאכִים וְרוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְזֶהוּ בְרוּר הַדְּבָר. וְהַמְנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה לְמַד כֶּף מְאִלְיָהּ: הַלִּבּוֹשִׁים שְׁלֹמֶטָה בְּגֵן שְׁבָאָרְךָ בְּמַעֲשִׂים, וְהַלִּבּוֹשִׁים שְׁלֹמֶעֱלָה, (בְּרוּחַ וְרַצוֹן וְכוֹנֵת הַלֵּב) בְּרַצוֹן וְכוֹנֵת הָרוּחַ בְּלֵב.

וְנִהָר יֵצֵא מֵעֵדֵן לְהִשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו' (בְּרֵאשִׁית ב), הָרִי פְּרִשׁוּהָ, אֲבָל בְּגֵן הִזָּה שְׁלֹמֶטָה, נִהָר יֵצֵא מֵעֵדֵן וְדַאי. וְצָרִיךְ לְדַעַת, הַנִּהָר הִזָּה שִׁיּוּצָא בְּגֵן שְׁלֹמֶטָה, בְּאִיזָה מְקוֹם הוּא עֶקְרוֹ וְשָׂרְשׁוֹ. בְּאִיזָה מְקוֹם? בְּעֵדֵן. הָעֵדֵן הִזָּה הוּא סוּד עֲלִיּוֹן, וְלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לְעֵין הַשְּׂכָל לְשַׁלֵּט בּוֹ. וְסוּד הַדְּבָר – אֲלֵמָלָא הַמְקוֹם הִזָּה נִמְסָר לְמַטָּה לְהַתְּגַלּוֹת, הַמְקוֹם שֶׁל הָעֵדֵן הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ נִמְסָר גַּם כֵּן לְדַעַת. אֵלֶּה (אֲבָל) מְשׁוּם הַהִסְתָּרָה שֶׁל כְּבוֹד הָעֵדֵן הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ, נִטְמָן וְנִגְנָז הָעֵדֵן הַתְּחַתּוֹן

שאותו נהר שופע ויוצא ממנו, ולכן לא נמסר להתגלות אפלו לאותן הנשמות שבגן עדן.

כמו שהנהר הזה נפרד ויוצא מתוך עדן להשקות את הגן שלמעלה, כך גם מתוך אותו הפתח של האמצע יוצא אור אחד שנפרד לארבעה צדדים, בארבעה פתחים שאמרנו. המקום שעומדות אותן האותיות הרשומות. ואותו האור שנפרד לארבעה אורות, בארבע אותיות שנוצצות (ויוצאות) יוצא מעדן, מקום שזוהרת הנקדה שלמעלה.

ואותה נקדה מאירה, ונעשה עדן להאיר, ואין מי ששולט לראות ולדעת את הנקדה הזו פרט לאותו אור שמתפשט ממנה, שמשתחווים לפניו אותם הצדיקים שבגן עדן, כמו שנתבאר. והנקדה התחתונה הזו היא גן אל העדן העליון, המקום שלא נתן לדעת ולהתבונן.

על כל זה כתוב, (ישעיה סה) עין לא ראתה אלהים זולתך. השם הזה התפרש. אלהים זולתך – זו הנקדה התחתונה הקדושה, שהוא יודע את העדן הזה שלמטה שטמון בגן, ואין אחר שמכיר אותו. אלהים זולתך – זהו העדן העליון על הכל, שהוא סוד העולם הבא, שהוא מכיר את הנקדה התחתונה בצדיק אחד שיוצא ממנו, נהר שמרנה אותה, ואין מי שמכיר אותה פרט לו, שכתוב אלהים זולתך, שהוא אחוז למעלה למעלה עד אין סוף.

והנהר הזה שיוצא מעדן למטה הוא סוד לחכמים בסוד הכתוב, והשביע בצחצחות נפשך. והדבר הזה התפרש למעלה ומטה. הנשמה שיוצאת מעולם החשך הזה, היא תאבה לראות באור העולם העליון כאדם הזה שתאב לשות מים בתאוה. כך כל אחד ואחד הוא צחצחות, כמו שנאמר (ישעיה ה) צחה צמא. צמא, מאותם צחות של אורות של הגן והרקיע וההיכלות של הגן.

ואותו נהר שיוצא מעדן, כל אותן נשמות בלבושי כבוד יושבות על אותו נהר, ואלמלא אותו לבוש, לא יכולים לסבל, ואז מתישבות ורוות באותם צחות ויכולות לסבל. ואותו נהר הוא תקון הנשמות להתישב ולהזון ולהנות מאותן צחות, והנשמות נהנות (מתתקנות) על אותו נהר ומתישבות בו.

אותו נהר עליון שלמעלה מוציא נשמות, והן פורחות ממנו לתוך הגן, שהנהר הזה שלמטה בגן שבארץ מתקין נשמות להתתקן ולהתישב באותן צחות. כמו כן בעולם הזה בחוץ, בריח המים מתישבת הנפש להאיר, שהרי מהעקר כמו זה יוצא. ומשום שהנשמות מתתקנות על אותו נהר ששופע ויוצא מעדן, יכולות להתישב באותן צחות עליונות ולעלות למעלה באותו פתח שבאמצע הרקיע, ועמוד אחד שעומד באמצע הגן, כפי שאמרנו. **באותו** עמוד עולים למעלה בתוך אותו פתח של הרקיע, ובו סביבו יש בו (ישעיה ד) ענן [יומם] ועשן נגה. ואף על גב שבארוהו לזה הפסוק, אבל ענן ועשן אלו מבחוץ, ונגה מבפנים. וזה הוא לחפות על אלו שעולים למעלה, שלא יראו מלפני אלו שיושבים למטה.

והרי כאן סוד הסודות. כאשר (רוצה הקדוש ברוך הוא לתקן הנקדה הזו) הנקדה הזו רוצה להתתקן בתקונייה ולהתקשט בשבתות וזמנים ובחגים, שולחת ארבע פני נשר, ועומדים על ההיכל שנקרא דרור, והינו מר דרור. ובגלל כך בשנת היובל צריכים להכריז דרור, כמו שנאמר (ויקרא כה) וקראתם דרור. ואותם ארבע פנים נותנים קול, ואין מי שישמע אותו פרט לאותן הנשמות הראויות לעלות, והן מתכנסות שם, ולוקחים אותם ארבע הפנים הללו, ומכניסים אותם פנימה באותו עמוד שעומד באמצע.

ובאותה שעה עולה אותו עמוד, ענן ואש ועשן, ונגה מבפנים. ושני אלה נקראים מכון הר ציון ומקראיה. מכון הר ציון – זהו התקון שלמעלה, כשהנקדה התחתונה מתקשטת, והם מקראיה של אותה נקדה להתקשט.

בין שעולות הנשמות הללו עד לאותו פתח הרקיע, אזי אותו רקיע טובב סביב הגן שלש פעמים, ומקול נעימות של סבוב אותו רקיע יוצאות כל אותן נשמות ושומעות אותו נעם של אותו רקיע, ורואים אותו העמוד שמעלה אש וענן ועשן ונגה שלוהט, וכך משתחווים. ואז הנשמות עולות באותו הפתח, עד שעולים לתוך העגול שסובב באותה נקדה, ואז רואים מה שרואים. ומתוך האור והשמחה ממה שראו, עולים ויורדים, מתקרבים ומתרחקים.

והיא משתוקקת אליהם ומתקשטת באור. ואז לובש קנאה (מאור) צדיק עליון אחד, ומסתכל באור ויפי של הנקדה הזו

ובתקוניה, ואוחז בה ומעלה אותה אליו, ומאיר אור באור ונהיים אחד. וכל חילות השמים פותחים באותה שעה ואומרים: אשריכם הצדיקים שומרי התורה, אשריהם המשתדלים בתורה, שהרי שמחת אדונכם היא בכם, שהרי עטרת רבונכם מתעטרת בכם.

ואז, פיון שמאירים אור באור, שני אורות מתחברים כאחד ומאירים. אחר כך יורדים אותם גונים ומתבוננים להשתעשע באותן נשמות הצדיקים, ומתקנים אותם לעטר למעלה. ועל זה נאמר עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

פתח רבי שמעון ואמר, כתוב (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא נטוי על ראשיהם מלמעלה. פסוק זה פרשוהו. אבל יש רקיע ויש רקיע. הרקיע שלמטה הוא עומד על גבי ארבע חיות, ומשם מתפשט ומתחיל דיוקן של נקבה אחת שאחורי הזכר, וזהו סוד הכתוב (שמות לג) וראית את אחרי, כמו שנאמר (תהלים ט) אחר וקדם צרתני. וכתוב (בראשית ב) ויקח אחת מצלעתינו.

הרקיע שלמעלה הוא עומד על גבי החיות העליונות, ומשם מתפשט ומתחיל הדיוקן של זכר אחד, שהוא סוד עליון. ושני הרקיעים הללו, אחד נקרא קצה השמים, ואחד נקרא מקצה השמים, שכתוב (דברים ד) ולמקצה השמים ועד קצה השמים. ראשי החיה שלמטה הם ארבע חיות, שהן רשומות (אורות) עליונות על אותן ארבע אותיות רשומות שבתוך אותם ארבעה פתחים שבגן עדן.

ואף על גב שאמרנו שעדן שלמטה הוא בארץ – כך זה ודאי. אבל הכל הוא סוד עליון, כמו שנתבאר שהנקדה הזו שאמרנו, כמו שיש לה חלק למעלה – כך גם יש לה חלק למטה בארץ. והגן הזה למטה הוא חלקה של אותה נקדה להשתעשע ברוחות הצדיקים בארץ, ונהנית בכל הצדדים, למעלה ומטה. למעלה בצדיק, ולמטה באותו פרי הצדיק. ולא נמצא שעשוע מעלה ומטה אלא בצדיק. והגן הזה הוא מאותה נקדה שנקראת עדן. (נקדה שנוטלת מאמא עליונה הטמונה בגן עדן של הארץ).

אותם ראשי החיה אלו ארבעה ראשי פנים. אחד אריה, שכתוב (יחזקאל א) ופני אריה אל הימין. ואחד שור, שכתוב ופני שור מהשמאול. ואחד נשר, שכתוב ופני נשר לארבעתן. ואדם כלל של הכל, שכתוב ודמות פניהם פני אדם. וארבעה ראשי האורות הללו

שמשאם (חיות שנוטלות) את הכסא הקדוש, ומתוך המשא שלהם הם מזיעים. ומאותה זעה של משאם, נעשה אותו נהר דינור, שכתוב (דניאל ז) נהר דינור שופע ויוצא מלפניו אלף אלפים ישמשוהו.

ובשעולות הנשמות, הן רוחצות באותו נהר דינור, ועולות לקרבן ואינן נשרפות, אלא רוחצות. בא וראה מסלמנדרא, שעושים ממנה לבוש, ומתוך שהיא מאש, אין רוחצים אותו לבוש אלא באש. האש אוכלת הזהמה שבו, ונרחץ אותו לבוש. כך גם הנשמה מאש שנלקחה מתוך הכסא הקדוש, שכתוב בה (ס) כסאו שביבי אש, בזמן שרוצה לרחץ מאותה זהמה שבה, עוברת באש ונרחצת, והאש אוכלת כל אותה הזהמה שבנשמה, והנשמה רוחצת ומתלבנת.

ואם תאמר, אם כך, אין לנשמה ענש כזה – בא וראה, אוי לנשמה שסובלת אש זרה, ואף על גב שמתלבנת. אבל כשהזהמה רבה עליה, אוי לנשמה שסובלת אותו ענש, משום שאותה זהמה בפעמים מתלבנת באש.

בפעם הראשונה, כיון שקבלה ענש בגוף, הולכת הנשמה, ונוטלים אותה ומכניסים אותה לתוך מקום אחד שנקרא בן הנם. ולמה נקרא בן הנם? אלא מקום אחד הוא בגיהנם ששם נצרפות הנשמות בצרוף להתלבן טרם שנקנסות לגן עדן. (ואם זכאיות אותן נשמות, כאשר מכניסים אותן באותו מקום) שני מלאכים שלוחים מזמנים בגן עדן, ועומדים בשער, וצווחים לאותם הממנים שבאותו מקום שבגיהנם כדי לקבל אותה הנשמה.

ואותה הנשמה, בטרם תתלבן באש, אותם שלוחים צווחים אליהם ואומרים: הנם. ובזמן שמתלבנת, אותם ממנים יוצאים עמה מאותו מקום, ומזמנים אותה לפתחו של גן עדן ששם אותם שליחים, ואומרים להם: הנם. אלה הם הנשמות שהתלבנו. ואז מכניסים אותה נשמה בגן עדן.

ובמה היא שבורה מתוך אותו שבר של ההתלבנות של הגיהנם (של אותו) של אותו שבר של האש התחתונה. ואף על גב שיורדת מלמעלה, (אבל) כיון שמגיעה לארץ למטה, היא אש שאיננה דקיקה, והנשמה נענשת בה ונשברת. ואז הקדוש ברוך הוא מוציא שמש שמאירה מאותם ארבעה פתחים שמאירים ברקיע שמעל הגן, ומגיע

לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה וְנִרְפָּאת. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (מלאכי ג) וְזָרְחָה לְכֶם יִרְאֵי שְׁמִי
שָׁמַשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ.

בַּפְעַם הַשְּׁנִיָּה, אַחַר שְׁיִשְׁבָּה בְּגֵן עֵדֶן שְׁלֹמֶטָה, כָּל אוֹתוֹ זְמַן שְׁיִשְׁבָּה
וְעַד עַכְשָׁו אֵינָה נִפְרֶדֶת מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל מִרְאֵה הָעוֹלָם הַזֶּה
מִכָּל וְכָל. וְכִשְׁמַעְלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, צְרִיכָה לְהִפָּרֵד מִכָּל מִרְאֵה וּמִכָּל
הַדְּבָרִים שְׁלֹמֶטָה. וּמַעֲבִירִים אוֹתָהּ בְּאוֹתוֹ נֶהַר דִּינֹור, וְאִזּוּ הַנִּשְׁמָה
מִתְּלַבֶּנֶת בּוֹ מִכָּל וְכָל, וְיוֹצֵאת וְנִרְאִית לִפְנֵי רַבּוֹן הָעוֹלָם בְּרוּכָה (בְּרוּכָה)
מִכָּל הַצְּדָדִים. כִּיּוֹן שְׁמִסְתַּפְּלֵת בְּאוֹתוֹ אוֹר, נִרְפָּאת וְנִשְׁלַמֶת מֵהַכֵּל.
וְאִזּוּ עוֹמְדוֹת אוֹתָן נִשְׁמוֹת בְּלִבוֹשִׁים, מִתְּעַטְטְרִים לִפְנֵי רַבּוֹנָם. אֲשֶׁרֵי
חֻלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וְאוֹתָן נִשְׁמוֹת שְׁבִיבֵי עֵדֶן שְׁלֹמֶטָה מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל רְאֵי חֲדָשִׁים
וְשִׁבְתוֹת, וְעוֹלוֹת עַד אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנַקְרָא חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם,
שָׁשׁ כְּמָה מְמַנִּים וּמְרַכְּבוֹת שְׁשׁוֹמְרִים אוֹתָם הַחוֹמוֹת, שְׁכָתוֹב (ישעיה
סב) עַל חוֹמַתֵיךְ הַפְּקֻדֹתֵי שְׁמָרִים. וְעוֹלִים עַד אוֹתוֹ מְקוֹם, וְלֹא נִכְנָסוֹת
פְּנִימָה עַד שְׁמֵת־לְבָנוֹת, וְשֵׁם מְשִׁתְּחוֹת וּשְׁמַחוֹת מֵאוֹתוֹ אוֹר, וְשִׁבּוֹת
לְתוֹךְ הַגֵּן.

וְיוֹצֵאוֹת מְשֵׁם וּמְשׁוֹטְטוֹת בְּעוֹלָם, וְרוֹאוֹת בְּאוֹתָם הַגּוֹפּוֹת שֶׁל
הַרְשָׁעִים וּבְאוֹתוֹ עֲנֵשׁ שְׁלֵהֶם, שְׁכָתוֹב (ישעיה טו) וְיִצְאוּ וְרָאוּ
בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי כִי תוֹלְעֵתָם לֹא תָמוֹת וְאֲשֶׁם לֹא תִכָּבֵה
וְהָיוּ דִרְאוֹן לְכָל בְּשָׂר. מַה זֶה לְכָל בְּשָׂר? לְאוֹתָם שְׁאֵר הַגּוֹפִים
שְׁסָבִיבָם, וְהָרֵי פְרִשׁוּהָ. וְאַחַר מְשׁוֹטְטִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּאוֹתָם בְּעֵלֵי
מְכָאוּבִים וּבְנֵי מַחְלוֹת, וְאוֹתָם שְׁסוֹבְלִים עַל הַיְחוּד שֶׁל רַבּוֹנָם,
וְשָׁבִים וְאוֹמְרִים לְמִשִּׁיחַ.

בְּשַׁעָה שְׁאוֹמְרִים לוֹ לְמִשִּׁיחַ אֵת צַעַר יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹתָם, וְאוֹתָם
הַרְשָׁעִים שְׁבָהֶם שְׁאִינָם מִתְּבוֹנְנִים לְדַעַת אֵת רַבּוֹנָם, הוּא
מֵרִים קוֹל וּבּוֹכָה עַל אוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׁבָהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם גג)
וְהוּא מְחַלֵּל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדַכָּא מְעוֹנֵתֵינוּ. שְׁבוֹת אוֹתָן נִשְׁמוֹת
וְעוֹמְדוֹת בְּמִקּוֹמָן.

בְּגֵן עֵדֶן יֵשׁ הֵיכַל אֶחָד שְׁנַקְרָא הֵיכַל בְּנֵי הַמַּחְלוֹת. אִזּוּ הַמְּשִׁיחַ נִכְנָס
לְאוֹתוֹ הֵיכַל, וְקוֹרָא לְכָל הַמַּחְלוֹת וְהַמְּכָאוּבִים וְכָל יְסוּרֵי
יִשְׂרָאֵל שְׁיִבְאוּ עָלָיו, וְכָלֶם בָּאִים עָלָיו. וְאַלְמֵלָא שֶׁהוּא מְקַל מְעַל
יִשְׂרָאֵל וְנוֹטֵל עָלָיו, לֹא הָיָה אָדָם שְׁיִכּוֹל לְסַבֵּל אֵת יְסוּרֵי יִשְׂרָאֵל עַל

ענשי התורה. זהו שכתוב (שם) אכן חלינו הוא נשא וגו'. כמו כן רבי אלעזר בארץ.

מישום שאין חשבון לאותם יסורים שעומדים על אדם בכל יום על ענשי התורה, וכלם ירדו לעולם בשעה שנתנה תורה. וכשהיו ישראל בארץ הקדושה באותן עבודות וקרבנות שהיו עושים, היו מסלקים את כל אותן מחלות ויסורים מן העולם, ועכשו המשיח מסלק אותם מבני העולם טרם שיוצא מהעולם הזה, ומקבל ענשו, כמו שנתבאר. כשאותם חטאים יתרים שמכניסים אותם לתוך בפנים הגיהנם באותם מדורים תחתונים אחרים, ומקבלים ענש רב מרב הזהמה שבנשמה, אז מדליקים אש יותר, לאכל אותה זהמה. (אוי לאותה נשמה שסובלת אותו הענש. ועל זה אותם מלאכי חבלה שבגיהנם מטרידים אותו במקלות של אש לנער את אותה הזהמה. אוי לנשמה שסובלת אותו ענש).

אשריהם ששומרים את מצוות התורה. אותה נקדה קדושה שרוצה להשתעשע למעלה ולמטה ברוחות הצדיקים, כמו שנתבאר. כשאותה נקדה רוצה להשתעשע למטה ברוחות הצדיקים כאם ששמחה עם בניה ומשתעשעת בהם, כך גם בחצות הלילה היא יורדת ומשתעשעת בהם.

הרקיע שאמרנו שעומד על הגן, היא עומדת על ארבעה ראשי החיות, ואותן ארבע אותיות שאמרנו הם סוד של ארבע החיות. והרקיע הזה עומד למטה (עליהן), כמו שנתבאר. הרקיע של אותה נקדה עומד למעלה על אותן ארבע חיות עליונות שאמרנו, ואותו רקיע (כדגמת זה מזה) נרקם בגונים קדושים.

ברקיע הזה מסתכלות ארבע החיות, וכל אותם חילות למטה. כשהרקיע הזה מאיר בגונו ונוצץ, אז יודעות כל אותן מרכבות וכל אותם חילות ומחנות שהרי טרפם הזדמן. הרקיע הזה רקום בכל הגונים הקדושים, ובו עומדים ארבע פתחים רשומים בארבע אותיות נוצצות.

פתח אחד רשום לצד מזרח, ובו עומדת באותו פתח אות אחת, ואותה אות היא א'. וזה נוצץ ועולה ויורד בפתח הזה. הפתח הזה מאיר ונוצץ מהתנוצצות עליונה, והאות הזו נוצצת וכולטת (ולוקטת) בתוכה, והיא יורדת ועולה ונרשמת באותו פתח.

סדר הלימוד ליום כד שבט [יום 142 בשנה]

פְּתַח שְׁנֵי רְשׁוּם לְצַד צְפוֹן, וְכוּ עוֹמֶדֶת אוֹת אַחַת, וְהִיא הָאוֹת ד'.
זוֹ עוֹמֶדֶת וְנוֹצְצָת, עוֹלָה וְיורֶדֶת, וְלוֹהֶטֶת בְּאוֹתוֹ פְּתַח.
לְפַעֲמִים נוֹצְצָת בְּהִתְנוּצְצוֹת, וְלְפַעֲמִים נִטְמָן אוֹתוֹ אוֹר וְלֹא מְאִיר.
וְלִכֵּן הָאוֹת הַזֹּאת אֵינָה עוֹמֶדֶת בְּקִיּוֹם מִתְמִיד, וְהָאוֹת הַזֹּאת נִרְשָׁמֶת
בְּאוֹתוֹ פְּתַח.

הַפְּתַח הַשְּׁלִישִׁי הוּא פְּתַח שְׁעוֹמֵד לְצַד מְעָרָב, וְכוּ עוֹמֶדֶת אוֹת אַחַת
שְׁרֻשׁוּמָה וְנִאֹרָה בְּאוֹתוֹ פְּתַח, וְזוֹהִי הָאוֹת נ', וְהָאוֹת הַזֹּאת
נוֹצְצָת בְּהִתְנוּצְצוֹת בְּאוֹתוֹ הַפְּתַח.

הַפְּתַח הָרְבִיעִי זֶהוּ הַפְּתַח שְׁעוֹמֵד לְצַד דְרוֹם, וְכוּ עוֹמֵד רֶשֶׁם
שֶׁל נִקְדָּה תַּחְתּוֹנָה קִטְנָה שְׁנִרְאִית וְלֹא נִרְאִית, וְזוֹהִי הָאוֹת
'ו', וְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הֵלְלוּ לְאַרְבַּעַת צְדָדִים, (נוֹצְצִים) בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ
בְּאוֹתָם פְּתַחִים.

בְּרְקִיעַ הַזֶּה רְשׁוּמוֹת אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת (לד' צְדָדִים) בְּכַתְרִים עַל רִאשֵׁיהֶם,
וְאוֹתָן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת מִתְעַטְרוֹת בְּכַתְרִים. הַרְקִיעַ
הַזֶּה נוֹסֵעַ וְסוֹכֵב עַל גְּבֵי הַחַיּוֹת בְּרֶשֶׁם שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, הַסּוּד שֶׁל
חֻשְׁבוֹן הַיַּחֲוֹד בְּסוּד שֶׁל צְרוּף אֶחָד, וְהֵם: א"ט ב"ח ג"ז ד"ו.

הָאוֹתִיּוֹת הֵלְלוּ סוֹכְבוֹת בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ בְּסוּד שֶׁל אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת (שֶׁל
מְרַכְבוֹת) עֲלִיוֹנוֹת קְדוּשׁוֹת נִסְתָּרוֹת, וְאוֹתָן אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת
(עֲלִיוֹנוֹת) שְׁנִסְתָּרוֹת סוֹכְבוֹת אֶת אוֹתוֹ רְקִיעַ, וְאֵז נִרְאוֹת הָאוֹתִיּוֹת הֵלְלוּ
בְּגִלְגוּל (שֶׁל הַרְקִיעַ הַזֶּה), שֶׁהֵם א"ט ב"ח, וְרְשׁוּמוֹת בְּרְקִיעַ הַזֶּה.

בְּשַׁעָה שְׁמֵאִיר הַרְקִיעַ הַזֶּה, מְאִירִים בּוֹ אַרְבַּעַת סוּדוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹת
הַקְּדוּשִׁים, וְהֵם צְרוּף בְּצִרוּפִים שֶׁל שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁכִילִים.
אֵז יוֹרֵד טַל מִהַרְקִיעַ הַזֶּה בְּאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וְכֹל
אוֹתָן מְרַכְבוֹת נְזוֹנוֹת, וְכֹל אוֹתָם הַחֲלִילוֹת וְהַמְחַנּוֹת הַקְּדוּשִׁים, וְכֹל
מְקַבְּלִים בְּשִׂמְחָה.

בְּשַׁעָה שֶׁהֵדִין תְּלוּי, הָאוֹתִיּוֹת הֵלְלוּ נְטֻמָּנוֹת וְנִגְנָזִים אַרְבַּע בְּתוֹךְ
אַרְבַּע, וְהֵם ט"ח ז"ו. בְּשַׁעָה שְׁאֵלָה נִגְנָזוּ וְנְטֻמָּנוּ, אֵז הַקּוּל
שֶׁל צַד צְפוֹן מִתְעוֹרָר, וְיוֹדְעִים שֶׁהֵדִין שְׁרוּי עַל הָעוֹלָם. וּבְרְקִיעַ הַזֶּה
נִרְשָׁם גִּזְוֹן אֶחָד שְׁכוּלֵל אֶת כָּל הַגְּוִנִים.

בְּשָׁנוּסַע הָרְקִיעַ הַזֶּה מֵצַד הַמְזֶרֶחַ, אוֹתָם אַרְבָּעָה הָרָאשִׁים שְׁאֲמַרְנוּ בְּאַרְבַּע (פְּנִים) אוֹתִיּוֹת, נוֹסְעִים כָּלָם בְּמַסְעוֹת, וְעוֹלִים בְּעֵלְיָה לְמַעְלָה. וּכְשֶׁנוֹסְעִים וְעוֹלִים לְמַעְלָה, מְסַתְּלָקֵת מִי שְׁמַסְתְּלָקֵת, וְחוֹזְרוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְנִרְאוֹת בְּשִׁלְמוֹת בְּסוּד הָרָאשׁוֹן, א"ט ב"ח ג"ז ד"ו, וְנִרְקַם אוֹתוֹ רְקִיעַ, וְאִזּוּ מֵאִיר בְּאוֹר.

וּכְשֶׁהָרְקִיעַ הַזֶּה מֵאִיר כְּמַקְדָּם בְּאוֹתִיּוֹת הַלְלוֹ, כָּלָם שְׂבִים וְשׂוֹאֲגִים לְטָרֵף טָרֵף וּמְזוֹן. כִּיּוֹן שֶׁהֵם שׂוֹאֲגִים וּמְעֵלִים קוֹלוֹת, אוֹתוֹ קוֹל נִשְׁמַע לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְאִזּוּ נוֹטֵל בְּרִכּוֹת וְקִדְשׁוֹת מִי שְׁנוֹטֵל.

סוֹבְבוֹת הָאוֹתִיּוֹת וּמִתְגַּלְגֵּלוֹת, וְסוֹבְבוֹת אֵת אוֹתוֹ רְקִיעַ, וְעוֹמְדוֹת אוֹתָן אוֹתִיּוֹת לְצַד דְרוֹם. כִּיּוֹן שְׁעוֹמְדוֹת אוֹתָן אוֹתִיּוֹת לְצַד דְרוֹם, עוֹלוֹת וְנוֹצְצוֹת בְּהִתְנוּצְצוֹת וְלוֹהֵטוֹת, וְאִזּוּ בְּאֲמִצָּע אוֹתוֹ רְקִיעַ רֶשֶׁם אֶחָד נֶרְשָׁם, וְאוֹתוֹ הֶרְשָׁם הוּא אוֹת אַחַת, וְהִיא י'. כִּיּוֹן שֶׁהָאוֹת הַזֹּאת נֶרְשָׁמָה וְנִרְאִיתָ, אִזּוּ לוֹהֵטוֹת אַחֲרֶיהָ שֶׁלֹּשׁ אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, וְהֵן הו"ה.

אֵלוֹ הָאוֹתִיּוֹת מְנַצְנְצוֹת בְּאֲמִצָּע הָרְקִיעַ הַזֶּה, עוֹלוֹת וְיוֹרְדוֹת, לוֹהֵטוֹת בְּשִׁלְשָׁה עֶשֶׂר (בְּשָׁנִים עֶשֶׂר) לְהֵטִים. אִזּוּ אַחַר שְׁאֵלוֹ הִשְׁלַשׁ עֶשְׂרֵה פְּעָמִים לוֹהֵטוֹת, יוֹרֵד מִי שְׁיּוֹרֵד, וְנִכְלָלֵת בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת וּמִתְעַטְטֶרֶת בְּהֵן וְלֹא נוֹדַעַת. אִזּוּ כָּל הַחֲתִילוֹת וְכָל הַמַּחְנוֹת בְּשִׁמְחָה, וְעוֹלִים שִׁירִים וְתִשְׁבָּחוֹת.

הָרְקִיעַ הַזֶּה נוֹסֵעַ שְׁנִית וְסוֹבֵב וּמִתְגַּלְגֵּל, וְאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת הָרָאשׁוֹנוֹת שְׁאֲמַרְנוּ, שֶׁהֵן א"ט ב"ח, כֵּלָן נִכְלָלוֹת בְּאוֹתָן אוֹתִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת, סוּד הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ שְׁאֲמַרְנוּ, וְסוֹבְבוֹת לְאוֹתוֹ הָרְקִיעַ, וְעוֹמְדוֹת אוֹתָן אוֹתִיּוֹת שֶׁהִיוּ בְּאֲמִצָּע סוּד הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ, כֵּלָן נֶרְשָׁמוֹת לְצַד צְפוֹן, וְנֶרְשָׁמוֹת וְאֵינָן נֶרְשָׁמוֹת. אֵינָן מִי שִׁיִּסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ הַצֵּד. כֵּלָן מְכַסּוֹת, וְאוֹמֵר בְּקוֹל נֵעַם: בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. וּמִתְכַפּוֹת מֵצַד צְפוֹן (שֶׁל הַפְּנִים) וְאוֹמְרוֹת אֵת זֶה, מִתְכַפּוֹת מְכָל הַצְּדָדִים וְאוֹמְרוֹת אֵת זֶה.

הָרְקִיעַ הַזֶּה סוֹבֵב כְּמַקְדָּם וּמִתְגַּלְגֵּל מֵצַד לְצַד, וְאִזּוּ קוֹל נְעִימַת הַמַּחְנוֹת הַרְבִּים בְּצַד זֶה, וְקוֹל נְעִימַת מַחְנוֹת רְבִים בְּצַד זֶה, וְכֵן לְאַרְבָּעָה צְדָדִים. בְּאוֹתָהּ שֶׁעָה אוֹתוֹ הָרְקִיעַ מֵאִיר בְּאוֹר אַחַר, יוֹתֵר מִכְמוֹ שֶׁהִיָּה, וְעוֹמֵד בְּאוֹר בְּגוֹן אַחַר כְּלוֹל מְכָל הַגְּוִנִים.

וְאֵלֹהֵי הָאוֹתוֹת שְׁאִמְרָנוּ עוֹלוֹת לְמַעַלָּה בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ, וּמִקְבְּלִים אוֹת אַחַת שֶׁהִיא עֲלִיוֹנָה, שְׁמַתְחַבְּרֵת בְּשֵׁם זֶה שֶׁל אֱלֹהֵי הָאוֹתוֹת. מִשׁוּם שְׂאֵף עַל גַּב שֶׁהָאוֹתוֹת הִלְלוּ הֵן שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, זֶהוּ שֵׁם שְׁנִכְלָל לְמַטָּה, מִשׁוּם שֶׁסּוּד זֶה נִכְלָל לְמַעַלָּה וְנִכְלָל לְמַטָּה, וְכִשְׁנִכְלָל לְמַטָּה, אֱלֹהֵי הָאוֹתוֹת עוֹלוֹת לְקַבֵּל אוֹת אַחַת (י"ד), שֶׁהִרִי מֵאוֹתָהּ הָאוֹת נִזְוֵנוּ אֱלֹהֵי הָאוֹתוֹת לְמַטָּה, וְאוֹתָהּ הָאוֹת הִיא ו'. וְיִוְרְדוֹת וּמַתְחַבְּרוֹת הָאוֹתוֹת הִלְלוּ בְּאוֹתָהּ הָאוֹת, וְאִז כִּלְּן בְּעֵטוֹר אֶחָד, וְנַעֲשֶׂה שֵׁם שְׁלָם.

לְמַטָּה, שֵׁם שְׁלָם וְלֹא שְׁלָם. שֵׁם שְׁלָם בְּחֻמֵּשׁ אוֹתוֹת (וְלֹא שְׁלָם שֶׁל תִּשְׁעֵי אוֹתוֹת, שֵׁם שְׁלָם בְּחֻמֵּשׁ אוֹתוֹת) הוּא – וְיִהְיֶה"ה. סוּד שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה בְּרִמְזוֹ. הַשֵּׁם שְׁלָם הוּא בְּתִשְׁעֵי אוֹתוֹת, וְהֵם יִהְיֶה"ה אֱלֹהִים. זֶהוּ שֵׁם שְׁלָם מֵהַכֹּל. שֵׁם אַחֵר הוּא בְּרִמְזוֹ, וְהוּא בְּחֻמֵּשׁ כָּפִי שְׁאִמְרָנוּ. אֲבָל זֶהוּ שְׁלָם בְּכָל.

בִּיּוֹן שְׁמַתְחַבְּרוֹת הָאוֹתוֹת הִלְלוּ, אוֹתוֹ רְקִיעַ מְאִיר בְּשִׁלְשִׁים וּשְׁנַיִם אוֹרוֹת, וְאִז הַכֹּל הוּא בְּשִׁמְחָה, הַכֹּל עוֹמֵד בְּסוּד אֶחָד מְעַלָּה וּמַטָּה. כָּל אוֹתָן מְרַכְּבוֹת וְכָל אוֹתָן מַחְנוֹת, כָּלֵם עוֹמְדִים בְּסוּד שֶׁל שְׁלֵמוֹת, וְכָל הַדְּרָגוֹת מְתַקְּנוֹת עַל מְקוֹמָן, כָּל אַחַת וְאַחַת כְּרָאוּי.

בְּרְקִיעַ הַזֶּה עוֹמְדֵת לְצַד צְפוֹן שֶׁלְהֵבֵת אַחַת מְאִירָה שְׂאִינָה שׁוֹכֶכֶת תָּמִיד, וְהִיא רְשׁוּמָה בְּאוֹתוֹת אַחֵרוֹת לְיָמִין, וְהֵם עֲשָׂרָה שְׁמוֹת, וְעוֹלוֹת לְשִׁבְעִים שְׁמוֹת, וְכִלְּן רְשׁוּמוֹת בְּרְקִיעַ הַזֶּה, וּמְאִירוֹת כִּלְּן כְּאֶחָד.

מִהֶרְקִיעַ הַזֶּה נוֹסְעִים כָּל אוֹתָם הֶרְקִיעִים שְׁלֵמָה שֶׁלְצַד הַקְּדוּשָׁה, עַד שֶׁמְגִיעִים לְאוֹתָם הֶרְקִיעִים הָאַחֵרִים שֶׁלְצַד אַחֵר, וְאַלֶּה נִקְרָאִים יְרִיעוֹת עֲזִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעַשׂ יְרִיעַת עֲזִים לְאַהֲלָה עַל הַמִּשְׁכָּן.

מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ יְרִיעוֹת וַיֵּשׁ יְרִיעוֹת. יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן הֵן יְרִיעוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת רְקִיעֵי הַחַיּוֹת שֶׁל הַמִּשְׁכָּן הַקְּדוֹשׁ. יְרִיעוֹת עֲזִים הֵם רְקִיעִים (יְרִיעוֹת) אַחֵרִים שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר. אֱלֹהֵי רְקִיעִים בְּסוּד הַמְּרַכְּבוֹת שֶׁל רוֹחוֹת קְדוּשׁוֹת, וְאַלֶּה רְקִיעִים שֶׁבְּחוּץ שְׁעוֹמְדִים בְּדַבְּרֵי הָעוֹלָם, וְהֵם צְדָדִים שֶׁל תְּשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים שֶׁל הַגּוֹף. וְאַלֶּה מְכַסִּים עַל אוֹתָם רְקִיעִים שְׁלֵפָנִים, כְּמוֹ קְלָפָה עַל הַמַּח. הֶרְקִיעִים

שֶׁלפָּנִים הֵם אוֹתוֹ קְלוּשׁ שְׁעוֹמֵד עַל הַמַּח, וְאֵלֹי נִקְרָאִים שְׁמַיִם לֵה'.
לְשֵׁם אֶחָד זֶה שְׁלֵמָטָה.

רְקִיעִים אַחֲרֵים לְמַעְלָה, וְהֵם רְקִיעִים פְּנִימִיִּים שֶׁנִּקְרָאִים רְקִיעֵי
הַחַיּוֹת, שֶׁהֵם סוּד הַשָּׁם הַקְּדוּשׁ בְּסוּד הַחַיּוֹת הַגְּדוּלוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְאֵלֶּה הֵם הַסּוּדוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת (סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים) הָעֲלִיּוֹנוֹת
בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה, כָּלֵל שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת רְשׁוּמוֹת
שִׁיּוּצָאוֹת מִתּוֹךְ הָרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן הַשְּׁמַיִנִי, שֶׁהוּא רְקִיעַ עַל גְּבֵי הַחַיּוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְזֶהוּ שְׂאִין לוֹ מְרָאֵה. זֶהוּ טְמִיר וְגַנוּז, וְאִין בּוֹ גֶּוֶן.

כָּף הַגְּוָנִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. אִין בּוֹ גֶּוֶן, וְלֹא נִרְאָה וְלֹא הַתְּגַלָּה. זֶהוּ
שְׁמוּצִיא אֶת כָּל הָאוֹרוֹת. בּוֹ לֹא נִרְאָה לֹא אוֹר וְלֹא חֶשֶׁךְ וְלֹא גֶּוֶן
כָּלֵל, פָּרַט לְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שְׁרוּאוֹת מִתּוֹךְ הָרְקִיעַ הַתְּחַתּוֹן כְּמֵאֲחַר
הַכֶּתֶל, אוֹר שְׁמוּצִיא וּמֵאִיר הָרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, וְאוֹתוֹ אוֹר שֶׁלֹּא
פוֹסֵק, אִין מִי שֶׁמִּפְּכִיר אוֹתוֹ וְאִין מִי שְׁעוֹמֵד בּוֹ.

מִתְחַת לְזֶה, כָּל אוֹתֵם הָרְקִיעִים נִכְלְלוּ בְּשֵׁם הַזֶּה נִקְרָא שְׁמַיִם, וְאֵלֹי
(הַשָּׁם הַקְּדוּשׁ) נִקְרָאִים הַשְּׁמַיִם אוֹתֵם שֶׁהֵם הָעֲלִיּוֹן נִקְרָא בְּהֵם,
אוֹתֵם שֶׁהֵם הַקְּדוּשׁ הַתְּעַטֵּר בְּהֵם. וְעַל זֶה כָּתוּב, (תְּהִלִּים קטו) הַשְּׁמַיִם
שְׁמַיִם לֵה', לְאוֹתָהּ גְּנִיזוֹת הָרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם.

עַד כָּאֵן רְמָזוֹ לְשֵׁם הַקְּדוּשׁ, (סוּד שֶׁל הַשְּׁמַיִם הַקְּדוּשִׁים) שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
נִקְרָא בְּשִׁמוֹת. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה אִין חֲכָם בְּהַשְׁכֵּל שְׁיִכּוֹל לְדַעַת
וְלַהֲדַבֵּק כָּלֵל, פָּרַט לְאוֹר אֶחָד קֶטֶן בְּלִי קִיּוֹם (קִיּוֹם הַכֵּל) לְהַתִּישֵׁב בּוֹ.
אֲשֶׁרִי חִלְּקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּכְנָס וְיוֹצֵא, וְיודֵעַ לְהַסְתַּכֵּל בְּסוּדוֹת אֲדוּנוֹ
וְלַדְּבֵק בּוֹ.

בְּסוּדוֹת הֵלְלוּ יְכוּל אָדָם לְדְבֵק בְּאֲדוּנוֹ, לְדַעַת אֶת שְׁלֵמוֹת הַחֻכְמָה
בְּסוּד עֲלִיּוֹן כְּשֶׁעוֹבֵד לְאֲדוּנוֹ בְּתַפְלָה, בְּרִצּוֹן וּבְכַוָּנָת הַלֵּב,
מִדְּבִיק רִצּוֹנוֹ כָּאֵשׁ בְּגַחְלַת לִיחַד אוֹתֵם רְקִיעִים תְּחַתּוֹנִים שֶׁל צַד
הַקְּדוּשָׁה לְעַטְרָם בְּשֵׁם אֶחָד תְּחַתּוֹן. וּמִשָּׁם וְהִלָּאָה לִיחַד אוֹתֵם רְקִיעִים
עֲלִיּוֹנִים פְּנִימִיִּים לְהִיּוֹת כָּלֵם אֶחָד בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ עֲלִיּוֹן שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם.
וּבְעוֹד שְׁפִיו וּשְׁפִתוֹתָיו מְרַחֲשׁוֹת, לְבוֹ יִכּוֹן, וּרְצוֹנוֹ יִתְעַלֶּה לְמַעְלָה
לְמַעְלָה, לִיחַד אֶת הַכֵּל בְּסוּד הַסּוּדוֹת, שֶׁשָּׁם תְּקוּעִים כָּל
הַרְצוֹנוֹת וְהַמְחַשְׁבוֹת בְּסוּד שְׁעוֹמֵד בְּאִין סוּף, וְלִכּוֹן בְּזֶה בְּכָל
תְּפִלָּה וְתַפְלָה, בְּכָל יוֹם וְיוֹם, לְעַטֵּר אֶת כָּל יְמֵיו בְּסוּד הַיָּמִים
הָעֲלִיּוֹנִים בְּעַבּוּדוֹתוֹ.

בְּלִילָה יְשִׁים רְצוֹנוֹ, שְׁהָרִי נִפְטָר מִהָעוֹלָם, וְנִשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת מִמְּנוֹ, וַיִּחְזִירָנָה לְרַבּוֹן הַכֹּל. מִשּׁוֹם שְׁכָל לִילָה וְלִילָה (אוֹתָהּ נִקְדָּה

עוֹמֶדֶת לְכָלל בְּתוֹכָהּ אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים).

סוּד הַסּוּדוֹת לְדַעַת לְאוֹתָם חֲכָמֵי לֵב. הָרְקִיעַ הַזֶּה הַתְּחַתּוֹן, בְּסוּד אוֹתָהּ הַנִּקְדָּה הוּא עוֹמֵד, כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ. אוֹתוֹ הָרְקִיעַ הוּא כְּלוּל מִמַּעֲלָה וּמִמַּטָּה, וַיִּסּוּדוֹ לְמַטָּה כְּנֶר הַזֶּה שְׁמַעֲלָה אֹר שְׁחַר, לְהֶאֱחֹז בְּאֹר הַלְבָן, וְהִיִּסוּד שְׁלָה הוּא לְמַטָּה בְּאוֹתָהּ פְּתִילָה בְּשֶׁמֶן. אֵף כֶּף לְמַטָּה אוֹתָהּ נִקְדָּה – בְּיוֹם נִכְלָלֶת מִלְּמַעֲלָה, וּבְלִילָה נִכְלָלֶת מִמַּטָּה בְּאוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים.

וְכָף דְּבָרֵי הָעוֹלָם, כְּלָם חוֹזְרִים לְעֶקֶר וְהִיִּסוּד וְהַשְׂרֵשׁ שְׁמִמְנוֹ יֵצֵאוּ. וְכַמָּה לֵילוֹת עֲתִידִים לְטַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵה שְׂרָאוּי לוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים טז) אֵף לֵילוֹת יִסְרוּנֵי כְּלִיֹּתַי. הַנֶּפֶשׁ הוֹלֶכֶת וּמִשׁוֹטְטֶת וְשֹׁבָה אֶל אוֹתוֹ עֶקֶר שְׂרָאוּי לָהּ. הַגּוֹף עוֹמֵד שְׁקֵט כְּאֶבֶן, וְחוֹזֵר לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂרָאוּי לוֹ לְשֵׁרוֹת עָלָיו, וּמִשּׁוֹם כֶּף שֶׁב הַגּוֹף לְצַד שְׁלוֹ, וְהַנֶּפֶשׁ לְצַד שְׁלָה.

עַל הַגּוֹף שׁוֹרָה סוּד הַצַּד הָאַחַר, וְלִכֵּן נִטְמָאִים יָדָיו, וְצָרִיף לְרַחֵץ אוֹתָם. כְּמוֹ שְׁבֵאַרְנוֹ, שְׁהָרִי בְּלִילָה הַכֹּל שֶׁב לְמִקְוֵמוֹ, וְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים עוֹלוֹת וְחוֹזְרוֹת לְמִקְוֵמוֹ, וּמִתְעַטְרֶת (בְּהִים) מֵה שְׁמִתְעַטְרֶת, וְנִכְלָלֶת מִכָּל הַצְּדִידִים, וְאִז עוֹלָה כְּבוֹד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִתְעַטֵּר מִהַכֹּל.

בְּלִילָה שׁוֹלְטִים הַמְּמַנִּים שְׁנִפְקָדוֹ עַל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים לְהַעֲלוֹתָן לְמַעֲלָה וּלְהַקְרִיבָן קָרְבָן מִנְחָם לְאֲדוֹנָם. אוֹתוֹ מְמַנָּה שְׁנִפְקָד עַל כָּל אוֹתָם מִחֲנוּת, שְׁמוֹ סוּרִי"א מְמַנָּה גְּדוּל. כִּיּוֹן שְׁעוֹלָה הַנִּשְׁמָה לְכָל אוֹתָם רְקִיעִים, אִז מְקַרִּיבִים אוֹתָהּ אֵלָיו וּמְרִיחַ בָּהּ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (יִשְׁעִיָּה יא) וְהִרִיחוּ בִּירְאֵת ה'. כְּמוֹ שְׁעֵתִיד מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְעֲשׂוֹת בְּעוֹלָם, וְעַל יָדוֹ עוֹבְרִים כְּלָם בְּפִקְדוֹן עַל יָדוֹ לְהַתְקַרֵּב הַלְּאֵה.

וְכָף הַנִּשְׁמוֹת, כְּשֶׁנִּקְרְבוֹת לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרְבוֹת וְנִרְאוֹת שָׁם, זֶהוּ סוּד, כָּל הַנִּשְׁמוֹת נִכְלָלוֹת בְּאוֹתָהּ נִקְדָּה, וְלוֹקַחַת אוֹתָם פְּעַם אַחַת, כְּמוֹ מִי שְׁבוֹלֵעַ בְּלִיעַת דָּבָר, וּמִתְעַבְרֶת כְּמוֹ אִשָּׁה שְׁמִתְעַבְרֶת. הַסּוּד הַזֶּה לְבַעֲלֵי מִדוֹת. כְּשֶׁנִּקְדָּה זֹו מִתְעַבְרֶת כְּאִשָּׁה שְׁמִתְעַבְרֶת, נִהְיֶית מְאוֹתָהּ הַנָּאָה שְׁמִכְלִילָה נִשְׁמָה מִהָעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתָם מַעֲשִׂים

ובאותה תורה שהשתדלה בה ביום, ונוטלת אותו רצון של העולם הזה, ובו נהנית בשמחה, ונכללת מכל הצדדים.

אחר כף היא מוציאה אותם החוצה ומוליכה אותם כמקדם, והנשמה היא חדשה כעת כמקדם, וסוד זה – (איכה ג) חדשים לבקרים. חדשים ודאי, כמו שנתבאר. מה הטעם הם חדשים? משום סוד הכתוב רבה אמונתך. רבה ודאי, שיכלה להכלילם ולהכניסם לתוכה, ומוציאה אותם והם חדשים, ולכן לוקחת אחרים מלמעלה ביום. אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

בין כף האיר היום. אמר רבי אבא, נקום ונלך ונודה לרבון העולם. קמו והלכו והתפללו, ואחר כף חזרו אליו החברים. אמרו לו, מי שהתחיל – שיסיים את השבת. אשרי חלקנו בדרך הזו, שכל זה זכינו לעטר את הקדוש ברוך הוא בסודות החכמה.

פתח רבי אבא ואמר, ויעש בצלאל את הארון עצי שטים וגו'. כאן, אף על גב שכל סודות המשכן הרי פרושה החברים בחדר הקדוש, כאן יש להסתכל, שהרי סוד זה מתעטר בכמה סודות ללמד חכמה. ארון זה הוא סוד להכניס תורה שבכתב, ונגנזה בו בששה לוחות (ונגנזו בו ששה לוחות, והם ששה מסוכבים) מסוכבים, וזה נקרא ארון. כשסוכבים אותם ששה להיות כאחד, אז הוא גוף אחד להכניס בו סוד התורה בששה צדדים וארון.

והלוחות הם חמשה, ומכניסים בו חמשה ספרים, ואותם חמשה הם ששה בדרגה אחת שנכנסת בה בנסתר, שנקראת סוד הכל, וזהו סוד הברית. כשזה נכנס לתוך אותם חמשה לוחות, אז עומד הארון והתורה בסוד של תשע דרגות, שהן שני שמות, יהו"ה אלהי"ם. ואחר כף עומד לוח אחד, סוד עליון שמכסה על הכל, והוא אותו הסוד של אותו רקיע שמסוכב ומכסה על הכל, וכלם עומדים בסתר.

כאן יש להסתכל ולדעת את סודות הארון. יש ארון ויש ארון, זה כנגד זה. פתח ואמר, (שמואל-ב כב) הכל נתן ארונה המלך למלך וגו'. וכי ארונה היה מלך? ואף על גב שבארונה החברים, אלא דוד, שכתוב בו (שם ה) כל מכה יבסי ויגע בצנור וגו', והוא נטל ותפס את ירושלים ומשלו היה, ולמה קנה בכסף? ואם תאמר, שאף על גב שירושלים היתה של דוד – אותו מקום היה נחלתו של ארונה, כמו

שְׁהִיָּה בְּנִבּוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי (מלכים-א כא), שְׂאָף עַל גֵּב שֶׁשְּׁלֹט אַחָאָב וְהִיָּה מְלֶךְ, הַצֵּטְרֶךְ לְבַקֵּשׁ אוֹתוֹ כָּרֵם מִנִּבּוֹת, אֵף כִּךְ דָּוִד?

אָלֵא וְדַאי אַרְוֵנָה הִיָּה מְלֶךְ, וְאוֹתוֹ מְקוֹם הִיָּה בְּרִשּׁוֹתוֹ וְהִיָּה שׁוֹלֵט עָלָיו, וְכִשְׁהִגִּיעַ זְמַן לְצֵאת מִתַּחַת יָדוֹ, לֹא יֵצֵא אֶלָּא בְּהִרְבֵּה דָם וְהָרַג בְּיִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כֵּךְ עֲמַד הַמְּלֶאךָ הַמְּשַׁחֵית עַל אוֹתוֹ מְקוֹם, וְשָׁם, כְּשֶׁהִיָּה הוֹרֵג וְעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, לֹא הִיָּה יָכוֹל, וְתִשָּׁשׁ כַּחוֹ.

וְאוֹתוֹ מְקוֹם, הַמְּקוֹם שֶׁנֶּעֱקֵד בּוֹ יִצְחָק הִיָּה, שֶׁשָּׁם בָּנָה אַבְרָהָם מִזְבֵּחַ וְעָקֵד אֶת יִצְחָק בְּנֹו. כִּיּוֹן שֶׁרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ מְקוֹם, הִתְמַלֵּא רַחֲמִים. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב רָאָה ה' וַיִּנָּחֵם וַגּוֹ'. מֵה זֶה רָאָה ה' ? רָאָה עֲקֵדַת יִצְחָק בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, וְשָׁב וְרַחֵם עָלֵיהֶם מִיָּד.

וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ הַמְּשַׁחֵית רַב עֵתָה וַגּוֹ'. מֵה זֶה רַב? הֲרִי פְּרִשׁוּהָ, קַח אֶת הָרֵב. אֶלָּא כִּךְ הוּא, כְּתוּב כָּאֵן רַב, וְכְתוּב שָׁם רַב לְכֶם שְׁכַת בְּהָר הַזֶּה. אֵף כֵּךְ גַּם רַב - רַב לָךְ שִׁיְהִיָּה מְקוֹם זֶה תַּחַת יָדְךָ. שְׁנַיִם רַבּוֹת הִיָּה תַּחַת יָדְךָ, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה רַב, הַחֲזוֹר אֶת הַמְּקוֹם לְבַעְלָיו. וְעַם כָּל זֶה, (בְּדָם) בְּמוֹת וּבְמִמוֹן יֵצֵא מִתַּחַת יָדוֹ.

וְלָמָּה נִקְרָא אַרְוֵנָה? אֶלָּא כְּתוּב אַרְוֵנָה, וְכְתוּב אַרְנָן. בְּעוֹד שֶׁאוֹתוֹ מְקוֹם הִיָּה תַּחַת יָדוֹ, נִקְרָא אַרְוֵנָה, אַרְוֹן שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר. וְעַל שְׁנוֹסְפוֹ בּוֹ אוֹתוֹת יִתְרוֹת, כֵּךְ צָרִיךְ לְהוֹסִיף לְאוֹתוֹ רַע עֵינַן, סוּד שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר, וְאוֹתָהּ תוֹסֶפֶת הִיא חֶסְרוֹן לוֹ.

בְּצַד הַקְּדוּשָׁה גּוֹרְעִים לוֹ אוֹתוֹת, וְנוֹסֶפֶת קְדוּשָׁתוֹ. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב, (מלכים-א ז) עַל שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר. גֵּרַע מִ"ם, שֶׁלֹּא כְּתוּב שְׁנַיִם, אֶלָּא שְׁנֵי. וְלִצַּד הָאֲחֵר נוֹתְנִים תוֹסֶפֶת אוֹתוֹת, שֶׁכְּתוּב וַיַּעַשׂ יְרִיעַת עֲזִים לְאַהֵל עַל הַמִּשְׁכָּן עֲשִׂיתִי עֲשִׂרֵה יְרִיעַת. תוֹסֶפֶת אוֹתוֹת, וְהוּא חֶסְרוֹן. וּבְצַד הַקְּדוּשָׁה שְׁנֵי עֶשֶׂר וְלֹא יוֹתֵר. וְכָאֵן עֲשִׂיתִי עֲשִׂרֵה, וְהַכֹּל הוּא חֶסְרוֹן אֵלָיו. וְכֵךְ צָרִיךְ לְאוֹתוֹ רַע עֵינַן לְהַשְׁלִים אֶת הָעֵינַן שֶׁלוֹ, וְהוּא בְּחֶסְרוֹן. (כְּדָגְמָא זוֹ אַרְוֵנָה, תוֹסֶפֶת אוֹתוֹת, וְלֹא כְּתוּב אַרְוֹן).

בֵּא וְרָאָה, צַד הַקְּדוּשָׁה נִקְרָא אַרְוֹן הַבְּרִית, וְאוֹתוֹ אַרְוֹן הַבְּרִית רְאוּי לְגוּף לְהַכְנִיס בּוֹ דְיוֹקָן אָדָם. וְעַל סוּד זֶה, אוֹתָם חֲסִידִים קְדוּשִׁים, כְּשֶׁהָיוּ נִפְטָרִים מִהָעוֹלָם הַזֶּה, הָיוּ מְכַנְּסִים אוֹתָם בְּאַרְוֹן, שֶׁהָרִי הַצַּד הָאֲחֵר אֵינּוּ מִתְקַן בְּגוּף וְאֵינּוּ בְּכֻלָּל שֶׁל גּוּף הָאָדָם. וְלִכְּן לֹא נִבְרְאוּ גּוּפִים לְאוֹתוֹ צַד הָאֲחֵר, מִשּׁוּם שֶׁאֵינָם בְּכֻלָּל שֶׁל גּוּף אָדָם.

מה כתוב ביוסף? ויישם בארון. למה שתי יודיים? אלא שהתחברה ברית בבְרִית, סוד שלמטה בסוד שלמעלה, ונכנס בארון. (בא וראה, צד הקדושה נקרא ארון הברית, ואותו ארון הברית נתקן להכניס בו סוד התורה, שהיא סוד של הצורה של הגוף הקדוש. כמו כן למטה נתקן ארון להכניס בתוכו צורת הגוף, סוד האדם. ומי הוא שנמצא בסוד אדם? מי ששומר את ברית הקדוש, ועל סוד זה אותם חסידים קדושים, כאשר היו נפטרים מעולם הזה, היו מכניסים אותם בארון, משום שלא ראוי להכניס בארון אלא מי ששומר לברית זו, אות קיום הקדוש. ביוסף מה כתוב? ויישם בארון) **מה הטעם? משום ששומר הברית הקדוש והתקיים בו. לכן ראוי להכניס בארון, והכל כראוי.**

בכה רפי אבא ואמר, אוי לבני העולם שלא יודעים אותה בוששה! אוי לאותו ענש של כל מי שרוצה להכניס לארון, כי לא צריך להכניס לארון, פרט לצדיק שיודע בנפשו ונודע בעצמו שלא חטא באותה ברית, אות הברית הקדוש, מעלומיו, ושומר אותו כראוי. ואם לא, לא צריך להכניס לארון ולפגם את הארון.

הפוד שצריך להתחבר באות ברית קדש הוא הסוד הראוי לו, ולא לאחר. שהרי ארון אינו מתחבר אלא בצדיק ששומר ברית קדש. ומי שפוגם את הברית ונכנס בארון – אוי לו שפגם אותו בחייו, ואוי לו שפגם אותו במיתתו. אוי לו מאותו ענש. אוי לו שפגם האות וארון הברית הקדוש, אוי לו מאותה בוששה, שנוקמים ממנו נקמת עולמים – נקמה של העולם הזה, ונקמה של אותו פגם. וסוד זה כתוב, (תהלים קכה) כי לא ינוח שבת הרשע על גורל הצדיקים. **בשעה שדנים אותו באותו עולם, מסתכלים במעשיו. אם היה פוגם את סוד ברית הקדש שחתום בכשרו, ועכשו פוגם את הארון (הברית) שלו בזה – לזה אין חלק בצדיקים. מסתכלים בו ודנים אותו, ומוציאים אותו מכלל של אדם. כיון שהוציאו אותו מכלל של אדם, מוציאים אותו מכלל של כל האחרים שנועדו לחיי עולם, ונותנים אותו לאותו (ארון) צד שאינו נכלל בסוד של גוף האדם. כיון שנמסר לאותו צד – אוי לו שמכניסים אותו לגיהנם, ולא יוצא משם לעולמים. על זה כתוב, (ישעיה סו) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי וגו'. אותם שנשארו מכלל של אדם.**

והדברים הללו, כשלא עשה תשובה שלמה, תשובה שראויה לכסות על כל מעשיו. ועם כל זה, טוב לו שלא יכנס לארון, שהרי כל זמן שהגוף עומד, הנשמה נדונית ולא נכנסת

למקומה, פרט לאותם חסידים עליונים קדושים שראויים לעלות עם גופם. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

משום שאין חטא קשה לפני הקדוש ברוך הוא כמו זה שמשקר ופוגם את אות ברית הקדש, וזה אינו רואה פני שכנינה, ועל חטא זה כתוב, (בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה'. וכתוב, (תהלים ה) לא יגרף רע.

מה כתוב כאן? ויעש בצלאל את הארץ. וכי למה לא עשו אותם החכמים שעשו את המשכן את הארון? אלא בצלאל סיום הגוף, שהוא סוד הברית הקדוש, ושמר אותו, והוא עומד בנחלת חלקו. הוא השתדל במעשה שלו ולא אחר. באו כל החברים ונשקו אותו.

בשהגיעו לרבי שמעון וסדרו הדברים הללו לפניו, כל מה שנאמר באותה דרך, פתח ואמר, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. הפסוק הזה נתבאר. אבל בפסוק הזה יש להתבונן, וארח צדיקים, אותה דרך שהצדיקים הלכו בה, היא דרך אמתית, דרך שהקדוש ברוך הוא רוצה בה, הדרך שהוא הולך לפנייהם, וכל אותן מרכבות באות לשמע דברים שהם מדברים ואומרים בפיהם. כאור נגה, שמאיר והולך, ולא נחשף (כלל), כדרך אותם הרשעים שדרךם תמיד חשוכה, כמו שנאמר, דרך רשעים כאפלה וגו'.

דבר אחר וארח צדיקים – מה בין ארח לדרך? הרי פרשוה. אבל דרך היא שעכשו נפתחה ונגלתה, ונעשה באותו מקום דרך שלא כתשו בה רגלים מקדם לכן. דרך – כמו שנאמר, (ישעיה סג) כדרך בגת, שכותשים בו רגלים כל מי שרוצה.

ועל זה לצדיקים קורא ארח, שהם היו ראשונים לפתח אותו מקום, ולא כל המקום ההוא. אלא אף על גב שאחרים בני העולם הולכים באותו מקום – עכשו שהולכים בה צדיקים, הוא מקום חדש, שעכשו אותו מקום הוא חדש כמו מי שלא הלך בו אדם אחר לעולמים, משום שצדיקים עושים חדוש לכל אותו מקום בכמה דברים עליונים שהקדוש ברוך הוא מתרצה בהם.

ועוד, ששכנינה הולכת באותו מקום מה שלא היה מקדם לכן. ומשום כך נקרא ארח צדיקים, משום שהתארח בו אורח

עליון קדוש. דרך היא פתוחה לכל, וכותשים בה כל מי שרוצה, אפילו אותם הרשעים. דרך, סוד זה – (שם מג) הנתן בים דרך. משום שדורך בו הצד האחר שלא צריך, ושולט לטמא את המשכן. ועל זה צדיקים לבדם עומדים ושולטים באותו מקום שנקרא ארץ. כמו שבארנו, דרך פתוחה לכל, לצד זה ולצד זה.

ואתם, קדושים עליונים, דרך קדושה עליונה הזדמנה לכם והתארחתם בה, ודברים מעלים עליונים (אלף) הסתדרו לפני עתיק הימים. אשרי חלקכם.

פתח רבי שמעון ואמר, (דברים לד) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה וגו'. בכמה מקומות מצאנו לפני משה לפני השמש, ויהושע לפני הלבנה. שאין אור ללבנה אלא אור השמש כשמאיר ללבנה, והלבנה מתמלאת מתוך השמש. וכשמתמלאת, אז עומדת בשלמותה.

השתלמות הלבנה מי הוא? סוד של הכל שנקרא דמות בסוד השמש העליון יי. שהרי בשם הזה אינו עומד, רק בזמן שעומדת בשלמות. שהרי כמה שמות הם שירשה, ונקראת בהם כפי השעה שעומדת בה, (וכפי השעה עומדת בה) כך נקראת באותו שם ממש. וכשעומדת בסוד השלמות ונשלמת מכל הצדדים, אז נקרא ידו"ד. השלמתה כהשלמה שלמעלה, שירשה הבת את אמה.

והינו (הארה) בחמשה עשר ימים, שכתוב (ויקרא כג) בחמשה עשר יום לחדש השביעי הזה. וכתוב (שם) אך בעשור (יום) לחדש השביעי. והכל סוד אחד. כשעומד העולם הבא בסוד של כל עשר האמירות על החדש הזה, נקרא בעשור. וכשנרשמת הלבנה בשלמות אחת ביניהן, נקרא בחמשה עשר, שהרי ה' התחברה ונחקקה ביניהם.

וסוד זה י"ה, וכשעומדת בשם זה, אז מתחברת בה', והיא נוספת (אל התחתונים לזון אותם ולתת להם טרפם, ומתוספת) היא בסוד האות ה' כמקדם. אחד, להחקק ולהתחבר בסוד שלמעלה, ואחד, כדי לתת מזון למטה, ואז עומדת הלבנה בשלמות לכל הצדדים, מעלה ומטה, בסוד השם הזה, להיות הכל סוד אחד ושלמות אחת.

יְהוֹשֻׁעַ זֶהוּ סוּד שֶׁל הַשְּׁלֵמַת הַלְבָנָה בְּאוֹתִיּוֹת הַלְלוֹ בֶּן נוֹ"ן. נוֹ"ן וְדָאִי, שֶׁהָרִי נוֹן הִיא סוּד הַלְבָנָה, מְלֵא בְּסוּד הַהַשְּׁלֵמָה שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְאָז הוּא מְלֵא רוּחַ חֲכָמָה וְדָאִי.

מִשּׁוּם שֶׁהִנְקָדָה הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהִיא י', מִתְפַּשְּׁט וּמוֹצִיָּאָה רוּחַ, וְאוֹתָהּ רוּחַ עוֹשֶׂה הֵיכָל. וְאוֹתָהּ רוּחַ מִתְפַּשְּׁט וְנִעֲשִׂית לְשֵׁשׁ צְדָדִים. אוֹתָהּ רוּחַ מִתְפַּשְּׁט בְּסוּד שֶׁל כָּל אֱלֹהִים. וּמִמֵּלֵא וְעוֹשֶׂה הֵיכָל לְמִטָּה, וְהֵכֵל מִתְמַלֵּא, וְנִעֲשֶׂה סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּהַשְּׁלֵמָה אַחַת.

וּמִשּׁוּם כִּךְ יְהוֹשֻׁעַ מְלֵא רוּחַ חֲכָמָה, מִשּׁוּם - כִּי סִמְךָ מִשֶּׁה אֶת יְדִיו עָלָיו, שֶׁהוּא הָרִיק עָלָיו בְּרִכּוֹת וְנִתְמַלְאָה הַבָּאָר מִמֶּנּוּ. וְאַתֶּם, קְדוֹשִׁים עֲלִיּוֹנִים, כָּל אֶחָד מִכֶּם הִתְמַלֵּא רוּחַ חֲכָמָה, וְעוֹמֵד בְּשִׁלְמוֹת בְּסוּדוֹת הַחֲכָמָה, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בְּכֶם וְסִמְךָ יְדוֹ עֲלֵיכֶם. אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שְׁעִינִי רָאוּ אֶת זֶה וְרָאוּ אֶת שְׁלֵמוֹת רוּחַ הַחֲכָמָה בְּכֶם.

פָּתַח וְאָמַר, כָּתוּב (ויקרא יט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם לֹא תִנְחָשׁוּ וְלֹא תִעֲוֹנוּ. פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ, וְסוּד הַדְּבָר – זֶה מִי שְׂאוֹכֵל בְּלִי תִפְלָה, שְׂיִתְפַּלֵּל (קדם שאוכל) עַל דָּמוֹ, שְׂקוּל הוּא כִּמְנַחֵשׁ וּמְעוֹנֵן.

מִשׁוּם שֶׁבְּלִילָה הַנְּשָׂמָה עוֹלָה (וימשתטחת) לְרֹאוֹת בְּסוּד הַכְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שְׂרָאוּי לוֹ, וְנִשְׁאַר הָאָדָם בְּאוֹתוֹ כַּח שֶׁהַשְּׂתַתֵּף (שהתפשט) בְּתוֹךְ הַדָּם לְקִיּוֹם הַגּוּף, וְלִכֵּן (ועם כל זה) טוֹעֵם טוֹעֵם שֶׁל מוֹת. וְאוֹתוֹ כַּח לֹא נוֹעֵד לְהִתְעוֹרֵר לְתוֹךְ אוֹתוֹ כַּח שֶׁל הַנְּשָׂמָה וְלִקְבֵּל אוֹתוֹ. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר הָאָדָם, אֵינּוּ טְהוֹר, וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ שֶׁצֵּד הָאֲחֵר שׁוֹלֵט עַל מְקוֹם שְׂעוּמֵד בְּלִי נִשְׂמָה.

כִּיּוֹן שֶׁנִּטְהַר בְּמִים, וְאֵף עַל גַּב שֶׁהַשְּׂתַדֵּל אָדָם בְּתוֹרָה, (טועם טעם מִיָּתֵה, שֶׁהֵצֵד הָאֲחֵר שׁוֹלֵט בְּמְקוֹם שֶׁנִּמְצָא בְּלֹא נִשְׂמָה, וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר בֶּן אָדָם, אֵף עַל גַּב שֶׁמִּשְׂתַּדֵּל בְּתוֹרָה) אוֹתָהּ נִשְׂמָה לֹא חוֹזֶרֶת לְמְקוֹמָהּ וְלֹא שׁוֹלֵטֶת בְּאָדָם, פָּרֵט לְכַח הַדָּם לְכַדּוֹ שֶׁנִּקְרָא נֶפֶשׁ, אוֹתָהּ שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט בְּדָם תָּמִיד, וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ. וּכְשֶׁיִּתְפַּלֵּל אָדָם תִּפְלָה שֶׁל עֲבוֹדַת אֲדוֹנוֹ, אֲזַי מִתְיַשֵּׁב כַּח הַדָּם בְּמְקוֹמוֹ, וּמִתְגַּבֵּר כַּח הַנְּשָׂמָה וּמִתְיַשְׁבֵּת עַל אוֹתוֹ מְקוֹם. וְאֲזַי אָדָם מְשַׁלֵּם לְפָנָי אֲדוֹנוֹ, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ נֶפֶשׁ לְמַטָּה, וְסוּד הַדְּבָר שֶׁהַנְּשָׂמָה לְמַעְלָה.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תִּפְלָה טָרָם שִׂיאֲכַל, מְעַמִּיד עֲצָמוֹ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, וְעוֹלָה הַנְּשָׂמָה עַל מְקוֹם מוֹשְׁבָהּ כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ. וְאִם אָכַל טָרָם שְׂיִתְפַּלֵּל תִּפְלָתוֹ, שְׂיִתְיַשֵּׁב הַדָּם עַל מְקוֹמוֹ, זֶהוּ כִּמְנַחֵשׁ וּמְעוֹנֵן. מִשׁוּם שֶׁזוֹ דְרָכּוֹ שֶׁל מְנַחֵשׁ לְעֵלוֹת לְצֵד הָאֲחֵר, וְלִהְיֵמִיךְ אֶת הַצֵּד שֶׁל הַקִּדְשָׁה.

לְמָה נִקְרָא אוֹתוֹ אָדָם שֶׁמִּשְׂתַּדֵּל בְּאוֹתוֹ צֵד מְנַחֵשׁ? עַל שֶׁהַשְּׂתַדֵּל עִם אוֹתוֹ נִחָשׁ לְחִזֵּק כַּחוֹ וְלִהְגַּבִּירוֹ. וְזֶהוּ כְּמִי שֶׁעוֹבֵד אֱלֹהִים אֲחֵרִים. וְכֵן זֶה עוֹבֵד לְאוֹתוֹ כַּח שֶׁל הַדָּם, וְלֹא עוֹבֵד אֶת הַקִּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְחִזֵּק אֶת צֵד הַנְּשָׂמָה, הַצֵּד שֶׁל הַקִּדְשָׁה.

מְעוֹנֵן, שֶׁמִּשְׂתַּדֵּל בְּחֵטָא וְלֹא מִשְׂתַּדֵּל בְּזִכּוּת. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי עוֹמֵדֵת נ' בְּאֲמָצֵעַ – כֵּן זֶה וְדָאִי, שֶׁהָרִי לֹא יְכוּלִים לְשַׁלֵּט בְּאוֹתוֹ הַצֵּד הָאֲחֵר, עַד שֶׁמְעַרְבִים בֵּה עָרוּב שֶׁל צֵד הַקִּדְשָׁה כַּחוֹט

אחד דקיק. מי שרוצה להעמיד שקר, יערב בו דבר אמת כדי שיתקיים אותו שקר. ועל זה עון דבר שקר הוא, וכדי להעמידו, מכניסים בו דבר אמת, וזוהי נ'. בזה מעמידים את אותו שקר. ומי שלא מתפלל תפלה לפני הקדוש ברוך הוא טרם שיאכל על דמו, כמנחש ומעונן. **תפלת אדם**, כפי שאמרתם אתם קדושים עליונים, אשרי חלקכם, שהרי בתפלה מתתקנים גופו ונפשו של אדם ונעשה שלם. תפלה היא תקונים מתקנים שמתתקנים כאחד, והם ארבעה. תקון ראשון – תקון של עצמו להשתלם. תקון שני – תקון של העולם הזה. תקון שלישי – תקון של העולם שלמעלה בכל אותם חילות השמים. תקון רביעי – תקון של השם הקדוש בסוד המרכבות הקדושות, ובסוד כל העולמות, מעלה ומטה בתקון (של סודות השם הקדוש) כראוי. **תקון ראשון**, תקון של עצמו – משום שצריך לתקן את עצמו במצוה וקדשה, ולהתתקן בקרבנות ועולות להטהר.

תקון שני, בתקון של הקיום של העולם הזה, במעשה בראשית לברך את הקדוש ברוך הוא על כל מעשה ומעשה באותם הללויה, (תהלים קמח) הללוהו כל כוכבי אור הללוהו שמי השמים וגו', להעמיד את קיום העולם הזה. ועל זה בברוך שאמר, ברוך – ברוך על הכל.

תקון שלישי, שהוא תקון של העולם למעלה בכל אותם חילות חילים ומחנות – יוצר משרתים ואשר משרתיו וגו', והאופנים וחיות הקדש. תקון רביעי, תקון התפלה בתקון של סוד השם הקדוש כמו שאמרתם, אשרי חלקכם. וכאן סוד התקון של השם השלם. אשרי חלקי עמכם בעולם הזה ובעולם הבא.

מצוות התורה שאמרתם בתפלה ודאי כך הוא. פתח ואמר, כתוב (דברים י) את ה' אלהיך תירא אתו תעבד. וכתוב, (ויקרא יט) ויראת מאלהיך. בפסוק זה יש לומר כך: ויראת מאלהיך, משום שהרי כתוב את ה' אלהיך תירא. מה זה מאלהיך? אלא סוד הוא, מאלהיך ודאי, מאותו מקום שהתחבר וסובב את המח שלפנים, וזהו מאלהיך. יראה זו לפחד ממנו, שהרי שם שורה הדין, והוא דין שנשאב מתוך הדין שלמעלה במקום הזה.

(יש אש ויש אש) שלשה גוני אש כאן. אש ראשונה היא אש שקבלה אש בשמחה, ושמחים זה עם באהבה. האש השנייה היא האש שכתוב בה

(יחזקאל א) ונגה לאש, שנגראה בה נגה, וזוהי אש שעומדת בתוך האש הפנימית בשמחה, כמו שנתבאר. האש השלישית היא אש (שבחין) שסוכבת אותו נגה, ובזו האש התחילה יראת הדין להלקות הרשעים. **ואף** על גב ששנינו שארבעה צבעים של אש הם, ואלו ארבעה שהם אחד. אבל כאן באש ההיא שאנו אומרים, מתחיל פחד הדין, ועל זה כתוב ויראת מאלהיך, מאותו הענש שלו.

ובאותה יראה צריך לשים רצונו ביראה ואהבה כאחד, לפחד בצד זה – ולאהב בצד זה, ובאותם גונים שאמרנו, ואתו הפחד להיות פוחד מענש. שמי שעובר על מצוות התורה נענש באותו צד. שכשמתחיל אותו צד להלקות, לא שוקט עד שמכלה אותו מהעולם הזה ומהעולם הבא. ומשום כך צריך לפחד מהאש הזאת ששרוי בה הפחד.

וממנה מתפשטת אש לחוץ של יראה אחרת, ועל זה כתוב (שופטים ו) לא תיראו את אלהי האמרי, שאסור לפחד ממנו. והאש הזו של יראה שאמרנו היא קדש ומשתתפת בקדשה, וזוהי שסוכבת אותו נגה שאמרנו. ואותה אש אחרת שבחין, מתחברת בזו לפעמים, ולפעמים מעברת ממנה ולא מתחברת עמה. וכשגורם שתתחבר בזו, אזי הוא אש של חשך, ומחשיכה ומכסה את האור של האחרות הללו, וסימנה – ואש מתלקחת, ולא שתמיד עומדת, והרי זה נתבאר.

אחר כך היא אהבה, כמו שבארנו שאהבה שורה לאחר יראה. וסוד הדבר – כיון שהתחילה יראה על ראשו של האדם, מתעוררת אחר כך אהבה, שהיא ימין, שמי שעובד מתוך אהבה, נדבק במקום עליון למעלה ונדבק בקדשת העולם הבא, משום שהרי עולה להתעטר ולהדבק בצד הימין.

ואם תאמר שעבודה שהיא מצד היראה אינה עבודה – עבודה נכבדה היא, אבל לא עולה להדבק למעלה. וכשעובד מאהבה, עולה ומתעטר למעלה ונדבק בעולם הבא, וזהו אדם שמזמן לעולם הבא. אשרי חלקו, שהוא שולט על מקום היראה, שהרי אין מי ששולט על דרגת היראה, אלא רק אהבה, סוד הימין.

סוד היחוד שצריך לאותו שראוי לעולם הבא, ליחד את שמו של הקדוש ברוך הוא וליחד האיברים והדרגות העליונות

והתחתונות, להכליל את כלם ולהכניסם למקום שצריך לקשר קשר.
וזהו סוד הכתוב, (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

וסוד של שמע – שם שעולה לשבעים שמות, וזה כלל אחד. ישראל – ישראל סבא, משום שיש קטן, שכתוב (הושע יא) נער ישראל ואהבהו. וזהו ישראל סבא, סוד אחד בכלל אחד. שמע ישראל – כאן נכללת אשה בבעלה.

ואחר שנכללו זה בזה בכלל אחד, אזי צריכים ליחד את האיברים ולחבר שני משפנות כאחד בכל האיברים ברצון הלב, לעלות בדבקות של אין סוף, להתדבק הכל שם, להיות רצון אחד של עליונים ותחתונים.

וסוד זה יהיה, כמו שנאמר יהיה ה' אחד, בסוד של יהיה. י', ליחד ולהדבק בה', שהוא היכל הפנימי, למקום (מקום) גניזת הנקדה העליונה הזו שהיא י'. וזהו סוד יהו"ה אלהינו. אלו שתי אותיות ששם י"ה.

ולכלל כל האיברים באותו מקום שיצאו ממנו, שהוא היכל הפנימי, להחזיר דברים למקומם לעקר ויסוד ושרש שלהם, עד המקום שהוא של שרש הברית.

ולבסוף אלו שתי אותיות אחרות ליחד ולהדביק י' בה'. אות י' היא סוד הברית הקדוש. ואות ה' הזו היא היכל, מקום גניזה של סוד הברית הקדוש הזה, שהוא י'. ואף על גב שבארנו שהיא ו' השנייה. אבל י', הסוד שלו ליחדם כאחד.

אחד – ליחד משם ומעלה הכל כאחד, ולהעלות רצון להתקשר הכל (ממטה למעלה) בקשר אחד. להעלות רצונו בראה ואהבה למעלה למעלה עד אין סוף, ולא ישאיר רצון מפל אותן דרגות ואיברים, אלא בכלם יעלה רצונו להשיגם, ושיהיו כלם קשר אחד באין סוף. וזהו היחוד של רב המנונא סבא שלמד מאביו, ואביו מרבו, עד פיו של אליהו, ויפה הוא, והוא יחוד בתקון. ואף על גב שאנו בארנו את זה בכמה סודות, כל הסודות עולים לאחד. אבל הסוד הזה מצאנו בספרו, ויפה הוא, והוא יחוד בתקון. והרי אנו ביחוד של סוד אחר הערנו דברים, והוא יפה, והיחוד פראוי וכך הוא. אבל היחוד הזה יחוד בתקון, וזהו יחודו של רב המנונא סבא.

וְעוֹד הָיָה אוֹמֵר, מִי שְׂרָצוֹנוֹ לְהַכְלִיל אֶת כָּל סוּדוֹת הַיְחוד בְּדָבָר אֶחָד יוֹתֵר יָפֵה. וְלִכֵּן אָנוּ מְאָרִיכִים בְּאֶחָד, לְעֵלוֹת רְצוֹנוֹ מִמַּעַלָּה לְמַטָּה, וּמִמַּטָּה לְמַעַלָּה, לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד. אֲבָל בְּסוּד זֶה יִהְיֶיָה, סִימָן (בְּעֵלְמָא) הוּא לְזֶה.

וְזֶה שְׂשֻׁנֵנוּ, אֶחָד (לְהִיּוֹת ד') – סוּד מַעַלָּה וּמַטָּה וְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, כֶּף הוּא, לְיַחַד מַעַלָּה וּמַטָּה כְּמוֹ שְׁנֹת־בָּאָר, (וּלְאַרְבַּעָה) וְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם אֵלוֹ הֵם סוּד הַמְרַכְבָּה הָעֲלִיוֹנָה לְהַכְלִיל הַכֹּל בְּאֶחָד, בְּקֶשֶׁר אֶחָד, בְּיַחְוֹד אֶחָד עַד אֵין סוּף, כְּמוֹ שְׁבָאֲרָנוּ.

הַפּוֹד שֶׁל לְהַזְכִּיר אֶת יְצִיאַת מִצְרַיִם אַחֵר כֶּף, מִשּׁוּם שֶׁשְׂכִינָה הִיְתָה בְּגָלוּת, וּבְזִמָּן שֶׁהִיא בְּגָלוּת, אֵינוֹ חֲבוּר לְחֲבֵר זֶה בְּזֶה, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וּלְהִרְאוֹת חֲרוּת שֶׁל אוֹתָהּ גְּאֻלָּה שֶׁהִיְתָה בְּכַמָּה אוֹתוֹת, בְּכַמָּה נְסִים שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְצָרִיף לְהַזְכִּיר אוֹתָהּ גְּאֻלָּה, וּלְהִרְאוֹת שְׂאֵף עַל גַּב שֶׁהִיְתָה בְּגָלוּת – עַכְשָׁו יֵשׁ לָהּ חֲרוּת. מִיּוֹם שֶׁהִתְרוּ אוֹתָם הַקְּשָׁרִים בְּמִצְרַיִם, אוֹתָם אוֹתוֹת וְנִסִּים נַעֲשׂוּ.

וְצָרִיף לְהִרְאוֹת אֶת חֲרוּתָהּ, מִשּׁוּם שֶׁהַתַּחְבְּרָה עִם בְּעָלָהּ, וְכִדֵּי לְהַסְמִיף גְּאֻלָּה לְתַפְלָהּ, שִׁיְהִיָּה הַכֹּל אֶחָד לְלֹא פְרוּד, וְלֹא לְהִרְאוֹת גְּרוּשִׁים. וְסִימָנָךְ – וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מְאִישָׁה לֹא יִקְחוּ.

וְאִם תֹּאמֵר, וְהָרִי הִיא בְּגָלוּת, וְהָרִי גֵרְשָׁה – לֹא כֵן. אֲלֹא וְדָאֵי שֶׁהִיא בְּגָלוּת לְדוֹר עִם יִשְׂרָאֵל וְלִהְגֵן עֲלֵיהֶם, אֲבָל לֹא גֵרְשָׁה. וְהָרִי שְׂכִינָה לֹא נִרְאָתָה בְּבֵית רֵאשׁוֹן וּבְבֵית שְׁנַי. טָרַם שְׁגָלוֹ יִשְׂרָאֵל עָלְתָה לְמַעַלָּה, וְאַחֵר כֶּף שָׁמָּה אֶת מְדוּרָה עִמָּם, אֲבָל גְרוּשִׁים לֹא הָיוּ לְעוֹלָמִים.

וּמִשּׁוּם כֶּף צָרִיף לְהִרְאוֹת גְּאֻלָּה שִׁישׁ בָּהּ אַרְבַּע גְּאֻלוֹת. וְסוּד כָּאֵן – בְּשַׁעַת שִׁיְצָאָה שְׂכִינָה מִגָּלוּת מִצְרַיִם, בְּקֶשֶׁה מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיְפָדָה אוֹתָהּ עַכְשָׁו אַרְבַּע פְּעָמִים, שֶׁהֵן אַרְבַּע גְּאֻלוֹת כְּנֶגֶד אַרְבַּע גְּלִיּוֹת, כִּדֵּי שֶׁתְּהִיָּה בֵּת חוֹרִין וְלֹא תְהִיָּה מְגֻרְשָׁת. וּבְאוֹתָהּ שַׁעַת עֲמָדָה וְנִגְאֻלָּה אַרְבַּע גְּאֻלוֹת, בְּאוֹתָהּ יְצִיאַת מִצְרַיִם. וְעַכְשָׁו שֶׁהַצְּטֻרְכָה בְּתַקּוּנֶיהָ לְהַתְחַבֵּר עִם בְּעָלָהּ, צָרִיף לְהִרְאוֹת אוֹתָהּ גְּאֻלָּת מִצְרַיִם שִׁישׁ בָּהּ אַרְבַּע גְּאֻלוֹת.

וְעַל זֶה יֵשׁ לְהַזְכִּיר בְּאוֹתָהּ גְּאֻלָּה אַרְבַּע פְּעָמִים אֲמֵת, אֲמֵת, אֲמֵת, עַד עֲזָרַת אֲבוֹתֵינוּ, שְׁזוּהִי עֲזָרָה וְסִמָּן לְיִשְׂרָאֵל כָּלָם.

ומשם והלאה ארבע פעמים אחרות אמת, אמת, אמת, אמת, להיות ארבע הגאלות הללו בקיום חזק בחותם חזק של טבעת המלך, ארבע גאלות כפולות בקיום.

וכֵן באותה יציאת מצרים, שאלו לא נמצאו אותן ארבע גאלות באותה יציאת מצרים, כל פעם שתהיה גלות, לא מתחברת בתקופתה להתיחד בשם הקדוש, ולכן צריך תמיד להזכיר את גאלת מצרים בכל הקדשות של הקדוש ברוך הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

סוד הקדשה (של שמו) הרי בארנו, שהרי בקדשה הכל מתקדשים – מעלה ומטה, וכל הדרגות, וכל המרכבות עליונות ותחתונות, כלם מתקדשים בקדשה הזו. ובקדשה הזו בארנו סודות עליונים לאותם בעלי סודות שמתבוננים בקדשת רבונם, אשרי חלקם.

הפוד למסר הנפש לאדונו הוא יפה שאמרתם החברים. אשרי חלקכם, ואשרי עיני שראו כן, שראיתי בחיי שמעוררים דברים קדושים אלו בעולם הזה, (משום שכלם) וכלם כתובים למעלה לפני המלך הקדוש.

פתח ואמר, (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחשבי שמו. בפסוק זה יש להתבונן, אז נדברו! אז דברו היה צריך להיות! מה זה נדברו? אלא נדברו למעלה מכל אותן מרכבות קדושות וכל אותם חילות קדושים.

משום שאותם דברים קדושים עולים למעלה, וכמה הם שמקדימים ונוטלים אותם לפני המלך הקדוש, ומתעטרים בכמה עטרות באותם אורות עליונים, וכלם נדברו מלפני המלך העליון. מי ראה את השמחות? מי ראה את התשבחות שעולות בכל אותם רקיעים, כשהדברים הללו עולים (לפני המלך הקדוש), והמלך הקדוש מסתכל בהם ומתעטר בהם, והם עולים (על ראשו, והיו עטרה ויורדים ויושבים) על חיקו ומשתעשע בהם, ומשם עולים על ראשו ונהיים עטרה. ועל זה אמרה תורה, (משלי ח) ואהיה שעשועים יום יום. לא כתוב והייתי, אלא ואהיה, בכל זמן ובכל עת שדברים עליונים עולים לפניו.

פעמים כתוב יראי ה', יראי ה'. אלא יראי ה' למעלה, יראי ה' למטה. יראי ה' עומדים למטה, ואותם דברים עומדים

בדיוקניהם למעלה. וסוד זה מצאנו בספרו של חנוך, שכל דברי הצדיקים שבארץ הם מתעטרים ועומדים לפני המלך, והקדוש ברוך הוא משתעשע בהם. ואחר כך הם יורדים ועומדים לפניו בדיוקן אותו הצדיק שאמר אותם, והקדוש ברוך הוא משתעשע באותו דיוקן, ואחר כך נכתבים בספר זכרון לפניו, לעמד לפניו בקיום תמיד.

וְלַחֲשָׁבִי שְׁמוֹ, מה זה ולחשבי שמו? הרי פרשוהו, (אבל) כל אותם שמחשבים דברי תורה להשיג את אדונם בסוד השם הקדוש כדי להכיר אותו ולהתקין את חכמת שמו בלבם, שכתוב ולחשבי שמו, שהוא סוד השם הקדוש.

כְּתוּב (יחזקאל א) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא. פסוק זה הרי פרשוהו. אבל וממעל לרקיע, באותו רקיע למטה, כמו שאמרתם החברים. אשרי חלקי ואשרי חלקכם (באותו רקיע למעלה). שהרי ברקיע שלמעלה אין מי שמתבונן בו, ומלמעלה ממנו עומד אותו אבן ספיר, שהרי התעוררנו בו בסוד של אותה מרגלית טובה נכבדה, כמו שבארנו.

דְּמוּת כֶּסֶא, ולא כתוב דמות הכסא, משום שיש כסא ויש כסא. הכסא – העליון הטמיר והגנוז שלא התגלה ואין מי שעומד בו לדעת ולהתבונן. ולכן כתוב כסא סתם, זהו הכסא שלמטה. דמות כמראה אדם. כיון שאמר דמות, אז למה כמראה, שהרי די לו דמות אדם? אלא דמות אדם זהו סוד עליון באותו כבוד עליון, דיוקן של אדם. אבל זה שנוסף כמראה – להכליל אותם דיוקנאות של דברי חכמה ואותם סודות של חכמה שעולות ומתעטרות למעלה, ואחר כך עומדות בדיוקן של אדם באותו הדיוקן של הצדיקים שמעטרים אותם, ובכלם משתעשע הקדוש ברוך הוא בעטרותיו.

וְאֹתָם החברים, הרי הקדוש ברוך הוא משתעשע כעת באותם דברים שאמרתם, מתעטרים באותה דרך. והרי עמדתם לפני רבונכם בדיוקניהם הקדושים, שהרי אני, בשעה שראיתי אתכם והסתכלתי בדיוקניהם, ראיתי בכם שאתם רשומים בסוד של אדם, וידעתי שהרי דיוקניהם נועד למעלה. וכך מזמנים הצדיקים לעתיד לבא, שיהיו נודעים לעין הכל, ולהראות פרוץ קדוש לפני כל העולם. זהו שכתוב (ישעיה סא) כל ראייהם יכירום כי הם זרע ברוך ה'.

בין כך ראה את רבי יוסי שהיה מהרהר בדברי העולם. אמר לו, יוסי, קום והשלים דיוקנך, שאות אחת חסרה בך. קם רבי יוסי ושםח בדברי תורה וקם לפניו. הסתכל בו רבי שמעון. אמר לו, רבי יוסי, עכשו אתה שלם לפני עתיק הימים ודיוקנך שלם.

פתח ואמר, ויעשו את ציץ נזר הקדש זהב טהור וגו'. למה נקרא ציץ? הסתכלות להסתכל בו. ומשום שהיה עומד על הסתכלות של אדם, נקרא ציץ. וכל מי שהסתכל בו באותו ציץ, היה נודע בו ומכר.

בציץ היו אותיות השם הקדוש חקוקות בחקיקה וחקוקות בו. ואם צדיק היה אותו שעומד לפניו, אותן אותיות שחקוקות בתוך הזהב היו בולטות ממטה למעלה ועולות מאותה חקיקה באור, והיו מאירות בפני אותו האדם.

נוצצת בו התנוצצות, ולא נוצצים. בפעה הראשונה שהסתכל בו הכהן, היה רואה את אור האותיות כלם בפנים, וכשהיה מסתכל לעין בו, לא היה רואה דבר, אלא את אור פניו שמאיר כאלו ניצוץ של זהב היה נוצץ בו. רק שהכהן היה יודע את מראה ההסתכלות הראשונה שהיה רואה לפי שעה, שהרי רצונו של הקדוש ברוך הוא היה באותו אדם, ויודע שהוא מזמן לעולם הבא, משום שהמראה הזה מאירים עליו מלמעלה, והקדוש ברוך הוא היה מרצה בו. וכשמסתכלים בו לא רואים דבר, משום שהמראה שלמעלה אינו מתגלה אלא לפי שעה.

ואם עומד אדם לפני אותו ציץ ופניו אינם מראים לפי שעה מראה קדוש, היה הכהן יודע שהרי הוא עז מצח, וצריך לכפר עליו ולבקש עליו רחמים.

ויעש את ציץ נזר הקדש. רבי יהודה פתח הפסוק ברות (רות ב), עיניך בשדה אשר יקצרון וגו'. בפסוק הזה יש להתבונן, למה צריך כאן לכתב? אמר לו רבי יצחק, אם כך, כמה פסוקים הם בתורה שנראה שלא הצטרכו להכתב, וראינו שכלם סודות עליונים. אמר רבי יהודה, בפסוק זה מי שרואה ולא מתבונן בו, כמי שלא טעם תבשיל הוא דומה.

אף אסוד כאן, וברוח הקדש נאמר. משום שראה בעז, הדין של ישראל, את ענותנותה של אותה צדקת, שלא מרימה עיניה

לראות במקום אחר אלא לפניה, וראתה כל מה שראתה בעין טובה, ועזות המצח לא היתה בה - שבח את עיניך.

מישום שיש עינים שבשבילן אין שולטת ברכה באותו מקום, והוא ראה בה עין טובה, שעל כל מה שהסתכלה היה בעין טובה. ועוד, שראתה שהיה מצליח בידה כל מה שהיתה לוקחת נוסף בשדה. ובעז התבונן שרוח הקדש שורה עליה, ואז פתח ואמר, עיניך בשדה אשר יקצרון וגו'. אם תאמר, בשביל אותם הלוקטים כל אותם האחרים, איך אמר שתלך אחריהם? לא היה צריך לכתב אלא ולקטת אחריהן. מה זה והלכת אחריהן? אלא בשביל עיניך הוא אמר, עיניך שהיו גורמות (ברכות רבות, ועל כן) ברכות ללוקטים רבים, ועל כן והלכת אחריהן, אחר עיניך. כל שאר בני העולם אין להם רשות ללכת אחר עיניהם, ואת אחר עיניך, שעניך גורמות לברכות רבות.

דבר אחר בשדה אשר יקצרון - בעז ראה ברוח הקדש שעתידים לצאת ממנה מלכים עליונים שליטים, שהם העינים של הכל, כמו שהיתה תמר, שכתוב בה (בראשית לח) ותשב בפתח עינים. התישבה בפתח שיוצא ממנו מלכים שליטים עליונים שנקראים עינים, כמו שנאמר (במדבר טו) אם מעיני העדה. כמו שכל אברי הגוף לא הולכים אלא אחר העינים, והעינים מנהיגות את כל הגוף - אף כן מלכים וסנהדרין וכל אותם שליטים, הכל הולכים אחריהם (שהולכים האיברים אחר העינים), ומשום כן אמר לה עיניך. אלו המלכים והשליטים שעתידים לצאת ממנה.

בשדה, איזה שדה? זה ציון וירושלים, שכתוב (מיכה ג) ציון שדה תחרש. וכתוב (בראשית כז) כריח שדה אשר ברכו ה', זו ירושלים. ועל כן כתוב עיניך בשדה, שהם העינים שלה, שעתידים לצאת ממנה, לא יהיו שליטים אלא בשדה. אשר יקצרון, שהרי מאותו שדה היו לוקחים כל בני העולם תורה ואור שמאיר, שכתוב (ישעיה ב) כי מציון תצא תורה.

והלכת אחריהן, במעשים הכשרים הללו שאני ראיתי בך. הלוא צויתי את הנערים וגו', כמשמעו שלו, משום שאשה דעתה קלה. וצמת, לשון נקיות נקט. וצמת, שאם תשוקתך לדבק באדם לקים זרע בעולם - והלכת אל הפלים, אלה הם הצדיקים שנקראים כלי ה', שכתוב (שם נב) הברו נשאי כלי ה'. שעתידים הצדיקים להביא

לָהֶם אֵת כָּל הָעוֹלָם דּוֹרוֹן לְמִלְךָ הַמְּשִׁיחַ. וְאוֹתָם כְּלֵי ה', כְּלִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִהְנֶה בָּהֶם, אֵלֶּה הֵם כְּלִים שְׂבוּרִים, שְׂבוּרִים הֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּדֵי לְקַיֵּם אֵת הַתּוֹרָה. וְהַשְּׂמוּשׁ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם לֹא מִשְׁתַּמֵּשׁ אֶלָּא מִתּוֹךְ הַכְּלִים הַלְלוּ. וְכִשְׁתַּדְּבַק בָּהֶם, וְשִׁתִּית וְגו'.

רַבֵּי יוֹסִי פָתַח וְאָמַר, (רות ג) וַיֹּאכַל בַּעַז וַיִּשֶׁת וַיִּיטֵב לָבוֹ. מַה זֶה וַיִּיטֵב לָבוֹ? שֶׁבָרַךְ עַל מְזוֹנוֹ, וַיִּפְרְשֶׁהָ. וְזֶהוּ סוּד, שְׁמִי שֶׁמְבָרַךְ עַל מְזוֹנוֹ זֶה מִיֵּטִיב לְלָבוֹ, וּמִי מוֹלִיךְ? (ומי הוא?) כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים כז) לֵךְ אָמַר לְבִי. וְכָתוּב (שם עג) צוּר לְבָבִי וְגו'.

וּמִשּׁוּם שֶׁבְּרַכַּת הַמְּזוֹן חֲבִיבָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – כָּל מִי שֶׁמְבָרַךְ עַל הַשְּׂבַע, מִיֵּטִיב וּמִשְׂמַח לְמָקוֹם אַחֵר, וְסִמְנָךְ – סְעוּדַת הַשְּׂבַת, שֶׁמָּקוֹם אַחֵר נִהְנֶה מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁל שְׂבַע וְשִׂמְחָה. וְכֵּן נִהְנֶה מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁל שְׂבַע שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק בַּעַז, וְזֶהוּ וַיִּיטֵב לָבוֹ.

מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַמְּזוֹן הוּא קֶשֶׁה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא אוֹתוֹ מָקוֹם, וְכֵּן שְׂאֵדָם אוֹכֵל וְשׂוֹתָהּ וּמְבָרַךְ, אוֹתָהּ בְּרָכָה עוֹלָה, וְנִהְנֶה מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל שְׂבַע שְׂעוּלִים, וְנִמְצָא שְׂנֵהָנִים מִן הַמְּזוֹן מִמָּטָה וּמִלְּמַעְלָה.

וְזֶהוּ הַסוּד שֶׁבֵּין הַחֲבָרִים. הַסוּד שֶׁבַח לֹא נִהְנֶה אוֹתוֹ מָקוֹם, אֶלָּא מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׂעוּלִים מִתּוֹךְ שְׂבַע, וְכָל הַדְּבָרִים מִתְּעַטְרִים וְרוּוִים וְשְׂבַעִים בְּשִׂמְחָה, וְאוֹתוֹ מָקוֹם נִהְנֶה מֵהֶם. בְּשִׂבַת הוּא סוּד אַחֵר בְּמְזוֹן מִמֶּשׁ, וּבְאוֹתָהּ שִׂמְחָה שֶׁל הַמְּזוֹן שֶׁל מְצוּהָ שֶׁל שְׂבַת, וּבְכָל נִמְצָא כְּלוּל – מִמְּעַלָּה וּמִמָּטָה. וְסוּד זֶה – כִּי מִמֶּדָּה הַכָּל וּמִיָּדָה נִתְּנָה לָךְ. וְדַאי מֵהִנְאֻתָהּ הַזֶּה, וּבְאוֹתָהּ שִׂמְחָה שֶׁל מְזוֹן שֶׁל מְצוּת הַשְּׂבַת, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ.

מִי שֶׁמְבָרַךְ אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ שְׂבַע, צָרִיךְ לְכַוֵּן לָבוֹ וְלִשְׁמֵי רְצוֹנוֹ בְּשִׂמְחָה, וְלֹא יִמְצָא עֲצוּב, אֶלָּא שִׂיבָרַךְ בְּשִׂמְחָה בְּסוּד זֶה וְלִשְׁמֵי רְצוֹנוֹ שֶׁהָרִי הוּא נוֹתֵן עֲכָשׁוֹ לְאַחֵר בְּשִׂמְחָה, בְּעֵין טוֹבָה. וְכֵּן שֶׁהוּא מְבָרַךְ בְּשִׂמְחָה וּבְעֵין טוֹבָה, כֵּן נוֹתְנִים לוֹ בְּשִׂמְחָה וּבְעֵין טוֹבָה. וּמִשּׁוּם כֵּן לֹא יִמְצָא עֲצוּב כְּלָל, אֶלָּא בְּשִׂמְחָה וּבְדְבָרֵי תּוֹרָה, וְיִשִּׁים לָבוֹ וְרְצוֹנוֹ לְתַת בְּרָכָה זוֹ בְּסוּד שֶׁצָּרִיךְ.

סוד כָּאן, אַרְבַּע מְרַכְבוֹת שׁוֹלְטוֹת בְּאַרְבָּעָה צְדָדִים וּמַחְנוֹת, נִזְוֵנוּ מֵאוֹתָהּ בְּרַכַּת הַשָּׁבַע, וּבְאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל בְּרוּךְ אַתָּה, נִהְיָה וּמִתְרַבֶּה וּמִתְעַטֵּר בּוֹ. וּמִי שֶׁמְבָרֵךְ, צָרִיךְ רְצוֹן בְּשִׂמְחָה וּבְעֵין טוֹבָה, וְעַל כֵּן כְּתוּב (משלי כב) טוֹב עֵין הוּא יְבָרֵךְ.

וְכֵאן רַד לְסוּף הַפְּסוּק, שֶׁכְּתוּב כִּי נִתַּן מְלַחְמוֹ לְדַל. שָׂאֵם לֹא תֹאמֶר כֹּה – הַפְּסוּק הַזֶּה אֵין רֵאשׁוֹ סוּפוֹ וְאֵין סוּפוֹ רֵאשׁוֹ. אֲלֵא טוֹב עֵין, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, הוּא יְבָרֵךְ וְדֹאֵי, בְּעֵין טוֹבָה וּבְשִׂמְחָה. וְאֵינוֹ לְחַנֵּם לְבָרֵךְ בְּשִׂמְחָה, שֶׁהָרִי מֵאוֹתָהּ בְּרַכָּה וּמֵאוֹתָהּ שִׂמְחָה נִתַּן מְלַחְמוֹ לְדַל, מְקוֹם שֶׁצָּרִיךְ לְהִזְוֹן מִכָּל הַצְּדָדִים. מְקוֹם שֶׁאֵין לוֹ מַעֲצָמוֹ כְּלוּם. מְקוֹם שֶׁנִּהְיָה מִכָּל הַצְּדָדִים וְנִכְלָל מִכָּל הַצְּדָדִים. הַדְּבָרִים הֵלְלוּ לֹא נִמְסְרוּ אֲלֵא לְחַכְמִים שְׂיודְעִים סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה.

בֵּא וְרֵאָה, בַּעַז הִיָּה טוֹב עֵין, וְעֵזוֹת מִצַּח מַעוֹלָם לֹא הִיָּתָה בּוֹ. מֵה כְּתוּב? (רות ג) וַיֵּבֵא לְשֹׁכֵב בְּקִצָּה הָעֲרָמָה. סוּד הַכְּתוּב – (שיר ז) בְּטַנְיָה עֲרַמַת חֲטִיִּם. מִכָּאן לְמַדְנוּ, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְבָרֵךְ בְּרַכַּת הַמְּזוּז כְּרֵאוֹי בְּשִׂמְחָה וּבְרְצוֹן הַלֵּב, כְּשֶׁמִּסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם הִזָּה מִתְקַן לוֹ מְקוֹם בְּתוֹךְ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים בְּהִיכְלוֹת קְדוּשִׁים. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שֶׁשׁוֹמֵר אֶת מִצְוֹת אֲדוֹנוֹ וַיִּודַע אֶת סוּדָן, שֶׁאֵין לָהּ מִצְוָה וּמִצְוָה בְּתוֹרָה שֶׁאֵין תְּלוּיִים בָּהּ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים וְאוֹרוֹת וְזִיוִים עֲלִיוֹנִים, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים בְּכַבוֹד רְבוּנָם. אֲשֶׁרִי חֲלַקְם שֶׁל הַצְּדִיקִים, אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה. אֲשֶׁרִיָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בֵּא וְרֵאָה שֶׁהָרִי אָמְרוּ, שֶׁכָּל אוֹתָם עֵזִי הַמִּצַּח שֶׁאֵין לָהֶם בּוֹשָׁה, אֵין לָהֶם חֲלָק בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. כָּל עֵזִי הַמִּצַּח שֶׁהָיוּ בְּיִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהָיוּ מִסְתַּכְּלִים בְּאוֹתוֹ הַצִּיץ, הָיוּ מְשַׁבְּרִים אֶת לִבָּם וּמִסְתַּכְּלִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, מִשׁוּם שֶׁצִּיץ הִיָּה עוֹמֵד עַל אוֹת, וְכָל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל בּוֹ הִיָּה מִתְבַּיֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו. וְלָכֵן הַצִּיץ מְכַפֵּר עַל אוֹתָם עֵזִי פְּנִים, עֵזִי מִצַּח.

אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַסוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁהָיוּ חֲקוּקוֹת עַל הַצִּיץ, הָיוּ מֵאִירוֹת וּבּוֹלְטוֹת וְנוֹצְצוֹת. כָּל מִי שֶׁהִיָּה מִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָהּ הַתְּנוּצְצוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת, נוֹפְלוֹת פְּנָיו מֵאִימָה וְהָיָה נִשְׁבֵּר לְבוֹ, וְאֵז הַצִּיץ מְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. כְּמוֹ זֶה, כִּיּוֹן שֶׁהוּא גוֹרֵם לְשִׁבְרָ לְבוֹ וּלְהַכְנַע מִלְּפָנָי רְבוּנוֹ.

כְּמוֹ כֵּן הַקְטָרֶת, כָּל מִי שֶׁהֲרִיחַ בְּאוֹתוֹ עֶשֶׂן, כְּשֶׁעָלָה אוֹתוֹ עֲמוּד
מֵאוֹתוֹ מֵעָלָה עֶשֶׂן, הִיָּה מְבָרֵר אֶת לְבוֹ בְּבִירוֹ (בְּאוֹרָה בְּשִׁמְחָה)
לְעַבְד אֶת רְבוּנוֹ וּמַעֲבִיר מִמֶּנּוּ זְהֵמַת הַיֶּצֶר הָרָע, וְלֹא הִיָּה לוֹ אֶלָּא לֵב
אֶחָד כְּנֹגֵד אָבִיו שְׁבִשְׁמִים, מִשּׁוּם שֶׁקְטָרֶת הִיא שֶׁכֵּר לַיֶּצֶר הָרָע וְדַאי
בְּכָל הַצְדָדִים. כְּמוֹ שֶׁצִּיץ הִיָּה עוֹמֵד עַל גֶּס - אִף קְטָרֶת. שְׂאִין לָהּ דָּבָר
בְּעוֹלָם לְשִׁבֵר אֶת הַצֵּד הָאֲחֵר, פָּרֵט לְקְטָרֶת.

בֵּא וּרְאֵה מָה כְּתוּב, (בַּמִּדְבָר יז) קַח אֶת הַמִּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל
הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים קְטָרֶת. מָה הַטַּעַם? כִּי יֵצֵא הַקֶּצֶף מִלְּפָנֶי ה' הַחַל
הַנֶּגֶף. שֶׁהָרִי אֵין שֶׁכֵּר לְאוֹתוֹ הַצֵּד פָּרֵט לְקְטָרֶת, שְׂאִין לָהּ דָּבָר חֲבִיב
לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ קְטָרֶת, וְעוֹמֵדֶת לְבִטֵּל כְּשִׁפִּים וְדָבָרִים
רָעִים מֵהַבַּיִת. רִיחַ וְעֶשֶׂן הַקְטָרֶת שְׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם, בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה
הוּא מְבִטֵּל, כָּל שֶׁכֵּן הַקְטָרֶת.

דָּבָר זֶה גְזֵרָה עוֹמֵדֶת לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל
וְקוֹרָא בְּכָל יוֹם אֶת מַעֲשֶׂה (פְּרָשָׁה) הַקְטָרֶת, יִנָּצֵל מִכָּל הַדָּבָרִים
הָרָעִים וְכִשְׁפֵי הָעוֹלָם, וּמִכָּל הַפְּגָעִים הָרָעִים, וּמֵהַהוֹרֵר רַע וּמִדִּין רַע
וּמִמּוֹת, וְלֹא יִנָּזֵק כָּל אוֹתוֹ יוֹם, שְׁלֹא יְכוֹל הַצֵּד הָאֲחֵר לְשַׁלֵּט עָלָיו,
וְצָרִיךְ שִׁיכּוֹן בּוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם בְּנֵי אָדָם הָיוּ יוֹדִים כְּמָה הוּא עֲלִיּוֹן מַעֲשֶׂה
הַקְטָרֶת לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָיוּ נוֹטְלִים כָּל דָּבָר וְדָבָר
מִמֶּנּוּ וְהָיוּ מַעֲלִים אוֹתוֹ עֲטָרָה עַל רִאשֵׁיהֶם כְּמוֹ כֶּתֶר שֶׁל זָהָב. וּמִי
שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בּוֹ, צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּמַעֲשֶׂה הַקְטָרֶת, וְאִם יִכּוֹן בּוֹ בְּכָל יוֹם,
יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְיִסְתַּלַּק הַמּוֹת מִמֶּנּוּ וּמֵהָעוֹלָם,
וְיִנָּצֵל מִכָּל הַדֵּינִים שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִצְדָדִים רָעִים, וּמִדִּין הַגֵּיהֶנֶם
וּמִדִּין הַמַּלְכוּת הָאֲחֵרָת.

בְּאוֹתָהּ קְטָרֶת, כְּשֶׁהָיָה עוֹלָה עֶשֶׂן בְּעֲמוּד, הִכְהֵן הִיָּה רוֹאֵה
הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוֹשׁ פְּרוּשׁוֹת (פְּרוּחָת) בְּאִוִיר וְעוֹלוֹת
לְמַעַלָּה בְּאוֹתוֹ עֲמוּד. אַחַר כֵּן כְּמָה מְרַכְּבוֹת קְדוּשׁוֹת סוֹבְבוֹת אוֹתוֹ
מִכָּל הַצְדָדִים עַד שֶׁעוֹלָה בְּאוֹר וְשִׁמְחָה, וּמִשְׁמַח אֶת מִי שֶׁמִּשְׁמַח,
וְקוֹשֵׁר קִשְׁרִים לְמַעַלָּה וְלִמְטָה כְּדִי לִיחַד הַכֹּל, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. וְזֶה מְכַפֵּר
עַל יֶצֶר הָרָע וְעַל עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁהוּא הַצֵּד הָאֲחֵר, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

פְּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת ל) וַיַּעַשׂ מִזְבֵּחַ מִקְטֵר קְטָרֶת וְגוֹ'. בְּפָסוּק זֶה יֵשׁ
לְהַתְּבוּנָה, מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת - מִזְבֵּחַ הָעוֹלוֹת וּמִזְבֵּחַ

קטרת הסמים, זה בחוץ וזה בפנים, מזבח הקטרת הזה שהוא פנימי, למה נקרא מזבח, והרי אין זבחים בו זבחים, ומזבח על כן נקרא?

אָלָא משום שמבטל וכופת כמה צדדים רעים, ומשום שאותו הצד הרע כפוף, לא יכול לשלט ולא להיות קטגור, ועל כן נקרא מזבח. כשאותו הצד הרע היה רואה (עמוד העשן) עשן הקטרת שעולה – נכנע ובורח, ולא יכול לקרב כלל למשכן. ומשום זה נטהר ולא מתערב באותה שמחה שלמעלה, פרט לקדוש ברוך הוא לבדו, ומשום שכל כך חביבה, לא עומד אותו מזבח אלא (פנימי) לפנים, שזהו המזבח שנמצאות בו ברכות, ועל כן נסתר מן העין.

מַה כתוב באהרן? (במדבר יז) ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה, שכפת את מלאך המות שלא יכול לשלט כלל ולא לעשות דין. סימן זה נמסר בידינו, שבכל מקום שאומרים בכונה ורצון הלב את מעשה הקטרת, שאין שולט המות באותו מקום ולא יזק, ולא יכולים שאר העמים לשלט על אותו המקום.

סדר הלימוד ליום כו שבט [יום 144 בשנה]

בא וראה מה פתוב, מזבח מקטר קטרת. פיון שכתוב מזבח, למה נקרא מקטר קטרת? אלא משום שנוטלים מהמקום הזה להקטיר כמו שעשה אהרן. עוד, המזבח צריך להקטיר לקדשו באותה קטרת, ועל כן מקטר קטרת. עוד, מקטר קטרת כתרגומו, להקטיר קטרת. שהרי אסור להקטיר במקום אחר קטרת, רק ממחיתה. (ממחיתה של יום הכפורים).

בא וראה, זה מי שדין רודף אחריו, צריך את הקטרת הזו ולשוב לפני רבונו, שהרי הוא סיוע לסלק דינים ממנו, ובזה ודאי הם מסתלקים ממנו, אם הוא רגיל בכך להזכיר פעמים ביום – בבקר ובערב, שכתוב קטרת סמים בבקר ובערב, וכתוב בין הערבים יקטירנה. וזהו קיומו של העולם תמיד, שכתוב (שמות ל) קטרת תמיד לפני ה' לדרתיכם. ודאי שהוא קיום העולם למטה וקיום העולם למעלה.

באותו מקום שלא נזכר בכל יום מעשה הקטרת, הדינים שלמעלה שרויים בו ומגפות רבות בו, ועמים אחרים שולטים עליו, משום שכתוב קטרת תמיד לפני ה'. תמיד היא עומדת לפני ה' יותר מפל העבודות האחרות. חביב הוא מעשה הקטרת, שהוא נכבד וחביב לפני הקדוש ברוך הוא יותר מפל העבודות והרצונות (והמעשים) של העולם. ואף על גב שהתפלה מעלה מהכל – מעשה הקטרת הוא נכבד וחביב לפני הקדוש ברוך הוא.

בא וראה מה בין תפלה למעשה הקטרת. את התפלה תקנו במקום קרבנות שהיו ישראל עושים, וכל אותם קרבנות שהיו עושים ישראל אינם חשובים כמו הקטרת. ועוד, מה בין זה לזה? אלא תפלה היא תקון לתקן מה שצריך. קטרת עושה יותר, מתקנת וקושרת קשרים ועושה אור יותר מהכל. ומי הוא שמעביר זהמה ומטהר את המשפן, והכל מאיר ונתקן ונקשר כאחד.

ולכן צריכים להקדים מעשה הקטרת לתפלה בכל יום ויום, להעביר הזהמה מהעולם, שהיא תקון של הכל בכל יום ויום, כמו שאותו קרבן חביב שמרצה בו הקדוש ברוך הוא.

מה כתוב במשה? (שם) ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף וגו'.
אף על גב שבארונה, אבל מה שונה במעשה זה יותר מכל מה
שאמר לו? אלא קח לך - להנאתך ולתועלתך. משום שכשאלה
נטהרת, זו הנאה לבעלה. וסוד זה - קח לך סמים, להעביר הזהמה,
לקדש אשה עם בעלה. אשרי חלקו של משה.

כמו כן קח לך עגל בן בקר שנאמר לאהרן, לכפר על חטאו על אותו
עגל שהוא גרם להם לישראל. ועל זה כתוב במשה קח לך,
להנאתך ולתועלתך. (לךך בארונה בפסל לך, מאותה פסלת של לוח אבן נתעשר משה. אף
כאן לך - להנאתך ולטובתך).

הקטרת קושרת קשרים, מאירה אור ומעבירה זהמה, וד' מתחברת
בה' (ד' נעשית ה'), ה' מתחברת בו', ו' עולה ומתעטרת בה',
ה' מאירה ב', והכל מעלה רצון לאין סוף. ונהיה הכל קשר אחד,
ונעשה קשר אחד בסוד אחד, שהוא קשר עליון של הכל.

מבאן והלאה, פיון שהכל נקשר בקשר הזה, אז הכל מתעטר בסוד
האין סוף, וסוד השם הקדוש נאור, ומתעטר בכל הצדדים,
וכל העולמות בשמחה, ומאירים המאורות, ומזונות וברכות נמצאות
בכל העולמות, והכל בסוד הקטרת. ואם הזהמה אינה עוברת, הכל
לא נעשה, שהכל תלוי בזה.

בא וראה, הקטרת היא ראשונה תמיד לפני הכל. ומשום כך מעשה
הקטרת צריך להקדים לתפלה, לשירות ותשבחות, משום שכל
זה לא עולה ולא נתקן ולא נקשר עד שעוברת הזהמה. מה כתוב?
(ויקרא טז) וכפר על הקדש וגו' - בראשונה, ואחר כך - ומפשעיהם
לכל חטאתם. ועל כן צריכים לכפר על הקדש ולהעביר הזהמה
ולטהר הקדש, ואחר כך שירות ותשבחות ותפלות, הכל כפי
שאמרנו.

אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהרי הם יודעים לתקן
תקון שלמעלה ומטה, כמו שצריכים לתקן תקון ממטה
למעלה עד שהכל נקשר כאחד בקשר אחד באותו קשר (קשור) עליון
כמו שצריכים לתקן (תקונים שלמטה צריכים לתקן) בתקון של האותיות
הרשומות שנקרא בהן הקדוש ברוך הוא.

רבי שמעון ורבי אלעזר בנו היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה.
אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אביו, הרי כתוב (בראשית ב) ואל

האשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרנך בעצב תלדי בנים ואל אישך תשוקתך וגו'. ולמדנו שזהו סוד עליון. מילא למטה, אבל הוא כמו שלמעלה, מה יש לומר?

פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים מב) כאיל תערג על אפיקי מים וגו'. פסוק זה פרושהו. אבל חיה אחת יש בעולם, והיא שולטת בשלטון על אלה מפתחות בכל יום. והיא נקבה, ותשוקתה תמיד על אפיקי מים לשתות ולהתרוות מצמאונה, שכתוב כאיל תערג על אפיקי מים.

כאן יש להתבונן. בראשונה כתוב כאיל, ולא כתוב כאילת, ואחר תערג, ולא כתוב יערג. אבל סוד זה, זכר ונקבה שניהם כאחד שאין להפרידם, ואחד הוא, שלא צריך להעלות אותם זה מזה, אלא שניהם כאחד. והנקבה הזו תערג על אפיקי מים, והיא מתעברת מן הזכר, וקשה עליה, שהרי על דין עומדת.

ובשמו לי ידה, הקדוש ברוך הוא מזמין לה נחש אחד עליון גדול, ובא ונושך באותו מקום ומוליכה. וסוד זה – הרבה ארבה עצבונך והרנך, משום שהיא מתחלחלת בכל יום ובעצב על מעשי העולם. בעצב תלדי בנים. בעצב – זה סוד הנחש, שמעציב פניהם של העולם.

ואל אישך תשוקתך, כמו שנאמר תערג על אפיקי מים. והוא ימשך בך, הרי בארנו הסוד, שהוא שולט עליה. וכל זה למה? משום שאמרה הלבנה, כמו ששנינו. ומשום כך הקטינה אורה והקטינה שלטונה, ואין לה רשות מעצמה, פרט לכאשר נותנים לה כח.

בעצב תלדי בנים, כמו שבארנו. ואם תאמר, למה צריך נחש לזה? אלא זה פתח דרך להוריד כל (בכל) אותן נשמות של העולם. שאלמלא לא פתח דרכים למטה, לא ישרה בגוף האדם. מה כתוב? לפתח חטאת רבץ. מה זה לפתח? לאותו פתח שנועד להוליד ולהוציא נשמות לעולם, הוא עומד לאותו פתח.

וכך אותן נשמות שהצטרכו לרדת בגופים קדושים, הוא אינו עומד לאותו פתח, ואין לו רשות בנשמה ההיא. ואם לא, הרי הנחש נושך, ונטמא אותו נהר (מקום), ואינה נשמה שנטהרה, וכאן הוא סוד עליון. בעצב תלדי בנים – סוד זה, זה נחש, שהרי עמו מוליכה

נשמות, משום שזה הוא על הגוף, וזה על הנשמה, ושניהם זה בזה.
זה לוקח נשמה, וזה לוקח הגוף.

ועתיד הנחש הזה להוליד כל אותם גופים טרם שיבא זמנו. זהו
שכתוב (ישעיה סו) בטרם תחיל ילדה. הזמן של הנחש להוליד
הוא בשבע שנים, וכאן בשש, מה שאינו זמנו. ובאותו זמן שיוליד
אותם, ימות מאותה לדה, שכתוב (שם כה) בלע המות לנצח. וכתוב
(שם כו) יחיו מתיך נבלתי יקומו.

אמר רבי שמעון, באותו זמן שיעורו המתים של העולם ויזדמנו
בארץ הקדושה, יקומו חילות חילות כלם על ארץ הגליל,
משום ששם עתיד מלך המשיח להתגלות, משום שהוא חלקו של
יוסף ושם נשברו (נחרב) בראשונה. ומשם התחילו לגלות מכל
מקומותיהם ולהתפזר בין העמים, כמו שנאמר (עמוס ו) ולא נחלו על
שבר יוסף.

ולמה יקומו שם? משום שהוא חלקו של אותו שהושם בארון,
שכתוב (בראשית ג) וישם בארון במצרים. ואחר כך נקבר בארץ
הקדושה, שכתוב (יהושע כד) ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל
ממצרים קברו בשכם. וזהו שעמד בקיום הברית יותר מהכל.

ובאותו זמן שיתעוררו כלם חילות חילות, כלם ילכו, זה לחלק
אבותם וזה לחלק אבותם, שכתוב (ויקרא כה) ושבתם איש
אל אחזתו, ויפירו זה את זה. ועתיד הקדוש ברוך הוא להלבישם כל
אחד ואחד לבושים רקומים, ויבאו כלם וישבחו את רבונם
בירושלים, ויתחברו שם המונים המונים, וירושלים תמשך לכל
הצדדים יותר ממה שנמשכה כשהתחברו שם מן הגלות.

ביון שיתחברו וישבחו את רבונם, הקדוש ברוך הוא ישמח עמהם.
זהו שכתוב (ירמיה לא) ובאו ורננו במרום ציון, ואחר כך – ונהרו
אל טוב ה' וגו'. כל אחד ואחד לחלקו וחלק אבותיו. ונחלת ישראל
תהיה עד (הרמה של רומא) עיר הרומאים, ושם ילמדו תורה, והרי
פרשוה, וכתוב (ישעיה כו) הקיצו ורננו שכני עפר וגו'. ברוך ה' לעולם
אמן ואמן.

פרשת אלה פקודי (דף רט ע"ב – דף רסט ע"א)

אלה פקודי המשכן מעדת אשר פקד על פי משה וגו'. רבי
חייא פתח, (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו מלא

וגו'. פסוק זה פְּרָשׁוּהוּ וְנִתְבָּאָר, אָבֵל כָּל הַנְּחָלִים – אֵלוּ סוּדוֹת הַנְּחָלִים וְהַמְעִינֹת הַקְּדוּשִׁים שְׁמֵתִמְלָאִים וְיוֹצְאִים (מבועים קדושים) לְהָאִיר וּלְמַלֵּא אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל. וְכִיּוֹן שֶׁהַיָּם הַגָּדוֹל הַזֶּה הִתְמַלֵּא מִצַּד אוֹתָם הַנְּחָלִים, אִזּוּ הוּא מוֹצִיא מִיָּם וּמִשְׁקָה אֶת כָּל חַיּוֹת הַיָּבֵשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל חַיֵּי שְׂדֵי.

מַה כְּתוּב לְמַעְלָה? הַמְשַׁלַּח מְעִינִים וְגו'. וְאַחַר כֵּן – יִשְׁקוּ כָּל חַיֵּי שְׂדֵי יִשְׁבְּרוּ פְּרָאִים צְמָאִים. אֵלֶּה הֵן הַמְּרַכְּבוֹת שְׁלֵמֶטָה, שְׁכַאֲשֶׁר הַיָּם לֹקַח אוֹתָם, אֶת כָּלֵם הוּא לֹקַח וְשׂוֹאֵב אוֹתָם לְתוֹכוֹ, וְאַחַר כֵּן מוֹצִיא מִיָּם לְצַד אַחַר, שֶׁהֵן הַמְּרַכְּבוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שְׁלֵמֶטָה, וּמִשְׁקָה אוֹתָם, וְכָלֵם הַתְּמַנּוּ וְנִפְקְדוּ בְּשֵׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. וּמִשׁוּם כֵּן, אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמְּשַׁכֵּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת.

רַבִּי יוֹסִי פְּתַח, (תהלים לא) מַה רַב טוֹבָךָ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלָּתְ לַחֲוֹסִים בְּךָ נִגְדַּד בְּנֵי אָדָם. מַה רַב טוֹבָךָ, כִּמְהָ יֵשׁ לָהֶם לְבַנֵּי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל וּלְדַעַת בְּדַרְכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם יוֹצֵא קוֹל וּמִכְרִיז וְאוֹמֵר: הַשְּׁמְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם, סִגְרוּ דְלִתּוֹת הַחֲטָאִים, הִסְתַּלְּקוּ מִהֲרַשְׁתָּ שְׁתּוֹפֶסֶת טָרִם יִתְפָּסוּ רַגְלֵיהֶם בְּרַשְׁתָּ הַזֹּו. הַגְּלַגֵּל סוֹכֵב תְּמִיד, עוֹלָה וְיוֹרֵד. אוֹי לְאוֹתָם שְׂדוּחִים רַגְלֵיהֶם מִתּוֹךְ הַגְּלַגֵּל, שֶׁהָרִי נוֹפְלִים לְתוֹךְ הָעַמֶּק שֶׁטְמוֹן לְאוֹתָם רְשָׁעֵי הָעוֹלָם.

אוֹי לְאוֹתָם שְׁנוֹפְלִים וְלֹא יִקוּמוּ, וְלֹא יֵאֹרוּ בְּאוֹר הַגְּנוּז לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַמָּה מְאֹרוֹת גְּנוּזִים לָהֶם, כִּמְהָ עֵדוּנִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם טְמוּנִים לָהֶם, שְׁכַתוּב מַה רַב טוֹבָךָ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירְאִיךָ. מַה רַב טוֹבָךָ, הָרִי פְּרָשׁוּהוּ שֶׁזָּהוּ אוֹר הַגְּנוּז לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, וְכַתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל שְׂמִחָה. וְעַל זֶה מַה רַב טוֹבָךָ.

כְּתוּב כֵּן מַה רַב טוֹבָךָ, וְכַתוּב שֵׁם וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ, מִשׁוּם שֶׁהִסְתַּכֵּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הָאֹר וְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁעֲתִידִים לְחַטֵּא בְּעוֹלָם, וְגַנְזוּ אֶת אוֹתוֹ הָאֹר לְזִכּוֹת בּוֹ אֶת הַצַּדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָּאָר.

פְּעֻלָּתְ. בְּרֵאשׁוֹנָה צִפַּנְתָּ, וְאַחַר כֵּן פְּעֻלָּתְ. אֵלֶּה צִפַּנְתָּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. פְּעֻלָּתְ, בְּשִׁבִיל אוֹתוֹ הָאֹר הַגְּנוּז בּוֹ עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֲמִנוֹת הָעוֹלָם. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁכַתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם

והארץ בהבראם, כתוב באברהם, ואתו אור של אברהם גנו אותו הקדוש ברוך הוא, ובו עשה אמנות העולם, שכתוב פעלת לחוסים בך, לאותם שיושבים תחת צלו של הקדוש ברוך הוא.

נגד בני אדם, שהרי באמנות הזו שנעשתה באור הזה עומדים בני אדם בעולם וקיומם נהיה. אף על פי שהוא גנו, בני האדם עומדים בו בעולם הזה. פעלת, את אמנות העולם הזה שבו נעשה הכל בחשבון. אמנות העולם כמו אמנות המשכן, שהוא אמנות כמו של העולם, והרי בארנו.

כתוב כאן אלה פקודי המשכן, וכתוב שם אלה תולדות השמים והארץ. משום שכל אותן תולדות שעשו והוציאו שמים וארץ, כלן בכח של אותו האור הגנו נעשו ויצאו. פקודי המשכן יצאו באותו הכח. מנין לנו? שכתוב ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה - זהו מצד הימין. ואתו אהליהב - זהו מצד השמאל. והמשכן מצד ימין ושמאל הוקם ונעשה, ומשה שהיה ביניהם הקים אותו.

רבי אלעזר פתח ואמר, (ישעיה טז) והוכן בחסד כסא וישב עליו באמת וגו'. והוכן בחסד כסא, הרי בארנו, כפעלתה מחשבה ברצון של שמחה מטמיר כל הטמירים שלא נודע ולא נדבק, הגיעה אותה שמחה והכנה לתוך המחשבה, ואז נכנס למקום שנכנס.

עד שנגנו בהיכל עליון אחד, שהוא טמיר למעלה. ומשם שפעו ונמשכו כל האורות. של ימין נסע בראשונה, ואחר כך כלם נסעו, ומאותו צד הימין נתקן הכסא למטה, שהרי הקדוש ברוך הוא התקין אותו הכסא בחסד וישב עליו באמת, שהוא התקון של החותם של הכל. ולא יושב על אותו כסא אלא בחותם שהוא אמת. באהל דוד, שבו הוא הכסא למטה.

שפט ודרש משפט ומהר צדק. שפט - מצד הדין. ודרש משפט - מצד הרחמים. ומהר צדק - הוא כסא הדין שהוא הבית דין למטה. בא וראה, כמו כן המשכן לא התקן אלא בצד הזה כמו זה של חסד, כפי שאמרנו למעלה. ועל כן נמנו התולדות והתתקנו כלם למטה.

אליה פקודי המשכן אשר פקד על פי משה. רבי שמעון פתח, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. הפסוק הזה פרשוהו ונאמר בכמה צדדים, אבל כשברא הקדוש ברוך הוא

את העולם, ברא אותו כמו שלמעלה להיות העולם הזה בדיוקן של העולם שלמעלה, וכל אותם גוונים של מעלה התקינם למטה, להדביק ולקשר עולם בעולם.

וכשרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם, השגיח בתורה וברא אותו. והסתפל בשם הקדוש, הכלל של התורה, וקיים את העולם. בשלשה צדדים התקיים העולם, והם חכמה ותבונה ודעת. בחכמה – שכתוב (משלי ג) ה' בחכמה יסד ארץ. בתבונה – שכתוב כונן שמים בתבונה. בדעת – שכתוב בדעתו תהומות נבקעו. הרי כלם בקיום העולם. ובשלשת אלה נבנה המשכן, שכתוב (שמות לא) ואמלא אתו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת.

וכל השלשה רמוזים בפסוק הזה. בראשית, הינו שכתוב בחכמה. ברא אלהים, הינו שכתוב בתבונה. את השמים, הינו שכתוב בדעת. וכלם כתובים במעשה המשכן. ובסוד זה כתוב, אלה פקודי המשכן – זה סוד החכמה. משכן העדת – זה סוד התבונה. אשר פקד על פי משה – זה סוד הדעת. והכל זה כנגד זה, משום שכל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולם הזה – ברא אותו כמו שלמעלה, והכל נרשם בעבודת המשכן.

בא וראה, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה עשה משכן, היה משה עומד תוהה, שלא ידע מה לעשות, עד שהראה לו הקדוש ברוך הוא בעין, כמו שכתוב (שמות כה) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר. מה זה בתבניתם? אלא למדנו שהראה הקדוש ברוך הוא למשה דיוקן כל דבר ודבר כמו אותו דיוקן שהוא למעלה, וכל אחד ואחד היה עושה דיוקן שלו בדיוקן (שהוא למעלה, וכל אחד עושה דיוקן שלו בדיוקן) שהוא נעשה בארץ.

אשר אתה מראה בהר, אשר אתה רואה היה צריך להיות! אלא למדנו שאספקלריה שאינה מאירה היה מראה לו בתוך כל אותם הגוונים והדיוקנאות שנעשו למטה, כמראה הזה שהראה בתוכו כל אותם דיוקנאות.

ממושמי שכתוב אשר אתה מראה, אתה – סוד האספקלריה שאינה מאירה שהראה לו בתוך כל אותם הדיוקנאות. והיה משה רואה אותם כל דבר ודבר על תקונו כמו שרואה בתוך עששית ותוך מראה שמראה את כל הדיוקנאות. וכשהסתכל בהם משה, התקשה

לפניו. אמר לו הקדוש ברוך הוא, אתה בסימנך ואני בסימני. אז
התישב משה בכל מעשה.

כַּשֶׁנַּעֲשֶׂה כל המעשה, הצטרף משה למנות הכל, כדי שלא יאמרו
ישראל שנשאר כסף וזהב ועלה לקחת אותם. ולכן
הצטרף למנות את החשבון לפני ישראל, משום שכתוב (במדבר לב)
והייתם נקים מה' ומישראל.

וְלִכֵּן כתוב, אלה פקודי המשכן משכן העדת, שהרי רוח הקדש
היתה מראה לכלם את חשבון כל הזהב והכסף שנדבו
ישראל, ורוח הקדש היתה אומרת: וכסף פקודי העדה מאת כפר
וגו', כל הזהב העשוי למלאכה וגו'. משום שהקדוש ברוך הוא
התרצה בהם באותם האמנים, ורצה להוציא את נאמנותם לפני כלם.
אֵלֶּה פקודי המשכן. בא וראה, באותה שעה שנעשה מעשה
המשכן, היה הצד האחר הולך ומשוטט כדי להסטיין, ולא
מצא עלה על נאמנות האמנים, עד שהקדוש ברוך הוא כופף אותו
לפני משה, והוא עשה חשבון של נאמנות בעל כרחו, ועלתה
נאמנותם לכל. וסוד זה שכתוב אלה פקודי המשכן. והרי בארנו,
אלה – כמו שנאמר (ישעיה מט) גם אלה תשכחנה. וכתוב אשר פקד על
פי משה, ששם התמנה ונפקד עד שנעשה החשבון של בית המשכן
לפני משה וכל ישראל.

אֵלֶּה פקודי המשכן משכן העדת. איזו עדות? אלא פעמים כתוב
כאן משכן, אחד למעלה ואחד למטה, והמשכן נקרא משכן
העדות. ואיזו עדות? כמו שנאמר שבטי י"ה עדות לישראל. שם זה
הוא עדות לישראל.

כְּמוֹ כן (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. עדות שם יה ביהוסף, היא
עדות ודאי. שתי האותיות הללו מעידות עדות בכל מקום,
וכאן הוא עדות. ומשום כך משכן העדת, המשכן של העדות הזו,
ולכן נקרא משכן, על סוד השם הקדוש הזה. והינו שכתוב (שם קלב)
ועדתי זו אלמדם. משום שמקום זה הוא סתר וגניזת הכל.

אֲשֶׁר פקד על פי משה – עד כאן לא ידענו אם המשכן פקד או
העדות הזו. אלא פקד ודאי זו עדות. משום שמיום שהסתלקו
האבות מהעולם וכל אותם שבטים בני יעקב, ונשארו ישראל בגלות
באותן צרות, נשכחה מהם ידיעת סוד השם הקדוש העליון הזה,

שהוא שם העדות, קיומם של שמים וארץ, ששתי האותיות הללו בארו עליונים ותחתונים וכל צדדי העולם.

ביון שבא משה, נפקד ונזכר השם הזה בעולם. שכשהיה בסנה, מיד שאל על השם הזה, שכתוב ואמרו לי מה שמו מה אמר אלהם. ושם נפקד השם הזה על פי משה.

עבדת הלוים. מה זה עבדת הלוים? אלא סוד זה, שכתוב (במדבר יח) ועבד הלווי הוא. הוא – זה סוד השם הקדוש שנקרא הוא, ולא נקרא אתה. ומשום כך עבדת הלוים ודאי. דבר אחר עבדת הלוים – שהם נוטלים את המשכן על כתפיהם ממקום למקום, שכתוב (במדבר ז) ולכני קהת לא נתן פי עבדת הקדש עליהם בכתף ישאו.

אליה פקודי המשכן משכן העדת וגו'. רבי אבא פתח, (ישעיה יא) והיה ביום ההוא שרש ישי וגו'. והיה ביום ההוא, בזמן שהקדוש ברוך הוא ירבה שלום בעולם, יתקיים השרש של עץ החיים. ואותו שרש, ממנו יתקיימו שאר השרשים למטה, שכלם נשרשו והתקיימו ממנו.

אשר עמד לנס עמים, שהרי הוא עומד לנס ולאות לסוד השם הקדוש. אליו גוים ידרשו, ששם סוד הקיום של השם הקדוש, ומשום כך אליו גוים ידרשו, כמו שנאמר (שם ב) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו', ועל זה – אליו גוים ידרשו. והיתה מנחתו כבוד, מנחתו – זה בית המקדש, שכתוב (תהלים קלב) זאת מנוחתי עדי עד. כבוד – שפך נקרא שם ה' באותו זמן, שכתוב (ישעיה ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים.

ומנוחתו של אותו שרש ישי, שנקרא כבוד ה', לא ימנה ולא יעמד בחשבון לעולם. מה הטעם? (משום שהרי עומד בחשבון עתה, ובאותו זמן לא יעמד בחשבון. מה הטעם?) משום שכל מה שעומד בחשבון, לא שורות שם ברכות בשלמות. והברכות שורות במה שלא עומד בחשבון. בזמן הראשון עמד בחשבון, שכתוב אלה פקודי המשכן. **בא** וראה, המשכן הזה עומד בחשבון, ולכן הצטרף לתפלת משה, שישרו עליו ברכות, שכתוב ויברך אתם משה. ואיזו ברכה ברוך אותם? יהי רצון שתשרה ברכה על מעשי ידיכם. והברכות לא שורות על החשבון הזה, עד שקשר אותו משה במשכן שלמעלה,

שְׁכָתוֹב אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמְּשַׁכֵּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה. דָּאֵם
לֹא נַעֲשֶׂה הַחֲשֻׁבוֹן עַל יְדֵי מֹשֶׁה, אֵינָם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת חֲשֻׁבוֹן,
שְׁכָתוֹב אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה.

פְּתַח וְאָמַר, (מלכים-א יז) וַיְהִי דְבַר ה' אֶל אֱלֹהֵיהוּ (אליהו) לֵאמֹר קוּם לְךָ
צִרְפֶּתֶה וְגו'. הִנֵּה צְוִיתִי שָׁם אִשָּׁה אֶלְמָנָה לְכַלְכֶּלְךָ. וְכִי אִיפֹה
צָנָה אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלֶּא טָרַם שֶׁתֵּבֵא לְעוֹלָם צָנָה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּגִזְרָתוֹ לְמַעַלָּה עַל הָעוֹרְבִים לְהֵבִיא מְזוֹן לְאֱלֹהֵיהוּ וּלְאוֹתָהּ
אִשָּׁה לְתַת לוֹ מְזוֹן.

מַה כְּתוּב? וְתֹאמַר חֵי ה' אֱלֹהֶיךָ אִם יֵשׁ לִי מְעוּג כִּי אִם מְלֵא כֶּף
קִמַּח בְּכַד וּמְעוֹט שֶׁמֶן בְּצַפְחַת וְגו'. וְהָרִי כָּאֵן מִדָּה הֵיטָה בְּאוֹתוֹ
קִמַּח, שֶׁהָרִי הָיָה בּוֹ מְלֵא כֶּף קִמַּח בְּכַד. כֶּף הִיא הַמְּדָה שְׁלוֹ. וְנִרְאָה
שֶׁאֵינן שׁוֹרוֹת בּוֹ בְּרִכּוֹת הוֹאִיל וְעוֹמֵד בְּמִדָּה. מַה כְּתוּב? כִּי כֹה אָמַר
ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּד הַקִּמַּח לֹא תִכְלֶה וְצַפְחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תִחְסַר עַד יוֹם
תַּת ה' גְּשָׁם.

תַּת - כְּתוּב תַּתָּן, מַה הַטַּעַם? מְשׁוּם שֶׁבְּכָל דּוֹר לֹא נִמְצָא מִי שִׁיזְכֶּה
לְזִכּוֹת כְּמוֹ הָאִשָּׁה הַזֹּאת, וְעַל זֶה כְּתוּב תַּתָּן. אֵתָה תַּתָּן מְטָר עַל
הָעוֹלָם מְשׁוּם שִׁזְכוּתָךְ רַבָּה.

וְכָתוּב כִּד הַקִּמַּח לֹא כָלְתָה וְצַפְחַת הַשֶּׁמֶן לֹא חָסַר כְּדַבַּר ה' אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד אֱלֹהֵיהוּ. וְכִי אִם אוֹתוֹ קִמַּח שֶׁעוֹמֵד בְּמִדָּה, שֶׁהָיָה
מְלֵא כֶּף קִמַּח, לֹא פָּסְקוּ מִמֶּנּוּ בְּרִכּוֹת מְשׁוּם דְּבַר אֱלֹהֵיהוּ, שְׁכָתוּב כִּד
הַקִּמַּח לֹא תִכְלֶה, וְכָתוּב כִּד הַקִּמַּח לֹא כָלְתָה - מִשְׁכַּן הָעֵדוּת, אֵף עַל
גַּב שֶׁעוֹמֵד בְּחֲשֻׁבוֹן, הוֹאִיל וְנִפְקַד עַל יְדֵי מֹשֶׁה, כָּל שֶׁכֶּן וְכָל שֶׁכֶּן
שִׁשׁוּרִים בּוֹ בְּרִכּוֹת. וְעַל זֶה כְּתוּב, אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמְּשַׁכֵּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת
אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה.

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמְּשַׁכֵּן. רַבִּי חִזְקִיָּה פֶּתַח וְאָמַר, (שמות ג) אֵל תִּקְרַב הַלֵּם
שֶׁל נְעֻלְיָךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ וְגו'. פָּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ, שֶׁהַפְּרִידוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאֲשֶׁתוֹ כְּדִי לְהִדְבֵּק בְּשִׁכְנָה, שְׁכָתוּב כִּי הַמְּקוֹם
אֲשֶׁר אֵתָה עוֹמֵד עָלָיו אֲדַמָּת קֹדֶשׁ הוּא. אֲדַמָּת קֹדֶשׁ - זוֹ שִׁכְנָה.
הַדְּבָקוֹת קְדוּשָׁה נִדְּבַק מֹשֶׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה לְמַעַלָּה.

שָׂאז הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָשֶׁר אוֹתוֹ בְּחִבִּיבוּת שֶׁלְמַעַלָּה, וְנִפְקַד לְהִיּוֹת
מִמֶּנָּה גְּדוֹל עַל הַבַּיִת, וְהוּא גּוֹזֵר וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה,
שְׁכָתוּב (במדבר טז) וּפְצַתָּהּ הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וְגו', וְכָתוּב וַיְהִי כְּכַלְתּוֹ

לְדַבֵּר וְגו', וּתְבַקֵּעַ הָאֲדָמָה. וְכָתוּב (שם י) קוֹמָה ה'. שׁוֹבָה ה'. זֶהוּ שְׁכָתוּב אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה. עַל פִּי מֹשֶׁה נִתְקַן וּנְפָקַד בְּכָל. הַפְּקִידָה שֶׁל הַמִּשְׁכָּן הִיְתָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה, שְׁכָתוּב (שמות ג) פָּקַד פְּקִידָתִי אֲתֹכֶם. שֶׁהוּא הִיָּה קוֹל שֶׁהוֹצִיא אֶת אוֹתוֹ דְּבִוֵּר וְעָשָׂה לוֹ פְּקִידָה לְצֵאת מִן הַגְּלוּת, וְעִכְשָׁו נִפְקַד לְהַמְשִׁיךְ קִדְשָׁה מִמְעֵלָה לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כה) וְעָשׂוּ לִי מִקִּדְשׁ וְשְׁכַנְתִּי בְּתוֹכֶם.

וּבְצִלְאֵל בֶּן אוּרִי בֶן חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה וְגו'. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָרִי נֶאֱמַר שֶׁהָרִי בְּצִלְאֵל הִיָּה מֵצַד הַיָּמִין, וְהוּא הַתְּקִין תְּקוּן הַכָּל. וְעוֹד, שֶׁהָרִי יְהוּדָה הוּא שְׁלִיט וּמְלִיךְ עַל כָּל שְׂאֵר הַשְּׁבָטִים וּמִמֶּנּוּ יֵצֵא מִי שֶׁהַתְּקִין אֶת כָּל הַמִּשְׁכָּן. בְּצִלְאֵל, הָרִי פָּרְשׁוּהָ בְּצֵל אֵל. וּמִיְהוּ בְּצֵל אֵל? זֶה יָמִין. וְעוֹד, מֵצַד זֶה הַתְּקִין הַכָּל, וְיִרְשׁ חֲכָמָה לַעֲשׂוֹת כָּל מַעֲשֵׂה.

וְאֵתוֹ אֶהְלִיב בֶּן אַחִיסָמֶךְ לְמַטֵּה דָן. זֶהוּ מֵצַד הַשְּׂמָאל, זֶהוּ מֵצַד הַדִּין הַקָּשָׁה (הַקְּדוּשָׁה), וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ שֶׁהָרִי מְשַׁנֵּי צְדָדִים אֵלּוֹ נַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן וְהַתְּקִין בָּהֶם לְהַתְּקִינָם בָּהֶם לְהִיּוֹת בֵּין יָמִין וּשְׂמָאל, וְהָרִי נִתְבָּאָר וּפְרֻשׁוּהָ.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים מח) יִפֶּה נוֹף מְשׁוּשׁ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יִרְכָתִי צְפוֹן קְרִית מְלִיךְ רַב. בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, זָרַק אֶבֶן אַחַת נִכְבְּדָה מִתַּחַת כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ וְשָׁקַע אוֹתָהּ עַד הַתְּהוֹם, וְרֹאשׁ אֶחָד שֶׁל אוֹתָהּ אֶבֶן נַעֲוִץ בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, וְרֹאשׁ אֶחָד לְמַעְלָה, וְאוֹתוֹ הָרֹאשׁ הָאֶחָד הָעֲלִיּוֹן הוּא נִקְדָּה אַחַת (עֲלִיּוֹנָה) שְׁעוֹמֶדֶת בְּמֶרְכָּז הָעוֹלָם, וּמִשָּׁם הַתְּפֹשֵׁט הָעוֹלָם לְיָמִין וּלְשְׂמָאל וּלְכָל הַצְּדָדִים, וְהַתְּקִינִים בְּאוֹתָהּ נִקְדַּת הַמֶּרְכָּז, וְאוֹתָהּ אֶבֶן נִקְרָאת אֶבֶן הַשְּׁתִּיָּה, שְׁמִמְנֵה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם לְכָל הַצְּדָדִים. עוֹד שְׁתִּיָּה – שֶׁת יָהּ. הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֵׁם אוֹתָהּ לְהִיּוֹת יְסוּד הָעוֹלָם וְהַשְּׁתַלְת הַכָּל.

בְּשִׁלְשָׁה גִּוְנִים הַתְּפֹשֵׁטָה הָאָרֶץ סְבִיב אוֹתָהּ נִקְדָּה. הַתְּפֹשֵׁטוֹת רֵאשׁוֹנָה סְבִיב אוֹתָהּ נִקְדָּה, כָּל צַחוֹת וְזַכוֹת הָאָרֶץ שֵׁם הֵם עוֹמְדִים, וְשֵׁם הֵם. וְזוֹ עוֹמְדַת לְמַעְלָה עַל כָּל הָאָרֶץ סְבִיב אוֹתָהּ נִקְדָּה. הַתְּפֹשֵׁטוֹת שְׁנִיָּה סְבִיב אוֹתָהּ הַתְּפֹשֵׁטוֹת רֵאשׁוֹנָה, אֵין שֵׁם צַחוֹת וְזַכוֹת כְּאוֹתָהּ רֵאשׁוֹנָה, אֲבָל הוּא דָק וְצַח בְּצַחוֹת שֶׁל הָעֶפֶר יוֹתֵר מִכָּל שְׂאֵר עֶפֶר אֶחָר. הַתְּפֹשֵׁטוֹת שְׁלִישִׁית הִיא חֲשֵׁךְ וְגִסוֹת הָעֶפֶר יוֹתֵר מִכָּל, וְסְבִיב זֶה עוֹמְדִים מִי הָאוֹקֵינוֹס שְׁסוֹבֵב כָּל

העולם. נמצא שאותה נקדה עומדת במרכז, וכל הגונים של ההתפשטות של העולם סביבה.

התפשטות ראשונה הוא בית המקדש, וכל אותם היכלות ועזרות, וכל אותו תקון שלו וירושלים, וכל העיר מהחומות ופנימה. התפשטות שניה – כל ארץ ישראל שהתקדשה בקדשה. התפשטות שלישית הוא כל שאר הארץ, מקום בית מושב שאר העמים, וים האוקיינוס שסובב הכל.

והרי פרשה שסוד זה גוני העין שסובבים אותה נקדה של מרכז העין, שהוא מראה של כל העין, כמו שאותה נקדת המרכז שאמרנו שהיא מראה של הכל, ושם עומד בית קדש הקדשים וארון וכפרת שהם המראה של הכל. נמצא שאותה נקדה היא המראה של כל העולם. ועל זה כתוב יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו'. יפה – יפה אותו המראה ושמחת הכל. נוף – נוף האילן, שהוא היפי של הכל.

בא וראה, היפי של העולם והמראה של העולם לא נראה בעולם, עד שנבנה והוקם המשכן ונכנס הארון לתוך הקדש. מאותה שעה נראה המראה של הכל בעולם והתתקן העולם, והולכים באותו משכן ובאותו ארון, עד שמגיעים לאותה נקדה שהיא יפה נוף שמחת הכל. כיון שהגיעו לשם, אז פתח הארון ואמר, (תהלים קלב) זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיך.

סדר הלימוד ליום כז שבט [יום 145 בשנה]

רבי ייסא אמר, הפסוק הזה אמרה אותו כנסת ישראל בפעם שנבנה בית המקדש ונכנס הארון למקומו. רבי חזקיה אמר, הקדוש ברוך הוא אמר אותו על כנסת ישראל כשישראל עושים רצונו, שהרי אז הקדוש ברוך הוא יושב על כסא כבודו וחס על העולם, וברכה ושלום ורחיבות הכל נמצאים. ואז אמר, זאת מנוחתי עדי עד.

ובא ראה, בפעם שכל האמנים התחילו לעשות האמנות, אותו מעשה ממש שהתחילו היה נשלם מעצמו. הם מתחילים – והיא משלימה את המעשה, היא ממש. מנין לנו? שכתוב ותכל כל עבדת משפן אהל מועד.

כמו זה – (בראשית ב) ויכלו השמים והארץ. ואם תאמר, ויכל אלהים ביום השביעי – ודאי כך הוא! שכל העולם, אף על גב שכל המעשים נשלמו כל אחד ואחד, כל העולם לא היה שלם בקיומו עד שבא היום השביעי. שכשבא היום השביעי, אז נשלמו כל המעשים, והשלים בו הקדוש ברוך הוא את העולם. זהו שכתוב ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה. בזה נשלם, בקיום כל מעשה שעשה, ועל זה ויכל אלהים ביום השביעי.

ובשנבנה בית המקדש, כל מעשה שנעשה – נעשה מעצמו. האמנים התחילו – והמעשה נראה להם להעשות ונרשם לפנייהם והשתלם מעצמו. והרי פשוטה, שכתוב (מלכים א-ו) והבית בהבנתו. לא כתוב והבית כאשר בנוהו, אלא בהבנתו, שהוא נשלם מעצמו. וכתוב אכן שלמה מסע נבנה. לא כתוב בנוהו, אלא נבנה, הוא מעצמו נבנה. וכל בכל מעשה שהוא קדוש, משתלם מעצמו.

ובצלאל בן אורי בן חור. פסוק זה למדנו, שרוח הקדש הכריזה עליו לעיני ישראל ואמר: ובצלאל בן אורי בן חורי למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה. ואתו אהליהב בן אחיסמך, מה זה ואתו? אלא למדנו שאהליהב לא עשה מעשה לבדו, אלא עם בצלאל, ועמו עשה כל מה שעשה. זהו שכתוב ואתו, ואתו ולא לבדו. מכאן שהשמאל בכלל ימין תמיד, ועל זה כתוב (שמות לא) ואני הנה נתתי אתו את אהליהב. זה ימין וזה שמאל.

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה וְגו'. רַבִּי יִיסָא אָמַר, כִּיּוֹן שֶׁעָשׂוּ כָּל הַחֲכָמִים אֶת הַמִּשְׁכָּן, צָרִיךְ לְהַחְזִיר חֲשׁוֹבֵן מְכַל אוֹתָם הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ בוֹ. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁכָּל חֲשׁוֹבֵן וְחֲשׁוֹבֵן, כְּשֶׁהֵיחָה נַעֲשֶׂה חֲשׁוֹבֵן, כִּךָּ הַתְּקִים אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, וְהַתְּקִים בְּמִקוּמוֹ.

וַיִּשְׂרָאֵל כָּלָם, כְּמוֹ שֶׁנִּתְרַצּוּ בְּמָה שֶׁנִּדְּבָרוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, גַּם כִּךָּ הַתְּרַצּוּ בְּאוֹתוֹ חֲשׁוֹבֵן, וְאִזּוֹ הַתְּקִים כָּל הַמַּעֲשֶׂה בְּאוֹתוֹ רִצּוֹן. וְלִכֵּן צָרִיךְ כָּאֵן חֲשׁוֹבֵן, מִשׁוּם שֶׁבִּזְוָה מִתְּקִים הַמַּעֲשֶׂה. אֵלֶּה כְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב וְאֵלֶּה. אֵלֶּה זֶהוּ חֲשׁוֹבֵן שֶׁפּוֹסֵל אֶת כָּל הַחֲשׁוֹבוֹנוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, וְזֶה הַתְּקִים יוֹתֵר מִכָּלָם, שֶׁבִּזְוָה הַתְּקִים הַמִּשְׁכָּן וְלֹא בְּאַחֵר.

פָּתַח וְאָמַר, (סו ב) וְהָיָה אֲמוּנַת עֲתִידָךְ חֶסֶן יִשׁוּעַת חֲכָמַת וְדַעַת יִרְאֵת ה' הִיא אוֹצְרוֹ. פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים, אֲבָל הָרִי שְׁנִינוּ, כָּל אָדָם שֶׁמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזוֹכֵה לְקַבֵּעַ לָהּ עֲתִים, צָרִיךְ בְּאִמוּנָה, שֶׁרִצּוֹנוֹ יִתְכַוֵּן לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִתְכַוֵּן לְשֵׁם שְׁמַיִם, מִשׁוּם שֶׁאִמוּנָה לְכַךָּ הַתְּכוּנָה. חֶסֶן יִשׁוּעַת, לְכָלֵל רַחֲמִים בְּדִין. חֲכָמַת וְדַעַת, שְׁשֵׁנֵי אֵלֶּה שׁוֹרִים זֶה עַל זֶה. זֶה טְמִיר וְגִנוּז, לְהַשְׁרֹת זֶה עַל זֶה.

יִרְאֵת ה' הִיא אוֹצְרוֹ – אוֹצְרוֹ שֶׁל כָּל אֵלֶּה, מִשׁוּם שֶׁיִּרְאֵת ה' הַזֶּה לּוֹקַחַת כָּל אוֹתָם נְחָלִים, וְנַעֲשִׂית אוֹצֵר לְכָלָם. וְכִשְׁיוֹצְאִים מִמֶּנָּה כָּל אוֹתָם גִּנְזִים כָּלָם, מוֹצִיאָה אוֹתָם בְּחֲשׁוֹבֵן. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁכַתּוּב (שִׁיר ז) עֵינֶיךָ בְּרִכּוֹת בְּחֲשׁוֹבֵן. בְּחֲשׁוֹבֵן וְדַאי עוֹשֶׂה, וּמוֹצִיאָה אוֹתָם בְּרִכּוֹת מִים, וּמִשְׁגִּיחָה לְהוֹצִיא הַכֹּל בְּחֲשׁוֹבֵן. (וּמִשְׁקִים לְכָלָם)

וְיָכֵן נִקְרְאֵת אִמוּנָה, וּבְכָל נִקְרְאֵת אִמוּנָה, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. וּמָה אִם כָּאֵן צָרִיךְ לְהִרְאוֹת אִמוּנָה – לְשֶׁאֵר דְּבָרֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. וְעַל זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵיחָה מוֹדִיעַ לְכָל יִשְׂרָאֵל סוּד הַנְּאֻמָּנוֹת שֶׁלָּהֶם בְּכָל מָה שֶׁעָשׂוּ, וְהַכֹּל נִתְבָּאֵר.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בְּכַצְלָאֵל לְעִבּוּדַת הַמִּשְׁכָּן יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל. לְמָה? אָמַר לוֹ, הַשֵּׁם גּוֹרֵם, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֵׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ לְהַתְעַטֵּר (לְעוֹרֵר) בָּהֶם וְלַעֲשׂוֹת בָּהֶם מַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים מו) אֲשֶׁר שֵׁם שְׁמוֹת בְּאַרְץ.

אָמַר לוֹ, סוּד הוּא כָּאֵן. יְהוּדָה הֵיחָה מִצַּד הַשְּׂמָאל, וְחִזְרָה וְנִדְּבַק בְּיָמִין, וְעַל זֶה בְּצַד זֶה נַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן. הַתְּחִיל מִצַּד שְׂמָאל, וְנִדְּבַק בְּצַד

ימין, ואחר כך נכלל זה בזה ונעשה הכל ימין. כמו כן התורה מתחילה משמאל ונדבקת בימין, ונכלל זה בזה ונעשה הכל ימין. ראובן התחיל מימין וסטה לשמאל, ונסעו עמו שאר השבטים שהם שמאל, משום שהתחיל מימין וסטה לשמאל.

יהודה התחיל משמאל וסטה לימין. התחיל משמאל, משום שבא מצד שמאל, ונדבק בימין, והמשכן נעשה בצד הזה. התחיל מצד שמאל ונדבק בצד ימין. ועל זה בצלאל, שבא מהצד שלו, עשה את המשכן והתתקן אצלו. והרי פרשוה שהקדוש ברוך הוא רצה בו, וברר אותו מכלם למעשה הזה.

ונתן לו חכמה ותבונה ודעת, כמו שבארנו, משום שעמו היה בראשונה השכל הלב, שכתוב (שמות לא) ובלב כל חכם לב נתתי חכמה. משום שהקדוש ברוך הוא לא נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה, ופרשוה החברים ונתבאר, וכן כמו כן בצלאל. רבי שמעון אמר, בצלאל - שמו גרם לו, ועל חכמתו נקרא כך, וסוד המלה בצלאל - בצל אל.

פתח ואמר, (שיר ב) כתפוח בעצי היער כן דודי וגו'. בצלו - הינו בצלאל, שהוא התקין המשכן ועשה אותו, שכתוב חמדתי וישבתי. שהמשכן נחמד לשבת בו, שהוא עשה חמדה לכנסת ישראל, וכנסת ישראל יושבת בצל האל. וזהו בצלאל.

ופריו מתוק לחכי, שזהו שעושה פרות טובים בעולם, שכתוב (הושע יד) ממני פריך נמצא. מי הוא פרי? אלה הם נשמות הצדיקים, שהם פרי מעשיו של הקדוש ברוך הוא, שאותו נהר שיוצא מעדן מוציא וזרק נשמות לעולם, והם הפרות של הקדוש ברוך הוא, ומשום כך פריו. זהו כמו שאמרנו.

בצלליו - זהו בצלאל. ועל זה תקון המשכן על ידי בצלאל היה. ומשום כך, ובצלאל בן אורי בן חור. בן אורי - זה אור השמש שיוצא. בן אורי - זה ימין. בן חור - זה שמאל. בן אורי בן חור (בן חור בן חורי). ועל זה נשלם בו דינו של הקדוש ברוך הוא במעשה העגל.

כל הזהב העשוי - מאותה שעה שנתנו לו ישראל, היה עשוי ונתתקן מקדם לכך. בכל מלאכת הקדש - כל אותו זהב נעשה ונתתקן בכל מלאכת הקדש. מה הטעם? משום שבכל דרגה ודרגה היה

מתתקן בה זֶהָב, שאין שלמות אלא ברחמים ודין, ועל זה זֶהָב הִיָּה הולך בכל מלאכת הקדש. בכל אותה עבודה שנקראת קדש הִיָּה הולך בה זֶהָב, זֶהָב בכל.

רבי אבא, רבי יוסי ורבי חזקיה היו יושבים ועוסקים בתורה. אמר לו רבי חזקיה לרבי אבא, הרי אנו רואים שהקדוש ברוך הוא רוצה בדין בכל לערב זה בזה, והוא מאריך דין לרשעי העולם. אם הוא רוצה בדין, למה מסלק אותו מן הרשעים? אמר לו, כמה הרים נעקרו בדבר הזה, אבל כמה דברים גלה המנורה הקדושה בזה.

ובא ראה, הדין שהקדוש ברוך הוא רוצה בו הוא דין ברור, הוא דין שמעורר אהבה ושמחה. אבל הרשעים, כשהם בעולם, כלם דין של זֶהָמָה, כלם דין שלא רוצה בו הקדוש ברוך הוא כלל. ועל זה לא צריך לערב דין קדוש בדין טמא של זֶהָמָה, עד שמתכלה מעצמו ומאבדו מהעולם הבא, ואותו דין של זֶהָמָה שבו, הוא מאבד אותו מן העולם.

פתח ואמר, (תהלים צב) בפרח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און להשמדם עדי עד. הפסוק הזה פירושו. אבל בא וראה, בפרח רשעים כמו עשב, כעשב הזה שהוא ביבש בארץ והוא יבש, כשורים בו מים הוא פורח, ואותו יבש פורח. וכאילן הזה קצוץ שצץ מחדש, ולא מעלה אלא אותם פירות לצד זה ולצד זה, שהם ענפים שעולים, ולעולמים לא עולה אילן כפי שהיה בראשונה להיות אילן, וכל זה להשמדם עדי עד, לעקרום מהשרשים ומהכל.

עוד יש סוד אחר בזה, על שהקדוש ברוך הוא מאריך רגזו עם הרשעים בעולם הזה, משום שהעולם הזה הוא חלק של הצד האחר, והעולם הבא הוא צד הקדשה. והוא חלק הצדיקים, שהצדיקים יהיו בו בעטרת הכבוד של רבונם. ושני הצדדים הללו עומדים זה כנגד זה. זה צד הקדשה, וזה הצד האחר שטמא. זה עומד לצדיקים, וזה עומד לרשעים. והכל זה כנגד זה. אשרי הצדיקים שאין להם חלק בעולם הזה, אלא בעולם הבא.

בא וראה, הכל התתקן והתגלה לפני הקדוש ברוך הוא, ואף על פי שבלק ובלעם לא התכוננו על הקדוש ברוך הוא, הכל התתקן לפניו, ולא גרע משכרם כלום בעולם הזה. באותו זמן שלטו על ישראל, שגרום אותו קרבן להסתלק מישראל עשרים וארבעה אלף,

פָּרַט לְכָל אֵלוֹ שֶׁנֶּהְרָגוּ, שְׁכַתוֹב (במדבר כה) הִרְגוּ אִישׁ וְאֶנְשֵׁי הַנְּצַמְדִים לְבַעַל פְּעוֹר, וְכַתוֹב קַח אֶת כָּל רְאֵשֵׁי הָעַם וְהוֹקַע אוֹתָם לַה'. וְעַד כַּעַת אוֹתוֹ קָרְבַן הָיָה תְלוּי לְהַפְרַע מִיִּשְׂרָאֵל. שְׁבַעָה מְזַבְחוֹת כְּחֻשְׁבוֹן אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֵּא וּרְאֵה, אוֹתָם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם קָרְבָנוֹת עָשׂוּ בְלֶק וּבְלַעַם, וְנִטְלוּ אוֹתָם מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל זֶה הָיָה תְלוּי אוֹתוֹ קָרְבַן, שֵׁיטַל אוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר, שְׁנִקְרָא קַלְלָהּ, מִיִּשְׂרָאֵל. וְעַד עַכְשָׁיו לֹא גָבַהּ מֵהֶם. וְזֶהוּ סוּד (מלכים-ב ב) וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם. וַיִּפֶן אַחֲרָיו - אַחֲרֵי שְׁכִינָה, שְׁעַמַּד הַצַּד הָאֲחֵר לְאֲחֹר. וַיִּרְאֵם - הִסְתַּכַּל בָּהֶם אוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר וּרְאֵה אוֹתָם שְׂרָאוּיִים לְהַעֲנִשׁ, וְעַל זֶה - וַיִּקְלַלֵם בְּשֵׁם ה'. בְּשֵׁם ה' - לְהוֹצִיא אוֹתוֹ שֵׁם ה' מִחַיּוֹב זֶה, מֵאוֹתוֹ חַיּוֹב שֶׁל אוֹתוֹ קָרְבַן שֶׁהִקְרִיב אוֹתוֹ צַד אֱלֹוִי, וְהַכֵּל מִתְקַן לְפָנָי הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא נֶאֱבַד דְּבַר. כְּמוֹ כֵן הַכֵּל הַתְתַּקַּן לְפָנָי הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵן לְטוֹב הֵן לְרַע.

בֵּא וּרְאֵה, דָּוִד הוּא הָיָה שְׁבָרַח לְפָנָי שְׂאוּל, וְעַל זֶה גָרַם שְׁנֶאֱבָדוּ כָּל אוֹתָם כְּהַנִּי נוֹב, וְלֹא נִשְׂאָר מִכָּלֶם - רַק אֶבְיָתָר לְבַדוֹ שְׁבָרַח. וְזֶה גָרַם כְּמָה רַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, וּמֵת שְׂאוּל וּבְנָיו, וְנִפְלוּ מִיִּשְׂרָאֵל כְּמָה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת. וְעַם כָּל זֶה, אוֹתוֹ חֲטָא הָיָה תְלוּי עַל דָּוִד לְגַבּוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁכָּל בְּנֵי דָוִד נֶאֱבָדוּ בְיוֹם אֶחָד, וְלֹא נִשְׂאָר מֵהֶם אֶלָּא יוֹאֵשׁ לְבַדוֹ, שְׁנִגְנַב. כְּמוֹ שֶׁלֹּא נִשְׂאָר מֵאַחִימֶלֶךְ - רַק אֶבְיָתָר לְבַדוֹ. וְעַד עַכְשָׁיו אוֹתוֹ חֲטָא הָיָה תְלוּי לַעֲשׂוֹת דִּין עַל נוֹב עַל אוֹתוֹ חֲטָא שֶׁל נוֹב, שְׁכַתוֹב (ישעיה י) עוֹד הַיּוֹם בְּנוֹב לַעֲמַד, וּפְרָשׁוּהָ.

כְּמוֹ זֶה - כָּל הַזֶּהֱבָ הָעֲשׂוּי לְמִלְאֲכָה. מַה זֶה הָעֲשׂוּי? כָּאֵן הִסְתַּכַּל הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנִּתְּנוּ יִשְׂרָאֵל זֶהֱבָ לַעֲגַל, וְהַקִּדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקִּדִּים לָהֶם זֶהֱבָ זֶה לְרַפּוּאָה, שֶׁהָרִי זֶהֱבָ הַמְשַׁכֵּן הַקִּדִּים לָהֶם לְאוֹתוֹ הַזֶּהֱבָ שְׁנִתְּנוּ לַעֲגַל. שֶׁכָּל הַזֶּהֱבָ שֶׁהָיָה עִמָּהֶם וְנִמְצָא עִמָּהֶם, נִתְּנוּ לְתַרּוּמַת הַמְשַׁכֵּן. הִהְיָה עוֹלָה בְדַעֲתָךְ, שֶׁכְּשֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֲגַל נִמְצָא עִמָּהֶם זֶהֱבָ, וְהֵם פָּרְקוּ אֲזַנֵּיהֶם לְטַל אוֹתוֹ זֶהֱבָ, שְׁכַתוֹב (שמות לב) וַיִּתְּפְּרוּ כָּל הָעָם אֶת נְזָמֵי הַזֶּהֱבָ אֲשֶׁר בְּאֲזַנֵּיהֶם! וְעַל זֶה הַקִּדִּים זֶהֱבָ הַתְּרוּמָה, לְכַפֵּר עַל הַמַּעֲשָׂה הַזֶּה. (ומשום כך)

וּבְצִלָּאֵל בֶּן אוּרִי בֶּן חוֹר לְמִטָּה יְהוּדָה, מַצַּד הַמְלָכוֹת עָשָׂה אֶת כָּל אֲשֶׁר צָוָה ה' אֶת מֹשֶׁה, שֶׁהָרִי כָּל אֲמָנוֹת הַמְשַׁכֵּן הַתְתַּקְּנָה

בהם ועל ידיהם. בצלאל עשה את האמנות, ומשה התקין את הכל אחר כן. משה ובצלאל היו כאחד. משה למעלה - בצלאל תחתיו. סיום הגוף כמו הגוף. בצלאל ואהליהב, הרי פרשוה - זה ימין וזה שמאל, והכל אחד. ומשום כן, ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה וגו', ואתו אהליהב בן אחיסמך למטה דן וגו'.

כ הַזֶּהב הַעֲשׂוּי לַמְּלֶאכֶה בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וְגו'. רבי יוסי פתח את הפסוק באלישע, שכתוב (מלכים-ב ב) ויעל משם בית אל והוא עלה בדרך וגו'. ונערים קטנים, הרי פרשוה - מנערים היו מכל דברי התורה ומכל מצוות התורה. קטנים - קטני אמונה, והתחייבו בדין העולם הזה ובדין של העולם הבא. יצאו מן העיר - יצאו מסוד האמונה. כתוב כאן יצאו מן העיר, וכתוב שם (הושע יא) ולא אבוא בעיר. (מסוד האמונה נקרא עיר, תהלים מח) עיר ה' צבאות עיר אלהינו).

ויִפֶּן אַחֲרָיו וִירָאם. ויפן אחריו, שהסתכל לאחוריו אם יחזרו בתשובה ואם לא. ויראם, מה זה ויראם? הסתכל בהם שהרי אין זרע מתקן עתיד לצאת מהם, ופרשוה. ויראם, הרי פרשוה שנעשו בליל יום הכפורים, מיד - ויקללם בשם ה'.

וסוֹד הוּא בַּפְּסוּק הַזֶּה. ויפן אחריו - הסתכל בהם אם יענש עליהם והתפנה מזה, כמו שנאמר (במדבר יב) ויפן אהרן, שהתפנה מצרעתו. אף כאן התפנה מענשם. ויראם, שהיו עומדים אחר כן לעשות כמה רעות לישראל.

ויִפֶּן אַחֲרָיו, כמו שנאמר (בראשית יט) ותבט אשתו מאחוריו. מה זה מאחוריו? מאחורי השכינה. אף כאן ויפן אחריו - הסתכל מאחורי השכינה וראה את כלם. שהרי באותו לילה ששולטת על כפרת חטאיהם של ישראל, התעברו מהם אמותיהם. מיד - ויקללם בשם ה' ותצאנה שתיים דבים מן היער. שתיים דבים? שנים דבים הנה צריך להיות! מה זה שתיים דבים? נקבות היו ובניהם. ותבקענה מהם ארבעים ושנים ילדים, הרי פרשוה - כנגד הקרבנות של בלק.

ויְהִי זֶהב הַתְּנוּפָה, למה נקרא זהב התנופה, ולא נקרא כן: כסף התנופה? אלא שני אלה נקראו כן: זהב התנופה, ונחשת התנופה. ולא נקרא כן כסף התנופה, אלא אלו נקראו כן משום שזו היא הסתלקות למעלה, שהרי יש כן למטה, ואינו זהב (כדגמת) התנופה. ובכל מקום תנופה היא הרמה למעלה ולא הורדה למטה.

וְהוּא סוד החשבון הזה, שכל הדרגות והמרפבות הללו כלן עומדות בתנופה (ד), והוא זהב התנופה, וזהו זהב. שכל מה שמתפשט למטה, מסתיר את המראה והטוב והאור שלו, וכשהוא בתנופה, אז הוא זהב טוב בסוד האור שלו. וכל אותו שלמטה – פסלת הזהב, והוא ההתוך שלו.

וְכִסְף פקודי העדה, משום שזה הוא כל מה שמתפשט למטה כך הוא טוב, ואף על גב שאינו בתנופה הזו – הכל הוא לטוב. אבל זהב, כל מה שמתפשט למטה – הכל הוא לרע. זה מתפשט לטוב, וזה מתפשט לרע. ומשום כך צריך להניף תנופה ולהעלות למעלה. וזה צריך להתפשט למטה ולכל הצדדים, משום שעומדים כלם לטוב.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים פד) כי שמש ומגן ה' וגו'. כי שמש – זה הקדוש ברוך הוא. ומגן – זהו הקדוש ברוך הוא. שמש – זהו סוד השם הקדוש יהו"ה, שכאן עומדות כל הדרגות למנוחה. ומגן – זהו סוד השם הקדוש שנקרא אלהים. וסוד זה שכתוב (בראשית טו) אנכי מגן לך. ושמש ומגן זהו סוד השם השלם. חן וכבוד יתן ה', להיות הכל בסוד אחד.

לֹא יִמְנַע טוֹב לְהִלְכִים בְּתָמִים – סוד זה (אבות) שכתוב (איוב לח) וימנע מרשעים אורם. וזהו אור ראשון שכתוב בו (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, שגנזו והסתירו הקדוש ברוך הוא, כמו שבארוהו, וגנזו אותו מהרשעים, ומנע אותו בעולם הזה ובעולם הבא. אבל לצדיקים מה כתוב? לא ימנע טוב להלכים בתמים. זהו אור הראשון שכתוב בו (שם) וירא אלהים את האור כי טוב.

וְעַל זה לא צריך זה להעלות ולהניף אותו, אלא להתפשט ולהתגלות, ולא להתעלות כמו אותו אחר שהוא שמאל, ולכן נקרא אותו תנופה, ולא זה. ומשום כך – וכסף פקודי העדה מאת כפר וגו'.

בֵּא וראה, צד הימין הוא תמיד עומד לקיים את כל העולם ולהאיר ולברך אותו, ומשום כך הכהן שהוא מצד הימין, מזדמן תמיד לברך את העם, שהרי מצד הימין באות כל הברכות לעולם, והכהן נוטל בראש, ועל כך הוא התמנה לברך למעלה ולמטה.

בא וראה, בשעה שהכהן פורש ידיו לברך את העם, אזי השכינה באה ושורה עליו וממלאה את ידיו. יד ימין עולה למעלה מעל יד שמאל, כדי להעלות הימין ולהגבירו על השמאל, ואז כל הדרגות שפורש בהן את ידיו, כלן מתברכות ממקור הכל. מקור הבאר מי הוא? זה צדיק. מקור הכל זהו עולם הבא, שהוא מקור עליון שכל הפנים מאירות משם, שהרי הוא המעין והמקור של הכל, וכל המאורות והמנורות משם נדלקים.

כמו כן המקור והמבוע של הבאר, כל אותן מנורות שלמטה, כלן מאירות ומתמלאות ממנו באור, וזה עומד כנגד זה. ומשום כך, בשעה שהכהן פורש ידיו ומתחיל לברך את העם, אז שורות ברכות עליונות ממקור עליון להדליק מנורות, וכל הפנים מאירות, וכנסת ישראל מתעטרת בעטרות עליונות, וכל אותן ברכות שופעות ונמשכות ממעלה למטה.

בא וראה, משה צוה – ובצלאל עשה, להיות הכל בסוד הגוף, וסיום הגו, שהוא אות ברית הקדש, להרבות אהבה וקשר של יחוד במשכן. והכל נעשה בסוד הימין. ועל זה, בכל מקום שצד הימין נמצא, אין שולטת בו עין רעה. ומשום כך – וכסף פקודי העדה, משום שאותו כסף בא מצד ימין, ולכן נמנה הכל במנין.

רבי יצחק שאל את רבי שמעון. אמר לו, הרי פרשה שברכה אינה שורה בדבר שעומד במדה ובדבר שעומד בחשבון, אז למה היה כאן במשכן הכל בחשבון? אמר לו, הרי זה נתבאר, אבל בכל מקום שצד הקדשה שורה עליו – אם אותו חשבון בא מצד הקדשה, הברכה שורה עליו תמיד ולא סרה ממנו. מנין לנו? ממעשר. משום שבא החשבון לקדש, נמצאת בו ברכה. כל שכן המשכן שהוא קדש ובא מצד הקדש.

אבל כל שאר דברי העולם שלא באים מצד הקדשה, אין הברכה שורה עליהם כשהם בחשבון, משום שהצד האחר, שהוא רע עין, יכול לשלט עליו. וכיון שיכול לשלט עליו, אין ברכה נמצאת בו, כדי שלא יגיעו ברכות לאותו רע עין. (ואיננו מצד הקדשה).

ומדה של קדשה וחשבון של קדשה תמיד נוספות בו ברכות, ועל זה וכסף פקודי העדה. פקודי העדה באמת ודאי, ואין פחד מעין הרע, ואין פחד מכל חשבון זה, שהרי בכל שורות ברכות מלמעלה.

אָמַר לו, משום שלא נטל מהם שקלים, שהוא פְּדִיּוֹן, שְׁכַתּוּב וְנִתְּנָו אִישׁ כֶּפֶר נַפְשׁוֹ לֵה' בַּפְּקֹד אֹתָם וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם נֶגֶף בַּפְּקֹד אֹתָם. משום שְׁצָרִיךְ קֹדֶשׁ (שהוא בגלוי) לְתֵת פְּדִיּוֹן שֶׁל קֹדֶשׁ, וְאוֹתוֹ פְּדִיּוֹן שֶׁל קֹדֶשׁ לֹא נִלְקַח מֵהֶם. בֹּא וּרְאֵה, יִשְׂרָאֵל הֵם קֹדֶשׁ, שְׁעוֹמְדִים בְּלֵי חֻשְׁבוֹן (שֶׁל עֲצָמָם), וְלָכֵן צָרִיךְ פְּדִיּוֹן לְטַל מֵהֶם, וְאוֹתוֹ פְּדִיּוֹן עוֹמֵד בְּחֻשְׁבוֹן, וְהֵם לֹא עוֹמְדִים בְּחֻשְׁבוֹן.

מָה הַטַּעַם? משום שְׁקֹדֶשׁ הוּא סוּד עֲלִיּוֹן שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת. מָה אוֹתוֹ קֹדֶשׁ עוֹלָה עַל הַכֹּל וַיֵּשׁ לוֹ בַּחוּץ קֹדֶשׁ אַחֵר לְמַטָּה שְׁעוֹמֵד תַּחְתּוֹ, וְעוֹמֵד בְּחֻשְׁבוֹן וּבְמִנְיָן – אִף כִּי יִשְׂרָאֵל הֵם קֹדֶשׁ, שְׁכַתּוּב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה', וְהֵם נוֹתְנִים קֹדֶשׁ אַחֵר, כֶּפֶר שְׁלֵהֶם, שְׁעוֹמְדִים בְּחֻשְׁבוֹן, וְסוּד זֶה – יִשְׂרָאֵל הֵם אֵילָן שְׁעוֹמֵד בְּפָנִים, פְּדִיּוֹן (קֹדֶשׁ) אַחֵר עוֹמֵד בַּחוּץ וְעוֹלָה לְחֻשְׁבוֹן, וּמִגֵּן זֶה עַל זֶה. הִלְכוּ.

פָּתַח רַבִּי אֱלֶעָזָר וְאָמַר, (הוֹשֵׁעַ ב) וְהָיָה מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפָּר וְגו'. מָה זֶה כְּחוֹל הַיָּם? שְׁנֵי גִוְנִים הֵם כָּאֵן. אַחַד – כְּחוֹל הַיָּם, מִשׁוּם שֶׁהֵם, כְּשֶׁעוֹלִים הַגְּלִים שֶׁלוֹ בְּזַעַף וּרְגֵז, וְאוֹתָם הַגְּלִים עוֹלִים לְשִׁטָּף אֶת הָעוֹלָם, כְּשֶׁמְגִיעִים וְרוֹאִים אֶת חוֹל הַיָּם, מִיַּד נִשְׁבָּרִים וְשׁוֹבִים לְאַחֹר וְשׁוֹכְכִים, וְלֹא יְכוּלִים לְשַׁלֵּט וּלְשִׁטֵּף אֶת הָעוֹלָם.

כְּמוֹ כֵּן יִשְׂרָאֵל הֵם חוֹל הַיָּם, וּכְשֶׁשָּׂאָר הָעַמִּים, שֶׁהֵם גְּלֵי הַיָּם, בְּעֲלֵי הָרְגֵז וּבְעֲלֵי דִינִים קָשִׁים, רוֹצִים לְשַׁלֵּט וּלְשִׁטֵּף אֶת הָעוֹלָם, רוֹאִים אֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מְתַקְשְׂרִים לְקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְשׁוֹבִים וְנִשְׁבָּרִים לְפָנֵיהֶם וְלֹא יְכוּלִים לְשַׁלֵּט בְּעוֹלָם. דְּגָמָא אַחֲרֵת – מִשׁוּם שֶׁחוֹל הַיָּם אֵין לוֹ חֻשְׁבוֹן וְלֹא עוֹמֵד בְּחֻשְׁבוֹן וְלֹא כְּמִדָּה, שְׁכַתּוּב אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסְפָּר, אִף כִּי יִשְׂרָאֵל אֵין לָהֶם חֻשְׁבוֹן וְלֹא עוֹמְדִים בְּחֻשְׁבוֹן.

בֹּא וּרְאֵה, יֵשׁ מִדָּה טְמִירָה וּגְנוּזָה, וַיֵּשׁ חֻשְׁבוֹן שְׁעוֹמֵד בְּגִיזָה טְמִירָה וּגְנוּז, וְזֶה עוֹמֵד בְּמִדָּה, וְזֶה עוֹמֵד בְּחֻשְׁבוֹן. וְזֶהוּ סוּד וְקִיּוּם הַכֹּל, שְׁלִמְעָלָה וּמַטָּה, מִשׁוּם שְׁאוֹתָהּ מִדָּה לֹא נוֹדַעַת לְעוֹלָמִים עַל מָה עוֹמֵד הַסוּד שֶׁל אוֹתָהּ מִדָּה וְעַל מָה עוֹמֵד סוּד אוֹתוֹ הַחֻשְׁבוֹן, וְזֶהוּ סוּד הָאֱמוּנָה שֶׁל הַכֹּל.

וַיִּשְׂרָאֵל לְמַטָּה לֹא עוֹמְדִים בְּחֻשְׁבוֹן, אֲלָא בְּצַד שֶׁל דְּבַר אַחֵר, וְהַפְּדִיּוֹן הוּא שְׁעוֹמֵד בְּחֻשְׁבוֹן. וּמִשׁוּם כֵּן, כְּשֶׁיִּשְׂרָאֵל

בְּכַנְסִים בְּחֶשְׁבוֹן, נוֹטְלִים מֵהֶם פְּדִיוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְעַל כֵּן בִּימֵי דָוִד, כִּשְׁעָשָׂה חֶשְׁבוֹן בְּיִשְׂרָאֵל וְלֹא נָטַל מֵהֶם פְּדִיוֹן, הָיָה רִגְזוֹ, וְנִאָּבְדוּ מִיִּשְׂרָאֵל כַּמָּה חֲלִילוֹת וְכַמָּה מַחְנוֹת.

וּמִשׁוּם כֵּן כָּתוּב בְּמַעֲשֵׂה הַמֶּשֶׁכֶן, וְכִסְף פְּקוּדֵי הָעֵדָה וְגו', לְכֹל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים. וְהַכֹּל הִתְקַדֵּשׁ לְעִבּוּדַת הַמֶּשֶׁכֶן, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ – כְּפָרִים חֶשְׁבוֹן אֶחָד, שְׁקָלִים חֶשְׁבוֹן אֶחָד. מִשׁוּם שֵׁשׁ עֲלִיוֹנִים שְׁעוּלִים לְחֶשְׁבוֹן עֲלִיוֹן, וַיֵּשׂ אַחֲרֵים שְׁעוּלִים לְחֶשְׁבוֹן אַחֵר. זֶה עֲלִיוֹן וְזֶה תַּחְתּוֹן. וּמִשׁוּם כֵּן כָּתוּב וַיְהִי מֵאֵת כֶּכֶר הַכֶּסֶף לְצַקַּת אֵת אֲדָנֵי הַקֹּדֶשׁ וְגו'. אֵלֶּה הָאֲדָנִים, הָרִי פִּרְשׁוּהָ.

עוֹד פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים קכז) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשִׁלְמָה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת וְגו'. פְּסוּק זֶה שִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ אָמַר אוֹתוֹ בְּשַׁעַה שֶׁהָיָה בּוֹנֶה אֵת בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ וְהִתְחִיל לְבִנּוֹת, וְהָיָה רוֹאֶה שֶׁהַמַּעֲשֵׂה מִתְתַקֵּן בִּידֵיהֶם וְהָיָה נִבְנֶה מֵעֲצָמוֹ, וְאִזּוֹ הִתְחִיל וְאָמַר, אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת וְגו'. הִינּוּ הַסּוּד שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, שֶׁהָרִי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא וְהִתְקִין אֵת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּכֹל מָה שֶׁצָּרִיךְ, שֶׁהוּא בַּיִת.

שׂוֹא עָמְלוּ בּוֹנְיוֹ בּוֹ – אֵלֶּה סוּד שֶׁל אוֹתָם נִהְרֹת (נחלים) שִׁיּוּצָאִים וְנִכְנָסִים כָּלֵם בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַזֶּה לְהִתְקִינוֹ בְּכֹל מָה שֶׁצָּרִיךְ. וְאִף עַל גַּב שְׁכָלֵם בָּאִים לְתַקֵּן וּלְעַשׂוֹת אֵת תְּקוּנָתוֹ, וְדַאי אִם ה' – שֶׁהוּא סוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, שֶׁהִתְקִין (בֵּיתוֹ וְלֹא עֲשָׂה) וְעָשָׂה אֵת הַבַּיִת כְּרֵאוּי, אוֹתָם בּוֹנִים לְחֲנָם הֵם, אֲלֹא רַק מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה וּמִתְקִין. אִם ה' לֹא יִשְׁמַר עִיר, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֵלֶיהֶן בֵּה מִרְשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית שָׁנָה, וּפִרְשׁוּהָ. וּבִהַשְּׁגָחָה הַזּוֹ הִיא שְׁמוּרָה מִכָּל הַצְּדָדִים.

וְאִף עַל גַּב שֶׁכָּתוּב (שיר ג) הִנֵּה מִטְתּוֹ שֶׁלְשִׁלְמָה שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבֻרֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָלֵם שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ. מָה הַטַּעַם הֵם שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ? מִשׁוּם שֶׁכָּתוּב מִפְּחַד בְּלִילוֹת, זֶהוּ פְּחַד הַגִּיחִינָם שֶׁעוֹמֵד כְּנִגְדָה כְּדִי לְדַחֲוֹתָהּ, וּמִשׁוּם כֵּן כָּלֵם מְקִיפִים אוֹתָהּ.

וְאִף עַל גַּב שְׁכָלֵם עוֹמְדִים בְּאוּר הַמַּחְשָׁבָה שֶׁלֹּא נוֹדַע, וְאִזּוֹ אוּר הַמַּחְשָׁבָה הַזֶּה שֶׁלֹּא נוֹדַע מִכָּה בְּאוּר שֶׁל הַמָּסֶךְ, וּמְאִירִים כְּאֶחָד וְנִעֲשִׂים תַּשַּׁע הַיְכָלוֹת.

וְהַיְכָלוֹת אֵינָם מְאִירִים, וְאֵינָם רוֹחוֹת, וְאֵינָם נִשְׁמוֹת, וְאֵין מִי שִׁיעֲמֵד בָּהֶם. רְצוֹן כָּל תַּשַּׁעַת הַמְּאוּרוֹת שְׁכָלֵם עוֹמְדִים

במחשבה, שהיא אחת מהן בחשבון, שכלם לרדף אחריהם בשעה שעומדים במחשבה. ולא נדבקים ולא נודעים, אלה לא עומדים לא ברצון ולא במחשבה עליונה. תופסים בה ולא תופסים. באלה עומדים כל סודות האמונה וכל אותם מאורות מסוד המחשבה העליונה, שלמטה כלם נקראים אין סוף. עד כאן מגיעים המאורות ולא מגיעים ולא נודעים. אין כאן מחשבה ולא רצון.

כשמאירה המחשבה ולא נודע ממה מאירה, אזי מתלבשת ונסתרת בתוך הבינה, ומאירה (מי) למה שמאירה, ונכנסים זה בזה, עד שכלם נכללים באחד, והרי פרשוה. ובסוד הקרבן, כשהכל עולה, נקשר זה בזה ומאיר זה בזה, אז עומדים כלם בעליה, והמחשבה מתעטרת באין סוף, אותו האור שמאירה ממנו המחשבה העליונה נקרא אין סוף.

כיון שמאיר ומתפשטים ממנו חילות, אותה מחשבה נגנזת ונסתרת ולא ידועה, ומשם מתפשטת התפשטות לכל הצדדים, ומתפשטת ממנו התפשטות אחת, שהיא סוד העולם העליון.

וזה עומד בשאלה, והוא מאמר עליון, ופרשוה שנקראת מי, שכתוב (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. שאלה אותו שברא אלה. אחר כך התפשט ונעשה ים, סוף כל הדרגות, שהיא למטה. ומשם מתחיל לבנות למטה, והכל עשה באותה צורה ממש שלמעלה, זה כנגד זה וזה כדגמת זה. ומשום כך שמירת הכל ממעלה ומטה.

והתפשטות זו, שהיא מחשבה, שהיא עולם העליון. וזהו אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר, שהוא שומר ישראל. (שוא שקד שומר, זהו שכתוב בו (משלי כז) ושמר אדניו יכבד) שלא עומד בו שמירה אלא בעולם העליון.

בא וראה, תכלת המשכן, הכל עומד בסוד עליון, ופרשוה. תכלת וארגמן, אחד להתקשר באחד. והרי נאמר בסוד הכתוב, (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא. והרי נאמר שיש אוכלת אש, ואוכלת אותה ומשמדה אותה, משום שיש אש חזקה מאש, ונתבאר.

ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ויום לעמודים וצפה ראשיהם וגו'. בא וראה, למדנו שאותם שקלים שכח אותם משה ולא ידע מה נעשה מהם, עד שיצא קול ואמר: ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ויום לעמודים.

סדר הלימוד ליום כח שבט [יום 146 בשנה]

רבי חזקיה פתח ואמר, (שיר א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. הפסוק הזה נתבאר. אבל עד שהמלך במסבו – זה הקדוש ברוך הוא, כשנתן תורה לישראל ובא לסיני, וכמה מרכבות היו עמו, כלם מרכבות קדושות, וכל הקדשות העליונות של קדשת התורה כלם היו שם, ותורה נתנה בלהוטים של אש, והכל בצד האש, וכתובה באש לבנה על גבי אש שחרה, והאותיות היו פורחות ועולות באויר.

והאות הראשונה של התורה נחלקה לשבע מאות ושבעים וחמשה לכל צד, וכלם נראו באויר הרקיע באות ו', ו' לצד זה, ו' לצד זה. וכן לכל הצדדים.

ואלו הווין היו עומדים על עמודים, ואותם העמודים היו עומדים על נס, וכל הווים עליהם. משום שסוד התורה עומד על ו'. ואותן ווי"ם שהם סוד האמונה של התורה, כלם עומדים על עמודים, שהם סודות שיוצאים בהם נביאים, הסוד שלהם בכל צד. ועל אותם עמודים עומדים אותם הווי"ם.

ו' עליונה היא סוד הקול שנשמע, והוא הסוד שעומדת בו התורה, משום שתורה יוצאת מאותו קול פנימי, שנקרא קול גדול. והקול הגדול הזה הוא סוד התורה, ועל זה כתוב, (דברים ה) קול גדול ולא יסף.

בא וראה, הקול הגדול הזה הוא עקר הכל וסוד השם הקדוש העליון, ועל זה פרשה שאסור לאדם להקדים שלום לחברו טרם שיתפלל תפלתו, וסוד זה פרשהו, שכתוב (משלי כז) מברך רעהו בקול גדול בבקר השכם קללה תחשב לו. ואינו אסור, עד שמברך אותו בקול גדול, שהוא עקר השם הקדוש.

ולכן סוד התורה יוצא מאותו קול גדול, וזהו מלך. במסבו – זה מעמד הר סיני, ופרשה נרדי נתן ריחו – זו כנסת ישראל, משום שאמרו ישראל, (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. שהמלך – זהו המלך העליון, ופרשהו.

בא וראה, כשהביא הקדוש ברוך הוא מבול על העולם כדי להשחית הכל, אמר הקדוש ברוך הוא לנח: צריך אתה (להסתתר) להשמר

שלא תראה את עצמך לפני המשחית, שלא ישלט עליך, משום שלא היה מי שיגן עליי. כיון שנקרב הקרבן שהקריב נח, אז התבשם העולם, ולא התבסס כל כך עד שעמדו ישראל על הר סיני. כיון שעמדו ישראל על הר סיני, אז התבשם העולם, והמשחית לא נמצא בעולם.

ורצה הקדוש ברוך הוא באותו זמן להעביר את אותו משחית מהעולם, (וכאשר) רק שישראל סרחו באותו זמן לימים מועטים ועשו את העגל. ואז מה כתוב? (שם לג) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב. ועדים היה סודות השם הקדוש שעטר אותם הקדוש ברוך הוא ונטל מהם, ואז שלט המשחית על העולם וחרו כמקדם, כמו באותו זמן ששלט בעולם, ועשה דין.

אמר רבי יוסי, בימי המבול מי נתן שם משחית? שהרי המים היו שנתגברו. בא וראה, אין לה דין בעולם, או כשמכה העולם בדין, שלא נמצא ביניהם אותו המשחית שהולך בתוך אותם הדינים שנעשים בעולם. אף כאן היה מבול, והמשחית היה הולך בתוך המבול, והוא נקרא כך. ולכן אמר הקדוש ברוך הוא לנח לטמן עצמו ולא תראה בעולם, והרי פרשוה.

בא וראה, אמר רבי אלעזר, ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים לעמודים. למה ווים? אלא כמו מין ו'ו' היו, וראשם מצפה זהב. הם של כסף, וראשם מצפה זהב, משום שכל ו'ו' בא בצד הרחמים, וכלם היו יודעים למעלה בחשבון. ומשום שבאו מצד הרחמים היו נקראים ווים, וכל השאר תלויים בהם. ואין ו'ו' אלא זהב וכסף כאחד. ומשום כך כל אלו נקראו ווים של אותם עמודים. אילו עמודים? כמו שנאמר והעמודים שנים וגו'. משום שהרי אלה הם מחוץ לגוף, למטה היו עומדים.

אמר רבי יצחק, לא ידעתי אם זו עבודת קדש או חל, משום שכתוב ואת האלף. שהרי כתוב כאן האלף, וכתוב שם (שיר ח) האלף לה שלמה. מה להלן האלף חל - אף כאן האלף חל.

אמר לו, לא כך! שאם הוא היה חל, לא היו נעשים ממנו ווים. ועוד, שהרי שם כתוב האלף ולא יותר, וכאן כתוב האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים. האלף ששם הם חל, שכתוב האלף לה שלמה, וזהו חל, משום שכל חל אינו בצד הקדשה כלל. חל הוא מהצד האחר הטמא, ועל זה הבדלה בין קדש לחל, משום שצריכים

לְהַבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחַל. וְסוּד הַפְּתוּב כִּף הוּא – (ויקרא י) וּלְהַבְדִּיל בֵּין
הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחַל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר.

וְעַם כָּל זֶה, אֵף עַל גַּב שֶׁהַפְּרָדָה יֵשׁ לְקֹדֶשׁ מִן הַחַל, חֵלֶק אֶחָד יֵשׁ
לוֹ בְּקֹדֶשׁ מִצַּד הַשְּׂמֵאל. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב הָאֶלֶף לֶף שְׁלֵמָה, שֶׁהֵם
אֶלֶף יְמֵי הַחַל, וְהֵם יְמֵי הַגְּלוּת. כְּמוֹ שֵׁשׁ אֶלֶף יָמִים שֶׁל קִדְשָׁהּ, כִּף
גַּם אֶלֶף יָמִים לְצַד הָאֲחֵר.

וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבָרִים, שְׂאוֹתֵם יְמֵי הַגְּלוּת יִהְיוּ אֶלֶף שָׁנִים. וְעַל כֵּן,
יֵשׁ אֶלֶף וַיֵּשׁ אֶלֶף, וְאוֹתָן אֶלֶף שָׁנוֹת הַגְּלוּת, אֵף עַל גַּב שֵׁשׁ־אֶלֶף
יִהְיוּ בַּגְּלוּת וַיִּתְמַשְׁכוּ יוֹתֵר – בְּאֶלֶף הַשָּׁנִים הַלְלוּ הֵם יִתְמַשְׁכוּ, שֶׁל
אוֹתָם אֶלֶף יָמִים שְׂאֵמְרָנוּ. וּמִשׁוּם כִּף פְּרֻשׁוֹהָ, כָּל שְׁלֵמָה שֵׁשׁ בְּשִׁיר
הַשִּׁירִים – קֹדֶשׁ, פָּרֻט לְזֶה שֶׁהוּא חַל. הָאֶלֶף שֶׁל כָּאֵן הוּא קֹדֶשׁ, וְכָל
מַעֲשָׂיו קֹדֶשׁ, וְעַל זֶה עָשָׂה נוֹיִם לְעַמּוּדִים.

בֵּא וּרְאֵה, הֲרֵי אֲמַרְנוּ, כָּל ו' הוּא בְּסוּד הַרְחָמִים, וְכָל מְקוֹם שָׁבָא ו'
בְּשֵׁם הַקֹּדֶשׁ, הוּא רְחָמִים, כְּמוֹ (בראשית יט) וְה' הַמְטִיר עַל סֹדֶם.
(שם יג) וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם. רְחָמִים וְדִין כְּאֶחָד. שְׁמָה שׁוֹנָה בְּמַבּוּל
שֶׁכְּתוּב אֱלֹהִים בְּכָל מְקוֹם? לְמָה לֹא כְּתוּב וְה'? אֵלָּא שְׁנִינּוּ, בְּכָל
מְקוֹם שֶׁכְּתוּב וְה' – הוּא וּבֵית דִּינּוּ. אֱלֹהִים סֵתֵם – דִּין לְבָדוּ.

אֶלֶף בְּסוּד נַעֲשֵׂה דִין, וְלֹא כְּדֵי לְהַשְׁמִיד אֶת הָעוֹלָם, וּמִשׁוּם כִּף
הוּא הַתְּעָרֵב עִם דִּין. אֲבָל בְּמַבּוּל כָּל הָעוֹלָם הַשְׁמִד, וְכָל
אוֹתָם שְׁנַמְצָאוּ בְּעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר, שֶׁהֲרֵי נָח וְכָל מַה שֶׁעָמַד נִצְלוּ –
הֲרֵי נִסְתָּר מִהָעֵינַי הִיָּה, שְׁלֹא נִרְאָה, וְעַל כֵּן כָּל מַה שְׁנַמְצָא בְּעוֹלָם
הַשְׁמִיד אוֹתוֹ.

וְעַל זֶה וְה' – בְּגִלוּי, וְלֹא הַשְׁמִיד הַכֹּל. אֱלֹהִים – נִסְתָּר, וְצָרִיף
לְהַשְׁמִיר, שֶׁהֲרֵי מַשְׁמִיד הַכֹּל. וְלִכֵּן אֱלֹהִים לְבָדוּ הִיָּה, וְסוּד זֶה
– (תהלים כט) ה' לְמַבּוּל יָשָׁב. מַה זֶה יָשָׁב? אֵלְמָלָא מְקַרָּא כְּתוּב, לֹא
יְכוּלִים לוֹמַר. יָשָׁב – יָשָׁב לְבָדוּ, שְׁלֹא כָּא עִם דִּין. כְּתוּב כָּאֵן יָשָׁב,
וְכְּתוּב שָׁם (ויקרא יג) בְּדָד יָשָׁב, לְבָדוּ.

וְסוּד לְמַדְנּוּ, הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְתָּר וְגִלוּי. גִּלוּי הוּא בֵּית דִּין
שְׁלֵמָטָה. נִסְתָּר הוּא הַמְּקוֹם שֶׁכָּל הַבְּרָכוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם.
מִשׁוּם כִּף, כָּל דְּבָרֵי אָדָם שֶׁהֵם בְּנִסְתָּר, הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת עָלָיו. וְכָל
אוֹתָם שֶׁבְּגִלוּי, אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל בֵּית דִּין שׁוֹרָה עָלָיו, מִשׁוּם שֶׁהוּא
מְקוֹם בְּגִלוּי. וְהַכֹּל הוּא בְּסוּד עֲלִיּוֹן כְּמוֹ שְׁלֵמָעֲלָה.

עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבוֹ (שיר א), בְּאוֹתָהּ חֲבֵרוֹת וְתַפְנוּק שֶׁל הָעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן, (הרי בארנו שזה) בְּאוֹתוֹ שֶׁבִיל נִסְתָּר וְגִנוּז וְלֹא יְדוּעַ, וּמִתְמַלֵּא מִמְנוֹ, וְיוֹצְאִים בְּנִחְלִים יְדוּעִים. נִרְדֵי נֶתַן רִיחוֹ – זֶה הַיָּם הָאֲחֵרוֹן שֶׁבָּרָא אֶת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, וּמִעֲלֵה רִיחַ טוֹב עֲלִיּוֹן לְשֵׁלֵט וְלַעֲשׂוֹת, וְיִכּוֹל וְשׁוֹלֵט וּמֵאִיר בְּאוֹר עֲלִיּוֹן.

בֵּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁהֵנֶרֶד הַזֶּה הָעֲלָה רִיחַ לְמַעְלָה, אִזּוֹ הַחֲכִיבוֹת נִקְשְׂרָה, וְעוֹלָה הֵנֶרֶד הַזֶּה לְהֶאֱחֹז לְמַעְלָה, וְכָל הַמְרַכְבוֹת הַקְּדוּשׁוֹת, כְּלֵן מַעְלוֹת רִיחוֹת לְהַתְעַטֵּר לְמַעְלָה. כָּל אוֹתָן מְרַכְבוֹת נִקְרְאוֹת עֲלָמוֹת שִׁיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מז) עַל עֲלָמוֹת שִׁיר, וְהָרִי פִּרְשׂוּהָ. מַה זֶה עֲלָמוֹת שִׁיר? אֵלֶּא כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ו) וְעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. מַה זֶה וְעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כה) הֵיִשׁ מִסְפָּר לְגִדּוּדָיו. וּמִשׁוּם שֶׁאֵין לָהֶם חֲשִׁבוֹן, כְּתוּב וְעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר.

וַיּוֹם לְעַמּוּדִים, כָּלֶם זְכָרִים. כָּל אוֹתָם שְׁעוֹלִים בְּשִׁמְן מִשְׁחָה לְמַעְלָה, כָּלֶם עוֹמְדִים בְּסוּד שֶׁל זְכָרִים, וְלֹא נִקְרָא זְכָר אֶלֶּא ו', סוּד שֶׁל הַשָּׁמַיִם, שֶׁהֵם זְכָרִים. וְכָל אוֹתָם שְׁלֵמָה נִקְרְאִים נִקְבוֹת. וּמִשׁוּם כֶּף, כָּל אוֹתָם שְׁבָאִים מִצַּד הַשְּׂמָאל, מִצַּד הַנִּקְבָּה, הַתְּמַנּוּ עַל הַשִּׁיר וְאוֹמְרִים שִׁירָה תָּמִיד. וְעַל זֶה כְּתוּב עַל עֲלָמוֹת שִׁיר. וְכָלֶם יוֹצְאִים בְּסוּד שֶׁל ה'. ה' מוֹצִיאָה כְּמָה חֲלִלוֹת לְמִינֵיהֶם בְּסוּד שֶׁל ו'. ו' – זֶה סוּד שֶׁל זְכָר שְׁעוֹמֵד לְתַת מְזוֹן לְנִקְבָּה.

וּמִשׁוּם כֶּף, כָּל אוֹתָם הַנּוֹיִם עֹשֶׂה בְּצִלְאֵל, לְתַת לָהֶם לְשֵׁרוֹת עַל הַנִּקְבוֹת, וְיוֹצְאִים מִסוּד שֶׁל אֶלֶף, שֶׁהוּא חֲשִׁבוֹן שְׁלָם. וְשִׁבַּע מְאוֹת, שֶׁהוּא סוּד שְׁלָם. וְחִמְשָׁה, גַּם כֶּף. וְשִׁבְעִים, הַכֹּל סוּד אֶחָד. וְעַל זֶה מִסוּד שֶׁל כֶּף וְחֲשִׁבוֹן זֶה עֹשֶׂה וַיּוֹם. וְכָלֶם בְּסוּד שֶׁל ו', וּבְדָמוֹת שֶׁל ו' נַעֲשׂוּ, וְהַכֹּל בְּסוּד עֲלִיּוֹן וּבְחֲשִׁבוֹן לְוַקְחִים.

וּנְחֻשֶׁת הַתְּנוּפָה שְׁבָעִים כֶּפֶר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל זֶה יֵרֵד לְמִטָּה בְּדִיוֹקָן עֲלִיּוֹן שֶׁל סוּד הָאֱמוּנָה. כְּמוֹ כֵּן עֹשֶׂה נְבוּכַדְנֶצַּר הַרְשָׁע אוֹתוֹ הַצֶּלֶם שֶׁהִתְקִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הוּא לֹא עֹשֶׂה כֶּף, אֲבָל בְּחִלּוּמוֹ רָאָה כֶּף, שֶׁהָרִי בְּחִלּוּמוֹ רָאָה רֹאשׁ שֶׁל זָהָב, אַחַר כֶּף כֶּסֶף, וְאַחַר כֶּף נְחֻשֶׁת. וְאִם תֹּאמַר, בְּרִזָּל וְחָרַס לְמָה לֹא כֶּף? מִשׁוּם שֶׁאֵינָם כְּדָאִים לְהַכְנִס לְקֶדֶשׁ, וְאֵלֶּה שְׁלֵשֶׁת הָאֲחֵרִים נִכְנָסוּ.

וּסוּדוֹ שֶׁל הַמִּשְׁכָּן בְּשֵׁלֶשׁ שְׁלֵשׁ בְּאֵלֶּה הַמִּתְכּוֹת. וּבִשְׂאָר אַרְבָּעָה, כְּמוֹ תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ. וְכְמוֹ אַרְבָּעָה טוּרֵי אֶבֶן.

אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, מֵהֶם בְּשִׁלְשָׁה, מֵהֶם בְּאַרְבָּעָה, מֵהֶם בְּשָׁנִים, מֵהֶם בְּאַחַד. אָבֵל כָּל מַעֲרָכָה וּמַעֲרָכָה אֵינָה אֶלָּא בְּשִׁלְשׁ. שְׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת הֵן שְׁנֵפָרְדוֹת לְכָל צַד, לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְכָל מַעֲרָכָה וּמַעֲרָכָה שֶׁהִיא לְכָל צַד, שְׁלֹשׁ מַעֲרָכוֹת הֵן, וּבְאַרְנֵי.

מַעֲרָכָה ראשונה של צד מזרח - שלש מערכות הן, והן תשע מערכות. משום שכל מערכה מאותן שלש יש לה שלש מערכות, ונמצא שהן תשע. וכמה אלף ורובבות תחתיהן. ותשע המערכות הללו, כלן מתנהגות באותיות רשומות. וכל מערכה מסתכלת אל אותן האותיות הרשומות, והרי פרשונה. וכן לכל מערכה ומערכה, וכלן נוסעות באותיות רשומות. ואלו עליונות מאלו, ועומדות אלו על אלו. (ומתחברות כלן ואמרות שירה).

וּבְשִׁפּוּרְחֹת אותן האותיות לתוך אור הרוח, אותו הממנה על הכל, אז כלן נוסעות, (והשירה מתבסמת) והרי פרשונה. ואת אחת מכה מלמטה, ואתה האות עולה ויורדת, ושתי אותיות פורחות עליהן. והאות הזו מלמטה, עולה מלמטה למעלה ומתחברת בהן, ונעשות שלש אותיות, כלן לפי אותיות יה"ו, שהן שלש תוך אספקלריה המאירה. מאלה נפרדו שלש מערכות. והן שתי אותיות, ואתה האות שעולה מתחברת עמהן, והן שלש.

בֵּא וראה, אותן שתי אותיות עליונות שעולות באור, הן כלולות זו בזו, רחמים ודין, ומשום כך הן שתיים, והן מהעולם שלמעלה בסוד הזכר. וזו שעולה ומתחברת עמהן היא נקבה, ונכללת בשתייהן.

כְּמוֹ שנקבה נכללת בשני צדדים, בימין ושמאל, ומתחברת בהן - כך גם האות הזו נקבה, ומתחברת בשתי אותיות אחרות, והן בשני צדדים. אלו עליונים ואלו תחתונים. והכל הוא אחד, זכר ונקבה.

שֶׁבְּשִׁנְבְּרָא העולם, אותן האותיות הן מהעולם העליון, שהן הולידו כל המעשים שלמטה כמו שהן ממש. משום כך, מי שיודע אותן ונזהר בהן, הוא אהוב למעלה ואהוב למטה. **רַבֵּי** שמעון אמר, האותיות הללו כלן זכר ונקבה, להתכלל כאחד, בסוד מים עליונים ומים תחתונים, והכל אחד, וזהו יחוד שלם. ועל זה, מי שיודע אותן ונזהר בהן, אשריו בעולם הזה ואשריו

בעולם הבא. משום שהוא העקר של היחוד השלם כראוי. שלש שלש מצד זה ומצד זה, ביחוד אחד בשלמות הכל. וכלן סוד המערכה העליונה כראוי כמו של מעלה, שאותה מערכה שלש שלש בסוד אחד.

מערכה שנייה שלצד דרום, (שהוא סוד הקסף) שלש מערכות הן לאותו צד, וכל מערכה ומערכה שלש שלש, והן תשע, כמו שנאמר. והאותיות נחלקו כך לכל הצדדים, להתחבר הכל באחד, משום שיש אותיות בסוד הנקבה ואותיות בסוד הזכר, וכלן מתחברות באחד, ונהיים אחד בסוד השם הקדוש השלם, ולהם מערכות ממנות שלש שלש, כמו שנתבאר. והכל יוצא ממערכת האבות שלמעלה כמערכה שהתקנו אותיות השם הקדוש יה"ו, כמו שנתבאר. כל המערכות הללו מתנהגות באותיות הידועות הללו ונוסעים בהם, וכמה חילות וגדולים, כלם למטה, שנוסעים ומתנהגים במערכה הזו.

מערכה שלישית שלצד צפון, בשלש מערכות הן לאותו צד, והן תשע. ובשלשה צדדים שלש שלש לכל צד, והן תשע. ואותן מערכות משלשה צדדים, כמו שנתבאר.

שבע ועשרים בסוד האותיות, שהם שבע ועשרים. ואף על גב שהן עשרים ושתיים - שלמות האותיות היא עשרים ושבע. ונמצאים כמו שאותיות עשרים ושבע, כך סדור המערכות הללו עשרים ושבע, לשלש שלש מערכות לכל צד. ונמצאו אלה השלש של הצד הזה שהן תשע, ואלה השלש של הצד הזה שהן תשע, ואלה השלש של הצד הזה שהן תשע. נמצא שכלם לעשרים ושבע. וסוד של העשרים ושבע הללו הן תשע אותיות שהן בסוד הנקבה, להתחבר בהן נקבה עם אותן שמונה עשרה אחרות בסוד שנתבאר, והכל הוא כראוי.

בא וראה, כמו שהאותיות העליונות של העולם העליון, כך גם אותיות אחרות למטה. אותיות עליונות גדולות, ואותיות תחתונות קטנות. והכל זה כמו זה. וכל הסודות הללו בסוד של זכר ונקבה, הכל הוא בשלמות, ולכן הכל הוא בסוד עליון.

בארבעים וחמשה מיני גוני האורות נחלק העולם. שבעה נחלקים לשבעה תהומות. כל אחד מכה בתהום שלו, והאבנים

מתגלגלות בתוך התהום, ונכנס אותו אור באותן אבנים ונוקב אותן, ומים יוצאים בהן, ושוקעות כל אחת ואחת על התהום, ומכסות לשני צדדים.

יוצאים המים באותם נקבים, ונכנס אור ומכה לארבעת צדדי התהום, מתגלגל אור בחברו ונפגשים באחד, ומחלקים את המים.

ואוחזים כל אותם השבעה בשבעה תהומות, וכורים בחשכי התהומות, והחשכים מתערבים בהם. עולים המים ויורדים ומתגלגלים באותם המאורות, ומתערבים כאחד - אורות וחשכים ומים, ונעשים מהם אורות שלא נראים חשוכים. מכה כל אחד בחברו, ונחלקים לשבעים וחמשה צנורות של התהומות, ובהם זורמים מים.

כף צנור וצנור עולה בקולו, והתהומות מזדעזעים. וכשאותו קול נשמע, כל תהום קורא לחברו ואומר: חלק את המים שלך ואכנס בך. זהו שכתוב (תהלים מב) תהום אל תהום קורא לקול צנוריה.

תחת אלה שלש מאות וששים וחמשה גידים, מהם לבנים, מהם שחרים, מהם אדמים, כלולים זה בזה, ונעשו גון אחד. אותם גידים נרקמו בשבע עשרה רשתות, וכל אחת נקראת רשת גידים. נרקמו זה בזה ויורדים לשפולי התהום. תחת אלה שתי רשתות עומדות במראה של ברזל, ושתי רשתות אחרות במראה של נחשת.

שני כסאות עומדים עליהם, אחד מימין ואחד משמאל. כל אותן רשתות מתחברות כאחת, והמים יורדים מאותם צנורות ונכנסים ברשתות הללו. אותם שני כסאות, אחד כסא הרקיע השחר, ואחד כסא הרקיע הצבעוני.

אלו השני כסאות, כאשר אלו עולים, עולים בכסא ההוא של הרקיע השחר. וכאשר יורדים, יורדים בכסא ההוא של הרקיע הצבעוני. שני הכסאות הללו, אחד מימין ואחד משמאל. אותו כסא של הרקיע השחר מימין, ואותו כסא של הרקיע הצבעוני משמאל. כשעולים בכסא של הרקיע השחר, מנמד הכסא של רקיע שמאל ויורדים בו. מתגלגלים הכסאות אחד עם אחד. (לוקחים) יורדות כל אותן רשתות לתוכם ומכניסים אותן לשפולי התהום התחתון.

עומד כסא אחד, ועולה מעל לכל אותם התהומות, ועומד כסא אחר מתחת לכל התהומות. בין שני הכסאות הללו מתגלגלים כל אותם התהומות וכל אותם הצנורות, וננעצו בין שני הכסאות הללו. **שבועים** וחמשה צנורות הם. שבועה הם עליונים מהכל. וכל אותם אחרים אחרים בהם, וכלם נעוצים בגלגלי הכסא הזה בצד הזה, ונעוצים בגלגלי הכסא בצד הזה.

בהם המים (בתהום) עולים ויורדים. אותם שיורדים כורים בתהומות ובוקעים אותם. אותם שעולים נכנסים לאותם נקבי האבנים, ועולים וממלאים את שבועת הימים. עד כאן שבועת גוני האורות בסוד עליון.

בא וראה, נחשת התנופה שאמרנו, אלה הם אותם הרי נחשת, שנקראו הרי נחשת, והם שנקראו אדני נחשת. (ואלה) עומדים שוערים בכל אותם הפתחים, ומקיפים אותם, את כל אותם שעומדים בפנים, משום שאלה הם שוערים שעומדים בפתחים שבחוץ, ואלה נכנסים ויוצאים בבית המלך.

ומהנחשת הזו, כל אותם כלי המזבח לשמש בו. ואלה הם כלים למזבח. שכשנשמות קרבות לעלות על גבי המזבח, אלה הם עובדים אותה עבודת המזבח, וכלם מסייעים לשמש את אותו שמוש, ונקראים כלי המזבח. וכל הכלים הללו וכל אותם יתדות המשכן, כלם נקראו בשמות, כלי שרת לשמש בקדש. ועל זה עומדים כלם ממנים ידועים ומרכבות ידועות ורוחות ידועות, כל אחד ואחד כראוי לו. ובהיכלות הקדש, שהם היכלות ידועים, כלם בחשבון.

קשר הזהב - בזהב. כסף - בכסף. נחשת - בנחשת. אלה של הנחשת שלמטה נוטלים כח מנחשת של מעלה, וכך הכל. כל אותם גונים מתערבים אלה באלה, לאחז ולהתקשר אלה באלה.

קרסי הזהב עומדים לקשר אותן יריעות אחת עם אחת. קרסי הנחשת עומדים לקשר את המשכן. ואלה כנגד אלה. וכלם עומדים ככוכבים הללו שברקיע. כמו שמאירים הכוכבים ברקיע ונראים, כך גם מאירים אותם קרסים במשכן, והרי בארנו. ומאירים אותם קרסים ונראים ככוכבים שעומדים ובולטים (ולוהטים)

ונוצצים, ואותם חמשים של זהב וחמשים של נחשת, ומאירים
אלה כנגד אלה.

מתוך האור שלמעלה יוצאת התנוצצות אחת שנוצצת ומאירה
לתוך האספקלריה שלא מאירה, ואותה התנוצצות כלולה
מכל הגונים שמאירים, ונקראת ארגמן. וכשמכה הארגמן הזה באותו
אור חשוף (תכלת), אז יוצאת התנוצצות אחת אחרת שלא לזהטת,
ומתערבים זה בזה. והם היו לבושי הקדש שהתלבש בהם מיכאל
הכהן הגדול.

וכשמתלבש בהם באותם לבושי כבוד, אז נכנס לשמש בקדש,
וטרם ילבש המלבושים הללו לא יכנס לקדש. כמו
כן – (שמות כד) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר, ולמדנו שהיה
מתלבש בענן. וכשהיה מתלבש בענן, אז ויעל אל ההר. וטרם
שהתלבש בו, לא יכל להכנס פנימה. כמו כן הכהן הגדול לא נכנס
לקדש עד שמתלבש בלבושים הללו כדי להכנס לקדש.

ומשום שיצאו מסודות עליונים והם כמו שלמעלה, נקראים בגדי
שרד, משום שנשארו מאותם לבושים עליונים, משום שהיו
ממה שנשאר מאורות הזיונים העליונים. תכלת וארגמן – הגונים של
סוד השם הקדוש שנקרא שם שלם, ידו"ד אלהים. וזהו סוד
שיתלבש בו הכהן הגדול להכנס לקדש. תולעת שני – הם גונים
אדמים. ותכלת וארגמן, שהוא כלול בתוך אותם גונים. ומתוך שהוא
מתלבש בהם בלבושים של הגונים הללו, היה נכנס לפנים ולא
דוחים אותו החוצה.

בא וראה, הכל נעשה בסוד האמונה להיות הכל כמו שלמעלה, ועל
זה כתוב, בגדי השרד לשרת בקדש. ונקראו בגדי (קדש) שרד,
משום שלא נקראים קדש אלא כששורים בו אותם הגונים, שכתוב
(ויקרא טז) בגדי קדש הם. וכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית
תבואתה. קדש ישראל, משום שבישראל נראים כל הגונים, כהנים
לויים וישראל, ואלה הם הגונים להראות בפנים.

בא וראה, אין נשמה עולה להראות לפני המלך הקדוש עד שזוכה
להתלבש בלבוש של מעלה להראות שם. וכן כמו זה לא יורדת
למטה עד שמתלבשת בלבוש של העולם הזה.

כְּמוֹ כֵּן הַמְּלֹאכִים הַקְּדוּשִׁים שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁכָתוּב בָּהֶם (תהלים קב) עֲשֵׂה מְלֹאכֵי רֹחוֹת מְשֻׁרְתָיו אֵשׁ לֵהֵט, כְּשִׁעוּשִׁים שְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֵין יוֹרְדִים לְמַטָּה עַד שְׁמַתְלַבְּשִׁים בְּלְבוּשׁ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכֹּל הוּא כְּמוֹ שְׁאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ לְשֵׁם. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שֶׁנִּשְׁמָה לֹא עוֹלָה אֶלָּא בְּלְבוּשׁ שְׁמַאִיר.

וּבֵא רֵאָה, אָדָם הָרֵאשׁוֹן, כְּשֶׁהָיָה בְּגֵן עֵדֶן, הָיָה מְתַלְבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה, וְהוּא לְבוּשׁ שֶׁל אֹר עֲלִיּוֹן. כִּיּוֹן שְׁגֵרֵשׁ מִגֵּן עֵדֶן וְהִצְטַרֵף לְגוֹנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, מָה כְּתוּב? (בראשית ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וַיְלַבֵּשֵׁם. בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ כְּתָנוֹת אֹר, אֹר שֶׁל אוֹתוֹ אֹר עֲלִיּוֹן שֶׁשֶׁמֶשׁ בּוֹ בְּגֵן עֵדֶן.

מִשׁוֹם שֶׁהָרִי גֵן עֵדֶן, אֹר הָעֲלִיּוֹן שְׁמַאִיר מְשַׁמֵּשׁ בּוֹ. וְעַל כֵּן, אָדָם הָרֵאשׁוֹן, כְּשֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ הַגֵּן, הִלְבִּישׁ אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּלְבוּשׁ שֶׁל אוֹתוֹ אֹר וְהִכְנִיסוֹ לְשֵׁם. וְאִם לֹא הִלְבֵּשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה בְּאוֹתוֹ אֹר, לֹא יִכְנַס לְשֵׁם. כִּיּוֹן שְׁגֵרֵשׁ מְשֵׁם, הִצְטַרֵף לְלְבוּשׁ אַחֵר, אִז – וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר. וְהַכֹּל כְּמוֹ שְׁצָרִיף. וְכֹאֵן כְּמוֹ כֵּן עָשׂוּ בְּגַדֵי שָׂרָד לְשָׂרָת בְּקֵדֵשׁ, לְהַכְנִס בְּקֵדֵשׁ.

וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, שְׁמַעֲשִׂים טוֹבִים שְׁאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָם מַעֲשִׂים מוֹשְׁכִים אֹר שֶׁל הַזִּיּוֹ הָעֲלִיּוֹן לְבוּשׁ לְהַתְתַקֵּן בּוֹ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם לְהִרְאוֹת לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּבְאוֹתוֹ לְבוּשׁ שְׁלוּבֵשׁ, נִהְיָה וְרוּאָה לְתוֹךְ הָאֶסְפִּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (תהלים כז) לְחַזוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ.

וְעַל כֵּן הַנִּשְׁמָה מְתַלְבֵּשׁת בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, לְהִיּוֹת לָהּ שְׁלֵמוֹת בְּכֹל – בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁלֹמְעֵלָה וּבְעוֹלָם שְׁלֹמְעֵלָה. וְעַל זֶה כְּתוּב, (שם קמ) אִךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבּוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנִיךָ. אִךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ – בְּעוֹלָם הַזֶּה. יִשְׁבּוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנִיךָ – בְּאוֹתוֹ עוֹלָם.

וַיַּעַשׂ אֶת הָאֶפֹד זֶהָב, הָרִי פְּרִשׁוּהָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֶפֹד וְחֹשֶׁן הָיוּ כְּאֶחָד, וּפְרִשׁוּהָ שֶׁהָרִי בְּמְקוֹם אוֹתוֹ הַקִּיּוּם עוֹמְדִים כָּל אוֹתָן שְׁתֵּים עָשָׂרָה אַבְנִים, כָּלָם נוֹטְלִים שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכָלָם שְׁנִים עָשָׂר תְּחוּמִים עֲלִיּוֹנִים, כָּלָם הֵם בְּסוּד שֶׁל שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל.

וְסוּד זֶה כְּתוּב, (שם קכב) שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבִטִים שְׁבִטֵי יְהוָה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוֹת לְשֵׁם ה'. שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבִטִים – אֵלוֹ שְׁנִים עָשָׂר שְׁבִטִים עֲלִיּוֹנִים לְמַעְלָה, שֶׁהֵם שְׁבִטֵי יְהוָה, שֶׁהָרִי שֵׁם זֶה עֲדוֹת לְיִשְׂרָאֵל.

אָמַר רבי חייא, פְּעַמִּים כָּתוּב שְׁבָטִים. אֲלָא, שְׁשָׁם עָלוּ שְׁבָטִים – אֵלּוּ הַשְּׁבָטִים שְׁלַמְטָה. שְׁבָטִי יָהּ – אֵלּוּ הַשְּׁבָטִים שְׁלַמְעָלָה. עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל – זֶה הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא עֲדוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קלב) וְעֲדַתִּי זֹו אֶלְמָדָם. וְאוֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים קְדוּשִׁים עֲלִיּוֹנִים הֵם שְׁתֵּים עָשָׂר אַבְנֵי קְדוּשׁוֹת, וְלָכֵן הֵם עוֹמְדִים לְמִטָּה כְּמוֹ שְׁלַמְעָלָה, וְכָל אוֹתָם שְׁמוֹת שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר הַשְּׁבָטִים, כָּלָם חֲקוּקִים בְּאוֹתָן אַבְנֵים, וְהִכְהֵן הַגָּדוֹל נוֹטֵל אוֹתָם.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשִׁיעֶקֶב הָיָה הוֹלֵךְ לְחָרֵן, מַה כָּתוּב? (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מְרֹאשְׁתָּיו. אֵלּוּ שְׁתֵּים עָשָׂר אַבְנֵים קְדוּשׁוֹת, וְכֵלֶן נַעֲשׂוּ אָבֵן אַחַת, שְׁכָתוּב וְהָאָבֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר שִׁמְתִי מִצְבָּה. וְקוֹרָא לָהֶן אָבֵן, מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁכָּל שְׁתֵּים עָשָׂר הָאֲבָנִים נִכְלְלוּ בְּאָבֵן קְדוּשָׁה עֲלִיּוֹנָה אַחַת, שֶׁהִיא מַעְלִיָּהֶן, שְׁכָתוּב וְהָאָבֵן הַזֹּאת אֲשֶׁר שִׁמְתִי מִצְבָּה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים.

וְלָבֵן כָּאֵן הִכְהֵן הַגָּדוֹל הָיָה שֵׁם אוֹתָן עַל לְבוֹ לְזַכָּרֵם תָּמִיד, שְׁכָתוּב (שמות כח) וַיִּנְשֵׂא אֶהָרֵן אֶת שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לְבוֹ לְפָנָי ה' תָּמִיד. וּמִשּׁוֹם כֵּן הַכֹּל הוּא בְּסוּד שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר, שְׁנַיִם עָשָׂר עֲלִיּוֹנִים טְמִירִים לְמַעְלָה שֶׁנִּגְנְזוּ בְּסוּד עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ, וְהֵם הַסּוּד שֶׁל הַתּוֹרָה, וַיּוֹצְאִים מִקּוֹל דִּק אֶחָד, וְהָרִי פִּרְשׂוּהָ. שְׁנַיִם עָשָׂר אַחֲרֵים טְמִירִים לְמִטָּה כְּמוֹ שֶׁהֵם, וַיּוֹצְאִים תוֹךְ קוֹל אַחַר שֶׁהִיא אָבֵן, שְׁכָתוּב (בראשית מט) מִשֵּׁם רַעְיָה אָבֵן יִשְׂרָאֵל.

וְלָבֵן פִּרְשׂוּהָ בְּסוּד הַכָּתוּב, (שם כט) וַנֶּאֱסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וַגְּלָלוּ אֶת הָאָבֵן. זֹו הַשְּׁכִינָה שֶׁנִּקְרָאת אָבֵן בַּחֲזָן, אָבֵן יִשְׂרָאֵל. שְׁגוּלָלִים אוֹתָהּ וּמְכַנְיָסִים אוֹתָהּ לְגָלוּת, וְכָתוּב וְהַשִּׁיבֹו אֶת הָאָבֵן עַל פִּי הַבָּאָר לְמִקּוּמָהּ, וְעַל שָׁמָּה נִקְרָאִים כָּל הָאֲבָנִים.

וְכִמָּה אַבְנֵים לְאַבְנֵים. יֵשׁ אַבְנֵים וַיֵּשׁ אַבְנֵים. יֵשׁ אַבְנֵים יְסוּדֵי הַבַּיִת, שְׁכָתוּב (מלכים-א ה) וַיִּצְוּ הַמֶּלֶךְ וַיִּסְעוּ אַבְנֵים גְּדוֹלוֹת אַבְנֵים יְקָרוֹת לְיִסוּד הַבַּיִת אַבְנֵי גְזִית. וַיֵּשׁ אַבְנֵים עֲלִיּוֹנוֹת נִכְבְּדוֹת, וְהֵן (אלוף) שְׁתֵּים עָשָׂר, וְהֵן אַרְבַּע מַעְרְכוֹת, שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ לְכָל מַעְרְכָה לְאַרְבַּעַה רִוּחוֹת הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵּן אוֹתָם אַרְבַּעַה דְּגָלִים שֶׁהִיוּ הוֹלְכִים בְּמִדְבָּר, וְהֵם שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים, שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה לְכָל צֵד לְאַרְבַּעַה רִוּחוֹת הָעוֹלָם. וְהַכֹּל סוּד אֶחָד, וְהָרִי פִּרְשׂוּהָ.

וְבֹא רֵאָה, בְּשַׁעַה שֶׁהִכְהֵן הַגְּדוֹל הָיָה שָׁם אֶת שְׁתֵּי עֲשָׂרָה הָאֲבָנִים הִלְלוּ וְלוֹבֵשׁ אוֹתָן בַּחֲשֵׁן וְאֶפֶוד, אִז שָׂרְתָה עָלָיו שְׂכִינָה, וְאוֹתָן שְׁתֵּי עֲשָׂרָה אֲבָנִים חֲקוּקוֹת בְּשִׁמּוֹת כָּל הַשְּׂבָטִים, וְכָל שְׂבַט וְשִׂבְט חֲקוּק עַל אֶבֶן אַחַת. שְׂקוּעוֹת הָיוּ הָאוֹתִיּוֹת עַל הָאֲבָנִים, וְכִשְׁהֲאִירוּ הָאֲבָנִים, הָיוּ הָאוֹתִיּוֹת בּוֹלְטוֹת הַחוּצָה וּמְאִירוֹת עַל מַה שֶׁהֲצִטְּרוּ. (ובְּאוֹתִיּוֹת הַשְּׂבָטִים) וּבְכָל הַשְּׂבָטִים לֹא הָיוּ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת ח' ט', בְּשִׁבִיל שֶׁלֹּא נִמְצָא חֲטָ"א בְּכֻלָּם. אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, אִם כֶּךָ, ח' שֶׁהֵשֵׁם גֹּרֵם – נֶאֱמָר. אֲבָל ט', שֶׁהִיא אוֹת טוֹבָה, וְשִׁנְיָנוּ, מִי שֶׁרֹאָה ט' בְּחִלּוּמוֹ טוֹב לוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁבָּה פִּתְחָה תוֹרָה כִּי טוֹב, שֶׁכְּתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם כִּי טוֹב, וְהוֹאִיל וְהִיא אוֹת טוֹבָה, לָמָּה לֹא נִכְתְּבָה בְּאוֹתָם שְׂבָטִים?

אָמַר לוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁסְּמוּכוֹת שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת זֹו לְזוֹ. וְעוֹד, שֶׁהָרִי הָאוֹת ט' גְּנוּזָה וְטְמִירָה, וְהִיא מְאִירָה אֶת הָאָדָם שֶׁל כָּלֵם, שֶׁהָרִי אוֹת זֹו הִיא הָאָדָם שֶׁל כָּלֵם, וְאֵין אוֹר נִמְצָא חוּץ מִהָאוֹת הַזֹּו, שֶׁכְּתוּב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם כִּי טוֹב. וְהוּא הָאָדָם שֶׁל אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁגְּנוּז וְטְמִיר. וְעַל זֶה כְּתוּב, (תהלים פד) לֹא יִמְנַע טוֹב לְהוֹלִכִים בְּתַמִּים. וְזֶהוּ הָאָדָם שֶׁל כָּל הַשְּׂבָטִים. וּמִשּׁוֹם כֶּךָ לֹא נִחְקְקָה בְּהֵן. וְעוֹד, שֶׁכָּל הַשְּׁתֵּי עֲשָׂרָה יוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ הָאֲכֻסְדָּרָה הַזֹּו הִטְמִירָה שֶׁהִיא בְּסוּד הָאוֹת ט', וּמִשּׁוֹם כֶּךָ הִיא טְמִירָה וּגְנוּזָה וְאֵינָה נִרְאִית בְּהֵן.

בֹּא וּרְאָה, כָּל אוֹתָן אֲבָנִים עוֹמְדוֹת בְּדֶרֶךְ אוֹת וְנִס, וְכִלְּן כִּשְׁהֲאִירוּ, אִז פְּנֵי הַכֹּהֵן הַגְּדוֹל הָיוּ מְאִירוֹת, וְהָאוֹתִיּוֹת מְאִירוֹת וּבוֹלְטוֹת לְהוֹדִיעַ לְחוּץ. וְכִשְׁהָיוּ מְאִירִים פְּנֵי הַכֹּהֵן, אִז הָיוּ נוֹדְעוֹת בְּלִיטוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהוּא לְטוֹב, וּבְזֶה נוֹדַע הַכֹּהֵן אִם צָדִיק הָאִישׁ אִם לֹא. וְעַל כֶּךָ הַכֹּל הוּא בְּאוֹת וְנִס, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ.

רַבִּי אֲבָא הָיָה מְצוּי לְפָנָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, זֶה שְׂכְּתוּב (שמות כח) וְנִתְּתָ אֶל חֲשֵׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוֹרִים וְאֵת הַתַּמִּים. וְשִׁנְיָנוּ, אוֹרִים – שְׂמֵאִירִים בְּדָבָר שֶׁהֲצִטְּרוּ. תַּמִּים – שֶׁהָיוּ שְׁלָמִים בְּדַבְּרֵיהֶם. עוֹד – אָנוּ צְרִיכִים לְדַעַת. (הסוד הַזֶּה)

אָמַר לוֹ, וְדָאִי, וְכֶךָ הוּא, חֲשֵׁן וְאֶפֶוד כְּנֶגֶד אוֹרִים וְתַמִּים, וְזֶהוּ סוּד הַתַּפְּלִין וְקֶשֶׁר הַתַּפְּלִין כְּנֶגֶד שְׁנֵי אֱלֹהִים. פִּתְחָ וְאָמַר, (שם לג)

וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ. וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי, הָרִי שְׁנִינוּ שֶׁהָרֵאָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה קָשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. וּפְנֵי – אֵלֶּה תְּפִלִּין מִמֶּשׁ. וּפְנֵי הֵם תְּפִלִּין, שֶׁהֵן סוּד עֲלִיּוֹן הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. אַחֲרֵי – הוּא סוּד קָשֶׁר הַתְּפִלִּין. וְהָרִי יָדוּעַ לְחֻבְרִים. מִשּׁוּם שֶׁזוֹ אֶסְפְּקֵלְרֵיהַּ הַמְּאִירָה, וְזוֹ אֶסְפְּקֵלְרֵיהַּ שְׁאִינָה מְאִירָה.

בְּנֶגֶד זֶה, אוֹרִים – שְׂמֵאִירִים בְּדִבְרֵיהֶם. תָּמִים – שְׂמֵשְׁלָמִים בְּדִבְרֵיהֶם. זֶה פָּנִים וְזֶה אַחֲזוֹר. וְסוּד זֶה – קוֹל וְדַבּוּר. הַקּוֹל מְאִיר לְדַבּוּר לְדַבֵּר, הַדַּבּוּר מְשַׁלֵּם אֶת הַדְּבָר. וְתָמִיד זֶה בְּזֶה עוֹלָם וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה לְעוֹלָמִים. מִשּׁוּם כֶּךָ חֶשֶׁן וְאֶפּוֹד, זֶה פָּנִים וְזֶה אַחֲזוֹר, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד בְּלִי הַבְּדֵל כָּלָל.

אָמַר לוֹ, אִם כֶּךָ שְׁאִינָם נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים, וּמִי שֶׁהִפְרִידֵם, הָרִי שְׁנִינוּ, שְׂכָתוֹב (מִשְׁלֵי טז) מִפְּרִיד אֱלוֹף, מֵה זֶה שְׂכָתוֹב (שְׁמוּאֵל-א-ג) וַיְהִי בְּבִרְחַ אֲבִיתָר בֶּן אַחִימֶלֶךְ אֶל דָּוִד קַעֲיֵלָה אֶפּוֹד יָרַד בְּיָדוֹ, וְאֵלֶּי חֶשֶׁן לֹא נֶאֱמַר?

אָמַר לוֹ, וְדַאי כֶּךָ הוּא. כֹּל מֵה שֶׁהוּא חָשׁוֹב, הוּא טְמִיר וְגִנוּז, וְלֹא נִזְכָּר כֹּל כֶּךָ. כִּמוֹ כֵּן נוֹשְׂאֵי אֶפּוֹד בְּד – מֵה שֶׁהוּא בְּגָלוּי יוֹתֵר, הוּא נִזְכָּר, בְּשִׁבִיל שֶׁמִּתְכַּסֶּה מֵה שֶׁהוּא בְּגִיזוֹת וּטְמִירוֹת, וְעַל כֵּן נִזְכָּר מֵה שֶׁהוּא בְּגָלוּי יוֹתֵר.

וּמִשּׁוּם כֶּךָ הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן הוּא סוּד בְּטְמִירוֹת וּגִיזוֹת, וְלֹא נִזְכָּר אֵלָּא בְּשֵׁם שֶׁהוּא בְּהַתְּגַלּוּת. זֶה נִזְכָּר, וְזֶה נִגְנוּז. זֶה בְּגָלוּי וְזֶה בְּנִסְתָּר. וְכֹל מֵה שֶׁהַתְּגַלָּה, הוּא נִזְכָּר לְעוֹלָמִים. הַשֵּׁם הַגִּנוּז הוּא יְהוָה. הַשֵּׁם שֶׁהוּא בְּהַתְּגַלּוּת הוּא אֲדֹנָי, וְעַל זֶה נִכְּתָב בְּאוֹתִיּוֹת טְמִירוֹת וְנִקְרָא בְּאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ וְנִתְכַּפָּה זֶה בְּזֶה, לְהִיּוֹת הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן טְמִיר וְגִנוּז לְעוֹלָמִים. שְׁכָל דְּרַכֵּי הַתּוֹרָה כֶּךָ הֵם – גָּלוּי וְנִסְתָּר. וְכֹל דְּבָרֵי הָעוֹלָם, בֵּין שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וּבֵין שֶׁל הָעוֹלָם שְׁלֹמֵעָלָה, כֹּלָם טְמִירִים וּגִלוּיִים.

פֶּתַח וְאָמַר, (יוֹנָה א) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הַגִּידָה נָא לָנוּ בְּאֲשֶׁר לָמִי הָרַעָה הַזֹּאת לָנוּ וְגוֹ'. בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, כֹּלָם שְׂאֵלוֹ בְּסוּד הַחֲכָמָה, שְׂכָתוֹב הַגִּידָה נָא לָנוּ בְּאֲשֶׁר לָמִי. בְּאֲשֶׁר – שְׂאֵלוֹ בְּסוּד הַחֲכָמָה. כָּאֵן שְׂאֵלוֹ סוּד שֶׁהוּא בְּנִגְלָה, לְדַעַת אִם בָּא מִזְרַעוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שְׂכִיּוֹן שְׂרָאָה הֵימָּן אֶת אֲרוֹנוֹ, מִיָּד נִבְקַע וְהָיָה יִבְשָׁה, שְׂכָתוֹב (תְּהִלִּים

קיד) הַיָּם רָאָה וַיִּנָּס. הַיָּם רָאָה אֶת אוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב בוֹ (בראשית לט) וַיִּנָּס וַיֵּצֵא
הַחוּצָה. מִיָּד - הַיַּרְדֵּן יִסַּב לְאַחֹר.

וְעַל כֵּן שָׁאלוּ אוֹתוֹ בְּאֶשֶׁר, שֶׁכָּתוּב בוֹ בְּיוֹסֵף, בְּאֶשֶׁר אֶת אִשְׁתּוֹ. אִם
בְּאֵת מְאוֹתוֹ הַזֶּרַע, הַתְּפִלָּה שִׁישְׁתַּק הַיָּם מֵאֲתָנּוּ. לְמִי - וְאִם בְּאֵת
מִזְרָעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁכָּתוּב בוֹ (שם לב) לְמִי אֶתָּה וְאֵנָּה תִּלְךְ. וְהֵם הָיוּ
מְלֹאכִים קְדוּשִׁים שֶׁשָּׁלַח בְּשְׁלִיחוֹתוֹ וַנִּצֵּל מֵאוֹתָהּ צָרָה. הַתְּפִלָּה
לְרִבּוֹנָךְ, וַיִּשְׁלַח מְלֹאכֵי וַנִּצֵּל מֵאוֹתָהּ צָרָה.

וְאִם לֹא, מַה מְלֹאכְתָּךְ - בְּמָה אֶתָּה מִתְעַסֵּק בְּכָל יוֹם? וּמֵאֵינְ תִּבּוֹא
- מִי הֵם אֲבוֹתֶיךָ? מַה אֲרֻצֶּךָ - אִם הִיא אֲרֻץ שְׂרָאוּיָה לְהַעֲנִשׁ.
וְאִי מִזֶּה עִם אֶתָּה - אִם הוּא עֲמֶלְק אוֹ אֶחָד מִשְׁבַּעַה עַמִּמִּים שְׂרָאוּיִים
לְהַעֲנִשׁ. הַכֹּל שָׁאלוּ אוֹתוֹ כְּרָאוּי.

מַה הִשִּׁיב לָהֶם? וַיֹּאמֶר לָהֶם עֲבָרֵי אָנֹכִי, מֵאוֹתוֹ זָרַע שֶׁל אֲבִרְהָם
הָעֲבָרֵי שֶׁקִּדְּשׁ אֶת שֵׁם רִבּוֹנוֹ בְּכָל יוֹם בְּעוֹלָם. וְאֵת ה' אֱלֹהֵי
הַשָּׁמַיִם אֲנִי יָרָא וְגו'. הֵם לֹא שָׁאלוּ אוֹתוֹ אֶלָּא דָּבָר בְּנִגְלָה וּבִנְסֻתָּךְ
לְדַעַת בוֹ, וְהוּא הִשִּׁיב לָהֶם הַכֹּל בְּנִגְלָה.

מַה כָּתוּב? וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים יְרָאָה גְדוּלָּה. כִּיִּיִן שֶׁשָּׁמְעוּ אֶת שְׁמוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִיָּד פָּחְדוּ, מִשּׁוֹם שֶׁכָּלֵם הָיוּ יוֹדְעִים אֶת
הַנְּסִים וְהַגְּבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּיָם. וְכִיִּיִן שֶׁאָמַר לָהֶם
אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִיָּד פָּחְדוּ לְפָנָיו פָּחַד רַב.

עוֹד אָמַר לָהֶם שֶׁהוּא בּוֹרַח מִלְּפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן אָמְרוּ
לוֹ, מַה זֹאת עָשִׂיתָ שֶׁאֶתָּה בְּרַחַת מִפָּנָיו וְלֹא עָשִׂיתָ מִצְוֹתָיו.
וּמִשּׁוֹם כֵּךְ מַה זֹאת עָשִׂיתָ שֶׁאֶתָּה עֲבַרְתָּ עַל מִצְוֹת רִבּוֹנָךְ.

וּבֹא רָאָה, כָּל אֵלוֹ שֶׁהִתְגַּבְּרוּ אַחֵר כֵּךְ, כְּשֶׁרָאוּ אֶת הַנְּסִים וְהַגְּבוּרוֹת
שֶׁעָשָׂה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיוֹנָה בָּיָם, וְכֹלֵם רָאוּ אוֹתוֹ
כְּשֶׁנּוֹפֵל בָּיָם, וְאוֹתוֹ דָּג שֶׁעוֹלָה וּבּוֹלֵעַ אוֹתוֹ לְפָנֶיהֶם, וְכֶשֶׁבֶא אוֹתוֹ
דָּג גְּדוֹל לְעֵינָי הַכֹּל וּפִלַּט אוֹתוֹ לִיבְשָׁה, בָּאוּ אֵלָיו וְהִתְגַּבְּרוּ כֹלֵם. זֶהוּ
שֶׁכָּתוּב (יונה ב) מִשְׁמָרִים הַבְּלִי שׁוֹא חֲסָדִם יַעֲזוּבוּ.

וּבֹא רָאָה, כָּל אֱלֹהֵי הָיוּ גְרִי צָדֵק, וְהִתְחַכְּמוּ בַתּוֹרָה, וְהָיוּ חֲכָמִים
עֲלִיוֹנִים. מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִתְרַצָּה בָּהֶם, וּבְכָל
אֵלוֹ שֶׁקָּרְבוּ אֵלָיו וּמְקַדְּשִׁים אֶת שְׁמוֹ בְּגִלוּי, שֶׁכֶּאֱשֶׁר מִתְקַדְּשׁ שְׁמוֹ
בְּגִלוּי, שְׁמוֹ הַנְּסֻתָּר מִתְעַלָּה עַל כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ, שֶׁכָּתוּב (ויקרא כב)
וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

(בא וראה מה כתוב) (שמות לט) וַיִּרְכְּסוּ אֶת הַחֹשֶׁן מִטְּבַעְתָּיו אֶל טְבַעַת הָאֶפֶד בַּפֶּתִיל תְּכֵלֶת. לָמָּה בַּפֶּתִיל תְּכֵלֶת? אֵלֶּא לְהִרְאוֹת שֶׁהַתְּכֵלֶת הַזֶּה נִקְשְׂרַת בְּכָל, וְעַל זֶה הַכֹּל הוּא בְּסוּד עֲלִיּוֹן.

מַה כְּתוּב? (שם כח) פְּעֻמוֹן זָהָב וְרִמּוֹן, וּבִאֲרָנוּ שֶׁהַכֹּל בְּסוּד עֲלִיּוֹן כְּפִי שְׂאֲמָרְנוּ. מַה כְּתוּב? וְנִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ לִפְנֵי ה'. מִשּׁוּם שֶׁצָּרִיךְ קוֹל שְׁנִשְׁמָע, וְהַבְּרָכוֹת יִשְׁרוּ עַל הָעוֹלָם בְּשִׁבִיל הַכֹּהֵן, שֶׁהוּא מְבָרֵךְ אֶת הַכֹּל וְעוֹבֵד הַכֹּל. פְּעֻמוֹן זָהָב, הָרִי בִּאֲרָנוּ. רִמּוֹן, שְׂמַתְמֵלָא כְּמוֹ הָרִמּוֹן הַזֶּה שֶׁהוּא מְלֵא מִהַכֹּל, וְהַכֹּל בִּאֲרָנוּ.

וַיַּעַשׂ אֶת מַעֲלֵי הָאֶפֶד מֵעֵשֶׂה אַרְגָּ כְּלִיל תְּכֵלֶת. הָרִי נִתְבָּאָר בְּסוּד הַחֹשֶׁן וְהָאֶפֶד, וְהַכֹּל אַחֵד. כְּלִיל תְּכֵלֶת, שְׂכָף רְאוּי כְּמוֹ שְׂבִיבֵי אֲרָנוּ, שֶׁתְּכֵלֶת הוּא סוּד שֶׁל אֹר הַכֶּסֶּא. תְּכֵלֶת שֶׁהוּא בְּקִשְׁר שֶׁל אֹר לְבָן, הַכֹּל כְּאַחֵד. וְעַל זֶה הַתְּכֵלֶת הוּא לְאֶפֶד.

אָמַר רַבֵּי שְׂמַעוֹן, הַלְּבוּשִׁים הִלְלוּ שֶׁל הַכֹּהֵן, כְּלָם הֵם בְּסוּד עֲלִיּוֹן, לְהִיּוֹת לְבוּשִׁים שְׂלֵמֶטָה כְּמוֹ שְׂלֵמֶעֱלָה. בֹּא וְרֵא, פִּיּוֹן שְׂמִיכָאֵל הוּא כֹהֵן גָּדוֹל וּבֹא מִצַּד הַיָּמִין, לָמָּה כְּתוּב בְּגִבְרִיאֵל, (וְהֵינִיאַל יב) הָאִישׁ לְבוּשׁ הַבְּדִים? שֶׁהָרִי הַלְּבוּשִׁים הֵם לַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, וּמִיכָאֵל הוּא הַכֹּהֵן, וּבֹא מִצַּד הַיָּמִין? אֵלֶּא מִכָּאֵן שֶׁשְׂמֵאל נִכְלָל בְּיָמִין תָּמִיד, וְהַתְּלַבֵּשׁ גִּבְרִיאֵל בְּלְבוּשִׁים הִלְלוּ.

עוֹד, שֶׁהָרִי גִבְרִיאֵל הִתְמַנֶּה שְׂלִיחַ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכֹל שְׂלִיחַ שֶׁהִתְמַנֶּה בְּעוֹלָם הַזֶּה, צָרִיךְ לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּלְבוּשֵׁי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהָרִי בִּאֲרָנוּ בְּסוּד הַנִּשְׁמָה, כְּשֶׁהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה הִיא מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּלְבוּשׁ כְּמוֹ שְׂלֵמֶעֱלָה, כְּדֵי לְהִיּוֹת שֵׁם. וְכֵן כְּשִׁיּוֹרְדֵת לְמַטָּה מִלְּמַעְלָה, הַכֹּל הוּא כְּמוֹ שְׂאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוֹלְכֵת לְשֵׁם. כְּמוֹ כֵן כָּל אוֹתָם שְׁלוּחִים שֶׁהִתְמַנְּנוּ בְּשְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהָרִי בִּאֲרָנוּ.

וּבֹא רֵא, הַמַּעֲלֵל הַזֶּה שֶׁל הָאֶפֶד - לְכִסּוֹת עֲלָיו כְּשֶׁלּוּבֵשׁ אוֹתוֹ. כְּתוּב (תהלים קלט) אַחֲזוּר וְקָדַם צִרְתָּנִי וַתִּשֶׁת עָלַי כַּפְּכָה. פְּסוּק זֶה הָרִי פִּרְשׁוּהוּ.

אָבֵל בֹּא וְרֵא, בְּשַׁעַת שֶׁבְּרָא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, זָכַר וְנִקְבָּה נִבְרָאוּ, וְהָיוּ שְׁנֵיהֶם זֶה עִם זֶה קְשׁוּרִים, הַנִּקְבָּה לְאַחֲזוֹר וְהַזָּכַר לְפָנִים, עַד שֶׁנִּסְר אוֹתָם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַתְּקִין אוֹתָהּ וְהַכְּנִיס אוֹתָהּ לִפְנֵי אָדָם לְהַסְתַּכֵּל פָּנִים בְּפָנִים. וְכִיּוֹן שֶׁהִסְתַּכְּלוּ

פנים בפנים, אז רבתה האהבה בעולם, והולידו תולדות בעולם, מה שלא היה מקדם לכן, והרי בארנו.

ואחר שחטא אדם והאשה, ובא נחש על חנה והטיל בה זמה, הולידה חנה את קין, והיה דיוקנו דיוקן שלמעלה ומטה מסוד הזמה של הצד האחר ומהצד שלמעלה. ועל כן הוא היה הראשון שעשה מות בעולם, משום שהצד שלו גרם. הנחש דרכו הוא לארב להרג, אותו שבא ממנו בדרכו לקח והלך. ועל זה כתוב (בראשית ד) ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו.

מצאנו בספרי הקדמונים, שכשהרג קין את הבל, היה נושף אותו נשיכות פנחש, עד שהוציא את נשמתו והרג אותו.

וכף הדברים חזרו ליסוד הראשון, ואם קין לא היה מן אותו הצד, לא נמצא כף לאחיו. ועל כן, כיון שראה אדם שנהרג הבל וגרש קין, אמר: מה אני אוליד מפאן והלאה. נפרד מאשתו מאה ושלישים שנה, ורוחות נקבות טמאות היו באות ומתחממות ממנו, והיה מוליד רוחות ושרים, ונקראים נגעי בני אדם, ובארנו.

אחר כף קנא והתלבש בקנאה, והתחבר באשתו והוליד את שת, שכתוב (בראשית ה) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת. זהו בדמותו כצלמו, מה שלא היה כף בראשונה, באותם בנים ראשונים שהיו מקדם לכן.

משום שהרי בראשונה התחברות אחרת היתה אליו, ופרשונה, עד שבאה חנה והתקינה הקדוש ברנף הוא לאדם, והתחברו פנים בפנים. ועל זה כתוב, (שם ב) לזאת יקרא אשה. זוהי אשה, אבל אחרת לא נקראת כף, והרי פרשונה. ומשום שאדם וחנה נבראו כאחד, כתוב (שם ה) זכר ונקבה בראם ויברך אתם. שניהם כאחד היו. ועל זה כתוב, אחר וקדם צרתני.

בא וראה, אפוד וחשן – אחר וקדם היו, וכשהפנה התלבש בהם, היה דומה בדיוקן עליון. והרי נתבאר שאז פניו האירו והאותיות בלטו, ועלו למעלה מאירות, ואז היה יודע את הדבר.

ומשום כף תקון החשן ותקון האפוד כאחד נקשרו, ואף על גב שתקון זה אינו כתקון זה, והכל בסוד אחד. קשר של זה בזה, להתאחו חשן באפוד בארבע טבעות שנקשרו במקום הזה

ובמקום הזה. והם סוד אותן המרכבות שנקשרו בצד הזה שלמטה לאותם שלמעלה, והכל הוא בסוד של אופנים וחיות.

כתוב, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ופרשוה, שהרי הכל כמו כן נעשה המשכן. כמו שהעולם התחתון עשה כמו העולם העליון, וכל מעשהו שעשה כמו שלמעלה - כך גם המשכן, כל מעשיו הם כמעשה בעולם הזה - כדגמא שלמעלה עשה. וכך גם כן המשכן, כל מעשיו הם כדגמת מעלה, כדגמת העולם התחתון וכדגמת העולם העליון).

וסוד זה, כל מעשי המשכן, כלם מעשים ותקונים שלמעלה ולמטה, כדי להשרות שכונה בעולם בדיורים העליונים ובדיורים התחתונים. כמו כן גן עדן למטה הוא כמו העליון. וכמו התחתון - כל הציורים וכל הדיוקנאות של העולם כלם שם. ועל כן עבודת המשכן ועבודת שמים וארץ, כלם בסוד אחד.

כתוב (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'. פסוק זה פרושהו, אבל בא וראה, וכי בשביל שיסתכל אדם בעיניו למעלה ומעלה אותם למעלה, יכול להסתכל במה שלא הרשה לדעת ולראות?

אף, שאו מרום עיניכם - מי שרוצה להסתכל במעשי הקדוש ברוך הוא, יזקף עיניו למעלה ויראה כמה חילות וכמה מחנות מעשים משנים זה מזה, גדולים אלה מאלה, ואז תראו ותשאלו ותאמרו, מי ברא אלה. מי ברא אלה, הרי בארנו סוד של מי, ברא אלה, שהיא מקום שעומד מרום וגנוז ונסתר ולא ידוע ועומד תמיד לשאלה, משום שלא התגלה לאותו מקום.

המוציא במספר צבאם, מה זה המוציא? אלא משום שאותו מקום טמיר וגנוז, הוא מוציא הכל בסוד הקול שיוצא מהשופר. ואותו קול הוא מספר של כל החילות העליונים וחסבון של הכל. ומשם נמצא סוד האמונה העליונה בכל אותם צדדים עליונים, עד ששופעות הדרגות ונמשכות למטה, ונפרדים כמה חילות למיניהם, וכלם עומדים בחשבון ונקראים בשם. מרב אונים - זה צד הימין. אמיץ כח - זה צד השמאל. איש לא נעדר - הצדדים ששופעים משני עברים.

דָּבָר אחר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה - הפסוק הזה כשהוקם המשכן והיה מתתקן. כל מי שראה את המשכן, הסתכל בו למעלה ומטה, ואת הכל ראה במשכן, משום שכל מעשי העולם העליון והתחתון, כלם נתקנו במשכן, והרי בארנו - כל מי שראה אותם הקרסים במשכן והסתכל בהם, היה מסתכל באור שלהם באור הכוכבים, משום שכן עומדים הכוכבים בקריע.

פָּתַח ואמר, (תהלים קמח) הללויה הללו את ה' מן השמים וגו'. בא וראה, התשבחת הזו אמר דוד כנגד סוד השם הקדוש, שהוא כלל של תשבחת הכל. שתי תשבחות הן, כמו סוד השם הקדוש העליון, שהוא הכלל של תשבחת הכל. ואלו: זה, והשבח האחרון, שהוא פללות השבחים של הכל, שכתוב (שם קג) הללויה הללו אל בקדשו וגו'. אבל זה היה על עשרה מינים, וזהו על שבעה, והכל סוד אחד בשם הקדוש.

הַלְלוּיָהּ הללו את ה' מן השמים, זוהי ראשית של ששה צדדים להתפשט למטה, שזהו סוד שקים לשאלה, כמו שנאמר (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשנים אשר היו לפניך וגו'. עד כאן יש רשות לשאלה. מן היום אשר ברא וגו', ועד קצה השמים - מכאן והלאה לא עומד לשאלה, משום שהוא מקום טמיר וגנוז.

וְעַל זה, הללו את ה' מן השמים הללוהו במרומים - אלו שני צדדים, (שהם רום ההתקלה) ימין ושמאל. ומכאן מתפשטים כל האחרים למטה בסוד הדרגות להתתקן פראוי. הללוהו כל מלאכיו - אלו הם שני עמודים שעומדים תחת הגוף להשעין את הגוף עליהם. **בא** וראה, אותם העמודים שהגוף נשען עליהם, עומדים כאן בסוד המלאכים, משום שהירכים הן שליחים ללכת ממקום למקום, ומסוד זה יוצאים אותם שנקראים מלאכים, שהם שליחים ללכת בשליחות אדונם ממקום למקום.

הַלְלוּיָהּ כל צבאיו - זהו מקום שיוצאים ממנו כל החילות הקדושים העליונים, סוד אות הברית הקדושה, והוא רשום בכל שאר הרבבות, כמו שאמרנו, שכתוב (ישעיה מח) ה' צבאות שמו, אות הוא בכל שאר החילות והרבבות.

הַלְלוּיָהּ שמש וירח - בו עומד הסוד הזה, והוא השמש להאיר, ובו עומדים כוכבים עליונים שמאירים, ומזלות, והרי בארנו.

אחר כך חוזר למעלה לאותו מקום שעומד ברום המרומים, ושם נתקעים הכל, הללוהו שמי השמים. אחר כך הללו את ה' מן הארץ.
כנגד אלה יש וברך וגו'.

בא וראה, אותם כוכבים למטה עומדים במשיכה שנמשכים מסוד העליון, משום שהכל עומד בדיוקן עליון, והרי בארנו. ומשום כך כל אותם כוכבים ומזלות מרום הרקיע, כלם עומדים להנהיג בו את העולם שלמטה ממנו, ומשם מתפשטות דרגות, עד שעומדות הדרגות לאותם כוכבים שלמטה, שכלם אין עומדים ברשותם כלום, והרי בארנו, וכלם עומדים ברשות שלמעלה. ועל זה כתוב, (ישעיה מז) יעמדו נא וישיעף הוכרי שמים החזים בכוכבים, והכל הוא ברשות ונתבאר.

ויעשו את הכתנת שש וגו' ואת המצנפת שש וגו'. רבי יוסי פתח, (שם ב) והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים וגו'. והיה באחרית הימים, כשיפקד הקדוש ברוך הוא את בת יעקב ויקים אותה מן העפר ותתחבר השמש בלבנה, אז נכון יהיה הר בית ה' - זו ירושלים למעלה, שתהיה מתקנת בתקוניה להיות נאורה באור שלמעלה, שכל אורה אינו מתקן אלא באור שלמעלה. ובאותו זמן יאור עליה אור עליון על אחד פי שבעה ממה שהיתה מקדם לכן, ככתוב (שם ל) והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים וגו'.

בראש ההרים, בראשי ההרים היה צריך להיות! מה זה בראש? אלא האור הזה שיהיה לה, בראש ההרים הוא. ומיהו ראש ההרים? זה הכהן הגדול שהוא ראש ההרים, הראש של כל צד הימין. וזהו שמתקן את הבית תמיד ומברך אותה להאיר פניה. ועל זה, יהיה נכון.

ובמה יתקן אותה? באותם לבושים שהם כמו שלמעלה, כמו שבארוה. ואותם לבושים כלם עומדים בסוד של שש. והבית הזה, כשיהיה מתקן בראש ההרים הזה, שהוא הכהן הגדול, אז נקשר ומתעלה למעלה בקיום עליון, ויאור העולם מאותו האור העליון. וזהו ונשא מגבעות, מכל שאר החילות והמחנות העליונים. ואז, ונהרו אליו כל הגוים.

בא וראה, בשעה שהכהן שלמטה פורש ידיו, אז רוח עליונה מאירה ויוצאת, וכל המאורות מאירים, והאורות נמשכים

ונאורים ונקשרים אלה באלה, עד שיאירו את פניה של כנסת ישראל, והכל על ידי האור הראשון שהוא הכהן. וכשהכהן מתעורר למטה, כהן מתעורר למעלה. ובמעשים שלמטה מתעוררת ההתעוררות שלמעלה.

ועל זה, נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים וגו', ונהרו אליו כל הגים. משום שעכשו, כל שאר העמים יש להם ממנים בקיע עליהם, ובאותו זמן יבער אותם ויפיל אותם הקדוש ברוך הוא משלטונם, שכתוב (ישעיה כד) יפקד ה' על צבא המרום במרום. וכיון שכלם יעברו משלטונם, אז הקדוש ברוך הוא יתחזק לבדו, כמו שנאמר (שם ב) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא. ואז, ונהרו אליו כל הגוים. וזהו שכתוב והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו'.

והכל הוא בשעה שהכהן, שהוא ראש ההרים, יאיר לה, והכל הוא בסוד של שש, שש הם בכל הצדדים שיאיר לה, שהרי בסוד של שש יאיר לה.

רבי אלעזר ורבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים בדרך. אמר רבי אלעזר, זמן הוא ללכת עם השכינה, משום ששכינה לא תשרה עלינו אלא מתוך דברי תורה. אמר רבי יהודה, מי שהוא הראש, יפתח בראש.

פתח רבי אלעזר ואמר, (תהלים קיט) צעיר אנכי ונבזה פקדיך לא שכחתי. צעיר אנכי ונבזה – דוד המלך לפעמים משבח את עצמו, שכתוב (שם יח) ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם. וכתוב (שמואל-ב כג) נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הוקם על משיח אלהי יעקב. ולפעמים עושה את עצמו עני, שכתוב (תהלים פו) כי עני ואביון אני. וכתוב צעיר אנכי ונבזה. והוא אומר, (שם קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

אף בזמן שהיה עולה בדרגת השלום והתעלה בדין של אמת והיה שולט על שונאיו, היה משבח את עצמו. ובזמן שראה את עצמו בצרה ושונאיו דוחקים אותו, אז הנמיך את עצמו, והיה קורא לעצמו עני, קטן לכלם. מה הטעם? משום שלפעמים היה שולט, ולפעמים היה בצרה של שונאיו.

וְעַם כָּל זֶה, הוּא שְׁלֹט עֲלֵיהֶם תָּמִיד וְלֹא יִכְלוּ לוֹ. וְדוֹד הַמֶּלֶךְ תָּמִיד
 הִיָּה מְשָׁפִיל עֲצָמוֹ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּנְמִיךְ עֲצָמוֹ
 לְפָנָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא מְזַקֵּף אוֹתוֹ עַל הַכֹּל, וּמְשׁוֹם כֵּן הַתְּרַצָּה
 בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. בְּעוֹלָם הַזֶּה –
 שְׁכָתוֹב (ישעיה לז) וְגִנּוּתִי עַל הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָהּ לְמַעַנִי וּלְמַעַן דָּוִד
 עַבְדִּי. וּבְעוֹלָם הַבָּא – שְׁכָתוֹב (הושע ג) וּבִקְשׂוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֵת דָּוִד
 מַלְכָּם וּפְחָדוֹ אֵל ה' וְאֵל טוֹבוֹ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים. דָּוִד הוּא הִיָּה מֶלֶךְ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְדוֹד יְהִיָּה מֶלֶךְ לְעֵתִיד לְבָא. וְעַל זֶה אָמַר, אֲבָן מְאֹסוֹ
 הַבּוֹנִים הִיָּתֶה לְרֹאשׁ פְּנֵה.

בֵּא וּרְאֵה, בְּשַׁעָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מַחְזִיר פָּנָיו וְלֹא מְאִיר לְלִבְנָה, מְעַבֵּר
 אוֹרָה (לְלִבְנָה) וְלֹא מְאִירָה, וְאִזּוֹ הִיא בְּעֵנִי בְּכָל הַצְּדָדִים, וְנִתְקַדְּרַת
 וְאִין לָהּ אוֹר כָּלֵל. וּכְשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ חוֹזֵר נִגְדָה וּמְאִיר לָהּ, אִזּוֹ פָּנֵיהָ
 מְאִירוֹת, וְהִיא מְתַקְשֶׁטֶת אֲלֵיוֹ כְּנִקְבָה שֶׁמִּתְקַשֶּׁטֶת אֶל הַזְּכָר, וְאִזּוֹ הִיא
 שׁוֹלֶטֶת בְּשִׁלְטוֹן הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה דָּוִד הִיָּה מְעִטֵר עֲצָמוֹ בְּאוֹתוֹ גִּזְוֹן מִמֶּשׁ. לְפַעֲמִים הוּא עָנִי,
 וּלְפַעֲמִים הוּא בְּעֵשֶׁר וּבְעֵשִׁירוֹת הַכֹּל, וּמְשׁוֹם כֵּן הִיָּה אוֹמֵר
 צָעִיר אֲנִכִי וְנִבְזָה. וְעַם כָּל זֶה – פְּקַדְיָךְ לֹא שְׁכַחְתִּי. כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ לְאָדָם
 לְהִיּוֹת נִבְזָה בְּעֵינָיו, (וְנִבְזָה. וּמָה אִם דָּוִד הַמֶּלֶךְ כֵּן, כָּל שֶׁכֵּן אָדָם אַחֵר שִׁישׁ לוֹ)
 לְהַשְׁפִּיל אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל, לְהִיּוֹתוֹ כְּלִי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְתַרַצָּה
 בּוֹ, וְהִרִי פְרָשׁוּהָ, שְׁכָתוֹב (ישעיה נז) וְאֵת דִּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ. עַכְשָׁו אֲנִי
 אֶפְתַּח בְּרֹאשׁ.

פְּתַח וְאָמַר, (יחזקאל מ) וַיָּבִיֵא אוֹתִי שָׁמָּה וְהִנֵּה אִישׁ מְרַאֵהוּ כְּמִרְאָה
 נִחְשֶׁת וּפְתִיל פְּשָׁתִים בְּיָדוֹ וּקְנָה הַמֵּדָה וְהוּא עֹמֵד בְּשַׁעַר. אֵת
 זֶה רָאָה יְחִזְקָאֵל בְּאוֹתוֹ מְרַאֵה הַנְּבוּאָה, וְזֵהוּ אִישׁ, שֶׁהוּא שְׁלִיחַ
 בְּאוֹתָם לְבוֹשִׁים.

וְכֹאֵן לֹא אָמַר אֶלָּא רַק אִישׁ, וְלֹא אָמַר אִישׁ לְבוֹשׁ הַבְּדִים. אֶלָּא
 בְּשַׁעָה שֶׁעָשָׂה שְׁלִיחוֹת לְעֲשׂוֹת דִּין אוֹ לְהִרְאוֹת דִּין – נִקְרָא
 לְבוֹשׁ הַבְּדִים. וּבְשַׁעָה שֶׁלֹּא בָּא לְכָךְ – הַשְׁתַּנָּה לְגִזְוֹן אַחֵר. כְּפִי
 שְׁלִיחוֹתוֹ – כֵּן שׁוֹנָה הַמְרַאָה שֶׁלּוֹ בְּאוֹתָם לְבוֹשִׁים וְהַשְׁתַּנָּה
 מִלְבוּשִׁים לְלְבוּשִׁים, מְשׁוֹם שֶׁהוּא תָּמִיד בְּצַד שְׂמָאל, וְכַמָּה גִזְוִנִים הֵם
 שֶׁמִּתְלַבֵּשׁ בָּהֶם, וְכָל אוֹתָם שְׁבָאִים מִן הַצַּד שֶׁלּוֹ.

מראהו כמראה נחשת - כאן מתלבש באותו לבוש שהם טורי נחשת, שנקראים הרי נחשת, וזה הביא מדה לעשות מדידה. זה (קנה המדה) אינו הניצוץ הקשה הנעלם והגנוז, אלא משם יוצא הקנה הזה למטה, שנגשם מתוך אור שנסאר מהניצוץ הקשה, כשמסתלק למעלה ונחלק תוך הספיר שנוצץ ולא נודע. ועל כן אותו קנה המדה עומד במדידת המדה שעומדת למטה.

ולפעמים קנה המדה, ולפעמים קו המדה, ועל זה פתיל וקנה, והכל מדה לעשות מדידה. (שם) כל המדידות של יחזקאל היו באותו קנה המדה, ובמעשה המשכן הכל היה בקו המדה.

במשכן, באותה מדידה שלמטה, שהיא קו המדה, כמו שאותו הפתיל, שכשמתחיל להתפשט, בכל אמה קשר אחד, ובאותה מדה מודד, ונקרא אמה. ומשום כך, (שמות כו) שמנה ועשרים באמה, שזה ארץ, ורחב ארבע באמה, ולא כתוב ארבע אמות, משום שאמה היה מודד לכל צד.

וזה יוצא מסוד המאור העליון, שהמדידה של זה למטה, מהמדידה הזו שלמעלה נמצאת. המדידה שלמטה קטנה אלף וחמש מאות צדדים, וכל צד וצד שנים עשר אלף אמות, ועל כן אמה אחת הולכת בכלן, ואותה אמה שזה מודד, מתפשט קו המדה ונתגלית עוד אמה ומודד, וכן בכל אותן מדידות. (שנים עשר אלף אמות מתפשט קו המדה ונתגלית אמה ומודד, וכן בכל אותן מדידות, ועל זה אמה אחת הולכת בכלם, והיא אמה שמודדת זה מודדת זה).

שמנה ועשרים באמה, הוא ארץ של אמה אחת, והרחב ארבע באותה אמה. נמצא אמה אחת שהיא שלשים ושנים שלשים. כמו שנאמר (ישעיה מ) וכל בשלש עפר הארץ, והם שלשים ושנים, כנגד שלשים ושנים שבילים שיוצאים מלמעלה.

וכאשר נעשית מדת הארץ במדידה הזו, היא ארבעה צדדים אותו הארץ. וכל צד שבע אמות, שלכך עולות אותן שבע אמות לארבעה צדדים בסוד של שבע, (ומתחומים) שהם עשרים ושמנה שהם בארץ, משום ששבע הוא סוד עליון בכל. וכל אותם שלשים ושנים שבילים כלולים בשבע, בסוד השם הקדוש.

ואם תאמר, הרי כתוב מדה אחת לכל היריעת - ודאי שזו מדה אחת, אף על גב שהתפשטה אמה אחר אמה, וזה אחר זה,

והכל בסוד (מסוד) המאור העליון זה בא, להיות מעלה ומטה מדה אחת.

וזוהי המדה שהיא בקדשה יתרה, משום שיש מדה אחרת שהיא לכסות על זו שהיא בפנים. שהרי במדה אחרת שמכסה על זה עולה בחשבון לחשבון שלשים וארבע, ובפנים לחשבון שלשים ושתים, (שהיא לכסות על זה שהיא לבפנים ועולה בחשבון, בחשבון שלשים וארבע, ולבחון לחשבון שלשים ושתים) וזהו סוד שמכסה זה על זה, שלשים ושתים לבפנים – שלשים וארבע (שלשים ושתים הוא עומד בפנים, שלשים וארבע הוא עומד) בחוץ.

משום שהרי מדה ראשונה, שהיא קדושה בגונים קדושים, שהם שש משזר ותכלת וארגמן ותולעת שני, אלו גונים קדושים, וכל חשבוננו עולה לחשבון שלשים ושתים. ומדה שניה, שהיא לחוץ לכסות על זה, עולה לחשבון שלשים וארבע, וזהו סוד הכתוב (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'. ביום רעה ממש ימלטהו ה'.

סוד החשבון לפנים, שהוא סוד שלשים ושתים. ובאותו חשבון של בחוץ מה כתוב? ועשית יריעת עזים. יריעת עזים, למה עזים? אלא הסוד הגון שלו, לתת מקום בסוד הקדש, ומשום כך יריעת עזים ודאי. כתוב (שיר ה) אל גנת אגוז ירדתי וגו', הרי פרשה, אבל מה אגוז יש לו קלפה שמקיפה ומכסה את המוח, והמוח מבפנים, אף כך בכל דבר של קדש – הקדשה בפנים, והצד האחר בחוץ. וסוד זה – (חבקוק א) רשע מכתיר את הצדיק. ועל כן נקרא אגוז, והרי פרשה. בא וראה, באותו שבחון – כל מה שמוסיף, גורע. וסימנך פרי החג, שמתמעטים והולכים. אף כאן גם, במה שבפנים כתוב, ואת המשכן תעשה עשר יריעת. ובמה שבחון כתוב, עשתי עשרה יריעת. הוסיף אותיות וגרע מהחשבון. הוסיף חשבון וגרע (אותיות). הוסיף חשבון, שכתוב (שמות כו) אך היריעה האחת שלשים באמה ורחב ארבע באמה היריעה. וכשעולה לחשבון, עולה לחשבון שלשים וארבע, שאין בכל אותם מיני העני כמו אותו שנקרא ד"ל. ומשום כך, כשעולה לחשבון יותר, עולה בחסרון.

ובשהוא גורע בחשבון (גורע), עולה בעליה, שעולה לסוד של שלשים ושתים, שהם סוד כל האמונה, והוא סוד השם

הקדוש. ולכן זה עולה וזה גורע. זה עולה וגורע, וזה גורע ועולה.
זה לפני, וזה לחוץ.

כן המדה הזו מתחיל להתפשט ומודד המדה לקרשים, שכתוב (שמות לו) ויעש את הקרשים למשכן עצי שטים עמדים. ואלו הם סוד השרפים, והרי פרושה, שכתוב עצי שטים עמדים, וכתוב (ישעיה ו) שרפים עמדים.

מדידת המדה הזו – עשר אמות ארך הקרש ואמה וחצי האמה. כאן כתוב עשר אמות, ולא כתוב עשר באמה. אלו שלש שלש שלש שהן תשע, ואחד ששורה עליהם, וזהו רוח אחת ששורה עליהם.

והרי אמרנו כמה הוא שיעור האמה, וזהו סוד השעור – אחת עשרה וחצי, שעולים ולא עולים, משום שגורעים מאותם האופנים. ופרשה בסוד המרכבה הקדושה, והם עשרים, עשר לצד זה ועשר לצד זה, עד שעולים לסוד השרפים העליונים. ואחר כך עולה סוד הקדש עד שכלם מתעוררים (נפגשים) בסוד אותו הבריח התיכון, כמו שבארנו, ולכן חצי יש בו בלא שלמות.

סוד המדה הזו, לעשרים קרשים הם מאתיים ושלשים, וכל זה עומד במדידה בחשבון, וכך עולה כל חשבון שיוצא מהמדידה הזו בסוד אותם השרפים.

יריעות המשכן שאמרנו, שהם סודות עליונים, סוד השמים, והרי פרושה (תהלים קד) נוטה שמים כיריעה. והסוד של זה באותו חשבון שאמרנו. ויש יריעות שאמרנו בסוד אחד, ויש יריעות בסוד אחר, והכל הוא בסוד שלמעלה. ועל כן הכל הוא כדי לדעת חכמה של כל צד וצד וכל דבר ודבר. ועל כן מבחין אדם בין טוב לרע, בין סוד החכמה ובין דבר שאינו עומד בחכמה. ובסוד המדידה הראשונה הרי נתבאר בכמה צדדים הוא.

סדר הלימוד ליום ל שבט [יום 148 בשנה]

הסוד הזה סוד הארון שעומד בחשבון ממה שהוא נוטל וממה שהוא מקבל וממה שיש בו. וממה הוא מקבל? שהוא שני צדדים, ולוקח מאותם שני צדדים. ועל כך אמה היא בצד זה ואמה בצד זה, וחצי ממנו. ומשום כך, (שמות כה) אמתים וחצי ארכו. אמתים משני צדדים, וחצי שלו, הרי זה בארך. ברחב ובגובה אמה וחצי, אחד מאותו צד יותר, שנוטל כמו שימין ושמאל, וחצי שלו. שהרי אין שורה הדבר אלא על דבר, ומשום כך חצי בכל חשבון וחשבון, ומשום כך הארון מקבל מהכל ועומד בסוד החשבון של הכל.

והרי פרשוה, על מה הוא מצפה בזהב בפנים ובחוץ, והרי הוא שעור לעמד במדידה ראשונה? והכל עומד בסוד אחד. השלחן כמו כן, שמודד באותו השעור הראשון.

אבל מדידת הארון הזו, שעומדת בסוד התורה ובאותה מדה ראשונה שאמר אבא, אין בה לעשות שעור יותר כמו שהוא גלה בסוד לחכמים העליונים לדעת בה את סוד החכמה, להבחין בין טוב לרע, בין חכמה עליונה לחכמה אחרת, כלם מעשים אחרים, כלם במדידת האמה באותה המדה, פרט למדת החשן שהיא זרת, והרי פרשוה.

בא וראה, הכתנת (אף על גב) של כלם נעשו בסוד הקדש, הכל הוא בסוד של שש, ובמעשה של שש, ועומד בשש. וכלם תקונים להתלבש ולהתקין בהם שש ובסוד של שש.

והכל בסוד של קו המדה. וקנה המדה באותה מדידת יחזקאל, משום שהוא בית להתקיים (משום זה הבית לא התקיים) במקומו באותם כתלים, באותן חומות, באותם פתחים ובאותן דלתות כדי להיות הכל במדידה.

אבל לעתיד לבא מה כתוב באותה המדה? (יחזקאל מא) ורחבה ונסכה למעלה למעלה. בשעה שיתחילו לבנותה, קנה המדה הזה עולה למעלה למעלה, לארך ולרחב, שתהיה התפשטות הבית לכל הצדדים ולא יסתכלו עליה לרע, כמו שבארוה, שכתוב (זכריה ט) ודמשק מנוחתו. שהרי באותו זמן לא ימצא דין בעולם, משום כך

הכל מתקיים על מקומו בקיום שלם, כמו שנאמר (שמואל-ב ז) לא ירגז עוד ולא יסיפו בני עולה לענותו וגו'.

ובא ראה, כל המדות וכל המדידות, כלן עומדות בעולם הזה, (וכל המדידות של המשכן הזה והבית הזה, כלם) כדי לקיים את העולם הזה בסוד כמו שלמעלה, לקשר את העולם הזה בעולם שלמעלה, להיות הכל אחד בסוד אחד. ובאות זמן שהקדוש ברוך הוא יתעורר לחדש את העולם, אז ימצאו כל העולמות בסוד אחד, וכבודו של הקדוש ברוך הוא בכל, ואז כתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

פתח רבי יהודה אחריו ואמר, (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובכריתו להודיעם. פסוק זה הרי פרשוהו, אבל סוד ה' ליראיו – אותו סוד עליון שעומד בגניזות, (שהוא סתום וגנוז) לא עומד אלא ליראיו, שהם יראים מהקדוש ברוך הוא תמיד, והם ראויים לאותם סודות עליונים, ושיהיו אותם סודות עליונים בגניזות ובנסתר כראוי, משום שהם סודות עליונים. אבל ובכריתו להודיעם – הסוד שהוא עומד בכרית הקדש, להודיעם, משום שהוא מקום שעומד להגלות ולדעת. ועוד, סוד ה' ליראיו – שהם סודות העומדים ביראה, ואותם יראי חטא יראים בהם באותם סודות עליונים. אבל ובכריתו להודיעם – לדעת ולפרש דברים, משום שאותם הדברים עומדים לפרוש.

בא וראה, בארבעים ושנים אותיות נחקק העולם והתקיים, וכלם עטרה של השם הקדוש. כשמצטרפות, עולות באותיות שלמעלה ויורדות למטה, מתעטרות בעטרות בארבעת צדדי העולם, ויכול להתקיים.

אחר כך יצאו האותיות ובראו את העולם למעלה ומטה, בעולם היחוד ובעולם הפרוד, ונקראים (שיר השירים ב) הרי בתר, הרי הפרוד שנשקים, כשצד הדרום מתחיל לקרב אליו, ואז המים שופעים, ובכח הזה שלמעלה שופע, והכל הוא בשמחה. **כשהמחשבה** עולה ברצון של השמחה מטמיר כל הטמירים, מגיע ושופע מתוכה זהר אחד, ומתקרבים זה בזה, והרי פרשוהו.

ואותן ארבעים ושנים אותיות הן סוד עליון, ובהן נברא העולם העליון והעולם התחתון, והן הקיום וסוד כל העולמות. ועל

שֶׁהֵן סוּד הָעוֹלָמוֹת, כְּתוּב סוּד ה' לִירָאוֹ וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם. זֶה סוּד
הָאוֹתִיּוֹת הַחֻקוֹת בְּהִצְנַע, מִפְּרָשׁוֹת בְּחֻקֵּי קוֹתֵינוּ בְּגִלְיוֹ.

כְּתוּב (שמות כו) וְנָתַתְּ אֶל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִים,
וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ. אֶת הָאוּרִים - שְׁמַאֲרִים סוּד הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה
הַמְּאִירָה, וְזוּהִי חֻקֵּי קֵת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּסוּד שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם
שֶׁבֶהֶן נִבְרָאוּ הָעוֹלָמוֹת וְהָיוּ מְשַׁקְּעוֹת בּוֹ. וְאֶת הַתְּמִים - סוּד אוֹתֵן
הָאוֹתִיּוֹת שְׁכֻלּוֹת בְּמָקוֹם הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁאִינָה מְאִירָה, וְהִיא
מִתְנַהֶגֶת (נְאוּדָה) בְּע"ב אוֹתִיּוֹת חֻקוֹת, שֶׁהֵן סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְכֻלָּן
נִקְרָאוֹת אוּרִים וְתְמִים.

בֵּא וְרָאָה, כְּשֶׁאוֹתֵן אוֹתִיּוֹת מְשַׁקְּעוֹת שֵׁם, בְּאוֹתוֹ כַּח, מְאִירוֹת
אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת בְּחֻקֵּי קֵת אוֹתָם שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים, וּמְאִירִים אוֹ
נִחְשָׁכִים, וְהַכֹּל הוּא בְּסוּד אוֹתֵן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים
כְּמוֹ שְׁאֶמְרֵנוּ. וְאוֹתֵן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים בְּאוֹת עַל סוּד
הַתּוֹרָה, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת בָּאִים (נִבְרָאוּ) בְּסוּד שֶׁל אֱלוֹ הָאוֹתִיּוֹת.
הַשְּׁמוֹת הֵלְלוּ הָיוּ גְנוּזִים מְשַׁקְּעִים שֵׁם, וּבְשְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים הָיוּ
הָאוֹתִיּוֹת שְׁלָהֶם בּוֹלְטוֹת לְמַעַלָּה. וְעַל כֵּן הַכֹּל מְסוּד אוֹתֵן
הָאוֹתִיּוֹת, וְהַכֹּל בְּאֶרְנוּ.

וְהָרִי נֶאֱמַר בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. ב' - שֶׁהַתּוֹרָה הַתְּחִילָה בָּהּ,
וְהָרִי פָּרְשׁוּהָ, ב' בְּרָא וְדָאִי בְּכַח עֲלִיוֹן, בְּתַקְּףָ שֶׁל סוּד אוֹתֵן
הָאוֹתִיּוֹת. ב' נִקְבָּה, א' זָכַר. כְּמוֹ שֶׁב' בְּרָא, גַּם כָּךְ א', הוֹצִיא אוֹתִיּוֹת,
כֹּל כֹּל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת.

ה' - זוּג אֶחָד עִם שְׁמַיִם לְתַת לָהּ חַיִּים וְלְהַשְׁרוֹת לָהּ. ו' - הָאֶרֶץ,
לְתַת לָהּ מְזוֹן וּלְתַקֵּן לָהּ סְפוּקָה הַרְּאוּיָה לָהּ. וְסוּד זֶה בְּרָאשִׁית וּגְו',
עַד הַשְּׁמַיִם וְאֶת הָאֶרֶץ. ו' וְאֶת - כֹּל שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת,
וְנִזְוֹנִית הָאֶרֶץ, וְהָאֶרֶץ כּוֹלֶלֶת אוֹתֵן לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שְׁנֶאֱמַר (קְהֵלֶת א) כֹּל
הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם. וְהֵינּוּ סוּד וְאֶת הָאֶרֶץ, שְׁכּוֹנֶסֶת הַכֹּל לְתוֹכָהּ
וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָם. הָאֶרֶץ נוֹטֶלֶת ו' וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָהּ לְהַזּוֹן.

וְסוּד זֶה, שְׁאִין הַמִּשְׁכָּן נִתְקַן אֶלָּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שְׁמֵאוֹתוֹ צַד
מִתְעוֹרְרֶת דְּרָגָה אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה לְהַעֲמִידוֹ וְלְהִיּוֹת קִיּוּם שֶׁל
הַכֹּל. וְסוּד זֶה - וַיִּקַּם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. קִיּוּמוֹ הָיָה בְּאוֹתֵן אוֹתִיּוֹת
שְׁנִבְרָאוּ בְּהֵן שְׁמַיִם וְאֶרֶץ.

ומשום כף את כל מעשי המשכן היה בצלאל עושה אותם בסוד חקיקת (צרוף) האותיות שנבראו בהן שמים וארץ, ולכן נקרא בצלאל, משום שבצלאל היה יודע חקיקת (צרוף) האותיות שבהן נבראו שמים וארץ. ואם בצלאל לא היה יודע אותן, לא היה יכול לעשות את אותן עבודות המשכן. מה הטעם? אלא, כמו שהמשכן העליון לא היה ולא היו מתקנים כל מעשיו אלא באותו סוד של אותן אותיות, אף כאן במשכן שלמטה לא היה ולא נתקן אלא בסודות אותן האותיות.

בצלאל היה מצרף אותן אותיות, ובסוד כל צרוף וצרוף היה עושה אמנות. וכל מעשה ומעשה של המשכן, בכל צרוף היה עושה אמנות אחת, וכל מה שראוי לה. וכן בכל מעשי המשכן וכל אותם הפרקים והתקונים של המשכן, הכל היה בצרוף אותיות השם הקדוש.

ובשבת להקימו, לא יכול היה להקימו. מה הטעם? משום שהרצון שעולה על אותן האותיות לא נמסר אלא למשה לבדו, והוא היה יודע אותו הרצון שעולה לאותן אותיות, ועל כן הוקם המשכן על ידו, שכתוב ויקם משה. ויתן משה. וישם משה. ובצלאל לא היה יודע, ולא יכול היה להעמידו.

פתח רבי יצחק אחריו ואמר, (תהלים כא) ה' בעזר ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד תאות לבו וגו', חיים שאל ממך וגו'. את השירה הזו לא אמר דוד אלא על תשבחתה של כנסת ישראל, שהקדוש ברוך הוא משמח אותה בשמחת התורה שנקראת עז, שכתוב (שם כט) ה' עז לעמו יתן וגו'. ישמח מלך - זה הקדוש ברוך הוא (זו כנסת ישראל) שנקרא מלך, שכתוב (דברים לג) ויהי בישרון מלך.

ובישועתך מה יגיל מאד - זו ישועת הימין, כמו שנאמר (תהלים ס) הושיעה ימינה וענני. ותושע לו ימינו. (דבר אחר) מה יגיל מאד, "יתרה, וזהו סוד ברית הקדש, שהוא שמחת הכל (שלה), והכל נאמר על המלך הזה.

חיים שאל ממך נתתה לו ארץ ימים עולם ועד. מכאן למדנו שלדוד המלך לא היו חיים כלל, פרט לזה שאדם הראשון נתן לו משלו. והרי בארוה, שדוד המלך התקיים שבעים שנה, ואותן שבעים

שנים נתן לו הקדוש ברוך הוא מאותן שנים של אדם הראשון, ובהן הוא התקיים, ונתנה לו אריכות ימים בעולם הזה ובעולם הבא, ועל זה - חיים שאל ממך נתתה לו.

גְּדוּלָּה כבודו, משום שהוא גדול, שכתוב (שם קמז) גדול אדונינו ורב כח. ודאי נקרא גדול, וסוד זה - (בראשית א) ויעש אלהים את שני המארת הגדלים. גדולים היו ודאי. ועם כל זה הוא נקרא גדול, כמו שנאמר גדול אדונינו ורב כח. והקדוש ברוך הוא לא נקרא גדול אלא בזה, שכתוב (תהלים מח) גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו. במה הוא גדול? בעיר אלהינו הר קדשו.

כִּי תשיתוהו ברכות לעד (תהלים כא). כי תשיתוהו ברכות, משום שזוהי ברפת כל העולם, וכל הברכות של כל העולם מכאן יוצאות, וזוהי ברכה. וסוד זה - והיה ברכה. שהרי כאן שורות כל הברכות שלמעלה ומכאן יוצאות לכל העולם, ולכן נקראת ברכה.

תַּחֲדָהוּ בשמחה. כתוב כאן תחדהו בשמחה, וכתוב שם (שמות יח) ויחד יתרו, משום שעתיד הקדוש ברוך הוא להקים את כנסת ישראל מן העפר ולהחזיק בה בסוד הימין, ולחדש אותה חדוש הלבנה בשמש.

כְּתוּב תחדהו בשמחה את פניך. את פניך - להיות לפניך ולהיות בשמחה כנגד פניך באותה שלמות שתשתלם באותו הזמן, שהרי בזמן שנחרב בית המקדש, התרוקנה מכל מה שהתמלאה, כמו שנאמר (ירמיה טו) אמללה ילדת השבעה. וכתוב (יחזקאל כו) אמלאה החרבה.

בֵּא וראה, באותו זמן שהקים משה את המשכן, הסתכל בכל אותן העבודות שהיו כראוי, ואז הקים אותן. וכל אותן העבודות שהיו בו במשכן, את כל אחת ואחת הביאו למשה. וסוד זה - (תהלים מה) בתולות אחריה רעותיה מובאות לך. מובאות לך, שכתוב ויביאו את המשכן אל משה.

תוספתא

השלמה מההשמטות (סימן ה)

מִצְוָה להקריב קרבן, שהוא התחדשות של הלבנה בכל חודש וחדש, ובהתחדשות שלה לקרב האהבה למעלה ולמטה ולהעביר הזהמא מבית המקדש, וקרוב של ראש חודש עולה למעלה

כדי להמשיך הארת הפנים ממקור העליון למטה, שזה נצרך משום מעוט והקטנת הלבנה, והשעיר ההוא של ראש חדש העביר זהמא והרחיק אותו שלא יכסה את הלבנה, ואז המשיך המשכות אצלה ממעלה למטה ומאירה הלבנה כמו שנאה. מפני שהשעיר מפנה הזהמא תמיד מהמקדש, וגורם להמשיך האור מלמעלה למטה, וקרפן זה עולה למעלה, ומפני כן כתוב בו (במדבר כט) חטאת לה, משום הזהמא ההיא שמכסה את הלבנה, והוא סוד שכתוב (בראשית ד) לפתח חטאת רבץ.

ואם תאמר, מדוע כתוב חטאת לה' – אלא ודאי השעיר ההוא מעביר החטאת ההיא וגורם להמשיך האור מלמעלה. וזהו ושעיר עזים אחד לחטאת לה'. לחטאת – להעביר לו מן המקדש. לה' – להמשיך האור מלמעלה. שפאשר החטאת מעברת, אותו אור ושמחה יורד מלמעלה למטה. ועל זה עולה קרפן זה למעלה וקרפן זה נקרא כפרה, לפנות המקדש ולהעביר הזהמא:

למה ויביאו אל המשכן? משום שהרי באותה שעה היה הזנוג של משה להזדוג, ועל זה ויביאו את המשכן אל משה, כמו שמביאים פלה לבית החתן. משום שבראשונה צריך להכניס את הפלה לחתן, כמו שנאמר (דברים כב) את בתי נתתי לאיש הזה לאשה. ואחר כך הוא יבא אליה, שכתוב (בראשית ל) ויבא אליה. וכתוב (במדבר יז) ויבא משה אל אהל העדות.

וכאן מה כתוב? ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וגו'. מה הטעם? משום שהיא היתה מתתקנת, כאשה הזו שמתתקנת ומתקשטת לבעלה, ובאותה שעה שהיא מתקשטת, לא ראוי לבעלה להכנס אליה. ועל כן, ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. משום כך, ויביאו את המשכן אל משה. עוד מה כתוב? וירא משה את כל המלאכה וגו'.

בא וראה, בכל המעשים של המשכן, בכלם היה גון של תכלת, משום שתכלת הוא גון להתעטר בסוד כל הגונים. מה כתוב? ויעשו את ציץ נזר הקדש וגו', ויתנו עליו פתיל תכלת וגו', והרי פרושה בסוד הכתוב, (שמות כח) ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם קדש לה'. ויכתבו עליו מכתב פתוחי חותם קדש לה'.

תוספתא

בסודות העליונים. צורות קמוטות נמצאות, אלו עולות ויורדות ואלו עומדות על קיומן. גלגלים הסובבים היו קימים מאותו זמן שהעפר התכנס. אלו הגלגלים סובבים העולם בסבוב. **בסבוב** שסובבים המדבריות, שליטת הקליטה בתוכם. גלגל אחד יש בתוכם. הגלגל הזה סובב ולא סובב, עומד בשנים עשר אלף עולמות ונמצא ביניהם, עולה ויורד בתוכם.

תחת אותו גלגל עומד עמוד אחד שנעוץ עד לתהום הגדולה, ובו מתגלגלים אבנים בתוך התהומות, הם עולים ויורדים. ואותו עמוד עומד עליהם, נוסע ולא נוסע, נעוץ מלמעלה למטה, סובבים מאתים ועשרים גלגלים אחרים סביב אותו העמוד.

אותו גלגל אחר שעליו שעומד בשנים עשר אלף עולמות, הוא סובב לתוך המשכן, סובב ולא סובב. אותו משכן עומד על שנים עשר אלף עולמות, ובו עומד אותו פרוז שקורא: השמרו מהגלגל שסובב.

מי שהוא בעל עינים בהשכל, ידע ויתבונן בחכמת רבונו, וידע שאותם דברים עליונים שמפתחות רבונו עומדים שם, שהם טמונים בתוך המשכן הקדוש. אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא. עליהם כתוב, (תהלים פד) אשרי אדם עוז לו כף מסלות בלבכם. (שם סה) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריה נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך. (ע"כ תוספתא)

בסוד המשכן עומדים סודות עליונים בסוד השם הקדוש (העליון) אדנ"י, זהו סוד המשכן, כמו הסוד העליון, סוד הארון, כפתוב (יהושע ג) הנה ארון הברית ארון כל הארץ. ארון כל הארץ – זהו הסוד הקדוש של השם של אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. וזהו כמו שהסוד של השם הקדוש העליון ידו"ד. והאותיות הללו כמו הללו. **א'** היא י', סוד של יו"ד (זה) כמו זה א', ויהרי פרושה. ד' היא סוד ה', וזה כמו זה, והכל כצורה וסוד של אהד. נ' היא סוד האות ו'. ואף על גב שזה זכר וזו נקבה, אבל זו נכללת בזו, ויהרי פרושה ן' ו' היא באמצע, משום שהוא כלל אהד. ה' היא סוד האות י', (י' היא סוד האות ה') משום שכאן (של ה') זוהי חכמה קטנה, שנקראת חכמת שלמה.

וְהָאוֹתִיּוֹת נִכְלְלוּ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהִכְלִי אֶחָד, כְּלוּלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהִכְלִי אֶחָד, וְהִכְלִי הוּא סוּד אֶחָד בְּאוֹתִיּוֹת קְדוּשׁוֹת. וְלָכֵן הַמְשָׁכָן שְׁלֵמֻטָּה בְּאַרְץ עוֹמֵד בְּסוּד הַמְשָׁכָן הָעֲלִיּוֹן, וְאוֹתוֹ מְשָׁכָן עֲלִיּוֹן עוֹמֵד בְּסוּד שֶׁל מְשָׁכָן אַחֵר עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל. וְהִכְלִי כְּלוּל זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת אֶחָד, וְלָכֵן כָּתוּב (שְׁמוֹת כו) וְהָיָה הַמְשָׁכָן אֶחָד.

כְּתוּב, (בַּמְדַּבֵּר כד) רֵאשִׁית גּוֹיִם עֲמֵלֵק וְאַחֲרֵיתוֹ עַדֵי אַבְד. בֵּא וְרָאָה, בַּיּוֹם שֶׁהוֹקֵם הַמְשָׁכָן שֶׁהֵקִים אוֹתוֹ מִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר, שְׁכַתּוּב וַיִּקֶּם מִשָּׁה אֶת הַמְשָׁכָן, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לָקוּם עַד שֶׁהוּא הֵקִים אוֹתוֹ. לְגַבִּירָה שְׁאִין רְשׁוֹת לְאִישׁ אַחֵר לְהִקְיָמָה אֵלֶּה בְּעֵלָה. אִף כֵּאֵן, כָּל אוֹתָם הָאֲמֻנִים, כֻּלָּם בָּאוּ לְהֵקִים אֶת הַמְשָׁכָן, וְלֹא יָכֹל לְעַמֵּד עַל יְדֵיהֶם, עַד שֶׁבֵּא מִשָּׁה וְהֵקִים אוֹתוֹ, מִשׁוּם שֶׁהוּא הָיָה בְּעַל הַבַּיִת.

בַּיּוֹן שֶׁהֵקִים מִשָּׁה אֶת הַמְשָׁכָן לְמֻטָּה, הוֹקֵם מְשָׁכָן אַחֵר לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה, שְׁכַתּוּב הוֹקֵם, וְלֹא פָּרַשׁ עַל יְדֵי מִי. (אֵלֶּה) שֶׁלֹּא הוֹקֵם אֵלֶּה מִסּוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא נִסְתָּר וְגִנוּז, עַל יְדֵי הַסּוּד שֶׁל מִשָּׁה, כְּדֵי לְהַתְתַּקֵּן עִמּוֹ.

מִה כְּתוּב לְמַעְלָה? (שְׁמוֹת לו) וַיִּבְאוּ כָּל הַחֲכָמִים הָעוֹשִׂים אֶת כָּל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וְגו'. מִי הֵם הַחֲכָמִים הָעוֹשִׂים? אֵלֶּה הֵם יַמִּין וּשְׂמָאל וְכָל שְׂאֵר הַצְּדָדִים, שֶׁהֵם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים לְהַפְנִס לְתוֹךְ הַיָּם וּלְמֶלֶא אוֹתוֹ, וְהֵם עָשׂוּ אֶת הַמְשָׁכָן לְמַעְלָה וְהַתְקִינוּ אוֹתוֹ.

כְּמוֹ כֵּן לְמֻטָּה, (שֵׁם) וְעָשָׂה בְּצִלְאֵל וְאַהֲלִיאֵב. זֶה בְּצַד יַמִּין, וְזֶה בְּצַד שְׂמָאל. בְּצִלְאֵל לְיַמִּין, וְאַהֲלִיאֵב לְשְׂמָאל. זֶה מִיְהוּדָה, וְזֶה מִדָּן. וְאַחֵר כֶּף – וְכֹל אִישׁ חָכֵם לֵב, וַיִּבְאוּ כָּל הַחֲכָמִים הָעוֹשִׂים. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, וְהִכְלִי כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה.

בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהוֹקֵם הַמְשָׁכָן הַתְּבַטֵּל הַמּוֹת מִהָעוֹלָם. אֵל תֹּאמַר הַתְּבַטֵּל, אֵלֶּה הַסְּתַלֵּק מִן הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יָכֹל לְשַׁלֵּט, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. מִשׁוּם שֶׁלֹּא יִתְבַטֵּל יִצְרָר הָרַע מִהָעוֹלָם עַד שֶׁיִּבְאֵ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמַח בְּמַעֲשָׂיו, וְאֵז – (יִשְׁעִיָּה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצְחָה. כִּשְׁהוֹקֵם הַמְשָׁכָן עַל יְדֵי מִשָּׁה, אֵז נִפְרָד כַּח הַיִּצְרָר הָרַע וְנִכְנָע וְלֹא יָכֹל לְשַׁלֵּט. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִפְרָד סְמָא"ל, כַּח הַרְגוֹז שֶׁל הַשְּׂמָאל, מֵעַל תַּקְּףָה הַנְּחַשׁ הָרַע, וְלֹא יָכֹל לְשַׁלֵּט עַל הָעוֹלָם וְלֹא יָכֹל לְהַתְחַבֵּר בְּאָדָם וּלְהַסְטוֹת אוֹתוֹ.

רבי יהודה אמר, כשעשו ישראל את העגל, מה כתוב? (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה. מה הטעם? משום שראה יצר הרע שהיה הולך ביניהם. אמר משה: צד הקדשה לא ישרה בתוך צד הטמאה. רבי אלעזר אומר, כל זמן שצד הקדשה שולט, צד הטמאה לא יכול לשלט ונכנע לפניו. ועל כן שנינו, כל זמן שירושלים תהיה מלאה – צור הרשעה תהיה חרבה.

פתח ואמר, (בראשית כד) ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו ויאמר העבד וגו'. מה כתוב למעלה? ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל. מדוע הצריך לכתוב את הפסוק הזה בתורה? ועוד, וכי משום שראתה את יפיו של יצחק (מה הטעם) נשמטה מן הגמל?

א"א, פסוק זה הוא סוד. בא ראה, (ותרא את יצחק. מנין ידעה שהוא יצחק? אלא ותרא את יצחק, ראתה באותה שעה מה שלא ידעה) (בא וראה, בשעה שהגיעה רבקה אל יצחק, שעת תפלת המנחה היתה, ובאותו זמן מתעורר דין בעולם), וראתה אותו ברגז הדין הקשה, וראתה שהרי סיום הרגז הקשה הוא גמל למטה, וזהו סוד המות. ומשום כך נרפנה והשמיטה עצמה מאותו הגמל. שהרי כשסתכל הדין הקשה, אותו גמל מתחזק. ומשום כך השמיטה את עצמה ממנו (סוד של המות. וכאשר הדין הקשה הזה התעורר, אותו גמל התחזק, ומשום כך הרפינה והשמיטה עצמה מאותו גמל) ולא ישבה שם.

בא וראה, הגמל הזה הינו סוד הכתוב (משלי יט) וגמלו ישלם לו. זהו גמול אותם הרשעים, שכתוב (ישעיה ג) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו. וזהו הגמל שעומד לאכל הכל ולהשמיד הכל, וזהו שמזמן תמיד כנגד (להרג נ"א להזיק) בני האדם. ומשום כך, מי שרואה בחלומו גמל, הראו לו מות שנגזר עליו ונצל ממנו.

בא וראה, צד הטמאה הזה נקרא כך – שגרים מות לכל העולם, וזה היה שהסטה את אדם ואת אשתו, ואותו שרכב עליו הוא סמא"ל, והוא בא להטעות את העולם וגרם מות לכל, ומשום כך בא ושולט על הכל. אדם הוא שהמשיך אותו אליו, וכיון שהמשיך אותו אליו, אז הוא נמשך אחריהם עד שהסטה אותם. ומשום כך אמר שלמה, (משלי ה) ואל תקרב אל פתח ביתה. שכל מי שמתקרב לביתה, אז היא יוצאת ונקשרת ונמשכת אחריו.

וְעַל זֶה רָבְקָה, כְּשָׂרְאָתָה שֶׁהָיָה לוֹ לְדַבֵּק בְּצַד הַדִּין הַקָּשָׁה, כִּינֹן שְׂרָאָתָה אֶת יִצְחָק בְּסוּד הַדִּין הַקָּשָׁה וְרָאָתָה שְׂמֵאוֹתוֹ צַד יוֹצֵא דִין אַחַר תִּקְיָף מִזְהֵמַת הַזֶּהָב, כְּשָׂרְאָתָה אֶת זֶה, מִיָּד – וְתַפֵּל מֵעַל הַגָּמֶל, כְּדִי לְהִתְרַפּוֹת מִן הַדִּין מֵאוֹתָה זֶה־מָה. כְּתוּב (ישעיה טו) קוֹל ה' מִשְׁלֵם גָּמוֹל לְאֵיבָיו, מֵאוֹתָה זֶה־מָה.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה וּגְרָמוֹ אֶת אוֹתוֹ הַחֲטָא, מָה הַטַּעַם עֵגֶל וְלֹא צַד אַחַר? וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהֵם בְּחָרוּ עֵגֶל – לֹא כִּף! אֲלֵא הֵם אָמְרוּ, (שמות לב) קוֹם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ, וּרְצוֹנוֹ שֶׁל אֶהְרֵן הָיָה לְעַכֵּב אוֹתָם.

אֲרֵא וְדַאי הַמַּעֲשֵׂה נַעֲשֵׂה כְּרֵאוֹי, שֶׁהָיָה מִצַּד הַזֶּהָב יוֹצֵאת פְּסֻלַּת כְּשֶׁנִּבְרַר הַזֶּהָב, וּמִשָּׁם מִתְּפַשְׁטִים כָּל אוֹתָם צְדִדֵי הַשְּׂמֵאל, שֶׁהֵם הַתּוֹכוֹ שֶׁל אוֹתָה פְּסֻלַּת שֶׁל הַזֶּהָב, וְנִפְרָדִים לְכַמָּה צְדָדִים. וְכֹל אוֹתָם שֵׁישׁ לְהֵם מֵרָאֵה אָדָם, גֹּן שֶׁל זֶהָב עוֹמֵד בְּהָרִים, כְּשֶׁהַשְּׂמֵשׁ בְּתַקְפוֹ, מִשׁוּם שֶׁתַּקְּף הַשְּׂמֵשׁ מֵרָאֵה זֶהָב, וּמוֹלִיד אוֹתוֹ בְּאֶרֶץ. וְאוֹתוֹ שְׂמַמְנָה בְּאוֹתוֹ הַתַּקְּף שֶׁל הַשְּׂמֵשׁ, הַמֵּרָאֵה שְׁלוֹ כְּעֵגֶל, וְנִקְרָא (תהלים צא) קָטָב יִשׁוּד צִהָרִים, וְזֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ עֵגֶל הַתּוֹךְ הָאָדָם שֶׁל הַזֶּהָב, וְכֹל אֵלֶּה בָּאִים מֵאוֹתוֹ הַצַּד הָאָדָם, רוּחַ הַטְּמָאָה, שְׁכַל אוֹתָם שֶׁנִּפְרָדִים מֵרוּחַ הַטְּמָאָה מִתְּפַשְׁטִים בְּעוֹלָם.

וְרוּחַ הַטְּמָאָה הַזֶּה הִיא הַנְּחָשׁ הָרַע, וַיֵּשׁ מִי שְׂרוּכָב עָלָיו, וְהֵם זָכָר וּנְקֵבָה, וְנִקְרָאִים אֵלֶּה, שֶׁהֵם מְזַדְּמָנִים בְּעוֹלָם בְּכֹל אוֹתָם הַצְּדָדִים שְׁלֵהֶם, וְרוּחַ הַקִּדְשׁ נִקְרָאת זֹאת, שֶׁהִיא סוּד הַבְּרִית, הָרִשָּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּמְצָא תְּמִיד עִם הָאָדָם. וְכֵן (ישעיה כה) זֶה ה', (שמות טו) זֶה אֵלֵי. אֲבָל אֵלֹו נִקְרָאִים אֵלֶּה, וְעַל זֶה כְּתוּב אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל. וּמִשׁוּם כִּף כְּתוּב (ישעיה מט) גַּם אֵלֶּה תִּשְׁכַּחְנָה, וְאֲנֹכִי – סוּד שֶׁל זֹאת – לֹא אֲשַׁכַּחְךָ. וְכְתוּב (איכה א) עַל אֵלֶּה אֲנִי בּוֹכֶיָה. שְׂאוֹתוֹ חֲטָא גָּרַם לְהֵם לְבַכּוֹת כְּמָה בְּכִיּוֹת.

דְּבַר אַחַר עַל אֵלֶּה אֲנִי בּוֹכֶיָה, מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְמָקוֹם הַזֶּה לְשִׁלֵּט עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּמִשׁוּם שֶׁנִּתְּנָה לְהֵם רְשׁוּת לְשִׁלֵּט, כְּתוּב עַל אֵלֶּה אֲנִי בּוֹכֶיָה. סוּד הַדְּבַר עַל אֵלֶּה – זֶהוּ צַד הַטְּמָאָה שֶׁנִּתְּנָה לְהֵם רְשׁוּת לְשִׁלֵּט. אֲנִי בּוֹכֶיָה – זֶה רוּחַ הַקִּדְשׁ שֶׁנִּקְרָאת אֲנִי.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כְּתוּב (דברים כח) אֱלֹהֵי דְבָרֵי הַבְּרִית - כִּף הוּא וְדָאֵי. שְׁכַל אוֹתָם שְׁלֹא מִתְקִימִים אֶלָּא מִתּוֹךְ אֱלֹהֵי, שְׁשָׁם כָּל הַקְּלָלוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁהוּא אָרוּר, שְׁכְּתוּב (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה. וּמִשׁוּם כִּף הַקְּדִים וְאָמַר אֱלֹהֵי, שְׁעוֹמֵד לְמִי שְׁעֵבֵר דְּבָרֵי הַבְּרִית. (ויקרא כז) אֱלֹהֵי הַמְּצוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה, מִשׁוּם שְׁמִצּוֹת הַתּוֹרָה לְטַהֵר אֶת הָאָדָם, וְלֹא יִסְטֶה מִהַדְרֵךְ הַזֶּה, וְיִשְׁמַר מִשָּׁם וְיִפְרֹד מֵהֶם.

וְאִם תֹּאמַר, (בראשית ו) אֱלֹהֵי תוֹלְדֵת נַח נַח - כִּף הוּא וְדָאֵי. שְׁהַרִי יֵצֵא חָם, שֶׁהוּא אָבִי כְנַעַן, וְכְתוּב (שם ט) אָרוּר כְּנַעַן, וְהוּא סוּד זֶה שֶׁל אֱלֹהֵי. וְעַל זֶה כָּל אֱלֹהֵי הַתּוֹךְ פְּסֻלַת הַזֶּהָב, וְאַהֲרֹן הַקָּרִיב זֶהָב, שֶׁהוּא הַצַּד (הַאֲחֵר) שְׁלוֹ, שֶׁהוּא כְּלוּל בְּתַקְוָה הָאֵשׁ, וְהַכֹּל אַחֵד, וְצַד זֶה זֶהָב וְאֵשׁ.

וְרוּחַ הַטְּמָאָה שֶׁתְּמִיד נִמְצָא בְּמִדְבָּר, מְצָאָה מְקוֹם בְּאוֹתוֹ זְמַן לְהִתְחַזֵּק בּוֹ. וּמָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל טְהוּרִים מֵאוֹתָהּ זֶהָמָה רֵאשׁוֹנָה שֶׁהִטִּיל בְּעוֹלָם וְגָרַם מוֹת לְכָל - כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי גָּרַם לָהֶם כְּמוֹ מִקְדָּם לְטַמְּא אוֹתָם וּלְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, וְגָרַם מוֹת לָהֶם וּלְכָל הָעוֹלָם וּלְדוֹרוֹתֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכְּתוּב (תהלים פב) אֲנִי אִמְרֵתִי אֱלֹהִים אֲתָם וְגו'. אֲכֵן כְּאָדָם תְּמוֹתוֹן וְגו'. וּמִשׁוּם כִּף אַהֲרֹן חָזַר אַחַר כִּף לְהִטְהַר בְּסוּד הָאֲמוֹנָה הָעֲלִיּוֹנָה בְּאוֹתָם שְׁבַעָה יָמִים קְדוּשִׁים, וְאַחַר כִּף לְהִטְהַר בְּעֵגֶל.

וּבֵא רָאָה, בְּכָל רְצָה אַהֲרֹן לְהִטְהַר, שְׁאֵלוֹ הוּא לֹא הָיָה, לֹא הָיָה יוֹצֵא עֵגֶל. מָה הַטְּעַם? מִשׁוּם שֶׁאַהֲרֹן הוּא יָמִין, וְהוּא חֵזֶק הַשְּׁמֶשׁ, וְהַזֶּהָב מֵהַשְּׁמֶשׁ. רוּחַ טְמָאָה יִרְדֶּה וְנִכְלָלָה שָׁם, וְיִשְׂרָאֵל נְטֻמָּאוּ, וְהוּא נְטֻמָּא, עַד שְׁנִטְהָרוּ.

מָה הַטְּעַם נְטֻמָּא? מִשׁוּם שֶׁיֵּצֵא עֵגֶל, שֶׁהוּא מְצַד הַשְּׁמָאֵל, שֶׁהוּא שׁוֹר, וּמִיָּמִינוֹ עֵגֶל. וְהוּא שְׁמָאֵל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שְׁכְּתוּב וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׁמָאוֹל לְאַרְבַּעַתָּן. וְאַהֲרֹן שֶׁהוּא יָמִין, נִכְלָל בּוֹ שְׁמָאֵל וְיֵצֵא עַל יָדוֹ. וְעַל כֵּן נִתֵּן לוֹ עֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁהוּא גָרַם.

וּמִשׁוּם כִּף, כְּשֶׁרוּחַ הַטְּמָאָה הַזֶּה מִתְגַּבְּרַת וְשׁוֹלְטַת כְּמִקְדָּם עַל הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי בְּזְמַן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, הִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע כְּמִקְדָּם. כְּשֶׁנְּטְהָרוּ יִשְׂרָאֵל וְרָצוּ לְהִטְהַר, הִצְטַרְכוּ לְהַקָּרִיב שְׁעִיר, מִשׁוּם שֶׁשְׁעִיר הוּא חֵלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע, אוֹתוֹ רוּחַ טְמָאָה שְׁאֲמַרְנוּ.

כתוב (תהלים קו) וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדִים בְּתַבְנִית שׁוֹר אֲכַל עֵשֶׂב. מה זה תַּבְנִית שׁוֹר? זה עֵגֶל. שׁוֹר מֵצַד הַשָּׁמַאל, אֲהַרָן יְמִין, וְנִכְלָל בּו שְׂמַאל וְהַתְּגַבֵּר בּו וַיִּצָּא עַל יָדוֹ. בא וּרְאֵה, וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדִים – זו שְׂכִינָה שֶׁהִלְכָה לְפָנֵיהֶם, וְהִחְלִיפוּ אוֹתָהּ בְּמָקוֹם טָמֵא, אֵל אַחֵר. וּמִשׁוֹם כֵּן לֹא עֲבָרָה הַזֶּהֱמָה הַזֶּה מִהָעוֹלָם עַד אוֹתוֹ זְמַן שֶׁיַּעֲבִירֶנָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִהָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמָאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ.

כתוב (שמות לב) וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסֶּכֶה, וְכַתּוּב וְאֶשְׁלַכְהוּ בְּאֵשׁ וַיִּצָּא הָעֵגֶל הַזֶּה. מִשְׁמַע שֶׁלֹּא עָשָׂה אוֹתוֹ. אִם כֵּן, מַה זֶה וַיַּעֲשֶׂהוּ? אֵלָּא וְדָאֵי כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ, שֶׁאֵלְמֵלֵא אֲהַרָן לֹא הִתְגַּבְּרָה רוּחַ הַטְּמָאָה לְהַכְלִיל בְּזֶהָב, אֲבָל כָּל תְּקוּנָה שֶׁצָּרִיךְ, יֵשׁ לְבָנוֹת אוֹתוֹ (לְהַתְּרוּת).

בא וּרְאֵה, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹשֶׂה כְּשָׁפִים וּמְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ. וַיֵּשׁ מִי שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּאוֹתוֹ גִּוֹן מִמֶּשׁ וְלֹא מְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ, שֶׁהָרִי לְמַעֲשִׂים הַלְלוֹ צָרִיךְ אָדָם מְכָשֵׁר.

בא וּרְאֵה מִבְּלַעַם, שֶׁהוּא הָיָה מְכָשֵׁר לְאוֹתָם הַכְּשָׁפִים שְׁלוֹ לְהַצְלִיחָה בְּיָדוֹ, מִשׁוֹם שֶׁכַּתּוּב (במדבר כד) וַנֹּאֵם הַגִּבֹּר שְׁתָּם הָעַיִן. שְׁתָּם הָעַיִן וּסְתוּם הָעַיִן הַכֹּל אֶחָד. שְׁעֵינַי אַחַת סְתוּמָה תְּמִיד, וּמִרְאֵה עֵינָיו לֹא הָיָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל. מוֹם הָיָה לוֹ בְּעֵינָיו. כַּתּוּב (ויקרא טז) וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי, מִזְמַן בְּכָל, הַמִּרְאֵה שֶׁל עֵינָיו שֶׁלֹּא כְּשׁוֹנָה. אֲבָל רוּחַ הַקָּדוֹשׁ, מִי שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ עִמָּה מַה כַּתּוּב? (שם כא) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב אִישׁ עוֹר אוֹ פֶּסֶח.

ובא הַכֹּל הַתְּקַן לְרוּחַ הַטְּמָאָה לְתַתּ לָהּ מָקוֹם לְשִׁלֹּט. מִצָּא מְדַבֵּר שֶׁהוּא חָרַב מִהַכֹּל, כַּכַּתּוּב (דברים ח) נָחַשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב וְגוֹ', שֶׁמֶשֶׁם הוּא הַשִּׁלְטוֹן שְׁלוֹ. מִצָּא זֶהָב מִסְפִּיק כְּרָאוּי. מִצָּא אֲהַרָן כְּדִי לְהִתְחַזֵּק בְּיָמִין וְלְהַכְלִיל בּוֹ. אִזּוֹ הַשְּׁלִים אֶת מְקוֹמוֹ כְּרָאוּי, וַיִּצָּא וַיִּשְׁלַם הַמַּעֲשֶׂה.

ומנין לָנוּ שְׁרוּחַ טְמָאָה הָיְתָה? שֶׁכַּתּוּב (שמות לב) אֲנָא חָטָא הָעָם הַזֶּה חָטָאָה גְדוֹלָה. זוֹ רוּחַ הַטְּמָאָה, נָחַשׁ הַקָּדְמוֹנִי, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּבְזְמַן שֶׁרָצָה אֲהַרָן לְהַטְהֵר, הִקְרִיב עֵגֶל מֵאוֹתוֹ הַצֵּד לְעִשׂוֹת בּוֹ דִּין. כְּרָאוּשׁוֹנָה עָשָׂה אוֹתוֹ לְשִׁלֹּט, וְעַכְשָׁיו שֶׁעָשָׂה בּוֹ דִּין לְהַכְנִיעוֹ, שֶׁהָרִי כְּשֶׁנַּעֲשָׂה דִּין בְּצַד הַזֶּה, נִכְנָעִים כָּל אוֹתָם שֶׁשׁוֹלְטִים מִצִּדוֹ.

סדר הלימוד ליום א אדר [יום 149 בשנה]

בא וראה, במצרים, באותו הצד שלהם כתוב (שם יב) אל תאכלו ממנו נא וגו'. צלי אש, כדי שיעלה ריחו נודף. ראשו על כרעיו, לשבר אותו ולהכניעו, ואז כל אלו שבאים מצדו לא שולטים. כמו כן (במדבר יט) פרה אדמה תמימה וגו', כדי להכניע כל אותם הצדדים הטמאים שלא ישלטו.

אמר לו רבי אבא, והרי הפרה היא קדושה, היא טהורה, ולמה? אמר לו, כך הוא, והרי פרשוה, כלל של ארבע מלכיות היתה פרה, כמו שנאמר (הושע ד) כי כפרה סרה סרה ישראל. אדמה – זו מלכות בכל, שכתוב (דניאל ב) אפה הוא ראש הזהב. תמימה – זו מלכות מדי. אשר אין בה מום – זו מלכות יון (שהם קרובים לדרכי האמונה). אשר לא עלה עליה על – זו מלכות אדום, שלא עלה עליה על. והסוד של הדבר הזה, אף על גב שכמה דברים נתנו לדרש בכתובים – כלם אחד.

הרי נאמר, שכתוב (איוב יד) מי יתן טהור מטמא לא אחד. מי יתן טהור מטמא – סוד זה כך הוא, שזהו טהור שיוצא מטמא. שהרי בהתחלה טמא, ועכשו שנעשה בו דין ונתן לשרפת אש באש בוערת ונעשה עפר, עכשו הוא טהור מטמא, טהור שיצא מטמא. ומשום כך, כל אלו שמתעסקים בה, כלם נטמאים, שהרי כך הוא ודאי. וכיון שנעשית אפר, אז עד שיתכנס ויסתלק משם, מטמא את כלם, כמו שנאמר וכבס האסף וגו' וטמא. אפר, מה הטעם? כמו שנאמר (מלאכי ג) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם. וכיון שנתן על אותו אפר מים, אז הוא טהור מטמא.

וסוד הדבר – שכתוב (במדבר ח) מי חטאת, כמו שנאמר (בראשית ד) לפתח חטאת ריבץ. ומשום שהיא פתח חטאת ריבץ ודאי, בהתחלה כתוב, והוציא אותה אל מחוץ למחנה. ומשום כך נתנה לסגן ולא לכהן גדול. וזהו טהור מטמא. בהתחלה טמא, ועכשו טהור. וכל צד רוח הטמאה, פיון שרואה את זה בורח, ולא יושב באותו מקום.

מי חטאת ודאי, מי נדה, הכל טמא. ועל כן שולטת רוח הקדש, ורוח הטמאה נכנעת, שלא שולטת כלל. וזהו דין של רוח הטמאה –

מחוץ למחנה, משום שהיא רוח טמאה, שכתוב (דברים כג) והיה מחניף קדוש. בא רבי אבא ונשקו.

אמר רבי שמעון, אף על גב שכל הדברים כפי שאמרנו, הקדוש ברוך הוא נתן לו שלטון. ורוח הטמאה צריך להכניעה בכל הצדדים. בא ואמר לה סוד אחד, ושלא נתן לגלות פרט לאותם קדושים עליונים.

בא וראה, למקום הזה שהוא רוח טמאה, נתן לו הקדוש ברוך הוא שלטון לשלט בעולם בכמה צדדים, ויכול להזיק, ואין לו (לנו) רשות לנהג בו קלון, שצריכים להשמר ממנו שלא יקטרג עלינו בתוך הקדשה שלנו. ועל כן סוד אחד יש לנו שצריכים לתת לו מקום קטן בתוך הקדשה שלנו, (שלא ימצא מקטרג בתוך הקדשה שלנו) שהרי מתוך הקדשה יוצאת שליטתו.

שצריכים תוך סוד התפלין להצניע (סוד שער שבתפלין) שערה אחת של עגל שתצא החוצה ותראה, שהרי חוט שער זה אינו מטמא, פרט לאם מתחברת שערה זו ונעשית כשעורה, אבל פחות מזה לא מטמא. ואת אותה שערה צריך להכניס אותה בתוך הקדשה העליונה שלנו ולתת לה מקום, כדי שלא תקטרג עלינו בקדשות שלנו.

ויצא מאותה שערה החוצה שתראה. שפשוואה את אותו אדם בקדשה עליונה וחלקו משתתף לשם, אז לא יקטרג לו, ולא יוכל להזיק לו למעלה ולמטה, שהרי נתן לו מקום. ואם לא נותנים לו אותו חלק (מקום) בקדשה הזו, יכול להזיק לו למטה, ועולה לקטרג עליו למעלה, ואומר: פלוני שעכשו מקדש, כך וכך עשה ביום פלוני וכך הם חטאיו. עד שיגיע דין על אותו אדם ויענש על ידו. (וכן שער המשתלח).

וכשהיו ישראל עושים, שהיו יודעים סוד זה, כשמתחילים להתקדש בקדשה עליונה ביום הכפורים, היו מסתכלים מיד לתת את חלקו לאותו מקום ולתת לו חלק ביניהם, כדי שלא ימצא מקטרג עליהם ולא יבואו להזכיר חטאי ישראל. שכמה קבוצות וכמה מחנות הם שמזדמנים לטל דבר ממנו כשבא לקטרג. אשרי חלקו של מי שיכול להשמר שלא יזכרו חטאיו למעלה, ולא ישגיחו בו לרע.

בין כִּךְ זָלְגוּ עֵינָיו שֶׁל רַבִּי אַבָּא. אָמַר לוֹ: אַבָּא אַבָּא, לֶךְ וְהִתֵּר קִשְׁרֵי צַעֲרֶךָ וְתִקְפִּיד בְּהַשְׁגָּתְךָ, שֶׁהָרִי סוּדוֹת הַתּוֹרָה נִתְּנוּ לְצַדִּיקִים, שִׁכְתוּב (תהלים כה) סוּד ה' לִירְאָיו.

בא וּרְאֵה, בַּיּוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָעוֹלָם נִדוּן, וּבֵית הַדִּין הַקָּדוֹשׁ (הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא) יוֹשֵׁב וְדָן אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר עוֹמֵד מִצַּד זֶה, וְכָל אוֹתָם שְׁנִדוֹנוּ לְמוֹת הוּא מְשַׁגֵּיחַ עֲלֵיהֶם, וְנִרְשָׁמִים לְפָנָיו. וּבִשְׁעָה שִׁישְׁרָאֵל מְעוֹרְרִים רַחֲמִים בְּאוֹתוֹ קוֹל שׁוֹפָר, אֲזַמְתַּעֲרֵב לּוֹ הַכֹּל, שֶׁלֹּא יוֹדַע וְלֹא מְשַׁגֵּיחַ בְּאוֹתָם שְׁנִדוֹנוּ, עַד שֶׁאֲחֵר כִּךְ כָּל אֱלוֹ שֶׁלֹּא חָזְרוּ בְּתִשׁוּבָה וְנִגְזַר עֲלֵיהֶם מוֹת, וְדַאי יוֹצֵאִים עִם פְּתָקִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וְנִמְסָרִים לוֹ. כִּיּוֹן שֶׁנִּמְסָרוּ לוֹ, לֹא חוֹזְרִים הַפְּתָקִים, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַדִּין.

וכִּי יִשְׂרָאֵל צְרִיכִים לְהִשְׁמַר מִמֶּנּוּ, כָּל שָׁכֵן אָדָם לְבָדוֹ. (וְכָל שָׁכֵן וְכָל שָׁכֵן) שֶׁהָרִי בְּסוּד עֲלִיוֹן שֶׁלְמַעְלָה צְרִיכִים לְהִשְׁמַר וְלִתֵּת לוֹ בְּכָל חֵדֶשׁ וְחֵדֶשׁ, כְּשֶׁהִלְבְּנָה רוּצָה לְהִתְחַדֵּשׁ, שֶׁעִיר אֶחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְטָרַג עַל הַהִתְחַדְּשׁוֹת (הַשְׁמִחָה) וְיִטַּל אֶת חֲלָקוֹ כְּרֹאֵי, וְהִלְבְּנָה הַקָּדוֹשׁ תִּינַק בְּקִדְשָׁהּ לְהִתְחַדֵּשׁ כְּרֹאֵי.

וכִּשְׁמַתְחַדְּשֵׁת בְּכָל חֵדֶשׁ וְחֵדֶשׁ, מְשׁוּם כִּךְ נִקְרָאת נַעַר, וְהָרִי בְּאֶרְנוֹ. וְהָאֲחֵר הַזֶּה, שֶׁהוּא תְּמִיד בְּטִמְאָה וְלֹא יוֹצֵא מִמֶּנָּה, נִקְרָא מֶלֶךְ זָקֵן וְכֹסִיל. וּמְשׁוּם כִּךְ, יִשְׂרָאֵל הַקָּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם עִם אֶחָד בְּיַחְדָּו קָדוֹשׁ, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לָהֶם עֲצָה לְהַנְצִיל מִן הַכֹּל. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שִׁכְתוּב (ישעיה ס) וְעַמּוּךָ כָּלֶם צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירְשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מִטְעֵי מַעֲשֵׂה יָדֵי לְהִתְפָּאֵר.

השלמה מההשמטות (סימן ה, ע"י עליו לעיל דף רל"ה ע"ב)

ויבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה וְגו'. כְּתוּב (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרְקִיעַ, זֶהוּ הָרְקִיעַ שֶׁעוֹמֵד עַל אַרְבַּע חַיּוֹת, שֶׁכִּשְׁמַתְעֲלוֹת בְּתוֹךְ אֲוִיר אֶחָד שֶׁמְכָה בָּהֶן, אֵינָן זוֹקְפוֹת רֹאשׁ לְהִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה.

משׁוּם שֶׁאוֹתָהּ רוּחַ חַיָּה מְכָה בְּכָלֵן, וּבְאוֹתָהּ רוּחַ כָּלֵן מְתַעֲלוֹת, שִׁכְתוּב וּבְהַנְשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנְשֵׂאוּ הָאוֹפָנִים לְעַמְתָּם. וְכְתוּב כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפָנִים.

לָמָּה מְתַעֲלוֹת? אֵלֶּא כִּשְׁמְכָה אוֹתוֹ אֲוִיר עֲלֵיהֶן, הוּא מַעְלָה אֶת אוֹתָן אַרְבַּע שְׂתַחַת הַחַיָּה הַזֹּה, וְהֵן מַעֲלוֹת אוֹתָהּ לְמַעְלָה, עַד

שְׁמֵיבִיאוֹת אוֹתָהּ לְזַהַר הָעֲלִיּוֹן, וְהִינּוּ סוּד הַכְּתוּב, (תהלים מה) בְּתוֹלוֹת אַחֲרֶיהָ רַעוּתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ. מִשׁוּם שְׁאַרְבַּע הַלָּלוּ נִקְרְאוֹת כָּךְ, וְלֹא זָזוּ מִהַחֲזִיהַ הַזֶּה, שֶׁהִיא כִּסֵּא, לְעוֹלָמִים. וּמַעֲלוֹת אוֹתָהּ מִמַּטָּה לְמַעְלָה לְהַתְקִין כִּסֵּא כָּל־פִּי מַעְלָה. וְסוּד זֶה – (בראשית ז) וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה וַתָּרֶם מֵעַל הָאָרֶץ. וּכְשֶׁמַּתְעַלָּה לְמַעְלָה וְאֵלֶּה מַעֲלוֹת אוֹתָהּ, אִזּוּ כְּתוּב, וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה.

וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר מוּבָאוֹת לָךְ, וְכְתוּב וַיִּשְׂאוּ אֶת הַתְּבָה. אֶל מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר דְּמוֹת כְּמִרְאֵה אָדָם עָלָיו מְלַמְעָלָה, וְהִינּוּ סוּד שֶׁל אָדָם. וּמִנֵּין לָנוּ שֶׁנִּקְרָא אָדָם? שְׁכָתוּב (שם ו) לֹא יִדוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעֵלְמַם בְּשִׁגְם הוּא בְּשָׂר, וְהִינּוּ מֹשֶׁה. וּמִשׁוּם כָּךְ עַל הַכִּסֵּא הַזֶּה דְּמוֹת שֶׁל אָדָם עוֹמְדֵת עָלָיו, וְהִינּוּ מֹשֶׁה. וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן – אֵלּוּ אַרְבַּע הַחַיּוֹת כְּשֶׁעוֹלוֹת, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ.

וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן – אֵלּוּ כָּל אַבְרֵי הַגּוֹף, שְׁכָלְמַם בְּתִשׁוּקָה קְדוּשָׁה, (אמר רבי אבהו) כָּלְמַם אוֹחֲזִים בּוֹ לְהַדְבִּיק זָכָר וּנְקֵבָה כְּאַחַד. וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, לְהַכְנִיס כָּלָה לַחֲפָה. בְּרִאשׁוֹנָה הֵם צָרִיכִים לְהַעֲלוֹתָהּ וְלְהַבְיָאָהּ אֵלָיו, וְאַחַר כָּךְ הוּא יָבֵא אֵלֶיהָ תָּמִיד, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן – סוּד כָּל אוֹתָם הַקְּשָׁרִים, קְשָׁרֵי הַיַּחּוּד, וּמִיַּחַדִּים יַחּוּד שֶׁל סוּדוֹת הָאֲמוּנָה בְּכָל יוֹם, (אלו ארבע החיות) הֵם מַעֲלִים אוֹתָהּ לְכִסֵּא הַזֶּה, עַד שֶׁמִּבִּיָּאִים אוֹתָהּ לְמֹשֶׁה. וְכִיּוֹן שֶׁמְדַבְּרִים אוֹתָהּ לְמֹשֶׁה, אִזּוּ הֵם הָיוּ שְׁמֵרוּיָחִים בְּרִכּוֹת מִמְּקוֹר הַחַיִּים עַל סוּד זֶה, בְּקִשָּׁר שֶׁל הַיַּחּוּד שֶׁל אוֹתָם הַקְּשָׁרִים. וְסוּד זֶה, כְּשֶׁמְקַשְּׂרִים הַיַּחּוּד שֶׁל הַכָּל כְּרָאוּי. וְסוּד זֶה כְּתוּב, וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת כָּל הַמְּלֶאכֶה וְגו', וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה. הַרוּיָחוֹ בְּרִכּוֹת מִמְּקוֹם הַדְּרָגָה שֶׁמֹּשֶׁה שְׂרוּי בָּהּ, וְזֶהוּ (שמות לו) הַחֲכָמִים הַעֲשִׂים אֶת כָּל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ, מִשׁוּם שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְסַדֵּר אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ כְּרָאוּי.

וַעֲלֵ כֵן, כָּל מִי שֶׁמַּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה (וּקְשִׁיר) וְקוֹשֵׁר יַחּוּד, מְסַתְּכָלִים בּוֹ אִם הִיא תְּפִלָּה וְקִשָּׁר כְּרָאוּי. וְאִם אוֹתָהּ תְּפִלָּה וְאוֹתוֹ הַקִּשָּׁר הֵם כְּרָאוּי, אִזּוּ הוּא מְתַבָּרֵךְ בְּרִאשׁוֹנָה מִהֶמְקוֹם שְׁכָל הַבְּרִכּוֹת יוֹצְאוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב, וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ וְגו'. מִיָּד – וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה.

וּמִשׁוּם כָּךְ וַיְבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, שֶׁהוּא בְּעַל הַבַּיִת, לְהִרְאוֹת בְּתַקּוֹן שֶׁל הַבַּיִת שְׁלוֹ, וְלוֹ צָרִיךְ לְהִרְאוֹת אֶת תְּקוּנָתָהּ

וסודותיה, שלא נתנו לאחר להתבונן ולראות אותה באותם סתרים
ובאותם הסודות שלה, פרט למשה לבדו.

ועל כן ויביאו את המשכן אל משה את האהל ואת כל כליו.
וכשהביאו אותו למשה, את הכל הביאו לו באיברים ידועים,
לתקן את כל אחד ואחד, איבר באיבר, להכניס זה בזה. וכשהיו
רוצים לתקן זה בזה ולהכניס זה בזה, לא היה עולה בידיהם. פינן
שהביאו אותו למשה, מיד הכל עלה בידו, וכל איבר ואיבר היה
עולה ונכנס למקומו. זהו שכתוב, ויקם משה את המשכן, וכתוב
הוקם המשכן, והרי בארנו.

בא וראה, באותה שעה כשהתחיל משה להקים את המשכן והתחיל
לתקן את תקונם של האיברים להכניסם זה בזה, אז רפו כל
האיברים וכל התקונים של הצד האחר הטמא. כשהתחיל להתחזק
צד הקדשה הזה – מתרפה הצד האחר הטמא. זה מתחזק – וזה
מתרפה. והרי בארנו, שכל זמן שהיא בחזק, מתרפים כל אברי הצד
האחר. זה מתמלא וזה נחרב. וסוד זה – ירושלים וצור הרשעה, כשזו
מלאה – זו חרבה. ועל כן, כשזה מתחזק – זה נרפה.

ומשום כן, ויקם משה את המשכן, להתחזק מסוד של מעלה,
ולא יתחזק מסוד של מטה. ועל כן משה, שהיה מסוד של
תוף האספקלריה המאירה, צריך הוא להקים את המשכן להאיר
ממנו, ולא מאחר. (ועל זה) הלכנה צריכה להאיר מן השמש, ולא
מאחר. בא וראה, כנסת ישראל צריכה להתעלות למעלה ולהתדבק
בתוף השמש.

פתח ואמר, (ויקרא ו) זאת תורת העלה היא העלה. אמר רבי שמעון,
כתוב (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה'. עולה עליה וקשר של
כנסת למעלה, ודבוק שלה בתוף העולם הבא, להיות הכל אחד.
נקראת עולה קדש קדשים, ומשום כן נקרא עולה, שעולה ומתעטרת
להיות הכל אחד בקשר אחד בשמחה.

ומשום שעולה למעלה למעלה, כתוב זאת תורת העלה. סוד של
זכר ונקבה כאחד, תורה שבכתב ותורה שבעל פה. העלה,
שעולה לתוף העולם הבא להתקשר בתוכו, שנקרא ודאי קדש
הקדשים, וגם העולה היא קדש הקדשים.

ומשום כן הסדור של שחיטתה לצד צפון, שהוא צד שמאל, שהרי תורה שבעל פה לא עולה בחביבות, אלא רק כשמתעורר צד הצפון, שכתוב (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבגני. ואז היא עולה בחביבות ומתעטרת בימין, ומתחברת באמצע, והכל מאיר מהסוד של קדש הקדשים, וזה מתוך סוד האדם, ברצון הכהן ובשירת הלויים ובתפלת ישראל.

והרי בארנו, שעולה קדש הקדשים בסוד הרוח העליונה, משום ששש רוחות קשורות כאחת. רוח תחתונה שנקראת רוח הקדש, רוח שלפנים באמצע שנקראת רוח חכמה ובינה. וכן נקראת הרוח התחתונה. אבל זו נקראת רוח שיוצאת מתוך השופר, כלולה באש ובמים. הרוח העליונה, שהיא נסתרת בחשאי, שבה עומדות כל הרוחות הקדושות וכל הפנים מאירות. ומשום כך חוזרת העולה לרוח ממש.

ואחר כך, מסוד הבהמה מקבלים ונזונים, לקשר רוח אחרת שהיא תוך הטמאה, מאותם חלבים ושמנים, כמו שנתבאר. משום כך עולה קדש הקדשים. שאר הקרבנות, לעשות שלום בעולם, כלם מכמה צדדים, ובעלי הדינים (להתעבר) להתעבר (להתעטר) ולהיות נאורים מתוך רצון להתבשם נקראים קדשים קלים, משום שלא מתעטרים למעלה למעלה בקדש הקדשים, ולכן הם קדשים קלים ושחיטתם בכל מקום, כמו שאמרנו. אבל עולה, שהיא סוד של קדש הקדשים, אינה כשאר הקרבנות, שכל מעשיה קדש.

בא וראה מה כתוב, (ויקרא ו) ולבש הכהן מדו בד. אלו לבושים מיחידים לקדשה. בד – יחיד, מיחד לקדשה. וכתוב (שם טז) בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם. מה הטעם (זה קדש)? אלא סוד הדבר כמו שאמרנו, שהיא קדש הקדשים, שכלה עולה ומתעטרת בקדש הקדשים בקשר אחד, ואחר כך מפנה ומעבירה רוח הטמאה שמטמאת הכל, שלא תשלט ולא תתקרב לתוך המקדש, ותעבר מכל צדדי הקדשה, והכל ישאר קדש בקדשה יחידה.

ואמר רבי שמעון, הרי נאמר, שכתוב אדם ובהמה תושיע ה'. וכך עולה סוד האדם, מצד של אדם ודאי. בהמה – מצד הבהמה. ומשום כך כתוב אדם כי יקריב מכם. אדם ודאי, שזה קרבנו למעלה, לקשר קשר בסוד של אדם. ואחר כך מן הבהמה, והכל הוא בסוד

שֶׁל אָדָם וּבְהֵמָה. וְזֶהוּ הַסּוּד שְׁצָרִיךְ לְקַרְבָּן, אָדָם וּבְהֵמָה כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. בֹּא וּרְאֵה, כְּשִׁבְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, כִּן עֲשֵׂה – אָדָם וּבְהֵמָה.

וְאָם תֹּאמֶר, וְהָרִי כְּתוּב (בראשית א) וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, שְׁהָרִי מֵהֶם מְקַרְיָבִים קְרִבְנוֹת, וְאֶפְלוּ עוֹלָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (ויקרא א) וְאָם מִן הָעוֹף עֲלֵה קְרִבְנוֹ. בֹּא וּרְאֵה, מְכַל אוֹתָם הָעוֹפוֹת לֹא מְקַרְיָב אֶלֶּא תוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה. (אֶלֶּא סוּד זֶה) מֵה שֶׁהִכְשֵׁר בְּזֶה – נִפְסַל בְּזֶה. זֶה יְמִין, וְזֶה שְׂמָאל.

אָבֵל הַסּוּד הַזֶּה הָרִי בְּאֲרָנוּ, כְּתוּב וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ, שֶׁהוּא סוּד הַמְרַכְבֵּה, וּבָהֶם מִתְעַלֶּה רוּחַ הַקְּדוּשׁ לְעֲלוֹת לְמַעְלָה, שֶׁהֵם שְׁנַיִם, אֶחָד לְיְמִין וְאֶחָד לְשְׂמָאל. עוֹף – לְיְמִין, וְזֶה מִיכָאֵל. יְעוֹפֵף – לְשְׂמָאל, וְזֶה גְבֻרִיאֵל. זֶה לְיְמִין וְזֶה לְשְׂמָאל. וּמִשּׁוּם כִּן מְקַרְיָבִים שְׁנֵי אֵלֵה, לְהַעֲלוֹת אֶת רוּחַ הַקְּדוּשׁ, וְהַשְׂמָאל מְעִטֵּר וְזֶן לְמִטָּה לְאוֹתוֹ צַד שְׂמָאל, וְיְמִין לְיְמִין, וְנִקְשְׁרַת אִשָּׁה עִם בַּעֲלָהּ לְהִיּוֹת אֶחָד, וְהַכֹּל מִתְעַלֶּה וְנִקְשֵׁר כְּאֶחָד לְמַעְלָה וּלְמִטָּה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַלֶּה לְבָדוֹ וּמִתְגַּבֵּר.

וּבְסִפְרֵי הַקְּדוּמוֹנִים, הָעֲנִי לֹא נוֹתֵן חֶלֶק לְהִזִּין, אֶלֶּא לְמַעְלָה לְהִתְקַשֵּׁר, אָבֵל הַכֹּל נִקְשֵׁר לְמַעְלָה וּלְמִטָּה, וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד לְצִדוֹ כְּרֵאוּי, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, הָרִי קָשֶׁר שֶׁל הַכֹּל (הָעוֹלָה) נִקְשֵׁר בְּקְדוּשׁ הַקְּדוּשִׁים לְהָאִיר. הַהִתְדַבְּקוֹת שֶׁל רְצוֹן הַכֹּהֵן וְהַלְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵל לְמַעְלָה, עַד הֵיכָן הִיא עוֹלָה?

אָמַר לוֹ, הָרִי בְּאֲרָנוּ, עַד אֵין סוּף, שְׁכָל הַקְּשֵׁר וְהַיְחוּד וְהַשְׁלָמוֹת, לְהַצְנִיעַ בְּאוֹתָהּ צְנִיעוֹת שֶׁלֹּא מְשַׁגֵּת וְלֹא יְדוּעָה, שְׁבָה רְצוֹן כָּל הַרְצוֹנוֹת, הָאֵין סוּף אֵינוֹ עוֹמֵד לְהִנָּדַע וְלֹא לְעֲשׂוֹת סוּף וְלֹא לְעֲשׂוֹת רֵאשׁ, כְּמוֹ שֶׁהָאִי"ן הָרֵאשׁוֹן מוֹצִיא רֵאשׁ וְסוּף. מִי הָרֵאשׁ? זוֹ הַנִּקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא רֵאשׁ כָּל הַנְּסִתָּר שְׁעוֹמֵדֵת בְּתוֹךְ הַמַּחְשְׁבָה. וְעוֹשֶׂה סוּף, שְׁנִקְרָא (קהלת יב) סוּף דְּבָר. אָבֵל לְשֵׁם, אֵין סוּף.

אֵין רְצוֹנוֹת, אֵין אֹרוֹת, אֵין מְאֹרוֹת בְּאוֹתוֹ הָאֵין סוּף. כָּל הַמְּאֹרוֹת וְהָאֹרוֹת הִלְלוּ תְלוּיִים לְהִתְקַיֵּם בָּהֶם וְלֹא נִתֵּן לְהַשְׁגִּיחַ מִי שְׂיָדוּעַ וְלֹא יְדוּעַ, אֵינוֹ אֶלֶּא רְצוֹן עֲלִיוֹן, נִסְתָּר כָּל הַנְּסִתָּרִים, אֵין.

ובשנה נקדה העליונה והעולם הבא מתעלים, אין יודעים פרט לריח, כמי שמריח את הריח ומתבשם, ואין זו נחת הניחוח, שהרי כתוב (ויקרא כו) ולא אריח בריח ניחוחכם, שהרי ריח ניחוח, הריח של הרצון שכל הרצונות הללו של תפלה, והרצון של שירה, ורצונו של הפהן, שכלם סוד של אדם, ואז כלם נעשים רצון אחד. ואותו נקרא ניחוח, רצון, כתרגומו. ואז הכל נקשר ומאיר כאחד כראוי, כמו שנתבאר.

ועל זה נתן הצד האחר הזה ביד הפהן, שכתוב (שם ו) צו את אהרן ואת בניו לאמר. הסוד כאן, שהרי בארנו אין צו אלא עבודה זרה, וכאן נתנה לו לשרף המחשבה הרעה ולהעבירה מתוך הקדש ברצון הזה שעולה למעלה, בעשן הזה ובחלבים שנשרפים, כדי שיעברו מן הקדש. והצו הזה עומד ברשותם להפרידה מן הקדש מתוך הקרבן הזה. ואם תאמר, (במדבר כח) צו את בני ישראל – גם כן, שהרי ברשותם עומד (להפריד אותה מן הקדשה) כל זמן שעושים רצונו של רבונם שלא יוכל לשלט עליהם.

והמקרא הזה כלו בא להראות את סוד הדבר, לעטר את אותה רוח הקדש למעלה למעלה, ולהפריד את רוח הטמאה הזו להורידה למטה למטה, וזה ברצון ובתפלה כמו שאמרנו, וזה במעשה, הכל כראוי לו.

ופסוק זה מוכיח עליהם, שכתוב צו את אהרן ואת בניו לאמר. צו – זו עבודה זרה, רוח הטמאה. לאמר – זו אשה, שנקראת יראת ה'. כתוב כאן לאמר, וכתוב שם (ירמיה ג) לאמר הן ישלח איש את אשתו, והרי פרשוה. ומשום כן הכל נאמר, והכהן עומד להתקין את הכל, בסוד של אדם ובהמה. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא לאותם היודעים את דרכי התורה והולכים בה בדרך אמת, עליהם כתוב (ישעיה לח) ה' עליהם יחיו. מה זה עליהם? אלו דרכי התורה. יחיו – יתקיימו בעולם הזה ובעולם הבא.

בא וראה, כתוב זאת תורת העלה. אמר רבי חייא, פסוק זה בארנו אותו בגון הזה: זאת תורת – זו כנסת ישראל. העלה – שהיא עולה ומתעטרת למעלה למעלה להתקשר כראוי עד המקום שנקרא קדש הקדשים.

דָּבָר אַחַר, זֹאת תּוֹרַת – זוֹ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. הֶעֱלָה – זוֹ מַחְשְׁבָה רְעָה שְׁעוּלָה עַל רְצוֹן הָאָדָם לְהִסְטוּתוֹ מִדְּרֹךְ הָאֱמֶת. הִיא הֶעֱלָה – הִיא הִיא שְׁעוּלָה וּמִסְטָה אֶת הָאָדָם, וְצָרִיךְ לְשַׁרְפָּה בְּאֵשׁ כְּדִי לֹא לָתֵת לָהּ מָקוֹם (לְהִסְטוּת) לְרִבּוּת.

וּמִשׁוּם כֵּן, עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזַבַּח כָּל הַלֵּילָה. מִי הוּא הַלֵּילָה? זוֹ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, (שֶׁהִיא זֹאת מִשׁוּם) שְׂבָאָה לְטֹהַר אֶת הָאָדָם מֵאוֹתוֹ הָרְצוֹן. עַל מוֹקְדָה, מִשׁוּם שֶׁנֶּהָר דִּינוֹר הוּא מָקוֹם לְשׁוֹרֵף כָּל אוֹתָם שְׁלֹא עוֹמְדִים עַל מָקוֹמָם, שֶׁהָרִי מְכַנִּיסִים אוֹתָם בְּאוֹתָהּ אֵשׁ שְׂדוּלְקָת, וּמַעֲבִירִים אֶת שְׁלִטוֹנָם מִן הָעוֹלָם. וּבְכַדִּי שְׁלֹא יִשְׁלַט, צָרִיךְ עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזַבַּח כָּל הַלֵּילָה, וְנִכְנַעַת וְלֹא שׁוֹלְטָת.

וְעַל כֵּן, כְּשֶׁזֶה נִכְנַע, עוֹלָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, שְׁעוּלָה וּמִתְעַטֶּרֶת לְמַעְלָה, שֶׁהָרִי עֲלִיתָהּ כְּשֶׁנִּכְנַע הַכַּח הָאֲחֵר הַזֶּה וְנִפְרָד מִמֶּנָּה. וּמִשׁוּם כֵּן צָרִיכִים בְּסוּד הַקָּרְבָּן לְהַפְרִיד אֶת הַצַּד הַזֶּה מִרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְלָתֵת לוֹ חֵלֶק, כְּדִי שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ תִּתְעַלֶּה לְמַעְלָה.

וּבֵּא רְאֵה, בְּזִמְנָה שֶׁנִּבְנְהָ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְנַעֲשֶׂה, נִכְנַע הַצַּד הָאֲחֵר וְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. וְכִשְׁהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם וְהוּקָם הַמִּשְׁכָּן עַל יְדֵי מִשְׁהָ, אִזּוֹ הוּקָם לְמַעְלָה וְלִמְטָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיִּקָּם מִשָּׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. מִה זֶה וַיִּקָּם? אֵלֹא שֶׁהָקִים אוֹתָהּ לְהַתְעַלּוֹת לְמַעְלָה לְמַעְלָה. וְלִכְךָ וַיִּקָּם מִשָּׁה. מִה שֶׁהָיָה נִמוּךְ – הוּא הִקְיָמוֹ, כְּמִי שֶׁמִּקָּם אֶת מִי שֶׁנִּפְלָ. כְּמוֹ כֵּן לְעֵתִיד לְבֵא כְּתוּב, (עֲמוּס ט) אָקִים אֶת סֶכֶת דָּוִד הַנוֹפֶלֶת.

כְּתוּב (שֵׁם ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל. מִה זֶה לֹא תוֹסִיף קוּם? (מִשְׁמַע שְׂבּוּזִין אַחַר קָמָה) אֵלֹא שְׂבּוּזִין אַחַר הִיא קָמָה. הִיא קָמָה מִעֲצָמָה, וְלֹא הִקְיָמָה הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהָרִי בְּגִלּוֹת מְצָרִים הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא הִקָּם אוֹתָהּ וְעָשָׂה כְּמֵה נְסִים כְּדִי לְהִקְיָמָה, וּבְגִלּוֹת בְּכָל הוּא לֹא הִקָּם אוֹתָהּ, מִשׁוּם שְׁלֹא עָשָׂה לָהֶם נְסִים, שֶׁגָּרַם הַחֲטָא, אֵלֹא הִיא קָמָה. וְעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה כְּאוֹתָם שְׁלֹא הָיָה לָהֶם פְּדוּת, וְלֹא הִיָּתָה תְּשׁוּקָתוֹ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם, מִשׁוּם שֶׁגָּרַם אוֹתוֹ הַחֲטָא, שֶׁהֵם נְשִׁים נִכְרִיּוֹת.

וְלָכֵן לֹא הִקָּם הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָשָׂה לָהֶם נְסִים וּגְבוּרוֹת בְּאוֹתוֹ זִמְנָה כְּרֵאוּי. אֲבָל לְעֵתִיד לְבֵא, לֹא תוֹסִיף קוּם כְּתוּב. לֹא תוֹסִיף קוּם מִעֲצָמָה, אֵלֹא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא יִקָּם אוֹתָהּ, שְׂכָתוֹב אָקִים אֶת סֶכֶת דָּוִד הַנוֹפֶלֶת. וְכְתוּב (יִרְמִיָּה ל) וְאֵת דָּוִד

מלכם אשר אקים להם. ומשום כך כתוב כאן, ויקם משה את המשכן. ויקם משה וגו'.

בא וראה, כשמשוה הקים את המשכן, הוקם משכן אחר עמו, והמשכן העליון הקים (כבד) וסעד הכל, משום שהמשכן העליון נסתר וגנוז הוא למעלה למעלה, ומשכן אחר הוקם על המשכן למטה ועומד עליו (עמו). והמשכן העליון ההוא שנסתר וגנוז למעלה למעלה, הקים וסעד הכל. והמשכן האחר ההוא הוקם על ידי המשכן שלמטה עומד עליו) בכחו של אותו משכן העליון על הכל. וכמו שהוקם המשכן שלמטה על יד משה, אף כך למעלה על ידי אותו שבנה משה (דרגה של משה). מנין לנו? שכתוב ויקם משה את המשכן. את דוקא, להראות ששני המשכנות נתקנו (הוקמו) בסוד של משה.

אמר רבי יוסי, וכי ויקם משה? הרי הכל טרם התתקן, וקימה אינה אלא כשהכל נשלם ונכנס איבר באיברו. מה זה ויקם? אמר רבי יצחק, בשלשה צדדים הקים משה את המשכן. מה כתוב? ויקם משה את המשכן, ויתן את אדניו, וישם את קרשיו. בשלשת הצדדים הללו הקים משה את המשכן, ובשלשת הצדדים הללו התעלה המשכן ונכנע הצד האחר. ולכך, כשמשוה הקים את הצד הזה, נכנע הצד האחר. משום כך משה הקימו ולא אחר.

בא וראה, כתוב ויתן את אדניו. באותה שעה הזדעזע סמא"ל ממקומו, וארבעים מרכבות שעמו, וברח ארבע מאות פרסאות לתוך סתר נקב העפר. הכניס משה אותם העמודים, והתחזק הצד הזה, ואז אותם העמודים של הצד האחר נפלו והתרפו.

פתח ואמר, ביום ההוא אקים את סכת דויד הנופלת וגו'. מה זה ביום ההוא? ביום שהקדוש ברוך הוא יעשה דין בעולם ויפקד על רשעי העולם כמעשיהם. שהרי אין קימה לכנסת ישראל מן העפר בעוד שאותם רשעי ישראל יעמדו בעולם. מה כתוב למעלה? (עמוס ט) בחרב ימותו כל חטאי עמי האמרים לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה. מה כתוב אחריו? ביום ההוא אקים את סכת דויד הנופלת וגו'.

בפסוק הזה יש להתבונן. את פרציהן?! את פרצה היה צריך להיות. והרסתיו?! והריסותיה היה צריך להיות. אלא וגדרתי את פרציהן, ממי? מאותם הרשעים, שכתוב בחרב ימותו כל חטאי עמי,

שְׁהָרִי אֲזֵי יַעֲשׂוּ פְרָצוֹת בְּיִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה, וּגְדַרְתִּי אֶת פְּרָצִיָּהֶן וְהִרְסֹתִיו אֲקִים. וְהִרְסֹתִיו, שֶׁל מִי? הִרְסוֹתִיו שֶׁל סַכַּת דָּוִד. (ממִּי? מִדָּוִד) מִשּׁוּם שְׂכַשְׁמַתְחֻזְקַת מַלְכוּת הַרְשָׁעָה בְּעוֹלָם, אֲזֵי נִרְפִית הַמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, וְסַכַּת דָּוִד סוֹתֶרֶת אֶת הַבְּנִיָּן שְׁלָהּ, וְעַל כֵּן וְהִרְסֹתִיו אֲקִים.

שְׁהָרִי שְׁנִינּוּ, כָּל זְמַן שֶׁזֶה מִתְחַזֵּק – זֶה מִתְרַפֵּה. זֶה מְלֵא – וְזֶה חָרֵב. וּמִפְּנֵי כֵּן עַד הַיּוֹם הַזֶּה הַמַּלְכוּת הַרְשָׁעָה מִתְחַזְקֶת. בְּיוֹם הַזֶּה הַמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה וְהִרְסֹתִיו אֲקִים, וְהִרְסֹתִיו אֲקִים, מֵהַיּוֹם הַזֶּה וּבְנִיתִיָּהּ כִּימֵי עוֹלָם? הִינּוּ שְׂכָתוֹב (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְּבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְגו'.

וַיִּקָּם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁפָּחָה. בְּמָה הֵקִים אוֹתוֹ? שְׂכָתוֹב וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו, וַנִּתֵּן אוֹתָם הָעַמּוּדִים שֶׁתְּחַתִּיו לְהֵקִים עֲלֵיהֶם וּלְסוֹכֵב בְּהֵם אוֹתָם הַצִּירִים שֶׁל פֶּתָחִים, מִשּׁוּם שְׂאוֹתָם הָעַמּוּדִים שֶׁתְּחַתִּיהֶם הֵם הָעַמּוּדִים לְהֵקִיפָם. לְמָה וַיִּתֵּן? חִזֵּק וְהִתְקִין אוֹתָם בְּכַחוֹ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הוֹסְרוּ אוֹתָם הַתּוֹמְכִים הָאֲחֵרִים שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר.

בֵּא וּרְאֵה, כְּתוּב (תהלים קלז) זָכַר ה' לְבָנֵי אֲדָם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. וְעַל כֵּן עֲתִיד הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא לְבַנּוֹת אֶת יְרוּשָׁלַם שֶׁל יְרוּשָׁלַם מִיְסוּדוֹת אֲחֵרִים שֶׁיִּשְׁלְטוּ עַל הַכֹּל, וּמִי הֵם? סְפִירִים, שְׂכָתוֹב (ישעיה נד) וַיִּסְדַּתִּיךָ בְּסִפְרִים, שְׂאֵלוֹ הֵם הַיְסוּדוֹת וְהַתּוֹמְכִים הַחֻזְקִים וְהָעֲלִיוֹנִים שְׂאֵין בְּהֵם חֲלֻשָׁה בְּרֵאוֹנָה. מָה הַטַּעַם? כִּי הָאֲבָנִים הַרְאִשׁוֹנֹת מֵאוֹתָם הַיְסוּדוֹת, יְכַלּוּ שְׂאֵר הָעַמּוּדִים לְשִׁלֹּט עֲלֵיהֶם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂאֵין בְּהֵם אֹרֶךְ עֲלִיוֹן כְּרֵאוֹי. אֲבָל אֱלֹהִים יִהְיוּ מְאִירִים מִתּוֹךְ הָאֹרֶךְ הָעֲלִיוֹן וּמִשְׁקַעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, שֶׁלֹּא יְכוּלִים לְשִׁלֹּט עֲלֵיהֶם. וְאֵלּוֹ הֵם הַסְּפִירִים שֶׁיִּאֲרוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, (וְאֵם תֵּאֲמַר) מִשּׁוּם שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן יִתּוּסַף אֹרֶךְ עֲלִיוֹן לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

וְאֵם תֵּאֲמַר שְׂאוֹתָם יְסוּדוֹת רֵאוֹנִים יִתְבַּטְּלוּ, הִרִי כְּתוּב (שם) הִנֵּה אֲנִי מְרַבֵּץ בְּפוֹךְ אֲבָנֶיךָ. מְרַבֵּץ לְתַקֵּן הַשְּׂבִיב. מָה זֶה בְּפוֹךְ? כְּמוֹ שְׂנֵאָמֵר, (מלכים ב-ט) וַתִּשָּׂם בְּפוֹךְ עֵינֶיהָ. יֵשׁ אֲבָנִים שֶׁנִּקְרְאוּ פוֹךְ. מָה הַטַּעַם שֶׁל זֶה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, סוּד הוּא, וְסוּד זֶה נִתֵּן לְדַעַת לְקוֹצְרֵי הַשָּׂדֶה.

בֵּא וּרְאֵה, אוֹתָן אֲבָנִים שֶׁל יְסוּדוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַם, חֵס וְשְׁלוֹמֵן שֶׁשְׁלְטוֹ עֲלֵיהֶם שְׂאֵר הָעַמּוּדִים, וְלֹא שְׂרָפוּ אוֹתָם וְלֹא נִשְׂרָפוּ, אֲלֹא

כֹּלֵם נִגְנְזוּ, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִנְזוּ אוֹתָם, וְכֹל אוֹתָם יְסוּדוֹת הַבַּיִת
הַקְדוֹשׁ נִגְנְזוּ, וְלֹא אָבַד מֵהֶם אֶפְלוּ אֶחָד. וְכִשְׁיִחְזוּר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וַיִּקִּים אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל מְקוֹמָהּ, אוֹתָם הַיְסוּדוֹת שֶׁל הָאֲבָנִים
הַרְאִישׁוֹנוֹת יִחְזְרוּ לְמְקוֹמָם וְלֹא תִשְׁלַט בָּהֶם עֵינַי אַחֲרַת (רַעֲה), פָּרַט
לְזִמְן שְׂאָדָם יִכְחַל אֶת עֵינָיו בְּאוֹתוֹ הַפּוּךְ וַיִּמְלֵא אֶת עֵינָיו מִמְּנוֹ, וְאִז
יִרְאֶה אֶת כָּל הָאֲבָנִים וְהַיְסוּדוֹת שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם מִתְקַנְנִים עַל מְקוֹמָם,
שֶׁלֹּא שָׁלְטוּ בָּהֶם שְׂאָר הָעַמִּים. וְכֹל אוֹתָן אֲבָנִים יִקְרוּת הָאֲחֵרוֹת, וְכֹל
אוֹתָם בְּנִינֵי הָאֲבָנִים, כֹּלֵם עוֹמְדִים עַל מְקוֹמָם.

וְאִז, (ישעיה נב) כִּי עֵינַי בְּעֵינַי יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. מַה זֶה בְּשׁוּב ה' ? אֵלֶּא
כִּשְׁשָׁלְטוֹ עָלֶיהָ שְׂאָר הָעַמִּים, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַעֲלָה אוֹתָהּ
לְמַעְלָה, וּבְאוֹתוֹ הַזִּמְן הוּא יִחְזִירָנָה לְמְקוֹמָהּ, שְׁכַתוֹב (שם) בְּשׁוּב ה'
צִיּוֹן. בְּשׁוּב ה' וְדָאֵי.

סדר הלימוד ליום ב אדר [יום 150 בשנה]

ובא ראה, כל מה שנסתר מן העיני ולא נתנה לעיני רשות לשלט בו, לא תוכל לשלט בו העיני, פרט לאשר בכחילת העיני בדברים ידועים. ומשום כך, הנה אנכי מרביץ בפניך אבניך. ובא ראה, כל האבנים הללו יעמדו במקומן ויהיו יסודות כבראשונה, ויסוד של ספירים (אחרים) יעמדו במקום אחר סביב, לרחב ולארך. זהו שכתוב ויסדתיך בספירים.

בזמן שיקים הקדוש ברוב הוא את ביתו, באותו זמן מה כתוב? (שם כה) בלע המות לנצח. בלע, כמו שאמרנו (איכה ב) בלע ה' ולא חמל. אותה כוס ששתה זה, ישטה זה.

ואם תאמר, אותו בלע הוא לזמן ידוע וקצוב כמו ישראל - לא כך! כתוב לנצח. מה זה לנצח? לדורי דורות, ולא כמו ישראל, ולא כאותו הזמן שהקים משה את המשכן. אלא לנצח - לעולמים.

ואז הקדוש ברוב הוא יקים את כנסת ישראל, והוא יקים עמודים וספים, וכל אותן תקרות הבית בתקוניו (בזק), לעולם ולעולמי עולמים. וכתוב (ישעיה נד) הרחיבי מקום אהלך וגו', משום שיבלע הצד האחר ולא יקום לעולמים. ואז, (שם כה) וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר.

ויקם משה את המשכן, באותו הזמן שהעמודים הללו הוקמו ונתנו במקומם, באותו הזמן התרפו והעברו ממקומם העמודים במקומו של הצד האחר, ועל זה ויתן את אדניו.

מה זה ויתן? אלא למדנו שראה משה לפניו את סמא"ל הרשע, שהיה הולך אליו לקטרג לו, ואז החזיק בו משה וקשר אותו לפניו, והקים את המשכן ונתן את התומכים שלו, שכתוב ויתן את אדניו. ויתן - בכח, שלא יוכל אדם אחר לשלט עליו ולתת תומכים במקומם כמשה, שהרי בחזק רב הקים אותו משה.

באותו יום שהוקם המשכן, כשהתחיל משה להקים אותו, זה היה באחד בניסן, ובאותו זמן החזק של הצד האחר היה בעולם, שהרי בימי ניסן, ראש השור הוא באבוס (עלה לגג), שנינו. ובניסן התחיל משה וראה את סמא"ל הולך סביבו לערוב אותו, והתגבר

עָלֵיו מִשָּׁה, וְאָז – וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו. הוּא הִתְחִיל וַנִּתֵּן לְמִטָּה, וְהִתְחִיל מִי שֶׁהִתְחִיל וַנִּתֵּן לְמַעְלָה זֶה כְּנֶגֶד זֶה.

בַּיּוֹם שֶׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה לְמִטָּה, הוּקָם מִשְׁכַּן אַחַר קְדוּשׁ לְמַעְלָה, וְהַמִּשְׁכָּן הָעֲלִיּוֹן הִטְמִיר וְהִגְנוּז הוּצִיא אֹרֹת לְכָל צַד וְהוּאָרוּ הָעוֹלָמוֹת.

רַבִּי יוֹסִי שָׁאֵל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, שְׁלֹשָׁה מִשְׁכְּנוֹת רָאִינוּ בְּמִקְרָא, שְׁכָתוּב (במדבר ט) וּבַיּוֹם הַקִּים אֶת הַמִּשְׁכָּן, כֶּסֶף הָעֲנָן אֶת הַמִּשְׁכָּן לְאַהֲלֵי הָעֵדֻת, וּבְעֶרְבֹי יִהְיֶה עַל הַמִּשְׁכָּן כְּמֵרָאָה אֲשֶׁר עַד בְּקָר. הֲרֵי שְׁלֹשָׁה מִשְׁכְּנוֹת כָּאֵן. וְלָמָּה מִשְׁכָּן וְלֹא בַּיִת, שֶׁהֲרֵי בַּיִת צָרִיךְ וְלֹא מִשְׁכָּן?

פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה סו) כֹּה אָמַר ה' הַשָּׁמַיִם כֶּסֶף וְגו'. בֹּא וּרְאֵה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּרַצָּה בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָתוֹ וְגוּרְלוֹ וְקָרַב אוֹתָם אֵלָיו, וְהֲרֵי בְּאֲרָנוֹ שֶׁעָשָׂה מֵהֶם דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, לְתַקֵּן אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת כְּאַחַד – מַעְלָה וּמִטָּה, שְׁכָתוּב הַשָּׁמַיִם כֶּסֶף וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי. לְתַקֵּן מַעְלָה וּמִטָּה וְלִהְיוֹת אַחַד.

בֹּא וּרְאֵה, הַשָּׁמַיִם כֶּסֶף – זֶה הַרְקִיעַ שֶׁיַּעֲקֹב שְׂרוּי בּוֹ, שֶׁהוּא דִּיּוֹקָן עֲלִיּוֹן לְכֶסֶף (כֶּסֶף עֲלִיּוֹן לְדִיּוֹקָן) הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ. וְהָאָרֶץ הַדָּם רַגְלֵי – זֶהוּ הַרְקִיעַ שֶׁדוֹר הַמֶּלֶךְ שְׂרוּי בּוֹ לְהַנּוֹת מִזֵּיו הָאֶסְפִּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. וּמִשׁוּם שְׂרוּצָה לְהִתְפַּשֵּׁט יוֹתֵר לְמִטָּה, אָמַר הַדָּם רַגְלֵי. אִי זֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ לִי – זֶה בְּנִין בַּיִת הַמְּקַדֵּשׁ. וְאִי זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי – זֶה בַּיִת קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים שְׁלֹמֶעֱלָה.

אַבְרָם בֹּא וּרְאֵה, כָּל זְמַן שֶׁהִלְכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, הָיָה לָהֶם מִשְׁכָּן, עַד שֶׁבָּאוּ לְשִׁילָה וְהָיָה שָׁם. וְזֶהוּ סוּד לְהַמְשִׁיךְ זֶה בְּזֶה וְלְהַכְנִים זֶה בְּזֶה, לְהִתְקַשֵּׁר זֶה בְּזֶה כְּדֵי לְהָאִיר, אָבֵל לֹא לְמְנוּחָה. שְׂזוֹ לֹא לְמְנוּחָה, רַק כְּשִׁיבְנָה בַּיִת הַמְּקַדֵּשׁ בִּימֵי שְׁלֹמֶה הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֲרֵי אַז הָיָא מְנוּחָה לְמַעְלָה וּלְמִטָּה, מִשׁוּם שֶׁשָּׁם חִזַּק הַמְּנוּחָה, וְלֹא לְנִסְעַ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם.

וּמִשׁוּם כִּךְ יֵשׁ מִשְׁכָּן וַיֵּשׁ בַּיִת. מִשְׁכָּן – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו) וַנִּתְּתִי מִשְׁכְּנֵי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי אֲתָכֶם. מַה זֶה מִשְׁכְּנֵי? מִשְׁכְּנוֹתֵינוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁיִּהְיוּ אֲצֵל יִשְׂרָאֵל. מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁכָתוּב וְלֹא תִגְעַל נַפְשֵׁי אֲתָכֶם.

מה בין זה לזה? אלא משכן, כמו מלך שהולך לאהובו, ולא מביא את כל גדודיו עמו. כדי לא להטריח עליו, הוא בא אליו במעט חילות. בית – שאת כל חילותיו ואוכלוסיו, את כלם מביא עמו לדור באותו הבית. וזהו בין משכן ובין בית. בית המקדש הוא דיור של מנוחה לעולמים בכל אותן המרכבות, ובכל אותם הדיוקנאות, ובכל אותם המעשים כמו שלמעלה, לשבר (לחבר) את המעשים שלמטה כמו שלמעלה. משכן, בקטן הדמיות, במעשים קטנים, לנסע ממקום למקום, והכל בסוד שלמעלה.

בא וראה, כשצוה הקדוש ברוך הוא את משה על המשכן, לא יכול היה לעמד בו, עד שהקדוש ברוך הוא הראה לו את הכל בדמותו כל דבר ודבר. במה הוא הראה לו? באש לבנה ובאש שחרה ובאש אדמה ובאש ירקה. מה כתוב? (שמות כה) וראה ועשה בתבניתם ככל אשר מראה בהר. עם כל זה התקשה משה.

בא וראה, אף על גב שהראה לו עין בעין, לא רצה משה לעשות. ואם תאמר שהוא לא ידע לעשות או שחכמה לא היתה עמו – בא וראה, בצלאל ואהליאב וכל שאר אותם האחרים, אף על גב שלא ראו כמו משה, מה כתוב? וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אתה וגו'. אם הם שלא ראו עשו כך – משה שראה על אחת כמה וכמה. אלא משה, אף על גב שהסתלק מהמשכן מהעבודה שלו, הכל היה בידו ועל ידו, והוא נקרא על שמו, ועל זה כתוב וראה ועשה. **דבר** אחר – משה הסתלק מזה ונתן מקומו לאחר, עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא, ראה קראתי בשם בצלאל, ואתו אהליאב. וכתוב, ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב. אם הכבוד הזה היה של משה, שהוא יעשה אותו – יתקיים בו תמיד (יותר תמיד).

ועם כל זה, כיון שהוא צוה ובמצותו נעשה, הוא עשה הכל. ועוד, כל מעשה אינו עומד אלא בסיוע המעשה, ועל כן ויקם משה את המשכן. רצו להקימו כל אותם חכמי הלב, ולא היה מתקיים, משום כבודו של משה, עד שבא משה והקימו. והרי פרושה.

ויקם משה את המשכן. רבי יהודה פתח, (מיכה ז) אל תשמחי איבתי לי כי נפלתי קמתי וגו'. מי איבתי לי? זו מלכות הרשעה ששונאת את מלכות הקדושה. ופסוק זה אמרה אותו כנסת ישראל, אל תשמחי איבתי לי כי נפלתי קמתי, מה שאין לה כך (לה כך)

במלכות אחרת, שפיון שתפל, לא תקום לעולמים. אבל כנסת ישראל – אף על גב שנפלה, תקום וקמה שאר הפעמים, שכתוב כי נפלת קמתי.

שְׁהָרִי כמה פעמים נפלה כנסת ישראל בגלות וישבה בין אותם שאר בעלי יריבות, ושאר העמים קמו על ישראל להשמדם מהעולם, כמו שנאמר (תהלים פג) על עמך יערימו סוד, וכתוב כי נועצו לב יחדו וגו', אמרו לכו ונכחידם מגוי. ועם כל זה – אף על גב ששאר העמים קמו עליהם, הקדוש ברוך הוא לא הניח אותם בידיהם, ואם נפלו – קמו, שכתוב כי נפלת קמתי. שְׁהָרִי הקדוש ברוך הוא מקים אותה תמיד.

וַעֲתִידָה כנסת ישראל לומר באותו זמן שהקדוש ברוך הוא יקים אותה מן העפר של הגלות ותסתלק ממנה: אל תשמחי איבתי לי כי נפלת קמתי. כי נפלת – בגלות והשתעבדו בני קמתי – בזמן הזה. ומשום כך, באותו זמן שמשוה הוציא את ישראל, כשעשה להם הקדוש ברוך הוא אותם הנסים והגבורות שעשה להם, אז – ויקם משה את המשכן, שְׁהָרִי על יד משה הוקם בכל זמן.

רַבִּי שמעון פתח ואמר, (יחזקאל א) בלכתם ילכו וגו'. בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו. בפסוק זה יש להתבונן בו. בלכתם ילכו, וכי לא ידענו שבלכתם ילכו ובעמדם יעמדו? אלא בלכתם של מי? בלכתם של החיות, כשהן הולכות, אותם האופנים ילכו, כמו שנאמר ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם. ועל כך בלכתם ילכו ובעמדם יעמדו, משום שכל מסעיהם של אותם האופנים אינם אלא במסעות של החיות, וקיומם אינם עומדים במקומם, אלא הכל תלוי בחיות. וכן כתוב, ובהנשא החיות מעל הארץ ינשאו האופנים לעמדתם, משום שחיות ואופנים הולכים כאחד.

וּבֵא ראה, עשרים וארבעה משקופים של המשמרות העליונות עומדים בתוך משקוף אחד שבצד מזרח. לפתח הזה שומרים עשרים וארבע משמרות טמונות בתוך תקף השלהבת שעוטרות וסובבת לתוך אותו המשקוף מאותו צד מזרח.

וְאַרְבָּעָה ועשרים עמודים תחתיהם, ועל אלו העמודים עומדים עשרים וארבעה עמודים, ואלו הם שתמיד עומדים, ולא פורחים לתוך האויר כמו אותם האחרים, ואלו הם שנקראים

עומדים, כמו שְנַאֲמַר (זכריה ג) וְנָתַתִּי לָךְ מֵהֶלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים
הָאֵלֶּה. וְאֵלוֹ הָעֹמְדִים עֹמְדִים עַל אוֹתָם תּוֹמְכִים, בָּהֶם סוֹבְבִים
לְהִתְקִים בְּמִקּוֹמָם.

בְּשֵׁהֶעֱמוּדִים הִלְלוּ עֹמְדִים עַל מְקוֹמָם, כָּל הַשְּׁלִיטִים שְׁעֹמְדִים
עֲלֵיהֶם מְעוֹפְפִים וְטָסִים בְּכָל הָעוֹלָם, וְהַעֲיִנִים
מִשְׁגִּיחוֹת, וְהֵם מְקַשְׁיבִים לְקוֹלוֹת וּמַעֲלִים דְּבָרִים לְמַעַלָּה, כְּמוֹ
שְנַאֲמַר כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל. וּמִשׁוֹם כֶּף אוֹתָם הַתּוֹמְכִים
עֹמְדִים בְּקִיּוֹם תְּמִידִי.

בֵּא וּרְאֵה, בְּלִכְתֶּם יִלְכוּ, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וּבַהֲנַשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ יִנְשְׂאוּ
הָאוֹפָנִים לְעַמְתָּם. שֶׁהָרִי כְּמוֹ שֶׁהַחַיּוֹת הָאֵלֶּה נוֹסְעִים וְעוֹלִים, כֶּךָ
גַּם הֵם. מַה הַטַּעַם? מִשׁוֹם כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפָנִים. רוּחַ הַחַיָּה – רוּחַ
הַקֹּדֶשׁ שֶׁנוֹשֶׁבֶת וּמְכַה בְּכָל הָאוֹפָנִים לְלַכֵּת. נִמְצָא שֶׁכָּל מִי שֶׁהוּא
בְּדַרְגָּה עֲלִיוֹנָה, הוּא נוֹשֵׂא אֶת מִי שֶׁנוֹשֵׂא אוֹתוֹ. בֵּא וּרְאֵה, שֶׁהָאָרוֹן
הָיָה נוֹשֵׂא אֶת מִי שֶׁנוֹשֵׂא אוֹתוֹ. אֵף כֵּן הַחַיּוֹת נוֹשְׂאוֹת אֶת הָאוֹפָנִים.
וְאֵם תֹּאמַר, כְּתוּב כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפָנִים – גַּם כֶּךָ, זֶה חַיָּה שֶׁהִיא
לְצַד יָמִין, לְצַד שְׂמָאל, וְלְצַד הַקֶּדְמִי וְלְצַד הָאַחֲרִי, וְזוֹהִי חַיָּה,
וְאֵלוֹ הֵן חַיּוֹת.

כְּתוּב (יחזקאל י) הִיא הַחַיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי תַּחַת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּנִהַר כְּבָר.
זוֹהִי חַיָּה שֶׁמְרַבֶּעֶת לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְזוֹהִי שְׁעֹמְדַת
בְּכֶסֶף לְדַמּוֹת הָאָדָם, כְּכְתוּב (שם א) וְעַל דַּמּוֹת הַכֶּסֶף דַּמּוֹת כְּמִרְאֵה
אָדָם עָלָיו מְלַמְעָלָה. וְהַכֹּל לְאוֹתָהּ דַּרְגָּה עֲלִיוֹנָה קְדוּשָׁה נִסְתָּרַת
שֶׁנִּקְרְאָת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וְזוֹ הַחַיָּה שֶׁלְמִטָּה שְׁעֹמְדַת תַּחַת כָּל הַחַיּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת הַקְּדוּשׁוֹת,
מִשׁוֹם שֶׁיֵּשׁ חַיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת אֵלוֹ עַל אֵלוֹ. הַכֶּסֶף שֶׁתַּחַת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל זֶה הַדַּמּוֹת שֶׁל יַעֲקֹב. וְהַכֶּסֶף שֶׁלְמִטָּה זֶה הַדַּמּוֹת שֶׁל דָּוִד, הִיא
הַמְרַבֶּעֶת לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם. וּמִשׁוֹם כֶּךָ רוּחַ יוֹצֵאת מְלַמְעָלָה
וְשׁוֹפֶעֶת וְנִמְשָׁכֶת מִדַּרְגָּה לְדַרְגָּה, עַד שֶׁמְכַה בְּכָל הַתַּחְתּוֹנִים שֶׁלְמִטָּה,
וְאוֹתָהּ רוּחַ מְנַהֶיגָה אֶת הַכֹּל, וּמִתְקִין אֶת תְּקוּן הַכֹּל לְתַקֵּן.

(באותו גֹּן מִמֶּשׁ שֶׁיֵּשׁ תְּקוּן לְמַעַלָּה בְּאוֹתוֹ) וּבְאוֹתוֹ גֹּן מִמֶּשׁ מִתְתַּקֵּן לְמִטָּה. מַה
כְּתוּב לְמַעַלָּה? כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפָנִים. וְכְתוּב אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׁמָה
הַרוּחַ לְלַכֵּת יִלְכוּ. מַה כְּתוּב לְמִטָּה? וַיִּקַּם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. בְּמָה?
(לְמָה?) לְהִיּוֹת הַרוּחַ שֶׁל אוֹתָהּ הַדַּרְגָּה שֶׁלְמִטָּה בְּאוֹתָהּ הַדַּמּוֹת שֶׁל

הרוח העליונה, היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל, ומהחיה הזו יוצאת רוח להתקין הכל. גם כך משה. היא החיה, שנתנה רוח למטה להתקין הכל. משום כך כתוב, ויתן, וישם. ובכל שם רוח להתקין הכל.

בא וראה, בראשונה, במשכן שמשו עשה, הוא התקין אותו בסוד אותה דרגה עליונה שהוא עומד בה. במקדש ששלמה עשה, הוא תקן אותו בסוד נהר שיוצא מעדן, שהוא שלום הבית והוא מנוחת הבית. ועל פן בסוד המשכן הוא קרבת החביבות בדרגה (בסוד) של הגוף, אותה הדרגה של משה עומדת בה קרבת החביבות, ולא של מנוחה. כשבא שלמה והתקין את המקדש, אותו המקדש התתקן בסוד של חביבות המנוחה. ולכן כתוב בשלמה, הוא יהיה איש מנוחה.

ומשום כך, זה התקין בדרגה אחת, וזה התקין בדרגה אחת, דיוקנו של זה בזה. וסוד זה - (בראשית לו) אלה תלדות יעקב יוסף.

הראשית שהתחיל משה להתקין במקום הזה, שהוא צד הקדשה, הקים קימה של נקדה שעומדת באמצע שהיתה חשוכה ושקועה במקומה, ולא נראית ולא מאירה כלל. וראשית הכל הקים את הנקדה הזו ששקעה במקומה, ואחר כך כל היתר, שהוא בגינה של הנקדה הזו.

ואם נקדה זו לא היתה מתתקנת (מוקמת) בראשונה, כל מה שהתפשט ממנה לא יכול היה להתתקן. וכיון שנקדה זו הוקמה ומאירה, אז כל שאר התקון האחר התתקן, והתישבה במקומה. ועל פן, ויקם משה את המשכן. (אית) זו נקדה שהיתה חשוכה ושקועה במקומה. ואחר כך, ויתן את אדניו, אותם העמודים שהם מכאן ומכאן. (משום שיש אדנים ויש אדנים) וכלם היו מאה לחשבון, וכלם נחלקו למקומם, שכתוב מאת אדנים למאת הכפר כפר לאדן.

ואלו האדנים הרי בארנו, אבל לא כתוב בהם קימה, אלא ויתן, נתינה, לשים עליהם מה שצריך, משום שיש תחתונים ועליונים רוכבים זה על זה. ועל פן כתוב בהם נתינה.

באותה שעה שהנקדה הזו הוקמה, נשקע הצד האחר ולא נמחה כלל, שהרי אינו נמחה אלא לאותו העתיד לבא שימחה מן העולם, כמו שנתבאר, הוקם זה ונשקע זה.

וַיִּתֵּן אֶת אֲדָנָיו, אֲזַי הִתְחִיל לְהִתְחַזֵּק הַצַּד (הַרְוִים) הַזֶּה שֶׁל קִדְשָׁה, וּכְשֶׁנִּתְּנוּ אֵלָיו הַעֲמוּדִים, נִשְׁקָעוּ כָּל אֵלָיו שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר וְנִכְנְסוּ לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, מִשּׁוּם שֶׁעָלָה הַצַּד הַזֶּה שֶׁל הַקִּדְשָׁה הָעֲלִיוֹנָה, וְהוּא חָלְקוֹ לְהִתְעַלּוֹת, וְאֲזַי נִשְׁקָע הַצַּד הָאֲחֵר, וְנִכְנְסוּ לְאוֹתוֹ נֶקֶב שֶׁל הַתְּהוֹם.

וְאֵלֵּמָּלָא שִׁישְׂרָאֵל חֲטָאוּ (בְּרֵאשׁוֹנָה), לֹא יָכוֹל לְשַׁלֵּט בְּעוֹלָם יוֹתֵר. וְאֲחֵר כֶּן אֵף כֶּן חֲטָאוּ, וְהִמְשִׁיכוּ אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם כְּמוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם לֹא הִיָּתְהָ עֲצָה, אֲלֵא לְתַת חֶלֶק לְאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר בְּכָל – בְּסוּד הַקְּרִבְנוֹת וְהִנְסָכִים וְהַעוֹלוֹת. וּבֹא רְאֵה, מִשּׁוּם כֶּן הָעוֹלָה נִשְׂרָפֶת כְּלָה בְּאֵשׁ, לְהַכְנִיעַ אֶת הַצַּד הַזֶּה וּלְהַעֲלוֹת אֶת צַד הַקִּדְשָׁה, וּמִשּׁוּם כֶּן, כְּשֶׁמָּשָׂה הַקִּים אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה, נִשְׁקָע הַמְּקוֹם הַזֶּה.

בֵּא וְרֵאֵה, וַיִּקָּם מֹשֶׁה – זֶהוּ צַד הַקִּדְשָׁה, וְנִשְׁקָע הַצַּד הָאֲחֵר הַטְּמֵא. וַיִּתֵּן – לְצַד הַקִּדְשָׁה הַזֶּה, וְנִרְפָּה הַצַּד הָאֲחֵר הַטְּמֵא. וַיִּשֵּׁם – לְצַד הַקִּדְשָׁה הַזֶּה, וְנִכְנְעַת הַצַּד הָאֲחֵר שֶׁל הַטְּמֵאָה. וְאֲחֵר כֶּן, וַיִּתֵּן אֶת בְּרִיחָיו.

וְאֲחֵר כֶּן וַיִּקָּם. מָה הַטַּעַם? כִּדֵי שֶׁתְּהִיָּה רֵאשִׁית וְסִיּוּם בְּקִימָה. הִתְחִיל בְּקִימָה וְסִיּוּם בְּקִימָה, מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל צָרִיךְ קִימָה – רֵאשִׁית וְסִיּוּם. קִימָה בְּהִתְחַלָּה שֶׁהִתְרַפָּה הַצַּד הָאֲחֵר, וְזוֹהִי קִימָה לְצַד הַקִּדְשָׁה, כִּדֵי לְהִתְקִים וּלְעֲלוֹת לְמַעְלָה, לְהִיּוֹת הַתְּקָשְׁרוֹת אַחַת כְּרֵאוּי. מִשּׁוּם שֶׁכָּל זְמַן שֶׁקִּדְשָׁה שׁוֹלֵטֶת וְעוֹלָה, הַטְּמֵאָה נִשְׁפָּלֶת וּמִנְמַכֶּת לְמָטָה.

רֵאשׁ הַנִּקְדָּה שְׁעוֹמֶדֶת תַּחַת דְּרָגוֹת שֶׁבְּצַד הָאֲחֵר, הִיא רֵאשׁ הַדְּרָגָה שֶׁלְּחוּץ, רֵאשׁ הַזָּכָר, וְעוֹמֵד רוֹכֵב עַל גְּמֵל אֶחָד, הוּא רֵאשׁ לְחוּץ שֶׁל עֲרִבּוּב אֶחָד שֶׁל חֲשׂוֹן שְׁמֵתִפְשֵׁט.

שֶׁבְּשִׁעֲשִׂין יוֹצֵא מִתּוֹךְ רִגְזוֹ הַקִּשָּׁה, מִתְּפַשֵּׁט אוֹתוֹ עֲשִׂין, וְהוֹלֵךְ רִגְזוֹ אַחֵר רִגְזוֹ, זֶה עַל זֶה, וְזֶה רוֹכֵב וְשׁוֹלֵט עַל זֶה בְּמֵרָאָה שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה לְהִיּוֹת הַכֹּל רִגְזוֹ קִשָּׁה.

וּבְשִׁמְתֵּחִיל הָעֲשִׂין לְהִתְפַּשֵּׁט, דּוֹחֵק מִתּוֹךְ הַרְגֵזוֹ בְּדַחֵק שֶׁל נִקְדָּה אַחַת לְהִתְפַּשֵּׁט, וְאֲחֵר כֶּן מִתְּפַשֵּׁט עֲשִׂין הַרְגֵזוֹ בְּעַקְמִימוֹת, כְּמוֹ נִחַשׁ אֶחָד חֲכָם לְהִרְעוֹ.

הראש שמתחיל להתפשט, הוא דרגה חשוכה, עולה ויורד, הולך ופשט ונח במקומו, עד שעומדת הדרגה להתישב מאותו העשן שיוצא מתוך הרגז, והוא צל. צל על מקום אחר שנקרא מות. וכששניהם מתחברים כאחד, נקרא צלמות, והרי בארנו, שתי דרגות הן שמתחברות כאחד.

הצל הזה הוא ראשית של הנקדה התחתונה החיצונה, חשכה שמרחקת מהנקדה הקדושה שעומדת באמצע. וזוהי נקדה שלא עומדת ולא נרשמת בגוניה, וממנה מתפשטת התפשטות החוצה ולמטה, והיא שוקעת, ולא נראית ולא נרשמת.

זו התפשטה למטה, לימין ולשמאל, והתפשטה למטה לתוך החשכה כנגד אלף ומאה. שני עמודים נחקקים לצד זה ולצד זה, מתפשטת החשכה לתוך גון שחר ולא שחר, שהרי אין לו שום צבע שיתקיים בו. ובאותה התפשטות עומדות החשכות אותן ששמשו במצרים, שכתוב (שמות ט) ולא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים. וכתוב וימש חשך.

ההתפשטות הזו מתפשטת בכמה מינים, משנים אלו תוך אלו. בתוך אותה התפשטות יוצא זהר אחד שצבוע בזהב, וזהו זהב אדם. מתפשט הזהר הזה ומכסה את החשך של הראש, והוא הזהב שנכלל בו החשך.

החשך הזה מתפשט לימין ולשמאל, ומתוך שני הצדדים הללו יוצא גון אחד של כסף שלא זוהר. מתפשט הגון הזה של הכסף, ומכסה את החשך, ונכלל זה בזה ויורד למטה.

מתפשט החשך, ועומדות שתי חשכות, שעומדות (שיוצאות) בראש השחר, ומשם מתפשט ויוצא גון אחד של נחשת. ומשם מתפשט למטה אותו החשך, ועומד עמוד, ויוצא גון אחד שחר במראה של ברזל, והכל בסוד החשכה.

מבין שני העמודים יוצא עמוד אחד חשוך בחשכה, וכל הגוונים הללו נראים בו, וזוהי הערלה שמנהיגה זכר לנקבה להזדווג כאחד ולהיות אחד.

העמודים הללו ידועים בשבע דרגות גדולות (זכרים), הדרגה הראשונה היא הדרגה שעומדת בצד של החשכה הזו.

זו החשכה עולה תוף הסתרה של העשן של האש, זה כלול בגון של עשן, ובגון של אש, ובגון שחר. שלשת הגונים הללו נפרדים לכמה צדדים, להתעקם בעקמי העולם.

גון העשן הזה יורד לעולם ונכנס לכמה צדדים, וזה מתפשט בעולם, ומסית את רוחות האנשים לרגז, להסטות את דרכיהם ולהתחזק ברגזם. ועל זה כתוב, (תהלים פא) לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר. לא יהיה בך אל זר - זה הזכר. ולא תשתחוה לאל נכר - זו הנקבה. זהו הרגז ששולט ומתחזק בעולם ונכנס לתוף בני האדם ומחזק אותם להרע.

גון האש, הגון הזה יורד לעולם, ונכנס לכמה צדדים להרע, להרג, ולשפך דמים ולקפח בני אדם, ועל זה כתוב, (משלי א) אם לאמרו לכה אתנו נארכה לדם נצפנה לנקי חנם. משום שיש שופכי דמים לחנם והורגים לחנם. ויש שופכי דמים והורגים בקרב, וזה מצד הזכר וזה מצד הנקבה. צד הזכר שופך דמים לחנם, כמו שאמרנו. צד הנקבה, כדי לערוך קרבות ולהרג אלה באלה, וכל הקרבות וההרג של אלה באלה באים מאותו צד של הנקבה.

גון שחר, גון זה יורד לעולם ויורד להתמנות על כל הפצועים והמפכים, ותפוסי גוף, וצלובים וחנוקים, להרע תמיד לבני אדם. שלשת הגונים הללו נפרדים לכמה צדדים של העולם ומתפשטים בתוף בני העולם.

גון העשן יורד לעולם, וזהו הגון הראשון שיוצא מתוף הנקדה השקועה מאותו הצל שאמרנו, שהוא סמא"ל, שרוכב על גמל, כמו שנתבאר, וגון העשן הזה נקרא קצפיא"ל הגדול. וזהו הרגז של בני אדם שמחזקים את הלב ברגז.

תחת זה ממנים אלף ויש מאות קבוצות, שהן רגז הגופים של בני אדם, משום שיש רגז ששולט בעולם לעשות דין. אבל זה (צד) הוא רגז ששולט ונכנס לגוף בני האדם שמתרגזים ברגז הזה. והרגז הזה הוא יסוד לכל שאר הגונים לעשות בהם בנין להרע, משום שהעשן הזה יוצא מתוף רגז האש העליונה שלוחטת, וזהו הראשון לאותה האש.

ארבעה רגזים נפרדים מאותו הרגז, ורגז הראשון נקרא רגז, וזהו שמרגז את לב בני האדם, וזהו שיורד והולך ומסית את

בני האדם שמתרגזים ברגזם, וזהו שמושך את המשחית על העולם.
(ועל זה כתוב (חבקוק ג) ברגז רחם תזכר).

הרגז השני, זהו שיורד לעולם ומשוטט ומתפשט לכל הצדדים, וזה נקרא שנאה. וזה יורד ונכנס בבני אדם. וזה, כיון שהוא נכנס, נקרא משחית שקט, וזהו רגז ששוקק, וזהו שמשתתף באותו מקום של הנקבה. וזהו רגז של שתיקה שעומד בעקימות זהו הקשה מכלם, משום שהוא כמו הנחש, ששוקק תמיד והורג אחר כך.

הרגז השלישי, זהו רגז הפוך מהראשון – שהולך ומתחזק ולא שוקק, אלא נגלה אותו רגז, וכל מה שהוא מתגלה – כך נשבר בכל מה שהתגלה, ולא שוקק. כך נשבר, וכך נקרא: רגז שבור. הרגז הרביעי, ראשיתו חזק וסופו שבור, ועל כן זהו רגז שמהפך מן הראשון. משום כך זהו צד השבור מכלם. ועל כן הכל הוא בדרגה ראשונה.

דרגה שניה, היא דרגה שיוצאת מחשכה, וזהו גון חשוך שעומד מתוך החשכה הזו, משום שהכל קים מתוך החשכה ועומד בדרגות ידועות. וזה מתפשט מטה בגונים ידועים.

בדרגה הזו קימים שלש מאות צדדים נפרדים זה מזה, וכלם כלולים זה בזה. ואף על גב שמשנים זה מזה ומתגברים (ומאירים) זה מזה, הכל כלול זה בזה. ומשום כך כל הדרגות ידועות בצד הזה להרע.

מכאן יוצאים כל אלו המשחיתים המחבלים שמשוטטים בעולם ועושים דין בגלוי (בעולם) על המעשים הנסתרים שנעשו תוך החשך בסתר, והם משוטטים בעולם ועושים בהם דין בגלוי. ומשום כך, כל אלו שמשוטטים בעולם ועושים דין בגלוי, כלם עומדים כנגד בני אדם להזדמן תמיד אל אותם חטאים נסתרים שאמרנו, ואותם שנקראים אף וחמה, מתחברים עמם, ועושים דין על בני אדם. זה נעשה בעולם מבעלי הדין הללו שאמרנו.

דרגה זו עומדת תוך חשך ואש, שהוא סוד אחד, ומתוך דרגה זו נפרדות כמה דרגות חזקות (גברים) שעומדות תחת הצד של רקיע אחד, שנקרא רקיע שחר. דרגה שלישית זהו רקיע שמתפשט על כל אותן דרגות שהן אדמות כשושנה, ואלו נקראות הזרועות של הצד הזה.

תחת אלו מתפשטות למטה דרגות, עד שמגיעות לתוך דרגה שלישית (אותו רקיע שחר), משום שאלו שבדרגה השנייה יוצאים מתוך אותו הרקיע השחר ומשוטטות בעולם. אלו מימין, ואלו משמאל. אלו של הימין נפרדות לשלשה צדדים, שהם שלשה קשרים. ואלו של השמאל נפרדות לשלשה צדדים, שהם שלשה קשרים אחרים.

הקשר הראשון עומד למעלה. ועשן חשוף ברגזו נקשר בו. בקשר הזה יש בו שלשה גונים חשוכים ומשנים זה מזה, ונכללים זה בזה. והקשר הזה הוא כפוף ולא מתפשט (נכנע), פרט לזמנים ידועים, וזה הנקרא עבר"ה.

והוא עומד ולא שוכך, משום שלא שוכך, פרט לזמן שישראל מקריבים קרבן למטה, משום שבאותו זמן שוכך הרגזו ונכנע למטה ונחלש רגזו (חזקו), ולא יכול לשלט ולהתחזק. וכשזה נחלש, אז הקשר השני, שהוא באמצע, לא יכול לנסע ולהנהיג.

הקשר השני זהו שנקרא זעם, הקשר הזה הוא שנוסע ממקום למקום ומנהיג את כל שאר הקשרים, וכל שאר הקשרים כלם מתנהגים בו, וכלם מחזקים בקשר הזה. זהו שמנהיג את כל הצער שבעולם, משום שכשמתחבר בדרגה אחרת, לחבק את הנקבה, אז יורדים לעולם כל סוגי הצער וכל הדחקים וכל הצרות, שהרי אינם יכולים לשלט זה בלי זה. וכל הדרגות נתנו לנקבה לשלט ולהסוות את העולם, ואם לא שרוכב זה על זה ומתחברים זה לזה, לא יכולים לשלט.

בא וראה, כשהיה אדם בגן עדן להתעסק בעבודת רבונו, ירד סמא"ל הזה וכל אותן הדרגות שבו, והיה רוכב על אותו הנחש הרע כדי להסוות אותם, משום שאותו נחש שעמד תחתיו הוא עקם להסוות את בני האדם ולפתות אותם, משום שכתוב (משלי ה) כי נפת תטפנה שפתי זרה וחלק משמן חכה. וזה נותן כח, וזה עושה אמנות בעולם, וזה בלי זה לא יכולים לשלט.

משום כך, כאשר אותו הקשר של האמצע מתחבר בנקבה, אז הדינים יורדים וכל הדחקים לעולם. וכשזה לא מתחזק, שאינו נוסע, הכל נשבר ונכנע, שלא יכול לשלט. ועל פן הכל נשבר

ונכנע בסוד הקרבנות שלמטה. ועולה מי שעולה להתעטר למעלה ולהתברך מן העמק העליון, שמאיר לכל הפנים.

הקשר השלישי הוא קשה בחזק יתר, וזה נקרא צר"ה, משום שמה יוצאים שלטון להשרות דחקים ולעשות צרות לאנשים. והסוד של שלשת הקשרים הללו, שכתוב עברה וזעם וצרה. אלו שלשת קשרי הימין.

שלישה קשרים של שמאל, כשמתחזקים כאחד, אז אותו השמאל נקרא משלח"ת מלאכי רעים, משום שמהשמאל הזה נשלחים למטה ונוטלים חזק כל אותם המלאכים הרעים, אותם שיוצאים מהצד שלמטה, כמו שאמרנו, וכל זה מתוך הדרגה השנייה והדרגה השלישית.

הדרגה הרביעית, היא דרגה שעומדת מתוך עקם הרגז, גון האש. וזו נקראת אמצע, שהוא גוף שעומד בין שתי הזרועות. כאן יש להט שלוהט באדם כשושנה. מכאן יוצאים תקף לרדת למטה, לתקף ולשפך דמים. משום שזהו שנותן רשות ושלטון למטה לתקף ולשפך דמים, זה נובע לנקבה, וזה צריך את זה כמו שהגוף צריך את הנפש, והנפש אינה עושה אמנות אלא בגוף. ועל כן כל הפח וכל התקף יוצאים מכאן, להתקיף ולעשות אמנות בעולם להרע, כנקבה שמקבלת מהזכר תמיד.

בכל דרגה ודרגה ובכל קשר וקשר יש כמה ממנים וכמה גדודי מחבלים, שכלם מנהגים בשבילם, וכל המנהגים בגללם, כלם למטה, שהם חילותיה של הנקבה, ולכלם יש דרגה ידועה למעלה להיות מנהגים בה.

כמו שיש לצד העליון הקדוש היכלות ידועים לדרגות עליונות להכלל אלו באלו כן גם למטה (בחשך) בהפך, בצד האחר, יש דרגות לאותם היכלות הנקבה להכלל אלו באלו.

בדרגה הזו, שהיא רביעית, עומדים דינים רעים לרדת למטה ולהמסר לאותם שעושים דין רע קשה. מכאן יונקים את חזקם להתקיף ולהשלים אותו הדין שעושים. ומשום כך, כל הדרגות הללו כלולים בהם, בכל אותם ההיכלות התחתונים שלצד הנקבה שלמטה. אשרי חלקם של הצדיקים שמטים את דרכם מהדרך הזו

והולכים אחר יראת הקדוש ברוך הוא להתקדש בקדשת רבונם.
אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

דרגה חמישית. הדרגה הזו נחלקת לשתי דרגות (צדדים), ימין
ושמאל. ואלו נקראים שוקים, משיגות להרע ולרדף, משום
שכאן הכח של הרדיפה של כל החלאים וכל הרעות שרודפים אחר
הרשעים, וכשהדין (הדרגה) הזה מתקרב, אזי (אסתר ג) הרצים יצאו
דחופים. ואותם הרצים הם למטה, לרוץ להרע. וכל אלו נקראים
רודפים, ועל זה כתוב (איכה ד) קלים היו רדפינו מנשרי שמים.

הדרגה הזו נחלקת לשני צדדים, לימין ולשמאל. שלשה קשרים
הם לימין, ושלשה קשרים הם לשמאל. והקשרים הללו,
ואותם הקשרים שאמרנו, כלם מסתכלים לאחור, משום שכל
הקשרים העליונים הקדושים מסתכלים לתוך הפנימיים לגוף, כמו
שנאמר (מלכים א-ט) וכל אחריהם ביתה. ואלו כלם מסתכלים לאחור.

מה בין זה לזה? אלא אלו הקשרים העליונים הקדושים כלם בסוד
של אדם, ומשום שהכל הוא בסוד של אדם, כתוב כל אחריהם
ביתה. והקשרים האחרים הללו שאמרנו, אותם קשרים של האמצע,
כלם מסתכלים לאחור, ואלו הם בסוד של בהמה. ומשום כך כל
אחריהם לאחור. והסוד הזה כמו שבארנו - (תהלים לו) אדם ובהמה
תושיע ה'. זה בצד של אדם, וזה בצד של הבהמה. וכך הקרבן עולה
- אדם ובהמה.

הקשר הראשון, בו עומד גןן של חשכה בתוך ערפל (בתוך טהר הערפל)
שצומח בקללה תחת האבן שעומדת עליו, שלא צומח. וזה
עומד על הזכאים שיש בהם זכיות, ואין להם זכות אבות להחזיק בה
ולהגן עליהם.

וקשרים אחרים רודפים אחר הרשעים שהטו את דרכם מקדם לכן,
ורודפים אחריהם, וכל אותם שרשם נראה בהם להיות
מכרים. משום שכל אלו שראויים להענש, מלאך אחד שליח קדוש,
שמצד הגבורה, יורד ורושם בהם רשם, ואותו הרשם מכר למעלה
לכל אותם בעלי הדין. וכשאותו רשם מכר להם - מי שראוי
לחלאים, מלקים אותו בחלאים. מי שראוי למכאובים ולשאר
הענשים, הכל רואים באותו הרשם.

ומשום כִּף כָּל אוֹתָם הַקְּשָׁרִים עוֹמְדִים לְאַחֹר, וּבוֹעֲטִים בְּאוֹתָם שְׁבוּעֵטִים בְּרַבּוֹנָם וּבְכָל אוֹתָם הָרְאוּיִים לְכַעֵט בָּהֶם, פָּרַט לְצַדִּיקִים וַחֲסִידִים וְשִׁישׁ לָהֶם זְכוֹת אָבוֹת שְׂרוּדָפִים אַחֲרֵיהֶם חֲלָאִים, שְׂאֵלָה אֵין שׁוֹלְטִים בָּהֶם וְלֹא בָאִים לָהֶם חֲלָאִים מֵהַצַּד הַזֶּה.

ואם תֹּאמַר, מֵאִיִּזָּה מְקוֹם בָּאִים לָהֶם חֲלָאִים? בֹּא וּרְאֵה, כְּתוּב (ישעיה נג) וְה' חִפֵּץ דְּכָאוּ הַחֲלִי. וְה' חִפֵּץ דְּכָאוּ, רוֹצֵה לְהַכּוֹת אוֹתוֹ וְלִתֵּת לוֹ חֲלָאִים כְּדִי לְזַכּוֹתָם לְעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא מֵצַד הָאֲחֵר, וְאֵלָה נִקְרָאִים יְסוּרִים שֶׁל אֲהַבָּה, וְהַכּל בְּמִשְׁקַל אֶחָד שֶׁל הַקִּדָּשׁ עוֹלָה.

הַדְּרָגָה הַשְּׁשִׁית, זו נִקְרָאת עֲרֵלָה. וְזוֹ וְכָל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְמִטָּה, כִּלְנֵן נִקְרָאוֹת עֲרֵלָה, כִּי יוֹנְקוֹת מֵהַצַּד הַזֶּה. וְזֶה תוֹךְ סוּד שֶׁל נֶחֱ"שׁ בְּרַח (ישעיה כז), וְזֶה מֵיִנִּיק אֶת אוֹתוֹ נֶחֱ"שׁ עֲקֵלְתוֹ"ן (שם). וְכָל הַדְּרָגוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁנֶּאֱחָזוֹת בְּצַד הַזֶּה נִקְרָאוֹת בְּסוּר שֶׁל עֲרֵלָה, וְהַכּל בְּסוּד אֶחָד הוֹלְכִים.

ובא רֵאָה, עַל זֶה כָּל אוֹתָם הָאֵילָנוֹת שֶׁנִּנְטְעוּ בְּאַרְץ טָרָם הַשְּׂרִישׁוֹ, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם רוּחַ שֶׁל הָעֲרֵלָה הַזֹּאת, וְעַל זֶה כְּתוּב, (ויקרא יט) וְעֲרֵלְתָם עֲרֵלְתוּ אֶת פְּרִי שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל. מִשׁוֹם שֶׁהַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, חִבִּיבוֹתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד אֵלָיו, וְהִרְחִיק אוֹתָם מִכָּל הַדְּרָכִים הָרַעוֹת וְצַדִּיקִים הָרַעִים וְהַטְּמָאִים לְהַדְּבִק בְּצַד הַקִּדְּשָׁה. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַבָּא.

סדר הלימוד ליום ג אדר [יום 151 בשנה]

היכלות מסטרא דקדושה

אמר רבי שמעון, הרי שנינו באותם ההיכלות, שהם עומדים לסדר את סדור שבחו של הקדוש ברוך הוא, בין סדור העומד בדבר, בין סדור העומד ברצון. משום שיש סדור העומד בדבר, ויש סדור העומד ברצון וכונת הלב, לדעת ולהסתכל, כדי להסתכל למעלה למעלה עד אין סוף, ששם נתקעים כל הרצונות והמחשבות ולא עומדים בדבר כלל. אלא כמו שהוא נסתר, כך כל דבריו בסתר.

בא וראה, זה שאמרנו בכל אותם ההיכלות (תלויים), כל אותם הסדורים הם בכלל אחד, כדי להכליל תחתונים בעליונים.

אבל בא וראה, כשסדר משה תפלתו בשביל ישראל, הוא האריך בתפלה הזו, משום שזו תפלה שעומדת למעלה. וכשסדר תפלתו בקצרה על אחותו, הוא לא האריך בה, משום שעומדת למטה, שכתוב (במדבר יב) אל נא רפא נא לה. ולא האריך יותר, כי הוא בעל הבית וצוה את ביתו פראוי, ומשום כך לא האריך יותר בבקשתו. (ועל זה פלם) וכל הסדורים להשרות שכינה בעולם, כמו שבארנו בכל אותם (שאר) היכלות שאמרנו.

רבי שמעון קם ואמר, אשרי חלקך אדם הראשון, נבחר מכל הנבראים שעומדים בעולם, שהגדיל אותך הקדוש ברוך הוא על הכל והכניס אותך לגן עדן, ותקן לך שבע חפות שם להשתעשע בענג של הנעם העליון, כמו שנאמר (תהלים כז) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. לחזות בנעם ה' – למעלה. ולבקר בהיכלו – למטה. לחזות בנעם ה', באותם שבעת הרקיעים למעלה. ולבקר בהיכלו, באותם שבעת הרקיעים שלמטה, ואלה עומדים אלה כנגד אלה.

ובבבב עמדת בגן עדן. אותן שבע החפות העליונות הקדושות עומדות עליך למעלה להתעטר בהן, ואותן שבע תחתונות עמדת בהן להשתעשע בהן, ובכלן השלים אותך אדונך להיות שלם בכל.

עד שנדחו רגליך אחר עצת אותו נחש הרע, וגרשת מגן עדן, וגרמת לך מות ולכל העולם, משום שעזבת את העדוניהם הללו

שְׁלֹמֶעֱלָה וּלְמִטָּה, וְנִמְשַׁכְתָּ אַחַר אוֹתָן תְּשׁוּקוֹת טְמֵאוֹת שֶׁנִּקְרְאוֹת
רֹאשׁ פְּתָנִים, שֶׁהַגּוֹף מוֹשֵׁךְ בָּהֶן וְלֹא הָרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים לב)
וְרֹאשׁ פְּתָנִים אֲכֹזֵר. וְכָתוּב עֲנַבְמוֹ עֲנַבֵי רוּשׁ. עַד שֶׁבֶא אֲבָרְהֵם הִחְסִיד
וְהִתְחִיל לְתַקֵּן עוֹלָם, וְנִכְנַס לְתוֹךְ הָאָמוּנָה הַקְּדוּשָׁה וְתַקֵּן לְמַעְלָה
וּלְמִטָּה בְּאוֹתָם רְקִיעִים עֲלִיוֹנִים וּבְאוֹתָם רְקִיעִים תַּחְתּוֹנִים.

אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים הֵם הַיְכָלוֹת לְאוֹתָם רְקִיעִים עֲלִיוֹנִים לְהֶאֱחֹז זֶה
בְּזֶה וּלְהִקְשֵׁר זֶה בְּזֶה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ בְּאוֹתָם הַיְכָלוֹת שֶׁאֲמַרְנוּ.
וְאִף עַל גַּב שֶׁבְּאֲרָנוּ שֵׁם בְּתוֹךְ הַכֶּלֶל, כִּאֵן יֵשׁ לָנוּ לְפָרֹט דְּבָרִים וּלְתַקֵּן
אֶת הַיְחִיד כְּרְאוּי, כְּדִי שֶׁלֹּא יִטְעוּ הַחֲבֵרִים, וְיִלְכוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, כְּכַתּוּב
(הוֹשֵׁעַ יד) כִּי יִשְׂרָאֵל דִּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים וְגו'.

(היכל לבנת הספיר יסוד ועטרה)

הַהֵיכָל הָרֵאשׁוֹן – רֵאשִׁית תוֹךְ הָאָמוּנָה, וְזוֹהִי רֵאשִׁית לְסוֹד
הָאָמוּנָה, וּבְדֶרֶגוֹת שֶׁל מְרָאֵה הָאָמוּנָה. נְבִיאֵי הָאָמֶת הָיוּ
רוֹאִים מִתּוֹךְ הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַזֹּאת שֶׁאֵינָה מְאִירָה, וּמִשׁוֹם שֶׁזוֹהִי
רֵאשִׁית הָאָמוּנָה, כְּתוּב (שם א) תַּחֲלֵת דְּבַר ה' בְּהוֹשֵׁעַ. שֶׁרָאֵה מִתּוֹךְ
דֶּרֶגָה זוֹ, שֶׁהִיא רֵאשִׁית כָּל הַדֶּרֶגוֹת לְעֵלוֹת לְמַעְלָה, וְסוֹף כָּל
הַדֶּרֶגוֹת לְרֵדֶת לְמִטָּה.

וּמִשׁוֹם שֶׁהוֹשֵׁעַ רָאָה מִתּוֹךְ הָרֵאשִׁית הַזֹּאת, סוֹף כָּל הַדֶּרֶגוֹת,
הַצֵּטְרוּךְ לְטַל אֶת אֵשֶׁת הַזְּנוּנִים הַזֹּאת, מִשׁוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל
נֶאֱחָזוּ וְנִמְשָׁכוּ מִשָּׁם לְמִטָּה לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֵשֶׁת זְנוּנִים, מִשׁוֹם
שֶׁעֲזָבוּ וְלֹא נִדְּבָקוּ בְּאֵשֶׁת חֵיל הַזֹּאת, וְרָאֵה מִשָּׁם כָּל אוֹתָם הַיְכָלוֹת
שֶׁהֵם בְּצַד הַטְּמָאָה (שִׁישׁ לו).

הַיְכָלוֹת הַטְּמָאָה, כָּלֵם טְמָאִים לְמִי שֶׁנִּדְּבַק בָּהֶם, וְעַל זֶה כְּתוּב,
קַח לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים וְגו'. וְכִי נִבְיָא אָמֶת צָרִיךְ אֶת זֶה?
אֵלָּא מִשׁוֹם שֶׁאֲסוּר לוֹ לְאָדָם לְהִכְנִס לְאוֹתָם הַיְכָלוֹת, כְּדִי שֶׁלֹּא
יִמְשֹׁךְ אַחֲרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה נֹחַ, שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ט) וַיִּשְׁתֶּן מִן הַיַּיִן
וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל.

וְהוֹשֵׁעַ פָּחַד לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם הַיְכָלוֹת שֶׁנִּטְמָאוּ בָּהֶם יִשְׂרָאֵל
וְנִדְּבָקוּ, שֶׁלֹּא יִמְשֹׁךְ אַחֲרֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּנֹחַ, וַיִּשְׁתֶּן מִן
הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. עַד שֶׁאֲמַר לוֹ, קַח לְךָ אֵשֶׁת זְנוּנִים וְיִלְדֵי זְנוּנִים.
וְכָתוּב וַיִּלְךְ וַיִּקַּח אֶת גַּמֶּר בֵּת דְּבָלָיִם. לְדַעַת בְּמָה נִדְּבָקוּ וְנִטְמָאוּ

ועָזְבוּ אֶת סוּד הָאֱמוּנָה, בְּשִׁבִיל אֵל נִכְר. וְעַל זֶה רָאָה מִתּוֹךְ הַהִיכָל
הַזֶּה, רֵאשִׁית כָּל הַדְּרָגוֹת.

ההיכל הַזֶּה רֵאשִׁית שֶׁל הַכֹּל לְעֵלוֹת בְּדְרָגוֹת. הַהִיכָל הַזֶּה הוּא מְדוּר
שְׁעוֹמֵד בָּאוֹר, לְהַתְעִיט בְּדְרָגוֹתָיו, לְהַסְתַּכֵּל בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת
עֲלִיוֹנוֹת, שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת כ"ד) וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

בהיכל הַזֶּה מְמַנָּה אֶחָד שְׁמֵשׁ, טְהָרִיא"ל שְׁמוֹ, וְהוּא עוֹמֵד עַל פֶּתַח
אוֹתוֹ הַהִיכָל. וְכָל הַנְּשֻׁמוֹת שְׁעוֹלוֹת, עוֹמֵד הַמְּמַנָּה הַזֶּה
בְּפֶתַח הַזֶּה, וְכַמָּה מְמַנִּים אַחֲרָיו עִמוֹ, וְכֹלם אֵשׁ לוֹהֶטֶת וְשִׁרְבִיטֵי
אֵשׁ בִּידֵיהֶם, וְכֹלם בְּעֵלֵי עֵינָיִם. הַמְּמַנָּה הַזֶּה עוֹמֵד בְּצַד זֶה. אִם זוֹכֵה
הַנְּשֻׁמָּה הַזֹּאת לְהַכְנִס, הַמְּמַנָּה הַזֶּה פּוֹתַח פֶּתַח וְהִיא נִכְנָסֶת.

וְאִם לֹא זוֹכֵה, אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה הָאֲחֵר שְׁעוֹמֵד בְּצַד הָאֲחֵר מְזַמֵּן,
וְכַמָּה אֶלֶף וּרְבָבוֹת שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים עִמוֹ. דוֹחָה אוֹתָהּ אוֹתוֹ
הַמְּמַנָּה הָאֲחֵר הַקְּדוֹשׁ, וְלוֹקַח אוֹתָהּ הָאֲחֵר הַזֶּה שְׁבָצַד הַטְּמָאָה,
וּמְכַנִּס אוֹתָהּ לְתוֹךְ אוֹתָם הַהִיכָלוֹת הַטְּמָאִים, וְכָל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי
הַחֻקִּים אוֹחֲזִים אוֹתָהּ, עַד שְׁמֹרִידִים אוֹתָהּ לְגִיהֶנֶם, וְנִדְוֵנִית שָׁם
שָׁנִים עֶשְׂרֵי חֲדָשִׁים. הַתְּקוּן שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר, בֵּית דִּין לְדוֹן
בָּהֶם אֶת הַרְשָׁעִים.

כְּמוֹ כֵּן אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה הַקְּדוֹשׁ שְׁעוֹמֵד עַל אוֹתוֹ פֶּתַח - כָּל אוֹתָן
תְּפִלוֹת שְׁבוֹקְעוֹת אֲוִירִים וּרְקִיעִים לְהַכְנִס לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, אִם
תְּפִלַּת רַבִּים הֵם - הוּא פּוֹתַח פֶּתַח וּמְכַנִּס אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה, עַד
שְׁנַעֲשׂוֹת כָּל תְּפִלוֹת הָעוֹלָם עֲטָרָה בְּרֵאשׁ צְדִיק חַי הָעוֹלָמִים, כְּמוֹ
שְׁבָאוֹרָה.

וְאִם תְּפִלַּת יָחִיד הִיא - עוֹלָה עַד שְׁמַגִּיעָה לְפֶתַח הַהִיכָל הַזֶּה,
שֶׁהַמְּמַנָּה הַזֶּה עוֹמֵד בּוֹ. אִם נָאָה הִיא הַתְּפִלָּה לְהַכְנִס לְפָנֵי
הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ (יִפָּה), מִיַּד פּוֹתַח פֶּתַח וּמְכַנִּס אוֹתָהּ. וְאִם לֹא נָאָה, הוּא
דוֹחָה אוֹתָהּ הַחוּצָה, וַיּוֹרְדֵת לְשׁוֹטֵט בְּעוֹלָם, וְעוֹמֵדֶת בְּתוֹךְ הַרְקִיעַ
הַתְּחִתּוֹן מֵאוֹתָם הַרְקִיעִים שְׁלֵמֶטָה שְׁמַנְהִיגִים תּוֹךְ הָעוֹלָם. וּבְאוֹתוֹ
רְקִיעַ עוֹמֵד מְמַנָּה אֶחָד שְׁשֵׁמוֹ סְהִדִיא"ל, וּמְמַנָּה עַל הַרְקִיעַ הַזֶּה,
וְנוֹטֵל אֶת כָּל אוֹתָן הַתְּפִלוֹת שְׁנִדְחוֹ, שְׁנִקְרְאוֹת תְּפִלוֹת פְּסוּלוֹת, וְגוֹנֵז
אוֹתָן, עַד שְׁנִדְוֵן (שְׁשֵׁב) אוֹתוֹ אָדָם.

אִם שָׁב לְרַבּוֹנוֹ כְּרֵאוּי וּמִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה זְכָה אַחֲרֵת - אוֹתָהּ תְּפִלָּה זְכָה
כְּשְׁעוֹלָה, נוֹטֵל אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה סְהִדִיא"ל אֶת הַתְּפִלָּה הַזֹּאת, וּמַעֲלָהּ

אותה למעלה, עד שפוגשת באותה תפלה זכה, ועולות ומתערכות כאחד ונכנסות לפני המלך הקדוש.

וְלַפְעָמִים נדחית אותה תפלה, משום שאותו אדם נמשך אחר הצד האחר, והוא נטמא באותו צד, ונוטל אותה אותו ממנה שבאותו הצד האחר הטמא. ואז עומד אותו צד האחר הטמא, עולה ומזכיר את חטאי אותו האדם לפני הקדוש ברוך הוא ומסטין עליו למעלה. ולכן כל התפלות וכל הנשמות, כשעולות, כלן עולות ועומדות לפני ההיכל הזה, והממנה הזה עומד על פתח ההיכל הזה להכניס נשמות ותפלות, או לדחותן החוצה.

מַעַל לפתח הזה יש פתח אחר שהקדוש ברוך הוא חותר לו, ונפתח של פעמים ביום ולא ננעל, ועומד לאותם בעלי תשובה ששופכים דמעה בתפלתם לפני רבונם. וכל השערים והפתחים ננעלים, עד שנקנסים ברשות, פרט לשערים הללו שנקראים שערי דמעה.

ובשֵׁהתַּפִּילָה הזו של הדמעה עולה למעלה להכניס באותם השערים, מזדמן אותו אופן שעומד על שש מאות חיות גדולות, ששמו רחמיאל, ולוקח אותה התפלה באותן דמעות, התפלה נכנסת ונקשרת למעלה.

ואותן דמעות נשארות כאן ורשומות בפתח הזה. ויש דמעות אחרות, ורשומות תמיד על כל אותן מרכבות עליונות שלא נמחות (נראות). אלה הן דמעות ששפכו למעלה ולמטה כשנחרב בית המקדש, שכתוב (ישעיה לג) הן אראלם צעקו חצה מלאכי שלום מר יבכיון. ואותן דמעות ששפכו על צדיקים וטהורים כשמתלקים מהעולם. את כלן נוטלות אותן המרכבות ומערכות אותן באותן דמעות שנשפכו על חרבן בית המקדש, ועל זה כתוב (ישעיה כה) ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים. מי הפנים? אלו המרכבות העליונות הקדושות. ואחר כך – וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר.

בהיכל הזה יש ריח שנקראת סטוטרִיָה, וזהו מראה הספיר שנוצץ לכל עבר, וזהו שעומד לשני צדדים, ומאלו נפרדים ניצוצות כהתנוצצות הנר, כמו שבארנו בכמה צדדים. וכמה גונים לזהטים מזה בצד הימין.

בְּשֵׁאוֹתָו רְקִיעַ עֲלִיּוֹן, הַנִּהְרָר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן מוֹצֵיא נְשָׁמוֹת, לְהַכְנִיס לְתוֹךְ הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי לְמַעְלָה, אוֹתוֹ הֵיכָל שְׁבִיעִי לּוֹקַח אוֹתָם. וְכִשְׁיוֹצְאוֹת אוֹתָן נְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הֵיכָל שְׁבִיעִי, יוֹרְדוֹת עַד שְׁמַגִּיעוֹת לְהֵיכָל הַזֶּה, וְלוֹקַח אוֹתָם הָרוּחַ הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁשְׁמוֹ סְטֹטוּרִי"ה, שֶׁהוּא לְיָמִין. וְכָל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁל זְכָרִים שְׁעֵתִידִים לְפָרַח בְּצַדִּיקִים זְכָרִים, לְיָמִין כְּלָן הוּא לּוֹקַח אוֹתָן, וּמִתְעַכְּבוֹת שָׁם עַד שֶׁנִּכְלָלוֹת בְּנְשָׁמוֹת שֶׁל הַנְּקֻבוֹת.

מִהָרוּחַ הַזֶּה יוֹצֵאת רוּחַ אַחֲרַת לְשִׁמְאֵל, שְׁנֹרְאִית וְנִגְנְנֵת וְנִכְלָלֵת בְּרוּחַ הָרֵאשׁוּנָה הַזֶּה, וְהֵן אַחַת כְּלוּלוֹת זו בְּזוֹ. וְהָרוּחַ הָאַחֲרַת הַזֶּה נִקְרָאת אֲדִירִי"ה סְנוּגִי"א סְנִיגִיָּה (סְנוּגִיָּה סְטִנִּיָּה). זוֹהִי רוּחַ לְשִׁמְאֵל. וְזוֹ עוֹמֶדֶת. כְּשֶׁתְּשׁוּקַת הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי לְהִדְבֵּק בְּאוֹתוֹ נִהְרָר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, אוֹתוֹ רְצוֹן שְׁעוֹלָה מִמָּטָה לְמַעְלָה עוֹשֶׂה נְשָׁמוֹת בְּרְצוֹן שְׁלוֹ, וְהֵן נִקְבוֹת.

וְכִשְׁהִרְצוֹן שֶׁל אוֹתוֹ נִהְרָר יוֹרֵד וְנִדְבֵּק מִמַּעְלָה לְמַטָּה, עוֹשִׂים נְפָשׁוֹת שֶׁל זְכָרִים. הָרְצוֹן שֶׁלְמַעְלָה עוֹשֶׂה זְכָרִים, וְהָרְצוֹן שֶׁלְמַטָּה עוֹשֶׂה נְקֻבוֹת.

וְכִשְׁהַנְּשָׁמוֹת הַנְּקֻבוֹת הִלְלוּ יוֹצְאוֹת מִתּוֹךְ הֵיכָל שְׁבִיעִי, יוֹרְדוֹת (יוֹצְאוֹת) עַד שְׁמַגִּיעוֹת לְרוּחַ הַשְּׁמְאֵל הַזֶּה שֶׁנִּקְרָאת אֲדִירִי"ה, וְנִקְרָאת (שְׁמוֹת כַּד) לְבַנִּי"ת הַסְּפִירָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּצַדִּיקִים אַחֲרִים.

בִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעוּ לְרוּחַ הַזֶּה אוֹתָן נְשָׁמוֹת נְקֻבוֹת, לּוֹקַחַת אוֹתָן הָרוּחַ הַזֶּה וְעוֹמְדוֹת בָּהּ. וְאַחַר כֵּן נִכְלָלוֹת רוּחַ הַשְּׁמְאֵל הַזֶּה בְּרוּחַ הַיָּמִין הַזֶּה, וְאֵז נַעֲשׂוֹת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת כְּלוּלוֹת זָכָר וְנִקְבָּה כְּאַחַד, (מִזְדוּגָוֹת) וּפּוֹרְחוֹת מִהֵיכָל הַזֶּה, וְנִפְרְדוֹת בְּבִנְיָ אָדָם, כְּשֶׁבָּא לְהִתְכַלֵּל כָּל אַחַת כְּפִי דְרָכָה, וְאַחַר כֵּן מִזְדוּגָוֹת כְּאַחַד.

הָרוּחַ הַזֶּה שֶׁל הַשְּׁמְאֵל בְּיָמִין, מְכָה זו בְּזוֹ לְהַכְלִיל, וְיוֹצְאִים נִיצוּצוֹת שְׁמֵתִפְשָׁטִים לְכָל עֵבֶר, וְנַעֲשִׂים אוֹתָם הָאוֹפָנִים מֵהֶם, מֵאוֹתָם הַנִּיצוּצוֹת שְׁיוֹצְאִים מִתּוֹךְ רוּחַ הַשְּׁמְאֵל, שֶׁכְּתוּב בָּהֶם (יִחְזַקְאֵל א) מֵרָאָה הָאוֹפָנִים וּמַעֲשִׂיהֶם כְּעֵין תְּרָשִׁישׁ. וְאֵלוֹ הֵם אוֹפָנִים שְׁלוֹהֵטִים בְּאֵשׁ וְעוֹמְדִים בְּשִׁירָה.

בִּיּוֹן שֶׁהִתְבְּשְׁמוּ רוּחַ בְּרוּחַ וְנִכְלָלוּ כְּאַחַד, אֵז יוֹצֵא אוֹר אַחַד שְׁעוֹלָה יוֹרֵד, וּמִתְיָשֵׁב עַל אַרְבַּע שׁוֹרוֹת שֶׁל אוֹפָנִים, וְהִיא חֲתִיָּה אַחַת

ששולטת עליהם, ונקראת בְּזָק. הַבְּזָק הַזֶּה מֵאִיר בְּאוֹר שְׁנוּצֵץ תוֹךְ
הַשְּׁלֵהֶבֶת, וְשׁוֹלֵט עַל כָּל אוֹתָם הָאוֹפְנִים.

וּמֵת־פִּשְׁטָן מִמֶּנּוּ רָקִיעַ אֶחָד שְׁעוֹמֵד עַל שְׁנֵי עֲמוּדִים, וְאוֹתָם שְׁנֵי
הָעֲמוּדִים הֵם שְׁנֵי כְרוּבִים, אֶחָד מֵצַד זֶה וְאֶחָד מֵצַד זֶה,
וְהָרָקִיעַ הַזֶּה עַל רֹאשׁוֹ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שם י) וְאַרְאֶה וְהִנֵּה אֶל הָרָקִיעַ
אֲשֶׁר עַל רֹאשׁ הַכְּרֻבִים. וְלֹא הָרָקִיעַ הַזֶּה שְׁעַל רֹאשׁ הַחַיּוֹת. וְהַבְּזָק
הַזֶּה מְמַנֶּה עָלָיו, וְרוּחַ עֲלִיוֹנָה הַנִּכְלָלֶת עַל הַכֹּל.

כִּי אוֹתָן תְּפִלוֹת שְׁמַקְדִּימוֹת טָרַם שְׁסִימוּ יִשְׂרָאֵל אֶת תְּפִלוֹתֵיהֶם,
מֵתַעֲכָבוֹת בְּרָקִיעַ הַזֶּה, וְהַבְּזָק הַזֶּה שְׁשׁוֹלֵט עַל הָרָקִיעַ הַזֶּה
מִתְקַן אוֹתָן, עַד שֶׁבֶּא סִנְדְּלָפוֹן הַמְּמַנֶּה הַגָּדוֹל, רוּחַ עֲלִיוֹנָה
שְׁשׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וְכִשִּׁיִּשְׂרָאֵל מְסִימִים אֶת כָּל הַתְּפִלוֹת, הוּא נוֹטֵל
אוֹתָם מֵהָרָקִיעַ הַזֶּה, וְעוֹלָה וְקוֹשֵׁר לָהֶם קְשָׁרִים (וּבְכַתְרִים) לְאֲדוֹנוֹ,
כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ.

הַבְּזָק הַזֶּה עוֹמֵד לְמִנּוֹת אֶת כָּל אוֹתָן הַתְּפִלוֹת שְׁעוֹלוֹת, וְכָל אוֹתָם
דְּבָרֵי תוֹרָה שְׁמֵתַעֲטָרִים בְּלִילָה, כְּשֶׁרוּחַ צְפוֹן מֵתַעוֹרֶרֶת
וְהַלִּילָה נִחְלַק, וְכָל מִי שְׁעוֹמֵד בְּאוֹתָהּ שְׁעָה וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, כָּל אוֹתָם
הַדְּבָרִים עוֹלִים, וְנוֹטֵל אוֹתָם הַבְּזָק, וּמְנִיחַ אוֹתָם בְּרָקִיעַ הַזֶּה, עַד
שְׁעוֹלָה הַיּוֹם.

וְאַחֵר שְׁעוֹלָה הַיּוֹם, עוֹלִים אוֹתָם דְּבָרִים וְשׁוֹרִים בְּמָקוֹם שֶׁל הָרָקִיעַ
שֶׁבּוֹ תְלוּיִים כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת, שְׁמֵשׁ וּלְבָנָה, וְזֶה נִקְרָא סֵפֶר
הַזְכָּרוֹן, שְׁכָתוּב (מלאכי ג) וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זְכָרוֹן לְפָנָיו. לְפָנָיו, מִשׁוֹם שְׁסֵפֶר
וְזְכָרוֹן כָּתוּב בְּקֶשֶׁר אֶחָד.

אוֹתָם אַרְבָּעָה גִלְגָּלִים הֵם נוֹסְעִים עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר עֲמוּדִים. אֵלוּ
הָאַרְבָּעָה: אֶהְיָ"ל. קְדוּמֵי"ל (קְדוּמֵי"א מִלְכֵי"ל) יְאֵהְדוּנָה"י,
יְהוֹדוּנֵי"ה. שְׁמִפְתָּחוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בִּידֵיהֶם.

וְאֵלוּ הָאַרְבָּעָה הֵם כְּלוּלִים בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת אֲדֹנָי, שְׁסִנְדְּלָפוֹן בְּעַל
הַמְּרַכְבוֹת מְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶם. אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הֵלְלוּ פוֹרְחוֹת
בְּאֵוִיר, שְׁאוֹתוֹ אֵוִיר כְּלוּל בְּאוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ יְהוָה – יו"ד ה"א
וְא"ו ה"א. וְאוֹתוֹ הָאֵוִיר כּוֹלֵל אוֹתָם, וְנִכְלְלוּ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְאֵלוּ
הָאַרְבָּעָה נוֹטְלִים אוֹתָם בְּסוּד אוֹתוֹ הַבְּזָק.

וְאֵלוּ הָאַרְבָּעָה נִכְנָסִים בְּאַרְבָּעָה, אֵלוּ בְּאֵלוּ, שְׁכָתוּב (שמות לו)
מִקְבִּילַת הַלְּלָאֵת אַחַת עַל אַחַת. וְהָרִי בְּאַרְנּוֹ, וְסוּד הוּא

להכליל אלה באלה ולשלב אלה באלה בסוד אותו הרוח שכלול
בסוד השם הקדוש. שכלול שם זה בשם זה.

**והב' מתנהגים בהיכל הזה ונוסעים באותה הרוח בסוד השם
הקדוש השולט על הכל. בהיכל הזה הוא יאהדונה"י, כלל
של שני שמות, מתוך שהוא רוח ברוח. וכששם זה, שכלול בסוד של
רוח ברוח, וכלול זה בזה, מאיר זה בזה, אזי הכל מאיר, ועולה האור
ויורד כאור השמש בתוך המים, ובארנו.**

**והז' (פאשר) נוסעת הרוח הזו, הכל נוסעים בשבילה, שכתוב (יחזקאל א)
אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן. וכשרוח
זו מאירה בשם הזה, אזי נכנסים כלם זה בזה ונקשרים כלם כאחד
לעלות למעלה בסוד השם הקדוש הזה.**

**באמצע ההיכל הזה עומד אחד הנעוץ מההיכל הזה להיכל
השני, בזה עולה רוח שלמטה אל הרוח שלמעלה, להאחז
רוח ברוח, וכן עד מעל לכלן, להיות כלן רוח אחת, כמו שנאמר
רוח אחד להם.**

**העמוד הזה שעומד באמצע, שמו אדרהניא"ל, וסודות המפתחות
של השם הקדוש בידו. כשתפלות עולות ומגיעות לעמוד
הזה, אזי כל אלו שבהיכל הזה נוסעים לתוך ההיכל השני, להאחז
זה בזה, להיות הכל בסוד אחד, להתיחד מעלה ומטה כאחד, להיות
שם קדוש שלם כראוי.**

היכל עצם השמים הו"ד

**ההיכל השני, ההיכל הזה עומד תוך סוד האמונה להאחז בסוד
שלמעלה. ההיכל הזה טמיר וגנוז יותר מן הראשון.
ובהיכל הזה יש שלשה פתחים, ושמש אחד ממנה עליהם, ושמו
אורפניא"ל. הממנה הזה שולט על שלשת צדדי העולם – דרום צפון
ומזרח. דרום מצד זה, וצפון מצד זה, ומזרח באמצע.**

**שלשת הפתחים הללו לשלשה צדדים אלו. שנים סתומים, ואחד
באמצע פתוח, בסוד הכתוב (שמות כד) וכעצם השמים לטהר.
הממנה הזה נפקד ועומד באותו הפתח הפתוח, ותחת ידו שני ממנים
אחרים שממנים על אותם הפתחים האחרים הסתומים.**

**וכ"ל אותן הנשמות, שהם הרוגי בית דין, או אותם הרוגי שאר
העמים, כלם התמנו תחת ידיהם, והממנה הזה שעליהם חוקק**

אותם לדמיותיהם בלבושיו, שהם אש דולקת, ומעלה אותם למעלה, ומראה אותם לרבוננו, ואז הוא נוטל אותם וחוקק אותם בבגדי המלכות שלו את אותם הרוגי שאר העמים.

ואותם הרוגי בית דין מוריד אותם הממנה הזה, ומכניס אותם אחר אותם שני הפתחים הסתומים שאותם שני הממנים האחרים עומדים עליהם, ושם הם רואים את כבוד כל אלו שקימו תורה ושמרו את מצוותיה, והם מתבישים בעצמם ונכזים מהחפה שלהם, עד שהממנה הזה שעומד עליהם פותח להם את שער המזרח, ומאיר להם ונותן להם חיים שנפתחו באותו שער המזרח. וכיד אותו הממנה כוס אחת של חיים, שהיא מלאה באורות. וזו נקראת כוס תנחומים, כוס של חיים. (ומאיר ונותן להם חיים) שהרי משום כוס אחרת ששתו בראשונה, זכו לזה.

כמו כן יש בצד האחר בהיכל הטמאה ממנה אחר, וכידו כוס שנקראת כוס תרעלה, כוס חמתו. כמו ששנינו, יש יין ויש יין. כף גם יש כוס ויש כוס, והכל – זו לטוב וזו לרע. יין לטוב, שכתוב (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש. ויין לרע, שכתוב (שם עה) ויין חמר מלא מסך וגו'. כוס לטוב, שכתוב (שם קטז) כוס ישועות אשא. כוס לרע, שכתוב (ישעיה נא) כוס חמתו, כוס התרעלה.

כמו שיש בצד הקדשה היכלות וממנים הכל לטוב, ורוחות קדושות וכל הצדדים הקדושים – כף גם יש בצד הטמאה היכלות וממנים כלם לרע, ורוחות טמאות ממנות וכל הצדדים הטמאים. וזה כנגד זה, כמו יצר הטוב ויצר הרע, והכל בסוד אחד.

ההיכל הזה נקרא היכל זהר, משום שיש בו רוח שנקראת אורפניאל. והיא זהר שלא משתנה, ועומד באור נסתר שמאיר מלמעלה ובאור שמאיר למטה. וכשמכה האור שלמטה באור העליון, (וכשמאיר אור באור) מאירה הרוח הזו כמו מראה העין, ששמתגלגלת, אז מוציאה אור שנוצץ וזוהר. כף גם ברוח הזו. ועל כף ההיכל הזה נקרא זהר.

הרוח הזו שנקראת אורפניאל, זוהי שמאירה להיכל הזה, ומאירה להיכל הראשון, משום שאותה הרוח של ההיכל הראשון מאירה בגלוי, בזו (מזו) הרוח שהיא נסתרת. זו הרוח נוסעת למעלה ונוסעת למטה, בסוד הכתוב (שיר השירים ז) חמוקי ירכיב כמו חלאים.

ומה שאמר חמוקי ירכיף, משום שיש רוח אחרת שיוצאת ממנו לצד שמאל ונקשרת עמו. ועל כך כתוב פעמים חמוקי. ורוח השמאל הזו נקראת הדרניא"ל, ונכללים זה בזה, כלולים כאחד, והם עצם השמים, שכלול באש ומים.

כתוב, (יחזקאל א) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם וגו'. הרוח הראשונה הזו אורפניא"ל, שנסתרת בין מעלה ומטה ומאירה, היא כעין החשמל. זהו כעין החשמל, ולפעמים הוא חשמל. משום שממנו קימים כל אותם שרפים חיות אש מדברות, חיות שעומדות ולא עומדות, ולכן הוא חשמל.

אורפניא"ל שאמרנו, בזה נודעים חיים לעולם. כשנדון העולם לטוב, אז מאירה הרוח הזו, וכל החיים וכל השמחה נמצאים, שהרי כיון שזכות יוצאת, ומאירים הדינים, אז הרוח הזו מאירה. וסימנה – (משלי טז) באור פני מלך חיים.

וכשנדון העולם בדין (באותה זכות), אזי אותו הצד האחר הטמא שולט ומתחזק, (וכשהעולם נדון באותה הזכות, אז הרוח האחרת שולטת ומתחזקת) והרוח הזו נגנזת ונחשכת, ואז כל העולם עומד בדין ונדון. והכל עומד ברוח הזו, וסימנה – (דניאל ה) וארפבותיו נוקשות זו לזו.

כאן עומדים כל אותם מלבושים של נשמות הצדיקים שעולות להראות לפני רבונם ולעמד לפניו. וכשנשמה עולה ומגיעה להיכל הזה, אזי מזדמן ממנה אחד שנפקד על אותם לבושים, ושמו צדקיא"ל. שהרי בזמן שאדם עושה את מצוות התורה בעולם הזה – כמו שהוא משתדל על עצמו, כך נעשה לו בהיכל הזה למעלה מלבוש להתלבש באותו העולם.

וכשנשמה עולה, אותו ממנה נוטל אותו הלבוש שלה והולך עמה עד שמגיעה לנהר דינור, שהנשמה צריכה לרחץ ולהתלבן שם, ולפעמים שטובעת אותה נשמה שם ונשרפת ולא עולה כל היום, עד הבקר, כשמתעוררת רוח של צד דרום, אז עומדות כלן ומתחדשות ואומרות שירה, ומזמרות כמו אותם מלאכים שעבר שלטונם ונשרפים, ועומדים ומתחדשים כמקדם ואומרים שירה, (והולכים להם) כך גם הנשמות הללו.

ואם זוכה הנשמה הזו ועולה, הממנה הזה צדקיא"ל נוטל את הנשמה הזו, ומלביש אותה באותו לבוש, ונתתקנת בו, ועולה

לקרבן על ידי מיכאל הכהן לעמד תמיד כל הימים לפני עתיק הימים.
אשרי חלקה של הנשמה הזו שעומדת וזוכה לזה.

ובב' מתמנה הרוח הזה אורפניא"ל שאמרנו, והוא שולט על ההיכל הזה. מכלל זה, כשנכללת רוח ברוח ומפה זו בזו להכלל כאחד, נבראים אותם שליטים אחרים שהתמנו על העולם, ואלו הם שרפים של שש כנפים שמקדשים את רבונם של פעמים ביום, ואלו הם שמדקדקים עם הצדיקים, ואפלו כמו נימה אחת של שער. ואלה הם שעומדים להעגש בעולם הזה ובעולם הבא, ולאותם שמזלזלים בכן אדם שלמדו ממנו אפלו דבר תורה אחד ולא נוהגים בו כבוד, ולכל אותם שמשתמשים במי שקוראים ששה סדרי משנה, ליחד את יחוד רבונם.

בשמותי שבות רוח ברוח ומאירות כאחת, מאותו האור יוצאת חיה אחת ששולטת על אותם שרפים, וארבע תחתיה, שפניהם פני נשר, החיה הזו שמה יופיא"ל, והיא עומדת בכל סודות החכמה, לכל אותם מפתחות של החכמה עומדים בה.

החיה הזו עומדת לתבע שחר מעם הקדוש ברוך הוא, לתת לכל אותם שרודפים אחר בעלי החכמה, ואפלו מכל אדם ולומדי חכמה לדעת את רבונם, ואותו שחר שנותן לבני אדם שרודפים אחר החכמה להכיר את רבונם.

שכשיוצא אדם מן העולם הזה, החיה הזו יוצאת על ארבעה שרפים מעופפים וטסה לפניו, ולא נותנת לכל אותם שומרי החקים שבצד האחר לקרב אליו, וכמה הם שליחים של שלום סביבו. והשרפים הללו כשנוסעים ונראים, נכנעים אותם שרפים נחשים שיוצאים מאותו נחש שגרם מות לכל העולם.

החיה הקדושה הזו עומדת כשנשמה עולה ומגיעה אליה, ואז שואלת אותה בסוד החכמה של אדונו, וכפי אותה החכמה שרדף אחריה והשיג (ה) – כך נותנים לו שחרו. ואם יכל להשיג ולא השיג – דוחים אותו החוצה, ולא נכנסת, ועומדת תחת אותו ההיכל בבושה. וכשמרימים כנפיהם השרפים הללו שתחתיה, אז כלם מכים בכנפיהם ושרפים אותה, ונשרפת ולא נשרפת, ועומדת ולא עומדת, וכך נדונית בכל יום, מאירה ולא מאירה.

וְאֵת עַל גַּב שְׂיֵשׁ לָהּ מַעֲשִׂים טוֹבִים, מִשּׁוּם שְׂאִין שְׂכָר בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם
כְּמוֹ אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּחֻכְמָה לְהַסְתַּכֵּל בְּכַבּוּד רְבוּנָם, וְאִין
שְׁעוֹר לְשְׂכָר שֶׁל אוֹתָם שְׂיִוְדָעִים הַחֻכְמָה לְהַסְתַּכֵּל בְּכַבּוּד רְבוּנָם.
אֲשֶׁרִי חֲלָקָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁפָתוֹב (מִשְׁלִי ג) אֲשֶׁרִי אָדָם
מִצָּא חֻכְמָה וְאָדָם יִפִּיק תְּבוּנָה.

הַרוּחַ הַזֶּה שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל. הַכֹּל כְּלוּלִים בּוֹ, וְכֹלֵם מִסְתַּפְּלִים אֵלֶיָּהּ.
הַחֲזִיָּה הַזֶּה שׁוֹלֵט עַל אַרְבַּע אַחֲרוֹת, וְאַרְבַּעָה גִלְגָּלִים לְכֹל
אֶחָת וְאַחַת. גִּלְגָּל אֶחָד מִסְתַּפֵּל לְצַד מְזֻרַח, וְגִלְגָּל אֶחָד מִסְתַּפֵּל לְצַד
צָפוֹן, וְגִלְגָּל אֶחָד מִסְתַּפֵּל לְצַד דְּרוֹם, וְגִלְגָּל אֶחָד מִסְתַּפֵּל לְצַד מְעָרָב,
וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד בְּשִׁלְשָׁה עֲמוּדִים.

הַגִּלְגָּל שֶׁלְצַד מְזֻרַח שְׁמוֹ חֲנִיָּא"ל. הַגִּלְגָּל שֶׁלְצַד צָפוֹן שְׁמוֹ
קְרִשִׁיא"ל. הַגִּלְגָּל שֶׁלְצַד דְּרוֹם שְׁמוֹ עֲזִרְיָא"ל. הַגִּלְגָּל שֶׁלְצַד
מְעָרָב שְׁמוֹ עֲנִיָּא"ל. וְכֹל אוֹתָם שִׁלְשֵׁת הָעֲמוּדִים שֶׁהֵם לְכֹל אֶחָד
וְאֶחָד, כֹּלֵם מִסְתַּפְּלִים לְאֲמָצַע, מִשּׁוּם שֶׁהָאֲמָצַע נוֹטֵל אוֹתָם, וְכֹלֵם
נוֹסְעִים בְּשִׁבִּיל הָאֲמָצַע.

אֵלִי שְׁעוּמָדִים בְּאֲמָצַע, כֹּלֵם מִמְנִים בְּשִׁירָה. וְאֵלוֹ שֶׁל הַיָּמִין אוֹמְרִים
שִׁירָה, שְׁעוּלָה הַרְצוֹן לְמַעְלָה וְאוֹמְרִים קְדוּשָׁה. וְאֵלוֹ שֶׁל הַשְּׂמָאל
אוֹמְרִים שִׁירָה, וְעוּלָה הַרְצוֹן לְמַעְלָה וְאוֹמְרִים בְּרוּךְ. קְדוּשָׁה לְמַעְלָה,
וּבְרוּךְ לְמַטָּה.

אֵלִי שְׁעוּמָדִים לְמַעְלָה לְצַד יָמִין, לוֹקְחִים קְדָשָׁה וּמִתְחַבְּרִים בְּקְדָשָׁה
בְּכֹל אוֹתָם שְׂיִוְדָעִים לְקְדָשׁ אֶת רְבוּנָם בִּיחּוּד שֶׁל סוּד הַחֻכְמָה.
וְאֵלוֹ שְׁעוּמָדִים בְּשְׂמָאל, נוֹטְלִים קְדָשָׁה, וּמִתְחַבְּרִים בְּכֹל אוֹתָם שֶׁלֹּא
יִוְדָעִים לְקְדָשׁ אֶת רְבוּנָם כְּרָאוּי. וְכֹלֵם כְּלוּלִים אֵלָה בְּאֵלָה בִּיחּוּד
אֶחָד וְנִקְשְׂרִים זֶה עִם זֶה, עַד שֶׁכֹּלֵם נַעֲשִׂים קָשֶׁר אֶחָד וְרוּחַ אֶחָת,
וּמִתְקַשְּׂרִים עִם אוֹתָם שֶׁלְמַעְלָה לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד וְלֹהֵכֵל לֵזֶה עִם זֶה.
מִהַמְּקוֹם הַזֶּה יוֹנְקִים כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי הַחֻכְמָה שְׁעוּמָדִים לְדַעַת
בְּמִרְאָה אוֹ בְּסוּד הַחֲלוּם, מִשּׁוּם שֶׁנִּבְיָאִים יוֹנְקִים
מִלְמַעְלָה, וּבְעֲלֵי הַחֲלוּם אוֹ הַמִּרְאָה יוֹנְקִים מִכָּאן. וְכִשְׂמִתְחַבֵּר מְקוֹם
זֶה בְּמְקוֹם שֶׁלְמַעְלָה בְּקָשֶׁר אֶחָד, אֲזִי הַנְּבִיאִים יוֹנְקִים מִמַּעְלָה
וּמִמַּטָּה בְּקָשֶׁר אֶחָד.

וּמִשּׁוּם כִּךְ יֵשׁ מְשַׁל בְּדַבְרֵיהֶם, שְׂאִין נְבוֹאָתָם מְצַחֲצַחַת כְּרָאוּי כְּמוֹ
שֶׁהִיָּה בְּמַשָּׁה, שֶׁנְּבוֹאָתוֹ הִיָּתָה מְצַחֲצַחַת בְּכֹל. מִשּׁוּם שֶׁאוֹר

יוצא מלמעלה ממקום שכל האורות יוצאים ממנו, ומגיע לדרגתו, ומשם הוא יונק את נבואתו ומאיר מה שלא היה אז לכלם, לכל שאר הנביאים. אותם בעלי החלום, בעלי המראה, כלם יונקים ממקום זה למטה בלי חבור של מעלה על ידי דרגה אחרת תחתונה ממנה, שהיא בחוץ.

כמו שדרגה של הנביאים שלמעלה, לא היו רואים אותה הנביאים, רק על ידי דרגה אחרת למטה. כך גם אלו, דרגת היניקה שלהם היא למעלה בדרגה התחתונה הזו, אבל לא נגלתה להם אלא על ידי דרגה חיצונית אחרת, שהיא תחתונה ממנה, משום שיוצאת מההיכל הזה, ומגיע הדבר עד אותו ממנה שעומד על שער ההיכל הזה, ומשם לאותו ממנה שתחת ידו, וכן עד (כלם), שכמה הם שנוטלים את אותו הדבר ומתערבים עמו. ולכן, כשמגיע הדבר לאדם, כמה הם שמתערבים עמו, ולכן הדבר לא מצחצח כראוי.

בשמות חברים ארבעת הגלגלים הללו באותם הארבעה שבאמצע, אזי כלם נקראים חמודות. והם בעלי המראה. ומשום כך החיה הזו שאמרנו שולטת עליהם, ומשום כך נקרא דניאל איש חמודות, שכתוב (דניאל ט) כי חמודות אתה. והכל סוד כראוי. אשרי אותם היודעים את סודות רבונם ללכת בדרך האמת בעולם הזה ובעולם הבא.

סדר הלימוד ליום ד אדר [יום 152 בשנה]

היכל נוגה נצח

ההיכל השלישי, ההיכל הזה הוא היכל שעומד באור עליון יותר על כל הקודמים הללו. בהיכל הזה קימים ארבעה פתחים; אחד לצד דרום, ואחד לצד מזרח, ואחד לצד צפון, ואחד לצד מערב. בכל פתח ופתח יש ממנה אחד, שעומד ממנה על כל פתח ופתח.

הפתח הראשון, זה פתח שעומד בו ממנה אחד ששמו מלכיא"ל, והוא שולט על כל אותם פתקים שיוצאים מבית דינו של המלך לדין את העולם. (באותו פתק) משום שזה הוא הממנה להשגיח באותם הפתקים, ושני סופרים תחת ידו, אחד מימין ואחד משמאל. למה נתנו תקוני הפתקים להתקין טרם שיצאו מהשער הזה החוצה וימסרו לידי אותו הממנה שבהיכל הראשון. שהרי מזמן שנמסרו ביד אותו הממנה שבהיכל הראשון, הרי יצאו משם, ואין רשות להשיבם.

שהרי מיד מזדמן ממנה של הצד האחר הטמא בעל הדין הקשה התקיף, שלא מרחם, ושמו סנגדיא"ל (וסהדיאל), והוא ממנה על שער ההיכל הראשון (האחר) שבצד האחר, שהוא גיהנום, וכמה הם שומרי החקים ממנים לשוטט בעולם ומזמנים לעשות דין.

ומשום כך עומד אותו הממנה לעיני בפתקים, ואותם שני הסופרים שעומדים תחת הממנה הזה, שמשיא"ל וקמוא"ל, אלו הסופרים לתקן הפתקים, ואותו הממנה עליהם שהוא מלכיא"ל. משום שבאותם ההיכלות שבצד האחר הטמא נפקדו ממנים ידועים, בהפך מהממנים הללו שבהיכלות הללו, וכל אותן רוחות וכל אותם הממנים ששם, כלם להרע.

בא וראה, הסנגדיא"ל (סעדיאל) הזה, כשנוטל פתק, מצד של אותו הממנה שעומד לפתח הראשון, פותח פתח אחד לצד החשכה, שנקרא באר שחת, ושם ממנים אלף ורכבות מזמנים לטל אותם הפתקים, והממנה הזה עליהם. ואז יוצאים הכרוזים, וכמה שוטרים משוטטים בעולם, ואותו הדין נשלם. ועל כן הממנה הזה עומד לעיני

בפתקים ולהתקין הנהגות הפתקים טרם שיצאו מהפתח הזה, וּהַפְתַּח הַזֶּה הוּא פֶּתַח הַדְּרוֹם.

הַפְתַּח הַשְּׁנִי, זֶהוּ פֶּתַח שְׁחִיִּים וּמֹת תְּלוּיִים בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהַפְתַּח הַזֶּה חֹתְמִים חֲתִימוֹת שֶׁל כָּל הַפְתָּקִים. שְׁכִינֹן שֶׁהַפְתָּקִים נִתְקְנוּ כְּרֹאֵי, שָׁמַשׁ אֶחָד מְזַמֵּן, שְׁשֵׁמוֹ גְּזִרְיָא"ל, וְנוֹטֵל פְּתָקִים בַּפְתַּח הַשְּׁנִי הַזֶּה, וְשֵׁם חֹתְמִים אוֹתוֹ.

מִמְנָה אֶחָד עוֹמֵד עַל אוֹתוֹ הַפְתַּח, וְשֵׁמוֹ עֲזִרְיָא"ל, וְכָל פֶּתַח וּפְתַח נִקְרָא עַל שֵׁם אוֹתוֹ הַמְּנָה שֶׁנִּפְקֵד עָלָיו. תַּחַת שֶׁלְטוֹנוֹ וְתַחַת יָדוֹ שֶׁל הַמְּנָה הַזֶּה שְׁנֵי שְׁמָשִׁים, שְׁשֵׁמָם (סֵטְרִיָּה) סְנוּרִי"א עֲדִיא"ל. אֶחָד מִיְמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל. אוֹתוֹ שְׁמִימִין, בּוֹ תְּלוּיִים הַחִיִּים. וְאוֹתוֹ שֶׁל הַשְּׂמָאל, בּוֹ תְּלוּי הַמְּוֹת. וְשְׁנֵי חֹתְמוֹת בִּיְדֵיהֶם – חֹתֵם חִיִּים וְחֹתֵם מְוֹת. זֶה עוֹמֵד לְצַד זֶה, וְזֶה עוֹמֵד לְצַד זֶה.

הַפְתַּח הַזֶּה סְתוּם כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וּבִימֵי שַׁבָּת וּבִימֵי הַחֹדֶשׁ נִפְתָּח, לְהִרְאוֹת חִיִּים בְּאוֹתוֹ הַחֹתֵם שְׁתְּלוּיִים בּוֹ חִיִּים, מִשּׁוּם שֶׁשַׁבָּת וְחֹדֶשׁ מִתְקִים בָּהֶם חֹתֵם הַחִיִּים.

וּבְיוֹם הַכַּפּוּרִים, שְׁכָל יִשְׂרָאֵל עוֹמְדִים בְּתַפְלוֹת וּבִקְשׁוֹת וּמִשְׁתַּדְּלִים בְּעִבּוֹדַת רְבוּנָם, אוֹתוֹ הַפְתַּח סְתוּם, עַד שֶׁעַת הַמְּנָחָה. כִּיּוֹן שֶׁעוֹבְרַת תְּפִלַּת הַמְּנָחָה הַזֹּאת, מִמְּקוֹם בֵּית הַדִּין שֶׁל הַיְכָל הַזְּכוּת יוֹצֵא אוֹר אֶחָד, וְהַפְתַּח הַזֶּה נִפְתָּח, וְהַמְּנָה הַזֶּה שֶׁל הַיְכָל הַזֶּה עוֹמֵד, וְאוֹתָם שְׁנֵי שְׁמָשִׁים, אֶחָד מִיְמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל, וְחֹתְמוֹת הַחִיִּים וְהַמְּוֹת בִּיְדֵיהֶם וְכָל פְּתָקֵי הָעוֹלָם לִפְנֵיהֶם, וְאֵז חֹתְמִים – הֵן לַחִיִּים הֵן לַמְּוֹת. וְזֶהוּ פֶּתַח הַמְּזֻרָח.

הַפְתַּח הַשְּׁלִישִׁי, זֶהוּ פֶּתַח שְׁעוֹמֵד בְּקִיּוֹם לְדַעַת כָּל אוֹתָם שִׁיעֵבֵר עָלֵיהֶם דִּין, בֵּין לְמַחְלוֹת, בֵּין לְמַכְאוּבִים, בֵּין לְעֲנִי. דִּין שֶׁלֹּא עוֹבֵר לְמוֹת. כְּשֶׁשָּׁעַר הַפְתַּח הַזֶּה סָגוּר, אֵז הַדִּין נִרְשָׁם עַל הָאָדָם, שֶׁלֹּא מְשִׁיבִים אוֹתוֹ, רַק בְּכַח שֶׁל תְּפִלָּה חֲזָקָה וְתִשׁוּבָה שֶׁלְמָה, שְׁכָתוּב (אִיּוֹב יב) יִסְגֵר עַל אִישׁ וְלֹא יִפְתַּח.

מִמְנָה אֶחָד עוֹמֵד עַל הַפְתַּח הַזֶּה, וְשֵׁמוֹ קַפְצִיא"ל, וְזֶה מְמָנָה עַל הַפְתַּח הַזֶּה כְּדִי לְסַגֵּר אֶת הַפְתַּח הַזֶּה עַל אוֹתוֹ הָאָדָם שְׁרֹאֵי לְהַעֲנֹשׁ, כְּדִי שֶׁלֹּא יִתְקַבֵּל בְּתַפְלָה עַד שִׁישׁוּב לְפָנָי רְבוּנוֹ.

וּבְאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּגְזַר דִּין בְּבָנָיו שֶׁלֹּא חָטְאוּ, בְּאוֹתָם הַתִּינּוּקוֹת הַקְּטָנִים, מִמְנָה אֶחָד שְׁמָשׁ תַּחַת יָדוֹ, שְׁמוֹ עִירְיָא"ל, וְיוֹצֵא

ומכריז לצד שמאל, עד שמתעוררת רוח אחת שהיא רוח של פגם שנברא בפגם הלכנה ונקרא אספר"א, וזוהי הרוח שעומדת על דרגה (פתח) רביעית בהיכל השלישי שבצד הטמאה, וזה עומד על ההרג שלהם, ונראה לתינוקות כמו אשה שמגדלת ילדים ואוחזת אותם והורגת אותם.

וְאִזּוּ אותה נשמה עולה, ואוחז אותה הממנה הזה, ומעלה אותה לממנה שעומד על ההיכל הרביעי, ואוחז ממנה מגדל אותם ומשתעשע בהם ומעלה אותם להראות לפני המלך הקדוש בכל שבת ושבת, ובכל ראש חדש וראש חודש, ונראים לפניו ומתברכים ממנו. ובשעה שרגז שולט, מסתכל בהם הקדוש ברוך הוא וחס על העולם. **וְכֵן** אותם התינוקות שלא השלימו שנים, עד שלש עשרה שנים יום אחד, כלם נמסרים בידו של זה. משלש עשרה שנים עד עשרים, כלם נמסרים על ידי רוח אחרת שנקראת אגיריסו"ן, שיוצאת מהנחש (העקם) העמק הזה שגורם מות לכל העולם, והוא יצר הרע. מעשרים שנים ומעלה, נדון העולם מבית דין, המקום שנקרא זכות, הוא בעצמו בא, ובחטאיו נדון, ונמסר ביד הנחש הזה שהוא מלאך המות.

(משום שהרי מעשרים שנה ומטה עד שלש עשרה שנים), הרוח הזו שעומדת בו בנחש הולכת אחריו, זה אגיריסו"ן שאמרנו, כי לא נשמר כשהיה ילד קטן כראוי, וראה בו סימן שיפגם אחר כך. וזה נלקח בלי רשות, ועל זה כתוב (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. וסוד זה כתוב, והנה טוב מאד. ושנינו, (בראשית א) והנה טוב מאד – זה מלאך המות, שמקדים אותו טרם שיפגם לאחר מכן. והממנה הזה שעומד על הפתח הזה מכניס נשמתו ומעלה אותה למעלה.

מִשְׁלֵשׁ עשרה שנים ומטה נדון על חטאי אביו, ונמסר ביד האסכרא הזה שאמרנו. וכל אחד ואחד, היכל זה כנגד היכל זה. זה בהפך מזה, כפי שאמרנו, והפתח הזה הוא לצד צפון.

הַפֶּתַח הרביעי, הפתח הזה עומד לרפואה, ונקרא פתח הרפואה. בפתח הזה עומד ממנה אחד ששמו פדיא"ל, וזה עומד על כל אותן הרפואות של העולם, ולהכניס תפלות של כל אותם בעלי מכאובים ומחלות וצער. וזהו עולה עם כל (לכל) אותן התפלות, ומכניס אותן לפני הקדוש ברוך הוא.

וְזָהוּ (איוב לג) מְלֹאךְ מְלִיץ אֶחָד מִנֵּי אֶלֶף. מִשׁוֹם שְׁאוֹתָם הָאֶלֶף עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ הַפֶּתַח, וְזֶה אֶחָד מֵהֶם. וְכָתוּב וַיִּחַנְנוּ וַיֹּאמְרוּ פְדֵעֵהוּ מִרְדַּת שַׁחַת מִצְּאֵתִי כִפֹּר. מִשׁוֹם שְׁעוֹלָה (לזו) עִם הַתְּפִלָּה הַזֹּה וְעוֹמֵד מְלִיץ טוֹב עַל הָאָדָם, וּמִזְכִּיר זְכוּתוֹ שְׁעֵשָׂה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, מִשׁוֹם שְׁזָהוּ שְׁעוֹמֵד תָּמִיד לְטוֹב, וְעַל כֵּן, כָּל רְפוּאָה עוֹמְדַת בַּפֶּתַח שְׁפָדִיא"ל מִמְּנָה בּוֹ. הַפֶּתַח הַזֶּה הוּא לְצַד מַעְרָב. וּמִשׁוֹם זֶה אֲרַבְעַת הַפֶּתָחִים הִלְלוּ עוֹמְדִים בְּהִיכַל הַזֶּה.

בְּהִיכָל הַזֶּה עוֹמְדַת רוּחַ אַחַת שֶׁנִּקְרְאָת נִגְה. זוּהִי רוּחַ הַשּׁוֹלֵטַת בְּהִיכַל הַזֶּה. כָּל זֵיו וְכָל תְּשׁוּקָה עוֹמְדִים בּוֹ. הַרוּחַ הַזֶּה עוֹמְדַת לְכָל אוֹתָם שֵׁישׁ לָהֶם חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא. זֶה מְעַטֵּר אֶת אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת בְּזֵיו שֶׁל כְּבוֹד, כְּדֵי לְהוֹדִיעַ לְכָל אוֹתָן רוּחוֹת שֶׁבְּהִיכְלוֹת הָאֲחֵרִים שְׁזָהוּ בֵּן הָעוֹלָם הַבָּא, וַיַּעֲבֹר בְּכֹלָם, וְאֵין מִי שְׁמוֹחָה בְּיָדוֹ. הַרוּחַ הַזֶּה הִיא רוּחַ טְהוֹרָה בְּרוּרָה מֵהַתְּחַתּוֹנִים הִלְלוּ, וְשָׁמָּה זְהַרִיא"ל, מֵאוֹתוֹ שְׁמֵן מִשַּׁחַת קֹדֶשׁ שֶׁשׁוֹפֵעַ מִן הָעוֹלָם הַבָּא שׁוֹפֵעַ בּוֹ, וּמֵאוֹתוֹ שְׁמֵן נִבְרָא (גדל) וְצוֹמַח. וְזָהוּ נֵר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלד) עֲרַכְתִּי נֵר לְמִשִּׁיחִי. מִשׁוֹם שְׁזָהוּ הַסְּדוּר לְהַדְּלִיק הַנְּרוֹת מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה, כְּשֶׁשׁוֹרָה עָלָיו אוֹר שֶׁשׁוֹפֵעַ מִלְּמַעְלָה, מִשׁוֹם שְׁזָה מְסַדֵּר כְּשֶׁנִּכְלְלוּ בּוֹ כָּל אוֹתָם הַתְּחַתּוֹנִים שְׁלִמְטָה.

וּכְשֶׁמִּסְתַּדְּרַת הַרוּחַ הַזֶּה בְּכָל אוֹתָם הַתְּחַתּוֹנִים וּמֵאִירָה, אָז מוֹצִיָּאָה מִמְּנָה אוֹר אֶחָד, שֶׁשְּׁמוֹ אֶקְרִיא"ל (אהרִיא"ל), וְזֶה כְּלוּל בְּרוּחַ הַזֶּה. זֶה עוֹמֵד תַּחַת הַרוּחַ (הַזֶּה) לְמִשְׁךְ (לְמִשַּׁח) אֶת כָּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת שְׁעוֹלוֹת, שֵׁישׁ לָהֶן חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְרֵאוּיוֹת לְעֵלוֹת לְמַעְלָה.

מִשׁוֹם שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁשָׁמָה עוֹלָה וְנִכְנָסַת לְאוֹתָם הַהִיכְלוֹת הַתְּחַתּוֹנִים, רְשׁוּמָה הִיא בְּעֵשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁרְשׁוּמוֹת בְּנִשְׁשָׁמָה הַזֶּה. וְכְּשֶׁנִּשְׁשָׁמָה זוֹכָה וְעוֹמְדַת לִפְנֵי אוֹתָהּ הַרוּחַ, הַמְּמַנָּה הַזֶּה אֵהֲדִיא"ל מוֹשַׁח אוֹתָם, וְעוֹלִים וְנִכְנָסִים לְאוֹתוֹ נֵהַר דִּינּוֹר, וְעוֹלִים וְנִקְרְבִים לְקֶרְבָּן.

הָאוֹר הַזֶּה כְּלוּל בְּשִׁלְשָׁה אוֹרוֹת, מִשׁוֹם שְׁאוֹתוֹ שְׁמֵן מִשְׁחָה נִכְלָל בְּשִׁלְשָׁה גִּוְנִים. וְכְּשֶׁנּוֹצֵץ הָאוֹר הַזֶּה, נוֹצֵצִים מִמֶּנּוּ עֵשְׂרִים וּשְׁנַיִם (אוֹתִיּוֹת) אוֹרוֹת כְּנֶגֶד עֵשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה שֶׁרְשׁוּמוֹת בְּנִשְׁשָׁמָה הַזֶּה. וְעֵשְׂרִים וּשְׁנַיִם הָאוֹרוֹת הִלְלוּ, כָּלָם מִמְּנִים שְׁמִשִּׁים

שְׁעוֹמְדִים עִמּוֹ, וְכֻלָּם נִקְרְאִים עַל שֵׁם הָאוֹר הַזֶּה שְׁעֲלֵיהֶם, וְכֻלָּם נִכְלְלוּ בוֹ. הָאוֹר הַזֶּה עִם כָּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת נִכְלָל בְּרוּחַ הַזֶּה, וְהַרוּחַ הַזֶּה כְּלוּלָה בוֹ, וּמִסִּתְּכָל לְהִתְיַשֵּׁב בְּתוֹךְ הַהֵיכָל הַרְבִּיעִי.

בְּשֵׁהַרוּחַ הַזֶּה נִכְלָלָת מֵהָאוֹר הַזֶּה וּמִכָּל הָאוֹרוֹת, כְּשִׁדּוּחִים (דְּיוֹחִים) לְהִתְנוּצֵץ, יוֹצֵאת מֵהֶם חַיָּה אַחַת קְדוּשָׁה כְּלוּלָה בְּשֵׁנֵי גִּנּוּנִים, אַרְיֵה וְנֶשֶׁר, וְהִיא דְיוֹקֵן אֶחָד, וְזֶה נִקְרָא אֱהִיא"ל (אֲתִיאֵל).

וְהַחַיָּה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, יוֹצֵאִים מֵהַתְּנוּצָצוֹת שְׁלֶהָ, כְּשִׁמְגִיעַ בָּהָּ הָאוֹר שֶׁל הַרוּחַ הַעֲלִיּוֹנָה, אַרְבָּעָה אוֹפָנִים כְּלוּלִים בְּכָל הַגִּנּוּנִים, וְהֵם: הַדְּרִיא"ל, יְהִדְרִיא"ל, אֶהְדוֹרִי"א, אֶסִּימוּ"ן (אֶסִּימוּ"ן). כָּל אֵלֶּה בְּשִׁמְנֵה כְּנָפִים, וְאֵלֶּה הֵם מְמַנִּים עַל כָּל חִילוֹת הַשָּׁמַיִם, עוֹרְכֵי הַקְּרָבוֹת. מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא תִמָּצֵא מְלַחְמָה אַחַת בְּעוֹלָם אוֹ עֵקֶרֶת מְלָכוֹת מִמְּקוֹמָהּ, עַד שֶׁצָּבָא הַשָּׁמַיִם וְהַכּוֹכָבִים שֶׁל שָׁאֵר הַרְקִיעִים, כָּלָם מֵרְאִים קְרָבוֹת וְסִכְסוּכִים אֵלֶּה עִם אֵלֶּה. וְאַרְבַּעַת הָאוֹפָנִים הִלְלוּ עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם.

אֵלֶּי הָאַרְבָּעָה, כְּשִׁנּוּסְעִים לְעֶרְךָ מְלַחְמוֹת, מְסוּד הַהֵיכָל שֶׁלְמַעְלָה נוֹסְעִים, שֶׁהוּא בֵּית הַדִּין, וְנִקְרָא זְכוּת. מֵהַזְעָה שֶׁלֹּהֶם הוֹצִיאֻוּ כְּמָה צָבָאוֹת וּמַחְנוֹת שָׁאִין לָהֶם חֲשָׁבוֹן, וְכֻלָּם עוֹמְדִים תַּחַת הָאוֹפָנִים הִלְלוּ.

מֵהֶם עוֹמְדִים עַל שִׁירָה, וּמֵהֶם שְׁלוּחִים עַל הָעוֹלָם, כְּנִגְדֵי אוֹתָם הַשְּׁלוּחִים שֶׁלְצַד הַטְּמָאָה שְׁיוֹצֵאִים מִתּוֹךְ הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי שְׁלֶהָ, וְהֵם מְקַטְרְגִים עַל הָעוֹלָם לְהַרְעוֹ. וְאֵלֶּי נִמְצָאִים כְּנִגְדָם שֶׁלֹּא יִשְׁלְטוּ עַל אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים צ"א) כִּי מִלֵּאכִיו יִצְוֶה לָךְ וְגוֹ'. וְכִתּוּב עַל כְּפִים יִשְׁאוּנְךָ פֶּן תִּגַּף בְּאֶבֶן וְגוֹ'. זֶה (ישעיה ח) אֶבֶן נִגְף צוֹר מְכֻשׁוֹל. וְזֶה נִקְרָא אֶבֶן נִגְף צוֹר מְכֻשׁוֹל. וְזֶה נִקְרָא (שֵׁם כ"ח) אֶבֶן בַּחֲזֵן פְּנֵת יִקְרַת, (שֵׁם ל') צוֹר יִשְׂרָאֵל. וְהַכֹּל עוֹמֵד זֶה כְּנִגְדֵי זֶה.

מְסוּד הַהֵיכָל הַשְּׁלִישִׁי שֶׁבְצַד הָאֲחֵר יוֹצֵאִים שְׁתֵּי רוּחוֹת שֶׁנִּקְרְאוֹת א"ף וְחמ"ה, וּמִשְׁתֵּי אֵלֶּה יוֹצֵאִים כָּל אוֹתָם שְׁלוּחִים שֶׁהוֹלְכִים לְהִסְטוֹת בְּנֵי אָדָם מִדְּרֹךְ הָאֱמֶת, וְאֵלֶּי אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים וּמִקְדִּימִים עַל אָדָם שֶׁהוֹלֵךְ לְדְרֹךְ מִצְוָה, וְעַל זֶה אֵלֶּי הָאוֹפָנִים עוֹמְדִים כְּנִגְדָם, כְּדֵי לְהִגֵּן עַל הָאָדָם שֶׁלֹּא יִנָּזֵקוּ. מִשְׁתֵּי הַרוּחוֹת

הָלְלוּ פֶּחַד מִשֶּׁה כְּשֶׁהִיא יוֹרֵד מִן הַהָר, שְׁכַתּוֹב (דברים ט) כִּי יִגְרָתִי מִפְּנֵי הָאֵף וְהַחֲמָה.

בְּאֲמִצֵּעַ הֵהִיכַל הַזֶּה יֵשׁ מְקוֹם אַחַר שְׁעוֹמֵד לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, בְּאַרְבַּעַת פְּתָחִים לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, עֲשֶׂרָה מְמַנִּים לְכָל פֶּתַח וּפְתַח, וּמְמַנֵּה אֶחָד עֲלֵיהֶם. וְזֶה כְּלוּל בְּאוֹר שְׁנִקְרָא אֶהְדִּיא"ל, וְזֶהוּ אוֹפֵן בְּתוֹךְ הָאוֹפֵן, מְשַׁלְּבִים זֶה בְּזֶה.

אֵלֹו הָאַרְבָּעִים נוֹטְלִים דִּין מְבִית הַזְכוּת לְהִלְקוֹת אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַזֹּאת שֶׁחֲטָאָה (וּצְרִיכָה) לְקַבֵּל מְלָקוֹת, וְאֵלֹו עוֹמְדִים בְּשִׁלְהֶבֶת אֵשׁ לְאוֹתָן הַנְּשֻׁמוֹת, וְטָסִים מִחוּץ לְהֵיכַל הַזֶּה, וּמְלָקִים אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַזֹּאת, וְעוֹמְדֵת נְזוּפָה בְּחוּץ כָּל אוֹתָם הַיָּמִים שְׁנִגְזְרוּ עָלֶיהָ, וְלֹא נִכְנָסֶת לְפָרְגוֹד.

וְהָאַרְבָּעִים הָלְלוּ הֵם שְׁעוֹמְדִים וְנוֹזְפִים וּמְנַדִּים אֶת כָּל אֵלֹו שֶׁהוֹצִיאוּ מִפִּיהֶם דְּבַר שְׁלֹא צְרִיךְ, וְאַחַר זֶה הוֹצִיאוּ מִפִּיהֶם דְּבַר קְדוֹשׁ, דְּבַר תּוֹרָה, וּמְטַנְפִים אֶת פִּיהֶם בָּהּ. וְאֵלֹו עוֹמְדִים וּמְנַדִּים אוֹתָם, וְעוֹמְדִים בְּנִדּוּי הַזֶּה אַרְבָּעִים יוֹם, שְׁלֹא נִשְׁמַעֵת תְּפִלָּתָם.

וְכֵן אֶת כָּל אֵלֹו שֶׁחֲטָאוּ אוֹתָם חֲטָאִים שְׁצָרִיכִים אֶת הַנְּזִיפָה, עֲשֶׂרָה כְּרוֹזִים יוֹצְאִים בְּכָל יוֹם וּמְכַרְיִזִים בְּכָל אוֹתָם הַרְקִיעִים וּבְכָל אוֹתָם חִלּוֹת וּמְחַנּוֹת: הַזְּהָרוּ בְּפִלוֹנֵי שֶׁהוּא נְזוּף! הוּא נְזוּף עַל חֲטָא פִלוֹנֵי שֶׁעָשָׂה, עַד שֶׁשָּׁב לְפָנָי רְבוֹנוֹ, הִרְחַמְן יִצְיָלְנוּ.

כְּשֶׁשָּׁב מֵאוֹתוֹ הַחֲטָא, מִתְכַּנְסִים כָּל הָאַרְבָּעִים הָלְלוּ וּמְתִירִים אוֹתוֹ, וְאֵז מְכַרְיִזִים עָלָיו: מְפִלוֹנֵי הַתְּרָה הַנְּזִיפָה! מְכָאן וְהִלְאָה הַתְּפִלָּה נִכְנָסֶת. וְטָרַם שֶׁשָּׁב, הוּא נְזוּף לְמַעַלָּה וְלִמְטָה, וּשְׁמִירַת רְבוֹנוֹ מוֹסְרַת מְמַנּוֹ. וְאֵפֶלּוּ בְּלִילָה נִשְׁמָתוֹ נְזוּפָה, שְׁסוֹתְמִים לָהּ אֶת כָּל שְׁעָרֵי הַשָּׁמַיִם וְלֹא עוֹלָה, וְדוֹחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה.

הָאוֹפֵן הַזֶּה שְׁעוֹמֵד עַל הָאַרְבָּעִים הָלְלוּ, כְּשֶׁנוֹסֵעַ, מְגִיעַ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא תָא הַרְצִי"ם. וְכִשְׁנִכְנָס, נִכְנָסִים עִמּוֹ אוֹתָם הָאַרְבָּעִים שְׁמַמְנִים בְּאַרְבַּעַת פְּתָחִים, וְעוֹלִים כָּל אוֹתָם הַמְּגַנִּים שֶׁל זָהָב, וְאֵלֹו הֵם מְלֹאכִים שְׁנִקְרָאִים חֲשַׁמְלִי"ם. וְאוֹתָם הַמְּגַנִּים וְהַחֲרָבוֹת וְהַרְמָחִים שְׁרָצִים לְהִגָּן עַל יִשְׂרָאֵל מִשָּׂאֵר הָעַמִּים, וְלַעֲרֹךְ בָּהֶם קָרָב וְלִנְקָם מֵהֶם לְפִי שְׁעָה בְּלֵי אֶרֶץ.

ומשום כִּךְ נִקְרָא תָּא הָרָצִים, מְקוּם שְׂאוֹתֶם הָרָצִים רָצִים וּמִמֶּהָרִים
לְהִלָּחֵם וּלְנַקֵּם נִקְמוֹת כְּנֶגֶד רָצִים אַחֲרֵים שְׂרָצִים לְהִרְעוֹ
וּלְהַחֲלִישׁ מְזֻלוֹת כְּדֵי לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם. וְסוּד זֶה – (אסתר ג) הָרָצִים יִצְאוּ
דְחוּפִים. רָצִים מֵצַד זֶה וְרָצִים מֵצַד זֶה, וּבִגְלָלָם (שם ח) וְהָעִיר שׁוֹשֵׁן
צָהָלָה וְשִׂמְחָה, או (שם ג) נְבוּכָדְנֶצַּר. אִם מְקַדְיָמִים אֱלֹהֵי שְׂכָאן – הָעִיר שׁוֹשֵׁן
שִׂמְחָה. וְאִם מְקַדְיָמִים אֱלֹהֵי שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר – הָעִיר שׁוֹשֵׁן נְבוּכָדְנֶצַּר.

והרי בארנו שְׂפַכְל עוֹמְדִים אֱלֹהֵי כְּנֶגֶד אֱלֹהֵי, צַד זֶה כְּנֶגֶד צַד זֶה, וּמִשׁוּם
כִּךְ אֱלֹהֵי הֵם מְגַנְיִים לְכָל. כְּשִׁעוּלִים אֱלֹהֵי בְּאֱלֹהֵי, יוֹצֵא אֲוִיר אֶחָד
שִׁלְמַעֲלָה, וְכָלֵם נַעֲשִׂים מְגַן אֶחָד, וְסִמְנָךְ – (בראשית טו) אֲנֹכִי מְגַן לְךָ.

שנים עֶשֶׂר גְּלָגְלִים הֵם שְׂסוּבָכִים לְתוֹךְ הַהִיכָל הַזֶּה, וְהֵם נִקְרָאִים
שְׂרָפִים בְּשָׁנֵי גְנוּיִם – לְכֵן וְאָדָם, רַחֲמִים וְדִין. אֱלֹהֵי הֵם
עוֹמְדִים לְהַשְׁגִּיחַ תְּמִיד עַל כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי הַצַּעַר שֶׁמַּצְעָרִים אוֹתָם
שְׂאָר הָעַמִּים וְדוֹחֲקִים אוֹתָם, וְנִקְרָאִים חִלּוֹנוֹת. וְהֵינּוּ מֵהַ שְׂכַתּוֹב (שיר
ב) מִשְׁגִּיחַ מִן הַחִלְנוֹת.

ואלו עוֹמְדִים לְהַסְתַּכֵּל עַל כָּל אוֹתָם שֶׁמִּתְפַּלְלִים תְּפִלוֹתֵיהֶם,
שֶׁמְקַדְיָמִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְנִמְנִיִם מֵאוֹתָם הַעֲשָׂרָה הָרֵאשׁוֹנִים,
וְאֵז עוֹלִים וְכוֹתְבִים אוֹתָם לְמַעֲלָה, מִשׁוּם שְׂאֵלוֹ נִקְרָאִים חֲבָרִים
שְׁלָהֶם. וְזֶהוּ שְׂכַתּוֹב (שם ח) חֲבָרִים מְקַשִּׁיבִים לְקוֹלְךָ הַשְּׁמִיעֵנִי.

אשריהם הַצַּדִּיקִים שִׂוִּדְעִים לְסִדֵּר תְּפִלָּתָם כְּרְאוּי, מִשׁוּם שְׂכַאֲשֶׁר
הַתְּפִלָּה מִתְחִילָה לְעֵלוֹת, אֵלוֹ עוֹלִים עִם הַתְּפִלָּה הַזֹּאת
וְנִכְנָסִים לְכָל אוֹתָם הָרְקִיעִים וּלְכָל אוֹתָם הַהִיכָלוֹת, עַד שֶׁעַר הַפֶּתַח
הָעֲלִיּוֹן. וְאוֹתָהּ תְּפִלָּה נִכְנָסֶת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ לְהַתְּעַטֵּר, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

בא וְרֵאָה, כָּל אֵלוֹ שֶׁמִּתְפַּלְלִים תְּפִלוֹת וּמְקַדְשִׁים אֶת רְבוּנָם בְּרִצּוֹן
שְׁלָם, הַתְּפִלָּה הַזֹּאת צָרִיךְ לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִתּוֹךְ מִחְשָׁבָה, וּבְרִצּוֹן
שֶׁל דְּבוּר וְרוּחַ, וְאֵז מִתְקַדֵּשׁ שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכִשְׁמַגִּיעָה
לְחֲבָרִים הַלָּלוּ, כָּלֵם לּוֹקְחִים אֶת אוֹתָהּ תְּפִלָּה, וְהוֹלְכִים עִמָּה עַד
הַהִיכָל הָרְבִיעִי בְּאוֹתוֹ הַפֶּתַח. וְאֵלוֹ מְשַׁבְּחִים בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁמִּתְפַּלְלִים
תְּפִלוֹת וּמְקַדְשִׁים בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֵלוֹ הֵם שְׂמִמְנִים בְּיוֹם עַל יִשְׂרָאֵל
לְהִיּוֹת עִמָּהֶם חֲבָרִים. (ולא בְּלִילָה כְּאוֹתָם) וּבְלִילָה בְּאוֹתָם הָאֲחֵרִים
שְׂאוֹמְרִים שִׁירָה בְּלִילָה.

ובא רֵאָה, כְּתוּב (משלי כח) גּוֹזֵל אֲבִיו וְאִמּוֹ וְאִמֵּר אֵין פֶּשַׁע חֵבֵר הוּא
לְאִישׁ מִשְׁחִית. וְהֵרִי פְרִשׁוּיָהּ, מִשׁוּם שְׂמוֹנֵעַ בְּרִכּוֹתָיו שֶׁל

הקדוש ברוך הוא, שהוא אביו, ככתוב (דברים לב) שאל אביו ויגדך.
וכתוב (משלי כג) ישמח אביו. ופרשוה.

חבר הוא לאיש משחית, מי האיש משחית? זהו אותו איש שפוגם את הלבנה, ונקרא (שם טז) איש תהפוכות. (תהלים קמ) איש לשון. (בראשית כה) איש יודע ציד איש שדה. וזהו איש משחית, שזהו שמונע ברכות מן העולם. אף כך, מי שמונע ברכות מהעולם, חבר הוא לאיש משחית הזה שאמרנו. וזהו סוד, משום שצריך לאדם לברך את הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה כראוי כדי שיתברך שמו הקדוש, ויתחבר עם החברים הקדושים הללו ולא יפגם את תפלתו, משום שימנע ברכות מהעולם ויתחבר עם אותו איש משחית, שהוא מונע ברכות מן העולם וגרם מות לכלם.

כתוב (דברים יח) וחבר חבר. מה זה וחבר חבר? זה אותו מי שהוא הולך אחר הצד האחר ומכשף כשפים, הוא מושך עליו רוח אחרת טמאה, ומתחבר באותה חברות של אותו חבר רע, ושורה בחברות עם אותו חבר איש משחית. ולמה נקרא חבר? משום שבשעה שנולד אדם הוא מתחבר עמו, ותמיד עמו כחבר. אחר כך נהפך לו חבר איש משחית.

וכך יש בצד הקדשה, בצד הימין, חבר טוב, שעושה טוב עם האדם בעולם הזה ובעולם הבא, והחברים הללו עומדים תמיד על האדם בחברות אחת להצילו ולהגן עליו ולהיות עמו חברים, לקדש את שם רבונו ולזמר ולשבח לפניו תמיד.

מאלו יוצאים ארבעה תומכים אחרים לאותם השנים עשר שאמרנו, החברים הללו. ואלו הם עומדים לאותם שיועצים עצה להזיק לצדיקים. אף על גב שלא עושים, ועולים ומודיעים הדבר למעלה, ומבטלים את אותה העצה. ואלו נקראים אראלים. ואף על גב שכלם התמנו לזה, כל אחד התמנה ונפקד על דברים ידועים, ותחת אלו אין להם חשבון.

אלו הארבעה עומדים לארבעת צדדי העולם, וכל אחד עומד להשגיח על ישראל, ואלו נקראים חרפים, כמו שנאמר (שיר השירים ב) מציץ מן החרפים. שמות אלו הארבעה שנקראים חרפים: עיגאל. עירי"ה. (עזרי"ה). עריא"ל. יהיא"ל.

עִינָא"ל הוא עומד לצד מזרח, וזה עומד להשגיח על כל אותם שעושים מעשים טובים, ועל כל אלו שחושבים מחשבה של מצוה, אף על גב שלא יכולים לעשות.

עִירִי"ה עומד לצד דרום, וזה עומד להשגיח על כל אותם שמנחמים את העני או שיש בלבם צער עליו, אף על גב שאינם יכולים לתת לו. ולאותם שהולכים לדרך מצוה, ולאותם שעושים חסד עם מתים. והוא מעמיד קיום של אמת. וזה התמנה להזכיר אותו למעלה ולחקק דיוקנו למעלה, להכניסו לעולם הבא.

עִרִיא"ל עומד לצד צפון. וזה עומד להשגיח על כל אותם שחשבו לעשות רעות ולא עשו, או רוצים לחטא ובאו לעשות, והתחזק ביצרו ולא עשה.

יְהִירָא"ל עומד לצד מערב, וזה עומד להשגיח על כל אותם שעוסקים בתורה ומכניסים בניהם ללמד תורה לבית הרב, ולכל אותם שמסתכלים על חולה כשהוא בבית חליו, ומשגיחים עליו ומודיעים לו שיתבונן בחטאיו ובמעשיו וישוב מהם לרבונו. משום שכל מי שמשתדל עם אותו חולה, שישתכל במעשיו וישוב בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא, הוא גורם לו להנצל ולהשיב לו את רוחו.

וַעֲלֵ זה כתוב, (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'. מה זה ביום רעה? ביום רע היה צריך להיות! אלא ביום רעה – ביום ששולטת אותה הרעה לקחת את נשמתו. אשרי משכיל אל דל – זהו חולה, כמו שנאמר, (שמואל-ב יג) מדוע אתה ככה דל בן המלך. ומשום כך, ביום רעה ימלטהו ה'.

וַאֲלֵו (אותם שמסתכלים) שהם מסתכלים באותו חולה להשיבו מחטאיו אצל הקדוש ברוך הוא, כמו שבארנו. בהיכל הזה עומד עליו להשגיח. וביום ששורה הדין על העולם, ינצל ממנו, כמו שנאמר ביום רעה ימלטהו ה'. היום שנמסר הדין לאותה רעה לשלט בו (על העולם), וכל אלו עומדים להשגיח, ולכן נקראו חרכים.

ביום של ראש השנה, כשהקדוש ברוך הוא עומד בדין על העולם ואותו צד הרע בא להשטין, אז מתכנסים כל אלה ועומדים לפני הקדוש ברוך הוא. ואז מתעטרים כלם ועומדים לפני הקדוש ברוך הוא. באותו זמן מה כתוב? (שיר השירים ב) משגיח מן החלנות

מציץ מן החרפים. מציץ, כמי שמשגיח ממקום דק, שרואה ולא רואה כל מה שצריך. ואחר כך, משגיח מן החלונות, מקום של השגחה יתרה, שפותח פתחים לרחם על הכל. וכשהקדוש ברוך הוא משגיח על העולם, מסתכל בחלונות הללו ובחרפים הללו, וחס על הכל.

ואז, כשישראל תוקעים באותו שופר ומתעורר למעלה אותו הקול שיוצא מן השופר, כלול מאש ומים ורוח, ונעשה מהכל אותו הקול, כדי לעורר קול עליון, שיוצא מתוך אותו השופר, שהוא כמו זה, כלול באש ומים ורוח, אז יוצא פרוז ומכריז בכל הרקיעים ואומר: קול דודי הגה זה בא וגו' משגיח מן החלונות מציץ מן החרפים.

ואז כלם יודעים שהרי הקדוש ברוך הוא חס על ישראל, ואומרים: אשריהם ישראל שיש להם עצה בארץ כדי לעורר רחמים מלמעלה. ואז כתוב, (תהלים פט) אשרי העם יודעי תרועה. יודעי תרועה ודאי. יודעי תרועה, שמשבירים את התרועה הזו, שהיא דין הקשה שהכל נדונים בו. אשרי ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, משום שהם יודעים את דרכי הקדוש ברוך הוא ויודעים ללכת בדרכיו וליחד יחוד כראוי.

החלונות הללו והחרפים הללו, כלם עומדים לאחז את כל התפלות שעולות מלמטה למעלה ולהשגיח בהן, להכניסן לפני הקדוש ברוך הוא. ועל כן, כל בית כנסת שאין בו חלונות, אינו מקום להתפלל בו כראוי.

שהרי בית הכנסת למטה כנגד בית הכנסת שלמעלה. בית הכנסת שלמעלה שיש בו חלונות, כמו שאמרנו - כך גם למטה. למעלה כנסת הגדולה יש בה שנים עשר חלונות - כך גם לבית הכנסת התחתון. והכל עומדים זה כנגד זה, משום שהעולמות עומדים אלו בגון של אלו, וכבוד הקדוש ברוך הוא עולה בכל. ועל כן, ביום רעה ימלטהו ה'. כששולט אותו הצד הרע - ימלטהו ה'. **כמו** כן, הממנה הזה יהירא"ל עומד על כל אותם שחסים על עניים, כמו שנאמר אשרי משכיל אל דל, ובשביל זה הכל עומד בהיכל הזה, וההיכל הזה נכלל בהיכל אחר רביעי, ששם הם הגזרות והדינים לכל. אשרי חלקו של מי שיודע את גנזי רבונו, ליחדו ולקדש את שם רבונו תמיד, לזכותו בעולם הזה ובעולם הבא.

סדר הלימוד ליום ה אדר [יום 153 בשנה]

היכל הזכות גבורה

ההיכל הרביעי. ההיכל הזה, שהקדוש ברוך הוא נודע שלטונו בארץ בגללו. וזהו ההיכל שעומד לשמר את דרכי התורה. זה נקרא היכל הזכות, שבו נדונים כל דיני העולם וכל הזכיות וכל החטאים וכל הענשים, וכל שכר טוב לאותם ששומרים את מצוות התורה.

היכל הזכות הזה משנה מכל שאר ההיכלות, וההיכל הזה כלולים בו ארבעה היכלות משנים זה מזה, וכלם היכל אחד. בהיכל הזה יש רוח אחת שנקראת זכות אל. וההיכל הזה נקרא על שמו זכות, וזהו אל. וכאן נדונים כל דיני העולם. וזהו סוד הכתוב, (תהלים ז) ואל זעם בכל יום.

ארבעה היכלות, ארבעה אלו שהם בהיכל הזה, זה לפנים מזה, כלם כלולים זה בזה, וכלם היכל אחד, ונקרא זכות. ארבעה ההיכלות הללו יש להם פתחים. ממנה אחד עליון שעומד מחוץ לפתח הראשון של ההיכל הזה, סנסני"ה שמו, ועל השם הזה יש ממנה אחד לצד האחר של השמאל, שנוטל דינים באותו ההיכל שלו לעורר ולעשות בעולם. ומשום שנוטל ממנו, נקרא על שמו – סנסני"ה. והוא שולט על אותו אספך"א של תינוקות.

והממנה העליון הזה סנסני"ה, כשנוטל דין, מכריז לאותם הממנים שעומדים על שנים עשר הפתחים, ואותם הכרוזים שמכריזים על כל אותם הדינים שנדונו מהיכל הזכות הזה.

רוח זו שנוטלת הכל, שנקראת זכות א"ל שאמרנו, הכל כלול בה. ממנה יוצאים שבעים אורות נוצצים, וכלם עומדים בעגול כדי להראות זה בזה שלא מכסים זה מזה. כל הזכיות וכל הענשים וכל הדינים, לפני כל האורות האלו עומדים.

מהם יוצאים שני אורות שעומדים לפניהם תמיד. ושבעים האורות הללו ושני אורות שעומדים לפניהם, הם לתוך אמצע ההיכל. ועל סוד ההיכל הזה כתוב, (שיר השירים ז) שררך אגן הסהר אל יחסר המזג.

בַּנְגָד אלו יוצאים שבועים ושנים אורות אחרים מצד הימין, ושבועים ושנים אורות אחרים מצד השמאל. ואלו הראשונים הם פנימיים לפנים באמצע ההיכל. לפני האורות הללו נכנסים כל הזכיות והחובות להטהר. כל המעשים של העולם יוצאים מהפנימיים הללו. נמצאו שכל האורות שיוצאים מהרוח העליונה הזו – מאתים וששה עשר אורות, וכלם כלולים ברוח הזו.

אותם שני האורות שעומדים לפני אותם השבועים, הם מעידים עדות תמיד, וכותבים פתקי דין של זכות או של חובה. אלו השבועים הם גוזרים גזרות ודנים דינים. וכל דיני העולם, הן לטוב הן לרע, הם כאן.

הרוח הזו, שהיא זכות א"ל כמו שאמרנו, בה רשומות שלש אותיות שנדבקות בה מלמעלה, שהן יה"ו. והרי בארנו, שכאשר האותיות הללו נדבקות במקום הזה של התדבקות הזכר בנקבה, אז נרשמות ברוח הזו אותן האותיות. וכאן אמר דוד, (תהלים צב) ואלהי לצור מחסי. סוד הרוח הזו שנקראת א"ל, וסוד אותן האותיות שרשומות בה, שנקראות יה"ו, אלו שלשת הצדדים של האורות שאמרנו.

אותם שלשת בתי הדין שנגחלקים בדינים אחרים בדברי העולם; בעשר, בעני, במחלות בשלמות, שהם ארבעה היכלות שמתקנים לכל אותם האחרים, שני היכלות לאלה שני הצדדים של אורות אחרים, והיכל אחד לכל אותם בעלי העינים שעושים חשבון מכל המעשים של העולם. והיכל אחד לסופרים אחרים שתחת אלו הראשונים הפנימיים. ארבעת ההיכלות הללו כלולים בהיכל הזה, שנקרא על שם אותה הרוח של זכות, כפי שאמרנו.

בכל פתח ופתח של ההיכלות הללו יש ממנה אחד. בפתח הראשון יש ממנה אחד ששמו נקרא גזריא"ל. (לפתח הראשון ששם הכל סנסני"ה שממנו לוקח) אותו הממנה האחר, אותו ממנה לגלות דינים שנדונו ונגזרו לאותו הממנה הראשון ששמו סנסני"ה, שממנו נוטל הממנה האחר הזה שעומד על ההיכל של הצד האחר, ועומד על האסכרה של תינוקות, כפי שאמרנו.

והממנה הזה גזריא"ל נוטל דבר בית הדין הפנימי, שהכל נגזר שם, ואז מודיע את הדבר לממנה הזה שבחוץ, וכל אותם

הפרושים מכריזים ואומרים בכל הרקיעים: כף וכף נגזר מבית המלך. עד שנוטלים את אותו הדבר בהיכל שלמטה, ומשם יוצאים ומכריזים על הדבר, עד שזה נשמע בכל הרקיעים התחתונים, ויורדים ומודיעים את הדבר לכלם למטה.

ונוטלים הדבר כל התחתונים, מדרגה לדרגה. אפלו צפרי השמים ועופות הארץ, כלם לוקחים את הדבר ומודיעים אותו בעולם, עד שנוטלים הדבר כל אותם שומרי החקים ומראים את זה בחלום לאנשים, ובא אותו הדבר לזמן קרוב.

ולפעמים אותו דבר שצריך למלכי הארץ, שהם ממנים לזון ולהנהיג עמים, שמודיעים את אותו הדבר עד הרקיע של השמש שלמטה, ועומד שם. עד שאותם ממנים של השמש, שנתמנו על השמש, לוקחים את אותו הדבר, ומודיעים אותו לאותם הממנים העליונים של הצד האחר, והם מודיעים את הדבר למלכי הארץ, שהם בצד שלהם.

וכשהיו נביאים בהם בישראל, היו נוטלים נבואתם משני עמודים עליונים שהתורה סמוכה עליהם. אחר שהסתלקו נביאים מהעולם ובאו בעלי המראה ובעלי החלום, הם נוטלים הדבר ממקומו, כפי שאמרנו. וכשהיו בין ישראל מלכים, והסתלקו הנביאים, ולא נמצאו בעלי מראה ובעלי חלום, מודיעים את הדבר לאותם מלכים מהפתח הזה שאמרנו.

ואם תאמר, איך נוטל הדבר מהמקום הזה? בא וראה, כל דרגה ודרגה וכל פתח ופתח, לכלם יש בחוץ ממנים ידועים שהתמנו (בצד שלהם) בכל אותם הרקיעים, עד שיורדים למטה לרקיעים התחתונים ומודיעים את הדבר לאותם שצריך, משום שהרי מההיכלות הללו, שהם צד הקדשה וסוד האמונה, נפרדות דרגות למטה, כלן בסוד האמונה, ויורדות מדרגות על מדרגות עד שפורחות מן העולם הזה, והתמנו בו.

מהם לשמר בני אדם מן הצד האחר ומנזקי העולם, ובאותם הדרכים שבהם הם הולכים. ומהם כדי לסייע לבני אדם כשבאים להטרה. ומהם לעשות אותות ונסים בעולם, ומהם שעומדים כדי להשיג על מעשי בני האדם להעיד עדות. וכן (בצורה

17) נפרדות כמה דרגות לצדיהם, וכלם בסוד האמונה העליונה בקדשה עליונה.

כמו כן בצד האחר, צד הטמאה, נפרדות דרגות מאותם ההיכלות למטה, כלם דרגות להרע ולהסטות את העולם. מהם עומדים להסית בני אדם מדרך טובה לדרך רעה, ומהם קימים לטמא בני אדם לאותם שבאו להטמא. כמו ששנינו, בא אדם להטמא – מטמאים אותו בעולם הזה ומטמאים אותו באותו עולם, והם נקראו צואה רותחת, כמו שנאמר (ישעיה ל) צא תאמר לו. ואותן דרגות שעומדות לטמא יותר. ומשום כך אלה תמיד כנגד אלה, והכל הוא בדרגות ידועות כראוי.

הפתח השני. בפתח הזה יש ממנה ששמו דהריא"ל, והוא לצד ימין, וזהו ממנה להכניס את כל הזכיות שזכו בהם בני אדם, כדי שידון אדם עליהם לטוב כשנדון לטוב, ואותן זכיות קימות רבות על חטאי בני אדם, ואז הממנה הזה מצוה על שכר והחלק של אותן הזכיות והשכר לטוב.

ומוציא את אותו הדין, וממנה את אותו ממנה שנקרא פדיא"ל שבהיכל השלישי. ואז אומר לו, (איוב לג) פדעו מרדת שחת. משום שכשאדם עומד בבית חליו ונתפס בתפיסת המלך, אז נדון האדם. וכל זכות וכל חטא שעשה אדם בעולם הזה, הכל נכנס בהיכל הזה להיות נדון.

וכשנדון לטוב, בפתח הזה יוצא דינו לטוב, לימין הממנה הזה דהריא"ל שעומד בו, ומודיעים את דינו לטוב, עד שנצול. ויורד אותו הדין לכל אותם הממנים. הדרגות שנודעות לטוב למטה, כלן דרגות על דרגות, והכל – בין לטוב בין לרע – מבית המלך נדון אותו אדם.

הפתח השלישי. בפתח הזה יש ממנה אחד ששמו גדיא"ל, והוא לצד שמאל, וזהו הממנה להכניס (לשקל) את כל החטאים וכל הרעות שאדם סטה אחריהם בעולם הזה, ומוריד אותם לתוך משקל להשקל עם אותן זכיות שנכנסו ביד אותו הממנה האחר שאמרנו.

ואותו המשקל עומד בתוך הפתח הרביעי, ושם נשקלים זכיות וחובות כאחד. מי שנצח מהם – כך יש לו ממנים באותו

הצד. אם הזכיות נצחו - כמה ממנים יש בצד ימין שנוטלים אותו הדין, ומעבירים את הרעות והמחלות מאותו אדם עד שנצול. אם החטאים נצחו - כמה ממנים יש לו באותו צד שמאל, עד שלוקחים הדבר אותו הצד האחר וכל אותם שומרי החקים, עד שהורע מזלו. ואז יורד אותו הצד האחר ונוטל את הנשמה. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

הפתח הרביעי. בפתח הזה עומד ממנה אחד ששמו ואזני"ה (מאזני"ה). וזהו משקל שנוטל (ששוקל) זכיות וחובות, ובו נשקלים כלם כאחד. וזה נקרא מאזני צדק, כמו שכתוב (ויקרא ט) מאזני צדק. בזה נשקלים כלם להדון.

תחת הממנה הזה יש שני ממנים, אחד לימין ואחד לשמאל. אחד לימין, הריא"ל שמו. אחד לשמאל, גודיאי"ל שמו. וכשנשקלים זכיות וחובות - זה מכריע לצד ימין, וזה מכריע לצד שמאל. וכלם נכללו ברוח הזו שנקראת זכו"ת אל.

וכשכבשם נכללים בה, מוציאה חיה (אחת) קדושה, והחיה הזו לוחטת, ושמה נקרא תומיא"ל. החיה הזו היא חיה שעומדת להשגיח בעולם באותם עיני ה' שהולכים ומשוטטים בעולם. ואותם עיני ה', כלם נוטלים השגחה מאותם מעשים טובים שנעשו בסתר, ולהשגיח באותם מעשים שהם בשלמות הלב, ואף על גב שלא נעשו כראוי.

החיה הזו עומדת בהשגחת התפלות, משום שאותן בקשות שמבקשים אנשים בתפלותיהן, כלן עומדות בידי החיה הזאת, ומניחה אותן בהיכל הזה. ואותן הבקשות עומדות בהיכל הזה עד ארבעים יום להשגיח בהן.

שהרי (בסוף ארבעים יום) בכל ארבעים וארבעים יוצאת החיה הזו ולוקחת את כל אותן הבקשות, ומניחה אותן לפני אותם שבעים ושנים אורות, ודנים אותן. ואז הרוח הזו שנקראת זכו"ת אל, מעינת בהן אם זוכה ואם לא זוכה. אם זוכה - יוצאת התפלה הזו, ומתגלגלת הבקשה הזו, ויוצאים עמה שנים עשר ממנים, וכל אחד ואחד תובעים מעם אותה הרוח קיום בבקשה הזו, ומתקיימת בהם. **תחת החיה הזו ארבעה שרפים לוחטים: שרפא"ל, ברקיא"ל, קרישיא"ל, קדומי"ה.** וארבעה הללו שתחת החיה הזו

עומדים לארבעת צדדי העולם. אלו הארבעה עומדים לארבעת צדדי העולם, והם ממנים להשגיח בכל אותם ששומרים את יום השבת ומענגים את השבת כראוי.

מהארבעה הללו, כשנוסעים, יוצאים שביבי אש, ומהשביבים הללו נעשים שבעים ושנים גלגלים לזהטים באש. מכאן נעשה נהר דינור. אלף אלפים ישמשו את אותו הנהר. כל אותם שמענגים שבת, ארבעת הממנים הללו משגיחים בכל אותם שמענגים את השבת, והחיה הזו עומדת עליהם, ונוסעים בשבילה תחתיה.

בכל יום ויום זורם אותו נהר דינור ושורף כמה רוחות וכמה שליטים. וכשנכנסת שבת, יוצא כרוז, ושוכך אותו נהר דינור, והסערות והזיקים והשביבים שוככים. והחיה הזו הולכת ועולה על ארבעת השרפים הללו שאמרנו, ונכנסת לתוף אמצע ההיכל הזה לאותו מקום שנקרא ענג.

מישום שבמקום הזה, כשנכנסת שבת, מסתדרים שם כל שלחנות בני העולם, שנקראים בני היכל המלך. ואלף אלפים ורבוא רבבות עומדים על אותם השלחנות. והחיה העליונה הזו על ארבעת השרפים הללו, ונכנסת לאותו מקום, ורואה שם את כל אותם השלחנות (וכל אותם שעומדים עליהם), ומשגיחה בכל שלחן ושלחן, ואיך מענגים את כל שלחן ושלחן, ועומדת ומברכת את אותו השלחן. וכל אותם אלף אלפים ורבוא רבבות, כלם פותחים ואומרים אמן.

ומה הברכה שמברך על השלחן הזה שנערך ונענג כראוי? (ישעיה נח) אז תתענג על ה' וגו' כי פי ה' דבר. וכלם אומרים: אז תקרא וה' יענה וגו'. רוח העליונה שנקראת זכו"ת אל, כשאותו השלחן מתענג בכל הסעודות, בסעודה האחרונה השלישית מסים ואומר על כל אותם הראשונים, ואומר: אז יבקע פשח אורך וגו', כבוד ה' יאספך. כל אותם שבעים אורות אחרים בכל הצדדים פותחים ואומרים: (תהלים קכח) הנה פי כן יברך גבר ירא ה'.

וכששלחן האדם אינו עומד באותו מקום בעריכת הענג כראוי, אז החיה הזו, ואותן ארבע שתחתיה, וכל אותם אלף אלפים ורבוא רבבות, כלם דוחים אותו החוצה לאותו צד האחר, וכמה שומרי החקים, כלם נוטלים אותו ומכניסים אותו לאותו

מקום, שהוא בהפך מזה, ונקרא נגע. וכשמכניסים אותו לשם, (פותחים ואמרים) (שם קט) ויאֵהב קִלְלָה ותבואהו ולא חפץ בבִּרְכָה ותרחק ממנו. ינקש נושה לכל אֲשֶׁר לוֹ וגו', אל יהי לוֹ מִשֶׁךְ חֶסֶד וגו'. הרחמן יצילנו.

משום שענג שבת, ואמונת הקדוש ברוך הוא (זה אלו אותם שלחנות של ענג שבת ומועדים וחגים, כלם שמחה של הקדוש ברוך הוא, ומשום כך) הוא. ומשום זה, כל אותם שמענגים ענג השבת וזמנים ומועדים, ארבעת הללו שעומדים תחת החיה הזו עומדים כנגד אותו נהר דינור, ולא נותנים להשרף שם את כל אלו שמענגים ענוניהם פראוי.

תחת הארבעה הללו יש ממנים אחרים שעומדים בחוץ, שנודעים מצד ההיכל הזה, (וכל הפרושים בחוץ) ומכריזים על כל אותם הדינים ועל כל אותן הגזרות שנגזרו בהיכל הזה.

הכל נדון כאן, פרט לשלשה דברים שלא נתנת רשות כאן בהיכל הזה שנקרא זכות, ואלו הם: בני, חיי ומזוני. שהרי שלשת אלה לא עומדים כאן, משום שהרי הם תלויים במזל. שהרי אותו נהר ששופע ויוצא, שם תלויים החיים שלמעלה, ושם תלויים המזונות, ושם תלויים הבנים. שהרי שלשת אלה יוצאים משם ושופעים ונמשכים למטה. ומשום כך הכל עומד בהיכל הזה, פרט לשלשת אלו.

כשאדם הוא בבית חליו, כאן הוא נדון, וכן כל שאר הדינים שבעולם. ואם תאמר, אם אדם בבית חליו נדון לחיים – נותנים לו. לא שהחיים תלויים כאן, אלא כשנדון כאן לחיים, אזי שופעים החיים מלמעלה ונותנים לו (ואם לא – לא נותנים). אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים דרכי התורה וזוכים בה לחיי עולם, עליהם כתוב (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ.

היכל אהבת חסד

ההיכל החמישי. ההיכל הזה עומד להאיר לתחתונים הללו. וזהו ההיכל שעומד להאיר בסוד האמונה. פתח אחד עומד בהיכל הזה וממנה אחד עליו, ואותו ממנה נקרא סנגוריה. הממנה הזו עומד על הפתח הזה כדי ללמד (סנגוריה על ישראל, ובגלל זה נקרא שמו כך, שהרי הוא ממנה על כל אותן טובות של ישראל להכניס סנגוריה וכו') סנגוריה שלהם לפני רבונם, ולא ישלט עליהם הצד האחר.

בְּהִיכָל הַזֶּה עוֹמְדַת רוּחַ אַחַת שְׁפֹלֹלָה בְּאַרְבַּע, שְׁהָרֵי רוּחַ זו כְּלוּלָה בְּאַרְבַּעָה גְנוּנִים: לָבֵן, שָׁחֹר, יָרֵק וְאָדָם. וְזוּהִי רוּחַ שְׁעוֹמְדַת כְּלוּלָה בְּכָל, וְנִקְרָאת סוּרֵי"ה. גְּדוּלָה עַל כָּל אוֹתָם חִלּוֹת תַּחְתּוֹנִים. וְכֻלָּם עוֹמְדִים תַּחְתֶּיהָ וּמְמַנִּים תַּחַת יָדָהּ.

הַרְרוּחַ הַזֶּה שְׁסוּגְרַת וּפּוֹתַחַת. כָּל הַמִּפְתָּחוֹת הָעֲלִיוֹנִים כְּלָם מְסוּרִים בְּיָדָהּ. (שֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם) כָּל הַחִלּוֹת הַתַּחְתּוֹנִים כְּלָם נְכַלְלוּ וְעוֹמְדִים תַּחְתֶּיהָ וּמְמַנֶּה נְזוּנִים. זֶה עוֹמֵד בְּכָל סוּדוֹת רְבוּנוּ, כָּל הַגְּנָזִים הָעֲלִיוֹנִים כְּלָם נִמְסְרוּ בְּיָדָהּ.

הַרְרוּחַ הַזֶּה נִקְרָאת אֶהְבָּה, וּמִשׁוּם כֵּן נִקְרָא הַהִיכָל הַזֶּה הִיכָל אֶהְבָּה. מִשׁוּם שְׁכָאן נִגְנְזוּ כָּל סוּד הַסּוּדוֹת לְמִי שְׁצָרִיךְ לְהִדְבֵק בּוֹ, וְכָאן הוּא סוּד הַכְּתוּב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ז) שֶׁם אָתָּן אֶת דְּדֵי לָךְ.

הַרְרוּחַ הַזֶּה הִיא הַשׁוֹמְרַת אֶת כָּל הַשְּׁמִירָה שְׁלֹמְעֵלָה, וְזוֹ נִקְרָאת (תַּהֲלִים קַא) שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, (דְּבָרִים ז) שׁוֹמֵר הַבְּרִית. מִשׁוּם שְׁכָאן הִיא שְׁמִירַת כָּל הַגְּנָזִים הָעֲלִיוֹנִים, וְעַל כֵּן גְּנָזֵי רְבוּנוּ גְנוּזִים בָּהּ. מִזֶּה יוֹצְאִים שְׁבִילִים וְדַרְכִים לְאוֹתָם שְׁלֹמְטָה כְּדֵי לְעוֹרֵר בָּהֶם רוּחַ שֶׁל אֶהְבָּה.

אַרְבַּעַת הַגְּנוּנִים הִלְלוּ שָׁבָה נְכַלְלוּ זֶה בְּזֶה. וּכְשֶׁרוֹצִים לְהַכְלִיל, מִכֶּה זֶה בְּזֶה, וְיוֹצְאֵת מְכָלָם חֲיָה קְדוּשָׁה אַחַת שְׁנִקְרָאת זֶה־וְהַחֲיָה הַזֶּה עָלֶיהָ כְּתוּב, (יִחְזַקְאֵל א) הִיא הַחֲיָה אֲשֶׁר רָאִיתִי עַל נֶהַר כְּבָר.

מִהִיכָל הַזֶּה יוֹצְאוֹת כָּל הַרוּחוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שְׁעוֹמְדוֹת בְּקִיּוֹם שֶׁל הַנְּשִׁיקוֹת (הָעֲלִיוֹנוֹת), שְׁהָרֵי מֵאוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת יוֹצֵא אֲוִיר שֶׁל רוּחַ לְקִיּוֹם הַנְּפֶשׁ לְכָל אוֹתָן הַנְּשִׁמוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת שְׁנִתְּנוּ בְּבִנֵי אָדָם, וְסוּד אוֹתוֹ הַכְּתוּב (דְּבָרִים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם. מִשׁוּם שְׁבִהִיכָל הַזֶּה עוֹמְדוֹת כָּל הַנְּשִׁמוֹת וְכָל הַרוּחוֹת שְׁעֵתִידוֹת לְרִדַת בְּבִנֵי הָאָדָם מִיּוֹם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן הַהִיכָל הַזֶּה לוֹקַח כָּל אוֹתָן נְשִׁמוֹת שְׁיוֹצְאוֹת מֵאוֹתוֹ נֶהַר שְׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא. וּמִשׁוּם כֵּן הַהִיכָל הַזֶּה לֹא עוֹמֵד לְעוֹלָם בְּרִיקְנוֹת.

וּמִיּוֹם שְׁנִחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לֹא נִכְנְסוּ לְכָאן נְשִׁמוֹת אַחֲרוֹת. וְכִשְׁיִסְתִּימוּ אֵלָהּ, הַהִיכָל עוֹמֵד בְּרִיקְנוֹת וְיִפְקֵד מְלִמְעֵלָה, וְאִזּוּ יָבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְיִתְעוֹרֵר הַהִיכָל הַזֶּה לְמַעְלָה, וְיִתְעוֹרֵר הַהִיכָל לְמַטָּה.

ובסוד ההיכל הזה כתוב, (שיר ד) שני שדיך כשני עפרים וגו'. משום שבהיכל הזה אותה הרוח שאמרנו. ואותה החיה מוציאה שני אורות כלולים זה עם זה, שקשורים זה בזה, ונקראים א"ל שד"י. אלו נקראים שד"י, וא"ל שלמטה, מתחברים זה בזה ונכנסים זה לזה. ונקרא א"ל שד"י, משום שיוצא מכללות השדים הללו.

והא"ל הזה, שהוא מצד הימין, נוטל ממקום זה כל אותם הרחמים שעומדים להזין את אותו ההיכל שלמטה שנקרא זכו"ת, על שם הרוח הזו שבו שאמרנו. השדי הזה מיניק את כל אותם התחתונים וכל אותם ההיכלות וכל אותם שבחוץ שעומדים בצד הזה, שנקראים יתדות המשכן, כמו שבארנו. ולכן נקרא שדי, משום שמספק מזון לכל התחתונים, כמו שהוא מקבל מצד הימין.

מבאן יוצאים אותם האורות שנקראים (בראשית ג) להט החרב המתהפכת, משום שמתהפכת לכמה גונים, והרי בארנו, שאלה מעוררים דין בשליחות שלמעלה, והם בעולם מצד השמאל, כשנפרדת (כשמתפשט) הרוח הזו ומכה להוציא אורות לכל הצדדים, כמו אותם השדים ששופכות חלב לכל צד, כך גם מהרוח הזו יוצאים לכל צד, ומוציאים חיה אחת אחרת שממנה על אלה, שנקרא להט החרב המתהפכת, וזה נקרא.

ואותו וזה שממנה על העולם, בזמן שממנה הרעב על העולם ונדון בו, אזי החיה הזו מפקדת על העולם, ומוציאה רוח של מזון לכל אותם בני האמונה שלא ימותו ברעב וסועדת לבם. משום שהרי מהצד האחר, כששולט הרעב בעולם, יוצאות מהצד הזה שתי רוחות טמאות שנקראות שוד וכפן. וזהו סוד - (איוב ה) לשד ולכפן תשקק. משום שאלו עומדים בעולם ועושים קטרוג לאנשים. אחד - אותו ששולח להם רעב ומתים. ואחד - שאנשים אוכלים ולא שבעים, משום שהרי רוח רעה שולטת בעולם.

החיה הזו מוציאה ניצוץ אחד שיוצא מהתנוצצות של שני ניצוצות שאמרנו, שהם מתהפכים לכמה גונים. והניצוץ הזה נקרא שרפים, וזה אויזו בהם ומלהיט אותם.

בהיכל הזה יש שני ממנים, אורות שעומדים על אלה ורבוא רבבות שנקראים גפנים, ואלף ורבוא רבבות שנקראים רמונים, וכלם עומדים בחביבות, ואלו הם שמכניסים אהבה בין ישראל

למטה לקדוש ברוך הוא למעלה. וכלם מעוררים אהבה ועומדים באהבה. וכשמתעוררת אהבה ממטה למעלה וממעלה למטה, אז מתמלא ההיכל הזה מכמה טובות, מכמה חסדים, מכמה רחמים, ואז האהבה שלמטה תוך האהבה העליונה נדבקות זו בזו.

מבאן יוצאים שני ממנים שנקראים אהבה, על שם ההיכל. ואלו עומדים להשגיח על כל אותם שמיוחדים את יחוד רבונם באהבה, ומוסרים נפשם עליו באהבה, ועולים ומעידים למעלה. וכל אותם שעושים חסד בעולם, אותם החסדים עולים ונכנסים לתוך ההיכל הזה ומתעטרים שם, ועולים להתעטר בתוך אהבה עליונה. ועל זה כתוב, (תהלים קח) כי גדל מעל שמים חסדך. בהיכל הזה כתוב, (שיר השירים ח) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה וגו'.

היכל הרצון תפארת

ההיכל הששי. זהו ההיכל שנקרא היכל הרצון, שהוא רצון שנקרא (דברים ח) מוצא פי ה', שמחה של הדבקות של הכל. וכאן הוא רצון הרצונות, בסוד הכתוב (שיר השירים ד) כחוט השני שפתותיך. רצון כל הנשמות שיוצאות מאותו מוצא פי ה'.

ההיכל הזה היכל הרצון, ששם עומדות כל הבקשות וכל השאלות שבעולם, משום שרצון כל הרצונות כשנשיקות נמצאות, בסוד הכתוב (בראשית כט) וישק יעקב לרחל. ואז, כשנושק זה לזה, אז נקראת עת רצון, משום שהרי אז נמצאת שלמות וכל הפנים מאירות. וכשתפלות עולות, אז הוא עת רצון להמצא. ועל כן כתוב, (תהלים סט) ואני תפלתי לך ה' עת רצון. שהוא חבור זה עם זה.

בהיכל הזה עומדים ששה פתחים. ארבעה פתחים לארבעה צדדים של העולם, ואחד למעלה ואחד למטה. בפתחים הללו התמנה רוח אחד שהוא גדול על כל הממנים בכל אותם הפתחים, ושמו רזיא"ל. וזה התמנה ונפקד על כל אותם הסודות העליונים, שמדברים פה לפה, שנושקים זה לזה באהבת האהבה.

הסודות הללו אינם עומדים לגלוי, אבל כשנפתחים השערים, אז יודעים כל ההיכלות וכל אותן רוחות וכל אותם מחנות, שהרי נפתחו שערי רצון, ולא נכנסים לשערים הללו אלא רצונות של תפלות, רצונות של שבת, רצונות של נשמות קדושות עליונות.

זֶהוּ הֵיכָלֹ שֶׁל מֹשֶׁה. בְּהֵיכָל הַזֶּה הִתְכַּנַּס מֹשֶׁה בְּאַהֲבָה, וְנִשְׁקַן נְשִׁיקוֹת. בְּהֵיכָל הַזֶּה, (שמות יט) מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל.

כְּשֶׁנִּדְבְּקוֹת נְשִׁיקוֹת בְּנְשִׁיקוֹת זֶה עִם זֶה, וְעַל כֵּן כָּתוּב, (שיר השירים א)
 יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגו'. אֵין נְשִׁיקוֹת שֶׁל שְׂמֻחָה
 וְאַהֲבָה אֲלֵא כְּשֶׁנִּדְבְּקִים זֶה בְּזֶה פֶה בְּפֶה, רוּחַ בְּרוּחַ, שְׂאֵז רוּחִים זֶה
 עִם זֶה בְּתַפְנוּקֵי הַכֹּל, וּבְשֻׂמְחָה, מֵהָאוֹר הָעֲלִיּוֹן.

בֵּא וּרְאֵה, מֹשֶׁה יְדַבֵּר – שְׂכָתוּב (שם ה) הִנֵּךְ יִפֶּה רַעֲיָתִי, וְכָתוּב כָּחוֹט
 הַשָּׁנִי שְׂפֹתוֹתֶיךָ. וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל – שְׂכָתוּב (שם א) הִנֵּךְ יִפֶּה
 דוֹדֵי אֶף נְעִים, וְכָתוּב (שם ה) שְׂפֹתוֹתַי שׁוֹשְׁנִים נוֹטְפֹת מוֹר עֲבַר.

הַרוּחַ הַזֶּה, נִמְסְרוּ בְיָדָהּ כָּל הַסּוּדוֹת שֶׁל אוֹתָן הַנְּשֻׁמוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת
 שְׂמַעוֹרָרִים תְּשׁוּקָה שֶׁל אַהֲבָה שְׂלִמְעֵלָה וּמִטָּה כְּאַחַד.
 אוֹתָן נְשֻׁמוֹת עֲלִיּוֹנוֹת, כְּמוֹ רַבִּי עֲקִיבָא וְחִבְרִיו, שְׂאֵלָה לֹא נִקְרְבוּ
 לְרַחֵץ בְּנֹהַר דִּינּוֹר כְּמוֹ שְׂשֻׁאֵר הַנְּשֻׁמוֹת רוּחְצוֹת שֵׁם וְעוֹבְרוֹת בּוֹ,
 וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

(בֵּא וּרְאֵה) הַרוּחַ הַזֶּה מוֹצִיאָה שָׁנִים עֶשְׂרֵי אוֹרוֹת, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּסוּד
 תַּחַת הַרוּחַ הַזֶּה. בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם עוֹמְדִים אַרְבַּעַת אוֹרוֹת
 עֲלִיּוֹנִים שְׂשׁוּלְטִים לְאַרְבַּעַת צְדָדִים. בְּצַד הַדְּרוֹם עוֹמֵד אוֹר עֲלִיּוֹן
 אֶחָד, הַיָּמִין שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שְׁהָרִי מִמֶּנּוּ מִתְחִילִים יִשְׂרָאֵל לְהֶאָחַז
 בְּסוּד הָאֱמוּנָה, וְהוּא מִיכָאֵל, רַב כַּח שֶׁל הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן, שְׂיִוָּרֵד מִצַּד
 הַדְּרוֹם, שְׂשֵׁם הָאוֹר עוֹמֵד בְּחֻזְקוֹ.

הַמִּיכָאֵל הַזֶּה, אוֹר הַיָּמִין, הָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס הַגָּדוֹל שֶׁל יִשְׂרָאֵל. מִשׁוֹם
 שְׂכַאֲשֶׁר עוֹמֵד הַצַּד הָאַחֵר לְהַשְׁטִין עַל יִשְׂרָאֵל, אֵז מִיכָאֵל
 טוֹעֵן כְּנִגְדּוֹ, וְנַעֲשֶׂה סִגְנוֹר עַל יִשְׂרָאֵל, וְהֵם נִצְלִים מֵאוֹתוֹ הַקֶּטְגוֹר שֶׁל
 בְּעֲלֵי שְׂנֵאת יִשְׂרָאֵל.

פְּרָט לְזִמְן שְׂחֻרְבָה יְרוּשָׁלַיִם, שְׁהָרִי אֵז הַתְּגַבְּרוֹ הַחֲטָאִים, וּמִיכָאֵל
 לֹא יָכַל עִמּוֹ שֶׁל הַצַּד הָאַחֵר, שְׂטַעֲנָתוֹ שֶׁל מִיכָאֵל עַל יִשְׂרָאֵל
 נִשְׁבְּרָה, וְאֵז – (איכה ב) הַשִּׁיב אַחֲרוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב.

בְּצַד הַצָּפוֹן עוֹמֵד אוֹר אַחֵר, שְׁהָרִי הוּא עוֹמֵד (לטל) לְבִטְלֵ דִין מִבֵּית
 הַהֵיכָל הַרְבִּיעִי. וְנוֹתֵן לְמִמְנָה שֶׁל אוֹתוֹ הַפֶּתַח, שְׂכַאֲתוֹ הַפֶּתַח
 עוֹמְדִים מִמְנִים אַחֲרֵים שֶׁהֵם בְּצַד הַטְּמָאָה, מְחַכִּים לְאוֹתוֹ הַמְּמָנָה
 וְנוֹטְלִים דִּין. וְלִפְעָמִים שְׁהָאוֹר הַזֶּה שְׂבַצַּד הַצָּפוֹן הוּא עוֹשֶׂה דִין,

ולא נמסר ביד הצד האחר, משום שכל הדינים שנעשו בו יש להם רפואות, והקדוש ברוך הוא עושה חסד באותם מקומות.

גבריא"ל הוא האור הזה שבצד הצפון, ובכל מקום שהוא מכה, שרוי בו חסד, משום שגבריא"ל בשני צדדים, כלול בשניהם, ולכן מכה, ובו רפואות. בצד הזה עומד סוד, שכתוב, (דברים ח) כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך. ואלו הם יסורים של אהבה, שכלולים בצד זה ובצד זה.

בצד המזרח עומד אור אחר, שהוא עומד בכל דברי הרפואות, להכניס לפני רבנו כל אותם שנשכחו בבית חלים, ולקרב זמנים וקצים לאותן מחלות שהשלימו את נאמנותן. וסובב את העולם בכל יום ויום כדי להשלים רפואות במצות רבנו, והאור הזה (הוא) שמו רפא"ל. ואף על גב שהרי בארנו אותו לצד אחר. וזה אחוז לצד זה ולצד זה, לצד של מיכאל, ולצד של גבריא"ל.

וזהו הממנה, שבשעה שנדון אדם בהיכל הרביעי לחיים, אזי הוא מקדים ברפואות. והרפואות הללו יוצאות מתוך דחק, משום שמשני צדדים יוצאות, והדחק הזה בא מתוך צד שמאל, והרפואה מתוך צד ימין. ולכן, כשבאה רפואה לאותו החולה, היא באה לו מתוך דחק רב.

וכך הוא מצד המערב. ואף על גב שאמרנו שרפאל הוא בצד המזרח, ופרשוהו בצד הזה של המערב – הרפואות והחיים אינם אלא בצד המזרח, שהרי משם נמשכים החיים למטה.

(ובצד המערב הזה) אור אחד ששמו נוריא"ל, והוא אוריא"ל. וזהו כלול מכלם ועומד שליח בכל. ויש לו שלשה צדדים, אבל הם שנים, כי כל אחד מאלו כלול בחברו, שאותם ארבעה יסודות התחתונים, מאותם ארבעה יסודות העולם, עליונים על הכל. ומשום שכלם קשורים זה בזה, רמז הכתוב ואמר, (שיר השירים ז) אל גנת אגוז ירדתי לראות.

אותם שנים עשר האורות עומדים באותה הרוח שאמרנו, ואותה רוח עליהם בשלמות. תחת ארבעה האורות הללו יש שמונה אחרים, כדי להיות בשלמות, ובכלם יש שלמות אחת, (ירדתי לראות, אלו ארבעה אורות עליונים שיש תחתיהם שמונה אחרים, והם שנים עשר אורות שעומדים תחת אותה

רוח שאמרנו, ואותה רוח עליהם בשלמות, להיות בכלם שלמות אחת) וכשכלם נפרדים, הם שלשה לכל צד.

ארבעת העמודים הללו עומדים לעלות ולהאחז את ההיכל הזה למעלה במקום שנקרא שמים, לחבר את הנשיקות אלו באלו כאחד. תחת אלו כמה דרגות לדרגות, כלם יוצאים מהם, מהיסודות התחתונים הללו, מהם מצד המים, ומהם מצד האש, ומהם מצד הרוח, ומהם מצד העפר.

כמו כן שנינו, ארבעה נכנסו לפרדס, וכלם נבחרו למקום הזה, לאלו ארבעה היסודות. וכל אחד ואחד נקשר במקומו; זה בצד האש, וזה בצד המים, וזה בצד הרוח, וזה בצד העפר. וכלם טבועים ביסוד שלהם כמו שנכנסו, פרט לאותו השלם החסיד שבא מצד הימין, ונדבק בימין ועלה למעלה.

וכשהגיע למקום הזה שנקרא היכל אהבה, נדבק בו ברצון הלב. אמר, ההיכל הזה צריך הוא להדביקו בהיכל שלמעלה באהבה רבה, ואז השתלם בסוד האמונה, והוא עלה והשלים אהבה קטנה באהבה גדולה כראוי, ולכן מת באהבה, ויצאה נשמתו בפסוק הזה (דברים ו) ואהבת. אשרי חלקו.

כל אותם האחרים ירדו למטה כל אחד ואחד, ונענשו באותו יסוד שיירד למטה. אלישע ירד למטה בצד השמאל שהוא אש, וירד בו ולא עלה, ופגש את אותו הצד האחר שנקרא אל אחר, ונמנעה ממנו תשובה, וגרש משום שנדבק בו, ולכן נקרא אחר, ובארנו.

בן עזאי ירד ביסוד העפר, וטרם הגיע לשרפת העפר שמגיע לאותו הצד האחר, טבע באותו עפר ומת. ולכן כתוב (תהלים קטז) יקר בעיני ה' המותה לחסידיו.

בן זומא ירד ביסוד הרוח, ופגש ברוח אחרת, שהגיע לצד הטמאה, שנקרא פגע רע, ומשום כך פגע בו ולא התישב בו, וכלם לא נצלו מענשו. ולכן אמר שלמה, (קהלת ח) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים. משום שאלה ירדו בדרגות הללו ונענשו.

בא וראה, משום שרבי עקיבא עלה למעלה כראוי, נכנס בשלום ויצא בשלום. דוד שאל שאלה, ולא התפרש, שכתוב (תהלים

י) ממתים יִדָּף ה' ממתים מחלד חלקם בחיים. (תוהה) על מה זה
אלה שנהרגו בהרוגי העולם צדיקים, זכאים, שלא חטאו חטא
כדי שיענשו.

בא וראה, ממתים יִדָּף ה' ממתים מחלד חלקם בחיים. כאן הוא שני
צדדים - יִדָּף ה', וחלד. יִדָּף ה' - זה הקדוש ברוך הוא,
שהנשמה מתכנסת אליו. ממתים מחלד - זה הצד האחר, שהגוף
הוא שולט עליו, שכתוב (ישעיה לח) לא אביט אדם עוד עם יושבי חדל.

בא וראה, הנשמות של אלו, להשלמת רוח הקדש, שלהם עשר
רוחות מלמטה כראוי, וגופם נמסר למלכות הרשעה, כל אחד
נוטל חלקו בסוד הקרבנות.

סדר הלימוד ליום ו אדר [יום 154 בשנה]

וּבֹא רְאָה, ראש ראשית האמונה תוף המחשבה, מפה הניצוץ החזק, ועולה תוף המחשבה (ומוציא) ניצוצות, וזורק ניצוצות לשלש מאות ועשרים עברים, ובורר פסלת מתוף המחשבה, ונברר.

אף כף כמו כן עולה במחשבה, כמו שנברר בה פסלת, (והתברר אף כף. אלו שבהם השתלם מה שצריך, ודאי כף עלה במחשבה והכל) ונבררו אלה, שבהם השתלם מה שצריך. ודאי כשעלה, עלה במחשבה, והכל כמו שצריך. שמחה מצד זה, ועצב מצד זה.

כתוב, (קהלת ח) ושפחתי אני את השמחה אשר אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכל ולשתות ולשמח והוא ילוננו בעמלו ימי חייו אשר נתן לו האלהים תחת השמש. ושפחתי אני את השמחה – זו שמחת המלך הקדוש בזמן שהוא שולט, בשבת ובמימים טובים, שמכל המעשים הטובים שאדם עושה, אין טוב לאדם תחת השמש כי אם לאכל ולשתות ולהראות שמחה באותו (זמן) הצד, כדי שיהיה לו חלק לעולם הבא.

והוא ילוננו בעמלו, מי? זה הקדוש ברוך הוא, הוא ילוננו וילך עמו להכניסו לעולם הבא.

דבר אחר והוא ילוננו – מי הוא? אותו האדם שאוכל ושותה ושפח – כל מה שמוציא לאכל ולשתות, הוא ילוננו לקדוש ברוך הוא בהלואה, והוא יתן לו כפלי כפלים מכל מה שמוציא בזה. בשני אלה מלנה אדם לקדוש ברוך הוא כשחס על העני, וכשמוציא בשבתות וזמנים, שהרי הכל הלנה לקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר (משלי יט) מלנה ה' חונן דל וגמלו ישלם לו.

ומשום כף, זו שמחה וזה עצב. זה חיים וזה מות. זה טוב וזה רע. זה גן עדן וזה גיהנם. והכל זה הפך של זה. ולכן גופם היה בעצב, והנשמה בשמחה. וכשהיו עשרה האלו, שנקראים הרוגי מלכות, הרוגים היו מצד אחר, והשלימו מקום אחר של קדשה. ומשום כף הכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא ונעשה כראוי.

בְּהִיכַל הִזָּה עוֹמְדִים אוֹתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר. אַרְבָּעָה אֱלוֹ לְמַעְלָה, וְשְׁמוֹנֶה עֲמָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד נוֹטֵל עִמּוֹ שְׁנַיִם, כְּמוֹ שֶׁסְּדוּר (שֶׁל שְׁנֵי) הַדְּגָלִים וְכֵן בְּסְדוּר שְׁלֵמֶטָה, עַד סוּף כָּל הַדְּרָגוֹת.

בְּהִיכַל הִזָּה נִכְנָסוֹת כָּל אוֹתָן תְּפִלוֹת, וְכָל אוֹתָן רְצוֹנוֹת שֶׁל שְׂבָחִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּאַהֲבָה, וְכִשְׁנִכְנָסִים לְהִיכַל הִזָּה, כָּלֵם נִדְבָקִים בּוֹ (בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא). וּבְכָל יוֹם וּבְכָל זְמַן כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת הַנְּשִׁיקוֹת, אָזִי הוּא זְמַן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשֵׂעַ בְּנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים. וּמַה הוּא הַשְּׂעִשׂוּעַ? שֶׁמְעוֹרְרִים הַנְּשִׁיקוֹת הַלְלוֹ, וְהֵן קוֹדְמוֹת לְאוֹתוֹ הָעֲנֵג, וְלָכֵן כְּתוּב (ישעיה נח) אֲז תִתְעַנֵּג עַל ה', וּבְאַרְנוֹ.

הַהִיכַל הִזָּה כָּלֵל שֶׁל כָּל הַהִיכָלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים, כָּלֵם כָּלוּלִים בְּהִיכַל הִזָּה. הַהִיכַל הָרֵאשׁוֹן, שֶׁשָּׁם עוֹמְדַת אוֹתָהּ הָרוּחַ שְׁאַמְרָנוּ, וְכָל אוֹתָן הַחַיּוֹת שָׁבָה, נִסְמָכֶת בְּשְׁנֵי עוֹמְדִים לְצַד מְזָרְח, וּבְשְׁנֵי עוֹמְדִים לְצַד דְּרוֹם, וּבְשְׁנֵי עוֹמְדִים לְצַד מְעַרְב, וּבְשְׁנֵי עוֹמְדִים לְצַד צָפוֹן, וְהֵם שְׁמוֹנֶה. וְאֵלּוֹ נִקְרָאִים יְתִדוֹת הַמְּשַׁכָּן, וְעוֹמְדִים בַּחוּץ.

כְּשֶׁבֵא הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, נוֹסְעוֹת אוֹתָן הַיְתִדוֹת, וְנִעְקְרִים מִמְּקוֹמָם אוֹתָם הַמִּיתָרִים, שֶׁהֵם שְׁמוֹנֶה אַחֲרִים פָּרֵט לְאוֹתָן הַיְתִדוֹת שְׁאַמְרָנוּ, וְאוֹתָהּ הָרוּחַ הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁבְּתוֹךְ הַהִיכַל הִזָּה קוֹדְמַת וְנִכְנָסַת וְנִכְלָלַת בְּתוֹךְ אוֹתָהּ (שְׁנֵי בְרוּחַ אַחֲרַת שְׁבוּ) רוּחַ שְׁנֵי שָׁבוּ.

אוֹתָם שְׁנֵי הָעוֹמְדִים שֶׁלְצַד מְזָרְח הֵם קָרְעִיא"ל, שֶׁהַתְּמִנָּה בַּחוּץ עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֶלֶף מְמַנִּים, שֶׁכָּלֵם נִקְרָאִים יְתִדוֹת הַמְּשַׁכָּן. זֶה לְיָמִין. וְלְשֵׁמָאל – שְׁמַעִיא"ל, וְהַתְּמִנָּה עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֶלְפִים מְמַנִּים אַחֲרִים, וְכָלֵם יְתִדוֹת כְּמוֹ שְׁאַמְרָנוּ. (אוֹתָם מְמַנִּים אַחֲרִים) הַתּוֹמְכִים שֶׁהַתְּמִנּוֹ לְצַד דְּרוֹם, אֶחָד סַעְדִיא"ל וְאֶחָד סְטֵרִיא"ל (סַעְרִיָּה א"ל), כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֶלֶף מְמַנִּים אַחֲרִים. אֵלּוֹ לֹא מְעַבְרִים מִשְׁלֹטוֹנָם לְעוֹלָמִים.

אֵלּוֹ כָּלֵם מְמַנִּים עַל קִיּוֹם הָעוֹלָם. אֵלּוֹ מֵאוֹתָם שְׁעוֹמְדִים בְּקִיּוֹם, שְׁאוֹתָם שֶׁנִּשְׂאוֹ שְׁשׂוֹקְלִים בְּמִשְׁקַל זָכָרִים וְנִקְבוֹת זֶה עִם זֶה (אֵלּוֹ הֵם שְׁשׂוֹקְלִים בְּמִשְׁקַל זָכָרִים וְנִקְבוֹת לְהִנְשֵׂא זֶה עִם זֶה), וְאֵלּוֹ נִקְרָאִים מֵאֲזִנִּים. עַל זֶה כְּתוּב, (תהלים סב) בְּמֵאֲזִנִּים לְעֵלוֹת, וְלֹא אוֹתָם שֶׁכְּתוּב בָּהֶם, (ויקרא יט) מֵאֲזִנֵי צֶדֶק, שְׁאַמְרָנוּ. כָּל אוֹתָם שֶׁשְׁקוּלִים זֶה עִם זֶה, וְלֹא שׂוֹקֵל זֶה יוֹתֵר מִזֶּה, עוֹלִים וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, וְהֵם חִבּוּר שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה כְּאֶחָד,

ועל זה - במאזנים לעלות. ואף על גב שלפעמים מסתייע הדבר ושוקל זה יותר מזה, עולים ומתחברים כאחד, והרי בארנו.

אותם שני עמודים שלצד צפון - פתחיא"ל, עטריא"ל. וממנים כל אחד ואחד על שנים עשר אלפים ממנים אחרים, והם יתדות המשכן, ובאלו האחרונים שאמרנו. אותם שני ממנים תומכים אחרים שלצד מערב הם פדתיא"ל ותומיהא"ל, והתמנו כל אחד על שנים עשר אלפי ממנים אחרים, וכלם יתדות המשכן כפי שאמרנו.

אלו הם ששופכים דמעות על כל אותם שמגרשים את נשותיהם הראשונות, משום שאותן שבע הברכות שנמסרו לה, הוסרו ולא התקיימו, משום שהתגרשה, ולא נדבקו הבעל והאשה כאחד, ולכן כלם שופכים דמעות. שהגרושים מראים שאותן שבע ברכות כאלו שהעברו ממקום אחר. אז באותה שעה יוצא קול ואומר: (ישעיה

ג) אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתי.

ההיכל השני, שאמרנו שכולל את ההיכל הראשון להתיחד בו. וכל אותן החיות, כך גם יש לו שמונה עמודים כמו הראשונים, וכלם ממנים כל אחד ואחד על שנים עשר אלפי ממנים אחרים כמו אלו הראשונים שאמרנו. שני עמודים הם לצד מזרח, שני עמודים לצד דרום, ושני עמודים לצד צפון, ושני עמודים לצד מערב.

שני העמודים הללו של צד מזרח - יהדניא"ל, גזורי"ה. שנים עשר אלפי ממנים של כל אחד, וכלם יתדות. אותם שני עמודים שלצד דרום - אהריא"ל ברהיא"ל. כל אחד ואחד על שנים עשר אלפים כראשונים.

אלו ממנים על משבר, ונוטלים אותם קולות הנשים, ומניחים אותם לפני אותו ההיכל, וכשאותו הצד האחר בא לקטרג בפעה הזו, שהיא שעת סכנה, עומדים אלה ומכניסים את הקולות הללו לממנה של הפתח, ולא יכול אותו הצד האחר לקטרג. ולפעמים שמקדים אותו הצד האחר, ונכנס ומקטרג, ויכול להזיק.

שני העמודים הללו שלצד צפון - תלחליא"ל, (סלסליא"ל) קרספיהא"ל. הם ממנים כל אחד על שנים עשר אלפים אחרים. שלצד מערב הם סוגדי"ה, (סוגרי"ה) גדרי"ה. ואלו על שנים עשר אלפים אחרים.

וְאֵלֹהֵי מִמְנִינִים עַל אוֹתוֹ דָם בְּרִית, כְּשֶׁנִּמְוֹל אוֹתוֹ וְלֹד לְשִׁמְנָה יָמִים, וְאֵלֹהֵי נוֹטְלִים אוֹתוֹ הַדָּם וּמְנִיחִים אוֹתוֹ לְפָנָי הַהִיכָל הַזֶּה. וּכְשֶׁמִּתְעוֹרֵר רִגְזוֹ בְּעוֹלָם, מְשַׁנֵּחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אוֹתוֹ הַדָּם, וְלֹא נִתְּנָת רְשׁוֹת לְאוֹתוֹ צַד הָאֲחֵר לְהַכְנִס לְשָׁם.

בֹּא וּרְאֵה, בְּזִמְנֵן שֶׁנִּמְוֹל אוֹתוֹ אָדָם לְשִׁמְנָה יָמִים וְשָׂרְתָה עָלָיו שִׁבְתָּ, הַמַּלְכוּת הַקְּדוֹשָׁה, אוֹתָהּ הָעֲרֵלָה שְׂגוּזָרִים וְזוּרְקִים אוֹתָהּ הַחוּצָה, אִז עוֹמֵד אוֹתוֹ צַד הָאֲחֵר וְרוֹאֵה שֶׁזֶהוּ חֶלְקוֹ מִהַקְּרָבָן הַזֶּה, וְאִז נִשְׁבֵּר וְלֹא יִכּוֹל לְשַׁלֵּט וּלְקַטְרֵג עָלָיו, וְעוֹלָה וְנַעֲשֶׂה סִגְנוֹר עַל יִשְׂרָאֵל לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

הַהִיכָל הַשְּׁלִישִׁי. הִיכָל זֶה שֶׁעוֹמֵד לְהַכְלִיל וּלְיַחַד בּוֹ אוֹתוֹ הִיכָל שְׁנִי, וְאוֹתָהּ רוּחַ, וְכָל אוֹתָן חִיּוֹת שְׂבָה, כָּלֶם כָּלוּלִים וּמְתִיחָדִים זֶה עִם זֶה, וְהֵם רוּחַ אַחַת שֶׁכְּלוּלָה זוֹ בְּזוֹ, כִּי גַם יֵשׁ לוֹ שִׁמְנָה עֲמוּדִים לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְכָלֶם נִקְרָאִים יְתוּדוֹת הַמְּשָׁכָן. שְׁנֵי הָעֲמוּדִים שֶׁלְצַד דְרוֹם הֵם שְׁכַנִּיא"ל, עֲזוּזִי"ה. (וְהֵם מְמַנִּים עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲלֵף מְמַנִּים אַחֲרִים, כָּל אֶחָד כְּאוֹתָם הָאֲחֵרִים) שְׁנֵי הָעֲמוּדִים שֶׁלְצַד מְזֻרַח – יְהוּדִי"ה, עֲזָרִיא"ל. וְאֵלֹהֵי עוֹמְדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲלֵפֵי מְמַנִּים אַחֲרִים, וְכָלֶם נִקְרָאִים יְתוּדוֹת הַמְּשָׁכָן.

וְאֵלֹהֵי הַתְּמַנּוֹ עַל אוֹתוֹ הַבָּל הַתִּינוּקוֹת שְׁלוּמֵדִים תּוֹרָה לְקַיִם אֵת הָעוֹלָם, וְאֵלֹהֵי נוֹטְלִים אוֹתוֹ הַבָּל וּמַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעְלָה. וְכָל הַבָּל וְהַבָּל שֶׁל אוֹתָם תִּינוּקוֹת שְׁלוּמֵדִים בְּתוֹרָה לְקַיִם אֵת הָעוֹלָם, נַעֲשֶׂה מְמַנּוֹ רוּחַ אַחַת, וְעוֹלָה אוֹתָהּ רוּחַ לְמַעְלָה וּמִתְעַטֶּרֶת בְּעֵטְרָה קְדוֹשָׁה, וּמִתְמַנֶּה שׁוֹמֵר הָעוֹלָם, וְכֵן כָּלֶם.

שְׁנֵי הָעֲמוּדִים שֶׁהֵם לְצַד צְפוֹן – עֲזַפְיָא"ל, (קַטְצִירָהָא"ל) קַטְצִירָהָא"ל. וְהֵם מְמַנִּים עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲלֵפֵי מְמַנִּים אַחֲרִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. שְׁנֵי הָעֲמוּדִים שֶׁלְצַד מְעָרְב הֵם עֶסְסַנְיָ"ה, אֲדִירִירִי"ה (אֲדִירִירִי"ה). וְאֵלֹהֵי מְמַנִּים עַל שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֲלֵפִים מְמַנִּים אַחֲרִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ.

אֵלֹהֵי הַתְּמַנּוֹ לְהַכְרִיז בְּכָל הַרְקִיעִים לְכָל אוֹתָם שֶׁמַּעֲבִירִים אֵת בְּנֵיהֶם מִהַתּוֹרָה וּמַעֲבִירִים אוֹתָם שְׁלֹא יִלְמְדוּ אוֹתָהּ. אִז יוֹצֵאִים כָּל הַמְּמַנִּים הַלְלוּ, וּמְכַרְזִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לְפָלוֹנֵי שֶׁהַעֲבִיר אֵת בְּנוֹ מִהַתּוֹרָה! אוֹי לוֹ שֶׁאֲבַד מִהָעוֹלָם הַזֶּה וּמִהָעוֹלָם הַבָּא!

ההיכל הרביעי. ההיכל הזה הוא היכל שעומד באור יותר. ההיכל הזה סובבים אותו שלשים ושתים יתדות עליונות, וחמש מאות אלף אחרות שממנות תחת אלה, וארבע אחרות עליונות על כלן, וכלן הן יתדות של ההיכל הזה. אלו הארבעה הם: חסדיה"ל, קסירי"ה (קסדי"ה), קדומי"ה, דהריא"ל. אלו הארבעה ממנים על כלם, וכל האחרים, כלם ממנים תחתיהם.

ויעל ידי אלה נודע הדין לעשות בעולם, ועל אלו פתוב, (דניאל ד) ומאמר קדושים שאלה. לארבעה הללו באים כל אותם החילות שממנים על הדין לשאל איך נגזר הדין בעולם. כל אותם הדינים שלא נתנו בפתיקים לקיום העולם, ועל כן כלם באים לשאל, ומשום כך כלם ממנים על זה.

אותם שלשים ושנים האחרים הם ממנים על כל אותם שעוסקים בתורה תמיד, ולא פוסקים ביום ובלילה. ואלו האחרים כלם שפתחיהם, הם ממנים על כל אותם שקובעים זמנים ידועים לתורה. ועל זה הם כלם ממנים, ולהעניש את כלם, את כל אותם שיכלו להשתדל בתורה ולא משתדלים.

ההיכל החמישי. בהיכל הזה עומדים שלש מאות ושלשים וחמשה ממנים, כחשבון ימות השנה. ומעליהם ארבעה עמודים עליונים על כלם. ואלה הם: קרשיה"ל, סרטיה"ל, עסירי"ה, קדמיא"ל. ואלו נקראים יתדות של ההיכל הזה.

אלו התמנו לברח את העולם (אלו), כשנשמה נוספת מערב שבת לערב שבת. והיא יוצאת. כשהיא יוצאת, יוצאים אלה עמה, ומעבירים מישראל כל עצבות וכל יגיעה וכל מרירות הנפש וכל הרגז של העולם, ואלה הם משמחי העולם.

כ אותם שלמטה מהארבעה הללו, כלם התמנו להעביר דין מאותם בעלי הדין ומאותם שטורדים אותם בגיהנם שיעלו מהם את הדין. ועל כן כל היתדות הללו, כלן עומדות בשמחה ויוצאות משמחה, וכל ההיכלות עומדים להתעטר למעלה, כמו שנתבאר.

ההיכל השישי. ההיכל הזה היכל שעומד על כל ההיכלות התחתונים. בזה מאה אחרים שעומדים בחוץ, שנקראים יתדות כאותם האחרים. והם מאה לצד ימין, ומאה אחרים לצד שמאל.

שְׁנֵי מַמְנִים עֲלִיּוֹנִים לְצַד יְמִין, וְשְׁנֵי מַמְנִים אַחֲרִים עֲלִיּוֹנִים לְצַד שְׂמָאל. אֵלוּ שֶׁל הַיְמִין הֵם מַלְכֵי־אֵל, שְׂמַעְיָה־ל'. וְאֵלוּ שֶׁל הַשְּׂמָאל נִקְרָאִים מִסְרִסְנֵי־הָ, צַפְצַפֵּי־הָ. אֵלֶּה הֵם יְתֻדוֹת עֲלִיּוֹנוֹת, מִיְמִין וּמִשְׂמָאל.

וְאֵלֶּה הֵם שְׁעוּמָדִים וּמְזַמְנִים בְּעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׂמַגִּיעַ זְמַנוֹ שֶׁל צַדִּיק לְהִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם וּנְתַנָּה רְשׁוֹת לְצַד הָאֲחֵר, אֵלוּ הָאֲרַבְעָה עוֹמְדִים לְהַזְדַּמֵּן לְשֵׁם כְּדֵי שְׂתַצַּא נִשְׁמָתוֹ בְּנִשְׁיָקָה, וְלֹא תִצְטַעַר בְּשְׁלִיטְתוֹ שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׂרַבּוֹנָם מִקְדִּים עֲלֵיהֶם אֶת שְׁלִיטְתָם, לְהִיּוֹת שְׂמֹרִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

מִהַיְיבֵלֵּה הַזֶּה מִתְחִילִים כָּל הַסּוּדוֹת וְכָל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת וְהַתְּחַתּוֹנוֹת לְהַתְּחַבֵּר, כְּדֵי שְׂיִמְצָא הַכֹּל, מַעֲלָה וּמַטָּה בְּשִׁלְמוֹת, לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד וְחַבּוּר אֶחָד, לִיְחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי, וְלְהַשְׁתַּלֵּם שְׂיֵאִיר הַשְּׂפַע הָעֲלִיּוֹן בַּתְּחַתּוֹן (לְהַשְׁפִּיעַ אוֹרוֹת עֲלִיּוֹן בַּתְּחַתּוֹן) וְאוֹר הַמְּאוֹרוֹת כְּאֶחָד, (וּמֵאִירִים הַמְּאוֹרוֹת בְּלֶם כְּאֶחָד) שְׂלֹא יִזְוָזוּ זֶה מִזֶּה, וְאֵז שׁוֹפַע וְנִמְשָׁף מֵה שְׂנִמְשָׁף, שְׂלֹא נוֹדַע וְלֹא הִתְנַלָּה, כְּדֵי שְׂיִתְקַרֵּב (שְׂיִתְקַדֵּשׁ) וְיִתְיַחַד זֶה עִם זֶה לְהִיּוֹת הַכֹּל בְּיַחְדוֹ שְׁלָם כְּרָאוּי.

אֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ שֶׁל מִי שְׂיִוָּדַע בְּסוּדוֹת רַבּוּנוֹ לְהַכִּירוֹ כְּרָאוּי, שְׂהַרִי הֵם אוֹכְלִים חֲלָקָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל זֶה כְּתוּב, (יִשְׁעִיָּה סו) הִנֵּה עֲבָדֵי יֹאכְלוּ. אֲשֶׁרֵי הַצַּדִּיקִים שְׂמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, מִשׁוּם שֶׂהֶם יוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיוֹדְעִים לִיְחַד הַיַּחְדוֹ הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי. שְׂכָל מִי שְׂיִוָּדַע לִיְחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּשִׁלְמוֹת כְּרָאוּי, אֲשֶׁרֵי בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

הַקְּשֶׁר שֶׁל כָּל הַהִיכָלוֹת הֵלְלוּ כְּאֵן נִקְשָׁרִים, (יַעֲקֹב קִשֶׁר שֶׁל כָּל הָאֲמוּנָה, רוּחַ שְׁעוּמָדָת כְּנֻגַד רוּחַ שְׂהִיא לְמַטָּה, וְזוֹ הַרוּחַ שְׂהִיא לְמַעֲלָה עוֹמְדָת כְּנֻגַד רוּחַ עֲלִיּוֹנָה שְׂכָל הַרוּחוֹת עוֹמְדוֹת בָּהּ. זֶהוּ יַעֲקֹב שֶׂהוּא רוּחַ אֲמִצְעִית שֶׁל כָּל הַרוּחוֹת, וְהוּא לּוֹקֵחַ הַהִיכָל הַשְּׂשִׁי בְּאוֹתָן נִשְׁיָקוֹת שֶׁל דְּבִקּוֹת רוּחַ בְּרוּחַ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) יִשְׂקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. וְכָל נִשְׁיָקָה הִיא) (כְּאֵן הַקְּשֶׁר שֶׁל כָּל הָאֲמוּנָה. יַעֲקֹב הוּא רוּחַ אֲמִצְעִית שֶׁל כָּל הַרוּחוֹת, הוּא נוֹטֵל אֶת הַהִיכָל הַשְּׂשִׁי הַזֶּה בְּאוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת) לְהַדְּבִק רוּחַ בְּרוּחַ, הַתְּחַתּוֹן בְּעֲלִיּוֹן. וּבְנִשְׁיָקוֹת הֵלְלוּ מִתְעַלָּה הַרוּחַ שְׂלִמְטָה לְהַדְּבִק בְּרוּחַ שְׂלִמְעֵלָה. וּכְשֶׁנִּדְּבִקוֹת רוּחַ בְּרוּחַ, אֵז הַרוּחַ הָעֲלִיּוֹנָה הַנְּסִתְרָת שׁוֹרָה

על הרוח הזו של האמצע. וטרם שמתעוררת להדבק רוח ברוח, הרוח העליונה אינה שורה על (ז) הרוח של האמצע.

וסוד זה, כשנאחזות רוח ברוח, אז שורות הנשיקות להתחבר, ומתעוררים שאר האיברים בתשוקה, ורוח זו מתדבקת בזו. ואז האיברים כלם מתעוררים אלה באלה, להקשר איבר באיבר.

ואם תאמר, מי מעורר? האיברים התחתונים או האיברים העליונים? האיברים התחתונים מתעוררים תמיד לעליונים. מי שהוא בחשכה, תאב תמיד להיות באור. שלהבת שחרה שלמטה מתעוררת תמיד לשלהבת לבנה שלמעלה כדי להדבק בה ולשרות תחתיה, וסוד זה - (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל.

בשנת יעקב את ההיכל הששי הזה, אז נקרא בשם קדוש עליון שלם - וה' ואם תאמר, שלמות הכל? לא כן, אלא כשנשלמו כל ההיכלות אלה באלה, אז הכל נקרא בשם שלם, יהו"ה אלהים. וזהו שם שלם מהכל. וטרם שהתחברו זה עם זה, היכלות בהיכלות, לא נקרא בשם השלם הזה. וכשמתחברים כאחד אלה באלה, אז משתלם הכל ממעלה ומטה, ואור שלמעלה למעלה יורד ושורה על הכל, ונקשר הכל כאחד (להיות הכל כאחד) להיות הכל אחד.

וסוד הדבר - יעקב נטל ארבע נשים, וכלל אותן בתוכו. ואף על גב שבארנו את הדבר הזה בסוד אחר, שהוא עומד בין שני עולמות. וסוד הכל - כשיעקב נטל את ההיכל הזה, שהוא ששי, נטל וכלל בתוכו כל אותן ארבע נשים, ארבעה מלאכים, וכלם דבוקים בהיכל הזה. אלו הם ארבעה ראשי הנהרות, שכתוב (בראשית ב) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. אלו ארבעה ראשים, אותן ארבע נשים שנטל יעקב, (כמו שאמרנו, ולו צריך, והוא) נטל ההיכל הזה.

ואז נקרא ההיכל הזה וה', כשהוא לטוב, כמו שנאמר (שמות יג) וה' הלך לפניו יומם. (בראשית יח) וה' אמר המכסה אני מאברהם. וכשהתחבר יצחק בהיכל בית הדין שנקרא זכו"ת, אז נקרא הכל וה', להעניש את הרשעים, כמו שנאמר, (שם יט) וה' המטיר על סדם וגו'. והכל בסוד אחד כראוי.

ובשיעקב נטל את ההיכל הזה, אז הכל נקרא רצון שלום, (וסימנה - אסתר ב) ובהגיע תור אסתר) וזוהי עת רצון. ומכאן והלאה

מתחילים ההיכלות להתחבר ולהקשר אלו באלו. ואף על גב ששנינו דרומית מזרחית. והכל הוא כְּאֶחָד. כָּאֵן הוּא רוּחַ בְּרוּחַ, דְּבִקוּת אַחַת. **מִכָּאֵן** הַתְּחִיל אֲבָרְהָם שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁנִּקְרָא אֲהָבָה (רַבָּה, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ. וְהוּא נִטְלַ הַהֵיכָל שֶׁנִּקְרָא אֲהָבָה). אַז, (יִחְזַקְאֵל טו) שְׂדִים נִכְנוּ, וְהַתְּמַלְאוּ מִכָּל טוֹב, לְסַפֵּק וּלְהַזִּין הַכֹּל מִכָּאֵן. וְכִשְׁאַלְהֵם הַשְּׂדִים נִכְוֹנוּ וְהַתְּמַלְאוּ מִתּוֹךְ אֲהָבָה עֲלִיוֹנָה, אַז נִקְרָא הַיֵּכָל זֶה אֶל שְׂדֵי כְּפִי שְׁאִמְרָנוּ. וּבִזְזָה קָבַל כָּל הָעוֹלָם סְפוּק כְּשֶׁנִּבְרָא.

שְׁהָרִי כְּשֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, לֹא יָכַל לַעֲמֹד בְּקִיּוּם, וְלֹא הָיָה עוֹמֵד עַד שֶׁהַתְּגָלָה הַהֵיכָל הַזֶּה שֶׁנִּטְלַ אֲבָרְהָם. וְכִשְׁנִתְגָּלָה אֲבָרְהָם בַּהֵיכָל הַזֶּה (כְּדִי שְׁלַעוֹלָם יִהְיֶה סְפוּק) אַז אָמַר לְעוֹלָם דִּי, הָרִי סְפוּק לְהַזִּין מִמְּנוֹ הָעוֹלָם וְלִהְתְּקִים. וּמִשּׁוּם כֵּן נִקְרָא אֶל שְׂדֵי, אֶל שְׂדֵי לְכָל בּוּ. (וְלִהְזוֹן מִמְּנוּ. בֵּא וְרָאָה, הַיֵּכָל זֶה עֲתִיד וְכוּ').

וְעֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַלֵּא אוֹתוֹ (ב) וְלִהְתְּקִינוּ לְעֲתִיד לְבֵא, שְׁכַתּוֹב (יִשְׁעִיָּה טו) לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׁבַעְתֶּם מִשְׁד תִּנְחַמְיָה לְמַעַן תִּמְצוּ וְהַתְּעַנְגְתֶם מִזִּיו כְּבוֹדָה. שֶׁד תִּנְחַמְיָה וְזִיו כְּבוֹדָה, הַכֹּל הוּא בַּהֵיכָל הַזֶּה. וְאִז בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב, (בְּרֵאשִׁית כֵּא) מִי מְלַל לְאֲבָרְהָם הַיִּנְיָקָה בָּנִים שָׂרָה, שְׁהָרִי הַיִּנְיָקָה תְּלוּיָה בּוּ בְּאֲבָרְהָם.

יִצְחָק, שֶׁהוּא הַשְּׁמַאל שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַמְּקוּם שֶׁמִּמֶּנּוּ מִתְּעוֹרְרִים כָּל הַדִּינִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא זְרוּעַ שְׁמַאל, רֵאשִׁית כָּל הַדִּינִים, וְכָל הַדִּינִים מִתְּעוֹרְרִים מִשָּׁם, זֶהוּ שְׁנוּטֵל וְאוֹחֵז בְּאוֹתוֹ הַיֵּכָל שֶׁנִּקְרָא זְכוּת, לְהַתְּחַבֵּר דִּין בְּדִין וְלִהְיוֹת הַכֹּל קֶשֶׁר אֶחָד, מִשּׁוּם שֶׁזֶהוּ דִּין שְׁלַמְעֵלָה, וְרִשְׁמוֹת הַדִּין תְּלוּיִים בּוּ.

וְכָאֵן נִרְשָׁם הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים. מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ אֱלֹהִים חַיִּים שֶׁהוּא לְמַעְלָה לְמַעְלָה נִסְתָּר מֵהַכֹּל. וַיֵּשׁ אֱלֹהִים שֶׁהוּא בֵּית דִּין שְׁלַמְעֵלָה, וְאֱלֹהִים שֶׁהוּא בֵּית דִּין שְׁלַמְטָה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב, (תְּהִלִּים נח) אֵךְ יֵשׁ אֱלֹהִים שְׁפָטִים בְּאָרֶץ. אֱלֹהִים עֲלִיוֹן, סוּד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים, כּוֹלֵל אֶת אֵלֶּה שְׁלַמְטָה, וְהַכֹּל הוּא אֶחָד.

בַּהֵיכָל הַזֶּה מִתְּעוֹרֵר יִצְחָק, וְכָל שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם הָאוֹרוֹת שְׁכֻלִים בּוּ שְׁמֵהֶם נִגְזְרִים כָּל הַדִּינִים (שֶׁל הָעוֹלָם שְׁלַמְטָה) שֶׁל מְטָה שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁכַתּוֹב (דְּנִיָּאל ד) בְּגִזְרַת מְלָאכִים הַדְּבָר. וְלָמָּה נִקְרָאוּ עִירִין? אֵלָּא מִשּׁוּם שֶׁכָּלֶם עוֹמְדִים בְּעִיר הַזֶּה, (תְּהִלִּים מח) עִיר ה' צְבָאוֹת. עִיר אֱלֹהֵינוּ. כָּל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת לְמַעְלָה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד נִקְרָא עִיר, כְּמוֹ

שנאמר (דניאל ד) מלאך וקדוש. ואלו הם עיריין שעומדים לפני ולפנים של ההיכל, שעומדים בעיר. משום כך נקראים עיריין.

ההיכל הזה נכלל ביצחק, והכל הוא בהיכל של אברהם, משום שהימין מכליל את השמאל. ובא ראה, כל אחד ואחד כולל את חברו, והרי בארנו שבגלל זה אברהם עקד את יצחק, כדי להכליל בו דין (בימין) ולהמצא שמאל כלול בימין, (ולהמצא הימין על השמאל ולהשליט (וכו) ולהשליט את הימין על השמאל.

ועל כך הקדוש ברוך הוא צוה את אברהם להקריב את בנו לדין ולהתחזק עליו, ולא צוה את יצחק אלא את אברהם, ועל פן נמצא זה בדין וזה בחסד, והכל אחד, ונכללו זה בזה, וכך נכללו ההיכלות התחתונים בעליונים.

בשנת יצחק את ההיכל הזה, אזי הכל הוא לטוב. דין בזכות. ועל כך צריך אדם שדן דין לדון דין בזכות, משום שהוא סוד עליון שלמות הדין. משום שאין שלמות של דין אלא בזכות, זה בלי זה אינו שלמות. דין בזכות זוהי שלמות האמונה כמו שלמעלה.

ביום של ראש השנה, כשדין מתעורר בעולם, צריכים ישראל למטה לעורר רחמים מתוך שופר כמו הסוד העליון, והרי בארנו. וצריכים לחבר דין כנגד זכות, משום שכשעומד דין בזכות, הכל הוא בחבור אחד, ומעלה ומטה בשלמות, ואז – (איוב א) ועולתה קפצה פיה, שאין לה רשות להסטיין ולקטרג בעולם. ואז הכל ביחוד אחד כראוי, ודין בלי זכות אינו דין.

וזהו שישראל, שיש להם דין בזכות. אבל לשאר העמים אין להם דין בזכות, ועל פן אסור לנו לסדר דינים שלנו בערכאות של עמים עובדי עבודה זרה, שהרי אין להם חלק בצד האמונה שלנו, שכתוב (תהלים קמז) לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום. ומצד של ישראל, כל מי שדן דין ולא הכליל בו זכות – זהו חוטא, שגורע סוד האמונה, ומסטה עצמו לאותו צד שאין בו דין בלי זכות.

ובא ראה, כשעמדו סנהדרין למטה לדון דיני נפשות, הצטרכו לפתח בזכות כדי להכליל זכות בדין. ועוד, שהרי נקראו מבית הזכות. ועל פן השתדלותם לפתח בזכות, ומתחילים בזכות מן הקטן, ואחר כך נשלם הדין מן העליון, להיות זכות כלולה בדין. זה למעלה וזה למטה. דין בזכות – שלמות הדין. זה ללא זה אינו

שְׁלֵמוֹת. וּמִשׁוֹם זֶה יִצְחָק וּרְבֵקָה הֵם כְּאֶחָד, זֶה דִּין וְזוֹ זְכוּת, לִהְיוֹת שְׁלֵמוֹת כְּאֶחָד. אֲשֶׁרֵי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה שְׁלֵמָה לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה.

בא וְרָאָה שֶׁהֵם לֹא דָנִים דִּין אֶלָּא בְּזְכוּת, וּלְעֵינַי זְכוּת בְּרֵאשׁוֹנָה לִהְיוֹת כְּלוּל זֶה בְּזֶה. וּסְנֵהֲדַרְיִן מֵהַפְּכִים בְּזְכוּת בְּדִין, לְהַכְּלִיל הַכֹּל כְּאֶחָד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלַט הַצַּד הָאֲחֵר. שֶׁהָרִי כְּשִׁזְכוּת לֹא נִמְצְאָת, הַצַּד הָאֲחֵר נִמְצָא, שֶׁנִּקְרָא חוֹבָה, וּמִתְחַבֵּרֵת בְּדִין וּמִתְחַזְּקֵת, וְזֶהוּ דִּין בְּחוֹבָה.

ועל כֵּן, בְּיוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה צְרִיכִים לְחַבֵּר זְכוּת בְּדִין, שֶׁלֹּא תִתְגַּבֵּר הַחוֹבָה. וּמִשׁוֹם כֵּךְ צְרִיכִים שִׁזְכוּת וְדִין שִׁיְהִיו כְּאֶחָד, מִשׁוֹם שֶׁהוּא שְׁלֵם. שֶׁכְּשֶׁהַצַּד הָאֲחֵר שׁוֹלֵט, אֵינּוּ שְׁלֵם, אֶלָּא קְטָרוּג, כְּמוֹ שֶׁהוּא קְטָרוּג, וְהֵם אַרְבַּע מִיתוֹת. וְכִשְׁהַצַּד שֶׁהוּא זְכוּת שׁוֹלֵט, הַכֹּל הוּא שְׁלֵם – (מַלְכִים-ב כ) שְׁלֹם וְאֱמֶת, (תְּהִלִּים קג) חֶסֶד וּרְחֻמִּים.

ובשמות חביר הַצַּד הָאֲחֵר בְּדִין, שׁוֹלֵט בְּקְטָרוּג בְּאוֹתָן אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין: סְקִילָה, שְׂרִפָּה, הֶרֶג וְחֲנֻקָּה. כְּלֵן שֶׁלְטוֹן הַקְּטָרוּג הֶרַע. סְקִילָה, מִשׁוֹם שֶׁהוּא (יִשְׁעִיָּה ח) אֶבֶן נֶגֶף. שְׂרִפָּה, מִשׁוֹם שֶׁהוּא (שם) צוּר מְכֻשׁוּל, אֲשֶׁר חֲזָקָה. הֶרֶג, זֶה חֶרֶב (דְּבָרִים לב) תֹּאכַל בָּשָׂר. תֹּאכַל בָּשָׂר וְדָאִי, שֶׁשׁוֹלֵט בְּבָשָׂר, וְזֶהוּ (בְּרֵאשִׁית ו) קֶץ כָּל בָּשָׂר. חֲנֻקָּה, מִשׁוֹם שֶׁהוּא (שם כא) קָלַלְתָּ אֱלֹהֵי־ם. אוֹתוֹ שֶׁשׁוֹלֵט עַל חֲנֻקָּה, עַל צְלִיבָה. וּבְאֲרֻנוֹ, מִשׁוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁאַר אֶלָּא בָּשָׂר לְבָדוֹ, וְאוֹתוֹ קָלַלְתָּ אֱלֹהִים שׁוֹלֵט בְּבָשָׂר, מָרָה שְׁחָרָה. וּמִשׁוֹם כֵּךְ זֶה לְטוֹב וְזֶה לְרָע.

והצטרכו יִשְׂרָאֵל, שֶׁבָּהֶם סוּד הָאֱמוּנָה, לְהִשְׁמֵר כְּדֵי שִׁיִּשְׁלַט צַד הָאֱמוּנָה, וְלֹא יִתְּנוּ מְקוֹם לְצַד הָאֲחֵר לְשִׁלֵּט. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (יִשְׁעִיָּה ט) וְעַמְּךָ כָּלֵם צְדִיקִים וְגו'.

הנביאים, שֶׁהֵם צְדִדִים עֲלִיוֹנִים, שְׁתֵּי יָרִיכִים שֶׁתּוֹמְכוֹת בַּתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הֵם נוֹטְלִים אֶת הַהִיכָל שְׁבִין שְׁתֵּי רוּחוֹת, שֶׁהֵן נִגְה וְזֹהַר, וְאוֹתָן שְׁתֵּי יָרִיכִים לְמִטָּה לְתַמּוֹךְ אוֹתָם הַהִיכָלוֹת שְׁלִמְעֵלָה, שֶׁנִּקְרָאוּ תּוֹרָה שְׁבַעֲלָפָה. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ תּוֹמְכִים לְתּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה שְׁבַעֲלָפָה, כֵּךְ יֵשׁ תּוֹמְכִים עוֹמְדִים לְתּוֹרָה, שֶׁהִיא תּוֹרָה שְׁבַעֲלָפָה. וְנִכְלָלוּ זֶה בְּזֶה. אִזְ שְׁנֵי הַתּוֹמְכִים הִלְלוּ שְׁלִמְעֵלָה, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים

בְּעֵלְיוֹנִים הִלְלוּ, נִרְשָׁם בָּהֶם צַד הַנְּבוּאָה. וּמִיָּהוּ? (רמז) מִרְאָה, שֶׁהוּא כְּמוֹ הַנְּבוּאָה.

וְכִי אֹתָם בְּעֵלֵי הַמִּרְאָה יוֹנְקִים מִכָּאן. לְמַעַלָּה נְבוּאָה, וְכֵאן מִרְאָה. וְעַל כֵּן זֶהוּ כְּמוֹ זֶה, וְזֶה כְּמוֹ זֶה. וְכִשְׁמַתְחַבְּרִים זֶה בְּזֶה, אִז שׁוֹלֵט עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה (נִרְשָׁם) הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּקְרָא צְבָאוֹת. מִשׁוֹם שֶׁכָּל אֹתָם חִילוֹת קְדוּשִׁים, כָּלֵם עוֹמְדִים כָּאן, וְכָלֵם נִקְרְאוּ מִצַּד הַנְּבוּאָה. מִרְאָה וְחִלוֹם מִצַּד הַנְּבוּאָה הֵיוּ.

וְאִם עַל גַּב שְׂאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים שְׁבַתוֹךְ אוֹתָהּ בְּרִית הַקְּדוֹשׁ שׁוֹרָה הַשֵּׁם הַזֶּה מִשׁוֹם שֶׁכָּל הַחִילוֹת יוֹצְאִים מֵהָאוֹת הַזֹּאת, עִם כָּל זֶה, הִירְכִים, שֶׁהֵן עוֹמְדוֹת בַּחוּץ, קְרוִיּוֹת עַל הַשֵּׁם הַזֶּה, וְאֵלוֹ הֵם שֶׁנִּקְרְאִים בְּרִיתוֹת. שֶׁהֵרִי בְּרִיתָא מַחוּץ לְמִשְׁנָה. מִשְׁנִיּוֹת עוֹמְדוֹת לְתוֹךְ הַבְּרִיתוֹת, וְנִקְרְאוֹת יְרִכִים בְּתֵים חִיצוֹנִיִּים, כְּמוֹ שֶׁלְמַעַלָּה.

מִשְׁנָה הִיא סוּד שְׁעוֹמֵד לְפָנִים, שֶׁעַקֵּר הַכֹּל לוֹמְדִים מִשָּׁם, וְכֵן הַתְּנָאִים. וְסוּד (זֶה) שֶׁל זֶה – (שיר ח) אֲנִהְגֶּה אֲבִיאָךְ אֶל בֵּית אִמִּי תִלְמִדְנִי. אֶל בֵּית אִמִּי – זֶה קְדֵשׁ הַקְּדוּשִׁים. תִּלְמִדְנִי – זֶהוּ סוּד הַמִּשְׁנָה. שֶׁכְּשֶׁנִּכְנַס הַנְּהַר הַזֶּה שֶׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא לְאוֹתוֹ בֵּית קְדֵשׁ הַקְּדוּשִׁים, כְּתוּב תִּלְמִדְנִי. וְזֶהוּ הַסוּד שֶׁנִּקְרָא מִשְׁנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יז) אֵת מִשְׁנֵה הַתּוֹרָה הַזֹּאת.

בְּשִׁנְמִשְׁבָּה הַחוּצָה, נִקְרְאת בְּרִיתָא. שְׁתֵּי הִירְכִים הֵן בְּרִיתוֹת, סוּד הַסוּדוֹת שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת לְגִלוֹת, מִשׁוֹם שֶׁלֹּא נִמְסַר סוּד זֶה, רַק לַחֲכָמִים עֲלִיּוֹנִים. אוֹי אִם יִתְגַּלֶּה – וְאוֹי אִם לֹא יִתְגַּלֶּה, מִשׁוֹם שֶׁהוּא סוּד מֵהַסוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְנַהֵג בּוֹ אֵת הָעוֹלָם.

בית ראשון עמד בימי שלמה כנגד העולם העליון, והוא נקרא בית ראשון, והכל השתמש בבית קדש הקדשים, המקום שבו השתמש השמש בלבנה. וסודות עליונים כלם בשלמות, והעולם עומד בשלמות.

ואחר כך החטאים גרמו, ונמשכו הסודות ונדחו מבית קדש הקדשים החוצה. כשנדחו לירכים, אז עמדו בחוץ, שנקראו בתים חיצוניים, והצטרכו לבריתות.

בית שני עמדו בפתים החיצוניים בירכים, ומהם חזרו, ושרויים (היו) בבית קדש הקדשים, והוא בית שני. ואותם אחרים נשארו בחוץ בבריתא, בין הירכים. (ואלו עקרם משנה, שהיא בית שני, ובריתא אלו ששרו בבית הירכים והיו וכו') והיו לומדים מהמשנה, והנהגו ממנה, והינו סוד הכתוב, (ישעיה ב) כי מציון תצא תורה.

ואחר כך גרמו החטאים, העבר שלטון הבית השני, (ואף על גב) ששלטונו לא היה כמו בית ראשון שהיה בו שלום תמיד, משום שהמלך שהשלום שלו תמיד היה בתוכו, ולכן היה בשלום. בבית שני לא היה בו שלום כף, משום שבפערלה יש תמיד קטרוג. ולכן היו כהנים מזמנים בתוכו לקטרג בפערלה הזו, ולהם הצטרף דבור לקטרג כנגדה ולהגן על בית שני, והכל בסוד כפראוי.

אחר כך גרמו החטאים ושלטה אותה ערלה, ונדחו מבית שני החוצה, וירדו משם לחמוקי הירכים למטה (ואחר כך ירדו משם ונדחו מאותם החמוקי של מטה) עד שהיו שרויים למטה ברגלים, וכשישבו ברגלים, אז – (זכריה יד) ועמדו רגליו ביום ההוא, והעולם יתנהג בכל בסוד עליון כפראוי. ואף על גב שנדחו ולא נעזבו ממנו, ולעולמים נאחזו בו.

ומי שידע ומודד בשעור של קו המדה ארף ההמשך של הירכים עד הרגלים, יכול לדעת את מדת הגלות שנמשכת. וזהו סוד בין קוצרי השדה, והכל בסוד עליון. ומשום כף כל הבריתות וכל התנאים וכל האמוראים עומדים במקום כפראוי, אלו לפנים ואלו לחוץ, באותם חמוקי הירכים (ואלו לחוץ) ולמטה מהברכים. ובכלם נקרא תורה שבעל פה, ובכלם ירדו ישראל וגלו.

וְאִזּוּ, כְּשֶׁתְּסַתִּים הַגְּלוֹת בְּהַמְשַׁכַּת הַרְגְּלִים, אִזּוּ – וְעָמְדוּ רַגְלֵי בְּיָוֵם
 הַהוּא, וְתַעֲבֹר אוֹתָהּ רוּחַ טְמֵאָה עָרְלָה מִן הָעוֹלָם, וְיִחַזְרוּ
 יִשְׂרָאֵל לְבָדָם לְשֵׁלֹט כְּרָאוּי, מִשּׁוֹם שְׂאוֹתָהּ עָרְלָה הוֹרִידָה אוֹתָם
 לְמִטָּה עַד עַכְשָׁיו. וּמִכַּאֲן וְהִלְאָה, שֶׁהָעָרְלָה הַזֹּאת תִּתְקַצֵּץ וְתַעֲבֹר מִתּוֹךְ
 הָעוֹלָם, אִזּוּ – (דְּבָרִים ל"ג) וְיִשְׁכַּן יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדַד עֵין יַעֲקֹב. בְּאוֹתָהּ עֵין
 יַעֲקֹב, וְלֹא יִמָּצֵא מְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם. אֲשֶׁרִי חִלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם
 הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

יוֹסֵף הַצַּדִּיק עָמוּד הָעוֹלָם, הוּא נָטַל בְּרִשּׁוֹת הַיְכָל טְמִיר וְגָנוּז,
 וּבְרִשּׁוֹתָיו עוֹמֵד הַיְכָל הַשְּׁבִיעִי. וְאֵף עַל גֵּב שְׂאֵמְרָנוּ שֶׁהַיְכָל
 שֶׁל לְבַנְת הַסְּפִיר עוֹמֵד בְּרִשּׁוֹתָיו – כִּף הוּא, שָׁבוּ מִתְתַקֵּן. אָבֵל בֹּא
 וְרֹאֵה, הַנְּבִיאִים שְׂאֵמְרָנוּ, כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים לְמִטָּה, שְׁתֵּי דְרָגוֹת נִפְרָדוֹת
 מֵהֶם, מִרְאֵה וְחֵלוֹם, וְעוֹמְדִים בִּירְכִים. בְּאוֹתָם חֲמוּקִים עוֹמְדִים
 מִרְאֵה, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא נְבוֹאָה קְטָנָה. מִהִירְכִים וְלְמִטָּה (לְמִטָּה) עוֹמֵד
 חֵלוֹם, עַד שֶׁיִּגְיֵעוּ רַגְלֵים בְּרַגְלִים, וְשֵׁם עוֹמֵד הַיְכָל תַּחְתּוֹן שֶׁנִּקְרָא
 לְבַנְת הַסְּפִיר.

הַכֹּף יְרִיכִים בִּירְכִים, לְהַשְׁתַּלֵּם אֶחָד עִם אֶחָד, וְכֹלָם הַדְּרָגוֹת שֶׁל
 הַנְּבוֹאָה, שֶׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצְאִים וְשׁוֹרִים, וְנִעֲשֶׂה מֵהֶם מִרְאֵה,
 וְשׁוֹרִים עַל הַמְּקוֹם הַזֶּה וְנִעֲשֶׂה מֵהֶם חֵלוֹם. יוֹסֵף הַצַּדִּיק הוּא שְׁלֵמוֹת
 הַכֹּל, הוּא נָטַל הַכֹּל. מִשּׁוֹם שֶׁהַכֹּל הַתְתַקֵּן בְּגִלְלוֹ, הַכֹּל מִשְׁתוֹקֵק
 בְּתַשׁוּקָה בְּגִלְלוֹ.

בֹּא וְרֹאֵה, בְּשַׁעַת שִׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק עָמַד לְתַקֵּן הַכֹּל, אִזּוּ הוּא נָטַל הַכֹּל.
 וְכִשְׁהִתְחַבֵּר בְּהִיכָלוֹ, אִזּוּ כָּלָם מִתְעוֹרְרִים לְטַל תְּשׁוּקָה וְרִצּוֹן,
 עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְהַכֹּל הֵם בְּרִצּוֹן אֶחָד וְשְׁלֵמוֹת אַחַת, לְשִׁמַּח
 (לְהִיוֹת) עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּרִצּוֹן אֶחָד כְּרָאוּי. וְכֹל הַתַּחְתּוֹנִים עוֹמְדִים
 בְּקִיּוֹם בְּשִׁבְלֵי, וְלִכְן כָּתוּב (מְשִׁלִּי י) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם. וְעַל הַיְסוֹד הַזֶּה
 עוֹמֵד הָעוֹלָם הַזֶּה.

לְבַנְיָת הַסְּפִיר הַזֶּה לֹא עוֹמֵד בְּקִיּוֹם, עַד שִׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק הַזֶּה
 מִתְתַקֵּן. וְכִשְׁהוּא מִתְתַקֵּן, אִזּוּ כָּלָם מִתְתַקְּנִים. זֶהוּ הַיְסוֹד
 שֶׁל כָּל הַבְּנִיָּן. וְעַל זֶה כָּתוּב, (בְּרֵאשִׁית ב) וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלֶע,
 וְלֹא כָּתוּב וַיִּיצֹר, וְלֹא כָּתוּב וַיִּבְרָא. מִשּׁוֹם שֶׁזֶה עוֹמֵד עַל יְסוֹד,
 וְלֹא אַחַר שֶׁהַיְסוֹד נִתְקַן, הַכֹּל נִבְנָה עָלָיו. וּמִשּׁוֹם זֶה הַכֹּל עוֹמֵד בְּזֶה,
 וְהָרִי בְּאֵרְנוּ.

בא וְרָאָה, כְּתוּב (ש) וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלֶע, שְׁהִיְתָה מֵהַצֵּד
הָאֲחֹרִי וְהִתְקִינָהּ לְחֹזֵר פָּנִים בְּפָנָיו. כִּךְ בְּאַרְנוּ. אָבָל וַיִּבֶן,
הַסֵּתֶפֶל לְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹתָהּ דְרָגָה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שְׂרוּי בָּהּ, לְהִיּוֹת
זו כְּמוֹ זוּ.

עוֹד וַיִּבֶן – הַסֵּתֶפֶל בְּצִדוֹ וְהִתְקִין וְכִנֵּן אֶת כָּל רוּחוֹתֶיהָ לְזֹרֵעַ
וְלִהְשָׁקוֹת וְלִהְלוֹלִיד, וְלַעֲשׂוֹת לָהּ כָּל צְרָכֶיהָ כְּמוֹ שְׁצָרֶיהָ. וְאַחַר
כִּךְ וַיְבִיאָהּ, בְּמָה? בְּצַדִּיק הַזֶּה, שְׁכָתוּב (אסתר ב) וַיְבַזֶּה הַנְּעִרָה בָּאָה אֶל
הַמֶּלֶךְ. שְׁזֵה הַמְּשִׁיף אֶת הַכָּל לַעֲלוֹת וְלִהְתַּעֲטֵר בְּשִׁלְמוֹת. כִּאֵן מְנִיעַת
כָּל הַחֲטָאִים, וְכֵאֵן מְנִיעַת כָּל הַתְּשׁוּקוֹת הָרָעוֹת.

מֵה שְׂאִינוֹ בְּאוֹתוֹ הַהִיכָל הַשְּׁשִׁי, בְּצִד הָאֲחֵר, שְׁשֵׁם כָּל הָעֲנוּגִים
הָרָעִים וְכָל הַצְּדָדִים שֶׁל הָעֲנוּג שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכִשְׁהָעוֹלָם הַזֶּה
מִתְנַהֵג בָּהֶם, אֲנָשִׁים נְכֹשְׁלִים בָּהֶם (וּמְשׁוּם שְׁבָנֵי אָדָם טוֹעִים בָּהֶם, נְכֹשְׁלִים בָּהֶם)
לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, שְׂרוּאִים כְּמָה עֲנוּגִים וְתְשׁוּקוֹת שְׁהַגּוּף נִהְנָה וּמִתְעַנֵּג
מֵהֶם, וְטוֹעִים אַחֲרֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב, (בְּרַאשִׁית ג) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב
הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְגו'. שְׁהָרִי כָּל הַתְּשׁוּקוֹת וְכָל הָעֲנוּגִים שֶׁל הָעוֹלָם
תְּלוּיִים בּוּ.

וְעַל כֵּן כְּמוֹ זֶה יֵשׁ דְּבָרִים שְׁהַגּוּף נִהְנָה מֵהֶם, וְנִכְנָסִים לְגוּף וְלֹא
לְנִשְׁמָה. וַיֵּשׁ דְּבָרִים שְׁהַנְּשָׁמָה נִהְנִית מֵהֶם וְלֹא הַגּוּף, וְעַל כֵּן
הַדְּרָגוֹת נִפְרָדוֹת זוֹ מִזוֹ. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים שְׁלוֹקָחִים דְּרָךְ יִשְׂרָאֵל,
וּמוֹנְעִים עֲצָמָם מֵאוֹתוֹ הַצֵּד, וְנִדְבָקִים בְּצִד הַקְּדוּשָׁה.

בְּהִיבָל הַזֶּה כְּלוּלִים כָּל שְׂאֵר הַשְּׁמוֹת שֶׁל כָּל אֱלוֹ הַהִיכָלוֹת (וְחִילוֹת)
שְׁלִמְטָה. שְׁנֵי שְׁמוֹת הֵם שְׁכָלְלוּ אֶת שְׂאֵר הַשְּׁמוֹת הָאֲחֵרִים.
אֶחָד זָכַר מִתְחַבֵּר מֵעֵלָה בְּמִטָּה, וַיַּעֲקֹב נָטַל אֶת הַיִּכְלוֹ בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת
בְּסוּד עֲלִיּוֹן, וְאֵז כּוֹלֵל אֶת כָּל שְׂאֵר הַשְּׁמוֹת, וְנִקְרָא יְהוָה אֱלֹהֵי"ם,
וְזֵה נִקְרָא שֵׁם מְלֵא, כְּמוֹ שְׁבָאֲרָנוּ. וְאֶחָד כְּשִׁמְתְּחַבֵּר יְסוּד הָעוֹלָם
בְּהִיכְלוֹ, וְכָלֵם מִתְעוֹרְרִים בְּחִבִּיבוֹת וּבְתְשׁוּקָה אֵלָיו, וְכָלֵם כְּלוּלִים
בוּ, אֵז כּוֹלֵל שְׂאֵר הַשְּׁמוֹת וְנִקְרָא יְהוָה צְבָאוֹת. וְזֵה נִקְרָא שֵׁם קְדוּשׁ
שְׁלֵם, וְלֹא שְׁלֵם כְּמוֹ הָאֲחֵר הַזֶּה.

מֵה בֵּין זֶה לְזֶה? זֶה שׁוֹלֵט עֲלִיּוֹן בְּתַחְתּוֹן, גּוּף בְּגוּף, (וְזֵה הוּא שׁוֹלֵט בְּכָל)
כְּמוֹ שְׂאֲמָרָנוּ. וְזֵה שׁוֹלֵט מִמְּקוֹם סִיּוּם הַגּוּף וּלְמִטָּה בְּאוֹתָם
הַיִּכְלוֹת וּבְכָל שְׁלִמְטָה, וְסוּד זֶה – בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. וּמְשׁוּם כִּךְ,
הַהִיכָל הַזֶּה כּוֹלֵל אֶת כָּל שְׂאֵר הַשְּׁמוֹת שְׁלִמְטָה, (וְכָל הַשְּׁמוֹת אֲנוּ כּוֹלֵלִים

בשם הזה, כל השמות שלמטה) כמו שבארנו. ועל כן השמות הללו – זה עולה וזה יורד. אשריהם הצדיקים שיודעים דרכי התורה.

היסוד הזה התתקן לשני צדדים. אחד לתקן את כל השאר שלמטה, ואחד לתקן את ההיכל השביעי ולתקן זה בזה שיהיה הכל ברצון אחד כראוי. עד כאן היחוד של שני צדדים, שלמעלה ולמטה, להתיחד כאחד בשלמות, ללכת בדרך ישרה.

אשרי חלקו של מי שיודע ליחד את היחוד ולסדר את סדור האמונה ללכת בדרך ישרה. אשריו בעולם הזה ובעולם הבא. ועל כן כתוב, (תהלים פה) חסד ואמת נפגשו צדק ושלוש נשקו. ואז – אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף. גם ה' יתן הטוב וארצנו תתן יכולה.

היכל ק"ק דזעיר דבריאה

ההיכל השביעי. ההיכל הזה הוא ההיכל הפנימי מכל ההיכלות הללו. ההיכל הזה הוא נסתר, ואין בו דיוקן ממש ולא גוף כלל. כאן הנסתר שתוף סוד הסודות. זהו סוד שהוא מקום להכניס לשם בתוף אותם הצנורות שלמעלה. הרוח של כל הרוחות, רצון של כל הרצונות, להתחבר הכל כאחד. רוח החיים (של זה) בזה, ולהיות הכל תקון אחד.

ההיכל הזה נקרא בית קדשי הקדשים, המקום לקבל את (הנשמה העליונה) הנשמות העליונות, שנקראת כן לעורר אליו את העולם הבא.

העולם הזה נקרא עולם. עולם – עליה, שעולה העולם התחתון לעולם העליון, ומסתתר בתוכו ונעלם בו, ונגלה בסתר. עולם – שהוא עולה עם כל אותם שקרבים לו ונסתרים תוף סתר עליון. עולם עליון – עולה ומסתתר ברצון עליון תוף סתר כל הנסתרים, שלא נודע כלל (כלל) ולא התגלה, ואין מי שמכיר אותו.

הפרכת, שהיא מסך פרוס, מכסה את תוף סתר הנסתר. הכפרת פרוסה תוף הסתרים העליונים להסתיר הנסתרים, שהרי הם טמירים ונסתרים. (הפרכת פרוסה בתוף סתרים עליונים לשמר הסתום, שזה נסתר וסתום) לפנים מן הכפרת יש מקום נסתר וטמון וגנוז להכניסו לתוכו. שמן משחת עליון, רוח החיים, על יד אותו הנקה ששופע ויוצא,

ואתו נהר נקרא מבוע הבאר, שלא פוסקים מימיו לעולמים. וכשזה נכנס ושופע כל אותו משחת קדש מלמעלה ממקום של קדש הקדשים, אור של שפע יורד ובא לתוך אותם הצנורות, וזה מתמלא משם כנקבה שמתעברת ומתמלאת מן הזכר.

אף כך גם ההיכל הזה מתתקן תמיד לקבל כנקבה שמקבלת מן הזכר. הקבלה שמקבלת את כל הרוחות והנשמות הקדושות שיורדות לעולם, והתעברו (והתעברו) שם כל אותו זמן שצריך.

יתעברו עד שיבא מלך המשיח, ויקבלו כל אותן הנשמות, ויבאו וישמח העולם כמקדם, ואז ישמח הקדוש ברוך הוא כמקדם, כמו שנאמר (תהלים קד) ישמח ה' במעשיו.

בהיכל הזה קימים הענוגים והתפנוקים של הרוחות, והשעשוע שמשתעשע הקדוש ברוך הוא בגן עדן. פאן היא תשוקת הכל וענג הכל להתחבר הכל כאחד ולהיות הכל כאחד, הקשר של הכל ביחוד אחד כאן עומד.

ששפך האיברים מתחברים באיברים העליונים, כל אחד ואחד כראוי לו, אין להם תשוקה ואין להם ענג, רק ביחוד של ההיכל הזה, והכל כאן תלוי. כשהתחברות של כאן מתיחדת ביחוד אחד, אזי כל אור האיברים וכל הארת הפנים וכל השמחות, כלם מאירים ושמחים.

אשרי חלקו של מי שיודע לסדר סדורים ולתקן את תקוני ההשתלמות כראוי, אהבתו של הקדוש ברוך הוא בעולם הזה ובעולם הבא. ואז כל הדינים וכל הגזרות הרעות עוברות ומתבטלות מן העולם.

היכל זה היכל של תשוקה, היכל של ענג, היכל של שעשוע עליון ותחתון כאחד. ומקבלים כלם האור של הנר העליון שמאיר לכל ולהתייחד הכל כמו שצריך ביחוד שלם. ועל זה היכל זה עומד בסתר הכל, גנוז מהכל. אף על גב שכלם מסתרים, זה מסתר וגנוז יותר, להיות ברית קיום הכל כאחד, זכר ונקבה, להיות שלמים.

ההיכל הזה נקרא ארון הברית, שהוא ארון כל הארץ. משום שזהו מקום שיוצאות ממנו כל הנשמות של העולם ליחוד יחוד למטה, ולהמשיך את היחוד של הקדוש ברוך הוא ממעלה למטה

לית לצדיק, משום שיצאו מצדיק ונכנסות לצדיק, ואחר כך יצאו מצדיק ונכנסות למקום שיצאו משם.

אָרוֹן הברית הזה לוקח הכל מצדיק, ואחר כך יוצאות ממנו ונכנסות לצדיק שלמטה. אחר כך יוצאות מהצדיק שלמטה ונכנסות לארון הברית הזה, שיהיו כל הנשמות כלולות ממעלה וממטה להיות שלמות מכל הצדדים. וארון הברית הזה לוקח מהצדיק אותן נשמות משני צדדים.

בא וראה, מבוע הבאר אינו נפרד מהבאר לעולמים, ולכן המקום הזה הוא תקון של הכל, הקיום של כל הגוף, להיות שלם בכל כראוי. כאן הוא היחוד והקשר כאחד להיות מעלה ומטה אחד בקשר אחד, שאין נפרדים כל האיברים זה מזה, ולהמצא הכל פנים בפנים.

ויעל זה שנינו, מי שמשמש מטתו מאחור, מכחיש את תקון ההסתכלות פנים בפנים, להאיר הכל כאחד ולהמצא הכל פנים בפנים בדבקות כראוי, כמו שנאמר (בראשית ב) ודבק באשתו. באשתו דוקא, ולא אחורי אשתו.

שנים הם. יעקב הוא למעלה, ויוסף הוא למטה. שתי תשוקות הן, אחד ההיכל הששי, ואחד ההיכל השביעי הזה. התשוקה שלמעלה באותן נשיות שנוטל יעקב. התשוקה שלמטה בשמוש הזה שנוטל יוסף. משני הצדדים הללו נוטל (זה) ארון הברית את רוח החיים. מהצד של יעקב נוטל את רוח החיים שלמעלה שנדבק בו באותן נשיות, ומכניס (באותן נשיות) (ונכנס) את רוח החיים שלמעלה בו להזון ממנו. מהצד של יוסף שהוא למטה, בסיום הגוף, בהיכל הזה נוטל רוחות ונשמות להריק למטה לעולם הזה.

שני הצדדים הללו נפרדים לשני צדדים. הצד של יעקב מתפשט ונותן כח לנבוע באותם שדים שמתמלאים מאותה רוח החיים, ומיניק בהם את אותם מלאכים קדושים, שהם חיים וקיימים לעולמים, וקיימים בקיום בו. הצד של יוסף נכנס בתשוקה ונותן כח לפנים, ועושה נשמות ורוחות לרדת למטה ולהזין בהם בני העולם. **ויעל** פן קיימים שני הצדדים הללו, זה למעלה וזה למטה. זה להזין למעלה, וזה לזון למטה. כל אחד ואחד כראוי לו. (ולכן) והכל הוא אחד וסוד אחד הוא. ועם כל זה, יוסף זן את כל הגוף ומשקה

אותו. שְׁמֵרוֹת הַחַיִּים הַזֶּה שֶׁל הַהֶדְבָּקוֹת שֶׁל יַעֲקֹב יוֹרֵד לְמִטָּה, וְבוֹ נִדְבַק אַרְוֹן הַבְּרִית הַזֶּה בְּרָצוֹן לְמַעְלָה, וַיּוֹרֶדֶת אוֹתָהּ רוּחַ חַיִּים לְמִטָּה בְּאוֹתָהּ הַתְּדַבְּקוֹת שֶׁל יוֹסֵף, וְכִשְׁהִפֵּל מִתַּחַבֵּר כְּאֶחָד, מִתְמַלְאִים אוֹתָם הַשְּׂדִים לְהַנִּיק לְכָל, וּמִשׁוּם כֶּךָ הִכָּל הוּא אֶחָד. אֲשֶׁרֵי חָלְקוּ שֶׁל מִי שִׁיּוּדָע לְקֶשֶׁר קְשָׁרִים וְלִיחַד יַחֲוֹד בְּתַפְלָתוֹ בְּרָצוֹן הַלֵּב כְּרֵאוּי כְּדִי לְהֶדְבִיק אֵיבֵר בְּאֵיבֵר, רוּחַ בְּרוּחַ, הִכָּל בְּכָלל אֶחָד, לְהִיּוֹת הִכָּל אֶחָד כְּרֵאוּי.

בא וּרְאֵה, הַהִיכָל הַזֶּה, כְּשֶׁהֲרוּחוֹת הַקְּדוּשׁוֹת הִלְלוּ וְכָל אוֹתָם הֵיכָלוֹת וּמְרַכְבוֹת כָּלֶם מִתִּיחָדִים כְּאֶחָד וְנִמְצְאִים בְּקֶשֶׁר אֶחָד, אֲזִי הָרוּחַ הָעֲלִיוֹנָה הַזֶּה שֶׁל כָּלֶם, שֶׁהִיא נִקְדָּה אַחַת נִסְתַּרְתַּת בָּהֶם, וְלֹא מִתְגַּלָּה, וְנִעֲשִׂית רוּחַ נִסְתַּרְתַּת כְּמוֹ הָעֲלִיוֹנָה. וְסִימָנָהּ – הָאֲגוּז, יַחֲוֹד בְּקֶשֶׁר שֶׁל הִכָּל כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, לְהַקְשֵׁר זֶה בְּזֶה, לְהִיּוֹת הִכָּל שְׁלֵם בְּשִׁלְמוֹת (זְכָר וּנְקֵבָה) כְּאֶחָד.

והרי בְּאֲרָנוֹ כְּמוֹ כֵּן, הַקְּרָבָן עוֹלָה לִיחַד (יַחֲוִיד) קְרָבָן וְלִיחַד (וּלְסַפֵּק) אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוּי לוֹ מֵאוֹתוֹ הָעֵשֶׂן שֶׁעוֹלָה – הַכֹּהֵן שֶׁהוּא לִימִין בְּקֶשֶׁר שֶׁל הַיַּחֲוֹד בְּרָצוֹן, וְהַלְוִיִּם בְּשִׁירָה. כְּלוּלִים זֶה בְּזֶה, הֵיכָל בְּהֵיכָל, רוּחַ בְּרוּחַ, עַד שֶׁמִּתְחַבְּרִים בְּמִקוּמָם אֵיבֵר בְּאֵיבֵר, לְהִיּוֹת הִכָּל כְּלוּל כְּאֶחָד כְּרֵאוּי.

והרי בְּאֲרָנוֹ, שֶׁכְּשֶׁנִּשְׁלֵם הִכָּל כְּאֶחָד, הָאֵיבֵרִים הָעֲלִיוֹנִים בְּתַחְתּוֹנִים, אֲזִי הַנִּשְׁמָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל הִכָּל מִתְעוֹרֶרֶת וְנִכְנָסֶת בְּכָלֶם וּמֵאִירָה לְכָל, וְכָל הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מִתְבָּרְכִים, וְאוֹתוֹ שֶׁלֹּא נוֹדָע וְלֹא נִכְנָס בְּחֶשְׁבוֹן, הָרָצוֹן שְׁאֵינוֹ נִתְפָּס לְעוֹלָמִים, אֲזִי הִכָּל עוֹלָה עַד אֵין סוֹף, וְנִקְשֵׁר הִכָּל בְּקֶשֶׁר אֶחָד, וּמִתְבַּשֵּׂם אוֹתוֹ הָרָצוֹן לְתוֹךְ וּבִפְנֵים בִּסְתֵר.

אור הַנִּשְׁמָה הָעֲלִיוֹנָה עוֹלָה לְפָנַי וּלְפָנִים וּמֵאִיר לְכָל. בְּתוֹךְ הָאוֹר הַזֶּה נִכְנָס סֵתֵר הַמַּחְשָׁבָה שֶׁכוֹלֵל אֶת הִכָּל, וּלְפָנַי וּלְפָנִים בְּאוֹתוֹ רָצוֹן הַמַּחְשָׁבָה מֵאִיר וּמִתְבַּשֵּׂם, וְתוֹפֵס וְלֹא תוֹפֵס, וְעוֹלָה (הָרָצוֹן הַזֶּה) מִתּוֹךְ רָצוֹן הַמַּחְשָׁבָה לְתַפְס בּוֹ. וְכִשְׁזֶה עוֹלָה, הָאוֹר שֶׁלְמִטָּה תוֹפֵס בּוֹ.

ובן הִכָּל, לְהַתְקַשֵּׁר וּלְהַתְמַלֵּא וּלְהַתְבָּרֵךְ הִכָּל כְּאֶחָד כְּרֵאוּי. וְאֲזִי נִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ, הֵיכָלוֹת בְּהֵיכָלוֹת, תַּחְתּוֹנִים בְּעֲלִיוֹנִים, סוּד שֶׁל זְכָר וּנְקֵבָה כְּאֶחָד, הָאוֹר הָעֲלִיוֹן בְּאוֹר שְׁנִסְתַּר

וגנוז בו יותר, ואותו הגנוז כלול במה שגנוז יותר, עד שהכל נמצא כראוי ביחוד אחד.

ולכן משה היה יודע לסדר את סדור רבונו מכל בני העולם. כשהצטרף להאריך - האריך. לקצר - קצר. כמו שבארנו, (במדבר יב) אל נא רפא נא לה. שנינו, מי שמאריך בתפלתו ומעין בה, בסוף בא לידי כאב לב. ושנינו, מי שמאריך בתפלתו, מאריכים ימיו. **וסוד הדבר** - מי שמאריך במקום שצריך לקצר בא לידי כאב לב, איזה לב? זהו שכתוב, (משלי טו) וטוב לב משתה תמיד. משום שהוא מקום שצריך לקצר ולא להאריך בו, שהרי הכל עומד למעלה, וצריך שלא להמשיכו, לקשר אותו בקשר שלמעלה ללא אריכות, שיהיה הכל אחד ביחוד אחד. וכיון שנקשר כאחד, אז אין צורך להאריך בארך ולהתחנן בתחנונים. וכשמאריך בארך במקום שצריך, הקדוש ברוך הוא מקבל תפלתו, וזהו כבודו של הקדוש ברוך הוא, משום שיחוד התפלה קושר קשרים ומרבה ברכות למעלה ולמטה. **בתוך** ההיכל הזה קימת נקודה אחת נסתרת, והנקודה הזו היא רוח לקבל רוח אחרת עליונה. וכששורה רוח ברוח, אז נכנסות זו בזו והן אחת ודבקות אחת. ונרכבות זו בזו להיות אחת, כמו העץ הזה שמרכיבים זה בזה והם אחד, מין במינו. אוי למי שמרכיב מין בשאינו מינו, כמו אותם בני אהרן שרצו להרכיב עץ באחר שאינו מינו.

ומי שמרכיב מין במינו, ויודע לקשר קשר בקשרו, היכל בהיכלו, דרגה בדרגתה - לזה יש חלק בעולם הבא, כמו שבארנו, ולכן זוהי שלמות הכל. וכשנשלם זה בזה והוא הכל מעשה אחד, מין במינו שיוצא מהשלמות הזו, הוא נקרא מעשה מרכבה.

וסוד זה - (בראשית ב) וייצר ה' אלהים את האדם. שם מלא. ואדם הוא מעשה של המרכבה הזו, שמרכיב זה בזה, מעשה של שלמות הכל. וכשנשלמים זה בזה, אז ה' אלהים, שם מלא. אשרי מי שיודע לקשר את קשרי האמונה וליחד את היחוד כראוי.

בא וראה, כמו שישנם שמות קדושים עליונים מתחברים אלו באלו, כך הוא השם הקדוש, התפרש למעלה והתפרש למטה. השם הזה הוא למעלה, והשם הזה הוא באמצע, והשם הזה הוא למטה. והנה שיהיה סוד השם הקדוש הוא אחד, הסוד של הכל. העולם

העליון בסתר הנסתר שעליו, שהשתתף עמו, והוא אחד. העולם התחתון בסתר האמצע, סוד המרכבה הקדושה העליונה שעליה, ובארנו. (בא וראה, סוד שם הקדוש זה יי אלהים. שם זה הוא למעלה, שם זה הוא באמצע, שם זה הוא למטה. למעלה סוד עולם הבא בסתום של הסתימות שעליו והוא אחד. למטה סוד עולם התחתון ועולם העליון שעליו משתתף עמו והוא אחד. באמצע בסוד המרכבה הקדושה העליונה, ומבאר.)

מהצד הזה יוצאות ארבע מרכבות, ומהצד הזה ארבע מרכבות יוצאות, משום שכל אחת ואחת נפרדת לארבעה, כל מרכבה הן ארבע, כשמשתכלים בדרגות. וכן כלם הארבע בארבע, בסוד השם הקדוש שהוא אדנ"י, באותן מרכבות שעומדות ונוסעות בשם הזה, והן נקראות (זכריה ו) הרי נחשת, משום שיש הרים ויש הרים. יש הרים עליונים ויש הרים תחתונים. והם עומדים בשלשה צדדים, ויוצאים מתוך זהב וקסף ונחשת.

הנחשת למטה, משום שאותן מרכבות שיוצאות מתוך אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד שבתוך ההיכל הראשון, שהן ארבע מרכבות שיוצאות מתוך אותן שתי רוחות ימין ושמאל, מתוך לבנת הספיר, כמו שאמרנו. אלו שתי הרוחות שאמרנו שם, הן נקראות שני הרים, והם הרי נחשת.

מאותן שתי רוחות שנקראות הרי נחשת, יוצאות אותן ארבע מרכבות שמשמשות באותו השם של אל"ף דל"ת שנשקע בסנדלפון, בעל הפנים. וכלם שליחים על אלה בעולם בסוד סוסים ומרכבות, משום שיש מרכבה על סוסים שמייעים אותה.

והשם הקדוש הזה נכלל ביו"ד ה"א, כמו שבארנו, שנכלל אל"ף דל"ת ביו"ד ה"א, והוא יאהדונה"י. והרי נתבאר, אלהים לא נכלל בשם אחר, משום שיש אלהים חיים, ומזה מתפשט לכמה צדדים, ולא מתכנס, אלא מתפשט.

השם שכולל את כל השמות - יו"ד ה"א וא"ו ה"א, בסוד האותיות הצרוף של השם הקדוש, שבו היה יודע הכהן לצרף בכל צדדיו, עד שעולים השמות בכמה צדדים בארבעים ושנים גונים בהשתטחות המנוחה של הניצוץ החזק, שזהו שכולל את כל השמות.

וְהַשֵּׁם הַזֶּה כּוֹלֵל אֶת כָּל הַשְּׁמוֹת. אאלדהניי"ם סימן. באותיות הללו כְּלוּלוֹת אַחֲרוֹת מַחְבְּרוֹת, וְאֵלוּ יוֹצְאוֹת וְאֵלוּ נִכְנְסוֹת. אַחַר כֵּן כְּשֶׁנוֹטֵה וּמִתְפַּשֵּׁט הַמְּנוֹרָה שֶׁל הַנִּיצוּץ הַחֶזֶק, מִצְטָרְפוֹת הָאוֹתוֹת בְּתוֹכָהּ, וְנִכְנְסוֹת אוֹתוֹת וְיוֹצְאוֹת אוֹתוֹת בְּסוּד תִּשְׁעֵי הָאוֹתוֹת הַלְלוּ. וְאֵלוּ נִמְסְרוּ לְקְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ שֶׁל סוּד הָאוֹתוֹת, לְצַרֵּף יַחַד שֶׁל שְׁמוֹת הָאוֹתוֹת כְּמוֹ שֶׁהִיא יוֹדֵעַ הַכֵּהֵן לְצַרֵּף שְׁמוֹת בְּאוֹתוֹת רְשׁוּמוֹת.

וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת כְּנִפְיָהֶם (יחזקאל א). כְּלֵן יְדֵי אָדָם. הָרִי בְּאֶרְנוּ, שְׂאוֹתָם (שָׂרְפִים) רוּחוֹת וְחַיּוֹת וְאוֹפְנִים, (כְּרוֹבִים וְחַיּוֹת וְאוֹפְנִים) כָּלֶם עִם כְּנָפִים, וַיְדִים תַּחַת הַכְּנָפִים שְׁלָהֶם לְקַבֵּל תְּפִלוֹת וּלְקַבֵּל בְּעֲלֵי תְּשׁוּבָה. יְדֵי אָדָם, אֲתָרִים וּמְקוֹמוֹת לְקַבֵּל בְּנֵי אָדָם בְּתַפְלוּתֵיהֶם וּבִבְקָשׁוֹתֵיהֶם, וּלְפִתּוֹחַ פְּתָחִים לְקַבֵּל אוֹתָם, לְיַחַד וּלְקַשֵּׁר קְשָׁרִים וּלְעֲשׂוֹת רְצוֹנָם.

וְהָאֲתָרִים וְהַמְּקוֹמוֹת הַלְלוּ שְׁנִקְרָאִים יְדֵי אָדָם, שְׁעוֹמְדִים לְבְנֵי אָדָם, אֵלוּ הֵם שְׁמוֹת קְדוּשִׁים שְׁשׁוּלְטִים בְּכָל דְּרָגָה וְדְרָגָה, (מִשׁוּם) שְׁבָהֶם נִכְנְסִים בְּנֵי אָדָם בְּתַפְלוּתֵיהֶם וּבִבְקָשׁוֹתֵיהֶם בְּכָל הַשְּׁעָרִים הָעֲלִיוֹנִים, וּבְזֶה שׁוּלְטִים הַתַּחְתּוֹנִים לְמַעְלָה. וְסוּד זֶה – (תהלים קיט) יְדִיךָ עֲשׂוֹנֵי וַיְכַוְנֵנוּנִי, וְאֵלוּ שְׁמוֹת קְדוּשִׁים.

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה נִטֵּה אֶת יְדֶיךָ עַל הַשָּׁמַיִם (שמות ט). וְכִי אֵיךְ יִכַּל לְהָרִים יָדוֹ עַל הַשָּׁמַיִם? אֵלָּא נִטֵּה – הַרְכֵן, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (תהלים יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ. הַמְּשָׁכָה מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה. יְדֶיךָ – מְקוֹמֶיךָ, מְקוֹם הַדְּרָגָה שֶׁלָּךְ שְׂאֵתָה שְׂרוּי בְּתוֹכָהּ, וְזֶה בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ. וְכָל הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים בְּסוּד הַשְּׁמוֹת נוֹסְעִים וְעוֹמְדִים, וּבָהֶם נִכְנְסִים בְּנֵי אָדָם לְהִיכָלוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְאֵין מִי שִׁימְחָה בִּידֵיהֶם. אֲשָׁרֵי אוֹתָם שִׁיּוֹדְעִים לְסִדֵּר אֶת יַחַד רְבוּנָם כְּרָאוּי וּלְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִטְעוּ בְּסוּד הָאֱמוּנָה.

בֹּא וּרְאֵה, בְּהִיכָלוֹת הַלְלוּ יֵשׁ סוּד עֲלִיוֹן בְּתוֹךְ הָאֱמוּנָה, וְכָלֶם חַיּוֹת וּמְרַכְבוֹת, כָּלֶם מְשַׁנִּים זֶה מִזֶּה לְהַכְּלִיל אֵלָּה בְּאֵלָה לְטוֹב לְהַתְתַּקֵּן, וְסִימָנֶיךָ – (אסתר ב) וַיִּשְׁנֶה וְאֵת נַעֲרוֹתֶיהָ לְטוֹב. בְּשִׁבְעַת הַהִיכָלוֹת הַלְלוּ הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁלְמַעְלָה, כְּשֶׁנִּשְׁתַּלֵּם זֶה בְּזֶה וְנִכְנְסוֹת תְּפִלוֹת וּבִבְקָשׁוֹת שֶׁל מִי שִׁיּוֹדֵעַ לְסִדֵּר אוֹתָן, לְהַתְקִינָן לְמַעְלָה, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר וְאֵת שְׁבַע הַנְּעָרוֹת הַרְאִיתָ לְתַתְּ לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

ההיכל הראשון – (ישעיה מה) יוצר אור ובורא חשך. האור של האבן הטובה ספיר, שאבן טובה נוצצת לשני צדדים, כמו שבארנו, לזמין ולשמאל, אור וחשך. (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית, כלם אופנים וגלגלים, מלאה הארץ קניניה וגו'. המלך המרומם לבדו מאז, השם הקדוש יאהדונה"י, הכלל של השם הקדוש, שלם בשני שמות, וזהו שעולה באור ומתנשא מימות עולם.

ההיכל השני – אל ברוך גדול דעה, אורפניאל, (הסוד שכולל אותיות קטנות) שכולל הסודות של אותיות קטנות של אלפא ביתא. כאן הם שאומרים קדוש וברוך. וכאן היא הקדשה וברוך כבוד ה'. ההיכל השלישי – לאל ברוך נעימות יתנו.

ההיכל הרביעי – המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית. משום שכאן מתגלגלים האורות והדינים של העולם. מי שהוא לחיים, מתקדש כמקדם להתקיים בעולם באור הזמין שנקרא אל, כמו שאמרנו.

ההיכל החמישי – ההיכל הזה נקרא אהבת עולם, וזוהי משיכה של אהבה של ההיכל שנקרא אהבה, וזוהי אהבת עולם אהבתנו ה' אלהינו, ברוך אתה ה' הבוחר בעמו ישראל באהבה, בסוד של א"ל שד"י.

ההיכל השישי – אמת ויציב ונכון וקיים. וצריכים שלא להפסיק בין היכלות אלו (לא"ה). שהרי בהמשכת התפלה והרצון מתחברים כאחד, ונקשרים אלה באלה בסוד השמות הקדושים ששולטים בכל אחד ואחד.

ההיכל השביעי – אדני שפתי תפתח. סוד הסודות בלחש, שלא נשמע הקול. כאן הוא רצון הלב, להתכונן ולהעלות רצון ממטה למעלה עד אין סוף, ולקשר שביעי בשביעי (וכל אחד באחד) זה בזה (ממטה למעלה), ואחר כך ממעלה למטה, למשך ברכות לכל העולמות ממקור החיים, (שהוא שביעי למעלה) שהוא ההיכל השביעי העליון (וזה השכינה) ברצון הלב ובסתימת העינים של סוד האותיות של שבועה שמות עליונים קדושים.

ההיכל השביעי העליון הזה, שהוא מקור החיים, זוהי הברכה הראשונה, וזהו ההיכל הראשון, ראשית הכל ממעלה

למטה, ולטל השביעי מלמטה לחבר זה בזה, שביעי בשביעי. שהרי
מזה שלמטה נכנס מי שנכנס להיכל העליון.

וזהו סוד ברוך – רבוי של כל התחוננים, כלול בחיות ושׂרפים
ואופנים, וכל ההיכלות רבוי של סוד קדש הקדשים ששורה
בתוכו בגניזה, ואז נקרא ברוך בכל הרבויים הללו והברכות
והסודות שנשלמו בו.

את"ה – העטור של סתר האותיות, הכלל של כל כ"ב האותיות.
וזהו א"ת. ה' שכולל אותם מלמעלה בה' הזאת, וכונס אותם
לתוכו, וזוהי א"ת ה'. וכשהיא בשלמות באותו נהר שאוחז בה, היא
עולה להתעטר למעלה, וזהו סוד הפתוב (אסתר ב) ובזה הנערה באה
אל המלך, ואז – את כל אשר תאמר ינתן לה. וזהו סוד ברוך אתה,
וצריך להתכונן בסוד הזה ולקשר את הרצון בסוד הזה.

י אלהינו – זהו קשר ויחוד של המלך העליון למעלה. בזה,
כשהנערה באה אל המלך, את כל אשר תאמר ינתן לה.

ואלהי אבותינו – זהו סוד האבות לברך אותה. וזהו סוד אלהי
אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. כמו שהנערה הזו לא
נעזבת מהתחוננים, כך גם לא נעזבת מהאבות לעולמים. היא אחוזה
בהם (לשמר אותם ולעטר אותה) לעטר אותה.

ומשום שהתברכה מכל אחד מהם, צריך להזכירה על כל אחד
ואחד. ואחר כך יתכנסו כלם בחבור אחד (לתוך מעי אמא)
ומתעטרים עמה. האל הגדול הגבור והנורא – הרי כלם כאחד לעלות
למעלה בראשונה ממעלה למטה, ועכשו ממטה למעלה, להכליל
אותם עמה. שכיון שאמר האל הגדול הגבור והנורא, כלם כלולים
בה. ואז – אל עליון גומל חסדים טובים קונה הכל. וזהו כלל הכל.

וזוכר חסדי אבות – שהשתהו עמה (שנמצאו כאחד) ונכנסו למעיה
והתברכו שם. ואחר כך שורה אותם ומוציא אותם כשהם
מתברכים מתוכה. ובאותה השתחוויה שאומר ברוך אתה ה' מגן
אברהם, כאן יוצאים כלם בכלל, שהרי בימין כלם מתברכים כראוי.

בא וראה, ההיכל השביעי הזה סוד המלך העליון, ומתעטרים בו האבות, כמו שאמרנו, ונכללו בו. ועד עכשו נכללו, וצריך להוציא אותם הוא ההיכל הזה, וכשמוציא אותם מברכים (מתברכים) משום הנערה הזו, אז היא אוחזת בהם בכל אותן הברכות. ואף על גב שהרי נכללו היכלות בהיכלות, עכשו נאחזו באותן ברכות כאחד, וכשאומר מלך עוזר ומושיע ומגן, אז מוציאה אותם מברכים.

וזהו היכל אחד השביעי בסוד השם הקדוש העליון בוכ"ו, 'ברכה וחסד פח' ומשפט, הכלל הסוד (של סוד), והסוד הזה הוא הסוד (שהיא) של אהי"ה, הכלל של הכל. משום שהאותיות הללו הן כלל של הכל, משום שהאותיות הללו הוציאו את אלה (אותם) שיצאו מהן, הכלל של האבות, וזהו שמתחברת עמן, שנקראת ברכה.

כיון שאמר ברוך אתה ה' מגן אברהם, הרי היא אוחזת ברכות מהם בסוד ההיכל החמישי אהבה, שהוא ימין, והוא חמישי, להתקשר באהבה של הברכות של הימין. וכך צריך, ממעלה למטה להתברך. בראשונה נכללו היכל בהיכל כפי שאמרנו, ועכשו נוטלים ברכות שימצאו אלה לפני אלה. ואף על גב שיש מי שנוטל (שנוטל) בראשונה, כיון שנמצאו מצד הימין ברכות, בהיכל החמישי מתחיל להאחזו.

ואחר כך בצד השמאל, בסוד זה אתה גבור. וזהו חבור של אתה וגבור, שני דינים. וכיון שנמשכות הברכות, נכלל ברחמים, ונמצא באתו הצד הכל כאחד, וזהו מחיה מתים, סומך נופלים ורופא חולים וכו'.

וזהו בסוד השם הקדוש שנקרא אכדט"ם, סוד הוא באותיות השם שנקרא אלהי"ם. משום שהאותיות הללו עולות להתעטר למעלה, ומוציאות אותן אלו להקרא בהם, ועולות להתעטר למעלה אלהים חיים, וגורע באותיות. לאחד בגריעות. ומפאן להתפשט למטה, לטל מתוך האותיות האחרות האלו ולעלות מהאותיות הללו לשם של אלהים.

כיון שנמשכות האותיות בחמישי וברביעי ממעלה כפי שאמרנו, מתחיל ואחזו ברכות מהאמצע של הכל, מההיכל הששי,

ואוּחַז בְּרָכוֹת בְּזֶה וּבַבָּא. וּמִשׁוּם כֵּן (בְּכָל אֶתֶּה קְדוּשׁ, וְנִכְלָל) אֶתֶּה קְדוּשׁ,
נִכְלָל אֶתֶּה בְּקְדוּשׁ.

וְשִׁמְךָ קְדוּשׁ. כִּיּוֹן שְׂאֵמֵר אֶתֶּה קְדוּשׁ, לְמָה וְשִׁמְךָ קְדוּשׁ? הֵינּוּ שֵׁם,
הֵינּוּ אֶתֶּה. אֲלֵא הָרִי שְׁנִינּוּ, בְּכָל מְקוֹם שְׁנִמְצָא יְחוּד וְקִשׁוּר,
צָרִיכִים קְדֻשָּׁה וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה, וְאוֹתָהּ הַתּוֹסֶפֶת הָעֵקֶר הִיא יוֹתֵר
מֵהַכֹּל, וּמִשׁוּם כֵּן בְּכֹל כְּתוּב אֶתֶּה, וְלֹא יוֹתֵר, וְכֹאן בְּמְקוֹם הַזֶּה
אוֹמֵר קְדֻשָּׁה וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה. אֶתֶּה קְדוּשׁ – קְדֻשָּׁה. וְשִׁמְךָ קְדוּשׁ –
תּוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה. וְקְדוּשִׁים בְּכָל יוֹם – אֵלּוּ שְׂאֵר הַקְּדוּשִׁים הָעֲלִיּוֹנִים
שֶׁבְּכָל הַיְכָל וְהַיְכָל שֶׁמֵתְקַדְּשִׁים מֵהַתּוֹסֶפֶת הַזֶּה. מִשׁוּם שֶׁקְדֻשָּׁה
הִיא שׁוֹנֵה הִיא לָהּ, וְתוֹסֶפֶת קְדֻשָּׁה – לְקִדְּשׁ כָּל אֵלּוּ הַשְּׂאֵר שְׂאֵמֵרנּוּ.
וְאַחֵר כֵּן הַכֹּל מֵתְקַדֵּשׁ מִלְּמַעְלָה, וּמִכָּל הָאֲבוֹת, נִקְשֵׁר בְּקִשְׁר אֶחָד,
וְהֵינּוּ בְּרוּךְ אֶתֶּה ה' הָאֵל הַקְּדוּשׁ. כֹּאן הַכֹּל קִשְׁר אֶחָד, מִשׁוּם
שְׂאוֹמֵר בְּרוּךְ אֶתֶּה ה' הָאֵל הַקְּדוּשׁ. וְעַל כֵּן נִקְרָא צְרוּר וְקִשְׁר שֶׁל הַכֹּל
בְּיַחְוֵד אֶחָד. אֲשֶׁרִי חֵלְקוּ שֶׁל מִי שִׁיּוּדֵעַ לְסִדֵּר אֶת שְׁבָחוֹ שֶׁל רְבוּנוּ
בְּמְקוֹם שְׂצָרִיךְ. עַד כֹּאן הַדְּבָקוֹת וּבְרָכוֹת וְקְדֻשָּׁה כְּאֶחָד בְּאֲבוֹת.

מִכָּאן וְהִלָּאָה עוֹמְדוֹת שְׂאֵלוֹת וּבִקְשׁוֹת. הִרְאִשִׁית שְׂצָרִיךְ אָדָם
לְשֵׂאל, לְדַעַת בְּדַבְרֵי רְבוּנוּ, כְּדֵי לְהִרְאוֹת תְּשׁוּקָתוֹ אֵלָיו וְלֹא
נִפְרָד מִמֶּנּוּ. מִשׁוּם שְׂצָרִיךְ אָדָם לְהַשְׁתַּתֵּף בְּקִדְּשֵׁת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ
הָעֲלִיּוֹן לְהַתְעַטֵּר בּוֹ, וְהוּא הַשֵּׁם שֶׁל הַבְּרָכוֹת וְהַקְּדוּשִׁים, כּוּזָ"ו. סוּד
הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ יְהוָה שֶׁהוּא קְדוּשׁ בְּקְדֻשָּׁה. וְהָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ (הָאֲחֵרוֹת)
הוֹצִיאוּ מִמֶּנּוּ אֶת הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת הִלְלוּ, הַחֲבוּר שֶׁל אֵלּוּ, כְּמוֹ
חֲבוּר שֶׁל זָכַר בְּנִקְבָּה. וְהַקְּדוּשִׁים הָעֲלִיּוֹנִים הִלְלוּ סוּד הַקְּדֻשָּׁה.

הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת הִלְלוּ נִקְרָאוֹת ט"ל. טַל הַשָּׁמַיִם. סוּד הַחֲשֻׁבוֹן
שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלוֹ, מִשׁוּם שְׂכָאן לְמַטָּה עוֹמְדִים כָּל
הַדְּבָרִים בְּחֲשֻׁבוֹן, וְלֹא חֲשֻׁבוֹן, אֲלֵא לְלִבְנָה. וּמִשׁוּם כֵּן צָרִיךְ
לְהַתְקַשֵּׁר בְּקִדְּשֵׁת רְבוּנוּ, וְלֹא יִפְרָד אָדָם מִמֶּנּוּ. וְכִשְׂשׁוֹאֵל, רִאשִׁית
הַשְּׂאֵלוֹת לְהַכִּיר אֶת רְבוּנוּ, לְהִרְאוֹת שְׂתְּשׁוּקָתוֹ אֵלָיו. מִכָּאן וְהִלָּאָה
יִפְרָד מְעַט מְעַט, וְיִשְׂאֵל שְׂאֵלוֹתָיו מֵהַ שְׂצָרִיךְ לְשֵׂאל.

וְכָל שְׂאֵלוֹתָיו יִהְיוּ אַחֵר שִׁיּוּדֵר אֶת הַסִּדוּר הַזֶּה שְׂאֵמֵרנּוּ. כְּמוֹ כֵּן כָּל
שְׂאֵלוֹתָיו יִהְיוּ בְּתַחְנוּנִים וּבִקְשׁוֹת לְפָנֵי רְבוּנוּ, וְלֹא יִצְדִּיק (יִדְחִיק)
עַצְמוֹ מִמֶּנּוּ. אֲשֶׁרִי חֵלְקוּ שֶׁל מִי שִׁיּוּדֵעַ לְסִדֵּר סִדוּר זֶה, לְלַכֵּת בְּדַרְךְ
יִשְׁרָה כְּרִאוּי.

כְּמוֹ שֶׁהָאֵשׁ נֶאֱחָזֶת בְּמַיִם, וּמַיִם בְּאֵשׁ. דְּרוֹם בְּצָפוֹן, וְצָפוֹן בְּדְרוֹם.
מִזְרַח בְּמַעֲרָב, וּמַעֲרָב בְּמִזְרַח. כִּךְ גַּם מִתְקַשֵּׁר הַכֹּל כְּאֶחָד,
וְהֵיחֹד נִשְׁלֵם זֶה עִם זֶה.

וְכֵן אוֹתָם שְׂיֻדְעִים לְסִדֵּר תְּפִלָּתָם כְּרְאוּי, לְכֹלל אֶת הַהִיכָלוֹת אֱלוֹ
בְּאֵלוֹ וְלִקְשֹׁר זֶה בְּזֶה, הָאָדָם הַזֶּה נִקְשֵׁר בָּהֶם וּמְקַרְבוֹ לְהַפְלִיל
בָּהֶם. שְׂאֵלָה הוּא שׂוֹאֵל, וְנוֹתְנִים לוֹ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אַחֲרֵי שֶׁסִּיִּם הַבְּקָשׁוֹת וְהַגּוֹף שָׁלֵם בְּכֹל הַצְּדָדִים בְּשִׂמְחַת הַלֵּב וְהוּא
שָׂאֵל וְסִיִּים אֶת הַבְּקָשׁוֹת, יִחְזֹר לְהַמְשִׁיךְ לְמִטָּה בְּרִכּוֹת וּשְׂמִיחוֹת
בְּסוּד הַהִיכָל הַשְּׁלִישִׁי, לְהַמְשִׁיךְ לְמִטָּה, וְזֶה הוּא רִצְיָה ה' אֱלֹהֵינוּ
בְּעַמֻּד יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ (מִשּׁוֹם) שְׂמַעְמֹדוֹת הֵם הַתּוֹמְכִים שֶׁל הַגּוֹף.
הֵרְאֵשִׁית לְמִטָּה מִן הַגּוֹף שְׁתֵּי יָרֵכִים, עַד שְׂמִינִיעִים לְבִרְכִים.

וְאַלְפֵי הֵם סוּד הַמַּעְמָדוֹת שְׂעוּמָדִים עַל הַקְּרָבָן. וְכֵאֵן הוּא סוּד שֶׁל
רְאִשֵׁיתָם שֶׁל שְׁתֵּי הַיָּרֵכִים מְלֻמְעָלָה עַד לְבִרְכִים, חֲבוּר
הַנְּבִיאִים. וְהַמְרָאוֹת בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שְׂנַקְרָא (צְבָאוֹת
בְּאִתּוֹ ב"ש) הַשְּׂתַפָּ"א. שֶׁהוּא סוּד הַשֵּׁם שְׂנַקְרָא צְבָאוֹת. זֶה עוֹלָה וְזֶה
יֵרֵד. זֶה נְבִיאִים וְזֶה מְרָאוֹת.

וְכֵאֵן הוּא סוּד עֲלִיּוֹן שֶׁל הַבְּרִיתוֹת שְׂאֻמְרָנוּ, וְכִשְׂמִיעַ אָדָם לְבִרְכִים,
יִכְרַע בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַמְחַזֵּר שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן, וְהָרִי כֵּאֵן חֲזָרוּ
הַבְּרִיתוֹת לְמִשְׁנֵה וְהַתְּבָרְכוּ כְּאֶחָד.

בְּהִיבָלָה הַשְּׁנִי לְמִטָּה, שְׂנַפְקָדוֹ בּוֹ הַנְּשִׁמוֹת לְעֵלוֹת, לְהֵרְאוֹת בְּמִרְאֵה
הַחֲלוּם. מוֹדִים – לְכַרַע בְּרִכִּים, לְהוֹדוֹת עַל הַנְּשִׁמוֹת, כְּמוֹ
שְׂאוּמְרִים עַל נְשִׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת, (כִּיּוֹן שְׂנַשְׂאֵל מְאֹדוֹ) (ס"א הִיכַל שְׁנֵי לְהַמְשִׁיךְ
בְּרִכּוֹת לְמִטָּה מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ, וְהִיכַל זֶה הוּא שְׂנַפְקָדוֹת בּוֹ הַנְּשִׁמוֹת לְעֵלוֹת לְהֵרְאוֹת בְּמִרְאֵה
הַחֲלוּם. כֵּאֵן צְרִיךְ בֶּן אָדָם לְכַרַע בְּכַרְפִּיּוֹ לְהוֹדוֹת עַל הַנְּשִׁמוֹת, וְזֶהוּ עַל נְשִׁמוֹתֵינוּ הַפְּקוּדוֹת) עַד
שְׂמִינִיעַ לְהַטּוֹב שְׂמִיךְ וְלָךְ נֶאֱהָה לְהוֹדוֹת.

וְזֶהוּ תוֹךְ סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שְׂנַקְרָא בְּ"ם בְּמוֹכָ"ן. זֶה נִקְרָא אֵל
אֱלֹהִים, שֶׁהוּא בְּסוּד עֲלִיּוֹן. (יְהוֹשֻׁעַ כ"ב) אֵל אֱלֹהִיִּים יְהוָה הוּא
יָדַע. הַפְּלִיל שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָאֲחֵרוֹת הִלְלוּ שְׂיֻזְצָאוֹת מֵהֶם, (וְכֵאֵן הוּא סוּד
אֶחָד שֶׁכֵּל הַיָּרֵכִים מְבַרְכוֹת) וּלְמִטָּה סוּד הַחֲלוּם. הַסוּד לְאוֹתוֹ מְקוּם לְהַכְנִיס
בָּהֶם נְשִׁמוֹת. וְצְרִיכִים לְהַמְשִׁיךְ בְּבְרִכּוֹת הִלְלוּ כְּדִי לְמַצֵּא מְנוּחָה
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

ההיכל התחתון למטה - שים שלום טובה וברכה. כאן הוא כלל השלום. שלום למעלה, שלום למטה, שלום לכל הצדדים, שלום בפמליא של מעלה, שלום בפמליא של מטה, וההיכל הזה הוא פמליא של מטה. (שהוא היכל שלמטה, וזה בחבור וכו') בחבור אחד בפמליא (בהיכל) של מעלה. ומכאן שופע לכל אותם התחתונים שבחוץ.

וכאן נכלל ונרשם הכל כאחד, מעלה ומטה, באור אחד, להשתלם שם מלא, ה' אלהים. השם הזה שהוא שלם בכל אותם ההיכלות, בכל אותם האורות העליונים שיהיו כלם אחד. (שים שלום טובה וברכה)

האדם הזה, כשנשאל מההיכל הזה לצאת החוצה, ישים עצמו כמי שיוצא מחברת המלך ומתוך היכלו, וינמיך את עצמו לפניו. אבל ישמח את עצמו, שהרי הוא ראשון לטל עטרה של משיכת הברכות ששופעות מיחוד של רבונו. זהו הבן שהוא מהיכל המלך, שהרי בשעה הזאת שיוצא מלפני המלך, והכל קשור בכל הצדדים הללו בקשר של יחוד וברכות וקדשה ותוספת קדשה. הקדוש ברוך הוא קורא לפמליא של מעלה, ואומר להם: כתבו על אדם פלוני הזה, מאותם שנקראים חושבי שמו.

מי הם חושבי שמו? אותם שחושבים ומכונים בסוד של שמו, ליחד היכלות בהיכלות, לקשר קשרים וליחד את כלם ביחוד אחד. ואלו הם חושבי שמו, כמו שנגמר (מלאכי ג) ולחשבי שמו. אז כותבים אותו, ונרשם ונודע למעלה, והוא (נרשם) נשלם למעלה ולמטה.

ומי שקרב לפני רבונו ומתפלל תפלתו, ולא השלים את היחוד, ולא חושש לכבוד רבונו לקשר קשרים כמו שאמרנו, טוב לו שלא נברא, והקדוש ברוך הוא אומר: (ירמיה כב) כתבו את האיש הזה עירי גבר לא יצלח בימיו. וזהו (משלי כח) גוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ.

כאן נשלם הכל, למעלה ולמטה, סוד השם הקדוש שולט למעלה, מצפ"ץ מצפ"ץ. (שמות לד) ה' ה' אל רחום וחנון. כאן הוא סוד השם הקדוש הזה להתקדש באותיותיו בבית עשרה, ואותיות אחרות בקדשת היחידי בתפלה. אחר שטים, עומד על רגליו (לכפר) להודות על חטאיו, כדי שלא יהיה פתחון פה לצד האחר להסטיץ עליו, ונכנע לפניו. ויעמד בקיומו להתברך מבית המלך.

וְאֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִי שֶׁהִתְקַדַּשׁ בְּכַגּוֹן זֶה בְּתַפְלָה כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ,
 וְקוֹשֶׁר קְשָׁרִים, וּמִיַּחַד יְחוּדִים, וּמִתְכַּוֵּן בְּכָל כְּרָאוּי, וְלֹא
 יִסְטָה יְמִינָהּ וּשְׂמֹאלָהּ. תְּפִלָּתוֹ אֵינָה חוֹזֶרֶת רִיקָם. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 גּוֹזֵר – וְהוּא מְבַטֵּל. עַל זֶה כְּתוּב, (מְשָׁלִי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמְךָ וְתִגַּל
 יוֹלְדֶתְךָ. יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. (אֶסְתֵּר ב) בְּעָרֵב הִיא
 בָּאָה, הִינּוּ

כְּתוּב, (מְשָׁלִי לא) וּתְקַם בְּעוֹד לַיְלָה וּתְתֵן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְגו', מֵאוֹתוֹ
 רַבּוּי שֶׁל בְּרָכוֹת וּקְדוּשָׁה וְתוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה שְׁנוּטֵל, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
 (בְּרֵאשִׁית מט) וְלַעֲרֵב יִחְלַק שָׁלֵל, שֶׁמִּחְלַקֵּת חֵלֶק לְכֻלָּם, וְאֶפְלוּ לַצַּד
 הָאֲחֵר חֵלֶק לְבָדוּ.

וְסוּד זֶה סוּד לְבַנֵּי הָאֱמוּנָה. הַחֵלֶק שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר כָּל אוֹתָן עֲבֵרוֹת
 וְכָל אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁל אוֹתוֹ אָדָם שֶׁקָּשַׁר אֶת קֶשֶׁר הַיְחוּד,
 שֶׁהִתְנַדָּה עֲלֵיהֶם, כָּלֵם שׁוֹרִים עַל הַצַּד הָאֲחֵר, וְהֵם חֵלֶק וְנִחְלָה שֶׁל
 הַצַּד הָאֲחֵר הַטָּמֵא. וְאִם לֹא מוֹדָה עֲלֵיהֶם, נִמְצָא מְקַטְרֵג וְיָכוֹל לוֹ.

וְאִם מוֹדָה עַל כָּל חֲטָאָיו בְּאוֹתָהּ תְּפִלָּה, שֶׁקוֹשֶׁר קְשָׁרֵי הַיְחוּד
 וְהַתְּבָרְכוּ עֲלֵיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וּמֵאוֹתוֹ הַחֵלֶק שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר,
 כָּל אוֹתָם עֲבֵרוֹת וְחֲטָאִים שֶׁהוֹדָה עֲלֵיהֶם, נוֹטֵל אוֹתָם לְחִלְקוֹ. וְסוּד
 זֶה הַשְּׁעִיר, שֶׁכְּתוּב (וַיִּקְרָא טז) וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנוֹת וְגו', וְכְתוּב
 וְנִשָּׂא הַשְּׁעִיר וְגו'. זֶהוּ חֵלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ וְנִחְלָתוֹ.

וְאִם אוֹתוֹ אָדָם שֶׁבַּ לְסִרְחוֹן חֲטָאָיו – אוֹי לוֹ! שְׁאֵת כָּלֵם נוֹטֵל מֵאוֹתוֹ
 הַצַּד הָאֲחֵר בְּעַל כְּרָחוּ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד. וּמִתּוֹךְ שְׁנוּטֵל אוֹתָם
 מִהַצַּד הַזֶּה בְּעַל כְּרָחוּ שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, אִזּוֹ הוּא מַרְעֵ לוֹ, וְהוֹפֵךְ אֵלָיו
 לְמַקְטָרֵג וּמְקַטְרֵג לוֹ. וְכִשְׁמוֹדָה עֲלֵיהֶם, נוֹטֵל אוֹתָם אוֹתוֹ הַצַּד
 הָאֲחֵר, וְהוּא חֵלְקוֹ וְגוֹרְלוֹ.

וְהַסּוּד הַזֶּה, כֶּף גַּם הַקְּרִבָּן – שֶׁצָּרִיף לְהוֹדוֹת עַל אוֹתוֹ הַקְּרִבָּן כָּל
 עֲוֹנוֹתָיו וְחֲטָאָיו, לְתַת חֵלֶק לְמִי שֶׁצָּרִיף. כָּל הַקְּרִבָּן לְזֶה הַצַּד
 חֵלֶק הַקְּדוּשָׁה וְרִצּוֹן הַקְּדוּשָׁה. וְלַצַּד הַזֶּה אוֹתוֹ חֵלֶק שֶׁל אוֹתָם עֲוֹנוֹת
 וְחֲטָאִים שֶׁנִּתְּנוּ בְּהוֹדָאָה עַל אוֹתוֹ בְּשֶׁר הַקְּרִבָּן, כְּכְּתוּב (מְשָׁלִי כה) אִם
 רָעַב שְׁנֹאֲף הָאֲכִילָהּ לְחֵם וְגו', כִּי גִחְלִים אֶתָּה חֲתָהּ וְגו'. וְסִימְנָךְ –
 (אֶסְתֵּר ה) יְבֵא הַמֶּלֶךְ וְהָמֵן אֶל הַמִּשְׁתָּה. אֲשֶׁרִי הוּא מִי שִׁיּוּדַע דְּרָכוֹ
 לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת.

וְכָל מִי שֶׁלֹּא יוֹדֵעַ לְסִדֵּר אֶת שִׁבְח רְבוּנוּ, טוֹב לוֹ שֶׁלֹּא נִבְרָא, מִשּׁוּם שִׁצְרִיךְ תְּפִלָּה שֶׁהִיא שְׁלֵמָה לְמַעְלָה, (מִשּׁוּם שִׁצְרִיךְ תְּפִלָּה) מִתּוֹךְ מַחְשָׁבָה וְרִצּוֹן הַלֵּב וְקוֹל וְדִבְרֵי הַשְּׁפָתִים, לַעֲשׂוֹת שְׁלֵמוֹת וְקִשָּׁר וַיַּחֲדֵד לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא לְמַעְלָה. כְּמוֹ שִׁיּוֹצֵאת שְׁלֵמוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, כִּךְ דֶּרֶךְ מִמַּטָּה לְמַעְלָה לְקִשָּׁר קִשָּׁר כְּרֹאזִי.

הַפּוֹדֵד לְחֻבְרִים שֶׁיֵּלְכוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל – מַחְשָׁבָה וְרִצּוֹן וְקוֹל וְדִבּוּר. אֵלּוּ הָאֲרַבְעָה קוֹשְׁרִים קִשְׁרִים. אַחַר קִשָּׁר הַקִּשְׁרִים שֶׁל כָּלם כְּאֶחָד, נַעֲשׂוּ כָלם מְרַכְּבָה אַחַת לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם שְׂכִינָה, וְנַעֲשׂוּ כָלם לְאַחַר אֲרַבְעָה תוֹמְכִים לְהַתְעַטֵּר בָּהֶם, וְהַשְׂכִּינָה נִסְמָכֶת עֲלֵיהֶם בְּכָל אוֹתָם הַקִּשְׁרִים הָעֲלִיוֹנִים.

מַחְשָׁבָה מוֹצִיאָה רִצּוֹן, (רִצּוֹן מוֹצִיא הַכֹּל) רִצּוֹן שִׁיּוֹצֵא מִתּוֹךְ מַחְשָׁבָה, מוֹצִיאָה קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע, וְאוֹתוֹ קוֹל שֶׁנִּשְׁמָע עוֹלָה לְקִשָּׁר קִשְׁרִים מִמַּטָּה לְמַעְלָה, הַיְכָלוֹת תַּחְתּוֹנִים בְּעֲלִיוֹנִים. הַקוֹל שֶׁהוּא קוֹשֵׁר קִשְׁרִים וּמוֹשֵׁף בְּרִכּוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה בְּלַחַשׁ, תּוֹמֵךְ אֶת אֲרַבְעַת הַתּוֹמְכִים הַלְלוּ: מַחְשָׁבָה וְרִצּוֹן, קוֹל וְדִבּוּר. סִמְךָ בְּסִיּוּם הַקִּשָּׁר, הַמְקוּם שֶׁהַכֹּל נִקְשָׁר בּוֹ כְּאֶחָד, וְכָלם נַעֲשִׂים אֶחָד.

אֲשָׁרִי הָאִישׁ שֶׁקוֹשֵׁר קִשְׁרֵי רְבוּנוּ, וְסוֹמֵךְ סְמִיכוֹת כְּרֹאזִי, וּמַתְכַּנֵּן בְּכָל הַדִּבְרִים הַלְלוּ שְׁאֵמְרָנוּ. אֲשָׁרִי בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עַד כֵּן נִתְקַנּוּ הַהֵיכָלוֹת שֶׁבְּצֵד הַקִּדְשָׁה.

רַבִּי שֶׁמְעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, (הוֹשֵׁעַ 1) וְהִמָּה כְּאָדָם עָבְרוּ בְרִית שֶׁם בְּגִדוֹ בִּי. מִי יִגְלֶה עֲפָר מֵעֵינַי, אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתָךְ מִצְוָה אַחַת וְלֹא יְכַלֶּת לַעֲמֹד בָּהּ, מִשּׁוּם שֶׁהַתְּפִלָּת עַל דְּבָרִים רַעִים, שֶׁהִסִּית אוֹתָךְ אוֹתוֹ הַנְּחַשׁ הָרַע, שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג) וְהַנְּחַשׁ הָיָה עָרוֹם. וּמִשּׁוּם כִּךְ הַתְּפִלָּת אַחֲרָיו וְגִרְמָת מִיָּתֵה לַעֲצֻמָּךְ וְלִכְל אוֹתָם תּוֹלְדוֹת שִׁיּוֹצֵאוּ מִמֶּךָ. בֹּא וּרְאֵה, שֶׁכָּל מִי שֶׁמַּתְפַּתֵּה אַחֲרָיו וַיִּוֹרֵד אֵלָיו לְרַגַע אֶחָד, יֵאבֵד אֶצְלוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, דָּוִד הָיָה קִיּוּמוֹ נַעוֹץ בְּמִקּוֹר שֶׁל מַיִם נוֹבְעִים, וְכִשְׁנִדְחָה לְאַרְץ אַחֲרָת וְצִעְרוּ אוֹתוֹ, וְלִפִּי צִעְרוּ נִדְחָה מִהָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה – אֵף עַל גֵּב שֶׁיִּרְד מִדְּרָגָתוֹ לְדְרָגָה תַּחְתּוֹנָה עֲמֵד בְּקִיּוּמוֹ, וְלֹא נִכְנַס לְצַד הָאֲחֵר וְנִשְׁמַר מִמֶּנּוּ. מַה כְּתוּב? (שְׁמוּאֵל א-כ) וְאֹלָם חֵי ה' וְחֵי נַפְשֶׁךָ כִּי כִפְשַׁע בֵּינִי וּבֵין הַמּוֹת. שֶׁהָרִי יִרֵד בְּדְרָגָתוֹ עַד שֶׁהָיָה בּוֹ הַשְּׁעוֹר הַזֶּה.

ואשרי חלקו של מי שנשמר מאותו הצד הרע, ומכל דרגותיו של אותו הצד שנמצאים בעולם.

שכמה צדדים ודרגות יש ליצר הרע: נחש עקלתון, שטן, מלאך המות, יצר הרע. והרי פרשוה. שאף על גב שנקרא בשמות הללו, יש לו שבעה שמות: שטן, טמא, שוא, אבן מכשול, ערל, רע, צפוני. אלו הם שבעה שמות כנגד שבע דרגות של ההיכלות שלו, שכלם מצד הטמאה כפי שאמרנו. כנגד שבעה השמות הללו, אותם שנקרא בהם גיהנם, המקום שבו נדונים הרשעים של העולם, ואלו הם: בור, שחת, דומה, טיט היזן, שאול, צלמות, ארץ תחתית. כל אלו שבעת מדורי הגיהנם כנגד שבעת השמות הללו שיש ליצר הרע. והרי בארנו, שכמו שיש דרגות והיכלות לצד הקדשה - כך גם לצד הטמאה. וכלם נמצאים ושולטים בעולם בצד (השמאל) הטמאה. שבעה היכלות הם, שהם כנגד שבעה שמות, שבהם נקרא גיהנם (יצר הרע). וכלם עומדים (להשטין רע) לדון ולטמא את אותם הרשעים של העולם שדבק בהם, ולא שמרו את דרכיהם ממנו כשהם בעולם הזה. **שהרי** מי שזוכה להטהר בעולם הזה בצד הטהרה, מטהרים אותו באותו מקום שנקרא סוד האמונה. שכמה דרגות הן וכמה ממנים, שכלם עומדים לקרב בני אדם לעבודת הקדוש ברוך הוא ולטהר אותם, ומי שבא להטמא, מטמאים אותו בצד האחר הזה, שהוא טמא. שהרי כמה דרגות וכמה ממנים, כלם עומדים כדי לטמא בני אדם.

מי שקרב אליהם ובא להמשך אחר אותו הצד הרע, עליו כתוב (תהלים פט) **מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו וגו'.** מי הוא האדם שנברא בעולם שלא יראה מות? אותו שכל העולם נמשכים אחריו. שהרי באותו זמן שבא אדם לתת חשבון לפני רבונו, טרם שיצא מן העולם הזה, רואה אותו, והרי בארנו.

ואלו שבעת ההיכלות, שהם שבעה מדורים לגיהנם, נקראים שנים עשר חדשים, משום שהרי כמו שיש לצד האמונה שנים עשר חדשים, דרגות קדושות, כך יש גם לצד האחר הזה שנים עשר חדשים שהרשעים נדונים בהם ונשמתם נדונית בהם. אשרי חלקם של הצדיקים שמונעים רגליהם מהם בעולם הזה ולא מתקרבים לשעריהם, כדי להנצל מהם באותו העולם.

ההיכל הראשון – ראשית הצד של היצר הרע. ההיכל הראשון הזה נקרא בור ריק מהכל. מי שבא להכניס בו, אין מי שאוחז בו.

כלם דוחים אותו לפל שלא יקום. אין בו תמיכה לטוב.

בהיכל הזה עומד ממנה אחד ששמו דומה, וזהו שעומד למעלה ולמטה. זהו שאוחז בנשמה, כשנדחית מן ההיכל הקדוש, על ידי אותו ממנה טהריא"ל, וזהו שעומד על אותו השער של אותו צד הקדשה, ומשום כך עומד הדומה הזה לאחז את הנשמה, וכמה שומרי החקים עמו.

ותחת הממנה הזה עומד ממנה אחר, שאלף ורכבות תחתיו, והממנה הזה נקרא פתו"ת. זהו שעומד לפתות בני אדם, וזהו ששורה עליו ומסית אותו להסתכל ולעיין במה שלא צריך, בכמה זנונים ובכמה נאופים. וכל אותם שעמו, כלם עומדים אצלו והולכים לפניו, ומכריחים אותו להסית עיניו, להסתכל במה שלא צריך.

וזהו (סרסרים שהוא) סרסור רע לכל אותן רעות, זהו שעומד על הקבר בזמן שנדון אותו הגוף ושובר לו את עיניו, משום שהוא פתח אותם כשהוא בעולם הזה, והם שלו.

ובמקום הזה נדונית הנשמה, עד שנכנסת למקום הזה שנקרא בור, וכמה נחשים ועקרבים יש בו שכלם עוקצים אותה את הנשמה הזו, ואוחזים בה ודנים אותה.

לפנים מזה יש רוח אחת אחרת טמאה, שהיא עליונה על הכל. וזו עומדת על כל ההיכל הזה, וכלם נוסעים בשבילו, וזה נקרא גמגמי"א. זהו אדם כמו שושנה, והוא עומד להרע תמיד, שהרי כשנדחית תפלת האדם ולא זוכה בה אותו אדם, הרוח הזו עומדת ועולה ומשתתפת עם רוח טמאה עליונה על הכל, ומשטינה למעלה, ומזכירה חטאי האדם לפני הקדוש ברוך הוא, וסימנה – (איוב א) ויבוא ג"ם השט"ן בתוכם, ולא כתוב ויבא השטן, אלא גם.

ומהרוח הרעה הזו תלויים כמה שומרים אחרים שממנים לאחז בדבור רע, או דבור מטנף שמוציא אדם מפיו, ואחר כך מוציא דבורים קדושים. אוי להם ואוי לחייהם! אלו הם בני אדם שגורמים לשומרים הללו האחרים לשלט ולפגם את המקום הקדוש. אוי להם בעולם הזה, ואוי להם לעולם הבא. משום שאלו הרוחות

הטמאות נוטלות את הדבור הטמא, וכשמוציא אדם אחר כף דבור קדוש, אלו הרוחות הטמאות מקדימות, ונוטלות אותו הדבור הטמא, ומטמאות את אותו הדבור הקדוש, והאדם לא זוכה בו, וכביכול תשש כח הקדשה.

ומעל לאלה יש ממנה אחד ששמו ספסיריט"א. וכמה שומרי חק, וזה ממנה עליהם, הם נוטלים אותם דבורים רעים, וכך גם נוטלים כל אותם דברים שזורק אדם בידו כשרגז שורה עליו. שהרי אז, הממנה הזה ספסיריט"א לוקח את הדבר הזה שזרק אדם ברגזו, ועולה ואומר: זה קרבנו של פלוני שהקריב לצד שלנו.

משום שכל צד של נחת הוא מצד הימין ומצד האמונה, וכל צד הרגז הוא מהצד האחר הרע, צד הטמאה. ולכן מי שזורק מידו דבר ברגז, כל אלו נוטלים את אותו דבר שזורק ומעלים אותו למעלה, ונקרב לאותו הצד, ואומרים: זה (עבודת הקרבן) קרבנו של פלוני.

והכרוז קורא בכל אותם רקיעים ואומרים: אוי לפלוני שפטה אחר אל זר ועבד לאל אחר. והכרוז קורא פעם שניה ואומר: (הושע ז) אוי להם כי נדדו ממנו וגו'. אשרי האיש שנשמר מדרכיו ולא יסטה ימינה ושמאלה, ולא יפל בתוך באר עמקה שלא יוכל לעלות ממנה.

ההיכל השני, ההיכל הזה הוא חשוף יותר מההיכל הראשון. זה נקרא שחת, כנגד השם שנקרא טמא. משום שההיכל הראשון נקרא בור, כנגד השם שנקרא שטן. וזה נקרא שחת, כנגד השם שנקרא טמא. בהיכל הזה קימים שלשה פתחים לשלשה צדדים.

הפתח הראשון, בו עומד ממנה אחד ששמו עסטר"א. וכמה אלפים ורבבות ממנים תחתיו, וזהו שעומד על כל אלו שמשחיתים דרכם לשפך זרע על הארץ, או שמוציאים זרע שלא בדרך, או לכל אלו שמזנים בידיהם. אלו הם שלא רואים פני שכינה כלל. אלא הממנה הזה שבצד הטמאה שאמרנו, יוצא באותו זמן, וכמה הם אלפים ורבבות, כלם מתכנסים על אותו אדם, ומטמאים אותו בעולם הזה. ואחר כך כשיוצאת נשמתו מהעולם הזה, הממנה

הִזָּה וְכָל אֱלֹהֵי שַׁעֲמוֹ, מִטְמְאִים אֶת נַשְׁמָתוֹ, וְאוֹחֲזִים בָּהּ, (וּנְטָמְאֵת בָּהֶם) וּמְכַנְיָסִים אוֹתָהּ לְהִדּוֹן בָּהֶם.

וְאֵלֶּה נִקְרָאִים שְׂכַבְת זֶרַע רוֹתַחַת. שְׁפָל הַכַּעֲסִים הַטְּמָאִים כָּלֵם עוֹמְדִים עַל זֶה, מִשּׁוּם שְׁכָלֵם עוֹמְדִים וְשׁוֹרִים עַל הָאָדָם בְּזִמְן שֶׁהִרְתִּיחַ אֶת עַצְמוֹ וְחָמַם אוֹתוֹ בַּתְּשׁוּקָה הַזֹּו. וְאִזּוּ הֵם נוֹטְלִים אֶת אוֹתָהּ הַתְּאֵוָה וְאֶת אוֹתוֹ הַזֶּרַע שֶׁנִּשְׁפָּף בְּאֶרֶץ, וּמְחַזְקִים בּוֹ וְנוֹטְלִים אוֹתוֹ, וּמְעַלִּים אוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְגוֹרְמִים שֶׁהִבְרִית הַזֹּו תִשְׁתַּעֲבֵד לְצַד הַטְּמָאָה.

הַפְּתַח הַשְּׁנִי, בּוֹ עוֹמֵד מִמְּנָה אַחַר שֶׁשָּׁמוּ טְסָקִיפָּה, וְזֶהוּ מִמְּנָה עַל כֹּף אוֹתָם שֶׁמִּשְׁחִיתִים דְּרָכָם, שְׁלֵא שׁוֹפְכִים זֶרַע עַל הָאֶרֶץ, אֲלֵא שֶׁשׁוֹפְכִים זֶרַע בְּבִהְמוֹת אוֹ בְּאֶסְוֵרֵי תוֹרָה חֲמוּרִים, בְּאוֹתָן עֲרִיּוֹת – הַמְּמַנָּה הַזֶּה וְכִמְהָ אֲלָפִים וּרְבֻבּוֹת שַׁעֲמוֹ, כָּלֵם עוֹמְדִים עָלָיו (לְטַמְא אוֹתוֹ וְלִדּוֹן אוֹתוֹ) לְדוֹן אוֹתוֹ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּאוֹתָם הָאֲחֵרִים.

בֵּא וּרְאֵה, לְמִמְּנָה הַזֶּה יֵשׁ כּוֹס אַחַת בְּיָדוֹ, וְנִקְרָאת (יִשְׁעִיָּה נֵא) כּוֹס הַתְּרַעְלָה כּוֹס חֲמָתוֹ. וְכָל אוֹתָם הַרוּגֵי בֵּית דִּין שֶׁנִּהְרָגוּ אוֹ נֶעְנְשׁוּ עַל הַחֲטָאִים הַלְּלוֹ, כָּלֵם נֶעְקָרִים מִהַצְּדָדִים הַטְּמָאִים הַלְּלוֹ, וְאִין לָהֶם חֵלֶק בָּהֶם, וּבְכוֹס הַזֹּאת שֶׁנִּקְרָאת כּוֹס הַתְּרַעְלָה, מִשּׁוּם כּוֹס אַחַת שֶׁשָּׁתוּ בְּרֵאשׁוֹנָה. וְכָל אוֹתָם שְׁלֵא שָׁתוּ אוֹתָהּ כּוֹס שֶׁל בֵּית דִּין כְּדִי לְהַעֲקֹר מִכּוֹס הַתְּרַעְלָה הַזֹּו, אַחַר כֵּךְ כְּשִׁיּוּצָאֵת נַשְׁמָתוֹ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, הַמְּמַנָּה הַזֶּה וְכָל אֵלוֹ שַׁעֲמוֹ אוֹחֲזִים בּוֹ, וְזֶהוּ (עֲמוּס ח) יוֹם הַמָּר, וּמְרֹוה אֶת הַנִּשְׁמָה הַזֹּו מִכְּמָה דִּינִים מְשָׁנִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה.

בְּהִיבָל הַזֶּה עוֹמְדַת רוּחַ אַחַת, שְׁאֵלוֹ מְמַנִּים תַּחְתֵּיהָ, וְזֶהוּ נִיאֲצִירִיא"ל. מִהֲרוּחַ הַחֲזָקָה הַזֹּו יוֹצְאוֹת שֶׁלֵּשׁ טְפוֹת מְרוֹת שְׁנוּפְלוֹת לְתוֹךְ כּוֹס הַתְּרַעְלָה הַזֹּו. אַחַת נִקְרָאת חֲצָץ, וְאַחַת נִקְרָאת מֵר הַמְּרוֹת, וְאַחַת נִקְרָאת קוֹבַע"ת. (וְכָלֵם מִתְּכַנְסִים לְכוֹס הַזֹּו אַחַר כֵּךְ) וְשֶׁלֵּשׁ הַטְּפוֹת הַלְּלוֹ נוֹפְלוֹת אַחַר כֵּךְ מִהֲכוֹס הַזֹּאת (יוֹצְאוֹת שֶׁלֵּשׁ טְפוֹת) (בְּאוֹתָהּ) שְׁאוֹתָהּ חָרַב שֶׁהוֹרְגַת בְּנֵי אָדָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ.

הַפְּתַח הַשְּׁלִישִׁי, בּוֹ עוֹמֵד מִמְּנָה אַחַד שֶׁשָּׁמוּ סַנְגִּדִּיא"ל, וְזֶה מִמְּנָה עַל כֹּף אוֹתָם שֶׁמְכַנְיָסִים אֶת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ הַזֹּו בְּאִשָּׁה אַחֲרַת, שֶׁהִיא מֵאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁל אֵל נִכְר. וְכָל אֵלוֹ שֶׁמִּשְׁחִיתִים דְּרָכָם בְּזֶה וּמְשַׁקְרִים בְּאוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ, הַמְּמַנָּה הַזֶּה וְכָל אוֹתָם הַמְּמַנִּים שַׁעֲמוֹ, כָּלֵם מְצִירִים בְּתוֹכָם צִיּוּרִים שֶׁל אוֹתָם נְשִׁים טְמָאוֹת שֶׁנִּטְמָא בְּהֵן

אותו ברית קדש, וכלם רשומים לפניו כשיוצא אדם מן העולם הזה, ומטמאים אותו אחר כך לאותה רוח.

ובהיכל הזה תלויים כל סודות הכשפים להרג בני אדם טרם יגיע זמנם, וכל הכשפים שצריכים בני אדם, אותם שמכשפים בכשפיהם להטמא בהם, כמו שהיה בלעם מכשף בכשפיו, ונטמא בהתחלה בטמאת זרע רותחת ששפך בבהמות, ומשום כך נדון בזה, באותה שכבת זרע רותחת שאמרנו. ועל כן ההיכל הזה נקרא שחת טמא.

ובהיכל הזה יש רוח אחרת שממנה תחת אותה רוח שלמעלה, וזו נקראת סרטי"א, וכמה אלפים ורבבות תחתיה. וכלם עומדים על אותו הדבר שיוצא עם הרוח של האדם בחלום מתוך הצד הקדוש. הרוח הטמאה וכל אותם השומרים שעמה, כלם יוצאים ומתחברים עם הדבר הזה, ויורדים בו ומתערכים עמו כדי להכחיש אותו ממנה, ומודיעים לו לאדם דברים אחרים, דברים כוזבים, עם דבר אמת.

שפך דרך הפזב – שאלמלא לא לוקח דבר אמת, לא יכול לסדר את פזבו. אף כאן אלו, כיון שמעוררים בדברי אמת ומכחישים אותו ממנו, מודיעים לו דבר אמת כדי להעמיד את פזבו. אחר כך מתפשטים כל אותם (אותו הדבר מתפשט באותם) התחתונים שלמטה שאין להם קיום, ולא מתקיימים, ומודיעים דברים בעולם לכמה צדדים (וכל אלו שלמטה בדרגות שמתפרדות לחוץ לכמה צדדים) ולכמה מינים.

מההיכל הזה יוצאות שתי רוחות שמתהפכות לפעמים לגברים ולפעמים לנשים, ואלו הולכים ומשוטטים בעולם באויר, וצוחקים עם אנשים בתוך החלום, ונראים לגברים כמו נשים יפות במראה החלום, ונוטלים את תשוקת האדם. אף כך לנשים הם נראים כגברים, ואלו נקראות רעה ונגע, כמו שנאמר (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלה.

ואלו נקראות רוחות תחתונות למטה, שיוצאות מתוך שלהבת האש. שכשנוסעות הרוחות הללו שלמעלה שבתוך ההיכל הזה, יוצאות שתי שלהבות אש, ואלו טסות בעולם, ואלו נעשו שתי רוחות כפי שאמרנו, והכל בצד הטמאה הזה. אשרי הצדיקים

שנמנעים מהצדדים הללו ונשמרים מהם, ועל זה כתוב, (משלי ז)
 לשמרך מאשה זרה וגו'.

ההיכל השלישי. ההיכל הזה הוא היכל אפל וחשוף, ואין בו אור
 כלל, והוא אפל יותר מהראשונים. וזהו שנקרא דומ"ה,
 כנגד השם שנקרא שונ"א. בהיכל הזה קימים ארבעה פתחים. אחד
 קים בצד זה, ואחד בצד זה, וכן בארבעת הצדדים.

ממנה אחד עומד על הפתח הראשון הזה, והממנה הזה עומד
 באותו התקף של הרגז של העולם. כשדין שורה בעולם,
 הממנה הזה ששורה בפתח הזה נוטל כלי זין ומניח אותם באותם
 שערי בית הכנסת (של בני אדם), וזה נקרא סקפורטי"א, וזהו הכשלוך
 של העולם, ועל זה כתוב, (סם ד) דרך רשעים כאפלה לא ידעו כמה
 יכשלו. (הממנה הזה עומד על פרכת דרכים לראות) באותו זמן שהוא שולט
 והדין שרוי בעולם, הוא עומד לראות במי שהולך יחידי בשוק, ואם
 הוא פוגש אותו, יכול להזיק לו ולהרע את מזלו.

הפתח השני, בו עומד ממנה אחר אחד, וזהו שעומד לטל פתקי
 דין, וזהו סנגדיא"ל. ותחת ידו כמו שומרי חק ששולטים,
 שעומדים לקבל אותם פתקי הדין, וזה עומד בפתח הזה.

וכשנוטל פתק של דין, זה עומד בפתח הזה, ויורד למטה לאותם
 הפתחים החשוכים שלמטה. אחד לאותו שנקרא שחת,
 ואחד לאותו שנקרא בור, שהם למטה, ושם כמה אלף ורכבות
 ממנים ששולטים בעולם לעשות דין, ונשלם הדין באותו הפתק.

הפתח השלישי. בפתח הזה יש ממנה אחר ששמו אנגרי"ן, וזהו
 שעומד על כל אותם מחלות ומכאובים וחלחולים ואש
 העצמות, שהרי ממנו יוצאים כמה וכמה אלף ורכבות שממנים עמו
 על כל אותם מחלות ומכאובים, כמו שנתבאר.

הפתח הרביעי. כאן היא רוח אחת שנקראת במעוט הלכנה,
 ונקראת אספר"ה. וזה עומד על הריגת התינוקות, וזו
 נראית להם וצוחקת עמהם עד שהורגת אותם, ונדמית להם
 כאשה אם התינוק, ומיניקה אותם וצוחקת עמהם, ואוחזת אותם
 והורגת אותם.

באמצע ההיכל הזה עומדת רוח אחת שנקראת אגריסו"ן. זו
 התמנתה על כל אותם שמתים מבן שלש עשרה שנים עד

עָשִׂים שָׁנִים. זֶהוּ הַהוֹרֵג שְׁלֵהֶם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, וְזֶהוּ בְּחִבְרוֹת (בְּחֻמָּה) עִם אוֹתוֹ הַנֶּחֱשׁ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְעוֹמֵד עִמּוֹ וְהוֹלֵךְ עִמּוֹ. וְעַל כֵּן נִקְרָא מִלֵּאף הַמּוֹת טוֹב מְאֹד, שֶׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית א) וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, וּבְאַרְנוֹ.

מִכָּאן מִתְפַּשְׁטוֹת וְיוֹצְאוֹת שְׁתֵּי רִחוֹת, א"ף וְחֻמָּה. וְאַלֶּה הַתְּמַנּוּ עַל כָּל אוֹתָם שְׁשׁוּמְעִים נְזִיפָה מִמִּי שְׁלוֹמֵד תּוֹרָה, וְהֵם בּוֹטְחִים בּוֹ וְלֹא חוֹשְׁשִׁים מִמֶּנּוּ. וְכֵן עַל כָּל אוֹתָם שֶׁצּוֹחֲקִים מִדְּבָרֵי תּוֹרָה אוֹ מִדְּבָרֵי חֻמָּים.

מִדְּהָאף וְהַחֲמָה הִלְלוּ יוֹצְאִים כְּמָה אֲלֵפִים וְכְמָה רְכָבוֹת, וְכָלֵם יוֹצְאִים וְשׁוֹרִים עַל בְּנֵי אָדָם, אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה אוֹ מִשְׁתַּדְּלִים בְּדְבָרֵי מִצְוָה וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ שֶׁל מִצְוָה, כְּדִי שִׁיתַּעֲצְבוּ וְלֹא יִשְׁמַחוּ בָּהּ. וּמִשְׁנֵי אֵלֶּה פָּחַד מִשֶּׁה כְּשֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל וַיִּרְדַּ מִּהָהָר, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים ט) כִּי יִגְרַתִּי מִפְּנֵי הָאָף וְהַחֲמָה.

תַּחַת אֵלֶּה יֵשׁ רוּחַ אַחַת שֶׁעוֹמֵדֶת עַל כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁכְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים אֲנָשִׁים בְּלְשׁוֹן הָרַע, אוֹ שְׁאוֹתוֹ אָדָם שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּלְשׁוֹן הָרַע, אֲזִי מִתְעוֹרֶרֶת הַרוּחַ הָרַע הַזֶּה הַטְּמֵאָה שֶׁלְּמַעְלָה שֶׁנִּקְרָאת סְכָסִיכ"א. וְהִיא שׁוֹרָה עַל אוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע שֶׁהִתְחִילוּ בָּהּ בְּנֵי אָדָם, וְהוּא נִכְנָס לְמַעְלָה, וְגוֹרֵם בְּאוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע מוֹת וְחֶרֶב וְהָרֵג בְּעוֹלָם. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁמִּתְעוֹרְרִים אֶת הַצַּד הָרַע הַזֶּה וְאֵין שׁוֹמְרִים פִּיהֶם וְלִשְׁוֹנָם, וְלֹא חוֹשְׁשִׁים עַל כֵּף, וְלֹא יוֹדְעִים שֶׁהֵרִי בְּהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁלְּמַטָּה תְּלוּיָהּ הַהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, בֵּין לְטוֹב בֵּין לְרַע.

בֵּא וְרָאָה, כְּשֶׁהַתְּעוֹרְרוֹת לְשׁוֹן הָרַע הַזֶּה מִתְעוֹרֶרֶת לְמַטָּה, אֲזִי הַנֶּחֱשׁ הַעֲקֻלְתוֹן הַזֶּה מַעְלָה אֶת קִשְׁקִשׁוֹ וּמַעֲמִיד אוֹתָם בְּעֲלֵיָהּ, וּמִתְעוֹרֵר מִרָאשׁוֹ עַד רַגְלָיו. וְכִשְׁקִשְׁקִשׁוֹ עוֹלִים וּמִתְעוֹרְרִים, אֲזִי כָּל הַגּוֹף מִתְעוֹרֵר. קִשְׁקִשׁוֹ, אֵלֶּה הֵם כָּל אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים שֶׁבְּחוּץ.

וּכְלָם מִתְעוֹרְרִים וְאוֹחֲזִים בְּאוֹתוֹ דְּבַר רַע, וּמִתְעוֹרְרִים אֲצֵל אוֹתוֹ נֶחֱשׁ בְּרִיחַ (יִשְׁעִיָּה כז). אֲזִי כָּל הַגּוֹף הָרַע מִתְעוֹרֵר מִרָאשׁוֹ וְעַד רַגְלָיו בְּכָל הַהִיכָלוֹת הִלְלוּ שֶׁאֲמַרְנוּ, וְכָל אוֹתָם קִשְׁקִשִׁים שֶׁבְּאוֹתוֹ עוֹר יוֹרְדִים לְמַטָּה, וְאוֹתוֹ עוֹר מִתְפַּשֵּׁט מִמֶּנּוּ וַיִּרְדַּ לְמַטָּה. וְהַגּוֹף עוֹלָה, וּמִתְעוֹרֵר לְהִיּוֹת מְלֻשִׁין לְמַעְלָה.

בֵּא וְרָאָה, אָף עַל גַּב שֶׁזְּמַן קָבוֹעַ הוּא לְכָל הַנֶּחֱשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם לְפָשֵׁט אֶת עוֹרָם, אֵינָם מִתְפַּשְׁטִים אֲלָא בְּזְמַן שֶׁמִּתְעוֹרְרִים

בְּלוֹשׁוֹן הָרַע לְמַטָּה, וְאִזּוֹ מִתְעוֹרָר אוֹתוֹ הַרוּחַ (הַנְּחָשׁ) הָרַע לְמַעְלָה, וּפּוֹשֵׁט אֶת עוֹרוֹ וְאֵת קִשְׁקִשָׁיו מִמְּנוֹ. זֶה עוֹלָה וְזֶה יוֹרֵד. וְקָשָׁה עָלָיו אוֹתָהּ הַפְּשֻׁטת הַקִּשְׁקִשִּׁים מֵעוֹרוֹ מֵהַכֹּל. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁנִּפְרָד מִזּוּגוֹ. שְׂאֵלְמָלָא הֲיָה הַכֹּל בְּחִבּוּר אֶחָד, לֹא יָכְלוּ הָעוֹלָמוֹת לְסַבֵּל אוֹתָם, וְהַכֹּל מִשּׁוֹם הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע שְׁלֹמָטָה.

וּבְשֵׁי הַנְּחָשִׁים שְׁלֹמָטָה מִתְפַּשְׁטוֹת מֵאוֹתוֹ הָעוֹר, אֲזִי כָּל אַחַת וְאַחַת נוֹתְנַת קוֹל, וּמֵעוֹרָרַת כַּמָּה נְחָשִׁים שְׁעוֹמְדוֹת בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, שֶׁנִּקְרָא בּוֹר, שֶׁשָּׁם קִיָּמִים כַּמָּה נְחָשִׁים. וְכֹלֵם מְלִשִּׁינִים לְעוֹרָר אֶת הַנְּחָשׁ הַגָּדוֹל הַזֶּה לְהִיּוֹת מְלִשִּׁין עַל הָעוֹלָם, וְהַכֹּל מִשּׁוֹם הַהִתְעוֹרְרוֹת הַזֵּה שֶׁל לְשׁוֹן הָרַע, כְּשֶׁקִּיָּמַת הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁלוֹ לְמַטָּה.

כְּמוֹ כֵּן מִי שֶׁלוֹמֵד תּוֹרָה, כַּמָּה הֵם שֶׁנִּקְרָאִים לְשׁוֹן הַקִּדְּשׁ, שֶׁמִּתְחַבְּרִים וּמֵעִירִים הַתְּעוֹרְרוֹת לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא לְשׁוֹן הַקִּדְּשׁ. לְשׁוֹן מֵאוֹתוֹ קִדְּשׁ שְׁלֹמָעְלָה. וְכַמָּה קִדְּשׁוֹת וְקִדְּוִשִׁים מִתְעוֹרְרִים מְכֹל הַצְּדָדִים. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים, אוֹתָם שֶׁגוֹרְמִים לְעוֹרָר קִדְּשׁוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, קִדְּשָׁה שְׁלֹמָעְלָה וְקִדְּשָׁה שְׁלֹמָטָה.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (ויקרא יא) וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים. וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם – אֵלּוּ מֵיַם רְאוּשׁוֹנִים. וְהֵם נִקְרְאוּ מֵיַם עֲלִיוֹנִים. וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים – אֵלּוּ הַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, וְנִקְרְאוּ מֵיַם אַחֲרוֹנִים. וּמְזוּן בְּאַמְצַע, בֵּין מַיִם רְאוּשׁוֹנִים לְמַיִם אַחֲרוֹנִים. וְעַל זֶה מְזוּן אֵינּוּ בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים, אֶלּא בְּמַיִם רְאוּשׁוֹנִים. מֵיַם הָרְאוּשׁוֹנִים מִמְעַלָּה, שֶׁהַמְּזוּן תְּלוּי בּוֹ, וְלֹא בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים. וְהַסּוּד נִתֵּן לְקַדּוֹשִׁים עֲלִיוֹנִים. אֲשֶׁרֵי חֲלָקֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

הַהִיכָל הֶרְבִּיעֵי. הַהִיכָל הַזֶּה הוּא נִקְרָא חוֹבָ"ה. וְזֶהוּ (תהלים מ) טֵיט הַיּוֹן, כְּנֶגֶד שֵׁם אַחַר שֶׁנִּקְרָא אָבֶן מְכֻשׁוֹל, וְהַכֹּל אַחֵר. הוּא חוֹבָ"ה, מִשּׁוּם שֶׁשֵּׁם קִיָּמִים כָּל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, הַכְּרַעַת הַחֲטָאִים.

מִשּׁוּם שֶׁכָּאֲשֶׁר חוֹטְאִים בְּנֵי אָדָם, כָּל אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי הַחֲקִים לּוֹקְחִים אוֹתָם הַחֲטָאִים וּמַנִּיחִים אוֹתָם בְּהִיכָל הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא חוֹבָה. וְכָל זְכוֹת הָעוֹלָם, כָּל הַמְּלָאכִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁמִּמֵּנִים עַל זְכוֹת הָעוֹלָם, כָּלֵם נוֹטְלִים אֶת אוֹתָן הַזְכוֹת, וּמַעֲמִידִים אוֹתָן בְּהִיכָל הֶרְבִּיעֵי שֶׁנִּקְרָא זְכוּת, וְשֵׁם עוֹמְדוֹת זְכוֹת בְּנֵי אָדָם, וְהַחֲטָאִים עוֹמְדִים בְּהִיכָל אַחַר שֶׁנִּקְרָא חוֹבָה. וְנִשְׁקָלִים כְּאַחַד בְּיוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כִּי (קהלת ז) גַּם אֵת זֶה לְעִמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וְאַחַר שֶׁהִכְרִיעוּ הַזְכוֹת אוֹ הַחוֹבוֹת לְצַד זֶה אוֹ לְצַד זֶה, כִּן מְנַצֵּחַ.

וְעַל זֶה, בְּיוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, כְּשֶׁמִּתְעוֹרְרִים שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוּ, זְכוּת וְחוֹבָה, וּבָהֶם תְּלוּיִים חַיִּים וּמּוֹת – אִם הַזְכוֹת הַכְּרִיעוּ לְצַד הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא זְכוּת, נִכְתָּב הָאָדָם בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁנִּקְרָא חַיִּים.

מִשּׁוּם שֶׁשְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוּ עוֹמְדִים בְּאוֹתוֹ יוֹם, זֶה בְּצַד זֶה וְזֶה בְּצַד זֶה. אִם זוֹכָה אוֹתוֹ אָדָם וְנִצְחוּ אוֹתָן זְכוֹת, הָרִי נִכְתָּב אוֹתוֹ אָדָם לְחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁאֲחַז בּוֹ הַצַּד הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא זְכוּת, וְהַחַיִּים אֲחַזוּ בּוֹ, וְאוֹמֵר: זֶה שְׁלִי הוּא, וְשְׁלִי הִיָּה. וְאֵז נִכְתָּב אוֹתוֹ אָדָם לְחַיִּים (ונכתב שהוא שלו).

וְאִם נִצְחוּ הַחֲטָאִים – הַצַּד הָאַחַר הַטָּמֵא הַזֶּה, שֶׁנִּקְרָא חוֹבָה וּמּוֹת, אוֹחַז בּוֹ וְאוֹמֵר: זֶה שְׁלִי הוּא, וְשְׁלִי הִיָּה. וְאֵז נִכְתָּב שֶׁהוּא שְׁלוֹ. וְזֶהוּ שֶׁשְׁנִינוּ, שֶׁהָרִי בְּיוֹם הַזֶּה שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה נִכְתָּב אָדָם אוֹ לְחַיִּים

או למיתה. אם נכתב בצד הקדשה - נכתב לחיים ומתקים שם ונדבק בו. ואם נכתב בצד האחר - מתקים בצד הטמאה ודבק בו, וזהו הן לחיים הן למות. ונמשך בצד הזה או בצד הזה.

כל זמן שהוא עומד בצד הזה של הקדשה, כל הקדושים וכל הטהרות נדבקים בו. יקרא - והקדוש ברוך הוא ישוב וישמע לו. עליו כתוב (תהלים צא) יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו אך ימים אשביעהו ואראהו בשועתי. וכל זמן שהוא עומד בצד האחר של הטמאה, כל טמאה וכל חטא וכל הרעות נדבקות בו. יקרא - ואין מי שישמע אותו, מרחק הוא מהקדוש ברוך הוא. עליו כתוב, (שם קיט) רחוק מרשעים ישועה, וכתוב (ישעיה א) גם כי תרבו תפלה אינני שמע.

ההיכל הזה הוא המקום של כל אותם שנקראים אלהים אחרים, משום שמתגלים כאן. וכל אותם שמפתים את בני האדם בתענוגות העולם הזה, לזנות ולהתענג בתענוגות של נאופים של העולם, ומושכים אותם אחר תענוגי ונאופי העולם הזה, כמו שאמרנו.

בהיכל הזה נראית רוח אחת שולטת חזק, שהיא על כלם, ואף זה נקרא כף אל, כמו האחר שבצד הקדשה. זהו אל נכ"ר, וזהו שמפתה את האדם שלומד תורה או שעומד בבית המדרש. הרוח החזקה הזו מפתה אותו, וחושב כמה הרהורים, ואומרת: מה אתה עומד כאן? טוב לך ללכת בחברת אותם שגאים על בני אדם, והם הולכים אחר נשים יפות ומתענגים בתענוגות העולם. פיון שאדם מתפתה אחריה, אז כלן משוטטות והולכות ונמשכות אחריו.

וכמה הם אחרים שעומדים תחתיו, וכלם מטמאים אותו בעולם הזה, ומטמאים אותו באותו עולם. והם נקראים צואה רותחת, שכתוב (ישעיה ל) צא תאמר לו. אותן הדרגות שקימות לטמא תמיד, והרי נתבאר.

באמצע ההיכל הזה יש רוח אחרת שנקראת נגע. ומזו יוצאת רוח אחרת שנקראת נגע צרעת, והיא עומדת תמיד לטמא את כל אותם בעלי לשון הרע יותר על כל מה שמטמאים אותו. והנגע העליון הזה ממנה על כל אותם שלחנות של שבת, שכשנכנסת שבת

ולא ערכו את ענג השבת כראוי והם מבזים את ענג השבת, הנגע הזה נוטל אותם שלחנות שאינם בענג שבת כפי שאמרנו.

ובשזה נוטל את אותם השלחנות, כל אותם שוחרי החקים שעומדים בו, כלם פותחים ואומרים: (תהלים קט) ויאָהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו. וילבש וגו'. ינקש נושה לכל אשר לו וגו'. אל יהי לו משך חסד וגו'.

והרי בארנו, שבאותו ליל שבת, כשהשלחנות נתנו לאותו הצד הרע, אזי מתחזק אותו הצד הרע הטמא, ואותו אדם נמסר לאותו הצד. אוי לו שנחסר מאותו הצד הקדוש, צד האמונה, ונפקד בצד האחר הטמא. כמו כן בכל אותן סעודות של יום טוב.

כאן בהיכל הזה – בנים חיים ומזונות הם בהפך. ובאותו היכל האחר הקדוש לא עומדים שלשת אלה, והם תלויים למעלה, וכאן הם עומדים לרע. שכאשר (מגיעים בניו של אדם) מגיע אדם להיכל הזה, הרי שם עומדות החיות לכלות אותם. והרי שם בנים כשהם קטנים, מכאן יוצא, כדי להתמנות הקטגור עליהם. והרי שם עומדים המזונות להעבירם ממנו, והכל תלוי בחטא. ולכן נקרא ההיכל הזה חובה, כמו שנתבאר.

ומכאן יוצאת רוח טמאה אחת שנקראת ארירי"א, וכמה אלף ורבעות עמה, וכלם נקראים ארירי יום, כמו שנאמר (איוב ג) יקבהו ארירי יום. והרוח הזו וכל אלה שעמה, כלם קימים לטל אותו דבור שקלל אדם את עצמו ברגזו, ואלו מעירים את הנחש הזה שנקרא (ישעיה כז) לוייתן נחש עקלתון, כדי להביא ולעורר קללות על העולם. זהו שכתוב יקבהו ארירי יום וגו'.

ואלו ארירי היום שולטים על רגעי ושעות היום, ונוטלים אותם דבורים שקלל אדם על עצמו, בין ברגז בין בשבועה, ובאותו דבור מעירים את אותו נחש עקלתון שנקרא לוייתן, כדי להעמידו להשחית את העולם. ולכן קלל איוב את יומו בצערו, ולא את גופו, שכתוב (איוב ג) ויקלל את יומו – בתחלה, ואחר כך – יקבהו ארירי יום. הרחמן יצילנו מהצד הרע ומתקפו ומכל דבר רע.

ההיכל החמישי. ההיכל הזה הוא היכל שנקרא שאו"ל, כנגד אותו השם שנקרא ערל, והרי בארנו שזהו סוד הערלה. בהיכל הזה יש פתח אחד וממנה אחד עליו, וזהו הממנה להעיר תמיד

קטרוג על העולם, והרוח הזו נקראת איב"ה, משום ששמו של הפתח הזה נקרא איב"ה, וסימנה - (בראשית ג) ואיבה אשית בינה ובין האשה וגו'.

בהיכל הזה עומדת רוח אחת ששולטת על הכל, וזה נקרא שוד"ד, והוא (ישעיה נט) שוד ושבר. וזהו שודד בהרים הרמים, בתוך סלעים והרים. מההיכל הזה יונקים כל אותם שודדים ומשמידים במקומות הרבין. ומכאן יוצאים כל אותם שהורגים בחרכות וברמחים, והולכים אחר (בראשית ג) להט החרב המתהפכת, להשמיד הכל.

מזה יוצאת רוח אחרת שנקראת שוד. וכששולט הרעב על העולם, הרוח הזו שנקראת שוד"ד נמצאת, ורוח אחרת משתפת עמה, שנקראת כפ"ן. ואלו הולכים בעולם, ונמצאים כנגד בני אדם. והינו שכתוב (איוב ה) לשד ולכפן תשחק. ואלו עושים קטרוג לבני אדם ושודדים את הכל. האחד שנקרא שוד. שאחר שהולך לתוך הרים רמים ושודד ומחריב ומשמיד הכל, אז שב ושודד בני אדם, ומתים בחלשתו. וכשאוכלים בני אדם, לא שבעים, משום שהוא שולט בעולם.

ובאותו זמן, מי שעושה חסד עם בני אדם ונותן להם לאכל ולשתות, כדאי הוא לדחות את שתי הרוחות החוצה שלא ישלטו בעולם. וכשישראל לא עושים חסד עם בני אדם, ושאר העמים עושים חסד בעולם, אז שתי הרוחות הללו, מתבשמים (לשאר עמים, ומתחזקים וכו') דבריהם ומתחזקים על ישראל. משום שהרי אז התחזק אותו הצד האחר, וישראל נכנעים.

וכשישראל עושים חסד, נכנע אותו הצד האחר ונחלש, וצד הקדשה מתחזק. וכשישראל לא מעוררים חסד, אותן שתי רוחות (מתבשמות. אחת התבשמה להם לשאר העמים) ומתהפכות כדי להכריע אותם את ישראל, ואז אותן הברכות שירודות מלמעלה מצד הימין, יונקים אותם שאר העמים (ועומד לאותו הצד). וזהו שכתוב, (שיר א) שמוני נטרה את הכרמים. אלו שאר העמים. כרמי שלי לא נטרתי - אלו ישראל. משום ששאר העמים מושכים אותם לתוכם באותם חסדים שעושים עם בני אדם, וישראל מרחיקים אותם מתוכם, משום שלא משתדלים באותם חסדים כמו שאר העמים.

וְתַחַת הַרוּחוֹת הִלְלוּ עוֹמְדִים כָּל אוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ עָרְלָה. זְמוּרֵי עָרְלָה, עֲנִפֵי עָרְלָה. וּמַעְלֵיהֶם מִמָּנָה אֶחָד שֶׁנִּקְרָא גִזְרֵי דִינֵי"א. וְזֶהוּ שְׁעוֹמֵד עַל כָּל אוֹתָם שְׁלֹא שׁוֹמְרִים שְׁנוֹת עָרְלַת הָאֵילָן, וְעַל כָּל אוֹתָם שֶׁמַּעֲכָבִים אֶת הַבְּרִית לְבִנְיָהֶם. וְלִכְן הִנְחָשׁ רָצָה לְהַרְגֵּ אֶת בְּנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַד שֶׁמָּלָה אוֹתוֹ צְפוּרָה, שֶׁכְּתוּב (שְׁמוֹת ד) וַתִּקַּח צְפוּרָה צֵר וַתִּכְרַת אֶת עָרְלַת בְּנֵהּ וְגו'.

וְהַרוּחַ הַזֶּה מִמָּנָה עַל אֲנָשִׁים שֶׁמִּשְׁחִיתִים דְּרֻכֵיהֶם וְלֹא חוֹשְׁשִׁים לְכַבוֹד רְבוּנָם, לְשֹׁמֵר אֶת אוֹת בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְזוֹ מִכְנִיסָה אוֹתָם לְגִיְהֵנָם לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שְׁאוּל וְאַבְדוֹן, וְנִדוּן שָׁם כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ כָּאן.

לְתוֹךְ אֲמֻצַּע הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדַת רוּחַ אַחַת, שְׁעוֹמְדַת וְאוֹרְבַת עַל דְּרֻכִים וְשְׁבִילִים, לְרְאוֹת אֶת כָּל אֲתָם שֶׁעוֹבְרִים עַל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה, כְּדֵי לְהַכְנִיס שְׁנֵאָה בֵּין מַעְלָה וּמַטָּה, מִשׁוּם שֶׁכָּל הַהֵיכָל הַזֶּה הוּא אֵיבָה.

זֶה וְכָל אוֹתָם הָאֲחֵרִים, כָּלֵם עוֹמְדִים לְהַרְאוֹת פְּנִים מְאִירוֹת לְבִנְי אָדָם וּלְפַתּוֹת אוֹתָם, כְּדֵי שִׁיִּסְטוּ מִדְּרֹךְ הָאֱמֶת וְלִמְשֹׁךְ אוֹתָם אַחֲרֵיהֶם, וְאַחַר כֵּךְ הֵם הוֹרְגִים אוֹתָם, וְיָמוֹתוּ בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, שֶׁכְּתוּב (מְשִׁלֵי ה) וְאַחֲרֵיתָהּ מָרָה כְּלַעֲנָה חֲדָה כְּחֶרֶב פִּיּוֹת.

הַרוּחַ הַזֶּה נִקְרָאת אֶפְרִי"א. עֶפְרָ שֶׁל אֶפְרַיִם. שְׁלֹא עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת וּפְרוֹת לְעוֹלָמִים, מִשׁוּם שֶׁזֶהוּ עֶפְרָ שֶׁל אֶפְרַיִם. וְאַף עַל גַּב שֶׁנִּקְרָא עֶפְרָ, אֵינוֹ עֶפְרָ קְדוֹשׁ שֶׁעוֹשֶׂה פְרוֹת, וְנִקְרָא (אֵיּוֹב כח) עֶפְרוֹת זֶהב. אֲלֹא כְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (בַּמִּדְבָר יט) מִעֶפְרָ שְׂרַפַת הַחֲטָאִת. וְזֶהוּ עֶפְרָ שְׂרַפַת הַחֲטָאִת. וְסִימָן זֶה בָּא בְּשָׁנֵי צְדָדִים. אֶחָד, מִשׁוּם שֶׁהוּא כְּלוּל בַּחֲטָאִת הַזֶּה, הַסּוּד שֶׁל אוֹתוֹ נִחַשׁ הַקֶּשֶׁה. וְאַחַד, שֶׁכְּשֶׁאָדָם עוֹשֶׂה חֲטָאִת, הוּא מְחַזֵּק אֶת הָעֶפְרָ הַזֶּה וְשׁוֹלֵט בְּעוֹלָם.

וְזֶהוּ הַכְּלוּל (בַּמִּדְבָר ה) בְּמֵי הַמְּרִים הַמְּאָרְרִים. וְלִכְן צְרִיךְ אוֹתוֹ לְאַשֶׁה שֶׁסֻּטָתָהּ תַּחַת בַּעֲלָה וְעֵשֶׂתָהּ מַעֲשֶׂה שֶׁל אִשָּׁת זְנוּנִים, לְהַשְׁקוֹת אוֹתָהּ מֵיִם שֶׁכְּלוּלִים בְּעֶפְרָ, שֶׁהוּא מְקַרְקַע הַמִּשְׁכָּן, וְהָעֶפְרָ הַזֶּה הוּא מְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא קַרְקַע, וְאוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קַרְקַע שֶׁל אוֹתוֹ מִשְׁכָּן. וְהָעֶפְרָ הַזֶּה הוּא מְאוֹתוֹ קַרְקַע. וּמִשׁוּם כֵּךְ צְרִיךְ הַכֹּהֵן לְהַשְׁקוֹת אֶת הָאִשָּׁה הַזֹּאת כְּמוֹ כֵּן. וְהַכֹּל הוּא בְּרָמְזוֹ עֲלִיוֹן.

אֲשֶׁרִי חֶלְקֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אוֹתָם בְּמֵים טְהוּרִים עֲלִיוֹנִים, שְׁכָתוֹב (יחזקאל לו) וְזַרְקָתִי עֲלֵיכֶם מֵים טְהוּרִים וְטַהַרְתֶּם. מֵים טְהוּרִים הָרִי אֲמַרְנוּ, בֵּין מֵים רֵאשׁוֹנִים לְמֵים אַחֲרוֹנִים. וְאִף עַל גַּב שְׁהָרִי בְּאֲרְנוּ, מֵים רֵאשׁוֹנִים מְצוּה - כֶּךָ נִקְרָאוּ, וּמֵים אַחֲרוֹנִים חוֹבָה - גַּם כֶּךָ נִקְרָאוּ. וְהָרִי בְּאֲרְנוּ עַל שְׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוּ, הַצַּד הַזֶּה שֶׁל קְדוּשָׁה נִקְרָא מְצוּה, וְהַצַּד הָאֲחֵר הַזֶּה נִקְרָא חוֹבָה. וּמִשׁוֹם כֶּךָ נִטַּל חֶלְקוֹ בְּאוֹתָם הַמֵּים, וְעַל זֶה כָּתוּב, וְזַרְקָתִי עֲלֵיהֶם מֵים טְהוּרִים וְטַהַרְתֶּם.

הַהֵיכָל הַשְּׂשִׁי. הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד לְמַעְלָה עַל כָּל אוֹתָם שְׁאָר הַהֵיכָלוֹת הַתַּחְתּוֹנִים. אַרְבַּעַת פְּתָחִים יֵשׁ לְהֵיכָל הַזֶּה. הָאֶחָד נִקְרָא מוֹת, וְהָאֶחָד נִקְרָא רַע, וְהָאֶחָד נִקְרָא צְלֻמוֹת, וְהָאֶחָד נִקְרָא אֶפְסֵל. אֵלוֹ אַרְבַּעַת הַפְּתָחִים עוֹמְדִים תָּמִיד לְהִרְעוּ, וְאֵלוֹ הֵם הַכֹּלֵל שֶׁל הַכֹּל.

כְּמוֹ שֵׁשׁ בְּצַד הַקְּדוּשָׁה בְּסוּד הָאֲמוּנָה אַרְבַּעַת פְּתָחִים לְאַרְבַּעַת צְדָדִים שְׁמֵתֻקְשְׂרִים זֶה בְּזֶה, וְכֹלָם קְדוּשִׁים, כֶּךָ גַּם לְמַטָּה כְּאֵן. וּכְשֶׁאֵלֶּה נִקְשְׂרִים וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה כְּאֶחָד בְּהֵיכָל הַזֶּה, אִזִּי נִקְרָא בֵּית חֶבֶר, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר, (מְשָׁלִי כ"א) מֵאֲשֶׁת מְדִינָים וּבֵית חֶבֶר. וְהַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד תָּמִיד לְהִרְעוּ.

עַל הַהֵיכָל הַזֶּה כָּתוּב, (שֵׁם כ"ז) וְנִנְעֲתָרוֹת נְשִׁיקוֹת שׁוֹנָא, מִשׁוֹם שְׁכָאן עוֹמְדִים כָּל אוֹתָן נְשִׁיקוֹת רַעוֹת וְתֵאָווֹת רַעוֹת, וְכָל עֲדוּנֵי הַגּוֹף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שְׁבָאוֹתָם הָעֲדוּנִים מִתְגַּרְשׁ אָדָם מִהָעוֹלָם הַזֶּה וּמִהָעוֹלָם הַבָּא. וְעַל הַהֵיכָל הַזֶּה כָּתוּב, (שֵׁם ה') כִּי נִפְתַּח תִּטְפְּנָה שְׁפָתַי זָרָה וְגו'.

בְּהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדַת רוּחַ אַחַת שְׁמִמְנָה עַל כָּל אֵלוֹ שְׁלֻמָּטָה, וְהִיא כָּלָל עַל כָּל שְׁאָר הָרוּחוֹת. הַהֵיכָל הַזֶּה מִתְקַשֵּׁט בְּקִשׁוּטֵי יָפִי עַל כָּל אוֹתָם הַהֵיכָלוֹת. בְּהֵיכָל הַזֶּה נִלְפָּדִים רַגְלֵי הַטְּפָשִׁים. עַל הַהֵיכָל הַזֶּה כָּתוּב, (מְשָׁלִי ו') אֵל תַּחֲמוֹד יִפְיָה בְּלִבְכֶךָ וְאֵל תִּקְחֶךָ בְּעַפְעָפִיָּה.

בְּהֵיכָל הַזֶּה תְּלוּיִים כָּל תֵּאָווֹת הָעוֹלָם וְכָל אוֹתָם עֲנוּגִים שֶׁל הַטְּפָשִׁים חֲסְרֵי הַלֵּב, חֲסְרֵי הַדַּעַת, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר, (שֵׁם ז') וְאֵרָא כַּפְתָּאִים אֲבִינָה בְּכַנִּים נֶעַר חֲסֵר לֵב עֵבֶר בְּשׁוֹק אֲצֵל פְּנֵה וְגו'. בְּנִשְׁפָּח בְּעֶרֶב יוֹם וְגו'. וְאִז קִרְבוֹת רַגְלָיו לְהֵיכָל הַזֶּה, שֶׁהוּא כָּלָל שֶׁל כָּל

התפתוננים. ואז, (sw) והנה אשה לקראתו שית זונה ונצרת לב. שית - זהו ההיכל הזה שהוא ששי לכל שאר ההיכלות, וכאן עומדת זונה לפתות את הטפשים.

בהיכל הזה עומדת ואינה עומדת. יורדת ומפתה, עולה ומשטינה, כמו שנאמר (sw) בביתה לא ישכנו רגליה. פעם בחוץ פעם ברחבות - כשעולה למעלה. ואצל כל פנה תארב - כשנוטלת את הנשמה.

מה כתוב? והחזיקה בו ונשקה לו. אלו אותן נשיקות לטמא ולהטעות בני אדם אחריה, משום שכאן הוא מקומם של כל אותן הנשיקות הרעות, ומכל הזוננים הזרים שהם מתוקים לפי שעה, אוי לסופם! כמו שכתוב (שם ה) וחלק משמן חכה.

וכתוב, ואחריה מרה כלענה. מה זה מרה כלענה? אלא כשאדם מתפתה אחריה בעולם הזה ומגיע זמנו להסתלק מהעולם הזה, היא עומדת על האדם ומתלבשת לפניו בגלימה של גוף של אש וחרב שנונה בידה, ושלה טפות בה.

ופרשנה, ובה טפה אחת מאותן טפות שהיא מרה, ובשעה שמטילה אותה לפיו של אדם, היא נכנסת למעיו, ואז הנשמה מתבלבלת, ואותה טפה משוטטת והולכת בתוך הגוף ועוקרת את הנשמה ממקומה, ולא משאירה לנשמה מקום לשבת, והיא מרה כלענה, וטועם אותה האדם במרירות תמורת אותה מתיקות שטעמו בה בעולם הזה כשנמשכו אחריה. אחר כך זורקת טפה אחרת, והנשמה יוצאת ומת האדם. ואחר כך זורקת טפה אחרת, ופניו מוריקות, ומסריח. משום שהנשמה קדושה, וכששולט עליה הצד האחר הזה, עוקרת מלפניו, ולא מתישבים ביחד.

משום כך, כמו שנדבק באותן נשיקות רעות בעולם הזה, אף כך גם בשעה הזו. שאם אדם נמשך אחריה בעולם הזה ועוזב את הצד הקדוש, אז הנשמה אינה חוזרת לאותו מקום קדוש. וכמו שנמשך אחריה בעולם הזה, כך גם שולטת על נשמתו, ואז הנשמה יוצאת כמו בחבלים, ופרשנה. וכל זה משום שאותן נשיקות שנושקות אותה בעולם הזה, שהן מתוקות, ואחר כך מרירות בשעה הזו. ועל כן, והחזיקה בו ונשקה לו, בעולם הזה, כמו שבארנו.

הַעֲזָה פְּנֵיהָ וְתֹאמַר לוֹ. מִשּׁוֹם שְׁבִהִיכֵל הִזָּה עוֹמְדִים כָּל הַקְּטָגוֹרִים, וְכָל הַשְּׁלִיחִים הָרָעִים שְׁנִמְצָאִים אֶצֶל הָאָדָם וְגוֹרְמִים לוֹ שִׁיתִתֵּקֵן בְּתַקּוּנָיו וְיִסְלֹסֵל בְּשַׁעְרוֹ וְיִתְרַחֵץ וְיִתְתַּקֵּן כְּדִי שִׁיסְתַּכְּלוּ בוֹ. כֵּאֵן עוֹמְדַת רוּחַ אַחַת שְׁנִקְרְאָת סְקִטוּפָּה, וְזֵהוּ הַמְּמַנֶּה עַל כָּל תַּקּוּן וְסִלְסוּל שֶׁל בְּנֵי אָדָם.

לְפָנֵים הַהִיכֵל הִזָּה עוֹמֵד מְמַנֶּה אַחַר, שֶׁהַמְּמַנֶּה הָאֶחָר הִזָּה מְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם אַחַר כֵּךְ לְעוֹרָרָם, שֶׁהָרִי הוּא מִתְקִין גּוּפוֹ וּמְסִלֵּס בְּשַׁעְרוֹ, שִׁיטֵּל בִּידוֹ מְרָאָה אַחַת לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ, וּמַחֲזִיקָה בִּידוֹ וּמְסַתְּכָל בָּהּ, וְרוֹאֶה אֶת דְּמוּתוֹ בְּאוֹתוֹ מְרָאָה. וּבְזֵה מְעוֹרֵר אֶת אוֹתָהּ הַרוּחַ לְכַח אַחַר, שְׁנִקְרָא עִסְרִיטָא, וּמִכָּאן יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם שְׁמֵרָאִים לְאֲנָשִׁים כְּזָבִים בְּחִלּוּמוֹתֵיהֶם, וְכָל אוֹתָם שְׁמֵרָאִים דְּבָרִים וְלֹא מִתְקִימִים בָּהֶם, אֲלֵא לְבַלְבֵּל אוֹתָם.

וְאַחַר כֵּךְ, כְּשִׁאוֹתָם אֲנָשִׁים נִמְשָׁכִים בְּאוֹתוֹ מְרָאָה שְׁנִקְרָא מְרָאָה, אֲזַי כָּלֵם בְּגִסּוֹת הַרוּחַ שְׁלָהֶם, וְהַרוּחַ הַזֶּה שְׁנִקְרְאָת עִסְרִיטָא, הִיא מְעוֹרֶרֶת לְרוּחַ אַחַת הַמְּמַנֶּה שֶׁהִיא תַּחַת יְדֵיהָ, וְנִכְנָסֶת לְנֶקֶב שְׁלִמְטָה שֶׁל כָּל הַנְּקָבִים, וּמַעֲלָה מִשֵּׁם רוּחַ אַחַת אַחֲרַת שְׁמֵמַנָּה עִם אוֹתָהּ רוּחַ שְׁנִקְרְאָת אִסְכְּרָה, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וְזוֹהִי לִילִי"ת, אִם הַשְּׂדִים.

וּכְשִׁאוֹתוֹ אָדָם מְעוֹרֵר אֶת הַרוּחַ הָאֶחָרֶת שְׁנִקְרְאָת עִסְרִיטָא, אֲזַי מִתְחַבֶּרֶת עִם אוֹתוֹ אָדָם, וְנִקְשָׁר עִמָּה תְּמִיד. וְאֲזַי בְּכָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ מִתְעוֹרֶרֶת אוֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁל מְרָאָה רַע עִם לִילִי"ת, וְלִפְעָמִים נִזּוֹק מֵהֶם אוֹתוֹ אָדָם וַיִּפֹּל לְאָרֶץ וְלֹא יוּכַל לְקוּם, אוֹ שְׁיָמוּת. וְכָל זֶה גּוֹרֵם אוֹתוֹ מְרָאָה הַמְּרָאָה שֶׁהוּא מְסַתְּכָל בָּהּ. שְׁכֵמוֹ שְׁמֵרָאָה גִּסּוֹת שֶׁל רוּחַ בְּלָבוֹ, כֵּךְ גַּם מְרַבֶּה רוּחַ רָעָה אֵלָיו. וְלִכֵּן הַכֹּל עוֹמֵד בְּאוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלִמְטָה.

זְבַחֵי שְׁלָמִים עָלַי (משלי ז). בֹּא וּרְאֵה, שְׁלָמִים לֹא בָאִים עַל חוֹב, וְלֹא עַל חֲטָאֵת, אֲלֵא עַל שְׁלוֹם. מַה זֶה שְׁלָמִים? אֲלֵא שְׁלָמִים מִשְׁנֵי צְדָדִים, שֶׁלֹּא נִמְצָא מְקַטְרֵג עָלָיו. לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה. מִי הוּא הַמְּקַטְרֵג? אֲלֵא אוֹתוֹ צַד הַשְּׂמֵאל שֶׁל יֶצֶר הָרָע, שִׁימְצָא בְּשְׁלוֹם שֶׁל הַיָּמִין. וְעַל כֵּן, זְבַחֵי שְׁלָמִים עָלַי. (עֲלֵי דְוָקָא, אוֹתָם זְבַחֵי שְׁלָמִים עָלֵי הֶם, כְּדִי שֶׁלֹּא מִצָּא מְקַטְרֵג עַל הָעוֹלָם).

דָּבָר אַחַר זְבַחֵי שְׁלָמִים עָלַי – הָרִי אֲנִי בְשִׁלּוּהַ לְגַבְיָהּ, לְהִרְאוֹת לָךְ שְׁלוֹם. וּמִשׁוֹם כָּךְ, הַיּוֹם שְׁלַמְתִּי נְדָרַי, לְפִתּוֹת אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם תָּמִיד. עַל כֵּן יִצְאֵתִי לְקִרְאָתְךָ וְגו' שִׁידְעָתִי שְׂאֵתָה חֶסֶר לֵב, חֶסֶר טוֹבָה. לְשַׁחַר פְּנֶיךָ, לְהִתְחַבֵּר עִמָּךְ בְּכָל הָרְעוּת שֶׁל הָעוֹלָם. וְנֹאֵה לָךְ לְהִנּוֹת וְלִטְעוֹת אַחַת הַתְּשׁוּקוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה. וּמְדַרְדְּרֵת אוֹתוֹ מְדַבֵּר לְדָבָר, וּמְרַעֵה לְרַעְיָהּ. וְחִזְרְתִּי בֵּין הַטְּפָשִׁים וְשַׁחַרְתִּי פְּנֶיךָ, וְאַמְצָאָךְ, וּכְבֹר מְצֵאתִי אוֹתְךָ כְּדִי לְהִדְבֵק בְּךָ.

לְכָה נִרְוֶה דְדִים עַד הַבְּקָר. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (איו"ב כד) וְעֵין נֹאֵף שְׁמָרָה נִשְׁפָּה. שֶׁהָרִי אֵז הוּא הַזְּמַן לְשִׁלּוֹט. לְכָה נִרְוֶה דְדִים, נִלְךְ כְּאֶחָד, הָרִינִי עִמָּךְ. שֶׁהָרִי עַד עַכְשָׁו אֵתָה עָלַם אֵתָה בְּכַחֲךָ, אִם לֹא תַעֲנֵג אֶת עִצְמָךְ עַכְשָׁו, אֵז מְתִי? כְּשִׁתְּהִיָּה זְקֵן?! עַכְשָׁו זֶה הַזְּמַן! מַה הַטְּעַם? כִּי אֵין הָאִישׁ בְּבִיתוֹ. זֶה יִצֵּר הַטּוֹב, שְׁלֹא שׁוֹרֶה כְּאֵן בְּתוֹכְךָ, וְאֵינוֹ הַזְּמַן. הֵלֶךְ בְּדֶרֶךְ מְרָחוֹק – שְׁלֹא שְׂרוּי בְּאָדָם אֲלֵא בְּדֶרֶךְ מְרָחוֹק, כְּשֶׁהוּא מְשַׁלֵּשׁ עֲשָׂרָה שָׁנִים וּמַעְלָה, וְלֹא בְּכָל אָדָם, וְאֲנִי עוֹמֵד עִמָּךְ מִיּוֹם שְׁנוֹלְדָתְךָ, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית ד) לְפִתַּח חֲטָאת רִבְּךָ. וְעַכְשָׁו שְׂאֵתָה רִבְּךָ, עַכְשָׁו הַזְּמַן לַעֲנֵג אֶת עִצְמָךְ.

צְרוּר הַכֶּסֶף לָקַח בְּיָדוֹ (משלי ז), לְעֵלוֹת לְמַעְלָה וּלְהִתְעַכֵּב שָׁם (וּלְהִתְעַנֵּג). לְיּוֹם הַכֶּסֶף יָבּוֹא בֵּיתוֹ. מְתִי יָבֵא כְּנִגְדּוֹ? לְיּוֹם הַכֶּסֶף, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין לְהַשְׁגִּיחַ בְּדִין, שְׁכָתוֹב (תהלים פא) בְּכֶסֶף לְיּוֹם חֲגִנּוֹ. בְּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהִתְעַנֵּג בְּעוֹלָם וּלְהִנּוֹת בּוֹ – מִתְרַחֵק מִמֶּנּוּ. וּבְזְמַן שֶׁשׁוֹרֶה הַדִּין בְּעוֹלָם, אֵזִי בֵּא אֵלָיו לְעֲשׂוֹת עִמּוֹ דִּין. וְעַל כֵּךְ, הַטְּתוֹ בְּרַב לְקַחָהּ וְגו'. עַד יִפְלַח חֵץ כְּבִדּוֹ. אֲשֶׁרִיָּהֶם הַצְּדִיקִים שִׁיּוֹדְעִים דְּרָכִים קְדוּשִׁים לְלַכֵּת בָּהֶם, וְלֹא יִסְטוּ יָמִין וּשְׂמָאל. אֲשֶׁרִיָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

הַהִיכָל הַשְּׁבִיעִי. זֶהוּ הַיְכָל שֶׁל שְׁמַרֵי הַיַּיִן לְרוֹוֹת בּוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט) וַיִּשֶׁת מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. סְחִיטַת כָּל אוֹתָם הָעֲנָבִים, כָּלֶם עֲנָבִים רָעִים. כְּאֵן הִיא הַסְּחִיטָה שְׁלָהֶם, וְזֶהוּ (תהלים עה) יַיִן חָמֵר. שְׁמָרִים שֶׁל יַיִן שְׂאֵין מִי שֶׁשׁוֹתָה מִמֶּנּוּ, שְׁלֹא גוֹרֵם מוֹת לְעִצְמוֹ. מִן הַיַּיִן הַזֶּה הַטְּעִימָה חֲוָה אֶת בְּעֵלָהּ וְהַכְּנִיסָה אוֹתוֹ לְהִיכָל הַזֶּה. שֶׁשְׁנִינּוּ, סְחִטָה עֲנָבִים וְנִתְּנָה לוֹ, וְגִרְמָה מוֹת לוֹ וּלְכָל הָעוֹלָם אַחֲרָיו.

בהיכל הִזָּה עוֹמְדוֹת כָּל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת הַטְּמָאוֹת שִׁיּוֹרְדוֹת לְכָל אוֹתָם שֶׁנִּדְבְּקִים בְּצַד הַזֶּה, וְאוֹתָהּ רוּחַ שִׁיּוֹרְדֵת לְכָל אוֹתָם שֶׁמְצַדָּה, מִכָּאן יוֹצְאִים. כְּמוֹ שֶׁהֵם סָטוּ דְרָכָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהִשְׁתַּדְּלוּ בְּזָנוּת בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִדְּרָךְ הָאֱמֶת. וְאִז, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִדְבֵק בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל יֵצֵר הָרַע בְּזָנוּת, כֵּן גַּם יוֹצֵאת מֵהֵיכָל הַזֶּה רוּחַ טְמָאָה לְטַמֵּא אוֹתוֹ, וְלִבֵּן שִׁיּוֹצֵא מִשָּׁם.

ואותו הִבֵּן נִקְרָא מְמִזֵּר, שֶׁבֹּא מִצַּד שֶׁל אֵל זָר. כְּמוֹ שֶׁהוּא נִמְצָא בְּאוֹתָהּ תְּאֵוָה וּבְאוֹתָהּ זָנוּת בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל יֵצֵר הָרַע, כֵּן גַּם מוֹשֵׁף לְאוֹתוֹ בֵּן רוּחַ טְמָאָה אַחֲרֵת, שֶׁמְטַמֵּאת, וְכֻלָּם מְעִידִים עָלָיו שֶׁהוּא מְמִזֵּר, וְכֵן כָּל מַעֲשָׂיו וְצַדֵּיו בְּאוֹתוֹ גִּזְוֹן מִמֶּשׁ.

מההיכל הִזָּה יוֹצֵאת רוּחַ אַחַת שֶׁמְמַנָּה עַל אוֹתָן רוּחוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת צְפוּנִי. וְסִימְנָךְ – (משלי כז) צְפוּנִיָּה צָפֵן רוּחַ. וְזֶהוּ הַמְּמַנָּה עַל זֶה. וְהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה כְּנֻגַד אוֹתוֹ שֵׁם שֶׁנִּקְרָא (יחזקאל לא) אֶרֶץ תַּחְתִּית. וְעַל זֶה כָּתוּב, (יואל ב) וְאֵת הַצְּפוּנִי אֶרְחִיק מֵעַלְיָכֶם.

כֵּאֵן הִיא נִקְדָּה אַחַת שֶׁעוֹמְדֵת לְפָנַי וּלְפָנֶיךָ, וּמִכָּאן יוֹצֵאת כָּל רוּחוֹת אַחֲרוֹת שֶׁמְשׁוֹטְטוֹת בְּעוֹלָם וְשׁוֹלְטוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל אוֹתָם דְּבָרִים וּמַעֲשִׂים שֶׁנִּמְסְרוּ לְצַד הַשְּׂמָאל. וּמִכָּאן יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם זִיקִים וְנִיצוּצוֹת שֶׁדוֹעֵכִים מִיָּד, לוֹהֵטִים וְדוֹעֵכִים, וּמֵאֵלָה יוֹצֵאת רוּחוֹת אַחֲרוֹת שֶׁשׁוֹטְטוֹת בְּעוֹלָם וּמַשְׁתַּתְּפוֹת עִם אוֹתָן שִׁיִּצְאוּ מִתּוֹךְ תְּהוֹם רַבָּה. וְהוּא זֶה הֵיכָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לו) מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. וְאוֹתָן רוּחוֹת שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ לְהַתְּגַשֵּׁם בְּעוֹלָם, וְנִרְאוֹת וְאֵינָן נִרְאוֹת, נִרְאוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

ואחר כֵּן אוֹתָן רוּחוֹת שֶׁמְשׁוֹטְטוֹת בְּעוֹלָם, וְאֵלָה עוֹמְדוֹת לְהִרְחִישׁ נְסִים לְבְנֵי אָדָם, מִשׁוֹם שֶׁאֵלָה לֹא עוֹמְדִים בְּטִנְפַת שֶׁל טְמָאָה כָּל כֵּן כְּמוֹ הָאֲחֵרִים, וְרוּחַ אַחַת מְמַנָּה עָלֵיהֶן, וְנִקְרָאת נְסִירָא, שֶׁהַתְּנַסְרָה מֵאוֹתָם צְדָדִים שֶׁטְמָאִים יוֹתֵר, וְאֵלוּ פּוֹרְחִים בְּאֵוִיר וּמְרַעִים לְצַד שְׁלֵהֶם, כִּדִּי לַעֲשׂוֹת נְסִים לְאוֹתָם שֶׁבְּצַד הַקִּדְשָׁה.

ומהרוח הַזֶּה שֶׁנִּסְרָה, שֶׁנִּקְרָאת נְסִירָא, מְמַנָּה יוֹצְאִים כְּמֵה צְדָדִים אַחֲרֵים נִפְרָדִים לְמִינֵיהֶם, וְכֻלָּם עוֹמְדִים שְׁלִיחִים בְּעוֹלָם, כָּל אֶחָד כְּרָאוּי לוֹ, עַד שֶׁהַתְּמַנּוּ לְמִטָּה מְלָכִים וְשָׂרִים, וְאֵין לָהֶם קִיּוּם תְּמִידִי כְּאוֹתָם הָאֲחֵרִים שֶׁלְמַעְלָה.

בְּהִיבֵל הִזָּה הַדְּבָקוֹת שֶׁל צַד הַטְּמָאָה וְכָל אוֹתָן הַתְּשׁוּקוֹת הַטְּמָאוֹת, וּמְטַמְּאוֹת אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁעֵתִיד לְהוֹצִיא אֵשׁ בְּכָל רִגְעַ וְשָׁעָה, וְאֵין מִי שְׁעוֹמֵד לְפָנָיו. מִכָּאֵן יוֹצֵאת אֵשׁ שֶׁל רוּחַ חֲזָקָה לְמִטָּה לְדוֹן בָּהּ אֶת רְשָׁעֵי הָעוֹלָם, וּמִכָּאֵן יוֹצֵאת רוּחַ לֹוֹהֵטֵת שֶׁהִיא אֵשׁ וְשָׁלֵג, שְׁנִקְרָאת צִלְמוֹן, כְּמוֹ שְׁנֵאֵמַר (תהלים סו) תִּשְׁלַג בְּצִלְמוֹן.

בְּהִיבֵל הִזָּה קִימִים אַרְבָּעָה פְּתָחִים שְׁנִפְרָדִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים לְחוּץ, וְאֵלוֹ אוֹחֲזִים וְלֹא אוֹחֲזִים בְּצַד הַקִּדְשָׁה. לֹא נֶאֱחָז, אֲלֵא שְׁנִרְאָה בְּאוֹתָם הַפְּתָחִים אֹר שְׁמַאִיר, וְהוּא מְקוֹם שְׁמִתְקֵן בְּכָל פְּתַח וּפְתַח לְאוֹתָם חֲסִידֵי שְׁאָר הָעַמִּים, אוֹתָם שֶׁלֹא הִרְעוּ לְיִשְׂרָאֵל וְהִשְׁתַּדְּלוּ עִמָּהֶם בְּאֵמֶת. אֵלוֹ עוֹמְדִים בַּפְּתָחִים וְנִחִים שָׁם (מהצד הַזֶּה, וְנִחִים מֵהַצֵּד הַזֶּה).

בַּפְּתַח הַהִיכָל הִזָּה בְּאֵמְצַע, לְחוּץ, שֶׁשָּׁה פְּתָחִים שְׁנֵאֲחֲזִים בְּהִיכָל הַזֶּה, וְכֻלָּם אֲחֻזִּים בּוֹ. כָּאֵן יֵשׁ חֲלוּנוֹת פְּתוּחִים לְצַד שֶׁל הָאוֹר הַקִּדוּשׁ, וְאוֹתָם מְקוֹמוֹת מִתְקַנְנִים לְמַלְכֵי שְׁאָר הָעַמִּים, אוֹתָם שֶׁלֹא הִצִּיקוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְהִגְנוּ עֲלֵיהֶם תָּמִיד. לְאֵלֶּה יֵשׁ כְּבוֹד מְשׁוּם יִשְׂרָאֵל, וְנִהְנִים בְּאוֹתָהּ הָאֵפֶלֶה שֶׁבָּהּ יוֹשְׁבִים מִתּוֹךְ אֹר שְׁמַאִיר מִצַּד הַקִּדְשָׁה, כְּמוֹ שְׁנֵאֵמַר, (ישעיה יד) כָּל מַלְכֵי גוֹיִם כָּלָם שָׁכְבוּ בְּכָבוֹד.

וְאֵם עָשׂוּ צָרוֹת לְיִשְׂרָאֵל אוֹ שִׁדְחָקוּ אוֹתָם, כְּמָה הֵם שְׁאוֹחֲזִים בָּהֶם, וְדָנִים אוֹתָם לְמִטָּה שֶׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם בְּכִמָּה דִינִים מְשָׁנִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, אֶת אוֹתָם מְלָכִים שֶׁהִצִּיקוּ לָהֶם, שְׁנִדְוֹנוּ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּכִמָּה דִינִים, וְכָל יוֹם וְיוֹם מְעִידִים עֲדוֹת עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל אֲמוֹנָתָם, וְיִוְרְדִים לְמִטָּה וְנִדְוִנִים שָׁם. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

עַד כָּאֵן שְׁבָעָה הִיכָלוֹת, מְדוּרֵי צַד הַטְּמָאָה מִצַּד הַנְּחָשׁ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ שֶׁל מִי שְׁנִצָּל מִמֶּנּוּ וּמִלְחִישָׁתוֹ שֶׁלֹא יִתְנַשֵּׁף מִמֶּנּוּ וְלֹא יִטִּיל בּוֹ אֶרֶס, שְׁיִמוֹת בּוֹ. יֵשׁ לְהַשְׁמֵר מִמֶּנּוּ מִכָּל הַצְּדָדִים, מִלְמַעְלָה וּמִלְמַטָּה. מִי שְׁנִצָּל מֵהָרָאשׁ, לֹא יִנְצַל מִן הַזָּנָב. כְּשֶׁמְכּוּפֵף רֹאשׁ, זוֹקֵף אֶת הַזָּנָב, מְכָה וְהוֹרֵג.

וְעַם כָּל זֶה, (קהלת י) אִם יִשְׁךְ הַנְּחָשׁ בְּלֹא לְחָשׁ. כְּמוֹ שְׁשָׁנִינוּ, נוֹטֵל רְשׁוֹת וּמוֹצִיא נְשָׁמָה. מְשׁוּם כִּף צְרִיף אָדָם לְהַשְׁמֵר שֶׁלֹא יִחְטָא לְפָנָיו הַקִּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּדִי שֶׁלֹא יִלְחָשׁוּ לוֹ לְאוֹתוֹ נְחָשׁ שְׁיִנְשֵׁף וְיִהָרֵג. (אֲשֶׁרֵיהֶם אוֹתָם צְדִיקִים שְׁיִוְדְעִים דְּרָכִים קְדוֹשׁוֹת לְלַכֵּת בָּהֶן, שֶׁלֹא לְלַכֵּת אַחַר אוֹתוֹ

נחש רע, הצד האחר הטמא, ונפרדים ממנו ולא מתפתים אחריו. אשריהם בעולם הזה, אשריהם בעולם הבא).

וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֵפֶר מִן הָאֲדָמָה (בראשית ב). עֵפֶר הוא, וְלֹא חֹמֶר. עֵפֶר הוא, וַיָּשׁוּב לְעֵפֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) כִּי עֵפֶר אֶתָּה וְאֵל עֵפֶר תָּשׁוּב, (לאחר שחטא נעשה מזון לנחש, ולפיכך וכו') אַחַר שֶׁחָטָא. וּמִשׁוּם כֵּךְ כָּתוּב עַל הַנְּחָשׁ, (שם) וְעֵפֶר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיָּיֶךָ. עֵפֶר זֶה הוּא אָדָם, שֶׁכָּתוּב כִּי עֵפֶר אֶתָּה וְגו'. וּמִשׁוּם כֵּךְ כָּתוּב עֵפֶר וְלֹא כָּתוּב אֲדָמָה וְלֹא חֹמֶר, וְכָתוּב (ישעיה סה) וְנָחַשׁ עֵפֶר לְחֹמוֹ.

עַד שִׁיתְעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּבְעַר אֶת אוֹתָהּ רוּחַ טְמֵאָה מִן הָעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שם כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצֵחַ וְגו'. וַיִּקֵּים אֶת אוֹתוֹ עֵפֶר וַיַּעִיר אוֹתוֹ לְשִׂמְחַ בְּעוֹלָם, שֶׁכָּתוּב (שם כו) הִקִּיצוּ וְרַנְּנוּ שְׂכָנַי עֵפֶר וְגו'.

כָּתוּב (בראשית ג) וְהַנְּחָשׁ הָיָה עָרוֹם, וְהָרִי בְּאָרְנוֹ. אָבֵל הַצֵּד שְׂרוּכֵב עָלָיו נוֹתֵן לוֹ כַּח לְשֵׁלֵט וּלְפִתּוֹת וּלְהַשְׁטִין. וְזֶהוּ סוּד הַזָּכָר, שֶׁהָרִי הַזָּכָר שׁוֹלֵט עַל הַנְּקֵבָה וְנוֹתֵן בָּהּ כַּח. הַשְּׂמֵשׁ וְהַלְּבָנָה מְשַׁמְשִׁים כְּאֶחָד, וְלֹא נִפְרָדִים לְעוֹלָמִים. חֶשֶׁךְ וְאֶפְלָה מְשַׁמְשִׁים כְּאֶחָד. הוּא חֶשֶׁךְ וְהִיא אֶפְלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (שמות י) וַיְהִי חֶשֶׁךְ אֶפְלָה. חֶשֶׁךְ וְעֶרְפֶּל. מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ חֶשֶׁךְ וַיֵּשׁ חֶשֶׁךְ.

שְׂנִינּוּ, מִי שְׂרוּאָה גָּמַל בְּחִלּוּמוֹ, מִיִּתָּה נִגְזְרָה עָלָיו וְנִצַּל מִמָּנָה, מִשׁוּם שֶׁהוּא צַד הַטְּמֵאָה, וְזֶהוּ (בראשית ג) קִץ כָּל בָּשָׂר.

יום אחד היה יושב רבי אלעזר לפני רבי שמעון. אמר רבי אלעזר, קץ כל בשר הזה, האם נהנה מאותם קרבנות שהיו ישראל מקריבים על גבי המזבח או לא? אמר לו, כלם היו נהנים כאחד, למעלה ולמטה.

ובא ראה, כהנים ולוים וישראלים, הם נקראים אדם עם חבור לאותם רצונות קדושים שעולים מתוכם, ואותו שיה או כבש או אותה בהמה שמקריבים, צריך שטרם תקרב על המזבח, לפרש עליה את כל החטאים וכל העוונות וכל ההרהורים הרעים שעשה, ואז היא נקראת בהמה בכל, בתוך אותם חטאים ורעות והרהורים. כמו שהקרבן לעזאזל, שכתוב (ויקרא טז) והתודה עליו את כל עונת בני ישראל וגו' – כך גם כאן. וכשעולה על גבי המזבח, מגיע לו על כל אחד בפללים. ומשום כך זה עולה למקומו, וזה עולה למקומו. זה בסוד אדם, וזה בסוד בהמה. כמו שנאמר, (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה'.

חביתים וכל שאר המנחות, לעורר רוח הקדש ברצון הכהן, ושירת הלויים, ותפלת ישראל. ובאותו הענין והשמן והקמח שעולים, נרוים ונהנים כל שאר בעלי הדין שלא יוכלו לשלט באותו דין שנמסר להם, והכל בפעם אחת. בא וראה, הכל נעשה בסוד האמונה, להנות זה בזה, ולעלות למעלה מי שצריך עד אין סוף. אמר רבי שמעון, הרימותי ידי בתפלות למעלה, שכשהרצון העליון למעלה למעלה, עומד אותו רצון שלא נודע ולא נתפס לעולמים, הראש הנסתר יותר למעלה, ואותו ראש מוציא מה שמוציא, ולא ידוע. ומאיר מה שמאיר, הכל בסתר.

רצון המחשבה העליונה, לרדף אחריו ולהיות גאור ממנו. מסך אחד נפרס, ומתוך אותו מסך ברדיפת אותה המחשבה העליונה, מגיע ולא מגיע, עד לאותו מסך מאיר מה שמאיר. ואז אותה מחשבה עליונה מאירה באור נסתר שלא ידוע, והמחשבה הזו לא יודעת.

אז מכה אור המחשבה הזו שלא נודע בהארת (המסך) הפרישה הפריסה שעומד שמאיר ממה שלא ידוע ולא נודע ולא

התגלה. ואז הארת המחשבה הזו שלא נודעת מכה בהארת המסך,
ומאירים באחד.

ונעשים תשעה היכלות, וההיכלות אינם אורות, ואינם רוחות,
ואינם נשמות, ואין מי שיעמד בהם. רצונם של כל תשעה
האורות, כלם עומדים במחשבה, שהיא אחת מהן בתשבון, כלם
לרדף אחריהם. בשעה שעומדים במחשבה, ולא משגים ולא נודעים,
ואלו לא עומדים, לא ברצון ולא במחשבה עליונה, תופסים בה ולא
תופסים בה. באלו עומדים כל סודות האמונה, וכל אותם אורות
מסוד המחשבה העליונה ומטה, כלם נקראים אין סוף. עד כא
מגיעים האורות ולא מגיעים, ולא נודעים כאן לא רצון ולא מחשבה.

בשמאירה המחשבה ולא נודע ממה מאירה, אז מתלבשת ונסתרת
בתוך הבינה, ומאיר מי שמאיר, ונכנסים זה בזה, עד
שכלם נכללים באחד. ובסוד הקרבן כשהוא עולה, הכל נקשר זה
בזה ומאיר זה בזה. אזי כלם עומדים בעליה, והמחשבה מתעטרת
באין סוף. אותו האור שמאירה ממנו המחשבה העליונה (שאינו יודע בה
כלל), נקרא אין סוף, שממנו (וממנו) נמצאת ועומדת ומאירה למי
שמאירה, ועל זה הכל עומד. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה
ובעולם הבא.

בא וראה, הצד האחר הזה שנקרא (בראשית ו) קץ כל בשר, כמו שהקשר
נמצא למעלה בשמחה, אף כך גם למטה בשמחה ורצון, לספק
את הכל למעלה ולמטה, והאם עומדת על ישראל כראוי.

בא וראה, בכל ראש חדש וחדש כשהלבנה מתחדשת, נותנים לקץ
כל בשר הזה חלק אחד יתר על הקרבנות להתעסק בו ומשתמש
בחלקו, ויהיה הצד של ישראל לבדם, כדי שיתאחדו עם מלכם.

וזהו השעיר, משום שהוא חלקו של עשו שכתוב בו שעיר. (בראשית
כז) הן עשו אחי איש שער. ועל כן הוא משתמש בחלקו,
וישראל משתמשים בחלקם. משום כך כתוב, (תהלים קלה) כי יעקב
בחר לו יה ישראל לסגלתו.

ובא ראה, קץ כל בשר הזה, כל רצונו אינו אלא בבשר תמיד.
ומשום כך תקון הבשר תמיד אליו, ועל כך נקרא קץ כל בשר.
וכשהוא שולט, הוא שולט על הגוף, ולא על הנשמה. הנשמה עולה

למקומה, והבשר נתן למקום הזה, כמו הקרבן - שהרצון עולה למקום אחד, והבשר למקום אחד.

ואדם שהוא צדיק, הוא קרבן ממש לכפרה, ואחר שאינו צדיק - לא, משום שיש בו מום, שכתוב (ויקרא כב) כי לא לרצון יהיה לכם. ועל כן הצדיק הוא כפרה בעולם וקרבן ממש. אשריהם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

ויכם הענן את אהל מועד. שהרי כשכסה הענן את המשכן, שרתה שכינה בארץ, והעברה רוח הטמאה, שהוא (בראשית ו) קץ כל בשר, מהעולם, והסתלק ונכנס לנקב תהום רבה, ורוח קדשה שרתה על העולם, שפתוב ויכם הענן את אהל מועד.

וכתוב ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. משום שרוח קדשה שרתה על העולם, ורוח הטמאה הסתלקה, פרט לשהמשיכו אותו אותם רשעים כמקדם על העולם. שאם הם לא היו מושכים אותו על העולם, לא היה נמצא. ולעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא להעבירו מהעולם, שכתוב (ישעיה כה) בלע המנות לנצח ומחה ה' אלהים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דבר. וכתוב (זכריה יג) ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ.

ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

ימלך ה' לעולם אמן ואמן.

ויקרא (דף ב ע"א - דף כה ע"ב)

רבי אלעזר פתח (ישעיה ז) שאל לה אות מעם ה' אלהיך העמק שאלה או הגבה למעלה. הסתכלתי בדורות ראשונים ודורות אחרונים, מה בין דורות ראשונים לדורות אחרונים? הדורות הראשונים היו יודעים ומתבוננים בחכמה העליונה ויודעים לצרף האותיות שנתנו למשה בסיני, ואפלו הרשעים שב ישראל היו יודעים בתוך האותיות את החכמה העליונה, ויודעים בתוך האותיות העליונות ותוך האותיות התחתונות חכמה להנהיג את המעשים בעולם הזה.

משום שכל אות ואות שנמסרה למשה, היו מתעטרות ועולות על ראשי החיות הקדושות העליונות, וכל החיות היו מתעטרות בהן, ופורחות לתוך האויר שיורד מתוך האויר העליון, דקיק ולא ידוע.

וְעוֹלֹת וְיִזְרְדוֹת אוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת וְאוֹתִיּוֹת דְּקוֹת. הָאוֹתִיּוֹת הַגְּדוּלוֹת
יִזְרְדוֹת מִתּוֹךְ הַהֵיכָל הָעֲלִיּוֹן הַטָּמִיר שֶׁל הַכֹּל, וְהָאוֹתִיּוֹת
הַדְּקוֹת הָיוּ יִזְרְדוֹת מִתּוֹךְ הַיֵּכָל אַחַר תַּחְתּוֹן, וְאַלֶּה וְאַלֶּה נִמְסְרוּ
לְמֹשֶׁה בְּסִינַי.

וְחִבּוּר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁמִּתְחַבְּרוֹת בְּסֵתֵר בְּכָל אוֹת וְאוֹת, כְּמוֹ א', אוֹת
יְחִידָה, מִתְחַבְּרוֹת עִמָּה בְּסֵתֵר שְׁתֵּי אַחֲרוֹת לָף. וְכֵן כָּלֵן
נִמְסְרוּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי, וְכָלֵן נִסְתָּרוֹת בְּתוֹךְ הַחֲבָרִים. אֲשֶׁרֵיהֶם.

שָׂאֵל לָךְ אוֹת - אוֹת מִמֶּשׁ. שְׁכַלְמֵם הָיוּ נוֹסְעִים בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת. וְכֵן
בְּרָחֵב מֵהַ כְּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ ב) וְנִתְתַּם לִי אוֹת אֲמַת, זוֹ אוֹת ו', שָׂזוּ
נִקְרָאת אוֹת אֲמַת. וְאִם תֹּאמַר שֶׁשָּׂאֵר הָאוֹתִיּוֹת אֵינָן אֲמַת - כֵּן, אֲלֵא
הָאוֹת הַזֹּז נִקְרָאת אוֹת אֲמַת.

הַעֲמִיק שָׂאֵלָה - זוֹ אוֹת ה' אַחֲרוֹנָה שֶׁבְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. אוֹ הַגְּבֵהָ לְמַעְלָה
- זוֹ אוֹת יו"ד הָרֵאשׁ שֶׁבְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב, שָׂאֵל
נָא אוֹת מֵעַם ה' אֱלֹהֶיךָ, אוֹת מִן הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, מִשְׁמַע שְׁכַתּוּב מֵעַם
ה', שְׂזֶהוּ שְׂמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אוֹת אַחַת שָׂבוּ, וְהַמְשַׁכֵּן
עוֹמֵד עַל זֶה.

בֵּא רָאָה, כְּשֶׁעָלָה הָעֵנָן עַל הַמְשַׁכֵּן וְשָׂרָה עָלָיו, כָּל אוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת
וְכָל אוֹתָם כָּלִי הַמְשַׁכֵּן שֶׁלְמַעְלָה, כָּלֵם הָיוּ בְּתוֹךְ הָעֵנָן. מֵהַ
כְּתוּב? (שְׁמוֹת מ) וְלֹא יָכוֹל מֹשֶׁה לְבֹא אֶל אֱהֵל מוֹעֵד כִּי שָׁכַן עָלָיו הָעֵנָן.
וְכַתּוּב, וַיָּבֵא מֹשֶׁה בְּתוֹךְ הָעֵנָן (שֵׁם כֹּד) וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אֲרָבָעִים יוֹם
וְאֲרָבָעִים לַיְלָה. אִם מֹשֶׁה לֹא הָיָה יָכוֹל לְהַכְּנִס לְמִשְׁכָּן, לָמָּה הָיָה
יּוֹשֵׁב בְּהָר כָּל אוֹתָם אֲרָבָעִים הַיָּמִים?

אֵלָּא (כְּדִי לְקַבֵּל הַתּוֹרָה בַּפֶּעַם אַחֲרָת, שֶׁהָרִי שָׁנִי לִוְחוֹת נִשְׁבְּרוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, וְעַתָּה הָיָה בְּהָר
כְּבֵרֵאשׁוֹנָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֵּן, וְהָרִי כְּתוּב (שְׁמוֹת מ) וַיִּקַּם מֹשֶׁה אֶת הַמְשַׁכֵּן וְכוּ',
וְכַתּוּב וְלֹא יָכֹל מֹשֶׁה לְבֹא אֶל אֱהֵל מוֹעֵד, וְכַתּוּב וַיְהִי מֹשֶׁה בְּהָר אֲרָבָעִים יוֹם וְגו'. וְכַתּוּב וַיִּקְרָא
אֶל מֹשֶׁה וְגו'. מִשְׁמַע שֶׁמֹּשֶׁה הָיָה בְּהָר בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁקְרָא לוֹ, וְכַתּוּב מֵאֱהֵל מוֹעֵד, וְאֱהֵל מוֹעֵד לֹא
הָיָה בְּהָר סִינַי, שֶׁהָרִי בִּינֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָיָה? אָמַר לוֹ, בְּאוֹתוֹ זְמַן נִשְׁלַמוּ אֲרָבָעִים יָמִים, וְאֲרָבָעִים
יָמִים הָיָה מֹשֶׁה בְּהָר, וְעֵנָן אַחַר עָלִיּוֹן הָיָה מִתְּקַן הַמְשַׁכֵּן וּמִתְּקַן הַשְּׁלֵחָנוֹת מִכָּל אוֹתָן רִוְחוֹת
קְדוֹשׁוֹת לְהַתְּקִין מִקּוֹם, שֶׁהָרִי) שְׁנֵי עֲנָנִים הָיוּ (ס"א עֵנָן הַמֵּאִיר וְעֵנָן הַמְּחַשֵּׁיף), אֶחָד
שֶׁנִּכְנַס בּוֹ מֹשֶׁה, וְאֶחָד שֶׁשְׂרוּי הָיָה עַל הַמְשַׁכֵּן. בֵּא וּרְאָה מֵהַ כְּתוּב
(שְׁמוֹת מ) וְכִבּוֹד ה' מָלֵא אֶת הַמְשַׁכֵּן. מָלֵא לֹא כְּתוּב, אֲלֵא מָלֵא, שֶׁהָיָה

שֶׁלֶם לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, עִם הַמְשָׁכָן שֶׁלִּמְטָה. תִּקְוֵן טָמִיר שֶׁיִּרְד לְמַטָּה
וּנְתַקְנָה הַשְּׂכִינָה.

אַרְבַּעַת צְדָדִים שֶׁל מַחְנוֹת נִגְנְזוּ. תִּקְוֵן רֵאשׁוֹן שֶׁל מְשַׁמְרָה אַחַת
מֵאוֹתָן אַרְבַּע מַחְנוֹת, הַכֹּל עַד שֶׁהִתְתַּקְנֶנּוּ. הָרֵאשׁוֹן לְצַד
יְמִין צְדָקִיא"ל, הַמְּמַנֶּה הַגָּדוֹל, גָּדוֹל הַמַּחְנוֹת, שֶׁהוּא תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ
שֶׁל מִיכָא"ל, וְעָמּוּ הָיוּ מִתְתַּקְנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת תַּחַת יָדוֹ.

וּמְמַנֶּה אֶחָד הַיּוֹקֵם עַל אַרְבַּע שְׁלֹשׁ, אַרְבַּע לְמַטָּה, לְפִי שֶׁכָּל אוֹתָם
הַמַּחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, כְּשִׁיּוֹרְדִים לְמַטָּה, מְשַׁנִּים אֶת הַשֵּׁם
שֶׁלָּהֶם בְּשֵׁמוֹת אֲחֵרִים. כְּשֶׁהֵם עֲלִיּוֹנִים, לֹא מְשַׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים.
וְהַמְּמַנֶּה הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה צְדָקִיא"ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְפָנִים. אוֹת אַחַת נוֹצֶצֶת
עַל רֵאשִׁיהֶם, וְהִיא אֶקְטָנָה. כְּשֶׁהָאוֹת הַזֹּאת נוֹצֶצֶת, כָּלֵם נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁנוֹצֶצֶת הַהִתְנוֹצְצוֹת הַזֹּאת.

לְפָנִים מֵהֶם – רְזִיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגָּדוֹל, גָּדוֹל הַמַּחְנוֹת, שֶׁעוֹמֵד לְפָנִים
תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל מִיכָא"ל, וְעָמּוּ כָּל אוֹתָם מַחְנוֹת שֶׁתַּחַת
יָדוֹ, וּמְמַנֶּה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַר, שֶׁנִּקְרָא רוּמִיא"ל. וְסוֹכְבִים
אוֹתוֹ י"ב מְמַנִּים, שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ אַרְבַּע פְּעָמִים. וְרְזִיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגָּדוֹל
עוֹמֵד עַל כָּלֵם, שֶׁלֹּא הִשְׁתַּנָּה שְׁמוֹ. אוֹת אַחַת נוֹצֶצֶת עַל רֵאשֵׁם שֶׁל
כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת, וְהִיא אוֹת ר'. כְּשֶׁזֹּאת נוֹצֶצֶת, כָּלֵם נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ
הַצֵּד שֶׁל אוֹתָהּ הַתְּנוֹצְצוֹת. הָאוֹת הַזֹּאת עוֹמֵדָת עַל הָעֵנֶשׁ שֶׁל מְגִלָּה
הַסּוּדוֹת, וְסִימְנָהּ – רֵישׁ וְקֶלֶוֹן.

לְפָנִים מֵהֶם יוֹפִיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגָּדוֹל, גָּדוֹל הַמַּחְנוֹת, תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ
שֶׁל מִיכָא"ל וְעָמּוּ הָיוּ מִתְתַּקְנִים כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת שֶׁתַּחַת
יָדוֹ, וְלֹא הִתְגַּלּוּ כָּאֵן בְּחֻשְׁבוֹן, מְשׁוּם שֶׁלֹּא נִשְׁלַמוּ כָּאֵן עַד שֶׁבָּאוּ
לְבֵית עוֹלָמִים, שֶׁשֵּׁם כָּלֵם נִשְׁלַמוּ, וְהִתְרַבּוּ הַמַּחְנוֹת בְּשִׁלְמוֹת. וּמֵה
שֶׁאֲמַרְנוּ כָּאֵן, כָּל אוֹתָם הַמַּחְנוֹת שֶׁתַּחַת יָדוֹ, שֶׁנִּמְסְרוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
לְהַכְנִס עָמּוּ וּמְמַנֶּה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְשְׁמוֹ חֲכִמִיא"ל, וְי"ב מְמַנִּים
סוֹכְבִים אוֹתוֹ לְכָל עֶבֶר שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. וְיוֹפִיא"ל הַמְּמַנֶּה
הַגָּדוֹל עוֹמֵד עַל כָּלֵם, שֶׁלֹּא מְשַׁתַּנָּה שְׁמוֹ.

אוֹת אַחַת נוֹצֶצֶת עַל רֵאשִׁיהֶם שֶׁל כָּל הַמַּחְנוֹת הַלְלוּ, וְהִיא הָאוֹת ק'.
כְּשֶׁזֹּאת נוֹצֶצֶת, כָּלֵם נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ הַצֵּד שֶׁל אוֹתָהּ הַתְּנוֹצְצוֹת.
הָאוֹת הַזֹּאת ק' תְּלוּיָהּ בְּאוֹר, נִכְנַעַת שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, וְעוֹלָה וְיוֹרֵדָת.

שתי האותיות הללו קר, הן אותיות שעומדות באמצע. אחת המכסה על אות א', ואחת שמכסה על אות י', שהיא אחר כך.

לפנים מהם קדומיא"ל הממנה הגדול, גדול המחנות, תחת שלטונו של מיכאל, עמו היו מתתקנים כל אותם המחנות שתחת ידו. וממנה אחד עומד עליהם בשער, שנקרא אריאל. וי"ב ממנים סוככים אותו שלש שלש לכל צד, והממנה הזה קדומיא"ל עומד עליהם, שלא משתנה שמו לעולמים. אות אחת עומדת ונוצצת על ראשיהם, והיא האות י'. כשזו נוצצת, כלם נוסעים לאותה התנוצצות שנוצצת. האות ק' כפי שאמרנו, מכסה על האות הזו י', ר' מכסה על א'.

לפני ולפנים, במקום שנקרא קדש, נוצצת אות אחת בסתר ובגניזה, והיא האות ו'. והאות ו' הזו נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, וקול יוצא מביניהן של האותיות הללו, ואז מכה ההתנוצצות של האות ו' להתנוצצות של האות י', ויוצאת אותה התנוצצות מתוך מקום (שנקרא קדש) הקדש, ומכה לתוך ההתנוצצות של האות י'.

ואז התנוצצות האות י' מכה לפנים התנוצצות האות ק', ויוצאת התנוצצות האות ק' ומכה לתוך התנוצצות האות ר', ויוצאים כל הניצוצות ומתחברים לתוך התנוצצות האות א' שעומדת. והקול היה יוצא ומכה בכל אותם הניצוצות של האותיות כאחד, התנוצצות האות ו' ביו"ד, התנוצצות של יו"ד בק', התנוצצות של ק' בר', וההתנוצצות של ר' בא'. ומתחברים חקוקי הניצוצות ויוצאים אחר כך. ואחר שמתחברים בניצוצותיהם, יוצא קול מביניהם, ומתחברים בסוד זה ויקרא אל משה. ומשה היה מסתכל כל אותם הימים שלא נכנס.

אחר כך חזרו האותיות והיו מתגלגלות במקלו, בצרופי האותיות שנמסרו לאדם בגן עדן. האות א' להכנס לתוך הסתר, למקום שנקרא קדש, ויוצאת ו', ונותנת מקום לאות א', ומתחברת א' לתוך ו' שאחריה קר, וי' נכנסת בין ק' ור', ונמצא קיר. ונחקקות ומתנוצצות כמו מקדם, וקול יוצא מביניהן, ומתחברים הניצוצות של האותיות, ויוצאות החוצה ומתגלות לכל אותם המחנות, שהיו נוסעים עם האותיות הללו. וכשמתחברים הניצוצות של האותיות,

מִכָּה קוֹל בְּיַנְיָהֶם, הֵם נִרְאִים בַּחֲקִיקוֹתֵיהֶם לְכֹל אוֹתָן הַמְרַכְּבוֹת אוֹקִיר. וְקוֹל חוֹזֵר מִבְּיַנְיָהֶם וְקוֹרֵא בֵּין אוֹתָן הַמְרַכְּבוֹת: (ישעיה יג) אוֹקִיר אֲנוֹשׁ מִפֹּז וְאָדָם מִכֶּתֶם אוֹפִיר.

אֲשֵׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מֹשֶׁה שָׂרָאָה אֶת כָּל זֶה, אֲבָל הַצְּרוּף הַזֶּה לֹא נִרְאָה לְעֵינַי מֹשֶׁה, אֲלֵא הַצְּרוּף הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא וַיִּקְרָא, אֶת זֶה הָיָה רוֹאֵה מֹשֶׁה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. וַצְּרוּף זֶה אַחֵר לֹא מְגַלִּים לוֹ, מִשּׁוּם שֶׁשְׂכָחוּ שֶׁל אָדָם לֹא מוֹדִיעִים לְפָנָיו, וְסִימָנָהּ – (במדבר יב) צָאוּ שְׁלֹשְׁתְּכֶם, וְכָתוֹב וַיִּקְרָא אֶהְרֵן וּמֵרִים, וְכָתוֹב פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ, וְכָתוֹב לֹא כֵן עֲבַדִּי מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שֶׁלֹא מוֹדִיעִים שְׂכָחוּ שֶׁל אָדָם לְפָנָיו.

עָלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְחִזְרוּ בְּכֹל אוֹתָם הַמְּחַנּוֹת כְּמוֹ זֶה, בַּצְּרוּף הַזֶּה: אוֹקִיר. וְקוֹל יֵצֵא וְהִכְרִיז וְאָמַר: אוֹקִיר אֲנוֹשׁ מִפֹּז וְגו'. אַחֵר כֶּף נִמְשְׁכוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהָיוּ נוֹצְצוֹת עַל רֵאשֵׁי כָּל אוֹתָן הַמְרַכְּבוֹת, וְשָׂכְכוּ עַד שֶׁהִתְתַּקְּנוּ לְמִקְוֹמוֹתֵיהֶן.

הָרֵאשׁ לְצַד שְׂמָאל חֲזָקִיא"ל, הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל, גְּדוֹל הַמְּחַנּוֹת לְכֹל אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים לְשַׁעַר הַמִּשְׁכָּן, תַּחַת שְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל גְּבַרִיא"ל. וְעָמוּ מִתְתַּקְּנִים בְּאוֹתוֹ הַשַּׁעַר כָּל אוֹתָם הַמְּחַנּוֹת שֶׁתַּחַת יְדוֹ, וּמְמַנֶּה אֶחָד הָעֹמֵד עַל הַשַּׁעַר בַּחוּץ, וְשֵׁמוֹ גְּזַרִיא"ל. וְעָמוּ י"ב מְמַנִּים שְׂסוּכְבִּים אוֹתוֹ שֶׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ לְכֹל צַד לְאַרְבָּעָה צְדָדִים.

וְאֵלוּ שְׁנֵינּוֹת שֶׁל לֵהֵט הַחֶרֶב הַמְּתֵהֶפֶכֶת בִּידֵיהֶם. וְהַמְּמַנֶּה הַזֶּה חֲזָקִיא"ל עוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְמַעְלָה לְמַעְלָה בְּפָנִים. אוֹת אַחַת נוֹצְצַת עַל רֵאשֵׁם, וְהִיא הָאוֹת א'. שֶׁהִיא אֵלֶּה לֹא עוֹמְדִים וְלֹא שׁוֹאֲלִים (נוֹסְעִים) אֲלֵא בְּסוּד שֶׁל א', שֶׁהִיא יָמִין, מִשּׁוּם שֶׁשְׂמָאל אֵין נוֹסְעַת אֲלֵא בְּיָמִין. הַיָּמִין תָּמִיד נוֹסְעַת לְשְׂמָאל, שֶׁא' אוֹת נוֹצְצַת וְיוֹצֵאת מִיָּמִין. וְאֵז נוֹסְעִים לְאוֹתוֹ מִקּוֹם שֶׁנוֹצְצַת אוֹתָהּ הַתְּנוֹצְצוֹת.

בְּפָנִים מְמַנֶּה רֵהֲטִיא"ל, גְּדוֹל הַמְּחַנּוֹת, שְׁעוֹמֵד בְּפָנִים תַּחַת שְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל גְּבַרִיא"ל, וְעָמוּ כָּל אוֹתָם מְחַנּוֹת תַּחַת יְדוֹ, וּמְמַנֶּה אֶחָד עוֹמֵד עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַר, שֶׁנִּקְרָא קְדָשִׁיא"ל, וְסוּכְבִּים אוֹתוֹ י"ב מְמַנִּים שֶׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ אַרְבַּע פְּעָמִים. וְאוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה רֵהֲטִיא"ל עוֹמֵד עַל כָּלֶם, שֶׁלֹא מִשְׁתַּנֶּה שְׁמוֹ. אוֹת אַחַת נוֹצְצַת עַל רֵאשֵׁיהֶם שֶׁל כָּל הַמְּחַנּוֹת הַלְלוּ, וְהָאוֹת הַזֹּאת הִיא ז', וְהִיא מִתְחַלֶּפֶת בְּתוֹךְ תְּקוּן הַמִּשְׁכָּן בְּאוֹת ל'. זוֹ מִתְחַלֶּפֶת בְּסוּד שֶׁל (במדבר כד) יֵזֶל מִים מִדְּלִיָּו. וּמִתְחַלֶּפֶת

בחקיקות של האותיות, ונקרא חלוף ל'. כשזו נוצצת על ראשם של כל המחנות הללו, אז כלם נוסעים לאותו צד של אותה התנוצצות.

לפנים מזה קפציא"ל הממנה הגדול, גדול המחנות, תחת שלטונו של גבריאל, ועמו היו מתקנים כל אותם המחנות שתחת ידו, הם נמסרו לו באותה שעה, וממנה אחד עומד עליהם ששמו עזא"ל, וי"ב ממנים סוככים אותו בכל עבר שלש שלש כפי שהקמנו, וקפציא"ל הממנה הגדול עומד על כלם. אות אחת נוצצת על ראשם של כל המחנות הללו, והיא האות ד', וכלם נוסעים לאותה התנוצצות של אותה האות. האות הזו תלויה בתוך האויר, על שתי אותיות אחרות.

לפנים מזו שמעיא"ל הממנה הגדול, זה מתחלף לארבעה שמות, בגלל שלא עומד בחקיקותיו. לפעמים לצד ימין ולפעמים לצד שמאל, ועמו י"ב ממנים שסוככים אותו לכל עבר שלש שלש, כמו שבארנו, ורגשיא"ל הממנה הגדול על אלה הי"ב, תחת אותו הממנה האחר. ואות אחת נוצצת על ראשיהם למעלה, והאות הזו היא האות ה', וזו תלויה באויר על כל שאר האותיות באותה האות ד' שאמרנו. ארבע אלו עולות מעל כל שאר האחרות, וכלם נוסעים לאותה התנוצצות שתלויה מאותה האות.

לפני ולפנים, במקום שנקרא קדש, נוצצת אות אחת בתוך סתר הקדש, והיא האות ם הסתומה. זו נוצצת בהתנוצצות על כל האותיות, ויוצא קול מבין האותיות הללו. אז מכה התנוצצות האות הזו, ונוטלת שתי אותיות אחרות נוצצות שתלויות באויר, והן ד' ה' ונשארו אל, ומתחברות באחרות הללו של צד ימין, ומכות אלו באלו, וכלן נוסעות וחוזרות הראשונות כבראשונה ויוצאות החוצה, ואז נקראות ויקרא אל משה.

ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. רבי חייא פתח ואמר (שיר ה) באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי עם בשמי אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי וגו'. הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. כתוב אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי, אחר כך - אכלו רעים. מי שמזמין את האחר, כשמזון מתקן לפניו. אחר שאכל, איך יזמין את האחר?

אָלָא אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְטַהַר אוֹתָם, וְהִתְרַצָּה בָּהֶם מִכָּל שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וּמִשֶּׁהִתְרַצָּה בָּהֶם, רָצָה לְהַעֲלוֹתָם מִכָּל הַמְקַטְרָגִים שֶׁל הָעוֹלָם. בֹּא רָאָה (אֲחֵר שְׁנַעֲשֶׂה הַמִּשְׁכָּן) בַּיּוֹם שֶׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן לְמִטָּה, בְּאוֹתוֹ יוֹם הוּקָם מִשְׁכָּן אֲחֵר לְמַעְלָה עִמּוֹ, שְׁכֵתוֹב (שְׁמוֹת מ) הוּקָם הַמִּשְׁכָּן, סִתָּם. וְאוֹתוֹ יוֹם הִיָּה שְׁמִחְתּוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

פִּיּוּן שֶׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן, מַה כָּתוּב? (שם) וְלֹא יָכוֹל מֹשֶׁה לָבֹא אֶל אֱהֵל מוֹעֵד. כִּשְׂרָאָה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כָּךְ, אָמַר, וּמָה עַל יְדֵי מֹשֶׁה הוּקָם, וְהוּא בַּחוּץ?! מִיָּד - וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. אָמַר לוֹ, מֹשֶׁה, חֲנֹכַת הַבַּיִת בְּמָה הִיא? בְּסַעוּדָה, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לֵה'. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב בְּאֵתִי לְגַנִּי אַחֲתִי כֻלָּה וְגו' (וְהָרִי בְּאֲרֹנוֹ הַפָּסוּק הַזֶּה. אֲבָל בְּאֵתִי).

דְּבַר אֲחֵר בְּאֵתִי לְגַנִּי - זֶה גַּן עֵדֶן שֶׁלְמַעְלָה. אַחֲתִי כֻלָּה - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם הַזְדוּגוֹ זְווגִים בְּכָל, הַזְדוּגוֹ זְווגִים בְּאוֹתוֹ גַּן עֵדֶן, מִשׁוּם שֶׁכָּלֶם הִתְבָּרְכוּ מֵהַשְּׁקָאָת הַנַּחַל וְנִקְשְׂרוּ כָּל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב אֶרֶיִתִּי מוֹרֵי עִם בְּשָׂמִי אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבִשֵׁי שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי. כָּלֶם הִשְׁקוּ וְהִתְרוּ מִמַּעַן הַנַּחַל.

אֲכָלוּ רַעִים שָׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים, כָּל אוֹתָם שֶׁלְמִטָּה, וְכָלֶם עֲנַפִּים (עוֹלְמוֹת) כָּלֶם הִתְבָּרְכוּ וְנִזְוֹנוּ כִּשְׂאֵלָה הִתְבָּרְכוּ לְמַעְלָה. וּבְמָה מִתְבָּרְכִים וּמִתְבַּשְׂמִים? כָּלֶם בְּרִיחַ הַקָּרְבָן.

רעיא מהימנא

פָּתַח וְאָמַר, בְּאֵתִי לְגַנִּי אַחֲתִי כֻלָּה - הִיא מְלָכוֹת, אֲדַנְי. אֶרֶיִתִּי מוֹרֵי - זֶה חֲסֵד, הַדְרָגָה שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו אֵלֶיךָ לִי אֵל הַר הַמּוֹר. עִם בְּשָׂמִי - זֶה נִצַּח, הַדְרָגָה שֶׁל אֶהֱרָן, שְׁכֵתוֹב בּוֹ וְאֵתָה קַח לָךְ בְּשָׂמִים רֵאשׁ. וְהֵם זְרוּעַ יְמִין בִּיְרֵךְ יְמִין, וְסוּד הַדְּבַר - נַעֲמוֹת בִּימִינָךְ נִצַּח. וְאוֹתָן שְׁתֵּי הַבְּרָכוֹת כִּנְגְדוֹ - אַחַת מִגַּן אַבְרָהָם, וְהַשְּׁנִיָּה עֲבוּדָה, שֶׁהִיא רָצָה.

אֲכַלְתִּי יַעֲרִי - זוֹ גְבוּרָה, פָּחַד יִצְחָק. עִם דְּבִשֵׁי - הוּד, הַדְרָגָה שֶׁל דוּד, וְהֵינּוּ זְרוּעַ שְׂמָאל עִם יְרֵךְ שְׂמָאל. שְׁתִּיתִי יַיִנִי עִם חֲלָבִי - גּוּף וּבְרִית, יַעֲקֹב עִם שְׂלֵמָה. אֲחֵר כָּךְ, אֲכָלוּ רַעִים שָׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים - י"ב שְׁבָטִים בִּי"ב בְּרָכוֹת. תּוֹסַפֶּת בְּרַכַּת הַמִּינִים מִי אוֹכֵל אוֹתָהּ? אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, בְּאֵתִי לְגַנִּי אַחֲתִי כֻלָּה. וַיֵּשׁ מִי שְׁמַחֲלֵק אוֹתָם בְּסוּד אֲחֵר. אֶרֶיִתִּי מוֹרֵי עִם בְּשָׂמִי - גּוּף וּבְרִית. יַעֲרִי עִם דְּבִשֵׁי

- שוק ימין עם שמאל. ייני עם חלבי - זרוע שמאל עם ימין, שהם - ייני גבורה, חלבי חסד (ע"כ רעיא מהימנא).

בא ראה, בשעה שירדה כנסת ישראל להשרות דיורה בארץ, הקדוש ברוך הוא אמר לה את הפסוק הזה, משום שנמצאו ברכות ושמחה בכל העולמות, והיא התבשמה, לצאת ממנה ברכות לכל. כשאלו הששה מתברכים, אז כל העולמות מתברכים כאחד למטה ומתברכים למעלה (וכנסת ישראל וישראל) וישראל מתברכים מכלם. דבר אחר באתי לגני אחתי כלה - רבי יצחק אמר, אין מזדוג הקדוש ברוך הוא (ישראל) עם כנסת ישראל אלא בזמן שאלו הששה מתרומם מהשקאת הנחל שלא פוסק.

רבי יהודה אמר, אכלו רעים שתו ושכרו דודים. אלו כל בעלי היבבה והיללה, שכלם התבשמו והתברכו כאחד, שהרי מסעודת המלך כלם נהנים. ומתי כלם אוכלים? בשעה שהמלך (השתמח) בא שמח, ולכן המלך השתמח, ומשמח את הגבירה בראשונה, אחר כך כלם אוכלים ושמים.

רבי אבא אמר, אכלו רעים שתו ושכרו דודים, אלו הם הששה שאמרנו, ואלו הם שכתוב בהם (שיר א) הביאני המלך חדריו וגו'. שתו ושכרו, מאותו היין המרוה את הכל. רבי אלעזר אמר, כל אותם שלמטה, שכיון שאותם הששה התברכו, אז כל אלו שלמטה מתברכים.

רבי שמעון אמר, הכל יפה, אבל סוד הדבר - אכלו רעים למעלה, שתו ושכרו דודים למטה. אמר לו רבי אלעזר, מי הם למעלה ומי הם למטה? אמר לו, יפה שאלת, זה המקום העליון שהם באחדות ובשמחה שאין נפרדים לעולמים, אלו נקראים רעים. זהו שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן, ועדן ונהר אין נפרדים לעולמים, ונמצאים לעולמים ברצון ובאחדות ובשמחה. שתו ושכרו דודים, אלה הם למטה שנקראים דודים לזמנים ידועים, והרי בארנו.

בא ראה, באותם עליונים כתוב בהם אכילה בלא שתיה. מה הטעם? מי שיש לו נאדות יין, צריך אכילה. ומשום ששם שרוי היין המשמר, כתוב בהם אכילה. ובאותם התחתונים שצריכים השקיה, בהם כתוב שתיה, שהרי כל הנטיעות צריכות השקיה מהנחל העמק. ולכן, באלו אכילה ובאלו שתיה. אלו רעים ואלו דודים.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, נִרְאָה שֶׁהַדּוֹדִים הֵם חֲבִיבוֹת, לָמָּה הֵם תַּחְתּוֹנִים? אָמַר לוֹ, אֵלּוּ שְׂמִשְׁתּוֹקְקִים זֶה לָזֶה וְלֹא תָמִיד נִמְצָאִים, נִקְרְאוּ דוֹדִים. וְאֵלּוּ שְׂנִמְצָאִים תָּמִיד וְלֹא מִתְכַּפְּסִים וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, נִקְרְאוּ רְעִים. וְלִכֵּן אֵלּוּ דוֹדִים וְאֵלּוּ רְעִים, אֵלּוּ בְּרִצּוֹן וּבְאַחֲדוּת תָּמִיד וְאֵלּוּ בְּתִשּׁוּקָה לְפַעֲמִים. וְזוֹהִי שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, כְּדִי שֶׁתִּתְבָּרַךְ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְאִז שִׁמְחָה בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת.

רַבִּי חִזְקִיָּה בְּאֵר אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה בְּקִרְבָּנוֹת, מִשּׁוֹם שֶׁהֵם סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ לְהַקְרִיב לְפָנָיו, וְנִהְיִים מִמָּנָה בְּעֲלֵי הַדִּינִים, וְכֹלֵם מִתְבַּשְׂמִים, וְנִמְצָאת שִׁמְחָה בְּכֹל.

סדר הלימוד ליום יא אדר [יום 159 בשנה]

רבי אהא באר את הפסוק הזה בשעה שנכנסה שכינה למשכן, כשנמצאו ברכות ושמחות בכל, ונכנסה השכינה כמו כלה לחפה, ואז נשלמו נמצאו ישראל למטה ונאחזו בקדוש – ברוך – הוא בארץ. זהו שכתוב (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ואז התבשמו עליונים ותחתונים.

ויקרא אל משה. רבי שמעון פתח (שיר ב) הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו. בפסוק זה יש להתבונן, כיון שכתוב נראו בארץ, מה זה שכתוב נשמע בארצנו? שהרי בארץ אחת מספיק. אלא הנצנים – אלו אותן הנטיעות שעקר אותן הקדוש ברוך הוא ושתל אותן במקום אחר, וגדלו כנטיעה כשמוציאה פרחים.

נראו בארץ, שהארץ הזו מתברכת מהם כראוי. ומיהו? הארץ הקדושה, הארץ העליונה, ארץ ודאי. עת הזמיר הגיע, העת לעקר את שלטון גדולי העמים שלא ישלטו על ישראל בשעה שהוקם המשכן.

וקול התור נשמע בארצנו – זו הארץ שלמטה שירשו ישראל על ידי יהושע. מי הוא קול התור? זהו התיר העליון שהזדוג עמה כשבנה שלמה את בית המקדש למטה, ואז התעטר הקדוש ברוך הוא בעטרותיו כמו חתן עם כלה, כמו שנאמר (סמ ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

בספר האגדה אומר, קול התור – זו תורה שבעל פה, שתורה שבכתב נקראת סתם תורה, תורה שבעל פה נקראת תור, כמו שנאמר ויקר, ויקרא. זו שלמות. וזו לא כף, ואני בארתי כמו שנתבאר, וכך זה.

בא ראה, כשירדה שכינה למשכן, כתוב כלת משה, חסר ו', כלת משה ודאי, ופרשוה. אבל סוד הדבר – כלת משה זו כנסת ישראל, והכל דבר אחד, ולמלך העליון זה נאמר. כיון שהוקם המשכן, עמד משה בחוץ ואמר, לא ראוי להכניס אלא ברשות. מיד – ויקרא אל משה. מי זה ויקרא? זו אותה שהבית שלה היא, אותה

כלה שְׁכַל הַבַּיִת בְּרִשׁוּתָהּ. וַיִּדְבַר ה' אֵלָיו, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קוֹל, אוֹתוֹ שֶׁאָחֲזוּ בוֹ מֹשֶׁה.

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה. רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח (ישעיה ג) מְדוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה הַקְּצוֹר קְצָרָה יְדֵי מַפְדּוֹת. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁנִּמְצְאוּ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִמָּהֶם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּינֵיהֶם וּמִתְפָּאֵר בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁלְּמִים אֶת הָאֲמוּנָה בְּאַרְץ, וְיִשְׂרָאֵל הֵם שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וְכִשְׁיִשְׂרָאֵל נִשְׁלָמִים בְּמַעֲשֵׂיהֶם, כְּבִיכּוֹל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִשְׁלָם. וְכִשְׁיִשְׂרָאֵל לֹא נִשְׁלָמִים לְמַטָּה בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּמִתְחַיְבִים גְּלוּת, כְּבִיכּוֹל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא שָׁלֵם לְמַעְלָה. שֶׁשְּׁנִינּוּ, זֶה עוֹלָה וְזֶה יוֹרֵד. יִשְׂרָאֵל שְׁלֵמַעְלָה עוֹלָה לְמַעְלָה – כְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל יוֹרֵד לְמַטָּה. הַתְּרַחְקוּ זֶה מִזֶּה, כְּבִיכּוֹל נִשְׁאָר הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּלִי שְׁלֵמוֹת, וְהַכֹּל מִשׁוּם שֶׁכְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל בְּגִלוּת.

וְאָף עַל גַּב שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּגִלוּת, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא בִּינֵיהֶם, וּבָא וּמִקְדִּים לְבַיִת הַכְּנִסְתַּת, וְקוֹרָא וְאוֹמֵר, (ירמיה ג) שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹכְבִים אֲרָפָא מְשׁוּבוֹתֵיכֶם. וְאֵין מִי שֶׁיַּעִיר אֶת רוּחוֹ. וְאֵזוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, מְדוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה. הַקְּדָמְתִי – וְאֵין אִישׁ, וְאֵין מִי שֶׁיַּעִיר אֶת רוּחוֹ.

בֵּא רָאָה, בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהִשְׁתַּכְּלַל בֵּית הַמִּשְׁכָּן, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְּדִים וְשָׂרָה בוֹ. מִיָּד – וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיִּדְבַר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיִּדְבַר ה' אֵלָיו, וְהוֹדִיעַ לוֹ שֶׁעֲתִידִים יִשְׂרָאֵל לַחֲטֹא לְפָנָיו וְשִׁיתַּמְשְׁכֵן אֵהָל מוֹעֵד הַזֶּה בְּחֻטְאֵיהֶם וְלֹא יִתְקַים בִּידֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּדְבַר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. מָה אָמַר לוֹ? מֵאֵהָל מוֹעֵד, מְעַסְקֵי אֵהָל מוֹעֵד שֶׁעֲתִיד לְהִתְמַשְׁכֵּן בְּחֻטְאֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַעֲמֵד בְּקִיּוּמוֹ. אֲבָל הִרְפוּאָה לָזֶה – אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַה'. הֲרִי לָךְ הַקְּרִבְנוֹת שֶׁמִּגְנִים עַל הַכֹּל.

השלמה מההשמטות סימן א'

רַבִּי יְהוֹנָדָה וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּגְשׁוּ בְּאוֹתוֹ תִּינּוֹק שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ וְהָיָה עִיָּף. אָמַר לוֹ, אֲנִי עִיָּף שְׁלֹא אֶכְלָתִי הַיּוֹם הַזֶּה. הוֹצִיאֵנוּ לַחֵם וְנִתְּנּוּ לוֹ. הַתְּרַחַשׁ לָהֶם נֶס, וּמִצְאוּ מַעֲזָן דַּק שֶׁל מַיִם (תַּחַת הָאֵילָן) תַּחֲתִיָּהֶם, וְשִׁתּוּ מִמֶּנּוּ וַיִּשְׁבוּ.

פְּתַח אותו תינזק ואמר, ויקרא אל משה, למה כאן א' זעירה? משום שהקריאה הזו לא הייתה בשלמות. מה הטעם? שלא היה אלא במשכן ובארץ אחרת, משום שאין שלמות נמצאת אלא בארץ הקדושה. עוד כאן שכינה, שם שלמות של זכר ונקבה (דברי הימים-א א) אדם, שת, אנוש. אדם שלמות של זכר ונקבה. כאן נקבה. עוד, סוף הכתוב, וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר, משום כך א' זעירה, ועוד א' זעירה. משל למלך שהיה יושב בכסא, וכתר מלכות עליו, ונקרא מלך עליון. כשירד והולך לבית עבדו, נקרא מלך קטן. כך הקדוש ברוך הוא, כל זמן שהוא למעלה על הכל, נקרא מלך עליון. כיון שהוריד את מדורו למטה, הוא מלך, אבל לא עליון כמו בתחלה, משום כך א' זעירה.

ויקרא, כך שנינו, הזמין אותו להיכלו. מאהל מועד, מיהו אהל מועד? אהל שבו תלויים מועד וחג ושבת למנות, כמו שנאמר (בראשית א) והיו לאתת ולמועדים, וכו' מתחילים למנות את החשבון, ומיהו? הלכנה, כמו שנאמר (ישעיה לג) אהל בל יצען בל יסע יתרתיו לנצח.

לאמר, מה זה לאמר? כדי לגלות, אבל הכל אחד ויפה הוא, משום ששלמות הוא מקום לגלות מה שהיה נסתר בפנים, ובכל מקום לאמר, כמו שנאמר וידבר ה' אל משה לאמר, וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר. שנתנה רשות לגלות, שהרי היה צווי ללכנה אותו הדבר מהמקום שעמד משה. וידבר ה' - למעלה, אל משה - באמצע, לאמר - בחוץ (בסוף), המקום שיש רשות לגלות.

עוד ויקרא אל משה, מה כתוב למעלה? (שמות לט) ויביאו את המשכן אל משה וגו'. למה אל משה? כך אמרו, משום שמשה ראה אותו בהר, והקדוש ברוך הוא הראה לו במראה העין, כמו שנאמר (שם כז) כאשר הראה אתך בהר. כמראה אשר הראה ה' את משה וגו'. וכתוב וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר. עכשו שהביאו לו כדי שיראה אם הוא כמו אותו המשכן שראה (כדי שיראה הוא אותו משכן שראה).

אבל למה ויביאו את המשכן אל משה? אלא, למלך שרצה לכנות פלטרין לגבירה, צוה לאמנים: ההיכל הזה במקום פלוני, וההיכל הזה במקום פלוני, כאן המקום למטתה, וכאן המקום

למנוחה. כִּיּוֹן שֶׁעָשׂוּ אוֹתָם הָאֲמֹנִים, הָרָאוּ לְמֶלֶךְ. כִּךְ וַיָּבִיאוּ אֶת
הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה, בַּעַל הַבַּיִת אִישׁ הָאֱלֹהִים. כִּיּוֹן שֶׁנִּתְקַן הַהִיכָל
לְגִבְרִיהָ, הַזְמִינָה אֶת הַמֶּלֶךְ לֶאֱכֹל, הַזְמִינָה אֶת בַּעֲלָהּ עִמָּהּ. מִשּׁוּם כִּךְ
וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וּמִשּׁוּם שֶׁמֹּשֶׁה הוּא בַּעַל הַבַּיִת, מָה כָּתוּב? (שם לג)
וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֵהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה. מֹשֶׁה שֶׁהוּא בַּעַל הַבַּיִת
עָשָׂה כִּךְ, (מה) שָׂאִין רְשׁוּת לְאָדָם אַחַר לַעֲשׂוֹת כִּךְ.

וַיִּדְבֹר ה' אֵלָיו, דְּרָגָה אַחֲרַת עֲלִיּוֹנָה. וְאָז, בִּשְׁעָה שֶׁהוֹדַמְן מֹשֶׁה
לְהַכְנִס, אֲזַ פָּתַח וְאָמַר, אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם. מָה אָדָם כָּאֵן?
אֵלָּא כְּשִׁמְתַחֲבָרִים הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְבָּנָה כְּאֶחָד, פָּתַח וְאָמַר אָדָם, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב שֶׁמֶשׁ יֵרַח עִמָּד זְבֻלָּה. עִמָּד וְלֹא עִמָּדוֹ.

כִּי יִקְרִיב מִכֶּם, כָּאֵן נִרְמָז, מִי שֶׁיַּעֲשֶׂה אֶת הַקְּרָבָן שְׁלָם, שִׁימְצָאוּ זָכָר
וְנִקְבָּה, מִשְׁמַע מִכֶּם, שֶׁנִּמְצָא כְּמוֹ הַמְּרָאָה שְׁלָכֶם. קְרָבָן לַה',
שִׁיִּקְרִיב הַכֹּל לְהִתְאַחַד כְּאֶחָד מֵעֵלָה וּמִטָּה. מִן הַבְּהֵמָה, לְהִרְאוֹת
אָדָם וּבְהֵמָה, וְהַכֹּל כְּאֶחָד. מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן, אֵלּוֹ הַמְּרַכְּבוֹת שֶׁהֵן
טְהוֹרוֹת. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר מִן הַבְּהֵמָה, יָכוֹל מֵהַכֹּל, בֵּין טְהוֹרִים בֵּין
טְמֵאִים? חֲזַר וְאָמַר, מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן וְגו'.

קְרַבְנֵכֶם! קְרַבְנֵי הָיָה צְרִיף לְהִיּוֹת! מָה זֶה קְרַבְנֵכֶם? אֵלָּא
בְּרֵאשׁוֹנָה קְרַבָּן לַה', וְעַכְשָׁו קְרַבְנֵכֶם, קְרַבָּן לַה' אָדָם,
קְרַבְנֵכֶם מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן, לְהִרְאוֹת יַחַד מִמַּעֲלָה לְמִטָּה. מִמִּטָּה
לְמַעֲלָה הֵינּוּ קְרַבָּן לַה'. מִמַּעֲלָה לְמִטָּה הֵינּוּ קְרַבְנֵכֶם. מִשָּׁל לְמֶלֶךְ
שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בְּגַג עֲלִיּוֹן לְמַעֲלָה, וְכִסְאוֹ מִתְקַן עַל אוֹתוֹ הַגַּג, וְהַמֶּלֶךְ
הָעֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל. אָדָם שֶׁמִּקְרִיב קְרַבָּן (דוֹרוֹן) לְמֶלֶךְ, צְרִיף לַעֲלוֹת מִדְּרָגָה
לְדְרָגָה, עַד שֶׁעוֹלָה מִמִּטָּה לְמַעֲלָה, לְמָקוֹם שֶׁהַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב עֲלִיּוֹן עַל
הַכֹּל, וְאָז יוֹדְעִים שֶׁהֵרִי מַעֲלִים דוֹרוֹן לְמֶלֶךְ, וְאוֹתוֹ דוֹרוֹן (שֶׁל הַמֶּלֶךְ) מִן
הַמֶּלֶךְ הוּא. יוֹרֵד דוֹרוֹן מִמַּעֲלָה לְמִטָּה, הֵרִי יוֹדְעִים שֶׁאוֹתוֹ דוֹרוֹן יוֹרֵד
מִלְמַעֲלָה לְאַהוֹב הַמֶּלֶךְ שֶׁהוּא לְמִטָּה. כִּךְ בְּתַחֲלָה אָדָם, עוֹלָה
בְּדְרָגוֹתָיו מִמִּטָּה לְמַעֲלָה, וְזֶה קְרַבָּן לַה' מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר. יוֹרֵד
בְּדְרָגוֹתָיו מִמַּעֲלָה לְמִטָּה, וְאָז קְרַבְנֵכֶם.

מִשּׁוּם כִּךְ (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֶכְלֹתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי וְגו'. הֵינּוּ אָדָם קְרַבָּן
לַה', אֶכְלוּ רַעִים, הֵינּוּ מִן הַבְּהֵמָה וּמִן הַצֹּאן, וְאָז תִּקְרִיבוּ אֶת
קְרַבְנֵכֶם. כָּאוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יַצְחָק וְנִשְׁקוּהוּ. אָמְרוּ, בְּרוּךְ הַרְחֵמְן
שֶׁזְכִּינוּ לְשִׁמְעַת אֶת זֶה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נֶאֱמַר הוּא לְאוֹתוֹ תִּינוּק שֶׁלֹּא יָדַע אֶת כָּל זֶה, וְאֲנִי פוֹחַד עָלָיו אִם יִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם בְּגַלְלֵל זֶה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְלָמָּה? אָמַר לוֹ, שֶׁהָרִי יִכּוֹל לְהִסְתַּכֵּל בְּמָקוֹם שֶׁאֵין רְשׁוֹת לְאָדָם לְהִסְתַּכֵּל בוֹ, וְאֲנִי פוֹחַד עָלָיו, שֶׁטָּרָם יִגִּיעַ לְפָרְקוֹ יִתְבוּנָן וְיִשְׁגִּיחַ וְיַעֲנִישׁוּ אוֹתוֹ. שָׁמַע אוֹתוֹ הַתִּינוּק, אָמַר, אֵינִי פוֹחַד מַעֲנֵשׁ לְעוֹלָמִים, שֶׁהָרִי בִּשְׂעָה שֶׁהִסְתַּלַּק אָבִי מִן הָעוֹלָם, בְּרַךְ אוֹתִי וְהִתְפַּלֵּל עָלַי, וְיוֹדַע אֲנִי שְׁזָכוֹת אָבִי תִּגַּן עָלַי. אָמְרוּ לוֹ, מִי הוּא אָבִיךָ? אָמַר, בְּנוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבָא. לָקְחוּ אוֹתוֹ וְהִרְכִּיבוּ אוֹתוֹ עַל כְּתֵפֵיהֶם שֶׁלְּשָׁה מִלִּין. הֵלְכוּ וְסִדְּרוּ אֶת הַדְּבָרִים לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לָהֶם, וְדַאי יִרְשֵׁת הַתּוֹרָה הוּא יִרְשׁ, וְאֵלְמָלֵא זְכוֹת אָבִיו, הֲיֵה נַעֲנֵשׁ מִלְּמַעְלָה, אֲבָל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְאוֹתָם שֶׁהוֹלְכִים אַחַר הַתּוֹרָה, מוֹרִישׁ אוֹתָהּ לָהֶם וְלִבְנֵיהֶם לְעוֹלָמִים (ע"כ מההשטמות).

רַבִּי חֲזַקְיָה הָיָה מִצּוּי לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁנִּקְרָא קֶרְבָּן, קְרוֹב הֲיֵה צָרִיךְ לְהִיּוֹת, אוֹ קְרִיבוֹת. מַה זֶה קֶרְבָּן? אָמַר לוֹ, הָרִי זֶה יָדוּעַ לְחֻבְרִים, קֶרְבָּן הוּא מֵאוֹתָם הַכְּתָרִים הַקְּדוּשִׁים שֶׁנִּקְרְבִים כָּלֶם כְּאֶחָד וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה עַד שֶׁכָּלֶם נַעֲשִׂים אֶחָד, בִּיחוד שְׁלָם, לְתַקֵּן אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כְּרָאוּי. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב קֶרְבָּן לַה'. קֶרְבָּן שֶׁל אוֹתָם כְּתָרִים קְדוּשִׁים לַה' הוּא, לְהִתְתַּקֵּן הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ וְלִיְחַדּוֹ כְּרָאוּי כְּדֵי שְׁיִמְצְאוּ רַחֲמִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְהַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ שֶׁהִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו לְבִשָּׁם אֶת הַכֹּל.

וְכָף זֶה כְּדֵי לְעוֹרֵר רַחֲמִים וְלֹא לְעוֹרֵר דִּין. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ לַה' הוּא, וְלֹא לְאַלְהִים. לַה' – אָנוּ צָרִיכִים לְעוֹרֵר רַחֲמִים, וְלֹא לְאַלְהִים. אָנוּ רוֹצִים רַחֲמִים וְלֹא דִין. אָמַר, אֲשֶׁרִי חֲלָקִי שֶׁשָּׂאֵלְתִי וְהִרְוַחְתִּי אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְזֶהוּ בְרוּר הַדְּבָר. אֲבָל הָרִי כְּתוּב (תהלים נא) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְכָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. זִבְחֵי אֱלֹהִים כְּתוּב, וְלֹא זִבְחֵי ה'.

אָמַר לוֹ, וְדַאי כֵּךְ זֶה, קֶרְבָּן אֱלֹהִים לֹא כְּתוּב, אֲלֵא זִבְחֵי אֱלֹהִים. וְלָכֵן שְׁחִיטָתָן בְּצִפּוֹן, שֶׁהָרִי זִבְיָהּ הִיא בְּשִׁבִיל אֱלֹהִים, אוֹתוֹ הִצִּד שֶׁל הַגְּבוּרָה שֶׁיִּתְבַּשֵּׂם וְיִשְׁבֵּר אֶת רוּחַ הַדִּין, וְיִחַלֵּשׁ הַדִּין, וְיִתְגַּבְּרוּ רַחֲמִים עַל דִּין. וְעַל כֵּן זִבְחֵי אֱלֹהִים, לְשִׁבֵּר אֶת הַכֹּחַ וְהַתְּקֵף שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה, שֶׁכְּתוּב רוּחַ נִשְׁבְּרָה, שֶׁתְּהִיָּה אוֹתָהּ רוּחַ הַתְּקִיפָה נִשְׁבְּרָה, וְלֹא יִתְגַּבֵּר רוּחָהּ וְכֹחָהּ וְתִקְפָּה. וְאִז אָדָם צָרִיךְ לְעַמֵּד עַל הַמְּזִבַּח בְּרוּחַ נִשְׁבְּרָה, וְיִתְבַּיֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, כְּדֵי שֶׁתְּהִיָּה אוֹתָהּ רוּחַ תְּקִיפָה שְׁבוּרָה, וְהַכֹּל כְּדֵי שֶׁהַדִּין יִתְבַּשֵּׂם, וְיִתְגַּבְּרוּ הַרַחֲמִים עַל הַדִּין.

אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לֵה'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּדְּ הָיָה לוֹ לִכְתּוֹב הַפְּסוּק הַזֶּה: אָדָם כִּי יִקְרִיב קִרְבָּן לֵה'. מַה זֶה מִכֶּם? לְהוֹצִיא אֶת אָדָם הָרָאשׁוֹן שֶׁהִקְרִיב קִרְבָּן כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, וְכָאֵן כְּתוּב מִכֶּם, הָאָדָם הַזֶּה, לְהוֹצִיא אָדָם אַחֵר שֶׁלֹּא הָיָה מִכֶּם. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, יִפֶּה אֲמַרְתָּ, וְכֵן זֶה.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח (שם מח) שִׁיר מְזֻמּוֹר לְבָנֵי קִרְחַת. הַשִּׁיר הַזֶּה הִיא תְּשֻׁבַחַת מְעֵלָה עַל כָּל שְׁאָר הַתְּשֻׁבַחוֹת שֶׁזָּכוּ לְשַׁבַּח אוֹתוֹ בְּנֵי קִרְחַת. שִׁיר מְזֻמּוֹר – תְּשֻׁבַחַת עַל תְּשֻׁבַחַת, תְּשֻׁבַחַת שְׁמַתְחִלָּקֶת לְשִׁתֵּי תְּשֻׁבַחוֹת.

וְזָכוּ בְּנֵי קִרְחַת לְשַׁבַּח אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְהַשְּׁבַח שֶׁל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל הֵם אוֹמְרִים. וּמַה הוּא? שְׁכָתוּב (שם) גְּדוֹל ה' וּמְהִלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ. מִתִּי נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּדוֹל? בְּזִמְן שֶׁכְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל נִמְצְאָת עִמּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, הוּא גְּדוֹל בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ, עִם עִיר אֱלֹהֵינוּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, מַה עוֹשֶׂה כָּאֵן אֱלֹהֵינוּ? אָמַר לוֹ, כֵּן זֶה וּדְאִי, הָעִיר הַזֹּאת הִיא יְרֵאת אֱלֹהֵינוּ (פְּתוּחָה) וְתְּשֻׁבַחַתָּהּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הִיא. מַה מְשַׁמְעָה? נִשְׁמַע שְׁמֵלֶךְ בְּלִי גְבִירָה אֵינוּ מֵלֶךְ, וְאֵינוּ גְּדוֹל וְאֵינוּ מְהִלָּל. וְלִכֵּן כָּל מִי שֶׁלֹּא נִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה, אֶת כָּל הַשְּׁבַח מְסִירִים מִמֶּנּוּ וְאֵינוּ בְּכָלֵל שֶׁל אָדָם. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׁאֵינוּ כְּדָאִי לְהַתְּבַרֵךְ.

כְּתוּב (איוב א) וַיְהִי הָאִישׁ הַהוּא גְּדוֹל מִכָּל בְּנֵי קָדָם. שְׁנֵינוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סְבָא, שְׁבַת זֹגְגוֹ הִיְתָה כְּמוֹהוּ בִּירְאֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמְהִצֵּד שֶׁל אֲשֶׁתּוֹ נִקְרָא גְּדוֹל. אֵף כָּאֵן, גְּדוֹל ה' וּמְהִלָּל מְאֹד. וּבְמַה הוּא גְּדוֹל? חֲזַר וְאָמַר, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הֵר קָדְשׁוֹ.

וּמִשׁוּם כֵּן הַתְּשֻׁבַחַת הַזֹּאת בְּשָׁנֵי. וְאֵם תְּאֹמַר, לְמַה לֹּא כְּתוּב כִּי טוֹב בְּשָׁנֵי? מִשׁוּם שְׁעֵתִידִים לְהַפְּרֵד, וְסוּד הַדְּבָר – (בראשית ב) לֹא טוֹב הֵיּוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. בְּזִמְן שֶׁהוּא לְבַדּוֹ, כְּתוּב לֹא טוֹב. וְלִכֵּן לֹא כְּתוּב כִּי טוֹב בְּשָׁנֵי.

גְּדוֹל ה' וּמְהִלָּל, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, הַתְּשֻׁבַחַת שֶׁל הַזְּוֹג שְׁלֵהֶם. יִפֶּה נוֹף – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזֶה צְדִיק, מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ, אִזּוֹ הִיא שְׁמַחַת הַכָּל, וּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל מִתְּבַרְכָת.

אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׁגָּב וְגו' – אֵלּוֹ הֵם נִצְ"ח וְהו"ד, שְׁשֵׁם הַתְּכַנְסוֹת שֶׁל כָּל הַבְּרָכוֹת, הַתְּכַנְסוֹת שֶׁל שְׁמַחָה. מִשָּׁם

יוצאת על ידי הדרגה הזו שנקראת צדיק, ושם התכנסו הברכות לבשם את העיר הקדושה ולהתברך משם. כי הנה המלכים נועדו – אלו כל כתרי המלך בכלל אחד, ולמקום אחר הדברים הללו עולים.

בא ראה, בשעה שאדם מתקן את מעשיו על ידי קרבן, הכל מתבשם ונקרב ונקשר זה בזה ביחוד שלם. זהו שכתוב אדם כי יקריב מכם. כי יקריב לקשר את הדברים כראוי.

בא ראה, אדם כי יקריב, להוציא את מי שלא נשא, שהרי קרבנו אינו קרבן, וברכות לא נמצאות אצלו (על ידי), לא למעלה ולא למטה. ממשמע שכתוב אדם כי יקריב, שונה כאן, שאינו אדם, ואינו בכלל של אדם, ושכינה אינה שורה עליו משום שהוא פגום, ונקרא בעל מום, ובעל מום מרחק מן הכל, כל שכן למזבח להקריב קרבן.

ונדב ואביהוא מוכיחים, שכתוב (ויקרא י) ותצא אש מלפני ה'. ומשום כך כתוב, אדם כי יקריב מכם קרבן לה'. אדם שנמצאו זכר ונקבה, זה ראוי להקריב את הקרבן הזה ולא אחר.

ואמר רבי אבא, אף על גב שבארוה את נדב ואביהוא בדבר אחר, כך הוא ודאי. אבל קטרת היא עליונה מכל הקרבנות של העולם, שעליה מתברכים עליונים ותחתונים, והקרבן הזה שהוא מעל לכל הקרבנות לא ראויים הם לקרבו, שהרי לא נשאו, לקרבן לא היו ראויים, כל שכן לדברים עליונים שיתברכו על ידם.

ואם תאמר, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם, למה? לאדם שבא לפני הגבירה לבשר לה שהרי המלך בא לביתה, וישרה עם הגבירה לשמח עמה. בא לפני המלך, ראה המלך שאותו אדם הוא בעל מומים. אמר המלך: אין זה כבודי שעל ידי הפגום הזה אכנס אל הגבירה. בין כך התקינה הגבירה את הבית למלך. כיון שראתה שהמלך היה מזמן לבא אליה, ואותו אדם גרם שהמלך יסתלק ממנה, אז צותה הגבירה להרג את אותו אדם.

כך בזמן שנכנסו נדב ואביהוא וקטרת בידיהם, שמחה הגבירה, והתתקנה לקבל את המלך. כיון שראתה המלך אותם אנשים פגומים, בעלי מומים, לא רצה המלך שעל ידם יבא לשרות עמה, והסתלק ממנה המלך. כשראתה הגבירה שבגללם הסתלק המלך ממנה, מיד – ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם.

וְכִי זֶה מְשׁוּם שְׁמִי שְׁלֹא נִשָּׂא הוּא פָּגוּם. בְּעֲלֵי מוֹמִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, קִדְשַׁת הַמֶּלֶךְ מִסְתַּלְקֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא שׁוֹרֶה בַּפָּגָם. וְלִכֵּן כְּתוּב אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן. מִי שֶׁנִּקְרָא אָדָם – יִקְרִיב. וּמִי שְׁלֹא נִקְרָא אָדָם – לֹא יִקְרִיב.

מִן הַבְּהֵמָה – כָּלֵל. מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאֵן – פָּרֹט. אַחַר כֵּן אֵלּוּ שְׂכָשָׁרִים לֶאֱכֹל, וְשְׁלֹא כְּשָׂרִים לֶאֱכִילָה אֲסוּר לְהִקְרִיב. וְלִמְקוֹם אַחַר הַסְתַּלְקוֹ אוֹתָם שְׂכָשָׁרִים וְאוֹתָם שְׁלֹא כְּשָׂרִים.

אִם עָלָה קִרְבָּנוֹ. רַבִּי חֲזִיא פְתַח (ישעיה נה) כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם וְלֹא דְרָכֵיכֶם דְּרָכִי. כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם, מִחֻשְׁבְּתֵי כְּתוּב חֶסֶר בְּלֹא ו'. בֹּא רְאֵה, מִחֻשְׁבַּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא עֲלִיוֹנָה וְרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה הַתְּפֹשֵׁטוּ דְרָכִים וּשְׁבִילִים לְהַמְצִיא הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ וּלְתַקְּנוֹ בְּתַקּוּנָיו כְּרָאוּי. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה נִשְׁפַּעַת וְיוֹצֵאת הַשְּׂקֵאת גַּן הָעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַכֹּל. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה קִיָּמִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה נִמְצְאָת תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וְתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּהּ.

מִחֻשְׁבַּת הָאָדָם הִיא הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל, וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה מִתְּפֹשֵׁטִים דְרָכִים וּשְׁבִילִים לְהַסִּיט אֶת דְרָכָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה שׁוֹפַעַת וְיוֹצֵאת זְהֻמַּת הַיֵּצֶר הָרַע לְהִרְעֵ לוֹ וְלִכְלֹל. וּמֵאוֹתָהּ מִחֻשְׁבָּה נִמְצְאוֹת עֲבֻרוֹת, חֻטְאוֹת וְזִדּוֹנוֹת, עֲבוּדָה זָרָה, גְלוּי עֲרִיוֹת וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים. וְעַל זֶה, כִּי לֹא מִחֻשְׁבְּתֵי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם.

וּמִשׁוּם כֵּן בְּרֹאשׁ הַכֹּל כְּתוּב, אִם עָלָה קִרְבָּנוֹ. מִן הַבְּקָר, וְלֹא בְּקָר, וּמִי הוּא? הוּא פֶּר בֶּן בְּקָר, שֶׁהוּא זָכָר.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מִן הַבְּקָר סֶתֶם, וְחִזּוֹר וּפִרְשׁ – זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ, זָכָר וְלֹא נִקְבָּה, שֶׁהָרִי זָכָר נוֹדַע לְמַעְלָה וּנְקִבָּה נוֹדַעַת לְמַטָּה. וְכֵן מִן הַצֹּאֵן וּמִן הַכְּבָשִׁים וּמִן הָעִזִּים.

מִי שְׂבָאִים לְעוֹלָה – כָּלֵם זָכָר, וְלֹא נִקְבָּה, מְשׁוּם שֶׁעוֹלָה עוֹלָה עַל הַלֵּב, עַל הַלֵּב וְדַאי, וְנוֹדַע מִי שֶׁעוֹמֵד עַל הַלֵּב. וּמִשׁוּם כֵּן עוֹלָה לְמַעְלָה, וְכָלֵם זָכָרִים. וְלִכֵּן פְּתַח הַכְּתוּב בְּרֹאשׁ בְּעוֹלָה יוֹתֵר מִכָּל שְׂאֵר הַקִּרְבָּנוֹת, שֶׁהָרִי הַמִּחֻשְׁבָּה הִיא הָרֹאשׁ שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֵּן, בְּמָקוֹם שֶׁל מִחֻשְׁבָּה שֶׁל מַעְלָה צָרִיךְ לְהִקְרִיב. לָמָּה לְמַטָּה יוֹתֵר? לֹא הִיָּה בִּידוֹ. בֹּא לִפְנֵי רַבִּי

שמעון. אמר לו, הראש של הכל הוא מחשבה, וסיום של אותה מחשבה מקום שנקרא בקר, ומיהו? אותו סיום הגוף שמבשם את הנקבה. כך מחשבה של אדם ראש של הכל. הסיום של אותה מחשבה, כשנעשה מעשה, מתי? בבקר. זהו שכתוב (מיכה ב) הוי חשבי און ופעלי רע. אימתי? על משכבותם באור הבקר יעשוה. ועל כן לאותו מקום של מחשבה, המחשבה עולה, והמעשה מתקרב לסיום המחשבה ודאי.

רבי אחא היה הולך בדרך, והיו עמו רבי יהודה. עד שהיו הולכים, אמר רבי יהודה, זה ששנינו בתולת ישראל, בתולה שהתברכה מן שבע (מישראל), שנקראת בת שבע, ופרשוה בכמה מקומות. ובתולה למטה ירשה שבע ברכות בגללה. והרי כתוב, ואתה בין אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עליה נאמר, על כנסת ישראל. וזה קשה מהכל, שכתוב (עמוס ה) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. וזה שאמרו כל החברים בדרך זה הוא יפה. אבל אם הפרשה נאמרה בדרך של נחמה, היינו אומרים כך, אבל בקינה הזו נאמר, והרי הכתוב מוכיח כך.

אמר לו, ודאי כך זה, והרי היה קשה לי אותו דבר יותר מהכל, וכאנו אל רבי שמעון בחשכות פנים. אמר לי, ממראה פניך נודע מה שבלבך. אמרתי לו, ודאי שפני ולפי שוים. אמר לי, אמר לי דברך. אמרתי לו, כתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. מי שיש לו רגז באשתו ויצאה ממנו, לא תחזר לעולמים. אם כך, אוי לבנים שגדשו עמה. אמר לי, ולא מספיק לך מה שאמרו כל החברים? אמרתי, הרי שמעתי דבריהם, שהיו מאהבה, ולא מתישבים בלבי.

אמר, כל מה שאמרו החברים יפה ונאה, אבל אוי לדור כשהרועים אין נמצאים, והצאן סוטים והולכים, ולא יודעים לאיזה מקום הולכים, לא ימינה ולא שמאלה. ודאי שפסוק זה צריך להכיר, וכלם גלויים לאותם שרואים בדרך התורה בדרך אמת.

בא ראה, בכל הגליות שגלו ישראל, לכלן שם זמן וקץ, ובכלן היו ישראל שבים לקדוש ברוך הוא, ובתולת ישראל היתה שבה למקומה, באותו זמן שגזר עליה. ועכשו בגלות האחרונה הזו אינו כך, שהרי לא לא תשוב כך כמו בפעמים האחרות. והפסוק הזה

מוכיח, שכתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. נפלה ולא אוסיף להקימה לא כתוב.

מִשָּׁלַח לְמֶלֶךְ שָׂרְגוּ עַל הַגְּבִירָה וְזָרַק אוֹתָהּ מֵהִיכְלוֹ לְזִמְנֵי יְדוּעַ. כְּשֶׁהָיָה מְגִיעַ אוֹתוֹ זִמְנֵי, מִיַּד הַגְּבִירָה הִיָּתָה נִכְנָסֶת וְשָׁבָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְכֵן פְּעַם אַחַת וּשְׁתַּיִם וְשָׁלַשׁ פְּעָמִים. לְפַעַם הָאַחֲרוֹנָה הִתְרַחֲקָה מֵהִיכַל הַמֶּלֶךְ, וְהִשְׁלִיךְ אוֹתָהּ הַמֶּלֶךְ מֵהִיכְלוֹ לְזִמְנֵי רְחוּק. אָמַר הַמֶּלֶךְ, הַפְּעַם הַזֶּה אֵינָה כְּשֶׁאֵר הַפְּעָמִים שֶׁהִיא תִּחְזֹר לְפָנֵי כָּךְ, אֲלֵא אֲנִי אֶלֶף עִם כָּל בְּנֵי הַיִּכְלִי וְאַבְקַשׁ אוֹתָהּ.

כְּשֶׁהִגִּיעַ אֵלֶיהָ, רָאָה אוֹתָהּ שֶׁהִיָּתָה שׁוֹכְבַת בְּעַפְרָה. מִי רָאָה אֶת כְּבוֹד הַגְּבִירָה בְּאוֹתוֹ זִמְנֵי וְאֶת בְּקָשׁוֹת הַמֶּלֶךְ כְּנִגְדָּה, עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ אוֹחַז אוֹתָהּ בְּיָדוֹ וּמְקִים אוֹתָהּ, וּמְבִיא אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ, וְנֹשֵׁבַע לָהּ שְׁלֵא יִפְרֹד מִמֶּנָּה לְעוֹלָמִים וְלֹא יִתְרַחַק מִמֶּנּוּ.

כָּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – כָּל זִמְנֵי שֶׁנִּכְנָסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת, כְּשֶׁהָיָה מְגִיעַ הַזִּמְנֵי, הִיא בָּאָה וְחוֹזְרֶת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ. וְעַכְשָׁו בְּגָלוּת הַזֶּה לֹא כָּךְ, אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָחַז בְּיַדֶּיהָ וְיִקִּים אוֹתָהּ וְיִתְפָּיֵס עִמָּה וְיֵשִׁיב אוֹתָהּ לְהִיכְלוֹ. וְבֹא תִרְאֶה שְׂכָךְ זֶה, שֶׁהָרִי כְּתוּב נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, וְעַל זֶה כְּתוּב (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אֶקִּים אֶת סִכַּת דָּוִד הַנִּפְלֶת. הִיא לֹא תוֹסִיף קוּם כְּמוֹ בַּפְּעָמִים הָאַחֲרוֹת, אֲבָל אֲנִי אֶקִּים אוֹתָהּ. וְעַל זֶה כְּתוּב, בַּיּוֹם הַהוּא אֶקִּים אֶת סִכַּת דָּוִד הַנִּפְלֶת, אֲנִי אֶקִּים אֶת סִכַּת דָּוִד. מִי זֶה סִכַּת דָּוִד? זֶה בְּתוֹלֶת יִשְׂרָאֵל. הַנִּפְלֶת, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב נִפְלָה. וְזֶהוּ כְּבוֹדָה שֶׁל בְּתוֹלֶת יִשְׂרָאֵל וְתִשְׁבַּחְתָּהּ, וְזֶה לְמַדְנֹו בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. **אָמַר** רַבִּי יְהוּדָה, וְדַאי דְּבִרְתָּ עַל לְבִי וְהִתִּישְׁב, וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר. וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ דָּבָר אֶחָד שֶׁשְּׁמַעְתִּי וְשִׁכַּחְתִּי, וְעַכְשָׁו הִרוּחַתִּי אוֹתוֹ. שְׁשֻׁנִּינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַכְרִיז עַל כְּנָסֶת יִשְׂרָאֵל וְיֹאמַר (ישעיה נב) הַתְּנַעֲרִי מֵעַפְרָה קוּמִי שְׁבִי יְרוּשָׁלַם. כְּמִי שֶׁאוֹחַז בְּיָדֵי חֲבֵרוֹ וְיֹאמַר: הַתְּנַעֲרִי, קוּם! כָּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵאָחַז בָּהּ וְיֹאמַר: הַתְּנַעֲרִי, קוּמִי!

אָמַר לוֹ רַבִּי אֲחָא, וְכָךְ כָּל אוֹתָם בְּנֵי הִיכַל הַמֶּלֶךְ פּוֹתְחִים בְּלִשׁוֹן זֶה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם ט) קוּמִי אוּרִי כִּי בֹא אוֹרְךָ, הָרִי הַמֶּלֶךְ כָּאֵן, וְדַאי שֶׁאֵז הוּא הַכְּבוֹד שֶׁלָּהּ, וְשִׁמַּחַת הַכָּל כְּשֶׁהַמֶּלֶךְ מִתְפָּיֵס עִמָּה. (כתוב (מלכים-א א) וַתֵּבֵא בֵּת שֶׁבַע אֶל הַמֶּלֶךְ הַחֲדָרָה, כְּמוֹ זֶה) בְּכָל אוֹתָן הַפְּעָמִים הִיא בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ וְעוֹמְדַת לְפָנָיו. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (מלכים-א

(א) ותבא לפני המלך, ותעמד לפני המלך. אבל בפעם הזו לא כף, אלא המלך ילך אליה ויתפייס עמה וישיב אותה להיכלו. זהו שכתוב הנה מלך יבא לך, ודאי, ולא את אליו. יבא לך, לפייס אותך. יבא לך, להקים אותך. יבא לך, להשלים אותך בכל. יבא לך, להכניס אותך להיכלו ולהזדווג עמך זוג עולמים, כמו שנאמר וירשתיך לי באמונה.

עד שהיו הולכים, פגש בהם רבי אבא. אמרו, הרי בעל החכמה בא, נקבל פני השכינה. כשקראו אליו, השתמט מהאפף שהיה יושב עליו, וירד אליהם.

פתח ואמר (שמות יט) ויהי קול השפר הולך ורחק מאד וגו'. ויהי קול השפר, כאן נחלקו ספרי הראשונים, וכלם בדבר אחד נתקעו. יש מי שאומר, קול השפר – שנים. קול – אחד. השפר – שנים. ודיק זה משלא כתוב ויהי השופר הולך ורחק, אלא קול השפר, קול שיוצא מהשופר, שודאי נקרא שופר, כמו שנאמר (ישעיה כז) יתקע בשופר גדול, וזהו שופר גדול שבו יוצאים העבדים לחרות עולמים, והרי פרשוה.

ויש מי ששונה ומדיק שהכל אחד, משום שכתוב קול השפר, הקול שנקרא שופר. ומניין לנו שנקרא קול? ממה שכתוב (דברים ה) קול גדול ולא יסף, והקול הגדול הזה נקרא שופר. ועל כן, קול השפר הולך כתוב. לאן הולך? אם תאמר להר סיני או לישראל, אז יורד היה צריך להיות! אלא התורה יצאה מכאן. ומהמקום הזה, שהוא הכלל של כל שאר הקולות, נתנה, וכשיסתכלו בדברים, הכל אחד.

ולכן הלוחות הראשונים היו רשומים מהמקום הזה, וזהו סוד הדבר, שכתוב (שמות לב) חרות על הלחת. אל תקרי חרות אלא חרות, חרות ממש, מקום שכל החרות תלויה בו. ובא ראה, אין לך דבר בתורה שאומרים כל החברים זה כף וזה כף, שלא הולך הכל למקום אחד ומתכנס למעין אחד.

הולך, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים, וכתוב הכל הולך אל מקום אחד. ורחק מאד – כמו ששנינו, כלי מחזיק ארבעים סאה. ורחק מאד – שאין לך דבר בתורה חלש או שבור, שכשתסתכל ותכיר אותו, שלא תמצא אותו חזק כפטיש ששובר סלעים. ואם זה חלש – זה ממך, כמו שבארוה, שכתוב (דברים לב) כי לא דבר רק הוא, ואם רק הוא – מכם הוא. ועל זה ורחק מאד.

כתוב, (שמות יט) מִשֶׁה יִדְבֵר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. בְּמָקוֹם הַזֶּה נִכְלְלוּ דְבָרִים עֲלִיוֹנִים, הָרִי פִרְשִׁיהָ וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, בְּקוֹלוֹ שֶׁל מִשֶׁה, בְּאוֹתוֹ קוֹל שְׁאוּחָז בּוֹ מִשֶׁה. כִּאֲן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, שֶׁהָרִי הַפּוֹךְ הָיָה, שֶׁכְּתוּב (שם כ) וַיִּדְבֵר אֱלֹהִים, וְכִאֲן כְּתוּב מִשֶׁה יִדְבֵר.

אָלָא יֵשׁ אוֹמְרִים, מִשׁוֹם שֶׁכְּתוּב וַיֹּאמְרוּ אֶל מִשֶׁה דַּבֵּר אֵתָה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֵל יִדְבֵר עִמָּנוּ אֱלֹהִים. וְעַל זֶה מִשֶׁה יִדְבֵר, וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ. מִשׁוֹם שֶׁלֹּא נִמְצָא דְבַר בְּתוֹרָה מִפִּי מִשֶׁה לְבַדּוֹ, וְזֶהוּ שֶׁבְּאֵרוּךְ – קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה, מִשֶׁה מִפִּי עֲצָמוֹ אָמַר אוֹתָן. מִעֲצָמוֹ לֹא שָׁנִינוּ, אֲלָא מִפִּי עֲצָמוֹ. הִלְלוּ מִפִּי הַגְּבוּרָה, וְהִלְלוּ מִפִּי עֲצָמוֹ, מִפִּי אוֹתוֹ קוֹל שְׁאוּחָז בּוֹ שֶׁנִּקְרָא כָּךְ. וְהִדְבֵר יָפָה.

וּבַסֵּפֶר הָאֲגָדָה שֶׁל בֵּית רַב אוֹמְרִים, אִף עַל גַּב שֶׁתוֹרָה נֹאמְרָה כְּלָה מִפִּי הַגְּבוּרָה – מִפִּי עֲצָמוֹ שֶׁל מִשֶׁה כְּמוֹ כֵּן נֹאמְרָה. וּמִי הוּא? כְּמוֹ קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תוֹרָה. וְאַחַר כָּךְ נִכְלְלוּ בַּגְּבוּרָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב מִשֶׁה יִדְבֵר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. מִשֶׁה יִדְבֵר – זֶה קוֹלוֹ שֶׁל מִשֶׁה. וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל – זוֹ גְבוּרָה שֶׁמוֹדֶה לְאוֹתוֹ הַקּוֹל. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל, בְּאוֹתוֹ קוֹל שֶׁל מִשֶׁה. וְעַכְשָׁו מִי שֶׁפָּתַח בְּדְבָרֵי תוֹרָה, (אֲנַחְנוּ נַחֲזִיק תּוֹדוֹת לוֹ. אָמְרוּ נִשְׁב, וּמִי שֶׁפָּתַח) יִפְתַּח וַיֹּאמֶר. יִשְׁבוּ.

פָּתַח רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, כְּתוּב (ויקרא כב) וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וּגּוֹ'. אֲשֶׁרֵי חֵלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁהָרִי כְּשֶׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת הָעוֹלָם, לֹא בְרָא אוֹתוֹ אֲלָא בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שֶׁיִּקְבְּלוּ תוֹרָה בְּהַר סִינַי וַיִּטְהָרוּ בְּכָל, וַיִּמְצְאוּ צְדִיקִים לְפָנָיו.

בֵּא רְאָה, כְּשֶׁהַשְּׁלֵם הָעוֹלָם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, וְאוֹתוֹ אָדָם נִנְעֵץ בְּאַרְץ, וְרוּמוֹ מִגִּיעַ עַד קֶצֶה הַשָּׁמַיִם, רִצָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁלִים (לְהוֹצִיא) אֵת הַנִּשְׁמָה הַקְּדוּשָׁה מִמַּעְלָה לְמַטָּה, כְּדֵי שֶׁיִּתְאַחֲזוּ וַיִּתְקַשֵּׁר זֶה בְּזֶה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (בראשית ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֵת הָאָדָם עֶפְרָ מִן הָאֲדָמָה וּגּוֹ', לְהִיּוֹת קָשׁוּר זֶה בְּזֶה, וַיִּמְצָא שְׁלֵם כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה, וַיִּשְׁלִים וַיִּתְקַן עֲצָמוֹ כָּךְ.

וּמִשׁוֹם כָּךְ בְּרָא אוֹתוֹ זָכַר וּנְקֵבָה, לְהִיּוֹת שְׁלֵם. וּמִתִּי נִקְרָא אָדָם שְׁלֵם כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה? בְּשַׁעָה שֶׁמְזַדְּוֵג עִם בַּת זוּגוֹ בְּאַחֲדוֹת

ובשמחה ובכרצון, ויוציא ממנו ומנקבתו בן ובת. ואז הוא אדם שלם כמו שלמעלה, ומשלים הוא למטה, כמו שהשם הקדוש העליון, ואז נקרא (יתקים) השם הקדוש העליון עליו.

ואדם שלא רוצה להשלים את השם הקדוש למטה, טוב לו שלא נברא, שהרי אין לו כלל חלק בשם הקדוש. וכשיוצאת נשמתו ממנו, לא נאחזת בו כלל, שהרי הקטין את דיוקן רבונו עד שיתקשר (שיחור) ויתקן בכל.

זהו שכתוב (ויקרא כב) ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וגו'. ובת כהן - זו הנשמה הקדושה שנקראת בת המלך, שהרי פרשוה שהנשמה הקדושה היא מזווג של המלך והגבירה יוצאת. ומשום כך, איך שהגוף שלמטה הוא מזכר ונקבה, אף כך הנשמה למעלה. כי תהיה אלמנה, מאותו הגוף שהזדווגה בו, ומת. וגרושה, שגרשה מאותו החלק של השם הקדוש. וכל כך למה? משום שזרע אין לה להמצא כמו שלמעלה ולהתקשר בשם הקדוש. ושבה אל בית אביה, מי ושבה? ושבה סתם, להתתקן כמו מקדם. ואז ושבה אל בית אביה - זה הקדוש ברוך הוא. כנעוריה - כבראשונה. מלחם אביה תאכל - להתענג בענג של המלך.

מכאן והלאה - (ס) וכל זר לא יאכל קדש. מי הוא הזר? אותו שלא (כבד) הקים את השם הקדוש למטה ואין לו בו חלק. לא יאכל קדש, אין בו חלק מהענג שלמעלה שיש בו אכילה, שכתוב (שיר ה) אכלו רעים, אכילה שלמעלה היא הענג של הקדוש ברוך הוא, והענג הזה שרוי במקום ששרוי כאשר ריח הקרבן היה עולה.

בא ראה, בשעה שנמצא מזון למטה, נמצא מזון למעלה. למלך שתקן את סעודתו ולא תקן לעבדיו. כשתקן לעבדיו, הוא אכל את סעודתו, והם אכלו את סעודתם. זהו שכתוב (ס) אכלתי יערי עם דבשי - זו סעודת המלך. אכלו רעים שתו ושכרו דודים - זו סעודתם מריח הקרבן, כשריח הקרבן היה עולה, ומשום כך נקרא ריח ניחח לה'. ריח לעבדיו, ניחח לה'. (ממקום הענג של העתיק נמצא) ולכן סעודת המלך מתעכבת, בגלל סעודתם של עבדיו. ומשום כך ישראל מפרנסים את אביהם שבשמים שנינו. ומסעודת המלך מי אוכל? אלא אותן נשמות הצדיקים.

עוד פתח ואמר (תהלים קלג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. אשריהם ישראל שלא נתן אותם הקדוש ברוך הוא לגדול או לשליח, אלא ישראל אחוזים בו, והוא אחוז בהם, ומחביבותם קרא להם הקדוש ברוך הוא עבדים, זהו שכתוב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי עבדי הם. אחר כך קרא להם בנים, זהו שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם. אחר כך קרא להם אחים, זהו שכתוב למען אחי ורעי וגו'. ומשום שקרא להם אחים, רצה לשים את מדורו בהם ולא יסור מהם, ואז כתוב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

והמנורה הקדושה כך אמר, הנה מה טוב ומה נעים וגו', כמו שנאמר (ויקרא כ) ואיש אשר יקח את אחתו. ובספרו של רב ייבא סבא, ואיש – זה הקדוש ברוך הוא. אשר יקח את אחתו – זו כנסת ישראל. וכל כך למה? חסד הוא, חסד הוא ודאי, והרי פרשה. ולכן, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד – הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל. גם – לרבות ישראל שלמטה, כמו שאמרנו, שהרי בשעה שכנסת ישראל (באחנה באחדות) באחדות עם הקדוש ברוך הוא, ישראל שלמטה שרויים בשמחה גם הם עם הקדוש ברוך הוא, ומשום כך כתוב גם יחד. ובספרו של רב המנונא סבא, גם יחד – לרבות צדיק. בה, בכנסת ישראל, שהם זווג אחד, והכל דבר אחד.

ושנינו בפרשת שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, מהו אחד? זו כנסת ישראל שאחזה בקדוש ברוך הוא. שאמר רבי שמעון, זווג של זכר ונקבה נקרא אחד. במקום שהנקבה שורה, אחד נקרא. מה הטעם? בגלל שזכר בלי נקבה נקרא חצי גוף, וחצי אינו אחד. וכשמתחברים כאחד שני חצאי גוף, נעשים גוף אחד, ואז נקרא אחד.

ועבשו הקדוש ברוך הוא לא נקרא אחד. וסוד הדבר – כנסת ישראל בגלות, והקדוש ברוך הוא עלה למעלה למעלה, והזווג נפרד, והשם הקדוש לא נמצא שלם ולא נקרא אחד. ומתי יקרא אחד? בשעה שהגבירה תמצא עם המלך ויזדווגו כאחד. זהו שכתוב (עובדיה א) והיתה לה' המלוכה. מי המלוכה? זו כנסת ישראל שהמלכות קשורה בה, אז (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועל זה, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד.

בשמן הטוב על הראש. מי שמן הטוב? זה שמן משחת קדש ששופע ויוצא מהעתיק הקדוש שנמצא באותו נהר עליון,

שמיניק את הבנים להדליק מנורות, ואותו שמן שופע על ראש המלך, ומראשו לכבוד של הזקן הקדוש, ומשם שופע לכל אותם לבושי כבוד שהמלך מתלבש בהם. זהו שכתוב שיורד על פי מדותיו. על פי מדותיו ממש, ואלו הם כתרי המלך שהשם הקדוש נמצא בהם.

בא ראה, כל השפע וכל שמחת העולמות לא יורדים לברך אלא על ידי הכתרים הקדושים הללו, שהם שמו של המלך הקדוש, ומשום כך שיורד על פי מדותיו. על פי מדותיו ודאי, כמו שנאמר (כמדבר ד) על פי אהרן ובניו תהיה. כך על פי מדותיו יורד ומשפיע לכל העולמות, להמציא ברכות לכלם. ובא ראה, השמן הטוב הזה אינו זמין, עד אותו זמן שהעבודה שלמטה היתה עולה ונפגשים זה בזה. זהו שכתוב (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב. שמן למעלה וקטרת למטה, אזי זו שמחת הכל. רבי אחא ורבי יהודה זקפו ידים, והודו לרבי אבא.

רבי אחא פתח (בראשית כ) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה, וכתוב ויאמר אליו האלהים בחלום גם אנכי ידעתי כי בתם לכבד עשית זאת. ויבא אלהים אל אבימלך הזה, מה שונה באמות העולם ויבא אלהים, ולישראל לא? (אלא זהו סוד של אלהים אחרים. ויש לה לדעת שהשם של הקדוש ברוך הוא (ישעיה נז) רם ונשא שכן עד וקדוש שמו, והוא לבדו מלך על כל מה שנמצא, בין למעלה בין למטה, וההיכל הקדוש שלו באמצע נתקן, וסביבו יש שבעים כתרים, ומתם נמשכו שבעים גדולים, והפקדו על שבעים עמי העולם להיות כל אחד ואחד שולט על עמו ועל ארצו. והקדוש ברוך הוא נתן לישראל סוד של שמו להם בלבד והוא שולט על ישראל וירושלים זהו שכתוב (דניאל ט) כי שמך נקרא על עירך ועל עמך. ואין לעם אחר חלק בו בקדוש ברוך הוא שכתוב (דברים כ"ד) וראו כל עמי הארץ כי שם יי' נקרא עליך. וכתוב (מיכה ד) כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו'. וכתוב (דברים ל"ב) כי חלק יי' עמו וגו' אלא כך שנינו, כל אלהים של כאן, אותו כח גדול שממנה עליהם היתה, כמו כן – ויבא אלהים אל בלעם לילה, אותו כח שמפקד עליו.

ואם תאמר, ויאמר אליו האלהים בחלום – כך זה ודאי. גם אנכי ידעתי, למה כאן גם? אלא שבא לרבות, שאף על גב שלמעלה

ממני ידוע, גם אנכי ידעתי. ואחשך גם אנכי - גם לרבות - אותך מחטו לי. מחטו חסר אל"ף כתוב. מה אמר? משום שחטא אינו עומד בכח.

אָא כך למדנו, בחטאי העם שלמטה נפגם למעלה. בחטאי העם שלמטה מעבר הגדול שלהם שלמעלה משלטונו. זהו שכתוב ואחשך גם אנכי אותך, שאף על גב שלמעלה ממני תלוי הדבר - גם אנכי, לרבות לעצמו, מחטו לי, כדי שלא ימצאו אצלי, כמו המחט הזו הנעוצה בבשר, שלא תגרם לי אתה בחטאך להעביר אותי משלטוני ויקוצו בי, שלא תקץ אותי במחטך, כמו שנאמר (ויקרא כ) ואקץ בם, כמו הקוצים הללו שנעוצים בבשר. מה משמיע? משמיע שפחטאי בני אדם נעשים פגמים למעלה. מה הוא? כמו שנאמר (ישעיהו ו) ובפשעיכם שלחה אמכם.

וְעַל כן נקרב קרבן, איזה קרבן? זה שאמרנו שכתוב, ובפשעיכם שלחה אמכם. שהרי החטא גורם פרוד בחטאו. הקרבן מקרב את העולם העליון לעולם התחתון, והכל נעשה אחד. באו רבי אבא ורבי יהודה והודו לו לרבי אחא.

פְּתַח רבי יהודה ואמר, (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה וגו'. עבדו את ה' בשמחה, כך למדנו, שכל עבודה שצריך אדם לעבד את הקדוש ברוך הוא, צריך בשמחה וברצון הלב, כדי שתמצא עבודתו בשלמות. ואם תמר שעבודת הקרבן כך היא - אי אפשר! שהרי אותו אדם שעבר על מצות רבונו ועל מצות התורה ושב לפני רבונו, באיזה פנים יעמד לפניו? הרי ודאי ברוח שבורה, ברוח עצובה, איפה השמחה? איפה הרננה?

אָא שם שנינו, אותו אדם שחוטא לפני רבונו ועבר על מצוותיו, ובא להקריב קרבן ולתקן את עצמו ברוח שבורה, צריך להמצא ברוח עצובה. ואם הוא בוכה, זה יפה מהכל. הרי שמחה והרי רננה אין נמצאים. אלא במה מתתקן? באותם כהנים ולוים, שהרי הם משלימים שמחה ורננה בשבילם. השמחה מתקיימת בכהן, משום שהוא תמיד רחוק מן הדין, והכהנים צריכים תמיד להמצא בפנים מאירות, שמחים יותר מכל העם, שהרי הכתר שלו גורם הרננה בלוים, וכך זה, שהרי הלוים נמצאים תמיד על השיר, כמו שבארוה.

וְאֵלֹהִים עוֹמְדִים עָלָיו, וּבָהֶם נִשְׁלַמַת הָעֲבוּדָה לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
הַכֹּהֵן עוֹמֵד עָלָיו וּמְכוּן דְּבָרִים בְּשִׁמְחָה וּבְרָצוֹן, לְיַחַד אֶת
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרְאוּי, וְהַלְוִים בְּשִׁיר. אִז כְּתוּב, דְּעוּ כִּי ה' הוּא אֱלֹהִים.
זֶהוּ קָרְבַן לְקָרֵב רַחֲמִים לְדִין, וְהַכֹּל מִתְבַּשֵּׂם.

עֲבָשׁוּ שְׁלֵא נִמְצָא קָרְבַן, מִי שְׁחוּטָא לְפָנָי רְבוּנוּ וְשֵׁב אֵלָיו, וְדַאי
בְּמִרְיוֹת הַנֶּפֶשׁ, בְּעֶצֶב, בְּכִיָּה, בְּרוּחַ שְׁבוּרָה, אִיךְ מְקִים
שִׁמְחָה וְרִנָּנָה? הֲרֵי אֵין הֵם נִמְצָאִים אֲצֵלוֹ? אֲלֵא כִּךְ פִּרְשׁוּהָ,
שִׁתְּשִׁבְחוֹת רְבוּנוּ וְשִׁמְחַת הַתּוֹרָה וְרִנְנוֹת הַתּוֹרָה, זֹהִי שִׁמְחָה וְרִנָּנָה.
וְהֲרֵי שְׁנִינוּ, וְלֹא מִתּוֹךְ עֲצָבוֹת וְכוּ', שְׁלֵא יַעֲמֵד אָדָם לְפָנָי רְבוּנוּ
בְּעֲצָבוֹת, וְהֲרֵי לֹא יְכוּל, אִז מָה תִּקְנָתוֹ?

אֲפָא סוּד הַדְּבָר, הֲרֵי שְׁנִינוּ, לְעוֹלָם יִכְנַס אָדָם שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים
וְכוּ', וְיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (מְשַׁלֵּי ח) לְשִׁמּוֹר מְזוּזַת פְּתָחַי.
הַחֲשִׁבְתָּ שְׁנֵי פְתָחִים? אֲלֵא אָמַר, שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים. כִּאֵן רְמַז לְמָה
שְׁאָמַר דָּוִד (תְּהִלִּים כד), שְׁאוּ שְׁעָרִים רְאִשִׁיכֶם. הֵם מְעוֹן וּמְכוּן, שֶׁהֵם
לְפָנָי וְלְפָנִים. רְאִשִׁית הַדְּרָגוֹת - חֶסֶד וּפְחָד, וְהֵם הַפְּתָחִים שֶׁל
הָעוֹלָם. עַל כֵּן צָרִיךְ אָדָם לְהִתְכַּוֵּן בְּתִפְלָתוֹ כַּנִּגְדֵי קֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם
הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, וְאֵלֵה הֵם שְׁעוֹר שְׁנֵי פְתָחִים, שְׁנֵי
כְתָרִים.

וַיֵּשׁ שְׁשׁוּנָה כִּךְ: שִׁמְחָה זֹו כְּנִסַת יִשְׂרָאֵל. וְשִׁמְחָה הֲרֵי פִרְשׁוּהָ,
כְּכָתוּב (יִשְׁעִיָה נה) כִּי בְשִׁמְחָה תִצְאוּ וְגו'. וְעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְצֵאת
מִהַגְלוֹת בְּשִׁמְחָה הַזֹּו, וּמִי זֹו? כְּנִסַת יִשְׂרָאֵל. וְלִכֵּן עֲבָדוּ אֶת ה'
בְּשִׁמְחָה, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (וַיִּקְרָא טז) בְּזֵאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקְּדֹשׁ, וְהַכֹּל אֶחָד.
בְּאוּ לְפָנָיו בְּרִנָּנָה - זֹו הַשְּׁלֵמוֹת שְׁלֵה. שֶׁל שִׁמְחָה בְּלֵב, וְרִנָּנָה בִּפֶה.
וְזֹהִי שְׁלֵמוֹת יִתְרָה. וְהַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל הַשִּׁמְחָה הַזֹּו הֲרֵי יְדוּעָה
וְנוֹדַעַת, וְזֶהוּ הַתְּקוּן שֶׁל הָאָדָם לְפָנָי רְבוּנוּ, וְאִז - דְּעוּ כִּי ה' הוּא
הָאֱלֹהִים. וְהַכֹּל בָּא בְּדָבָר אֶחָד, שְׁצָרִיךְ אַחֵר כִּךְ לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ כְּרְאוּי וְלִקְשֵׁר זֶה בְּזֵה לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד, וְזֹהִי עֲבוּדַת הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא. אָמְרוּ לוֹ רַבֵּי אֶחָד וְרַבֵּי אַבָּא, וְדַאי כִּךְ הוּא.

אֲשֵׁרֵי חֲלָקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁמְשַׁתְּדָלִים בַּתּוֹרָה וַיּוֹדְעִים דְּרָכֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

קָמוּ וְהִלְכוּ אַחֲרֵי רַבֵּי אַבָּא שְׁלֵשָׁה מִלִּין.

פְּתַח רַבִּי אָבָא וְאָמַר (תהלים ה) וְאֲנִי בָרַב חֲסִדֶּךָ אָבוֹא בֵיתְךָ. כִּף פְּרִשׁוּתָּהּ, שְׁלֵא צָרִיךְ אָדָם לְהַפְנִס לְבֵית הַכְּנָסֶת אֲלֵא אִם נִמְלֶךְ בְּרֵאשׁוֹנָה בְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק וְיַעֲקֹב, מִשׁוּם שֶׁהֵם תִּקְנּוּ אֶת הַתְּפִלָּה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוּב וְאֲנִי בָרַב חֲסִדֶּךָ אָבוֹא בֵיתְךָ. אָבוֹא בֵיתְךָ – זֶה אַבְרָהָם. אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל הַיְכָל קִדְשֶׁךָ – זֶה יִצְחָק. בִּירְאֲתֶךָ – זֶה יַעֲקֹב. (וְאֲנִי בָרַב חֲסִדֶּךָ – זֶה יַעֲקֹב. אֲשַׁתְּחִנֶּה אֶל הַיְכָל קִדְשֶׁךָ – זֶה יִצְחָק) וְצָרִיךְ לְהַכְלִילִם בַּתְּחִלָּה, וְיִכְנָס לְבֵית הַכְּנָסֶת וְיִתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ. אִזְ כַּתּוּב (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֲתַפְּאֵר.

אִם עֲלֵה קָרְבָנוּ מִן הַבְּקָר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה שׁוֹנֶה מִן הַבְּקָר לְעוֹלָה וּמִן הַצֹּאן לְעוֹלָה וּמִן הָעוֹף לְעוֹלָה? אִם הַכֹּל אֶחָד, מִפְּנֵי מַה שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, שֶׁהָרִי מֵהַכֹּל נֶעֱשֶׂה דָבָר אֶחָד? אֲלֵא מִי שֶׁהַשִּׁיגָה יָדוֹ אֶת זֶה – מִקְרִיב מִן הַבְּקָר, וְאִם לֹא יִכּוֹל – אִזְ מִן הַצֹּאן, וְאִם לֹא יִכּוֹל – אִזְ מִן הָעוֹף, שֶׁהָרִי כְּתוּב (ויקרא יד) וְאִם דָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגָּת, שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אִין מְטָרִיחַ עַל הָאָדָם יוֹתֵר בְּדָבָר שְׁלֵא יִכּוֹל.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה הַחֲטָא – כִּף הָיָה מִקְרִיב. עֲשִׂיר, שְׁלֹבוּ גַם בּוֹ לְפַעְמִים, הָיָה מִקְרִיב שׁוֹר, מִשׁוּם שְׁלֹבוֹ חוֹשֵׁב יוֹתֵר לְחֲטָא לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ. הַבִּינּוֹנִי מִקְרִיב מִן הַצֹּאן, מִשׁוּם שֶׁרְצוֹנוֹ אִינוֹ גַם בּוֹ כִּף לְחֲטָא. הָעֲנִי שְׁלֹבוֹ לֹא גַם בּוֹ, רְצוֹנוֹ נְמוּךְ מֵהַכֹּל, מִקְרִיב מֵאוֹתוֹ הַקָּל מֵהַכֹּל. וְנוֹדְעוּ הַקְּרַבְנוֹת שְׁלֵהֶם לְכֹלָם, כֹּל אֶחָד וְאֶחָד לְבָדָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵּן דִּינּוֹ שֶׁל כֹּל אֶחָד וְאֶחָד בְּמִשְׁקַל יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׂאֵל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו, אָמַר לוֹ, הָרִי שְׁנִינּוּ שְׁעַל שְׁלִשָּׁה חֲטָאֵי הָעוֹלָם הָרַעַב בָּא לְעוֹלָם, וְכֹל הַחֲטָאִים אֵינָם נִמְצָאִים אֲלֵא רַק בְּעֲשִׂירִים, מִשׁוּם שֶׁלָּבָם גַּם בָּהֶם, וְלֹא נִמְצָאִים בְּעֲנִיִּים. מַה הַדִּין? שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְהַרְגֵם אֶת הָעֲנִיִּים וְיַעֲמִיד אֶת הָעֲשִׂירִים! שֶׁהָרִי מַעֲכָשׁוּ יוֹסִיפוּ לְחֲטָא לְפָנָיו! אָמַר לוֹ, יִפְהַ שְׂאֵלָתָּ, וְהָרִי פְּרִשׁוּתָּהּ הַחֲבָרִים וְאָמְרוּ, כְּשֶׁרוּצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַפְרֵעַ מֵהַרְשָׁעִים וְלֵאבְדָם מִן הָעוֹלָם, אִזִּי נּוֹתֵן לָהֶם שְׁלוֹם וּמִשְׁלָם לָהֶם בְּכֹל.

אָבֵל בֹּא וּרְאֵה שְׁכָל בְּנֵי הָעוֹלָם לֹא נִמְצָאִים קְרוֹבִים לְמִלְךָ הָעֲלִיּוֹן, כְּכֹלִים הִלְלוּ שֶׁהוּא מְשַׁתְּמֵשׁ בָּהֶם, וּמִי הֵם? (תהלים נה) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכָּה. (ישעיה נז) וְאֶת דְּכָא וְשִׁפְלָ רּוּחַ. אֵלּוֹ הֵם כְּלֵי הַמֶּלֶךְ. וּכְשֶׁנִּמְצָאֵת בְּצִרְתָּ בְּעוֹלָם וְהָרַעַב וְהַדִּין מִתְחַזְּקִים עַל הָעֲנִיִּים, אִזִּי בּוֹכִים וְגוֹעִים

לפני המלך, והקדוש ברוך הוא מקרב אותם יותר מהכל. זהו שכתוב (תהלים כב) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. ואז הקדוש ברוך הוא פוקד על מה בא הרעב לעולם. אוי לאותם הרשעים שגרמו לזה. **בשמתעורר המלך להשגיח בעולם על קולות העניים, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם, אז כתוב (שמות כב) שמוע אשמע צעקתו. שמוע אשמע – שתי פעמים, אחת להשגיח על קולם, ואחת להפריע מאותם שגורמים להם את זה. זהו שכתוב ושמעתי כי חנון אני וחרה אפי וגו'. ולכן בשעה שרעב נמצא בעולם, אוי לאותם העשירים הרשעים, משום קולם של העניים לפני הקדוש ברוך הוא. בא וראה שאתו קרבן של העני קל מהכל, משום שלבו שבור, ואף על גב שחושב לחטא, זה עובר ממנו, שהרי די לו בצערו ושל אנשי ביתו. ולכן כל קרבן וקרבן, כל אחד ואחד לבדו, כלם ידועים אצל הכהן.**

מעשה באותו עשיר שהקריב לפני הכהן שני יונים. כשראה אותו הכהן, אמר לו, הקרבן הזה אינו שלך. הלך לביתו והיה עצוב. אמרו לו אחיו, למה אתה עצוב? אמר להם, שהכהן לא הקריב את קרבני. אמרו לו, ומה הוא? אמר להם, שני יונים. אמרו לו, והרי זה של עני, ולא שלך! שהרי כתוב, ואם דל הוא ואין ידו משגת וגו', אלא הקרב קרבנך. אמר להם, ומה הוא? אמרו לו, שור אחד.

אמר להם, ומה כל כך חמורה מחשבת החטא? נדרתי שלא אעלה על לבי מחשבת חטא. משם והלאה מה עשה? כל יום התעסק בסחורה, ובלילה היה ישן. כשהתעורר, היה קורא לאחיו, ולמדו אותו דברי תורה, והיה לומד עד שיעלה היום, ונמצא שלמד תורה, והיו קוראים לו יהודה האחר. יום אחד פגש בו רבי ייסא סבא, והיה מפריש נכסיו, חצי לעניים וחצי לסחורה על הים עם אותם אנשים שפורשים לימים, והיה יושב ולומד תורה.

פתח ואמר (שמואל א טו) ויאמר שאול אל הקיני. מי הוא הקיני? אלו בני יתרו, חמיו של משה, שעשו קן במדבר כמו הדרור הזה, כמו שנאמר (תהלים פב) ודרור קן לה, כדי ללמד תורה. שתורה לא צריכה תפנוקים ולא סחורה, אלא לעמל בה יומם ולילה. משום כך נסעו למדבר מהענג של יריחו. זהו שכתוב (שופטים א) ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים וגו'.

וְאַתָּה עֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מִשׁוֹם שֶׁנָּתַן לְמֹשֶׁה לְהַנּוֹת בְּבֵיתוֹ, וּמֹשֶׁה הָיָה כָּלֵל שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד, מִשׁוֹם שֶׁלָּמַד פְּרָשָׁה אַחַת יוֹתֵר בַּתּוֹרָה, וּבָזָה עָשָׂה חֶסֶד עִם יִשְׂרָאֵל.

לָמָּה בָּא הַדְּבָר הַזֶּה כָּאֵן בְּמַלְחַמַת עִמְלֶק? אֲלֵא אָמַר שְׂאוּל, כְּשִׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מְכַל שְׂאֵר אַמּוֹת הָעוֹלָם לֹא הָיָה מִי שִׁיִּזְדוּג עִם יִשְׂרָאֵל לְקַטְרֵג לָהֶם, אֲלֵא רַק עִמְלֶק, וְהוּא עָשָׂה רַע לְיִשְׂרָאֵל וְעָרַף בָּהֶם קֶרֶב, וְאַתָּה הַקְּדַמְתָּ לָהֶם שְׁלוֹם וְעֲשִׂיתָ חֶסֶד עִם כָּלֵם, וּמִשׁוֹם כֶּף אֵין אַתָּה פְּדָאֵי לְהַתְּחַבֵּר עִמָּהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא מַה כְּתוּב בְּיִתְרוֹ? (שְׁמוֹת י"ח) וַיִּקַּח יִתְרוֹ חֵתָן מֹשֶׁה עֲלֵה וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים, שֶׁהוּא הַקְּרִיב קֶרֶבֶן לְקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבָא לְהַתְּגַיֵּר. מַה זֶה אוֹמֵר? שֶׁקֶרְבָּנוֹ חָשׁוּב לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא הַקְּרִיב קֶרֶבֶן לְקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּתוּב וַיָּבֵא אֶהֱרֵן וְכָל זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאָכַל לֶחֶם עִם חֵתָן מֹשֶׁה לְפָנָי הָאֱלֹהִים. לְפָנָי הָאֱלֹהִים דְּיוֹקָא. מִכָּאֵן לְמַדְנֵו, שֶׁכָּל מִי שֶׁמְקַרֵּב קֶרֶבֶן בְּרִצּוֹן הַלֵּב, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַדְמֵן לְעַמְתּוֹ.

בֵּא רְאֵה, קֶרֶבֶן הָעֵנִי חָשׁוּב לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי הוּא הַקְּרִיב שְׁנֵי קֶרֶבְנוֹת לְפָנָיו, אֶחָד חֲלָבוֹ וְדָמוֹ, וְאֶחָד אוֹתוֹ שֶׁהָקְרִיב. שֶׁהָרִי אֵין לוֹ לְאָכַל, וְהוּא הֵבִיא קֶרֶבֶן. קֶרֶבֶן הָעֵנִי קַל מֵהַכֵּל – שְׁנֵי תוֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה, וְאִם לֹא – מְעַט קֶמַח, וּמִתְכַפֵּר בּוֹ, וּבְאֻתָּה שְׁעָה מְכַרְיִים וְאוֹמְרִים: כִּי לֹא בָזָה וְלֹא שִׁקֵץ עֲנוּת עָנִי. כֵּן כֶּף לָמָּה? כִּי קֶרֶבֶן הָעֵנִי עֲדִיף מֵהַכֵּל, שֶׁהָרִי הוּא גֵרָם לִי לְהֵיוֹת בְּגוֹרְלוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא גוֹרָם לִי לְהֵיוֹת בְּחֵלֶק שֶׁל הַתּוֹרָה. מִשׁוֹם כֶּף חֲלֻקְתִּי כָּל נְכֹסֵי (חֲלֻקְתֵי נְכֹסֵי, חֲצִי) לְעֵנִיִּים, שֶׁהָרִי הֵם גֵרָמוֹ לִי כָּל זֶה.

כְּמוֹ שֶׁהָעֵנִי הִרְתִּיחַ חֲלָבוֹ וְדָמוֹ, כֶּף אוֹתוֹ הִקְמַח מְרִתִּיחִים בְּשִׁמֶן מִשְׁחָה. וְכֶף לְמַדְנֵו, שֶׁאִפְלוּ כָּל אָדָם מְקַרֵּב אֶת הַמְּנַחָה הַזֹּו עַל הַמַּחְבֵּת וּמְנַחַת מְרַחֶשֶׁת, מִשׁוֹם שֶׁכְּמוֹ שֶׁהַחֲטָא הִרְתִּיחַ אֶת חֲלָבוֹ וְדָמוֹ בְּאֵשׁ הַיִּצָּר הָרַע וְכָל אֵיבָרָיו רְתָחוּ בְּאֵשׁ – כֶּף הַקֶּרֶבֶן הַזֶּה כְּמוֹ כֵּן מִמֶּשׁ, וְעַקֵּר הַקֶּרֶבֶן כְּמוֹ הַחֲטָא, וְלִהְיֶה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רִצּוֹן לְבוֹ וְרוּחוֹ וּנְפִשׁוֹ, שֶׁזֶה חָבִיב מֵהַכֵּל לְפָנָיו.

אֲשֵׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁמְקַרֵּבִים בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֶת הַקֶּרֶבֶן הַזֶּה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמַה הוּא? עֲצָמָם וּנְפִשָׁם שֶׁמְקַרֵּבִים

לפניו. ואני רוצה להקריב את הקרבן הזה (ממש), וזה רוצה הקדוש ברוך הוא מאדם בעולם הזה. ועם כל זה, קרבן של הכל (ממש) עדיף, כדי שיתברכו כל העולמות.

עוד פתח ואמר, (תהלים קלה) ברוך ה' מציון שכן ירושלים הללויה. וכי מציון הוא ברוך? והרי מהנהר העמק העליון הוא ברוך! אלא ברוך ה', כשמאירה הלבנה מאור השמש ומתקרבים זה לזו, ולא מוסר האור הזה מזה. ולפעמים שהלבנה נקראת בשם המלך, כמו שהיא נקרא יהו"ה, כך היא נקראת יהו"ה, כמו שנאמר (בראשית יט) וה' המטיר על סדם ועל עמרה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. ולא זה לבדו, אלא אפלו שליח אחד לפעמים (ממש) נקרא בשם המלך.

דבר אחר ברוך ה' מציון – מאיזה מקום נודע הקדוש ברוך הוא שהוא ברוך? חזר ואמר מציון, ממקום של ציון נודע שהוא ברוך. מה הטעם? משום שכתוב (תהלים קלד) כי שם צנה ה' את הברכה וגו'. אמר לו רבי ייסא, אשרי חלקך שזכית לכל זה. אשרי אותם שעוסקים בתורה. שכל מי שעוסק בתורה כאלו אוהז בקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

אם זבח שלמים קרבנו. רבי יהודה פתח, (בראשית א) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. בא ראה, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם – ברא שבעה רקיעים למעלה, ברא שבע ארצות למטה, שבעה ימים, שבעה נהרות, שבעה ימים, שבעה שבועות, שבע שנים, שבע פעמים. שבעה אלפי שנים יהיה העולם, והקדוש ברוך הוא בשביעי של הכל.

שבעה שחקים (רקיעים) למעלה, ובכל אחד ואחד כוכבים ומזלות ושמש ושמשמים בכל רקיע ורקיע. ובכלם מאלו, מרכבות אלו על אלו, לקבל עליהם על מלכות רבונם, ובכל הרקיעים יש מרכבות ושמשים משנים זה מזה אלו על אלו, מהם בשש כנפים, ומהם בארבע כנפים. מהם בארבע פנים, ומהם בשתי פנים, ומהם באחת. מהם אש לוקט, ומהם מים. מהם רוח. זהו שכתוב (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט.

וכף הרקיעים אלו על אלו כגלדי בצלים, אלו למטה ואלו למעלה. וכל רקיע ורקיע הולך ורועש מאימת רבונם. על פיו נוסעים,

ועל פיו עומדים. ומעל לכלם הקדוש ברוך הוא שנושא הכל בחילו ותקפו. כמו כן שבע ארצות למטה, וככלם בישוב, פרט שאלה עליונים ואלה תחתונים. וארץ ישראל עליונה מהכל, וירושלים עליונה מכל ישוב.

וְחִבְרִינוּ יושבי הדרום ראו בספרי הקדמונים ובספרו של אדם, שפך מחלקים כל הארצות הללו, שכלם נמצאים למטה כמו אותם הרקיעים שלמעלה, אלו על אלו ואלו על אלו, ובין כל ארץ וארץ רקיע מפריד בין זה לזה, ולכן כל הארצות מפרשות בשמות, וביניהן גן עדן וגיהנם, ויש ביניהן בריות משנות אלו מאלו, כמו שלמעלה, מהן בשתי פנים ומהן בארבע ומהן באחת, ומראה של אלה אינו כאלה.

וְאִם תאמר, הרי כל בני העולם יצאו מאדם, (אינו כף, שלא) וכי ירד אדם הראשון לכל הארצות והוליד בנים? וכמה נשים היו לו? אלא אדם לא נמצא אלא בעולם העליון הזה מכלם, שנקרא תבל, כמו שאמרנו, שכתוב (משלי ח) (משחקת בתבל ארצו) ויצו לתבל ארצו. והתבל הזו אחוזה ברקיע שלמעלה ונאחזת בשם העליון. זהו שכתוב (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק. בצדק ודאי. משום כף בניו של אדם נמצאים בארץ העליונה הזו שנקראת תבל. והם עליונים על הכל, כמו שלמעלה.

מַה הטעם? כמו שלמעלה לכל הרקיעים יש רקיע עליון מכלם, ולמעלה נמצא כסאו של הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. אף כאן בתבל הזו נמצא המלך של הכל, ומיהו? אדם, מה שלא נמצא בכל התחתונים.

וְאוֹתָם תחתונים מאיפה באו? אלא מהאדים (מעשן) של הארץ והסיוע של הרקיע שלמעלה, יוצאים בריות משנות אלו מאלו, מהם בלבושים, מהם בקלפות, כתולעים הללו שנמצאות בארץ, מהן בקלפות אדמות, שחורות ולבנות, ומהן מכל הגונים. כף כל הבריות כמו כן, ולא נמצאים בקיום, רק עשור שנים (או יותר. ס"א מעט או פחות מעט).

וּבְסִפְרוֹ של רב המנונא סבא פרש יותר, שהרי כל הישוב מתגלגל בעגול כמו כדור, אלה למטה ואלו למעלה, וכל אותן

בריות משנות במראיהן משנוי האויר כפי כל מקום ומקום, ועומדות בקיומן כמו שאר בני אדם.

וְלִבֵּן יֵשׁ מְקוֹם בִּישׁוּב, כְּשִׁמְאִיר לְאֵלֶּה חֲשׂוֹךְ לְאֵלֶּה, לְאֵלֶּה יוֹם וּלְאֵלֶּה לַיְלָה. וַיֵּשׁ מְקוֹם שְׁכָלוֹ יוֹם, וְלֹא נִמְצָא בּוֹ לַיְלָה פָּרֻט לְשָׁעָה אַחַת קִטְנָה. וְזֶה שֶׁאָמַר בְּסִפְרֵי הַקְּדֻמוֹנִים, וּבְסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם הִרְאִישׁוֹן כֶּף הוּא. שְׁכָף כְּתוּב, (תהלים קלט) אוֹדֶךָ עַל כִּי נוֹרְאוֹת נִפְלִיתִי נִפְלְאִים מַעֲשֵׂיךָ. וְכְתוּב (שם קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה'. וְלִכֵּן הִכָּל יָפֵה. וְסוּד זֶה נִמְסָר לְבַעֲלֵי הַחֲכָמָה, וְלֹא לְמַחְלָקֵי תַחֲוֹמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא סוּד עֵמֶק שֶׁל הַתּוֹרָה.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ בָּיִם, שֵׁישׁ בּוֹ כְּמָה בְּרִיּוֹת מְשֻׁנוֹת זוֹ מִזּוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) זֶה הֵיִם גְּדוֹל וְרַחֵב יָדַיִם שֶׁם רָמַשׁ וְאִין מְסַפֵּר חֵיּוֹת קִטְנוֹת עִם גְּדֻלוֹת שֶׁם אֲנִיּוֹת יִהְיֶיכוֹן לְוִיָּתָן וְגו'. וְהִכָּל תְּלוּי זֶה בְּזֶה (וּמִתְקַשֵּׁר זֶה בְּזֶה), וְהִכָּל כְּמוֹ שֶׁלְמַעְלָה. וּבְכָל הָעוֹלָמוֹת אִין שׁוֹלֵט בְּכָל, רַק אָדָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלִיו.

רבי נהוראי סבא פֿרש לַיִם הַגְּדוֹל, וְהַתְּרַעַשׁ הַיָּם, וְנֶאֱבְדוּ כָּל אוֹתָם שֶׁהָיוּ בִּסְפִינָה, וְהַתְּרַחֵשׁ לוֹ נֶס, וַיֵּרֶד בְּשִׁבְלִים יְדוּעִים לְלֵב הַיָּם, וַיֵּצֵא תַחַת הַיָּם לְיָשׁוּב אֶחָד, וַרְאֵה מֵאוֹתָן הַבְּרִיּוֹת כְּלֵן קִטְנוֹת, וְהָיוּ מִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה, וְלֹא יָדַע מָה אוֹמְרִים. הַתְּרַחֵשׁ לוֹ נֶס וְעֲלֶה. אָמַר, אֲשֶׁרִיָּהֶם הַצְּדִיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וַיּוֹדְעִים נִסְתָּרֵי הַסּוּדוֹת הָעֲלִיוֹנִים. אוֹי לְאוֹתָם שֶׁחוֹלְקִים עַל דְּבָרֵיהֶם וְלֹא מֵאֲמִינִים.

מאותו יום, כְּשֶׁהָיָה בָּא לְבֵית רַב וְאוֹמְרִים דְּבַר תּוֹרָה, הִיָּה בּוֹכָה. אָמְרוּ לוֹ, לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לָהֶם, מִשּׁוּם שֶׁעֲבַרְתִּי עַל אֲמוּנַת דְּבָרֵי חֲכָמִים, וּפּוֹחַד מֵהַדִּין שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם.

ויאמר אֱלֹהִים יְהִי רַקִּיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם (בראשית א). רבי יהודה אָמַר, אֲלֵמָּלָא אוֹתוֹ רַקִּיעַ שֶׁמִּפְרִיד בֵּין מַיִם הָעֲלִיוֹנִים לַמַּיִם הַתַּחְתּוֹנִים, הִיָּתָה מִחֻלְקַת בְּעוֹלָם מֵהֶם, אֲבָל הַרַקִּיעַ הַזֶּה עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְהָעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקַיֵּם אֲלֵא עַל שְׁלוֹם. בֹּא רֵאֵה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא שְׁלוֹם, הוּא שְׁלוֹם וְשִׁמוֹ שְׁלוֹם, וְהַכֹּל נִקְשֵׁר בְּשְׁלוֹם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, רְאִיתִי שֶׁהַשֵּׁם הָעֲלִיוֹן הַקְּדוֹשׁ הַכֹּל הוּא שְׁלוֹם, וְהַכֹּל אֶחָד, וְהַדְּרָכִים נִפְרָדוֹת לְצַד הַזֶּה וְלְצַד הַזֶּה.

יו"ד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ קְשׁוּרָה בְּשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים, מִשּׁוּם זֶה הִי' הַזוֹ, קוּץ אֶחָד לְמַעְלָה, וְקוּץ אֶחָד לְמַטָּה, וְאֶחָד בְּאֲמִצָּע. מִשּׁוּם שֶׁשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים הַשְּׁתֻלְשָׁלוּ (הַתְּקַשְׁרוּ) בָּהֶן, קוּץ אֶחָד לְמַעְלָה, כְּתוּר עֲלִיוֹן, שֶׁהוּא עֲלִיוֹן מֵעַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים, הָרֹאשׁ שֶׁל כָּל הָרֹאשִׁים, וְהוּא עוֹמֵד עַל הַכֹּל.

קוץ אֶחָד בְּאֲמִצָּע, שֶׁהוּא רֹאשׁ אַחֵר. מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ שִׁלְשָׁה רֹאשִׁים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד רֹאשׁ לְבַדּוֹ. וְלִכֵּן הַקוּץ שֶׁל הָאֲמִצָּע זֶהוּ רֹאשׁ אַחֵר שִׁיוּצָא מֵהַקוּץ שֶׁלְמַעְלָה, וְהוּא רֹאשׁ שֶׁל כָּל שְׂאֵר הָרֹאשִׁים שִׁיבָנָה מִמֶּנּוּ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְהָרֹאשׁ הַזֶּה הוּא נִסְתָּר שֶׁל הַכֹּל.

ראש אַחֵר תַּחְתּוֹן, הוּא רֹאשׁ לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, וְהוּא מַעֲיֵן הַמַּיִם שֶׁכָּל הַנְּטִיעוֹת מִשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ. וְזֶהוּ י' בְּשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים, וְלִכֵּן נִקְרָאת שִׁלְשֻׁלַת, כְּמוֹ הַשִּׁלְשֻׁלַת הַזֶּה שֶׁנִּקְשְׂרָה זֶה בְּזֶה, וְהַכֹּל אֶחָד. שְׁנֵינּוּ בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, בְּשַׁעַת שֶׁהָרָאוּ לוֹ חֲכַמַת הַסּוּדוֹת הָעֲלִיוֹנִים וַרְאֵה אֶת הָאֵילָן שֶׁל גֵּן עֵדֶן, הָרָאוּ לוֹ חֲכָמָה בְּסוּד עֲלִיוֹן,

וְרָאָה שְׁכַל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ נִקְשָׁרִים זֶה בְּזֶה, שָׁאֵל אוֹתָם עַל מָה קִיָּמִים? אָמְרוּ לוֹ, כָּלֶם עוֹמְדִים עַל י', מִמְּנָה נִבְנוּ וְהַשְׁתַּלְּשְׁלוּ (נִבְרָאוּ וְנִתְקַנּוּ), שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים קד) כָּלֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ. וְרָאָה שְׁכַלֶם מְזַדְעָזְעִים מֵאֵימַת רְבוּנָם, וְעַל שְׁמוֹ כָּלֶם נִקְרָאוּ.

וּבְסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ אָמַר, הַהֲגָעָה הִיא בְּשִׁלְשֻׁלַת שֶׁל שְׁלֵשָׁה שְׁכַלּוּלִים בְּדַבָּק וְקִשָּׁר שֶׁל גּוֹפּוֹ. אֶחָד פָּחַד (שְׁלֵמוֹת) שֶׁל הַכֹּל, אֶחָד סוֹתָם שְׁבִילִים, וְאֶחָד נִהַר עֵמֶק.

אַחַר כֶּף פֶּרֶט בְּאוֹתֵיאוֹת, (שֶׁל אֶלֶף) הַבֵּית בְּשִׁכְלוֹלוֹ יו"ד ה"א, הַבִּנְיָן שֶׁל הַכֹּל. (אֶחָד סְתוּם הַשְּׁבִילִים, וְאֶחָד נִהַר עֵמֶק לְכֹל) שְׁלֵמוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ י' רֵאשׁ שֶׁל הַכֹּל, אָב לְכֹל. ו' הַבֵּן שֶׁהוּלֵיד וְיִצְא מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ נִמְצָא ד', בַּת. הַגְּבִירָה שְׁכַל הַדִּינִים (הַדִּינִים) בְּיַדֶּיהָ נִמְצָאִים, טְמִירָה בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת, (עֲלִיוֹנִים יוֹצְאִים, וְעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים) שְׁעֲלִיוֹנִים יוֹצְאִים, וְעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים נְזוֹנִים מִמֶּנָּה. הָרִי יו"ד שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ נִתְקַן בּוֹ, וְנִמְצָא נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ.

אַחַר כֶּף יו"ד הוֹצִיאָה הַכֹּל, וְשִׁלְשָׁה הַכֹּל בְּקִשָּׁר אֶחָד זֶה עִם זֶה. וְהָרִי בְּאֶרֶה הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, י' הוֹצִיאָה אוֹתוֹ הַנֶּהָר, שְׁכַתוֹב בּוֹ (בְּרַשִׁית ב) וְנִהַר יִצָּא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן. (כְּמוֹ) זוֹ ה', סוֹד הַבִּינָה, וְהִיא הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה.

וְאוֹתוֹ נִהַר מוֹצִיא שְׁנֵי בָנִים, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, וּמִמֶּנָּה נְזוֹנִים. אַחַר כֶּף יוֹצְאִים שְׁנֵי בָנִים, וְהַבַּת נְזוֹנִית מִבֵּן, זֶה ו', הָרִי בֶן הַמֶּלֶךְ הַזֶּה שֶׁהַשְּׁלוֹם כְּלוֹ שְׁלוֹ, סוֹד שֶׁל תְּפָאֶרֶת. וְאַחַר כֶּף נִמְצָא ה' שֶׁנְּזוֹנִית מִן ו', וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ. (אַחַר כֶּף יוֹצְאִים שְׁנַיִם, בֵּן וּבַת. ו"ה זֶה בֶן הַמֶּלֶךְ שֶׁשְׁלֵמוֹת הַכֹּל שְׁלוֹ. וְזוֹ ה' הַבַּת נְזוֹנָה מִן ו', וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ) נִמְצָא שִׁי עֵקֶר וְשָׂרֵשׁ וְשְׁלֵמוֹת הַכֹּל. זֶהוּ מָה שְׁכַתוֹב (מְשָׁלִי כב) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית.

שְׁנַיִנוּ, עֲשָׂרָה שְׁמוֹת הַשְּׁתַּכְּלָלוֹ וְיִצְאוּ מֵהַיּו"ד הַזֶּה. י' שֶׁהִיא הָעֲשִׂירִית שֶׁל הָאוֹתֵיאוֹת. וְאֵת כָּלֶם הַכְּנִיסָה לְאוֹתוֹ נִהַר קְדוֹשׁ כְּשֶׁהִתְעַבְּרָה. וְעֲשָׂרָה שְׁמוֹת נִסְתָּרִים בְּאֶחָד. וְכָלֶם נִסְתָּרִים בִּי. י' כּוֹלֵל אוֹתָם. י' מוֹצִיאָה אוֹתָם. הוּא אָב לְכֹל. אָב לְאַבוֹת.

מִמֶּנּוּ יִצְאוּ (וּבּוּ יוֹשְׁבִים) (בּוּ עֶשֶׂר תְּבוּת) ו"ד. רִמְזוּ לְעֲשָׂרָה בְּחֻשְׁבוֹן. אוֹתֵיאוֹת יו"ד כּוֹלְלוֹת לְהֵן ו"ד (יו"ד), שְׁלֵמוֹת הַכֹּל. ו"ד – זָכַר וְנִקְבָּה. דּוּ קוֹרְאִים לָהֶם, שְׁנַיִם. וְלָכֵן אָדָם נִבְרָא דּוּ פְּרָצוּפִים, וְאוֹתָם פְּרָצוּפִים זָכַר וְנִקְבָּה הָיוּ כְּמוֹ שְׁלֵמְעֵלָה. ו"ד מִמְעֵלָה לְמַטָּה. ד"ו מִמַּטָּה

למעלה, והכל דבר אחד. י"ג מדות הרחמים תלויים בו, ועל כן יו"ד כולל ו"ד כמו שנתבאר, והרי פרושה.

ובא ראה, עשרה שמות הם כנגד עשר אותיות. ובספרו של רב המנונא סבא הם שמונה, ושתי דרגות כנגד שני רקיעים. ומשתנים השמות, עשרה, ותשעה, ושמונה, ושבעה.

הראשון - י"ה, משום ש"י כוללת ה', וה' יוצאת מ"י. לכן חכמה נקרא י"ה.

השני - יהוה (יה"ו) שנקרא אלהים, משום שאותו נהר רחמים, ומשום שדינים מתעוררים ממנו, (אלהים ויצאו) כתובות אותיות הרחמים עם נקוד של אלהים, ולא אלהים דין.

השלישי - אל, והוא גדלה, והוא נקרא האל הגדול. **הרביעי** - אלהים, שדינים מתעוררים בו, והוא הדין הקשה.

החמישי - יהו"ה, הכלל של כל שלמות האמונה, וזהו רחמים בשלמות וזהו תפארת. ששי ושביעי - צבאות נקראים.

השמיני - א"ל ח"י, כמו שנאמר (תהלים קלו) כי שם צוה ה' את הברכה חיים וגו'. וזה צדיק, שכל החיים יוצאים משם, ונקרא יהו"ה, כמו שנאמר (משלי כז) ה' צדיק יבחן. וזהו ו' קטנה של השם הקדוש. משום כך ו"ו שני ווים.

התשיעי - אדנ"י, וזו מלכות הקדושה שדינים יוצאים משם לעולם, וזהו הכתר האחרון של כל השמות. ושם אהי"ה, הכלל והנסתר שבראשונה. וזהו כתר עליון, הראש של כל הראשים, שמו נסתר ולא נגלה, ונתבאר. ובספר האגדה, עשרה שמות כתובים בגן אחר, ואנו לא שנינו כך.

רבי אבא פתח, (שיר ד) עורי צפון ובאי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. עורי צפון, אלו עולות שנשחטות בצפון, משום שהן מחשבות בצפונות הלב ובמקום הדין. משום שמשחבה נמצאת בלילה, בזמן שהדין נמצא. רוח צפון נושבת בחצות הלילה כשמתעוררים אנשים, וכנור דוד מנגן מאליו, ומחשבות בני אדם מתעוררות.

ובאי תימן, אלו שלמים שנשחטים בדרום, משום שהם השלום של הכל, שלום העליונים והתחתונים. ואלו הם השלמות של

צדדי העולם, השלמות של הכל מצד האמונה. ושלמים, משום שהם השלום של הכל, הבעלים אוכלים מהם ונהנים מהם, שהרי שלום הוא לו ולכל העולם בדרגה אחת. חטאות ואשמות נאכלים לכהנים משום שהם עתידים לכפר עליהם ולהעביר את חטאיהם. ומכל הקרבנות אין חביבים לפני הקדוש ברוך הוא כמו שלמים, משום שנמצא שלום בעליונים ובתחתונים.

ומיעל כלם קטרת, שהיא שלמה מהכל, ולא באה על חטא ולא על אשם ולא על עון, אלא על שמחה, כמו שנאמר (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב, והרי פרשוה. ולכן קטרת לא קרבה אלא בזמן ששמן קרב, זהו שכתוב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה. וכתוב (שם) ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה. משום שנמצאים שמן וקטרת כאחד. בא ראה, שלמים הוא שלום בכל, וקטטה וקטרוג לא מתעוררים בעולם. אבל קטרת קושרת את קשר האמונה.

רבי אלעזר אמר, כל עשרת השמות כתובים, ואנו שנינו, שהראשון אהיה, זה הנסתר העליון, כמי שאומר: אני מי שאני! ולא נודע מי הוא. אחר כך אשר אהיה, אני שעתידי להתגלות באותם הכתרים (האחרים), שהרי בראשונה נסתר, ואחר כך מתחיל להתגלות, עד שמגיע לגלוי של השם (של שלמות) הקדוש.

וכך כתוב במשה, אהיה בראשונה, הנסתר של הכל, אני הוא מי שאני. אחר כך אשר אהיה, אני עתידי להתגלות. אחר כך אהיה אחרון, וזה כשהאם מתעברת ועדין הוא נסתר. מתי מתגלה? בזמן שכתוב (שמות ג) לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם ה' אלהי אבותיכם וגו'. זו שלמות הכל, וכאן הוא הגלוי והקשר של השם הקדוש.

משום כך, הראשון של הכל – אהיה. השני – יה. משום שחכמה מוציאה ה' ונסתרת בה, ולא נפרדת ממנה לעולמים, והרי פרשוה שכתוב, (בראשית ב) ונהר יצא מעדן, כמו זה. ה.

וכך למדתי מאבא, י' כמו שנתבאר. אחר כך י"ה, שלא נפרדים לעולמים, י' מוציאה ה', כמו זה ה' הרי י', ואותו נהר שיוצא ממנו. ונמשך ממנו ולמטה, שני בנים שיוצאים מהם. מצד האב י' יוצא בן, שהרי אוחז בו ב', ואוחז באותו נהר. ומצד האם יוצאת

בת, שהיא הנקרה התחתון, והבן הזה נמשך אחר כך ויוצא מהם, והוא ו', וזה יורש את האב והאם, ונקשרת בו אמונת הכל, וממנו נזונית הבת, מאותה ירשה שהוא יורש.

וְלִכֵּן צריך לכתב את השם הקדוש - י' בראשונה, קוץ אחד למעלה, וקוץ אחד באמצע, וקוץ אחד למטה, והרי נתבאר. אחר כך י', שאין נפרדים זה מזו לעולמים. כמו כן ה', כדי שימצאו שניהם בשלמות הכל, אב ואם בן ובת. כמו כן י"ה (ו"ה). הרי לך כל שלמות האמונה.

אחר כך מתפשטת האמונה, ויוצאים שני בנים מכלל אחד בדרכיהם. הבן יוצא משניהם, והוא ו' של השם הקדוש. הבת יוצאת מצד האם, והיא ה' אחרונה של השם הקדוש, ואין נשלמת אלא עם ו', משום שממנו היא נזונית, ולכן צריך לכתב ו' ואחר כך ה', כמו זה ה', הרי ו' ואותה ההתפשטות שיוצאת ממנו, כמו אותו נהר שיוצא מ', משום שממנו נזונית. ו' הרי בן שיוצא ממנו למטה.

והדברים הללו באר אותם אבי, והרי נתבארו. ואני כשמגיע לדברים הללו, אומר אותם, משום שצואת אבי כך. וכך צריך אדם להזהר בשם הקדוש, שיכתב את השם הקדוש כמו זה, וזהו כראוי. ואם לא, אינו נקרא שם קדוש, ונקרא פגום. ומי שפוגם את השם הקדוש, טוב לו שלא נברא.

השלישי - יהו"ה שנקרא אלהים, כמו שנאמר, רחמים, ויוצא ממנו דין, וזהו אותו נהר ששופע ויוצא מעדן.

הרביעי - אל גדול. והרי נאמר, וזו גדלה.

החמישי - אלהים, ובכל מקום הוא גבורה.

הששי - יהו"ה, רחמים, שלמות הכל, העקר של הכל. קשר האמונה, אחוז לכל הצדדים, וזו תפארת ישראל.

השביעי והשמיני - צבאות. ולכן יהו"ה קרוב בכל. אחוז בכל הצדדים, לפעמים ה' אלהים, שהרי הם קרובים תפארת לגבורה. לפעמים ה' צבאות, שהרי הם קרובים תפארת לנצח והוד, שנקראים צבאות. והרי נתבאר שנודעים דברי הנביאים הנאמנים מפיהם, כשאומרים כה אמר ה' אלהים, וכשאומרים כה אמר ה' צבאות, והיו יודעים מאיזה מקום באים הדברים.

הַתְּשִׁיבִי – (א"ל) שְׂדֵי. שְׁאָמַר לְעוֹלָם דֵּי, שְׁהָרִי דֵּי סְפוּק הוּא. וְהַסְּפוּק
לֹא בָּא לְעוֹלָם אֶלָּא מִצְדִּיק שֶׁהוּא יְסוּד הָעוֹלָם, שְׁאָמַר
לְעוֹלָם דֵּי.

הַעֲשִׂירִי – אֲדַנְּי, שְׁהָרִי דֵּין הַמְּלָכוֹת דֵּין וְדָאֵי. וְזֶה לְעַרְךָ אֶת
קִרְבוֹת הַמְּלָךְ בְּעוֹלָם, וְזוֹ גְבוּרָה תַּחְתּוֹנָה, וְזֶהוּ צָדֵק.

וְיֵאָדָּו הֵם הָעֲשָׂרָה שְׂמוֹת שֶׁבָּהֶם נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, קְשׁוּרִים זֶה
בְּזֶה בְּיַחְוֵד שְׁלָם, וְאֵלּוּ הֵם הַכְּתָרִים הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַמְּלָךְ,
שֶׁהוּא נוֹדֵעַ בָּהֶם, וְהֵם שְׂמוֹ, וְהוּא הֵם. וְכִשְׁנֹקְשָׁרִים כָּלָם כְּאֶחָד עַל
רֵיחַ הַקְּטֹרֶת, אִזּוֹ נִקְרָאת קְטֹרֶת, הַקְּשָׁר שְׁנֹקְשָׁרִים כְּאֶחָד. אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם
שֶׁל הַצְּדִיקִים שְׂיוֹדְעִים אֶת דְּרָכֵי הַתּוֹרָה וְיוֹדְעִים לְהַכִּיר בְּכַבּוֹד
רַבּוֹנָם, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (ישעיהו טו) וּבָאוּ וְרָאוּ אֶת כְּבוֹדֵי.

וְאֵם זֶבַח שְׁלָמִים קִרְבָּנו.

רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר, כְּתוּב (במדבר ז) עֲשֶׂה עֲשֶׂה הַכֹּף בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ.
עֲשֶׂה עֲשֶׂה, לָמָּה זֶה בָּא? אֶלָּא עֲשֶׂה לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
וְעֲשֶׂה לְמַתַּן תּוֹרָה. עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְעֲשֶׂה
מְאֻמְרוֹת בְּמַתַּן תּוֹרָה. בְּמָה זֶה מְדַבֵּר? מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא
בְּשֶׁבִיל הַתּוֹרָה, וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם.
וְכָל זְמַן שִׁישְׂרָאֵל מִתְבַּטְּלִים מִהַתּוֹרָה, מָה כְּתוּב? (ירמיה לג) אִם לֹא
בְּרִיתִי יוֹמֵם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׂמַתִּי.

בֵּא רָאָה, עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כְּפִי שֶׁשְׂנִינוּ בְּעֲשֶׂה
מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. עֲשֶׂה מְאֻמְרוֹת לְמַתַּן תּוֹרָה, אֵלּוּ עֲשֶׂה
הַדְּבָרוֹת. כְּתוּב (שמות ב) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְכְתוּב בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית,
(בראשית א) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אֲמוֹנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִזּוֹ נִקְרָאת אוֹר,
שֶׁכְּתוּב (תהלים כז) ה' אוֹרִי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי אֵירָא וְגו'.

כְּתוּב (שמות כ) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי. וְכְתוּב בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית, (בראשית א) יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. יְהִי רְקִיעַ –
אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם חֲלָקוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאוּחֲזִים בְּאוֹתוֹ
מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וְהִינּוּ הַסּוּד, שֶׁפַּעַם אַחַת שָׁאֵל רַבִּי יִיסָא סְבָא
לְרַבִּי אֶלְעָאִי, אָמַר, הָרִי אֶת שְׁאָר הָעַמִּים נִתַּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְגְדוּלִים מְמַנִּים שְׁלִיטִים, וְאֵת יִשְׂרָאֵל בְּאִיזָה מְקוֹם נִתַּן אוֹתָם? שֶׁלַח
לוֹ, וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וַיִּפֶּה שֶׁלַח לוֹ.

בְּתוֹךְ הַמַּיִם, בֵּין דְּבוּרֵי הַתּוֹרָה. וְיֵהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם – בֵּין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנִּקְרָא בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וּבֵין עֲבוּדָה זָרָה שֶׁנִּקְרָאת (ירמיה ב) בְּאֵרֶת נְשֻׁכִּים וְגו', שֶׁהֵם מַיִם הַמְּרִים, מַיִם עֲכוּרִים, מְכַנְסִים, סְרוּחִים וּמְטַנְפִים, וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל הַקְּדוֹשִׁים מִבְּדִילִים בֵּין מַיִם לְמַיִם.

כְּתוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוּא, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה כְּבֹרָאשִׁית, (בראשית א) יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. בֹּא וּרְאֵה, כָּל מִי שֶׁנִּשְׁבַּע בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשֹׁקֵר, כְּאִלוּ הַפְּרִיד אֶת הָאֵם מִמְּקוֹמָהּ לְמַעַלָּה, וְהַפְּתָרִים הַקְּדוֹשִׁים אֵינָם מְתִישְׁבִים בְּמְקוֹמָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי טז) וְנִרְגַן מִפְּרִיד אֲלוּף. וְאֵין אֲלוּף אֶלָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכָתוּב יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, אֵל תִּשִּׂים פְּרוּד בְּגִלְל שְׁבוּעַת שֹׁקֵר. אֵל מְקוֹם אֶחָד, כְּרָאוּי בְּמְקוֹם אֲמֵת, וְלֹא בְּמְקוֹם אַחֵר לְשֹׁקֵר. וּמָה הַשֹּׁקֵר? הוּא שֶׁהוֹלְכִים הַמַּיִם לְמְקוֹם אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שֶׁלָּהֶם.

כְּתוּב זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה כְּבֹרָאשִׁית, תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֹשֵׁב. מְתִי מִתְּגַדְּלַת הָאָרֶץ הַקְּדוֹשָׁה וּמִתְעַטְרַת בְּעֵטְרוֹתֶיהָ? הֲיֵי אוֹמֵר, בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהָרִי אִזּוֹ מִתְחַבֵּרֶת הַכֹּלָה (הַגְּבִירָה) עִם הַמֶּלֶךְ לְהוֹצִיא דְשָׂאִים וּבְרֻכּוֹת לְעוֹלָם.

כְּתוּב כִּבֵּד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה כְּבֹרָאשִׁית, יֵהִי מְאֹרֶת בְּרִקְיעַ הַשָּׁמַיִם. מָה זֶה אוֹמֵר? אֶלָּא אֵלוֹ הַמְּאֹרֹת, זֶהוּ אֲבִיךָ וְאִמֶּךָ. אֲבִיךָ זֶה הַשֶּׁמֶשׁ. אִמֶּךָ זֶה הַלְּבָנָה. וְאֵין שֶׁמֶשׁ אֶלָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכָּתוּב (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמַגֵּן ה' אֱלֹהִים. וְאֵין לְבָנָה אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּתוּב (ישעיה ס) וִירַחֵךְ לֹא יֵאָסֵף, וְעַל כֵּן הַכֹּל אֶחָד.

כְּתוּב לֹא תִרְצַח, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה כְּבֹרָאשִׁית, יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נִפְשׁ חַיָּה, וְאִתָּהּ אֵל תִּהְרַג אָדָם שֶׁנִּקְרָא כֶּף, שֶׁכָּתוּב וְיֵהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְאֵל תִּהְיֶה כְּדָגִים הַלָּלוּ, שֶׁגְּדוּלִים בּוֹלְעִים אֶת הַקִּטְנִים.

כְּתוּב לֹא תִנְאַף, וְכָתוּב בְּמַעֲשֵׂה כְּבֹרָאשִׁית, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נִפְשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. מִכָּאן לְמַדְנֵנוּ שֶׁלֹּא יִשְׁקֵר אָדָם בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת שֶׁאֵינָהּ בֵּת זוּגוּ, וְלִכֵּן כְּתוּב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נִפְשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, שֶׁלֹּא תוֹלִיד אִשָּׁה אֶלָּא מִמִּינָהּ, וּמִיָּהוּ מִינָהּ? זֶה בֵּן זוּגָה.

כתוב לא תגנב, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע. מה שנתתי לכם וצויתי לכם, יהיה לכם, ואל תגנבו מה שהוא של אחר.

כתוב לא תענה ברעך עד שקר, וכתוב במעשה בראשית, ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו. מי שהוא בדיוקן המלך, אל תעיד בו שקר. ומי שמעיד שקר בחברו, כאלו העיד למעלה.

כתוב לא תחמד אשת רעך, וכתוב במעשה בראשית, לא טוב היות האדם לבדו וגו'. הרי פת זוגך כנגדך, ולכן לא תחמד אשת רעך.

והינו עשרה מאמרות למעשה בראשית, ועשרה מאמרות למתן תורה. והינו שכתוב (במדבר ז) עשרה עשרה הכף בשקל הקדש. נשקלו כאחד במשקל אחד, ומשום כך עומד העולם ונמצא בו שלום. ועל כן, אם זבח שלמים קרבנו, להעמיד העולם בשלום. ולא עוד, אלא שמכפר על מצוות עשה ועל מצוות לא תעשה, כדי להטיל שלום על הכל.

כתוב (איוב כה) המשל ופחד עמו עשה שלום במרומו. הפסוק הזה פירושו החברים. אבל המשל – זה אברהם, שכתוב בו (בראשית כג) נשיא אלהים אתה בתוכנו, וכתוב (שם יב) ואברכה ואגדלה שמך. ופחד – זה יצחק, שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי. עשה שלום במרומו – זה יעקב, שכתוב (מלכה ז) תתן אמת ליעקב, וכתוב (זכריה ח) והאמת והשלום אהבו. שאמת ושלום קשורים זה עם זה, ולכן הוא שלמות הכל.

ושלמים הוא שלמות, והשלום של הכל. ומי שמקריב שלמים, מרבה שלום בעולם. יעקב עשה שלום, כמו שאמרנו, משום שאחז את זה ואת זה. ושלמים אחוזים במצוות עשה ובמצוות לא תעשה, בצד הזה ובצד הזה, ועל כן נקרא שלמים. וסוד הדבר – שכתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם, איש שלם, שלם למעלה ושלם למטה. דבר אחר המשל (איוב כה) – זה מיכאל. ופחד – זה גבריאל. זה יסודו ממים, וזה יסודו מאש, והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם, שכתוב (שם) עשה שלום במרומו.

רבי אחא אמר, כתוב (ויקרא ז) אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה וגו'. מה זה אומר? כמו שנאמר, (שם ה) והתודה אשר

חָטָא עָלֶיָהּ. עָלֶיָהּ דְּוָקָא. וְעַל זֶה חִלּוֹת מִצּוֹת וְגו' וְחִלּוֹת מִצּוֹת, הָרִי פִּרְשׁוּהָ, וְעַל מָה בָּאָה? מִצַּת וְחִלַּת כְּתוּב חֶסֶר, מִשּׁוּם שֶׁחָטָא עָלֶיָהּ. שָׁנָה רַבִּי חֲזִיָא, כְּתוּב עַל זִבְח תּוֹדַת שְׁלָמִיו, זֹו שְׁלָמוֹת הַכֹּל. שְׁלָמִיו – שָׁנִים. תּוֹדָה, נוֹדַע. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹדָה, תּוֹדָה יְדוּעַ. שְׁלָמִיו לָמָּה זֶה שָׁנִים? אָמַר לוֹ, שְׁנֵי וָי"ם, וְי"ו שֶׁהִינּוּ שְׁלָמִיו, הַשְּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תּוֹדַת שְׁלָמִיו, שְׁמַטִּיל שְׁלוֹם בְּכֹל, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים בְּכֹל הָעוֹלָמוֹת. תּוֹדַת שְׁלָמִיו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה שָׁאֵמַר רַבִּי חֲזִיָא – יָפָה, שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל מִתְּבַרְכַּת מֵאוֹתָם שָׁנִים, שֶׁהֵם הַשְּׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, לָחֵם חֲמִץ הָרִי יְדוּעַ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר, כְּמוֹ שֶׁהָיָה חָטָא, כִּךָּ הָיָה מְקַרֵּיב בְּאוֹתוֹ גֶּזֶן מִמֶּשׁ.

בָּא רָאָה, חִלַּת מִצַּת חֶסֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּלוּלַת בְּשֶׁמֶן וְרִקְיָקִי מִצּוֹת מְשַׁחִים בְּשֶׁמֶן. לָמָּה זֶה רוּמָז? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי הֵם (בְּרֵאשִׁית א) לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת וְגו'. מִשּׁוּם שֶׁכֻּלָּם הִתְמַנּוּ עַל דְּרָכֵי בְּנֵי אָדָם, עַל אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן הַכֹּל סִלַּת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן, לְהַמְשִׁיךְ שֶׁמֶן מִשְׁחָה מֵהַמְּקוֹם הָעֲלִיּוֹן לַמַּטָּה, וְיִתְבָּרְכוּ כָּלֵם כְּאֶחָד מֵאוֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ.

וְזָהוּ יֵינן לְנִסְךָ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ רַבִּיעִית הַהֵינן. וּמְקוֹם אֶחָד (תְּלוּי) מְלֵא יֵינן וְשֶׁמֶן וּמֵי לְנִסְךָ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים, מֵיִם לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּזֶן וְאֶת כָּל אוֹתָן הַנְּטִיעוֹת. וְעַל כֵּן, יֵשׁ מֵיִם וְיֵשׁ מֵיִם. יֵינן, יֵשׁ מְקוֹם שֶׁהוּא טוֹב, וְיֵשׁ מְקוֹם שֶׁהוּא לְהַעֲנִישׁ, שֶׁהוּא דִין.

עַל כֵּן, מִי שֶׁרוֹאֶה יֵינן בְּחִלּוּמוֹ – יֵשׁ לָמִי שֶׁהוּא טוֹב, וְיֵשׁ לָמִי שֶׁהוּא דִין. אִם תִּלְמִיד חָכָם הוּא, כְּתוּב (תְּהִלִּים קד) וְיֵינן יִשְׁמַח לְכַב אֲנוּשׁ. וְכַתּוּב, (שִׁיר א) טוֹבִים דְּדִיף מֵיֵינן. זֶהוּ יֵינן הַמְשַׁמֵּר שְׁמֵשְׁמַח אֶת הַכֹּל. וְאִם לֹא – (מְשָׁלִי לא) תִּנּוּ שֶׁכָּר לְאוֹבֵד וְיֵינן לְמָרִי נֶפֶשׁ. יֵשׁ יֵינן אַחַר שֶׁהוּא דִין, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר לְהַקְרִיב אֶת הַדְּבָרִים הַלְלוּ בְּקִרְבָּנוּ, כְּדִי שֶׁיַּעֲבֹר הַדִּין וְיִתְעוֹרְרוּ רַחֲמִים. עוֹבֵר יֵינן וּבָא יֵינן, וְכֵן בְּכֹל.

וְשֶׁמֶן אֵינוֹ סוֹר מְקַרְבָּנוֹת לְעוֹלָמִים, פָּרַט לְמִנְחַת קְנָאוֹת, שְׁכַתּוּב (בְּמִדְבָר ה) לֹא יִצַק עָלָיו שֶׁמֶן וְגו'. שֶׁהָרִי כָּאֵן לֹא צְרִיכִים רַחֲמִים, שֶׁהָרִי הַכֹּל דִּין, שְׁכַתּוּב וְצַבְתָּהּ בְּטָנָה וְנִפְלָה יִרְכָּה. וְכַתּוּב יִתֵּן ה' וְגו'. וְעַל זֶה, וְזֹאת תּוֹרַת זִבְח הַשְּׁלָמִים אִם עַל תּוֹדָה יִקְרִיבָנוּ.

רבי חזקיה הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי יִצְחָק. קָמוּ בַחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְלַמַּד תּוֹרָה. פָּתַח רַבִּי יִצְחָק וְאָמַר, (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה' וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה הָרִי פָּרְשׁוּהוּ הַחֲבֵרִים וְהָרִי נִתְבָּאֵר, אָבֵל הַשִּׁבְחָה הַזֶּה הוּא שֶׁל כָּל בְּנֵי הָאָמוּנָה, וּמִי הֵם בְּנֵי הָאָמוּנָה? אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וְיֹדְעִים לִיַּחַד אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּרְאוּי. וְהַשִּׁבְחָה שֶׁל אוֹתָם בְּנֵי הָאָמוּנָה, אוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה וְנִדְבָקִים בַּכְּנֻסֵת יִשְׂרָאֵל לְשִׁבַּח אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדַבְרֵי תּוֹרָה.

בא רָאָה, בְּשַׁעַה שְׁאָדָם קָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה וְרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרְרָת בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, אוֹתָהּ אֵילַת עוֹמְדָת וּמִשְׁבַּחַת אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּבְשַׁעַה שֶׁהִיא עוֹמְדָת, כְּמָה אֲלֵפִים וְכְמָה רְכָבוֹת עוֹמְדִים עִמָּה בְּמִקְוָמָם, וְכֻלָּם מִתְחִילִים לְשִׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

אותו מִי שֶׁזָּכָה וְקָם בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִקְּשִׁיב לּוֹ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ, שִׁכְתוּב (שיר ח) הַיּוֹשֵׁב בַּגְּנָיִם חֲבֵרִים מִקְּשִׁיבִים לְקוֹלָהּ הַשְּׁמִיעֲנִי. וְכָל אוֹתָם אוֹכְלוֹסִים שֶׁל מַעֲלָה וְכָל בְּנֵי הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁמְזַמְּרִים לְרַבּוֹנָם, כְּלָם שׁוֹכְכִים בְּשִׁבִיל הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁל אוֹתָם שֶׁעֲסָקוּ בַּתּוֹרָה, וּמְכַרְיִזִים וְאוֹמְרִים: (תהלים קלד) הִנֵּה בָּרַכּוּ אֶת ה' כָּל עַבְדֵי ה'. אֲתֵם בָּרַכּוּ אֶת ה', אֲתֵם שִׁבַּחוּ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, אֲתֵם עֲטְרוּ אֶת הַמֶּלֶךְ.

ואותה הָאֵילַת מִתְעוֹרְרָת בְּאוֹתוֹ אָדָם, וְעוֹמְדָת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְאוֹמְרָת: רָאָה בְּאֵיזָה בֵּן בְּאֵתִי לִפְנֵיךְ, בְּאֵיזָה בֵּן הַתְּעוֹרְרָתִי אֲלֵיךְ. וּמִי הֵם שֶׁהַשִּׁבְחָה כְּלוֹ שֶׁלָּהֶם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ? וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר, הַעוֹמְדִים בְּבֵית ה' בְּלֵילוֹת, אֵלּוּ נִקְרָאִים עַבְדֵי ה', אֵלּוּ רְאוּיִים לְבָרֵךְ אֶת הַמֶּלֶךְ, וּבְרַכְתֶּם בְּרָכָה, זֶהוּ שִׁכְתוּב (שם) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קִדְשׁ וּבָרַכּוּ אֶת ה' וְגו'. אֲתֵם רְאוּיִים שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵיכֶם, וְהַבְּרָכָה שֶׁעַל יְדֵיכֶם בְּרָכָה הִיא.

שאו יְדֵיכֶם קִדְשׁ. מֵהוּ קִדְשׁ? הַמָּקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁמַּעֲיֵן הַנַּחַל הָעֵמֶק יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, שִׁכְתוּב וְנִהַר יֹצֵא מִעַדְן לְהַשְׁקוֹת. וְעַדָּן הוּא שֶׁנִּקְרָא קִדְשׁ עֲלִיּוֹן, מִשּׁוּם כֶּף שְׂאוּ יְדֵיכֶם קִדְשׁ. וְאָדָם שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן וְזוֹכֵה לָזֶה, מֵה מְכַרְיִזִים עָלָיו? יְבָרְכֶה ה' מְצִיּוֹן, אֲתֵם תְּבָרַךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא קִדְשׁ עֲלִיּוֹן, וְהוּא יְבָרַךְ אוֹתָךְ מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא צִיּוֹן, שֶׁאֲתֵם וְהַגְּבִירָה תִּתְבָּרְכוּ כְּאֶחָד.

כמו שהזווג שלכם הִיָּה כְּאֶחָד לְשִׁבְחָ אֶת הַמֶּלֶךְ, כִּי מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂמֵת־בְּרַכַּת כְּנֻסַת יִשְׂרָאֵל, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם יִזְמִין לָךְ בְּרָכוֹת. זֶהוּ שְׂכָתוֹב יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם. מִי הוּא טוֹב יְרוּשָׁלַם? אוֹתָן בְּרָכוֹת שְׂיוֹצְאוֹת לָהּ מִהַמֶּלֶךְ עַל יְדֵי אוֹתָהּ דְרָגַת צַדִּיק הַקְּדוּשָׁה. וְעַל כֵּן, יְבָרְכֶךָ ה' מִצִּיּוֹן וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַם, וְהִכַּל דְּבַר אֶחָד.

וְרָאָה בָּנִים לְבָנֶיךָ וְגו'. וְרָאָה בָּנִים לְבָנֶיךָ – יָפָה, מַה זֶה שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל? מַה צָרִיךְ כָּאֵן עַל יִשְׂרָאֵל? אֲלֹא מִשׁוֹם שְׂמֵרְבָה שְׁלוֹם לְמַעְלָה, שְׂכַפְאֶשׁר הוּא זוֹכֶה לְכָל זֶה, מְרַבֶּה שְׁלוֹם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. שְׁלוֹם עַל יִשְׂרָאֵל, סֵתָם. וְהַשְׁלוֹם הוּא שְׂבַחָם שֶׁל עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, שְׂבַח הוּא שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְדַבְרֵי תוֹרָה מְרַבִּים שְׁלוֹם בְּעוֹלָם, שְׂכָתוֹב (שם ט) ה' עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרְךָ אֶת עַמּוֹ בְּשְׁלוֹם.

נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא. רַבִּי יוֹסִי פִתַח, (שיר ב) עַד שְׂיִפּוּחַ הַיּוֹם וְנָסוּ הַצְּלָלִים וְגו'. כַּמָּה יֵשׁ לָהֶם לְבָנֵי אָדָם לְהַזְהֵר מִחֲטָאֵיהֶם שְׁלֹא לַחֲטֹא לְפָנֵי רַבּוֹנָם, שְׂהַרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם יוֹצֵא כְרוֹז וְקוֹרָא: הָעִירוּ בְנֵי הָעוֹלָם אֶת לַבְּכֶם לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ! הָעִירוּ לְהַזְהֵר מִחֲטָאֵיכֶם! הָעִירוּ אֶת הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנָּתַן בְּתוֹכְכֶם מִהַמְּקוֹם הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ.

שְׂשֻׁנִינוּ, בְּשַׁעָה שְׂמוֹצִיא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נְשֻׁמָּה לְהוֹרִידָה לְבָנֵי אָדָם, הוּא מַעֲיֵד בָּהּ בְּכַמָּה יַעוּדִים, בְּכַמָּה עֲנָשִׁים, כְּדִי לְשַׁמֵּר אֶת מִצְוֹתָיו. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׂמַעְבִּיר אוֹתָהּ בְּאֶלְךָ וּשְׂמוֹנָה עוֹלָמוֹת לְהַשְׁתַּעֲשַׁע, וְלִרְאוֹת בָּהֶם אֶת כְּבוֹד אוֹתָם שְׂמַשְׁתַּדְלִים בְּתוֹרָה. (יוצאת) וְעוֹמֶדֶת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלָבוֹשׁ נִכְבָּד, בְּדַמּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּלָבוֹשׁ נִכְבָּד עֲלִיּוֹן מִסִּתְפַּלֵּת בְּכַבוֹד הַמֶּלֶךְ בְּכָל יוֹם וּמַעֲטָר אוֹתָהּ בְּכַמָּה עֲטָרוֹת.

בְּשַׁעָה שְׂמַגִּיעַ זְמַנָּה לְרִדַת לְעוֹלָם, הוּא עוֹשֶׂה מְדוּרָה בְּגַן עֵדֶן שֶׁל הָאָרֶץ שְׁלֹשִׁים יָמִים, לְרְאוֹת אֶת כְּבוֹד רַבּוֹנָם שֶׁל הַצַּדִּיקִים, וְעוֹלָה לְמַקוֹמָה לְמַעְלָה, וְאַחַר כֵּן יוֹרֶדֶת לְעוֹלָם, וְהַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ מַעֲטָר אוֹתָהּ בְּשִׁבְעַ עֲטָרוֹת, עַד שְׂבָאָה וְנִכְנְסַת לְתוֹךְ גּוֹף שֶׁל אָדָם. וְכִשְׂהִיא בְּגוֹף שֶׁל אָדָם וְחוֹטֵאת בְּעוֹלָם הַזֶּה וּמַתְעַסְקַת בַּחֲשָׁךְ שְׁלָהּ, הַתּוֹרָה תִּמְהָה עָלֶיהָ וְאוֹמְרַת: וּמַה כָּל הַכְּבוֹד הַזֶּה וְכָל הַשְׁלָמוֹת שֶׁהַשְּׁלִים לְנַפְשׁ הַזֹּאת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן וְהִיא חוֹטֵאת לְפָנָיו?! נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא, מַה הַדִּין הוּא שְׂתַחֲטָא?

אָמַר רבי יוסי, נִפְּשׁ כִּי תַחֲטָא, חֲזַרְנוּ לְכָתוּב עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם. הֶעֱצָה לְנַפְּשׁ הַזֶּה לְהִזְהַר מִחֲטָאֵיהָ וּתְשׁוּבָה לְהִטָּהֵר – עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם, עַד שְׁלֹא יִפּוּחַ הַיּוֹם שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וַיָּבֵא אוֹתוֹ הַיּוֹם הַקָּשָׁה שְׁיִתְבַּעֲנָה הַמֶּלֶךְ דִּין לְצִאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. וְנִסּוּ הַצְּלָלִים – זֶהוּ סוּד שְׁאוּמְרִים בֵּין הַחֲבָרִים, שֶׁבִשְׂעָה שְׁמַגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל אָדָם לְצִאת מִן הָעוֹלָם, צֶלֶם הָאָדָם מְעַבֵּר מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם, טָרַם שְׁיִנְשֵׁף הַיּוֹם לְצִאת מֵהָעוֹלָם הַזֶּה. וְנִסּוּ הַצְּלָלִים, שְׁיַעֲבֹר הַצֶּלֶם, יָשׁוּב לְפָנָי רְבוּנוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, שְׁנֵי צִלְמִים יֵשׁ לְאָדָם כְּשֶׁהוּא בְּקִיּוּמוֹ, אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן, שְׁכָתוּב הַצְּלָלִים, שְׁנַיִם. וְכִשְׁנִמְצָאִים כְּאֶחָד, אֲזִי הָאָדָם בְּקִיּוּמוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב וְנִסּוּ הַצְּלָלִים. אֲזִי צָרִיךְ אָדָם לְהִסְתַּכַּל בְּמַעֲשָׂיו וּלְתַקֵּן לְפָנָי אֲדוֹנוֹ וַיּוֹדֶה עֲלֵיהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא רַחוּם וְחַנוּן, וּמִקַּבֵּל אֶת אוֹתָם שְׁשֹׁבִים לְפָנָיו.

וְזֶהוּ עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם וְנִסּוּ הַצְּלָלִים, שְׁפִינּוֹן שְׁאוֹתָם צְלָלִים עָבְרוּ מִמֶּנּוּ וְהוּא תְּפוּס בְּקוֹלָר, זֹה תְּשׁוּבָה, אֲבָל לֹא כָּל כֶּף מַעֲלָה כְּמוֹ בְּזִמְן שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ. וְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ מְכַרִּיז וְאוֹמֵר, (קְהֵלֵת יב) וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךְ בַּיּוֹם בְּחֹרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הַרְעָה וְגו'.

וְעַל זֶה עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם, שְׁצָרִיךְ אָדָם לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו. שְׁכִשְׁמַגִּיעִים יָמָיו לְהִסְתַּלֵּק מֵהָעוֹלָם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹהָה עָלָיו וְאוֹמֵר, וְנִפְּשׁ כִּי תַחֲטָא וְשִׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים, וְהָרִי הַשְּׁבַעֲתִי אוֹתָהּ בְּשַׁבּוּעָה שֶׁל שְׁמִי שְׁלֹא לְשַׁקֵּר בִּי, וְהִעַדְתִּי בָּהּ כְּשִׁירְדָה לְעוֹלָם, וְהוּא עַד וְדָאִי, מִכְּמָה פְּעָמִים שֶׁהִעַדְתִּי בָּהּ לְשִׁמּוֹר מְצוּוֹתַי. לְכֵן, הוֹאִיל וְהָאָדָם הוּא עַד, בְּשַׁעָה שְׁיָשׁוּב לְפָנָי הַמֶּלֶךְ – אוֹ רָאָה אוֹ יָדַע. אוֹ רָאָה אוֹתָם חֲטָאִים שֶׁעָשָׂה וְהִתְבּוֹנֵן בָּהֶם. אוֹ יָדַע בְּבִרּוֹר הַדְּבָר שֶׁעָבַר עַל מְצוֹת רְבוּנוּ. אִם לֹא יִגִּיד – אִם לֹא יוֹדֶה עֲלֵיהֶם לְפָנָי רְבוּנוּ (מִה כְּתוּב) כְּשִׁיִּצֵּא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנִשָּׂא עוֹנוֹ. וְכִשְׁשִׂיא עוֹנוֹ, אֵיךְ יִפְתָּחוּ לוֹ פֶּתַח וְאֵיךְ יַעֲמֵד לְפָנָי רְבוּנוּ, וְעַל זֶה נִפְּשׁ כִּי תַחֲטָא כְּתוּב.

נִפְּשׁ כִּי תַחֲטָא. רַבִּי אַבְבָּא פִּתַח, (תְּהִלִּים מו) כָּל זֹאת בְּאֲתָנּוּ וְלֹא שְׁכַחְנוּךָ וְלֹא שִׁקְרָנוּ בְּכַרְיֶתְךָ. כָּל זֹאת בְּאֲתָנּוּ, הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כָּל אֵלוֹ בָּאוּ עָלֵינוּ! אֲלֵא כָּל הַדִּינִים שֶׁלְמַעֲלָה בָּאוּ עָלֵינוּ. וְלֹא שְׁכַחְנוּךָ, וְלֹא שְׁכַחְנוּ דְבָרֵי תוֹרָתְךָ. מִכָּאֵן לְמַדְנּוּ, כָּל מִי שֶׁשׁוֹנֶה דְבָרֵי

תורה ולא רוצה לעסק בה, כאלו שכח את הקדוש ברוך הוא, שהרי כל התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא.

ולא שקרנו בביתך, שכל מי שמשקר בבית הקדוש הזו שרשומה בו, כאלו שמשקר בשמו של המלך, משום ששמו של המלך רשום באדם. ומקרא אחר מודה לכתוב הזה, שכתוב (שם) אם שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר. אם שכחנו שם אלהינו, כמו שנאמר ולא שכחנוך (וזהו התורה שהיא שם אלהינו). ונפרש כפינו לאל זר, כמו שנאמר ולא שקרנו בביתך. והכל דבר אחד. מה השקר כאן? שפרש כפיו לרשות אחרת ומשקר בבית הזו, ולכן התורה אוהזת בזה. שכל מי ששומר את הבית הזו כאלו שמר את כל התורה, ומי שמשקר בזה כאלו משקר בכל התורה.

סדר הלימוד ליום יד אדר [יום 162 בשנה]

בא ראה, טרם שנמול אברהם הרי לא נאמר שהוא שמר את התורה. כיון שנמול מה כתוב? (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתו מצותי חקותי ותורתתי. והכל משום שנמול ונרשם בו הרשם הקדוש ושמר אותו כראוי, מעלה עליו כאלו שמר את כל התורה. אף ביצחק כתוב, (בראשית יז) ואת בריתי אקים את יצחק. ועל זה נקראת התורה ברית.

בא ראה, משום שיוסף שמר את הברית הזו ולא רצה לשקר בה, זכה לכבוד בעולם הזה ולכבוד בעולם הבא, ולא עוד, אלא שהקדוש ברוך הוא השרה את שמו בתוכו, שכתוב (תהלים פא) עדות ביהוסף שמו. וזכה לברכת העולם הזה ולברכת העולם הבא.

אמר רבי יצחק, כתוב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וגו'. משום שיוסף שמר את הברית הזו, זכה בשור, שהוא ראשון לקרבן. אמר לו רבי יהודה, אם כן, למה התברך בדבר שהוא שמאל? בימין היה צריך, שהרי כתוב (יחזקאל א) ופני שור מהשמאל. אמר לו, כדי שיגן על חטאי ירבעם.

אמר לו, סוד למדנו בכתוב הזה, שפיון שיוסף שמר את הברית הזו, שהברית הזו אחוזה בשתי דרגות, ואותן שתי דרגות למעלה נקראו בשמות. ולמדנו בפרשת פרה אדמה, שהפרה הזו היא דרגה אחת מאותן שתי דרגות עליונות, והזוג של פרה נקרא שור, וזהו בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו. הדר לו ודאי. ולא כמו השור הזה של העולם, אלא וקרני ראם קרניו. קרן עליונה היא על כל האחרות, ועל כן - בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ.

אמר רבי אבא, משמע שכל מי ששומר את אות הרשם הקדוש, אותן שתי דרגות עליונות נקשרות בו, לשמר אותו בכל ולעטרו בכבוד עליון, ולכן זכה בשתי מלכיות - אחת הוא, ואחת בנו. שפיון ששלמה המלך נדבק בנשים נכריות, נתנה המלכות ליירבעם, ולכן הברית חביבה מהכל.

משום כן אמר רבי שמעון, האדם הזה שמוליד בן, נקשר לשכינה, שהיא הפתח של כל הפתחים (והתינוק הזה שנמול, נקשר בשכינה, שהיא

פתח של כל הכתרים) העליונים, הפתח שנקשר בשם הקדוש. (שאמר רבי שמעון) ואותו דם שיוצא מאותו תינוק שמור לפני הקדוש ברוך הוא, ובשעה שמתעוררים דינים בעולם, משגיח הקדוש ברוך הוא באותו דם ומציל את העולם. ומשום כך פתוב, (בראשית יז) ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. וכתוב (תהלים ז) ואם בגבורת שמונים שנה. והכל עולה במשקל אחד.

שנינו, באותו הדם זוכה העולם להתבשם בחסד, וכל העולמות עומדים, שכתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ וגו'. אם לא בריתי מילא, אבל למה יומם ולילה?

אמר רבי שמעון, שנינו, שני כתרים מתאחדים כאחד והם הפתח של כל הכתרים, ושנינו, אחד דין ואחד רחמים, ומתבשמים זה עם זה, זכר ונקבה. (ושנינו, אחד זכר ואחד נקבה, אחד דין ואחד רחמים).

בצד הזכר שרוי חסד, ובצד הנקבה שרוי דין. (ומשום כך) אחד לבן ואחד אדם. וכדי להתבשם זה עם זה, הם מתקשרים זה בזה. והברית הזו אוהזת בהם ביומם ולילה, בדין וחסד. בדין בראשונה, ואחר כך שורה בחסד, ומתבשם בכל. וזוהי הברית שנקראת יומם ולילה, שאוהזת בשניהם.

ומי שזוכה לשמר את אות הברית הזו כראוי ולא חוטא בה כל ימיו, הוא אוהז ביומם ולילה, וזוכה לשני עולמות, העולם הזה והעולם הבא. ולכן אברהם נקרא שלם, שכתוב (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. ואימתי נקרא שלם? כשזכה בשניהם, ביומם ולילה, שכתוב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. ושניהם ירש אברהם, ולא התקיים בו החסד בקיום שלם עד שנמול. כיון שנמול, התקיים בו וזכה לשניהם, ונקרא שלם.

כמו ששנינו, שכתוב (בראשית יח) והוא ישב פתח האהל כחם היום. פתח האהל, זהו הכתר העשירי של המלך, שהיא פתח לכל המשכן הקדוש של שאר הכתרים, ודוד המלך קורא (לזה) פתח צדק, שכתוב (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק, וכתוב זה השער לה'. כחם היום, כשמאיר האור של החסד, חלק גורלו, כמו שישב בזה – ישב בזה. מתי התקיים בו? כשנמול, ולכן נקראת ברית יומם ולילה. שנינו, כתוב (שמות יב) ופסח ה' על הפתח. מה זה ופסח ה' על

הפתח? ששורה על הפתח הזה חסד להתבשם. ומשום כך, ולא יתן המשחית וגו'.

אמר רבי אלעזר, הרי שנינו, כשהגר נמול ונכנס תחת כנפי השכינה, הוא נקרא גר צדק ולא יותר, גר צדק ודאי, זוכה להכנס לאותו פתח של צדק, ואתה אומר יומם ולילה שזכו לשניהם?

אמר לו רבי שמעון, אלעזר בני, אינו דומה מי שבא משרש קדוש ומגזע אמת, למי שבא מגזע רע ומשרש של געלים רעים קשים. בישראל כתוב בהם, (ירמיה ב) ואנכי נטעתיה שורק כלה זרע אמת. באמות עובדי עבודה זרה כתוב, (יחזקאל כג) אשר בשר חמורים בשרם וזרמת סוסים זרמתם.

ומשום כך, ישראל קדושים זרע של אמת, גזע שהתבשמו בהר סיני ופסקה מהם כל הזהמה, כלם מתבשמים, וכלם נכנסים בברית הקדושה של יומם ולילה להיות שלמים בכל. אבל באמות עובדי עבודה זרה קשה להעביר מהם את הזהמה, ואפלו עד שלשה דורות. ומשום כך שנינו, טוב שבעובדי כוכבים ומזלות וכו', ומשום כך גר צדק ודאי.

שאמר רב המנונא סבא, אמות עובדי עבודה זרה, טרם שנמולו שרויים הם בכתרים תחתונים שאינם קדושים, ורוח טמאה שורה עליהם. כיון שהתגירו ונמולו, הם שורים בפתח הקדוש (של השכינה) ששורה על שאר הכתרים התחתונים, ורוח קדושה שורה עליהם. אבל ישראל, קדושים בני קדושים של גזעים ושרשים, והתבשמו בהר סיני, ונכנסו לאמונה השלמה הקדושה בשעה שנמולים, הם שורים בכל, שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

והיה פי יחטא ואשם והשיב את הגזלה וגו'. רבי יוסי אמר, (ישעיה נד) כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבר מי נח. הפסוק הזה קשה, כתוב (בראשית ז) ומי המבול היו על הארץ, וכתוב (שם ט) ולא יכרת כל בשר עוד ממי המבול. כתוב מי המבול, ולא מי נח, וכאן כתוב כימי נח זאת לי. זאת לי?! הם לי היה צריך להיות!

אף כך שנינו, כשצדיקים מתרבים בעולם, הקדוש ברוך הוא שמח ומשתבח בהם. ששנינו, כששרוי צדיק בעולם ונמצא בו, כביכול הוא מטיל שלום בעולם, וכל העולם מתברך בגללו, ומטיל

שְׁלוֹם בְּפִמְלִיאָה שֶׁל מַעֲלָה. מִנֵּינ לָנוּ? שֶׁכְּתוּב (ישעיה כז) או יִחְזַק בְּמַעֲזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִּי. שְׁנֵי שְׁלוֹמוֹת כָּאֵן לָמָּה? אֵלָּא יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי – שֶׁמִּשְׁרָה זָכַר וּנְקָבָה. שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִּי – שֶׁהָאֲבוֹת מִתְּבָרְכִים.

מַה יֵּשׁ בֵּינֵיהֶם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁהָאֲבוֹת מִתְּבָרְכִים, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִּי, שֶׁמִּקְדִּים שְׁלוֹם בְּכָל. וּמִשׁוֹם כֶּף שְׁלוֹם קוֹדֵם. יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, מַה הַטַּעַם לֹא הִקְדִּים כָּאֵן שְׁלוֹם? אֵלָּא כְּדִי שִׁיעֵבַר הַנִּחַשׁ שֶׁשְׂרוּי בְּנִקְבָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וַיִּבֹא הַזָּכֵר לְשֵׁרוֹת בְּמִקְוָמוֹ, וּמִשׁוֹם כֶּף הִקְדִּים יַעֲשֶׂה, וְאַחַר כֶּף שְׁלוֹם.

שְׁנֵינּוּ, בְּזִמְנֵן שֶׁצְדִיק שְׂרוּי בְּעוֹלָם, הַדֵּינִים לֹא מִתְעוֹרְרִים וְלֹא שׁוֹלְטִים בְּעוֹלָם, מִשׁוֹם שֶׁאֲתוֹ אִישׁ צְדִיק הוּא אוֹת בְּעוֹלָם, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בְּכַבּוּדוֹ, וְהַעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלֵו.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּזִמְנֵן שֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם נִמְצְאִים רְשָׁעִים לְפָנֵי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹתוֹ הַצְדִיק שֶׁנִּמְצָא בְּעוֹלָם, (רוֹצֵה) הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִמּוֹ, כְּדִי שִׁיבְקֵשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם וַיִּתְפַּסֵּם עִמָּם. מַה עוֹשֶׂה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מְדַבֵּר עִמּוֹ עַל אוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם. אוֹמֵר לוֹ לְהִיטִיב עִמּוֹ לְבַדּוֹ וְלִהְשִׁמִּיד אֶת כָּלָם. מַהִי דְרָכּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק? עוֹזֵב אֶת שְׁלוֹ וְלוֹקַח אֶת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּדִי שִׁיתְפַּסֵּם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמָּם.

מִנֵּינ לָנוּ? מִמַּשֶּׁה, שֶׁאָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל, (שְׁמוֹת לב) עָשׂוּ לָהֶם עֲגָל מִסִּכָּה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ וְגו'. עוֹד אָמַר לוֹ, הֲרַף מִמֵּנִי וְאֲשִׁמְדֵם וְגו'. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר מִשֶּׁה, אִם בְּשִׁבְלֵי כְבוֹדִי יִשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם – טוֹב לִי מוֹת, וְלֹא יֵאמְרוּ שֶׁעֲזַבְתִּי אֶת זֶה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּשִׁבְלֵי כְבוֹדִי. מִיָּד – וַיַּחַל מִשֶּׁה אֶת פָּנָי ה' אֱלֹהָיו. וְהוֹשִׁיט עֲצָמוֹ לְמִיתָה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁכְּתוּב וַעֲתָה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵינִן מִחֲנִי נָא מִסְפָּרָךְ וְגו'. וְשְׁנֵינּוּ, לֹא זָז מִשֶּׁה מִשָּׁם עַד שֶׁמַּחַל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב, וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. וְכְתוּב, (בְּמַדְבָּר יד) וַיֹּאמֶר ה' סְלַחְתִּי כְּדָבָרְךָ.

וְאֵלָּו בְּנַח כְּתוּב, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנַח קַץ כָּל בְּשָׂר בְּאֵ לְפָנָי וְגו'. אָמַר לוֹ נַח, וְלִי מַה אַתָּה עוֹשֶׂה? אָמַר לוֹ, וְהִקְמַתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וְגו' עֲשֶׂה לָךְ תְּבַת עֲצֵי גִפְר. וְלֹא בְקֵשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם, וַיְרַדּוּ הַמַּיִם

וְהַאֲבִידוּ אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כֵּן כָּתוּב מִי נַח. מִי נַח וּדְאִי, שְׁבוּ
הֵם הָיוּ תְלוּיִים, שְׁלֵא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עַל הָעוֹלָם.

מִכָּאן אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָה שְׁכָתוּב (בראשית ט) וַיַּחַל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה.
וַיַּחַל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ל) לֹא יַחַל דְּבָרוֹ, שְׁנַעֲשֶׂה חֵל.
אִישׁ הָאֲדָמָה, שְׁבַגְלָלוּ הַשְּׂמָדוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם, כִּי לֹא בִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם
רַחֲמִים. דְּבַר אַחַר אִישׁ הָאֲדָמָה – שְׁבַשְׁבִּילוּ הַתְּקִימָה לְאַחַר
שֶׁהַשְּׂמָדוֹ הִרְאֵשׁוּנִים, שְׁכָתוּב לֹא אֶסֶף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה
בְּעִבּוֹר הָאָדָם וְגו'.

שְׁנִינוּ, הֵם נִקְרְאוּ מִי נַח, שֶׁהוּא גֵרָם שֶׁנִּקְרְאוּ עַל שְׁמוֹ. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי, זֹאת לִי, מָה זֶה אוֹמֵר? אֲלֵא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
מִי נַח גֵרָמוֹ לִי שְׁאֲגִלָּה זֹאת בְּעוֹלָם, שְׁכָתוּב וְאֵנִי "זֹאת" בְּרִיתִי אוֹתָם.
"זֹאת" אוֹת הַבְּרִית וְגו'. אֶת קִשְׁתִּי נִתַּתִּי בְּעֵנָן, כְּלוֹמַר אֵין מִי
שֶׁמִּשְׁגִּיחַ אֲלֵא לְכַבּוֹד שְׁמִי שֶׁרְמוֹז בְּזֹאת. וּמִי גֵרָם לוֹ? מִי נַח.

מִכָּאן סִימָן לְחֻסֵּיד צְדִיק שֶׁלֹּא מִתְגַּלֶּה הַקֶּשֶׁת הַזֶּה בְּיָמָיו, וְלֹא צָרִיךְ
הָעוֹלָם בְּיָמָיו לְאוֹת הַזֹּאת. וּמִי הוּא? אוֹתוֹ שֶׁמִּבְּקֵשׁ רַחֲמִים
עַל הָעוֹלָם וְרֵאוּי לְהִגָּן עָלָיו, כְּמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, שֶׁלֹּא צָרִיךְ
הָעוֹלָם בְּיָמָיו אֶת הָאוֹת הַזֹּאת, שֶׁהָרִי הוּא הִיָּה אוֹת סִימָן בְּעוֹלָם.

שְׁלֵא הִיָּתָה גְזֵרָה שֶׁנִּגְזְרָה עַל הָעוֹלָם לְמַעְלָה שֶׁלֹּא מִבְּטַל אוֹתָהּ,
וְהֵינּוּ מָה שְׁכָתוּב (שמואל-ב כג) מוֹשֵׁל בְּאָדָם. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מוֹשֵׁל בְּאָדָם. וּמִי מוֹשֵׁל בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּבִיכּוֹל? צְדִיק. שֶׁהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר, וְהוּא מִבְּטַל.

כְּמוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי שִׁיוּם אַחַד הִיָּה יוֹשֵׁב עַל הַדְּלֵת שֶׁל שַׁעַר
(מְעַרְת) לוֹד, הָרִים עֵינָיו וְרָאָה שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ מְאִירָה, וְהִסְתִּירָה אוֹרָהּ
שֶׁל שְׁפָעִים. בֵּינָתִים נַחֲשֵׁף הָאוֹר, וְנִרְאָה בְּשֶׁמֶשׁ שָׁחַר וַיִּרְק. אָמַר לוֹ
לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנוֹ, בֵּא אַחֲרַי בְּנִי, וְנִרְאָה שֶׁהָרִי וּדְאִי נִגְזְרָה גְזֵרָה
לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהוֹדִיעַ לִי, שְׁוֹדָאִי שְׁלִשִׁים יוֹם
תְּלוּי אוֹתוֹ הַדְּבָר שֶׁנִּגְזַר לְמַעְלָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינוֹ עוֹשֶׂה עַד
שֶׁמוֹדִיעַ לְצְדִיקִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (עמוס ג) כִּי לֹא יַעֲשֶׂה ה' אֱלֹהִים דְּבַר
כִּי אִם גְּלָה סוּדוֹ אֶל עַבְדָּיו הַנְּבִיאִים.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, נִכְנְסוּ לְאוֹתוֹ כְּרָם. רָאוּ נַחֲשׁ אַחַד שֶׁהָיָה בָּא, וּפְיוֹ
פְתוּחַ, (וְהָיָה לוֹחֵשׁ בַּלְשׁוֹנוֹ) וְלוֹהֵט בְּאַרְץ בְּעַפְר. נַעַר בְּגָדָיו רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְהִכָּה יָדוֹ בְּרֵאשׁ הַנַּחֲשׁ, שֶׁכֵּף הַנַּחֲשׁ, הִנְמִיךְ אֶת פִּיו וְרָאָה לְשׁוֹנוֹ

רוחשת. אמר לו: נחש נחש, לך ואמר לאותו הנחש העליון שהרי רבי שמעון בן יוחאי מצוי בעולם. הכניס את ראשו לנקב של עפר אחד, ואמר: גוזר אני, כשם שהתחתון חזר לנקב העפר, כך העליון יחזר לנקב תהום רבה.

רחש רבי שמעון בתפלה. עד שהיו מתפללים, שמעו קול אחד: ממני המות, הכנסו למקומכם. המפות של המשחיתים לא שורות בעולם, שהרי רבי שמעון בן יוחאי בטל אותן. אשרי רבי שמעון, שרבונך רוצה בכבודך על כל בני העולם. במשה כתוב (שמות לב) ויחל משה וגו', ששמע שאחז אותו פרגוד, ואתה רבי שמעון גוזר, והקדוש ברוך הוא מקים. הוא גוזר, ואתה מבטל.

בין כך ראה שהאיר השמש ועבר אותו השחור. אמר רבי שמעון, ודאי שהעולם התבשם. נכנס לביתו ודרש, (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. מה הטעם כי צדיק ה' צדקות אהב? משום שישר יחזו פנימו. מה זה פנימו? הפנים העליונים של כל העולם, שצריכים לבקש רחמים ממנו על כל מה שצריכים.

אמר לו רבי אלעזר בנו, אם כך, היה צריך להיות ישר יחזו פנימו, או ישרים יחזו. מה זה ישר יחזו? אמר לו, סוד עליון שאותם ימי קדם של העתיק הקדוש, נסתר כל הנסתרם. וימי עולם של ז"א, שהם נקראים פנימו, (שהם) רואים בדרך ישר מה שצריך לראות.

ישנינו, בשעה שהקדוש ברוך הוא משגיח בעולם ורואה שכשרים מעשיהם של בני האדם למטה, מתגלה העתיק הקדוש בזעיר אנפין, ומסתכלים כל אותם הפנים בפנים נסתרים, וכלם מתברכים. מה הטעם שמתברכים? משום שמסתכלים אלו באלו בדרך ישר, שלא סוטים ימינה ושמאלה. זהו שכתוב ישר יחזו פנימו. וכלם מתברכים ומשקים זה את זה, עד שמתברכים כל העולמות. וכל העולמות נמצאים כאחד, ואז נקרא ה' אחד ושמו אחד.

וכשחטאי העולם מתרבים, נסתר העתיק הקדוש, ואין משגיחים פנים בפנים, ואז מתעוררים הדינים בעולם, והכסאות עולים, ועתיק הימים סתום ולא מתגלה. זהו שכתוב (דניאל ז) הייתי רואה עד שהכסאות הורמו ועתיק הימים יושב. עד שהכסאות הורמו, שאותם הכתרים העליונים, שמשקים את כל האחרים

לְהַעֲמִידָם בְּקִיּוּמָם. וּמִי הֵם? הָאָבוֹת. וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב וְלֹא מִתְגַּלֶּה. וְאָז מִהֶפְכִּים הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם רַחֲמִים לְדִין.

שְׁנֵינּוּ. מִצַּד הָאֵם יוֹצְאִים שׁוֹמְרֵי הַחֻקִּים, הַקְּלֹפֹת שֶׁלָּהֶם, וְאוֹחֲזִים בַּמֶּקֶל שֶׁל הַגְּבוּרָה, שׁוֹלְטִים עַל הַרַחֲמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו) הַנוֹעֲדִים עַל ה', עַל ה' מִמֶּשׁ. וְאָז נִמְצָאִים הָעוֹלָמוֹת חֹסְרִים, (קשורים) שְׂאִינָם שְׁלֵמִים, וּמִתְעוֹרְרֵת בְּכֻלָּם קִטְטָה.

וּבְשֵׁנֵינוּ אָדָם מְכַשִּׁירִים מַעֲשֵׂיהֶם לְמִטָּה, אֲזִי מִתְבַּשְּׂמִים הַדֵּינִים וְעוֹבְרִים, וּמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים וְשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע שֶׁמִתְעוֹרֵר מִן הַדִּין הַקָּשֶׁה. וְכִשְׁמִתְעוֹרְרִים רַחֲמִים, נִמְצָאִים שְׂמֻחָה וְנַחֲוִימִים, מִשׁוּם שֶׁשׁוֹלְטִים עַל אוֹתוֹ הָרַע. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וַיִּנָּחֵם ה' עַל הָרָעָה. וַיִּנָּחֵם, מִשׁוּם (שְׁשׁוּלֵט עַל הָרָעָה) שֶׁנִּכְנָע הַדִּין הַקָּשֶׁה, וְשׁוֹלְטִים הַרַחֲמִים.

שְׁנֵינּוּ, בְּשַׁעָה שֶׁהַדֵּינִים מִתְבַּשְּׂמִים וְשׁוֹלְטִים הַרַחֲמִים, כָּל כֶּתֶר וְכֶתֶר שָׁב לְקִיּוּמוֹ, וְכֻלָּם מִתְבַּרְכִּים כְּאֶחָד. וְכִשְׁשָׁבִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִקוּמוֹ וְכֻלָּם מִתְבַּרְכִּים כְּאֶחָד, וְהָאֵם מִתְבַּשְּׂמֵת בַּמִּפְתָּחוֹת הַחֻקוֹקִים וְשָׁבִים לְצַדָּה, אֲזִי נִקְרָאת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְהָעוֹלָם מִתְכַּפֵּר, שֶׁהָרִי הָאֵם יוֹשֵׁבֵת בְּשֻׂמְחָה שְׁלֵמָה, שֶׁפְּתוּב אִם הַבָּנִים שְׂמֻחָה, וְאֲזִי נִקְרָא יוֹם הַכְּפוּרִים, שֶׁפְּתוּב בּוֹ לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם. וְנִפְתָּחִים חֲמָשִׁים שְׁעָרִים שֶׁל צְדָדִים חֻקוֹקִים.

שְׁנֵינּוּ, כְּתוּב וְהָיָה כִּי יַחֲטֵא וְאָשָׁם, מֵה זֶה כִּי יַחֲטֵא, וּלְבִסּוֹף וְאָשָׁם? אֲלֵא כֶּךָ שְׁנֵינּוּ, כִּי יַחֲטֵא מֵאוֹתָם חֲטָאִים שֶׁנִּקְרָאוּ חֲטָא, שֶׁפְּתוּב מִכָּל חַטָּאת הָאָדָם. וְאָשָׁם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הָאָשָׁם הַמוֹשֵׁב לָהּ. וְאָשָׁם, וַיִּתְקַן. כְּלוֹמֵר, אִם יִתְקַן אֶת מַעֲשָׂיו, וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֻלָּה אֲשֶׁר גָּזַל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִמִּשְׁמַע שֶׁפְּתוּב וְהָשִׁיב, לֹא כְּתוּב וַיִּשְׁיב אֲלֵא וְהָשִׁיב, וְהָשִׁיב דּוֹקָא.

שְׁנֵינּוּ, בְּאַרְבַּע תְּקוּפוֹת הַשָּׁנָה הַקּוֹל נִפְסָק, וּמִתְעוֹרְרִים הַדֵּינִים, וְהַתְּשׁוּבָה תְּלוּיָה עַד שֶׁמִתְתַּקֵּן. וְכִשְׁהַדֵּינִים מִתְעוֹרְרִים, יוֹצֵא קוֹל, וְאַרְבַּע זְוִיּוֹת (פְּעָמִים) הָעוֹלָם עוֹלִים וַיּוֹרְדִים. הַכְּרוֹז קוֹרָא, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ וַיִּתְעוֹרֵר. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִזְמֵן, אִם יָשׁוּבוּ – יָשׁוּב, וְאִם לֹא – (הַכָּל ס"א הַקּוֹל) נִפְסָק, וְהַדֵּינִים נִעְשִׂים, וְאֲזִי נִקְרָא וַיִּתְעַצֵּב, וַיִּתְעַצֵּב בְּבִתִּים הַחִיצוֹנִים.

אמר רבי יהודה, שנינו, מיום שנחרב בית המקדש אין יום שלא נמצא בו כעס רע, מה הטעם? משום ששנינו, אמר רבי יודאי אמר רבי ייסא, נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנסו ישראל לירושלים של מטה. ומשום כך נמצאת רתחה בעולם.

אמר רבי יוסי, כתוב ערות אביך וערות אמך לא תגלה. וכתוב אמך היא לא תגלה ערותה. ושנינו, אמך היא ודאי. הרי אם גלה ערותה, למה צריך להשיב אותה? ודאי לתקן את מה שגלה. **ששנינו**, כשמתגבר יצר הרע באדם, אינו מתגבר אלא באותן עריות, וכל החטאים אחרים באותה ערוה. וכתוב לא תגלה. כשמתקן, מתקן כנגד אותו שגלה, וזו נקראת תשובה.

אמר רבי יצחק, כל חטאי העולם אחרים (זה) בזה, עד שהאם מתגלה בגללם. וכשהיא מתגלה, כל אותם הבנים מתגלים (בשבילה). וכתוב לא תקח האם על הבנים. וכשמתקן העולם למטה, הכל מתקן, עד שעולה התקון לאם הקדושה ומתקנת, ומתכסית ממה שהתגלתה. ומשום כך כתוב, אשרי נשוי פשע כסוי חטאה, ואז נקראת תשובה, תשובה ודאי. ואז נקרא יום הכפורים, כמו שכתוב מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו.

אמר רבי יהודה, מתי נקראת תשובה? כשהאם מתכסה ועומדת בשמחה על הבנים, שכתוב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה ושבה לקיום. ומי שהיה סגור, שב למקומו. וכלם שבים אחד לאחד, ומתברכים כל אחד ואחד, ואז נקראת תשובה (שלמה), תשובה סתם, להכליל הכל.

אמר רבי יצחק, כשמכשר העולם, כלו מכשר כאחד. כתוב כי גדול מעל שמים חסדך. מעל שמים, שעולה למעלה מהמקום שנקרא שמים. ומי הוא. זו האם. והינו שנקראת תשובה.

רבי יהודה אומר, מדיק שכתוב מעל שמים. אלמלא כתוב על שמים, משמע אותו מקום שעומד על שמים ולא יותר. כיון שאמר מעל שמים, משמע אותו מקום שעומד על השמים למעלה למעלה. (ומה היא? אמא, וזהו שנקרא תשובה).

ששנינו, באותו זמן שמכשרים המעשים למטה והאם בשמחה, מתגלה העתיק הקדוש, ושב האור לזעיר אנפין, ואז הכל

בשמחה, הכל בשלמות, הכל נמצאים בברכות, והרחמים מזמנים, וכל העולמות בשמחה. זהו שכתוב (מיכה ז) 'שוב ירחמנו יכבש עונתינו. מי ישוב? ישוב העתיק הקדוש להתגלות בזעיר, ישוב להתגלות, שהיה נסתר בראשונה, והכל נקרא תשובה.

אמר רבי יהודה, הכל בכלל, הכל סתם. וכתוב (דברים יג) 'למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים. אמר רבי יצחק, הכל הוא ודאי, והרי בארנו את הדברים לפני רבי שמעון.

והשיב את הגזלה. שם שאלו החברים, מפני מה בגזלה כתוב והשיב את הגזלה, ולא יותר? אלא הרי בארנו, שזה שם יראה העליונה כמו התחתונה, וזה שגונב שם את היראה התחתונה כנגדו, ולא היראה העליונה.

מה כתוב למעלה? נפש כי תחטא. כמו שאמרנו, שהתורה והקדוש ברוך הוא תמהים עליו ואומרים, נפש כי תחטא וגו'? וכתוב נפש כי תמעל מעל וגו', או - נפש כי תשבע וגו'. אמר רבי יצחק, כתוב נפש, ולא רוח, ולא נשמה, וכאן גוף (רוח) ונפש, שנאמר והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה. מי שרוצה לתקן את מעשיו, כמו שאמרנו והשיב. מי זה והשיב? אלא כמי שיתקן מעשים, כדי שישלב מעינות המים למקומם להשקות את הנטיעות, שהרי הוא גרם בחטאיו למנע מהם. ועל זה - והשיב את הגזלה וגו', כמו שנתבאר.

רבי אבא היה יושב לפני רבי שמעון. נכנס רבי אלעזר בנו. אמר רבי שמעון, כתוב (תהלים צב) צדיק כפתמר יפרח וגו'. צדיק כפתמר, מה זה כפתמר? שהרי מכל האילנות של העולם, אין מי שמתעכב לפרח כמו תמר שעולה לשבעים שנים. מה הטעם כפתמר? אלא אף על גב שהכתוב מעיד, החברים כלם אין רוצים לגלות.

אבל צדיק כפתמר יפרח, זה נאמר על גלות בבל, שהרי לא שבה שכינה למקומה אלא לסוף שבעים שנה. זהו שכתוב (ירמיה כט) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד אתכם. וזהו צדיק כפתמר יפרח, שעולה זכר ונקבה לשבעים שנה. צדיק - זה הקדוש ברוך הוא, זהו שכתוב (תהלים יא) כי צדיק ה' צדקות אהב. וכתוב (שמות ה) ה' הצדיק. וכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב.

בארז בלבנון ישגה. מה זה ארז? זה הקדוש ברוך הוא, שכתוב בחור בארזים. (שיושב על כסא של יעקב השלם) בלבנון ישגה, בלבנון

וְדַאי, וְזֶהוּ הַעֲדָן שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁעָלְיו כְּתוּב (שם טו) עֵינַי לֹא רָאִיתָה אֱלֹהִים
זוֹלָתָךְ. וְהָאֲרֵז הִזָּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם עֲלִיּוֹן יִשְׁגָּה.

וְזֶה בְּגִלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה הוּא כְּמוֹ הָאֲרֵז הִזָּה שְׁמַתְעַכֵּב לְעֵלוֹת. וּמִשְׁעָה
שְׁעוּלָה עַד שְׁעוּמָד בְּקִיּוּמוֹ הוּא יוֹם, וּתְחֵלֶת הַיּוֹם הָאֲחֵר עַד
שְׁעוּשָׁה צַל בְּאוֹר הַיּוֹם. וְהָאֲרֵז לֹא עוּלָה אֶלָּא בְּעֵדוֹן שֶׁל הַמַּיִם, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמָר (במדבר כד) כְּאֲרָזִים עָלֵי מַיִם. כִּי אֲרֵז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה. שְׁמִשָּׁם
יוֹצֵא הַמַּעַיִן וְהַנְּהָר שֶׁל הַמַּיִם לְהַשְׁקוֹת. וְאֲרֵז זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שְׁכָתוּב (שיר ה) בַּחֹר כְּאֲרָזִים.

שְׁתוּלִיִּים בְּבֵית ה' – לְזַמְנוּ שֶׁל מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ. בַּחֲצֵרוֹת אֱלֹהֵינוּ
יִפְרִיחוּ – בַּתְּחִיַּת הַמַּתִּים. עוֹד יִנּוּכּוֹן בְּשִׁיכָה – בְּאוֹתוֹ יוֹם
שְׁהַעוֹלָם יִמָּצָא חֶרֶב. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ – לְאַחַר שְׁכָתוּב (ישעיה טו)
הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה. וְאִז, (תהלים קד) יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו
כְּתוּב. וְכָל כִּי לְמָה? (תהלים צב) לְהַגִּיד כִּי יִשָּׂר ה' צוּרֵי וְלֹא עוֹלָתָהּ בּוֹ.
עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (משלי טו) אִישׁ תְּהַפְכּוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן וְנִרְגָן מִפְּרִיד
אֶלּוֹף. אִישׁ תְּהַפְכּוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, הַרְשָׁעִים
עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעְלָה. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֶלּוֹף, מִפְּרִיד אֶלּוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְזֶה
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

דְּבַר אַחַר אִישׁ תְּהַפְכּוֹת יִשְׁלַח מְדוֹן – מַה זֶה יִשְׁלַח? יִשְׁלַח אֶת אוֹתָן
נְטִיעוֹת. מְדוֹן – שִׁיּוֹנָקִים מִן הַצַּד שֶׁל הַדִּין. וְנִרְגָן מִפְּרִיד אֶלּוֹף,
כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁהַרְשָׁעִים עוֹשִׂים פָּגָם לְמַעְלָה. מִפְּרִיד – שְׁהַיְחוּד לֹא
נִמְצָא, מִפְּרִיד אֶת הַגְּבִירָה מִהַמֶּלֶךְ, וְאֶת הַמֶּלֶךְ מִהַגְּבִירָה. וּמִשׁוּם כִּי
לֹא נִקְרָא אֶחָד, שְׁאֶחָד אֵינוֹ נִקְרָא אֶלָּא כְּשֶׁהֵם בְּזוּוּג אֶחָד. אוֹי לְאוֹתָם
הַרְשָׁעִים שְׁעוֹשִׂים פְּרוּד לְמַעְלָה. אֲשֶׁרֵי הַצַּדִּיקִים שְׁמַעְמִידִים אֶת
הַקִּיּוּם שְׁלֹמֶעֱלָה, וְאֲשֶׁרֵי בְּעָלֵי תְּשׁוּבָה שְׁמַשִּׁיבִים הַכֹּל לְמִקּוֹמָם.
וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, הַמְּקוֹם שְׁבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה יוֹשְׁבִים, צַדִּיקִים גְּמוּרִים לֹא
יוֹשְׁבִים בּוֹ. מַה הַטַּעַם? אֶלָּא הֵם הַתְּתַקְּנוּ בְּמִקּוֹם עֲלִיּוֹן
בְּמִקּוֹם שְׁהַשְׁקָאת הַגֵּן נִמְצָאת מִשָּׁם. וְזוֹהִי תְּשׁוּבָה, וְעַל זֶה נִקְרָאִים
בְּעָלֵי תְּשׁוּבָה. וְאֵלוֹ מִתְּתַקְּנִים בְּמִקּוֹם אַחַר שְׁנִקְרָא צַדִּיק.

וְעַל זֶה אֵלֶּה יוֹשְׁבִים בְּמִקּוֹם עֲלִיּוֹן, וְאֵלֶּה יוֹשְׁבִים בְּמִקּוֹם קֶטָן. מַה
הַטַּעַם? אֵלוֹ מְשִׁיבִים מִיָּם לְמִקּוֹמָם מִהַמְּקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַנְּהָר
הָעֵמֶק, עַד אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא צַדִּיק. וְצַדִּיקִים גְּמוּרִים מְשִׁפִּיעִים
מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים לְעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל כֵּן אֵלוֹ עֲלִיּוֹנִים וְאֵלוֹ

תחתונים. אשרי חלקם של בעלי התשובה, ואשרי חלקם של הצדיקים שבגללם העומד עומד.

זהו שכתוב, והיה כי יחטא ואשם וגו'. מה כתוב למעלה? או מצא אבדה וכחש בה וגו', שהרי בשביל זה מסתלק הקדוש ברוך הוא מהכל. כפיכול הקדוש ברוך הוא לא נמצא במקומו, שהרי כנסת ישראל נפרדה ממקומה. זהו שכתוב אבדה האמונה. מה זו האמונה? זו כנסת ישראל, כמו שנאמר ואמונתך בלילות. אבדה האמונה, כמו שנאמר על מה אבדה הארץ, והכל אחד.

והרי בארנו אבדה, ולא נאבדת, ולא אבודה. כמו כן הצדיק אבד. אבוד או נאבד לא כתוב, אלא אבד. זהו שכתוב אבדה האמונה, בשביל כך – והשיב את הגזלה או את האבדה וגו'.

רעיא מהימנא (רועה הנאמן)

אמר הרועה הנאמן, מקומות יש בגיהנם רשומים למחללי שבתות בפרהסיא, ולא חוזרים בתשובה מאותו חלול, וממנים עליהם. ואף כך יש מקומות בגיהנם לאותם שמגלים עריות, ולאותם שמגלים פנים בתורה שלא כהלכה, ולאותם ששופכים דם נקי, ולאותם שנשבעים לשקר, ולאותם ששוכבים עם נדה או בת אל נכר או זונה או שפחה. ואף כך למי שעובר על שס"ה לא תעשה.

לכך חטא יש מקום בגיהנם, וממנה עליו. ושטן יצר הרע שלו ממנה על כל החטאים והמקומות והממנים שלו. ואם חוזר בתשובה, מה כתוב? מחיתי כעב פשעיה, נמחו הרשומים של הרשעים של המקום של הגיהנם מכל חטא וחטא.

ויש חטאים רשומים למעלה, ולא למטה. ויש שרשומים למטה ולא למעלה, ויש שרשומים למטה ולמעלה. נמחו למטה – נמחו למעלה, אחר שחזר בתשובה. ועוד בארו בעלי המשנה, רשע – עוונותיו חקוקים לו על עצמותיו. צדיק – זכיותיו חקוקים לו על עצמותיו. למה? כדי להיות רשומים בין בעלי החטאים שלהם להודע בהם, וקול יוצא עליו: זהו רשע, ישרפו עצמותיו בגיהנם.

ובארנו, נשמות של רשעים הן הן המזיקים בעולם. והדין שלהם בארו עליהם בעלי המשנה, שנשמתם נשרפת ונעשית אפר תחת כפות רגלי הצדיקים. ובמה נשרפים? באש הכסא, שנאמר

בו (דניאל ז) כְּרִסְיָהּ שְׂבִיבִין דִּי-נֹר גְּלִגְלוּהִי נֹר דְּלֵק. (וְנֹר דִּינֹר שׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא) מֵאַרְבַּע חַיֹּת שֶׁל אֵשׁ שְׁסוּכְבִּים אֶת כֶּסֶא הַדִּין, שֶׁהוּא אֲדֹנָי, דִּין שֶׁל הַמְּלָכֹת דִּין.

וְאוֹתוֹ נִהַר נֶאֱמַר בּוּ, (שם) נִהַר דִּינֹר שׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מִלְּפָנָיו. נִשְׁמֹת הַצְּדִיקִים טוֹבְלוֹת וְנִטְהָרוֹת בּוּ, וְנִשְׁמֹת הָרָשָׁעִים נִדְּוָנִים בּוּ, וּבּוֹעֲרִים לְפָנָיו כְּמוֹ קֵשׁ לְפָנֵי אֵשׁ, וְהִינּוּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ. יְהוָה הוּא חֲמָה. וְנִרְתִּיקוּ - אֲדֹנָי וְהִינּוּ הַסּוּד שֶׁפָּרְשׁוּהוּ, לְעֵתִיד לְבֹא מוֹצֵיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲמָה מִנִּרְתִּיקָה; צְדִיקִים מִתְּרַפְּאִין בָּהּ, וְרָשָׁעִים נִדְּוָנִים בָּהּ.

וּמַהֲחַיֹּת שֶׁל כֶּסֶא הַדִּין הָיָה יוֹרֵד אֲרִיָּה שֶׁל אֵשׁ לֶאֱכֹל אֶת הַקְּרָבָנוֹת, אוֹתָם הַמְּמַנִּים עַל כָּל אֵיבָר שֶׁחֲטָא מְחַבֵּל קְטָגוֹר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּחַ, עֲשֵׂה עֲבֵרָה אַחַת - קָנָה לוֹ קְטָגוֹר אֶחָד. וּמִיד שִׁיּוּרְדָת אֵשׁ שֶׁל גְּבוּהַ וְשׁוֹרְפֶת אֶת אוֹתָם אֵיבָרִים וּפְדָרִים וְאִמּוּרִים שֶׁל פְּרִים וְכִבְשִׁים וְעֵתוּדִים וְעִזִּים, יְהוָה שִׁיּוּרֵד כְּאַרְיָה שֶׁל אֵשׁ לְשׂוֹרֵף אוֹתָם, נִשְׂרָפִים הָאֵיבָרִים שֶׁלָּהֶם, נִשְׂרָפִים הַמְּשַׁחֲתִים שֶׁמְמַנִּים עֲלֵיהֶם, וּמִתְּכַפְּרִים חֲטָאי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם אֵיבָרֵי הַשְּׂכִינָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְּקַרְבוֹת הַחַיֹּת הַמְּמַנּוֹת עַל הַזְּכִיּוֹת, שֶׁהֵם מְכַסֵּא הַרְחָמִים, שֶׁהֵיא תְּשׁוּבָה, הָאֵם הַעֲלִיּוֹנָה. וּבְמָה מִתְּקַרְבִּים? בְּשֵׁם יְהוָה שֶׁנִּכְנַס בָּהֶם. וּמִשׁוּם זֶה הַקְּרָבָן לִיהוָה. שְׂאִין מִי שִׁיכּוֹל לְקַרֵב חַיֹּת וְיִסּוּדוֹת לְהַכְנִיס שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם אֶלֶּא שְׂמוּ, שֶׁמְקַרֵב בְּשֵׁמוֹ מִים לְאֵשׁ, וְלֹא מְכַבִּים זֶה אֶת זֶה, וּמְקַרֵב רוּחַ לְעֶפֶר וְלֹא מְפָרִיד אוֹתוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֵלוֹ הַשְּׁלָמִים, חַיֹּת וְיִסּוּדוֹת, וְנִקְרָאִים קְדָשִׁים, שְׂאִין טְמֵאִים בֵּינֵיהֶם. וְעוֹד, שְׁלָמִים זוּ ה' הָאֲחֻרּוֹנָה, שֶׁהֵיא שְׁלָמוֹתוֹ שֶׁל הַעֲמוּד הָאֲמָצְעִי בְּכָל הַהַיּוֹת שְׁכֻלוֹת בּוּ, לְכָל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁלוֹ, שֶׁהֵן שֵׁשׁ סְפִירוֹת.

וְסוּד הַדְּבָר - חָתָם רוּם וּפְנָה לְמַעְלָה, בֵּיה"ו, לִימִין שֶׁל חֶסֶד. בְּהו"י, לְשִׁמְאֵל שֶׁל גְּבוּרָה. וְהו"י, בְּעֲמוּד הָאֲמָצְעִי. יו"ה בְּנִצָּח. בְּהוּד הַיָּיִו. בְּיִסּוּד וַי"ה. הָאֵילָן שְׂאוּחַז אֶת כָּלֶם - תְּפֹאֲרֶת. עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי. וּמִשׁוּם כִּף הַמְּקוֹם שֶׁיִּפֹּל הָעֵץ, שֵׁם יְהו"ו. וְאֵף כִּף בְּכָל הַיּוֹה, ה' אֲחֻרּוֹנָה שְׁלָמִים לָהּ, וְלְכָל הַהַיּוֹת שְׂאֲחוּזִים בָּהּ. כְּמוֹ זֶה,

יהו עם ה' - יהוה. הו"י עם ה' - הויה. וה"י עם ה' - והי"ה. ואף כף שאר ההי"ות.

וְהֵם ח"י אותיות של ששת הצדדים שכלולים בצדיק חי העולמים, ועם ה' נעשה חי"ה. וסוד הדבר היא ה', כמו תבת נח שכנס בה בכל מין ומין, שהם שנים שבעה שבעה לקרבן. שנים שנים - ארבעה. שבעה שבעה - ארבעה עשר. הרי י"ח. ותבה ה', בה נשלמת חיה.

(פתח ואמר, באתי לגני וגו') והצדיק כולל שש דרגות, ומשום כן תקנו לפתור בו חלום בשלשה שלומות, בשלשה פדיונות, שהוא ו', בחשבון ו'. והוא הסלם של חלום יעקב, כולל שש ספירות. מצב ארצה - שכינה תחתונה, וזו ה' התחתונה. וראשו - זה י', בו הוא צדיק שביעי מגיע השמימה - זו האם העליונה, וזו ה' העליונה, שמצד החלום ה' שולטת על י', שהוא ראש הסלם, ה"י מן אלהים. ומשום כן, והנה מלאכי אלהים עלים וגו', ולא מלאכי יהו"ה.

האותיות כסדרן עולות בחלם, שהוא כתר על ארבע אותיות, שההתפשטות שלהן מחכמה עד המלכות הקדושה. משום שחכמה היא י', בינה ה', שש ספירות ו', מלכות ה' אחרונה. חלם כתר על כל האותיות. (ע"כ רעיא מהימנא).

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. רבי אבא פתח, (שיר א) הגידה לי שאהבה נפשי וגו', אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך וגו'. את הפסוקים הללו בארו החברים במשה בשעה שהיה עולה מן העולם, שאמר (במדבר כז) 'פקד ה' אלהי הרוחת לך כל בשך וגו', אשר יצא לפניהם וגו'. ושנינו שזה נאמר על הגלות.

ובא ראה, הפסוקים הללו אמרה אותם כנסת ישראל למלך הקדוש. הגידה לי שאהבה נפשי, כמו שנאמר (שיר ג) את שאהבה נפשי ראיתם. ולמלך הקדוש נאמר, אתה שאהבה נפשי איכה תרעה.

בספרו של רב המנונא סבא אומר, כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, כפיכול הקדוש ברוך הוא בשלמות, ורועה ברצון אותו (ואת האחרים הוא זן) את עצמו מאותה יניקת החלב (של המלך) של האם העליונה, ומאותה יניקה שהוא יונק, משקה את כל שאר האחרים ומיניק אותם. ולמדנו שאמר רבי שמעון, כל זמן שכנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא בשלמות, בשמחה, שריוות בו ברכות ויוצאות ממנו לכל שאר האחרים, וכל זמן שאין כנסת ישראל נמצאת עם הקדוש ברוך הוא, כפיכול הברכות נמנעות ממנו ומכל שאר האחרים.

וסוד הדבר - בכל מקום שאין נמצאים זכר ונקבה, אין ברכות שורות עליו, ולכן הקדוש ברוך הוא גועה ובוכה, כמו שנאמר (ירמיה כח) שאג שאג על נהו. ומה הוא אומר? אוי שהחרכתי את ביתי ושרפתי את היכלי וכו'.

ובשעה שכנסת ישראל יצאה לגלות, אמרה לפניו: הגידה לי שאהבה נפשי. אתה אהוב נפשי, אתה שכל אהבת נפשי בך, איכה תרעה? איך תזון את עצמך מעמק הנחל שלא פוסק, איך תזון את עצמך מהאור של העדן העליון. איכה תרביץ בצהררים, איך תזון את כל אלו האחרים שנשקים ממך תמיד?

ואני הייתי נזונית ממך בכל יום, ונשקית ומשקה את כל אותם התחתונים, וישראל נזונו בי, ועכשו שלמה אהיה כעטיה, איך אהיה מתעטפת בלי ברכות, כשיצטרכו אותן ברכות ולא ימצאו

בְּיָדֵי. עַל עֲדָרֵי חֲבָרִיךָ, אִיךָ אֶעֱמַד עֲלֵיהֶם וְלֹא אֶהְיֶה רוֹעֵה לָהֶם וְזָנָה אוֹתָם. עֲדָרֵי חֲבָרִיךָ – אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי הָאֲבוֹת, שֶׁהֵם הַמְּרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה לְמַעְלָה.

אָמַר לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: תַּעֲזֹבֵי אֶת אֶת שְׁלִי, שֶׁהָרִי שְׁלִי הוּא דָּבָר נֶסְתָּר מִלְּהַגִּידָע. אָבֵל – אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ, לְעֶצְמְךָ, הָרִי לָךְ עֲצָה. הִיפָה בְּנָשִׁים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּךְ יִפָּה רַעֲיָתִי. צְאִי לָךְ בְּעֶקְבֵי הַצֵּאֵן – אֵלֶּה הֵם הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם נִדְשִׁים בֵּין הָעֶקְבִים, וּבְשִׁבְלָם נִתֵּן לָךְ כַּח לְעַמֵּד. (וְעַם כָּל זֶה) וְרַעֲיָ אֶת גְּדִיתֶיךָ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרַעִים – אֵלֹהֵי הֵם תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלָם, וְנוֹתְנִים כַּח לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּת. מִשְׁכְּנוֹת הָרַעִים – אֵלֹהֵי בְּתֵי רַבֵּן, מְקוֹם בֵּית הַמְּדַרְשׁ שֶׁתָּמִיד נִמְצָאת בָּהֶם הַתּוֹרָה.

דָּבָר אַחֵר אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ הִיפָה בְּנָשִׁים וְגו' – בֵּא רְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁצְּדִיקִים נִמְצָאִים בְּעוֹלָם, וְאוֹתָם תִּינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן נִמְצָאִים וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, יְכוּלָה כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל לְעַמֵּד עִמָּם בְּגָלוּת. וְאִם לֹא, כְּבִיכּוֹל הִיא וְהֵם אֵין יְכוּלִים לְהִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם. וְאִם נִמְצָאִים צְדִיקִים, הֵם נִתְפָּסִים בְּרֵאשׁוֹנָה. וְאִם לֹא, אוֹתָם הַגְּדִיִים שֶׁהָעוֹלָם מִתְקַיֵּם בְּשִׁבְלָם נִתְפָּסִים בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַלֵּק אוֹתָם מִן הָעוֹלָם, אִף עַל גַּב שְׂאִין נִמְצָא בָּהֶם חֲטָא. וְלֹא זֶה בְּלִבְדּוֹ, אֶלֶּא מִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל וְגוֹלָה לְגָלוּת.

זֶהוּ שְׁכָתוּב, אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטֵא לְאַשְׁמַת הָעָם. לְמָה יַחֲטֵא? לְאַשְׁמַת הָעָם. מִשּׁוֹם חֲטָאֵי הָעוֹלָם שֶׁגָּרְמוּ אֶת זֶה, לְאַשְׁמַת הָעָם וְדָאֵי, וְלֹא לְאַשְׁמַתוֹ. יַחֲטֵא – יִגְרַע טוֹבוֹ וְדָן דִּין בְּכָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מַלְכִים-א א) וְהִיִּיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֵמָה חֲטָאִים. דָּבָר אַחֵר אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ – זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּפִי שְׂאִינֵנוּ. יַחֲטֵא – יַחֲסֵר מִכְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל וּמִהָעוֹלָם, שְׁלֵא נוֹתֵן לָהֶם סְפוּק הַבְּרָכוֹת. לְמָה? זֶהוּ לְאַשְׁמַת הָעָם וְדָאֵי, זֶה בְּשִׁבְלֵי הַחֲטָא שֶׁל הָעָם.

אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטֵא. רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (שְׁמוֹת ל"ב) זָכֹר לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל עֲבָדֶיךָ, הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה. כִּךָ הִיָּה צָרִיךְ לְכַתֵּב: זָכֹר לְאַבְרָהָם וּלְיִצְחָק וּלְיִשְׂרָאֵל. מָה זֶה לְיִצְחָק? אֶלֶּא כִּךָ שְׁנִינוּ, בְּכָל מְקוֹם הַשְּׂמֵאל נִכְלָל בְּיָמִין, וְהוּא בְּכָלֵל שֶׁל הַיָּמִין. שֶׁהַיָּמִין הַזֶּה מִתְקַן לְעוֹלָמִים לְהַכְלִיל בּוֹ אֶת הַשְּׂמֵאל, וְעַל כֵּן לֹא חִלַּק, כְּדֵי לְהַכְלִיל אוֹתוֹ בְּאַבְרָהָם. וּמִשּׁוֹם כִּךָ לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק (וְיוֹקָא)

כָּלֵל אֶחָד. (אָבֵל) וּלְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי הוּא אוֹחֵז בְּכַנְפָּיו (בְּכַתְּפָיו) אֶת שְׁנֵיהֶם, וְהוּא שָׁלֵם בְּכֹל.

אִשָּׁר נִשְׁבַּעַתְּ לָהֶם בְּךָ. שְׁבוּעָה נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֲבוֹת, בְּאֲבוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה, זֶהוּ שְׁכָתוּב אֲשֶׁר נִשְׁבַּעַתְּ לָהֶם בְּךָ, בְּאוֹתָם שְׁלֹמֶעֱלָה בְּאוֹתָם שְׁשׁוּרִים בְּךָ. וַתְּדַבֵּר אֱלֹהִים אֲרָבָה אֶת זִרְעֲכֶם וְגו'. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי, אֲשֶׁר אָמַרְתָּ הֲיֵה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֹא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר כֶּךָ לְאֲבוֹת פַּעַם וּפַעַמִּים. אֲשֶׁר אָמַרְתִּי – שְׂרָצִיתִי בְּרִצּוֹן נִפְשֵׁי, שֶׁהָרִי אָמִירָה זֶהוּ רִצּוֹן. זֶהוּ שְׁכָתוּב (מַלְכִים-א ח) אֲדַנִּי אָמַר לְשֹׁכֵן בְּעַרְפֶּל. וְעוֹד מָה תֹאמַר נִפְשֵׁךְ וְאַעֲשֶׂה לָּךְ.

וְנִחַחוּ לְעֵלָם, מָה זֶה לְעֵלָם? הָעוֹלָם שְׁלֹמֶעֱלָה שְׁאֲחוּזָה בּוֹ אוֹתָהּ אֲרָץ, וְנִזְוֵנִית מְאוֹתוֹ עוֹלָם. וְאִם הָאֲרָץ הַזֹּאת מְתַגַּרְשֶׁת, מִמָּה זֶה? לְאֲשַׁמֵּת הָעַם הוּא נִהְיָה.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחְטָא – זֶה הִכְהֵן שְׁלֹמֶטָה, שֶׁנִּתְתַּקֵּן לְעִבּוּדָה וְנִמְצָא בּוֹ חַטָּא, זֶה וְדַאי קוֹרֶה לְאֲשַׁמֵּת הָעַם. אוֹי לְאוֹתָם שְׁסוּמָכִים עָלָיו. כְּמוֹ כֵּן שְׁלִיחַ צְבוּר שֶׁנִּמְצָא בּוֹ חַטָּא, (מְשוּם שֶׁהָעַם לֹא נִמְצְאוּ צְדִיקִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא) אוֹי לְאוֹתָם שְׁסוּמָכִים עָלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְכֹל שֹׁכֵן הִכְהֵן, שְׁכָל יִשְׂרָאֵל, וְהַעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, כָּלֵם מְאֻחָדִים (מַחְכִּים) וּמְצַפִּים לְהַתְּבַרֵךְ עַל יָדוֹ.

שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, בְּשַׁעָה שֶׁהִכְהֵן מִתְחִיל לְכוֹן דְּבָרִים וּלְהַקְרִיב קֶרֶבֶן עָלָיו, הַכֹּל נִמְצָאִים בְּבִרְכָה וּבְשִׁמְחָה. הַיָּמִין מִתְחִיל לְהַתְּעוֹרֵר, הַשְּׂמָאל נִכְלָל לְיָמִין, וְהַכֹּל נִקְשֶׁר וְנִאָחֵז זֶה עִם זֶה, וְכֹלֵם מִתְּבָרְכִים כְּאֶחָד. נִמְצָא שֶׁעַל יְדֵי הִכְהֵן מִתְּבָרְכִים הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, וְהָרִי פְּרָשׁוּהָ. וּמְשוּם כֶּךָ צְרִיף לְהַקְרִיב קֶרֶבֶן עָלָיו, כְּדִי שִׁיתְּכַפֵּר חַטָּאוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הָרִי שְׁנִינוּ שֶׁעַל יְדֵי הִכְהֵן מִתְּכַפֵּר חַטָּאוֹ שֶׁל אָדָם כְּשִׁמְקָרִיב קֶרֶבֶן. עַכְשָׁו כִּשְׁהוּא חוֹטָא, מִי מְקָרִיב עָלָיו וּמִי יְכַפֵּר עָלָיו? אִם תֹּאמַר שֶׁהוּא מְקָרִיב עַל נַפְשׁוֹ – הָרִי הוּא הַתְּקַלְקֵל, וְאִינוּ כְּדַאי שִׁיתְּבָרְכוּ עָלָיו עֲלִיּוֹנִים וְתְּחַתּוֹנִים. הַתְּחַתּוֹנִים לֹא יִתְּבָרְכוּ עַל יָדוֹ, כֹּל שֹׁכֵן הַעֲלִיּוֹנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְלֹא? וְהָרִי כְּתוּב (ויקרא טז) וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ. לְמָה צְרִיף לְכַפֵּר עָלָיו? מְשוּם שֶׁהוּא חַטָּא, יְכַפֵּר עַל עֲצָמוֹ, שְׁכָתוּב וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ.

אמר רבי חייא, הרי ידוע באיזה מקום נקשר הפהן הגדול ובאיזה מקום נקשר פהן אחר. ואותו שנקרא סגן ידוע. משום כך פהן מקריב את קרבנו בראשונה, ומעלה אותו עד אותו מקום שנקשר בו. ואחר שהפהן עלה לאותו מקום, לא מעכבים אותו לעלות למקומו ולכפר על חטאו. ולכן אחר מקריב עליו את קרבנו. כיון שאחר הוא המקריב, ולא מסתפקים כל כך על ידו, אחר כך הוא מקריב, ואותם העליונים, כלם מתחברים לכפר את חטאו, והמלך הקדוש מסכים על ידם. כמו כן המתפלל וטעה, יעמד אחר תחתיו.

רבי אלעזר ורבי אבא היו יושבים. אמר רבי אלעזר, ראיתי את אבא ביום ראש השנה ויום הכפורים שאינו רוצה לשמע תפלה מכל אדם, אלא אם עמד עליו שלשה ימים קדם לטהר אותו. שרבי שמעון היה אומר כך: בתפלת האדם הזה שאני מטהר, מתכפר העולם. וכל שכן בתקיעת השופר שאינו מקבל תקיעה של אדם שאינו חכם לתקע בסוד התקיעה.

ששנינו, רבי ייסא סבא אומר, התקיעות הללו כסדרן. הראשונה כלולה מהכל. השנייה – אחת כסדר ואחת כסדר, גבורה גדולה ביניהם. שלישית – אחת פאן ואחת פאן, וגבורה ביניהם. השבר עולה, והתרועה יורדת. אחת קשה ואחת רפה. והרי פרשוקה. והן עשר. והן תשע. כלל אחד של הכל.

וביום הזה מתעטר יצחק, והוא הראש לאבות. ביום הזה כתוב, (ישעיה לג) פחדו בציון חטאים. ביום הזה יצחק נעקד, ועקד הכל, ושרה מדברת (מיללת), וקול שופר חזק מאד. אשרי חלקו של מי שעובר ביניהם ונצל מהם. אמר רבי אבא, משום כך קוראים פרשת יצחק ביום הזה, שביום הזה נעקד יצחק למטה ונקשר באותו שלמעלה. (באברהם) מתי נקשר? בשעה שכתוב (בראשית כב) ויעקד את יצחק בנו וגו'.

אמר רבי אלעזר, ביום הזה מעטר יצחק את אברהם, שכתוב והאלהים נסה את אברהם. מה זה נסה? כמו שנאמר (ישעיה מט) ואל עמים ארים נסי. (שמות יז) ויקרא שמו ה' נסי. מה בא להשמיענו? משום שהימין נתקן ונשלם. זהו שכתוב והאלהים נסה את אברהם. והאלהים בדיוק. וזהו (בראשית לא) ופחד יצחק.

רבי אבא אמר, כתוב (תהלים עה) כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים. כי אלהים שופט, אלמלא שעבר הדין של יצחק במקום שיעקב שורה (ונרפא) והתכסה (ורוחץ) (והתבשם) שם, אוי לעולם שיפגש בדינו. וסוד הדבר – (ישעיה טו) כי באש ה' נשפט. וזוהי התבשמות של העולם.

וביין שנכנס למקומו של יעקב, ויעקב אחז בו, אזי האש שוככת והגחלים מצטננים. לאדם שהיה רוגז, וחגר ושם עליו כלי זין, ויצא מרגז להרג אנשים. חכם אחד עמד על הפתח ואחז בו. אמר: אלמלא לא החזיק בי ותפס אותי, הרי היה נמצא הרג של אנשים. בעוד שהחזיקו זה בזה ואחזו זה בזה, הצטנן רגזו על שיצא להרג. יצא להוכיח – מי סובל את הרגז וחזק הדין של אותו אדם? הנה אמר, זה שעמד על הפתח.

כה אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, אל תפחדו, הרי אני עומד על הפתח, אבל הזדרזו ביום הזה ותנו לי כח. במה? בשופר. שאם נמצא קול השופר כראוי ומכונים בו למטה, אותו הקול עולה, ובו מתעטרים האבות, ועומדים במשכנו של יעקב. ולכן צריך להזהר בשופר ולדעת את אותו הקול ולכוון בו.

ואין לה קול בשופר שלא עולה רקיע אחד, וכל אותם האוכלוסים של אותו רקיע, נותנים מקום לאותו קול. ומה אומרים? (יואל ב) וה' נתן קולו לפני חילו וגו'. ועומד אותו הקול באותו הרקיע, עד שפא קול אחר, ונועדו (והתעוררו) יחדו, ועולים בזווג לרקיע אחר. ועל זה שנינו, יש קול שמעלה קול, ומה הוא? אותו הקול של תקיעתם של ישראל שלמטה.

וביין שמתחברים כל הקולות הללו שלמטה ועולים לאותו רקיע עליון שהמלך הקדוש שורה בו, מתעטרים (נועדים) כלם לפני המלך, ואז הכסאות עולים, וכסא אחר של יעקב עומד ומתתקן.

ועל זה מצאנו בספרו של רב המנונא סבא באותן תפלות של ראש השנה שהיה אומר, התפלה וקול השופר (שאותו קול) שמוציא אותו הצדיק, שנמצא מרוחו ונפשו באותו השופר של אותו הקול שעולה למעלה. ובאותו יום עומדים ונמצאים מקטרגים למעלה. וכשעולה אותו קול השופר, כלם נדחים לפניו ולא יכולים לעמד. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים לכוון את הרצון לפני רבונם

ויודעים לתקן עולם ביום הזה בקול שופר. ועל זה כתוב, (תהלים פט)
אשרי העם יודעי תרועה. יודעי, ולא תוקעי.

ביום הזה צריך העם להסתכל באדם שלם מכל, שיודע את דרכי
המלך הקדוש, שיודע בכבוד המלך שיבקש עליהם בקשה
ביום הזה, ולזמן קול שופר בכל העולמות, בכונת הלב, בחכמה,
ברצון ובשלמות, כדי שיסתלק הדין על ידו מן העולם. אוי לאותם
שהשליח שלהם לא נמצא כראוי, שהרי חטאי העולם (העם) באים
להזכר בגללו. זהו שכתוב, אם הכהן המשיח יחטא – שהוא שליחם
של כל ישראל – לאשמת העם הוא, משום שהדין שורה עליהם.

ובששליח הוא צדיק כראוי, אשרי העם, שכל הדינים מסתלקים
מהם על ידו, כל שכן הפהן שעליו מתברכים
עליונים ותחתונים.

אמר רבי אלעזר, ועל זה, כהן ולוי טרם שיעלה לעבודה, בודקים
אחריו, ויודעים דרכיו ומעשיו. ואם לא, אינו עולה לעבודה,
וכן בסנהדרין כדי לדון דין.

ואם נמצא כראוי, נותנים עליו חמרות המקדש. ואם לא, אינו עולה
לעבודה. זהו שכתוב, (דברים לג) וללוי אמר תמיד ואורף לאיש
חסידך. מפני מה זכה (אחר) לאורים ולתמים ולעבד עבודה? הוי
אומר, אשר נסיתו וגו'. האמר לאביו ולאמו לא ראיתו וגו'. וכיון
שנמצאו בדרגות הללו, אז – יורו משפטיהם ליצקב וגו', ישימו
קטורה וגו'. לשכך את הרגז ולזמן שלום. וכליל על מזבחה, כדי
שהכל יתבשמו וימצאו ברכות בכל העולמות, אז – ברוך ה' חילו
וגו'.

ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם וגו'. רבי שמעון פתח, (ישעיה לב)
נשים שאננות קמנה שמענה קולי וגו'. כמה יש לו לאדם
להתבונן בכבוד רבונו, כדי שימצא בריה שלמה לפני הקדוש ברוך
הוא. שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את האדם, הוא ברא אותו
שלם, כמו שנאמר (קהלת ז) אשר עשה האלהים את האדם ישר וגו'.
את האדם – זכר ונקבה. ונקבה נכללת בזכר, ואז כתוב ישר. אחר
כך – והמה בקשו חשבנות רבים.

בא ראה, מנקב תהום רבה נמצאת רוח נקבה, רוח של כל הרוחות,
ובארנו ששמה לילית, והיא נמצאה לראשונה אצל אדם.

ובשעה שנברא אדם ונשלם גופו, הזדמנו על אותו הגוף אלף רוחות מצד השמאל. זה רצה להכניס בו, וזה רצה להכניס בו, ולא היו יכולים. עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא, ואדם היה שוכב גוף בלי רוח, ומראהו היה ירק, וכל אותן רוחות סוכבות אותו.

באותה שעה ירד ענן אחד ודחה (וירק) את כל אותן הרוחות, ובשעה הזו כתוב, (בראשית א) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה. והרי בארנו, שנקבה מתעברת מן הזכר מן אותה נפש של אדם, והיא מוציאה אותה הרוח לנשב אותה באדם, כלולה משני צדדים כראוי. זהו שכתוב (שם ב) ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה. לנפש חיה ממש. ומי שמסתפק בזה, כי אינו יודע אם החיה הזו היא החיה התחתונה, או החיה ששמה ישראל, או מהזכר או מהנקבה. אבל לא כתוב לנפש החיה, אלא לנפש חיה סתם, שמשמע הכל.

ובשעמד אדם, היתה נקבתו תקועה בצדו, ואותה הנשמה הקדושה שבו היתה מתפשטת לצד הזה ולצד הזה, והיתה מספיקה לזה ולזה, משום שכך נכללה. אחר כך נסר הקדוש ברוך הוא את האדם, ותקן את נקבתו. זהו שכתוב (שם) ויכן ה' אלהים את הצלע וגו'. את הצלע, הרי בארנו, כמו שנאמר (ויקרא מד) ולצלע המשכן. וביאה אל האדם, בתקוניה כמו כלה לחפה.

כיון שראתה לילית כך, ברחה, והיא בכרפי הים, ועד עכשו היא מזמנת להרע לבני העולם. וכשעתיד הקדוש ברוך הוא להחריב את רומי הרשעה ושתחרב לעולמים, הוא יעלה את לילית הזו, וישים אותה בחרבן הזה, משום שהיא חרבנו של העולם. זהו שכתוב (ישעיה לד) אף שם הרגיעה לילית ומצאה לה מנוח.

ובספרי הראשונים אמרו, שהיא ברחה מן האדם מקדם לכן, אבל אנו לא שנינו כך, משום שהרי נקבה זו נמצאה עמו, אבל טרם שקמה הנפש הזו (שהרי נקבה זו לא נמצאה עמו, אבל טרם שתקנה הנקבה הזו) עם אדם כראוי, היתה מזדווגת עמו, וכשזו תקנה עמו כראוי, היא ברחה לים, ומזמנת להזיק לבני העולם.

הרפואה לזה - באותה שעה שאדם מזדווג עם אשתו, יכון לבו בקדשת רבונו ויאמר כך: העטופה בסדין הזדמנה, מתרת מתרת, אל תכנסי ואל תצאי, לא שלך ולא בחלקך. שובי שובי, הים

רועש, הגלים שלו קוראים לך, בחלק קדוש אני אחוז, ובקדשת המלך התעטפתי.

וְלַבְּסוֹת את ראשו ואת אשתו עד שעה אחת, וכן בכל פעם, עד שלשה ימים לקליטה, שכל הרכבה שאין קולטת לשלשה ימים, שוב אין קולטת. ובספר שהניח אשמדאי לשלמה המלך, אומר שלשים יום. ואמר, שלאחר שסיים את המעשה, ישפך מים צלולים סביב מטתו, וזו שמירה של הכל. (אחר דף)

מי שמניקה תינוק, לא תזדווג עם אדם אלא בשעה שהתינוק ישן. ואחר כך אל תניק אותו עד שעה אחת, כמו שני מילין, או מיל אחד, אם לא יכולה בשביל צער התינוק בזמן שהוא בוכה. ובזה לא יפחד ממנה לעולמים.

אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך הוא מלמד אותם סודות עמקים שלמעלה ולמטה, והכל בשביל התורה, שהרי מי שמתעסק בתורה, מתעטר בעטרות של השם הקדוש, שהרי התורה היא שם קדוש, ומי שמתעסק בה נרשם ומתעטר בשם הקדוש, ואז יודע דרכים נסתרות וסודות עמקים שלמעלה ולמטה, ולא פוחד לעולמים.

בא ראה, באותו יום נצטוו על עץ אחד ועברו על מצות רבונם, ובגלל שהאשה חטאה בראשונה ובא עליה אותו הנחש, כתוב (בראשית ג) והוא ימשל בך. מכאן והלאה, בכל הפעמים שאנשים נמצאים רשעים לפני הקדוש ברוך הוא, הרי בארנו שאותן נשים (שלמעלה) שמצד הדין הקשה מזמנות לשלט עליהם, מצד הדין הקשה זהו שכתוב (ישעיה ג) עמי נגשיו מעולל ונשים משלו בו. נשים משלו בו ודאי.

ואלה נקראות להט החרב המתהפכת, לא שהם חרב המתהפכת, אלא להט מאותה חרב, שנקרא (ויקרא כו) חרב נקמת נקם ברית, (ישעיה לד) חרב לה' מלאה דם. ואותו להט החרב המתהפכת, לפעמים גברים ולפעמים נקבות, והרי בארנו.

אוי לעולם כשאותן נשים שולטות בעולם. כשראה הנביא שישראל מעקמים את דרכיהם והם נמצאים בחטאים לפני רבונם, אז אמר: נשים שאננות, איך אתן שאננות? איך אתן יושבות שלא

להתעורר בעולם?! קמנה. ובמקום אחר בארנו את הפסוק הזה, והרי פרשוהו החברים.

אבל לא נאמר, אלא כמו שמצאנו בדבורה, שכתוב (שופטים ה) היא שפטה את ישראל בעת ההיא. ועל כן שנינו, אוי לאדם שאשה מברכת לו בשלחנו. כך דבורה, היא שפטה את ישראל בעת ההיא – אוי לדור שלא נמצא בהם מי שידון את העם אלא רק נקבה אחת.

בא ראה, שתי נשים הן שנמצאו בעולם ואומרות תשבחתו של הקדוש ברוך הוא, שכל הגברים שבעולם לא יאמרו כזו. ומי הן? דבורה ורחל. חנה אמרה (שמואל א-ב) אין קדוש כה' כי אין בלתי, וכל שאר הפסוקים. שהיא פתחה את פתח האמונה לעולם, כמו: מקים מעפר דל מאשפת ירים אביון, הרי הפתח של האמונה. להושיבי עם נדיבים, הרי האמונה שלמעלה, במקום ששרויים האבות. מי הנדיבים? אלו האבות, ככתוב (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו.

דבר אחר להושיב עם נדיבים – נבאה על שמואל, שהוא עתיד להיות שקול עם משה ואהרן, שכתוב (שם טז) משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו. וכסא כבוד ינחלם, מי ינחלם? זה שמואל, שהוריש כבוד המלכות לשני מלכים. דבר אחר וכסא כבוד ינחלם – זה הקדוש ברוך הוא שהוריש את כסאו לעבדיו. זהו שכתוב וכסא כבוד ינחלם.

ה' יחתו מריבו, מרבו חסר, מה זה אומר? אלא מריבו שנינו, מריב ו', וזה המלך הקדוש, וסוד החכמה נאמר כאן, בשעה שהדינים מתעוררים והשליטים שולטים על הרחמים, והרחמים נכנעים, ובשעה שהקדוש ברוך הוא מתברך ממעין הנחל, אזי גוברים הרחמים ונכנעים הדינים. זהו שכתוב, ה' יחתו מריבו, מריב ו'.

עלו בשמים ירעם. עלו, מה זה עלו? בשעה שהטל של העתיק הקדוש שורה עליו, וממלא את ראשו באותו מקום שנקרא שמים, אזי ירעם, ישבר את כחם ותקפם של הדינים הקשים. ויתן עז למלכו – זה הקדוש ברוך הוא. וירם קרן משיחו – זו כנסת ישראל שנקראת קרן היובל, כמו שבארנו. משיחו, כמו שנאמר משיח אלהי יעקב, משום כך קרן משיחו, והרי נתבאר.

דְּבוּרָה שְׂבָאָה לְשִׁבְחָתְךָ אֶת שִׁבְחַת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ: ה' בְּצִאתְךָ מִשְׁעִיר
 בְּצַעֲדֶךָ מִשׁוּדָה אָדוּם. מִלְמַד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַזְמִין אֶת
 כָּל שְׂאֵר הָעַמִּים לְקַבֵּל תּוֹרָה, וְלֹא רָצוּ. וְכִי לֹא הָיָה גְלוּי לְפָנָיו שְׂלֹא
 רוֹצִים? אֲלֵא שְׂלֹא יִהְיֶה לָהֶם פְּתֻחוֹן פֶּה, שְׂאֵלְמָלֵא הָיָה נוֹתֵן לָהֶם
 הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַתּוֹרָה, הֵיוּ שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ. וְכָל אוֹתָם פְּסוּקִים
 שְׂאֵמְרָה דְבוּרָה, הַכֹּל הֵם בְּסוּד הַחֲכָמָה, עַד אוֹתָהּ שְׁעָה שְׂשִׁבְתָּה אֶת
 עֲצָמָה, שְׁנֵאֲמַר עַד שְׁקַמְתִּי דְבוּרָה שְׁקַמְתִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁהָרִי בְּאָרו
 שֶׁהִסְתַּלְקָה מִמֶּנָּה רוּחַ הַקָּדֹשׁ. וּמִשׁוּם כֵּן, עוֹרֵי עוֹרֵי דְבוּרָה עוֹרֵי עוֹרֵי
 דְּבָרֵי שִׁיר.

וְכֵן זֶה כְּשֶׁנִּמְצְאוּ הַגְּבָרִים בַּחֲטָא, וְאֵינָם כְּדָאִים לְהַשְׁרוֹת עֲלֵיהֶם רוּחַ
 הַקָּדֹשׁ וְדָאִי.

וְאִם כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְגו', כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ בְּהוֹרָאָה שְׁטָעוּ בָּהּ.
 אֲבָל וְאִם כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, וְאִם כָּל יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ הֲיִיהַ צְרִיךְ
 לְהִיּוֹת! מַה זֶה כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל? אֲלֵא אוֹתָם (כָּלָם) שְׁנִמְצְאִים
 בְּיְרוּשָׁלַיִם, שְׁהָרִי מִשָּׁם יוֹצֵאת תּוֹרָה לְכָל הָעַם, וְאִם אוֹתָם שְׁהִיוּ שָׁם
 טוֹעִים, אִז כָּל יִשְׂרָאֵל טוֹעִים, וְשְׁנִינוּ, שְׁכִינּוֹן שְׁשָׁם טוֹעִים, כָּל הָעַם
 טוֹעִים, מִשׁוּם שְׁכָלָם נִמְשָׁכִים אַחֲרֵיהֶם. וְנַעֲלָם דְּבָר מְעִינֵי הַקְּהָל –
 עֵינֵי הַקְּהָל אֵלּוּ הַסְּנֵהֲדָרִין, אֵלּוּ הֵם שְׁמִמְנִים עַל יִשְׂרָאֵל.

רעיא מהימנא

מַצְנָה זו להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאים ואמוראים שבעים סנהדרין גדולה היו, ומשה עליהם. ושבעים סנהדרין קטנה היו, ואהרן עליהם. ומשום כך אמרו בעלי המשנה, שמשה היה שושבין המלך וזו תפארת, משם סנהדרין גדולה. אהרן שושבין הגבירה, וזו מלכות, ה"א קטנה קוראים לה, כמו (בראשית כט) אַעֲבֹדְךָ שבע שנים ברחל בתך הקטנה. ועל שמה נקראת סנהדרין קטנה.

ומשם היו יודעים סנהדרין שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה, שיש שבעים לשון מצד של המלכות הרשעה וכו', הכל בפרוד. זהו שכתוב מאלה נפרדו איי הגוים בארצתם ללשונתם. כל שבעים הלשון בפרוד זה מזה.

אבל בתורה, שבעים פנים לתורה בלשון אחת. וזה יסוד. ו' הלכה אחת, חכמה קטנה – מלכות, שבה שבעים לשון כחשבון סוד, מן יסוד. ויסוד הוא לשון הקדש, סוד המרפכה, בשבעים קתדראות, עליהם נאמר, כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה. לשון אחד, היא שבעים לשון על מדה קטנה של חכמה קטנה, שהיא י' על מדה קטנה על חכמה קטנה שהיא י', על מדה קטנה של חכמה ב', שתי שפתים שבהן דעת ותרונה, בהן נשלמו שבעים ושתיים. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. עד שהיו הולכים, אמר רבי יוסי לרבי חייא, נשתדל בדברי תורה, בדברי עתיק הימים. פתח רבי חייא ואמר, (תהלים לב) חטאתי אודיעך וגו', מכאן למדנו, שכל אדם שמכסה את חטאיו ואינו מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא ויבקש עליהם רחמים, לא נותנים לו לפתח פתח של תשובה, משום שהוא מתבייש (מכסה) ממנו. ואם הוא מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא חס עליו, ויתגברו הרחמים על הדין.

וכך שכן אם הוא בוכה, שהרי כל הפתחים הסתומים הוא פותח, ותפלתו מתקבלת. ועל זה פרישת חטאיו, כבוד הוא למלך להגביר רחמים על דין. ועל זה כתוב, זבח תודה יכבדנני. מה זה

יַכְבְּדֵנִי? שְׁנֵי כְבוֹדִים הֵם, אֶחָד לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה. אֶחָד בְּעוֹלָם
הַזֶּה וְאֶחָד בְּעוֹלָם הַבָּא.

הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה בְּכָל, בְּרַב דְּבָרִים, שֶׁהָרִי בְּאוֹדָה עָלַי פִּשְׁעֵי
מִסְפִּיק, מָה זֶה חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, וְאַחַר כֵּן
אוֹדָה עָלַי פִּשְׁעֵי לֵה? וְעוֹד, שֶׁהָרִי אוֹדָה עָלַי פִּשְׁעֵי לֵה, לָךְ הָיָה
צָרִיךְ לֵהיֹת!

אַף־א דָּוִד, אֵת כָּל דְּבָרָיו הוּא אָמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְאָמַר אֵת זֶה
לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שְׁלִיחַ מִהַתְּחַתּוֹנִים אֶל
הַעֲלִיוֹנִים, וּמַעֲלִיוֹנִים אֶל הַתְּחַתּוֹנִים, וּמִי שְׂרוּצָה אֵת הַמֶּלֶךְ, הוּא
מוֹדִיעַ לָהּ בְּרֵאשׁוֹנָה. וְעַל כֵּן חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ, (לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם אָמַר) וְעוֹנִי
לֹא כִסִּיתִי, מִצְדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם. אָמַרְתִּי אוֹדָה עָלַי פִּשְׁעֵי לֵה' – זֶהוּ
הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל הַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ, וְהַשְּׁלוֹם שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַכְנִיס לְפָנָיו
– בְּהוֹדָאָה. שֶׁהָרִי כֵּן נִקְרָבִים שְׁלָמִים בְּהוֹדָאָה, שֶׁכְּתוּב עַל זִבַח תּוֹדַת
שְׁלָמִיו. וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סְלָה. זֶה לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, הַמְּקוֹם
שֶׁהַעֲתִיק הַקָּדוֹשׁ שְׂרוּי. מִשּׁוּם כֵּן הַפְּסוּק הַזֶּה אוֹחֵז בְּכָל.

כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁמִּבְקֵשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לְמֶלֶךְ, צָרִיךְ לִיַחַד אֵת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
בְּרִצּוֹנוֹ, מִמַּטָּה לְמַעַלָּה וּמִמַּעַלָּה לְמַטָּה, וְלִקְשֹׁר הַכָּל בְּקִשְׁר
אֶחָד, וּבְאוֹתוֹ קִשֶׁר נִמְצְאָת בְּקִשְׁתּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִי הֵחֵכֶם לְבַקֵּשׁ
בְּקִשְׁתּוֹ כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הָיָה שׁוֹמֵר אֵת פֶּתַח הַמֶּלֶךְ? אָמַר לוֹ
רַבִּי חִיָּיא, וְדַאי כֵּן הוּא, וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה לְמַדָּה אוֹתָנוּ אֵת דְּרָכֵי הַמֶּלֶךְ
הַקָּדוֹשׁ כְּדִי שְׂנַדַּע לְלַכֵּת אַחֲרָיו, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (דְּבָרִים יג) אַחֲרֵי ה'
אֲלֵהִיכֶם תֵּלְכוּ וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח וְאָמַר, (יִרְמִיָּה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע גְּהִי בְּכִי
וְגו'. כֹּה אָמַר ה', הָרִי פִּרְשׁוּהָ, בְּכָל מְקוֹם שֶׁנִּבְיָא מִתְּחִיל לְדַבֵּר,
הָיוּ דְּבָרִים נוֹדְעִים, וְכֵאֵן כֹּה אָמַר ה' הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמָה
אָמַר? קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע.

כֵּן שְׂנִינּוּ, שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה וַיִּשְׂרָאֵל הִלְכוּ
לְגָלוּת, רַחֲמִים עַל צְוֹאֲרֵיהֶם וַיִּדְיָהֶם מִהַדְּקוֹת לְאַחֹר, וּכְנִסְתָּ
יִשְׂרָאֵל גִּרְשָׁה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ לְלַכֵּת אַחֲרֵיהֶם, בְּשַׁעַת שִׁירְדָּה אִמְרָה:
אַלְךָ בְּרֵאשׁוֹנָה וְאַבְכָּה עַל מְדוּרֵי, וְעַל בְּנֵי, וְעַל בְּעָלֵי. כְּשִׁירְדָּה,
רָאֲתָה אֵת מְקוֹמָה חָרַב, וְכַמָּה דָם שֶׁל חֲסִידִים שְׂפוּף בְּתוֹכּוֹ, וְהֵחִיכָל
הַקָּדוֹשׁ וְהַבֵּית נִשְׂרָף בְּאֵשׁ.

אז הרימה קול, ורעשו עליונים ותחתונים, והקול הגיע למעלה עד למקום שהמלך שרוי בו, ורצה המלך להחזיר את העולם לתהו ובהו, עד שירדו כמה אוכלוסים וכמה מחנות כנגדה, ולא קבלה תנחומים מהם. זהו שכתוב, קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה, שלא קבלה מהם תנחומים. כי איננו, משום שהמלך הקדוש היה עולה למעלה למעלה ולא נמצא בתוכה. זהו שכתוב כי איננו, ולא כתוב כי אינם.

אמר לו רבי חייא, מה זה רחל מבכה על בניה? אמר לו, למדנו שהיא כנסת ישראל, וזו אשתו של יעקב ודאי, שכתוב ויאהב יעקב את רחל. וכתוב (בראשית כט) ורחל עקרה. וכתוב שם, (תהלים קיג) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה.

דבר אחר כי איננו, כמו שנאמר, (בראשית לט) איננו גדול בבית וגו'. איננו - שהרי הסתלק למעלה והתרחק מהכל. איננו - בזוג עמה. איננו - שימצא שמו הגדול.

אמר רבי חייא, מאיזה מקום התחילה לגלות? אמר לו, מבית המקדש, ששם שרתה, ואחר כך סובכה בכל ארץ ישראל. אחר כך כשיצאה מן הארץ, עמדה על המדבר וישבה שם שלשה ימים, הנהיגה את אוכלוסייה ומחנותיה (וישיבותיה) ותושביה מבית המלך, וקראה עליה איכה ישבה בדד וגו'. בכו רבי חייא ורבי יוסי. **אמר** רבי יוסי, לא גלו ישראל מהארץ ולא נחרב בית המקדש עד שכל ישראל נמצאו חייבים לפני המלך, ועד שמנהיגי העולם נמצאו חייבים בראשונה. זהו שכתוב (ישעיה ג) עמי מאשריך מתעים ודרך ארחתיה בלעו. שפיון שראשי העם הולכים ברשע, כל העם נמשכים אחריהם. רבי חייא אמר מכאן, ואם כל עדת ישראל ישגו - במה זה היה? משום שנעלם דבר מעיני הקהל, שעייני העם הם ראשיהם, שכל העם נמשכים אחריהם.

הלכו. עד שהיו הולכים ראו מקום אחד מדשן בעשבים ונהר מים זורם בו. ישבו. עד שהיו יושבים, פרח עוף אחד ורחש לפנייהם. אמר רבי חייא, נקום מכאן, שנדאי חוצבי הרים (שודדים) נמצאים כאן. קמו והלכו. עד שהחזירו ראשיהם, ראו אותם לסטים שרצים אחריהם. התרחש להם נס ומצאו לפנייהם סלע אחד ובו מערה אחת. נכנסו לשם וישבו כל אותו יום וכל הלילה.

פֶּתַח רַבִּי חִיָּא וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאֵתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב וְגו', כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעַךְ מִרְחֹק. מִרְחֹק? מִקְרֹב הֲיֵה צָרִיךְ לִהְיוֹת! וְהָרִי בָּאָרוֹ אֵת הַפְּסוּק הַזֶּה, מִרְחֹק – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ מִרְחָק. אֲבָל מִרְחֹק, כְּאוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב (שם לא) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי. וְכָתוּב (משלי לא) מִמִּרְחָק תִּבְיֵא לַחֲמָה. וּמִי הִיא? עֲמֵק הַנַּחַל, הַמְּקוֹם שְׁאוֹתוֹ נִהָר יוֹצֵא וְזוֹרֵם. וְשָׁב יַעֲקֹב, כִּיּוֹן שֶׁכָּתוּב אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב, מֵהוּ וְשָׁב יַעֲקֹב? אֵלָּא כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינּוּ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים י) לָמָּה ה' תַּעֲמֹד בְּרָחֹק, וּמֵאוֹתוֹ מְקוֹם רָחֹק – הִנְנִי מוֹשִׁיעַךְ.

וְשָׁב יַעֲקֹב – לְמִקְוֵמוֹ (לכסאוי), לְהִזְדַּוֵּג עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְשָׁקֵט – זֶה יְסוֹד. וְשָׁאֲנָן – לְהִשְׁרֹת דִּיּוּרוֹ בָּהּ. וְאֵין מַחְרִיד – מִיַּצְחָק. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כז) וַיִּחְרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְּדוּלָּה, וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית לא) וּפְחַד יַצְחָק. וְכִשְׁמַתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַפְּחַד, מְסַתְּלֵק הַיְסוֹד לְמִקְוֵמוֹ אַחֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) פָּחַדוֹ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים. בְּצִיּוֹן דְּוָקָא. וְעַל זֶה וְאֵין מַחְרִיד. וְעַכְשָׁו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִצִּיל אוֹתָנוּ מִרְחֹק וְהִסְתִּיר אוֹתָנוּ בְּמִקְוֵמוֹ הַזֶּה בְּהַשְׁקֵט וּבְשִׁלּוֹה, וְאֵין מַחְרִיד מֵהַכֹּל. שֶׁכִּשְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה נֶס, בְּכֹל הוּא עוֹשֶׂה.

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח, (שופטים ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ בָּרַק אִם תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלְכָתִי וְגו', מֵה זֶה אוֹמֵר? אֵלָּא אָמַר בָּרַק, הוֹאִיל וְרוּחַ הַקְּדוֹשׁ שׁוֹרָה עָלֶיךָ, בְּזִכְוֹתָהּ אֲנִיצֵל וְלֹא יִשְׁרָה עָלַי נֶזֶק. וּמֵה בָּרַק סְמוּךְ עַל אִשָּׁה לְהִנָּצֵל בְּגִלְלָה – אָנוּ, שֶׁהַתּוֹרָה עִמָּנוּ, שֶׁהִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְשָׁבוּ בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הַמְּעָרָה כֹּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכִשְׁיָרַד הַלֵּילָה, הַאִירָה הַלְּבָנָה בְּמַעְרָה. עָבְרוּ שְׁנֵי סוּחָרִים וַחֲמוּרִיהֶם טְעוּנִים מֵיַיִן וּמִמֶּאֱכָל לְעֵצָמָם, נָחוּ עַל מְטַעְנָם, וְאוֹמְרִים זֶה לְזֶה: נָלוּן כָּאֵן, נִתֵּן אֲכָל וּמִשְׁתָּה לַחֲמוּרִים, וְאָנוּ נִכְנָס לְמַעְרָה הַזֹּאת. אָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ: טָרַם שֶׁנִּכְנָס, תֹּאמַר לִי הַפְּסוּק הַזֶּה שְׁאִינוֹ מִיִּשְׁב.

אָמַר לוֹ: מֵה הוּא? אָמַר לוֹ: דְּבַר אַחַד, שֶׁכָּתוּב (תהלים נב) אוֹדֶךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וְגו'. מֵהוּ כִּי עָשִׂיתָ וְלֹא כָתוּב מֵה? וְכָתוּב כִּי טוֹב נִגְדַת חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְאַחַר אֵינוֹ טוֹב? לֹא הֲיֵה בְּיָדוֹ? אָמַר: אוֹי לְחִסְרוֹתָנוּ שֶׁעֲזָבָנוּ אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגִלְלָה. רַבִּי חִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי

שְׁהִיוּ יוֹשְׁבִים בַּמַּעֲרָה שְׂמֵחוּ. אָמַר רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי יוֹסִי, וְלֹא אָמַרְתִּי
לָךְ שְׂכַשְׁעוּשָׁה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִס, בְּכָל הוּא עוֹשֶׂה? יֵצְאוּ.

בְּשִׁינְיָאוּ, הַקְּדִים רַבִּי חֵיִיא וּפְתַח, (ישעיה נז) שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק. שְׁנֵי
שְׁלוֹמוֹת כָּאֵן, אֶחָד לְרַחוּק וְאֶחָד לְקְרוֹב, וְהִפְלֵ אֶחָד.
לְרַחוּק – שְׂנַעֲשֶׂה קְרוֹב. (ועוד לְרַחוּק) זֶהוּ בְּעַלֵי הַתְּשׁוּבָה, שְׂקֵדִים הֵיִה
רַחוּק, וְעַכְשָׁו הוּא קְרוֹב. וְעוֹד רַחוּק – כְּשֶׁאֵדָם מֵתְרַחֵק מֵהַתּוֹרָה,
רַחוּק הוּא מֵהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִי שְׂקְרוֹב לַתּוֹרָה, מְקָרֵב אוֹתוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמוֹ, וְעַכְשָׁו הִתְחַבְּרוּ עִמָּנוּ וְתִכְנְסוּ לַמַּעֲרָה. כָּאוּ
אוֹתָם סוֹחְרִים וְהִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּם. שְׁחַרְרוּ אֶת הַמַּשָּׂא מִחֲמוּרֵיהֶם וְתִקְנּוּ
לָהֶם אֶכְל, וְיֵצְאוּ כְּלָם לְפִי הַמַּעֲרָה.

אָמַר אֶחָד מֵהַסּוֹחְרִים: יֹאמְרוּ לָנוּ בְּעַלֵי הַתּוֹרָה אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה,
אוֹדֶךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וְאֶקְנֶה וְגו'. כִּי עָשִׂיתָ, מֵה זֶה כִּי
עָשִׂיתָ, וְלֹא כְּתוּב מָה? וְכְתוּב כִּי טוֹב נִגְדַ חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְגַבֵי אַחַר
אֵינוֹ כִּי טוֹב?

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, כִּי עָשִׂיתָ וְדָאֵי. וּמָה עָשִׂיתָ? לְעוֹלָם. שְׂבַגְלָל זֶה
הָעוֹלָם שְׂעָשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִתְקִין אוֹתוֹ, מוֹדֶה אָדָם
לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם. וְאֶקְנֶה שְׂמֵךְ כִּי טוֹב נִגְדַ חֲסִידֶיךָ, כִּי
זֶה וְדָאֵי, כְּנִגְדַ אוֹתָם צְדִיקִים, שְׂמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא טוֹב,
וְלֹא כְּנִגְדַ הַרְשָׁעִים שְׂמֵבִזִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.
אָמַר לוֹ, זֶה יָפֵה, אֲבָל שְׂמַעְתִּי דְּבַר מְאֹחֲרֵי הַכֶּתֶל, וְאֵנִי פוֹחַד
לְגַלוֹת. אָמְרוּ לוֹ רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי, אָמַר דְּבַרְךָ, שְׂתוֹרָה אֵינָה יִרְשָׁה
לְמָקוֹם אֶחָד.

אָמַר לָהֶם, יוֹם אֶחָד הֵיִיתִי הוֹלֵךְ לְלוֹד וְנִכְנַסְתִּי לְעִיר, וְסִמַּכְתִּי אֶת
עַצְמִי אַחַר כֶּתֶל אֶחָד, וְרַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי הָיָה בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת,
וְשְׂמַעְתִּי מִפִּי אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, אוֹדֶךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ. אוֹדֶךָ, דּוֹד
הַמְּלֶךְ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם (לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא) אָמְרוּ עַל אוֹתוֹ עוֹלָם אַחֲרוֹן,
שֶׁהוּא עָשֶׂה שְׂדוּד הַמְּלֶךְ אַחֲזוּ בּוֹ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּבּוֹ יִרְשֵׁ אֶת הַמְּלָכוֹת.
וְאֶקְנֶה שְׂמֵךְ כִּי טוֹב – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּיחּוּד שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה
שְׂנַקְרָא טוֹב. מְתִי נַקְרָא טוֹב? נִגְדַ חֲסִידֶיךָ. מִי הֵם חֲסִידֶיךָ?

אָמַר יֵשׁ חֶסֶד וְיֵשׁ חֶסֶד, וְאֵלוֹ נַקְרָאוּ חֲסִדֵי דּוֹד הַנְּאֻמָּנִים. וְכִשְׂחֲסְדֵי
דּוֹד הִלְלוּ מִתְמַלְאִים מֵאוֹתוֹ טוֹב שְׂשׁוּפַע שֶׁל הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ,
אֲזִי נַקְרָא הִסּוּד טוֹב, אֲזִי נִמְצָא לָהֶם טוֹב. שְׂהָרִי כְּמוֹ שְׂנַמְצָא שֶׁהוּא

בו, כן הוא מבשם את העולם האחרון הזה, והכל נמצא בכרכה, ועל כן דוד היה מחכה לדרגה הזו שמאירה לעולם הזה שהוא אחוז בה. **הדברים** הללו, כן שמעתי אותם, אלא שלא ידעתי מה זה. באו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו אותו בראשו. אמר רבי חייא, מי מכסה עיניך בעפר, רבי שמעון בן יוחאי, שאתה במקומך ואתה מרעיש החרים העליונים, ואפלו צפרי השמים וכלם שמחים בדבוריך. אוי לעולם באותה שעה כשתסתלק ממנו.

עוד פתח ואמר אותו האיש, הרי שדבר אחר שמעתי ממנו באותה שעה בפסוק שכתוב (דניאל ט) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו וגו' למען אדני. ואמר כן, אם השם הזה מעלה (למעלה) מהכל - יפה הוא. שכן אומרים, עושה למען המלך. אבל השם הזה הרי ידוע שהוא מקום של בית דין, שממנו יוצא דין לעולם. מי ראה שאומרים למלך עשה למען עבדך, או בשביל דבר קטן ממך?

אף כן צריך, שהשם הזה מתקן את בית המלך ובית המקדש למטה, וזה אחוז בזה, משום שנקשר זה בזה. וכשהמקדש למטה עומד במקומו, השם הזה למעלה עומד במקומו, וזהו כמי שאומר למלך: בנה את הבית הזה ואת ההיכל הזה כדי שהגבירה לא תמצא יושבת מחוץ להיכלה. אף כאן - והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני. מה הטעם למען אדני? שלא ימצא מחוץ למדורו. **תמוהו** רבי חייא ורבי יוסי, ושמחו באותו לילה. אחר שאכלו, פתח חברו הסוחר ואמר, אמר לפניכם דבר אחד שהתעסקתי בו היום הזה, הפסוק הזה שכתוב (תהלים ג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. דוד אמר שירה כשהיה בורח מחמיו, למה אמר אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי וגו'? אלהים אלי אתה, שהרי בגבורה אחוזה תמיד. אשחרך, וכי איך יכל דוד לשחר את הקדוש ברוך הוא בארץ רחוקה, וגרש מהארץ שבה שרויה השכינה?

אף על גב שגרש משם, לא עזב את שלו לשחר את הקדוש ברוך הוא. ואני שמעתי, אשחרך - כמי שאומר, אלך להראות לפניך, רק שלא יכלתי. כן אשחרך, רק שאני מחוץ למקום ששם שורה שכינה. צמאה לך נפשי, שהרי נפשי וגופי משתוקקים אליך להראות לפניך, ולא יכלתי, כי אני בארץ ציה ועיף בלי מים, שהרי

אֶרֶץ צִיָּה וְעַיִף נִקְרָא מִחוּץ לְמָקוֹם שְׂשׂוּרָה שְׂכִינָה, מִשׁוּם שָׁמַיִם חַיִּים
אֵין מִצּוּיִים כָּאֵן. וּמִי הֵם הַמַּיִם הַחַיִּים? זֶה שְׂכִינָה, שְׂכָתוֹב בָּהּ (בְּרֵאשִׁית
כז) בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וְעַל זֶה אֶרֶץ צִיָּה וְעַיִף בְּלִי מַיִם כְּתוֹב.

אָמְרוּ רַבֵּי חֲיִיא וְרַבֵּי יוֹסִי, וְדַאי שֶׁהִדְרִךְ תְּקִינָה לְפָנֵינוּ. נִכְנְסוּ
לְמַעְרָה וַיִּשְׁנּוּ. בְּחִצּוֹת הַלַּיְלָה שָׁמְעוּ אֶת קוֹל חַיּוֹת הַמִּדְבָּר
שְׂנוּהֶמוֹת. הִתְעוֹרְרוּ. אָמַר רַבֵּי חֲיִיא, הָרִי עַתּ הִיא לְסִיעַ לְכַנְסֵת
יִשְׂרָאֵל שְׁמִשְׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ. אָמְרוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמֵר דָּבָר מִמֶּה
שֶׁשָּׁמַע וַיִּדַּע בַּתּוֹרָה. יֵשְׁבוּ כֻלָּם.

פָּתַח רַבֵּי חֲיִיא וְאָמַר, (תהלים כב) לְמַנְצַחַת עַל אֵילַת הַשַּׁחַר מִזְמוֹר
לְדוֹד. מִי זֶה אֵילַת הַשַּׁחַר? זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאת (מְשַׁלִּי ה)
אֵילַת אֶהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן. וְכִי אֵילַת הַשַּׁחַר, וְלֹא בְּכָל הַיּוֹם? אֵלֹא
אֵילַת, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שְׁנִקְרָא שַׁחַר, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (הושע ו) כְּשַׁחַר נִכּוֹן
מִצָּאוּ. וְדוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי לֹא אָמְרָה
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶת זֶה (שְׁנִקְרָא אֵילַת אֶהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן, וְהִיא בָּאָה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שְׁנִקְרָא
שַׁחַר, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר (הושע ו) כְּשַׁחַר נִכּוֹן מִצָּאוּ, וְדוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל), מִשְׁמַע שְׂכָתוֹב עַל אֵילַת הַשַּׁחַר.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעַת שִׁיּוּרְד הַלַּיְלָה, פְּתַחִים הַסְּתוּמִים שֶׁל עֲלִיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים נִמְצְאִים (שׁוֹכְכִים), וְכָל אוֹתָם רְחוּקִים מִתְעוֹרְרִים
וְהוֹלְכִים וְשֹׁטִים בְּכָל הָעוֹלָם, וּמַחְזְרִים עַל גּוֹפּוֹת בְּנֵי אָדָם וְסוֹכְבִים
לְמָקוֹמוֹתֵיהֶם וְלִמְטוֹתֵיהֶם, וְרוֹאִים אֶת דִּיּוּקֵן הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ וּפּוֹחַדִּים,
שֶׁהָרִי הִתְחַזְּקוּ בְּמִטּוֹתֵיהֶם בְּדַבְּרֵי הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וּבְנֵי אָדָם,
נִשְׁמוֹתֵיהֶם עוֹלוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּרָאוּי לָהּ, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ. אֲשֶׁרִי
חִלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם עוֹלוֹת לְמַעְלָה וְלֹא מִתְעַכְּבוֹת
בְּמָקוֹם אַחַר שֶׁלֹּא צָרִיךְ.

בְּשִׁנְחָלֶק הַלַּיְלָה, הַכְּרוֹז עוֹמֵד וּמְכַרִּיז, וְנִפְתַּחִים הַפְּתַחִים. אִזּוֹ רוּחַ
אַחַת שֶׁל צִפּוֹן מִתְעוֹרֶרֶת וּמְקִישָׁה בְּכַנּוֹר דוֹד, וּמִנְגֵּן
מֵאֲלִיו, וּמִשְׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע עִם
הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֵן.

אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאוֹתוֹ זְמַן וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְכָל מִי
שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ זְמַן וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, נִקְרָא חִבְרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עוֹד, אֵלֹא שְׁאֵלוֹ נִקְרָאִים אַחִים וְרַעִים
שֶׁלוֹ, שְׂכָתוֹב (תהלים קפב) לְמַעַן אַחִי וְרַעִי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ.

ונקראים חברים של המלאכים העליונים והמחנות העליונים, שכתוב
(שיר ח) חברים מקשיבים לקולך.

בשָׁבָא היום, הכרוז עומד ומכריז, ופתחים של צד דרום נפתחים,
ומתעוררים כוכבים ומזלות, ופתחי הרחמים נפתחים,
והמלך יושב ומקבל תשבחות. אזי כנסת ישראל נוטלת את אותם
דברים ועולה, וכל אותם חברים אחוזים בכנפיה, ודבריהם באים
ושורים בחיק המלך. אז מצוה המלך לכתב את כל אותם הדברים.

ובפּפּר כתובים כל אותם בני היכלו, וחוט של חסד נמשך עליהם,
שמאותו חוט מתעטר אדם בעטרת המלך, וממנו פוחדים
עליונים ותחתונים. הוא נכנס לכל שערי המלך, ואין מי שימחה
בידו. ואפלו בזמן שבעלי הדין עומדים לדון את העולם, אין דנים
עליו דין, משום שהרי נרשם ברשם של המלך, שנודע שהוא מהיכל
המלך, ולכן לא דנים עליו דין. אשרי חלקם של הצדיקים
שמשתדלים בתורה, וכל שכן בזמן שהמלך תאב לדברי תורה.

בא וראה סוד הדבר, אין עומדת כנסת ישראל לפני המלך אלא
בתורה, וכל זמן שישראל בארץ התעסקו בתורה, כנסת ישראל
היתה שרויה עמם. כשהתבטלו מדברי תורה, לא יכלה לעמד
עמם שעה אחת. משום כך, בשעה שכנסת ישראל מתעוררת למלך
בתורה, מתחזק כחה, והמלך הקדוש שמח לקבל אותה.

וכף זמן שכנסת ישראל באה לפני המלך ואין התורה נמצאת עמה,
כביכול תשש כחה. אוי לאותם שמחלישים את הכח שלמעלה.
משום כך אשרי אותם שעוסקים בתורה, וכל שכן באותה שעה
שצריך להשתתף עם כנסת ישראל. אזי הקדוש ברוך הוא קורא עליו,
(ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

רבי יוסי פתח ואמר, (שם כא) משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה
מלילה שמר מה מליל. את הפסוק הזה בארו החברים בכמה
מקומות. אבל משא דומה, כל הפעמים שישראל נמצאו בגלות, נודע
הזמן והקץ שלהם, וזמן וקץ של אותה גלות. וגלות אדום הוא משא
דומה, שלא התגלה ולא נודע כמותן האחרות.

הקדוש ברוך הוא אומר, אלי קרא משעיר. קול שמעתי בגלות
שעיר, אותם שדחוקים ביניהם, אותם ששוככים בעפר.

ומה הם אומרים? שמר מה מלילה שמר מה מליל. הם תובעים אותי על הגבירה, מה עשיתי מהגבירה שלי.

אזי הקדוש ברוך הוא מכניס את הפמליא שלו ואומר: ראו בני אהובי, שהם דחוקים בגלות ועוזבים את הצער שלהם ומבקשים ממני על הגבירה, ואומרים: שמר – אתה שנקרא שומר, איפה השמירה שלך? איפה השמירה של ביתך? מה מלילה – מה עשית מלילה, כך שמרת אותה?! מה מליל? שהרי לפעמים נקראת לילה ולפעמים נקראת ליל. זהו שכתוב (שמות יב) ליל שמרים הוא, וכתוב הוא הלילה הזה.

אזי הקדוש ברוך הוא משיב להם: הרי שמירתי נמצאת, שהרי אני עתיד לקבל אותה ולהמציא עמה. זהו שכתוב אמר שמר, אותו ששומר את הבית, אתא בקר וגם לילה, שהרי בהתחלה הסתלק למעלה למעלה, והעלה את אותו (מקום) בקר שמזמן אצלו תמיד. עכשו אתא בקר, והרי הוא מזמן להתחבר עם הלילה. וגם לילה, הרי היא זמינה, אבל בגללכם מתעכבים.

ואם אתם רוצים את זה, על מה אתם מתעכבים? שבו. שובו בתשובה. אז אתיו, באו אלי, ונהיה כלנו במדור אחד, וכלנו נשוב למקומנו. זהו שכתוב, (דברים ל) ושׁב ה' אלהיך את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושׁב. פעמים ושׁב ושׁב כתוב כאן. אלא אחד לכנסת ישראל, ואחד לקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ושׁב ה' אלהיך את שבותך, ושׁב וקבצך מכל העמים.

פתח אותו סוחר ואמר, (איוב לח) בָּרֶן יָחַד כִּכְבִּי בְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בא ראה, כשהקדוש ברוך הוא בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, כל דברי העולם התחתון (העליון), וכל העליונים והתחתונים מתעוררים כנגדו, וכל האילנות שגגן עדן פותחים בשבח כנגדו. זהו שכתוב (דברי הימים א טו) אז ירננו עצי היער מלפני ה' כי בא. ואפלו עופות הארץ, כלם רוחשים שבח לפניו. אזי יוצאת שלהבת ומכה בכנפי התרנגול, והוא קורא ומשבח את המלך הקדוש, וקורא לבני אדם שישתדלו בתורה ובשבחו של אדונם ובעבודתו. אשרי חלקם של מי שעומדים ממטותיהם להשתדל בתורה.

בְּשָׂבָא הבקר, פתחי הדרום נפתחים, ושערי רפואה יוצאים לעולם, ורוח המזרח מתעוררת, ונמצאים רחמים, וכל אותם כוכבים ומזלות שממנים תחת שלטונו של הבקר הזה, כלם פותחים בשבח ומשבחים למלך העליון. זהו שכתוב בַּרְן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מה עושים כאן בני אלהים, שהם מזמנים תרועה בבקר הזה? והרי כל הדינים העברו בזמן שחסד מתעורר בעולם? אלא ויריעו כל בני אלהים, הרי נשבר תקף הדינים הקשים, נשבר כחם, כמו שנאמר (ישעיה כד) רעה התרעעה הארץ.

וְכֹל כֵּן, משום שהבקר הזה התעורר בעולם, ואברהם מתעורר וכא לנטע אשל בבאר שבע. את הדבר הזה כֵּן שמעתי, בבאר שבע ודאי, וכתוב ויקרא שם בשם ה' אל עולם.

פֶּתַח חִבְרוּ הסוחר ואמר, הבקר אור והאנשים שלחו וגו'. מה זה הבקר אור? כֵּן למדנו, מה זה בקר? אלא בזמן שבא הבקר והדינים עוברים וחסד רוצה להתעורר, כל אותם שבאים מהצד הזה, מבקרים (פוקדים) את מקומותיהם לזמן ברכות לעולם. וזהו הבקר אור, שהרי הרחמים מתישבים לעולם, והחסד בא אחריו, אזי הוא בקר אור. וכתוב, וירא אלהים את האור כי טוב.

בֹּא ראה, הכל הוא בדרגות ידועות. הלילה – הרי ידוע. בקר אור – הרי ידוע, והוא דרגה עליונה שנמצאת בו תמיד. מתי? כשמאירה השמש. השמש ידוע, והיא דרגה עליונה שמבשמת את הכל ומאירה לכל, כמו שנאמר (תהלים פד) כי שמש ומגן ה' אלהים. והבקר אור הזה מאיר מהשמש, וזהו מאיר ללילה, ולכן הכל תלוי זה בזה. והבקר אור הזה, כשהוא מתעורר, כל בני העולם מתאחדים באחדות ובשמחה, והם נמצאים בעולם. וכעת הרי מאיר היום, עת רצון היא ללכת בדרך.

בְּרָכוּ אותם רבי חייא ורבי יוסי, ונשקו להם בראשיהם ושלחו אותם. אמר רבי חייא לרבי יוסי, ברוך הרחמן שתקן דרכנו לפנינו, ודאי הקדוש ברוך הוא שלח אותם אלינו. אשרי אותם שמשתדלים בתורה ולא מרפים ממנה שעה אחת. יצאו רבי חייא ורבי יוסי והלכו לדרכם. אמר רבי יוסי, ודאי אהבת לבי קשורה בסוחרים הללו. אמר רבי חייא, לא תמהתי על זה, שהרי בימי רבי

שמעון אפלו צפרי השמים מרחשות חכמה, שהרי דבריו נודעים למעלה ולמטה.

פתיח רבי חייא ואמר, (דברים לא) ויאמר ה' אל משה הנך שכב עם אבתיך וגו'. בא ראה, כל זמן שמשה היה קים בעולם, היה מוחה בידי ישראל, כדי שלא ימצאו בחטא לפני הקדוש ברוך הוא. ומשום שמשה נמצא ביניהם, לא יהיה כמו אותו הדור עד הדור שיבא המלך המשיח, שיראו את כבוד הקדוש ברוך הוא כמותם, שהם נדבקו מה שלא נדבקו דורות אחרים.

ששנינו, ראתה שפחה על הים מה שלא ראתה עינו של יחזקאל הנביא. אם הם כל כך נדבקו, נשות ישראל כל שכן, בניהם כל שכן, והגברים כל שכן, הסנהדרין כל שכן, הנשיאים כל שכן, וכל שכן הנביא העליון הנאמן משה, שהוא על הכל. ועתה אלו סוחרים המדבר רוחשים כל כך הרבה חכמה, כל שכן חכמי הדור, כל שכן אלו שעומדים לפני רבי שמעון ולומדים ממנו בכל יום. כל שכן, וכל שכן רבי שמעון, שהוא עליון על הכל.

אחר שמת משה, מה כתוב? וקם העם הזה וזנה וגו'. כך, אוי לעולם כשיתלק ממנו רבי שמעון, שמעינות החכמה יסתמו מן העולם, וירצה אדם דבר חכמה ולא ימצא מי שיאמר, וכל העולם טועים בתורה, משום שלא ימצא ביניהם מי שמתעורר בחכמה. על אותו זמן כתוב, ואם כל עדת ישראל ישגו. ואם ישגו בתורה ולא ידעו את דרכיה, במה זה? משום שנעלם דבר מעיני הקהל, שלא ימצא מן שידוע לגלות עמקות התורה ודרכיה. אוי לאותם הדורות שימצאו אז בעולם.

אמר רבי יהודה, עתיד הקדוש ברוך הוא לגלות רזים עמקים של התורה בזמן שיבא מלך המשיח, משום (ישעיה יא) שמלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. וכתוב (ירמיה לא) ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם, אמן כן יהי רצון.

אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו' בשגגה ואשם. שנה רבי יצחק, מה שונה שפכל מקום כתוב בהם ואם, כמו שנאמר אם הכהן המשיח יחטא, ואם כל עדת ישראל ישגו, וכאן אשר נשיא יחטא, ולא כתוב ואם נשיא יחטא? מה זה אומר?

אָפֵא, שֶׁהַכֹּהֲנִים הִלְלוּ אִינֶם נִמְצְאִים כִּךְ בַּחֲטָא, שֶׁהָרִי הִכְהֵן שׁוֹמֵר אֶת עֲצָמוֹ תָּמִיד, מִשׁוּם שֶׁמִּשְׁאֵוֹ שֶׁל אָדוֹנוֹ עָלָיו בְּכָל יוֹם, וְהַמִּשָּׂא שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהַמִּשָּׂא שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלִכֵּן הִתְמַיְהָה, הוּא כְּשִׁיחֲטָא?! וּמִשׁוּם כִּךְ כְּתוּב וְאִם. וְכֵן וְאִם כָּל עֵדֵת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, תְּמַיְהָה הִיא שְׂכָלָם יִמְצְאוּ בַּחֲטָא אֶחָד, שְׂאִם אֵלֶּה יִחֲטְאוּ – אֵלֹו לֹא יִחֲטְאוּ, וּמִשׁוּם כִּךְ כְּתוּב וְאִם. אָבָל כִּי אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחֲטָא, וְדָאִי, מִשׁוּם שֶׁלְבוֹ גַם בּוֹ, וְהָעַם הוֹלְכִים אַחֲרָיו וְהִתְמַנְנוּ תַּחְתָּיו. וְעַל כֵּן אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחֲטָא. כְּגוֹן שֶׁהוּא עֹבֵר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהוּא עֹשֶׂה אַחַת מֵהֶן, וְלִכֵּן לֹא כְּתוּב בּוֹ וְאִם, שֶׁהָרִי דִּבְרָיו אִינֶם בְּסַפֵּק.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, וְהִנְשֵׂאִם הִבִּיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֵּׁהָם וְאֶת אַבְנֵי הַמִּלֵּאִים לְאֶפֶוד וְלַחֹשֶׁן. מֵה שׁוֹנֶה שְׂאֵת הַדְּבָרִים הִלְלוּ הַקְּרִיבוֹ הַנְּשִׂאִים וְלֹא אָדָם אַחֵר? וְהָרִי כְּתוּב, (שְׁמוֹת ל"ה) כָּל נְדִיב לְבוֹ יִבְיָאָה אֶת תְּרוּמַת ה', וְכְתוּב וְאִבְנֵי שֵׁהָם וְאִבְנֵי מִלֵּאִים לְאֶפֶוד וְלַחֹשֶׁן.

אָפֵא, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִף עַל גַּב שְׂכָלָם תְּלוּיָה הַנְּדָבָה הַזֹּו, הָאִבְנֵים הִלְלוּ עוֹלוֹת לְנְשִׂאִים. מֵה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהֵן נִמְצְאוֹת עַל לֵב הַכֹּהֵן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יְבוֹאוּ נְשִׂאִים שְׂלֵבָם גַּם בָּהֶם, וְיִבְיָא אֶת הָאִבְנֵים הִלְלוּ שְׁנִמְצְאוֹת עַל לְבוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, וְיִתְכַפֵּר עֲלֵיהֶם מִגַּסוֹת לָבָם. וְכְתוּב וְהָיוּ עַל לֵב אֶהְרֹן כְּבָאוּ לִפְנֵי ה', וְעַל זֶה – וְהִנְשִׂאִים הִבִּיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֵּׁהָם וְאֶת אַבְנֵי הַמִּלֵּאִים, לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם.

וּמִשׁוּם כִּךְ, אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחֲטָא, וְדָאִי. וְעֹשֶׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֵלֶּהוּ אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ, שֶׁעֹבֵר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ. שֶׁמִּשׁוּם שֶׁלְבוֹ גַם בּוֹ, לֹא מִשְׁגִּיחַ בַּחֲטָאוֹ, וְאַחַר כִּךְ נוֹדַע לוֹ וְעֹשֶׂה מִזֶּה תְּשׁוּבָה.

רבי יהודה ורבי יוסי היו יושבים לילה אחד ועוסקים בתורה. אמר רבי יהודה לרבי יוסי, ראיתי שצחות התורה בלילה יותר מאשר ביום. למה זה? אמר לו, משום שהצחות של תורה שבכתב היא תורה שבעל פה, ותורה שבעל פה שולטת בלילה, ומתעוררת יותר מאשר ביום, ובזמן שהיא שולטת, אז קימת הצחות של התורה.

פתח רבי יוסי ואמר, (איוב לה) ולא אמר איה אלוה עשי נתן זמרות בלילה. בא ראה, בשעה שמתעוררת רוח צפון ונחלק הלילה, הרי בארו ששלהבת אחת יוצאת ומכה תחת כנפי התרנגול ומקיש את כנפיו וקורא. ואותה שלהבת, בזמן שמגיעה אליו ומתעוררת כנגדו, הוא מסתכל בה ומזדעזע וקורא, ומסתכל ומשגיח בשביל כבוד רבונו כדי לעשות רצונו, וקורא לבני האדם.

ולכן נקרא שכוי, השגחה. ונקרא גבר, שמתעורר בשלהבת הגבורה, בצד של הגבורה הוא בא לעורר את העולם, ואז אותם בני האמונה עומדים ונותנים גבורה וכח לכנסת ישראל, ואז נקראת רנת התורה. ולכן דוד ירש את המלכות הוא ובניו לעולמים ולדורי דורות.

וכשהתרנגול קורא ובני אדם ישנים במטותיהם ואינם מתעוררים, התרנגול קורא אחר כך, ואומר מה שאומר, והרי פרשוה. אחר כך מכה בכנפיו ואומר: אוי לפלוני הנזוף של רבונו, שעזב את רבונו, ולא עורר את רוחו ולא משגיח על כבוד רבונו.

כשמאיר היום, הכרוז קורא עליו ואומר: ולא אמר איה אלוה עשי נתן זמרות בלילה. לסייע לו באותן התשבחות, ושיהיה הכל בסיוע אחד. עשׂי?! עושני הנה צריך להיות! מה זה עשׂי? אלא בשעה שאדם קם בחצות הלילה ומשתדל ברנת התורה, שרנת התורה לא נקראת אלא בלילה, וכשהוא נמצא בתורה כשמאיר היום, הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל מתקנים לו חוט אחד של חסד להנצל מן הכל, ולהאיר לו בין העליונים והתחתונים.

רבי יהודה אמר, אני שמעתי שאמר רבי אבא את הפסוק הזה, איה אלוה עשׂי, עושה לי הנה צריך להיות! מהו עשׂי? אלא כמו

שְׁאֲמַרְתָּ, בְּשַׁעַה שֶׁהוּא קָם בְּלִילָה וּמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, כְּשִׁמְאִיר הַיּוֹם מִתְעוֹרָר אַבְרָהָם בְּאוֹתוֹ חוּט שְׁלוֹ, שְׁכָתוּב בּוֹ (בראשית יד) אִם מִחוּט וְעַד שְׂרוּף נֶעַל וְגו'. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּכְנִסֵּת יִשְׂרָאֵל מִתְקַנֵּים אוֹתוֹ, וְעוֹשִׂים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם בְּרִיָּה חֲדָשָׁה. זֶהוּ שְׁכָתוּב אֱלֹהֵי עֲשִׂי.

וְהָרִי פְרִשׁוּהָ, א"ל ו"ה. א"ל - זֶה אַבְרָהָם, שְׁכָתוּב בּוֹ, הָאֵל הַגָּדוֹל. ו' - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. ה' - זֶה כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. וְזֶה הוּא אֱלֹהֵי. וְהֵם עוֹשִׂים אֶת הָאָדָם וּמִתְקַנֵּים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם, וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב עֲשִׂי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קמט) יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׁיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי כֶּף הוּא, וְהַכֵּל דְּבַר אֶחָד.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, או הוֹדַע אֱלֹהֵי חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא. הוֹדַע אֱלֹהֵי, מִצַּד שֶׁל מִי? או יָדַע (נוֹדַע) חֲטָאתוֹ הֲיֵה צָרִיךְ לִהְיוֹת! מַה זֶה הוֹדַע אֱלֹהֵי? אֵלָּא שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַוֶּה אֶת כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל לְהוֹדִיעַ לְאָדָם אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁהוּא חָטָא, וּבִמָּה מוֹדִיעָה לוֹ? בְּדִינָיָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כ) יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאָרֶץ מִתְקוֹמְמָהּ לוֹ. הוֹדַע אֱלֹהֵי, כְּמִי שֶׁמְצַוֶּה לְאַחַר.

שִׁשְׁנֵינָו, בְּשַׁעַה שֶׁאָדָם חוּטָא לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא מִשְׁגִּיחַ עַל חֲטָאוֹ לְחֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, וְזוֹרֵק אוֹתוֹ אַחַר כִּתְפוֹ, נִשְׁמַתוֹ מִמֶּשׁ עוֹלָה וּמְעִידָה לְפָנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִז מְצַוֶּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל וְאֹמֵר: או הוֹדַע אֱלֹהֵי חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, הוֹשִׁיטֵי אֶת הַדִּין עָלָיו וְהוֹדִיעֵי לוֹ אֶת חֲטָאוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טז) הוֹדַע אֶת יְרוּשָׁלַם אֶת תּוֹעֲבֹתֶיהָ.

אַחַר שֶׁמִּגִּיעַ עָלָיו הַדִּין, אִז מִתְעוֹרָרֵת רוּחַ לְחֹזֵר בַּתְּשׁוּבָה לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, וְנִכְנָע לְהַקְרִיב קָרְבָן, שֶׁהָרִי מִי שֶׁלְבוֹ גָּס בּוֹ, חוּטָא, וְשׁוֹכַח חֲטָאוֹ וְלֹא מִשְׁגִּיחַ עָלָיו, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן כְּנִגְדּוֹ, וּמְצַוֶּה לְהוֹדִיעַ לוֹ אֶת אוֹתוֹ הַחֲטָא, כְּדֵי שֶׁלֹא יִשְׁתַּכַּח מִמֶּנּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כֶּף זֶה וְדַאי (מגין שָׁפָךְ) וְכֶף מְצַאֲנוּ בְּדוֹד, שְׁכִינּוֹן שֶׁעָשָׂה אוֹתוֹ מְעַשֶׂה שֶׁל בַּת שְׁבַע, לֹא הִשְׁגִּיחַ בּוֹ. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אַתָּה שְׁכַחְתָּ אוֹתוֹ?! אֲנִי אֲזַכִּיר לָךְ. מִיָּד מַה כְּתוּב? (שמואל-ב יב) אַתָּה הָאִישׁ כֹּה אָמַר ה'. אַתָּה הָאִישׁ שֶׁלֹא זָכַרְתָּ אוֹתוֹ, אַתָּה הָאִישׁ שֶׁשְׁכַחְתָּ אוֹתוֹ. וּבִמָּה הוֹדִיעַ לוֹ? בְּדִין.

אַתָּה כָּאֵן, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר, הוֹדַע אֱלֹהֵי חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, וְהִדְבַר יָפֵה, וְכֶף הוּא, שֶׁלֹא כְּתוּב אוֹ נוֹדַע אֱלֹהֵי, כְּמוֹ שְׁכָתוּב

(שמות כא) או נודע כי שור נגח הוא, ומי שעומד בלילה לעסק בתורה, התורה מודיעה לו את חטאו, ולא בדרך של דין, אלא כמו אם שמודיעה לבנה בדבר רך, והוא אינו שוכח אותו, ושבת בשוכה לפני רבנו.

ואם תאמר, דוד, שהיה קם בחצות הלילה, למה התעוררו עליו בדין? אלא דוד שונה, שהוא עבר במה שנקשר, וצריך דין, ובמה שעבר הוא נדון. הוא חטא כנגד המלכות הקדושה ולירושלים הקדושה, ומשום כך גרש מירושלים, והמלכות הוסרה ממנו, עד שהתתקן כראוי (ויענש).

אמר רבי יהודה, מה זה שהקדוש ברוך הוא העניש את דוד על ידי בנו, שכתוב (שמואל ב-יב) הנני מקים עליך רעה מביתך? אמר רבי יוסי, הרי בארנו, משום שאם יעמד עליו איש אחר, לא ירחם עליו. אמר לו, והרי אבשלום רצה להרג את אביו בכמה עצות רעות (חבל תחבולות) עליו יותר מאדם אחר? אמר לו, לא שמעתי.

אמר לו, אני שמעתי, דוד חטא בבת שבע סתם. אמר הקדוש ברוך הוא: יבא בן של בת אל נכר וינקם נקמה, ומיהו? זה אבשלום, שהיה בנה של יפת תאר, מהקרב. מכאן למדנו, מי שלוקח האשה הזו בקרב וחומד אותה, לסוף יוצא ממנה בן סורר ומורה. מה הטעם? משום שעד עכשו לא פסקה ממנו זממה, והרי פרשוה. **רבי יוסי** פתח ואמר, נשבע ה' בימינו ובזרוע עזו, הפסוק הזה פרשוהו. אבל בא ראה, כל זמן שאדם חוטא לפני הקדוש ברוך הוא, יש דרגה אחת נודעת למעלה כנגד החטא הזה לדון את האדם, ומסתכלת (ומסכימה) עליו. אם שב בתשובה שלמה לפני רבנו, מעבר חטאו ואין הדין שולט עליו ולא מגיע עליו. ואם לא שב, נרשם אותו החטא לאותה הדרגה. אם הוסיף לחטא, הרי דרגה אחרת מזדמנת כנגדו ומסכימה עם הדרגה הראשונה, ואז צריך תשובה יתרה. (ואם לא שב) ואם מוסיף לחטא, מוסיף דרגה על דרגה, עד שמשלים לחמש דרגות.

ביון שהימין התתקן כנגדו והסכים עליו, הרי השמאל מזמן להסכים עם הימין ולהכליל בו. ביון שהשמאל מסכים עם הימין, אז כבר לא תלוי בתשובה, והרי פרשוה, ואז הכל מסכימים עליו בדין, והדין שורה עליו.

וּבְשֵׁי הַדִּין נִשְׁלַם וְשׁוּרָה עַל הָאָדָם, אִז מִסְתַּיִם וּמִתְתַקְנֹת הָאֲצָבָעוֹת
חֲמֵשׁ בְּתוֹךְ חֲמֵשׁ, יְמִין בְּשִׂמְאֵל, לְהִרְאוֹת שְׁהָרֵי הַכֹּל
הַסְכִּימוּ עָלָיו בְּאוֹתוֹ דִּין, וַיִּדְּיוּ מִתִּישְׁרוֹת לְהִרְאוֹת דְּבָר בְּלִי כּוֹנֵת
הָאָדָם, וְלֹא הִתְפֹּנֵן בּוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב, (שְׁמוֹת טו) 'יְמִינָךְ ה' נֶאֱדָרִי בְּכַח
יְמִינָךְ ה' תִּרְעֵץ אוֹיֵב, לְהַכְלִיל שְׂמֵאל בְּיָמַי, וְנִשְׁלַם הַדִּין, וְאִז זוּהִי
עֲמִידָה שֶׁל הַכֹּל. וְלָכֵן, כְּשֶׁרוּצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַיֵּם הַכֹּל, כָּתוּב
(ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בְּיָמֵינוּ וּבְזֵרוּעַ עֲזוֹ וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, כָּתוּב (ויקרא כג) פְּרִי עֵץ הָדָר כִּפְתַת תְּמָרִים. פְּרִי עֵץ
הָדָר מָה הוּא? זֶה אֶתְרוּג. וְכִי אֶתְרוּג מֵעֵץ הָדָר הוּא? וְהָרִי כִּמָּה
קוֹצִים יֵשׁ סְבִיבוֹ, מִכָּאן וּמִכָּאן, וְאַתָּה אִמְרַת פְּרִי עֵץ הָדָר? אֵלֶּא סוּד
הַדְּבָר, שְׁכָתוּב וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֵּלַע אֲשֶׁר לְקַח מִן הָאָדָם לְאִשָּׁה
וַיְבָאָהּ אֶל הָאָדָם. וְכָתוּב עֵצִים מְעֻצְמֵי וּבִשָּׁר מִבִּשְׂרֵי, וְזֵהוּ פְּרִי עֵץ
הָדָר. מִנֵּיִן לָנוּ שְׁאָדָם נִקְרָא עֵץ? שְׁכָתוּב כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה.

כִּפְתַת תְּמָרִים, שְׁעוּלִים לְשִׁבְעֵים שָׁנִים, וְבוֹ נִתְקְנוּ שִׁבְעֵים שָׁנִים
עָלֵינוֹת. וְזֵה כִּפְתַת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְלָכֵן נִקְרָא כִּפְתַת, כִּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר כִּפְתֹּתוּ, שְׁעוּלָה לְכָאן וּלְכָאן. זֵהוּ שְׁכָתוּב כִּי כָל בְּשָׂמִים
וּבְאָרֶץ, דּוֹקָא.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, פְּרִי עֵץ הָדָר – זֶה מְזֻבַּח, שְׁעוּשָׁה פְרוֹת, וּמַעְלָה
נֶצְנִים לְכָל הַצְּדָדִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁכָל שִׁבְעֵים הַשָּׁנִים
נוֹתְנִים לָהּ חֶלֶק, וְהִיא מִתְבָּרַכַת מִכָּלֵם. מָה זֶה אוֹמֵר? מִשּׁוּם שְׁמִי
שְׁחוּטָא אֶל הַמְזֻבַּח, הוּא חוּטָא בְּכָל, שְׁהָרִי כְּפוֹת כְּנֶגֶד אוֹתוֹ שְׁכָפוֹת
לְמַעְלָה, וְלָכֵן נִקְשְׁרוּ זֶה עִם זֶה, פְּרִי עֵץ הָדָר כִּפְתַת תְּמָרִים, וְלֹא כָתוּב
וְכִפְתַת תְּמָרִים.

כָּתוּב (ויקרא ז) זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בְּנָיו. מָה זֶה אוֹמֵר? אֵלֶּא
זֹאת – זֶה מְזֻבַּח, שְׁנִמְשַׁח עַל יַד אַהֲרֹן, שְׁכָתוּב וּמִשְׁחַת אֶת
מְזֻבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל כְּלָיו. וּמִשְׁחַת (זו מִשְׁחַת) בְּנָיו, שְׁהָרִי נִמְשַׁח מִכָּלֵם,
וּמִתְגַּדֵּל וּמִתְבָּרֵךְ וּמִטְהַר.

בֵּא רָאָה, בְּחָג סוּבְבִים אֶת הַמְזֻבַּח פַּעַם אַחַת בְּכָל יוֹם, וְאַחַר כֵּן
שִׁבְעַת פְּעָמִים. מָה זֶה אוֹמֵר? אֵלֶּא, לְמַלְךְ שְׁהַזְמִין אוֹרְחִים
וְהַתְעַסֵּק עִמָּהֶם, וְהִיָּתָה לְמַלְךְ בַּת יַחֲדָה. אִמְרָה לוֹ: אֲדוּנִי הַמְּלֶךְ,
מִשּׁוּם הָאוֹרְחִים לֹא שָׁמַת לֵב אֵלַי? אָמַר לָהּ: חֲיִיךְ בַּתִּי, מָנָה אֲעֹלָה
לְךָ בְּכָל יוֹם, (שְׁשׁוּהָ כְּכֹלֵם).

כָּךְ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם שֶׁל הַחֵג מִקְרִיבִים יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד אֲמוֹת הָעוֹלָם. אָמַר
הַמְּזַבַּח לַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ: לְכֻלָּם נִמְצְאִים מְנוּת וְחֻלְקִים, וְלִי מָה
אֲתָה נוֹתֵן? אָמַר לָהּ: בְּכָל יוֹם יוֹם יִסּוּבְכוּ אוֹתָךְ שְׁבַעַת יָמִים
עֲלֵיוֹנִים לְבָרְךָ אוֹתָךְ, וְנוֹתְנִים לָךְ שְׁבַעִים חֻלְקִים (בְּכָל יוֹם). רַבִּי יוֹסִי
אָמַר, שְׁבַעִים חֻלְקִים בְּכָל יוֹם כְּנֶגֶד שְׁבַעִים פָּרִים שֶׁנִּקְרְבִים בְּחֵג.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שְׁבַעַת בְּכָל יוֹם, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי מִתְבָּרַכַת (מִמְקוֹם)
מְכֻלָּם, וְלִסוּף שְׁבַעַת הַיָּמִים מִתְבָּרַכַת מִמְקוֹם שֶׁשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה
נִמְצָא. (וְאַחַר כֵּן) שְׁבַע פְּעָמִים, כְּנֶגֶד כָּל אוֹתָם שְׁבַעַת יָמִים כְּדִי לְהַעֲמִיד
לָהּ בְּרָכוֹת מִמַּעַן הַנַּחַל שְׁזוֹרֵם תְּמִיד וְלֹא פוֹסֵק. נִמְצָא שֶׁמִּתְבָּרַכַת
(תְּמִיד) בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, עַד שְׁבַעַת יָמִים שֶׁמִּתְבָּרַכַת מִמַּעַן הַנַּחַל. וְכֵן
פַּעַם אַחֲרַת שְׁבַע פְּעָמִים כְּאַחַד, וּמִתְקִימוֹת בָּהּ הַבְּרָכוֹת אַחַר כָּךְ
מִהַמְקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהַמַּעַן יוֹצֵא וְלֹא פוֹסֵק, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ.

בְּכָל יוֹם מְכַרְיָזִים עָלֶיהָ וְאוֹמְרִים, (שְׁמוּאֵל-א ב) עַד עֲקָרָה יִלְדָה שְׁבַעַת
וְרַבַת בָּנִים אֲמַלְלָהּ. עַד עֲקָרָה יִלְדָה שְׁבַעַת - זוֹ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל,
שֶׁמִּתְבָּרַכַת מִשְׁבַּעַת בְּכָל יוֹם, וְעוֹלָה לְחֻשְׁבוֹן עֲלִיּוֹן. וְרַבַת בָּנִים
אֲמַלְלָהּ - אֵלּוּ אֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שְׁעוֹלִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן
לְחֻשְׁבוֹן גְּדוֹל, וְאַחַר כֵּן מִתְמַעֲטִים וְהוֹלְכִים בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְלִכֵּן
הַמְּזַבַּח מְכַפֵּר עַל חַטָּאֵי יִשְׂרָאֵל, הַמְּזַבַּח מְטַהֵר אוֹתָם וּמְרִיק לָהֶם
בְּרָכוֹת מִמַּעַלָּה לַמַּטֶּה.

וְעַנְיָה עֵץ עֵבֶת - זֶה הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, שֶׁאֲחוֹז לְשְׁנֵי צַדִּדִּים. וּמִשּׁוּם כֵּן
הִדָּס שְׁלֵשָׁה עֲנָפִים, שִׁיעֶשֶׂה עֲנַף עֵץ עֵבֶת שֶׁאֲחוֹז לְכָל צֵד.
וְעַרְבֵי נַחַל - אֵלּוּ שְׁנֵי עַמּוּדִים, שֶׁמְכַאֵן יוֹצֵא לְכַפּוֹת תְּמָרִים. כַּפַּת
תְּמָרִים, אֲחוֹז לַמַּעַלָּה וְאֲחוֹז לַמַּטֶּה, וְהָרִי נִתְבָּאֵר. אֲתֵרוּג יוֹצֵא מִתּוֹךְ
הַקּוֹצִים שֶׁל הָאֵילָן, וְכֵן זֶה. גַּם כַּפַּת תְּמָרִים אוֹחֵז בָּהֶם וְדַאִי. כָּל מָה
שִׁיוֹצֵא לְעוֹלָם - מְכַאֵן יוֹצֵא וּמְכַאֵן בָּאִים (גִּזּוֹן).

רַבִּי יוֹסִי פָתַח, וְאַבּוּאָה אֵל מְזַבַּח אֱלֹהִים. מִי זֶה מְזַבַּח אֱלֹהִים? זֶהוּ
הַמְּזַבַּח שֶׁלַּמַּעַלָּה, מְזַבַּח אֱלֹהִים וְדַאִי. וְהֵינּוּ בָּאֵר שֶׁל יִצְחָק,
וְלַפְעָמִים מְזַבַּח ה', כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר קָם מִלְּפָנָי מְזַבַּח ה'. וְעַל זֶה יוֹרְשִׁים
הָעוֹלָמוֹת מְכַאֵן דִּין וְרַחֲמִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא יוֹנֶקֶת בְּצֵד הַזֶּה וּבְצֵד
הַזֶּה, וְהָרִי בָּאֵרוֹ אֵת הַדְּבָר.

רעיא מהימנא

מְצוּה זו, המועל בְּהַקְדֵּשׁ צְרִיף לְהַבִּיא קֶרֶן וְחִמְשׁ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וְאֵת חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו, קֶרֶן ו'. הַחִמְשׁ שְׁלוֹ ה'. וְזוֹ קֶרֶן הַיּוֹבֵל. קֶרֶן שְׁהִיְתָה בְּמִצְחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ פֶּר שְׁהַקְרִיב אָדָם הָרִאשׁוֹן. זֶהוּ הָעֵקֶר שֶׁל כָּל הַקְרָבָנוֹת. הַקֶּרֶן קִיָּמַת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא, וְהַפְרוֹת שְׁלוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה ה' ה'. (ע"כ רעיא מהימנא).

נֶפֶשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל וּגּוֹ'. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הֲרִי פִרְשׁוּהָ נֶפֶשׁ וְדָאֵי. כְּתוֹב וְהִיְתָה נֶפֶשׁ אֲדָנִי צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְכְתוֹב וְאֵת נֶפֶשׁ אִיְבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקְּלַע.

אֲשֵׁרִיהֶם הַצְּדִיקִים שֵׁישׁ לָהֶם חֶלֶק עָלְיוֹן בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּחֶלֶק הַקְּדוֹשׁ, בְּקִדּוֹשׁ הַמְּלָךְ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מְקַדְּשִׁים אֵת עֲצָמָם בְּקִדּוֹשׁ רְבוּנָם. וְכָל מִי שֶׁמִּתְקַדֵּשׁ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, שְׁכַתוֹב (ויקרא כ) וְהִתְקַדְּשְׁתָּם וְהִיְתָם קְדוֹשִׁים. אָדָם מְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ מִלְּמִטָּה – מְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ מִלְּמַעְלָה. וְכִשְׁמִתְקַדֵּשׁ אָדָם בְּקִדּוֹשׁ רְבוּנוֹ, מִלְּבִישִׁים (מורִישִׁים) אוֹתוֹ נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה, יִרְשֵׁת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבְנִסְתׁ יִשְׂרָאֵל, וְאֵז יוֹרֵשׁ אֵת הַכֹּל. וְאֵלוֹ הֵם שְׁנִקְרְאִים בְּנִים לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם, וְהֲרִי פִרְשׁוּהָ.

בֵּא רְאֵה, כְּתוֹב תּוֹצֵא הָאֶרֶץ נֶפֶשׁ תִּיָּה, וּפִרְשׁוּהָ נֶפֶשׁ תִּיָּה סִתָּם. וּמֵאוֹתוֹ חֶלֶק יִרֵשׁ דָּוִד הַמְּלָךְ וְנִקְשֶׁר בְּקֶשֶׁר עָלְיוֹן וְיִרֵשׁ מַלְכוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. וּמִשּׁוּם כֶּף וְהִיְתָה נֶפֶשׁ אֲדָנִי צְרוּרָה בְּצְרוּר הַחַיִּים. וְהֲרִי פִרְשׁוּהָ שֶׁנֶּפֶשׁ נִקְשְׁרֵת בְּרוּחַ, וְרוּחַ עִם נִשְׁמָה, וְנִשְׁמָה עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֵׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שִׁיּוֹרֵשׁ הִירְשָׁה הָעָלְיוֹנָה הַזֹּאת.

אִוִּי לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים שֶׁנִּפְשׁוֹתֵיהֶם אֵינָן זוֹכוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל שֶׁפָּן בְּעוֹלָם הַבָּא, עָלֵיהֶם כְּתוֹב וְאֵת נֶפֶשׁ אִיְבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקְּלַע. שְׁהוֹלְכִים וּמִשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם וְלֹא מוֹצֵאִים מְקוֹם לְמִנוּחָה לְהִתְקַשֵּׁר בּוֹ, וְנִטְמָאִים (וּנְשָׂאִים) בְּתוֹךְ צֵד הַטְּמָאָה, וְהַכְרוּז קוֹרָא וְאוֹמֵר: נֶפֶשׁ כִּי תִמְעַל מֵעַל בְּה'. מְקַדֵּשׁ ה' טִמְאָה. שְׁהֲרִי לְקַדְּשָׁה לֹא נִכְנָס, וְלֹא נִכְלָל. וְהֵם מְזִיקֵי הָעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁנִּדְבָּקִים בָּהֶם וְנִטְמָאִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הֲרִי פִרְשׁוּהָ נֶפֶשׁ, כְּשִׁמְתַעֲטַרְתָּ כְּנִסְתׁ יִשְׂרָאֵל בְּמִלְךָ הַקְּדוֹשׁ מִתַּעֲטַרְתָּ וְנִקְרְאָת צְרוּר הַחַיִּים, מִשּׁוּם שֶׁבָּה הַכֹּל נִקְשֶׁר.

רבי אלעזר אמר, כִּשְׁשִׁינָה נוסעת, היא נוסעת עם האבות. זהו שכתוב (שמות יד) וַיִּסַּע מִלֶּאֶךָ הָאֱלֹהִים הַהֵלֶךְ וְגו'.

רבי אבא אמר, הכל נעשה עֲטָרָה אחת, כְּדִי שִׁיתַּעֲטֹר כְּאֶחָד, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִרְאָה בְּתוֹכָם (בצורותיו). בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִקְרָא (שיר ב) כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדֵי בֵּין הַבָּנִים. וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל רוֹאִים אֶת זֵיו הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן נוֹסֵעַ לִפְנֵיהֶם. וְזֶהוּ שְׁשִׁינּוּ, (דברים ד) וַיּוֹצֵאֲךָ בְּפָנָיו בְּכַחוֹ הַגָּדֹל מִמִּצְרַיִם. אֵלוֹ הָאֲבוֹת. וּמִשׁוֹם כֶּף הַשֵּׁם הַזֶּה מִשְׁבַּר הָרִים וּמִשְׁבַּר סְלַעִים, וַיֵּשׁ בוֹ לְטוֹב וּלְרַע. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

בא ראה, עֵז לְקַרְבָּן לְמָה? וְהָרִי אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עֵז – הַשֵּׁם שֶׁלוֹ גוֹרָם, לְלַמֵּד מִשְׁמוֹ, שְׁהָרִי צַד רַע, וּמִיֵּן רַע הוּא. אֲלֹא כֶּךָ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֶת זֶה צָרִיךְ לְהַקְרִיב, שְׁהָרִי אִם עוֹבְרַת עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה אוֹ שְׁהַתְּעַסֵּק בוֹ, הָרִי עֵז קָרְבָּנוֹ, בְּאוֹתוֹ גּוֹן שֶׁהוּא חָטָא בוֹ.

ואמר רבי שמעון, הָרִי שְׁשִׁינּוּ, יֵשׁ מִי שְׁזוֹכָה בְּנִשְׁמָה, וַיֵּשׁ מִי שְׁזוֹכָה בְּהַתְּעוֹרְרוֹת הָרוּחַ, וַיֵּשׁ מִי שְׁאִינוֹ זוֹכָה אֲלֹא רַק בְּנִפְשׁוֹ. זֶה מִי שֶׁלֹּא זוֹכָה אֲלֹא רַק בְּנִפְשׁוֹ, וְלֹא עוֹלָה יוֹתֵר, זֶה נִדְבָק בְּאוֹתוֹ צַד שֶׁל הַטְּמֵאָה, וּכְשֶׁהוּא יֵשֵׁן, אוֹתָם צְדָדִים רָעִים בָּאִים וְנִדְבָקִים בוֹ וּמוֹדִיעִים לוֹ בְּחֵלוֹם דְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם, מֵהֶם כּוֹזְבִים, וּמֵהֶם אֱמֶת. וְלִפְעָמִים שְׁצוֹחֲקִים עִמּוֹ וּמִרְאִים לוֹ דְּבָרֵי שְׁקֵר, וּמְצַעְרִים אוֹתוֹ בְּחֵלוֹמוֹ. וְעַל כֶּךָ אֲמוֹת עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, מֵהֶם שְׂרוּאִים בְּחֵלוֹמָם דְּבָרֵי אֱמֶת, מִשׁוֹם אוֹתוֹ צַד שְׁנִדְבָקִים בוֹ, וְכֻלָּם דְּבָרִים לְזִמְן קָרוֹב.

בא ראה, בְּמִינֵים הָרָעִים הִלְלוּ יֵשׁ שֶׁלֹּשׁ דְּרָגוֹת אֵלוֹ עַל אֵלוֹ. הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁלָּהֶם הֵם אוֹתָם שְׁתְּלוּיִים בְּאֹוִיר. הַדְּרָגָה הַיּוֹתֵר תַּחְתּוֹנָה שֶׁלָּהֶם הֵם אוֹתָם שְׁצוֹחֲקִים עִם בְּנֵי אָדָם וּמְצַעְרִים אוֹתָם בְּחֵלוֹמוֹתֵיהֶם, מִשׁוֹם שֶׁכָּלֶם חֲצוּפִים כְּמוֹ כְּלָבִים. וַיֵּשׁ דְּרָגָה עֲלִיּוֹנָה עֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם מְעֲלִיּוֹנִים וּמִתְחַתּוֹנִים, וְאֵלוֹ מוֹדִיעִים לְאָדָם דְּבָרִים, מֵהֶם כּוֹזְבִים וּמֵהֶם אֱמֶתִיִּים, וְאֵלוֹ הַדְּבָרִים הָאֱמֶתִיִּים כָּלֶם לְזִמְן הַקָּרוֹב.

ואותה דְּרָגָה מְאוֹתָם הַתְּלוּיִים בְּאֹוִיר, שֶׁהֵם יוֹתֵר עֲלִיּוֹנִים. אוֹתוֹ שֶׁלֹּא זוֹכָה יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּנִפְשׁוֹ, וְאוֹתָהּ נִפְשׁוֹ רוֹצֵה לְהַתְּתַקֵּן וּלְקַבֵּל רוּחַ, טָרָם שְׁהַרְוִיחָהּ אוֹתָהּ. יוֹצֵא מֶה שִׁיּוֹצֵא מֵאוֹתָהּ מֵאוֹתָהּ הַנִּפְשׁוֹ, וּמִתְפַּשְּׁטת בְּעוֹלָם, וְרוֹצֵה לְעֲלוֹת וְלֹא רוֹצֵה, עַד שֶׁפּוֹגְשֵׁת

באותם שבָּאוֹר, וְהֵם מוֹדִיעִים לָהּ דְבָרִים, מֵהֶם קְרוּבִים וּמֵהֶם יוֹתֵר רְחוּקִים, וּבְאוֹתָהּ דְרָגָה הוּא הוֹלֵךְ וְנִקְשֵׁר בְּחִלּוּמוֹ עַד שְׁקוּנָה רוּחַ.

בֵּינָן שְׁקוּנָה רוּחַ, אוֹתָהּ רוּחַ יוֹצֵאת, מְשַׁבֵּר הָרִים וּסְלָעִים, עוֹלָה וּמִתְפַּשֵּׁט וְנִכְנָס בֵּין מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים, וְשֵׁם יוֹדֵעַ מַה שְׂיֹדֵעַ, וְלוֹמֵד דְבָרִים, וְחוֹזֵר לְמִקְוֵמוֹ. אֲזִי הוּא קָשֶׁר שֶׁל בֶּן אָדָם בְּקִדְשָׁהּ, עַד שְׂזוּכָה בְנִשְׁמָה וְקוּנָה אוֹתָהּ.

בֵּינָן שְׁקוּנָה נִשְׁמָה, הִיא עוֹלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְשׁוֹמְרֵי הַפְּתָחִים לֹא מְעַכְבִּים אוֹתָהּ, וְהוֹלֶכֶת וּמִתְפַּשֵּׁטת וְנִכְנָסֶת בֵּין אוֹתָם הַצְּדִיקִים שְׂצֻרוֹרִים בְּצֻרוֹר הַחַיִּים, וְשֵׁם רוֹאֶה אֶת עַנְגַּי הַמְּלָךְ וְנִגְהֵגִית מִן הַזֵּיו הָעֲלִיּוֹן.

וּבְשִׁמְתֵנוּרָרֶת הָאֵילֶת הַקְּדוּשָׁה בְּרוּחַ צְפוֹן, יוֹרְדֶת, וְעוֹמֵד אוֹתוֹ צְדִיק שְׁקוּנָה אוֹתָהּ, וּמִתְגַּבֵּר כְּמוֹ אַרְיָה חֶזֶק בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁבֶא הַבְּקָר וְהוֹלֵךְ עִם אוֹתָהּ הָאֵילֶת הַקְּדוּשָׁה לְהִרְאוֹת לְפָנֵי הַמְּלָךְ, לְקַבֵּל חוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד. וּמִיְהוּ זֶה? חוּט שֶׁל אַבְרָהָם, שֶׁהוּא קָנָה אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית י"ד) אִם מְחוּט וְעַד שְׂרוּךְ נֶעַל. הוּא לֹא נִגְהֵג מֵאַחַר כָּלוּם, וְאָמַר אִם מְחוּט, זָכָה לְחוּט הַזֶּה, וְזֶה נִקְרָא הַחוּט שֶׁל אַבְרָהָם.

וּבְשִׁבְא אוֹתוֹ צְדִיק עִם הָאֵילָה הַזֹּו, אֲזִי מִתְעַטֵּר עִמָּה לְפָנֵי הַמְּלָךְ, וְדוֹד אָמַר (תְּהִלִּים כ"ב) לְמַנְצֵחַ עַל אֵילֶת הַשֶּׁחַר, זֹו כְּנִסֶּת יִשְׂרָאֵל. אֵילֶת הַשֶּׁחַר – הַשִּׁירָה שֶׁל כְּנִסֶּת יִשְׂרָאֵל שְׂאוֹמְרִים בְּגָלוּת אֵלֵי אֵלֵי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי וְגו'.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲשֶׁרִיהֶם בְּעֲלֵי הַנִּשְׁמָה, בְּעֲלֵי הַתּוֹרָה, בְּנֵי עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל הַמְּלָךְ הַקְּדוּשׁ. אוֹי לְאוֹתָם הַרְשָׁעִים שְׂאִין זוֹכִים לְהַדְבִּיק בְּרַבּוֹנָם וְלֹא זוֹכִים בַּתּוֹרָה, שְׁכָל מִי שֶׁלֹּא זוֹכֵה בַּתּוֹרָה, לֹא זוֹכֵה לֹא בְרוּחַ וְלֹא בְנִשְׁמָה, וְהַהֲדָבָקוֹת שֶׁלָּהֶם בְּאוֹתוֹ הַצֵּד שֶׁל הַמִּינִים הַרְעִים. וְלִזֶּה אֵין חֶלֶק בְּמִלְךְ הַקְּדוּשׁ, אֵין לוֹ חֶלֶק שֶׁל קְדָשָׁה. אוֹי לוֹ כְּשִׁיזָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁהוּא הוּא מְכַר לְאוֹתָם הַמִּינִים הַרְעִים, בְּעֲלֵי הַחֲצָפָה, עֲזִים כְּמוֹ כָּלֵב, שְׁלִיחֵי אֵשׁ הַגִּיהֵנָם, שְׂאִין מְרַחֲמִים עֲלֵיהֶם.

בֵּא וְרָאֵה מַה בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה. יִשְׂרָאֵל, אֵף עַל גַּב שֶׁלֹּא זוֹכֵה אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא בְּנַפְשׁוֹ, דְּרָגָה עֲלִיוֹנָה עוֹמְדַת עֲלָיו, וְאִם הוּא רוֹצֵה לְקַנּוֹת רוּחַ וְאִם הוּא רוֹצֵה לְקַנּוֹת נִשְׁמָה, הוּא

קונה וזוכה בה. אבל עמים עובדי עבודה זרה לא קונים לעולמים, פרט לאם נמול, שאז קונה נפש (מחת נפש) ממקום אחר.

וישראל שעומדים בדרגה תחתונה בנפש, אם אינו רוצה לזכות יותר, ענשו רב. אוי לאותו רשע ששכח את מצוות התורה ולא השתדל בתורה, שכח את אדונו, עליו כתוב יתמו חטאים מן הארץ.

ובא ראה, יש בני אדם שנדבקים בצד הזה משום אותה (בזו) נפש שלא זכו יותר, וכשעוברת עליהם אותה רוח טמאה, שורה עליהם ונדבקים בה. אזי אותו החטא שחוטא האדם הוא מצד של אותה רוח טמאה, וקרבונו הוא עז אחת, משום שהיא בהמה שבאה מאותו צד לכפר על חטאו.

אמר לו רבי אלעזר בנו, והרי כתוב (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ וגו', ולא תטמא את אדמתך. משום שהארץ היא קדושה, (ובמקום ששורה) ורוח טמאה לא תמצא מקום בארץ הקדושה לשרות עליו. אם כן, כיון שעל אותה בהמה שורה רוח טמאה, והיא באה מצדיה, למה מקריבים אותה לצד הקדשה? אמר לו, יפה שאלת.

אבל בא ראה, בני. כתוב (שם ד) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא. יש אש אוכלת אש. האש של הקדוש ברוך הוא אוכלת אש אחרת. ובא ראה, יש מלאכים שאומרים שירה לפני הקדוש ברוך הוא, ומתבטלים כשהם מסימים את אותה השירה בניצוץ של אש אוכלת למטה מזמין הקדוש ברוך הוא אש של המזבח, והאש הזו אוכלת ומשמידה את כל אותו הצד, ואותו הצד מתבטל באותה שלהבת של אש ולא משאירה ממנו בעולם. ואותו אדם שמקריב את קרבנו עומד עליו, ובאותו הריח של הקרבן שעולה, עובר ממנו הצד של רוח הטמאה ששורה עליו ומתכפר. משום כן הכל מתבטל ומשמד, ואין מי שעומד בפני אותה אש.

רבי אחא היה הולך בדרך, ורבי חייא ורבי יוסי נפגשו כאחד. אמר רבי אחא, ודאי אנו שלשה עתידים לקבל פני שכינה. התחברו יחד והלכו. אמר רבי אחא, כל אחד ואחד יאמר דבר קשור לתורה, ונלך.

פתח רבי חייא ואמר, (ישעיה מה) הרעיפו שמים ממעל וגו'. הפסוק הזה הוא סוד של חכמה שלמדנו מהמנורה הקדושה. הרעיפו

שמים ממעל, מה זה הרעיפו? כמו שנאמר (דברים לב) יערף כמטר לקחי. ועל הצד של המטר שהוא המזון של הכל הוא אומר. ועל כן כל עיני העולם מצפים לקדוש ברוך הוא למזונות, משום שהוא נותן מזון לכל וזן את הכל, כמו שנאמר עיני כל אליך ישברו וגו'.

ואם תאמר שבמקום הזה שנקרא שמים הדבר תלוי – הרי שנינו, שלא בזכות הדבר תלוי, וזכות הרי פרושה זו צדקה. ותרגום של צדקה – זכות. וזכות ושמים זה דבר אחד, וכאן הרעיפו שמים. (ואם תאמר בו תלוי) כתוב ממעל, ממעל ודאי. מהעתיק הקדוש זה בא, ולא מאותו מקום שנקרא שמים, ונקרא זכות, אלא ממעל דוקא

ושחקים יזלו צדק. שפשוט שמים נוטל אותו ממעל מאותו מקום עליון ששורה עליו, אזי שחקים יזלו צדק. מי השחקים? זה המקום שטוחנים מן לצדיקים. ומי הם? נצח והוד, שהם ודאי טוחנים מן לצדיקים. למי? לאותו מקום שנקרא צדיק, שהרי הם טוחנים את אותו המן שבא מלמעלה, וכל אותו טוב מתכנס בתוכם לתת אותו לדרגה של צדיק, כדי שיתברכו צדק מאותה נזילה שלהם, ועל זה טוחנים מן לצדיקים. מי הם הצדיקים? זה צדיק וצדק, יוסף ורחל, שפשוט מזדוגים כאחד נקראו צדיקים.

ואלו טוחנים מן לצדיקים ודאי, ועל כן – ושחקים יזלו צדק. אז תפתח ארץ – למטה. ויפרו ישע – בני העולם. וצדקה תצמיח יחד – כל הרחמים וכל הטוב של העולם מתרבים, ומזונותיהם של בני אדם מצויים בעולם, אז נוספת שמחה על שמחה, וכל העולמות מתברכים. אומר רבי אהא, אלמלא לא באתי אלא לשמע את זה – די לי.

פתח רבי יוסי ואמר, (שופטים ה) לבי לחוקקי ישראל המתנדבים בעם ברכו ה'. בא ראה, כל הרצון וכל הלב שצריך אדם להריק ברכות ממעלה למטה, ליחד את השם הקדוש, לבקש בתפלה לקדוש ברוך הוא ברצון ובכוננת הלב, להשפיע מאותו הנחל העמק, כמו שכתוב (תהלים קל) ממעמקים קראתיך ה', ששם העמק של הכל, בעמקים העליונים, שהם הראשית העליונה שאב ואם מזדוגים. אף כאן לבי לחוקקי ישראל, מי הם חוקקי ישראל? לא כתוב חוקקי ישראל, אלא לחוקקי, אלו אבא ואמא שהם מחוקקים לישראל הקדוש שהוא שופע מביניהם.

המתנדבים בעם – אלו הם האבות שנקראים נדיבים, כמו שנאמר נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם. אז ברכו ה', להשפיע ממנו ברכות למטה, וימצאו ברכות בעולם כלם, שכשכאן נמצאות ברכות מלמעלה, אז הכל בשמחה והכל בשלמות. אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא מריק עליהם ברכות ומקשיב לתפלתם, ועליהם כתוב, פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם וגו'.

פרשת צו (דף כו ע"א - דף לה ע"ב)

זאת תורת העלה וגו'. רבי שמעון פתח ואמר, צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה וגו'. הפסוק הזה פרשנוהו ונתבאר. בא ראה, העולה הזו מעלה וקושרת את כנסת ישראל למעלה, והדבקות שלה בתוך העולם הבא להיות הכל אחד בקשר אחד, בשמחה. ומשום שעולה למעלה למעלה, כתוב זאת תורת, סוד של זכר ונקבה יחד, תורה שבכתב ותורה שבעל פה לעלות בחביבות.

בשמתעוררת רוח צפון, כמו שבארנוהו שכתוב שמאלו תחת לראשי, אזי היא עולה בחביבות, ומתעטרת בימין, ומתחברת עם האמצעי, והכל מאיר מסוד של קדש הקדשים, וזה מתוך סוד של אדם, ברצון הפהן ובתפלה ובשירה.

והרי בארנו שעולה קדש קדשים בסוד הרוח העליונה, משום ששלוש רוחות קשורות כאחת: הרוח התחתונה שנקראת רוח הקדש, הרוח שלפנים באמצע, שנקראת רוח חכמה ובינה, וכן הרוח התחתונה. אבל הרוח הזו שיוצאת מתוך שופר, כלולים באש ומים. הרוח העליונה שהיא סתומה בחשאי, שבה מתקיימים כל הרוחות הקדושות וכל הפנים מאירות, ומשום כך חוזרת העולה רוח ממש. **ואחר** כך מסוד של הבהמה נהנים ונזונים להתקשר לרוח אחרת, שהיא בתוך הטמאה מאותם חלבים ושמנים, כמו שנתבאר. ומשום כך עולה קדש קדשים, שאר הקרבנות כלם כדי לעשות שלום בעולם מכמה צדדים ובעלי דינים, להעביר ולהיות נאור מתוך הרצון להתפשט, ונקראים קדשים קלים, משום שלא מתעטרים למעלה למעלה בקדש הקדשים. ועל זה הם קדשים קלים ושחיטתם בכל מקום, כמו שבארוה. אבל העולה, שהיא סוד של קדש הקדשים, אינה כשאר קרבנות, שכל מעשיה קדש.

בא וראה מה כתוב, ולבש הפהן מדו בד, הלבושים הללו מיחדים לקדשה, בד יחידי, מיחד לקדשה. וכתוב בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם. מה הטעם זה קדש? אלא סוד הדבר, כמו שאמר שהיא קדש קדשים, שהכל עולה ומתעטר בקדש הקדשים בקשר אחד, ואחר כך מפנה ומעביר רוח טמאה, שמטמא הכל, שלא ישלט ולא יקרב לתוך המקדש, ומעבר מכל צדדי הקדשה, והכל נשאר קדש בקדשה יחידה.

ואמר רבי שמעון, הרי נתבאר, שכתוב (תהלים לד) אדם ובהמה תושיע ה'. וכך עולה סוד של אדם מצד של אדם. בהמה – מצד של בהמה. ומשום כך כתוב אדם כי יקריב מכם, אדם ודאי, שהרי קרבנו למעלה לקשר קשר, ואחר מן הבהמה. והכל הוא בכתוב – אדם ובהמה. וזהו סוד שצריך לקרבן – אדם ובהמה, כמו שאמר. בא ראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, כך עשה – אדם ובהמה.

ואם תאמר, הרי כתוב עוף יעופף על הארץ, שהרי מהם מקריבים קרבן, ואפלו עולה, כמו שכתוב ואם מן העוף עלה קרבנו – בא ראה, מכל אותם עופות אין מקריבים אלא מן התורים או בני יונה, אלא סוד זה – מה שהכשר בזה, פסול בזה. זה ימין וזה שמאל, והכל אחד.

עוף יעופף על הארץ, הרי בארנו שהם סוד המרפכה, ובהם תתעלה רוח הקדש לעלות למעלה, שהם שנים, אחד לימין ואחד לשמאל. העוף לימין, וזה מיכאל. יעופף לשמאל, וזה גבריאל. זה לימין, וזה לשמאל.

ומשום כך מקריבים שני אלה, כדי להעלות את רוח הקדש, והשמאל מעטר ומזין למטה, לאותו הצד של השמאל, וימין וימין, ואשה נקשרת לבעלה להיות אחד, והכל מתעלה ומתקשר כאחד, למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מתעלה לבדו ומתחזק.

ובספרים הקדמונים, העני לא נותן חלק להזין אלא להתקשר למעלה, אבל הכל – למעלה ולמטה – כל אחד נקשר לצדו כראוי, והרי בארנו.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו ואמר, הרי הקשר של הכל נקשר בקדש הקדשים כדי להאיר, הדבקות של הרצון של כהנים לזים וישראלים למעלה, עד היכן היא עולה?

אמר לו, הרי בארנו, עד אין סוף. שכל קשר ויחוד ושלמות, להצניע באותה צנעה שאינה משגת ולא נודעת שבה רצון כל הרצונות. אין סוף אינו עומד להודע, ולא לעשות סוף, ולא לעשות ראש של אין (ראש כמו שאין). הראשון הוציא ראש וסוף, מי הראש? זו הנקדה העליונה, שהיא ראש של הכל הנסתר שעומדת בתוך המחשבה. ועושה סוף, שנקרא סוף דבר, אבל לשם אין סוף.

אין רצונות ואין אורות ואין גרות באותו אין סוף. כל האורות והמאורות הללו תלויים להתקיים בהם, ולא עומדים להשגה, מי שיודע ולא יודע, אינו אלא רצון עליון נסתר של כל הנסתרים, אין.

ובשהנקדה העליונה והעולם הבא התעלו, אינם יודעים פרט לריח, כמי שהריח ריח והתבשם, ואין זה נחת (ניחח), שהרי כתוב ולא אריח בריח ניחחכם, שהרי ריח ניחח הוא ריח של רצון, שכל הרצונות הללו של תפלה, ורצון של שירה, ורצון הכהנים, שכלם סוד של אדם, אזי כלם נעשים רצון אחד. והוא נקרא ניחח, רצון כתרנומו. אז הכל נקשר ומאיר כאחד כראוי, כמו שנתבאר.

ועל כן נתן הצד האחר ביד הכהן, שכתוב צו את אהרן ואת בניו לאמר. סוד כאן, שהרי בארנו, אין צו אלא עבודה זרה. וכאן נתן לו לשרף את אותה מחשבה רעה ולהעבירה מתוך הקדש ברצון הזה שעולה למעלה, ובעשן הזה ובחלבים שנשרפים, כדי שיעברו מן הקדש, והצו הזה עומד ברשותם להפרידו מן הקדש מתוך הקרבן הזה. ואם תאמר, צו את בני ישראל – כך גם שהרי ברשותם עומד (להפריש אותה מן הקדשה) כל זמן שעושים רצון רבונם, שלא יוכל לשלט עליהם.

והפסוק הזה הכל בא להראות סוד הדבר, לעטר את רוח הקדש למעלה למעלה, ולהפריד את רוח הטמאה ולהורידה למטה למטה, וזה ברצון ובתפלה כפי שאמרנו, וזה במעשה, הכל כמו שראוי לו.

וְהַכְּתוּב הַזֶּה מוֹכִיחַ עֲלֵיהֶם, שְׁכַתוּב צוֹ אֶת אֶהְרֵן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר.
 צו - זו עֲבוּדָה זָרָה, רוּחַ הַטְּמָאָה. לֵאמֹר - זוֹ הָאִשָּׁה,
 שְׁנַקְרָאת יִרְאֵת ה'. כְּתוּב כָּאֵן לֵאמֹר, וְכַתוּב שָׁם (ירמיה ג) לֵאמֹר הֵן
 יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ. מִשׁוּם כֶּן הַכֹּל נֶאֱמַר, וְהַכְּתוּב
 עוֹמֵד לְתַקֵּן אֶת הַכֹּל בְּסוּד שֶׁל אָדָם וּבְהִמָּה.

אִשְׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם יוֹדְעִים
 אֶת דְּרָכֵי הַתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בָּהּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (ישעיה
 לא) ה' עֲלֵיהֶם יַחֲיוּ. מִי עֲלֵיהֶם? אֵלּוּ דְרָכֵי הַתּוֹרָה. יַחֲיוּ - יִתְקַיְמוּ
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בא ראה, כתוב זאת תורת העלה. אמר רבי חייא, הפסוק הזה בארנוהו בצורה הזו: (זאת תורת - זו כנסת ישראל. העלה - שהיא עולה ומתעשרת למעלה למעלה להתקשר כראוי, עד המקום שנקרא קדש קדשים).

(דבר אחר) זאת תורת - זו כנסת ישראל. העלה - זו מחשבה רעה שהיא עולה על רצונו של האדם להסיט אותו מדרך אמת. היא העלה - היא שעולה ומשטינה על האדם, וצריך לשרף אותה באש כדי לא לתת לה מקום להשטין.

ומשום כן, על מוקדה על המזבח כל הלילה. מי הלילה? זו כנסת ישראל, שהיא זאת, משום שבאה לטהר את האדם מאותו רצון. על מוקדה, משום שנהר דינור הוא מקום לשרף כל אלו שלא עומדים בקיומם, שהרי מכניסים אותם באותה אש בוערת ומעבירים את שלטונם מן העולם, וכדי שלא ישלט, צריך על מוקדה על המזבח כל הלילה, ונכנע ולא שולט.

ולכן, כשזה נכנע, עולה כנסת ישראל, שהיא רוח הקדש שעולה ומתעשרת למעלה, שהרי עלייתה זה כשנכנע הכח האחר הזה ונפרד ממנה, ולכן צריכים בסוד הקרבן, להפריד את הצד הזה מרוח הקדש, ולתת לו חלק, כדי שרוח הקדש תתעלה למעלה.

רבי אחא פתח ואמר, והאש על המזבח תוקד בו וגו'. והאש על המזבח תוקד בו, למה? ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר, למה? וכהן למה? והרי שנינו שאש בכל מקום היא דין, והכהן בא מצד הימין, ורחוק הוא מן הדין, שהרי אין כהן מזדמן לדין לעולמים, וכאן הוא צריך לשרף דין בעולם, שכתוב ובער עליה הכהן?

אף כן למדנו, אדם שבא לחטא לפני רבונו, הוא שורף את עצמו בשלהבת היצר הרע, ויצר הרע בא מצד של רוח הטמאה, והרי שורה בו רוח טמאה. ולפעמים נודעים הקרבנות שבאים מהצד הזה, וצריך להקריב על המזבח את מה שדומה לו, ולא מתכלה ולא מתבטלת אותה רוח הטמאה בין מהאדם ובין מאותו הצד שבא ממנו, אלא רק באש של המזבח, שאותה האש מבוערת את רוח

הטמאה ומינים רעים מן העולם. והכהן מתפונן בזה לתקן אש שתבער מינים רעים מן העולם.

וְלָבֵן צָרִיךְ שְׁלֹא תִכְבֶּה לְעוֹלָמִים וְלֹא יִחַלֵּשׁ הַכַּח וְהַתְקַף שְׁלֵה, כְּדִי לִשְׁבֹר הַכַּח הָרַע הָאֲחֵר מִן הָעוֹלָם, וְלִכֵּן לֹא תִכְבֶּה. וְהַכֹּהֵן יִסְדֵר עָלֶיהָ אֵשׁ בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר, בְּזִמְנֵי שְׁשׁוֹלֵט הַצַּד שְׁלוֹ וּמִתְעוֹרָר בְּעוֹלָם כְּדִי לְבַשֵּׁם אֶת הָעוֹלָם (וּלְבַסֵּם הַדִּין), וְהַדִּינִים נִכְנָעִים וְלֹא מִתְעוֹרָרִים בְּעוֹלָם. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, יֵשׁ אֵשׁ אוֹכֵלֶת אֵשׁ. אֵשׁ שְׁלֹמְעֵלָה אוֹכֵלֶת אֵשׁ אַחֲרֶת, אֵשׁ הַמְזַבַּח אוֹכֵלֶת אֵשׁ אַחֲרֶת. וְעַל זֶה הָאֵשׁ הַזֶּה לֹא תִכְבֶּה לְעוֹלָמִים, וְהַכֹּהֵן מְסַדֵּר אוֹתָהּ בְּכָל יוֹם.

רעיא מהימנא

מִצְוָה לַעֲשׂוֹת הָעוֹלָה כְּמִשְׁפָּטָה, וְעָלֶיהָ נֹאמַר זֹאת תוֹרַת הָעֵלָה וְגו'. חֲמִשָּׁה אֲשֵׁים הֵיוּ יוֹרְדִים עַל הַקֶּרֶבֶן: אֵשׁ אוֹכֵל וְאֵינוֹ שׁוֹתָה. אֵשׁ שׁוֹתָה וְאֵינוֹ אוֹכֵל. אֵשׁ אוֹכֵל וְשׁוֹתָה. אֵשׁ אוֹכֵל לַחִים וַיִּבְשִׂים. אֵשׁ שְׁאֵינוֹ אוֹכֵל וְאֵינוֹ שׁוֹתָה. כְּנֶגְדָם הֵם: זֹאת תוֹרַת הָעֵלָה – אַחַת. הִיא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה – שְׁתַּיִם. עַל הַמְזַבַּח – שְׁלֹשׁ. כָּל הַלֵּילָה – אַרְבַּע. וְאֵשׁ הַמְזַבַּח תוֹקֵד בּוֹ – חֲמִשׁ.

וּפְרִשׁוּהָ בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, הָעוֹלָה כְּלָה עוֹלָה לְגִבּוֹהַ, וְזוֹ בִּינָה, ה', ה' מְרֹאוֹת שְׁלֵה. 'י בַת יְחִידָה, (שְׁמוֹת כג) וּמְרֹאֵה כְבוֹד ה' כְּאֵשׁ אֹכֵלֶת. ו' אֹר שֶׁל בַּת עֵינַן, וְהִיא אֵשׁ שׁוֹתָה כָּל הַמִּים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאוֹכֵלֶת אֶת כָּל הַקֶּרֶבָנוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה. וְאוֹכֵלִים לַחִים וַיִּבְשִׂים, אוֹתָם פְּשִׁטֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵם כְּמוֹ עֵצִים יִבְשִׂים, וְסוּדוֹת הַתּוֹרָה הֵם כְּמוֹ עֵצִים לַחִים. וְזוֹהִי אֵשׁ הָאוֹכֵלֶת לַחִים וַיִּבְשִׂים.

וְעוֹד אוֹכֵלֶת לַחִים, כָּל הַקֶּרֶבָנוֹת שֶׁהֵיוּ קָרְבִים בַּתְּפִלָּה עַל מְצוֹת עֲשֵׂה. וַיִּבְשִׂים – כָּל הַקֶּרֶבָנוֹת שֶׁהֵיוּ קָרְבִים בַּתְּפִלָּה עַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְזוֹהוּ סְקִילָה שְׂרָפָה הָרַג וְחִנֵּק, עַל מְצוֹת עֲשֵׂה, וְעַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אֵלּוּ הֵם הַקֶּרֶבָנוֹת שֶׁל הַשְּׂכִינָה, תְּפִלָּה, שֶׁל מְצוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. וּכְנֶגֶד חֲמֵשׁ הַמְרֹאוֹת הִלְלוּ תִקְנּוּ חֲמֵשׁ תְּפִלוֹת בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. וּכְנֶגֶד בַּת עֵינַן אוֹתָם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְשׁוּבָה. חֲמִשָּׁה כְּנֶגֶד הָאֹר שֶׁל בַּת עֵינַן. חֲמִשָּׁה עֲנוּיִים כְּנֶגֶד ה' אַחֲרוֹנָה.

הַמִּצְוָה אַחַר זֶה, לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֲטָאֵת כְּמִשְׁפָּטָה. תְּנָאִים וְאִמּוֹרָאִים, אֲתָם שְׁמַצַּד מְדוּתָיו שֶׁל הַקֶּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֲתָם,

שטרחתם הרבה לנקות את הבת שלי, שהיא הלכה, מאותן הקלפות של ערב רב, שהן קשיות רעות שאין להם תרוץ ולא פרוק, שעליהם נאמר (קהלת א) מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות, אלא נאמר בהם תיקו. וכל תיקו של אסור – לחמרה. והוא תיקו חסר ו', שאין לו תקון. חסר נון, שהוא העולם הבא, שתיקו של העולם הבא שתיקה, כמו: שתק, כך עלה במחשבה.

ויש קשיות שהן הלבושים של הלכה, שנאמר בהם משבצות זהב. זהו שכתוב (תהלים מה) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה. ואתם פוסקים אותם בכמה פסקים, ואחר כך מתקנים ומישבים אותם בכמה פרוקים.

ואם חסר פסק כלשהו מן המשנה, כמו שבארוה זה חסר מן המשנה, אתם מתקנים אותם, וזהו חסרון שיוכל להמנות. ואם יבא טפש ויוציא שם רע על אותו אמן שחותף לבושים, ויאמר: וכי התורה היא חסרה?! והרי כתוב תורת ה' תמימה, תמימה בכל איברי הגוף, שהם רמ"ח מצוות, זהו שכתוב (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך, תמימה בלבושיה, ואיך חסר מן המשנה?

אתם תאמרו לו: דייק ותמצא חתיכה, ותמצא אותה מערכת עם שאר פסקים ומשניות. שדרך האמן לחתף לבושים לכמה חתיכות, והתלמיד שאינו בקי לקשר את ההלכה בחתיכות הללו, מתחלפות לו פסקות וקשיות ולא מוצא להם פרוק, עד שיבא האמן ומפרק אותם את כל הספקות הללו שלהם. באותו זמן, הלכה שהיא בת, עולה לפני המלך שלמה בכל, בגופה בלבושה ובתכשיטיה, ומתקיים בה (בראשית ט) וראיתה לזכר ברית עולם. ולפעמים יש לאמן תלמיד בקי שישלח לו לתקן אותם.

קמו כלם ואמרו, ודאי שאתה הוא האמן, רועה הנאמן, שבה נאמר משה קבל תורה מסיני, ומשם ואילך כל התלמידים הם שלך, מיהושע ועד סוף כל הדורות. זהו שאמר ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, עד הסוף של כלם. התלמיד הבקי שלך מי הוא? הרי ראינו שנאמר, הכל יהא מנח עד שיבא אליהו.

אמר להם, ודאי כך זה, שהוא תלמיד חבר, שעליו נאמר (במדבר כה) בן אהרן הכהן, כמו שנאמר באהרן, (שמות ד) הוא יהיה לך לפה, כך גם בנו יהיה לי לפה, שהיא התורה שבעל פה. משום שאיך

שְׁהִייתִי בְּרֵאשׁוֹנָה כְּבֹד פֶּה וְכֹבֵד לְשׁוֹן, וְכֹךְ יִקִּים אוֹתִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – כְּבֹר פֶּה בַּתּוֹרָה שֶׁבַעֲלֵ פֶה, וְכֹבֵד לְשׁוֹן בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ אֵלּוּ שֶׁלֹּא מְכִירִים אוֹתִי, זֶה מִיִּשְׁהוּ אַחֵר. וְאֵלֵיהוּ הוּא יִהְיֶה לִי לְפֶה, יָבֵא לְתַקֵּן אֶת כָּל הַסְּפִקוֹת הַלְלוּ וְלִישָׁב אוֹתָם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן – זֹאת תּוֹרַת הָעֵלֶה, הַבֵּת, שֶׁהִיְתָה לְחוּצָה שֶׁפְּלֶה בְּגִלוֹת, עוֹלָה עַל כָּל הַדְּרָגוֹת שֶׁלְמַעְלָה. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב (מִשְׁלִי לֵא) רַבּוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְאֵת עֲלִית עַל כְּלָנָה, וְעֲלִיתָה תִהְיֶה לְאַבָּא שֶׁהוּא לְיָמִין שֶׁל חֶסֶד, שָׁבוּ הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים, מִשָּׁם חֲכַמָּה, כִּיח מ"ה.

אָמַר תֵּנָא אַחַד, וְדַאי שֶׁבְּגִלְל כֶּךָ נֶאֱמַר בֶּךָ, מוֹלִיךְ לְיָמִין מִשָּׁה, מִשׁוּם הַכְּלָה שֶׁלֶךְ שֶׁלֹּא תִהְיֶה לֶךְ שְׁלֹמֹת אֶלֶּא עֲמָה. שֶׁכְּשֵׁאתָה תִהְיֶה שְׁלֵם עֲמָה, נֶאֱמַר בֶּךָ פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרָאָה וְלֹא בְּחִידַת. בְּמְרָאָה, כְּמוֹ כְּלָה שֶׁפּוֹשֶׁטֶת מִלְּבוּשֶׁיהָ וּמִתְיַחֶדֶת עִם בְּעֵלָה בְּקִרְוּב בְּשׂוֹר, בְּרַמָּח אֵיבָרִים שְׁלָה, וְלֹא מְכַסֶּה אֵיבַר אַחַד מִמֶּנָּה. וְזֶה בְּמְרָאָה, רַמָּח בְּחֶשְׁבוֹן (רֵאוּי לָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ).

אָמַר הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, בְּרֵאשׁוֹנָה נִרְאָה לֶךְ הַמְּרָאָה הַזֶּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ בְּמְרָאָה, שֶׁהוּא לֶךְ הַמְּרָאָה הַגְּדוֹל בְּסִנְיָה שֶׁנִּזְכָּר בּוֹ חֲמִשׁ פְּעָמִים הַסִּנְיָה. וְכַעַת הַתְּגִלָּה לֶךְ הַמְּרָאָה הַזֶּה בְּרַמָּח מְצוּוֹת שֶׁהֵם בְּחִמְשָׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה. וְלֹא בְּחִידַת, שְׁאוֹתָם לְבוּשִׁים שְׁלָה, שֶׁבֵּהֶם רָאוּ כָּל הַנְּבִיאִים. שְׁאִין דֶּרֶךְ שֶׁתְּתַגְּלָה כְּלָה בְּקִרְוּב בְּשׂוֹר אֶלֶּא לְחַתֵּן שְׁלָה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַים בְּהֵם, (כְּרֵאשִׁית ב) וַיִּהְיוּ שְׁנֵיהֶם עֲרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְבַּשְׁשׂוּ. כְּמוֹ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ שֶׁכָּבַד הָעֶבֶר הָעֲרִבּוּב הָרַע שֶׁל עֲרַב רַב, קָשְׁיָה רַעָה מִן הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הָעֲרִיּוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשֶׁכִּינְתּוּ, הָעֲרִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. כָּל שֶׁכֵּן הָעֲרִיּוֹת שֶׁלֶךְ, רוּעָה הַנְּאָמֵן. וּמֵהַהֲלָכָה שֶׁלֶךְ, שֶׁבְּשִׁבִילֵם צָרִיךְ לְכַסּוֹת אֶת סוּדוֹת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּחָה (מִשְׁלִי כה) כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דְּבָר, עַד שֶׁעוֹבְרִים מִן הָעוֹלָם. וְאִין מְלָכִים אֶלֶּא יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּחָה, כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם. בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְכֹבֵד מְלָכִים חֲקוֹר דְּבָר. אָמַר הַרוּעָה הַנְּאָמֵן, בְּרוּךְ אַתָּה לְעֵתִיק הַיָּמִים, שֶׁמִּשָּׁם אַתָּה, כְּעֶנְף שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט מִן הָאֵילָן, כֶּךָ הַנְּשִׁמוֹת עֶנְף מִמֶּנּוּ.

תִּנְאִים וְאִמּוֹרָאִים, הָרִי וְדַאי עוֹלָה וְחֻטָּאת וְאִשָּׁם הֵן שְׁלֵשׁ מְצוּוֹת, שְׁלֵשָׁה אַבוֹת. שְׁלֵמִים הַגְּבִירָה. אֵיבַר שֶׁהִיא תְּשִׁלוּמִים שֶׁל כָּל אֵיבַר, כְּמוֹ הַיּוֹם הַרֵאשׁוֹן שֶׁל חַג. (מְקוֹם שֶׁהוּא תְּשִׁלוּמִים שֶׁל הַכֵּל כְּדָגְמַת).

מי שלא חג ביום טוב ראשון, אין לו תשלומים לראשון, ושאר הימים תשלומין זה בזה, ובהם וחסרון לא יוכל להמנות. אבל מי שלא חג יום טוב ראשון של חג, עליו נאמר מעות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להמנות, וזוהי החטאת שמעפכת את העולה. (מה הטעם) החטא הוא זכר. החטאת נקבה. ולפעמים שהרי החטאת מתבשמת ונפרדת מעולה באותו שעיר, שנאמר (במדבר כח) ושעיר עזים אחד לחטאת.

אשם תלוי אחוז בשניהם, כמי שאוחז לכאן ולכאן, והוא תלוי באמצע. כמו, הכל תלוי עד שיבא אליהו ויפרידו משם. כף אשם תלוי הוא אחוז בשניהם עד שנותנים לו את מזונו, השחד שלו, ויפרד משם, ומתקרבים האיברים של הפלה זה לזה. שכף הוא אשם וחטאת, כמו סרכות שאחוזות בראה, ולא מניחים אותם לפרח לעלות כלפי מעלה לנשב ברוח הקדש.

השה הוא לעולה, שכתוב (בראשית כב) ואיה השה לעלה. ונאמר בו שה תמים זכר. זהו שכתוב איש תמים. והרי צריך לשאל, שהרי שה הוא לימין, והשעיר הוא לשמאל, שהינו שעיר עזים אחד לחטאת. ויש שעיר ויש שעיר. שעיר אחד לה, ושעיר אחד לעזאזל. והינו שכתוב (ויקרא טז) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה, וגורל אחד לעזאזל.

ובאותו שעיר נאמר בעשו (בראשית כז) איש שעיר. וזה הכבד שנוטל את כל אותם השמרים של הדם – (שמשם) שחין אכעבועות פורחות, ספחות, וכל מיני צרעת. והינו שכתוב (ויקרא טז) ונשא השעיר עליו את כל עונתם אל ארץ גזרה. והם עונות תם, שהוא הלב, ואז נפרד מלהתערב בלב, ואז מתבשם, והוא כבד בחטאים הללו ולא קל לעלות אל יעקב איש תם. שמחו בעלי המשנה של הישיבות, שיירדו עם התנאים והאמוראים.

קם אחד מהם ואמר, רועה הנאמן, תן לי רשות לשאל, אחר שזכיתי לשמע דברים נכבדים אלו מפיה, שהתורה הזו שיוצאת מפיה (משלי ג) יקרה היא מפנינים וכל חפציה לא ישוו בה, ועם כל זה הלכה היא, וללמד אני צריך. בשעיר הזה לעזאזל זה נאה, אך אשם תלוי באיזה מקום הוא?

אָמַר לוֹ, בְּרוּךְ אַתָּה בְּנִי, יְפֵה שְׂאֵלֶת. אֲלֹא מָה הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי
אֲחוּזִים בּוֹ יָמִין וּשְׂמָאל, שֶׁהֵם חֶסֶד וּגְבוּרָה, כְּמוֹ גּוֹף שְׂאֲחוּז
בֵּין שְׁתֵּי הַזְרוּעוֹת שֶׁל הָאָדָם. אוֹ כְּמוֹ נֶשֶׁר, שְׂאֲחוּזִים בּוֹ שְׁתֵּי כַּנְפָּיִם
לְפָרֵחַ בְּהֵן. וְכִמוֹ יוֹנָה שְׂאֲחוּזִים בָּהּ שְׁתֵּי כַּנְפָּיִם, שְׁנַמְשְׁלָה לַתּוֹרָה,
וּכְנַפְיָהּ לַמְצוּוֹת עֲשֵׂה, וּבְהֵן הִיא הָעוֹלָה, וּפּוֹרַחַת לַמַּעְלָה. כֶּךָ מְצוּוֹת
לֹא תַעֲשֶׂה הֵן הַמְלַכְדָת שְׁלָה, כְּמוֹ צְפָרִים הַנֶּאֱחָזוֹת בַּפֶּח. וְכֹל
הַמְלַכּוּדוֹת שְׁלָה שְׁמַעַכְבוֹת אוֹתָהּ מִלְּפָרֵחַ נִקְרְאוֹת סְרָכוֹת, כְּמוֹ
הַסְרָכוֹת הִלְלוּ שְׁמַעַכְבוֹת אֶת כַּנְפֵי הָרָאָה מִלְּנִשְׁב.

כֶּךָ אָשֵׁם. שִׁישְׂרָאֵל אֲחוּזִים בְּכַנְפֵי הַשְּׂכִינָה, שֶׁהֵן חֵיוֹת הַכֶּסֶס, שְׁלֹא
תִהְיֶה עוֹלָה בָהֶם בְּזִכִּיוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
וּמַעַכְבִּים אוֹתָהּ, וּמַכְבִּידִים אֶת כַּנְפֵיָהּ חֵי"ת חֵי"ת הַחֲטָאוֹת שְׁלָהֶם.
וְאָשֵׁם, אִמָּם שֶׁל עָרֵב רַב, הַסְרָכָה הָאֲחוּזָה בַּכֶּסֶס, שֶׁשָּׁם הַגְּבִירָה, וְלֹא
מְנִיחָה אוֹתָהּ לַעֲלוֹת מִן הַגְּלוּת, וְהַזִּכִּיוֹת אֲחוּזוֹת בָּהּ לְהַעֲלוֹתָהּ,
וְנִשְׁאָרֵת בְּאֵוִיר כְּמוֹ סְרָכָה שֶׁתְּלוּיָהּ בְּאֵוִיר. וְזֶהוּ הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי (שֶׁהוּא
אֵוִיר). כֶּךָ אָשֵׁם תְּלוּי בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא אֲחוּז בֵּין שָׁמַיִם וְאָרֶץ.

הַחֲטָאוֹת הִיא יוֹתֵרֵת הַכָּבֵד, מַכְבִּידָה עָלֶיהָ בַּחֲטָאוֹת שֶׁל לְכֹלֹכִים
שֶׁל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁהַכָּבֵד מַכְבִּיד עַל הַשְּׁמֵרִים, שֶׁהֵם
דְּמִים, עַל הָעֵרְקִים שֶׁל הַלֵּב. כֶּךָ הַחֲטָאוֹת הִלְלוּ מַכְבִּידוֹת עַל כַּנְפֵי
הַשְּׂכִינָה, שֶׁהֵן מְצוּוֹת עֲשֵׂה, שְׂדוּמוֹת לְכַנְפֵי יוֹנָה. וְלֹא תַעֲשֵׂה, כֶּשֶׁהֵן
מַכְבִּידוֹת עַל עֲשֵׂה, שֶׁהֵן כֶּשֶׁחֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל מְרַבִּים מִן הַזִּכִּיוֹת, נֹאֲמַר
בַּתּוֹרָה שֶׁהִיא גּוֹף, (דְּנִיאל ח) וְתִשְׁלַךְ אֶמֶת אֶרְצָה, וְהִיא צוֹנַחַת, (אֵיכָה א)
נִתְּנִי ה' בְּיָדֵי לֹא אוֹכֵל קוֹם, (עֲמוֹס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוֹם.

וּמִשׁוּם זֶה תִּקְנֵנוּ תַנְאִים וְאִמּוֹרָאִים תְּפִלוֹת בְּמִקּוֹם קְרַבְנוֹת, לְהַעֲבִיר
מִמֶּנָּה חֲטָאוֹת וְאִשְׁמוֹת, וּמִשׁוּם כֶּךָ תִּקְנֵנוּ תְּפִלַּת שְׁחֵרִית כְּמוֹ
קְרַבֵּן הַשְּׁחֵר, וְתְּפִלַּת מְנַחֵה כְּמוֹ קְרַבֵּן בֵּין הָעֵרְבִים, וְתְּפִלַּת עֵרְבִית
כְּמוֹ אִמּוֹרִים וּפְדָרִים שֶׁהֵיוּ מִתְּאֲפָלִים כָּל הַלִּילָה. וּשְׁלֵשֵׁת הָאָבוֹת
שֶׁתִּקְנֵנוּ שְׁלֵשׁ תְּפִלוֹת, כְּנֶגֶד הַמְרַכְּבָה שֶׁהֵם קְשׁוּרִים בָּהּ, כְּמוֹ
שְׂבָאוֹרָה, הָאָבוֹת הֵן הֵן הַמְרַכְּבָה, שֶׁהֵם פְּנֵי אֲרִיָּה אֶל הַיָּמִין
לְאַרְבַּעַתָּם. (ע"כ רַעִיָא מִהִימָנָא).

אִשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְזַבַּח לֹא תִכְבֶּה. רַבִּי חֲזִיָא פְּתַח, (בְּרַאשִׁית כב)
וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם אָבִיו וַיֹּאמֶר אָבִי וַיֹּאמֶר הַנְּנִי בְנִי וְגו'.

וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר, שְׁלֵשׁ פְּעָמִים שֶׁל יִצְחָק, וַיֹּאמֶר אֶחָד שֶׁל אַבְרָהָם. לְמָה

זו כִּךְ? אֵלָּא שְׁלֶשָׁה לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם הָיוּ הַשְּׁלֵשׁ שָׁל יִצְחָק, וְאַחַד שָׁל אַבְרָהָם בְּרַבִּיעִי, שְׁכַתּוֹב הַנְּנִי בְּנִי, דְּחִוּק (וּדְוָא) הַנְּנִי. וְכַתּוֹב (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם, מְאֹרֶת חֶסֶר.

וְאִם תֹּאמֶר, וַיֹּאמֶר וַיֹּאמֶר הֵם יוֹתֵר - אֵלָּא שֶׁהֵם הָיוּ נִסְתָּרִים בַּמַּחְשָׁבָה, וְאֵלּוּ הִתְגַּלוּ מִתּוֹךְ הַחֲשֻׁכָה. וַיֹּאמֶר יִצְחָק אֶל אַבְרָהָם - וְכַתּוֹב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וַיֹּאמֶר אָבִי - וְכַתּוֹב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רִקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. וַיֹּאמֶר הִנֵּה הָאֵשׁ - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יָקוּוּ הַמַּיִם. וַיֹּאמֶר הַנְּנִי - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת.

רַעֲיָא מֵהִימְנָא (רועה נאמן)

וְעוֹד אֵשׁ תָּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמְּזַבַּח וְגו' - זו הַתּוֹרָה, שְׁנֹאֲמַר בָּהּ (ירמיה ב) הֲלֹא כֹה דִבַּרְתִּי כְּאֵשׁ נֹאֵם ה'. לֹא תִכְבֶּה וְדַאי, שְׁעַבְרָה אֵינָה מְכַבֶּה תּוֹרָה. אֲבָל עַבְרָה מְכַבֶּה מִצְוָה, וּמִי שְׁעוֹבֵר עַבְרָה שְׁמִכְבֶּה מִצְוָה, שְׁהִיא נֵר, כִּךְ מְכַבֶּה אֶת נֵרוֹ, שְׁנֹאֲמַר (משלי ב) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, מִגּוֹפּוֹ, וְזֶהוּ כַבּוּי, שְׁנִשְׁאָר הַגּוּף בַּחֲשֻׁכָה. וְכִךְ מִי שְׁמַסְלֵק שְׁכִינָה מִמְּקוֹמָהּ, גּוֹרֵם (לְכָל הָעוֹלָם) כַּבּוּי וְחֲשֻׁכָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם. וְחֲשֻׁכָה הִיא עַבְרָה, (משלי ל) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבַרְתָּהּ.

וְעֲלִיּוֹת הַמִּצְוָה שֶׁל עִם הָאָרֶץ מְכַבֶּה לָהֶם אֶת הַמִּצְוָה, לְקַיֵּם בָּהֶם וַיִּשְׁעִים בַּחֲשֵׁךְ יָדְמוּ. אֲבָל לְבַעֲלֵי תּוֹרָה אֵין לָהֶם כְּבִיָּה עוֹלָמִית בָּהֶם, שְׁמֵאִירִים לָהֶם בְּכַמָּה סוּדוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׁאוֹר נִקְרָא ר"ז. וּמִצְוֹת הַתּוֹרָה שְׁמֵקִימִים אוֹתָן חֲכָמִים, זו תּוֹרָה לְגַבִּיָּהֶם, לִילָה וַיּוֹמֵם לֹא תִכְבֶּה עֲלֵיהֶם, מִשּׁוֹם שְׁמֵקִימִים בָּהּ וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמֵם וְלִילָה.

וְהַעֲשֵׂן שְׁעוֹלָה מִפִּיהֶם בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, הוּא עֲשֵׂן הַמַּעֲרָכָה שְׁמֵסְדָרִים אוֹתָהּ וְעוֹרְכִים אוֹתָהּ לְבַעֲלָהּ, כְּמוֹ (במדבר ח) בְּהַעֲלֹתָךְ אֶת הַנֵּר, שְׁנֹאֲמַר בָּהֶם לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד. וּבַעֲשֵׂן הַמַּעֲרָכָה וּבַעֲנַן הַקְּטָרֶת, שֶׁהַתּוֹרָה הוּא הַעֲשֵׂן שְׁלָהּ, יִתְעוֹרֵר מֵהַלֵּב לְחֲכָמָה, שֶׁהוּא כְּמוֹ מַח, כְּמוֹ הָעֲנָן. שֶׁהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הָעֲנָן הִיא מֵהַלֵּב. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (בראשית ב) וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, וְאַחַר כִּךְ - וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

כִּךְ יִתְעוֹרֵר עֲשֵׂן מִבִּינָה, שֶׁהִיא בֵּלֵב, שְׁבִאָרוּהָ אֲצֵלוֹ, הַלֵּב מִבֵּין, וְעוֹלָה לְחֲכָמָה שֶׁהִיא (במח) כְּמוֹ מַח. (ומה) וּמִי הַעֲשֵׂן? (דעת) זֶה הָעֲמוּד הָאֲמָצְעִי, דַּעַת, לֵב מִבֵּין דַּעַת.

אחר שיורד עֶשֶׂן, חֲכֵמָה לְבִינָה, שֶׁהֵם זֶה לְשִׁמְאֵל וְזֶה לְיָמִין. הוּא יוֹרֵד מֵלֵא מֵאֲבָא וְאֲמָא, מֵלֵא י"ה, לְשָׂרְף עֲצִים שֶׁהֵם תְּלִמְיָדֵי חֲכָמִים, מֵצַד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהֵם אֵיבָרִים שֶׁל הַגּוֹף, שֶׁשֵּׁם ה' הָעֲצִים וְדָאֵי, לְשָׂרְף אוֹתָם בְּשִׁלְהָבוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ הֲלֵא כֹה דְבָרֵי כָּאֵשׁ נֶאֱמַר ה'. בְּשִׁלְהָבוֹת נֵר שֶׁל מִצְוָה בְּאֵהָבָה.

מִצְוָה לְהִקְרִיב בְּכָל יוֹם תְּמִידִים וְאַחֲרָיו לְהִדְלִיק אֵשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוּב אֵשׁ תְּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. וְאַחֲרָיו תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן, וְאַחֲרָיו קָרְבַּן נֶדֶר אוֹ נִדְבָה. תְּנָאִים וְאַמּוֹרָאִים, כָּל אֵלּוּ תְּמִידִים, הֵם מִדּוּתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁצְּרִיכִים לְהִיּוֹת לָהֶם נַחַת. וְאָף עַל גַּב שְׁכָל הַסְּפִירוֹת בְּלֵן אַחַת, מְכָל מְקוֹם כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה מִמֶּנֶּה עַל שְׁבָתוֹת וְזִמְנִים וְיָמִים טוֹבִים, וְאוֹתָהּ מֵדָה שֶׁשׁוֹלֵטֵת בְּאוֹתוֹ זְמַן, כָּל הַסְּפִירוֹת נִכְלָלוֹת בָּהּ, וְכֵלְן נִקְרְאוֹת עַל שֵׁם אוֹתָהּ מֵדָה; בְּחֻסְדֵּי חֻסְדִּים, בְּגִבּוּרָה גְּבוּרוֹת, וְכֵךְ בְּכָל מֵדָה.

וַיֵּשׁ הַשְּׁבָתָה מְלֵאכָה, כְּמוֹ שׁוֹר שֵׁישׁ לוֹ עַל, וְחִמּוֹר שֵׁישׁ לוֹ מִשָּׂא. בֵּין עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם, כְּמוֹ תְּפִלִּין, בֵּין עַל מְלָכוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם בְּיָמֵים הֵלְלוּ יֵשׁ לָהֶם הַשְּׁבָתָה מְלֵאכָה וּמְנוּחָה. מִי שֶׁלֹּא מִתְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, יֵשׁ לוֹ עַל מְלָכוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. וּמִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, יֵשׁ לוֹ עַל מְלָכוֹת שָׁמַיִם, שֶׁהִיא ה' אַחֲרוּנָה, שֶׁנִּקְרְאת מְלָכוֹת שָׁמַיִם.

עַל מִצְוֹת הִיא וְדָאֵי, מִשׁוּם שֶׁבָּהּ נִבְרְאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁל שָׁמַיִם וָאָרֶץ, זֶהוּ שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאֵם. בָּהּ בְּרָאֵם. וְכִשְׁיָבֵא שְׁבַת וַיּוֹם טוֹב, יוֹרְדַת בִּינָה, שֶׁהִיא יְהו"ו, עַל ה', שֶׁהִיא מְלָכוֹת שָׁמַיִם נְשָׂמָה יְתָרָה, וְהוּא (שְׁמוֹת לב) חָרוֹת עַל הַלְחַת. אֲנָכִי בִּיצִיאַת מִצְרַיִם, וּפּוֹרְשֵׁת כְּנַפֶּיהָ עַל הַבַּת וְעַל הַמַּחְנוֹת שֶׁלָּהּ, וַיֵּשׁ לָהֶם מְנוּחָה. וְנֶאֱמַר בְּמִרְכָּבוֹתָיו שֶׁל סְמָא"ל וְנַחֲשׁ, (דְּבָרִים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיהָ וַיִּרְאוּ מִמֶּנָּה. אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת שְׁבַת וְאוֹת יָמִים טוֹבִים וְאוֹת בְּרִית – כְּלָם שְׁקוּלִים.

וַיֵּשׁ אוֹת שֶׁל שַׁד"י, שֶׁהוּא מִטְטְרוּ"ן עֶבֶד, וְכֵמָה עֶבְדִּים תְּלוּיִים מִמֶּנּוּ, שֶׁמִּמֶּנָּה עַל אֵלּוּ שֶׁעוֹשִׂים מִצְוֹת עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס. מִטְטְרוּ"ן וְהַמַּחְנוֹת שֶׁלוֹ מְמַנִּים עֲלֵיהֶם. בְּשִׁבְלֵם נֶאֱמַר, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרֵף וְחִמּוֹרֵף וְעֶבְדֵךְ וְאַמְתֵךְ. אֲבָל אוֹתָם שֶׁעוֹשִׂים מִצְוֹת שֶׁלֹּא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס, הֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַגְּבִירָה, וְהֵם הַכְּתָרִים וְהַתְּגִים עַל

הראש העבדים בימות החל, ובשבילם נאמר ודאשתמש בתגא חלף, והזהר הקרב אליהם יומת. שנקראים שבתות אל העבדים.

ומשום כך, אם כבנים אם כעבדים. אם כבנים, שנאמר בהם בנים אתם לה' אלהיכם. אם כעבדים, כי לי בני ישראל עבדים, ולא שאר האמות. אבל אותם הרשעים שאין משתדלים בתורה ובמצוות ואין עליהם על תורה ועל תפלין ושאר מצוות, הם עבדים לאמות העולם ומשתעבדים בהם, כמו עבדים היינו לפרעה במצרים. ואם שומרים שבתות וימים טובים, נאמר בהם ויוציאנו ה' אלהינו. ויתקיים בהם, למען ינוח שורך וחרמורך, חמור בתורה ובמצוות, וינפש בן אמתך ובהמתך, עם הארץ נקרא בהמה. ואחר שיכניס את עצמו תחת אדם בתורה, יתקיים בו אדם ובהמה תושיע ה'. אם הוא כמו סוס שרוכב עליו אדונו, וסובל אותו, ולא בועט באדונו.

ומהו הסבל שעם הארץ לתלמיד חכם? משום שתלמיד חכם כמו יום השבת הוא צריך, שאין לו משלו. ואם עם הארץ סובל אותו בממונו ונוהג בו כפי רצונו לשמש אותו ולהתנהג במצוות כפי רצונו, יתקיים בו - אדם ובהמה תושיע ה'. יושיע אותו משוד ומגזלה, יושיע אותו ממלאך המות שלא ישלט עליו וישחט אותו בספינו הפגומה. וכל מי שנשחט בסכין פגומה, הוא נבלה, שנאמר בו לכלב תשלוך אתו, שהוא סמא"ל.

והנפש של תלמיד חכם נקראת שבת המלכה, נפש יתרה של שבת, והענג שלה נשמת חיים ורוח שכלי. והם נשמה יתרה, רוח יתרה, על נשמה ורוח ונפש, שהם עבדים ששולטים בגוף של ימות החל. נשמה יתרה, נשמת כל חי, כתר הראש צדיק, שהוא יום השבת. ובנשמה היתרה הזו תהלל יה, שהם אבא ואמא, שעליהם נאמר (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך, משום שהיא מרכבה לעלת העלות, שהוא מכסה ולא שולטת עליו העין, ומשום כך עין לא ראתה.

רוח יתרה, הנהר שיוצא מעדן מבין אבא ואמא, ומהלכו חמש מאות שנה, ומגיע לששי שהוא צדיק להשקות את הגן, שהיא נפש יתרה, מלכות.

הנשמה ששולטת בימות החל על עבד ה' היא מכסא הכבוד, כמו שבארוה בעלי המשנה, כל הנשמות גזורות מתחת כסא

הכבוד. ורוח ששולטת בימות החל על עבד ה', היא מעבד המלך מטטרו"ן, כולל ששה סדרי משנה, והיא שש מעלות לכסא. והנפש ששולטת בימות החל היא מכסא דין, סנדלפון"ן, תכלת שבציצית, כמעשה לבנת הספיר. אבל בת המלך, בפסח, היא נפש השכלית, ליל שמורים, מצה שמורה, ורוח שמור כנגדה היא יום טוב, והיא יום שבת, זכור ושמור, משום שהיא אצילות ממלכות.

וכך תלמידי חכמים, בני המלך והמלכה, נקראו שבתות וימים טובים, ואין להם משלהם, שאינם בעלי מלאכה כמו שאר העבדים בני החלין. שחרם בעולם הזה ובעולם הבא לענג אותם בכל מיני מאכל ומשחה, ולכבדם בלבושים יפים כמו ששבת, שנאמר בה, כבדהו בכסות נקיה. כל מה שעושה אדם לשבתות וימים טובים, יש לעשות להם.

ומי שמחלל שבת חייב סקילה. וכן מי שמשתמש בכתר חולף. וכך מי שמשתמש במי ששונה הלכות, שמחלל את תורתו. וכל שכן המבזה אותו, כאלו מבזה שבתות ומועדות. ופרשה בעלי המשנה, כל המבזה את המועדות, כאלו כופר בעקר.

וכמו שכל כלי בית המקדש שנקראו קדש, כך כל אותם שמשמשים תלמידי חכמים נקראים קדש. ותלמידי רב, שהם כנגד איברי הגוף, נקראו קדש קדשים. וסוד הדבר רמוז בהם, (שמות כו) והבדילה הפרכת לכם בין הקדש ובין הקדשים. ומטטרו"ן, אתה ומחנותיה, צריכים להקריבם קרבן לפני ה' בכל לילה.

עשיה, לקבל עליו על מלכות שמים, זו קבלת יסורים של עניות לתלמיד חכמים, שהוא מות לגוף הבהמות. שמזון התורה הוא מזון של הנשמה ורוח ונפש השכליים, שהם כהן לוי וישראל. הכהן בו י', חכמה ודאי. הלוי בו ה', תבונה. ישראל בו דעת, וזו ו'. נפש יתרה, ה' אחרונה, רמ"ח מצוות עשה ושם"ה לא תעשה. ותורה זו אדם. זהו שכתוב זאת התורה אדם. וזה כולל את השם המפורש יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וזה התורה מזון לאדם בארבע הפנים שלו. מזון הבהמות לחם ויין ובשר וכל מיני פרות, (קהלת ו) זה לעמת זה עשה האלהים.

וצריך אדם להקריב בכל לילה קרבן נפש ורוח ונשמה של בהמות לפני ה', ויתודה בכמה מיני ודוים, ויעלה אותם במחשבתו

קָרְבַּן לְפָנָי ה'. לְהוֹצִיא אוֹתָם בְּקִרְיַאת שְׁמַע (פְּלַב אַחַד) לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְיוֹצִיא אֶת רוּחוֹ שְׂדוּפֶק בְּעוֹרְקֵי הַלֵּב. הַנְּפֶשׁ, יִכּוֹן בְּשִׁרְפֹתָהּ וּבְשִׁחִיטָתָהּ וּבִנְחִירָתָהּ, שֶׁהִיוּ הַכֹּהֲנִים נוֹחָרִים, זֶהוּ שְׁפָתוֹב וּמֶלֶק אֶת רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יִבְדִּיל. וְהִינּוּ חֲנֻק. וְשֵׁלֶשׁ הַמִּיתוֹת הִלְלוּ הָיוּ כְּמוֹ מְרָה אֲדָמָה, יִרְקָה וְשִׁחְרָה, שֶׁהֵם בְּכַבֵּד, בְּמֶרְה וּבְטַחֲוֹל, וְהֵם כְּשֵׁלֶשׁ קִלְפוֹת הָאָגוֹז.

וְקִדְּם לְכֵן יִתְקַן מִזְבַּח אֲבָנִים, וְיִכּוֹן לַעֲשׂוֹת סְקִילָה מִמְרָה הַלְּבָנָה שְׁשׁוּלְטַת בְּכַנְפֵי רֹאֵה בְּאוֹתָן סְרֻכּוֹת שְׁאוֹתָן הַבְּהֵמוֹת תְּפוּסוֹת שָׁם. וְיִוֹרְדַת אֵשׁ תִּכְלַת וּמְכַלָּה אוֹתָם, וְיִהְיוּ הַחִיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת וְהָעוֹפוֹת טְהוֹרִים לְקָרֵב לֵה' וּלְהִשְׁרֹת שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם. בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַים בָּהֶם, (דְּבָרִים ד') וְאַתָּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים. וְיִהְיוּ כְּמוֹ סוּס שֶׁאֲדוֹנוֹ רוֹכֵב עָלָיו. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (חֲבִקוּק ג') כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מִרְכַּבְתֶּיךָ יְשׁוּעָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן – אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'.

וְהַתְלַמִּיד חָכֵם שְׁקוֹל לְכָל בְּעָלֵי הַתּוֹרָה, וְכֵן צָרִיךְ לְשַׁקֵּל עֲצָמוֹ מִצְדָּה שֶׁל הַתּוֹרָה, וּמִצְדַּד הָאֵיבָרִים שֶׁל הַגּוּף צָרִיךְ לְשַׁקֵּל לַעֲצָמוֹ לְכָל עֲמֵי הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ בְּעָלֵי הַמְּשֻׁנָּה, לְעוֹלָם יִרְאֶה אָדָם עֲצָמוֹ כְּאִלוֹ כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ תְלוּי בּוֹ. וְיִכּוֹן בְּנַפְשׁוֹ וּבְרוּחוֹ וּבְנִשְׁמָתוֹ לַעֲשׂוֹת אוֹתָם קְרִבְנוֹת עִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצַרֵּף מִחֻשְׁבָּה טוֹבָה לְמַעֲשָׂהּ. וּבְזֶה, אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'. קָמוּ כָּל הַתְּנָאִים וְהָאֲמוּרָאִים אֵלָיו, וְאָמְרוּ כָּלֵם בְּקוֹל אֶחָד: אַתָּה הוּא הַרוּעָה הַנְּאָמֵן שֶׁיֵּשׁ לָךְ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל זֶה, שְׁאַתָּה שְׁקוֹל לְכָל יִשְׂרָאֵל, וּמִשׁוּם כֵּן שָׁלַח אוֹתָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּינְיָהֶם. (ע"ב

הַרְעִיא מֵהִימָנָא).

סדר הלימוד ליום יט אדר [יום 167 בשנה]

תוספתא

זאת תורה העלה. אמר רבי חייא, את הפסוק הזה בארנו בגון הזה: זאת תורת - זו כנסת ישראל. העלה - זו מחשבה רעה, שעולה על רצונו של אדם להסיטו מדרך האמת. היא העלה - היא היא שעולה להסטין על האדם, ורוצה לשרף אותו באש, כדי שלא ינתן לו מקום להשטין. ולכן, על המזבח כל הלילה. מי הלילה? זו כנסת ישראל, שהיא זאת, לטהר את האדם מאותו רצון.

על מוקדה, משום שנהר דינור הוא מקום לשרף את כל אלו שלא עומדים בקיומם, שהרי מכניסים אותם לאותה אש בוערת ומעבירים את שליטתם מן העולם. וכדי שלא תשלט, (צריך) על מוקדה כל הלילה, ותכנע ולא תשלט. (ע"כ תוספתא).

כתוב (מלכים-א יט) והנה ה' עבר ורוח גדולה וחזק וגו'. רוח גדולה שאמרנו, וכתוב לא ברוח ה'. ואחר הרוח רעש, שכתוב (יחזקאל א) ותשאני רוח ואשמע אחרי קול רעש גדול. הרי רעש אחר הרוח. ואחר הרעש אש, זהו שכתוב (דניאל ז) נהר דינור יוצא ושופע מלפניו וגו'.

רבי יצחק אמר, הינו שכתוב (יחזקאל א) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בערות כמראה הלפדים היא מתהלכת בין החיות ונגה לאש ומן האש יוצא ברק. ואחר האש קול דממה דקה, הקול הזה קול אחרון, שהוא דממה דקה, שאין לה דבר פרט משלה, אלא היא דוממת מעצמה. וכשמתכנסים עליה, היא נשמעת בכל העולמות, וכלם מזדעזעים ממנה. דממה דקה, למה היא דקה? משום (שהיא) (שבאה) הקטנה מכלן.

רבי חייא אמר, אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה - זה אשו של יצחק, שכתוב (בראשית כב) הנה האש והעצים, והינו אש תמיד, שעומדת תמיד. והעצים - אלו העצים של אברהם, שכתוב ובער עליה הכהן עצים בבקר בבקר.

שנינו, מהאש של יצחק שופע ומגיע למזבח הזה, ויוצאת גחלת אחת לצד מזרח, וגחלת אחת לצד מערב, וגחלת אחת לצד

צפון, וגחלת אחת לצד דרום, לארבע קרנות המזבח, והכהן מסובב אותה לארבע קרנות.

במזבח (במזבח) יש כבש אחד בדרגות ידועות, והדרגה התחתונה מגיעה ויורדת לתהום העליון, מתוך שש אחת. ובשעה שאותן הגחלים מגיעות לארבע הקרנות, רוח אחת מתעוררת ויורדת לאותו התהום העליון.

ובאותו מקום יש צבאות צבאות שאומרים קדוש בקול גדול עליון. ומצד אחר אומרים קדוש בקול נעימות עליונה. ומצד אחר צבאות אחרים שאומרים קדוש. וכן לארבע הקרנות. שש מאות אלף רכבות צבאות בכל קרן נמצאים, ועליהם ממנה אחד, וכלם לבושים אפוד, ועומדים לסדר עבודת המזבח כנגד התחתונים.

במקום אחר נמצאים גלי הים שנוהמים ויורדים בדרגות ידועות, ושם צבאות שאומרים בקול נעימות, ברוך כבוד ה' ממקומו. וכלם משבחים בשירה ולא שוקטים ביום ובלילה, וכלם מסדרים שבח בקול נעימות.

במקום אחר נמצאים צבאות צבאות, עומדים בפחד, בזיע, ברתת, כמו שנאמר (יחזקאל א) ונגה להם ויראה להם. (וגבה להם ויראה להם). וכלם מסתכלים אל אותו מזבח שלמעלה.

ובשעה שמגיעה האש של יצחק על גבי המזבח, כמה זיקים עולים ויורדים לכל עבר, ולוהטים מהם כמה תקיפים בעלי כח, גבורים של העולם. ואלמלא שהכהן עומד על המזבח ומסדר עצים, לא יכול העולם לעמד לפנייהם. מאלה הגחלים והזיקים שיוצאים, לוהטים גביהם של אותן חיות, כמו שנאמר ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בערות כמראה הלפדים.

מצד ימין של אותן החיות מתעוררת רוח אחת מלמעלה, נושבת ויושבת באותה האש, ומתלהטת ומתבשמת, ולוהטת, ושוככת בזיו יקר, ומאירה לכמה צבאות שעומדים בצד ימין. ומצד השמאל מתעוררת רוח אחרת חזקה משברת סלעים ונושבת (ויושבת) באותה האש ומתחזקת ומתגברת. ואז מתלבשת ממנה אותה רוח שמצד שמאל, ומאירה (ולוהטת) לכמה צבאות שעומדים באותו צד, וכן לארבעת הצדדים, לארבע מחנות. וכלם מתבשמים בשעה שהכהן עולה על המזבח.

אמר רבי אבא, שני מזבחות הם למטה, ושנים למעלה, אחד פנימי של הכל, שנקרבת בו הקטרת הפנימית ודקה, קשר האמונה, והפכה העליון מהכל קושר (מקטיר) את הקטרת הזו בקשר האמונה, וזה נקרא מזבח הזהב. ומכאן נקטר ונקשר קשר האמונה בקשר אחד. ומזבח אחד אחר שנקרא מזבח הנחשת, וזהו בחוץ, (גדול עליון) ומיכאל השר הגדול מקריב עליו קרבן נוח לקדוש ברוך הוא. ולמטה – מזבח הזהב ומזבח הנחשת, בזה קטרת, ובזה חלבים ואמורים.

ויעל זה כתוב, (משלי כו) שמן וקטרת ישמח לב. ולא כתוב שמן וחלבים ואמורים ישמח, אף על גב שהם התבשומות של הרגז והדין. אבל שמן וקטרת הם שמחת הכל, ולא מצד הרגז והדין. והמזבח הזה שהוא פנימי של קטרת (שהם פנימיות הקטרת) דקה, בדקות של הכל, בקשר האמונה, נקרא קול דממה דקה, ומשום שהוא המזבח הפנימי שנקשר בקשר האמונה.

מזבח אחר נקרא מזבח החיצון, והפנימי נקרא מזבח ה'. האחר נקרא מזבח הנחשת, כמו שנאמר (מלכים-א ח) מזבח הנחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל וגו'. רבי יוסי אמר מכאן, (דברים לג) וכליל על מזבחה, שנים. וכתוב על מזבחותי לרצון.

רבי אבא (אחא) אמר, כתוב (שמות יז) ויבן משה מזבח וגו', כנגד אותו פנימי בנה את זה, ועל זה נקרא ה' נסי. מה זה נסי? שרשם את הרשם של אות הברית הקדוש. שבשעה שעמלק בא להעביר את הרשם הקדוש הזה מישראל, המזבח הזה עמד כנגדו לנקם אותה נקמת אות הברית, ולכן נקרא (ויקרא כו) חרב נקמת נקם ברית. וזו התקינה לישראל רשם קדוש. ומשה בנה כנגדה מזבח, וקרא לו ה' נסי, וזהו מזבח הפנימי, (מלכים-א יט) קול דממה דקה.

ויעל כן, אש תמיד תוקד על המזבח וגו', אש שנמצאת תמיד. ומי היא? האש של יצחק. ואז השם הזה – אדני. וכשיסדר עליו הכהן אותם עצים, הוא מתבשם בשם, וקוראים לו בשם הרחמים – יי, וקוראים לה בשם הזה. ולפעמים עומדת כמו זה, ולפעמים עומדת כמו זה. רבי שמעון אמר, שנים היו, והפנימי עומד על אותו אחד שבחוץ, וממנו נזון, ונקשרים זה עם זה.

זֶה קָרְבַּן אֱהָרֹן. רַבִּי חֲזַקְיָה פָּתַח, (תהלים קמה) צָדִיק ה' בְּכָל דְרָכָיו וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו. צָדִיק ה' בְּכָל דְרָכָיו, הָרִי שָׁנִינוּ, כַּמָּה יֵשׁ לְבַנֵּי אָדָם לְהִתְבַּוֵּן בְּכְבוֹד רַבּוֹנָם שְׁלֵא יִסְטוּ מִדְרָכָם הַחֻצָּה, שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם הַדִּין תְּלוּי בְּעוֹלָם, מִשּׁוּם שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא וְעוֹמֵד עַל הַדִּין.

וְלָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר מִחֻטְאָיו, שְׁלֵא יֵדַע אֶת הַזְּמַן שֶׁהַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו. יוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ – הַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו. יוֹצֵא מִבֵּיתוֹ הַחֻצָּה – הַדִּין שׁוֹרָה עָלָיו, וְלֹא יֵדַע אִם יֵשׁוּב לְבֵיתוֹ וְאִם לֹא. יוֹצֵא לְדֶרֶךְ – עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה, שֶׁהָרִי הַדִּין יוֹצֵא כַּנְּגִדוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם פה) צָדֵק לְפָנָיו יְהִלֶּךְ. מִשּׁוּם כִּי צָרִיךְ לְהִקְדִּים וּלְבַקֵּשׁ רַחֲמִים מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ כִּדִּי שְׁיִנְצַל מִן הַדִּין בְּשַׁעַה שֶׁהוּא שׁוֹרָה בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם שׁוֹרָה הַדִּין בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם.

עֲתָה יֵשׁ לוֹמֵר, הָרִי שָׁנִינוּ, וְהִתְעוֹרְרוּ הַחֲבֵרִים, אֵל בְּכָל מְקוֹם חֶסֶד הוּא, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (דברים י) הָאֵל הַגָּדֵל, וְזֶה אֹר שֶׁל חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה, וְאַתָּה אִמְרָתָ וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. עֲזֹב הַפְּסוּק כָּל אֱלוֹ הַשָּׁמַיִם וְאַחֲזוּ בְּזָה. אִם כֵּן, לֹא עוֹמְדִים הַדְּבָרִים. וְעוֹד, שְׁכָתוּב (ישעיה ט) אֵל גְּבוּר, אוֹ שְׁנַעֲמִיד אוֹתוֹ בְּדִין, אוֹ שְׁנַעֲמִיד אוֹתוֹ בְּרַחֲמִים.

אָרְא כִּי שְׁמַעְנוּ, הַרְשָׁעִים מִהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין. שְׂאִין לָךְ בְּכָל אֱלוֹ כְּתָרִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ שְׁלֵא כְּלוּלִים רַחֲמִים בְּדִין, וְדִין בְּרַחֲמִים. וְרְשָׁעִים מִהַפְּכִים רַחֲמִים לְדִין.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, טוֹב בְּזָה שְׁכָתוּב אֵל גְּבוּר, אֶלֹא אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם מֵהוּ? שֶׁהָרִי בְּכָל יוֹם וְיוֹם עוֹמֵד בְּדִין, בֵּין שְׁבָנֵי הָעוֹלָם זְכָאִים, בֵּין שְׁלֵא זְכָאִים. לֹא הִיָּה בִּידוֹ. בָּאוּ וּשְׁאַלוּ לוֹ לְרַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לָהֶם, וְדַאִי אֵל זַעַם בְּכָל יוֹם, וְהָרִי בְּאֵרוּהַ הַחֲבֵרִים, לְעֵתִים הוּא דִין וְלְעֵתִים הוּא רַחֲמִים. אִם זוֹכִים בְּנֵי הָעוֹלָם, הָרִי אֵל עוֹמֵד, וְהוּא חֶסֶד. וְאִם לֹא זוֹכִים, הָרִי אֵל עוֹמֵד, וְנִקְרָא גְבוּר, וְעַל זֶה עוֹמֵד בְּכָל יוֹם.

אָבֵל דְּבַר נֶאֱמַר הוּא, אֵל בְּכָל מְקוֹם זֶהוּ אֹר (רב) הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה, וְעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ בְּכָל יוֹם, שְׁכָתוּב (תהלים נו) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. וְאֵלֵמָּלֵא שְׁאֵל הַזֶּה מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לְעַמֵּד אֶפְלוּ שַׁעַה אַחַת מִלְּפָנֵי הַדִּינִים הַקָּשִׁים שֶׁמִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם בְּכָל יוֹם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי

בְּהַבְרָאָם אֵלָא בְּאַבְרָהָם, בְּהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁל אַבְרָהָם עוֹמְדִים,
וּכְשֶׁמֵתְעוֹרֵר אַבְרָהָם בְּעוֹלָם, כָּל אוֹתָם הַדִּינִים שֶׁנִּמְצְאִים בְּכָל יוֹם
וַיּוֹם, הוּא דוֹחָה אוֹתָם הַחוּצָה וְלֹא עוֹמְדִים לְפָנָיו.

זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וְאֵל זַעַם בְּכָל יוֹם. נִזְעַם אוֹ זַעוּם בְּכָל יוֹם לֹא כְּתוּב, אֵלָא
זוּעַם. בְּכָל יוֹם וַיּוֹם שֶׁנִּמְצָא דִין, דוֹחָה אוֹתָם הַחוּצָה, וְהוּא
עוֹמֵד וּמְבַשֵּׁם אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (תְּהִלִּים מ"ב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֲסֵדוֹ.
וְאֵלְמֵלֵא זֶה, לֹא יָכוֹל הָעוֹלָם לַעֲמֹד אֶפְלוּ רָגַע אַחַד. וְלָכֵן הִכָּל עוֹמֵד
מִשׁוּם אַבְרָהָם.

וְזֶה שְׁכַתּוֹב אֵל גְּבוּר. לֹא שֶׁהוּא גְבוּר, אֵלָא הַפְּסוּק הַזֶּה רָמַז הוּא
שְׂרוּמַז לְאַבוֹת, וְרָמַז הוּא שְׂרוּמַז לְאַמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה הַקְּדוּשָׁה,
שְׁכַתּוֹב פִּלְא יוֹעֵץ אֵל גְּבוּר אָבִי עַד שֶׁר שְׁלוֹם. פִּלְא – זוֹ הַחֲכָמָה
הָעֲלִיוֹנָה שֶׁמְפַלְאָה וּמְכַסֶּיית מִהַכָּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים י"ז) כִּי יִפְלֵא
מִמֶּךָ דָּבָר. יוֹעֵץ – זֶהוּ נִהַר עֲלִיוֹן שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא וְלֹא פוֹסֵק. וְזֶה יוֹעֵץ
לְכָל וּמִשְׁקָה אֶת הַכָּל.

א – זֶה אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנֹה הָאֵל הַגְּדוֹל. גְּבוּר – זֶה יִצְחָק, שְׁכַתּוֹב
הַגְּבוּר. אָבִי עַד – זֶה יַעֲקֹב, שֶׁאוֹחַז בְּצַד הַזֶּה וּבְצַד הַזֶּה וְעוֹמֵד
בְּקִיּוּם שְׁלָם. שֶׁר שְׁלוֹם – זֶה צְדִיק, שֶׁהוּא הַשְּׁלוֹם שֶׁל הָעוֹלָם, שְׁלוֹם
הַבַּיִת, שְׁלוֹם הַגְּבִירָה.

ב רַבִּי חִזְקִיָּה וְרַבִּי יְהוֹדָה וְנִשְׁקוּ אֶת יָדוֹ. בָּכוּ וְאָמְרוּ: אֲשֶׁרִי חֲלָקְנוּ
שֶׁשָּׂאֲלָנוּ אֶת זֶה. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שֶׁאַתָּה שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ.

אמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב זֶה קָרְבַּן אֶהְרֵן וּבְנָיו אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ לָהּ. בֹּא
רָאָה, הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם גּוֹרְמִים לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִסְתַּלַּק
מִכְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (מִשְׁלֵי ט"ז) אִישׁ תִּהְפָּכּוֹת יִשְׁלַח מְדוּן וְנִרְגָן
מִפְּרִיד אֶלּוֹף. מִי הָאֶלּוֹף? זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (שֶׁהוּא אֶלּוֹפוֹ שֶׁל עוֹלָם),
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶלּוֹף נְעוּרֵי אֶתָּה. וְהֵם (הַרְשָׁעִים) מִפְּרִידִים אֶת זֹאת מִזֶּה,
שֶׁהִיא שְׁלוֹם הַבַּיִת, וְהֵם זוֹנְגִּי אַחַד.

ב אֶהְרֵן הַקְּדוּשׁ וּבְנָיו, וְעַל יְדֵיהֶם נִקְרָבִים שְׁנֵיהֶם וּמִזְדוּגִים זֶה עִם
זֹאת. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב, בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקְּדוּשׁ. זֶה קָרְבַּן אֶהְרֵן
וּבְנָיו. וְהֵם מִזְדוּגִים אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיוֹן בַּגְּבִירָה, וְעַל יְדֵיהֶם
מִתְּבָרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְנִמְצְאוֹת בְּרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְנִמְצָא
הַכָּל אַחַד בְּלֵי פְרוּד.

וְאִם תאמר, למה לא כתוב זאת קרבן, לקרב זאת למקומה? לא כן, שהרי הכהן ממעלה שורה להביא את הזווג לכנסת ישראל, עד שמגיע לזה הזווג לזווג עם זאת ולקרבם כאחד, ולכן הכהן משלים את הקרבן ומקרב את הזווג. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. **רבי חייא** ורבי יוסי היו הולכים מאושא לטבריה. אמר רבי חייא, כתוב (תהלים קלב) כי בחר ה' בציון וגו'. זאת מנוחתו וגו'. לפעמים קוראים את זה כל החברים זכר, משום שהוא (שציון הוא) רחמים, וכאן הכתוב קורא אותו נקבה.

אמר רבי יוסי, כן נשמע לי מהמנורה הקדושה, (אבל) בשעה שהזווג מזדווג כאחד להראות שהנקבה נכללת בו בכלל אחד, הנקבה נקראת בשם (הזכר), שהרי אז נמצאות הברכות של הגבירה ואין בה פרישות כלל, ועל כן כתוב למושב לו. וכתוב כי בחר ה' בציון, בציון בדיוק, באותו שיש בתוכו שורה בו, ולא כתוב לציון, והכל אחד. בין שקורא לזה בשם של זכר, ובין שקורא לזה בשם של נקבה, הכל אחד ועומדים בדרגה אחת.

(פתח רבי יוסי ואמר) ועל זה כתוב, (שם פז) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה. אחד לדין, ואחד לרחמים. כשמזדווגים כאחד בזווג אחד, אז נקרא ציון, וציון וירושלים ידועים, ונמצא שזה תלוי בזה.

פתח רבי יוסי ואמר, כתוב (ויקרא ב) והתקדשתם והייתם קדשים. מי שמקדש את עצמו מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה. ומי שמטמא את עצמו מלמטה, מטמאים אותו מלמעלה. מקדשים אותו מלמעלה – נאה, שהרי קדשת רבונו שורה עליו, אבל מטמאים אותו מאיזה מקום? ואם תאמר מלמעלה, וכי טמאה שורה מלמעלה?

אמר רבי חייא, זה ששנינו, במעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה. אם המעשה שלמטה בקדשה, מתעוררת קדשה למעלה, ובאה ושורה עליו ומתקדש בה. ואם הוא מטמא למטה, מתעוררת רוח טמאה מלמעלה, ובאה ושורה עליו ונטמא בה, שהרי הדבר תלוי במעשה.

שהרי אין לך טוב ורע, קדשה וטמאה, שאין להם עקר ושרש למעלה, ובמעשה שלמטה מתעורר מעשה שלמעלה. מה שתלוי במעשה, במעשה מתעורר למעלה ונעשה מעשה. ומה שתלוי בדברים, בדברים. כשנגזר בדבר, מתעורר כן למעלה.

ואם תאמר, מה הדבר מעורר? אלא כף כתוב, (ישעיה נח) ודבר דבר. אותו הדבר מעורר דבר אחר למעלה שנקרא דבר. (הושע א) דבר ה' אשר ה' (שמאל-א ג) ודבר ה' ה' יקר. (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו. שהרי שנינו, אותו הדבר עולה ובוקע וקיעים עד שעולה (שמתישב) במקומו ומעורר את מה שמעורר, אם טוב - טוב, ואם רע - רע. ועל זה כתוב, (דברים כג) ונשמרת מכל דבר רע.

וארבעה מינים בלולב, והם שבעה. ואם תאמר ששבעה מינים הם - לא כף, אלא ארבעה הם, והם נפרדים לשלשה אחרים, ובמעשה שלהם מתעוררים שבעה אחרים למעלה להיטיב את העולם בכמה צדדים.

בנסת ישראל, אף על גב שהיא בכלל, מתברכת מכל הששה, (ולהתברך מאותם ששה) ומהנחל העמק של המעין ששופע ואינו פוסק את מימיו לעולמים שמשפיע (מלהשפיע) עליהם, ומיניק לבת. שמשום שהיא בת לעולם העליון ולתחתון, היא מתברכת מהם בהתעוררות הזו. שהרי בשעה שכנסת ישראל מתברכת מהם, כל העולמות מתברכים, ועל כן סוכבים את המזבח, כמו שנתבאר.

ועוד, בהתעוררות הזאת מתברכים כל הששה במים להנות בו, וכלם שואבים מהמעין של היין (של היים) (של המים) (של הנחל) העמק של הכל לרדת לעולם. ומשום כף צריכים כלם לחים ולא יבשים, למשך ברכות לעולם, משום שהאילנות הללו כלם לחים תמיד, והעלים שלהם נמצאים תמיד, וזמן השמחה שלהם בזמן הזה.

ושנינו בספרו של רב המנונא סבא, שהרי אותו כח שהפקד על האילנות הללו, כל אחד ואחד מאלו לא נוטל ברכות של שמחה למעלה, אלא בזמן הזה. והשמחה שלהם כלם למעלה, ושמחת האילנות הללו למטה, כלם בזמן הזה הוא. וההתעוררות שלהם באותם קדושי המלך תלויים. וכשישראל נוטלים אותם, הפל מתעורר בזמן הזה, והעולם מתברך (לכנסת ישראל מתברכת) להוריק ברכות לעולם.

כתוב, (תהלים כט) קול ה' על המים אל הכבוד. אמר רבי יוסי, זה אברהם. קול ה' בכח - זה יצחק. קול ה' בהדר - זה יעקב. קול ה' שבר ארזים - זה נצח. קול ה' חצב להבות אש - זה הוד.

קול ה' יחיל מדבר – זה צדיק. קול ה' יחולל אילות – זה צדק. וכלם גדלים על הים (המים) ונשקים במים כדי לגדל. זהו שפכתוב (בראשית ב) ונָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְכָל אֵלֶּה מֵעוֹרְרִים בְּרִכּוֹת לְעוֹלָם מאותה ההשקאה שכלם משקים.

בא ראה, שבעת הקולות הללו תלויים בדבור הפה בשאר ימות השנה, ועכשו אין תלויים אלא במעשה, ואנו צריכים מעשה, ולא דבור, משום שבזמן הזה מברך את כל השנה.

ביום השביעי של החג, הוא סיום הדין של העולם, והפתקים יוצאים מבית המלך, והגבורות מתעוררות ומסתימות ביום הזה, וערבי נחל (תלויים) בהם. וצריכים לעורר גבורות למים, ולהקיף שבע פעמים כדי לרוות את המזבח הזה מהמים של יצחק, משום שהבאר הזו של יצחק מתמלאת מים, וכשמתמלאת, כל העולם מתברך במים.

וביום הזה צריכים גבורות למים, ולסים אותה אחר כך, שהרי ביום הזה מסתים הדין, ומשום כך צריכים לחבט אותם בקרקע שלא ימצאו, שהרי זהו יום של התעוררות וסיום. ולכן התעוררות וסיום הוא שעושים בערבי נחל.

אמר רבי חייא, ודאי כך הוא, ויפה. וערבי נחל, מהצד של נחל יוצאות גבורות. וביום הזה מתעוררים ומסיימים. ביום הזה כתוב, (בראשית כו) וישב יצחק ויחפר את בארת המים. בארת כתוב חסר. וישב, מה זה וישב? אלא היום הראשון של החדש, ראשית הדין היה בכל העולם, ויצחק עומד לכסא לדון את העולם. ביום הזה, וישב יצחק, לעורר דינים ולסים דינים. ויחפר את בארת המים, להריק גבורות לכנסת ישראל לעורר את המים, שהרי מים יורדים לעולם בגבורות.

ומשום שהגבורות הללו אין יורדות אלא בעננים, ויום המען לא נחה רוחם של עמודי העולם, רק משום שהעולם צריך אותם. מה הטעם? משום שהעולם נברא בדין, והכל כך צריך. משום כך הכל תלוי במעשה. ועל כן הכהן במעשה ובתקון שהוא עושה למטה, מתעוררים עליונים ותחתונים לתקן אותם, והם מתתקנים על ידו.

אמר רבי יוסי, הרי שנינו, הערבה שדומה לשפתיים ביום הזה, ומה היא? אמר רבי חייא, אף על גב שלדרש הוא בא, כך זה

וְדַאי. שְׁהָרִי בְיוֹם הַזֶּה זֶה תְּלוּי בְּשִׁפְתַיִם, בְּיוֹם הַזֶּה מְצוּהָ הַמֶּלֶךְ לָתֵת פְּתָקִים לְמַמְנָה, וְהַדְיָנִים מְסִימִים, וְנִסְתָּם לְשׁוֹן הָרַע מִהָעוֹלָם. בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַחֹדֶשׁ הוּא רֵאשִׁית הַדִּין, וְהַסִּיּוּם הוּא בְּיוֹם הַזֶּה, וְהָרִי נִתְבָּאָר.

בֵּא רָאָה, בְּיוֹם הַזֶּה הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה מְשֻׁלְמִים וּמְסִימִים אֶת הַבְּרֻכּוֹת שֶׁלָּהֶם וְשׁוֹרִים בְּדִין, וְיִשְׂרָאֵל בְּיוֹם הַזֶּה מְסִימִים אֶת הַדְיָנִים שֶׁלָּהֶם וְשׁוֹרִים בְּבְרֻכּוֹת, שְׁהָרִי לְיוֹם אַחַר עֲתִידִים לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַמֶּלֶךְ, לְטַל מִמֶּנּוּ בְרֻכּוֹת לְכָל הַשָּׁנָה, וּבְאוֹתָהּ שְׂמֵחָה לֹא נִמְצְאִים עִם הַמֶּלֶךְ, רַק יִשְׂרָאֵל לְבָדָם. וּמִי שִׁיּוֹשֵׁב עִם הַמֶּלֶךְ וְנוֹטֵל אוֹתוֹ לְבָדוֹ, כָּל מֵה שְׂרוּצָה שׁוֹאֵל, וְנוֹתֵן לוֹ. וְעַל כֵּן יִשְׂרָאֵל מִתְחִילִים, וְעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה מְסִימִים. וְעַל כֵּן כָּתוּב, (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה' וְגו'. **אָמַר** לוֹ, הָרִי אֲנִי רוֹאֶה אֶת עֲשׂוֹ בְשִׁלּוּהָ, בְּמַלְכוּת, בְּכַרְכִּים עֲלִיוֹנִים, וְשׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם, וְאַתָּה אָמַרְתָּ וְאָשִׁים אֶת הָרִי שְׂמֵמָה! אָמַר לוֹ, בְּכָל מְקוֹם זֶה כֵּן, כִּיּוֹן שֶׁהַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ גָּזַר גְּזֵרָה וְשָׂם אוֹתָהּ גְּזֵרָה בְּפִתְקֵי שְׁלוֹ, הַכָּתוּב מַעֲיֵד כְּמוֹ שְׂנַעֲשֵׂהָ. וְעַל כֵּן וְאָשִׁים אֶת הָרִי שְׂמֵמָה, שְׁהָרִי שְׂמֵתִי אֶת זֶה בְּפִתְקֵי שְׁלִי, וְכֵן כָּל אוֹתָן טוֹבוֹת שְׂגִזֵּר עַל יִשְׂרָאֵל, שְׂכָתוּב (יחזקאל יז) אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי.

וְזוֹת תּוֹרַת הָאֲשֵׁם וְזוֹת תּוֹרַת הַמַּנְחָה וְזוֹת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאֵת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָרִי פְּרִשׁוּהָ, אִם לְמַטָּה – זוֹ בְּכָל, וְאִם לְמַעְלָה – זוֹ בְּכָל. וּמִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה, נוֹטֵל אוֹתָהּ לְחֻלְקוֹ בְּכָל וְנִאָחַז בְּכָל הַצְּדָדִים, וְלֹא צָרִיךְ לְהַקְרִיב קָרְבָּן עַל נִפְשׁוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאָר. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (ירמיה ב) הַכֹּהֲנִים לֹא אָמְרוּ אִיָּהּ ה' וְתִפְשִׁי הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי וְהָרַעִים פָּשְׁעוּ בִּי. הַכֹּהֲנִים – אֵלּוֹ הַכֹּהֲנִים שֶׁמְשַׁמְשִׁים בְּכֹהֲנָה גְדוּלָה, וּמְקַרְיָבִים דְּבָרִים קְדוּשִׁים לְמְקוֹמָם, וּמְיַחֲדִים הַיַּחֲוּד כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוּי. וְתִפְשִׁי הַתּוֹרָה, מִי הֵם תִּפְשִׁי הַתּוֹרָה? וְכִי כֹהֲנִים אֵינָם תּוֹפְשִׁי הַתּוֹרָה? אֵלּא אֵלּוֹ הֵם הַלְוִיִּם שֶׁתּוֹפְשִׁים אֶת הַכְּנֻרוֹת, שְׂבָאִים מִצַּד שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה נִתְּנָה מִהַצַּד שֶׁלָּהֶם, וְהֵם מְמַנִּים עַל הַשְּׂבַח שֶׁל תִּשְׁבַּחְתּוּ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ לִיַּחַד אוֹתוֹ יַחֲוּד שְׁלָם כְּרֵאוּי. וְהָרַעִים פָּשְׁעוּ בִּי – אֵלּה הֵם גְּדוּלֵי הָעַמִּים, שְׁהָרִי רוֹעִים אֶת הָעַם כְּמוֹ רוֹעֵה שְׂמֵנָהִיג אֶת צֹאנֹו.

וְאֵלָּה הֵם שְׁלֵשׁ דְּרָגוֹת שְׂצָרִיכוֹת תְּמִיד לְהַמְצֵא עַל הַקָּרְבָּן לְמַצָּא רְצוֹן לְמַעְלָה וְלְמַטָּה וְשִׁמְצָאוּ בְרֻכּוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. הַכֹּהֵן

מקריב קרבן, ומתכונן ליחד את השם הקדוש כראוי ולעורר את הצד שלו, והלויים מתכוננים בשיר לעורר את הצד שלהם ולהכליל בצדו של הכהן, וישראל מכון לבו ורצונו לתשובה שלמה ונכנע לפני המלך הקדוש, וזה נוטל הכל ומתכפר חטאו, ונמצאת שמחה בעליונים ובתחתונים.

רבי יהודה פתח, (תהלים קד) המקרה במים עליותיו וגו'. כשפרא הקדוש ברוך הוא את העולם, הוציא אותו מתוך מים, וסדר אותו על המים. מה עשה? חלק את המים לשנים, מחצית למטה ומחצית למעלה, ועשה מהם מעשים. מהמחצית התחתונה עשה ותקן את העולם הזה וסדר אותו על המחצית הזאת, ותקן אותו למעלה עליהם, זהו שכתוב (שם כד) כי הוא על ימים יסדה. ואת המחצית האחרת העלה למעלה וסדר בו את התקרות העליונות, זהו שכתוב המקרה במים עליותיו וגו'.

ועשה רקיע בין שני החצאים הללו, זהו שכתוב (בראשית א) יהי רקיע בתוך המים וגו'. ועליהם תקן וסדר עליונים קדושים מתוך טפות טפות ברוח שנגזרה בתאר (במאור) (וסדר מלאכים עליונים קדושים מתוך רוח שנגזרה מפיו), שכתוב וברוח פיו כל צבאם.

ובאלו תקן וסדר המזמרים את תשבחתו ביום, והתערכו בשלהבות אש. ואותם גדודי הצבאות אומרים שירה ביום, תשבחות בבקר וזמירות בערב. כשמגיע הלילה, כלם מפסיקים את השירה. מעליהם גדודי אש בשלהבת חזקה עומדים ומריחים אש אוכלת, וחוזרים למקומם.

ויש בצד האחר שתהומות עולים אלו על אלו, ויש תהום עליון ותהום תחתון, ובכלם שורים בעלי הדינים מצד של הדין הקשה. ויש בתוך צד התהום התחתון שלהבות ששורפות זיקים של אש הממנים על דיני העולם, לשרף את הרשעים באש שיוצאת מאותו נהר דינור. וכלם אש, ומראיהם אש לוחטת, ועומדים בין עליונים ותחתונים.

וכשעולה עשן המזבח, עוברים ועולים מאותה דרגה, שעומדים לכלות ולהאכיד, ואותו זרם של של אש חזרה של נהר דינור, שהוא תקיף ועליון, חוזר למקומו, וכלם נהנים מעשן המזבח, משום שנתתקן כנגד (המזבח) המלך העליון, ומשום כך הם

נְהַנִּים מִמֶּנּוּ, וְהֵם קָרְבִּים לְכָאן. וְעֵשֶׂן אַחַר עוֹלָה, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ,
לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, הָרִצוֹן שֶׁל הַכֹּל שְׁעוֹלָה לְמַעְלָה, שֶׁהוּא נַחַת רוּחַ
לְמַלְךְ הַקָּדוֹשׁ.

הָרִי נִתְבָּאָר שֶׁבְּמִזְבֵּחַ עוֹלָה וְנִרְאָה אֹרִיא"ל, כְּמוֹ מִרְאָה שֶׁל אֲרִיָּה
חֹזֵק רוֹבֵץ עַל טְרָפוֹ, וְהָיוּ הַכֹּהֲנִים וְיִשְׂרָאֵלִים רוֹאִים וְשִׂמְחִים,
שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהִתְקַבַּל בְּרִצּוֹן לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאִשׁ אַחֲרַת
עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה יוֹרֶדֶת כְּנֶגֶד הָאֵשׁ הַתַּחְתּוֹנָה, וְאִזּוֹ אָדָם הוֹלֵךְ (וְאִ)
וּמְזַדְעָזֵעַ לְפָנֵי אֲדוֹנוֹ וְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה.

לְמַלְךְ שֶׁשָּׁלְחוּ לוֹ דוֹרוֹן, וְהָיָה מְקַבֵּל לְפָנָיו. אָמַר לְעַבְדּוֹ, לֵךְ וְטַל
אֶת הַדּוֹרוֹן הַזֶּה שֶׁהֵבִיאוּ לִי. כִּי אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאוֹרִיאֵל, לֵךְ וְקַבֵּל אֶת הַדּוֹרוֹן שֶׁפָּנֵי מְקַרְיָבִים לְפָנָיו. כִּמְהָ שִׂמְחָה
נִמְצָאֵת בְּכָל, כִּמְהָ הַתְּבַשְׂמוֹת נִמְצָאֵת בְּכָל, כִּשְׁהִכְהֵן וְהַלְוִי וְאוֹתוֹ
שִׂמְקָרִיב קָרְבָן מְכוּנִים לְהַקְרִיב קָרְבָן כְּרָאוֹי בִּיחּוּד שְׁלָם.

בֵּא רָאָה, כְּתוּב וְתִצָּא אֵשׁ מִלְּפָנֵי ה' וְתֹאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה
וְגו'. זֶה אֹרִיא"ל, שִׁיּוֹרֵד בְּמִרְאָה שֶׁל אֵשׁ בְּשִׁלְהֶבֶת, עַד שִׁיּוֹרֵד
לְמִזְבֵּחַ לְקַבֵּל אֶת הַדּוֹרוֹן, וְנִרְאָה כְּמוֹ אֲרִיָּה גְדוֹל רוֹבֵץ עַל הַקָּרְבָן.

וּבְשִׁישְׂרָאֵל לֹא נִמְצָאוּ צְדִיקִים, אוֹ שְׁאוֹתוֹ מְקַרְיָב הַקָּרְבָן לֹא
הִקְרִיב כְּרָאוֹי וְלֹא הִתְקַבַּל קָרְבָנוֹ, הָיוּ רוֹאִים שֶׁהֶעֱשֵׂן
לֹא עוֹלָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, וְהִיְתָה עוֹמֶדֶת רוּחַ אַחַת מִנְקַב הַצְּפוֹן וְנִכְנַסֶּת
לְמִזְבֵּחַ, וְהָיוּ רוֹאִים דִּיּוֹקֵן שֶׁל כְּלָב אֶחָד חֲצוּף רוֹבֵץ עַל הַקָּרְבָן, וְאִזּוֹ
הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁלֹא הִתְקַבַּל בְּרִצּוֹן אוֹתוֹ הַקָּרְבָן.

לְמַלְךְ שֶׁשָּׁלְחוּ לוֹ דוֹרוֹן, רָאָה אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ שֶׁאֵינּוּ כְּדָאֵי לְקַרְבוֹ
לְפָנָיו. אָמַר הַמֶּלֶךְ, סִלְקוּ אֶת אוֹתוֹ הַדּוֹרוֹן וְתַנּוּ אוֹתוֹ לְכָלֵב,
שֶׁאֵינּוּ כְּדָאֵי לְהַכְנִס לְפָנָיו. כִּי בְשַׁעַה שֶׁנִּקְרַב הַקָּרְבָן וְלֹא הִתְקַבַּל
בְּרִצּוֹן, הַדּוֹרוֹן נִמְסַר לְכָלֵב, וּמִשׁוּם כִּי הָיוּ רוֹאִים אֶת דִּיּוֹקֵן הַכְּלָב
עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ.

בֵּא רָאָה, כְּתוּב וְתִצָּא אֵשׁ מִלְּפָנֵי ה' וְתֹאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה.
אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה אֹרִיא"ל, שֶׁנִּרְאָה בְּשִׁלְהֶבֶת אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר רוֹבֵץ עַל הַקָּרְבָן. וְאִזּוֹ הִיְתָה שִׂמְחָה בְּכָל, שֶׁהָרִי הִתְקַבַּל
בְּרִצּוֹן, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֵל כָּל הָעָם. וְאִם לֹא הִיְתָה
הָעֲרֻבוּבִיָּא שֶׁל בְּנֵי אֶהֱרָן מִיּוֹם שֶׁיִּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם, לֹא נִמְצָא
רִצּוֹן כִּי לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

רעיא מהימנא

מִצְוָה זו לְשַׂרְף קְדָשִׁים בָּאֵשׁ, וְאַחֲרֶיהָ – וְהִנּוֹתָר מִבָּשָׂר הַזֶּבַח בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף. תִּנָּאִים וְאַמּוֹרָאִים, בְּסִתְרֵי תוֹרָה יֵשׁ קְדָשׁ, וַיֵּשׁ קְדָשִׁים, וַיֵּשׁ קְדָשׁ קְדָשִׁים. מֵה הִנָּאָה יֵשׁ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקְדָשִׁים שְׁנֹשְׂרָפוּ? אִם תֹּאמַר בְּשִׁבִיל יִצְחָק, שְׂבִשְׂעָה שִׁישְׂרָאֵל בְּצָרָה, עוֹלָה אָפְרוּ שֶׁל יִצְחָק לְפָנָיו, שְׂאֵם חִיבִים שְׂרָפָה יִנָּצְלוּ בְּגִלְלוּ – זֶהוּ לְדָרֵשׁ. וְאִם תֹּאמְרוּ מְשׁוּם (הַצְדִּיקִים) (וְאִם מְשׁוּם) בְּנֵי אֶהְרֵן שֶׁהֵיוּ שְׂרַפְתָּ קְדָשִׁים, שְׂכָתוּב בָּהֶם וְתִצָּא אֵשׁ מִלְּפָנֵי ה' וְתֹאכַל אוֹתָם וַיִּמָּתוּ, וּמִיִּתְתֶם כַּפָּרָה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שְׂרַפְתָּ קְדָשִׁים – אִף זֶה לְדָרֵשׁ בָּא.

אָרְא שְׁלֹשָׁה אֲשִׁים בְּנֵי: אֵשׁ לְבָנָה, וְאֵשׁ שְׁחָרָה, וְאֵשׁ תְּכֵלֵה, כְּנִגְדַּ תוֹרָה נְבִיאִים וְכַתוּבִים, כְּנִגְדַּ כְּהֵן לְוֵי וְיִשְׂרָאֵל. וְתִכְלַת הִיא שְׂכִינָה, קְרוּבָה לָנוּ, וְהִיא אַחוּזָה בְּאוֹתָן פְּתִילוֹת, בְּכַנְפֵי מְצוּהָ, שְׁנֹאמַר בָּהֶם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית. וְהַתְּכֵלֵת הַזֶּה שֶׁהִיא שְׂכִינָה, הִיא דִין שְׂאוּכַלֵת קְרָבָנוֹת וְעוֹלוֹת.

אִם מוֹצֵאת בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם עֲצִים יְבִשִׁים כְּמוֹ אוֹתָן פְּתִילוֹת יְבִשׁוֹת, בְּלֵי שְׁמֵן, שֶׁהִיא תוֹרָה וְרַחֲמִים, הִיא לָהֶם (שִׁידוּנֵי) שְׂרָפָה, וְשׂוֹרְפָת אוֹתָם. וּמְשׁוּם שְׂעָמֵי הָאָרֶץ הֵם בְּהִמּוֹת, כְּמוֹ שְׂבִאֲרוּהָ שֶׁהֵם שְׂקָץ. תְּכֵלֵת, שֶׁהִיא אֲדָנִי, שׂוֹרְפָת אוֹתָם, מְשׁוּם שְׂקָרְבִים אֵלֶיהָ עִם שְׂרָץ, שֶׁהוּא יֵצֵר הָרָע זָר. זֶהוּ שְׂכָתוּב וְהִזָּר הַקָּרֵב יוֹמָת.

וְאִם בְּמִיתָתָם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, (כְּשִׁשׁוּחַט אוֹתָם מִלֶּאֱדָה הַמְּנוּת, מִיכָאֵל) הַמִּלְאָךְ מִיכָאֵל שֶׁהוּא כְּהֵן גְּדוֹל, הָאֲרִיָּה שְׂאוּכַל קְרָבָנוֹת יוֹרֵד עֲלֵיהֶם לְהַקְרִיבָם קְרָבָן לְפָנֵי ה'.

וְלְפָנֵי שֶׁתִּצָּא נְשָׁמָתוֹ מִתּוֹדָה בְּכִמָּה וְדוּוּיִים, וְכִשְׂיוֹצֵאת נְשָׁמָתוֹ הוּא הִיָּה מִתְּפֹנֵן לְגַמֵּר אֶת הַשֵּׁם, שְׂמַע יִשְׂרָאֵל וּבְרוּךְ שֵׁם, לְהַקְרִיב אֶת נְשָׁמָתוֹ כְּלֵי (קְרָבָן) לְשֵׁם יְהוָה, וְצָרִיף לְהַתּוֹדוֹת אֶל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקַבֵּל וּלְקָרֵב ה' שְׂבִשְׂמוֹ שְׂאוּכַלֵת וּמְכֵלָה, וְלַחֲזִיר בְּתִשׁוּבָה לִיָּהּ אֶהְיֶה כְּחֶשְׁבוֹן מ"ב. שֶׁל אֲדָנִי קוֹרָאִים דִּין שֶׁל מְלָכוֹת דִּין. וַיִּבְרַן בְּשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ, שֶׁהוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, בְּלֵב אֶחָד, וְכוּ תִצָּא רִחוּ. בְּנִפְשׁ שְׁלוֹ מְקַבֵּל עָלָיו מִיָּתָהּ וְיִסּוּרִים, וּבְכִנְשָׁה מוֹדָה בְּכִמָּה וְדוּוּיִים וּמִתְחַרֵּט.

בַּנְפֹּשׁ מִקְבֵּל עָלָיו מִיָּתָהּ, שְׁחִיטָהּ, שְׂרָפָהּ. וְאִם צָרִיךְ אַרְבַּע מִיָּתוֹת בֵּית דִּין, שֶׁהֵם סְקִילָה שְׂרָפָה הֶרֶג וְחֶנֶק, מִקְבֵּל אוֹתָם מֵאֲדָנָי בַּנְפֹּשׁ שְׁלוֹ. וּבִנְשָׁמָתוֹ מוֹדָה בְּכֶמֶה וְדוּוּיִים, וְחוֹזֵר בְּתִשְׁבּוּבָה אֶל אֱהִי"ה, שְׁאַחֲזוּ בְּשָׁנֵי שְׁמוֹת – יְהוָה יְהוָה.

בְּמַחְשָׁבָתוֹ יִכּוֹן לְהוֹצִיא וְדוּוּי וְקִבְּלַת מִיָּתָהּ עָלָיו בְּלֵב אֶחָד, שֶׁהוּא שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ, כְּמוֹ זֶה: יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, (כְּבוֹד) שְׁבוּ הַכֹּהֲנִים כּוֹרְעִים וּמְשַׁתְּחוּוּיִם עַל פְּנֵיהֶם וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. כְּבוֹד הוּא ל"ב בְּחֻשְׁבוֹן, וְכוּ הִיא מִתְּפוּן לְגִמּוֹר אֶת הַשֵּׁם. (וְא"ו הוּא אֶחָד בְּלֵב).

וְתַנְאִים וְאַמּוֹרָאִים, אִם תֹּאמְרוּ, וְכִי עִם הָאָרֶץ מִנֵּין יוֹדֵעַ אֵת זֶה? אֲלֵא וְדָאֵי עִם הָאָרֶץ הוּא כְּמוֹ שׁוֹר אוֹ שֶׁהוּא אוֹ עֵז אוֹ (פָּר) תוֹר אוֹ יוֹנָה. מֵה בְּהֵמוֹת אֵינן יוֹדְעוֹת תּוֹרָה, שֶׁהִיא שֵׁם יְהוָה, כִּךְ עִם הָאָרֶץ לֹא יוֹדֵעַ. אֲלֵא מִיכָאֵל כִּהֵן גְּדוֹל הוּא עוֹשֶׂה אוֹתוֹ עוֹלָה וְקָרְבָן לְפָנָי ה', וְהוּא מְכוּן בְּשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ בְּעֲלִית רוּחוֹ שֶׁתִּצָּא בְּלֵב אֶחָד, כְּמוֹ שְׁכִשְׁיוּצֵאת רוּחַ הָאָדָם בְּכָל לַיְלָה.

וּמִשׁוּם זֶה פִּרְשׁוּהָ הַחֲכָמִים, שׁוּב יוֹם אֶחָד לְפָנָי מִיָּתָהּ. שְׁבֻכָל יוֹם יוֹם צָרִיךְ אָדָם לְחַזֵּר בְּתִשְׁבּוּבָה וְלִמְסֹר אֶת רוּחוֹ אֶלָּו שִׁיִּצָּא בְּאֶחָד. זֶהוּ שְׁכִתוּב (תְּהִלִּים לֵא) בִּידָךְ אֶפְקִיד רוּחִי.

וְאִם הוּא תַלְמִיד חֶכֶם, עָלָיו נֶאֱמַר (מְשָׁלִי יב) יוֹדֵעַ צְדִיק נִפְשׁ בְּהֵמָתוֹ, שְׁאֵינן חֶכֶם כְּמוֹ הַכֹּהֵן, כְּמוֹ שְׁבַארוּהָ הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים. וְאִם תַלְמִיד חֶכֶם הוּא, צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה בּוֹ חֶסֶד, וְעִם י' שֶׁהִיא חֲכָמָה – חֶסֶד. וְמִי שְׁאֵינן בּוֹ חֲכָמָה, אֵינּוֹ חֶסֶד. וּמִשׁוּם כִּךְ פִּרְשׁוּהָ, וְלֹא עִם הָאָרֶץ חֶסֶד. וְאִם יֵשׁ בּוֹ ה', חֲמֻשָּׁה חֲמֻשֵׁי תוֹרָה שֶׁנִּתְּנוּ מִשְׁמַאֲל, נִקְרָא גְבוּר בְּתוֹרָה וִירָא חֲטָא. וְאִם הוּא בּוֹר, נֶאֱמַר בּוֹ אֵינן בּוֹר יִרָא חֲטָא.

וְמִי שְׁזוּכָה לְתַפְאֲרָתוֹ, שֶׁהוּא ו', וְהוּא חֶכֶם מְבִין בְּתוֹרָה וִירָא חֲטָא, הוּא יוֹרֵשׁ אֶת מַלְכוּתוֹ, שֶׁהִיא ה"א, מְצוֹת הַמֶּלֶךְ, אִם עוֹשֶׂה אֶת מְצוֹת הַמֶּלֶךְ. כִּיּוֹן שְׁזוּכָה לְשֵׁם יְהוָה, זוּכָה לְשֵׁם הַמְּפָרֵשׁ שְׁנִקְרָא אָדָם, וְזֶה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹלֵט עַל גּוֹפּוֹ, שֶׁהוּא שְׁתַּפּוֹת שֶׁל נִפְשׁ הַבְּהֵמִית, וְרוּחַ הַבְּהֵמִית שְׁבִנְפֹּשׁ הַבְּהֵמִית עֲשִׂית הַבְּלִי הָעוֹלָם, רוּחַ שְׁמִדְבַּרְת בְּהַבְּלִי הָעוֹלָם, (נִשְׁמָה שְׁבָה כָּל הַהַהֲהוּרִים וְהַמְּשַׁבּוֹת שֶׁל הַבְּלִי הָעוֹלָם), וְתַלְמִיד חֶכֶם שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם.

זָהוּ שְׁכָתוּב, (בראשית א) וַיֵּרְדוּ בְדָגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכַהֲמָה וּבְכָל הָאָרֶץ. מה זה ובכל הארץ? זה הגוף, עולם קטן, ופוחדים ממנו. זהו שְׁכָתוּב (שם ט) ומוראכם וחתכם. מצד הימין שולט עליהם, בו וירדו, כמו שנאמר (תהלים עב) וַיֵּרֶד מִיָּם עַד יָם. מצד השמאל פוחדים ממנו, זהו שְׁכָתוּב ומוראכם וחתכם, ועליו נאמר יודע צדיק נפש בהמתו.

אחר שהוא צדיק, לא נותן לו שכר מצוות, אין לו שכר בעולם הזה ולא מזון לבהמות, שעני חשוב כמו מת. הוא עם השכינה בקביעות שלה עמה על הכל.

כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא (דברים ד). האש הזו הוא צריך להיות תמיד עמה, שאין לה כביה, שהוא אוכל כל הקרבנות של התפלות ודברי תורה. שהיא השכינה היא פרנסתו, ובמה? בתפלה, זהו שְׁכָתוּב (שיר ה) פתחי לי. פתחי לי, בתפלה, שנאמר בה (תהלים נא) אֲדַנִּי שִׁפְתֵי תִפְתַּח, שהיא אחתי רעיתי, ואין רעיתי אלא פרנסתי, שבה מתקנים מאכלים של קרבנות של המלך הבנים הקדושים, בכמה מיני מאכלים, בלחם של התורה.

שנאמר בה (משלי ט) לכו לחמו בלחמי, מימין. ובין, שהוא יין התורה, משמאל. בנסוף המים, ויין התורה שבכתב ובעל פה, מהעמוד האמצעי שכולל את שניהם. בבשר, שהוא בשר הקדש, בכמה קרבנות, שעליה פרושו בעלי המשנה שעוסקים בבשר היורד מן השמים. מה זה מן השמים? זה העמוד האמצעי, שעליו נאמר ובשר מבשרי.

זוה בשר הקדש, שדולקת בכמה שלהבות מצד הגבורה באהבת בעלה, נשרפת באהבה של אהבה בקריאת שמע, באהבת היחוד, שלילה ויום לא תכבה. והחברים, בחייכם, אל תתנו דמי לו לקדוש ברוף הוא שהוא יהיה בשלהבות של אהבה של יחודו בקריאת שמע, לקים בו אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. (ע"כ רעיא מהימנא).

זהר

בא ראה, אף על גב שבני אהרן מתו באותה שעה, זה היה מתאים בכמה גונים. אחד – שלא היתה זו שעת הקטרת, שהרי קטרת אינה עולה אלא בזמנים ידועים, שכתוב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן

קטרת סמים בבקר בבקר. ומתי? בהיטיבו את הנרת וגו', להמצא שמן וקטרת כאחד. וכתוב, ובהעלת אהרן את הנרת בין הערבים יקטירנה וגו'.

ובזמנים הללו נקרכת, ולא בזמן אחר, פרט לזמן שהמות שרוי בעולם, כמו שקרה, שכתוב (במדבר יז) ויאמר משה אל אהרן קח את המתה ותן עליה אש וגו'. ובני אהרן לא הקריבו בשעה ששמן וקטרת נמצאים כאחד.

ועוד, שדחקו את השעה בחיי אביהם, ועוד שלא היו נשואים, והיו פגומים. שמי שלא נשא הוא פגום, ואינו כדאי שימצאו ברכות על ידו בעולם. עליו הן לא שורות, כל שכן על ידי אחרים. ועוד, שהרי שנינו שהיו שתויי יין, ומשום כך ותצא אש מלפני ה' ותאכל אתם וגו'. שהרי הקטרת היא חביבה מן הכל, והיא שמחת העליונים והתחתונים. וכתוב שמן וקטרת ישמח לב.

רעיא מהימנא

אין מצרע אלא אותו שנעשה בזיבה. שחמשה דמים הם של דם נדה שמתמאים, שכלם הם דם טמא, וחמשה דמים טהורים. ומי שעובר עליהם כאלו עבר על עשרת הדברות, שהם כלל של תרני"ג מצוות.

ושפחה, יצר הרע, היא מלאה במומים, ומשום כך (ויקרא כא) כל אשר בו מום לא יקרב. ומשום זה הפהן לא היה צריך לקרב אל מי שיש בו מום מכל המומים שבעולם, משום שנאמר בגבירה, כלך יפה רעיתי ומום אין בך, כך לא צריך לקרב אליה מי שיש בו מום, ואף כך לא צריך לקרב אליה זר, (במדבר ג) והזר הקרב יומת, והינו ממז"ר, מו"ם זר. מום נקבה, זר זכר. ומשום כך צוה, (ויקרא יח) ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב. ועל אותם שקרבים אליה כתוב בהם, ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא צוה אתם ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימתו.

וקרבן של אותיות הם, י באיש, ה באשה, ו' בכן חתן, ה' בכלה. אשרי מי שמקריב אותיות יהו"ה בו ובאשתו ובכנו ובכתו בקדשה ובברכה, בנקיות, בענוה ובכשת פנים, בכל מדות טובות שכתובות על בעלי המשנה.

וּמִתְחַמְּמִים בְּאִשִּׁים קְדוּשִׁים, שְׂאִישׁ וְאִשָּׁה שָׁהֵם אֵשׁ, עוֹלָה וְיֹרֵד,
אֵשׁ קֹדֶשׁ שֶׁל עֲצֵי הַמַּעֲרָכָה, שָׁהֵם עֲצֵי הַקֹּדֶשׁ אֵיבָרִים
קְדוּשִׁים, וְאֵשׁ שֶׁל גְּבוּהַ יֹרֵד, שֶׁהִיא קֹדֶשׁ הַקֹּדֶשִׁים, וּבִשְׂבִיל שְׁנֵי
הָאִשִּׁים הִלְלוּ אֶמֶר הַנְּבִיא (ישעיה כד) בְּאוּרִים כִּבְדוּ ה', שָׁהֵם הָאִשִּׁים
שֶׁל הַשְּׂכִינָה, שָׁבָה כְּתוּב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכֶלֶת הוּא.

וְהֵם אֵשׁ עֲלִיּוֹן, כִּסֵּא רַחֲמִים. אֵשׁ תַּחְתּוֹנָה, כִּסֵּא דִין. וְהֵם בִּינָה
וּמַלְכוּת. מַלְכוּת - אֵשׁ עוֹלָה. בִּינָה - אֵשׁ יֹרֵד. יְהוָה, עֲמוּד
הָאֲמָצְעִי, אוֹחֵז בְּשִׁנְיָהֶם. בִּינָה יְהוָה, ה' מַלְכוּת.

כַּאֲשֶׁר הִתְפַּאֲרַת אוֹחֲזַת אוֹתָם, שׁוֹרָה עֲלֵיו חֲכָמָה, שָׁבָה כ"ח מ"ה.
מ"ה - הוּא יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. הַכַּח שְׁלוֹ - יו"ד וְא"ו
דל"ת. ה"א אֶל"ף. וְא"ו אֶל"ף וְא"ו. ה"א אֶל"ף. וְכִלְזָן אַרְבָּעִים
וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת נִמְצְאוֹת בְּאֶדָם וּבְאִשָּׁתוֹ וּבְכַנּוּי, וּמִשׁוּם כֶּךָ אֵין אֶדָם
שָׁלֵם אֶלָּא בְּבֵן וּבֵת. וּמִי שְׂאִין לוֹ בֵּן, שֶׁהוּא ו', מִסְתַּלְקַת מִמֶּנּוּ י'.
וּמִי שְׂאִין לוֹ בֵּת, שֶׁהִיא ה', מִסְתַּלְקַת ה' הַעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהִיא אִם, מִבֵּת
זוּגוֹ. שֶׁהָאוֹתוֹת לֹא שׁוֹרוֹת זוּ בְּלִי זוּ, וּמִשׁוּם כֶּךָ בְּאִישׁ וְאִשָּׁה, בֵּן
וּבֵת שְׁנַעֲשׂוּ כְּרֹאוּי, שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם יְהוָה, וְנִקְרְאוּ (בְּנִים לְקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.
זֶהוּ שְׁכָתוּב) (שם יד) בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. (ע"כ רעיא מהימנא).

זֹאת מְשַׁחַת אֶהְרֵן וּמְשַׁחַת בְּנָיו. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, זֹאת וְדַאי מְשַׁחַת
אֶהְרֵן, שֶׁהָרִי אֶהְרֵן נִמְשַׁח, וּבֹא מִשְׁמֵן מִשְׁחָה עֲלָיו מִלְמַעְלָה,
וּמִשְׁפִּיעַ אוֹתוֹ לְמַטָּה. וְעַל יְדֵי שֶׁאֶהְרֵן נִמְשַׁח מִמְּשִׁיחָה קְדוּשָׁה
לְהַתְּכָרֵךְ, וְעַל זֶה זֹאת מְשַׁחַת אֶהְרֵן וּמְשַׁחַת בְּנָיו וְדַאי.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (מלכים-ב ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֲלִישַׁע מָה אַעֲשֶׂה לָךְ הַגִּידִי
לִי מָה יֵשׁ לָךְ בְּבֵית. מִכָּאֵן לְמַדְנּוּ, שְׂאִין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה בְּשִׁלְחָן
רִיק וְעַל דְּבַר רִיקְנִי. וְתֹאמַר אֵין לְשַׁפְּחָתְךָ כֹּל בְּבֵית כִּי אִם אֶסוּף שְׁמֵן.
אָמַר לָהּ, וְדַאי זֶהוּ סִיוַע שֶׁל נֶס, שֶׁהָרִי וְדַאי אַחֲרָיו הוּא, וּמִשְׁם בְּרָכוֹת
יוֹצְאוֹת וְשׁוֹרוֹת. מָה כְּתוּב? הֵם מְגִישִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מוֹצֶקֶת. וְהִיא
מוֹצֶקֶת סֵתֵם.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, וַיַּעֲמֵד הַשְּׁמֵן, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהַ, שְׁכָתוּב (ישעיה ה) בְּקֶרֶן
בֵּן שְׁמֵן. וְכְתוּב (שיר א) שְׁמֵן תִּנְרַק שְׁמֵךְ, לְהִרְאוֹת שְׁהָרִי מִהַשְּׁמֵן
הַזֶּה שׁוֹפְעוֹת בְּרָכוֹת עַל יַד הַכֹּהֵן, וְהַכֹּהֵן מִשְׁפִּיעַ אוֹתוֹן לְמַטָּה וּמוֹשֵׁחַ
(וּנְמֻשֶׁךְ) לְזֹאת הַזֶּה. זֶהוּ שְׁכָתוּב זֹאת מְשַׁחַת אֶהְרֵן וּמְשַׁחַת בְּנָיו, וְכְתוּב
(תהלים קלג) כִּשְׁמֵן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

קח את אהרן ואת בניו אתו ואת הבגדים. רבי חייא פתח, כי עמך מקור חיים באורך נראה אור. כי עמך מקור חיים – זה השמן העליון ששופע ואינו פוסק לעולמים, ששרוי בתוך החכמה העליונה של הכל. זהו שכתוב כי עמך, עמך שרוי, ולא נפרד ממך לעולמים, בחיבות של הכל. מקור חיים, משום שהיא מקור ומעין החיים, להוציא חיים לעץ העליון ולהדליק את הנרות. ועל זה אותו העץ נקרא עץ חיים, האילן שנטוע ונשרש משום אותו מקור החיים.

ועל זה באורך נראה אור. באורך – זה האור שגנוז לצדיקים לעתיד לבא, שכתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב. ומאותו אור עתידים ישראל להאיר בעולם הבא.

דבר אחר כי עמך מקור חיים וגו' – זה הקדוש ברוך הוא, שהוא עץ עליון באמצע הגן שאוחז את כל הצדדים. מה הטעם? משום שאחוז בו אותו (באותו) מקור חיים, ומעטר אותו בעטרות עליונות סביב הגן כמו אם שמעטרת את בנה על הכל. זהו שכתוב (שיר ג) צאינה וראינה בנות ציון וגו'. ומשום כך כי עמך מקור חיים, ועל זה באורך נראה אור.

רבי יצחק אמר, כי עמך מקור חיים – זה הכהן הגדול למעלה, כנגדו כהן גדול למטה. משום כך משפיע הכהן שמן משחת קדש עליון למטה ומדליק מנורות למעלה. שהכהן הגדול שלם בשלמות של שבעת הימים העליונים, ולהתעטר על הכל.

כנגד זה שבעה ימי מלואים לכהן שלמטה, שימצא הכל כמו שלמעלה. ועל זה ימי המלואים נקראו ימי ההשלמה, כדי שישתלם הכהן בשאר הימים האחרים להשלים שבעה כאחד. ואלה נקראים ימי מלואים, משום שאוחזים בו שאר האחרים. מה זה אומר? שפשפכה מתעורר, כל שאר האחרים מתעוררים עמו.

ומשום כך כתוב, ומפתח אהל מועד וגו', עד יום מלאת וגו'. שבעה ימים ודאי, ואז מתעטר הכהן למטה בכל כמו שלמעלה. משום שבשעה שמתעורר הכהן שלמטה, הכל יתעוררו על ידו למעלה, וימצאו ברכות למעלה ולמטה.

רבי אבא אמר, מה שונה שמשח משה את אהרן? אלא משום שהוא הבן של אותו (אחוז באתו) מקום מקור החיים, וכתוב (ישעיה סג)

מוליך לימין משה זרוע תפארתו. ומשה שמש כל אותם ימי מלואים,
להשרות הכל עם אהרן.

רבי חזקיה היה יושב לפני רבי אלעזר. אמר לו, כמה אורות נבראו
טרם שנברא העולם? אמר לו, שבעה. ואלו הם: אור תורה, אור
גיהנם, אור גן עדן, אור כסא הכבוד, אור בית המקדש, אור תשובה,
אורו של משיח. ואלה נבראו בטרם שנברא העולם. שבעה אורות
ומאורות שנאחזו באהרן, והוא מדליק מנורות ממעלה למטה.

רבי אלעזר פתח, (קהלת ג) הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר.
הרי שנינו, הכל היה מן העפר – אפלו גלגל חמה. מי העפר?
אותו ששרוי תחת כסא הכבוד הקדוש.

במפרו של רב ייסא סבא, הכל היה מן העפר – מקום שכוּנס את
הכל. מלמד שיצאו שבילים לצד הזה ולצד הזה, והתכנסו
להאיר כמו העפר הזה שזורקים אותו לכל עבר. ועל זה, הכל היה
מן העפר, והכל שב אל העפר ודאי.

אליא מן העפר – של בית המקדש הקדוש. והעפר הזה מהעפר
העליון, כמו שנאמר (איוב כח) ועפרות זהב לו. כמו שנמצא
מעשה למטה, כך הוא למעלה כמו זה. ובארנו עפר, עפר של בית
המקדש, שהעולם הזה נברא בה"א. ועל זה – אפלו גלגל חמה,
כמו שנאמר אלה תולדות השמים והארץ בהבראם – בה' בראם.
ומשום כך, הכל היה מן העפר. איזה עפר? אותו ששרוי תחת כסא
הכבוד הקדוש.

כתוב (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך. כלך יפה רעיתי – זו כנסת
ישראל. ומום אין בך – אלו סנהדרין, שהם כנגד שבעים
ושנים שמות. שבעים נפש שירדו עם יעקב, והקדוש ברוך הוא על
כלם. ועל זה אין בודקין מן הסנהדרין ולמעלה.

שנינו, כתוב (שמות יט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. מי
זו ממלכת כהנים? כמו שנאמר, זאת משחת אהרן ומשחת
בניו. שפשמתברכת כנסת ישראל על יד הכהנים, אז נקראת על
שם, זהו שכתוב ממלכת כהנים.

רבי שמעון אמר, בא ראה, מלכות כהנים לא נקראת, אלא ממלכת,
שהמליכו אותה הכהנים ועשו אותה גבירה על הכל. אבל

מלכות כהנים לא נקראת, שהרי מן השמים נקראת מלכות, מלכות שמים ודאי. וכאן ממלכת, כמו שנאמר שכהנים המליכו אותה, ומחברים אותה עם המלך, ואז היא ממלכת על כל גנזי המלך. ממלכת על כל כלי זינו של המלך. ממלכת בעליונים ובתחתונים. ממלכת על כל העולם.

רבי יוסי אומר, כתוב (עמוס ט) ואגדתו על ארץ יסדה. ואגדתו – כשמזדוג המלך פנגדה בכל אותן העטרות הקדושות בכנוס אחד, אזי ואגדתו כתוב.

רבי יצחק אומר, ואגדתו – כמו שנאמר ולקחתם אגדת אזוב. מה זה אומר? שכשמתחברים כאחד ומתברכת מהם, אזי שולטת על הכל ומאירה למעלה ולמטה, והכל בשעה שהכהן עובד את העבודה ומקריב קרבן ומקטיר קטרת ומכונן דברים לקרב הכל כאחד. אזי כתוב, ואגדתו על ארץ יסדה.

רבי יוסי אומר, כשנוסע אהרן, הכל נוסעים עמו, עד שמתברכת כנסת ישראל ומתברכים עליונים ותחתונים, אזי כתוב (תהלים קלה) ברוך ה' מציון שכן ירושלים הללויה. (שם עב) וברוך שם כבודו וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן.

רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא ללוד, והיו עמו רבי ייסא ורבי חזקיה. פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה נא) ואשם דברי בפיה ובצל ידי כפיתיה וגו'. שנינו, כל אדם שמשתדל בדברי תורה ושפתותיו מרחשות תורה, הקדוש ברוך הוא מכסה עליו, ושכינה פורשת כנפיה עליו. זהו שכתוב ואשם דברי בפיה ובצל ידי כפיתיה. ולא עוד, אלא שהוא מקים את העולם, והקדוש ברוך הוא שמח עמו כאלו אותו יום נטע שמים וארץ. זהו שכתוב (סו) לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה.

מכאן למדנו שישראל נקראו בשם של ציון, שכתוב ולאמר לציון עמי אתה. וראיתי שכנסת ישראל נקראת בשם של ציון, שכתוב (שם א) ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

עוד פתח ואמר, (שם ח) צור תעודה חתום תורה בלמדי. צור תעודה – זו עדות של דוד, שכתוב (תהלים קלב) ועדותי זו אלמדם. צור – היא קשור, כמו שקושר קשר במקום אחד. חתום תורה בלמדי. חתום תורה – חתימה של התורה, וכל שפע ומשחת שמן ששופעים

מלמעלה, באיזו (ביז) חתימה שלו? בלמדי. משום ששם מתכנס שמן משחה בין שני עמודים ששם שורים, מקום הכנוס של כל שמן משחה ששופע ממעל, לשפך אותו לפי האמה ולהריק אותו בתעודה הזאת, ואז נקשר הכל קשר אחד נאמן.

בא וראה מה בין אותם שמשתדלים בתורה לנביאים נאמנים. אותם שמשתדלים בתורה עדיפים מנביאים בכל פעם. מה הטעם? שהם עומדים בדרגה עליונה יותר מנביאים, אלו שמשתדלים בתורה עומדים למעלה, במקום שנקרא תורה, (תפארת) שהוא קיומה של כל האמונה, ונביאים עומדים למטה במקום שנקראו נצח והוד. ועל פן (נקראו) אותם שמשתדלים בתורה עדיפים מנביאים, ועליונים יותר מהם. שאלו עומדים למעלה, ואלו עומדים למטה. ואותם שאומרים דברים ברוח הקדש, עומדים למטה מכלם.

אשרי אותם שמשתדלים בתורה, שהם בדרגה יותר עליונה על הכל. מי שעוסק בתורה, לא צריך לא לקרבנות ולא לעולות, שהרי התורה עדיפה מהכל, וקשר של האמונה של הכל. ועל זה כתוב, דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. וכתוב, (תהלים קיט) שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול.

עד שהיו הולכים, מצאו איש אחד שהיה בא ושלשה ענפי הדס ביזו. קרבו אליו, אמרו לו, למה לך את אלה? אמר, להרויח אבדה. אמר רבי אלעזר, יפה אמרת, אבל שלשה אלה לשם מה? אמר לו, אחד לאברהם, אחד ליצחק, ואחד ליעקב, וקשרתי אותם יחד והרחתי בהם, משום שכתוב (שיר א) לריח שמניך טובים שמן תורק שמך. משום שבריש הזה עומדת חלשת הנפש, ובאמונה הזו מתקימת, ושופעות ברכות ממעלה ומטה. אמר רבי אלעזר, אשרי חלקם של ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

בא ראה, אין העולם (הנפש) מתקים אלא על ריח, ומהריח הזה נודע ריח אחר. שהרי בשעה שיוצאת שפת (נתפרדה החבילה) ועולה הנפש היתרה, ונשארו הנפש והרוח נפרדות עצובות, בא הריח הזה, ומתקרבים זה לזה ושמחים. ועל זה צריך ריח אחר רוח, לקבל ריח. כיון שמתקבל ריח, מתקרבים כאחד ושמחים. כגון זה ריח של הקרבנות, בריח זה מתקרבים כלם כאחד, ונדלקים הנרות ושמחים.

בא ראה, שני מאורות, אחד למעלה ואחד למטה, אם מלהיט אדם המאור שלמטה הזה ומכבה אותו (את אותו שלמעלה), אותו עשן שעולה (מהמאור התחתון), מלהיט אותו המאור העליון. כך עשן הקרבנות, העשן הזה שעולה, מלהיט המאורות העליונים ומתלהטים באחד, וכלם מתקרבים כאחד בריח הזה. ומשום כך, ריח ניחח לה', (אשה) והרי פרשוה.

ויעל כן ריח הקרבן הוא קיום של הכל וקיום העולם. והקרבן על יד הנהן שמקריב הכל, ומשום כך שבעה ימי השלמה נשתלמו בו, כדי שכלם יתברכו בעבודתו, וימצאו שמחות וברכות למעלה ולמטה.

כתוב, (ישעיה כה) ה' אלהי אתה ארוממך וגו'. הפסוק הזה פרשוהו, ה' אלהי אתה, שצריך אדם להודות לשם הקדוש ולשבח אותו על הכל. ומאיזה מקום השבח שלו? כמו שבארוה. וכאן מהעמק של הכל, שכתוב כי עשית פלא. פלא – כמו שכתוב (שם ט) ויקרא שמו פלא, והרי נאמר. עצות מרחק, עצות – כמו שנאמר יועץ. מרחק – שכתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי. וכתוב (משלי לא) ממרחק תביא לחמה.

אמונה אמן – כמו שנאמר (דברים לב) אל אמונה ואין עול. ופרשוה אמונה בלילה, כמו שנאמר (תהלים צב) ואמונתך בלילות. וכתוב (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך. ועתיד הקדוש ברוך הוא לטהר את ישראל מחטאיהם, כמו שכתוב (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם אטהר אתכם. ברוך ה' לעולם אמן ואמן

פרשת שמיני (דף לה ע"ב – דף מב ע"א)

ויהי ביום השמיני וגו'. רבי יצחק פתח, (איוב לח) ברן יחד פוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה קדושה, שמחת הכל, שמחתו של הקדוש ברוך הוא והשעשוע שלו, שכתוב (משלי ח) ואהיה שעשועים יום יום. וכל התורה היא שם אחד של הקדוש ברוך הוא.

ובתורה נברא העולם, שכתוב ואהיה אצלו אמן, אל תקרי אמן אלא אמן. ובתורה נברא אדם, זהו שכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים נעשה אדם. אמר הקדוש ברוך הוא לתורה: אני רוצה לברא

אדם. אמרה לפניו: האדם הזה עתיד לחטא ולהרגיז לפניך, אם לא תאריך רגזך עלי, איך יעמד בעולם?! אמר לה: אני ואת נעמיד אותו בעולם, שהרי לא לחנם נקראתי ארך אפים. (שהרי כל זמן שישתדלו בתורה, יתקיימו בעולם).

רבי חייא אמר, תורה שכתב ותורה שבעל פה העמידו את האדם בעולם. זהו שכתוב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. רבי יוסי אמר מכאן, (קהלת ב) את אשר כבר עשוהו, עשוהו ודאי. וזהו צלם ודמות. צלם - בזכר. דמות - בנקבה. ועל זה התחלת התורה בב', ופרשוה.

רבי יצחק אמר, מפני מה ב' פתוחה וסתומה? אלא בשעה שאדם בא להתחבר עם התורה, הרי היא פתוחה לקבל אותו ולהשתתף עמו. ובשעה שאדם סותם עיניו ממנה והולך לדרך אחרת, הרי היא סתומה מהצד האחר, כמו שנאמר, אם יום תעזבני - יומים אעזבך. ולא ימצא פתח עד שישוב להתחבר עם התורה פנים בפנים, ולא ישכח ממנה. ולכן התורה פותחת לפני בני אדם ומכריזה וקוראת להם, (משלי ח) אליכם אישים אקרא וגו', וכתוב (שם א) בראש המינות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

רבי יהודה אמר, ב' שני גגות, ואחד שאוחז אותם. מה זה אומר? אלא אחד לשמים ואחד לארץ, והקדוש ברוך הוא אוחז ומקבל אותם.

רבי אלעזר אמר, שלשה אורות (צדדים אלו) אלו עליונים קדושים שאחוזים כאחד, והם הפלל של התורה, ואלו פותחים פתח לכל. פותחים פתח לאמונה, ואלה הבית של הכל, ועל זה נקראו בית, שאלה הם הבית.

משום כך התחלת התורה ה', שהרי התורה (פרותיה הם הרפואה) היא רפואת העולם. ומשום כך, מי שמשתדל בתורה כאלו השתדל בשם הקדוש. והרי נתבאר שכל התורה היא שם קדוש אחד עליון, ומשום שהיא שם קדוש, היא פותחת בבית, שהיא הפלל של השם הקדוש בשלשת קשרי האמונה.

בא ראה, כל אלו שמשתדלים בתורה, נדבקים בקדוש ברוך הוא, ומתעטרים בעטרות התורה, ואהובים למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מושיט להם את ימינו (והקדוש ברוך הוא רושם אותם).

כָּל שָׁכַן אוֹתָם שְׁמַשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה גַּם בְּלִילָהּ, וְהָרִי פִרְשׁוּהָ שֶׁהֵם מְשַׁתְּפִים עִם הַשְּׂכִינָה (בְּכַנְסַת יִשְׂרָאֵל) וּמִתְחַבְּרִים כְּאַחַד. וְכִשְׁבָּא הַבְּקָר, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעַטֵּר אוֹתָם בְּחוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד, לְהַיְדַע בֵּין עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

וְכֵן אוֹתָם כּוֹכְבֵי בְקָר, בְּשַׁעַה שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל וְכָל אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בָּאִים לְהִרְאוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, כְּלָם מְזַמְרִים כְּאַחַד. זֶהוּ שְׁכַתּוּב בְּרֶן יַחַד כּוֹכְבֵי בְקָר וְיִרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מַה זֶה וְיִרְיעוּ? כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (ישעיה כד) רְעָה הַתְּרַעְעָה הָאָרֶץ. שְׂאוֹתָם דִּינִים מְשַׁתְּבְּרִים, וְכָלֵם נִשְׁבְּרִים מִלְּפָנֵי הַבְּקָר, כְּשִׁמְתַעוֹרֵר בְּקָר בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (בראשית כב) וַיִּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בְּבִקְרָה. וְעַל כֵּן – וְיִרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

רבי אלעזר היה הולך בדרך. מצא את רבי פנחס בן יאיר שהיה בא. געה חמורו. אמר רבי פנחס, ודאי במשקל (בקול) שמחת החמור אני רואה שפנים חדשות ימצאו פה. כיון שיצא מאחר ענפי ההר, ראה את רבי אלעזר שהיה בא. אמר, ודאי משקל (קול) השמחה נשלם. ירד רבי אלעזר אליו ונשק לו. אמר לו, אם צורת הדרך האחת אליה, נלך ונתחבר כאחד. ואם לא, קח את דרכך ולך. אמר לו, ודי שכנגדך אני הולך, כיון שמצאתי אותך, אלך אחריך ונתחבר כאחד. **פתח** רבי פנחס ואמר, (תהלים קכח) 'יברכה ה' מציון וראה בטוב וגו'. 'יברכה ה' מציון, מה הטעם מציון? משום שהרי משם יוצאות ברכות להשתתף (להמצא). זהו שכתוב, כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. ומשום כך, 'יברכה ה' מציון, שהרי משם יוצאות ברכות לכל. וראה בטוב ירושלים, שבגלל ציון ירושלים מתברכת. שפיון שציון התמלא בברכות, אז ירושלים מתברכת, ונמצאים בה רחמים. וכשירושלים מתברכת, כל העם מתברך.

כ ימי חייה, שלא תראה קשת בימיה כמו לאביה. ועל זה – וראה בטוב ירושלים כל ימי חייה. וראה בנים לבניה, יראי חטא, חסידים, קדושים. אז – שלום על ישראל. מה זה שלום על ישראל? אלא כמי שאומר: שלום על ראש המלך, שלא יחסר כל. כך שלום על ישראל, בזמן שצדיקים ימצאו בעולם.

פתח רבי אלעזר ואמר, (משלי יז) עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם. בנים – הרי בארנו. בני בנים – אלו שאר כתרי המלך, כמו שנאמר (ישעיה יד) וכל בניך למודי ה'. וכתוב (איכה ד) בני ציון היקרים, כמו שנאמר ותפארת בנים אבותם. אין מתעטרים הבנים אלא באבות. מכאן למדנו שבנים לא מתעטרים ולא משקים מהשקית הנחל, אלא בזמן שהאבות מתעטרים ומברכים. זהו שכתוב ותפארת בנים אבותם.

עד שהיו הולכים, הגיע זמן תפלה. ירדו והתפללו. בעוד שהיו מתפללים, נכרך נחש אחד ברגלי חמורו של רבי פנחס. בעט (נכה) וגעה פעמים. אחר שסימו את התפלה, אמר רבי פנחס: ודאי צער הוא לבהמה שלי, שהרי היום הזה הקדמתי, והייתי מרחש

בתורה, והעביר אותי במקום ששורה לכלוף, ועכשו מצערים אותו. קמו וראו נחש אחד קשור על רגליו. אמר רבי פנחס: נחש נחש, לך וסובב (וצדד) את קשרך במדרון החור. בינתיים נשר הנחש ונפל חתיכות חתיכות.

אמר רבי אלעזר, ומה כל כך מדקדק הקדוש ברוך הוא בצדיקים? אמר לו, ודאי שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם הצדיקים ושומר אותם, ורוצה להוסיף להם קדשה על קדשתם, ועכשו החמור הזה, שלא שמר את הקדשה שלי, הוא הצטער. והנחש הזה היה שליח, וכמה שליחים יש לקדוש ברוך הוא, ובכלם הוא עושה את שליחותו, ואפלו בחיות השדה. זהו שכתוב (ויקרא כו) והשליחתי בכם את חית השדה ושפלה אתכם. ואפלו ביד גוי, זהו שכתוב (דברים כח) ישא ה' עליך גוי מרחק מקצה הארץ.

אמר רבי אלעזר, וביד ישראל עושה שליחות? אמר לו, כן, כמו רשע ביד צדיק. אבל רשע ביד ישראל רשע אחר, לא עושה בו שליחות, אלא בזמן שאינו מכונן בו. זהו שכתוב (שמות כא) ואשר לא צדה והאלהים אנה לידו. ואשר לא צדה דוקא, שלא להרג אותו. זה והאלהים אנה לידו, כדי להעניש את שניהם.

אמר רבי אלעזר, איך עושה הקדוש ברוך הוא שליחות בידי אלה וביד גוי? אמר לו, ואביך לא אמר לך? אמר לו, טרם שאלתי.

פתח ואמר, (איוב לד) והוא ישקט ומי ירשע וגו'. והוא ישקט – בזמן שהקדוש ברוך הוא נותן שקט ושלום לאדם, מי הוא שרשאי להזיק לו ולעשות לו קטגוריה? ויסתר פנים ומי ישורנו – ובזמן שהוא מסתיר את עינו מלהשגיח עליו, מי הוא שישגיח עליו לשמר אותו ולעשות לו שמירה? ודרך הקדוש ברוך הוא בזה על גוי ועל אדם יחד. בין לכל העולם, בין לעם אחד, בין לאחד לבדו.

בא ראה, בזמן שבני אדם כשרים מעשיהם למטה, מתעורר עליהם למעלה ימינו של הקדוש ברוך הוא. אז מתעוררים כמה אוהבים, כמה שומרי העולם, כמה שומרי האדם, מימין ומשמאל. ואז נכנע השמאל ולא יכול לשלט. ובזמן שבני אדם אין כשרים מעשיהם למטה, מתעורר השמאל, וכל אלו שבאו מצד השמאל, כלם מתעוררים וכלם נעשים שלוחים להרע לבני האדם. שהרי אותם

שְׁעָבְרוּ עַל דְּבַרֵי הַתּוֹרָה, כָּלֶם רְשׁוּמִים בְּפָנֵיהֶם, וְנוֹדְעִים לְאוֹתָם שְׁמַעוֹרְרִים מִצַּד הַשְּׂמַאל.

וּמִשׁוּם כִּף הַחַיּוֹת וְעוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וְכָל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַשְּׂמַאל, כָּלֶם נִקְרָאִים (הם) שְׁלוּחִים לְאוֹתָם הַרְשׁוּמִים שְׁמַתְעוֹרְרִים אוֹתָם. וְיִשְׂרָאֵל, אֵף עַל גַּב שְׂאִין מַעֲשֵׂיהֶם כְּשֵׁרִים, כָּלֶם בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין. וּמִשׁוּם שֶׁהַיָּמִין נִכְנָע מִמַּעֲשֵׂיהֶם שׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם הַשְּׂמַאל, וְכָל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַשְּׂמַאל. וְלִכֵּן הַשְּׁלִיחוֹת בְּיַד הַחַיּוֹת וְהַגּוֹי וְכָל שְׂדוּמָה לָהֶם, שֶׁהֵם מִצַּד הַשְּׂמַאל, וְלֹא בְּיַד שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שְׂאֵף עַל גַּב שֶׁהוּא רָשָׁע, הוּא בָּא מִצַּד הַיָּמִין.

וְיִשְׂרָאֵל רָשָׁע שֶׁנִּפְלַ בְּיַד יִשְׂרָאֵל רָשָׁע אַחֵר, בְּזִמְן שֶׁלֹּא הִתְכַּוֵּן בּוֹ – כִּדֵי שְׁשֻׁנֵיהֶם יַעֲנִשׁוּ וְיִקְבְּלוּ עַנְשׁ לְטֹהַר אוֹתָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנֵּיִן לָנוּ? אָמַר לוֹ, הֵם בְּיָמִין, וְלֹא נִדְבְּקוּ בְּשְׂמַאל, וְלֹא הִתְעַרְבוּ עִמּוֹ לְעוֹלָמִים, וְלִכֵּן לְזִמְן אַחֵר הֵם יַעֲבְרוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִנֵּיִן לָנוּ? אָמַר לוֹ, בֹּא רְאֵה מִפִּילְגָשׁ בַּגְּבֻעָה, שְׂאֵף עַל גַּב שֶׁהָיוּ רָשָׁעִים, לֹא רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁתְּעוֹרְרוּ אֲלֵיהֶם רָשָׁעֵי יִשְׂרָאֵל אַחֵרִים, וְלִכֵּן מָתוּ (מִיִּשְׂרָאֵל) כָּל אוֹתָם פְּעָמִים שְׁמָתוּ. עַד שֶׁכָּל הַרָשָׁעִים שֶׁהִתְעוֹרְרוּ עֲלֵיהֶם מָתוּ וְנִאֲבְדוּ, וְנִשְׁאַרוּ אוֹתָם צַדִּיקִים יוֹתֵר שִׁיעֲשׂוּ אֶת הַדְּבָר בְּדֶרֶךְ אֱמֶתִית. וְאֵף עַל גַּב שֶׁהֵם צַדִּיקִים, לֹא נִתֵּן הַדְּבָר, אֶלֶּא לְאוֹתָם שְׁנִתֵּן. כְּשִׁשְׁקוּלִים הָעוֹלָמוֹת כְּאֶחָד, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וְאוֹתוֹ הַזִּמְן לֹא נִמְצָאוּ הָעוֹלָמוֹת שְׁקוּלִים כְּאֶחָד.

וַעֲלֵ כֵּן, רָשָׁעִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל לִגְבֵי רָשָׁעִים אַחֵרִים אֵינָם שְׁלוּחֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהָיוּ אֵינָם בָּאִים מִצַּד הַשְּׂמַאל. מְשַׁל לְבָנֵי אָדָם שֶׁחָטְאוּ לְמֶלֶךְ. הַתְּעוֹרֵר הַשׁוֹטֵר אֲלֵיהֶם לְתַפֵּשׁ אוֹתָם וְלִהְעַנֵּשׁ אוֹתָם, לְאוֹתָם שֶׁחָטְאוּ לְמֶלֶךְ. קָם חָכָם אֶחָד מֵהֶם וְהִתְעַרַּב עִם בְּנֵי הַשׁוֹטֵר. הָרִים הַשׁוֹטֵר אֶת עֵינָיו וְרָאָה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, מִי נִתֵּן אוֹתְךָ בֵּינֵינוּ? וְהָיוּ אֵינְךָ מֵאוֹתָם שֶׁחָטְאוּ לְמֶלֶךְ. הָרִי אִתָּה תַעֲנֵשׁ בְּרֵאשׁוֹנָה! לְקַחוּ אוֹתוֹ וְהִרְגוּ אוֹתוֹ.

כִּף יִשְׂרָאֵל בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין, וְלֹא נִדְבְּקוּ בְּשְׂמַאל, וְלֹא הִתְעַרְבוּ עִמּוֹ לְעוֹלָמִים. וּכְשֶׁהֵם גּוֹרְמִים בְּעוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁנִּכְנָע הַיָּמִין, וְהַשְּׂמַאל מִתְעוֹרֵר וְכָל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּדוֹ – אִם אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל עוֹמֵד לְהִתְעַרַּב עִמָּם, הֵם מְכִירִים אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים לוֹ: אֵינְךָ מֵאוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד

הימין, שנכנע מהעוונות שלהם, ואינך מאותם שחטאו למלך, מי נתן אותך אצלנו? נמצא שהוא נענש בראשונה. ושלמה המלך צוח כנגדם ואומר, (קהלת ח) עת אשר שלט האדם באדם לרע לו. ודאי, מכיון שאינו שליח המלך, ולא בא מאותו הצד.

אמר רבי אלעזר, ודאי כך הוא, שהרי שנינו שיש ימין ויש שמאל, רחמים ודין. ישראל (לימין), ועובדי עבודה זרה לשמאל. ישראל, אף על גב שהם רשעים ונכנעים, הם בימין ולא נדבקים לשמאל, ולא מתערבים עמו לעולמים. ומשום כך כתוב, (תהלים ס) הושיעה ימינך וענני. שכאשר מתעלה הימין, ישראל שנדבקים עמו תעלו ויתעטרו בו. אז נכנע השמאל, וכל אותם שבאים מצדו. זהו שכתוב (שמות טו) ימינך ה' תרעץ אויב.

פתח רבי אלעזר ואמר, ויהי ביום השמיני קרא וגו'. ויהי ביום השמיני, מה זה ביום השמיני? אלא כתוב, ומפתח אהל מועד וגו', כי שבעת ימים ימלא את ידכם. כי שבעת?! בשבעת ימים היה צריך להיות, או שבעה ימים ימלא את ידכם. מה זה כי שבעת ימים ימלא?

אף אשרי הכהנים שמתעטרים בעטרת המלך הקדוש ומשוחים בשמן משחת קדש, משום שמתעורר השמן (האחר) העליון שמשקה את כל השבעה, ונמשחים מאותו משחת קדש, ונדלקים ממנו כל אותם שבעה מנורות, ושמן המשחה הזה הוא הפלל של כל השבעה, וכלם נכללו בו.

ושנינו שהם ששה, וכלם כלולים בזה, וזה הפלל של כלם, ומשום כך שבעת ימים ימלא, שהרי בזה הם תלויים. ועל כן נקראת כנסת ישראל בת שבע. מה היא בת שבע? שהיא כלולה מששה אחרים.

ביון שהשבעה הזה משלים את הכהנים ומעטר אותם ומושח אותם בכל, כשמגיעים לכנסת ישראל, שהיא השמינית, הצטוה אהרן להקריב עגל, משום שהוא בנה של הפרה, לכפר על אותו חטא העגל האחר שעשה אהרן, וחטא אל הפרה, שהיא שמינית, שלמותם של ממני (של אמוני) ישראל. ונמצא הכהן שלם בכל, בשמונה מיני לבושי כבוד, שלם בכל הכתרים, שלם למעלה, שלם למטה.

ובבב צריך להראות מעשה. ולכן נעשה באהרן המעשה למטה, כדי שיתעורר כך למעלה והכל ימצא בגון אחד, ואז כל העולמות מתברכים, ונמצאות ברכות על ידי הכהן. וכאן משתלם הכהן בכל כראוי.

למה עגל, שכתוב עגל בן בקר לחטאת? משום אותה החטאת שעשה בראשונה. ואיל לעלה, מה הטעם איל? משום אילו של יצחק, שהיה עולה תמימה, ואת זה ראוי להקריב, כדי להשלים את הכל. והמקום הזה נשאב מצדו של יצחק. והאיל הזה, בשביל האיל של יצחק נקרב עולה, (משום שהיא עולה) שהרי עולה למעלה עולה, וכדי לעטר אותה בשלמות. עגל ואיל. עגל בשבילה כמו שאמרנו. איל – להשלים אותה בשלמות של יצחק כראוי.

וישראל שחטאו עם הכהן בזה, מקריב כגון זה, שכתוב ושור ואיל לשלמים לזבח לפני ה'. שור – על מה שחטאו. ואיל – להשלים את המקום הזה בשלמותו של יצחק.

מה שונה בכהן שכתוב בו עגל לחטאת, ולא כתוב בישראל שור לחטאת? אלא ישראל הרי קבלו ענש בראשונה, ומשום שקבלו ענש בכמה מקומות, על כן הקדוש ברוך הוא לא רצה להזכיר להם את חטאיהם כבראשונה, ועל כן לא כתוב כאן לחטאת, אלא לשלמים, כדי להראות שלום, שהרי הקדוש ברוך הוא בשלום עם ישראל על זה.

אבל אהרן, שהרי לא קבל ענש מתפלתו של משה, שכתוב (דברים ט) ובאהרן התאנף ה' וגו', וכתוב ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא, ועד עכשו החטא היה תלוי, כתוב ועגל בן בקר לחטאת, לחטאת ודאי, (ואיל לעלה) כדי שיכפר את חטאו, ויטהר וישתלם בכל.

ובאותו היום נשלמו העליונים והתחתונים, ונמצא שלום בכל, בשמחה שלמטה ומטה, ואלמלא שנמצאת הערבוביה של בני אהרן באותו היום – מיום שעלו ישראל מן הים לא נמצאה שמחה בעליונים ובתחתונים כבאותו היום. באותו היום העבר אותו החטא מן העולם, ונמצאו כהן וישראל מטהרים ממנו. (כל) אותו היום העברו כל אותם המקטרגים שלמעלה, והיו הולכים ומשוטטים סביבם של ישראל, ולא נמצאו באותו זמן.

עַד שְׁגֵרְמָה הַשְּׁעָה, וְקָמוּ נָדָב וְאַבְיָהוּא וְעַכְבּוֹ (וערבבו) אֶת שְׁמֹחַת הַכֵּל, וְנִמְצָא רִגְזוֹ בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם. מִיָּד – וַיִּקְחוּ (שְׁנֵי) בְנֵי אֶהֱרֹן נָדָב וְאַבְיָהוּא אִישׁ מִחֶמְתּוֹ וְגו'.

שְׁנֵינֵינוּ, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הִיָּתָה שְׁמֹחֲתָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהַקְשֵׁר בְּקֶשֶׁר הָאֲמוּנָה בְּכָל הַקְּשָׁרִים הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהָרִי קָטְרַת קוֹשֶׁרֶת הַכֵּל כְּאֶחָד, וּמִשׁוֹם כֶּף נִקְרָאת קָטְרַת. וְהֵם בָּאוּ וְקִשְׁרוּ אֶת כָּל אוֹתָם הָאֲחֵרִים כְּאֶחָד, וְהִשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בַּחוּץ, שֶׁלֹּא קִשְׁרוּ אוֹתָהּ עִמָּם. וְקִשְׁרוּ דְבַר אַחֵר. וּמִשׁוֹם כֶּף הַזֹּהֵר אַחֵר כֶּף אֶת הַכֹּהֲנִים, שְׁכָתוּב (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֵא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ.

וּבְכַמּוֹה גּוֹנִים עֲרַבְבוּ אֶת שְׁמֹחֲתָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֶחָד – שֶׁלֹּא נִשְׂאוּ, וְלֹא רְאוּיִים הָיוּ לְהַקְרִיב, וּשְׂיִתְבָּרְכוּ הָעוֹלָמוֹת עַל יָדָם. וְאֶחָד – שֶׁלֹּא הִיָּתָה הַשְּׁעָה כְּרְאוּי. וְאֶחָד – שֶׁדָּחְקוּ אֶת הַשְּׁעָה. וְאֶחָד – שֶׁהָרִי מִקֶּדֶם לְכֵן יֵצֵא גִזְרֵ דִינָם, וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אִשׁ זָרָה וְגו'. וְדַאי שֶׁדְּבַר אַחֵר קִשְׁרוּ בְּקֶשֶׁר הַזֶּה, וְהִשְׁאִירוּ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי פְּנַחֲס, אֵל תֹּאמַר שֶׁהֵם הִשְׁאִירוּ אוֹתָהּ בַּחוּץ, אֲלֹא שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֹא נִקְשְׁרָה עַל יְדֵיהֶם. שֶׁהָרִי בְּכָל מְקוֹם שֶׁאֵין נִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה, כְּנֶסֶת לֹא שׁוֹרָה בֵּינֵיהֶם כָּלָל. מִשׁוֹם כֶּף הַזֹּהֵר אֶת הַכֹּהֲנִים, שְׁכָתוּב בְּזֹאת יָבֵא אֶהֱרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ, שֶׁיִּמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה. וְעַל כֵּן לֹא יִכְנָס הַכֹּהֵן לְקֹדֶשׁ עַד שֶׁיִּנְשָׂא, כְּדִי שֶׁיִּשְׁתַּתֵּף עִם הַקְּשֵׁר שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. שְׁמִי שֶׁלֹּא נִשְׂא, מִשְׁרָה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּחוּץ, וְהִיא לֹא מִשְׁתַּתֵּפֶת עִמוֹ, וְעַל כֵּן נִמְצָאָה אֲצֵלָם בְּאוֹתוֹ יוֹם עֲרַבּוּבָיָהּ.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁמִינִי. רַבִּי יוֹסִי פֶתַח וְאָמַר, (שיר ב) כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹחִים בֵּין רַעֲיָתִי בֵּין הַבְּנוֹת. כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹחִים – זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְהָרִי פְרִשׁוּהָ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְחַבִּיבוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּנִגְדָה לְהַדְבִּק בָּהּ.

וְעַל כֵּן, מִי שֶׁנִּשְׂא, צָרִיךְ לְשַׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְשַׁבַּח אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי שְׁנֵינֵנוּ, בְּכָל צָרִיךְ לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה, כְּמוֹ שֶׁאָדָם נִדְבֵק עִם בַּת זִוְגוֹ וְחַבִּיבוֹתוֹ כְּנִגְדָה, כְּשֶׁבָא לְעַבֵּד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, הוּא מְעוֹרֵר זִוּוּג אַחֵר, שֶׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, חַבִּיבוֹתוֹ לְהַדְבִּק בְּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּמִי שֶׁמְעוֹרֵר הַדְּבַר, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַרֵךְ אוֹתוֹ, וְכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְבַרְכַת אוֹתוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

וַעֲלֵ כֵּן הַשִּׁבְחָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל – כְּשׁוֹשְׁנָה שֶׁהִיא בֵּין הַחֹחוּסִים, שֶׁהִיא מְעַלָּה וְעוֹלָה עַל הַכֹּל. כִּף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין שְׁאָר הָאוֹכְלוֹסִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא עוֹלָה וּמִתְעַטֶּרֶת עַל הַכֹּל. וְזוֹ שׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹחוּסִים, וְאֶתְרוּג בֵּין הַחֹחוּסִים, לְהִרְאוֹת אֶת שִׁבְחָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עַל הַכֹּל.

בֵּא רָאָה, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרַכֶת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְיִשְׂרָאֵל מִתְבָּרָכִים עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְהַכֹּהֵן מִתְבָּרֵךְ עַל יְדֵי הַכֹּהֵן הָעֲלִיּוֹן. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (במדבר ו) וְשָׁמוּ אֶת שְׁמִי עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֲנִי אֲבָרְכֶם.

פְּתוּב (תהלים כה) זְכוֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסִדֶיךָ כִּי מַעֲוֵלָם הִמָּה. זְכוֹר רַחֲמֶיךָ – זֶה יַעֲקֹב. וַחֲסִדֶיךָ – זֶה אַבְרָהָם. כִּי מַעֲוֵלָם הִמָּה, וּמַעֲוֵלָם נָטַל אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהֵעֲלָה אוֹתָם לְמַעְלָה, וְעָשָׂה מֵהֶם מְרַכְבָּה קְדוּשָׁה לְהִגָּן עַל הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיוּ מַעֲוֵלִים, הוּא זֹכֵר אוֹתָם לְהִגָּן וּלְרַחֵם עַל הָעוֹלָם. כְּמוֹ כֵּן נוֹטַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַצְּדִיקִים מִן הָעוֹלָם וּמַעְלָה אוֹתָם לְמַעְלָה, כְּדִי לְהִגָּן עַל הָעוֹלָם.

וְאִם תֹּאמֶר, לָמָּה לֹא נִזְכַּר כָּאֵן יִצְחָק? אֲלֹא נִשְׁאָר לְהַפְרֵעַ מֵאוֹתָם שְׁמֵצִיקִים לְבָנָיו. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (שם פ) עוֹרְרָה אֶת גְּבוּרְתֶּךָ. וְכִתּוּב (ישעיה מב) ה' כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יַעִיר קִנְאָה וְגו'. וְזֶהוּ יִצְחָק שֶׁהִסְתַּלַּק מִכָּאֵן. רַבִּי חֲיִיאָ אֹמֵר, זְכוֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסִדֶיךָ – אֵלוֹ הֵם יַעֲקֹב וְאַבְרָהָם, שְׁצָרִיכִים אוֹתָם לְהִגָּן עֲלֵינוּ. אֲבָל יִצְחָק עוֹמֵד כְּדִי לַעֲשׂוֹת קְרֻבוֹת, וּמִשּׁוּם כִּף לֹא צְרִיכִים אוֹתוֹ עִמָּם.

דְּבַר אַחֵר כִּי מַעֲוֵלָם הִמָּה, שֶׁכְּשִׁבְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, נָטַל אֶת יִצְחָק וְקִיָּם בּוֹ אֶת הָעוֹלָם. רָאָה שֶׁלֹּא יָכוֹל לַעֲמֹד לְבָדוֹ, נָטַל אֶת אַבְרָהָם וְהֵעֱמִיד בּוֹ אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (בראשית מב) אֲלֵה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם אֲלֵה בְּאַבְרָהָם. רָאָה שְׁצָרִיכִים יוֹתֵר קִיּוּם, לְקַח אֶת יַעֲקֹב וּשְׁתַּף אוֹתוֹ עִם יִצְחָק, וְקִיָּם אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שִׁפְתוֹב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וּשְׁמַיִם. וְעַל זֶה בְּאַבְרָהָם וַיַּעֲקֹב הַתְּקִים הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם כִּף – כִּי מַעֲוֵלָם הִמָּה.

רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, וַיְהִי בְיוֹם הַשְּׁמִינִי, אַחֵר שֶׁהִשְׁתַּלֵּם אֶהֱרֹן בְּאוֹתָם שִׁבְעָה יָמִים וְהִתְעַטֵּר בָּהֶם, (בְּאוֹתוֹ שָׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ עֲלִיּוֹן) הַיּוֹם הַשְּׁמִינִי צָרִיךְ לְהִשְׁתַּלֵּם מִן שִׁבְעָה, שֶׁהִשְׁלָמָה עַל יְדֵי הַכֹּהֵן, וְעַל זֶה

הַעֲבוּדָה בְּשָׁמִינִי, לְהִתְעַטֵּר מִן שִׁבְעָה, וְשִׁהֲכֵהֶן יִתְתַקֵּן עַל אוֹתוֹ (חֲטָא) שְׁחָטָא (שְׁקַבֵּל) בְּרֵאשׁוֹנָה.

זְהוּ שְׁכָתוּב, וַיֹּאמֶר אֵל אֱהָרֹן קַח לָךְ עֵגֶל, הָרִי פִרְשׁוֹהָ עֵגֶל וְדָאִי, לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ עֵגֶל, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת לֵב) וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסְכָּה. בֵּין בָּקָר, מִה הִטְעַם בֵּין בָּקָר וְלֹא בֵּין פָּרָה? אֵלֶּא שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהִתְתַקֵּן אֶצֶל הַפָּרָה, לֹא רָאוּי לְהַקְרִיב מִמֶּנָּה אֵלֶיָּהּ. מִי שֶׁשָּׁלַח דּוֹרוֹן לְמֶלֶךְ, רָאִיתֶם שִׁיקַח מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן לְמֶלֶךְ?! אֵלֶּא דּוֹרוֹן לְשִׁלַּח לְמֶלֶךְ צָרִיךְ מִבֵּית אַחֵר, וְלֹא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. רַבֵּי יוֹסִי אָמַר, מִשְׁלוֹ לְשִׁלוֹ לֹא רָאוּי. אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, מִשּׁוּם כֶּף בֵּין בָּקָר וְדָאִי, וְלֹא בֵּין פָּרָה.

לְחֻטָּאת – לְטַהֵר עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא שְׁחָטָא בּוֹ. וְאִיל לְעֵלָה תְּמִימִם. תְּמִימִם?! תְּמִימִם הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אִם תֹּאמַר שְׁאָמַר עַל עֵיל וְעֵגֶל – לֹא כֶּף, שֶׁהָרִי שְׁנִיָּהֶם לֹא עוֹלִים לְעוֹלָה, שֶׁהָרִי כְּתוּב לְעֵלָה תְּמִימִם, וְעֵגֶל עוֹלָה לְחֻטָּאת. מִה זֶה תְּמִימִם, וְכְתוּב אֵיל?

אֵילֹא אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק לְהַקְרִיב אֵל פָּרָה, שְׁנֹזְכָר פְּעָמִים בְּכְתוּב. אַחַד שְׁכָתוּב, (בְּרֵאשִׁית כֵּב) וַיִּשָּׂא אֲבָרְהָם אֶת עַיְנָיו וַיֵּרָא וַהֲנִה אֵיל, הָרִי אַחַד. וְאַחַד, וַיִּלֶּךְ אֲבָרְהָם וַיִּקַּח אֶת הָאֵיל, הָרִי שְׁנַיִם, וַיַּעֲלֵהוּ לְעֵלָה. וְעַל כֵּן אֵיל לְעֵלָה תְּמִימִם, שְׁנֵי אֵיל, שֶׁהוּא שְׁנַיִם. וְעַל כֵּן שְׁנַיִנו גְּבוּרֹת, וּמֵהֶם נִפְרָדִים לְכַמָּה אַחֲרֵימֶם.

וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחֻטָּאת. עֵגֶל לְחֻטָּאת הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁהֲכִיחֵן. אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל הָרִי קִבְּלוּ עַנְשׁ, וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב בָּהֶם עֵגֶל לְחֻטָּאת, אֵלֶּא עֵגֶל לְעוֹלָה. מִה הִטְעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל אֵלוֹ שְׁחָטָאוּ בּוֹ, קִבְּלוּ עַנְשׁ, בֵּין בְּדַבּוּר, בֵּין בְּמַעֲשֵׂה, בֵּין בְּעֲבוּדָה. וְאֵפְלוֹ אֵלוֹ שֶׁלֹּא עָשׂוּ דְבָר, אֵלֶּא שֶׁהֲעִלוּהוּ בְּרִצּוֹן לְבָם לְעַבֵּד אוֹתוֹ, נִעְנְשׁוּ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת לֵב) וַיִּשַׁק אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֲבָל כָּל אֵלוֹ שֶׁהֲעִלוּ אוֹתוֹ בְּרִצּוֹן שֶׁלֹּא לְעַבֵּד אוֹתוֹ, אֵלֶּא שֶׁהֲעִלוּ גִּזְוֹן שֶׁל רִצּוֹן מִמֶּנּוּ – כָּאֵן נִטְהָרִים, וּמִקְרִיבִים אוֹתוֹ לְעוֹלָה וְלֹא לְחֻטָּאת.

אֲבָל קַחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחֻטָּאת, לְמָה? אֵלֶּא מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מִקְרִיבִים רֵאשׁוֹנָה לְשְׁעִירִים, שְׁשׁוֹלְטִים עַל הַהָרִים הָרְמִים. וְזֶהוּ לְחֻטָּאת. וְצָרִיכִים לְהִטְהַר מֵאוֹתוֹ הַחֲטָא, וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שֶׁצָּרִיךְ לְחַדוֹשׁ הַלְּבָבָהּ.

וְיִשׁוּר וְאֵיל לְשִׁלְמִים, שׁוּר וְלֹא פֶר, מִשּׁוּם שֶׁשׁוּר הוּא שְׁלֵם, לְהִרְאוֹת שְׁלֹום, זְהוּ שְׁכָתוּב לְשִׁלְמִים. רַבֵּי יוֹסִי אָמַר, שׁוּר וְאֵיל מִצַּד

השִׁמְאֵל הֵם בְּאִים. שׁוֹר מֵצַד הַשִּׁמְאֵל, שְׁכָתוֹב (יחזקאל א) וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשִּׁמְאֵל. אֵיל, מִשׁוֹם אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק. וְעוֹלִים לְשִׁלְמִים, לְהַשְׁלִים אוֹתָם לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְעַל כֵּן שׁוֹר וְאֵיל לְשִׁלְמִים.

אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, הַכֹּל מִשׁוֹם שְׁכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרֵת וּמִתְבָּרַכֶת עַל יְדֵי הַכֹּהֵן בְּשִׁלְמוֹת. וְהַיּוֹם הַזֶּה הִיא שְׁמִחְתָּם שֶׁל כָּלֵם, שְׁמִחְתָּהּ שֶׁל כְּנָסֵת יִשְׂרָאֵל עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁמִחַת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים. וְכִמוֹ שֶׁהַשְּׁתֵלֵם הַכֹּהֵן לְמִטָּה, כְּבִיכּוֹל נִשְׁתֵלֵם הַכֹּהֵן לְמַעְלָה. רַק שֶׁנֶּדָּב וְאִבְיָהוּ שְׁעוֹרְרוּ עַרְבוּבָיָה בֵּין הַגְּבִירָה וְהַמְּלָךְ. וּמִשׁוֹם כֶּךָ – וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלְפָּנַי ה' וַתֹּאכַל אֶתֶם וְגו'.

וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה אֵל אֶלְעָזָר וְאֵל אֵיתָמָר רָאשֵׁיכֶם אֵל תִּפְרְעוּ וְגו', כִּי שְׁמֵן מִשְׁחַת ה' עֲלֵיכֶם. רַבֵּי אַבָּא אָמַר, הָרִי שְׁנִינוּ שְׁבַמְעֵשִׁים שְׁלִמְטָה מִתְעוֹרְרִים מַעֲשִׂים לְמַעְלָה, וְהַמְעֵשָׂה שְׁלִמְטָה צָרִיךְ לְהִרְאוֹת כְּמוֹ הַמְעֵשָׂה שְׁלִמְטָה.

בֵּא רָאָה, כֹּל הַשְּׁמִחָה שְׁלִמְטָה תְלוּיָהּ בְּאוֹתוֹ שְׁמֵן קְדוּשׁ, שְׁמֵשׁ יוֹצְאוֹת שְׁמִחָה וּבְרָכוֹת לְכֹל הַמְּאֹרוֹת, וְהַכֹּהֵן הָעֲלִיּוֹן (מִמְנוֹ) מִתְעַטֵּר בְּשִׁפְעַת שְׁמֵן. וּמִשׁוֹם כֶּךָ הַכֹּהֵן, שְׁשֵׁמֵן מִשְׁחָה שׁוֹפֵעַ עָלָיו כְּמוֹ שְׁלִמְטָה, צָרִיךְ לְהִרְאוֹת שְׁמִחָה וְהֵאֲרַת פָּנִים (יֹתֵר מִהַכֹּל), וְשִׁלָּא יִרְאֶה חֶסְרוֹן בְּרֵאשׁוֹ וְלֹא בְלִבוֹשׁוֹ, אֶלָּא לְהִיּוֹת הַכֹּל שָׁלֵם כְּמוֹ שְׁלִמְטָה, וְאֵל יִרְאֶה בּוֹ פָּגַם כָּלֵל, כְּדִי שִׁלָּא יַעֲשֶׂה פָּגַם בְּמָקוֹם אַחֵר.

בֵּא רָאָה, אֵלְמָלָא אֶלְעָזָר וְאֵיתָמָר הָרְאוּ פָּגַם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּלִבוֹשָׁם אוֹ בְּרֵאשֵׁיהֶם, לֹא נִצְלוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, שְׁהָרִי הַשְּׁעָה עֲמָדָה לְעִשׂוֹת דִּין. וְעַל כֵּן שְׁנִינוּ, בְּשִׁעָה שֶׁהַמְּגַפָּה קוֹרֵאת בְּעוֹלָם, לֹא יַעוֹרֵר אָדָם אֶת עֲצָמוֹ לְדָבָר בְּעוֹלָם, כְּדִי שִׁלָּא יִתְעוֹרְרוּ עָלָיו. פָּרֵט אִם עוֹרֵר אֶת עֲצָמוֹ לְטוֹב, וְיִכּוֹל לְדַחֹת (לְדַחֵק) אֶת הַשְּׁעָה, שְׁהָרִי בְזִמְן וּבְשִׁעָה שְׁהָרִי עוֹמֵד בְּעוֹלָם, מִי שְׁפּוֹגֵעַ בּוֹ, לוֹקְטִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם. וּמִשׁוֹם כֶּךָ כְּתוּב וְלֹא תִמּוֹתוּ. וְאַחֲיֵכֶם כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכוּ אֶת הַשְּׁרָפָה, מִשׁוֹם שֶׁהֵם לֹא בְּאִים מֵצַד הַכֹּהֲנִים, וְלֹא יִנָּקוּ.

רַבֵּי אֶלְעָזָר פְּתַח, (שְׁמוֹת ו) וַיִּקַּח אֶהֱרֵן אֶת אֵילִישְׁבַע בֵּת עַמִּינָדָב אַחֹת נַחֲשׁוֹן לוֹ לְאִשָּׁה. וַיִּקַּח אֶהֱרֵן. הַכֹּל כְּמוֹ שְׁצָרִיךְ, הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלִמְטָה. בֵּא וְרָאָה, רְאוּיָהּ הִיְתָה בֵּת שְׁבַע לְדוֹד מִיּוֹם שֶׁנִּכְרָא הָעוֹלָם. רְאוּיָהּ הִיְתָה אֵילִישְׁבַע לְאֶהֱרֵן מִיּוֹם שֶׁנִּכְרָא הָעוֹלָם.

מה בין זה לזה? אלא הכל אחד. אבל שם לדין, וכאן לרחמים. כשהתחברה עם דוד – זה לדין, לערוך קרבות ולשפך דמים. כאן באהרן – לשלום, לשמחה, להארת פנים, להתברך. ועל כן נקראת (כד) שם בת שבע, וכאן אלישבע. אלישבע – שהתחברה עם חסד. (בא ראה) בת שבע לדין, לרשת מלכות ולהתגבר.

אמר רבי שמעון, זה ששנינו שכתוב קול השופר – יפה הוא, וזהו יעקב, שעלה במחשבה של האבות, ויצאו כאחד מתוך שופר, שהרי שופר מוציא מים ואש ורוח כאחד, ונעשה מהם קול. כך האם העליונה מוציאה את האבות בקול אחד, ומתוך מחשבה התעלו כאחד בקול אחד, ואותו קול נקרא קול השופר, וזה יעקב שכולל את האבות כאחד, ונקרא קול.

ושני קולות הם, שהרי מתוך קול יוצא קול. אבל קול אחד שנקרא קול השופר, ומכאן יצאו שאר הקולות מתוך אותו השופר בזווג של המחשבה. ושבעה קולות הם שיוצאים בזווג של המחשבה עם השופר, והשופר הזה שמשקה אותם ומרוה את האבות בראשונה, ואחר כך את הבנים, והרי בארו את הדבר.

בא ראה, ויקח אהרן את אלישבע, לבסס אותה, לשמח אותה ולחבר אותה עם המלך בזווג שלם, שימצאו ברכות לכל העולמות על ידי אהרן. משום כך צריך הכהן להמצא בהארת פנים, בשמחה, הכל כמו שלמעלה, שהרי על ידו ברכות ושמחות נמצאות. ולכן מרחקים ממנו דין ורגז ועצב, כדי שלא יפגם מאותו מקום שנקשר בו. ועל זה – ואחיקם כל בית ישראל יבכו את השרפה, ולא הכהן. עליהם כתוב (דברים לג) ברוך ה' חילו ופעל ידיו תרצה וגו'.

יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך וגו'. אמר רבי יהודה, מתוך הפרשה הזו שומעים, שנדב ואביהוא היו שתויי יין, משהזהיר בזה את הכהנים. רבי חייא פתח, (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש וגו'. אם צריך הכהן לשמח ולהמצא בהארת פנים יותר מהכל, למה אסור לו יין? שהרי שמחה נמצאת בו, והארת פנים נמצאת בו?

אף ראשיתו של יין שמחה, וסופו עצבות. ועוד, שיין בא מצד הלויים, מהמקום שיין שורה, שהרי תורה וינינה של תורה הם מצד הגבורה. (סופו עצבות, והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארת פנים. יין בא מצד הלויים) וצד הכהן מים צלולים מאירים.

רבי יוסי אמר, כל אחד מלוה לחברו, והכל כלול זה בזה. ומשום כך זין משרה שמחה, משום שכלול מתוך מים, ואחר כך חוזר למקומו, ועצוב ורוגז ודן דין. (והכהן תחלה וסיום צריך שמחה והארת פנים).

רבי אבא אמר, ממקום אחד יצאו – זין ושמן ומים (דבש וחלב). מים ושמן לימין, נוטלים הפהנים ויורשים אותם, ושמן יותר מהכל, שהוא שמחה ראשית וסיום, שכתוב (שם קלג) כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן. וזין לשמאל, יורשים הלויים, להרים קול ולזמר, ולא לשתק, שהרי זין לא שותק לעולמים, ושמן הוא תמיד בחשאי.

מה בין זה לזה? אלא שמן שהוא בחשאי, בלחש תמיד, בא מצד המחשבה, שהיא תמיד בלחש ולא נשמעת, והוא בחשאי, ועל כן הוא מימין. וזין שהוא להרים קול, ולא שותק לעולמים, בא מצד האם, ויורשים הלויים לצד השמאל, ועומדים לזמר להרים קול, ועומדים בדין. ומשום כך כתוב, (דברים כא) ועל פיהם יהיה כל ריב וכל נגע.

משום כך, כשכהן יכנס למקדש כדי לעבד את העבודה, אסור לו לשנות זין, שהרי מעשיו הם בחשאי, ובחשאי (נראה) הם באים, ומתכונן, (ובחשאי מתכונן במה שמתכונן) ומזוג את מי שמזוג, ומשפיע ברכות לכל העולמות, והכל בחשאי, (ועוד) שכל מעשיו בסוד. וזין הוא מגלה רזים, שהרי כל מעשיו עומדים כדי להרים קול.

רבי יהודה ורבי יצחק היו הולכים בדרך מבית מרון לצפורי, והיה עלם אחד מצוי בתוכם (אצלם) עם זין רקוח בדבש. אמר רבי יהודה, נאמר דבר תורה ונלך.

פתח רבי יצחק ואמר, (שיר ז) וחכף כזין הטוב הולך לדודי למישרים וגו'. וחכף כזין הטוב – זה זינה של תורה, שהוא טוב. שהרי זין אחר אינו טוב, וזינה של תורה טוב לכל. טוב לעולם הזה, וטוב לעולם הבא. וזהו הזין שנוח לו לקדוש ברוך הוא יותר מהכל, ובזכות זה, מי שגרוה מזינה של התורה, יתעורר לעולם הבא, ויזכה להחיות כשיקים הקדוש ברוך הוא את הצדיקים. אמר רבי יהודה, דובב שפתי ישנים, הרי שנינו, שאפלו באותו עולם יזכה לעסק בתורה. זהו שכתוב דובב שפתי ישנים.

אמר אותו עלם, אם כתוב וחכף מזין הטוב, היינו אומרים כך. אבל כתוב כזין הטוב, ולא מזין. השגיחו בו. אמר רבי יהודה, בני, אמר דברך, שיפה אמרת.

אָמַר, אָנִי שְׁמַעְתִּי, שְׁמִי שְׁמִשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְדַבֵּק בָּהּ, וְאוֹתוֹ דַּבֵּר הַתּוֹרָה נִשְׁמַע בְּפִיו וְלֹא לֹחֵשׁ אוֹתוֹ בְּלִחְשׁ, אֲלֵא מֵרִים בּוֹ אֶת קוֹלוֹ, שֶׁכֶּף צְרִיכָה תּוֹרָה לְהִרְמֵת קוֹל, שְׁכָתוּב (מְשַׁלֵּי א) בְּרֹאשׁ הַמִּיּוֹת תִּקְרָא, לְהָרִים אֶת רִנַּת הַתּוֹרָה, וְלֹא בְּלִחְשׁ. כִּיִּין הַטּוֹב, כְּמוֹ יֵין טוֹב שְׁלֹא שׁוֹתֵק. וְהוּא עֵתִיד לְהָרִים קוֹל, כְּשִׁיִּצֵּא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׁרִים, שְׁלֹא יִסְטֶה לְיָמִין וְלִשְׂמָאל, לֹא יִמָּצֵא שְׁיִמְחָה בְּיָדוֹ. דּוֹכֵב שְׁפִתֵי יְשָׁנִים, וְאִפְלוּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם שְׁפִתוֹתָיו מִרְחָשׁוֹת בַּתּוֹרָה.

עוֹד שְׁמַעְתִּי, וְחִכְךָ כִּיִּין הַטּוֹב – הַפְּסוּק הַזֶּה נֹאמַר לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, וְנֹאמַר בְּתִשְׁבַּחַת. אִם כֵּן, מִי הוּא שְׁמִשְׁבַּח אוֹתָהּ בְּזֶה? אִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא – מַה זֶה הוֹלֵךְ לְדוּדֵי? הוֹלֵךְ אֵלַי הִיָּה צְרִיךְ לְהִיּוֹת! **אֲלֵא** וְדַאי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהִיא מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ, שְׁכָתוּב חֲכּוֹ מִמִּתְקִים, כֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁבַּח אֶת כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל. (שְׁכָתוּב) וְחִכְךָ כִּיִּין הַטּוֹב. יֵין הַטּוֹב – שֶׁהוּא יֵין הַמְּשֻׁמֵּר. הוֹלֵךְ לְדוּדֵי – זֶה יִצְחָק שְׁנִקְרָא יָדִיד מִבְּטָן. לְמִישְׁרִים – כְּמוֹ שְׁנֹאמַר (תְּהִלִּים טז) אֶתָּה כּוֹנֵנֶת מִישְׁרִים, לְהַכְלִיל שְׂמָאל בְּיָמִין. וְזֶהוּ מִישְׁרִים, שְׁבִגְלָל הַשְּׂמִחָה שֶׁל אוֹתוֹ הֵיִין הַטּוֹב, נִכְלָל הַשְּׂמָאל בְּיָמִין, וְכֻלָּם שְׂמִחִים. (דּוֹכֵב שְׁפִתֵי יְשָׁנִים) שְׁהָרִי הַכֹּל מִתְּעוֹרְרִים בְּשְׂמִחוֹת וּבְרִכּוֹת, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת נִמְצָאִים בְּשְׂמִחָה, וּמִתְּעוֹרְרִים לְהָרִיק בְּרִכּוֹת לְמֵטָה.

בְּאוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק וְנִשְׁקוּ לוֹ אֶת רֹאשׁוֹ, וְשִׁמְחוּ עִמּוֹ. אָמְרוּ לוֹ, מַה שְּׁמַךְ? אָמַר לוֹ, יִיסָא. אָמְרוּ, רַבִּי יִיסָא תְּהִיָּה. יוֹתֵר תְּהִיָּה מְצוּי בְּעוֹלָם מִרַבִּי יִיסָא חֲבֵרְנוֹ, שֶׁהִסְתַּלַּק מִבְּיַנְיָנוּ. אָמְרוּ לוֹ, וּמִי אָבִיךָ? אָמַר לוֹ, נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, וְהִיָּה מְלַמֵּד אוֹתִי כָּל יוֹם שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי תּוֹרָה, וּבִלְיָלָה שְׁלֹשָׁה דְּבָרֵי חֻכְמָה שֶׁל אַגְדָּה. וְהַדְּבָרִים הֵלְלוּ לְמִדְּתֵי מֵאֲבִי, וְכַעַת אָנִי גָר עִם אָדָם אֶחָד שְׁמוֹנֵעַ אוֹתִי מִן הַתּוֹרָה, וְאָנִי הוֹלֵךְ כָּל יוֹם לְעַבּוּדָה, וּבְכֹל יוֹם אָנִי חוֹזֵר עַל אוֹתָם הַדְּבָרִים שְׁלִמְדֵתִי מֵאֲבִי.

אָמְרוּ לוֹ, אוֹתוֹ אָדָם יוֹדֵעַ בַּתּוֹרָה? אָמַר לָהֶם, לֹא, הוּא זָקֵן, וְלֹא יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיֵּשׁ לוֹ בָּנִים, וְלֹא שָׁם אוֹתָם בְּבֵית הָרֵב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, (אִם לֹא כֵּן הִיָּה) אִם לֹא הִיָּה כֵּן, הִיִּיתִי נִכְנָס לְכַפֵּר הַזֶּה לְדַבֵּר עֲלֶיךָ. עַכְשָׁו אֶסוּר לָנוּ לְרְאוֹת אֶת פָּנָיו, זָרַק

ממך את החמור, ואתה לך אלינו. אמרו לו, מי אביך? אמר, רבי זעירא מכפר ראמין.

שמע רבי יהודה ובכה. אמר, אני הייתי בביתו, ולמדתי ממנו שלשה דברים בכוס של ברכה, ולמדתי ממנו שנים במעשה בראשית. אמר רבי יצחק, ומה מהילד הזה בנו למדתי, ממנו לא כל שכן? הלכו ואחזו בידו. ראו שדה אחד וישבו שם. אמרו לו, אמר דבר אחד מאותם שלמד אותך אביך במעשה בראשית.

פתח ואמר, (בראשית א) ויברא אלהים את התנינים הגדלים וגו'. ויברא אלהים – כל מקום של דין נקרא אלהים. ואותו מקום עליון, המקום שיצאו ממנו, כך קורא לו כאן. ואף על גב שהוא רחמים, יוצאים ממנו דינים, ובו הם תלויים.

את התנינים הגדלים – אלו האבות, שהם משקים בראשונה ומשתרשים על הכל. ואת כל נפש החיה הרמשת. ואת כל נפש החיה – זו הנפש, שאותה הארץ העליונה הוציאה מאותה חיה עליונה על הכל, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה. וזוהי הנפש של אדם הראשון שמשך בתוכו. הרמשת – זוהי הרוחשת בכל ההרים (הצדדים) למעלה ולמטה. אשר שרצו המים, שאותו נהר עליון שופע ויוצא מעדן, ומשקה את העץ הזה להשתרש בשרשיו על הכל, ושימצא בו מזון לכל.

דבר אחר החיה הרמשת – זהו דוד המלך, שכתוב בו (תהלים קיח) לא אמות כי אחיה וגו'. ואת כל עוף כנף למיניהו – אלו כל אותם המלאכים הקדושים שמצויים לקדש את שם אדונם בכל יום ויום, שכתוב בהם שש כנפים שש כנפים לאחד. ומהם טסים בעולם לעשות רצון רבונם, כל אחד ואחד כראוי לו. אמר רבי יהודה, ודאי כל כך לילד הזה לא ראוי, אבל אני רואה בו שיעלה למקום עליון. **אמר** רבי יצחק, ודאי החיה (הרמשת) זוהי החיה העליונה על הכל, שהרי האחרת, הכתוב קרא לה ארץ. כאן שכתוב והעוף ירב בארץ, בארץ ודאי, ולא במים. שהרי אותו נהר שופע ויוצא ומשקה בלי פרוד, עד אותו מקום שנקרא ארץ, ומשם כתוב ומשם יפרד וגו'. והעוף, ואותו עוף, בארץ הזו תלויים ומשקים, וזהו שכתוב והעוף ירב בארץ. קמו והלכו. אמר רבי יהודה, נשתף את הילד הזה עמנו, וכל אחד ואחד יאמר דבר תורה.

סדר הלימוד ליום כב אדר [יום 170 בשנה]

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, סִמְכוּנֵי בְּאֲשִׁישׁוֹת רַפְדּוּנֵי בְּתַפּוּחִים וְגוֹ'.
הַפְּסוּק הַזֶּה הָרִי נִתְבָּאָר, וַיִּפֶּה. אָבֵל כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל אָמְרָה אֶת
זֶה בְּגָלוֹת. סִמְכוּנֵי, מַה זֶה סִמְכוּנֵי? אֵלָּא מִי שֶׁנּוֹפֵל צְרִיךְ לְסַמֵּךְ אוֹתוֹ,
זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קמה) סוּמֵךְ ה' לְכֹל הַנוֹפְלִים וְגוֹ'. וּמִשׁוּם כֵּן, כִּנְסַת
יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּפְלָה, שְׁכָתוּב (עמוס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם, צְרִיכָה
לְסַמֵּיכָה, וְהִיא אוֹמֶרֶת סִמְכוּנֵי. לְמִי הִיא אוֹמֶרֶת? לְיִשְׂרָאֵל בְּנִיָּה,
שֶׁהֵם עִמָּה בְּגָלוֹת.

וּבַמָּה? בְּאֲשִׁישׁוֹת. אֵלּוּ הֵם הָאֲבוֹת שֶׁמִּתְמַלְאִים בְּרֵאשׁוֹנָה מֵאוֹתוֹ יֵין
טוֹב הַמְּשָׁמֵר. וְכִשְׁהֵם מִתְמַלְאִים, הָרִי הַבְּרֻכּוֹת מְצוּיֹת אֵלֶיהָ
עַל יְדֵי דְרָגָה אַחַת שֶׁהִיא צְדִיקָה. וּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ לִיַּחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ,
אֵף עַל גַּב שְׁבָרֻכּוֹת לֹא מְצוּיֹת בְּעוֹלָם, הוּא סוּמֵךְ וְסוֹעֵד אֶת כִּנְסַת
יִשְׂרָאֵל בְּגָלוֹת.

רַפְדּוּנֵי בְּתַפּוּחִים, הַכֹּל אֶחָד כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. אָבֵל הַסוּד הַזֶּה,
אֲשִׁישָׁה - מְכַנְיָסָה יֵין. תַּפּוּחַ - מוֹצִיא יֵין, וּמְכוּן רְצוֹן.
וְעַל כֵּן אֲשִׁישׁוֹת וְתַפּוּחִים. אֲשִׁישׁוֹת, לְרוּחַ מִיָּין. תַּפּוּחִים, לְכוּן
אֶת הַרְצוֹן שֶׁהֵינָן לֹא יִזְקָה. וְכֹל זֶה לְמַה? כִּי חוֹלַת אֶהְבֶּה אָנִי,
בְּגָלוֹת. וּמִי שֶׁמִּיַּחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, צְרִיךְ לִיַּחַד דִּין עִם רַחֲמִים
וְלִהְיוֹת כְּרֵאוֹי, שֶׁיִּתְבַּשֵּׂם וְיִתְתַּקֵּן הַכֹּל כְּרֵאוֹי, וְזֶה הַתּוּמָה אֶת
כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוֹת.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (דברים לב) אֲשֶׁר חָלַב זָבַחִימוּ יֹאכְלוּ יִשְׁתּוּ יֵין נְסִיכָם.
אֲשִׁרְיֵהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם קְדוּשִׁים, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְקַדֵּשׁ
אוֹתָם. בֹּא רֵא, יִשְׂרָאֵל קְדוּשִׁים, כָּל חַיֵּי עוֹלָם שִׁיּוּרְשִׁים, הַכֹּל
תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, מִשׁוּם שֶׁהוּא חַיִּים שֶׁל הַכֹּל, לְמַעַלָּה
וּלְמַטָּה, וְהוּא הַמְּקוֹם שֶׁהֵינָן הַמְּשָׁמֵר מִתְחִיל (וּנְקָרָא יֵין), וּמִשָּׁם יּוֹצְאִים
חַיִּים וְקַדְשָׁה לְכֹל. וַיֵּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבִיל יֵין שֶׁל יִשְׂרָאֵל אַחֵר, וְזֶה
תְּלוּי בְּזֶה. שֶׁהָרִי יִשְׂרָאֵל לְמַעַלָּה, בּוֹ נוֹטֵל חַיִּים, וּמִשׁוּם כֵּן נְקָרָא עֵץ
חַיִּים, עֵץ מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנְּקָרָא חַיִּים, וְיוֹצְאִים מִשָּׁם חַיִּים, וְעַל כֵּן
מְבָרְכִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיֵין. וַיֵּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כְּמוֹ כֵּן.
עוֹבֵד עֲבוּדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, שֶׁהוּא טָמֵא, וּמִי שֶׁקָּרַב עִמּוֹ יְטָמֵא
כְּשִׁיקָרַב לְיֵין שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הָרִי נְטָמֵא, וְאִסוּר. כָּל שֶׁכֵּן אוֹתוֹ

היין שהוא עושה. ולכן אל תאמר שזה הוא בלבדו, אלא כל מה שעושים ישראל למטה, הכל הוא כעין דגמא של מעלה, כל שכן יין, שעומד במקום עליון, דגמת היין המשמר.

משום כף ישראל שותים יין של ישראל שנעשה כראוי בקדשה, כמו שישראל למעלה ששותה ונשרש ומתברך באותו יין עליון קדוש, ולא שותים יין שנעשה בטמאה ומצד הטמאה, שהרי בו שורה רוח הטמאה (ואיננו מצד ישראל). ומי ששותה אותו (אתם), נטמאת רוחו, והוא נטמא, ואינו מצד של ישראל, ואין לו חלק לעולם הבא, שהרי אותו עולם הבא הוא יין המשמר.

ועל כן ישראל קדושים צריכים לשמר את זה על הכל, משום שנקשר במקום העולם הבא. ומשום כף הקדוש ברוך הוא מתברך ביין יותר מאשר בכל, משום שהוא משמח את צד השמאל, ובתוף שמחתו נכלל בימין. וכשהכל נעשה ימין, אז השם הקדוש בשמחה, וברכות נמצאות בכל העולמות. ובמעשה שלמטה יתעורר מעשה שלמעלה, ועל כן מזמינים יין כנגד יין.

ומשום שהוא שמור למעלה, צריך לשמר אותו למטה, וכל שמירתו היא קדשה לישראל, ומי שפוגם אותו למטה בצד הטמאה, הוא יטמא בעולם הזה ואין לו חלק לעולם הבא, המקום ששורה אותו היין המשמר. הוא לא שמר אותו, הוא לא ישתמר לעולם הבא. הוא טמא אותו, יטמאו אותו באותו העולם, ולא יהיה לו חלק באותו יין של העולם הבא. אשרי ישראל שמקדשים את נפשם בקדשה עליונה, ושומרים מה שצריך לשמר, ומקדישים את המלך בשמירה העליונה הזו. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

פתח אותו הילד ואמר, (משלי כט) מלך במשפט יעמיד ארץ וגו'. מי המלך? זה הקדוש ברוך הוא. במשפט - זה יעקב, שהוא הכלל של האבות. ואיש תרומות, כתוב תרומת, כמו שנאמר (שמות כה) וזאת התרומה. ואיש תרומות - זה עשו, ששואל על תרומות ומעשרות כל יום, ולא עושה דבר. ואיש תרומות, שאינו משפט, שהרי תרומה היא הסתלקות הרחמים, משום זה לא באה במשפט, כמו שנאמר (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. ועל כן, ואיש תרומות יהרסנה.

ואם תאמר, הרי דוד המלך היה איש תרומה? אלא ברחמים. ולא עוד, אלא (דוד המלך איש תרומה היה, והארץ התקדשה בשבילו, כך הוא ודאי. אבל הכל ברחמים היה) שהרי כתוב (ישעיה נה) חסדי דוד הנאמנים, כמו שנדבק בזה - נדבק בזה.

בא ראה, כל ימי דוד המלך היה משתדל (בשביל) שהתרומה הזו תתקשר למשפט ויזדווגו כאחד. (כדי שיתקיים בארץ) בא שלמה וזוג אותם כאחד, ועמדה הלבנה בשלמות, ועמדה הארץ בקיום. בא צדקיהו והפריד אותם, ונשארה הארץ בלא משפט, ונפגמה הלבנה ונחרבה הארץ, אז ואיש תרומת יהרסנה.

ובא ראה, שמן לכהנים, יין ללוים, לא משום שצריכים יין, אלא מיין המשמר שבא לצד שלהם כדי לחבר הכל כאחד, ולשמח את כל העולמות שהכל ימצא בהם, ימין ושמאל כלולים זה עם זה, שימצא בהם חביבות לכל ואהבה של בני האמונה.

מי שרצונו נדבק בזה, הוא שלם בעולם הזה ובעולם הבא, וימצא כל ימיו שדבוק בתשובה, המקום שיין ושמן מצויים. אז לא ידבק אחרי העולם הזה, לא לעשר ולא לתשוקה שלו. ושלמה המלך צווח על כך ואומר, (משלי כא) אהב יין ושמן לא יעשיר, שהרי עשר אחר יזדמן לו, שיהיה לו חלק בו ולהיות לו חלק בעולם הבא, המקום שיין ושמן שורים בעולם הזה ובעולם הבא. מי שאוהב את המקום הזה לא צריך עשר ולא רודף אחריו. אשרי הצדיקים שמשתדלים בעשר העליון כל יום, שכתוב (איוב כח) לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז. זה בעולם הזה. אחר כך, (משלי ח) להנחיל אהבי יש ואצרתיהם אמלא.

עוד פתח ואמר, (שמות כד) ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה וגו'. והתורה - זו תורה שבכתב. והמצוה - זו תורה שבעל פה. להורתם, כתיב חסר, כמו שנאמר (שיר ג) ואל חדר הורתי. כאן יש להתבונן, להורתם של מי? אם תאמר הורתם של ישראל - לא כך, שהרי ישראל לא נזכרו בכתוב הזה. אלא הורתם של תורה ומצוות, ומה היא? זהו (מקום) יין המשמר. משום שכל כתיבה של הספר העליון שם שרויה, ומשם יצאה תורה, ועל זה קוראים תורה שבכתב. וזהו אשר כתבתי להורתם, להורתם ודאי. (כמו שנאמר ואל חדר הורתי).

תורה שבעל פה, תורה אחרת שעומדת על פה. מהו פה? זהו דעת, שהיא פה של ספר וכתובה. ותורה זו היא תורה אחרת, שנקראת תורה שבעל פה, שהיא עומדת על אותו הפה שהוא תורה שבכתב. משום כך התעלה משה בכל, על כל הנביאים הנאמנים, שכתוב ואתנה לך, דוקא לך.

כתוב (משלי כה) הגו סיגים מכסף ויצא לצרף כלי. הגו רשע לפני מלך ויכון בחסד כסאו. בא ראה, בשעה שמתרבים הרשעים בעולם, כסאו של המלך הקדוש נתקן בדין, ונטמא (ונשאב) (ועומד) בדין, ושללהבותיו שורפות את העולם. ובשעה שהרשעים עוברים מן העולם, אז ויכון בחסד כסאו. בחסד ולא בדין. מה משמע?

מישמיע שהעולם התחתון תלוי בעולם העליון, והעולם העליון לפי דרכי העולם התחתון. ויכון בחסד כסאו, מי שרוצה לברך אותו, להתקין את כסאו בחסד ולא בדין. מה משמע? שכאשר נכנס לבית המקדש, שיכנס בחסד שהוא מים, ולא יכנס ביין ששותה, שהוא גבורה. יכנס בזה (דבר) במים, ואל יכנס ביין.

באו רבי יהודה ורבי יצחק ונשקו ראשו, ומאותו היום לא נפרד מבית רבי יהודה, וכשהיה נכנס לבית המדרש, היה עומד רבי יהודה לפניו. אמר, למדתי ממנו דבר, וראוי לנהג בו כבוד. אחר כך התעלה בין החברים, והיו קוראים לו רבי ייסא, ראש הפטיש המשבר סלעים ומוציא שלהבות לכל צד. והיה רבי אלעזר קורא עליו, (ירמיה א) בטרם אצרך בבטן ידעתיך.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר אליהם זאת החיה אשר תאכלו וגו'. מה שונה כאן אהרן? אלא משום שהוא עומד תמיד להפריד בין הטמא ובין הטהור, שכתוב להבדיל בין הטמא ובין הטהור.

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים לד) מי האיש החפץ חיים וגו', נצר לשונה מרע וגו', סור מרע וגו'. וכתוב, (משלי כא) שמר פיו ולשונו וגו'. מי האיש החפץ חיים, איזה חיים? אלא אלו חיים שנקראים העולם הבא, והחיים שורים שם. ועל כן שנינו, עץ חיים הוא עץ מאותם החיים, העץ שנטע באותם חיים, ועל כן כתוב מי האיש החפץ חיים.

אוהב ימים לראות טוב, מי הימים? אלא זהו שמו של המלך הקדוש, שאוחז באותם ימים עליונים, שנקראו ימי השמים על הארץ. ימי השמים ודאי, על הארץ ודאי. מי שרוצה חיים שלמעלה, שיהיה לו חלק בהם. ומי שרוצה ימים עליונים להדבק בהם ולאהב אותם – ישמר פיו מהכל, ישמר פיו ולשונו, וישמר פיו ממאכל ומשתה שמטמאים את הנפש ומרחיקים את האדם מאותם חיים ומאותם ימים, וישמר (פיו ולשונו) לשונו מדברים רעים שלא יטמא בהם, ויתרחק מהם, ולא יהיה לו חלק בהם.

בא ראה, פה ולשון, כך נקרא מקום (אחר) עליון, ומשום כך לא יפגם אדם את פיו ולשונו, וכל שכן לטמא את נפשו ועצמו, משום שנטמא הוא בעולם האחר, והרי בארנו.

זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה וגו'. הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו. זאת החיה, בהתחלה, ואחר כך מכל הבהמה? אלא אמר הקדוש ברוך הוא, בכל זמן שישראל שומרים על נפשם ואת עצמם שלא לטמא אותם, ודאי זאת החיה אשר תאכלו, יהיו מצויים בקדשה עליונה, להדבק בשמי, בבחירה של אותה בהמה שבחרתי לכם לאכל, אל תטמאו בהם, ותהיו דבקים בשמי.

וכך זמן שאינם שומרים את נפשם ואת עצמם ממאכל ומשתה, הם ידבקו במקום אחר טמא להטמא בהם. ומשום כך כתוב, זאת החיה אשר תאכלו מכל, מכל ודאי, שהוא סוד השם הקדוש להדבק בו. מכל הבהמה אשר על הארץ, משום שהאכל של הבהמה הזו נמצא טהור, ולא יטמא אתכם, ויהיה לכם חלק בשמי להדבק בו.

ועוד, זאת החיה אשר תאכלו – בפרעה כתוב (שמות ז) בזאת תדע כי אני ה'. הרי זאת כנגדך, להפרע ממך. אף כאן זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, הרי זאת כנגדכם להפרע מכם אם תטמאו את נפשכם. מה הטעם? כי הנפשות הן ממנה, ואם אתם תטמאו את אותה שלה, הרי זאת כנגדכם. אם לטוב – היא עומדת אליכם. ואם רע – היא עומדת אליכם.

אמר רבי אלעזר, זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה, מכל אותם האחוזים מהצד הזה, מתר לכם לאכל, וכל אותם שלא באות מצד הזה, אסור לכם לאכל. משום שיש בהמות מצד זה, ויש שבאות

מצד אחר הטמא. והסימן שלהם – שכתוב כל מפרסת פרסה. ולמדנו שכלם רשומים, ואת כלם רשם הכתוב. ומשום כך, כל מי שאוכל מאותם שבאים מהצד הטמא הזה, הוא נטמא בהם, ומטמא את נפשו שבאה מצד טהור.

רבי שמעון אמר, כלל של הכל – כמו שיש עשרה כתרים של אמונה למעלה, כך יש עשרה כתרים של כשפים טמאים למטה. וכל מה שבארץ, מהם אחוזים בצד הזה, ומהם אחוזים בצד ההוא.

ואם תאמר, והעז הזו, ששורה עליה רוח טמאה? לא כך. שאם רוח טמאה שורה בה, אז אסור לנו לאכל. אלא שעוברים בתוכן ונראים כנגדן, ולא שורים לדור בהן, שכאשר הם שורים, רוח אחרת עוברת עליהן, ונפרדים מעצמן. ומשום כך נראות כנגדן ומקטרגות בתוכן, ולא שולטות בעצמן, ולכן מתר לנו לאכל אותן.

בא ראה, כיון שהן באות לשלט בהן, עוברת רוח אחת, זוקפות עינים ורואות את רשומיהן ונפרדים מהן, אבל נראים כנגדן, ולא אסורים לנו למאכל.

בין בבהמות, בין בחיות, בין בעופות, בין דגי הים, בכלם נראים ימין ושמאל (רחמים ודין), ואת כל מי שבא מצד הימין (מצד הרחמים) מתר לנו למאכל. וכל אותם שבאים מצד השמאל (מצד הדין), אסורים כלם לנו למאכל, משום שהדרגה (שעצם) של כלם טמאה, וכלם טמאים, ורוח טמאה שרויה בתוכם וגרה בהם. ולכן רוח הקדושה של ישראל לא תתערב בהם ולא תטמא בהם, כדי שימצאו קדושים ויודעו למעלה ולמטה. אשרי חלקם של ישראל, שהמלך הקדוש רוצה בהם ורוצה לטהר אותם ולקדש אותם על הכל, משום שהם אחוזים בו.

בא ראה, כתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. אם הקדוש ברוך הוא מתפאר בישראל, איך באים להטמא ולהדבק בצד הטמאה? ועל זה כתוב והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני. ולא (אל) תשקצו את נפשתיכם וגו'. מי (שישב) שהוא בדמות המלך, לא צריך להפרד מדרכי המלך, משום כך רשם הקדוש ברוך הוא את ישראל כל אותם שבאים מצד זה, וכל אותם שבאים מצד אחר. אשרי חלקם של ישראל, שכתוב בהם (שם סא) כל ראייהם יכירום כי הם זרע ברוך ה'. ברוך ה' ממש, ברוך ה' בכל.

ובא ראה, כל מי שאוכל מאותם מאכלים אסורים, נדבק בצד האחר, ומתעב נפשו ועצמו, ורוח טמאה שורה עליו, ומראה את עצמו שאין לו חלק באלוה העליון, ולא בא מהצד שלו ולא נדבק בו. ואם יצא כך מהעולם הזה, אוחזים בו כל אותם האחוזים בצד (שבא מצד) הטמאה, ומטמאים אותו ודנים אותו כאדם שהוא נתעב של רבונו, נתעב בעולם הזה ונתעב בעולם הבא.

וינל זה כתוב ונטמאתם בם, בלי א', שלא נמצאת רפואה לתועבתו, ולא יוצא מטמאתו לעולמים. אוי להם! אוי לנפשם, שלא ידבקו בצרור החיים לעולמים, שהרי נטמאו! אוי לעצמם! עליהם כתוב (ישעיה סו) כי תולעתם לא תמות וגו', והיו דראון לכל בשר. מה זה דראון? סרחון. מי גרם לו? אותו הצד שנדבק בו.

ישראל באים מצד הימין. אם נדבקים בצד השמאל, הרי פוגמים את הצד הזה, ופוגמים את עצמם, ופוגמים את נפשם, פוגמים בעולם הזה ופוגמים בעולם הבא. כל שכן מי שנדבק בצד הטמאה, שהכל אחוז זה בזה, וכתוב (דברים יד) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך וגו'.

רבי יוסי פתח ואמר, (קהלת ו) כל עמל אדם לפיהו וגו'. הסתכלתי בדברי שלמה המלך, וכלם אחוזים בחכמה עליונה. כל עמל אדם לפיהו, הפסוק הזה בשעה שדנים את האדם באותו העולם כתוב. כל אותו הדין, וכל מה שסובל באותו העולם ונוקמים ממנו נקמת העולם – לפיהו, בשביל פיהו שלא שמר אותו וטמא אותו את נפשו, ולא נדבק לצד החיים לצד הימין. וגם הנפש לא תמלא, לא תשתלם דינה לעולם ולעולמי עולמים. דבר אחר לא תמלא, לא תשתלם לעלות למקומה לעולמים, משום שהרי היא נטמאה ונדבקה לצד האחר.

רבי יצחק אמר, כל מי שנטמא בהם, כאלו עבד לעבודה זרה, שהיא תועבת ה', וכתוב לא תאכל כל תועבה. מי שעובד לעבודה זרה, יוצא מצד החיים, יוצא מרשות הקדשה ונכנס לרשות אחרת. אף מי שנטמא במאכלות הללו, יוצא מצד החיים, ויוצא מרשות הקדשה ונכנס לרשות אחרת. ולא עוד, אלא שנטמא בעולם הזה ובעולם הבא, ולכן כתוב ונטמאתם בם בלי א'.

וְכַתּוּב (ויקרא כ) וְלֹא תִשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם בְּבַהֲמָה וּבְעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאָדָמָה אֲשֶׁר הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לְטֵמָא. מַה זֶה לְטֵמָא? לְטֵמָא אֶת הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת זָרָה, שֶׁהָרִי הֵם טֵמְאִים, וְהֵם בָּאִים מִצַּד הַטֵּמְאָה, וְכָל צַד נִדְבָק בְּמִקוּמוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר הֵיךְ יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי שֶׁמְעוֹן אָבִיו. אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁשָּׂנִינִי עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל, בְּמָה? אָמַר לוֹ, בְּמָה שֶׁכְּתוּב (יחזקאל לו) וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וּטְהַרְתֶּם וְגו'. כִּיּוֹן שֶׁנִּטְהַרְרִים מִתְּקַדְּשִׁים, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁנִּדְבָּקִים בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא קְדוֹשׁ, שֶׁכְּתוּב (ירמיה ב) קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה' רַאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, וְכַתּוּב (שמות כו) וְאֲנֹשִׁי קְדוֹשׁ תִּהְיוּ לִי. אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר עֲלֵיהֶם, (ויקרא כו) וְהִיִּיתָם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אָנִי ה', מִשּׁוּם שֶׁכְּתוּב וְכוּ תִדְבַּק, וְכַתּוּב (תהלים קמז) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בָּל יִדְעוּם הַלְלוּיָהּ.

רעיא מהימנא

דְּגִים וְחַגְבִּים אֵינָם טְעוּנִים שְׁחִיטָה, אֲלֵא אֲסִיפְתָם הִיא הַמַּתְרַת אוֹתָם. כֶּף מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה, אֵין צְרִיכִים שְׁחִיטָה, אֲלֵא שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (בראשית מט) וַיִּגְוַע וַיֵּאֶסֶף אֶל עַמְּיוֹ. מַה דְּגֵי הֵיךְ חַיּוֹתָם בֵּינָם, אִף תִּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּעַלֵּי הַמְּשֻׁנָה חַיּוֹתָם בַּתּוֹרָה, וְאִם נִפְרָדִים מִמֶּנָּה, מִיַּד מֵתִים. (תנא') תִּנְיִנֵי הַמְּשֻׁנָה, שְׂבָה הַתְּרַבּוּ כְּדֵגֵי הַיָּם, וְאִם אֵלוֹ שְׂבִיבָשָׁה יַעֲלוּ לַמַּיִם וְלֹא יוֹדְעִים לְשׁוֹט, הֵם מֵתִים. אֲבָל אָדָם (שֶׁהֵם בְּעַלֵּי קַבְלָה, הַלְלוּ שְׁלֹמֶעֱלָה), שֶׁהוּא לְמַעְלָה מִכָּלֶם, נֶאֱמַר בּוֹ (בראשית א) וַיְרִדוּ בַדְּגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם.

שְׂאוֹתָם מוֹרֵי הַמְּשֻׁנָה, הַתְּנִינִים, הַתְּנִין הַגְּדוֹל, נֶחֱשׁ בְּרִיחַ, כְּנָגֵד וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכָן בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים, בְּזִמְן שֶׁהַתְּנִינִים, בְּעַלֵּי הַמְּשֻׁנָה, יֵשׁ מַחְלָקַת וּמִקְשִׁים זֶה עַל זֶה, בּוֹלַע אֶת חֲבֵרוֹ, וְזֶה תִלְמִיד קָטָן שֶׁלֹּא הִגִּיעַ לְהוֹרָאָה וּמוֹרָה, חָזָה מֵיָתָהּ. וְאִם הֵם שְׂוִים זֶה לְזֶה וַיֵּשׁ בָּהֶם מַחְלָקַת וְקִשְׁיָהּ, נֶאֱמַר בָּהֶם (לְבַסוּף) (במדבר כא) אֶת וְהָב בְּסוּפָהּ, וּפְרָשׁוּהָ - אַהֲבָה בְּסוּפָהּ. (עד כאן רעיא מהימנא).

פְּרָשַׁת תּוֹרֵיעַ (דף מב ע"א - דף נב ע"ב)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר אֲשֶׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְגו'. רַבִּי אֶלְעָזָר פִּתַּח, (שיר ג) עַל מִשְׁכָּבִי בַלֵּילוֹת בִּקְשָׁתִי וְגו'. עַל מִשְׁכָּבִי!?

במשפכי הָיָה צָרִיךְ לֵהִיט! מַה זֶה עַל מִשְׁכְּבֵי? אֵלָּא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל
אָמְרָה לְפָנַי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִבְקֶשֶׁת מִמֶּנּוּ עַל הַגְּלוּת, מִשׁוּם
שֶׁהִיא יוֹשֶׁבֶת בֵּין שְׂאֵר הָעַמִּים עִם בְּנֵיהֶּ וְשׁוֹכֶכֶת לְעַפְרָה. וְעַל שֶׁהִיא
שׁוֹכֶכֶת בְּאַרְץ טְמֵאָה אַחֲרֵת, אוֹמְרֵת: עַל מִשְׁכְּבֵי אֲנִי מִבְקֶשֶׁת, שְׂאֲנִי
כּוֹאֶבֶת (שׁוֹכֶכֶת) בְּגָלוּת, וְעַל זֶה – בְּקִשְׁתִּי אֵת שְׂאֵהְבָה נַפְשִׁי, וְלִהְיוּצִיא
אוֹתִי מִמֶּנּוּ.

בְּקִשְׁתִּיו וְלֹא מִצְּאֵתוֹ, שְׂאִין דְּרַכּוּ לְהַזְדַּוֵּג עִמִּי אֵלָּא בְּהִיכְלוֹ,
קְרֵאתוֹ וְלֹא עָנְנִי. שֶׁהִנֵּה בֵּין עַמִּים אַחֲרִים אֲנִי יוֹשֶׁבֶת,
וְאִין שׁוֹמְעִים אֵת קוֹלוֹ אֵלָּא בְּנִי, שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים ד') הִשְׁמַע עִם קוֹל
אֱלֹהִים וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, עַל מִשְׁכְּבֵי בְּלִילוֹת – אָמְרָה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, עַל
מִשְׁכְּבֵי הַתְּרַעֲמֵתִי לְפָנָיו, שֶׁהִיָּה מְזַדְּוֵג עִמִּי לְשִׂמְחָה אוֹתִי וְלְבִרְךְ
אוֹתִי בְּשִׂמְחָה שְׁלֵמָה. שְׁכַךְ שְׁנִינּוּ, שֶׁמְזַוּוֹג שֶׁל הַמֶּלֶךְ עִם כְּנִסַּת
יִשְׂרָאֵל כְּמָה צְדִיקִים יְרֵשׁוּ יִרְשֵׁת נַחְלָה הַקְּדוּשָׁה, וְכִמָּה בְּרָכוֹת
נִמְצְאוֹת בְּעוֹלָם.

רַבִּי אַבְא הָיָה הוֹלֵךְ לְכַפֵּר קִנְיָא (בְּסַחֲרָה) לְמַעַרְתַּת לוֹד, וְהָיוּ עִמִּי רַבִּי
יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (מִשְׁלֵי יב) אֲשֶׁת חֵיל עֲטַרְת
בְּעֵלָה וְגו'. אֲשֶׁת חֵיל – זֶה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְכַרְקַב בְּעַצְמוֹתָיו מְבִישָׁה
– אֵלוֹ (זוֹ הָאִמּוֹנָה שֶׁל שְׂאֵר) הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה שְׂאִין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא יְכוֹל לְסַבֵּל אוֹתָם בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (וַיִּקְרָא ב) וְאֶקְוֶץ בָּם. כְּאוֹתָם
קוֹצִים וְדַרְדְּרִים שְׂדוּחֻקִּים אֵת הָאָדָם וְלֹא יְכוֹל לְסַבֵּל אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי אַבְא, כֶּךָ זֶה וְדָאִי. אֲשֶׁת חֵיל – זֶה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא
הַגְּבֻרַת מְכֻמָּה חֵילוֹת וְכִמָּה מַחְנוֹת שֶׁנִּמְצְאוּ בְּעוֹלָם. עֲטַרְת
בְּעֵלָה – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עֲטַרְת תְּפָאֲרֵת, וְהַכֵּל אַחַד. (ל"ג אֲשֶׁת חֵיל – זֶה כְּנִסַּת
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִי בְּזוּוֹג הַמֶּלֶךְ הוֹצִיאָה כְּמָה חֵילוֹת, כְּמָה מַחְנוֹת, כְּמָה צְדִיקִים בְּעוֹלָם, וְכֵלָם נִקְרְאוּ
בָּנִים לְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלְכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים יד) בְּנִים אַתֶּם לַה'
אֱלֹהֵיכֶם) עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי אַבְא, כָּל אַחַד יֹאמַר דְּבַר
בְּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי אַבְא פִּתַח וְאָמַר, אֲשֶׁת חֵיל מִי יִמְצָא – זֶה כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא
אֲשֶׁת חֵיל, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנּוּ. מִי יִמְצָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר יִמְצָא
אַתְכֶם בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים. (ל"ג מִי יִמְצָא – לְהִגִּיחַ בּוֹ קָרֵב) מִי יִמְצָא – מִי יִזְכֶּה
לֵהִיט עִמָּה בְּשִׁלְמוֹת וְלִהְיֵא עִמָּה תְּמִיד.

וְרַחוּק מִפְּנִינִים מְכָרָה, מְכָרָה?! מִקְחָה הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֲלֵא לְכֹל
 אוֹתָם שֶׁלֹּא נִדְבְּקוּ עִמָּה בְּשִׁלְמוֹת וְלֹא שְׁלָמִים עִמָּה, הִיא
 מְכָרָה אוֹתָם וְהִסְגִּירָה אוֹתָם בְּיַד עַמִּים אַחֲרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעֲזְבוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה', וַיִּמְכְּרוּ אֹתָם בְּיַד סִיסְרָא. וְאִזּוֹ הִתְרַחֲקוּ כָּלֵם מֵאוֹתָן
 פְּנִינִים עַל־יוֹנוֹת קְדוּשׁוֹת, שֶׁלֹּא יְהֵא חֶלֶק בָּהֶן. זֶהוּ שֶׁפְּתוּב וְרַחוּק
 מִפְּנִינִים מְכָרָה.

רַבִּי חֲזִיָּא פִּתַּח בְּפִסּוּק אַחֲרָיו וְאָמַר, בְּטַח בָּהּ לֵב בְּעֵלָה וְשָׁלַל לֹא
 יִחָסֵר, בְּטַח בָּהּ לֵב בְּעֵלָה – זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁמִּשּׁוּם כֶּף
 מִנָּה אוֹתָהּ עַל הָעוֹלָם לְהִנְהִיג אוֹתוֹ, כָּל כְּלֵי הַזִּין שֶׁלוֹ הַפְּקִיד בְּיַדֶּיהָ,
 וְכֹל אוֹתָם לוֹחֲמֵי הַקָּרֵב, וְעַל כֵּן וְשָׁלַל לֹא יִחָסֵר.

רַבִּי יוֹסִי פִּתַּח בְּפִסּוּק אַחֲרָיו וְאָמַר, גְּמַלְתָּהּ טוֹב וְלֹא רָע כָּל יְמֵי
 חַיֶּיהָ. גְּמַלְתָּהּ טוֹב, הִיא הַזְּמִינָה טוֹב לְעוֹלָם, הַזְּמִינָה טוֹב
 לְהִיכַל הַמֶּלֶךְ וְלִבְנֵי הַיְכָלוֹ. וְלֹא רָע, מִשּׁוּם שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וַעֲץ
 הַדַּעַת טוֹב וְרָע. מְתֵי טוֹב? בְּזִמְן שֶׁאוֹתָם יְמֵי הַשָּׁמַיִם מְאִירִים עָלֶיהָ
 וּמִזְדוּגִים עִמָּה כְּרֵאוּי, שֶׁהֵם יְמֵי חַיֶּיהָ. מִשּׁוּם שֶׁעַץ הַחַיִּים שׁוֹלַח לָהּ
 חַיִּים וּמְאִיר לָהּ, וּבְאוֹתוֹ זִמְן – גְּמַלְתָּהּ טוֹב וְלֹא רָע. אָמַר רַבִּי אַבָּא,
 יִפָּה הוּא, וְכֹל הַפִּסּוּקִים נֶאֱמָרוּ עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ. שְׁנִינּוּ, אִשָּׁה מִזְרַעַת תַּחֲלָה, יוֹלְדֵת זָכָר. רַבִּי אֲחָא
 אָמַר, הָרִי שְׁנִינּוּ שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גִזַּר עַל הַטָּפָה הַהִיא אִם
 הִיא זָכָר אִם הִיא נְקֵבָה, וְאִתָּהּ אוֹמֵר אִשָּׁה מִזְרַעַת תַּחֲלָה יוֹלְדֵת זָכָר?
 אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבְּחִין בֵּין טָפָה שֶׁל זָכָר
 וּבֵין טָפָה שֶׁל נְקֵבָה, וּמִשּׁוּם שֶׁמִּבְּחִין בָּהּ, גִּזַּר עָלֶיהָ אִם תִּהְיֶה זָכָר
 אוֹ נְקֵבָה.

אָמַר רַבִּי אֲחָא, וְיִלְדָה זָכָר – וְכִי כִּיּוֹן שֶׁמִּזְרַעַת יוֹלְדֵת, שֶׁכְּתוּב
 וְיִלְדָה? (אֵלֵא) הַפִּסּוּק הַזֶּה כֶּף הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת: אִשָּׁה כִּי תִהַר
 וְיִלְדָה זָכָר. (תִּזְרִיעַ וַיְהִי זָכָר) מַה זֶה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
 אִשָּׁה, מִיּוֹם שֶׁמִּתְעַבְּרַת עַד הַיּוֹם שֶׁמוֹלִידָה, אֵין לָהּ בְּפִיָּה אֲלֵא הַיְלֹוד
 שֶׁלָּהּ אִם יְהִיָּה זָכָר, וְעַל כֵּן – אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר.

אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ. רַבִּי חֲזִיקִיָּה פִּתַּח, מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיָהּ ה', כְּמָה רַבִּים
 מַעֲשֵׂי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוּשׁ בְּעוֹלָם. מִשָּׁל לְאָדָם שֶׁלָּקַח בְּיָדוֹ כְּמָה
 זָרְעִים יַחַד, וְזָרַע אוֹתָם בְּפַעַם אַחַת, וְאַחַר כֶּף יוֹצֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד
 לְבִדּוֹ. כֶּף הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה מַעֲשָׂיו בְּחֻכְמָה, וּבְחֻכְמָה נָטַל הַכֹּל

יחד וזרע אותם, ואחר כך יצאו כל אחד ואחד בזמנו. זהו שכתוב (תהלים קד) כלם בחכמה עשית.

אמר רבי אבא, מה רבו מעשיך ה', כמה רבים מעשי המלך הקדוש, וכלם סתומים בחכמה. זהו שכתוב כלם בחכמה עשית. כלם כלולים בחכמה, ולא יוצאים החוצה אלא בשבילים ידועים כלפי הבינה, ומשם נעשים הכל ונתתקנים. זהו שכתוב (משלי כד) ובתבונה יתכונן, ועל זה – כלם בחכמה עשית, בבינה.

מלאה הארץ. הארץ – זו כנסת ישראל, שמשם הכל מתמלא, כמו שנאמר (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים וגו'. קנייך – שיהא מוציאה אותם אחר כך. זהו שכתוב (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, בה' בראם. משום כך, מלאה הארץ קנייך. **בא** ראה, בשעה שאדם בא להתקדש להזדווג בנקבתו (בכונה) ברצון קדוש שלו, מתעוררת עליו רוח (אחרת) קדושה, כלולה זכר ונקבה, ורומז הקדוש ברוך הוא לשליח אחד הממנה על הריונות בני האדם, ומפקיד בידו אותה הרוח, ומודיע לו לאיזה מקום יפקד אותו. זהו שכתוב (איוב ג) והלילה אמר הרה גבר. הלילה אמר לאותו ממנה: הרה גבר מפלוני. והקדוש ברוך הוא מפקיד לו, את אותה הרוח, כל מה שמפקיד, והנה פרושה.

אז יורדת רוח, וצלם אחד עמה, אותו שעומד בדיוקנו למעלה, באותו צלם נברא (התגדל), באותו צלם הולך בעולם הזה. זהו שכתוב (תהלים לט) אף בצלם יתהלך איש. בעוד שהצלם הזה נמצא עם האדם, בצלם שלו עומד בעולם הזה, שמתחברים כאחד (נמצא עמו אדם עומד בעולם הזה, ושנים הם שמתחברים כאחד) הוא עומד בעולם הבא, ושנים הם שמתחברים יחד. ושלמה המלך מזהיר את בני האדם ואומר, (שיר ב) עד שיפוח היום ונסו הצללים, שנים.

ובספר הכשפים של אשמדאי מצאנו, שאותם שיודעים (שרוצים) לכשף כשפים מצד השמאל ולהדבק בהם, יקום לאור הנר או במקום שיראו אותם הצלמים שלו, ויאמר אותם דברים שמתקנים לאותם הכשפים, ויקרא להם לאותם צדדים טמאים בשמות הטמאים שלהם, ויזמין (וישביע) הצלמים שלו לאותם שקורא, ויאמר שהוא מתתקן ברצונו להם למצותם, ואותו האיש יוצא מרשות רבונו, ופקדונו נותן לצד האחר.

ובאותם דבורים של כשפים שהוא יאמר ויזמין (וישביע) אותם לצלמים, נראים שתי רוחות, ומתתקנים באותם צלמים שלו במראה של בני אדם, ומודיעים לו דברים להרע ודברים להיטיב לזמנים ידועים. ואלו שתי הרוחות שלא נכללו בכלל של גוף, עכשו נכללים בצלמים הללו, ומתתקנים בהם ומודיעים לו לאדם דברים להרע, וזהו שיוצא מרשות רבונו, ופקדונו נותן לצד הטמא.

בא ראה, אסור לאדם לזרק כלי הבית ולהפקידו לצד האחר, שלא צריך, או דבר אחר שכמותו (של ביתו לקבל אותו), שהרי כמה שומרי הפללים מזמנים לדבר שהוא לקבל אותו, ומאותו זמן לא שורים עליו ברכות, שהרי הוא מצד אחר. כל שכן מי שמזמין ברצונו על אותו הטוב העליון שלו, לאחר ולצד האחר, שהרי הוא מאותו שהזמין אותו.

ובשקרבים ימי האדם לצאת מן העולם הזה, אותו הצלם העליון שנותנים לו, באה אותה רוח רעה שהיה נדבק בה בכל יום, ונוטלת אותו הצלם, ומתתקן בו והולך לו, ולא חוזר לאדם לעולמים. אז ידע שהרי הוא נדחה מן הכל.

בא ראה, בשעה שהנשמה יורדת להכנס לו בעולם הזה, יורדת לגן העדן של הארץ, ורואה את כבודם של רוחות הצדיקים עומדים שורות שורות. אחר כך הולכת לגיהנם, ורואה את הרשעים שצווחים וי וי, ולא מרחמים עליהם. ובכל מעידים בה עדות, ואותו הצלם הקדוש עומד עליה, עד שיוצאת לעולם.

כשיוצאת לעולם, מזדמן לה אותו הצלם, ומשתתף עמה, ומתגדל עמה, כמו שנאמר אך בצלם יתהלך איש. ובאותו הצלם משתתפים (נמצאים) ימי האדם ותלויים בו. זהו שכתוב (איוב ח) כי תמול אנחנו ולא נדע כי צל ימינו עלי ארץ. כי צל ימינו ודאי. ומיום שמתעברת האשה עד היום שמולידה, לא יודעים בני אדם את מעשי הקדוש ברוך הוא כמה הם גדולים וכמה הם עליונים. זהו שכתוב (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' וגו'.

בא ראה, כל רוחות העולם כלולות זכר ונקבה, וכשיוצאות, יוצאות זכר ונקבה, ואחר כך נפרדים בדרכיהם, אם זוכה האדם, אחר כך מזדווגים יחד. והינו בת זוגו, ומתחברים בזוג (בגוף) אחד בכל,

רוח וגוף, שכתוב (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה למינה. מה זה למינה? אותה רוח האדם שיוצאת זונגו שדומה לו.

ומה זה הארץ? כמו שנאמר רקמתי בתחתיות ארץ, והנה פרשוה. תוצא הארץ ודאי, שהרי ממנה יוצאים נפש חיה, כמו שבארנו, זו רוחו של אדם הראשון, זהו שכתוב (שם ג) ומפרי העץ אשר בתוך הגן. ומפרי העץ - זה הקדוש ברוך הוא. אשר בתוך הגן - אשר בתוך האשה שנינו, הינו אשה כי תזריע וילדה זכר כותב. ולא כולל זכר ונקבה כפי דרך העולם, שהם גרמו לו, שלא מתחברים כמו שיוצאים מלמעלה זוגות.

משום שאדם הראשון זונגו חטאו לקדוש ברוך הוא, ועל כן נפרדים כשיוצאים מלמעלה, עד שיהיה רצון מלפני הקדוש ברוך הוא. אם זוכה אדם, נותנים לו זוגות, ואם לא - מפרידים אותה ממנו, ונותנים אותה לאחר, מולידים בנים שלא כראוי. ועל זה כתוב (שם ו) לא ידון רוחי באדם. מה זה רוחי? רוחו היה צריך להיות! אותן שתי רוחות שיוצאות זוגות, לא ידונו יחד. ועל זה כתוב וילדה זכר, ולא כולל זכר ונקבה כפי דרך העולם, שהם גרמו.

רבי אלעזר אמר, לא כף, שהרי הכל, זכר ונקבה כלולים יחד, ואחר כף נפרדים. אבל וילדה זכר, כלולים יחד מצד הימין. ואם תלד נקבה, כלולים באחד נקבה וזכר מצד השמאל, שיותר שולט צד השמאל על צד הימין, והזכר נכנע בימין שלא שולט, ואז אותו הזכר שיוצא מן הנקבה מצד השמאל, כל דרכיו כמו נקבה (ולא נקרא זכר). אבל הזכר שיוצא מתוך הימין, הוא שולט, והנקבה שיוצאת ממנו נכנעת, שהרי צד השמאל לא שולט, ועל כן כתוב וילדה זכר.

וכמה אלפים ורובות יוצאים בפעם אחת בעולם. ומהיום שמוציאה אותם, לא נקראים נפשות, עד שהן מתישבות בגוף. וכמה הוא? שלשים ושלשה ימים. הינו שכתוב ושלשים יום ושלשת ימים וגו'. וטמאה שבעת ימים, שהרי כל שבעת ימים לא נכנסים אליה רוחות להתקשר בה, וכל שבעת הימים הללו הרוח הולכת בגוף למצא את מקומה, ואז כתוב (ויקרא כב) והיה שבעת ימים תחת אמו.

וביום השמיני חוזרים הרוח והגוף להראות לפני הגבירה ולהקשר עמה, ובזכר, בגוף וברוח. ושלשים יום ושלשת ימים תשב על (א) דמי טהרה, שתתישב הרוח בגוף. ושלשה ימים מה עושים?

אלו שלשת ימי המילה, שלתינוק כואב, והרוח לא שמה את מדורה בגוף כבשאר הימים, ועל כן – ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה.

בדמי טהרה בראשונה, ואחר כך ימי טהרה. בדמי טהרה – אלו דמי מילה, דם אחר דם שבא מהתינוק, והקדוש ברוך הוא שומר אותם דמים כל הימים הללו. זהו שכתוב תשב בדמי טהרה, טהרה סתם, ולא הזכיר ה"א האחרונה, שלא תאמר הטהרה של הגבירה, אלא טהרה סתם. דמי טהרה נקראים ימי הטהרה הללו.

סדר הלימוד ליום כג אדר [יום 171 בשנה]

רעיא מהימנא

וביום השמיני ימול בשר ערלתו. מצוה זו למול לשמנה ימים מילת ברית הקדש. סוד עליון, שכתוב (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. למי? לאותם יראיו, אותם יראי חטא, שהרי סוד הברית הקדוש לא ראוי לגלות, רק להם. ואת סוד הברית הקדוש הרי פרשוהו, ונתבאר בכמה מקומות.

וסוד זה לשמנה ימים הוא חיוב על העולם, לכל העם הקדוש, שכתוב וביום השמיני ימול בשר ערלתו. יום השמיני – זהו אות ברית הקדש, והוא שמיני לכל הדרגות, ומילת אותו הברית להעביר אותה ערלה מלפני הברית.

שהרי באותו הזמן שמתכנסים העם הקדוש להעביר אותה הערלה מלפני הברית, הקדוש ברוך הוא מכנס את כל הפמליא שלו ומתגלה ודאי להעביר את אותה הערלה למעלה מלפני ברית הקדוש. שהרי כל המעשים שישראל עושים למטה, מעוררים מעשה למעלה. ובאותו זמן נדחית אותה הערלה מכל העם הקדוש למעלה, ומתקינים לאותה הערלה כלי אחד עם עפר להשרות אותה הערלה בתוכו, בסוד הכתוב (ישעיה סה) ונחש עפר לחמו. (בראשית ג) ועפר תאכל כל ימי חייה.

מכאן שלא צריך לנהג בזיון במקום ההוא. אף על גב שמעבירים אותו מהברית הזו, ומקומו כאשר נפרד מהברית הזו הוא עפר, (שהנה) שהרי אחר שהנחש ההוא העבר מלפני האדם, הקדוש ברוך הוא שם לו את מדורו בעפר, שכתוב ועפר תאכל כל ימי חייה. וכיון שהקדוש ברוך הוא פשהעביר אותו מלפני אדם, שם מדורו בעפר והתקין אותו, כך באותו גון ממש אנו צריכים כשמעבירים את הערלה, להתקין לה עפר שיהיה בו המדור שלו.

כל אדם צריך להקריב אותו בן קרבן לקדוש ברוך הוא, בשמחה, ברצון הלב, להכניסו תחת כנפי השכינה, ונחשב לפני הקדוש ברוך הוא שהוא קרבן שלם שיתקבל ברצון.

והקרבן הזה, כמו קרבן הבהמה. זה לשמנה ימים, וזה לשמנה ימים, שכתוב ומיום השמיני והלאה ירצה. במה ירצה?

בזה שעוברת עליו שבת אחת. פיון שעוברת עליו שבת אחת, אז זה ירצה לקרבן, וזה לקרבן. למה? משום שנדבק ונדמן אל אותה השבת, סוד ברית הקדש, ועל כן הכל הוא בסוד עליון.

(ע"כ רעיא מהימנא).

בכ"ל קדש לא תגע ואל המקדש וגו'. בא ראה, בכל יום ויום כנסת ישראל נוטלת מבית המלך מזון לרוחות בני האדם וזנה אותם בקדשה, פרט לאלה, שעד שמתישבות בגוף אותן רוחות. אחר שלשים ושלשה ימים היא משגיחה עליהם כל יום, שהרי הרוחות נקשרות בגוף כשאר בני העולם. כמו שהיא לא שורה אלא במקום שלם, כך כל מעשיו כגון זה, עד שנשלמים. בכל קדש לא תגע, להשגיח עליהם.

ואם נקבה תלד. כמו שבארנו, שיותר צד השמאל שולט, והימין נכנע. ועל כן הכל, על כל אחד שנים, רחוקה הנקבה מן הזכר להקשר הרוח בגוף, שהרי השמאל אינו מתישב כך כמו הימין, ונמצא יותר בתקף.

אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'. רבי יהודה פתח, (שמואל א-ב) אין קדוש פה, כי אין בלתי ואין צור כאלהינו. הפסוק הזה קשה, אין קדוש פה, משמע שיש קדוש אחר, משום שכתוב פה. ואין צור כאלהינו, משמע שיש צור אחר.

אלף ודאי, אין קדוש פה, שכמה קדושים הם, קדושים למעלה, שכתוב (דניאל ד) ומאמר קדישין שאלתא. ישראל הם קדושים, שכתוב (ויקרא יט) קדשים תהיו. וכלם קדושים, ולא קדושים פה. ומה הטעם? משום שכתוב כי אין בלתי. מה זה כי אין בלתי? אלא קדשת הקדוש ברוך הוא בלתי הקדשה שלהם, שהוא לא צריך את הקדשה שלהם. אבל הם אינם קדושים בלתי, וזהו כי אין בלתי, אין הקדשה שלהם בלתי.

ואין צור כאלהינו. כמו שבארוה, שהקדוש ברוך הוא צר צורה בתוך צורה ומתקין אותה, ונופח רוח חיים, ומוציא אותה לאויר העולם. דבר אחר ואין צור כאלהינו – יש צור שנקרא צור, (ישעיה נא) הביטו אל צור חצבתם. (שמות יז) והכית בצור. הנני עמד לפניך שם על הצור בחרב. וכלם נקראים צור, ואין צור בכלם כאלהינו, שלו השלטון והמלכות על הכל.

רבי חייא ורבי אחא היו יושבים לילה אחד לפני רבי אבא. קמו בחצות הלילה לעסק בתורה. עד שיצאו החוצה, ראו כוכב אחד שהיה מפה שלש פעמים בכוכב אחר ומסתיר אורו. בינתיים שמעו שני קולות בשני צדדים, קול אחד לצד צפון למעלה, וקול אחד למטה, והקול ההוא מכריז ואומר: הכנסו והתכנסו למקומכם, עכשו השתמרות של נקבה פתוחה, הקדוש ברוך הוא נכנס לטיל בגן להשתעשע עם הצדיקים שבגן. עבר אותו הקול ושכך.

חזרו רבי אחא ורבי חייא. אמרו, הנה ודאי עת רצון, שהתעוררות של כנסת ישראל (זמן) היא להתחבר עם המלך הקדוש. אמר רבי אחא, ודאי לא (מתחברת) משפעת לה כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא אלא מתוך שירה ומתוך השבח שלה אליו.

עד שבא הבקר, ומושיט לה המלך חוט של חסד, וסוד הדבר כמו שאמרנו, (אסתר ה) ויושט המלך לאסתר את שרכיט הזהב אשר בידו וגו'. ואל תאמר שלה לבדה מושיט המלך את זה, אלא לה, ולכל אותם שמתחברים עמה. בא ונתחבר יחד. ישבו.

פתח רבי אחא ואמר, (בראשית ב) ויאמר ה' אלהים לא טוב היות האדם לבדו וגו'. למה פתח הפסוק כך? אלא הנה נתבאר, שעל זה לא כתוב כי טוב בשני, משום שעתידי אדם להפרד, וכתוב לא טוב היות האדם לבדו.

וכי לבדו היה? והרי כתוב (שם ה) זכר ונקבה בראם. ושנינו, אדם דו פרצופים נברא, ואתה אומר לא טוב היות האדם לבדו?! אלא שלא השתדל עם נקבתו, ולא היתה לו עזר כנגדו, משום שהיתה בצדו, והיו יחד מאחור, ואז היה האדם לבדו.

אעשה לו עזר כנגדו. מה זה כנגדו? כנגד פניו, להדבק זה עם זה פנים בפנים. מה עשה הקדוש ברוך הוא? נסר אותו ונטל הנקבה ממנו, זהו שכתוב ויקח אחת מצלעותיו. מה זה אחת? זו הנקבה שלו, כמו שנאמר אחת היא יונתי תמתי. ויביאה אל האדם, התקינה ככלה, והביא אותה להיות כנגד פניו המאירות פנים בפנים. ובעוד שהיתה דבוקה הנקבה בצדו, היה האדם לבדו. אחר כך עלו שנים, וקמו שבע יחד.

בא ראה, בשעה שנכנסה (שהתקנה) אצל אדם, הקדוש ברוך הוא ברוך אותם, זהו שכתוב (שם א) ויברך אתם אלהים, כחזן שמברך את

הכלה בשבע ברכות. מכאן למדנו, חתן וכלה, כיון שמתברכים בשבע ברכות, נדבקים יחד, כמו דגמא שלמעלה.

ועל כן, מי שבא להתחבר עם אשה של של אחר, הנה פוגם את הזוג, (כביכול עושה שתי רשיות למעלה) שהרי הזוג של כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא לבדו, בזמן שהוא ברחמים ובזמן שהוא בדין. בא ראה, מי שמתחבר לאשה של אחר, כאלו משקר בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, ועל זה הקדוש ברוך הוא לא מכפר לו בתשובה, והתשובה תלויה עד שיסתלק מן העולם. זהו שכתוב (ישעיה כב) אם יכפר העון הזה לכם עד תמתו. ומתי? בשעה שנקנס בתשובה לעולם ההוא, ויש לו לקבל ענש.

רבי אלעזר אמר, מי שמשקר בכנסת ישראל לא יתקבל בתשובה עד שידון בדין של גיהנם. כל שכן מי שמשקר בכנסת ישראל ובקדוש-ברוך-הוא. וכל שכן אם מטריח את הקדוש ברוך הוא לעשות דמות של ממזר באשתו של האחר ומכחיש את פרסום המלך.

רבי חייא פתח ואמר, (משלי כ) גוזל אביו ואמו וגו'. אביו - זה הקדוש ברוך הוא. אמו - זו כנסת ישראל. מה גוזל? כמו שנאמר (ישעיה ג) גזלת העני בבתיכם. ומי היא? מי שחומד אשה אחרת שאינה בת זוגו.

שם שנינו, כל הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאלו גוזל את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת ישראל, שכתוב גוזל אביו ואמו וגו'. כל הנהנה מן העולם הזה, כלל זה הוא האשה. מי שנדבק באשה להנות ממנה, ואף על גב שהיא פנויה, ונהנה ממנה בלא ברכה, כאלו גוזל את הקדוש ברוך הוא ואת כנסת ישראל. מה הטעם? משום שהזוג שלהם הוא בשבע ברכות. ומה על פנויה כף - מי שנדבק באשתו של אחר, שעומד כמו שלמעלה, בזוג של שבע ברכות, על אחת כמה וכמה.

חבר הוא לאיש משחית - זה ירבעם, כמו שבארונה, ואמר אין פשע, שאומר הנה היא פנויה, למה אסור? משום זה הוא גוזל אביו ואמו. ולא עוד, אלא שחבר הוא לאיש משחית. מי הוא איש משחית? שפוגם הדמות והתקון של מעלה. כל שכן מי שחומד את אשתו של חברו להדבק (ונדבק בה) עמה, שפוגם יותר, ועל זה הוא

נפגם לעולמים. איש משחית – שפוגם למעלה, ופוגם למטה, ופוגם את נפשו, שכתוב משחית, וכתוב (משלי ו) משחית נפשו הוא יעשנה. רבי אבא פתח ואמר, (בראשית לב) ויאמר שלחני כי עלה השחר וגו'. ויאמר שלחני, וכי קשור היה בידו של יעקב? אלא אשריהם הצדיקים שהקדוש ברוך הוא חס על כבודם ולא עוזב אותם לעולמים. זהו שכתוב (תהלים נה) לא יתן לעולם מוט לצדיק. והנה פתוב, ותקע כף ירך יעקב.

אָלָא את שלו גבה. והנה נתבאר, כתוב (בראשית לב) והוא לן בלילה ההוא במחנה. וכתוב ויקחם ויעברם את הנחל. מה היתה דעתו של יעקב להעבירם בנחל בלילה? אלא ראה את המקטרג הולך בין המחנה שלו, אמר יעקב, אעבר לצד האחר של הנחל, אולי לא מצא ערבוּבִיָּהּ.

מָה רָאָה? ראה שלהבת של אש ליהטת, הולכת וטסה בין מחנותיו. אמר יעקב, מוטב לנסע מכאן, והנהר מפסיק בינינו, ולא תמצא ערבוּבִיָּהּ. מיד – ויקחם ויעברם את הנחל. ויותר יעקב לבדו, מכאן למדנו, מי שנמצא לבדו בבית בלילה, או ביום בבית מיוחד, כל שפן בלילה, מה זה מיוחד? מיוחד משאר הבתים, או מי שהולך לבדו בלילה, יכול להנזק.

בָּא רָאָה, ויותר יעקב לבדו, אז – ויאבק איש עמו וגו'. שנינו, הוא בא מצד הדין, ושלטונו בצד של הלילה. מה זה בצד הלילה? להפגס לגלות (בגלותם). כיון שעלה האור, תשש כחו, ומתגבר עליו הכח של יעקב, (הוא) שהרי מצד הלילה הוא בא. ובזמן שהיה לילה, לא היה יכול לו יעקב. כשעלה האור, התחזק הכח של יעקב ואחז בו, והתגבר עליו. ראה אותו יעקב שהנה הוא שליח.

אָמַר לו, עזב אותך, שאיני יכול לך. מה הטעם לא יכל לו? משום שהיה עולה האור, ונשבר הכח שלו, שכתוב (איוב לח) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מה זה ויריעו? שנשברו כל אותם שבאים מצד הדין. אז התחזק יעקב ואחז בו.

אָמַר לו, שלחני כי עלה השחר, הגיע הזמן לשבת את שכחו של הקדוש ברוך הוא ולהתכנס. ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני. אם תברכני יהיה צריך להיות! מה זה אם ברכתני? אלא אמר לו יעקב, ודאי שאבא בריך אותי אותן הברכות שרצה לברך את עשו,

וְאֲנִי פוֹחַד מִמֶּךָ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, אִם תּוֹדָה לִי עֲלֵיהֶן (א) אִם לֹא, או שְׂיִמְצָא עָלַי מְקַטְרֵג בְּגִלְלָם.

מִיָּד אָמַר לוֹ, וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמַר עוֹד שְׂמֶךָ. מָה אָמַר לוֹ? אֵלֶּא כִּן אָמַר לוֹ, לֹא בְּהִתְחַכְּמוֹת וְלֹא בְּעַקְבוֹת (שְׁלֶךְ) הַרְוַחַת אֶת אוֹתָן הַבְּרָכוֹת, לֹא יֹאמַר עוֹד שְׂמֶךָ יַעֲקֹב, שְׁהָרִי לֹא בְּעַקְבוֹת זֶה הָיָה, כִּי אִם יִשְׂרָאֵל, וְדַאי יִשְׂרָאֵל הוֹדָה עָלֶיךָ וּמִמֶּנּוּ יֵצְאוּ הַבְּרָכוֹת, מִשּׁוֹם שְׂאֵתָה אַחֲזוּ בוֹ, וְעַל זֶה אֲנִי וְכָל שְׂאֵר הָאוֹכְלוֹסִין הוֹדִינוּ עֲלֵיהֶן.

כִּי שְׂרִית עִם אֱלֹהִים וְאִם אֲנָשִׁים וְתוֹכָל. עִם אֱלֹהִים – כָּל אוֹתָם שְׂבָאִים מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה. וְעִם אֲנָשִׁים – זֶה עָשׂוּ וְהָאוֹכְלוֹסִים שָׁלוּ. וְתוֹכָל – יְכַלֵּת לָהֶם, וְהֵם לֹא יְכַלּוּ לָךְ. וְלֹא עֲזַב אוֹתוֹ יַעֲקֹב עַד שֶׁהוֹדָה לוֹ עַל אוֹתָן הַבְּרָכוֹת. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיְבָרֵךְ אֶתוֹ שָׁם.

בֵּא רָאָה, בְּשָׁעָה שְׁעָלָה הָאוֹר, נִכְנָעִים כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי הַדִּינִים וְאִינָם נִמְצָאִים, וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל מְסַפְּרַת עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הִיא עֵת רְצוֹן לְכָל, וּמוֹשִׁיט לָהּ הַמְּלָךְ וְלְכָל אוֹתָם שְׂנִמְצָאִים עִמָּה שְׂרָבִיט שֶׁל חוּט שֶׁל חֶסֶד, לְהִמְצָא בְּשַׁלְמוֹת עִם הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ, וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר.

בֵּא רָאָה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִמְצָא עִם כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל, בְּאוֹתָם הַזְּמַנִּים שְׂנִמְצָא עִמָּה, וְהִיא מְעוֹרְרַת רְצוֹן אֵלָיו בְּרֵאשׁוֹנָה, וּמוֹשֶׁכֶת אוֹתוֹ אֵלֶיהָ בְּרַב חֶבֶה וּתְשׁוּקָה, אֲזַי מִתְמַלֵּאת מִצַּד הַיְמִין, וְכַמָּה אוֹכְלוֹסִים נִמְצָאִים בְּצַד הַיְמִין בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְכִשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעִיר חֲבִיבוֹת וְרְצוֹן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהִיא מְעִירָה אַחֵר כֵּן, וְלֹא בְּזִמָּן שֶׁהוּא מְעִיר, אֲזַי הַכָּל נִמְצָא בְּצַד הַנֶּקְבָה, וְהַשְּׂמַאל מִתְעוֹרֵר, וְכַמָּה אוֹכְלוֹסִים עוֹמְדִים וּמִתְעוֹרְרִים בְּצַד הַשְּׂמַאל בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. כֵּן גַּם כְּתוּב, (זֶהוּ שְׂכָתוֹב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָה זָכָר וְגו'. מָה הַטַּעַם? שְׂנִינּוּ, הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן נִמְצָא כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, וְזֶה כְּדָגְמָא שֶׁל זֶה. וְעַל זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר זָכָר אוֹ נִקְבָה, שְׂיִמְצָא רְצוֹן בְּעוֹלָם. וּבְכָל צָרִיךְ אָדָם לְהִדְבִּיק רְצוֹן לְמַעְלָה אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂיִמְצָאוּ רְצוֹנוֹת בְּעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חֲלַקְתֶּם שֶׁל הַצְּדִיקִים, שֶׁהֵם יוֹדְעִים לְהִדְבִּיק אֶת רְצוֹנָם אֶל הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ, עֲלֵיהֶם כְּתוּב, (דְּבָרִים ד) וְאוֹתָם הִדְבַּקְתֶּם בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

אָדָם כִּי יִהְיֶה כְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפְּחַת אוֹ בְּהֶרֶת וְגו'. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (שִׁיר א) אֵל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׂתַרְחַחַת שְׂשׁוּפְתָנִי

השמש. הפסוק הזה נתבאר, אבל בשעה שהלבנה מתכסית בגלות, היא אומרת, אל תראני. לא שהיא מצוה שלא לראות אותה, אלא משום שהיא רואה את תשוקתם של ישראל אליה, לראות את אורה, היא אומרת אל תראני, לא תוכלו לראות אותי. אל תראני ודאי. מה הטעם? משום שאני שחרחרת, משום שאני בקדרות.

מה זה שחרחרת? שחרה היה צריך להיות! אלא שתי קדריות, אחת – ששפתני השמש, שהסתלק ממני השמש להאיר לי ולהסתכל בי, ואחת – שפני אמי נחרו בי.

ששפתני?! ששפתני היה צריך להיות! אלא רמז הוא רומז, בשש. שכאשר מאיר השמש, בששה אורות הוא מאיר, וכשמסתלק, כל אותם ששת האורות מסתלקים. בני אמי – אלו הם שבאים מצד הדין הקשה. נחרו בי, כמו שנאמר נחר גרוני. זהו שכתוב (איכה ה) על צוארנו נרדפנו. שכאשר היו ישראל נכנסים לגלות, היו הולכים ידיהם מהדקות לאחור, ורחים על צוארם, ולא יכלו לפתח את הפה.

שמוני נטרה את הפרמים, ללכת לגלות, לשמר את שאר העמים בשביל ישראל. פרמי שלי לא נטרתי, שהרי לא יכלתי לשמר אותם כבראשונה. בראשונה שמרתי את פרמי שלי, וממנו נשמרו שאר הפרמים. עכשו אני שומרת את שאר הפרמים בשביל פרמי שלי שיהיה שמור ביניהם.

רבי חייא יוסי היו הולכים בדרך. כשהגיעו לשדה אחת, ראו עץ אפרסמון אחד בצד ימין הדרך. אמר רבי יוסי, עטיפה של עשן מצויה בעינים, אין לנו רשות לראות בשמחה מיום שחרב בית המקדש.

פתח ואמר, (תהלים כד) לה' הארץ ומלואה תבל וישבי בה. פיון שאמר לה' הארץ ומלואה, למה תבל וישבי בה? וכי תבל איננה מן הארץ? אלא כך אמר, לה' הארץ ומלואה – זו הארץ הקדושה, שנקראת עץ החיים. תבל וישבי בה – אלו שאר הארצות, כמו שנאמר (שם ט) והוא ישפט תבל בצדק, שתבל תלוייה בצדק, והכל דבר אחד.

רבי חייא אמר, לה' הארץ ומלואה, מילא הארץ, מה זה ומלואה? אלא אלו נשמות הצדיקים. תבל וישבי בה. תבל – זו הארץ

שְׁלֵמֻטָּה. וַיִּשְׁבִּי בָהּ – אֵלּוּ הֵם בְּנֵי הָאָדָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אִם כֶּךָ, בְּמָה
בְּאַרְנֹנוּ כִּי הוּא עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יִכּוֹנְנֶנָּה? אָמַר לוֹ, וַדַּאי כֶּךָ
זֶה, שְׂאוֹתָהּ אַרְץ הַחַיִּים עַל יָמִים יִסְדָּה וְעַל נְהָרוֹת יִכּוֹנְנֶנָּה, שְׁכָלָם
יוֹצְאִים מֵאוֹתוֹ הַנְּהָר הָעֲלִיּוֹן שְׂשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן, וּבָהֶם מִתְתַקְנֶת
לְהִתְעַטֵּר עִם הַמְּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ וְלִזְוֹן אֶת הָעוֹלָמוֹת. (ומשום כֶּךָ)

מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגו', נָקִי כַפַּיִם וְכֹר לִבָּב אֲשֶׁר לֹא נָשָׂא נַפְשִׁי וְגו'.
נִפְשׁוּ כְּתוּב, מֵה זֶה נַפְשִׁי וְנִפְשׁוּ? אֲלֵא הַכֹּל דָּבָר אֶחָד, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר (עמוס ו) נִשְׁבַּע אֲדֹנָי יְהוִה בְּנַפְשׁוֹ. (שמואל-א ב) כִּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי
וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. וְדוֹד הַמְּלֶךְ נֶאֱחָז בְּאוֹתוֹ לֵב וּבְאוֹתָהּ נַפֶּשׁ, וְעַל כֵּן לֹא
נָשָׂא לְשׂוֹא נַפְשׁוֹ.

בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, פָּגְשׁוּ בְּאִישׁ אֶחָד, וּפְנִיּוֹ מְלֵאוֹת בְּמִכּוֹת, וְהָיָה קָם
מִתַּחַת אֵילָן אֶחָד. הִסְתַּכְּלוּ בוֹ, וָרָאוּ פְנֵי אֲדָמוֹת בְּאוֹתָן
הַמִּכּוֹת. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ, אֲנִי יְהוּדִי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
חֹטֵא הוּא, שְׂאֵם לֹא כֶּךָ, לֹא נִרְשָׁמוּ פְנֵיּוֹ בְּאֵלּוֹ הַחֲלָאִים הָרַעִים, וְאֵלּוֹ
לֹא נִקְרְאִים יְסוּרִים שֶׁל אֶהְבָּה. אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כֶּךָ הוּא וַדַּאי,
שְׂיִסוּרִים שֶׁל אֶהְבָּה מְכַסִּים הֵם מִבְּנֵי אָדָם.

בְּאֵ רָאָה, שְׁכַתוֹב אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ סַפְחַת אוֹ בְּהֶרֶת.
הִנֵּה שְׁלֵשָׁה מִיָּנִים כָּאֵן, וְכֹלָם נִקְרְאִים נִגְעַ צְרַעַת. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
וְהָיָה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ לִנְגַע צְרַעַת. מֵה זֶה נִגְעַ צְרַעַת? הַסְּגָרָה, הַסְּגָרָה
בְּכֹל, וְכַתוּב וְהוֹבָא אֶל אֶהְרֵן הַכֹּהֵן וְגו'. אֲבָל אוֹתָם שִׁירָאוּ לַחוּץ,
כְּתוּב וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ. שְׁהָרִי וַדַּאי אוֹתָם שִׁירָאוּ בַחוּץ בְּבִנֵי
אָדָם, הֵם בְּאִים מִצַּד הַטְּמֵאָה, וְאִינָם יְסוּרִים שֶׁל אֶהְבָּה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִנֵּיִן לָנוּ? אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, שְׁכַתוֹב (משלי כז) טוֹבָה
תּוֹכַחַת מִגְּלָה מֵאֶהְבָּה מִסְתַּרְתָּ. אִיזוּהִי תּוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה? (זוהי
תּוֹכַחַת מֵאֶהְבָּה כִּאֲשֶׁר הִיא) מִסְתַּרְתָּ מִבְּנֵי אָדָם. כְּמוֹ זֶה מִי שְׂמוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ
בְּאֶהְבָּה, צָרִיךְ לְהִסְתַּיֵּר דְּבָרָיו מִבְּנֵי אָדָם, שְׁלֹא יִתְבַּיֵּשׂ מֵהֶם חֲבֵרוֹ.
וְאִם דְּבָרָיו הֵם בְּגִלּוּי לְפָנֵי בְּנֵי אָדָם, אִינָם בְּאֶהְבָּה.

כֶּךָ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּשִׂמוֹכִיחַ אֶת הָאָדָם, בְּכֹל הוּא מוֹכִיחַ
בְּאֶהְבָּה. בְּרֵאשׁוֹנָה מְכָה אוֹתוֹ בְּגוֹפּוֹ בְּפָנִים. אִם חוֹזֵר בּוֹ –
מוֹטָב, וְאִם לֹא – מְכָה אוֹתוֹ תַּחַת לְבוּשׁוֹ, וְאֵלּוֹ (בְּעוֹר) נִקְרְאִים יְסוּרִים
שֶׁל אֶהְבָּה. אִם חוֹזֵר בּוֹ – מוֹטָב, וְאִם לֹא – מְכָה אוֹתוֹ בְּגִלּוּי בְּפָנָיו,

לפני כלם, כדי שיסתכלו בו וידעו שהנה הוא חוטא, ולא אהוב של רבונו הוא.

אמר להם אותו האיש, בקשר של עצה אחת באתם אלי, ודאי אינכם אלא מאותם שדיורם בבית רשב"י, שלא פוחדים מהכל. אם בני שבאים אחרי יתגרו בכם, איך דבריכם בגלוי? אמר לו, התורה כך היא, שפתיב (משלי א) בראש המיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר. ומה אם בדברי תורה אנו פוחדים מפניך, הרי נמצא בבושה לפני הקדוש ברוך הוא, ולא עוד, אלא שהתורה צריכה צחות. פתח אותו האיש ואמר, (מיכה ז) מי אל כמוך נשא עון וגו'. הרים ידיו ובכה. בינתיים הגיעו בניו. אמר בנו הקטן, יש כאן סיוע שמימי.

פתח ואמר, (קהלת ז) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אבד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו. הפסוק הזה למדנו בבית רבי דוסתאי סבא, שהיה אומר משמו של רבי ייסא סבא. את הכל ראיתי בימי הבלי, וכי שלמה המלך שהיה חכם על הכל, איך אמר כך שהוא ראה הכל בזמן שהוא הלך בחשכים של העולם? שהרי כל מי שמשתדל בחשכים של העולם, לא רואה דבר ולא יודע דבר?

אף כך נתבאר, בימי שלמה המלך עמדה הלבנה בשלמותה, ושלמה התחכם על כל בני העולם, ואז ראה הכל וידע הכל. ומה ראה? ראה כ"ל, שלא זו מן הלבנה, והיה מאיר לה השמש (לה פשמש). זהו שפתיב את הכל ראיתי בימי הבלי. מה זה הבלי? זו הלבנה שנכללת מן הכל, ממים ואש ורוח יחד. כהבל שיוצא מן הפה שכלול מן הכל.

והוא ראה כ"ל, באותו ההכל שלו שאחז בו. יש צדיק אבד בצדקו, בא וראה, בזמן שמתרבים הצדיקים בעולם, הכ"ל הזה לא זו מהלבנה לעולמים, והכ"ל הזה נוטל כל שמן ומשחה ושמחה שלמעלה, ומתמלא (ידיו ורוח) ושמח וגדל, כדי להזדוג עם הלבנה, והוא מרויח בשבילה.

ובזמן שמתרבים הרשעים בעולם והלבנה נחשכת, אז הצדיק אבד בצדקו. לא כתוב צדיק נאבד, אלא צדיק אבד, שהרי לא נראה (מתחבר) בלבנה, ולא נוטל שמן ומשחה ושמחה למלא אותה ולהזדוג עמה. ועל זה צדיק אבד בצדקו, זו הלבנה, שבגלל הלבנה

שלא נמצאת להזדווג עמו, הוא אובד, שלא שואב מהשמחה כמו שהיה עושה. ואז מתעורר כל צד השמאל, והרשעים מאריכים בשלוה בעולם. זהו שכתוב ויש רשע מאריך ברעתו. מה זה ברעתו? באותו הצד (באותה רעה) שנדבק בו.

עוד יש צדיק אבד בצדקו, שכאשר הרשעים רבים בעולם והדין תלוי (בחטאים), הצדיק אבד בצדקו, הוא נתפס בחטאם, כמו אבא שנתפס בחטאי בני עירו, שכלם היו חצופים (אליה), והוא לא התרה בהם ולא ביש אותם לעולמים, ומחה בידינו שלא נתגרה ברשעים (ולא מחה בידם שלא להתגרות בהם), והיה אומר לנו, (תהלים לו) לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעשי עולה. אמר אבי, ודאי הקדוש ברוך הוא העניש אותי בזה, שהרי היתה רשות בידי למחות בידיהם ולא עשיתי, ולא בישתי (הוכחתי) אותם לא בסתר ולא בגלוי.

עוד פתח בנו אחר ואמר, (בראשית ב) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה וגו'. וייצר ה' אלהים, בשני יודיים, בשני יצרים, יצר טוב ויצר רע, אחד כנגד מים ואחד כנגד אש. ה' אלהים - שם מלא. את האדם - כולל זכר ונקבה. עפר מן האדמה - זה עפר הארץ הקדושה, שמשם נברא, והוא מקום בית המקדש.

ויפח באפיו נשמת חיים - זו הנשמה הקדושה שנמשכת מאותם החיים שלמעלה. ויהי האדם לנפש חיה, אדם נכלל בנפש הקדושה, מהחיה העליונה שהוציאה הארץ, שכתוב (שם א) תוצא הארץ נפש חיה, הנפש של החיה העליונה ההיא.

השלמה מההשמטות סימן ו'

שכתוב תוצא הארץ נפש חיה, נפש של אותה חיה עליונה, ומשום שהנפש חיה הזו היא קדושה עליונה, כשהארץ הקדושה מושכת אותה לתוכה ונכללת בה, אזי קוראים לה נשמה.

ובא ראה, בכל זמן שאדם הולך בדרך אמת, ופיו ולשונו מדברים דברים קדושים, בתפלה ובתורה, הנשמה הזו נדבקת בו, הוא אהוב של רבונו, כמה שומרים שומרים עליו מכל הצדדים, רשום הוא לטוב למעלה ולמטה, והשכינה הקדושה שורה עליו. וזוהי שעולה למעלה ומדברת לפני המלך הקדוש, ונכנסת לכל השערים, ואין מי שימחה בידה. ועל זה נקראת רוח מדברת, שהרי לכל שאר הנפשות (נפשותינו) אין רשות לדבר לפני המלך פרט לזו.

וּבְזִמְן שֶׁהוּא מְסֻטָּה אֶת דְּרָכָיו, וְשִׁפְתוֹתָיו וּלְשׁוֹנוֹ מְדַבְּרִים דְּבוּרִים רָעִים, הַשְּׂכִינָה מְסַתְּלֶקֶת מִמֶּנּוּ, וְהַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה עוֹבְרֶת מִמֶּנּוּ וְלֹא נִדְבְּקֶת בּוֹ. וּמֵצֵד שֶׁל הַנְּחֹשׁ הָרַע הַקְּשָׁה מִתְעוֹרְרֶת רוּחַ אַחַת שֶׁמְשׁוֹטְטֶת וְאוֹכֶלֶת בְּעוֹלָם, שְׂאִין שׁוֹרָה אֲלֵא בְּמָקוֹם שֶׁקְּדוּשָׁה עֲלִיּוֹנָה הִסְתַּלְּקָה מִשָּׁם. וְאוֹתָם דְּבוּרִים עוֹלִים לְמָקוֹם הַנְּחֹשׁ הָרַע, שֶׁהַכֹּל חוֹזֵר לְמָקוֹמוֹ. וּבִשְׁעָה שֶׁמַּעֲלִים, הַכֹּל מְכַרְיִזִים וְאוֹמְרִים: הִסְתַּלְּקוּ מִסְּבִיבוֹ שֶׁל הַדְּבוּר הָרַע שֶׁל פְּלוֹנִי! פָּנוּ מְקוֹם לְדַרְכוֹ שֶׁל הַנְּחֹשׁ הַקְּשָׁה!

וְאוֹתָהּ נִשְׁמָה עוֹלָה בְּבוֹשָׁה וּבְצֶרֶת הַכֹּל, וְלֹא נוֹתְנִים לָהּ מְקוֹם לְדַבֵּר כְּמִקְדָּם, וְאִזּוֹ מִזְדַּמֵּן הַנְּחֹשׁ. וּכְשֵׁאוֹתוֹ הַדְּבוּר הָרַע עוֹלָה בְּדַרְכִים יְדוּעוֹת וְשׁוֹרָה לְפָנָי הַנְּחֹשׁ הַקְּשָׁה, כַּמָּה רוּחוֹת מִתְעוֹרְרוֹת בְּעוֹלָם, וְרוּחַ יוֹרֶדֶת מֵאוֹתוֹ הַצֵּד, וּמוֹצֵאת שְׁאוֹתוֹ אָדָם עוֹרֵר אוֹתָהּ בְּדְבוּר רָע, וְהִרִי הָרוּחַ הַמְּדַבְּרֶת הַקְּדוּשָׁה עֲבָרָה מִמֶּנּוּ, אִזּוֹ שׁוֹרָה עָלָיו וּמְטַמְּאת אוֹתוֹ, וְאִזּוֹ הוּא סָגוּר, וְנִפְגָּם בְּשָׂרוֹ בְּמֵרָאָה פָּנָיו בְּכֹל, וְעַל זֶה כָּתוּב שֶׁמֶר פִּי וּלְשׁוֹנוֹ שֶׁמֶר מִצְרוֹת נִפְשׁוֹ, נִפְשׁוֹ וְדַאִי. אוֹתָהּ שֶׁהִיֵּתָה מְדַבְּרֶת, נַעֲשֵׂתָה מִשְׁתַּקֶּת מִשׁוּם דְּבוּר רָע. וּכְמוֹ שֶׁעָנְשׁוּ שֶׁל אָדָם בְּזֶה מִשׁוּם אוֹתוֹ דְּבוּר רָע, כֵּךְ עָנְשׁוּ בְּגִלְל דְּבוּר טוֹב (שָׁבָא לִידוֹ שֶׁיִּכַּל לְדַבֵּר וְלֹא דַבֵּר). (ע"כ מֵהַהִשְׁמָטוֹת).

בא ראה, בכל זמן שהנשמה הקדושה הזו נדבקת באדם, אהוב רבונו הוא. כמה שומרים שומרים אותו מכל הצדדים, רשום הוא לטוב, למעלה ולמטה, והשכינה הקדושה שורה עליו.

ובזמן שהוא מסטה את דרכו, השכינה מסתלקת ממנו, והנשמה הקדושה לא נדבקת בו. ומצד הנחש הרע התקיף מתעוררת רוח אחת שמשוטטת והולכת בעולם, שלא שורה אלא במקום שהקדושה העליונה הסתלקה משם, ואז האיש נטמא, ונפגם בבשרו במראה פניו בכל.

ובא ראה, משום שנפש חיה היא קדושה עליונה, כשמושכת אותה הארץ הקדושה ונכללת בתוכה, אז קוראים לה נשמה, וזו היא שעולה למעלה ומדברת לפני המלך הקדוש, ונכנסת בכל השערים, ואין מוחה בידה, ועל פן נקראת רוח ממללא, שהרי לכל שאר הנפשות אין רשות לדבר לפני המלך, פרט לזו.

ועל פן התורה מכריזה ואומרת: (תהלים לד) נצר לשונך מרע וגו', וכתוב (משלי כא) שמר פיו ולשונו וגו'. משום שאם שפתותיו ולשונו מדברים דברים רעים, אותם הדבורים עולים למעלה, ובשעה שעולים, הכל מכריזים ואומרים: הסתלקו מסביב הדבור הרע של פלוני! פנו מקום לדרכו של הנחש התקיף! אז הנשמה הקדושה עוברת ממנו ומסתלקת ולא יכולה לדבר, כמו שנאמר (תהלים לט) נאלמתי דומיה החשיתי מטוב.

ואותה הנשמה עולה בבושה, בצרה של הכל, ולא נותנים לה מקום כמקדם. ועל זה כתוב, שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו. נפשו ודאי. אותה שהיתה מדברת, נעשתה משתקת משום הדבור הרע. ואז מזדמן הנחש, שהכל חוזר למקומו, וכשאותו הדבור הרע עולה בדרכים ידועות ושורה לפני הנחש התקיף, כמה רוחות מתעוררות בעולם, ורוח יורדת מהצד ההוא, ומוצאת אותו האיש מעורר אותו בדבור רע, והרוח הממללת הקדושה הזו עוברת ממנו. אז שורה עליו ומטמאת אותו, ואז הוא סגור.

כמו שענשו של האיש הזה משום דבור רע, כך ענשו משום דבור טוב, שבא לידו ויכל לדבר ולא דבר. משום שפגם אותה הרוח

הממללת, שהיא מתקנת לדבר למעלה ולדבר למטה, והכל בקדשה. כל שכן אם העם הולכים בדרך עקמה, והוא יכול לדבר להם ולהוכיח אותם, ושותק ולא מדבר, כמו שאמרנו שכתוב נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעפר.

נעפר במכות של טמאה. וזהו שאמר דוד המלך, מלקה בזה ומתפנה ממנו, שכתוב (תהלים פז) פנה אלי וחנוני. מה זה פנה אלי? כמו שנאמר (במדבר יב) ויפן אהרן. ירדו רבי חייא ורבי יוסי ונשקוהו. התחברו יחד כל אותה הדרך. קרא עליהם רבי חייא, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן. אמר רבי יוסי, הנגע הזה בכל הגונים שלו התעוררו החברים, והכהן היה יודע בהם לטהר ולטמא, היה יודע אותם שהיו יסורים של אהבה, או אותם שנמצאו במי שמאס בו רבנו והרחיק אותו, שהרי לפי דרכי האיש גורם נגע בעולם.

כתוב (תהלים קמא) אל תט לבי לדבר רע להתעולל עללות ברשע. מכאן שנינו, בדרך שבה רוצה אדם ללכת, בה מנהיגים אותו. אמר רבי יצחק, הפסוק הזה קשה, וכי הקדוש ברוך הוא מסטה את האדם ללכת בדרך של חטא ולעשות מעשים רעים? אם כן, אין דין בזה העולם ולא בעולם הבא, והתורה לא מתקנת, שכתוב בה אם תשמע ואם לא תשמע!

אף דוד הזהיר את לבו להנהיגו בדרך אמת, כמו שנאמר (דברים ד) והשבת אל לבבך. מה זה והשבת? אלא פעם אחת ופעמים ושולש לחזר כנגדו, ולהוליק ולהזהיר אותו. וכך אמר לו: אל תט לבי לדבר רע. ללבו אמר דוד, (פלומר) אל תטה לפי דרכי האדם (וכך אמר לו: לבי, אל תט לדבר רע. שהרי דבר) רע גורם נגע בעולם, והדין שורה בעולם, והינו נגע צרעת.

נגע צרעת, הנה התעוררו החברים, אבל צרעת כתרגומו. אמר רבי יהודה, מה זה כתרגומו? הסגרה, שסוגר ולא פותח. וכשהוא סוגר ולא פותח, הוא נקרא נגע. רבי יוסי אמר, שאין האבות נהנים, כל שכן הבנים, והינו שכתוב נגע צרעת כי תהיה באדם, באדם ממש, ומכאן יורד למי שיוורד. נמצא נגע לכל מאותה ההסגרה.

אמר רבי יצחק, ודאי זהו סוד הדבר, שכתוב (איכה ב) נאר מקדשו. מה הטעם? משום שבני העולם גרמו את זה, שכתוב (במדבר יט) את מקדש ה' טמא, טמא ממש. אמר רבי אלעזר, טמא, משום שהסתלקה (השכינה ממנו) מי שהסתלקה, והנחש התקיף שרוי ומטיל זהמא, ומטמא את מי שמטמא, וכלם משום חטאי העולם.

למדנו, כשמתחיל הנחש (החזק) להתגלות, מסתלקים הבנינים והעמודים ועוברים, ובא הנחש התקיף ומטיל זהמא, ואז נמצא המקדש טמא. מי המקדש? כמו שנאמר ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם. וכתוב (בראשית ג) והנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלהים ויאמר אל האשה. אל האשה ממש, שמקום המקדש נאחז בתוכה, והינו את מקדש ה' טמא, משום חטאו, משום שהתגלה הנחש התקיף.

מה חטאו? זה לשון הרע, שבגלל לשון הרע הנחש מזדמן, בין למעלה בין למטה, שכתוב (במדבר כא) וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים. השורפים או השרופים לא כתוב, אלא השרפים. מי השרפים? שכתוב (תהלים עד) ראשי תנינים, (שנים. אחד נאחו למעלה ואחד למטה) (שנים, אחד חוזרים לפעמים) וכתוב (ישעיהו ו) שרפים עמדים ממעל לו, ממעל לו ודאי, כמו שנאמר (איוב א) להתיצב על ה', ואז הסגרה בכל, ואין מי שפותח. ועל זה כתוב, (משלי ל) בן דרוך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה וגו'. מה זה מנאפת? מנאפת ממש ודאי, אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און.

אמר רבי חייא אמר רבי יצחק, ברצון של הכל לא נמצא למטה, אלא משום שנמצא למעלה. ולמעלה לא נמצא, אלא כשנמצא למטה בחטאי העולם, שלמדנו שהכל תלוי זה בזה, וזה בזה.

ואיש כי ימרט ראשו וגו'. רבי חייא פתח ואמר, (קהלת ב) וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות וגו'. בכמה מקומות הסתפלותי בדברי שלמה המלך והשגחתי בחכמה הרבה שלו, והסתיר דבריו בתוכו, לתוך ההיכל הקדוש. בפסוק זה יש להסתכל, למה אמר וראיתי אני? וכי שאר בני העולם לא יודעים ולא רואים את זה? אפלו מי שלא יודע חכמה מימיו ולא השגיח בה, יודע את

זֶה שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן הַסִּכְלוֹת פִּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ, וְהוּא מְשַׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ וְאוֹמֵר רְאִיתִי אָנִי?

אָלֵא כִּךְ לְמַדְנֹו, מִי חָכָם כְּמוֹ שְׁלֹמֹה, שְׁבִשְׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁל חֲכָמָה נִקְרָא כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. שֵׁשָׁה יָמִים לְמַעְלָה, שְׁבִיעִי עֲלִיוֹן עֲלֵיהֶם. שֵׁשָׁה יָמִים לְמַטָּה, שְׁבִיעִי עֲלֵיהֶם. שֵׁשׁ דְּרָגוֹת לְכַסָּא, הוּא עַל הַכַּסָּא, שְׁכָתוֹב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כַּסָּא ה' לְמַלְךְ. שְׁבַעַה כְּתָרִים שֶׁל יָמִים לְמַעְלָה, וְאִז כְּנִגְדָם שְׁבַעַה שְׁמוֹת לְשְׁלֹמֹה, לְהִרְאוֹת בּוֹ הַחֲכָמָה הַקְּדוּשָׁה. וּמִשׁוֹם כִּךְ נִקְרָא שְׁבַעַה שְׁמוֹת: שְׁלֹמֹה. יְדִידָהּ. אָגוּר. בֶּן יָקָה. לְמוֹאֵל. אִיתִיאֵל. קִהֶלֶת.

וְאָמַר שְׁבַעַה הַבָּלִים. וּמָה שֶׁהוּא רָאָה לֹא רָאָה אָדָם אַחֵר, וּכְשֶׁכִּנְסַם חֲכָמָה וְהִתְעַלָּה לְדְרָגוֹת הַחֲכָמָה, נִקְרָא קִהֶלֶת. וְשְׁבַעַה הַבָּלִים אָמַר, כְּנִגְדַּ שְׁבַעַה כְּתָרִים שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכֹל הַבַּל נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ קוֹל, וְהָעוֹלָם אֵינוֹ מִתְקִים אֶלָּא בְּהַבַּל.

וְלְמַדְנֹו מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַהֶבֶל מוֹצִיא קוֹל בְּרוּחַ וּמִים שָׁבוּ, וְאֵין קוֹל אֶלָּא עִם הַבַּל. וְלְמַדְנֹו, בְּשְׁבַעַה הַבָּלִים מִתְקִימִים הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. וְלְמַד רַבִּי יִצְחָק, בֹּא תִרְאֶה שְׁעַל הַהֶבֶל מִתְקִים הָעוֹלָם, שְׁאֵלְמֵלֵא לֹא הָיָה הַבַּל שְׁיוֹצֵא מִן הַפֶּה, לֹא הַתְקִים אָדָם אֶפְלוֹ שְׁעָה אַחַת.

כְּמוֹ כֵּן אָמַר שְׁלֹמֹה דְבָרָיו, שְׁהָעוֹלָם מִתְקִים בְּהֶם, שְׁבְהַבַּל הַזֶּה מִתְקִים הָעוֹלָם. וְהַהֶבֶל הַזֶּה שְׁמִתְקִים בּוֹ הָעוֹלָם, בֹּא מִן הַהֶבֶלִים שְׁלֹמֶעֱלָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב הַבַּל הַבָּלִים, הַבַּל מֵהַהֶבֶלִים שְׁלֹמֶעֱלָה, וְכֹל דְבָרָיו הָיוּ כִּךְ. וּבְהַבָּלִים שְׁלֹמֶעֱלָה כְּתוּב, (דְּבָרִים ח) כִּי עַל כָּל מוֹצֵא פִי ה' יִחְיֶה הָאָדָם. מָה זֶה מוֹצֵא פִי ה' ? זֶה הַהֶבֶלִים שְׁלֹמֶעֱלָה.

וְלְמַדְנֹו, וְרְאִיתִי אָנִי שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן הַסִּכְלוֹת. מִן הַסִּכְלוֹת מִמֶּשׁ בָּאָה תוֹעֵלֶת לַחֲכָמָה. שְׁאֵלְמֵלֵא לֹא נִמְצְאָה שְׁטוֹת בְּעוֹלָם, לֹא נוֹדְעָה הַחֲכָמָה וּדְבָרֶיהָ. וְלְמַדְנֹו, חַיִּיב הוּא עַל אָדָם שְׁלֹמֶעֱלָה לְלַמֵּד מִמֶּשׁ מִן הַשְּׁטוֹת וְלִדְעַת אוֹתוֹ, מִשׁוֹם שְׁבָאָה תוֹעֵלֶת לַחֲכָמָה בְּשִׁבְלֹו, כְּמוֹ שְׁבָאָה תוֹעֵלֶת לְאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. שְׁאֵלְמֵלֵא הַחֹשֶׁךְ לֹא נוֹדַע הָאוֹר, וְלֹא בָאָה (נִרְאִית)

לְעוֹלָם תוֹעֵלֶת מִמֶּנּוּ.

שָׁנָה, שֵׁשׁ יִתְרוֹן לְחֻכְמָה, לְחֻכְמָה סֵתָם. שְׁאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי אָבָא, בֵּא וְרֵאֵה סוּד הַדְּבָר, לֹא מְאִירָה הַחֻכְמָה שְׁלֹמְעֵלָה וְלֹא נְאוּרָה אֲלָא בְּשִׁבְלֵי הַשְּׁטוּת שְׁמַתְעוּרְתָּ מִמְקוֹם אַחֵר, וְאִלְמָלָא זֶה, אוֹר וּמִשְׁחָה רַבָּה וְיוֹתֵר לֹא הִיְתָה (להיות), וְלֹא נִרְאָתָה תוֹעֵלְתָה שֶׁל הַחֻכְמָה, וּמִשׁוֹם הַשְּׁטוּת מְאִיר יוֹתֵר, וּמְאִירִים לוֹ יוֹתֵר. זֶהוּ שְׁכָתוּב שֵׁשׁ יִתְרוֹן לְחֻכְמָה, לְחֻכְמָה סֵתָם, מִן הַסְּכָלוֹת סֵתָם. וְכִף לְמַטָּה, אִלְמָלָא לֹא הִיְתָה שְׁטוּת מְצוּיָה בְּעוֹלָם, לֹא הִיְתָה הַחֻכְמָה מְצוּיָה בְּעוֹלָם.

וְהִינּוּ שָׂרֵב הַמְּנוּנָא סְבָא, כְּשֶׁהִיוּ לוֹמְדִים מִמְּנוּ הַחֲבָרִים סוּדוֹת הַחֻכְמָה, הִיָּה מְסֻדָּר לְפָנֵיהֶם פֶּרֶק שֶׁל דְּבָרֵי שְׁטוּת, כְּדֵי שֶׁתִּבְאֵ תוֹעֵלַת לְחֻכְמָה בְּשִׁבְלֵיו. זֶהוּ שְׁכָתוּב (קהלת ט) יָקָר מִחֻכְמָה וּמִכְבוֹד סְכָלוֹת מְעַט, מִשׁוֹם שֶׁהִיא הַתְּקוּן שֶׁל הַחֻכְמָה וְכְבוֹד הַחֻכְמָה. וְעַל זֶה כָּתוּב, וְלִבִּי נִהְגַּ בְּחֻכְמָה וְלֶאֱחִז בְּסְכָלוֹת.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, יָקָר מִחֻכְמָה וּמִכְבוֹד, כְּלוּמַר, כְּבוֹד הַחֻכְמָה וְהִנּוּי שְׁלָה וְהִיקָר שֶׁל הַכְּבוֹד שְׁלֹמְעֵלָה מַה הוּא? סְכָלוֹת מְעַט, מְעַט שֶׁל שְׁטוּת, מְרָאָה וּמְגַלָּה אֶת כְּבוֹד הַחֻכְמָה וְהַכְּבוֹד שֶׁל מְעֵלָה יוֹתֵר מִכָּל דְּרָכֵי הָעוֹלָם.

בֵּיתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֲשֶׁךְ, תוֹעֵלַת הָאוֹר לֹא בָּאָה (נִרְאִית) אֲלָא מִתּוֹךְ הַחֲשֶׁכָה. (ולעולם) תְּקוּן הַלְּבָן מֵהוּ? הַשְּׁחָר. אִלְמָלָא הַשְּׁחָר לֹא נוֹדַע הַלְּבָן, וּמִשׁוֹם הַשְּׁחָר מִתְעַלָּה הַלְּבָן וּמִתְיָקֵר. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשָּׁל לְמִתּוֹק בְּמַר, שְׁאִין יוֹדַע אִישׁ טַעַם הַמִּתּוֹק עַד שְׁטוּעַם אֶת הַמַּר. מִי עוֹשֶׂה אֶת זֶה מִתּוֹק? הִנֵּה אוֹמֵר זֶה הַמַּר. וְהִינּוּ שְׁכָתוּב (שם ט) גַּם אֶת זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. וְכָתוּב טוֹב אֲשֶׁר תִּאֲחִז בְּזֶה וְגַם מְזֶה אֵל תִּנַּח אֶת יָדְךָ.

שְׁנִינּוּ, בְּכֻמָּה דְּרָגוֹת נִקְרָא בֶּן אָדָם: אָדָם, גָּבֵר, אָנוּשׁ, אִישׁ. גְּדוּל שְׁבִכְלָם אָדָם, (מִשׁוֹם) שְׁכָתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ. וְכָתוּב (שם ט) כִּי בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וְלֹא כָתוּב גָּבֵר, אָנוּשׁ, אִישׁ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֵּן, וְהִרִי כָתוּב (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַה'. מִי צָרִיךְ לְהַקְרִיב קָרְבָן? מִי שֶׁהוּא חוּטֵא, וְכָתוּב אָדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא רֵאֵה, קִיּוּם הָעוֹלָם שֶׁל עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הוּא קָרְבָן, הַנַּחַת שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִי רְאוּי לְהַקְרִיב לְפָנָיו

את הנחת הזו? הנה אומר זה אדם, שיקר מן הכל. אמר לו, אם כך, הנה כתוב, אדם כי יהיה בעור בשרו וגו', והיה בעור בשרו לנגע צרעת. אמר לו, את זה צריך לטהר הקדוש ברוך הוא יותר מהכל, שמי שהוא בדרגה עליונה של כלם, לא ישב כך.

ומשום כך כתוב באדם, והובא אל הכהן. ובא לא כתוב, אלא והובא. שכל מי שרואה אותו, מתחייב בו להקריבו לפני הכהן, שהדמות הקדושה לא תשב כך. וכתוב איש או אשה כי יהיה בו נגע וגו', ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרת וגו'. ולא כתוב בהם והובא.

אמר לו, והרי כתוב (במדבר יב) והאיש משה, כי זה משה האיש, למה לא נקרא אדם? אמר לו, משום שנקרא עבד למלך, שכתוב (שם) לא כן עבדי משה. (יהושע א) משה עבדי. ואף כך נקרא איש כלפי אדם שלמעלה. אמר לו, אם כך, הרי כתוב (שמות טו) ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם. אמר לו, סוד ה' ליראיו. אמר לו, אם כך אני ביניהם (יושב) הושיבו בכל, ובמקום הזה לא זכיתי.

אמר לו, לך לרבי אבא, שאני למדתי ממנו שלא על מנת לגלות. הלך אצל רבי אבא, מצא אותו שהיה דורש ואומר: מתי נקראת שלמות של מעלה (של הכל)? כשיושב הקדוש ברוך הוא בכסא, ועד שלא יושב בכסא, לא נמצאת שלמות, שכתוב (יחזקאל א) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. משמע שכתוב אדם, שהוא הכלל ושלמות הכל. אמר רבי יהודה, ברוך הרחמן שמצאתי אותו בזה. אמר לו, אם כך, הרי כתוב ה' איש מלחמה, ולא כתוב אדם. אמר לו, יפה שאלת.

בא ראה, שם לא נמצאת שלמות של הכל, ומשום כך נקרא איש. אבל כאן שלמות הכל והכלל של הכל, משום כך נקרא אדם. קרא עליו, (תהלים קיט) טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף.

עוד אמר לו, כתוב (שם לו) אדם ובהמה, ולא כתוב איש ובהמה. אמר לו, ולא?! והרי כתוב (שמות יא) למאיש ועד בהמה. אבל מה שכתוב אדם ובהמה, כמו שכתוב (מלכים א-ה) מן הארז אשר בלבנון עד האזוב אשר יצא בקיר. דרך הכתוב הוא, שלוקח העליון מכלם והנמוך מכלם. אף כאן העליון של הכל - אדם, והנמוך מהכל - בהמה.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (בראשית ב) וְאָדָם אֵין לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה. אָמַר לוֹ, בֵּא וּרְאֵה שְׂכָל מַה שְּׁבַעוּלָם אֵינוֹ אֶלָּא בְּשִׁבִיל הָאָדָם, וְכֹלָם בְּגִלְלוֹ מִתְקִימִים וְלֹא נִרְאִים בְּעוֹלָם, וְכֹלָם הִתְעַכְּבוּ עַד שְׁיַבֵּא אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא אָדָם. זֶהוּ שְׂכָתוּב (שם) וְכֹל שֵׁיחַ הַשָּׂדֶה טָרָם יִהְיֶה בְּאָרֶץ וְגוֹ'. טָרָם: עַד שְׁלֹא, כְּתַרְגוּמוֹ. מִשּׁוּם שְׁלֹא נִרְאֵתָה הַדְּמוּת הָעֲלִיוֹנָה. זֶהוּ שְׂכָתוּב וְאָדָם אֵין. כְּלוֹמַר, כֹּלָם הִתְעַכְּבוּ בְּשִׁבִילָהּ שֶׁל הַדְּמוּת הַזֹּאת עַד שְׁנִרְאֵתָה.

וּמִשּׁוּם כִּךְ לֹא נִרְאֵתָה (נִבְרָאָה) הַדְּמוּת הַזֹּאת אֶלָּא בְּדְמוּת שְׂרַאוּיָה לָהּ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (שם) וַיִּצְרָה ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, בְּשֵׁם מְלֶא, כְּמוֹ שְׁבִאֲרֹנוֹ, שֶׁהוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל וְהַכֹּלָל שֶׁל הַכֹּל.

לְמִדְּנוֹ, בְּשֵׁשִׁי נִבְרָא אָדָם, בְּשַׁעַה שְׁנִשְׁלָם הַכֶּסֶף. וְנִקְרָא כֶּסֶף, שְׂכָתוּב (מלכים א י) שֵׁשׁ מַעְלוֹת לַכֶּסֶף. וְלִפְיֶכֶךְ נִבְרָא הָאָדָם בְּשֵׁשִׁי, שֶׁהוּא רָאוּי לִישֵׁב עַל הַכֶּסֶף. וְלְמִדְּנוֹ, כִּיּוֹן שְׁנִבְרָא אָדָם, הַכֹּל הִתְתַּקֵּן, וְכֹל מַה שְׁלֵמַעְלָה וְלִמְטָה, וְהַכֹּל נִכְלָל בְּאָדָם.

שְׁנִינּוֹ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (יחזקאל א) וְדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, הַכֹּלָל שֶׁל הַכֹּל, וְהַכֹּל כְּלוּלִים בְּדְמוּת הַזֹּאת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהָרִי כְּתוּב וּפְנֵי אֲרִיָּה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעַתָּן? אָמַר לוֹ, הַכֹּל הָיוּ פְּנֵי אָדָם, וּבְאוֹתָהּ דְמוּת שֶׁל אָדָם נִרְאִים כָּל הַגּוֹנִים וְכֹל הַדְּמִיּוֹת. כְּמוֹ שְׁשִׁנִּינוֹ, פְּנֵיו פְּנֵי נֶשֶׁר, לֹא שֶׁהוּא נֶשֶׁר, אֶלָּא שְׁנִרְאָה בְּדְמוּת שֶׁל אָדָם, מִשּׁוּם שְׁכוּלָל אֶת כָּל הַגּוֹנִים וְכֹל הַדְּמִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא רְאֵה, כֹּל מִי שֶׁהוּא תַחַת שְׁלִטוֹנוֹ שֶׁל אָדָם, נִקְרָא אִישׁ, מִשּׁוּם שֶׁהִתְתַּקֵּן בְּגוֹן שֶׁל אָדָם מִדְּרָגָה אַחֲרַת שְׁהִיתָה לוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה. שְׁלֵמִדְּנוֹ בְּסוּד עֲלִיוֹן בְּסִפְרָא דְצְנִיעוּתָא, כְּשִׁנִּבְרָא אָדָם, יָרַד בְּדְמוּת קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה, וַיְרַדוּ עִמּוֹ שְׁתֵּי רוּחוֹת מְשִׁנֵּי צְדָדִים, מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, הַכֹּלָל שֶׁל אָדָם. וְהָרוּחַ שֶׁל הַיָּמִין נִקְרָאת נְשָׁמָה קְדוּשָׁה, שְׂכָתוּב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נְשַׁמַּת חַיִּים. וְהָרוּחַ שֶׁל הַשְּׂמֹאל נִקְרָאת נְפֶשׁ חַיָּה, וְהִיתָה הוֹלֶכֶת וַיּוֹרֶדֶת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְלֹא מִתִּישְׁבַת עִם הָאֲחֵרֶת.

כְּבִאֲשֶׁר נִכְנְסָה הַשְּׂכֶבֶת וְאָדָם הָיָה חוּטָא, נַעֲשׂוּ (נשפעה) מְאוֹתָהּ רוּחַ הַשְּׂמֹאל בְּרִיּוֹת שְׂמַתְפֶּשֶׁטוֹת בְּעוֹלָם, וְגוֹפֶם לֹא הִסְתִּים, וְהִתְחַבְּרוּ עִם גּוֹף הָאָדָם הַזֶּה, עִם זָכָר וְנִקְבָּה, וְנוֹלְדוּ בְּעוֹלָם. וְאֵלוֹ

נִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. לְמַדְנֹו, הָעֲלִיוֹנִים מֵהֶם שְׁלֹא נִדְבְּקוּ לְמִטָּה וּתְלוּיִים בְּאֹוִיר, וְשׁוֹמְעִים מֵה שְׁשׁוֹמְעִים מִלְּמַעְלָה, וּמֵהֶם יוֹדְעִים אוֹתָם הָאַחֲרִים לְמִטָּה.

לְמַדְנֹו, מֵהַנִּיצוּץ הַקָּשָׁה יוֹצְאִים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה נִיצוּצוֹת, חֲקוּקִים וְאַחוּזִים יַחַד מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁנִּקְרָאִים גְּבוּרוֹת, (וּמִתְלַפְּדִים) יַחַד וְנִעְשׂוּ אֶחָד (גִּוּף). וְכִשְׁאֲלָה נִכְנָסִים לְגוּף, הוּא נִקְרָא אִישׁ. (וְלֹא אִישׁ זֶה) זֶה שְׁשָׁנִינוּ, אִישׁ תָּם וְיִשָּׁר אִישׁ צָדִיק. וְהָאִישׁ שֶׁל כָּאן, כְּתוּב אִישׁ מִלְּחָמָה, שֶׁהַכֹּל עוֹלָה דִין, וְהַכֹּל אֶחָד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לְמָה? לֹא הָיָה בְּיָדוֹ (שֶׁל רַבִּי יִצְחָק)? כָּאוּ שְׁאֵלוּ לְפָנַי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לָהֶם, עוֹד קָשָׁה, שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ שְׁכַתוּב, (בְּרַאשֵׁית ב) לְזֹאת יִקְרָא אִשָּׁה כִּי מֵאִישׁ לְקָחָהּ זֹאת. וְשָׁנִינוּ, מִי זֶה אִישׁ חֹסֵד, וְכָאן אֶמְרָתָם שֶׁהוּא דִין?

אִשָּׁא כֶּף לְמַדְנֹו, הַכֹּל הוּא בְּמִשְׁקַל אֶחָד עוֹלָה, וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִשׁוּם שֶׁהַדִּינִים הַתְּחִתּוֹנִים אַחוּזִים (וּמִתְלַפְּדִים) וּמְחַבְּרִים בְּשַׁעֲרוֹתָיו שֶׁל זֶה, הוּא נִקְרָא הַדִּין הַקָּשָׁה, וְכִשְׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשַּׁעַר שֶׁל הָרֹאשׁ – נִמְתָּק, וְהַדִּינִים שֶׁל מִטָּה לֹא מְזַדְּמָנִים, וּמִשׁוּם כֶּף נִקְרָא טְהוֹר. שְׁלֹא נִקְרָא טְהוֹר, אֲלֵא כְּשִׁיּוּצָא מִצַּד הַטְּמָאָה, וְכִשְׁיּוּצָא מִצַּד הַטְּמָאָה נִקְרָא טְהוֹר, שְׁכַתוּב (אִיּוֹב יד) מִי יִתֵּן טְהוֹר מִטְּמֵא. מִטְּמֵא וְדֹאֵי, וְכָאן כְּתוּב וְאִישׁ כִּי יִמְרֹט רֹאשׁוֹ קָרַח הוּא טְהוֹר הוּא.

וּבֵא רְאֵה, בְּרֹאשׁ הָאִישׁ הַזֶּה נִיצוּץ הַקָּשָׁה, וּמִשׁוּם כֶּף גְּלַגְלַת הָרֹאשׁ שֶׁל זֶה אֲדָמָה כְּלָה כְּשׁוֹשְׁנָה, וְהַשַּׁעֲרוֹת אֲדָמוֹת בְּתוֹךְ אֲדָמוֹת, וּתְלוּיִים מִמֶּנּוּ כְּתָרִים תְּחִתּוֹנִים שֶׁלְּמִטָּה שְׁמַעוֹרְרִים דִּינִים בְּעוֹלָם, וְכִשְׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשַּׁעַר וְנִגְלָשׁ, מֵהַחֹסֵד הָעֲלִיּוֹן הַכֹּל נִמְתָּק, וְנִקְרָא טְהוֹר עַל שְׁמוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם נִקְרָא עַל שְׁמוֹ – קְדוֹשׁ נִקְרָא וְלֹא טְהוֹר? אָמַר לוֹ, לֹא כֶּף, שֶׁקְדוֹשׁ לֹא נִקְרָא אֲלֵא כְּשֶׁהַשַּׁעַר תְּלוּי, שֶׁהַקְּדוּשָׁה תְּלוּיָהּ בְּשַׁעַר, שְׁכַתוּב (בַּמִּדְבָּר ו) קְדוֹשׁ יְהִיָּה גִּדְל פָּרַע שַׁעַר רֹאשׁוֹ. וְזֶה נִקְרָא טְהוֹר, מֵהַצַּד שֶׁתְּלוּיִים לְמִטָּה מִמֶּנּוּ. וּמִשׁוּם כֶּף עוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשַּׁעַר וְנִטְהָר.

וּבֵא רְאֵה, כֹּל מִי שֶׁהוּא מִצַּד הַדִּין וְהַדִּינִים נֶאֱחָזִים בּוֹ, לֹא נִטְהָר, עַד שְׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשַּׁעַר. וּמִשְׁעוֹבֵר מִמֶּנּוּ הַשַּׁעַר, נִטְהָר. וְאִם תֹּאמַר אָדָם – לֹא כֶּף, שֶׁהָרִי הוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, וְנִמְצָאִים בּוֹ רַחֲמִים.

משום כך לא כך, שכל הקדשות והקדושים התיחדו בו. אבל זה – הוא דין, והדינים אחוזים בו, לא נמתק עד שעובר ממנו השער. **בא** ראה, שהרי הלויים שבאו מצד הדין הזה לא נטהרים עד שעובר מהם השער, שכתוב (שם ח) וכה תעשה להם לטהרם הזה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם וגו'. וכדי שימתקו יותר, צריך הכהן, שהוא מצד החסד העליון, להרים אותם, שכתוב והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה'. כמו שהוא לאיש הזה שלמעלה, שכאשר רוצה להתמתק יותר, מתגלה בו חסד עליון, ונמתק. וממתיק הוא למטה.

והאיש הזה הוא בכלל של אדם, וכשרוצה הקדוש ברוך הוא להלחם בקרב, באיש הזה הוא נלחם בהם בקרב, שכתוב (שמות טז) ה' איש מלחמה, באיש הזה ממש. ולא נלחם בהם בקרב, עד שעובר לו שער הראש, כדי שישתלשלו מהשתלשלותם, וישברו כל אותם הכתרים האחוזים בשערות. זהו שכתוב (ישעיה ז) ביום ההוא יגלח ה' וגו', בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה.

למדנו, וכה תעשה להם לטהרם. מה זה וכה? כמו שלמעלה, הזה עליהם מי חטאת, שיורי הטל של הבדולח כאן מי חטאת, שהם שיורי הטל. לעתיד לבא כתוב, (יחזקאל לו) וזרקתי עליכם מים טהורים. וכבסו בגדיהם, כמו שלמעלה, שתקוני האיש הזה רוחצים בחסד עליון, ונטהר מן הכל.

ושנינו, למה כתוב בתער, ולא במספרים? אלא, משום שיעבר השער בשרשו ויעברו ממנו הדינים התחתונים מהשתלשלותם. ובזמן שיכשרו המעשים למטה, עתיד הקדוש ברוך הוא להעביר לו את השער הזה ולגלח אותו, כדי שלא יצמח וירבה, שכתוב כי ימרט ראשו.

אמר רבי יצחק, גדול מכל הלויים היה קרח, שעשה אותו הקדוש ברוך הוא למטה כמו שלמעלה, וקרא לו קרח. מתי? בשעה שגלח בשבילו את האיש הזה, שכתוב קרח הוא.

וכשראה קרח את ראשו בלי שער וראה את אהרן מתקשט בקשוטי מלכים, הזדלזל בעיניו וקנא לאהרן. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אני עשיתי אותך כמו שלמעלה, לא רצית לעלות

לְעִלּוּנִים, רַד לְמִטָּה וְתִהְיֶה בְּתַחְתּוֹנִים. שְׁכָתוֹב (במדבר טז) וַיִּרְדּוּ חַיִּים שְׂאוּלָה. מֵהוּ הַשְּׂאוּל? גִּיהֶנֶם, שְׁשֵׁם צוֹחִים הֶרְשָׁעִים, וְאִין מִי שְׁמֶרְחָמִים עָלֵיהֶם. וְעִתִּידִים הֵם לְחִיּוֹת וְלַעֲלוֹת כְּשִׁיעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עֲמוֹ וְלִהְיוֹתָם, שְׁכָתוֹב (שמואל-א ב) ה' מִמִּית וּמְחִיָּה מוֹרִיד שְׂאוּל וַיַּעַל.

וְאִם מִפְּאֵת פְּנֵיו יִמְרֹט רֵאשׁוֹ. לְמִדְנוּ, יֵשׁ פְּנִים וַיֵּשׁ פְּנִים. וּמִי הַפְּנִים הִלְלוּ? אֵלוֹ הֵם שְׁנִקְרָאִים פְּנִים שֶׁל זַעַם. וְכָל אֵלוֹ שְׁתְּלוּיִים מֵאוֹתָם פְּנִים חֲצוּפִים, כָּלָם תְּקִיפִים, כָּלָם לֹא מֶרְחָמִים. וְכִשְׁעוֹבֵר הַשְּׁעָר מִצַּד אוֹתָם הַפְּנִים, כָּלָם עוֹבְרִים וְנִשְׁבָּרִים.

שְׁלִמְדָנוּ, כָּל אוֹתָם שְׁתְּלוּיִים מֵהַשְּׁעָר שֶׁל הָרֵאשׁ, הֵם עִלּוּנִים עַל הָאֲחֵרִים וְלֹא חֲצוּפִים כְּמוֹתָם, וְכָל אוֹתָם שְׁתְּלוּיִים מִצַּד הַשְּׁעָר שֶׁל אוֹתָם הַפְּנִים, כָּלָם חֲצוּפִים וְתְקִיפִים, וּמִשׁוּם כֶּף פְּנֵיו מִלְּהֻטִים כָּאֵשׁ, מִשׁוּם הַנִּיצוּץ שֶׁל הַנִּיצוּץ הַקָּשָׁה. וּבִזְהָ כְּתוּב (איכה ד) פְּנֵי ה' חִלְקָם. (תהלים לד) פְּנֵי ה' בַּעֲשֵׂי רַע.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵהוּ נִגַע לְבָן אֲדַמְדָם? נִגַע מִמֶּשׁ הוּא, אִם נִרְאָה לְבָן, וְהָאָדָם לֹא עָבַר. מִשְׁמַע שְׁכָתוֹב לְבָן אֲדַמְדָם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שֶׁהַלְבָן לֹא נִרְאָה אֲלָא עִם אָדָם, כְּמוֹ הַלְבָן וְהָאָדָם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אֵף עַל גֵּב שֶׁהַלְבָן נִרְאָה, אִם הָאָדָם לֹא הוֹלֵךְ – נִגַע הוּא, שְׁכָתוֹב (ישעיה א) אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם כְּשָׁנִים כְּשֶׁלֶג יִלְבִּינוּ. וְכִשְׁמִלְכִין, כָּל הֶרְחָמִים נִמְצָאִים, וְדִינִים לֹא נִמְצָאִים. (שְׁהַרִי נַעֲקֹרוּ).

לָמַד רַבִּי אֲבָא, כְּתוּב נִגַע הוּא, וְכְתוּב נִגַע הוּא. אֶחָד זָכַר וְאֶחָד נִקְבָה. אֲלָא כְּשֶׁהִנְקָבָה נִטְמָאת מִשׁוּם חֲטָאֵי הַתַּחְתּוֹנִים, כְּתוּב נִגַע הוּא. וְכִשְׁהִזְכָּר לֹא נִטְהַר מִשׁוּם חֲטָאֵי הַתַּחְתּוֹנִים, כְּתוּב נִגַע הוּא. וְהַדְּבָרִים הִלְלוּ נוֹדְעִים לְכַהֵן, הַדִּינִים שְׁבָאִים מִזֶּה וְהַדִּינִים שְׁבָאִים מִזֶּה. וְנוֹדְעִים הַקְּרִבָּנוֹת שְׁצָרִיךְ לְהַקְרִיב, שְׁכָתוֹב זָכַר תְּמִים, וְכְתוּב נִקְבָה תְּמִימָה יְבִיאָנָה. שְׁהַרִי הַדְּבָרִים נוֹדְעִים מֵאִיפָה בָּאוּ הַדִּינִים וּמֵאִיפָה אוֹתָם הַחֲטָאִים, שְׁאֲחוּזִים בָּזֶה אוּ בָזֶה. וְעַל כֵּן כְּתוּב, (תהלים נא) זָבַחַי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. לְהוֹצִיא שְׁאֵר הַקְּרִבָּנוֹת שֶׁלֹּא כְּתוּב רוּחַ נִשְׁבָּרָה, שֶׁהֵם שְׁלוֹם לְעוֹלָם וְשִׁמְחַת הָעִלּוּנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים.

וְאִם יִרְאָנָה הַכַּהֵן. שָׁנָה רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (תהלים סה) שִׁמְעַ תְּפִלָּה עֲדִיךָ יְגוֹ. שִׁמְעַ תְּפִלָּה – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר,

שמע תפלה?! שומע תפלות הִיָּה צָרִיךְ להיות! מה זה שמע תפלה?
 אלא תפלה זו כנסת ישראל, שהיא תפלה, שכתוב (שם קט) ואני תפלה.
 (תהלים טו) ואני תפלתי) וְדוֹד אָמַר אוֹתָהּ בְּשָׁבִיל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. ומה שאמר
 ואני תפלה, הכל אחד, ועל זה שמע תפלה, וזו תפלה של יד, שכתוב
 (שמות יג) על ידְכָה, בה"א.

עֲדִיף כָּל בָּשָׂר יָבֹאוּ – בְּשַׁעַה שֶׁהַגּוֹף שְׂרוּי בְּצַעַר, בְּמַחְלוֹת וּמְכוֹת,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּבָשָׂר כִּי יִהְיֶה בְּעוֹרוֹ. אֵת הַנֶּגַע בְּעוֹר הַבָּשָׂר.
 הַבָּשָׂר הַחַי. וּמְשׁוּם כֶּךָ לֹא כָתוּב כָּל רוּחַ יָבֹאוּ, אֲלֵא כָל בָּשָׂר יָבֹאוּ.
 מה זה עדיף? אלא כמו שנאמר והובא אל הכהן, זה הוא הקדוש
 ברוך הוא. זהו שכתוב ואם יראנה הכהן. בא ראה, במקום אחד אהרן
 הכהן, ובמקום אחר הכהן סתם, וזה הקדוש ברוך הוא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְהָרִי כָתוּב נִגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאֲדָם וְהוּבָא אֶל
 הַכֹּהֵן, אִם כֶּךָ, זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אָמַר לוֹ, כֵּן, מְשׁוּם שְׁבוּ
 תְלוּיָהּ כָּל טְהוּרָה וְכָל קִדְשָׁהּ. אָמַר לוֹ, אִם כֶּךָ, לָמָּה וְהוּבָא? וְהַעֲלֶה
 הִיָּה צָרִיךְ להיות! אָמַר לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כז) וְהוּבָא אֵת בְּדִיו
 בְּטַבְעֵת, שְׁמִכְנִיס זֶה לְתוֹךְ זֶה. אֵף כֹּאן וְהוּבָא, שְׁיִכְנִסוּ לְכַהֵן לְטַהַר
 אוֹתוֹ (בְּשַׁחֲזָר בּו) וַיִּכְנִיסוּ דָבָר לְפָנָיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֶּךָ שְׁנִינּוּ, נִגַע צָרַעַת: נִגַע – הוּא הַדִּין הַקָּשָׁה הַשְּׂרוּי
 בְּעוֹלָם. צָרַעַת – הַסְּגָרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַסְּגָר הָאֹר הַעֲלִיּוֹן.
 הַסְּגָר שֶׁל הַטּוֹב הַעֲלִיּוֹן שֶׁלֹּא יוֹרֵד לְעוֹלָם. כִּי תִהְיֶה בְּאֲדָם – בְּאֲדָם
 סְתָם. וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן – זֶה הַכֹּהֵן שֶׁלֹּמְטָה, וְהוּא מְתַקֵּן לְפִתְחָ אוֹתוֹ
 הַסְּגָר וְלַהֲדַלִּיק מְאוּרוֹת, שְׁיִמְצְאוּ עַל יָדוֹ בְּרָכוֹת לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה,
 וַיַּעֲבֹר וַיִּסְתַּלַּק אוֹתוֹ הַנֶּגַע, וַיִּשְׂרָה אוֹר שֶׁל רַחֲמִים עַל הַכֹּל, וּמְשׁוּם
 כֶּךָ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן.

סדר הלימוד ליום כה אדר [יום 173 בשנה]

אמר רבי אבא, ראיתי אותם בני העולם שלא משגיחים ולא יודעים בכבוד רבונם. כתוב בישראל, (ויקרא כ) אשר הבדלתי אתכם מן העמים להיות לי. וכתוב (סם) והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ה'. אם הם מתרחקים, איפה הקדשה שלהם? הרי רצונם התרחק ממנו, והכתוב מכריז ואומר, (תהלים לב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. במה נפרדים בני אדם מסוס ופרד? בקדשת עצמם, שימצאו שלמים ורשומים מהכל.

ועל כן זונגם של בני אדם הוא בזמנים ידועים, לכונן הרצון להדבק בקדוש ברוך הוא. והרי העירו, בחצות הלילה הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת את הקדוש ברוך הוא, והיא עת רצון לדבק בהם.

והחברים שמשתדלים בתורה, משתתפים עם כנסת ישראל לשבח את המלך הקדוש, ומתעסקים בתורה לשאר בני האדם, אז עת רצון להתקדש בקדשת הקדוש ברוך הוא ולכונן רצון לדבק בו. ואותם החברים שמשתדלים בתורה, הזונג שלהם בשעה שנמצא זונג אחר, וזה משבת לשבת, לכונן הרצון לדבק בקדוש ברוך הוא ובכנסת ישראל, שהיא עת רצון שהכל מתברכים, העליונים והתחתונים.

אם בני אדם התרחקו ממנו ועושים כבהמות, איפה הקדשה שלהם שימצאו קדושים? איפה הנפשות הקדושות שמושכים מלמעלה? ושלמה המלך צונח ואומר, (משלי יט) גם בלא דעת נפש לא טוב. גם בלא דעת, מי הוא הדעת? זה הקדוש ברוך הוא. נפש לא טוב - זוהי הנפש שהם מושכים במעשיהם. לא טוב, שהרי מהצד האחר נמשכות עליהם נפש שאינה טוב, משום שלא מכוונים לבם לקדוש ברוך הוא.

מי שמתלהט ביצר הרע בלי רצון וכוננת הלב לקדוש ברוך הוא, מהצד של יצר הרע נמשכת עליו נפש שאינה טוב. זהו שכתוב גם בלא דעת נפש לא טוב ואץ ברגלים חוטא. מי שהוא אץ ברגלים ודוחה את השעה בלי רצון קדוש - חוטא, חוטא ודאי בכל.

וְעַל זֶה שׁוֹרוֹת מְכוֹת רְעוֹת בְּבִנֵי אָדָם, וּמְעִידִים בְּפִנְיָהֶם עַל חֲצָפְתָם, לְהִרְאוֹת שֶׁהֵנָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹאֵס בָּהֶם וְאֵין דַּעְתּוֹ בָּהֶם, עַד שֶׁהֵם זֹכִים וּמְכַשִּׁירִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כַּמְקֻדָּם וּמִתְבָּרְכִים (וימטהרים). וְעַל זֶה נוֹדְעוֹת הַמְּכוֹת לִפְנֵי, אוֹתָן שְׂבָאוֹת מִצַּד הַטְּמֵאָה וְאוֹתָן שְׂבָאוֹת מֵהַצַּד הָאֲחֵר.

כְּמוֹ זֶה כְּתוּב, כִּי תִבְאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן וּגּוֹ', וְנִתְתִי נֹגַע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אַחְזָתְכֶם. וְכִי שָׁכַר טוֹב הוּא שְׂיִמְצָא בְּאוֹתָם שְׂזוֹכִים לְהַכְנִס לְאֶרֶץ? אֲלֵא הִנֵּה פְּרֻשׁוֹהָ, לְמִצָּא מְטֻמוֹנִים שֶׁהִטְמִינוּ בְּבֵיתָם, וְלִהְנוֹת בָּהֶם אֶת יִשְׂרָאֵל.

אֲבָל בֵּא רְאֵה, אֲשֶׁרִיָּהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם מִתְדַבְּקִים לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָם, שְׂכַתוֹב (מלאכי א) אֶהְבֵּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה'. וּמִתּוֹךְ אֶהְבֵּתוֹ הַכְּנִיס אוֹתָם לְאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, לְהַשְׁרוֹת שְׂכִינָתוֹ בִּינְיָהֶם, וְשִׁיְהִיָּה דִיּוּרוֹ עִמָּהֶם, וְיִשְׂרָאֵל שְׂיִמְצָאוּ קְדוּשִׁים עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

בֵּא רְאֵה, כְּתוּב (שמות לה) וְכָל הַנְּשִׂים אֲשֶׁר נָשָׂא לְבֶן וּגּוֹ'. בְּשַׁעַה שֶׁהִיוּ עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה, הָיוּ אוֹמְרִים: זֶה לְמַקְדָּשׁ, זֶה לְמִשְׁכָּן, וְזֶה לְפָרְכָת. וְכֵן כָּל אוֹתָם הָאֲמָנִים, כְּדִי שֶׁתִּשְׁרֶה קְדוּשָׁה עַל יְדֵיהֶם, וּמִתְקַדְּשֵׁת אוֹתָהּ עֲבוּדָה. וּכְשֶׁעוֹלָה לְמִקְוָמוֹ, עוֹלָה בְּקִדְשָׁהּ.

כְּמוֹ כֵּן מִי שֶׁעוֹשֶׂה עֲבוּדָה לְעֲבוּדָה זָרָה אוֹ לְצַד הָאֲחֵר שְׂאִינוּ קְדוֹשׁ, כִּינֵן שְׂמִזְכִּיר אוֹתוֹ עַל אוֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה, הָרִי רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה עָלָיו. וּכְשֶׁעוֹלָה הַמַּעֲשֵׂה, עוֹלָה בְּטֵמֵאָה. הַכְּנַעֲנִיִּים הֵם עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, וּמִדְּבָקִים כָּלָם יַחַד בְּרוּחַ טְמֵאָה בְּעֲבוּדָה זָרָה, וְהָיוּ בּוֹנִים בְּנֵין לְפָרְצוּפֵיהֶם (לְטַנּוּפֵיהֶם) וּלְגַעוּלֵיהֶם לְצַד הַטְּמָא לְעֲבוּדָה זָרָה. וּכְשֶׁמִּתְחִילִים לְבָנוֹת, הָיוּ אוֹמְרִים דְּבוּר. וְכִינֵן שְׂנֹזְכָר בְּפִיהֶם, עוֹלָה עָלָיו רוּחַ שֶׁל טְמֵאָה. כְּשֶׁעוֹלָה הַמַּעֲשֵׂה, הוּא עוֹלָה בְּרוּחַ טְמֵאָה.

כִּינֵן שְׂנֹכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ, רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אוֹתָם וּלְקַדֵּשׁ לָהֶם אֶת הָאֶרֶץ, וּלְפָנוֹת מְקוֹם לְשְׂכִינָה, שְׁלֵא תִשְׁרֶה הַשְּׂכִינָה בְּתוֹךְ הַטְּמֵאָה. וְעַל כֵּן בְּאוֹתוֹ נֹגַע צָרַעַת הָיוּ סוֹתְרִים בְּנֵינִים שֶׁל עֲצִים וְאֲבָנִים שְׂנַעֲשׂוּ בְּטֵמֵאָה.

בֵּא רְאֵה, אִם הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה הִיָּה לְמִצָּא מְטֻמוֹנִים בְּלִבְד, יַחְזִירוּ הָאֲבָנִים אַחַר כֵּךְ כְּמוֹת שֶׁהֵם לְמִקְוָמָם, וְהַעֲפֹר לְמִקְוָמוֹ. אֲבָל הַפְּסוּק כּוֹתֵב, וְחִלְצוּ אֶת הָאֲבָנִים. וְכְתוּב וְעַפֵּר אַחַר יָקַח. כְּדִי

שתעבר רוח הטמאה, ויתפנה ויתקדש כעת כמקדם, וימצאו ישראל בקדשה ובדיור קדוש, להשרות ביניהם שכניה.

ויאל כן, מי שבונה בנין, כשמתחיל לבנות צריך להזכיר בפיו, שהרי לעבודת הקדוש ברוך הוא הוא בונה, משום שכתוב (ירמיה כב) הוי בנה ביתו בלא צדק וגו'. ואז סיוע שמימי שורה עליו, והקדוש ברוך הוא מזמין עליו קדשה וקורא עליו שלום. זהו שכתוב (איוב ה) וידעת כי שלום אהלך וגו'. מה זה ופקדת נוך? הרי פרשוה. אבל ופקדת, להפקיד דבור בפה כשהוא בונה. ואז כתוב ולא תחטא. ואם לא, הרי מזמין לביתו את הצד האחר.

כל שכן מי שבונה, ורצונו בצורה אחרת, משום שמיוחד הבית לצד האחר להטמא בו, הרי ודאי שורה בו רוח של טמאה, ולא יוצא אותו אדם מן העולם עד שנענש בבית ההוא. ומי שדר בו יכול להנזק, שהרי בדירה ההיא שורה בה רוח טמאה, ומזיקה מי שנמצא בה.

ואם תאמר, במה ידוע? כגון שנזוק בבית ההוא אותו שבנה אותו, או אנשי ביתו, או בנזקי גוף, או בנזקי ממון, הוא ושני אחרים אחריו. הרי ודאי יברח אדם להר, ולא ידור בו. ידור במחלת עפר, ולא ידור בו.

ומשום כך הקדוש ברוך הוא חס על ישראל, שהם לא יודעים דבר בכל אותם הבתים, והוא אומר: אתם לא יודעים – אני יודע, ורשמתי אותם בנגע. נגע דר בבית, הנה נגע אחר תקיף שיוציא אותו ויעביר אותו מן העולם. ואז – ונתן את הבית את אבניו ואת עציו. כיון שהולך לו, מה הטעם ונתן את הבית? אלא בכל זמן שאותו בנין יהיה קיים – ש'לו הוא, ויכול לחזור.

זה בארץ הקדושה, כל שכן בארץ אחרת, שרוח הטמאה מצויה יותר, ויכול אדם להנזק. אמר רבי אלעזר, וכל שכן שנקרא בקלפות של חבריו האחרים להמצא שם, ואפלו דפיקות בכלים לא מעבירים אותו מן הבית. ומשום כך הפסוק הזה מכריז ואומר, הוי בנה ביתו בלא צדק. הוי ודאי שאומרים כל יום בבית ההוא.

רבי יוסי נכנס יום אחד לבית אחד, הגיע לסף (טרח בטפוס) ונכנס פנימה. שמע קול אחד שאומר: התכנסו והכנסו, הנה אחד מהיריבים שלנו. התחברו ונזיק אותו לפני שיצא. אמרו, לא נוכל

אֵלָא אַם דִּיּוּרוֹ כָּאן. יֵצֵא רַבִּי יוֹסִי וּפְתַח. אָמַר, וְדַאי מִי שְׁעוּבַר עַל דְּבַרֵי הַחֲבָרִים, מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזִיָּא, וְהָרִי הַגּוֹיִם וְשָׁאֵר בְּנֵי אָדָם דְּרִים בְּתוֹכוֹ, וְנִשְׁלָמוּ. אָמַר לוֹ, הֵם מַצְדָּם הֵם בָּאִים, אָבֵל מִי שְׂרִיא חֲטָא יְכוּל לְהַנְזִק. וְאִפְלוּ הֵם, אִם יַעֲכְבוּ אֶת דִּיּוּרָם בּוֹ, לֹא יֵצְאוּ בְּשָׁלוֹם. אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (אִיּוֹב כ"א) בְּתִיָּהֶם שְׁלוֹם מִפְּתַח. אָמַר לוֹ, כְּגוֹן שֶׁהָיָה מֵאַחַר, וְנִבְנְהָ מַצְדָּק. וְהַפְּסוּק כֶּף הוּא, בְּתִיָּהֶם שְׁלוֹם מִפְּתַח – כְּשֶׁבְּתִיָּהֶם שְׁלוֹם מִפְּתַח, שְׂכֵט אֱלוֹהֵי לֹא שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם.

וּבֵא אֲשֶׁר לוֹ הַבֵּית וְהַגִּיד וְגו' (ויקרא יד). וְהַגִּיד?! וַיֹּאמֶר הָיָה צָרִיךְ לְהֵיטוֹת, אוֹ וַיִּדְבֵּר. מַה זֶה וְהַגִּיד? אֵלָא בְּכָל מְקוֹם דְּבַר שֶׁל חֲכָמָה הוּא, וְהִנֵּה פִּרְשׁוּהָ. כְּנִגְעַ נִרְאָה לִי בְּבֵית. כְּנִגְעַ?! נִגְעַ הָיָה צָרִיךְ לְהֵיטוֹת! נִרְאָה לִי?! יֵשׁ לִי הָיָה צָרִיךְ לְהֵיטוֹת, שֶׁהָרִי כְּתוּב וְנִתְתִּי נִגְעַ צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אַחֲזַתְכֶם, שְׂרִיאָה לְכָל! לְמָה כְּנִגְעַ נִרְאָה לִי.

אָמַר בְּשַׁעַה שְׂזָה נִכְנַס, אַחַר מִתְגַּלָּה, וּמִתְגַּרִּים זֶה בְּזֶה. וְעַל זֶה נִרְאָה לִי. אוֹתוֹ שֶׁהִתְכַּסָּה הַתְּגַלָּה, וְשֶׁהִתְגַּלָּה הַתְּכַסָּה, וְאַחַר כֶּף נִרְאָה לוֹ בְּדַמוֹת אוֹתוֹ הִנְגַעַ שֶׁל הַבֵּית, וְאַחַר מִתְכַּסָּה. וְעַל זֶה וְהַגִּיד לְכַהֵן, שֶׁדְּבַר חֲכָמָה הוּא.

וְאָז בָּא הַכַּהֵן, וַיִּפְּלוּ הַבֵּית, וַיִּנְתְּצוּ לוֹ הָאֲבָנִים וְהָעֵצִים וְהַכֹּל. כִּיּוֹן שֶׁנִּתְּצוּ וְטִהְרוּ הַכֹּל, מִתְבָּרְכִים. אִז כְּתוּב (דְּבָרִים ה) וּבְתִים טוֹבִים תִּבְנֶה וַיִּשְׁבַּת. אֵלּוֹ נִקְרְאִים טוֹבִים, שֶׁהָרִי הָרֵאשׁוֹנִים אֵינֶם טוֹבִים, וְאֵינֶם בְּכָלֵל שֶׁל קִדְשָׁה וְטִהְרָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם כֶּן, בְּמָה מְפָרְשִׁים אֶת הַפְּסוּק שְׂכַתוּב, (שם ו) וּבְתִים מְלֵאִים כָּל טוֹב אֲשֶׁר לֹא מְלֵאֵת? אִם רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה בְּתוֹכְכֶם, אֵיךְ מְלֵאִים כָּל טוֹב? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מְלֵאִים כָּל טוֹב – בְּמִמּוֹן, בְּכֶסֶף וּבְזָהָב, וּבְכָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרַאשִׁית מ"ה) כִּי טוֹב כָּל אֶרֶץ מִצְרַיִם. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהִנֵּה כָּל בְּתִי הַמִּצְרַיִם הֵיוּ מְלֵאִים כְּשִׁפִּים וְתוֹעֵבוֹת? אֵלָא עֲבוּר הָעֵשֶׂר שֶׁל הָאֶרֶץ זֶה נֶאֱמַר. אַף כָּאן עֲבוּר הָעֵשֶׂר וְהַמִּמּוֹן הוּא.

שְׂתִי עֲשִׁירִיּוֹת נִטְלוּ יִשְׂרָאֵל, אַחַת כְּשֶׁיֵּצְאוּ מִגְּלוּת מִצְרַיִם, וְאַחַת כְּשֶׁנִּכְנְסוּ לְאֶרֶץ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּל זֶה וְדַאי הָיָה לְקַדְּשׁ אֶת הָאֶרֶץ, וְלְהַעֲבִיר רוּחַ הַטְּמֵאָה מִן הָאֶרֶץ וּמִתּוֹךְ יִשְׂרָאֵל. וְכִשֶׁהַבֵּית

הִיָּה מְנַתֵּן, הִיָּה נִמְצָא בּוֹ מְמוֹן לְבָנוֹת אוֹתוֹ וּלְמֵלֵא אֶת בֵּיתוֹ, כְּדִי
שֶׁלֹּא יִצְטַעַר עַל הַבַּיִת וַיִּשְׁהוּ בְּדִיּוֹר שֶׁל קִדְשָׁהּ.

וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר וְגו'. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּמוֹ מְקוֹם גְּבוּהָ
שֶׁמְקִיף בְּבִהְרֵת עֲזָה, מֵרְאֵה שְׁנִינוּ, וּבְמֵרְאֵה נְדוּן, בְּאוֹתָם
הַגְּוֹנִים. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת טְעָמִים יֵשׁ מִי שֶׁגֹּרֵס בְּבִהְרֵת
עֲזָה, וְכֹלֶם לְמִדְתֵּי מֵאֲבִי, פָּרַט לְשַׁעֲרָה (לְבָנָה) אַחַת טְמֵאָה, עַד אַחַד.
שְׁנַיִם, שְׁנַיִם עֵדִים, וְטָהוֹר. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה, אֲפֵלוּ מֵאָה כְּשָׁנִים, וּשְׁנַיִם
כְּמֵאָה. וְזֶה לְמַדְנֹו לְאַחַר שִׁפְתוֹב, (דְּבָרִים יט) לֹא יָקוּם עַד אַחַד בְּאִישׁ
וְגו', עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים וְגו'.

רַבִּי חִזְקִיָּה הִיָּה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, כְּתוּב נִגַּע לְבָן אֲדַמְדָּם,
אִז הוּא נִגַּע, שֶׁהָרִי הַלְבָּן לֹא עוֹמֵד בְּעֵינֹו. פֶּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן
וְאָמַר, כְּתוּב אִם יִהְיוּ חֲטָאִיכֶם כְּשָׁנִים וְגו'. אֲשֶׁרִיחֶם יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְטָהֵר אוֹתָם בְּכֹל כְּדִי שֶׁלֹּא יִמְצָאוּ בְּדִין
לְפָנָיו, וּבְעֵלֵי הַדִּין לֹא יִשְׁלְטוּ בָהֶם, שֶׁהָרִי הַכֹּל הוֹלֵךְ אַחַר מֵינוּ. אָדָם
לְאָדָם, וְלְבָן לְלְבָן, יִמִּין לְיִמִּין, וּשְׂמָאל לְשְׂמָאל.

בְּעֵשׂוֹ כְּתוּב וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדַמוֹנִי, וְעַל כֵּן שׁוֹרָה בּוֹ מֵינוּ. וְאִם
תֹּאמַר אֲדַמוֹנִי כְּתוּב בְּעֵשׂוֹ, וְכְתוּב בּוֹ בְּדוֹד, (שְׂמוּאֵל א-טז)
וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא אֲדַמוֹנִי. אֲלֹא זֶה מְזַהֶמֶת הַזֹּהֵב נְעֻשָׁה, וְזֶה נִדְבֵק בְּזוֹהַר
הַזֹּהֵב. כְּתוּב בְּעֵשׂוֹ, אֲדַמוֹנִי כְּלוֹ כְּאֲדָרֵת שַׁעַר, יֵצֵא בְּזַהֶמֶת הַהַתּוֹף.
בְּדוֹד כְּתוּב, עִם יַפֵּה עֵינַיִם וְטוֹב רְאִי.

בֵּא וַרְאֵה מָה הַטַּעַם. הַגְּוֹן הַלְבָּן נוֹדַע, וְהַגְּוֹן הָאָדָם נוֹדַע. אָדָם
בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהֵנָּה נִרְאָה בּוֹ לְבָן, הָרִי טְהוֹרָה נוֹלְדָה בּוֹ וּמִתְחִיל
לְהִטָּהֵר. לְבָן בְּרֵאשׁוֹנָה וְנִרְאָה בּוֹ אָדָם, הֵנָּה מִתְחִיל לְהִטָּמֵא. וְכְתוּב
וְטָמֵאוּ הַכֹּהֵן, שֶׁהֵנָּה נוֹלֵד בּוֹ אָדָם לְהִטָּמֵא. וְהַכֹּהֵן הִיָּה יוֹדַע בְּכֹל
אוֹתָם הַגְּוֹנִים. וְלִפְעָמִים שֶׁנִּרְאָה בּוֹ גְּוֹן שֶׁל טְהוֹרָה, וַיִּסְגְּרוּ לְרֵאוֹת אִם
יִנְלַד בּוֹ גְּוֹן אַחַר. וְאִם לֹא, מִטָּהֵר אוֹתוֹ. זֶהוּ שִׁפְתוֹב וְטָהֵרוּ הַכֹּהֵן וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב
(מַלְכִים ב-ה) וְצָרַעַת נִעְמָן תִּדְבֹק בָּךְ וּבְזִרְעָךְ לְעוֹלָם וְגו'. אִם הוּא
חֲטָא, לְמָה יִלְקוּ בְּנָיו? אָמַר לוֹ, אֲלִישָׁע רָאָה יוֹתֵר מִשָּׂאֵר הַנְּבִיאִים.
רָאָה שֶׁלֹּא יֵצֵא מִגִּיחֲזֵי בֵּן מְעֵלָה, וְעַל כֵּן קָלַל אֶת כָּלֶם.

וְלֹא עוֹד, אֲלֹא אָמַר לוֹ: אֲנִי עֹבְדִתִּי בְּשִׁמוֹשׁ עֲלִיוֹן אֲצַל אֱלֹהֵינוּ,
וְזִכִּיתִי בְּשְׁנַיִם חֲלָקִים, שֶׁהָרִי עֹבְדִתִּי אוֹתוֹ בְּאֵמֶת. וְאַתָּה רָשָׁע

פגמת אותי, נשבעת לשקר וְחַמְדָּת, הרי עברת על כל התורה כלה, ומי שעובר על זה, מת הוא לעולם הבא. אבל משום שעבדת אותי, השמוש שלך לא יהיה לחנם; תהיה מיתתך בעולם הזה, ולא בעולם הבא. ומשום כך, וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק בְּךָ וּבְזָרְעֶךָ. (גיון הלכו נודע, וגיון האדם נודע).

אמר רבי יוסי, בגד הצמר או הפשתים למה? אמר רבי יצחק, בכל שורה ובכל שולט. ויש כמו זה, שכתוב (משלי לא) דרשה צמר ופשתים. ומשום כך שלטונו של אותו נגע שיוצא ממקום עליון, זה שולט בכל, בשני גונים, בצמר ובפשתים. ומשום כך, זאת תורת נגע הצרעת בגד הצמר או הפשתים.

רבי יצחק היה הולך לבציר של אביו. ראה איש אחד שסטה עם קשר של משא על כתפו. אמר לו, קנים של עצים שעל כתפך לשם מה? לא אמר לו דבר. הלך אחריו. ראה שנכנס למערה אחת, נכנס אחריו. ראה קיטור של עשן שהיה עולה מתחת לארץ, ונכנס האיש ההוא לנקב אחד והתכסה ממנו. פחד רבי יצחק, ויצא לפי המערה.

בעודו יושב, עברו רבי יהודה ורבי חזקיה. ראה אותם וקרב אליהם. ספר להם את המעשה. אמר רבי יהודה, ברוך הרחמן שהצילך. זוהי מערת המצרעים של סרוניא, וכל יושבי הקריה היא הם מכשפים, ובאים למדבר לנחשים השחורים, שהם בני עשר שנים או יותר, לעשות כשפים, ולא נשמרים מהם ונעשים מצרעים, וכל מיני כשפים שלהם הם במערה הזו.

הלכו. בעודם הולכים פגשו באיש אחד שהיה בא, ובנו שהיה חולה קשור על החמור. אמרו לו, מי אתה? אמר להם, יהודי, וזה הוא בני שקשור על החמור. אמרו לו, למה הוא קשור? אמר להם, מגורי הם בכפר אחד, שהוא מבני הרומאים, ובני הזה היה לומד תורה בכל יום, והיה חוזר הביתה ולומד את אותם הדברים, ושלוש שנים היו מגורי בבית ההוא ולא ראיתי דבר. וכעת יום אחד נכנס בני לבית לחזור על הדברים, עברה רוח אחת לפניו והזיקה לו, התעקמו פיו ועיניו, וידיו התעקמו ולא יכל לדבר. ובאתי למערת המצרעים של סרוניא אולי ילמדו אותי דבר של רפואה.

אמר לו רבי יהודה, ובאותו הבית האם ידעת מקדם לכן אם נזוק בו איש אחר? אמר לו, ידעתי, שהרי מכמה ימים נזוק בו איש אחד, והיו אומרים שהיה חולה, ומהם אומרים שרוח של הבית, ואחר כך נכנסו בו כמה אנשים ולא נזקו. אמרו, זהו שאומרים החברים, אוי לאותם שעוברים על דבריהם.

פתח רבי יהודה ואמר, (ירמיה כב) הוי בנה ביתו בלא צדק, שהרי בכל מקום שנמצא בו צדק, כל הרוחות וכל מזיקי העולם בורחים ממנו, ולא נמצאים לפניו. ועם כל זה, מי שמקדים ונוטל המקום, אוהז בו. אמר לו רבי חזקיה, אם כך, שקול השם הקדוש פרוח הטמאה?

אמר לו, לא כך, אלא השם הקדוש לא שורה במקום טמא, ומשום כך, אם השם הקדוש נוטל המקום מקדם לכן, כל הרוחות וכל מזיקי העולם לא יכולים להראות בו, כל שכן לקרב עמו. אם רוח טמאה קודם ונוטל את המקום – השם הקדוש לא שורה בו, שהרי אינו מקומו.

וכשהיה יורד נגע צרעת, היה מטהר את המקום, ומוציא את רוח הטמאה ממקומו, ואחר כך מנתצים את הבית, האבנים והעצים והכל, ובונה אותו כמקדם, בצד הקדוש בצדק, שמזכיר את השם הקדוש ומשרה עליו קדשה, ועם כל זה בעפר אחר, וירחיק את הבית ממקומו, מהיסוד הראשון שני טפחים.

עכשו שלא נראה ולא יורד מי שמתגרה באותה רוח טמאה להוציאה ממקומו, מה תקנתו? אם יכול לצאת מן הבית הזה – יפה, ואם לא – יבנה אותו כמקדם באבנים אחרות, ועצים והכל. ויוציא וירחיק אותו מהמקום הראשון, ויבנה אותו על השם הקדוש.

ועם כל זה לא יוצאת אותה הרוח מן המקום הראשון, משום שקדשה לא שורה על מקום טמא. אמר רבי יצחק, למה לו לטרח על זה? בזמן הזה כתוב, (קהלת א) מעות לא יוכל לתקון וגו'. מיום שנחרב בית המקדש לא נמצאה רפואה בעולם, משום כך צריך אדם להזהר, כך שיהיה שמו.

אמרו, גלך עם האיש הזה ונראה. אמר רבי יצחק, אסור לנו. אם היה הולך לאיש גדול ירא חטא, כמו נעמן לאלישע, גלך

אחריו. עכשו שהוא הולך לרחוקי העולם, רחוקי התורה, מגעלים מן הכל, אסור לנו להראות לפנייהם. ברוך הרחמן שהציל אותנו מהם. והאיש הזה אסור לו. אמר רבי יהודה, והרי שנינו, בכל מתרפאים חוץ מעצי אשרה וכו'. אמר לו, וזהו עבודה זרה, ולא עוד, אלא שהרי כתוב, (דברים יח) לא ימצא בך בנו ובתו באש וגו'. הלכו לדרךכם.

הלך אותו האיש למערה ההיא, הוא ובנו, שם אותו במערה. עד שיצא אביו לקשר את חמורו, יצא קיטור של אש והכה אותו בראשו והרג אותו. בינתיים נכנס אביו ומצא אותו מת. לקח אותו ואת חמורו והלך לו. ומצא אחר יום אחד את רבי יצחק ואת רבי יהודה ואת רבי חזקיה שהיו הולכים. בכה לפנייהם, וספר להם את המעשה. אמר רבי יצחק, והאם לא אמרתי לך פעמים רבות שאסור ללכת לשם? ברוך הרחמן שכל מעשיו אמת, ודרךיו אמת. אשריהם הצדיקים שהולכים בדרך האמת בעולם הזה ובעולם הבא, ועליהם כתוב (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה וגו'.

אמר רבי אלעזר, בכל מעשי האדם צריך שכלם יהיו לשם הקדוש. מה זה לשם הקדוש? להזכיר בפיו את השם הקדוש על כל מה שהוא עושה שהכל הוא לעבודתו, ולא ישרה עליו הצד האחר, משום שהוא תמיד מזמן לבני האדם ויכול לשרות על אותו המעשה. ועל כן, השתי או הערב היה נטמא, ושורה עליו רוח טמאה. ומה בזה כף – מי שמפקיד דבריו לצד האחר שלא צריך על אחת כמה וכמה. ומשום כף כתוב, (דברים כב) ונשמרת מכל דבר רע.

רבי אלעזר היה הולך לראות את אביו (חמי), והיה עמו רבי אבא. אמר רבי אבא, נאמר דברי תורה ונלך. פתח רבי אלעזר ואמר, (בראשית יב) אמרי נא אחתי את. הפסוק הזה קשה, וכי אברהם שהוא ירא חטא, אהובו של הקדוש ברוך הוא, היה אומר כף על אשתו כדי שייטיבו לו? אלא אברהם, אף על גב שהיה ירא חטא, לא סמך על זכותו, ולא רצה מהקדוש ברוך הוא להוציא מזכותו, אלא על זכות אשתו, שירויח בשבילה ממון של שאר העמים, שהרי המון זוכה לו האדם באשתו. זהו שכתוב (משלי יט) בית והון נחלת אבות ומה אשה משפלת. מי שזוכה באשה משפלת, זוכה בכל. וכתוב, (שם לא) בטח בה לב בעלה ושלל לא יחסר.

וְאֶבְרָהָם הָיָה הוֹלֵךְ בְּשִׁבְלָהּ לֶאֱכֹל הַשֶּׁלֶל מִשָּׂאֵר הָעַמִּים, וְסָמַךְ עַל זְכוּתָהּ שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לְהַעֲנִישׁוּ וְלִצְחַק בָּהּ. וּמִשׁוּם כֵּן לֹא נִתֵּן דְּבַר לִזְמַר אַחֲתֵי הָיָא, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׂרָאָה מְלֵאָךְ אֶחָד הוֹלֵךְ לְפָנֶיהָ, וְאָמַר לְאַבְרָהָם: אֵל תִּפְחַד עָלֶיךָ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתִי לְהוֹצִיא לּוֹ אֶת מְמוֹן שָׂאֵר הָעַמִּים וְלִשְׁמַר אוֹתָהּ מִהַכֹּל. וְאִזּוֹ לֹא פָּחַד עַל אִשְׁתּוֹ, אֲלֵא עָלָיו, שֶׁלֹּא רָאָה עִמּוֹ מְלֵאָךְ, אֲלֵא עִמָּהּ. אָמַר, הֲרִי הִיא שְׂמוּרָה, וְאֲנִי לֹא שְׂמוּר. וּמִשׁוּם כֵּן אָמַר, אֲמַרִי נָא אַחֲתֵי אֶת וְגו'.

וַיֵּטֵב לִי?! יֵיטִיבוּ לִי הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת, שְׁכַתּוּב וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אוֹתָךְ הַמְּצָרִים וְאָמְרוּ אִשְׁתּוֹ זֹאת, וְעַל כֵּן יֵיטִיבוּ לִי צָרִיךְ לְהִיּוֹת! אֲלֵא יֵיטֵב לִי – זֶה שֶׁהוֹלֵךְ לְפָנֶיךָ. יֵיטֵב לִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּמְמוֹן. וְחִיתָה נִפְשֵׁי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּגִלְלָךְ, שֶׁלֹּא תִסְטִי מִדְּרֹךְ הַיָּמִת. שָׂאֵם אֲזַכֶּה בְּגִלְלָךְ בְּמְמוֹן בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֶת תִּסְטִי בְּדֶרֶךְ, הֲרִי מִיתָה זְמִינָה בְּעוֹלָם הַהוּא, אֲלֵא תִשְׁמְרִי, שְׁתַּחֲוִי נִפְשֵׁי בְּעוֹלָם הַהוּא בְּגִלְלָךְ.

וּמִשׁוּם שֶׁהַמְּלֵאָךְ הַהוּא הֵלֵךְ לְפָנֶיךָ לְשְׁמַר אוֹתָהּ, מַה כְּתוּב? וַיִּנְגַע ה' אֶת פְּרַעַה וְגו', עַל דְּבַר שְׂרִי, וְדַאִי. שֶׁהִיתָה אוֹמֶרֶת לְמֵלֵאָךְ הִכָּה – וְהוּא מִכָּה. וְעַל כֵּן לֹא פָּחַד אַבְרָהָם עָלֶיךָ כְּלוּם, שֶׁהֲרִי הִיא שְׂמוּרָה. וּמַה שֶׁפָּחַד – עַל עֲצֻמוֹ פָּחַד, וְלֹא רָאָה עִמּוֹ שְׂמִירָה כְּזוֹ. **בֵּא** רָאָה, עֲשֹׂר פְּעַמִּים צְוִתָּה שָׂרָה לְמֵלֵאָךְ לְהַכּוֹת אֶת פְּרַעַה, וּבְעֲשֹׂר מַכּוֹת לָקָה. סִימָן עֲשֵׂתָה שָׂרָה לְבִנְיָה אַחֲרֵיהָ בְּמִצְרַיִם.

רַבִּי אַבְא פָּתַח, (מִיכָה ז') כִּימִי צִאתָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת. עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִרְאוֹת גְּאֻלָּה לְבָנָיו כְּאוֹתָם הַיָּמִים שֶׁשָּׁלַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, וְהִרְאָה אֶת אוֹתָן הַמַּכּוֹת לְמִצְרַיִם, וְהִלְקָה אוֹתָם בְּגִלְלֵי יִשְׂרָאֵל. בֵּא וְרָאָה מַה בֵּין הַגְּאֻלָּה הַזֹּאת לְגְּאֻלַּת מִצְרַיִם. גְּאֻלַּת מִצְרַיִם הִיתָה בְּמֵלֶךְ אֶחָד, וּבְמַלְכוּת אַחַת – כָּאֵן בְּכָל הַמְּלָכִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְאִזּוֹ יִתְכַבֵּד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הָעוֹלָם, וַיִּדְעוּ הַכֹּל שֶׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֹלם יִלְקוּ בְּמַכּוֹת עֲלִיוֹנוֹת, עַל אַחַת שְׁתַּיִם, מִפְּנֵי שֶׁיִּסְרְבוּ כֹלם אֶת יִשְׂרָאֵל.

וְאִזּוֹ יִתְגַּלֶּה שֶׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב (זְכוּרִיָּה יד) וְהָיָה ה' לְמֵלֶךְ עַל כָּל הָאֶרֶץ. וְאִזּוֹ כֹלם יִתְנַדְּבוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא. זהו שכתוב (ישעיה טו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם וְגו'. אִז יַעֲמְדוּ הָאָבוֹת בְּשִׂמְחָה לְרֵאוֹת אֶת גְּאֻלַּת בְּנֵיהֶם כְּמִקְדָּם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב כִּימִי צִאֲתָךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן

ויקרא ב

פְּרִשְׁת מִצְרַע

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. זֹאת תְּהִיָּה תוֹרַת הַמִּצְרַע בְּיוֹם טְהַרְתּוֹ וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָתַח, (איוב יט) גִּירוּ לָכֶם מִפְּנֵי חָרֵב כִּי חֲמָה עֹנוֹת חָרֵב לְמַעַן תִּדְעוּן שְׂדוּן. שְׂדוּן, שְׂדִין כְּתוּב. כִּמָּה יֵשׁ לְבָנֵי אָדָם לְשֹׁמֵר אֶת דְּרֻכֵיהֶם וּלְפֹחֵד מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵא יִסְטוּ מִדְרָךְ כְּשֶׁרָה, וְלֹא לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי תוֹרָה וְלֹא תִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ.

שְׂכָרָה מִי שְׁלֵא לומד תורה ולא משתדל בה, נזופ הוא מהקדוש ברוך הוא, רחוק הוא ממנו, ולא שורה עמו שכינה. ואותם השומרים שהולכים עמו, מסתלקים ממנו, ולא עוד, אלא שמכריזים לפניו ואומרים: הסתלקו מסביב לפלוני, שלא חושש על כבוד רבונו. אוי לו! שהרי עזבו אותו עליונים ותחתונים, אין לו חלק בדרך החיים.

וּכְשֶׁהוּא משתדל בעבודת רבונו ולומד תורה, כמה שומרים מזמנים כנגדו לשמר אותו, ושכינה שורה עליו, וכלם מכריזים לפניו ואומרים: תנו כבוד לדיוקן המלך. תנו כבוד לכן המלך. שמור הוא בעולם הזה ובעולם הבא. אשרי חלקו!

בֵּא ראה, בלשון הרע שאמר הנחש לאשה, גרם לאשה ולאדם לגזר עליהם מיתה ועל כל העולם. בלשון הרע כתוב, (תהלים נז) וּלְשׁוֹנֵם חָרֵב חֲדָה. משום כך, גירו לכם מפני חרב, מפני לשון הרע. כי חמה עונות חרב. מהו כי חמה עונות חרב? זו חרב לה! ששנינו, יש לקדוש ברוך הוא חרב שבה הוא דן את הרשעים. זהו שכתוב, (ישעיה לד) חָרֵב לֵה' מְלֵאָה דָם. (דברים לב) וְחָרְבֵי תֹאכַל בָּשָׂר. ומשום כך גירו לכם מפני חרב כי חמה עונות חרב למען תדעוּן שְׂדוּן, שְׂדִין כְּתוּב, כְּדִי שִׁתְּדַעוּ שְׂכָךְ נְדוּן. מִי שֵׁישׁ לוֹ חָרֵב בְּלִשׁוֹנוֹ, מִזְדַּמְנֵת לוֹ חָרֵב (נדון באותה חרב) שמשמידה הכל. זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצרע.

רְבִי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (קהלת ט) וְכַצְפָּרִים הָאֲחֻזוֹת בְּפֶחַ כְּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. הַפְּסוּק הַזֶּה הָרִי נִתְבָּאָר. אֲכַל בָּא רְאָה, בְּנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא שׁוֹמְעִים וְלֹא מְסַתְּכָלִים בְּרִצּוֹן אֲדוֹנָם, וְהִכְרֹז כָּל יוֹם קוֹרָא לַפְּנִיָּהֶם, וְאִין מִי שְׁמַקְשִׁיב לוֹ, וְאִין מִי שְׁמַעִיר אֶת רוּחוֹ לַעֲבוּדַת אֲדוֹנּוֹ.

בְּשַׁעָה שִׁיּוֹרֵד הַלֵּילָה וְהַשְּׁעָרִים נִסְתָּמִים, מִתְעוֹרֵר נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְכַמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל מַחְבָּלִים גִּמְצָאִים בְּעוֹלָם. אֲזַ מִפִּיל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁנָה עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְאֶפְלוּ עַל כָּל שְׂבָהֶם הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל חַיִּים, וְהֵם מְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם וּמוֹדִיעִים לְבְנֵי אָדָם דְּבָרִים, מֵהֶם כּוֹזְבִים וּמֵהֶם אֱמֶת, וּבְנֵי אָדָם קְשׁוּרִים בְּשָׁנָה.

בְּשִׁמְתְּעוֹרְרָת רוּחַ צְפוֹן וְנַחֲלֵק הַלֵּילָה, הַשְּׁלֵהֶבֶת יוֹצֵאת וּמְכָה תַּחַת כַּנְפֵי הַתְּרַנְגוּל, וְהוּא קוֹרָא, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגֵן עֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים. וְאֲזַ הִכְרֹז יוֹצֵא וְקוֹרָא, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְעוֹרְרִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם. אוֹתָם שְׁיֵשׁ בָּהֶם הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל חַיִּים, עוֹמְדִים לַעֲבוּדַת רַבּוֹנָם וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְשִׁבְחוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שְׂבָא הַבֶּקֶר.

בְּשֵׁבַע הַבֶּקֶר, (פרוץ קורא וכל) כָּל הַחֵילוֹת וְהַמַּחֲנוֹת שְׁלֹמְעֵלָה מְשַׁבְּחִים אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכָתוּב (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בֶקֶר וְגו'. אִז כָּמָה שְׁעָרִים נִפְתָּחִים לְכָל הַצְּדָדִים, וְהַשְׁעָר שֶׁל אַבְרָהָם נִפְתָּח לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל לְזִמְן אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיִּטַע אֶשֶׁל בְּכָאֵר שִׁבְעַ.

וּמִי שֶׁלֹא מַעִיר אֶת רוּחוֹ לְעִבּוּדַת רַבּוֹנוֹ, בְּאִיזָה פָּנִים יַעֲמַד לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ כְּשִׁיתְעוֹרְרוּ עָלָיו בְּדִין, וַיִּתְפָּסוּ אוֹתוֹ בְּקוֹלָר, וְלֹא תִמְצָא עָלָיו זְכוּת לְהַנְצִל? וְאִז כָּתוּב, וְכַצְּפָרִים הָאֲחִזּוֹת בְּפֶח כְּהֵם יוֹקְשִׁים בְּנֵי הָאָדָם. וְטָרַם שִׁיִּצֵּא אָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּכִמָּה דִינִים הוּא נִדוֹן הַנֶּפֶשׁ עִם הַגּוּף טָרַם שִׁיִּפְרְדוּ זֶה מִזֶּה, וְאִין מִי שִׁישְׁגִיחַ.

(אפלו) בְּאוֹתוֹ זִמְן שְׁמַגִּיעָה שְׁעַת הַהִפְרָדָה, לֹא יוֹצֵאת הַנֶּפֶשׁ מִן הַגּוּף עַד שְׁמַתְגְּלָה עָלָיו שְׁכִינָה, וְהַנֶּפֶשׁ מִתּוֹךְ שְׁמַחָה וְחִבִּיבוֹת שֶׁל הַשְׁכִּינָה יוֹצֵאת מִן הַגּוּף כְּנִגְדָה. אִם הוּא צָדִיק, הוּא נִקְשֶׁר וְנִדְבָק בָּהּ. וְאִם לֹא, הַשְׁכִּינָה הוֹלֶכֶת, וְהִיא נִשְׁאַרֶת וְהוֹלֶכֶת וּמִתְאַבְּלֶת עַל פְּרִדַת הַגּוּף. מְשָׁל אוֹמְרִים, חֲתוּל לֹא נִפְרַד מֵאֵשׁ, חֲדַד אֶת הַסְּכִין, וְהוּא יִלֵּךְ אַחֲרָיו.

אַחַר כֶּךָ נִדוּנִים שְׁנִיָּהם עַל יְדֵי דוּמָה. הַגּוּף נִדוּן בְּקֶבֶר עַד שֶׁשָּׁב לְעַפָּר, וְהַנֶּפֶשׁ בְּאֵשׁ הַגִּיהֵנִם בְּכִמָּה דִינִים, עַד אוֹתוֹ זִמְן שְׁנַגְזֹר עָלֶיהָ לְקַבֵּל עֲנֹשׁ. אַחַר שְׁקִבְלָה עֲנֹשָׁה וּמַגִּיעַ הַזִּמְן לְהִטְהָר, אִז עוֹלָה הִיא מִהַגִּיהֵנִם, וּמִתְלַבֶּנֶת מִחֻטְאֶיהָ כְּמוֹ בְרוֹזל שְׁמַתְלִבֵּן בְּאֵשׁ, וְעוֹלִים עִמָּה עַד שְׁנַכְנַסֵת לְגַן עֵדֶן שְׁלֹמְטָה, וְרוֹחֶצֶת שָׁם בְּאוֹתָם מִים, וְרוֹחֶצֶת בְּבִשְׂמִים שְׁשָׁם, כְּמוֹ שְׁנַאָמֵר (שיר ג) מְקַטְרֶת מֵר וּלְבָנָה. וְעוֹמְדַת שָׁם עַד הַזִּמְן שְׁנַגְזֹר עָלֶיהָ לְהִתְרַחֵק מִהַמְּקוֹם שִׁיּוֹשְׁבִים בּוֹ הַצְּדִיקִים.

וּבְשִׁמְגִיעַ הַזִּמְן לְעֵלוֹת, אִז עוֹלִים עִמָּה דְרָגָה אַחַת דְּרָגָה, עַד שְׁנִקְרַבַת כְּקֶרֶן עַל הַמְּזִבַח. זֶהוּ שְׁכָתוּב זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְּצַרֵּעַ בְּיוֹם טְהָרָתוֹ וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן, הַכֹּהֵן הָעֲלִיּוֹן שְׁלֹמְעֵלָה, הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת שֶׁלֹא נִטְמָאָה כָּל כֶּךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה, לְזוֹ יֵשׁ תְּקִנָּה כְּמוֹ כֵּן. וְאִם לֹא, אִז מַעֲוֹת לֹא יוֹכֵל לְתַקֵּן וְגו'.

זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמְּצַרֵּעַ. רַבִּי יִצְחָק פֶּתַח, וְזָרַח הַשְּׁמֶשׁ וּבָא הַשְּׁמֶשׁ וְגו'. פְּסוּק זֶה נִתְבָּאֵר, וּבְאַרְנוֹ אוֹתוֹ עַל נִשְׁמַת הָאָדָם, בְּשַׁעַת

שהיא עומדת עם האדם בעולם הזה, אז זרח השמש. ובא השמש, בזמן שיוצא בן אדם מן העולם הזה ונמצא בתשובה, אז – אל מקומו שואף זרח הוא שם, אם הוא צדיק, כמו שנאמר ובא השמש וטהר, ואחר יאכל מן הקדשים.

בא ראה, על כל חטאי העולם הקדוש ברוך הוא מכפר בתשובה, פרט מאותו לשון הרע שמוציא שם רע על חברו. והרי פשוטה, שכתוב זאת תהיה תורת המצרע – זאת היא תורתו של מוציא שם רע. רבי חייא אמר, כל מי שמוציא שם רע, מטמאים לו את כל איבריו וראוי לסגר, משום שאותו דבור רע עולה ומעיר רוח טמאה עליו, והוא נטמא. בא להטמא – מטמאים אותו. בדבור שלמטה מתעורר דבור אחר.

פתח ואמר, (ישעיה א) איכה היתה לזונה קריה נאמנה וגו'. מי שהיתה נאמנה לבעלה, הפכה לזונה. מלאתי משפט. משפט – זה ודאי הקדוש ברוך הוא. צדק – זו כנסת ישראל. ומשום שהעירה דבר אחר, הסתלק ממנה הקדוש ברוך הוא, ושרתה בה רוח של מרצחים. זהו שכתוב ועתה מרצחים. ומה ירושלים הקדושה כף – שאר בני אדם על אחת כמה וכמה. זהו שכתוב זאת תהיה תורת המצרע.

רבי יהודה אמר, זאת תהיה ודאי כנגדו להפרע ממנו, של אותו מוציא שם רע. ביום טהרתו והובא אל הכהן, מה בא להשמיענו? משמע, מי שיש לו לשון הרע, תפלתו אינה נכנסת לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי עורר עליו רוח טמאה. כיון שחזר בתשובה וקבל עליו תשובה, מה כתוב? ביום טהרתו והובא אל הכהן וגו', וראה הכהן וגו'.

וצנה הכהן ולקח למטהר שתי צפרים חיות. רבי יצחק ורבי יוסי היו מצויים לפני רבי שמעון. יום אחד אמר לו, עץ ארז הרי ידוע, כמו שנאמר (מלכים-א ה) מן הארז אשר בלבנון, שהרי אותו עץ ארז לא נשרשים נטיעותיו אלא בלבנון, והרי נתבאר. אזוב למה? ומה הוא? **פתח** ואמר, ולקח למטהר שתי צפרים חיות טהרות ועץ ארז ושני תולעת ואזוב. בא ראה, אדם שמשתדל בעבודת רבונו ומשתדל בתורה, הקדוש ברוך הוא שורה עליו, והשכינה משתתפת עמו. כיון שאדם בא להטמא, השכינה מסתלקת ממנו, הקדוש ברוך הוא מתרחק ממנו, וכל צד הקדשה של רבונו מרחקים ממנו, ושורה

עָלְיוּ רוּחַ טְמֵאָה וְכָל צַד הַטְּמֵאָה. אִם בָּא לְהִטְהַר, מְסִיעִים אוֹתוֹ. אַחַר שֶׁנִּטְהַר וְחָזַר בְּתַשׁוּבָה, אוֹתוֹ שֶׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ חוֹזֵר וְשׁוֹרֵה עָלְיוֹ.

בא רָאָה, כְּתוּב וְלָקַח לְמִטְהַר שְׁתֵּי צַפְרִים חַיּוֹת טְהוֹרוֹת. כִּיּוֹן שֶׁאָמַר שְׁתֵּי צַפְרִים, לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהֵן חַיּוֹת? אֲלֵא הֲרִי פְּרִשׁוּהָ, אֲבָל חַיּוֹת, חַיּוֹת מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל א) וְאֵרָא הַחַיּוֹת, כְּנֶגֶד הַמָּקוֹם שֶׁיוֹנְקִים מֵהֶם הַנְּבִיאִים הַנְּאֻמָּנִים. וְעַץ אֶרֶז, הֲרִי נִתְבָּאָר. וְשְׁנֵי תוֹלְעֹת, הַצַּד הָאֵדָם שֶׁל גְּבוּרָה שֶׁהִשְׁתַּתַּף עִמּוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה. וְאִזְכּוּ, זוּ ו' קִטְנָה שֶׁמִּיְנִיקָה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמִשׁוֹם כֶּף עֵץ אֶרֶז וְאִזְכּוּ הוֹלְכִים יַחַד, וְעַל כֵּן ו' ו' נִמְצְאוּ כְּאֶחָד, אֶחָד עָלְיוֹן וְאֶחָד קִטּוֹן, וְקוֹרְאִים לָהֶם ו' עָלְיוֹנָה, ו' תַּחְתּוֹנָה. וְכֻלָּם חוֹזְרִים לְשֵׁרוֹת עָלְיוֹ, מִשׁוֹם שֶׁהֲרִי נִטְהַר. כְּנֶגֶד אֵלֶּה לְמִטָּה (מֶהֶם) – עַץ אֶרֶז וְאִזְכּוּ וְשְׁנֵי תוֹלְעֹת נִמְצְאוּ (כֶּשֶׁם) בְּגִדְלָה הַזֹּו, וְתַלְוִיִּים מִהָעֲלִיוֹנוֹת הַלָּלוּ.

רבי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. יָשְׁבוּ בְּאוֹתוֹ שָׂדֵה וְהִתְפַּלְלוּ. אַחַר שֶׁסִּיְמוּ אֶת הַתְּפִלָּה, קָמוּ וְהִלְכוּ. פִּתַּח רַבִּי יְהוּדָה בְּדַבְרֵי תוֹרָה וְאָמַר, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ וְתִמְכֶּיָהּ מֵאֲשֶׁר. עֵץ חַיִּים – זוּ הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא עֵץ עָלְיוֹן גָּדוֹל וְחִזְקִי. תּוֹרָה, לְמָה נִקְרְאת תּוֹרָה? מִשׁוֹם שֶׁמּוֹרָה וּמְגַלָּה אֶת מַה שֶׁהִיא סְתוּם וְלֹא יְדוּעַ. חַיִּים, שֶׁכָּל הַחַיִּים שֶׁלְמַעַלָּה נִכְלְלוּ בָּהּ, וּמִמֶּנָּה יוֹצְאִים. לְמַחְזִיקִים בָּהּ, אֶת אוֹתָם שְׁאוֹחֲזִים בָּהּ, שְׁמִי שְׁאוֹחֵז בְּתוֹרָה אוֹחֵז בְּכָל. אֲחוּז לְמַעַלָּה וְלִמְטָה. וְתִמְכֶּיָהּ מֵאֲשֶׁר, מִי זֶה תּוֹמְכֶיָהּ? אֵלֹו אוֹתָם שֶׁמְטִילִים מְלֵאֵי לְכִיסָם שֶׁל תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ.

וְתִמְכֶיָהּ, זוֹכָה שֶׁיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ נְבִיאִים נְאֻמָּנִים. מֵאֲשֶׁר, אֵל תִּקְרִי מֵאֲשֶׁר אֲלֵא מֵרֵאשׁוֹ. אוֹתָם הַתּוֹמְכִים שֶׁל הַתּוֹרָה מֵרֵאשׁוֹ וְעַד סוּפוֹ. מֵרֵאשׁוֹ, צַד הָרֵאשׁ שֶׁל הַכֹּל שֶׁנִּקְרָא רֵאשׁ, שֶׁכְּתוּב (שם ח) מְעוֹלָם נִסְכַּתִּי מֵרֵאשׁ. וְרֵאשׁ זוּ חֲכָמָה, שֶׁהִיא הָרֵאשׁ לְכָל הַגּוֹף, וְהַגּוֹף מִתְפַּשֵּׁט בָּהּ עַד הַסִּיּוֹם שֶׁל שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים וְתִמְכֶיָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) שׁוֹקִיו עֲמוּדֵי שֵׁשׁ. שְׁאוֹתָם שֶׁמְטִילִים מְלֵאֵי לְכִיסָם שֶׁל תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים, הֵם תּוֹמְכִים אֶת הַתּוֹרָה מֵהָרֵאשׁ עַד סִיּוֹם הַגּוֹף, וְכָל הָאֲמוּנָה בּוֹ תְּלוּיָהּ, וְנִתְמַךְ. וְזוֹכָה לְבָנִים שֶׁיִּרְאוּ לְנְבִיאִים נְאֻמָּנִים.

רבי יִצְחָק פִּתַּח, וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיִּדְבַּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר. וַיִּקְרָא, אֵלֶּף קִטְנָה, לְמָה? אֲלֵא כְּדֵי לְהִרְאוֹת מִיְהוּ אוֹתוֹ שֶׁקָּרָא

- אותו ששרוי במקדש, ואז זמן את משה כמו שמזמין אורח. כאן א' קטנה, שם א' גדולה. אדם שת אנוש. (אדם) זו שלמות הכל.

בא וראה מה בין משה לאהרן, מי מהם עליון? אלא משה הוא העליון, משה הוא שושבין המלך, ואהרן שושבין הגבירה. משל למלך שהיתה לו גבירה עליונה. מה עשה? נתן לו שושבין לתקן אותה ולהסתכל בדברי הבית. ועל כן, כשנכנס השושבין הזה למלך, לא נכנס אלא רק עם הגבירה. זהו שכתוב בזאת בא אהרן וגו'.

מישה הוא שושבין המלך, משום כך הזדמן כאורח, ואחר כך - וידבר ה' אליו. אהרן הוא שושבין של הגבירה, וכל דבריו היו לפי את המלך עם המלכה, ויתפס המלך עמה. ועל כן, משום שהיא שושבין שלה, הוא שם מדורו עמה לתקן את הבית ולעין תמיד בדברי הבית. ועל כן התתקן כמו שלמעלה, ונקרא כהן גדול. מנין לנו? שכתוב (תהלים קי) אתה כהן לעולם על דברתי מלפי צדק.

ומשום כך, כל מה שצריך מבית המלך הוא נוטל, ואין מי שימחה בידו. ולכן הוא עומד לטהר את כל אותם שנכנסים לבית הגבירה, כדי שלא תמצא טמאה באותם בני ההיכל, ומשום כך כתוב ולקח למטהר שתי צפרים וגו'.

רבי יהודה פתח ואמר, (תהלים ב) יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. יושב בשמים ישחק - זה יצחק שבא מצד היין, מאיר בראשונה, וצוחק, ואחר כך זועם ומגרש. זהו שכתוב יושב בשמים ישחק, ולא כתוב יושב שמים. ישחק, מאיר וצוחק. ועל כן הדין מאיר וצוחק להם לרשעים.

ואחר כך מה כתוב? אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו. וכך דרכי הרשעים - הקדוש ברוך הוא מאיר להם בעולם הזה, ומאיר להם כמו יין שמאיר בראשונה, ואחר כך זועם והורג. והקדוש ברוך הוא מושך את הרשעים, אם יחזרו כנגדו - יפה. אם לא - הוא מכלה אותם מאותו העולם הבא, ואין להם בו חלק וישמדו מהכל. בא להטהר - מסייעים להם, והקדוש ברוך הוא מטהר אותם ומקרב אותם אליו וקורא עליהם שלום. זהו שכתוב שלום שלום לרחוק ולקרוב וגו'.

וְאִשָּׁה כִּי יִזוּב זֹוֹב דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת נִדְתָּה וְגו' . רַבִּי חִיָּיא פִּתַּח וְאָמַר , (זכריה יד) הִנֵּה יוֹם בָּא לְה' וְחִלַּק שְׁלֵלָךְ בְּקִרְבְּךָ . הַפְּסוּק הַזֶּה כִּךָ הָיָה צָרִיף לְהִיּוֹת : הִנֵּה יוֹם יָבֵא . מַה זֶה הִנֵּה יוֹם בָּא ? אֲלֵא שְׁכַבְרָא בָּא טָרַם שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם , וְהוּא הַיּוֹם שָׁבוּ יַעֲשֶׂה דִין לְרִשְׁעִים , וְהוּא הַיּוֹם שָׁבוּ יַפְרַע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָם שֶׁהֲצִיּוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל . הַיּוֹם הַזֶּה בָּא וְעוֹמֵד לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא , וּמִבְּקִשׁ מִמֶּנּוּ לַעֲשׂוֹת דִּין וּלְכַלּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת , וְנִתְּנָת לּוֹ רִשׁוֹת , כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וְאֶסְפְּתִי אֶת כָּל הַגּוֹיִם אֶל יְרוּשָׁלַם לְמִלְחָמָה וְגו' .

רַבִּי יִצְחָק אָמַר , שְׁנֵי יָמִים הֵם לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא , אֶחָד שְׂרוּי עִמּוֹ , וְאֶחָד בָּא לִפְנֵינוּ , וּבְאֵלוֹ עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קְרִבּוֹת עִם הַכֹּל . וּכְשֶׁבָּא הַיּוֹם הַזֶּה לְעֶרְףְךָ קָרַב , הוּא מְזַדְּוֵג עִם אוֹתוֹ יוֹם אַחֵר , וְנוֹטֵל כָּלֵי זֵיַן עַל כָּלֵי זֵינּוֹ , וְעוֹרֵף קָרַב בְּכָלֵם , בְּאוֹתָם רָמִים וְנִמוּכִים . זֶהוּ שְׁכַתּוּב (ישעיה ב) כִּי יוֹם לֵה' צָבָאוֹת עַל כָּל גָּאָה וְרָם וְעַל כָּל נִשְׂאָ וְשִׁפֵּל .

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר , וְאִשָּׁה כִּי יִזוּב זֹוֹב דָּמָה וְגו' . הֵינּוּ שְׁכַתּוּב , (שם לד) חָרַב לְה' מְלֶאָה דָם . מְלֶאָה דָם וְדָאִי , שְׁכַתּוּב כִּי יִזוּב זֹוֹב דָּמָה יָמִים רַבִּים . בְּלֹא עֵת נִדְתָּה , הֵינּוּ שְׁכַתּוּב (דניאל ט) וַיִּשְׁקַד ה' עַל הָרַעַה וַיְבִיֶאֱהָ עֲלֵינוּ . שְׁשֻׁנֵינוּ , הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדֵּים פְּרַעֲנוֹת לְעוֹלָם , וְהַרְשָׁעִים מְקַדִּימִים אֶת הַפְּרַעֲנוֹת בְּחֻטְאֵיהֶם לְבֹא לְעוֹלָם . אוֹ כִי תִזּוּב עַל נִדְתָּה , הֵינּוּ (ויקרא כו) וַיִּסְפְּתִי לְיִסְרָה אֶתְכֶם . מַה זֶה וַיִּסְפְּתִי לְיִסְרָה ? אוֹסִיף דִּין עַל דִּין וְאֶתֵּן דָּם עַל דָּם יוֹתֵר עַל מַה שֵּׁישׁ בְּאוֹתָהּ הַחֲרַב לְה' מְלֶאָה דָם .

כְּתוּב , לֹא אִסַּף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם . מַה זֶה לֹא אִסַּף ? אֲלֵא , לֹא אֶתֵּן עוֹד תּוֹסֶפֶת לְאוֹתָהּ חָרַב , אֲלֵא כִּמּוֹ שְׁיִכּוֹל הָעוֹלָם לְסַבֵּל . וְהֵרִי כְּתוּב וַיִּסְפְּתִי ? אֲלֵא כְּתוּב לְיִסְרָה , וְלֹא לְכַלּוֹת . זֶהוּ שְׁכַתּוּב אוֹ כִי תִזּוּב עַל נִדְתָּה .

כָּל יָמֵי זֹוֹב טְמֵאָתָה . מַה זֶה כָּל יָמֵי זֹוֹב טְמֵאָתָה ? אֲלֵא שֶׁהַרְשָׁעִים מְטַמְּאִים אֶת עַצְמָם בְּחֻטְאֵיהֶם וּמְטַמְּאִים מְקוֹם אַחֵר , כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יט) כִּי אֶת מְקוֹדֶשׁ ה' טַמְּא . וּמְעוֹרְרִים רוּחַ טְמֵאָה עֲלֵיהֶם . וְלַעֲתִיד לְבֹא עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל וְלַהֲעִבִיר אֶת אוֹתָהּ רוּחַ טְמֵאָה מִן הָעוֹלָם , שְׁכַתּוּב לֹא יוֹסִיף יָבֵא כִּךָ

עוד עָרַל וְטָמֵא. וְכָתוּב וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֶעֱבִיר מִן הָאָרֶץ. מִן הָאָרֶץ וְדָאִי. (מי שבא להטמא, מטמאים אותו ודאי).

רַבִּי חִזְקִיָּה הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר. לַיְלָה אֶחָד קָמוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה. פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (קהלת ז) בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה בְּטוֹב וְגו', גַּם אֵת זֶה עֲמַת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים וְגו'. בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה בְּטוֹב - בְּזִמְן שְׁמֵרְבָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֹסֵד בְּעוֹלָם צָרִיף אָדָם לְלַכֵּת בְּשׂוֹקִים וְלַהֲרֹאוֹת לִפְנֵי הַכֹּל, שֶׁהָרִי כְּשֶׁמִּתְחִיל טוֹבוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, הוּא שׂוֹרֵה כֹּל, וּבְכֹל הוּא עוֹשֶׂה טוֹב וּמְרַבֵּה אוֹתוֹ בְּעוֹלָם. וּמְשׁוֹם כֶּף יִרְאֶה אָדָם בְּגִלּוּי בְּשׂוֹקִים, וַיַּעֲשֶׂה טוֹב שְׂיִשְׁרָה עָלָיו טוֹב אַחֵר. זֶהוּ שְׂכַתּוּב (שם) בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה בְּטוֹב. הָיָה בְּטוֹב וְדָאִי.

וּבְיוֹם רָעָה רָאָה. לֹא כָתוּב וּבְיוֹם רָעָה הָיָה בְּרָע, אֲלָא בְּיוֹם רָעָה רָאָה. שֶׁהָרִי בְּשַׁעַר שֶׁהַדִּין תְּלוּי בְּעוֹלָם, אֵין צָרִיף לְאָדָם לַהֲרֹאוֹת בְּשׂוֹק וְלַלְכֵת יְחִידֵי בְּעוֹלָם. שֶׁהָרִי כְּשֶׁדִּין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, עַל הַכֹּל הוּא שׂוֹרֵה. וּמִי שְׂפּוֹגֵעַ בּוֹ וְנִפְגָּשׁ לִפְנָיו, יְדוֹן בְּאוֹתוֹ הַדִּין, וְאֵז כָּתוּב (משלי יג) וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. שֶׁהָרִי מִשְׁפָּט הַסִּתְלַק מִצָּדֵק, וְלֹא שׂוֹרִים זֶה עִם זֶה עַל הָעוֹלָם. וְעַל כֶּף רָאָה. רָאָה וְהָיָה שְׂמוֹר, הַשְּׂגָח וְעֵינַי לְכֹל צַד וְהָיָה יוֹדֵעַ שְׂבִכְלָם שְׂרוּי הַדִּין, וְאֵל תִּצַּא הַחֹצֵצָה וְאֵל תִּרְאֶה בְּשׂוֹק, כִּדִּי שְׂלֹא יִשְׂרָה עָלֶיךָ. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שְׂגָם אֵת זֶה לְעֲמַת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. כְּמוֹ שְׂכַשְׂשׂוֹרָה הַטוֹב בְּעוֹלָם, הוּא שׂוֹרֵה עַל הַכֹּל, וּמִי שׂוֹרֵה עַל הַכֹּל - כֶּף כְּשֶׁשׂוֹרֵה הַדִּין בְּעוֹלָם, הוּא שׂוֹרֵה עַל הַכֹּל, וּמִי שְׂפּוֹגֵשׁ בּוֹ נִתְפָּס.

בְּאֵר רָאָה, כְּשֶׁדִּין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, כְּמָה תְּרַבּוֹת תְּלוּיוֹת שְׂיוּצָאוֹת מֵאוֹתָהּ חָרַב עָלֶינָה, וְזוֹקְפִים רֹאשׁ וְרוּאִים שֶׁהָרִי אוֹתָהּ חָרַב עָלֶינָה הִיא אֲדָמָה, מְלֵאָה דָם בְּכֹל הַצְּדָדִים, וְאֵז גּוֹזְרִים גְּזֵרוֹת. וְכְמָה מֵינֵי תְּרַבּוֹת מִתְעוֹרְרִים, (אז מִתְחַדְדוֹת תְּרַבּוֹת, וְכְמָה חֲקִים מִתְעוֹרְרִים) כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר (שיר ג) אִישׁ חָרְבוֹ עַל יִרְכּוֹ, וְכָתוּב (יהושע ה) וְחָרְבוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ. וְכֹלָם מְצוּיִים לְעֲשׂוֹת דִּין. וּמִי שְׂפּוֹגֵשׁ בָּהֶם נִזְוֵק. כְּתוּב (בראשית יט) הִנֵּה נָא מִצָּא עַבְדְּךָ חָן בְּעֵינֶיךָ וּתְגַדֵּל חֶסֶדְךָ וְגו'. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שְׂבִכְלֵי מְקוֹם שֶׁהָרִי שְׂרוּי, בְּכֹל הוּא שׂוֹרֵה, בֵּין בְּעִיר בֵּין בְּמִדְבָּר וּסְבִיב הָעִיר.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (שיר ח) שִׁימְנֵי כַחֲוֹתֶם עַל לִבְךָ וְגו'. שִׁימְנֵי כַחֲוֹתֶם, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל אֲמָרָה אֵת זֶה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. שִׁימְנֵי כַחֲוֹתֶם,

מי הוא החותם? זהו חותם הטבעת של האמת. כחותם על לבך - זהו חותם של תפלין שמניח אדם על לבו. כחותם על זרועך - זו יד כהה שמניח באותה זרוע. ומיהו? יצחק. וכנסת ישראל אומרת, שימני כחותם. חותם היה צריך להיות! מה זה כחותם? כאותן תפלין של ראש שמביא שבח לכל הגוף. ועל כך תפלין בזרוע, על הלב, ובזה נמצא אדם שלם כמו שלמעלה.

כי עזה כמות אהבה. מה זה כי עזה כמות? אלא לא נמצאת קשיות בעולם כמו פרדת הנפש מהגוף כשרוצים להפרד. (ועל זה) כך אהבת כנסת ישראל לקדוש ברוך הוא, שלא נפרדים לעולמים, ומשום כך תפלה של יד נקשרת בזרוע, לקיים את הכתוב, (שם ב) שמאלו תחת לראשי.

קשה כשאל קנאה. בכל דרגות הגיהנם אין קשה כמו השאל, שיורד למטה מכלם, פרט לאותה מדרגה שנקראת אבדון, וזה וזה השתתפו כאחד, וזה קשה לרשעים מהכל. כך קשה כשאל קנאה, שאין קנאה אלא באהבה, ומתוך אהבה באה קנאה. ומי שמקנא לאותו שאוהב ביותר, קשה לו להפרד ממנו מאותה דרגה שנקראת שאל, שהיא קשה מכל דרגות הגיהנם.

רשפיה רשפי אש שלהבת יה. ומי היא שלהבת יה? זו אש שיוצאת מתוך שופר, כלולה מרוח ומים. ומתוך אותה השלהבת כשמתלהטת בכנסת ישראל, שורפת העולם בשלהבת בקנאה של הקדוש ברוך הוא. ובשעה שהיא מקנאה לו, אוי לפוגש בשלהבת, שהיא ישרף בהם.

עוד פתח ואמר, (שיר ח) מים רבים לא יוכלו לכבות וגו'. מים רבים - זו זרוע ימין שצריך לקשר בה קשר של תפלה על זרוע שמאל, לקיים וימינו תחבקני. דבר אחר מים רבים - זהו הנהר העליון שממנו יוצאים נהרות לכל העברים, וכלם שופעים ונמשכים ממנו, כמו שנאמר (תהלים צג) מקלות מים רבים. מאותם קולות של מים רבים שיוצאים ונמשכים ממנו, כמו שנאמר נשאו נהרות וגו'.

אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה - שאוהבת כנסת ישראל את הקדוש ברוך הוא - יבזו לו. בזו יבזו לו?! יבזו היה צריך להיות! אלא אם יתן איש - זה הקדוש ברוך הוא. את כל הון ביתו, כמו שנאמר (משלי כד) כל הון יקר ונעים.

תוספתא

בוז יבוזו לו. מה זה בוז? יום שני ויום ששי ויום שביעי של סכות, שבהם היו מנסכים מים ויין של שבעת ימי הסכות, בהם היו מקריבים ישראל שבעים פרים לכפר על שבעים ממנים, כדי שלא ישאר העולם חרב מהם, זהו שכתוב ובחמשה עשר יום וגו' והקרבתם עלה אשה וגו'. (עד כאן תוספתא).

באהבה – של כנסת ישראל אליו ולא להתקשר עמה, בוז יבוזו לו – כל אותם אוכלוסים וכל אותם מחנות שלמעלה לאותו הוץ יקר, שהרי אין רצון לכלם אלא בשעה שמתקשרת כנסת ישראל עם הקדוש ברוך הוא ומתעטרת עמו, ואז כל אותם האוכלוסים וכל אותם המחנות וכל העולמות, כלם בשמחה, באור ובברכות, (ועל זה אמר) כתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

מי שמניח תפלין, כשמניח תפלה של יד, צריך להושיט זרוע שמאל לקבל את כנסת ישראל ולקשר קשר עם הימין כדי לחבק אותה, לקיים את הכתוב, שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שיראה האדם כמו שלמעלה ולהתעטר בכל, ואז האדם שלם בכל, בקדשה עליונה. והקדוש ברוך הוא קורא עליו, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר.

רבי חזקיה פתח ואמר, (תהלים יז) שמעה ה' צדק וגו'. כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל זמן שכנסת ישראל באה לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא מזדמן כנגדה. זהו שכתוב שמעה ה' צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי. אמר דוד, אני התקשרתי עם כנסת ישראל, כמו שהיא נמצאת לפניך, גם אני כף נמצא. ומשום כך, שמעה ה' צדק – בראשונה, ואחר כך – הקשיבה רנתי האזינה תפלתי.

בלא שפתי מרמה, מה זה בלא שפתי מרמה? אלא כף שנינו, כל דבור ודבור של תפלה שמוציא אדם מפיו, עולה למעלה ובוקע רקיעים, ונכנס למקום שנכנס, ושם נבחן אותו הדבור, אם זה דבור כשר ואם לא. אם זה דבור כשר – מכניסים אותו לפני המלך הקדוש לעשות רצונו. ואם לא – מסטים אותו החוצה, ומתעוררת באותו דבור רוח אחרת.

ובא ראה, ביוסף כתוב, (שם קה) ענו בכפל רגלו וגו'. עד מתי ענו בכפל רגלו? עד עת בא דברו אמרת ה' צרפתהו. עד עת בא

דָּבְרוּ שֶׁל מִי? אֵלָא עַד עֵת בֵּא דְבָרוּ (שֶׁל יוֹסֵף, וְנִבְחָז) אוֹתוֹ דְּבוּר. זֶהוּ שְׁכָתוּב אִמְרַת ה' צְרַפְתָּהּ. וְאִזּוּ – שְׁלַח מְלָךְ וַיִּתִּירָהּוּ מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ. בֵּינְתִים הָיָה בֵּא הַבְּקָר.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, כְּתוּב (שְׁמוּאֵל-א כה) וְהִיְתָה נֶפֶשׁ אֲדָנִי צְרוּרָה בְּצִרוּר הַחַיִּים. נֶפֶשׁ אֲדָנִי, סֶתֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים כד) אֲשֶׁר לֹא נִשְׂא לְשׂוּא נֶפֶשׁוֹ. הָרִי הַזֶּמֶן בְּבִקְרָה לְקִשְׁרָה אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלַחֲבָרָה לְבַעֲלָהּ. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה בְּלִילָהּ וּבָאִים לְהִתְקַשֵּׁר עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעַם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (מִשְׁלֵי כג) יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאִמְךָ וְתִגַּל יוֹלְדֶיךָ.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, כְּתוּב (וַיִּקְרָא טו) וְהִזְרַתֶּם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֹתָם וְגו' בְּטְמֵאָם אֶת מִשְׁכְּנֵי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם. וְהִזְרַתֶּם, כְּמוֹ הַזֶּר הַזֶּה, שֶׁהוּא זֶר מִכָּלֶם וְלֹא מִתְחַבֵּר בְּמָה שֶׁאִינוּ שָׁלוּ.

וְבֵא רֵא, בְּשַׁעָה שֶׁאֲנָשִׁים מִטְּמֵאִים לְמִטָּה, מִטְּמֵאִים אוֹתָם בְּכָל, וְהָרִי זֶה נֶאֱמַר. אֲבָל בְּשַׁעָה שְׁרוּחַ טְמֵאָה מִתְעוֹרְרָת (לְמִטָּה, מִתְעוֹרְרָת רוּחַ וְכו') נִחַשְׁבְּתָם כְּזֶר, אֵלָא רוּחַ טְמֵאָה שֶׁלְּמִטָּה מִתְעוֹרְרָת רוּחַ טְמֵאָה אַחֲרָת, וְנִתְנַתְּ לָהּ רִשׁוּת לְרַדַּת לְעוֹלָם. אִיזוּ רִשׁוּת? רִשׁוּת שֶׁל קִדְשָׁה, שֶׁהִיא יוֹרֵד וּמְכָה בּוֹ, לֹא נִמְצָא וּמִסְתַּלֵּק, וְאִזּוּ מִתְגַּלֶּה הַדִּין כְּנֶגְדַּת הַרְשָׁעִים, וּמוֹסִיף דִּין עַל דִּינוֹ. וְאִזּוּ שְׁתֵּי רוּחוֹת נִמְצְאוֹת בְּעוֹלָם, אַחַת רוּחַ הַדִּין, וְאַחַת רוּחַ הַטְּמֵאָה.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, הַצְּטֻרְכָתִי כֵּאֵן לוֹמַר דְּבַר שֶׁלְּמִדְתִּי מֵאֲבִי. בֵּא רֵא, כֵּאֵן לְמִדְנֵנוּ מִנְּגַע הַבַּיִת, שֶׁכְּשֶׁרוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרָה בְּבֵית וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְטַהֵר אוֹתוֹ, שׁוֹלַח נֶגַע צְרַעַת בְּבֵית לְהִלָּחֵם זֶה עִם זֶה, וְאוֹתוֹ הַנֶּגַע לֹא סָר מִהַבַּיִת. וְאִף עַל גַּב שְׁרוּחַ טְמֵאָה הַסְּתַלְקָה מֵאוֹתוֹ בֵּית, עַד שֶׁיִּנְתְּצוּ אֶת הַבַּיִת, הָאֲבָנִים וְהָעֵצִים וְהַכָּל, אִזּוּ נְטָהָר הַמָּקוֹם.

כְּמוֹ כֵּן מִי שֶׁנִּמְצָא וּמְעִיר רוּחַ טְמֵאָה וְשׁוֹרָה עָלָיו, כְּשֶׁרוֹצֵה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַהֵר אֶת הָעוֹלָם, מִתְעוֹרְרָת רוּחַ דִּין קָשָׁה, וְנִמְצָאָת בְּעוֹלָם, וְשׁוֹרָה עַל אוֹתָהּ רוּחַ טְמֵאָה, וְנִלְחָמוֹת זֶה עִם זֶה עַד שֶׁתְּעַבֵּר מִן הָעוֹלָם. וְאוֹתָהּ רוּחַ הַדִּין הַקָּשָׁה לֹא מִסְתַּלְקָת מִמְּקוֹמָהּ עַד שֶׁיִּנְתְּץ אֶת הַמָּקוֹם, אִיבָרִים וְעֲצָמוֹת וְהַכָּל, וְאִזּוּ נְטָהָר הָעוֹלָם, וְעוֹבְרוֹת מִמֶּנּוּ רוּחוֹת שֶׁל טְמֵאָה, וְהָעוֹלָם נִמְצָא בְּטַהֵר.

וַיֵּלֶךְ זֶה שְׁנִינּוּ, הֵבֵא לְטָמֵא מִטְּמָאִים אוֹתוֹ וְדָאֵי. אוֹי לְאָדָם כְּשִׁשׁוּרָה עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה וְנִמְצָא עִמָּה בְּעוֹלָם, שְׁוֹדָאֵי יַדַע שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְבַעֵרוֹ מִן הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שְׁכֵלָם קְדוּשִׁים וְנִמְצָאִים בְּקִדְשָׁה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְשׁוּרָה עָלֵיהֶם רוּחַ קְדוּשָׁה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. כִּיּוֹן שְׁבָא הַבְּקָר, קָמוּ וְהִלְכוּ.

עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בראשית לב) וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים. וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ, שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ כְּנֹגֵד אָבִיו.

בֵּא רֵאָה, כָּל זְמַן שֶׁיַּעֲקֹב נִמְצָא אֶצֶל לְבָן, לֹא דִבֵּר עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (ולא נמצא אצלו). וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי כְּתוּב (בראשית לא) וַיֹּאמֶר ה' אֶל יַעֲקֹב שׁוּב אֶל אֶרֶץ אֲבוֹתֶיךָ וְלִמְולַדְתֶּךָ וְגו'. זֶה הָיָה בְּסוֹף, בְּזְמַן שֶׁרָצָה לְהַפְרִד מִלְבָּן. וְכִשְׁנִפְרַד מִמֶּנּוּ, בָּאוּ לְקַרְאָתוֹ אוֹתָם מְלֹאכֵים וְלוֹוֵהוּ בְּדַרְכוֹ.

תוספתא

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חֲמִיּוֹ הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֲפֹשֶׁר שֶׁשָּׁמַעְתָּ מֵאָבִיךָ מֵה שֶׁכְּתוּב וַיַּעֲקֹב הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ וְגו'? אָמַר לוֹ, לֹא יָדַעְתִּי. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ לְמַעְרָה שֶׁל לוּד. שָׁמְעוּ אוֹתוֹ קוֹל שֶׁאוֹמֵר: שְׁנֵי עַפְרַיִם שֶׁל הָאֵילַת עָשׂוּ לִפְנֵי רַצוֹן שֶׁל נַחַת לִי, וְהֵם הָיוּ הַמַּחֲנֶה הַקְּדוֹשׁ שֶׁפָּגַשׁ יַעֲקֹב לִפְנָיו. הִתְרַגַּשׁ רַבִּי אֶלְעָזָר וְהִסְתַּעַר בְּנַפְשׁוֹ, וְאָמַר: רְבוּן הָעוֹלָם כֶּף דַּרְכוֹ, טוֹב לָנוּ שֶׁלֹּא נִשְׁמַע, שֶׁשָּׁמַעְתִּי וְלֹא יָדַעְתִּי.

הַתְּרַחֵשׁ לוֹ נֶס, וְשָׁמַע אוֹתוֹ קוֹל שֶׁאוֹמֵר: אֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הָיוּ. נִפְלַע עַל פָּנָיו וְרָאָה אֶת דְּיוֹקָן אָבִיו. אָמַר לוֹ, אָבִא, שְׁאַלְתִּי וְהִשִּׁיבוּנִי, שֶׁאֲבָרְהָם וַיִּצְחָק הֵם שֶׁפָּגַשׁוּ אֶת יַעֲקֹב כְּשֶׁנִּצַּל מִלְבָּן. אָמַר לוֹ, בְּנִי, הוֹצֵא אֶת (פסוק) פֶּתַחְךָ, וְקַח אֶת דְּבָרֵי אָבִיךָ הַזֶּקֶן, פֶּה מְדַבֵּר גְּדוּלוֹת הָיָה. וְלֹא רַק זֶה בְּלִבְדּוֹ, אֲלֵא אֶת כָּל הַצְּדִיקִים פּוֹגְשׁוֹת נִשְׁמוֹת שֶׁל צְדִיקִים לִפְנֵיהֶם לְהַצְּלֵתָם, וְהֵם מְלֹאכֵים קְדוּשִׁים עָלֵינוּ.

וּבֵא רֵאָה, יִצְחָק הָיָה קָיָם בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, אֲבָל נִשְׁמָתוֹ הַקְּדוּשָׁה נִלְקְחָה לְכֶסֶף הַכְּבוֹד שֶׁל אָדוֹנוֹ, כְּשֶׁנִּעְקַד עַל גְּבִי הַמַּזְבֵּחַ, וְאָז נִסְתָּמוּ עֵינָיו מִרְאוֹת. הִינּוּ שֶׁכְּתוּב לִילָא וְגו' וּפְחַד יִצְחָק הָיָה לִי. (עד

כאן התוספתא).

בא ראה, כתוב ויפגעו בו. ויפגע במלאכי אלהים הִיָּה צָרִיף לְהִיּוֹת! מה זה בו? אלא הם באו להכליל בו (ולוהו בדרף). מה זה להכליל בו? אלא הם באו מצד הגבורה, שכתוב מלאכי אלהים, וראה מצד אחר מלאכי רחמים, ונכללו בו רחמים ודין.

בא ראה, בראשונה מלאכי אלהים, זה אחד. אחר כך – ויקרא שם המקום שהוא מתנים, שנים. אחד מצד הדין, ואחד מצד הרחמים. מלאכים מן הצד הזה, ומלאכים מן הצד הזה. ועל זה כתוב ויפגעו בו. בו דוקא. ויאמר יעקב כאשר ראם, ראה אותם הִיָּה צָרִיף לְהִיּוֹת! מה זה ראם? אלא ראה אותם כלולים כאחד מדבקים זה בזה, מחוברים זה בזה, ולכן כתוב ראם, וכלם באו ללוות אותו ולהצילו מיד עשו.

כתוב בעשו, (שם כה) ויצא הראשון אדמוני. ויצא הראשון, אם תאמר שיעקב הִיָּה מטפה ראשונה – לא כך, שהרי כתוב ויצא הראשון, ולא כתוב ויצא ראשון. ומשום שייצחק בא מצד הדין הקשה, יצא עשו אדמוני, אדם. שאם יעקב הִיָּה בכור, אותה טפה ראשונה איך יצאה כך אדמה. אבל טפה שניה הִיָּה, ומשום כך לא יצא כך, שהרי אותה טפה הִיָּתה מצד הרחמים מצד זה ומצד זה.

והטפה של עשו לא הִיָּתה כמו הטפה של יעקב, שזוה שלם וזה לא שלם. ובאותה שעה הִיָּה יצחק מכון בסיום הדין הקשה, שהוציא בצדו באורות חקוקים באיבריו, ומשום כך עשו זָהֵמָא שֶׁהִתְכָּה מֵהִזְהָב.

ועל כך שנינו, שצריך אדם לכון באותה שעה בְּרָצוֹן שֶׁל רְבוּנוּ, כְּדִי שִׁיוּצִיא בָּנִים קְדוּשִׁים לְעוֹלָם. ואם תאמר שייצחק לא התכונן – לא כך, אלא התכונן בקדשה, והתכונן בסיום של אותו מקום, ונמצא כשיצאה אותה טפה ראשונה באותו מקום ממש, ולכן כתוב, כלו כאדרת שער.

בא ראה, דוד יצא ביפי של אדם, ונאחז בקדשת רבונו, ועל זה כתוב (שמואל-א טז) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. אבל יעקב הִיָּה בכור מעשו, לא מטפה, אלא שכונן את הרצון לעץ העליון הגדול והתקיף, ועשו באותו מקום של סיום הכל, ומשום כך כתוב, (עובדיה א) הִנֵּה קֶטֶן נִתְתִּיף בְּגוֹיִם בְּזוּי אֶתָּה מֵאֵד.

רבי יהודה הִיָּה שׁוֹנֵה כֶּף. עֲשׂוּ נִקְרָא רֵאשׁוֹן, שְׁכָתוֹב וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כְּלוּ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא רֵאשׁוֹן, שְׁכָתוֹב (ישעיה מד) אֲנִי רֵאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן, (שם מא) וְאֵת אַחֲרָנִים אֲנִי הוּא. וְעֵתִיד לְהַפְרֵעַ רֵאשׁוֹן מֵרֵאשׁוֹן, וְלִבְנוֹת רֵאשׁוֹן, שְׁכָתוֹב (ירמיה יז) כִּסָּא כְבוֹד מְרוֹם מֵרֵאשׁוֹן. וְלַעֲתִיד לָבֵא כְתוֹב, (ישעיה מא) רֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הִנֵּה הֵנִם וְלִירוּשָׁלַם מִבֶּשֶׁר אֶתֶן.

שְׁנֵינּוּ, עֵתִידָה יְרוּשָׁלַם לְהִיּוֹת חוֹמָתָהּ לְמַעְלָה וְלְהִתְקַרֵּב עַד כִּסָּא כְבוֹד הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ירמיה כ) בְּעֵת הַזֶּה יִקְרָאוּ לִירוּשָׁלַם כִּסָּא ה'. אִזְ כְּתוֹב, (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרֶךְ הַלְּבָנָה כְּאֹרֶךְ הַחֲמָה וְאֹרֶךְ הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַע־עֵתִים. אִזְ, (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמֵלֶךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרִשְׁת אַחֲרֵי מוֹת (דף נו ע"א - דף עט ע"ב)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה. רְבִי יְהוּדָה אָמַר, כִּיּוֹן שְׁכָתוֹב וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה, לָמָּה פַעַם אַחֲרֵת וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אַחִיד, שְׁהָרִי בְּדַבּוֹר הָרֵאשׁוֹן מִסְפִּיק? אֵלָּא כֶּךָ שְׁנֵינּוּ, כְּתוֹב וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו. וְכְתוֹב (שמות כד) וְאֶל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֶה אֵלַי. וְהָרִי בְּאָרוֹ אֵת הַדָּבָר, כָּאֵן דְּרָגָה אַחֲת, וְאַחַר כֶּךָ דְּרָגָה אַחֲרֵת. אַף כָּאֵן, וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה - דְּרָגָה אַחֲת. וְאַחַר כֶּךָ, וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרֹן אַחִיד - דְּרָגָה אַחֲרֵת. וְהַכֹּל עוֹלָה בְּמִשְׁקַל אֶחָד, וּמִשְׁרֵשׁ אֶחָד הַכֹּל הִתְחַבֵּר.

אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן. רְבִי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים ב) עֲבָדוּ אֵת ה' בִּירְאָה וְגִילוֹ בְּרַעְדָּה. וְכְתוֹב (שם ק) עֲבָדוּ אֵת ה' בְּשִׂמְחָה בְּאוֹר וּבְפָנִים בְּרִנָּה. הַפְּסוּקִים הַלְלוּ קָשִׁים זֶה עַל זֶה. אֵלָּא כֶּךָ שְׁנֵינּוּ, עֲבָדוּ אֵת ה' בִּירְאָה - שְׁכָל עֲבוּדָה שְׂרוּצָה בֵּין אָדָם לְעַבֵּד לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, בְּרֵאשׁוֹנָה צָרִיד יִרְאָה, לְפָחֵד מִמֶּנּוּ. וּמִשׁוֹם הַפָּחֵד שֶׁל אֲדוֹנוֹ יִמְצָא אַחַר כֶּךָ שְׂעִיעֶשֶׂה בְּשִׂמְחָה אֵת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן כְּתוֹב, (דברים י) מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֹךְ כִּי אִם לִירְאָה.

וְגִילוֹ בְּרַעְדָּה - שְׁאֲסוֹר לְאָדָם לְשִׂמְחָה יוֹתֵר בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְזֶה בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם. אֲבָל בְּדַבְרֵי תוֹרָה וּבְמִצְוֹת הַתּוֹרָה צָרִיד לְשִׂמְחָה. אַחַר כֶּךָ יִמְצָא אָדָם שְׂעִיעֶשֶׂה בְּשִׂמְחָה אֵת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שְׁכָתוֹב עֲבָדוּ אֵת ה' בְּשִׂמְחָה.

רבי אבא אָמַר, עֲבָדוּ אֶת ה' בְּיָרָאָה – סוּד הַדְּבָר הוּא. עֲבָדוּ אֶת ה' בְּיָרָאָה, אִיזוּ יָרָאָה כָּאֵן? אֵלָא כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ, שְׂכַתּוּב (משלי א) יִרְאֵת ה' יִרְאֵת דְּעַת, וְכַתּוּב (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה'. יִרְאֵת ה' – כֶּף נִקְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, עֲבָדוּ אֶת ה' בְּיָרָאָה – מִי שְׂרוּצָה לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדַת אֲדוֹנוּ, מֵאִיזָה מְקוּם מִתְחִיל, וּבְאִיזָה מְקוּם יִכּוֹן אֶת הָעֲבוֹדָה לִיחַד אֶת שֵׁם רַבּוֹנוּ? חֲזַר וְאָמַר, בְּיָרָאָה. בְּיָרָאָה הִיא הָרֵאשִׁית, מִמַּטָּה לְמַעְלָה. (בא רָאָה, בְּנֵי אֶהְרֵן הָרִי בְּאֶרְצוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאָר הַדְּבָר).

בא רָאָה, מֵה כְּתוּב כָּאֵן אַחֲרֵי מוֹת, וְאַחַר כֶּף – דְּבַר אֵל אֶהְרֵן אַחֲרֵי וְגו' בּוֹזֵאת יָבֵא אֶהְרֵן? אֵלָא מִכָּאֵן הָרֵאשִׁית לְהִזְהִיר אֶת הַכֹּהֲנִים, כֹּל מִי שְׂצָרִיכִים לְהִזְהִיר בּוֹזֵאת הַזֶּה, וְזוֹהֵי יִרְאֵת ה'.

דְּבַר אַחַר אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אֶהְרֵן – רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אַחֲרֵי מוֹת נִדְּב וְאִבִּיהוּא הָיָה צָרִיךְ לְהִיּוֹת! מֵה הַטַּעַם שְׁנֵי בְּנֵי אֶהְרֵן, וְהָרִי יְדוּעַ שְׁהִיוּ בְּנֵיו? אֵלָא כֶּף שְׁנָה, שְׂעַד כָּאֵן לֹא עָמְדוּ בְּרִשׁוּתָם, אֵלָא בְּרִשׁוּת אֲבִיהֶם, וּמִשׁוּם כֶּף – בְּקַרְבָּתָם לְפָנֵי ה' וְיָמְתוּ, שְׁהֵם דְּחִקּוּ אֶת הַשְּׂעָה בְּחַיֵּי אֲבִיהֶם, וְהַכֹּל הָיָה בְּשִׁבִיל אוֹתוֹ חֲטָא שְׂעָשׂוּ, שְׂכַתּוּב (במדבר ג) בְּהַקְרִיבֶם אֵשׁ זָרָה. שְׂשֻׁנֵינוּ, בְּמִקּוּם אֶחָד כְּתוּב בְּהַקְרִיבֶם אֵשׁ זָרָה, וּבְמִקּוּם אֶחָד כְּתוּב בְּקַרְבָּתָם לְפָנֵי ה'. וְזֶה וְגַם זֶה הָיָה, וּמִשׁוּם כֶּף כְּתוּב בְּנֵי אֶהְרֵן, וְכַתּוּב בְּקַרְבָּתָם.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָא, יוֹם אֶחָד הֵייתִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ לְלַכֵּת אֵל רַבִּי שְׂמַעוֹן לְלַמַּד מִמֶּנּוּ פִּרְשַׁת הַפֶּסֶח. פְּגַשְׁתִּי בְּהַר אֶחָד, וְרֵאשִׁית בְּקִיעִים וְחוֹרִים בְּסַלַע אֶחָד וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים בּוֹ. עַד שְׁהֵייתִי הוֹלֵךְ, שְׂמַעְתִּי קוֹל הָאֲנָשִׁים הִלְלוּ שְׁהִיוּ אוֹמְרִים, (תהלים מח) שִׁיר מְזֻמּוֹר לְבְנֵי קִרְח גְּדוֹל ה' וּמְהִלֵּל מְאֹד וְגו'. מֵהוּ שִׁיר מְזֻמּוֹר? אֵלָא כֶּף שָׁנוּ מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שְׂמַעוֹן, שִׁיר שֶׁהוּא כְּפוֹל, שִׁיר שֶׁהוּא מְשַׁבַּח מְשָׁאֵר הַשִּׁירִים, וְעַל שֶׁהוּא מְשַׁבַּח מְשָׁאֵר הַשִּׁירִים, פְּעָמִים נֹאמַר בּוֹ שִׁירָה, וְכֵן (שם צב) מְזֻמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת. כְּמוֹ כֵן שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה, שִׁירָה לְמַעְלָה מִשִּׁירָה.

שִׁיר מְזֻמּוֹר, שִׁירָה שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמֻזְמָרִים בְּנֵי קִרְח (על) אוֹתָם שִׁיוֹשְׁבִים עַל פֶּתַח הַגִּיְהֵנִם. וּמִי הֵם? אַחֲיֵהֶם

שהם שיושבים בשערי הגיהנם. ועל כן השירה הזאת נאמרת ביום שני. קרבתי אליהם ואמרתי להם: מה עסקיכם במקום הזה? אמרו: סוחרים אנחנו, ושני ימים בשבוע אנו בדלים מהישוב ועוסקים בתורה, פי לא עוזבים אותנו בני אדם כל יום ויום. אמרתי: אשרי חלקכם.

עוד פתחו ואמרו, בכל זמן שצדיקים מסתלקים מן העולם, הדין מסתלק מן העולם, ומיתת הצדיקים מכפרת על חטאי הדור. ולכן פרשת בני אהרן קוראים אותה ביום הכפורים שתהיה כפרה על חטאי ישראל. אמר הקדוש ברוך הוא: התעסקו במיתת הצדיקים הללו, ויחשב לכם כאלו אתם מקריבים קרבנות ביום הזה לכפר עליכם. ששנינו, כל זמן שישאל יהיו בגלות ולא יקריבו קרבנות ביום הזה, ואת אותם שני שעירים לא יכולים להקריב, יהיה להם זכרון של שני בני אהרן, ויתכפר עליהם.

שָׁבַד לְמַדְתִּי, שכתוב (במדבר ג) ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו'. וכתוב, הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. ואלעזר ואיתמר היה צריך להיות! מה זה אלעזר ואיתמר? אלא שקול היה אביהוא כשני אחיו, ונדב כמו כלם.

וַיֵּשׁ שְׁשׁוּנִים (את זה הפוך), הבכור נדב – זה לבדו, ואביהוא – לבדו, וכל אחד נחשב בעיניו כשניהם, כמו אלעזר ואיתמר. אבל נדב ואביהוא לבדם שקולים היו כנגד שבעים סנהדרין, שהיו משמשים לפני משה. ומשום כך מיתתם מכפרת על ישראל. ועל זה כתוב, (ויקרא י) ואחיהם כל בית ישראל יכפו את השרפה. ואמר רבי שמעון, הבכור נדב – כלומר, אותו שכל השבח והכבוד שלו (מה שמו). נדב ואביהוא, על אחת כמה וכמה, ששני אלה לא נמצאו כמוהם בישראל.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן. רבי חזקיה פתח ואמר, (ישעיה כט) לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וגו'. פסוק זה הוא קשה. לכן כה אמר ה' אשר פדה את אברהם היה צריך להיות! מה זה כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם?

אֵלֶּי הָרִי פְּרִשׁוּהָ וְהָרִי נִתְבָּאֵר, שיעקב פדה את אברהם ודאי. שבאותה השעה שנפל בתוך אש הכשדים, דנו דינו (ס"ו ואמרו

לפני הקדוש ברוך הוא: בשביל מה זה ינצל? זכות אבות אין לו! אמר להם: שינצל בשביל בניו, שפך שנינו, הבן מזכה את האב). אמרו: הרי ישמעאל שיצא ממנו. אמר הקדוש ברוך הוא: הרי יצחק שיושיט צוארו על גבי המזבח. אמרו: הרי עשו שיצא ממנו. אמר: הרי יעקב שהוא כסא שלם וכל בניו שלמים לפני. אמרו: הרי ודאי בזכותו של זה ינצל אברהם. זהו שכתוב, אשר פדה את אברהם.

לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי. מי הם ילדיו מעשה וגו'? אלא הם חנניה מישאל ועזריה שהפילו עצמם לתוך כבשן האש לקדש את שמו. לא עתה יבוש יעקב, מה עושה כאן יעקב? והרי כתוב (דניאל א) ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה. בני יהודה נקראו, ומשום כך לא עתה יבוש יהודה היתה צריך להיות, מה זה לא עתה יבוש יעקב?

אלא כך שנינו, בשעה הזו שנכתבו לפל באש, כל אחד הרים קולו ואמר אל כל אותם עמים ומלכים ושרים. חנניה אמר, (תהלים קיח) ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם ה' לי בעזרי ואני אראה בשנאי טוב לחסות בה' וגו'. מישאל פתח ואמר, (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' וגו' כי אתה אני נאם ה' להושיעך כי אעשה וגו'. באותה שעה ששמעו כלם את שם יעקב, תמהו וצחקו בליצנות. עזריה פתח ואמר, (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד.

זהו שכתוב, (ישעיה מד) זה יאמר לה' אני וגו'. זה יאמר לה' אני - זה חנניה. וזה יקרא בשם יעקב - זה מישאל. וזה יכתב ידו לה' ובשם ישראל יכנה - זה עזריה. באותה שעה כנס הקדוש ברוך הוא את הפמליא שלו, ואמר להם: באיזה דבור מאותם הדבורים שאמרו אלה השלשה אציל אותם? פתחו ואמרו, (תהלים סג) וידעו כי אתה שמה' לבדך עליון על כל הארץ.

באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לכסא: כסא שלי, באיזה דבור מאותם הדבורים אציל את אותם הצדיקים? אמר לו: באותו הדבור שכלם צחקו עליו אציל אותם, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. כמו שעמד יעקב אצל אברהם באש, יקום עכשו אצל אלה. זהו שכתוב, כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב וגו'. מהבושה של הליצנות.

שְׁנֵינוּ, כָּל אוֹתָם שֶׁצָּחֲקוּ מֵהַדְּבֹר הַזֶּה, נִשְׂרְפוּ בְּאוֹתָהּ אֵשׁ, וְהָרַג אוֹתָם שְׁבִיב שֶׁל אֵשׁ. מַה הֲצִיל אֶת אֱלֹהִים? עַל שֶׁהָיוּ מִתְפַּלְּלִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמְיַחֲדִים שְׁמוֹ כְּרֵאוּי, וְעַל שֶׁמְיַחֲדִים שְׁמוֹ כְּרֵאוּי, נִצְלוּ מֵאוֹתָהּ אֵשׁ יוֹקֶדֶת.

שְׁנֵי בְּנֵי אֶהֱרַן הַקְּרִיבֹו אֵשׁ זָרָה, שֶׁלֹּא יַחְדּוּ אֶל שְׁמוֹ כְּרֵאוּי וְנִשְׂרְפוּ בְּאֵשׁ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב אַחֲרֵי מוֹת, וְכָתוּב וַיָּמָתוּ. כִּיִּן שֶׁאָמַר אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אֶהֱרַן, לֹא יִדְעֵנוּ שֶׁהָרִי וַיָּמָתוּ? אֲלֹא כִּף שְׁנֵינוּ, שְׁתֵּי מִיתוֹת הָיוּ, אַחַת לְפָנֵי ה', וְאַחַת שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם בְּנִים. שֶׁכָּל מִי שֶׁלֹּא זֹכֵה לְבָנִים, הוּא מֵת. מִשּׁוֹם כִּף, אַחֲרֵי מוֹת, וַיָּמָתוּ.

רַבִּי אַבְבָּא אָמַר, מַה שֶׁכְּתוּב (במדבר ג) וַיָּמָת נָדָב וַאֲבִיהוּא לְפָנֵי ה' בְּהַקְּרִיבֵם אֵשׁ זָרָה לְפָנֵי ה' בְּמִדְבַר סִינַי וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם וַיִּכְהֶן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר. מַה זֶה לְגַבִּי זֶה, שֶׁכְּתוּב וּבָנִים לֹא הָיוּ לָהֶם וַיִּכְהֶן אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר? אֲלֹא סוּד הַדְּבָר – זֶה שֶׁאִמְרָתִי, וַיָּמָתוּ, שֶׁלֹּא הָיוּ לָהֶם בְּנִים. וְכֵן זֶה וְדָאֵי. אֲבָל לֹא כִּשְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם, אֵף עַל גַּב שֶׁלֹּא נִשְׂאוּ, שֶׁהָרִי אֵלֶּי לֹא מָתוּ אֲלֹא מִיתַת עֲצָמָם, אֲבָל מִיתַת נַפְשָׁם לֹא מָתוּ.

מִנִּין לָנוּ? שֶׁכְּתוּב (שמות ו) וְאֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרַן לָקַח לוֹ מִבְּנוֹת פּוּטִיאֵל לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ אֶת פִּינְחָס אֱלֹהֵי רָאשֵׁי אַבּוֹת הַלְוִיִּם לְמִשְׁפַּחְתָּם. אֱלֹהֵי, וְהָרִי פִּנְחָס לְבָדּוֹ הָיָה, וְכָתוּב רָאשֵׁי אַבּוֹת הַלְוִיִּם. מִשּׁוֹם כִּף מָתוּ מִיתַת עֲצָמָם, וּמִיתַת נַפְשָׁם לֹא מָתוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדָאֵי מִשְׁמַע אֱלֹהֵי, וּמִשְׁמַע רָאשֵׁי.

וּמִשּׁוֹם כִּף כְּתוּב, (במדבר כה) פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרַן הַכֹּהֵן, וְכָתוּב וּפִינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרַן הַכֹּהֵן הָיָה כֹּהֵן בְּיָמֵי הַהֵם. פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן הָיָה צָרִיף לְהִיּוֹת! אֲלֹא בְּכָל מְקוֹם שֶׁבָּא פִּנְחָס, בֶּן אֶהֱרַן הַכֹּהֵן כְּתוּב. וְאֶלְעָזָר לֹא כְּתוּב, אֲלֹא אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן, שֶׁכְּתוּב (שם כז) וְלְפָנֵי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן. (שם לא) וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְגו'. וְעַל כֵּן מִיתַת עֲצָמָם מָתוּ, וּמִיתַת נַפְשָׁם לֹא מָתוּ.

וְשְׁנֵינוּ בְּסוּד הַמִּשְׁנָה, שְׁנֵים זֶוּג – פֶּן חָס. וְהָרִי נִתְבָּאָר, יו"ד קִטְנָה בֵּין אוֹתִיוֹת פִּנְחָס, שֶׁהָרִי יו"ד כּוֹלֵלֶת שְׁנֵים כְּאֶחָד, וְזֶהוּ סוּד הַדְּבָר, וְזֶה נִתְבָּאָר.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאֵל אֶת אָבִיו וְאָמַר לוֹ, וְהָרִי שְׁנֵים הֵם וְשְׁנֵים הָיוּ, לָמָּה לֹא נִמְצְאוּ שְׁנֵים? אָמַר לוֹ, שְׁנֵי חֲצָאֵי גוּף הָיוּ, שֶׁהָרִי לֹא

נשאו, ומשום כך הם נכללו באחד, שכתוב ותלד לו את פינחס אלה ראשי וגו'.

וי"ד של פנחס לא נתן בה לחבר האותיות, אלא בשעה שקנא לקדוש ברוך הוא ובא לישר את העקם, שראה את אות הברית הקדושה הזו שהכניס זמרי לרשות אחרת, ובמה שהתעקם בראשונה התתקן כאן. בנכריה התעקמו בהתחלה, שכתוב בהקריכם אש זרה, וכאן בנכריה התתקנו, כמו שכתוב ובעל בת אל נכר. מה להלאה אש זרה, אף כאן גם אשה זרה.

מה נראה כאן? אלא בהתחלה הקריבו את הרחוקה, שכתוב בהקרבם אש זרה. אף כאן זמרי היה מקריב את הרחוקה, את שם המלך היה מקרב לרחוקה, מיד - (שם כה) וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה. כאן תקן את העקם שבראשונה, ואז נתנה יו"ד לשמו לחבר את האותיות כאחד והתבשר בשלום, שכתוב לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. (בריתי ממש).

מה השלום כאן? אלא באותו הכתר חטאו בתחלה, באותו הכתר העירו קטטה בתחלה, ועכשו שתקן, כתוב הנני נתן לו את בריתי שלום, בריתי ממש תהיה עמו בשלום, ומשום כך נתנה יו"ד קטנה בשמו, שהרי היא מהאותיות הקטנות, להראות שהרי תקן מה שהתעקם בתחלה, והרי השלימה עמו. בא רבי אלעזר ונשק ידו ואמר, ברוך הרחמן ששאלתי דבר זה ולא אבד ממני.

שנינו, אמר רבי יוסי, ביום הכפורים הזה תקנו לקרא פרשה זו, לכפר על ישראל בגלות, בשביל זה סדר היום הזה כאן הסתדר, ומשום שמיתת בני אהרן מכפרת על ישראל.

מכאן למדנו, כל אותו בן אדם שיסורי רבוננו באים עליו - כפרת חטאיו הם. וכל מי שמצטער על יסורי הצדיקים, מעבירים חטאיהם מן העולם. ועל כן ביום הזה קוראים אחרי מות שני בני אהרן, שישמעו העם ויצטערו על אבדן הצדיקים, ויתכפרו להם חטאיהם. וכל מי שמצטער על אבדנם של הצדיקים או מוריד עליהם דמעות, הקדוש ברוך הוא מכריז עליו ואומר: (ישעיהו ו) וסר עונף וחסאתך תכפר. ולא עוד, אלא שלא ימותו בניו בימיו. ועליו כתוב, יראה זרע יאריך ימים וגו'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל אֶהֱרָן אָחִיךָ וְאֵל יִבְאָה בְּעֵת עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו'. רבי שמעון פתח ואמר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינָנו מְלֵא וְגו'. אמר רבי שמעון, תמהני על בני העולם, שְׁהָרִי אֵין לָהֶם עֵינַיִם לְרֵאוֹת וְלֵב לְהִשְׁגִּיחַ, וְלֹא יוֹדְעִים וְלֹא שָׁמִים לְבָם לְהִסְתַּכֵּל עַל רְצוֹן רְבוּנָם, אֵיךְ יִשְׁנִים וְלֹא מִתְעוֹרְרִים מִשְׁנָתָם טָרֵם יִבְאָה אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁחֲשַׁךְ וְאֶפְלָה יִכְסּוּ עֲלֵיהֶם, וְיִתְבַּע אוֹתוֹ בְּעַל הַפְּקֻדוֹן מֵהֶם חֲשׁוֹבֵן.

וְהַכְּרוֹז בְּכָל יוֹם קוֹרֵא עֲלֵיהֶם, וְנִשְׁמָתָם מְעִידָה בָּהֶם בְּכָל יוֹם וְלֵילָה, הַתּוֹרָה מְרִימָה קוֹלוֹת לְכָל עֶבֶר, מְכַרְיָזָה וְאוֹמְרָת: (משלי א) עַד מָתִי פְתִים תֵּאָהָבוּ פְתִי. (שם ט) מִי פְתִי יִסַּר הִנֵּה חֶסֶר לֵב אֶמְרָה לוֹ לָכוּ לַחֲמוּ בְלַחֲמֵי וּשְׁתוּ בַיַּיִן מִסְכָּתִי. וְאֵין מִי שִׁירְפִין אֲזָנוֹ וְאֵין מִי שִׁיעִיר אֶת לְבוֹ.

בֵּא רְאֵה, עֲתִידִים הַדּוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים שְׁיִבְאוּ שֶׁתִּשְׁכַּח תּוֹרָה מִבִּינֵיהֶם, וְחֲכָמֵי הַלֵּב יִתְפַּנְּסוּ לְמִקּוֹמָם (לְחֹדֶר קְדוֹשׁ), וְלֹא יִמְצֵא מִי שְׁסוּגֵר וּפּוֹתַח. אוֹי לְאוֹתוֹ הַדּוֹר! וּמִכָּאֵן וְהִלָּאָה לֹא יִהְיֶה דוֹר כְּמוֹ הַדּוֹר הַזֶּה, עַד הַדּוֹר שְׁיִבְאָה מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְהַדְּעָה תִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם, שְׁכָתוּב (ירמיה לא) כִּי כָלֵם יִדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָּם.

בֵּא רְאֵה, כְּתוּב (בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן. וְשָׁנִינוּ, מֵה שָׁמוּ שֶׁל אוֹתוֹ נִהְרָ? בְּאַרְנוֹ שְׁשָׁמוּ יוֹבֵל, שְׁכָתוּב (ירמיה טז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו. וּבִסְפָרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוּנָא סָבֵא: חַיִּים שָׁמוּ, שְׁמִשָּׁם יוֹצְאִים חַיִּים לְעוֹלָם, וְהֵם נִקְרָאִים חַיֵּי הַמֶּלֶךְ. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, אוֹתוֹ עֵץ גְּדוֹל וְחִזְק שְׁבוּ יֵשׁ מְזוֹן לְכָל נִקְרָא עֵץ הַחַיִּים. הָאֵילָן שֶׁנִּטַּע שְׂרָשָׁיו בְּאוֹתָם הַחַיִּים, וְהַכֵּל הוּא נָאָה.

וְשָׁנִינוּ, אוֹתוֹ הַנֶּהָר הוֹצִיא נְחָלִים עֲמָקִים בְּשִׁמְן הַמְּשַׁחָה, לְהִשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְלְהַרְוֹת עֵצִים וּנְטִיעוֹת, שְׁכָתוּב (תהלים קד) יִשְׁבְּעוּ עֵצֵי ה' אֲרָזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. וְאוֹתָם הַנְּחָלִים שׁוֹפְעִים וְנִמְשָׁכִים וּמִתְפַּנְּסִים לְשָׁנֵי עֲמוּדִים, וְאוֹתָן בְּרִיתוֹת (שְׁתִּים) קוֹרָאִים לְהֵן יְכִי"ן וּבּוֹע"ז, וְיָפָה. וּמִשׁוּם יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם נְחָלִים, וּמִשְׁרִים אוֹתָם בְּדַרְגָּה אַחַת שֶׁנִּקְרָאת צְדִיק, שְׁכָתוּב (משלי י) וְצְדִיק יִסּוּד עוֹלָם. וְכָלֵם הוֹלְכִים וּמִתְפַּנְּסִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא יָם, וְהוּא יָם הַחֲכָמָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

ואם תאמר שהרי מגיעים למקום הזה ולא שבים – כתוב אחר כך, אל מקום שהנחלים הלכים שם הם שבים ללכת, משום שאותו נהר לא פוסק לעולמים. הם שבים, לאיזה מקום הם שבים? לאותם שני עמודים, נצח והוד. ללכת, בצדיק הזה, למצא ברכות ושמחה. וזהו הסוד ששנינו, (תהלים קד) לוייתן זה יצרת לשחק בו, זה צדיק.

בָּרָם אליך ישברון לתת אכלם בעתו. מי זו עתו? (זו עתו של צדיק) זו הגבירה, שנקראת עתו של צדיק, ומשום כך כלם מחכים לעתו הזו. כל אלו שנזונים למטה, ממקום זה נזונים, וסוד זה בארנו, (שם קמה) עיני כל אליך ישברו וגו', כמו שבארנו.

בא ראה, בשעה שהכל הזה מבשם את עתו ומתחבר עמו, אז כל העולמות בשמחה וכל העולמות בברכות, אז נמצא שלום בעליונים ובתחתונים, וכשגורמים רשעי העולם ששם לא נמצאות ברכות של אותם הנחלים, והעת הזו יונקת מצד האחר, אזי מתעוררים דינים בעולם ולא נמצא שלום. וכשרוצים בני העולם להתברך, לא יכולים, אלא רק על ידי הכהן, כדי שיעורר את הכתר שלו ותתברך הגבירה, וימצאו ברכות בכל העולמות.

שנינו, באותה שעה בקש משה מלפני הקדוש ברוך הוא דבר זה. אמר לו, אם בני העולם ישובו לפניך, על ידי מי מתברכים? אמר לו הקדוש ברוך הוא, ולי אתה אומר?! דבר אל אהרן אחיך, שהרי בידו מסורות הברכות למעלה ולמטה.

ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'. אמר רבי אבא, יש זמנים לפני הקדוש ברוך הוא שנמצאים רצונות ונמצאות ברכות ולבקש בקשות, ולפעמים שאין נמצאים רצונות, ואין מזדמנות ברכות, ודינים הקשים מתעוררים בעולם. ולפעמים שהדין תלוי. בא ראה, יש בשנה זמנים שנמצא רצון, ויש זמנים בשנה שהדין נמצא ותלוי. יש זמנים בחדשים שהרצון נמצא בהם, ויש זמנים בחדשים שנמצאים דינים, ותלויים על הכל.

יש זמנים בשבועות שרצונות נמצאים, ויש זמנים בשבועות שדינים נמצאים בעולם. ויש זמנים בימים שנמצא רצון בעולם והעולם מתבשם. ויש זמנים בימים שהדינים תלויים ונמצאים, ואפלו בשעות, ועל זה כתוב (קהלת א) ועת לכל חפץ וגו'. וכתוב (תהלים סו)

וְאֲנִי תַפְלְתִּי לָךְ וְגו'. וְכָתוּב (ישעיה נח) דְרָשׁוּ ה' בְּהַמְצָאוֹ. וְכָתוּב (תהלים י) לְמָה ה' תַעֲמֵד בְּרַחֲוֹק תַעֲלִים לְעֵתוֹת בְּצָרָה. וְכָתוּב (ירמיה לא) מְרַחֵק ה' נְרָאָה לִי. וְלִפְעָמִים שֶׁהוּא קָרוֹב, שְׁכָתוּב (תהלים קמה) קָרוֹב ה' לְכָל קְרָאָיו. מִשׁוּם כֶּךָ, וְאֵל יָבֵא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ וְגו'.

רבי שמעון אָמַר, הָרִי בְּאֲרָנוּ הַדְּבָר בְּעֵתוֹ, וְכֵן הוּא וְדָאִי, וְכָאֵן הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהִזְהִיר אֶת אֶהְרֵן שְׁלֵא יִטְעָה בְּאוֹתוֹ חֲטָא שְׁטַעוּ בְּנֵי, שֶׁהָרִי הָעֵת הַזֹּו יְדוּעָה, כְּדִי שְׁלֵא יִטְעָה לְחִבְר עֵת אַחֲרָת לְמַלְךְ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְאֵל יָבֵא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. כְּלוּמַר, אָף עַל גַּב שִׁירָאָה זְמַן שְׁנַמְסֵר לִיד אַחַר לְהִנְהִיג אֶת הָעוֹלָם וְיִמְסֵר בְּיָדוֹ לְיַחַד בּוֹ לְקָרְבוֹ לְקֹדֶשׁ, שֶׁהָרִי אֲנִי וְשָׁמִי אַחַד הוּא. וּמִשׁוּם כֶּךָ, (לְקָרַב אוֹתוֹ לְהַקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי הָעֵת הַזֹּו יְדוּעָה. מִשׁוּם כֶּךָ) וְאֵל יָבֵא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְאִם רוּצָה לְדַעַת בְּמָה יִכְנָס – בְּזֹאת. בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ. שֶׁהַזֹּאת הַזֹּו הִיא עֵת שְׁאַחֲזֶה בְּשָׁמִי, בִּי הַזֹּו שֶׁרְשׁוּמָה בְּשָׁמִי יִכְנָס אֶל הַקֹּדֶשׁ, (אָבֵל) וְאֵל יָבֵא בְּכָל עֵת.

שְׁנֵינֵינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (קהלת ג) אֶת הַכֹּל עֲשֵׂה יָפֵה בְּעֵתוֹ. דְּבָר זֶה בְּאֲרוֹ הַמְּנוּרָה (בְּשֵׁם) הַקֹּדֶשׁ, וְכֵן הוּא שְׁנֵינֵינוּ, אֶת הַכֹּל עֲשֵׂה יָפֵה בְּעֵתוֹ, זֶה עִם זֶה, שְׁלֵא יִתְעָרְבוּ אַחֲרִים בֵּינֵיהֶם. בְּעֵתוֹ מִמֶּשׁ, וְלֹא בְּאַחַר. מִשׁוּם כֶּךָ אֲזַהְרָה לְאֶהְרֵן, וְאֵל יָבֵא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. אָבֵל בְּמָה יִכְנָס? בְּזֹאת, כְּמוֹ שְׁבִאֲרָנוּ, שְׁכָתוּב בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ.

רבי אלעזר הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנָי אָבִיו. אָמַר לוֹ, כְּתוּב בְּעֵדַת קִרְחַ, וַיֵּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֱל. מַה זֶה וַיֵּאבְדוּ? אֵלָּא כְּמוֹ שְׁכָתוּב, (במדבר טז) וְהֵאבְדֹתִי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִקֶּרֶב עַמִּיהָ. (כְּתוּב בְּכַנֵּי אֶהְרֵן, שֵׁם י) וַתֵּצֵא אִשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ. וְכָתוּב בְּעֵדַת קִרְחַ, וְאִשׁ יִצְאָה מֵאֵת ה' וַתֹּאכַל אֶת הַחֲמֻשִׁים וּמֵאֲתִים אִישׁ. הִיעֲלָה בְּדַעְתָּךְ שִׁשְׁקוּלִים אֵלֶּה כְּאֵלֶּה?! אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שׁוֹנִים בְּנֵי אֶהְרֵן, שְׁלֵא כְּתוּב בְּהֶם אֲבִדָה כְּאוֹתָם שֶׁל עֵדַת קִרְחַ שְׁכָתוּב בְּהֶם, וַיֵּאבְדוּ מִתּוֹךְ הַקֶּהֱל, וְכָתוּב (במדבר יז) הֵן גִּוְעָנוּ אֲבִדְנוּ כְּלָנוּ אֲבִדְנוּ. לְהַכְלִיל אֶת אוֹתָם שֶׁהִקְרִיבוּ קִטְרֵת בְּשָׁמִים, מֵאֲתִים וְחֲמֻשִׁים שְׁאָבְדוּ וְדָאִי, וְאֵלֶּה (נָדַב וְאַבִּיהוּא) לֹא אֲבִדוּ.

אָמַר לוֹ, כְּתוּב וְאֵל יָבֵא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְכָתוּב בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֵן אֶל הַקֹּדֶשׁ. כִּיֵּן שְׁאָמַר וְאֵל יָבֵא בְּכָל עֵת, לְמָה לֹא כְּתוּב בְּאִיזָה זְמַן יִכְנָס? אָמַר לוֹ (רַבִּי) אֶלְעָזָר, הָרִי נֹאמַר, וְדָבָר אַחַד הוּא,

וזמן אחד הוא שידעו הכהנים. אבל על מה שחטאו בניו רצה להזהיר כאן, והרי זה נתבאר. אמר לו, ואני כף סברתי, וכדי לישב את הדבר רציתי.

אמר לו, אלעזר בני, בא ראה, כל הקרבנות וכל העולות נחת הם לקדוש ברוך הוא, אבל לא היתה נחת כמו הקטרת הזו, שהקטרת היא מעלה מהכל, ומשום כך היו מכניסים אותה לפני ולפנים בלחש, והרי זה נתבאר. ומשום כך לא נענשו כל בני האדם בשאר הקרבנות והעולות כמו בקטרת, שכל העבודה של הקדוש ברוך הוא כאן נקשרת ונקטרת יותר מהכל, ולכן נקראת קטרת. והרי נאמר, (משלי כז) שמן וקטרת ישמח לב.

פתח רבי שמעון ודרש, (שיר א) לריח שמניך טובים וגו'. בפסוק הזה הסתכלתי, וכך הוא: לריח, מה זה לריח? ריח הקטרת שהוא דק ומעלה ופנימי מהכל, וכשעולה אותו הריח להתקשר באותו שמן משחה של הנחלים הנובעים, מתעוררים זה עם זה ונקשרים כאחד. ואז הם שמנים טובים להאיר, כמו שנאמר לריח שמניך טובים.

ואז מורק שמן מדרגה לדרגה באותן הדרגות שנקראות השם הקדוש. זהו שכתוב שמן תורק שמך על פן עלמות אהבוך. מה זה עלמות? כמו שבארנו עלמות, עלמות ממש. דבר אחר על פן עלמות אהבוך – כמו שנאמר (תהלים מו) על עלמות שיר, והכל אחד.

ובספרו של רב המנונא סבא כתוב, מה זה עלמות? כמו שנאמר (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערתי. נערתי אלו העלמות. אהבוך, לברך את שמך ולזמר לפניך, ומשם יוצאות ברכות בכל התחוננים, ומתברכים עליונים ותחתונים.

דבר אחר על פן עלמות אהבוך – יפה הוא מי שאמר, על מות אהבוך. שהרי בדבר הזה בעלי הדינים מתבשמים, ובשביל שהקטרת הזו נקשרת בשמן שלמעלה יותר, נחשבת לפני הקדוש ברוך הוא מכל הקרבנות והעולות. אמרה כנסת ישראל: אני כקטרת ואתה כשמן, משכני אחריו נרוצה וגו'. נרוצה, כמו שנאמר על פן עלמות אהבוך, אני וכל האוכלוסים, שהרי כלם אחוזים בי, ולכן משכני, שהרי בי הם תלויים.

הביאני המלך חדריו. אם יכניס אותי לחדריו, נגילה ונשמחה בך, אני וכל האוכלוסים. שנינו, כל האוכלוסים בשעה שפנסת

ישראל שמחה ומתברכת, כלם שמחים, ואז הדין לא שרוי בעולם.
ועל זה כתוב (תהלים צו) ישמחו השמים ותגל הארץ.

כי בענן אראה על הכפרת. אמר רבי יהודה, אשריהם הצדיקים
שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם. ושנינו, מלך בשר ודם, אם
אדם רוכב על סוסו, הוא בן מות, והקדוש ברוך הוא הרכיב את
אליהו על שלו, שכתוב (מלכים ב-ב) ויעל אליהו בסערה השמים וגו'.
כאן מה כתוב? ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת. והקדוש ברוך
הוא הכניסו למשה בו, זהו שכתוב (שמות כד) ויבא משה בתוך הענן,
בתוך הענן ממש, כי בענן אראה על הכפרת. זהו שכתוב, (ישעיה ד)
וברא ה' על כל מכוון הר ציון ועל מקראת ענן יומם ועשן. וכתוב,
(שמות מ) כי ענן ה' על המשכן יומם.

ולמדנו, מה שכתוב (שם לה) וירד ה' בענן. בענן אראה על הכפרת.
למדנו, מקום שהיו שורים הכרובים הללו, כמו שבארנו,
שהכרובים על אות היו יושבים. ולמדנו, שלש פעמים ביום התרחש
גם בכנפיהם. בשעה שהתגלתה עליהם קדשת המלך, הם מעצמם היו
מעלים כנפיהם ופורשים אותם ומכסים על הכפרת. אחר כך סוגרים
כנפיהם ונאחזים בכנפיהם (ונאחזים בגופם), כמו שנאמר (שם כה) והיו
הכרובים פרשי כנפים למעלה. פרשי ולא פרושי. סככים ולא סכוכים.
זה באות (בזאת) היו עומדים ושמחים עם השכינה.

אמר רבי אבא, מה רצה כאן, כי בענן אראה על הכפרת, וכתוב
בזאת יבא אהרן, והרי הכהן אינו רואה את השכינה בשעה
שנכנס? אלא ענן היה יורד, וכשהיה יורד, מגיע על הכפרת הזו
ומתעוררים כנפי הכרובים, ומקישים בהם ואומרים שירה.

ואיזו שירה אומרים? (תהלים צו) כי גדול ה' ומהלל מאד נוֹרָא הוא על
כל אלהים. זה כשמעלים את כנפיהם. ובשעה שפורשים
אותן, אומרים, כי כל אלהי העמים אלילים וה' שמים עשה.
כשמכסים על הכפרת, אומרים, לפני ה' כי בא לשפט הארץ ישפט
תבל בצדק, ועמים במישרים.

וקולותיהם היה שומע הכהן במקדש, אז שם קטרת במקומה,
ומתכונן במה שמתכונן, כדי שיתברך הכל (וקולותיהם).
וכנפי הכרובים עולים ויורדים, ושרים שירים, מכסים לכפרת

ומעלים להם. זהו שפתוב סככים. סככים דוקא. ומנין לנו שקולותיהם נשמעים? כמו שנאמר (יחזקאל א) ואשמע את קול וגו'.

אמר רבי יוסי, ועמים במישרים. מהו במישרים? כמו שנאמר מישרים אהבוך – להכליל שני כרובים, זכר ונקבה, מישרים ודאי. ועל זה, ועמים במישרים. וכתוב, (במדבר ז) וישמע את הקול מדבר אליו (וגו') מבין שני הכרובים וידבר אליו. רבי יצחק אמר, מכאן למדנו, שבכל מקום שלא נמצא זכר ונקבה, אינו כדאי לראות פני שכניה. זהו שפתוב (תהלים קמ) ישבו ישרים את פניך, ושנינו, כתוב (דברים לב) צדיק וישר הוא, זכר ונקבה, אף כאן כרובים זכר ונקבה. ועליהם כתוב, (תהלים צט) אתה כוננת מישרים. ועמים במישרים. ומשום כך, (שמות כה) ופניהם איש אל אחיו, והרי בארנו.

שנינו שאמר רבי יוסי, פעם אחת היה צריך העולם למטר, באו לפני (הלכו אצל) רבי שמעון רבי ייסא ורבי חזקיה ושאר החברים. מצאוהו שהיה הולך לראות את רבי פנחס בן יאיר, הוא ורבי אלעזר בנו. כיון שראה אותם, פתח ואמר, (תהלים קלג) שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מה זה שבת אחים גם יחד?

כמו שנאמר ופניהם איש אל אחיו. בשעה שהיו אחד עם אחד, משגיחים פנים בפנים, כתוב מה טוב ומה נעים. וכשהזכר מחזיר פניו מן הנקבה – אוי לעולם, שאז כתוב, (משלי יג) ויש נספה בלא משפט. בלא משפט ודאי. וכתוב (תהלים פט) צדק ומשפט מכון כסאך, שלא הולכים זה בלי זה. וכשמשפט מתרחק מצדק – אוי לעולם. (אז כתוב (משלי יג) ויש נספה בלא משפט).

ועכשו ראיתי שאתם באתם על שהזכר לא שורה עם הנקבה. אמר, אם לשם זה באתם אלי – שבו, שהרי היום הסתכלתי, שיחזר הכל פנים בפנים לשרות. ואם לתורה באתם – שבו לפני. אמרו לו, לכל באנו לפני מורנו, ישתמט אחד מאתנו לבשר לאחינו שאר החברים, ואנו נשב לפני מורנו.

עד שהיו הולכים, פתח ואמר, (שיר א) שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: שחורה אני בגלות, ונאווה אני במצוות התורה. שאף על פי שישאל בגלות, אין עוזבים אותם. כאהלי קדר, שאותם בני קטורה (הרים)

שֶׁמְקַדְמִים פְּנִיָּהם תָּמִיד, וְעַם כָּל זֶה – כִּירִיעוֹת שְׁלֵמָה, כְּאוֹתוֹ מֵרָאֵה
הַשָּׁמַיִם לְטָהָר, שְׁכָתוֹב (תהלים קד) נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה.

א תֵּרָאֲנִי שְׁאֲנִי שְׁחִרְחַרְתָּ. מָה הַטַּעַם (אֲנִי שְׁחִרְחַרְתָּ מִשׁוֹם שְׁזַפְתָּנִי) אֵל
תֵּרָאֲנִי? מִשׁוֹם שְׁאֲנִי שְׁחִרְחַרְתָּ. שְׁזַפְתָּנִי הַשָּׁמַשׁ, שֶׁלֹּא
הִסְתַּכַּל עָלַי הַשָּׁמַשׁ לְהַאִיר לִי כְּרֵאוֹי. וּמָה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים? בְּנֵי
אֲמִי נִחְרוּ בִי. מִי הֵם אוֹתָם בְּנֵי אֲמִי? אֵלּוּ הַמְּמַנִּים הַגְּדוֹלִים
הַמְּגַנִּים עַל שְׂאֵר הָעַמִּים.

דְּבַר אַחֵר, בְּנֵי אֲמִי מִמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ
וְגו'. וּכְשֶׁהֲשִׁלֵּךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ, שְׁמַנִּי נִטְרָה אֶת הַכְּרָמִים. מָה
הַטַּעַם? שְׁכָרְמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי. וְשִׁנִּינוּ, בְּנֵי אֲמִי וְדָאֵי הִסְכִּימוּ עָלַי,
כְּלוּמַר, כְּשֶׁסָּרָה אֶרֶץ מִשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, שְׁכָתוֹב (שמות ב) וַתִּתְצַב
אֶחָתוֹ מֵרַחֵק.

וְכֹאֵן נֶאֱמַר וְדָאֵי, הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יָחַד. וּבָהֶם
בְּאַרְנוֹ (וְכֹאֵן בְּאַרְנוֹ), גַּם יָחַד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו) וְאָף גַּם זֹאת
בְּהִיּוֹתָם, שְׁבַת אַחִים בְּכֻלָּל, כִּיּוֹן שְׁכָתוֹב גַּם, לְהַכְלִיל כָּל אוֹתָם
שְׁלֵמַעְלָה, שְׁכָל הַשְּׁלִטוֹן נִמְצָא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם.

דְּבַר אַחֵר הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים וְגו' – אֵלּוּ אוֹתָם הַחֲבֵרִים בְּשִׁעָה
שֶׁהֵם יוֹשְׁבִים כְּאֶחָד וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה, בְּהַתְחַלָּה הֵם נִרְאִים
אֲנָשִׁים עוֹרְכֵי קָרֵב שְׂרוּצִים לְהַרְגֵּז זֶה אֶת זֶה. אַחֵר כִּף חוֹזְרִים לְאַהֲבָה
וְאַחֻוּהָ. מָה אוֹמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת
אַחִים גַּם יָחַד. גַּם – לְהַכְלִיל עִמָּהֶם שְׁכִינָה. וְלֹא עוֹד, אֶלֶּא שֶׁהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִקְשִׁיב לְדַבְרֵיהֶם, וַיֵּשׁ לוֹ נַחַת וְשִׂמְחָה בָּהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
(מלאכי ג) אֲזַ נְדַבְּרוּ יְרָאֵי ה' אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ וַיִּקְשַׁב ה' וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתַּב סֵפֶר
זְכוֹרָן לְפָנָיו וְגו'.

וְאוֹתָם הַחֲבֵרִים שֶׁל כָּאֵן, כְּמוֹ שֶׁהֵייתָם בְּחִבּוּבוֹת וְאַהֲבָה מְקַדְּם לְכֹן,
כִּף גַּם מְכָאֵן וְהִלָּאָה לֹא תִפְרָדוּ זֶה מִזֶּה, עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא יִשְׂמַח עִמָּכֶם, יִקְרָא עֲלֵיכֶם שְׁלוֹם, וַיִּמְצָא בְּגִלְלָתְכֶם שְׁלוֹם בְּעוֹלָם.
זֶהוּ שְׁכָתוֹב, (תהלים קכב) לְמַעַן אַחֵי וְרַעֲי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ.

הַלְכּוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, הִגִּיעוּ לְבֵית רַבִּי פְּנַחֵס בֶּן יֶאֱרִי. יָצָא רַבִּי
פְּנַחֵס וּנְשָׁקוּ. אָמַר, זְכִיתִי לְנִשְׁקֵךְ אֶת הַשְּׁכִינָה. אֲשֶׁרִי חֲלָקִי.
תִּקַּן לָהֶם מִצְעֵי מִטּוֹת בְּקִשְׁרֵי קְלִיעָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַתּוֹרָה לֹא
צְרִיכָה כֵּן. הָעֵבִיר אוֹתָם, וַיִּשְׁבּוּ. אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, טָרַם שֶׁנֶּאֱכַל נִשְׁמַע

מבעל התורה דבר, שהרי רבי שמעון, כל דבריו הם בנגלה, הוא איש שלא פוחד ממעלה וממטה לומר אותם. לא פוחד ממעלה, שהרי הקדוש ברוך הוא הסכים על ידו. ולא פוחד ממטה, כמו אריה שלא פוחד מבני הצאן. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו, עמד במקומך ואמר דבר חדש אל רבי פנחס ושאר החברים.

ק רבי אלעזר, פתח ואמר, וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. בפסוק הזה יש להסתכל, שנראה שהוא מיתר, שהרי כתוב אחרי, ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך. מכאן ראשית הפרשה, הפסוק הזה שלמעלה מה הוא, שכתוב וידבר ה' אל משה? מה הוא שאמר לו, ואחר כך ויאמר ה' אל משה?

א בשעה שהקדוש ברוך הוא נתן קטרת בשמים לאהרן, רצה שלא ישתמש בו בחייו אדם אחר. מה הטעם? משום שאהרן מרבה שלום בעולם. אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה רוצה להרבות שלום בעולם – על ידך ירבה שלום למעלה, הרי קטרת הבשמים תהיה מסורה בידיך מכאן והלאה, ובחייה לא ישתמש בה אדם אחר. נדב ואביהוא הקדימו בחיי אביהם להקריב מה שלא נמסר להם, ודבר זה גרם להם שטעו בו.

ו שנינו, משה היה מהרהר מה גרם להם את הטעות הזו, והיה עצוב. מה כתוב? וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן. ומה אמר לו? בקרבנתם לפני ה' וימתו. בהקריבם לא כתוב, אלא בקרבנתם. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: זה גרם להם – שדחקו את השעה בחיי אביהם וטעו בה, והיגו מה שכתוב אשר לא צוה אותם. אותם לא צוה, אבל לאהרן צוה. ומה שני בני אהרן, על שדחקו את השעה בחיי אביהם גרמו לעצמם כל כך – אני כלפי אבא ורבי פנחס ושאר החברים על אחת כמה וכמה. בא רבי פנחס, נשקו וברכו.

סדר הלימוד ליום כה אדר [יום 176 בשנה]

רבי שמעון פתח ואמר, (שיר ג) הנה מטתו של שלמה ששים גברים סביב לה וגו'. הנה מטתו של שלמה, מי זו מטתו? זהו כסא (מטת) הכבוד של המלך, שכתוב בו (משלי לא) בטח בה לב בעלה. של שלמה, המלך שכל השלום שלו הוא. ששים גברים סביב לה, שנאחזים בצדיה מן הדין הקשה, ונקראים ששים מכות של אש (ששים מזגנים בכלי זין קשים) שאותו נער מתלבש בהם.

מימינו שנינות החרב הקשה, משמאלו גחלי אש חזקה שאחזה בחקיקותיו (במקלותיו) בשבעים אלף להטי אש אוכלת, והם ששים מזגנים בכלי זין קשים מאותן גבורות תקיפות של אותה גבורה עליונה של הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב מגברי ישראל.

ולמדנו, במטה הזו מה כתוב בה? ותקם בעוד לילה, כאשר יונקת מצד הימין (מצד הדין). ותתן טרף לכיתה. מה הטרף? כמו שנאמר (מכה ה) וטרף ואין מציל. זהו שכתוב כלם אחזי חרב מלמדי מלחמה, זמינים בכל מקום לעשות דין, ונקראים בעלי יבבה ויללה. **איש** חרבו על ירכו, כמו שנאמר (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור. מפחד בלילות, הרי פרשוה מפחדה של גיהנם וכדו'. אבל מפחד בלילות, כלומר, את כל זה מאיזה מקום לוקחים? מפחד, מאותו מקום שנקרא פחד, כמו שנאמר (בראשית לא) ופחד יצחק היה לי. וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. בלילות, בזמנים שהם מנו לעשות דין.

ולמדנו, כתוב (משלי לא) זממה שדה ותקחהו. זהו שכתוב (איוב מ) וכל חית השדה ישחקו שם. ועל זה כתוב, (תהלים קד) זה הים גדול ורחב ידים וגו' שם אניות יהלכון וגו', כמו שנאמר (משלי לא) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. ממרחק ודאי. מראש המכת, וממעלה של הראש, תביא לחמה, על ידי הצדיק כשמזדווגים כאחד, אזי שמחה בכל. זהו שכתוב לויתן זה יצרת לשחק בו.

למדנו, אלף וחמש מאות בעלי מגנים בעלי השלטון נאחזים מהצד הזה, שהם גבורים. בידי אותו שנקרא נער ארבעה מפתחות גדולים. תנינים שהולכים תחת הספינה של הים הגדול הזה לארבע

זויות. זה הולך לצד זה, וזה הולך לצד זה, וכך כלם. ארבעה מראות של פנים נראים בהם, וכשנכללים באחד, כתוב (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם, פניהם של כלם.

פנים גדולים ופנים קטנים כלולים כאחד למעלה, שנים עולים ומשוטטים, ושתי מגרפות בידיהם. אלה הרים עולים ונכנסים (אלו מכסים נכנסים ועולים) בכל יום מהשקאת אותו הים, אחר כך נעקרים ממנה ועולים לים אחר.

אין חשבון לאותם הנאחזים בשערותיה, שני בנים יונקים כל יום, שנקראים מרגלי הארץ, וזהו סוד של ספרא דצניעותא, שכתוב (יהושע ב) וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר. ואלו יונקים מתחת צדי איבריה. שתי בנות תחת רגליה, (ואלו יונקים מצד אברהם, שתי בנות בתחתיה) ועל זה כתוב (בראשית ו) ויראו בני האלהים את בנות האדם. ואלו נאחזים בעלי (בצפרני) אותה מטה, וזהו ששנינו, שכתוב (מלכים א-ג) אז תבאנה שתי נשים זנות אל המלך. אז תבאנה, ולא מקדם לכן. ובזמן שישאל למטה, מחזירים ערך מאחר הקדוש ברוך הוא, מה כתוב? (ישעיה ג) עמי נגשו מעולל ונשים משלו בו. ודאי.

ביד שמאל שבעים ענפים שמגדלים בין דגי הים, כלם אדמים כשושנה, ומעליהם ענף אחד יותר אדם, זה עולה ויורד, וכלם מתכסים בשערותיה.

בעל הלשון הרע, כשירר הנחש, נעשה מקפץ על ההרים מדלג על הסלעים, עד שימצא טרף שאחוז בצפרנים, ויאכל. אז שוכך, וחוזרת לשונו לטוב. אשריהם ישראל שמזמנים לו טרפו. חוזר למקומו (לאחריו), ונכנס לנקב תהום רבה.

כשעורים (עולה עולים) בעלי הרמחים והחרבות, שאין להם חשבון, סביב אותם ששים עליונים שסביב המטה הזו, אלה אלפים ורבוא רבבות עומדים בכל צד של המטה הזו למעלה, וממנה נזונים, כלם מלפניה (וממנה נזונים, כלם עובדים לה לפניה) לעמדו.

מתחת לכלם יוצאים כמה אלה ורכבות שאין להם חשבון, ויורדים ומשוטטים בעולם, עד שתוקעים בעלי השופר ומתכנסים, ואלה אחוזים בזהמת הצפרנים.

המטה הזו כוללת אותם. רגלי המטה הזו אוחזים בארבעת צדדי העולם, כלם נכללים בכלל שנמצא למעלה ונמצא למטה, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, ועל זה פתוב הנה. מה זה הנה? משום שמזמנת לכלם, למעלה ולמטה. ורשומה המטה הזו מהכל, ונקראת אדנ"י, הרבון של הכל, רשומה בין חילותיה.

משום כך הכהן צריך לכוון דברים שלמעלה, ליחד את השם הקדוש מהמקום שצריך ליחדו, ועל זה שנינו, כתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש, בזה צריך לקרב קדשה למקומה, מהמקום הזה צריך אדם לפחד מלפני הקדוש ברוך הוא. ועל זה כתוב, (דברים לד) לו חכמו ישפילו זאת מיד יבינו לאחריהם. כלומר, אם יסתכלו בני אדם בענש, איך זאת אחוזה בין חילותיה, ואיך התמנו לפניה כל אותם בני החילות, ואוחזים בעבודה להפרע מן הרשעים, מיד יבינו לאחריהם, וישמרו את מעשיהם, ולא יחטאו לפני המלך הקדוש.

עוד אמר רבי שמעון, כל אדם שזוכה ללמד תורה ושומר את הזאת הזו, הזאת הזו שומרת אותו וכורתת עמו ברית על בריתו, שלא תסור ממנו ומבניו ומבני בניו לעולמים. זהו שכתוב (ישעיה נט) ואני זאת בריתי אותם וגו'. ישבו לאכל. עד שאכלו, אמר רבי שמעון לחברים, כל אחד ואחד יאמר דבר חדש בתורה על השלחן לפני רבי פנחס.

פתח רבי חזקיה ואמר, ה' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגו'. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם מפל שאר העמים וקראם קדש, שכתוב קדש ישראל לה', ונתן להם חלק להאחז בשם הקדוש. ובמה אחזו ישראל בשם הקדוש? משום שזכו בתורה. שכל מי שאחז בתורה, זוכה בקדוש ברוך הוא. (בקדש).

ושנינו לפני מורנו, מה זה קדש? שלמות הכל שנקראת החכמה העליונה. ומהמקום הזה (שופע שמן משחת קדש בשבילים ידועים למקום שנקרא בינה עליונה), ומשם יוצאים מעינות ונחלים לכל עבר, עד שמגיעים לזאת הזו. (וממקום זה מתעוררת רוח קדושה) וכשמתברכת הזאת הזו, נקראת קדש, ונקראת חכמה, וקוראים לה (והזאת הזו כשמתברכת מקום עליון, זה שנקרא קדש ונקרא חכמה, קוראים לו) רוח הקדש.

כלומר, רוח מאותו קדש שלמעלה. וכשיוצאים ומתעוררים ממנה סודות התורה, אז נקראת לשון הקדש.

ובשעה ששופע אותו משחת קדש לאותם שני עמודים, שנקראים למודי ה', ונקראים צבאות, מתכנס לשם, וכשיוצא משם באותה דרגה שנקראת יסוד, לאותה חכמה קטנה, אז נקראת לשון למודים, ויוצאת להעיר אותם קדושים עליונים. אז כתוב, ה' אלהים נתן לי לשון למודים. ולמה? לדעת לעות את יעף דבר. והקדוש ברוך הוא נתן את זה למנורה הקדושה, רבי שמעון. ועוד, שהעלה אותו למעלה למעלה, ומשום כך כל דבריו בנגלה נאמרים, ולא מכסים. עליו כתוב, (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידת.

פתח רבי ייסא ואמר, (מלכים א-ה) וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וגו'. וה' נתן חכמה לשלמה, זהו ששנינו, בימי שלמה המלך עמדה הלבנה בשלמותה, כאשר דבר לו, כמו שנאמר לו, החכמה והמדע נתון לך.

ויהי שלום בין חירם ובין שלמה. וכי מה (בין) זה לזה? אלא כך שנינו, וה' נתן חכמה לשלמה. ואת החכמה הזו במה העמיד אותה? אמר רבי יוסי, העמיד אותה בזה בראשונה, ששלמה עשה שהוריד את חירם מאותה דרגה, שהיה אומר (יחזקאל כח) מושב אלהים ישבתי וגו'. שלמדנו שחירם מלך צור עשה עצמו אלוה. אחר ששלמה בא, עשה לו בחכמתו שירד מאותה עצה והודה לשלמה. ומשום כך כתוב, (מלכים א-ה) ויהי שלום בין חירם ובין שלמה.

ושנינו, אמר רבי יצחק אמר רבי יהודה, ששלח לו שד אחד, והוריד אותו לשבעה מדורי גיהנם, והעלה אותו ושלח לו פתקים בכל יום ויום בידו, עד שחזר והודה לשלמה. ושנינו, שלמה ירש את הלבנה בכל הצדדים, ומשום כך שלט בכל בחכמתו. ורבי שמעון בר יוחאי שולט בחכמתו על כל בני העולם, וכל אותם שעולים בדרגותיו לא עולים אלא להשלים עמו (אם לא שלמים עמו).

פתח רבי יוסי ואמר, (שיר ב) יונתי בחגי הסלע בסתר המדרגה וגו'. יונתי - זו כנסת ישראל. מה יונה לא עוזבת את בן זוגה לעולמים, כך כנסת ישראל לא עוזבת את הקדוש ברוך הוא לעולמים. בחגי הסלע - אלו תלמידי חכמים, שלא נמצאים במנוחה בעולם הזה. בסתר המדרגה - אלו תלמידי חכמים שצנועים, שבהם

חֲסִידִים יֵרָאֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁשֹׁכֵינָהּ לֹא זָזָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים. אִזְּ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תוֹבֵעַ אֶת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּשִׁבְלֵם וְאוֹמֵר, הֲרֵאִינִי
אֶת מְרַאֲיֶךָ הַשְּׁמִיעֵנִי אֶת קוֹלְךָ כִּי קוֹלְךָ עָרֵב, שְׂאִין קוֹל שְׁנִשְׁמָע
לְמַעְלָה, אֲלֵא קוֹלָם שֶׁל אֱלוֹ הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.

וְלַמְּדָנּוּ, כָּל אוֹתָם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה בְּלִילָה, הַדְּיוּקָן שֶׁלָּהֶם נִחְקָק
לְמַעְלָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִשְׁתַּעֲשֵׂע בָּהֶם כָּל הַיּוֹם וּמִסְתַּכֵּל בָּהֶם, וְאוֹתוֹ קוֹל (שֶׁל פֶּאֶן) עוֹלָה
וּבּוֹקֵעַ אֶת כָּל אוֹתָם רְקִיעִים עַד שְׁעוֹלָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִזְּ
כְּתוּב, כִּי קוֹלְךָ עָרֵב וּמְרַאֲיֶךָ נֶאֱוָה. וְעַכְשָׁו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹקֵק
אֶת דְּיוּקָנוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן לְמַעְלָה, וְקוֹלוֹ לְמַעְלָה לְמַעְלָה עוֹלָה,
וּמִתְעַטֵּר בַּכֶּתֶר הַקְּדוֹשׁ, עַד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעַטֵּר בּוֹ בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ. עָלָיו כְּתוּב (ישעיה מ"ט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֲתָהּ
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֲתַפְאֵר.

פְּתַח רַבִּי חֲזִיא וְאָמַר, (קהלת ג) מֶה שֶׁהָיָה כְּבֹר הוּא וְאֲשֶׁר לֵהִיּוֹת וְגוֹ'.
מֶה שֶׁהָיָה כְּבֹר, הֵינּוּ מֶה שְׁשֹׁנֵינוּ, שְׁטָרִם בְּרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, הָיָה בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבָם, עַד שְׁעָלָה בְּרִצּוֹנוֹ
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַרֵּא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה וּנְמַלְךָ בַּתּוֹרָה. אִזְּ הוּא
הַתְּתַקֵּן בְּתַקּוּנָיו וְהִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו, וּבְרֵא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְכָל מֶה
שְׁנִמְצָא בְּעוֹלָם הַזֶּה הָרִי הָיָה לְפָנָיו (שְׁהָרִי עָלָה מִלְּפָנָיו) וְהִתְתַקֵּן לְפָנָיו.

וְשֹׁנֵינוּ, כָּל אוֹתָם מְנַהֲיֵי הָעוֹלָם שְׁנִמְצָאִים בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, טָרִם
שִׁיבְאוֹ לְעוֹלָם, הָרִי הָיוּ עוֹמְדִים לְפָנָיו בְּדְיוּקָן שֶׁלָּהֶם. (וּכְךָ
שְׁנִינוּ) אֶפְלוֹ כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת בְּנֵי הָאָדָם טָרִם שְׁיָרְדוּ לְעוֹלָם, כְּלָן
חִקּוּקוֹת לְפָנָיו בְּרִקִיעַ בְּאוֹתוֹ דְּיוּקָן מִמֶּשׁ שֶׁהֵם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְכָל מֶה
שְׁלוֹמְדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, הַכֹּל יִדְעוּ טָרִם בּוֹאֵם לְעוֹלָם. וְשֹׁנֵינוּ, זֶה
בְּאוֹתָם צְדִיקֵי אֲמֵת.

וְכָל אוֹתָם שְׂאִין נִמְצָאִים צְדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֶפְלוֹ שֵׁם מְרַחֲקִים
מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִכְנָסִים לְנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְדוֹחֲקִים
אֶת הַשָּׁעָה וְיוֹרְדִים לְעוֹלָם. וְאוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה שֶׁלָּהֶם, הָרִי לְמְדָנּוּ, כְּמוֹ
שֶׁהֵם קָשִׁי עֵרֶף בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּךָ הָיוּ טָרִם בּוֹאֵם לְעוֹלָם.

וְאֵת אוֹתוֹ חֵלֵק קְדוֹשׁ שְׁנַתֵּן לָהֶם זִרְקוֹ אוֹתוֹ, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים
וְנִטְמָאִים בְּאוֹתוֹ נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה, וְנוֹטְלִים חֵלְקָם מִשָּׁם,
וְדוֹחֲקִים אֶת הַשָּׁעָה וְיוֹרְדִים לְעוֹלָם. אִם זוֹכָה אַחַר כָּךְ וְשָׁב בַּתְּשׁוּבָה

לפני רבונו – הוא נוטל את אותו חלק שלו ממש. זהו שכתוב, (קהלת
ו) מה שהיה כבר (נקרא שמו) הוא, (שם ג) ואשר להיות וגו' כבר היה.

בא ראה, לא נמצאו כמו בני אהרן בישראל, פרט למשה ואהרן, והם
נקראו אצילי בני ישראל. ועל שטעו לפני המלך הקדוש מתו.
וכי הקדוש ברוך הוא רצה לאבדם? והרי שנינו בסוד המשנה,
שהקדוש ברוך הוא עושה חסד עם הכל, ואפלו את רשעי העולם
אינו רוצה לאבדם, וצדיקי האמת הללו, היעלה על דעתך שנאבדו
מן העולם?! איפה הזכות שלהם? איפה הזכות של אביהם, וזכותו
של משה גם כן? ואיך הם נאבדו?

אף כן למדנו מהמאור הקדוש, שהקדוש ברוך הוא חס על
כבודם, ונשרף גופם בפנים, ונשמתם לא נאבדה, והרי בארנו.
ובא ראה, טרם שמתו בני אהרן, כתוב (שמות ו) ואלעזר בן אהרן לקח
לו וגו', נקרא שמו פנחס, שהיה עתיד לתקן את העקם. זהו שכתוב
ואשר להיות כבר היה.

ולמדנו, כל צדיקי האמת טרם שיבאו לעולם, כלם מתקנים למעלה
ונקראים בשמות. ורשב"י, מיום שברא הקדוש ברוך הוא
את העולם, היה מזמן לפני הקדוש ברוך הוא ונמצא עמו, והקדוש
ברוך הוא קרא אותו בשמו, אשרי חלקו למעלה ולמטה, עליו כתוב
(משלי כג) ישמח אביך ואמך. אביך – זה הקדוש ברוך הוא. ואמך – זו
כנסת ישראל.

פתח רבי אבא ואמר, (שיר א) עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו. את
הפסוק הזה פירושו החברים בשעה שהקדוש ברוך הוא היה
נמצא ומזמן בהר סיני לתת תורה לישראל. נרדי נתן ריחו, ישראל
נתנו והעלו ריח טוב שעמד והגן עליהם לדורו דורות, ואמרו (בראשית
א) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. דבר אחר עד שהמלך במסבו –
בעוד שעלה משה לקבל תורה מהקדוש ברוך הוא ונחקקה בשני
לוחות אבנים, עזבו ישראל את אותו ריח טוב שהיה מתעטר עליהם,
ואמרו לעגל, אלה אלהיך ישראל.

עבשו פסוק זה הוא בסוד החכמה. בא ראה, כתוב (בראשית ב) ונהר
יצא מעדן להשקות את הגן. הנהר הזה התפשט לצדדיו,
בשעה שמזדוג עמו בזוג שלם, כאשר העדן הזה (זווג) באותו נתיב
שלא נודע למעלה ולמטה, כמו שנאמר (שמות טז) נתיב לא ידעו עיט.

וּנְמָצְאוּ בְרָצוֹן שְׁלֵא נִפְרְדִים תָּמִיד אֶחָד מֵאֶחָד. אִזּוּ יוֹצְאִים מְעִינֹת וְנִחְלָיִים וּמְעַטְרִים אֶת הַבֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּכָל אוֹתָם הַכְּתוּבִים, וְאִזּוּ כְּתוּב (שיר ג) בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אָמוּ. וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה יִרְשׂ אוֹתוֹ בֵּן יִרְשֵׁת אָבִיו וְאָמוּ, וְאִזּוּ הוּא הַשְּׁתַעֲשַׁע בְּאוֹתוֹ עֲנַג וְתַפְנוּק.

וְלִמְדָנוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן בְּתַפְנוּקֵי מַלְכִים יוֹשֵׁב בְּעֵטְרוֹתָיו, אִזּוּ כְּתוּב, עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בְּמִסְבּוֹ נִרְדֵי נִתֵן רִיחוֹ. זֶה הַיְסוּד שְׂמוּצִיא בְּרֻכּוֹת לְזוּג אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ עִם הַגְּבִירָה (בְּדִרְגָה הַזוֹ). וְאִזּוּ נִתְנוֹת בְּרֻכּוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, (וְיוֹצְאִים) וּמִתְבָּרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. וְעַכְשָׁו הֵרִי הַמְּאֹר הַקְּדוֹשׁ מִתְעַטֵּר בְּעֵטְרוֹת הַדִּרְגָה הַזוֹ, הוּא וְהַחֲבָרִים מְעֵלִים תְּשֻׁבָחוֹת מִמְטָה לְמַעְלָה, וְהִיא מִתְעַטֶּרֶת בְּאוֹתָן הַתְּשֻׁבָחוֹת. עַכְשָׁו יֵשׁ לְהוֹצִיא בְּרֻכּוֹת לְכָל הַחֲבָרִים מִמַּעְלָה לְמַטָּה בְּדִרְגָה הַקְּדוֹשָׁה הַזוֹ, וְרַבִּי אֶלְעָזָר (שְׂרַבִּי אֶלְעָזָר) בְּנוֹ יֹאמֵר מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְּעֵלִים שֶׁלְמַד מֵאָבִיו.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית כט) וַיֵּרָא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשֻׁדָה וְגו', וְנֶאֱסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים וְגו'. יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל בְּפִסּוּקִים הַלְלוּ, וְהֵם בְּסוּד הַחֲכָמָה שֶׁלְמִדְתִּי מֵאָבָא, וְכֵן לְמִדְתִּי: וַיֵּרָא וְהִנֵּה בָּאָר בְּשֻׁדָה, אִיזוֹ בָּאָר? זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (בְּמִדְבָר כא) בָּאָר חֲפְרוּהָ שָׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם. וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֶאֱן רֹבְצִים עָלֶיהָ, אֵלּוּ הֵם נֶצַח סוּד יְסוּד, שְׂאֵלוֹ הֵם הַרֹבְצִים עָלֶיהָ וְעוֹמְדִים עָלֶיהָ. וּמֵאֵלָה מִתְמַלֵּאת הַבָּאָר הַזוֹ בְּבְרֻכּוֹת.

כִּי מִן הַבָּאָר הַזֶּה יֵשְׁקוּ הָעֲדָרִים, שֶׁהֵרִי מֵהַבָּאָר הַזוֹ נִזְוֹנִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים (עוֹלָמוֹת תַּחְתּוֹנִים), וְכֻלָּם מִתְבָּרְכִים כְּאֶחָד. וְהָאֵבֶן גְּדֻלָּה עַל פִּי הַבָּאָר, זֶהוּ הַדִּין הַקָּשָׁה שֶׁעוֹמֵד עָלֶיהָ מֵהַצֵּד הָאֲחֵר לְהַנִּיק לָהּ (מִמְנָה). וְנֶאֱסָפוּ שָׁמָּה כָּל הָעֲדָרִים, אֵלּוּ הֵם שֵׁשֶׁת כְּתָרֵי הַמֶּלֶךְ שְׁכָלָם מִתְכַּנְסִים וּמְשַׁפִּיעִים בְּרֻכּוֹת מֵרֵאשׁ הַמֶּלֶךְ וּמְרִיקִים לְתוֹכָהּ. וְכֻשְׁכָּלָם מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד לְהִרְיֵק בָּהּ, אִזּוּ כְּתוּב וּגְלָלוּ אֶת הָאֵבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאָר, מְנַדְדִין (גוֹלְלִים) אֶת אוֹתוֹ הַדִּין הַקָּשָׁה וּמְעַבְרִים אוֹתוֹ מִמְנָה.

וְהֵשְׁקוּ אֶת הַצֶּאֱן, מְרִיקִים בְּרֻכּוֹת מֵאוֹתָהּ בָּאָר לְעֲלִיוֹנִים וְלַתַּחְתּוֹנִים. אַחַר כֵּן – וְהִשִּׁיבוּ אֶת הָאֵבֶן עַל פִּי הַבָּאָר לְמִקְמָהּ. וְשָׁב אוֹתוֹ הַדִּין לְמִקְוֹמוֹ, מְשׁוּם שֶׁצְרִיךְ לוֹ לְבַשֵּׁם אֶת הָעוֹלָם וְלִתְקַן הָעוֹלָם. וְעַכְשָׁו הֵרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרִיק עָלֵיכֶם בְּרֻכּוֹת מִמְעֵין הַנַּחַל, וּמִכֶּם מִתְבָּרְכִים כָּל בְּנֵי הַדּוֹר. אֲשֶׁרֵי חֲלַקְכֶם בְּעוֹלָם

הִזָּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, עֲלֵיכֶם כָּתוּב (ישעיה נד) וְכָל בְּנֵיךָ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךָ.

פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קמט) יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכַבוֹד יִרְנְנוּ עַל מְשֻׁכְבוֹתָם וְגו'. לְמִדְנָה, בִּי"ג מְדוֹת נִקְשָׁר קֶשֶׁר הָאֲמוּנָה, שִׁימְצָאוּ בְּרֻכּוֹת לְכָל. וְכָל אֲמוּנָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִסְתָּרוּ בְּשֵׁלֶשׁ. וְעַל זֶה בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מְדוֹת מִתְעַטְרֶת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ מִקָּל וְחֹמֶר וּמְגֹזְרָה שְׁוֵה וְכו', וְכִמְהָ פְעָמִים בְּאֲרָנוּ אֵת זֶה, וְהֵשֶׁם הַקָּדוֹשׁ מִתְעַטֵּר בָּזֶה.

בֵּא רֵאָה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שָׁרְצָה יַעֲקֹב שִׁיתְּבָרְכוּ בְּנָיו בְּשֵׁם (בְּקֶשֶׁר) הָאֲמוּנָה, מַה כָּתוּב? (בראשית מט) כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה וְזֹאת – הֵרִי שֵׁלֶשָׁה עֶשְׂרֵה, שֶׁהַשְּׁתַּתְּפָה עִמָּהֶם שְׁכִינָה וְהַתְּקִימוּ הַבְּרָכוֹת. וְהֵינּוּ שִׁכְתוּב אִישׁ אֲשֶׁר כִּבְרַכְתּוּ בְּרַךְ אִתָּם. מַה זֶה כִּבְרַכְתּוּ? בְּאוֹתָהּ דִּגְמָא שֶׁל מַעֲלָה, כִּבְרַכְתָּהּ שֶׁל כָּל מְדָה וּמְדָה.

וְלְמִדְנָה, כָּל אוֹתָן מְדוֹת עוֹלוֹת וּמִתְעַטְרוֹת וְנַחוֹת בְּרֵאשׁ אֶחָד, וְשֵׁם מִתְעַטֵּר רֵאשׁ הַמְּלָךְ, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא בְּדִרְגָּה עֲלִינָה שֶׁל חֲסִידוֹת, וְהַחֲסִידִים יוֹרְשִׁים כָּל אוֹתוֹ הַכְּבוֹד שֶׁל מַעֲלָה, שִׁכְתוּב יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכַבוֹד – בְּעוֹלָם הַזֶּה, יִרְנְנוּ עַל מְשֻׁכְבוֹתָם – בְּעוֹלָם הַבָּא. רוּמְמוֹת אֵל בְּגִרוֹנָם – שִׁיּוּדְעִים לְקֶשֶׁר אֵת קֶשֶׁר הָאֲמוּנָה כְּרֵאוּי, וְאִז חָרַב פִּיפְיוֹת בְּיָדָם. אִיזוֹ חָרַב פִּיפְיוֹת? זוֹהִי חָרַב לֵה', חָרְבוּ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. פִּיפְיוֹת – לוֹהֲטֵת בְּשָׁנֵי דִינָיִם. וְלָמָּה? לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בְּגוֹיִם וְגו'.

וְהֵרִי רַבִּי פִּנְחָס בֶּן יֵאִיר, כְּתָר הַחֶסֶד, הֵרֵאשׁ הָעֲלִיּוֹן, מִשׁוּם כֶּף יֵרֵשׁ אֵת הַכְּבוֹד שֶׁל מַעֲלָה, וְהוּא קֶשֶׁר קֶשֶׁר עֲלִיּוֹן, קֶשֶׁר קָדוֹשׁ, קֶשֶׁר הָאֲמוּנָה. אֲשֶׁרֵי חֲלָקוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עַל הַשְּׁלַחַן הַזֶּה נֶאֱמַר, (יחזקאל מא) זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. קָם רַבִּי פִּנְחָס וְנָשַׁק לוֹ וּבִרְךָ אוֹתוֹ, וְנָשַׁק לְרַבִּי אֶלְעָזָר וְלְכָל הַחֲבָרִים וּבִרְךָ אוֹתָם. נִטַּל כּוֹס וּבִרְךָ.

פֶּתַח וְאָמַר, (תהלים כג) תַּעֲרֹךְ לִפְנֵי שְׁלַחַן נִגְדַּי צִרְרֵי וְגו'. יֵשְׁבוּ (שְׁמַחוּ) שֵׁם כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְהֵיוּ כָּל הַחֲבָרִים שְׁמֵחִים בְּדִבְרֵי תּוֹרָה, וְשִׁמְחָתוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן הֵיטָה רַבָּה. לְקַח רַבִּי פִּנְחָס אֵת רַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא עָזַב אוֹתוֹ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְכָל הַלַּיְלָה, וְהָיָה שְׁמַח עִמוֹ. קָרָא עֲלָיו, (ישעיה נח) אִז תִּתְעַנֵּג עַל ה'. כָּל הַשְּׁמֵחָה וְהַעֲנֵג הֵיטָר הַזֶּה – שֶׁל חֲלָקֵי

הוא, (על זה שעמי הוא, על זה כתוב (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שְׁכַכָּה לוֹ וְגו') עֲתִידִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם לְהַכְרִיז עָלַי: אֲשֶׁרִי חִלַּקְךָ רַבִּי פִּנְחָס, שְׁאַתָּה זְכִיתָ לְכָל זֶה, שְׁלוֹם לְךָ וְשְׁלוֹם לְעוֹזְרֶיךָ כִּי עֲזָרְךָ אֱלֹהֶיךָ. הַשְּׁפִימוּ לְלַכְתָּ. קָם רַבִּי פִּנְחָס וְאַחֲזוּ בְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא הִשְׁאִיר אוֹתוֹ לְלַכְתָּ. לִוְהוּ רַבִּי פִּנְחָס אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן וּבְרַכּוּ, וְאֵת כָּל הַחֲבֵרִים. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר לָהֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן לַחֲבֵרִים, (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לָהּ.
בא רַבִּי אַבָּא וְשָׂאֵל, כְּתוּב וְנָתַן אֶהְרֵן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרִלוֹת וְגו'. הַגְּוֹרְלוֹת הִלְלוּ לָמָּה? וְאֶהְרֵן לָמָּה לוֹ לָתֵת גְּוֹרְלוֹת? וְהַפְּרָשָׁה הַזֹּאת לָמָּה? וְהָרִי לְמַדְנֵנוּ לְפָנֵי מוֹרְנֵנוּ אֶת סֵדֵר הַיּוֹם, וְהָרִי רוֹצִים לְדַעַת.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (בראשית מב) וַיִּקַּח מֵאִתָּם אֶת שְׁמַעוֹן וַיֵּאָסֶר אוֹתוֹ לְעֵינֵיהֶם. וְכִי מָה רָאָה יוֹסֵף לְקַחַת אֶת שְׁמַעוֹן עִמּוֹ יוֹתֵר מֵאֲחֵיו? אֵלֶּא אָמַר יוֹסֵף בְּכָל מְקוֹם שְׁמַעוֹן (ולוי) הוּא (הם) פְּתִיחַת הַדִּין, וְאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁהִלְכְתִּי מֵאֲבִי אֶל אַחִי, שְׁמַעוֹן פְּתַח בְּרֵאשׁוֹנָה בְּדִין, זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם לו) וַיֵּאמְרוּ אִישׁ אֶל אַחֵיו הִנֵּה בַעַל הַחֲלָמוֹת הַלְזָה בָּא וְעַתָּה לָכוּ וְגו'. אַחַר כֵּן בְּשִׁכְמֵם, (שם לד) וַיִּקְחוּ שְׁנֵי בְנֵי יַעֲקֹב שְׁמַעוֹן וְלוֹוִי, כָּלֵם בְּדִין הָיוּ. טוֹב לְקַחַת אֶת זֶה, וְלֹא יַעִיר קִטְטָה עִם כָּל הַשְּׁבָטִים.

וְשִׁנְיָנוּ, מָה רָאָה שְׁמַעוֹן לְהַזְדַּוֵּג עִם לוֹוִי יוֹתֵר מִהַכֹּל, וְהָרִי רְאוּבֵן שֶׁהָיָה אַחֵיו וְסוּמוֹךְ לוֹ? אֵלֶּא שְׁמַעוֹן רָאָה וַיִּדַע שְׁלוֹוִי בָּא מִצַּד הַדִּין, וְשְׁמַעוֹן נֶאֱחָזוּ יוֹתֵר בְּצַד הַדִּין הַקָּשָׁה. אָמַר, נִתְעַרַב אֶחָד עִם אֶחָד, וְאָנּוּ נִחְרִיב אֶת הָעוֹלָם. מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? נִטַּל לְחַלְקוֹ אֶת לוֹוִי וְאָמַר: מִכָּאֵן וְהִלְאָה שְׁיִשֵּׁב שְׁמַעוֹן עִם שְׁלִשְׁלֹת הַגְּבוּרָה עִמּוֹ לְבָדוּ.

לְמַדְנֵנוּ, בְּצַד הָאֵם שְׁנֵי שׁוֹמְרִים חוֹקְרֵי דִין (מַגְנִים) אַחֲזוּזִים בְּיַד שְׁמַאֵל, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ שֶׁהֵם מְרַגְלִים אֶת הָאָרֶץ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְהָיְנוּ סוֹד הַכְּתוּב, (יהושע ב) שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְלִים.

וְשִׁנְיָנוּ, אֲשֶׁרִי חִלַּקְסָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מִכָּל הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְטַהֵר אוֹתָם וּלְרַחֵם עֲלֵיהֶם, שֶׁהֵם חִלְקוּ וְגוֹרְלוּ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים לב) כִּי חִלַּק ה' עִמּוֹ וְגו'. וְכְתוּב (שם) יִרְכְּבוּהוּ עַל בָּמֹתֵי אָרֶץ. עַל בָּמֹתֵי אָרֶץ דּוֹקָא, שֶׁהָרִי הֵם אַחֲזוּזִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְעַל כֵּן אֶהְבְּתוּ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִדְבַקְתָּ בָהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (מלאכי א) אֶהְבְּתִי אֶתְכֶם אָמַר ה', וְכְתוּב (דברים ז) כִּי מֵאֶהְבְּתָה

ה' אֲתֹכֶם וְגו'. וּמִתּוֹךְ הָאֵהָבָה הִיתְרָה שְׂאוּהֵב אוֹתָם, נִתֵּן לָהֶם יוֹם אֶחָד בַּשָּׁנָה לְטֹהַר אוֹתָם וּלְזָכוֹת אוֹתָם מִכָּל חַטָּאֵיהֶם, שְׁכָתוּב כִּי בַיּוֹם הַזֶּה וְגו', כְּדִי שְׂיִהְיוּ צְדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא יִמָּצֵא בָהֶם חַטָּא. וְעַל כֵּן בַּיּוֹם הַזֶּה מִתְעַטְרִים יִשְׂרָאֵל וְשׁוֹלְטִים עַל כָּל חוֹקְרֵי הַדִּין וְעַל כָּל הַרוּחֹת.

לְמִדְנֵו, וְנִתֵּן אֶהְרֵן עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גְּרָלוֹת. וְנִתֵּן אֶהְרֵן, מִשׁוּם שְׁבֹא מִצַּד הַחֹסֵד. עַל שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים, בְּדִיוֹק עַל, כְּדִי שְׁתַּתְּבֶשֶׂם הַגְּבִירָה. גּוֹרֵל אֶחָד לַה' וְגוֹרֵל אֶחָד לְעִזְאֵזֵל, וְהָרִי שְׁנֵי שְׁעִירִים הֵם. אִזּוּ לְמָה אֶחָד לַה' אֶלָּא אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יֵשֵׁב זֶה אֶצְלִי, וְאֶחָד יִלֶּךְ וְיִשׁוּטֵט בְּעוֹלָם, שְׂאֵלְמָלֵא שְׁנֵיהֶם מְזֻדְגָּיִם, לֹא יִכּוֹל הָעוֹלָם לְסַבֵּל.

יִצָּא זֶה, הוֹלֵךְ וּמְשׁוּטֵט בְּעוֹלָם, וּמוֹצֵא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַמָּה עֲבוֹדוֹת, בְּכַמָּה דְרָגוֹת, בְּכַמָּה הִנְהָגוֹת טוֹבוֹת, וְלֹא יִכּוֹל לָהֶם, בֵּין כָּלֶם שְׁלוֹם, וְלֹא יִכּוֹל לְהַכְנִיס עִמָּהֶם בְּמִלְשִׁינוֹת. (הוֹלֵךְ וּמְשׁוּטֵט בְּעוֹלָם וּמוֹצֵא אֶת יִשְׂרָאֵל בְּצוּרָה הַזוֹ) (אִף יִשְׂרָאֵל לְמִטָּה כִּף בְּצוּרָה הַזוֹ) אֶת הַשְּׁעִיר הָאֶחָד שׁוֹלְחִים אוֹתוֹ עִם מִשָּׂא שֶׁל כָּל חַטָּאֵי יִשְׂרָאֵל.

לְמִדְנֵו, כַּמָּה קְבוּצוֹת מְחַבְּלִים מְזֻדְגָּיִם (מְזֻדְמָנִים), שֶׁהֵם תַּחַת יָדוֹ, וּמְמַנִּים לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ עַל כָּל אוֹתָם שְׁעוֹבְרִים עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה, וְאוֹתוֹ יוֹם לֹא מְצוּי הַמְּלָשִׁין (פִּתְחוֹן) לְדַבֵּר עַל יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁמְגִיעַ הַשְּׁעִיר הַזֶּה אֶל הָהָר, כַּמָּה שְׂמֻחָה עַל שְׂמֻחָה מִתְּבַשְּׂמִים כָּלֶם בּוֹ. וְאוֹתוֹ שׁוֹמֵר שְׂיוּצָא, חוֹזֵר וְאוֹמֵר אֶת תְּשֻׁבַתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַקְּטָגוֹר נַעֲשֶׂה סְגוֹר.

וּבֵא רָאָה, לֹא זֶה לְבַדּוֹ הוּא, אֶלָּא בְּכָל מְקוֹם שְׂרוּצִים יִשְׂרָאֵל לְהִטָּהַר מִחַטָּאֵיהֶם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָהֶם עֲצָה לְקַשֵּׁר אֶת בְּעָלֵי הַדִּין וּלְבַשֵּׂם אוֹתָם בְּאוֹתָם קְרִיבוֹת וְעוֹלוֹת שְׁקָרְבִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִזּוּ לֹא יִכּוֹלִים לְהִרְעוּ. וְאוֹתוֹ יוֹם יוֹתֵר עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שְׂיִשְׂרָאֵל מְבַשְּׂמִים לְמִטָּה אֶת הַכֹּל, כִּי מְבַשְּׂמִים אֶת כָּל אֱלוֹי שְׁלָהֶם יֵשׁ הַלְשָׁנָה (פִּתְחוֹן), וְהַכֹּל הוּא קָרְבָן וְעֲבוֹדָה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

לְמִדְנֵו, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁכָתוּב וְלָקַח אֶהְרֵן אֶת שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְגו', הֵם מִתְעוֹרְרִים בְּאוֹת יוֹם לְמַעְלָה וְרוּצִים לְשִׁלֵּט (לְשִׁטוֹת) וְלְצִאת לְעוֹלָם. כֵּינֵן שְׁהִכְהֵן מְקָרִיב אֶת אֱלוֹי לְמִטָּה, אִזּוּ נִקְרְבִים אוֹתָם שְׁלִמְעָלָה, וְאִזּוּ עוֹלִים הַגּוֹרְלוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים. הַכֵּהֵן נוֹתֵן גּוֹרְלוֹת

למטה, הכהן נותן גורלות למעלה. כמו שאחד נשאר עם הקדוש ברוך הוא למטה, ואת האחד מוציאים לאותו המדבר, כך גם למעלה אחד נשאר עם הקדוש ברוך הוא, ואחד יוצא לשוטט בעולם לאותו המדבר העליון, ואחד נקשר באחד.

כתוב וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו'. משום כך וסמך אהרן את שתי ידו, שהקדוש ברוך הוא הסכים על ידו. על ראש השעיר החי, החי דוקא, להכליל אותו שלמעלה.

והתודה עליו את כל עונת, כמו שכתוב (ויקרא ה) והתודה אשר חטא עליה. ובארנו עליה, שנטהר האדם ונשאר עליה כל אותו החטא. אף כאן והתודה עליו, אחר שהתודה הכהן בעבורם של ישראל - עליו, כלומר, כלם ישארו עליו.

אמר לו רבי אבא, אם כך, כתוב ולא יזבחו עוד את זבחים לשעירים. אמר לו, כאן שונה, ששם לשעירים היו מקריבים קרבן, ומשום כך לא כתוב ולא יזבחו עוד את זבחים שעירים, אלא לשעירים, ששם לשעירים היו עושים פלחן ושלטון, וכאן - ונשא השעיר עליו את כל עונתם, והקרבן אינו נעשה אלא לקדוש ברוך הוא. בא וראה שבגלל הקרבן מתבשמים עליונים ותחתונים והדין לא שולט ושורה על ישראל.

למדנו, ושלח ביד איש עתי המדברה. מהו איש עתי? אלא סוד הדבר כך הוא - בכל מה שנעשה, צריך אדם מזמן לאותו דבר. יש אדם שהברכה מתקיימת על ידו יותר מאחר. בא וראה מה כתוב בכהן, טוב עין הוא יברך, אל תקרי יברך אלא יברך, כי הוא מזמן שתתקיים ברכה על ידו בזה. (ושורה הברכה בהשגחתו).

ויש אדם שמזמן שיתקיימו על ידו קללות, ובכל מה שיתבונן יבאו קללות ומארה ובעתה, כמו בלעם שנקרא רע עין, שהיה מזמן לכל רע ולא היה מזמן לטוב, ואף על גב שברך, ברכתו אינה ברכה ולא התקיימה. וכשהיה מקלל, כל מה שקלל התקיים, ואפלו ברגע אחד, ועל זה כתוב (במדבר כד) שתם העין. בכל מקום שעינו שלטה - התקלל.

בא וראה מה כתוב, (שם) וישת אל המדבר פניו, כדי שיתעורר מאותו צד שהוא שולט שם, ויבא בהלשנה על ישראל. מה כתוב

בכהנים? (משלי כב) טוב עין הוא יברך, שהוא הִיה מְזַמֵּן לְזֶה וְשׁוֹרֵה בְרָכָה בַּהֲשָׁגָה שְׁלוֹ. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, יִסְטָה אָדָם אֶפְלוּ מִמָּאָה דְרָכִים וְלֹא יִפְגַּשׁ אָדָם שֵׁישׁ לוֹ עֵין רְעָה.

אָתָּה כָּאן, וְשִׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי – שֶׁהוּא מְזַמֵּן לְזֶה וְרָשׁוּם לְזֶה, וְהִכְהִין הִיה מִכִּיר בּוֹ עֵין אַחַת יוֹתֵר מֵאַחֶרֶת מְעַט. הַעוֹר שֶׁעַל הָעֵין מְכַסֶּה בְּשַׁעֲרוֹת רַבּוֹת, הָעֵין מְכַחֶלֶת וְלֹא מְסַתְפֵּל יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ הָאָדָם הַמְזַמֵּן לְכֹךְ וְהָרְאוּי לוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב בְּיַד אִישׁ עֵתִי.

בְּגוֹשׁ חֶלֶב הִיה אָדָם, שֶׁבְּכָל מְקוֹם שֶׁמָּכָה בְּיָדוֹ, הִיה מֵת, וְלֹא הִיוּ אֲנָשִׁים מֵתְקַרְבִים אֵלָיו. בְּסוּרְיָה הִיה אָדָם, שֶׁבְּכָל מְקוֹם שָׁבוּ הַסֵּתֵפֶל, אֶפְלוּ לְטוֹב, הַכֹּל הִתְהַפֵּף לְרַע. יוֹם אֶחָד הִיה אִישׁ אֶחָד הוֹלֵךְ בְּשׁוֹק, וְהִיוּ פָּנָיו מְאִירוֹת. בָּא אוֹתוֹ אִישׁ וְהַסֵּתֵפֶל בּוֹ, וְנִבְקָעָה עֵינוֹ. מִשׁוּם כֹּךְ לְכֹל הִיה אָדָם מוֹכֵן, לְזֶה וְלְזֶה. וְעַל זֶה כָּתוּב טוֹב עֵין הוּא יְבָרַךְ, אֵל תִּקְרִי יְבָרַךְ אֵלָּא יְבָרַךְ.

וְלִמְדִינוּ, הָאִישׁ הַזֶּה שֶׁהִיה הוֹלֵךְ לְמַדְבָּר, כְּשֶׁהִגִּיעַ שָׁם אוֹתוֹ שְׁעִיר, הִיה עוֹלָה לְהָר, וְדוֹחָה אוֹתוֹ בְּשֵׁתֵי יָדָיו, וְלֹא הִיה מְגִיעַ לְחֲצֵי הָהָר עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה אִיבָרִים אִיבָרִים, וְאוֹתוֹ אִישׁ הִיה אוֹמֵר: כֹּךְ יִמְחוּ עוֹזְנוֹת עֲמֻךְ וְגו'. וּמִשׁוּם שֶׁעוֹלָה אוֹתוֹ קִטְגוֹר וְנַעֲשֶׂה סִגְגוֹר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אִזּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵת כָּל חֲטָאֵי יִשְׂרָאֵל וְכֹל מֵה שֶׁכָּתוּב בְּאוֹתָם פְּתָקִים שֶׁלְמַעֲלָה לְהַזְכִּיר אֵת חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, הוּא נוֹטֵל אוֹתָם וְזוֹרֵק אוֹתָם כְּמוֹ זֶה לְמְקוֹם שֶׁנִּקְרָא מְצוֹלוֹת יָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מִיכָה ז) וְתִשְׁלִיךְ בְּמְצוֹלוֹת יָם כָּל חַטָּאתָם.

סדר הלימוד ליום כט אדר [יום 177 בשנה]

רעיא מהימנא

מצוה זו, שיעבד הכהן הגדול את עבודת אותו היום כמו שצריך, ולשלח שעיר לעזאזל. הסוד הזה כמו שנאמר, כדי שיפרד מהעם הקדוש ולא יתבע את חטאייהם לפני המלך ולא יקטרג עליהם, שהרי אין לו תקף ושלטון (כה) אלא רק כשמתחזק הרגז מלמעלה, ובאותו דורון מתהפך אחר כך לאפטרופוס עליהם, ועל כן נדחה מלפני המלך. והרי בארנו, משום שהוא קץ כל בשר.

והעם הקדוש נותנים לו כמו שהוא צריך שעיר, וסוד זה – (בראשית כז) הן עשו אחי איש שעיר. כמו שהוא בצד הקדשה זכר ונקבה, אף כך בצד הטמאה זכר ונקבה. משל אומרים, זרק עצם לכלב, והוא ילחך את עפר רגלך.

שאלו את בן זומא, האם לסרס כלב? אמר להם, (ויקרא כב) ובארצכם לא תעשו, כל שבארצכם לא תעשו. כמו שהעולם צריך את זה, כך צריך העולם את זה. ועל זה נאמר, (בראשית א) והנה טוב מאד – זה מלאך המות, אין לבטלו מן העולם, שהעולם צריך אותו. אף על גב שכתוב בו (ישעיה נב) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה וגו', לא יתבטלו מן העולם. הפל צריך, טוב ורע.

ומשום כך יש לנו ביום הזה לזרק עצם לכלב, עד שהוא גורר, יכנס מי שיכנס להיכל המלך, ואין מי שימחה בידו. אחר כך יכשפש בזנבו.

מה כתוב? והתודה עליו את כל עונת בני ישראל, וכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונתם. כיון שהוא רואה את השעיר הזה, תשוקתו אליו ולהתתקן עמו, ולא יודע מאותם החטאים שנוטל השעיר. הוא שב אל ישראל, רואה אותם בלי חטאים, בלי פשעים, שהרי כלם שורים על ראש השעיר, עולה למעלה ומשבח אותם לפני הקדוש ברוך הוא. והקדוש ברוך הוא רואה את עדות אותו המקטרג, והואיל ותשוקתו לרחם על עמו, אף על גב שהוא יודע את כל המעשה, הוא חס על ישראל.

והכל שורה על זה, כדי שלא יעורר את סוד הדין מלמעלה, וזה יתחזק וישמדו בני העולם, שהרי זה בא מצד הדין הקשה,

ואם זה יתעורר, הוא מתעורר בחטאי בני האדם, שהרי אין לו התעוררות לעלות למעלה לעורר דין קשה רק משום חטאי בני אדם. שהרי בשעה שאדם עושה חטא, זה מתאסף, וכמה אלפים מסייעים ש'לו, ומתכנסים שם ונוטלים אותו ועולים למעלה. הרחמן יצילנו. ועל הכל נותן הקדוש ברוך הוא עצה לישראל להנצל מכל הצדדים, ועל זה כתוב, (תהלים קמה) אֲשֶׁר־יִהְיֶה הָעַם שְׂכָכָה לֹא אֲשֶׁר־יִהְיֶה הָעַם שֶׁה' אֱלֹהָיו.

(עד כאן הרעיא מהימנא).

לְמִדְנֹו, ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת. ומאת עדת, כדי שיהיה מכלם ויתכפר לכלם, שהרי כל חטאי בני ישראל כאן תלויים, וכלם מתכפרים בזה, ולא מספיק מאיש אחד. ומאיזה מקום נלקחים? מאותן קפות שבעזרה נוטלים שֶׁכָּר, ומביאים אותם מאותם דמים שהיו מכלם.

וְאוֹתוֹ הַשְּׁעִיר הָאֲחֵר, שהיה נשאר לקדוש ברוך הוא, עושים אותו חטאת בראשונה. והרי בארנו באיזה מקום היה נקשר. ואחר כך מקריבים את אלה, והכל מתבשמים, וישראל נשארים צדיקים לפני הקדוש ברוך הוא מכל החטאים שעשו וחטאו לפניו. זהו שכתוב כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'.

עוֹד אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, (בראשית כז) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל רַבְּקָה אִמּוֹ הֲיֵן עֲשׂוֹ אַחֵי אִישׁ שְׁעִיר וְאֵנֹכִי אִישׁ חֶלֶק. מה הוא רומז? אלא ודאי שעשו איש שעיר, והוא מאותו שנקרא שעיר, שהרי מאותו צד הוא בא. ואנכי איש חלק – איש מאותו שחלק לכל שאר העמים ממנים גדולים, שכתוב (דברים ד) אֲשֶׁר חֶלֶק ה' אֱלֹהֶיךָ אִתְּם, וכתוב (שם לב) כִּי חֶלֶק ה' עִמּוֹ וְגו'. עוד איש חלק, משני שעירים, ונשאר אחד. שהכהן חלק אותם – אחד לחלקו, ואחד לקדוש ברוך הוא. למה? כדי שיטען על כתפו את כל חטאי יעקב, שכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונתם, עונת תם.

לְמִדְנֹו, באותו יום כמה פתחים פתוחים כנגד ישראל לקבל תפלותיהם. אשרי חלקם של ישראל, שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה לטהר אותם ולזכות אותם, זהו שכתוב כי ביום הזה וגו'. ביום הזה מתעטר הכהן בכמה עטרות. ביום הזה עבודת הכהן נכבדה וגדולה מכל העבודות. לכלם נותן חלק באותם הקרבנות של הקדוש ברוך הוא. ביום הזה מתעטר (מתעורר) החסד בעולם על ידי

הכהן, מקריב את הקרבנות על חטאי העם, על חטאו בראשונה, ואחר כך על חטאי העם. הוא מקריב עולות עליו ועל העם, והרי בארנו את הדברים.

עד שהיו הולכים, ישבו בשדה אחת והתפללו. ירד ענן אחד של אש והקיף אותם. אמר רבי שמעון, הריני רואה שרצונו של הקדוש ברוך הוא פאן. גשב. ישבו והיו אומרים דברי תורה. פתח ואמר, (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק. הרי הסתכלתי בדברי שלמה המלך, ואת כלם אמר בחכמה.

בא ראה, שלשה ספרי חכמה הוציא שלמה לעולם, וכלם בחכמה עליונה. שיר השירים – חכמה, קהלת – תבונה, ומשלי – דעת. כנגד שלשת אלה עשה שלשה ספרים. שיר השירים כנגד חכמה כך הוא. קהלת כנגד תבונה כך הוא. משלי כנגד דעת. במה זה נראה? אלא כל אותם הכתובים הם בשני גונים, ראש וסוף, שני גונים נראים. וכשמסתכלים בכתובים, זה כלול בזה וזה כלול בזה, משום כך שקול כנגד הדעת.

הפסוק הזה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, וכשהסתכלתי בו, הכל כלול אחד עם אחד, בין מסופו לראשו, בין מראשו לסופו. שמועה טובה מארץ מרחק מים קרים על נפש עיפה. מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, וזה נזה נחת רוח. כמו שזה נחת רוח, כך זה נחת רוח.

עד שהיו יושבים, בא איש אחד ואמר, אשתו של רבי שמעון נרפאה מחליה. והחברים שמעו קול, שהקדוש ברוך הוא מחל לאותם חטאי הדור. אמר רבי שמעון, הרי התקיים כאן הפסוק, ושמועה טובה מארץ מרחק, כך זה נחת רוח, כמו מים קרים על נפש עיפה. אמר להם, נקום ונלך, שהקדוש ברוך הוא מרחיש לנו נסים.

פתח ואמר, מים קרים על נפש עיפה – זו התורה. שכל מי שזוכה לעסק בתורה ומרוה ממנה את הנפש, מה כתוב? ושמועה טובה מארץ מרחק. הקדוש ברוך הוא מכריז עליו כמה טובות להיטיב לו בעולם הזה ובעולם הבא. זהו שכתוב ושמועה טובה מארץ מרחק? מארץ מרחק, ממקום שהקדוש ברוך הוא הנה רחוק ממנו בתחלה, ממקום שהיה אדם בשנאה עמו בתחלה, שכתוב (איוב כ) וארץ מתקוממה לו, מאותו מקום שמקדימים לו שלום, זהו

שְׁכַתוֹב מֵאַרְץ מִרְחָק. וְכַתוֹב, (ירמיה לא) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי וְאֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֵּתִיךָ עַל כֵּן מִשְׁכַּתִּיךָ חֹסֵד.

וַיֵּצֵא אֶל הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' וְכִפֵּר עָלָיו. רַבִּי יְהוּדָה פִּתַּח וְאָמַר, (תהלים ו) מִזְמוֹר לְאֶסָּף אֵל אֱלֹהִים ה' דָּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמִּזְרַח שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ. לְמַדְנֹו, אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים רְבֹוא בְּעֲלֵי שִׁירָה מְזוּמְרִים לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁמֵאִיר הַיּוֹם. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה בְּצִהָרִים. וְאֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים אֶלֶף רְבֹוא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁנִקְרָאת בֵּין הָעֲרָבִים.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּשֶׁמֵאִיר הַיּוֹם, כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי יְכֻבָּה מְשַׁבְּחִים בְּדִבְרֵי תִשְׁבָּחוֹת כְּנֶגֶד הַבֶּקֶר הַזֶּה. (כְּשֶׁמֵתְעוֹרֵר) שְׁכֶשֶׁמֵתְעוֹרֵר הַבֶּקֶר הַזֶּה, כָּלֵם מֵתְבַשְּׂמִים, וְהַדִּין שׁוֹכֵן, וְאוֹמְרִים תִּשְׁבָּחוֹת. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (אִיִּב לט) בְּרֵן יַחַד כִּכְבִּי בִקֵּר וַיִּרְעֵוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. וְאוֹתוֹ זְמַן (אֲמוֹנָה) שְׁמַחָה וּבִרְכוֹת נִמְצָאִים בְּעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעִיר אֶת אַבְרָהָם לְהַחְיֹוֹתוֹ, וּמִשְׁתַּעֲשַׁע עִמּוֹ וּמְשַׁלִּיטוֹ בְּעוֹלָם. וּמִנֵּין לָנוּ שֶׁהַבֶּקֶר הַזֶּה הוּא שֶׁל אַבְרָהָם? שְׁכַתוֹב (כְּרַאשִׁית יט) וַיִּשְׁכֵם אַבְרָהָם בַּבֶּקֶר.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁל בֵּין הָעֲרָבִים, כָּל אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים אֶלֶף רְבֹוא בְּעֲלֵי יְלָלָה נִקְרָאִים, וּמְזוּמְרִים בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְהַקְטָטָה שׁוֹרָה בְּעוֹלָם. וְאוֹתָהּ שְׁעָה הַהִתְעוֹרְרוֹת שְׁמַעִיר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִצְחָק, וְעוֹמֵד וְדִן אֶת הָרָשָׁעִים שְׁעוֹבְרִים עַל דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, וְשׁוֹבְעָה נִהְרוֹת אֲשֶׁר זוֹרְמִים וַיּוֹצֵאִים וְחָלִים עַל רָאשֵׁי הָרָשָׁעִים, וְשִׁלְהָבוֹת גְּחָלִים שֶׁל אֲשֶׁר מֵתְעוֹרְרוֹת מִמְעָלָה לְמַטָּה. וְאִז שָׁב אַבְרָהָם לְמִקוֹמוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְאַבְרָהָם שָׁב לְמִקוֹמוֹ. וְהַיּוֹם פּוֹנֶה, וְרָשָׁעֵי הַגִּיחָנִם צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: (ירמיה ו) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יָנִטוּ צִלְלֵי עָרָב. וְאוֹתָהּ שְׁעָה צָרִיךְ אָדָם לְהִזְהַר בְּתַפְלַת הַמִּנְחָה.

בְּזְמַן שְׁמַגִּיעַ הַלַּיְלָה, אוֹתָם אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה נִקְרָאִים מִחוּץ לְפָרְכַת וְאוֹמְרִים שִׁירָה. אִז מֵתְעוֹרְרִים הַדִּינִים שְׁלֵמָטָה, וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, וְאֵלֶּה אוֹמְרִים שִׁירָה עַד שְׁנַחֲלֵק הַלַּיְלָה מִשְׁמֶרֶת וְחִצֵּי. אַחַר שְׁנַחֲלֵק הַלַּיְלָה, מְזוּדְמָנִים כָּל הָאֲחֵרִים כְּאֶחָד וְאוֹמְרִים תְּהִלּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) וְתִהְיוֹת ה' בְּשֵׁרוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּשֶׁנִּמְצָא רְצוֹן בַּבֶּקֶר, תְּהִלּוֹת ה' מִבְּשָׂרִים.

רבי יוסי אמר, אחר שרוח הצפון התעוררה בחצות הלילה והלכה לה, מבשרים תהלות עד שיבא הבקר, ומתעורר הבקר הזה, ואז שמחה וברכות נמצאים בעולם.

למדנו, אמר רבי אבא, כלם כף, ומעל כלם שלשה שרים. באותה שעה שמתעורר הבקר הזה ומעוררים תשבחות על כל אותם אלף וחמש מאות וחמשים רבוא, מתמנה עליהם ממנה אחד, ושמו הימן, כנגד שלמטה, ותחת ידו שרים ממנים עליהם לתקן שיר. באותה שעה שמתעורר זמן של בין הערבים ומזמרים כל אותם אלף וחמש מאות ותשעים אלף רבוא בעלי הלילה, מתמנה עליהם ממנה אחד, ושמו ידותון, כנגד שלמטה, ותחת ידו ממנים עליהם שרים לתקן אותו הזמר, כמו שנאמר (שם כה) זמיר עריצים.

באותה שעה שמגיע הלילה, מתעוררים כל אותם שמחוץ לפרכת, ואז הכל שוכך, ופתח לא נמצא, והדינים שלמטה מתעוררים, כלם מתמנים כאחד אלה על אלה, עד שנחלק הלילה. אחר שנחלק הלילה וכלם מתכנסים, מתמנה עליהם ממנה אחד ומכנס את כל המחנות, כמו שנאמר (במדבר י) מאסף לכל המחנות וגו', ושמו אסף, כנגד שלמטה, ותחת ידו כל אותם שרים ממנים ומבשרים תהלות.

עד שבא הבקר. כיון שבא הבקר, קם אותו נער ויונק משדי אמו לטהר אותם, ונכנס לשמש. כשמתעורר הבקר, אז היא עת רצון שמדברת הגבירה עם המלך, והמלך מושך ממנו חוט אחד של ברכות ופורס על הגבירה ועל אותם שמזדוגים עמה. מי הם שמזדוגים עמה? אותם שמשתדלים בתורה בלילה, כשנחלק.

רבי שמעון אמר, אשרי חלקו של מי שבא עם הגבירה בשעה שבאה לקבל את פני המלך לדבר עמה, ונמצא עמה, בשעה שהמלך מושיט את ימינו לקבל את הגבירה. זהו שכתוב (תהלים קלט) אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים. מי אחרית הים? אותה שעה אחרית של אותו ים היא. שכשנחלק, היתה ראשית, והיה דין, ועכשו האחרית הוא שלה, שמשתלקים דיניה, ונכנסת לכנפי המלך היא וכל אותם שמזדוגים עמה. זהו שכתוב אשכנה באחרית ים.

ולמדנו, כל אותם שמשתדלים בתורה בשעה שנחלק הלילה, משתתפים עם השכינה. וכשבא הבקר והגבירה מתחברת

עם המלך, הוא נמצא עמה עם המלך, והמלך פורס על כלם את כנפיו. זהו שכתוב (שם מב) 'יוםם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'.

למדנו, באותה שעה האבות מזדמנים עם הגבירה, ומקדימים לדבר עמה ולהתחבר עמה, והקדוש ברוך הוא מדבר עמה עליהם, והוא קורא לה לפרס עליה את כנפיו. זהו שכתוב (שם נ) מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ וגו'. אל - זה אור החכמה, ונקרא חסד. אלהים - זו גבורה. יהוה - זו שלמות הכל, רחמים. ועל זה - דבר ויקרא ארץ וגו'.

רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון אביו. אמר לו, הרי שנינו אלהים בכל מקום הוא דין. יו"ד ה"א וא"ו ה"א. יש מקום שנקרא אלהים, כמו אדנ"י יהו"ה. למה נקרא אלהים, והרי אותיות הרחמים הן בכל מקום?

אמר לו, כך זה כתוב במקרא, שכתוב (דברים ד) וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים, וכתוב (מלכים א יח) ה' הוא האלהים. אמר לו, דבר זה ידעתי, שבמקום שיש דין יש רחמים, ולפעמים במקום שיש רחמים יש דין. אמר לו, בא וראה שככה זה, יהו"ה בכל מקום רחמים. ובשעה שמהפכים הרשעים רחמים לדין, אז כתוב יהו"ה, וקוראים אותו אלהים.

אבל בא ראה סוד הדבר, שלש דרגות הן, וכל דרגה ודרגה לבדה, ואף על גב שהכל אחד ומקשרים באחד, ולא נפרדים זה מזה. בא ראה, כל הנטיעות וכל המאורות (שמלתהים) כלם מאירים ומתלהטים ונשקים ומתברכים מאותו נהר ששופע ויוצא שהכל כלול בו, ובו כלל הכל.

והנהר הזה נקרא א"ם לגן ומעל לגן, משום שעדן משתתף עמה ולא נפרד ממנה. ומשום כך כל המעינות יוצאים ושופעים ונשקים לכל עבר ופותחים בה פתחים, ועל כן רחמים נמצאים ממנה, ורחמים פתוחים בה.

ומשום שקוראים לה אם, נקבה גבורה, ודין יוצא ממנה. נקראת רחמים לבדה, הרי מצדיה מתעוררים דינים, ומשום כך כתוב ברחמים ונקוד בדין. האותיות ברחמים, ונשפע דין מצדה, כמו כן יהו"ה, הנה דרגה אחת.

דְּרָגָה שְׁנִיָּה – מצד הראשונה הזו יוצאת ומתעוררת דְּרָגָה אחרת שנקראת גְבוּרָה, וְזֶה נִקְרָא אֱלֹהִים בְּאוֹתוֹת הַלָּלוּ מִמָּשׁ. וְהִרְאִישִׁית (אחת) היא מזעיר אנפין, וְכוּ נִאֲחָזָה. וּמִשׁוּם שֶׁנִּאֲחָזָה (זה) בְּזֶה כְּתוּב ה' הָאֱלֹהִים, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים, בְּאֵלוֹ הָאוֹתוֹת, וְהוּא אֶחָד, וְזוֹהִי דְרָגָה שְׁנִיָּה.

דְּרָגָה שְׁלִישִׁית – צֶדֶק. כְּתוּב אַחֲרוֹן, הָרִי בֵּית דִּין שֶׁל הַמֶּלֶךְ. וְלִמְדֵנוּ אֲדֹנָי כִּן כְּתוּב וְכִן נִקְרָא, וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת בְּשֵׁם הַזֶּה, וְהֵשֵׁם הַזֶּה בְּמָקוֹם הַזֶּה נִשְׁלַם, וְאֵלוֹ הֵן שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת בְּשֵׁמוֹת הַדִּין, וְהַכֹּל נִקְשֵׁר אֶחָד עִם אֶחָד בְּלִי פְרוּד, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנֹו.

אָמַר לוֹ, אִם נוֹחַ לִפְנֵי אָבִא, הָרִי שְׁמַעְתִּי עַל זֶה, שְׁכַתוּב (שמות ג) אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה, וְלֹא עוֹמֵד בּוֹ. אָמַר לוֹ, אֲלַעֲזֹר בְּנִי, הָרִי פִרְשׁוֹת הַחֲבָרִים, וְעַכְשָׁו בְּדָבָר אֶחָד הַכֹּל נִקְשֵׁר.

וְסוּד הַדָּבָר כִּן הוּא. אֶהְיֶה, זֶה כָּלֵל שֶׁל הַכֹּל. שְׁכַשְׁבִּילִים סְתוּמִים וְלֹא מִתְפָּרְשִׁים, וְכִלּוּלִים בְּמָקוֹם אֶחָד, אִזּוֹ נִקְרָא אֶהְיֶה, הַכָּלֵל שֶׁל הַכֹּל, סְתוּם וְלֹא נִגְלָה.

אָחַר שִׁיּצָאָה מִמֶּנּוּ רֵאשִׁית וְאוֹתוֹ נִהַר עָבַר לְמִשְׁךְ אֶת הַכֹּל, אִזּוֹ נִקְרָא אֲשֶׁר אֶהְיֶה. כְּלוֹמַר, עַל כֵּן אֶהְיֶה, אֶהְיֶה מִזְמַן לְהִמָּשִׁיךְ וְלְהוֹלִיד הַכֹּל. אֶהְיֶה – כְּלוֹמַר, עַכְשָׁו אֲנִי הוּא הַכָּלֵל שֶׁל הַכֹּל, הַכָּלֵל שֶׁל כָּל פֶּרֶט. אֲשֶׁר אֶהְיֶה – שֶׁהִתְעַבְּרָה הָאֵם, וְעֵתִידָה לְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפֶּרֶטִים וְלִגְלוֹת אֶת הַשֵּׁם הָעֲלִיוֹן.

אָחַר כִּן רָצָה מִשֶּׁה לְדַעַת מֵהוּ פֶּרֶט הַדָּבָר, עַד שֶׁפִּרַּשׁ וְאָמַר אֶהְיֶה (יהוה) – זֶהוּ פֶּרֶט. וְכֵאֵן לֹא כְּתוּב אֲשֶׁר אֶהְיֶה. וּמִצָּאתִי בְּסִפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, אֲשֶׁר – בְּקִשְׁר שֶׁל עֲדוּן הַמִּמְשָׁלָה נִמְצָאת בְּחִבְרוֹתָא עֲלִיוֹנָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ל) בְּאֲשֶׁרִי כִּי אֲשֶׁרוּנִי בְּנוֹת, אֶהְיֶה עֵתִידָה לְהוֹלִיד.

בֵּא וְרָאָה אֵיךְ יוֹרֵד מִדְּרָגָה לְדְרָגָה לְהוֹדִיעַ אֶת סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ (לְהִרְאוֹת אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא) לְמִשֶּׁה. בְּרֵאשׁוֹנָה אֶהְיֶה, הַכָּלֵל שֶׁל הַכֹּל, הַנִּסְתָּר שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה כָּלֵל, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. וְסִימָן – (משלי ח) וְאֶהְיֶה אֲצִלּוֹ אָמוֹן וְגו', וְכְתוּב (אייוב כח) לֹא יָדַע אָנוּשׁ עֲרָכָה וְגו'. אַחַר כֵּן הוֹצִיא (סוד שֶׁל הִרְאִישִׁית הָעֲלִיוֹנָה, תְּחִלַּת הַכֹּל ו) אוֹתוֹ הַנִּהַר, הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהִתְעַבְּרָה וְעֵתִידָה לְהוֹלִיד. וְאָמַר אֲשֶׁר אֶהְיֶה, עֵתִידָה לְהוֹלִיד וְלִתְקַן הַכֹּל. אַחַר

כך התחילה להוליד, ולא כתוב אשר, אלא רק אהיה. כלומר, עכשו יוציא ויתתקן הכל.

אחר שהכל יצא וכל אחד ואחד התתקן במקומו, עזב את הכל ואמר יהו"ה. זה פרט, וזה הקיום. ובאותה שעה ידע משה את סוד השם הקדוש הנסתר והנגלה, ונדבק במה שלא נדבקו שאר בני העולם. אשרי חלקו. בא רבי אלעזר ונשק ידו.

אמר לו, אלעזר בני, מכאן והלאה הזהר שלא לכתב את השם הקדוש אלא כראוי. שכל מי שלא יודע לכתב את השם הקדוש כראוי ולקשר את קשר האמונה קשר של אחד עם אחד כדי ליחד את השם הקדוש, כתוב עליו (במדבר טו) כי דבר ה' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת וגו'. אפלו שהחסיר דרגה אחת או קשר אחד מאות אחת מהן.

בא ראה, י' בראשונה - הפלל של הכל, נסתר מכל הצדדים, השבילים לא נפתחים, הפלל של זכר ונקבה. קוצו של יו"ד שלמעלה רומז לאין. אחר כך י' שמוציאה את אותו הנקר ששופע ויוצא ממנו, ולהתעבר ממנו ה', בזה כתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן. יצא ולא יצא. משום כך לא צריך להפרד ממנו. ומשום כך כתוב רעיתי.

ואם תאמר, כתוב נהר, משמע אחד, והרי כאן שלשה? זה כך ודאי. י' מוציאה שלשה, ובשלשה הכל נכלל. י' מוציאה לפניה אותו נהר, ושני בנים שמניקה האם, והתעברה מהם, ומוציאה אותם אחר כך. ה' - כמו כן ה', והם בנים תחת האב והאם.

אחר שהולידה, הוציאה בן זכר, ושמה אותו לפניה, וצריך לכתב ו', וזה יורש את נחלת האב והאם, ויורש שני חלקים, וממנו נזונית הבת. ועל כן צריך לכתב אחר כך ו"ה כאחד, כמו שה"א ראשונה י"ה כאחד, ולא צריך להפרידם. אף כאן ו"ה כאחד, ולא צריך להפרידם. והרי בארנו את הדברים. והדברים הללו עולים למקום אחר. אשרי חלקם של הצדיקים שיודעים את הסודות העליונים של המלך הקדוש וראויים להודות לו. זהו שכתוב (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניהם.

למדנו, אמר רבי יהודה, (שם ג) אל אלהים דבר ויקרא ארץ. שלמות הכל, שלמותם של האבות הקדושים. דבר ויקרא ארץ,

להמצא עם כנסת ישראל בשלמות ובשמחה. ומאיזה מקום הוא נמצא עמה? חזר ואמר, מציון מכלל יפי אלהים הופיע.

למדנו, כשרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם שלמטה, עשה הכל כמו שלמעלה. עשה ירושלים מרכז כל הארץ, ומקום אחד שנקרא ציון עליה, ומהמקום הזה מתברכת. ובמקום הזה של ציון מתחיל העולם להבנות, וממנו נבנה. זהו שכתוב, אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו. ומאיזה מקום? מציון מכלל יפי אלהים הופיע. כלומר, מציון, שהיא שלמות של היפי של העולם, אלהים הופיע. בא ראה, לא התברכה ירושלים אלא רק מציון. וציון מלמעלה, והכל נקשר אחד עם אחד.

למדנו, אמר רבי יהודה, ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו. אל המזבח סתם. (פבכ"ול) כמו שנעשה למטה, נעשה למעלה, והכל נקשר אחד באחד. ולמדנו, כמו שביום הזה מכפר הכהן למטה, כך גם למעלה. וכשהכהן שלמטה מסדר את עבודתו, כך גם הכהן שלמעלה (פבכ"ול) לא נמצא למעלה עד שנמצא למטה. וממטה מתחילה לעלות קדשת המלך העליון, וכל העולמים נמצאים אחד לפני הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי יהודה, אלמלא היו יודעים ישראל למה צוה הקדוש ברוך הוא על ישראל להוכיח אותם יותר מכל שאר העמים, ידעו שהרי הקדוש ברוך הוא השאיר את שלו, ולא גבה מהם אחד ממאה. למדנו שלקדוש ברוך הוא יש כמה מרכבות וכמה חילות וכמה שליטים ממנים שנמצאים בעבודתו, כשזמן את ישראל בעולם הזה הכתירם בכתרים קדושים כמו שלמעלה, השרה אותם בארץ הקדושה כדי שימצאו בעבודתו, וקשר את כל העליונים עם ישראל.

ושמחות לא נכנסות לפניו, ועבודה לא נעשית לפניו למעלה, עד שישאל עושים למטה. כל זמן שישאל נמצאים בעבודת רבונם למטה, כך גם למעלה. (פבכ"ול) בזמן שישאל מבטלים את העבודה למטה, הם מבטלים למעלה, והעבודה לא נמצאת לא למעלה ולא למטה. ועל שישאל בטלו את עבודתו של הקדוש ברוך הוא כשהיו שרויים בארץ, כך גם למעלה, כל שכן אחר כך.

אמר הקדוש ברוך הוא: ישראל, אם אתם יודעים כמה אוכלוסיים וכמה חילות מתעכבים בשבילכם, תדעו שאינכם כדאים לעמד בעולם אפלו שעה אחת, ועל כל זה מה כתוב? (ויקרא כו) ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים וגו'. (משום כך) ויצא אל המזבח, אל המזבח סתם, אשר לפני ה' סתם. וכפר עליו אחר כך, ויצא ועשה את עלתו ואת עלת העם וגו'. וכפר עליו, מה זה אומר? אמר רבי יוסי, להעיר חסד בעולם בתחלה.

למדנו, וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל. מה זה וכפר על הקדש? אלא אמר רבי אלעזר, הרי שנינו שהרשעים עושים פגם למעלה, ומעוררים דינים, וגורמים לטמא המקדש. והנחש הקשה מתחיל להגלות, ואז מתעוררים דינים בעולם, וביום הזה צריך הכהן לטהר את הכל ולהתעטר (ולעורר) הכתר הקדוש שלו, שהוא ראש המלך, כדי שיבא המלך לשרות עם הגבירה. וכשראש המלך נוסע, הכל נוסע, ויבא להזדווג עם הגבירה ולעורר שמחה וברכות בעולם. (כדי שיבא המלך להזדווג עם הגבירה ולעורר שמחה וברכות בעולם. וכשראש המלך נוסע, הכל נוסע).

נמצא שכל השלום (השלמות) שלמעלה ולמטה תלויה בכהן. שאם הוא מעורר את הכתר שלו, הכל מתעורר והכל נמצא בשלמות, ועל זה כתוב וכפר על הקדש. בראשונה וכפר על הקדש, להרבות שלום בעולם ולהרבות שמחה בעולם. וכששמחת הזווג נמצאת עם המלך והגבירה, כל השמשים וכל בני ההיכל, כלם נמצאים בשמחה (וכל שמחת העולם). וכל החטאים שחטאו לפני המלך, מתכפרים להם. זהו שכתוב מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. ומשום כך כתוב, וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו. בשעה שנכנס לזוג אותם, ובשעה שמזדווגים המלך עם הגבירה, אותה שעה – וכפר בעדו ובעד ביתו.

למדנו, וכל אדם לא יהיה באהל מועד. רבי יצחק פתח, (שם) וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק וגו', והפסוק הזה פרשוהו. בא וראה, בשעה שישאל בגלות, כביכול הקדוש ברוך הוא עמהם בגלות, שהרי השכינה לא זזה מהם לעולמים. בא ראה, בזמן שישאל נמצאו בגלות בכל, השכינה שרתה ביניהם ושבה עמהם מן הגלות, וזכות אותם הצדיקים שנשארו בארץ, שרתה

בְּאֶרֶץ וְלֹא זָזָה מֵהֶם לְעוֹלָמִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁחִזְרָה הַגְּבִירָה עִם הַמֶּלֶךְ, וְחִזַּר הַכֹּל בְּסַעֲוֹדַת הַשְּׂמֵחָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ, מִשּׁוּם כִּף נִקְרָאוּ אֲנָשֵׁי כְּנָסַת הַגְּדוּלָה, כְּנָסַת הַגְּדוּלָה וְדָאֵי.

לְמַדְנֵנוּ, בְּכֹל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל בְּגָלוּת, אִם הֵם צְדִיקִים – הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַדֵּים לְרַחֵם עֲלֵיהֶם וְלְהוֹצִיאֵם מִהַגְּלוּת, וְאִם הֵם אֵינָם צְדִיקִים – הוּא מְעַכֵּב אוֹתָם בְּגָלוּת עַד אוֹתוֹ זְמַן שְׁנַגְזֵר. וְכִשְׁמַגִּיעַ הַזְּמַן וְהֵם אֵינָם רְאוּיִים – הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁגִּיחַ עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ, וְאֵינֵנו שׁוֹכַח אוֹתָם בְּגָלוּת. זֶהוּ שְׁכַתוּב וְזִכְרָתִי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְגו' אֵלֵינוּ הָאֲבוֹת שֶׁל הַכֹּל, סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, מָה הַטַּעַם יַעֲקֹב רָאשׁוֹן כָּאֵן? אֵלֹא מִשּׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא כָּלֵל הָאֲבוֹת, וְהוּא הָעֵץ הַקְּדוֹשׁ. מִשּׁוּם כִּף ו' שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ אַחֲזָה בּוֹ, וְכִף קוֹרְאִים יַעֲקֹב בּוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְאִ"ו בְּאוֹתֵיהֶם שֶׁל עֲשָׂרָה מְדוּת, שֶׁיִּרְשׁ יִרְשָׁה שֶׁל שְׁלֹשָׁה עֲשָׂר מְעֻנּוֹת שֶׁל הַמְּעִיָּן הַנִּסְתָּר הַקְּדוֹשׁ.